LISBOA & C.ª
ENCADERNADOR
Largo do Carmo.

Pag 216

855

D, 3, 11

Inc
978

41

Expoſitio Egidij romani ſuper libꝛos de anima cum textu.

Inc.
978

Egidii interpretis Ariſtotelis Egidy romani heremitarū ordinis in libros de anima expoſitio.

Ex romanorū ſpectabili ac illuſtri proſapia oriūdo ſibi ꝗ̄pl'm dilecto dn̄o Jacobo: dn̄i Joannis gagethani rothomagēſi canōico Frater egidius romanus ordinis fratrū heremitarū ſancti Auguſtini ſeipm ac ꝓmptam ad ſua beneplacita volūtatē. Dū itra me tacit⁹ cogitare gd vr̄e generoſitati erga quā tāta dilectiōe afficior muneris offerre valerē circūſpecto nr̄o igenio: ꝛ ꝯſiderata veſtra iduſtria nāli decreui nil ꝑ nūc poſſe vobis tranſmitti decētius: nil deſtinari vtilius: ꝗ̄ expōnē libri de aīa: cui⁹ cognitio ad oēz veritatē videꝛ̄ ꝓficere: ꝛ maxime ad nālē: ad quā capeſcēdā tāto videꝛ̄ itellect⁹ ſup cōem modū boīū eē diſpoſitus: ꝗ̄to ds altiſſim⁹ p̄ multis alys pſonā vīam nobiliorib⁹ nālib⁹ ꝑ ornauit. Suſcipite ḡ dilecte cariſſime deſtinatū donū aīo letabūdo: qd̄ tanto magis rōnē doni ꝑticipat. et tāto magis ſe eē placitū ꝓbat. necnō ꝛ tanto maiorē meā caritatē ꝛ ſollicitudinē erga veſtrā nobilitatem arguit ꝛ oſtendit: ꝗ̄to poſtulationi ꝑueniens oblatū eſſe dignoſcitur potius ꝗ̄ petitum.

Philoſophus in 2° phy. volēs īueſtigare termīos ꝛ limites cōſideratiōis phi nālis ait. vſq; quo phyſicū oꝫ cognoſcere ſpēm: ꝛ qd̄ gd eſt. i. vſq; ad quē terminū pōt ſe extēdere ꝯſideratio phyſica: ſiue ꝯſideratio phi nāl' quā hꝫ de ſpēb⁹. i. de formis q̄ ſūt: qd̄ gd ē. i. q̄ ꝑncipal'r ꝑtinent ad rōnē ꝗditatis. huic aūt q̄ōni ꝛ inquiſitiōi rn̄det idē phs ibidē dicēs: ꝙ ſic oꝫ conſiderare phyſicū formā ſpēm: ꝛ qd̄ gd ē: queadmodū oꝫ medicū cōſiderare neruū: ꝛ fabrū es. nō eni oīs ꝯſideratio nerui ſpectat ad medicū: neq; gcgd pōt cōſiderari de ere ꝑtinet ad fabrū: nec oīs ꝯſideratio de formis ſpectat ad phm̄ nālē. q̄re ſi videre volum⁹ q̄liter prefati artifices ꝯſiderant de ꝑdictis: vidēdū eſt q̄lis ſit ꝯſideratio medici fabri ꝛ phyſici: medicus gdē ſi ꝯſiderat de neruo: h̄ eſt iq̄ꝫtū in eo vult īducere ſanitatē. oīs igiꝛ̄ illa ꝯſideratio q̄ ſanitati deſeruit ꝛ q̄ ordinaꝛ̄ vt ſaneꝛ̄ neru⁹ ꝫ ꝙ hmōi eſt: ſpectat ad medicū. ſi aūt ſit aliq̄ ꝯſideratio nerui hāc trāſcēdens: ſubterfugere pōt ꝯſiderationē medici: ſic qꝛ faber ꝯſiderat de ere: vt ex eo poſſit artificialia ꝯſtruere: ꝯſideratiō eris vt ordinatur ad opus vaſoꝝ eneoꝝ vel alioꝝ artificialiū q̄ ꝯſtruuntur ex ere: ſpectare pōt ad fabrū erariū: ſed ſi ſit aliq̄ ꝯſideratio eris hāc cōſiderationē trāſcendēs ſubterfugit ꝯſiderationē ei⁹. Ex h̄ ḡ patere pōt q̄ ſit cōſideratio nālis: ꝛ vſq; quo ſe extēdit ꝯſideratio eius quā hꝫ de formis. nā nālis phs gcgd ꝯſiderat eſt aliquo mō motui ꝛ tranſmutationi ꝯiunctū: qꝛ vt dꝛ̄. 2° phy. q̄ nō amplius mota mouēt nō amplius ſunt phyſice ꝯſideratiōis. forme ḡ oīno īmāles non ꝯiuncte māe ſube trāſmutationi ꝛ motui ꝫ ſubam̄ nō ſūt de ꝯſideratiōe phyſici. Itaq; tādiu ſe extendit ꝯſideratio phyſica erga formas donec perueniat ad formā illā q̄ aliq̄ mō eſt imālis: ꝛ aliquo mō eſt ꝑfectio māe. ibi aūt erit ſtatus ꝛ ꝑfectus termin⁹ ꝯſiderationis phyſice. gcgd aūt eſt vltra formā illā ꝯſiderate ꝫm ſubaꝫ nō vlterius ꝑtinet ad nālē phm̄. forma aūt vltima ꝫm ꝯſiderationē phi vltra quā nō ſe extēdit phs nālis. vt ait ꝯmentator 2° phy. eſt aīa humana. Poſſum⁹ igꝛ̄ ſic diſtiguere de formis. dicēdo quaſdā eē oīo māles cuiuſmodi ſunt forme educte de potētia māe: tā ꝫm ſubam ꝗ̄ ꝫm diſpōnē. Quedā v̄o ſunt q̄ſi penitus imāles vt ītelligentie que ꝫm phm̄. 8° meta. ſunt entes ꝑter oēm mām ſenſibilē ꝛ itelligibilē. Quedā aūt ſunt forme medie: vt aīe humane q̄ ſunt ꝑfectiōes corpoꝝ. hn̄t eni ſe hmōi aīe q̄ſi mō medio: qꝛ lꝫ ꝫm ſubam non educanꝛ̄ de potētia māe: tn̄ ꝫm diſpōnē de mā ſunt educte. Incipit itaq; ꝯſideratio phi nālis a formis penitus mālibus ꝛ terminaꝛ̄ vſq; ad aīaꝫ humanā q̄ eſt quodāmō mālis: ꝛ quodāmō imālis: ſꝫ cū ꝑuentū eſt ad talē aīaꝫ ſiſtit phs nec ſe extendit ad vlteriores formas: quia de formis abſtractis: cuiuſmodi ſunt intelligentie: eo ꝙ non mote moueant: nō vlterius conſiderat phs naturalis.

Hoc viſo patere pōt quē ordinē habeat h̄ liber qui dꝛ̄ de aīa quē habem⁹ p̄ manib⁹ iter alios libros nāles. nā modus phyſicus ꝛ metaphyſicus quodāmō videꝛ̄ oppoſitus. eo ꝙ modus phyſicus ꝛ nālis q̄ſi hꝫ ſtatū in ſupremo ꝛ nō in īfimo. hꝫ eni ſtatū ꝫm abſtractionē q eſt ſupremus: ꝛ nō ꝫm cōcretionē q ē infimus. nulla eni eſt ꝯſideratio adeo ꝯcreta: ꝛ adeo ꝯiūcta māe ꝛ tranſmutationi ꝛ motui q̄ ꝑꝑ h̄: ꝛ ꝫm ꝙ hmōi ſubterfugiat modū phyſici: eſt tn̄ aliq̄ ꝯſideratio adeo abſtracta ꝛ adeo ſuprema q̄ nō ſpectat ad nālē. ꝛ ad quā phyſic⁹ nō ſe pōt extendere. ſcīa v̄o metaphyſica ꝛ diuina mō ꝯuerſo ſe hꝫ. naꝫ nō hꝫ terminū in abſtracto ꝛ in ſupremo ſic ꝙ ſit aliq̄ cōſideratio adeo abſtracta ꝛ excellēs q̄ trāſcēdat ꝯſiderationē metaphyſicā ꝛ diuinā: qꝛ ꝗ̄to ꝯſideratio ē altior. tāto magis eſt metaphyſicalis: eo ꝙ metaphyſica ꝯſiderat cauſas altiſſimas: vt dꝛ̄ 2° metaphyſice: hꝫ tn̄ modus metaphyſicus ſtatū in īfimo. qꝛ eſt aliq̄ ꝯſideratio adeo cōcreta ꝛ cōtracta q̄ non ꝑtinet ad metaphyſicū: q ē artifex cōis: lꝫ ꝑtinere poſſit ad phyſicū q eſt artifex ſpālis. Aduertēdū tn̄ ꝙ cū dicim⁹ metaphyſicū nō hr̄e ſtatū in ſupremo: qꝛ nō pōt eē ꝯſideratio ita alta q̄ nō ſpectet ad ipꝫ itelligēdo de ꝯſideratiōe hita ꝑ humanā īuentionē. Utrū aūt ſit aliq̄ ꝯſideratio iſpirata trāſcēdēs ꝯſiderationē metaphyſicā nō ē p̄ntis ſpeculatiōis. ſic ēt cū dicim⁹ phyſicū nō habere ſtatū in īfimo ſic ꝙ ſit aliq̄ ꝯſideratio adeo ꝯcreta q̄ ꝫm ꝙ hmōi ſubterfugiat cōſiderationem phyſicam: intelligēdū ē h̄ ſuppoſita abſtractione: quaꝫ regrit q̄lꝫ ſcīa. nā ſi ſic ꝯcretā ꝛ mālē cōſiderationē hr̄e vellemus: vt ad ipſa īdiuidua ꝛ ſingularia extēderem⁹ eā: pꝫ ꝙ de talib⁹ nō cōſiderat phyſic⁹: eo ꝙ nulla ſcīa circa īdiuidua ꝛ nūero ſingularia eſt. qꝛ taliū: vt dꝛ̄ 7° metaphyſice. nō ē ſcīa nec diffinitio: igiꝛ̄ h̄ mō ſunt ītelligenda q̄ dixim⁹: ꝙ cū tres ſint modi eſſentiales phīe. phyſic⁹. ſ. metaphyſicus ꝛ diuinus. diuinus ꝛ metaphyſicus modus iter ſcīas humanitus inuētas nō recognoſcit ſupiorē artificē nec hꝫ ſtatū in ſupremo: ita ꝙ termineꝛ̄ cōſideratio eius ad cōſiderationē artificis ſupioris. phyſicus v̄o ꝗ̄tū ad modū abſtractiōis īter partes eēntiales phīe nō recognoſcit artificē iferiorē: vt ꝙ termineꝛ̄ eius ꝯſideratio ad aliquā eſſentialē partē phīe que ſit magis cōcreta ꝛ minoris abſtractiōis. incipit itaq; modus phyſic⁹: vt pꝫ ꝑ iā dcā: a formis īfimis: ꝛ oīno mālibus ꝛ terminaꝛ̄ vſq; ad aīam humanā: q̄re ſi phyſic⁹ hꝫ ſtatū in ſupremo aīa humana ad quā terminaꝛ̄ cōſideratio phyſica ē digniſſima ꝛ ſuprema inter ea q̄ cōſiderat phyſicus nālis. h̄ ḡ cōſiderās phs volēs cōmendare hunc librū in quo determinaꝛ̄ de oī aīa ꝛ ꝑncipaliter de anima humana ait. in ꝑmis ponendā eſſe notitiā de anima: qd̄ intelligendū eſt ꝗ̄tum ad ordinē dignitatis. ordine eniꝫ doctrine liber de anima non eſt ꝑmus inter libros nāles: ſed tenet gradū ſextū: ꝛ diciꝛ̄ ſextus de naturalibus: vt probauimus in noſtris editionibus quas fecimus ſuper phyſicis. ordine tamen dignitatis hic eſt primus: vt eſt per habita manifeſtum. his itaq; viſis breuiter ad expoſitionē littere accedamus.

Cōmē/tū pmi.

BOnoꝝ honorabiliū notitiā opinā tes. Magis aūt alterā altera: aut ſm certitudineꝫ: aut ex eo ꝙ meliorū ꝗdem ⁊ mirabilioꝝ eſt: ꝓꝑ vtraqꝫ hec aīe hiſtoriā rōnabiliter vtiqꝫ in primis ponemus.

¶ Iſte liber ſicͣ alij libri phi diuidiť in duas ꝑtes.ſ.in ꝓhemialē ⁊ executiuā ꝑs executiua īcipit ibi. (Principiū aūt qōnis ⁊c̄.) In ꝑte aūt ꝓhemij vt ꝯmētator inuit intendit phs īducere hoīes ad amorē h⁹ ſcie. q̄ꝫtū āt ad pn̄s ſpectat q̄ttuor ſūt q̄ iclināt nos vt deſiderem⁹ ⁊ amem⁹ aliq̄ ſcire. pᵐ ē dignitas ⁊ honorabilitas ſcitoꝝ. naꝫ q̄ꝫto aliq̄ ſcibilia ſunt digniora ⁊ honorabiliora. tāto magis cupim⁹ illa ſcire. 2ᵐ ē ꝓfect⁹ ⁊ vtilitas ſcibiliū: q2 q̄ꝫto ſcibilia magꝭ ſt̄ ꝓficua ⁊ ad plura vtilia: tāto magis volum⁹ illa cognoſcere. tertiū eſt ordo dicēdoꝝ: q2 q̄ꝫto aliq̄ ſunt magis ordinate tradita: tāto magis ħnelam⁹ ad illoꝝ notitiā. q̄rtū ē difficultas eoꝝ q̄ tradunť in ſcia. Nā q2 iraſcibilis nr̄a ſemꝑ vult in arduū tēdere eo ipſo ꝙ dicunť aliq̄ eē ardua ⁊ difficilia libēter vellem⁹ ea cognoſcere. ¶ Phs igiť vt nos īducat ad amorē h⁹ ſcie in ħ ꝓhemio q̄ttuor inuit. pͦ dicit hāc ſciaꝫ eē dignā ⁊ honorabilē. 2ͦ ait eā eē ꝓficuā ⁊ vtilē. 3ͦ tradit ordinē dᵒoꝝ. 4ͦ ⁊ vlt͂ manifeſtat q̄ꝫta ſit difficultas in dicēdis. 2ᵃ ibi. (Ur aūt ⁊ ad ꝟitatē.) 3ᵃ ibi. (Ingrimus aūt.) 4ᵃ ibi. (Oino aūt ⁊ penit⁹.) Dicť ḡ ꝙ nos opinātes notitiā alterā .i. ſciaꝫ aliquā eſſe magis bonoꝝ honorabiliū .i. eſſe magis bonū honorabile altera .i. q̄ꝫ altera ſcia: aut ſm certitudinē: aut ex eo ꝙ ꝗdē eſt melioꝝ ⁊ mirabilioꝝ .i. q2 eſt de meliorib⁹ ⁊ mirabilioribus. Duo ḡ ſunt: q̄re vna ſcia magis ē de nūero bonoꝝ honorabiliū q̄ꝫ alia. vel ꝑꝑ certitudinē demrātiōis vel nobilitatē ⁊ dignitateꝫ ſubiecti. ſubdit āt ꝙ ꝑꝑ vtraqꝫ hec rōnabilr̄ vtiqꝫ hiſtoriā aīe ponemus in pͥmis. ¶ Notādū aūt ꝙ lꝫ oīs ſcia ſpeculatiua ſit ō numero bonoꝝ honorabiliū: q2 ſapiētib⁹ ⁊ ſciētib⁹ debeť honor: tn̄ q2 nō oēs ſapiētes nec oēs ſciētes ſūt eq̄liter honorādi. iō nō oēs ſcie ſunt eq̄lr̄ honorabiles: ſed illa q̄ ē certior: ⁊ ē de meliori ⁊ mirabiliori ſubō ē honorabilior alia: ⁊ q2 ſcia ⁊ notitia tradita in lib͂ de aīa. īter ſcias ⁊ notitias traditas in alijs libris nālibus eſt certior: ⁊ eſt de nobiliori ſubō. iō ꝑꝑ vtraqꝫ ħ notitia de aīa honorabilitate ⁊ dignitate excedit notitias alias traditas in reliqs nālib⁹ libris. ¶ Notādū ēt notitiā de aīa eē honorabiliorē ⁊ digniorē notitijs traditis in alijs libris nālibus: q2 ꝯſideratio nālis tāqꝫ in aliq̄ excellēti ⁊ ſupͥmo ſiſtit in aīa humana de q̄ ħ pͥncipali⁹ itendiť: ⁊ nō ſe extēdit vltra illam. ¶ Rurſuꝫ h⁹ notitia ē quodāmō certior: q2 qlibꝫ certificať ⁊ experiť in ſeipſo ꝙ eſt ⁊ viuit ⁊ hꝫ aīam. ¶ Notandū ēt ꝙ vbi nos habemus hiſtoriā de aīa: trāſlatio ꝯmēti hꝫ narrationē de aīa. dr̄ āt notitia de aīa ħ tradita hiſtoria ⁊ narratio magis q̄ꝫ ſcia: q2 ſcire eſt ꝑ cām: vt dr̄ pͦ phyſi. ⁊ pͦ poſte. notitia tn̄ hic tradita magis eſt a poſteriori: ⁊ ꝑ effectus q̄ꝫ a pͦri: ⁊ ꝑ cām. īueſtigat enim ħ phs ſubam anime ꝑ potētias: ⁊ potētias ꝑ act⁹. attn̄ ordine cauſalitatis potētie fluunt a ſuba ⁊ actus a potētijs. ¶ Deīde cū dicit.

Cō.2.

¶ Videť ad veritatē oēm cognitio ipſius multum ꝓficere. maxime autem ad naturā. eſt enī tanqꝫ principium animalium.

¶ Oñdit hāc notitiā vtilē ⁊ ꝓficuā vt īducat hoīes ad amorem huius ſcie ex ꝓfectu ⁊ vtilitate eius dicens. ꝙ hec cognitio ipſius aīe videť multū ꝓficere ad veritateꝫ oīum: maxime aūt ad nām .i. ad veritatē traditaꝫ in nālibus. nā aīa eſt tanqꝫ pͥncipiū aīalium ⁊ rerū animatarūꝫ que ſunt quodāmodo nobiliſſima pars nāliūm rerū. ¶ Notandū aūt ꝙ lꝫ notitia de aīa ⁊ potentiarum eius faciat ad notitiam oīum ſciarum ⁊ virtutum: eo ꝙ cetera talia habent eſſe in aīa vel in potentijs eius potiſſime tamē h⁹ notitia facit ⁊ ꝑtinet ad ſciaꝫ nālem: eo ꝙ ſit pars eius ⁊ nobiliſſima pars vt ſuperius dicebatur. ¶ Deide cū dicit.

¶ Inquirimus āt ꝯſiderare ⁊ cognoſcere nām ipſius ⁊ ſubam. poſtea quecunqꝫ accidunt circa ipſam. quoꝝ alie ꝓprie paſſiones videntur: alie autem cōmunes ⁊ animalibus ineſſe. Cō.3.

¶ Tradit ordinē ꝓcedendi in hoc libro īducens homines ad amorē huius ſciētie ex ordine dicendoꝝ: ⁊ dicit ꝙ nos ingrimus .i. intendimus conſiderare ⁊ cognoſcere nām et ſubam ipſius anime: ⁊ poſtea ꝯſiderare itendimus quecūqꝫ accidentia accidunt circa ipſam: quoꝝ accidentiū: ſiue quarū ꝓprietatū ⁊ paſſionū alie videnť eſſe ꝓprie paſſiones ipſius anime: alie auteꝫ videnť eſſe cōmunes ⁊ ineſſe animalibus .i. ineſſe toti coniuncto ꝓpter ipſam aīam vel ex eo ꝙ ipſa aīa animalibus ineſt. ¶ Notādū aūt ꝙ q̄tādiu aīa eſt ꝯiūcta corpori nullā hꝫ operationē quā nō cōmunicet ei: ⁊ que nō ſit totius ꝯiuncti: eo ꝙ nulla ſit operatio ipſi⁹ aīe que aliquo mō nō īdigeat organo corporali: tn̄ q2 alique operationes aīe īdigent h⁹ organis magis ꝑ accn̄s vt intelligere ⁊ ſpeculari; alique vero magis ꝑ ſe vt concupiſcere vel iraſci. ideo dictum eſt: ꝙ alique paſſiones videntur eſſe magis ꝓprie anime: alique v͂o videnť eē cōes ⁊ cōpetere ipſis aīalibus vel eſſe totius coniuncti.

OMnino aūt ⁊ penit⁹ difficillimoꝝ eſt accipere aliquā fidē de ipſa. Cū eꝫ .n. ſit qͦ cōis multis alijs: dico aūt eam q̄ eſt circa ſubſtātiam ⁊ eā que quid eſt. Fortaſſis alicui videbiť vna q̄daꝫ methodus eſſe de oib⁹ de qb⁹ volumus cognoſcere ſubſtantiā ſicut ⁊ eoꝝ que ſunt ſm accn̄s ꝓpriorū demonſtrationis: quare querendum erit vtiqꝫ methodum iſtam.

¶ Poſtqꝫ philoſophus induxit nos ad amorē huius ſcie et ad addiſcēdum ipſaꝫ ex parte honorabilitatis ⁊ vtilitatis ei⁹ ⁊ ex ꝑte ordinis dicēdoꝝ: hic vt dicebať: īducit ⁊ icitat nos ad habendū ſciaꝫ de aīa ⁊ ad īſudandū circa cognitionē eius ex ꝑte difficultatis reperte in h⁹ cognitione. Naꝫ difficilia libēter ſcire volumus. ⁊ circa ea eſt feruētius inſudandū. in oſtendendo autem difficultatē cōtingentē circa cognitionē ſube aīe duo facit. q2 pͥmo oſtendit h⁹ difficultatē eſſe magnā ex parte modi cognoſcēdi. ſcḋo ex ꝑte rei cognite ibi. (Cū manifeſtū fuerit.) Circa pͥmū duo facͭ ſm ꝙ duplicē difficultatē tāgit ex parte modi cognoſcendi ſubaꝫ aīe. pͦ ē. ſi h⁹ modus ſit cōis. ſcḋa ſi ſit ꝓp⁹. 2ᵃ ibi. (Si aūt nō eſt vna.) Dicit ḡ. oio aūt eſt penitus de numero difficillimoꝝ accipere aliquā fidem ⁊ aliquaꝫ ſciam de ipſa anima, cū .n. ſit queſtio cōmunis multis alijs rebus vt oibus .ſ. ſubſtātijs: dico aūt: vt eſt ea que eſt circa ſubam ⁊ ea que eſt qd eſt .i. circa qͦ qd ē .i. circa quiditateꝫ fortaſſis alicui videbiť eſſe vna q̄daꝫ methodus .ſ. cōmunis oibus de qbus volumus cognoſcere ſubam: ſicut ⁊ eoꝝ ꝓpriorū que ſunt ſm accidens .i. ſicut ⁊ ꝓpriorum accidentiū dicimus eſſe vnā cōem methodum vt demonſtrationē vel talium eſt vna cōmunis methodus: vt demonſtratio: quare querendū vtiqꝫ erit iſtā methodū ſic cōem ꝓpter qͦ difficultas erit in ſciēdo que ſit illa methodus ſic communis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si autē nō eſt vna quedaꝫ ⁊ cōis methodus de eo qͦ qd ē: amplius difficilius ē negociari

oportebit.n.accipe circa vnūq̄dq̄z qs modus.

Oſtēdit difficultatē eſſe ex pte modi cognoſcēdi ſubam aīe ſi hꝰ modus nō ſit cōis. Sȝ ꝓpriꝰ dicens. ſi autē nā eſt vna q̄dā ⁊ cōis methodus ſit amplius difficilius.i.eſt magis difficile negociori circa cognitionē q̄ditatis. oportebit enī circa vnūq̄dq̄z.i.circa vnāquāq̄z q̄ditatez accipere. qs ſit modus ꝓprius cognitiōis eius. Deinde cū dicit.

Cū āt manifeſtū fuerit: vtrū demr̄atio aliq̄ ſit aut diuiſio: aut aliq̄ methodus: adhuc multas hȝ dubitatiōes ⁊ errores: ex q̄bꝰ oȝ q̄rere: alia .n. alioꝝ pͥcipia: ſic̄ numeroꝝ ⁊ planoꝝ.

Oſtendit difficile eſſe cognoſcere aīam ex pte rei ſcite. ⁊ duo facit. qꝛ pͥmo oīdit h̄ eē difficile. 2ͦ enumerat difficultates circa h̄ cōtingētes ibi. (Primū aūt fortaſſis.) Dicit ḡ q̄ cū manifeſtuȝ fuerit q̄ ſit illa via: ⁊ qs ſit ille modus ſm quē accipiēda eſt cognitio q̄ditatis ⁊ ſube rei: vt cū manifeſtū fuerit vtrū ſit demr̄atio aliq̄: aut diuiſio: aut ēt aliqua alia methodos vt ꝯpoſitio. ſcito .n. mō cognoſcēdi adhuc mltas hȝ dubitatiōes ⁊ errores ex ipa re ⁊ ex pͥcipijs ipſiꝰ rei ex q̄bꝰ oȝ q̄rere cognitionē q̄ditatis ⁊ ſube eius: qꝛ alioꝝ alia ſūt pͥcipia: ſic̄ nūeroꝝ ⁊ planoꝝ.i. ſupſicieꝝ ſūt diuerſa pͥcipia. Notādū aūt q̄ de mō venādi ⁊ cognoſcendi q̄ditates ⁊ diffōnes rerū: vt narrat ꝯmētator ⁊ themiſtius fuit triplex opīo. vna hyppocratis: alia platonis. tertia Ariſt. hyp.n. voluit venādā diffōnē eē ⁊ q̄ditatē rei p demōſtrationē. plato vō p diuiſionē. Ariſ. vō p ꝯpōnē. cū igiť q̄libȝ harū opīonū magnos habuerit defenſores: difficultas ē q̄ ſit modus accipiēdi q̄ditatē. dato tn̄ hꝰ modū eē cognitū adhuc ē difficultas ex pte rei: vt ſciamus q̄ pͥncipia cꝰ rei faciāt q̄ditatē: ⁊ p q̄s ptes: ⁊ p que pͥncipia accipienda ſit cognitio ſube rei: eo q̄ alioꝝ alie ſunt ptes ⁊ pͥncipia. Notādū ēt viā hyppocratis circa cognitionē diffinitiōis nā eē verā: qꝛ ipoſe ē demr̄are ipm qd q̄d ē: vt pbať 2ͦ poſte. via aūt platonis ē q̄ſi p accn̄s. nā diuiſio per accn̄s facit ad ꝯſtitutionē diffōnis: ſȝ via Ariſ. ē p ſe. nā cōpoſitio vt cōponere ꝓpriā dr̄iaȝ ꝓprio generi p ſe facit ad cōſtitutionē diffōnis rei. Deinde cum dicit.

Cō.6. **Primū aūt fortaſſis necēiū eſt diuidere ī quo generū ⁊ q̄d ſit. dico aūt vtrū ſit aut q̄litas: aut quātitas: aut ſit q̄dda aliō diuiſoꝝ p̄dicamētorū: adhuc aūt vtrū eoꝝ q̄ ſūt ī potētia: aut mag endelechia q̄dā ſit: vtrū .n. nō aliq̄d parū.**

Qꝛ dixerat difficltatē eē in cognoſcēdo ſubaȝ aliquā ex pte pͥncipioꝝ rei vl' ex ipſa re enumerat difficultates illas circa q̄d duo fac. qꝛ pͥ enūerat hꝰ difficultates. 2ͦ exeq̄tur de vnaq̄q̄z illarū ibi. (Nūc q̄dā .n. dicētes) Ad euidentiā aūt pͥme ptis ſciēdū q̄ ſm q̄ aliq̄d diuerſimode hȝ rōnez totiꝰ ⁊ ſm q̄ hȝ diuerſos modos ptis ſic diuerſimode venari poſſumꝰ cognitionē ſube eius. aīa aūt q̄tū ad pn̄s ſpectat tripl'r ē q̄dā totū. pͥmo ē q̄dā totū diffinibile. qꝛ oīs diffō eſt ſmo hn̄s ptes: vt dī 7ͦ meta. pp q̄d in diffōne aīe ponēde ſunt plures ptes diffinitiue ⁊ aīa erit q̄dā totum diffinibile. 2ͦ aīa ē q̄dā totū poťe: qꝛ hȝ plures ⁊ diuerſas pōnes. 3ͦ eſt q̄dā totuȝ vl'e: qꝛ hȝ ſub ſe plures ptes ſubiectiuas. tria ḡ facit. qꝛ pͥmo inuit difficultatē eſſe in cognoſcendo ſubam aīe: put ipſa eſt q̄daȝ totū diffinibile. ſcd̄o inuit hoc idē put eſt q̄dam totū poſſibile. 3ͦ put eſt q̄dā totū vl'e. ſcd̄a ibi. (Cōſiderāduȝ āt ⁊ ſi ptibilis.) tertia ibi. (Et vtrū ſit ſilis ſpēi.) Suppleatur ḡ ſic littera: q̄ accidit difficultas circa diffōnē aīe vel circa ipſaȝ aiam: vt eſt q̄dam totū diffinibile. primū aūt q̄tū ad genꝰ: qꝛ fortaſſis ſi volumus cognoſcere q̄ditatē ⁊ diffinitionē aīe necēium eſt diuidere.i. diuiſim ꝯſiderare in quo generū ſit aīa ⁊ q̄d ſit. dico aūt vtrū ſit hoc aliq̄d: aut ſuba: aut q̄litas: aut q̄titas aut ēt q̄daȝ aliud diuerſoꝝ vel vt hȝ alia littera diuerſorū.i. alioꝝ p̄dicatorum. adhuc aūt vt aīa eſt quid diffinibile non ſolū accidit difficultas rōne generis: vt in quo genere ſit: ſȝ etiā rōne dr̄ie: q̄re opȝ videre que differentia ei cōpetat ⁊ vtrū ſit eoꝝ que in potētia aut magis ſit q̄daȝ endelechia.i. q̄dam actus ⁊ perfectio. differt enī ī hoc nō parū īmo multū: eo q̄ actus ⁊ potētia ſunt differentie valde oppoſite: vt ꝯmētator ait. Notandum aūt q̄ ait fortaſſis necēium eſſe ſcire in quo genere ſit aīa ⁊ adhuc que differētia ei competat. naȝ duo ſunt modi diffiniendi. vnus eſt p genus ⁊ differentias: ⁊ hic competit ſubis compoſitis ex mā ⁊ forma. alius eſt modus per additamēta vt per additionē ꝓprij ſubiecti vel ꝓprie māe ⁊ h̄ competit accidentibus: ⁊ etiā formis ſubalibus que ſunt pfectio māe. vnde ⁊ hoc modo diffinitur anima. diffō enī eius nō ꝓprie eſt p genus ⁊ dr̄iam: ſed magis eſt per additamētuȝ ꝓprie materie vel ꝓprij ſuſceptibilis. diffiniť .n. per hoc q̄ eſt actus corporis. ſcire itaq̄z ī quo genere ſit aīa: vt q̄ ſit in gn̄e ſubſtantie: aliquid facit ad notitiā eius diffōnis: qꝛ per hoc ſcitur q̄lis actus ſit: vt' qꝛ eſt actus pͥmus ⁊ ſubſtātialis: tamē qꝛ diffā aīe non eſt ſimpl'r accipienda p genus ⁊ dr̄iam: ſȝ per ꝓprium ſuſceptiuū: nō dixit philoſophus ſimpl'r ⁊ abſolute q̄ neceſſariū eſt diuidere in quo genere ſit anima ſed quaſi ſub dubio loquens ait. q̄ fortaſſis neceſſariū eſt diuidere predicamenta vt ſciamus in quo generū ſit aīa: Notandū etiā q̄ actus ⁊ potentia ſunt differentie que cōtingunt omnibus predicamētis: vt ꝯmentator ait. īmo actus ⁊ potentia ſunt tales differentie que habent rōnez pͥncipij reſpectu predicamēti: cuiꝰ ſunt differentie. cū igiť aīa ſit pͥncipiū aīalium: ⁊ ſit in genere ſubſtātie tanq̄z principium: ſi volumus venari diffōnez ⁊ quiditatē eius: poſtq̄z ſciuerimus eam eſſe in genere ſubſtantie: inueſtiganduȝ eſt que harū differentiarū ei competat: an actus aut potētia: vt vtrū ſit in genere ſubſtātie tanq̄z pͥncipiū q̄d eſt actꝰ vel tanq̄z pͥncipium q̄d eſt potentia. Notādū etiā q̄ ps illa in qua narratur difficultas circa cognitionē ſubſtātie aīe inq̄ntuȝ ipſa eſt q̄d diffinibile: poſſet diuidi in partes duas: qꝛ pͥmo narratur difficultas que conſurgit ex parte generis. ſcd̄o que cōſurgit ex parte differētie ibi. (Adhuc autez vtrū.) ſed dūmodo bene habeať mens phī de multiplicatiōe partiū nō eſt multū curādū. Deide cū dicit.

Conſiderandum autem ⁊ ſi partibilis ſit: aut impartibilis. Cō.7.

Narrata difficultate q̄ ꝯſurgit in cognoſcendo aīam inq̄ntum eſt q̄daȝ totū diffinibile: narrat difficultatē circa eius cognitionē inq̄tū eſt totū q̄daȝ poſſibile dicens. q̄ cōſiderandum eſt circa aīam ſi ſit partibilis aut impartibilis ſm ſubſtātiā ⁊ ſubm aut ſm virtutes ⁊ poſitiones vt q̄ ſit totū q̄dam poſſibile. ſic enī ſupplet hanc litteram ꝯmē. Notandum aūt q̄ circa partibilitatē ⁊ diuiſionē anime: vt ꝯmen. ait. fuerunt due opīones vna platonis q̄ poſuit aīam diuiſibilē eſſe ſm ſubm ita q̄ intellectualis eſſet in cerebro: concupiſcibilis in corde: nālis ⁊ nutritiua in epate. Ariſ. vero credidit aīam eſſe vnā ſm ſubaȝ ⁊ eēntiam: eſſe autē partibilem ⁊ diuiſibilez ſm poſitiones: ita q̄ habet diuerſas partes nō eſſentiales: ſed potentiales. Difficultas eſt igitur circa cognitionē anime put ē impartibilis ſm ſubſtātiā ⁊ partibilis ſȝ poſitiones vel put eſt quoddam totū pōle. Deinde cū dicit.

Et vtrū ſit ſimilis ſpēi oīs aīa aut nō: ſi aūt nō ſit ſilis ſpēi: vtrū ſpē differāt aut genere.

Tangit difficultatē circa aīam put eſt quoddam totuȝ vl'e dicēs: q̄ etiā inueſtigādū eſt vtrū oīs aīa ſit ſimilis ſpēi aut nō, ſi aūt nō eſt ſilis ſpēi, querēdū eſt vtrum anime tm̄

differunt ſpē aut etiā differant genere. difficultas eſt ḡ circa aīam q̄lem vlitatez habeat vtrū ſit totū vl'e: ſicut ſpēs vel ſicut genus vel etiā ſic analogū: ita ꝙ aīe nō ſolū differant ſpē: ſ; etiā genere. ¶ Notādū has duas difficultates de aīa ordinari ad difficultatē p̄maz. nā difficultas de aīa ꝓut eſt qōdā totū poſſibile ordinat̄ ad difficultatē illā ꝓut eſt qōdā totū diffinibile. nam ꝑ pōnes aīe ⁊ ꝓprietates eius inueſtigari poterit qd dicas. ⁊ nā ipſius ⁊ difficultas iſta ꝓut aīa eſt qōdā totū vl'e ordinat̄ ad difficultatē illā ꝓut eſt qōdā totū diffinibile: q: ẜ; ꝙ aliqd eſt maioris vl' minoris vlitatis: ſic h; alr̄ ⁊ alr̄ diffiniri. Nō ḡ ſuperuacuū eſt ingrere circa aīam oēs has difficultates: q: per oīa iſta inueſtigari h; qditas: ⁊ nā eius. ¶ Notandū ēt ꝙ difficultas circa aīam ꝓut ipſa eſt qōdaz totū diffinibile maxime auget̄ ex eo ꝙ diffō dāda de aīa d; eē nālis ⁊ ꝓpria: q: valde eſt difficile aliquid nāliter ⁊ ꝓprie diffiniri.

Nunc qdē. n. dicētes ⁊ querētes de aīa de humana ſolum videnť intendere.

¶ Enumeratis p̄dictis tribus difficultatibus circa aīaz: in pte iſta: vt dicebat̄: exeqtur de difficultatib⁹ illis: ꝑꝑ qd tria facit. q: p̄mo exeqtur de difficultate circa aīam ꝓut eſt qōdaz totū vl'e. 2° de difficultate circa ipſam ꝓut eſt qōdaz totū pōle. 3° exeqtur de difficultate circa diffōnes nāles ex qua executione apparebit q̄ta difficultas ſit circa aīam ꝓut ipſa eſt qōdam totū diffinibile. vltimo aūt exeqtur de difficultate circa diffōnes. q: vt ſupius dicebat̄ oēs difficultates aīe ad illā ſunt ordinande. ſcda ps incipit ibi. (Amplius aūt ſi non multe.) 3° ibi. (Et ꝓpter h igit̄ iaz p̄bi.) ¶ Circa p̄muz duo facit. ẜ; ꝙ dupl'r oſtendit difficile eſſe bū determinare de vtilitate eius. p̄mo. n. oſtēdit h ex locutionib⁹ antiquoꝝ. 2° ex diffinitiōe accipiēda circa ipſaz aīam ibi. (Formidādū autē q̄tenus.) Dic̄ ḡ ꝙ nūc qdem. n. antiqui dicentes ⁊ querentes de aīs ſolū videnť itendere de aīa humana. tūc ḡ ſupplendus eſt textus: ꝙ cū antiqui ſolū de illa viſi ſint log difficile eſt ſcire: q̄le vl'e ſit aīa vtrū ſit tale vl'e q̄le eſt aīa hūana ⁊ q̄le ē ſpēs vel ſit tale vniuerſale quale eſt genus. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 8. ¶ Formidādū aūt q̄tenus nō lateat: vtrum vna rō ipſius eſt ſicut animal: aut ẜ; vnūquodq; altera: vt equi: canis: hois: deiq;. Animal autez vniuerſale: aut nihil eſt: aut poſteri⁹ eſt. ſil'r aūt ⁊ ſi aliquod cōmune aliud predicetur.

¶ Tangit ſcdam difficultatē circa vlitatē aīe q̄ orit̄ ex diffinitiōe dāda de ipſa dicēs: ꝙ formidādū q̄le vl'e ponat̄ eē aīa: q̄tenus nō lateat vtꝝ ſit vna rō ipſius: ſic aīalis. i. ſicut generis: aut ẜm vnūqōq;. i. ẜm vnā quāq; ſpēm aīe eſt altera diffinitio vt eſt alia diffō equi canis hois ⁊ dei. i. corporis ſupceleſtis: ⁊ tūc ſupplendū ē: ꝙ nō eſt q̄rēda vna cōis rō ois aīe tanq̄ generis: vel ſi talis diffō querit̄ nō eſt ibi ſiſtēdū: ſ; vlterius iueſtigāda eſt diffinitio diuerſaruz aīaruz ẜm ſpēm: q: vl'e qd eſt al'. i. vl'e qd eſt genus: aut nihil ē aut eſt poſterius ipſis partibilibus vel eſt poſteri⁹ q̄ ſint ipſe res diffinibiles: ⁊ qd dcm̄ eſt de aīali ſil'r itelligenduz eſt ſi qd aliud p̄dicet̄ qd ſit cōe ſicut al' vel ſic gen⁹. ¶ Notandū aūt ꝙ differt vl'e qd eſt genus ab vl'i qd eſt ſpēs. nā ſpēs de ſe eſt forma vna. ſi aūt nō eſt vna h eſt ꝑ accñs inq̄tum recipit̄ in diuerſis materiebus. S; genus ēt per ſe nō dic̄ formā: ⁊ nāz vnā: ꝓpter qd. 7. ph'y. ꝓbat̄. ꝙ nō ē ſa vniuocatio niſi in ſpē ſpecialiſſima: ⁊ q: ea q̄ vergūt ad equiuocationē ⁊ nō dicūt vnā nām ⁊ vnā formā nō ſunt ꝓprie diffinibilia: nō eſt ꝓprie aliud diffinibile niſi ſpēs: q̄re nō ē querenda diffō aīe tāq̄ generis vel tāq̄ diffō aīalis vel ſi talis diffinitio q̄rit̄ nō eſt ibi ſiſtendū. ſ; q̄rēda eſt nā ⁊ qditas aīe ẜm ſpēm ⁊ maxime nā ⁊ qditas aīe humane: de qua h p̄ncipalius itēdit̄: ⁊ ꝑꝑ quā tota notitia tradita in h libro dr̄ eſſe magis honorabilis q̄ aliq̄ alia notitia tradita in alijs libris nālibus. ¶ Notandū ēt ꝙ cū de gn̄e formamus vnū aliquē ɔceptū illi vni ɔceptui non rn̄det ypoſtaſis vna vel fundamentū vnū ex pte rei: inde eſt ꝙ themiſtius ait. ꝙ generis qdē cōcept⁹ ſine ypoſtaſi ſummati collectus eſt ex tenui ſingulariū ſilitudīe. ⁊ ſubdit ꝙ aut oīo nihil eſt genus aut eſt multo poſterius ſingularib⁹. addit aūt ꝙ ſpēs nā q̄daz ⁊ forma vult eſſe: itaq; ſi cōſideramus genus rōne fundamenti realis vel rōne ypoſtaſis: quodāmō nihil eſt. Si v̓o rōne ɔcept⁹: cū cōcept⁹ noſtri poſteriores ſint reb⁹: genus ẜm hoc ē poſteri⁹ ipſis diffinitiōib⁹: co ꝙ res ſint diffinibiles: vel ē poſteri⁹ ipſis pticularib⁹: q: cōceptiōes noſtre itelligibiles p̄ſupponūt cognitiōez ſenſitiuā acceptā a pticularib⁹ rebus: q̄re ſi poſſum⁹ hr̄e diffōnez alic⁹ ẜm ſpēm nō ē ſiſtēdū in diffōne gn̄is: q: genus nec ꝓprie eſt diffinibile ꝑ ɔpōnē ad fundamētū vel ypoſtaſim: q: ſic quodāmō nihil eſt: q: nō dicit vnū fundamentū nec vnā formā vel vnā nām: nec ē ēt ꝓp̄e diffinibile ẜm cōceptū: q: ſic ē poſterius reb⁹ diffinibilibus: vel etiā ipſis particularib⁹: imo cū diffōnes ſint de rebus ɔceptis ⁊ ɔſideratis ab itellectu: ⁊ nō de ipſis ɔceptibus vel de ipſis ɔſiderationib⁹: ſi diffiniēdū eſt al' vel aliqd aliud genus: diffiniēda ē ipſa res: nō ip̄e ɔcept⁹ aīalis: ⁊ q: al' nō ꝓp̄e dic̄ rē vnā nec formā vnā: id gen⁹ ñ ꝓp̄e h; diffōnē: q̄re ſi pt hr̄i diffō aīe ẜ; ſpēz nō ē ſiſtēdū i diffōne ei⁹ ẜ; gen⁹. ꝑꝑ qd poti⁹ q̄rēda ē rō aīe ẜm ꝙ ē rō hois: aut eq aut alteri⁹ ſpēi: q̄ q̄rēda ſit rō ei⁹ ẜ; ꝙ ē rō aīalis aut gn̄is: ẜ; aūt hūc modū exponēdi vr̄ themiſti⁹ itellexiſſe hūc textū dicēs: gen⁹ ẜm ypoſtaſiz eē nihil: ſ; v̓o ɔceptionē itell'r eē ml'to poſteri⁹ ſingularib⁹ ⁊ reb⁹ diffinibilib⁹: q̄re vl'e qd ē gen⁹ nō ē ꝓp̄e diffinibile. ¶ Ampli⁹ aūt notādū ē cōmētatorē ol'r expoſuiſſe hūc textū. refert. n. qd dr̄ ad opionē plato. ¶ Ad e⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ vl'e ē triplex: qōdā ē i reb⁹: qōdā i aīa: qōdā ſeparatū. vl'e qd ē in reb⁹ ē ipſa res ⁊ ipſa nā rerū ɔſiderata p̄ter ɔditōes mār: vl'e v̓o qd ē in itellectu ē ipſe ɔcept⁹ vl' ipſa ſpēs itelligibilis q̄ ē ſilitudo pluriū. vl'e v̓o ſepatū ſūt ipſe ydee: q̄s poſuit plato eē qditates rerū ꝑ ſe ſubſiſtētes. vl'e ḡ qd ē genus ſi ɔſideret̄ vt ē in re ſic nō h; vnitatē: q: gen⁹ ꝓprie nō dicit formā vnā nec rē vnā: ſ; ſi ɔſideretur ẜm ɔceptionē itell's ſic vnū aliqd dicere pōt: q: de vno genere formari pōt vn⁹ ɔceptus collectus ex modica ſingulariū ſilitudine: itaq; q̄to genus eſt vl'ius tāto ſilitudo illa ex q̄ coll'r eſt debilior. ¶ Rurſus ſi genus hr̄et eē ſepatū: ⁊ eēt ordo ydeaꝝ ẜ; ordinē abſtractoꝝ: gen⁹ etiā ſic acceptū vnitatē hr̄e poſſ;: vt ſi poneremus vnū aīal ſepatū qd eēt qditas oīuz aīaliuz: q̄re cū diffō vnitatē hr̄e debeat: oz eē vnū aliqd qd diffinit̄. gen⁹ ḡ vel diffiniet̄ vt ē aliqd ſeparatū: vel vt eſt ɔcept⁹ itell's. vt ē aūt aliqd in re diffōnē nō hēbit: q: ſic nō ē vnū aliqd. cū ḡ vl'e vt ē aliqd ſeparatū nihil ſit: q: ydee mōſtra ſunt. vt ē aūt ɔceptio itell's ſit poſterius ipſis ſingularib⁹ ⁊ reb⁹ diffinibilib⁹: genus ꝓp̄e diffiniri nō pōt. gen⁹ itaq; vt h; vnitatē vel nihil eſt q̄tū ad opionē platonis: vel poſteri⁹ eſt ẜm ꝙ ē ɔceptio itell's. ꝑꝑ qd eligibili⁹ eſt q̄rere diffōnē alic⁹ ẜm ſpēm q̄ ẜm genus. ¶ Ampli⁹ aūt notādū ē expōnē themiſtij: vt vr̄: magis eē ad ꝓpoſitū q̄ expō ɔmen. nā vl'e vt h; eſſe ydeale ⁊ ſepatū vel vt ē ɔcept⁹ itell's nō p̄dicat̄ de pticularibus: ſ; vt ē res q̄dā ph's autez ait al' vl'e: ⁊ ſil'r qdcūq; aliud ſit qd vl'r p̄dicet̄ aut nihil ē aut poſterius ē: q̄re meli⁹ vr̄ ꝙ dicat̄ vl'e qd ē gen⁹ nihil eē q̄tū ad vnitatē ypoſtaſis vl' poſteri⁹ eē q̄tū ad ɔceptiōez itell's q̄ dicat̄ ꝙ ip; vel nihil ē q̄tū ad eē ydeale vl' poſteri⁹ ē q̄tū ad ɔceptionez itell's. poteſt tamen expoſitio cōmenti trahi ad bonū itellectū: q: vl'e qd ē ydea l; ẜm rei veritatē de re eſſentialiter predicari non

poſſit: q̄ꝛ nihil q̄ð non ē in re de ipſa eēntialiter p̄dicaẗ tū ſm opiōnē platonis oportebat ydeas eēntialr̄ p̄dicari de p̄ticularibus cū ipſe aſſereret eas eē p̄ticulariū q̄ditates. ꝛ h̄ ſufficit ſi volum⁹ expōnē text⁹ referre ad opiōnē platonis. q̄ꝛ ſm opiōnē ei⁹ vl̄ia ſep̄ata de p̄ticularib⁹ p̄dicāẗ. ℭ Ampli⁹ etiā ē notādū q̄ cū difficili⁹ ſit q̄rere diffōnē aīe ſm ſpēm q̄ꝫ q̄rere diffōnē ei⁹ in cōi: q̄litercunq̄ꝫ exponaẗ dict⁹ text⁹ ſemꝑ appet difficultatē eē circa aīaꝫ vt ē q̄ðdā totū vl̄e q̄uō querēda ſit eius diffō. ℭ Deīde cū dicit.

Cō. 9. ℭ Amplius aūt ꝛ ſi nō multe anime ſed partes: vtrū oꝫ prius q̄rere totā animā: aut p̄tes. Difficile autē ꝛ hacū determinate q̄ nā apte nate ſint altere abinuicem eſſe.

ℭ Poſtq̄ꝫ inueſtigauit difficultates circa aīaꝫ vt ē q̄ðdā totuꝫ vl̄e: inueſtigat difficultates circa ipam vt ē q̄ðdā totū pōle. ꝛ q̄ꝛ ſicut potētie fluūt ab eēntia aīe ſic a potētijs fluūt opōnes: ꝛ in eis hñt eē aīe paſſiōes. iō duo fac̄. q̄ꝛ p̄ ingrit difficultates circa pōs aīe. 2° ingrit difficultates circa potentias ꝛ opōnes ei⁹ ibi. (Dubitationē aūt hñt) Circa p̄m duo fac̄. q̄ꝛ p̄ facit q̄ð dcm̄ ē. 2° oñdit q̄ inueſtigare h̄ꝰ difficultates circa paſſiōes ꝛ p̄p̄etates aīe d̄ſeruit ad cognitōꝫ nāe ꝛ q̄ditatis ei⁹ ibi (Videẗ aūt nō ſolū) Propter p̄mū ſciēm q̄ potētie ad tria ꝯpari p̄nt. videlꝫ ad nāꝫ: ad act⁹: ꝛ obiecta q̄ tēdūt mediātib⁹ actib⁹. p̄ ḡ oñdit q̄ ordineꝫ hñt potētie reſpectu nāe. 2° q̄uō ꝯparāẗ ad opōnes vl̄ ad act⁹. 3° d̄clarat q̄uō potētie ꝯparanẗ ad obā mediātib⁹ actib⁹. 2ª ibi (Et vtrū p̄tes) 3° ibi (Si aūt opa) Dic̄ ḡ. amp. ſi nō ſūt multe aīe in vno corpe ſm ſubaꝫ: ſꝫ p̄tes ei⁹ pōles ſunt p̄tes oriẗ difficultas q̄dā vtrū oꝫ q̄rere p̄us totā aīaꝫ aut p̄tes pōles ei⁹. difficile ē aūt d̄terminare ꝛ haꝝ pōrū. i. ꝛ de nūero haꝝ potētiaꝝ q̄les apte nate ſūt eē altere adiuicē. i. quā d̄r̄iaꝫ hñt adiuicē: ꝛ vtrū p̄us q̄rēdū ſit de eis q̄ꝫ de ſuba aīe vel ecōuerſo. ℭ Nōn̄m aūt q̄ ſm ꝯmētatorē de aliq̄b⁹ potētijs aīe facile ē videre q̄ d̄r̄nt. ſtatim. n. appet q̄ itellectiuū d̄r̄t ab appetitiuo. in aliq̄b⁹ aūt latet vt nō ē oīb⁹ māifeſtū q̄uō imagiatio d̄r̄t ab itellectu. crediderūt. n. multi itell̄m eē imaginatōeꝫ ꝛ fantaſiā eo q̄ itelligere abſq̄ꝫ fantaſia eſſe nō poſſit. ℭ Deinde cum dicit.

Cō. 10. ℭ Et vtrum opꝫ q̄rere prius partes: aut opera ipſaꝝ: vt itelligere: aut intellectiuū: ſentire: aut ſenſitiuum: ſimil̄r aūt ꝛ in alijs.

ℭ Ingrit q̄uō ꝯparanẗ potētie ad act⁹. ſuppleaẗ āt ſic lr̄a. dato q̄ oporteat ingrere p̄us potētias vl̄ p̄tes potētiales aīe q̄ꝫ ſubaꝫ: erit q̄ð vtrū oꝫ p̄us q̄rere p̄tes potētiales aut opa. i. act⁹ ipſaꝝ potētiaꝝ: vt vtꝝ oꝫ p̄us q̄rere ipm̄ itelligere. aut itellectiuū. i. itell̄tiuā potētiā: ꝛ ſentire aut ſenſitiuum. i. ſenſitiuā potentiam. Simil̄r autem ꝛ in alijs: vt vtrum oportet p̄us querere ipſum appetere q̄ꝫ ipm̄ appetitiuum. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Si aūt opera prius iterū vtiq̄ꝫ dubitabit aliquis: ſi obiecta horū prius querēdū: ſic ſenſibile ſenſitiuo: ꝛ intelligibile intellectiuo.

ℭ Oñdit q̄uō ingrendū ſit de potētijs vt ꝯparanẗ ad obā mediātib⁹ actib⁹ dicēs. ſi aūt opa ſupple opꝫ p̄us querere q̄ꝫ tū ad pōs. iteꝝ vtiq̄ꝫ dubitabit aliq̄s ſi p̄us q̄rēdū ē obā hoꝝ opeꝝ ſiue haꝝ potētiaꝝ: ſic ſi p̄us q̄rēdū ē obm̄ ſenſibile ipſo actu ſenſitiuo. i. q̄ꝫ ipm̄ ſentire ꝛ intelligibile ipſo intellectiuo. i. q̄ꝫ ipm̄ itelligere. ℭ Deinde cum dicit.

Cō. 11. ℭ Videẗ āt nō ſolū q̄ð q̄d ē cognoſcere vtile eē ad cognoſcēdū cās accñtiuꝫ in ſubſtātijs: ſic in mathematicis q̄d rectū: ꝛ q̄d obliquū: ꝛ q̄d linea: ꝛ q̄d planū ad coḡſcēdū q̄ rectis triāguli anguli ſūt eq̄les ſꝫ ēt ecōuerſo. Accñtia. n. ꝯferunt magnā p̄tē ad cognoſcēdū q̄ð q̄d eſt.

ℭ Oſtendit q̄ inueſtigare talia de aīa facit ad cognoſcēdā ſubaꝫ ꝛ q̄ditatē ei⁹. circa q̄ð tria fac̄. q̄ꝛ p̄ facit q̄ð dcm̄ ē. 2° aſſignat cāꝫ dicti. 3° ex his q̄ dixerat ꝯcludit q̄liter accipiē de ſunt q̄ditates ꝛ diffōnes rerū. 2ª ibi (Cū eni habem⁹) 3ª ibi (Quare ſm quaſcūq̄ꝫ) Dic̄ ḡ q̄ nō ſoluꝫ cognoſcere q̄ð q̄d eſt videẗ eſſe vtile ad cognoſcēdū cās accñtiū inherentiuꝫ ſubſtātijs. i. ſubis ſic in mathematicis cognoſcere q̄d rectū ꝛ q̄d obliquū ꝛ q̄d linea. ꝛ q̄d planuꝫ. i. ſup̄ficies vtile ē ad cognoſcēdū hāc paſſionē. videlꝫ q̄ rectis angulis ſunt eq̄les anguli triāguli: ſꝫ ecōuerſo accñtia ꝯferunt magnā p̄tē ad cognoſcēdū q̄ð q̄d ē: ꝛ tūc eſt ſupplēda lr̄a: q̄ð nō ē ſup̄uacuū inueſtigare de p̄p̄rietatib⁹ ꝛ potētijs aīe. q̄ꝛ p̄ hoc habem⁹ magnā viā ad cognoſcendū q̄ditatem ꝛ ſubam eius. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Cū eni habeam⁹ tradere ſm fantaſiā de accidentib⁹: aut oīb⁹: aut plurib⁹: tūc ꝛ de ſuba habebim⁹ dicere aliq̄d optime: oīs. n. demōſtrationis principiuꝫ eſt q̄ð quid eſt.

ℭ Aſſignat cauſaꝫ dicti dicēs: q̄uomō q̄ð quid eſt facit ad cognitionem accidentium dicens: q̄ cum habeamus ſm fantaſiam. i. ſm imaginationem ꝛ eſtimationeꝫ noſtram tradere cognitionem de accidentib⁹ oibus aut pluribus: tunc ꝛ de ſuba habebimus optime. i. p̄cipue ꝛ ſpecialiter vt habet alia littera aliq̄d dicere. nam oīs demōſtratiōis p̄ncipium eſt q̄ð quid eſt. ratio autem quare q̄ð quid eſt ſubi facit ad cognitioneꝫ accidentiuꝫ eſt. q̄ꝛ quiditas ſubi eſt p̄ncipiū oīum paſſionuꝫ exiſtentiū in ipſo q̄ð quid eſt. ergo facit ad cognitionē accidentiū. ſicut cā ad cognitōeꝫ effectus: ꝛ accidētia faciūt ad cognitioneꝫ q̄ditatis: ſicut effectus ad cognitionē cāe. ℭ Deinde cū dicit.

ℭ Quare ſm q̄ſcūq̄ꝫ diffōnes nō cōtingit accidentia cognoſcere: ſꝫ neq̄ꝫ de ipſis imagiari facile manifeſtū ē q̄ dialectice ſint ꝛ vane oēs.

ℭ Concludit ex dictis q̄les debeant eſſe diffinitiones dāde de rebus. q̄ꝛ debent eſſe tales: vt per eas aliquid cōiecturari poſſimus de accidentibus ꝛ p̄p̄rietatibus ipſaꝝ reruꝫ: aliter diffinitiones ille eſſent ip̄roprie ꝛ vane. ideo dicit q̄ ſm quaſcunq̄ꝫ diffinitiones nō cōtingit accidentia cognoſcere: ſed neq̄ꝫ ſm tales diffinitiōes facile eſt aliquid imaginari de ipſis accidentibus: manifeſtum eſt q̄ huiuſmodi dicte diffinitiōes ſunt dialectice. ideſt improprie ꝛ extranee ꝛ vane omnes.

Cō. 12. Dubitationē aūt habent ꝛ paſſiōes aīe vtruꝫ cōes ſint oēs ꝛ hñtis an ſit aliq̄ aīe p̄p̄ria ipſius: hoc. n. accipe q̄dem neceſſariū eſt: nō aūt leue.

ℭ Oſtenſo que difficultates inquirende ſunt circa potentias anime vel circa animam vt eſt quoddaꝫ totum pōle: hic mouet quaſdaꝫ difficultates circa paſſiones ꝛ motus anime ꝛ circa operationes eius. eſt eniꝫ inquirendū circa hoc vtrū aliqua talia ſint p̄p̄ria ipſi anime vel omnia talia cōmuniceẗ corpori. ꝛ ſint ipſius coniuncti. tria ergo facit. quia p̄mo mouet huiuſmodi dubitationem. ſecundo ait q̄ in aliquibus operatiōibus ꝛ motibus anime facile eſt videre q̄ð queritur. tertio ſoluit queſtioneꝫ tactā. oſtendens nullas operationes ꝛ paſſiones anime eſſe ei proprias: ſed oīa talia aliquo mō cōicanẗ corpori. ſcd̄a ibi (Videẗ aūt plurimoꝝ) 3ª ibi (Maxime aūt) Dicit ergo q̄ dubitationē aūt hñt paſſiōes aīe. i. mot⁹ ꝛ opatiōes ei⁹ vtꝝ oēs ſint cōes ꝛ hñtꝫ. i. vtꝝ oēs cōiceñẗ corpi hñti aīaꝫ an ſit aliq̄ paſſio p̄p̄a vel opatio p̄p̄a ipſi⁹ aīe. h̄ q̄dē. n. ac-

cipe ⁊ ꝯſiderare ē neccīū: nō tñ ē leue. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Videt̄ autez plurimoꝝ quidem nullum ſine corpore pati neqꝫ facere vt iraſci: cōſidere: deſiderare. ⁊ omnino ſentire.

¶ Quia dixerat nō eē leue vel facile ꝯſiderare vtrū paſſiones ſint ꝓpe aīe cū vel cōicent̄ corpi: ne aliqs crederet ꝙ de oībus h̄ videre eēt difficile ait ꝙ vr̄ aūt plimoꝝ motuum aīe vel plimaꝝ paſſionū ⁊ operū ei' nullū qdē tale pati aīaꝫ neqꝫ facere ſine corpe vt iraſci ꝯſidere deſiderare ⁊ oīo ſentire. q꞉ cū talia ſint organica manifeſtū eſt ea cōicari corpori ⁊ eſſe totius cōiuncti. ¶ Deinde cū dic̄.

¶ Maxime autez aſſimilatur ꝓprio intelligere. Si autem ⁊ hoc phantaſia q̄daꝫ: aut non ſine phātaſia ſic cōtigit vtiqꝫ nec hoc ſine corpe eē.

¶ Soluit q̄ōnem p̄dictā. ¶ Ad cui' euidētiā ſciēdū ꝙ circa aīam q̄ſtū ad pñs ſpectat ē tria ꝯſiderare. videlꝫ nām aīe: opōnes ei': ⁊ nām corpis cui eſt ꝯiūcta. in oñdēdo g̊ n̄ eſſe aliq̄s paſſiōes nec aliq̄s opōnes ꝓpas ipſi aīe tria facit. q꞉ p̊ oñdit h̄ ex pte ipſaꝝ opōnū. 2° ex pte nāe aīe. 3° ex pte nāe corporis. 2ª ibi (Siqdē g̊) 3ª ibi (Videt̄ aūt aīe) In p̄ma pte itendit talē rōnē ſi aliq̄ eēt aīe opatio ꝓpa q̄ cōicaret̄ corpori eēt itelligere. ſꝫ ⁊ hec nō ē ꝓpria: ſed aliq̄ mō corpori cōicat̄. g̊ ⁊c̄. hoc eſt g̊ qđ ait ꝙ ītelligere maxie aſſimilat̄ ꝓpo. i. maxie vr̄ eſſe ꝓpriuꝫ aīe: vt hꝫ alia lr̄a. ſi āt ⁊ hoc. i. itelligere ē fantaſia q̄dā: aut nō ē ſine fantaſia: manifeſtū ē ꝙ nō ꝯtīget vtiqꝫ nꝫ h̄. i. neqꝫ itelligere eē ꝓpriū aīe ⁊ eſſe ſine corpe. i. nō cōicari corpori. ¶ Notādū aūt ꝙ de itellectu fuerūt diuerſe opiones. qdā. n. dixerūt itellectū eſſe ſenſuꝫ ⁊ eē v̄tutē organicā: ſm̄ q̊s itellc̄s erat ipſa fantaſia: q̄ ſe tꝫ ex pte ſenſitiua. alia aūt fuit opio Ar. ⁊ v̄a ꝙ itelligere nō ē fantaſia tñ nō ē ſine fantaſia. ⁊ quia nūq̄ꝫ itelligim' qn laboret ibi fantaſia nūq̄ꝫ ītelligm' qn laboret ibi corp'. g̊ ⁊ ipꝫ itelligere: qđ maxie videt̄ eē ꝓpriū anime nō eſt ſic ꝓpriū ei qn aliquo modo cōmunicetur corpori. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 13. ¶ Si quid igitur anime operuꝫ aut paſſionum ꝓprium contingет vtiqꝫ ipſaꝫ ſepari. ſi vero nullum eſt proprium non vtiqꝫ erit ſepabilis: ſed ſicut recto inq̄ꝫtum rectuꝫ multa accidunt vt tāgere eneā ſperā ſcd̄ꝫ pūctuꝫ: non tñ tāgit ab hoc ſepatum rectuꝫ. ¶ Inſeparabile eniꝫ ſiquidem eſt: cum ſemper quodam cū corpore ſit.

¶ Oſtēdit nō eē aliquā ꝓpriā paſſionē vel opationē aīe ex pte ipſi' aīe. dicēs ꝙ ſiqdē igit̄ aliqd opationū aut paſſionaꝫ eſt ꝓpriū ipſi aīe ꝯtiget vtiqꝫ ipaꝫ paſſionē vel opōnē ſepari. i. ſeparatiꝫ cōpetere aīe abſqꝫ eo ꝙ cōicet̄ corpori. ſi v̄o nullū tale eſt ꝓpriū ipſi' aīe nō erit vtiqꝫ alia paſſio vel opatio ſepabil̄. i. ſepatiꝫ ꝯueniēs aīe abſqꝫ eo ꝙ cōicetur corpi: ꝙ aūt nulla ſit opō vel paſſio ſic ꝓpa ⁊ ſic ſepatim ꝯueniēs aīe declarat p ſil̄e dicēs: ꝙ ſic̄ recto inq̄ꝫtuꝫ ē rectū multa accidūt: vt tāgere eneā ſperā ſꝫ pūctū: nō tñ rectū tangit ſepatū ab h̄. i. a mā vl̄ a corpe in quo exiſtit. inſepabile. n. ſiqdeꝫ eſt ipm rectū ⁊ ſemp ē cū quodā corpore: tūc g̊ ſupplēda eſt lr̄a ꝙ ſic̄ recto inq̄ꝫtū rectū ꝯpetit talis tact': att n̄ ex quo rectū ē in corpe oꝫ tactū illū cōicari corpi. ſic illud qđ vr̄ ꝯpetere aīe ſm̄ ꝙ hꝫ. tñ q꞉ aīa ē cōiuncta corpi: ⁊ eſt act' corpis: oꝫ opōnē vel paſſionē illam cōicari corpori. ¶ Notādū aūt ē ꝙ ſm̄ phm̄. 2° h' nō ſolū ſanamur ſanitate: ſꝫ ēt corpe: nec ſolū ſcim' ſcia. ſꝫ ēt ⁊ aīa: q̄ꝫtūcūqꝫ. n. ſcire ſit a ſcia ⁊ act' ſanatiōis ſit a ſanitate. attñ q꞉ ſanitas eſt in corpe ad actū ipm ſanatiōis aliqd cooperat̄ corp'. ſic q꞉ ſcia ē in aīa ad actū ſciēdi coopat̄ ipſa aīa. q꞉ nullus eſt act' forme q aliquo mō eo cōicet̄ ꝓprie mā vel ꝓprio ſubo hn̄ eē g̊ ꝙ licet itelligere: vel ēt aliq̄ alie opōnes videant̄ eſſe ꝓpe ipſi aīe: tñ eo ipſo ꝙ aīa eſt in corpe ⁊ eſt act' ei'. opꝫ q̄ꝫ diu aīa ē cōiuncta corpori oīa talia eē ipſi' cōiūcti ⁊ cōicari aliquo mō ipſi corpi ⁊ ad cetera talia coopat̄ aliqd ipm corp'. ¶ Notādū ēt ꝙ themiſtius ſic vr̄ itelligere illū textū ꝙ ſi aliq̄ opō ſit ꝓpria aīe ꝙ eſt ſepabil̄. q꞉ nō ē dare aliqd ocioſaꝫ in nā. iō ſi q̄ ē opatio aīe ꝓpria ē ſepabil̄ cū ea. ⁊ nō remanebit aīa ocioſa. ſꝫ hoc nō eſt ire ad mētē Ar. q̄liter. n. ē aliq̄ opatio ſepabil̄ cū aīa: ⁊ vtrū ſi aīa ſit ſepabilis a corpe ocioſa remaneat vl̄ ꝯpetat ei aliq̄ opō ꝓpria: nō eſt pñtis ſpeculatōis: ⁊ eſt ire p̄ter mentē phi. phs. n. nō pl̄s vult niſi ꝙ ſi ē aliq̄ opatio ꝓpria aīe illa eſt ſepabil̄. i. ſepatim pōt ꝯpetere aīe abſqꝫ eo ꝙ ad illā aliqd coopet̄ corp'. cū g̊ q̄ꝫ diu aīa eſt i corpe nulla opō ei ꝯpetat: ad quā nihil cooperet̄ corp': nl̄a erit opō ſic ꝓpa ipſi aīe ⁊ ſic ſepatiꝫ ei ꝯpetēs ad quā nihil cooperet̄ corp': ⁊ q̄ nullo' cōicet̄ corpi. ¶ Notādū āt h̄ themiſtiū dubitare eo ꝙ vr̄ phs arguere a deſtructiōe añtis ad deſtructionē ꝯñtis. ait. n. ſi aliq̄ ſit opō ꝓpa aīe: ꝯtiget ipaꝫ ſepari: ſꝫ nulla eſt ꝓpa. g̊ nulla ē ſepabil̄. ad qđ rn̄det themiſti' ꝙ qn̄ ꝯñs ponit̄ ſub forma ꝯtigētis vel polis: pt argui a deſtructiōe añtis: vt ſi ſeq̄t̄. ſi h̄ hō ſic natabit poterit bn̄ natare. ſequitur ꝙ ſi non natabit non poterit bene natare. ⁊ q꞉ ſic eſt in ꝓpoſito. iō ⁊c̄. ¶ Poſſum' tamen alr̄ rn̄dere ⁊ breui' dicēdo hec eē ꝯuertibilia. nā ſi ē opatio aliq̄ ꝓpa aīe pōt ei ſepatiꝫ ꝯpetere abſqꝫ eo ꝙ cōicet̄ corpori. ⁊ ecōuerſo ſi pōt ſepatiꝫ cōpetere aīe erit ꝓpa ei': cū igit̄ in termīs ꝯueniētib' poſſim' arguere tā a deſtructōe ꝯñtī q̄ꝫ añtis pꝫ qd tenēdū ſit de q̄ſito. ¶ Deiñ cū dic̄.

¶ Vident̄ aūt ⁊ aīe paſſiones oēs cuꝫ corpore eſſe ira: māſuetudo: timor: ⁊ miſericordia: ꝯfidentia: adhuc gaudiuꝫ: ⁊ amare: ⁊ odire: ſimul̄ eniꝫ cū his patitur aliqd corpus. Cō. 14

¶ Oñdit paſſiōes aīe ⁊ opōnes nō eē ei ꝓpas p rōnē ſūptā ex pte corpis. circa qđ duo fac̄. q꞉ p̊ fac̄ qđ dcm̄ ē. 2° ex his q̄ dixerat ꝯcludit ꝙ in diffōne paſſionū aīe dꝫ poni ipſuꝫ corp' vl̄ aliqđ organū corpale ibi (Si aūt ſic ſe hꝫ) Circa p̄mū duo fac̄. q꞉ p̊ ponit qđ itendit. 2° ꝓbat ꝓpoſitum ibi (Indicat aūt h̄) Dic̄ g̊: ꝙ videt̄ ⁊ oēs paſſiōes aīe eē cuꝫ corpe. i. cōicari corpori vt ira māſuetudo timor miſericordia ꝯfidētia. adhuc aūt gaudiū ⁊ amare ⁊ odire ⁊ cetera talia cōicant̄ corpi. q꞉ ſil̄ cū his aliqd patit̄ ipm corp': qđ nō eſſet niſi talia eēnt totius ꝯiuncti ⁊ cōicarent̄ corpori. ¶ Notādū aūt ꝙ hec rō pōt eē ſpālis vt ſolū ꝯcludat de paſſiōib' aīe q̄ ſunt in pte ſenſitiua. q꞉ circa ea magis directe ⁊ p ſe patit̄ ipm corp': eo ꝙ appetit' ſenſitiu' ſit v̄t' corporal̄ ⁊ organica. vel pōt hec rō extēdi ad q̄ſcūqꝫ opōnes aīe. q꞉ nulla ē opō ei' circa quā n̄ coopet̄ aliqd organū corporale: licet circa aliquas cooperet̄ corp' magis per ſe: circa aliquas vero minus. ¶ Deide cum dicit.

¶ Indicat aūt hoc aliqñ a duris qdē ⁊ manifeſtis paſſionibus cōcedentib' nihil exacerbari: aut timere: aliquādo āt ⁊ p̄uis ⁊ d̄bilib' moueri: qūñ accēdat̄ corp': ⁊ ſic ſe hēat cū iraſcit̄.

¶ Probat qđ dixerat vl̄ qđ ſuppoſuerat oñdēs in ceteris talib' paſſiōib' aliqd facere ipꝫ corp' ita ꝙ ꝓut corp' eſt alr̄ ⁊ alr̄ affectū alr̄ ⁊ alr̄ iſurgūt in ipſo hꝫ paſſiōes. circa h̄ aūt duo fac̄ ſm̄ ꝙ duplr̄ māifeſtat ꝓpoſitū. 2ª ibi (Adhuc aūt) Dic̄ g̊ ꝙ idicat āt h̄ videlꝫ ꝙ diſpō corpis aliqd coopet̄ ad paſſiōes p̄dictas ꝙ aliqñ qdē a duris ⁊ a māifeſtis paſſiōib' ꝯcidētib'. i. ſupuenientib' ꝯtigit aliquē nihil exacerbari. i. moueri ad irā: aut tīere. i. ꝓuocari ad tiorē. aliqñ v̄o a p̄uis ⁊ d̄bilib' paſſiōib' ꝯtigit aliquē moueri ad irā vt cū accēdat̄ ipm corp' vel ſic ſe hēat ſic̄ cū iraſcitur.

℄ Notandū aūt q̄ homo vno tēpore plus ꝓuocatur ad iram q̄ȝ alio: vt ſi cōtingat ipm hr̄e ſanguinē accenſū vel hr̄e corp⁹ ſic diſpoſitū ſicut hȝ irat⁹: tūc ex modico motu ꝓmouet̄ ad irā. q̄n aūt ħ nō hȝ ēt ſi multa ei fiant nō iraſcit̄: qd̄ nō eēt niſi diſpō corpis ex̄ns alia ⁊ alia cooparet̄ aliqd ad hꝰ paſſiōes. manifeſtū ē igit̄ talia cōicari corpi: ⁊ ad ea cooperari aliqd ipm corpus. ℄ Deīde cū dicit.

℄ Adhuc magis hoc manifeſtū. Nullo. n. terribili iminēte in paſſiōibus fiūt his aliq timētes.

℄ Adducit ad ħ idē aliā rōnē dicēs q̄ adhuc ē hoc magis manifeſtū: videlȝ. q̄ ad talia cooperet̄ corp⁹. nā aliq ſunt talis cōplexiōis q̄ nullo iminēte terribili fiūt timētes in his paſſionib⁹. melīci. n. q̄ occurrūt eis fantaſtica nigra ⁊ obſcura timēt aliq̄n nullo timore iminēte: qd̄ nō eēt niſi corpus ⁊ complexio corporis aliquid cooperaretur ad hꝰ paſſiones. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Si aūt ſic ſe hȝ: manifeſtū: q̄m paſſionuȝ ra‑

Cō. 15. tiōes in materia ſunt. ℄ Quare termini tales: vt iraſci mot⁹ quidē talis corporis aut partis: aut potētie ab hoc: ⁊ gratia huius.

℄ Concludit ex dictis q̄ q̄ ad has paſſiōes coopat̄ corp⁹: idō in diffōnib⁹ eoꝝ dȝ poni mā videlȝ corp⁹ vel ps corpis. idō dicit q̄ ſi ſic ſe hȝ: videlȝ q̄ ad has paſſiōes coopet̄ corpus: manifeſtū eſt q̄ rōnes haꝝ paſſionū ſūt in mā. i. ſunt accipiēde cū mā: q̄re tales termini. i. diffōnes tales ſūt dā de de talib⁹ paſſiōib⁹: vt ſi diffiniēda eſt ira: dicat̄ q̄ iraſci eſt qdam motus talis corporis aut talis ptīs corpis vt cordis vel ſanguīs: aut ira ē mot⁹ talis potētie. vȝ. iraſcibil' ab hoc. i. ab apparenti ꝑuipenſiōe: ⁊ gr̄a h⁹. i. ꝓꝑ appetitū doloris in ꝯrio vel ꝓꝑ appetitū pene in vindictā: qd̄ ḡ dcm̄ eſt de ira itelligendū eſt de ceteris talib⁹. q̄ in diffōnib⁹ oīuȝ eaꝝ ponēda eſt mā vt organū aliqd̄ corpale: vt corp⁹ vel pars corpis. ℄ Notādū aūt q̄ in ira ⁊ in hꝰ paſſiōib⁹ q̄ȝtū ad p̄ns ſpectat eſt tria ꝯſiderare. vȝ. illud qd̄ ē ibi mā̄le: vt accēſus ſanguīs: aut mot⁹ cordis vel mot⁹ potētie iraſcibilis. 2° ꝯſiderādū ē qd eſt ibi effectiuū vt apparēs ꝑuipēſio. nā vt tradit̄ 2° reth. ħ eſt qd̄ facit aliquē eē iratū. q̄ videt ſe apparēter ꝑuipendi. 3° attendēdū ē qd̄ eſt ibi finale vt appetita punitio vel appetitus pene in vindictā. erit ḡ ira mot⁹ talis corpis vel mot⁹ potētie iraſcibilis fact⁹ ab apparenti ꝑuipenſiōe ꝓꝑ appetitū pene in vindictā: vel ꝓꝑ appetitū doloris in ꝯrio. i. in inimico ⁊ in ꝑuipendente.

ET propter hoc igitur iaȝ phyſici eſt cōſiderare de anima aut omni aut huiuſmodi.

℄ Poſtq̄ȝ phs tetigit difficultates. circa aiam ꝓut dicit qddā totū vl'e: ⁊ ꝓut eſt qddā totuȝ potētiale: in parte iſta vt dicebat̄ tangit difficultatē circa aiam ꝓut ē qddā totū diffinibile. nā loq̄ndo de diffōne nāli difficile ē diffinire aiam ⁊ accipere diffōnes paſſionū ei⁹. pōt aūt ex oīb⁹ intētis in hac locutiōe formari vna talis rō. valde difficile eſt diffinire aliqd nāl'r ⁊ cōplete. ḡ circa qdlibȝ diffinibile ꝓut ē de ꝯſideratiōe nāli accidit maxia difficultas: ſȝ aia ē de ꝯſideratiōe nāli. ḡ circa eā vt eſt qddā diffinibile accidit maxia difficultas. tota aūt hec rō ſup̱ duob⁹ ꝓpōnib⁹ fundat̄: q̄rū p̄ma eſt q̄ aīa ē de ꝯſideratiōe nāli. 2ª vō eſt q̄ difficile ē aliqd nāl'r diffinire. duo ḡ facit. q̄ p̄ cōcludit ex dictis aiaȝ eē de ꝯſideratiōe nāli. 2° oñdit difficultatē magnā ꝯtīgere circa nāles diffōnes. 2° ibi (Differenter aūt diffiniet) Dicit ḡ. q̄ ꝓꝑ ħ igit̄. i. ꝓꝑ ea q̄ dcā ſūt manifeſtū eſt iā q̄ phyſici eſt ꝯſiderare de aīa. nā ſi paſſiones ⁊ opatiōes aīe ſunt toti⁹ ꝯiuncti: oȝ aīaȝ eē actū alic⁹ corpis: ſed de oī eo qd̄ eſt act⁹ mā̄e ⁊ ꝑfectio alicui⁹ corpis ſpectat ꝯſiderare ad nālē. igit̄ phyſic⁹ aut ꝯſiderabit de oī aīa: ſi oīs aīa ſit actus corporis. aut ꝯſiderabit de aīa q̄ eſt hꝰ. i. q̄ eſt act⁹ corporis. ℄ Notandū aūt q̄ dupl'r pōt haberi ex dictis q̄ ad phycū ſpectat ꝯſiderare de aīa. p̄ia. n. ħ appet. q̄ ſic diffinitur aīa ſicut ⁊ paſſiōes ei⁹: q̄re ſic in diffōne paſſionū aīe ponit̄ mā vel corp⁹: vt pȝ ꝑ habita: ita opȝ q̄ in diffōne aīe hoc ponat̄: ſȝ oē illud in cui⁹ diffōne ponit̄ corp⁹ ⁊ mā ſm q̄ hꝰ eſt de ꝯſideratione phyſici. ḡ ⁊c̄. 2° hoc idē pȝ ꝑ illud qd̄ in ſententiādo tāgebat̄. naȝ ſi opatiōes ⁊ paſſiōes aīe nō ſunt ei ꝓp̄e: ſȝ aliquo mō cōicātur corpori: oȝ aīaȝ eē actū corporis. ꝓꝑ qd̄ oȝ ipaȝ eē d̄ cōſideratiōe phyſici. ℄ Notādū ēt q̄ forte aīt phyſicū cōſiderare de oī aīa aut de aīa hꝰ ꝓꝑ itelligentias ⁊ motores appropriatos celoꝝ: q̄ ſȝ vnū modū accipiēdi dicunt̄ coꝝ aīe: ſed cū hꝰ motores: q̄ nō moti mouēt: nō ſint de ꝯſideratiōe phyſica ſm ſubam dictū eſt q̄ ſpectat ad phyſicuȝ ꝯſiderare de oī aīa: ſi oīs aīa ſit act⁹ corporis. ⁊ ſi non hēat ꝓprias opatiōes ⁊ paſſiōes: ſm q̄s nō vtat̄ corpore: aut ſi oīs aīa nō eſt talis: q̄ aīe celoꝝ ꝓprie nō ſunt tales: cū ipe itelligāt ſine fantaſmate: ⁊ nō ſint ꝓp̄e act⁹ corporis: nec cōtingant ei ſm eſſe: ſȝ ſolū ſȝ opatiōnē ſpectabit ad phyſicum nō ꝯſiderare de oī aīa quocūq̄ȝ mō: ſed de oī aīa q̄ ē hꝰ. i. q̄ eſt actus corporis ⁊ q̄ nō hȝ operationes ⁊ paſſiōes ſm quas nō vtat̄ corpore. ℄ Deinde cū dicit.

℄ Differenter aūt diffiniet phyſicus ⁊ dialecti‑ Cō.

cus vnūq̄dq̄ȝ ipſoꝝ vt iraȝ qd ē: hic qdē appeti‑ 16.

tuȝ. n. recōtriſtatiōis aut aliqd huiuſmodi. Ille aūt feruorem ſanguinis aut calidi circa cor: horum autem alius quideȝ aſſignat materiaȝ: alius vero ſpecieȝ ⁊ rationem.

℄ Oſtenſo aiam eſſe de ꝯſideratione nālis declarat quāta difficultas ſit circa diffōnes nāles: vt ex hoc manifeſte habeat̄ q̄ circa aiam: ⁊ q̄ circa qdcūq̄ȝ aliud ꝯſideratū a nāli vt eſt qd diffinibile ē maxia difficultas. ℄ Ad c⁹ euidētiā ſciendū q̄ manifeſte appet maximā difficultatē eē in diffinitionib⁹ nālib⁹ ſi ꝯſideret̄ q̄uo differēter diffiniūt dialecticus ⁊ naturalis. duo aūt facit. q̄ p̄mo dat dr̄iaȝ inter modū diffiniēdi logicū ⁊ nālē. ſcdo ex his q̄ dixerat ſepat naturalem phm ab artificib⁹ alijs. ibi. (Aut nō ē aliqs q circa paſſiones ⁊c̄.) Circa p̄mū tria facit. q̄ p̄ ponit dr̄iam iter diffōnes naturales ⁊ logicas. 2° ex his q̄ dixerat ꝓbat diffōnes nāles eē magis ꝯpletas q̄ȝ logicas. 3° diſtinguit diuerſa gn̄a diffōnū vt oñdat q̄ illoruȝ ſit nālis ⁊ q̄ nō ſit nālis. 2° ibi (Rō qdē) 3° ibi (Sic dom⁹ rō) Dicit ḡ q̄ differēter diffiniet dialectic⁹ ⁊ phyſic⁹ vnūq̄dq̄ȝ ipſoꝝ: vt ſi diffiniēda eſt ira qd eſt. ħ qdē. n. ſ. dialectic⁹ dicet eā eē appetitū recōtriſtatōis. aut aliqd hꝰ: vt appetitū ꝑmutationis. ille aūt. ſ. nālis dic̄ irā eē feruorē ſanguīs: aut eē motū cali ſāguīs circa cor: q̄rū aūt. i. de nūero q̄ꝝ ſic diffiniētiuȝ ali⁹ qdē aſſignat māȝ vt phyc⁹. ali⁹ vō ſpēȝ ⁊ rōnē vt dialectic⁹. ℄ Nōm aūt dialecticū magis eē artificeȝ rōnalē: phyſicū vō magis eē realē: idō phyſic⁹ magis ꝯſiderat formā ⁊ vt hȝ eē reale ⁊ vt hȝ eē in mā. dialectic⁹ vō eo q̄ ſit artifex magis rōnal' pt diffinire accipiēdo ſolū rōnē ⁊ formā. abſq̄ȝ eo q̄ i ſuis diffōnib⁹ accipiat māȝ. Deiñ cū dic̄.

℄ Ratio quidem eniȝ hec rei. neceſſe eſt eſſe in materia huiuſmodi ſi erit.

℄ Dicoſtēdit diffōnes nāles eſſe magis ꝯpletas q̄ȝ dialecticas dicēs. q̄ hec rō ſeu hec itentio vt hȝ l'ra cōmēti: ſeu ħ qditas exp̄mēda ꝑ diffōnē ē ſpēs rei. i. forma q̄ hȝ eē i re ⁊ i mā. neceē ē aūt hāc formā ſi erit. i. ſi exiſtit eē i mā hꝰ. i. i mā reali ⁊ ſibi ꝓportionata. ⁊ q̄ ſic aliqd hȝ eſſe ſic hȝ cognoſci ⁊ diffiniri: ſi rō danda ē de forma q̄ hȝ eſſe in re ⁊ in materia: nunq̄ȝ erit perfecta ⁊ cōpleta niſi ibi ponat̄ ipſa materia. ℄ Notandū ḡ magis cōplete diffinire phyſicuȝ

q̃ dyalecticū cū ipſe in diffinitiōib⁹ tex mālium ⁊ formarū exientiuꝫ in mā ponat ipam māꝫ: qđ nō facit dialecticus: qui ſolū cōſiderat rōnē ⁊ formā. ⁊ qꝛ difficile eſt diffinire aliquid ꝑfecte ⁊ cōplete ex ipſa dr̄ia que eſt inter dialecticum ⁊ phyſicum: patet difficultatem eſſe magnā circa diffinitiones phyſicas. Deinde cum dicit.

¶ Sicut domus rō qđeꝫ quedā talis: qꝛ coopeꝛimentuꝫ ꝓhibens corruptiones a ventis ⁊ imbrib⁹: ⁊ caumatib⁹: hec aūt dicit lateres ⁊ lapides: ⁊ ligna. alia vero in his ſpēm ꝑ iſta.

¶ Diſtinguit diuerſa gn̄a diffōnuꝫ vt ſeparet diffōnes nāles ab alys vel vt oñdat q̄ illaꝝ diffinitionū ſint nāles et quō diffiniendū eſt aliqđ nāliter. duo ḡ facit. qꝛ p̄mo tangit tria genera diffōnū ſiue tres modos diffiniēdi. 2° oſtēdit duos illoꝝ modoꝝ eſſe nāles: aliuꝫ vō nō eſſe nālem ibi (Que igiť nālis) Dicit ḡ ꝙ vna diffinitio dom⁹ ē qđē rō ponens ſolā formā: vt qꝛ eſt operimentū ꝓhibēs corruptiones a ventis ībribus ⁊ caumatib⁹. hec aūt. i. alia diffō dicit ſolaꝫ māꝫ: vt cū diciť dom⁹ eſt lapides lateres ⁊ ligna. alia vō eſt tertia diffō q̄ dicit ſpēm. i. formā in his. i. in tali mā ꝓpter illa. l. ꝓpter talē fineꝫ. ⁊ hec eſt diffō cōpleta cōprehendēs magis cōplete que ſunt de rōne diffiniti. ¶ Notandū aūt eſſe modū phi ꝙ illā diffōneꝫ appellat formalē q̄ eſt demōſtratiōis pͥncipiū ⁊ q̄ īponit neceſſitatem alys. illā vō appellat mālem q̄ eſt demōſtratiōis cōcluſio ⁊ cui īponiť neceſſitas. cū ergo finis īponat neceſſitatem efficienti: efficiēs forme: ⁊ forma māe: diffō data ꝑ finem vel ꝑ efficientē vel per formā diciť formalis reſpectu diffōnis date per māꝫ. philoſophus ḡ in loquēdo de diffōnibus nō diſtinguit iter fineꝫ ⁊ formā: ſed ipaꝫ diffōnem datam ꝑ fineꝫ appellat formalē: imo ſi bū cōſiderantur ꝑtacta: diffō data per fineꝫ eſt magis formalis q̄ aliq̄ alia. qꝛ finis eſt cā cauſaꝝ ⁊ finis īponit neceſſitatē oībus alys. ¶ Notandū ēt ꝙ ex hoc manifeſte pꝫ ꝙ hec diffō ire ꝙ ē appetitus ire recōtriſtatiōis. ⁊ hec dom⁹ diffō: ꝙ ē coopeꝛimētū ꝓhibēs corruptionē a ventis ībribus ⁊ caumatib⁹: eſt diffō formalis. nā lꝫ iratus finalr̄ ītendat punire ⁊ recōtriſtati paruipendentē. ⁊ lꝫ hic ſit finis domus. ſ. ꝓhibere corruptiōes a ventis ⁊ ībribus: nihilominus tamen he diffinitiones formales ſunt. qꝛ diffinitiones date per finem formales dici debent vt eſt per habita manifeſtum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Que igiť nālis haꝝ vtrū q̄ circa māꝫ: rōneꝫ aūt ignorās: aut q̄ circa rōnē ſolū: aut magis q̄ eſt ex vtriſqꜫ. illoꝝ auteꝫ quis vterqꜫ.

¶ Diſtinctis modis diffiniendi īueſtigat q̄ illaꝝ diffōnuꝫ ſunt nāles dicens: q̄ igiť haꝝ diffōnū eſt nālis vtruꝫ diffō q̄ eſt circa māꝫ. ignorans aūt rōnē ⁊ formā aut eſt nālis diffō illa q̄ eſt ſolū circa rōnē ⁊ formaꝫ aut magis dꝫ dici nālis diffō q̄ eſt vtriuſqꜫ. ⁊ ſubdit ꝙ illoꝝ autē quis ē nālis: ⁊ ait ꝙ vterqꜫ. ¶ Notāduꝫ aūt ꝙ cum tres ſint modi aſſignati diffiniēdi vterqꜫ modus. i. duo illoꝝ modoꝝ ſūt nāles. terti⁹ vō eſt ināliſ. nā diffō ponens formā ſolā nō ē nālis: ſꝫ diffō ponēs māꝫ: ⁊ illa q̄ īnuit vtrūqꜫ vt māꝫ et formā nāles ſunt. ¶ Notādum ēt ꝙ lꝫ due diffōnes ſint nāles vt illa q̄ ponit māꝫ ⁊ q̄ ponit vtrūqꜫ: magis ē tñ nālis ponens vtrūqꜫ q̄ ponens māꝫ tm̄: eo ꝙ mā nō ſit nā niſi per ꝯparationē ad formā. vt ꝓbať ſcđo phyſicorum. ¶ Notādū ēt phm oīa hec adducere. vt oſtendat quāta difficultas ſit circa cōſiderationē anime. ⁊ circa paſſiōes eius prout talia ſunt diffinibilia naturaliter eo ꝙ diffinitiones talium quanto magis complete ſunt tanto magis naturales iudicantur. Deinde cum dicit.

Cō. 17. ¶ At vero nō eſt aliqs q circa paſſiōes materie nō ſeꝑabiles: ⁊ vt nō ſeparabiles ſunt verſetur ſed phyſicus circa oēs quecūqꜫ h⁹ corporis ⁊ h⁹ materie opera ⁊ paſſiōes ſunt.

¶ Ex his q̄ dixerat dat drīam inter phyſicū ⁊ alios artifices. ⁊ qꝛ hꝰ drīa hic q̄ſi icidētalr̄ adduciť. iō tria facit. qꝛ pͥmo pōit hꝰ drīaꝫ. ſcđo qꝛ quaſi diſgreſſionē fecerat a ꝓpoſito redit ad pͥncipale intentū oſtēdēs q̄les ſunt paſſiones aīe cōſiderate a nāli: ⁊ quō habeāt diffiniri. 3° ꝯtinuat ſe ad tractatū. ⁊ ad partē executiuaꝫ oſtēdēs q̄liter de aīa ſit tractandū ⁊ exequēdū. 2° ibi (Sed redeūdū eſt) 3° ibi (Intendētes aūt) Circa pͥmuꝫ duo facit. qꝛ pͥmo oñdit q̄ ꝑtinēt ad phyſicū. 2° ex his q̄ dixerat dat drīaꝫ iter phyſicum ⁊ artificiales alios ibi (Circa q̄ſcūqꜫ aūt) Dicit ḡ. at vero nō eſt aliqs circa paſſiōes māe nō ſeꝑabiles neqꜫ inquantuꝫ ſunt ſeꝑabiles ſupple niſi phyſic⁹: ſꝫ phyſic⁹ ē circa oēs paſſiōes ⁊ q̄cunqꜫ oꝑa ⁊ paſſiōes ſūt talis corporis. ſ. nālis ⁊ māe hꝰ q̄ eſt. ſ. nālis. Deinde cū dicit.

¶ Circa quaſcunqꜫ autem nō inquantuꝫ huius alius: vt de qbuſdam quideꝫ artifex eſt ſi contingat vt inſtructor aut medicus.

¶ Ex his q̄ dixerat ſeꝑat phyſicuꝫ ab alys artificib⁹. circa qđ duo facit phs. qꝛ pͥmo ſeꝑat phyſicū ab artificibus practicis. ſcđo a ſpeculatiuis vt a mathe°: ⁊ diuio ibi (Nō ſeparabiliū quidē) dicit ḡ ꝙ artifex q eſt circa q̄ſcūqꜫ paſſiones q̄ nō ſunt hꝰ. i. q̄ nō ſunt corporis nālis vt nālis eſt alius a phyſico: vt artifex practic⁹ vt īſtructor aut medic⁹ ſi cōtingat ipm cōſiderare de qbuſdā paſſionib⁹ corporis nālis. qꝛ cōſiderat de eis nō vt nāles ſunt. opꝫ tales artifices differre a pho nāli. Deinde cū dicit.

¶ Nō ſeparabiliuꝫ qđē. Inq̄ꝫtū aūt nō talis corporis paſſiōes: ſꝫ ex reſtrictōe mathematicus. ¶ Scđm aūt ꝙ oīo ſeꝑate prim⁹ philoſophus.

¶ Separat phyſicuꝫ a mathe°: ⁊ a diuio dicēs qđ paſſiōes qđem de nūero nō ſeꝑabiliuꝫ inq̄ꝫtū nō ſūt talis corporis. i. inq̄ꝫtuꝫ nō ſunt in tali corpore nāli: ſꝫ vt ex reſtrictiōe. i. vt per cōſiderationeꝫ reſtringunť: vl̄ vt hꝫ alia lr̄a: ex remotione. i. vt remouenť ⁊ abſtrahunť a tali mā: illas paſſiones vl̄ illas res ꝯſiderat mathe^cus. ſꝫ res q̄ ſūt ſeꝑate ⁊ ſm ꝙ ſunt ſeꝑate ꝯſiderat pͥm⁹ phs. Differt ḡ nālis a mathe°. ⁊ a pͥmo pho. qꝛ pͥm⁹ phus cōſiderat ſeꝑata ⁊ vt ſūt ſeꝑata. mathe^cus. vō lꝫ ñ ꝯſideret ſeꝑata: ꝯſiderat tñ ea vt ſūt ſeꝑata. phyc⁹ vō nō ꝯſiderat ſeꝑata: nec vt ſūt ſeꝑata. ¶ Notādū ḡ ꝙ ſic duo tetigerat de phyſico. videlꝫ ꝙ cōſiderat paſſiōes nāles vt ſunt corporis nālis ⁊ ꝙ ꝯſiderat talia vt nō ſūt ſeꝑata: ita ꝑ hec duo dr̄t ab alys artificib⁹. rōne. n. inſeꝑabilitatis differt phyſic⁹ a mathe°. ⁊ diuo: ſꝫ rōne nālitatis differt ab artificibus practicis: vt ab edificatore ⁊ medico: ⁊ maxīe a cyrugico: qꝛ tales ꝯſiderant in corpore naturali aliq̄ nō nālia: ſꝫ ꝑ arteꝫ iducta. ¶ Nōn^m ēt ꝙ vt cōiter poniť iſtud additū ꝑ qđ ſeꝑať phyſicus ab alys artificib⁹ nō ē oīo extra ꝓpoſitū. nā cū feciſſet mentionem de diuerſis modis diffiniēdi: qꝛ ſm diuerſos modos diffiniendi ſumiť diuerſitas artificū: cōgruum fuit poſt illos diffinitiuos modos dare differentiaꝫ iter ipſos artifices. ⁊ inter ipſas ſciās. Deinde cū dicit.

¶ Sed redeunduꝫ eſt vñ venit ſermo. Dicebamus aūt ꝙ paſſiōes aīe nō ſeꝑabiles a phyſica materia aīaliū inquātū tales exiſtunt: ſicut furor ⁊ timor: ⁊ nō ſicut linea: ⁊ planum. Cō. 18

¶ Quia quodammodo diſgreſſioneꝫ fecerat redit ad propoſitum dicens ꝙ redeundum eſt vnde venit ſermo. dicebamus autem ꝙ paſſiones anime non ſeparabiles a

phyſica. ideſt a naturali materia animalium inq̄tum tales exiſtunt ſunt furor amor timor gaudium ⁊c̄. talia que non ſunt ſicut linea ⁊ planum. i. ſuperficies que habent cõſiderari ⁊ diffiniri ſine materia ſenſibili. Sed hȝ paſſiones anime: ⁊ etiã ipſa anima cuius ſunt tales paſſiões diffiniri hȝ per ipm̃ corpus ⁊ p̄ mãm nãlẽ. Deinde cũ dicit.

Cõ. 19. Intendẽtes aũt de aĩa neceſſe eſt ſimul dubitantes de q̄bus bene dubitare oȝ ptranſeuntes priorum opiniones ↄp̄hendere quicunq̧ aliq̄d de ipſa enũciauerũt: vt bñ q̄dẽ dicta accipiamus. Si vero aliq̄d nõ bñ hec vereamur.

Cõtinuat ſe ad tractatũ. ⁊ p̄tẽ executiuã oñdens q̄liter de aĩa ſit tractandũ ⁊ exequendũ dicẽs q̄ itendẽtes aũt de aĩa neceſſe eſt dubitantes eẽ de bñ dubitabilib⁹ de q̄b⁹ oȝ in diſpõnibus abũdare: ⁊ oȝ nos eẽ ptrãſeũtes opiones p̄oꝝ. i. ãtiquoꝝ: ⁊ ↄp̄hẽdere. i. app̄hẽdere dicta a q̄buſcũq̧ aliq̄d de ipã aĩa ãnunciauerũt ⁊ h̄ debem⁹ facere. vt antiquoꝝ q̄dẽ bñ dcã accipiam⁹. i. acceptem⁹. Si v̄o aliq̄d nõ ſit ab eis bñ dc̄ȝ v̄eamur. i. timeam⁹ accipe ⁊ acceptar̄ illõ.

Principiũ aũt q̄õnis apponere q̄ maxime vident̄ ineſſe ſm̃ nãm: aĩatuȝ igitur ab iaĩato in duob⁹ maxime differre videt̄. videlicet motu ⁊ ſenſu. accipimus aũt ⁊ a p̄genitorib⁹ fere hec duo de aĩa.

Finito p̄hemio hic ponit̄ tractat⁹ vel p̄s executiua in q̄ ſm̃ modũ p̄taxatũ in p̄hemio. p̄ exeq̄tur de aĩa ſȝ opione alioꝝ. 2° exeq̄tur de ea ſm̃ opionẽ p̄priã. ſcd̃a p̄s incipit in p̄n° ſcd̃i libri ibi. (Que q̄dẽ a p̄orib⁹.) Circa p̄mũ duo facit. q̄ꝛ p̄ exeq̄tur de aĩa ſm̃ opionẽ alioꝝ q̄tũ ad totã aĩam. 2° exeq̄tur de aĩa ſȝ opionẽ alioꝝ q̄tũ ad p̄tes ei⁹. ſcd̃a p̄s icipit circa finẽ h⁹ p̄mi libri ibi. (Qm̃ aũt cognoſcere aĩe ẽ ⁊ ſentire ⁊c̄.) Circa p̄mũ duo facit. q̄ꝛ p̄ ↄtinuat ſe ad dicenda. 2° exeq̄tur de itẽto ibi. (Dicunt eniȝ q̄daȝ.) Dicit ḡ q̄ p̄n^m aũt q̄õnis. i. inq̄ſitiõis de aĩa eſt apponere. i. p̄ponere illa q̄ maxie vident̄ ineſſe ipſi aĩe ſȝ nãȝ. hec aũt ſũt duo: iõ ſeq̄tur q̄ aĩatuȝ igit̄ ab inaĩato in duob⁹ maxie videtur differre. vȝ. motu ⁊ ſenſu: ⁊ ſubdit q̄ h̄ fere duo de aĩa accepim⁹ a p̄genitorib⁹ nr̃is. vȝ. q̄ iueſtigauerũt ipſam motu ⁊ ſenſu. Notãdũ aũt q̄ q̄libȝ res eſt iq̄renda ⁊ inueſtiganda p̄ ſibi p̄pria. igit̄ ſi volumus inq̄rere ⁊ iueſtigare de aĩa p̄n^m h⁹ inq̄ſitiõis oȝ eſſe p̄ ea que iſunt ipſi aĩe. ⁊ q̄ ſunt ei p̄pria ſm̃ nãm. Notãduȝ ẽt q̄ illa ſunt p̄pa alicui p̄ q̄ illud differt ab alijs. illa ḡ erũt p̄pria aĩe p̄ q̄ aĩatuȝ differt ab inaĩato. hec aũt ſunt duo. motus ⁊ ſenſus. q̄ñ eni videm⁹ q̄ aliq̄d mouet ſe ⁊ q̄ ſentit indicam⁹ ipȝ aĩatũ eẽ. iueſtigãda eſt ḡ aĩa p̄ motũ ⁊ ſenſuȝ vel iueſtigãda ẽ p̄ h̄ q̄ eſt cã mot⁹ ⁊ cã ſenſus. Deinde cũ dicit.

Cõ. 20. Dicũt eniȝ q̄daȝ: ⁊ maxime: ⁊ primo eẽ aĩaȝ id q̄d eſt mouẽs: exiſtimãtes aũt q̄d nõ mouet̄ ipſum nõ ↄtingere mouere alterũ: eoꝝ que mouent̄ aĩam ſic arbitrati ſunt eſſe.

Exeq̄tur de itẽto. circa q̄d duo fac̄. q̄ꝛ p̄ narrat opiones alioꝝ circa aĩaȝ. 2° eas reprobat. ibi (Cõſiderãdũ aũt p̄^m) Ad euidentiã aũt p̄me p̄tis ſciendũ q̄ p̄genitores noſtri ⁊ antiq̄ p̄hi de aĩa tractãtes q̄dã conati ſunt iueſtigare aĩaȝ motu. q̄dã cognitiõe ⁊ ſenſu. q̄daȝ v̄o vtroq̧ mõ. tria ḡ fac̄. nã p̄mo narrat opiones antiquoꝝ de aĩa iueſtigãtiũ aĩam motu. ſcd̃o narrat opionẽ iueſtigãtiũ eã cognitiõe ⁊ ſenſu. 3° narrat opionẽ iueſtigantiũ ipſaȝ vtroq̧ mõ. 2ᵃ ibi. (Quicũq̧ aũt ad cognoſcere.) 3ᵃ ibi. (Qm̃ autẽ ⁊ motiuum.) Rurſus autem ad euidentiam p̄me partis ſciendum q̄ ſm̃ opionẽ antiquoꝝ idẽ eſt iueſtigare aĩaȝ ex eo q̄ ẽ mouẽs vel ex eo q̄d ẽ p̄ncipiũ mouẽdi: ⁊ iueſtigare ipſaȝ ex eo q̄d ẽ q̄d mobile vel ex eo q̄d mouet̄. credebãt. n. antiq̄ q̄ nihil moueret niſi moueret̄. duo ḡ facit. q̄ꝛ p̄ ait q̄ antiq̄ iueſtigãtes aĩaȝ p̄ viã mot⁹ dicebãt ipſaȝ eſſe aliq̄d q̄d mouebat ⁊ q̄d mouebat̄. 2° narrat ⁊ adducit varias opiones antiq̄rũ iueſtigãtiũ aĩaȝ p̄ viã mot⁹ ibi (Vñ democritus) Dicit ḡ q̄ antiq̄ q̄dã. n. ⁊ maxie ⁊ p̄ dĩit aĩaȝ eẽ id q̄d eſt mouẽs. exiſtimãtes aũt q̄ id q̄d nõ mouet̄ nõ ↄtigere ipm̃ mouere. ⁊ q̄ꝛ ſic eſt ſic arbitrati ſunt antiqui aĩam eẽ alterũ aliquid eorum que mouentur.

Dubitaret forte aliq̄s. vtrũ hoc ſit verũ q̄ nihil mouet niſi moueat̄. Dicendũ q̄ nõ oẽ mouens moueri duplici via venari poſſumus. p̄ᵃ via ſumit̄ ex eo q̄ nõ ↄtigit abire in ĩfinitũ. 2ᵃ ſumit̄ ex eo q̄ illud q̄d eſt p̄ accñs ſeparat̄ ⁊ ↄtigit nõ eẽ. p̄ᵃ via ſic p̄ȝ. nã vt p̄bat̄ in. 7° phyſicoꝝ. oẽ q̄d mouet̄ ab alio mouet̄. ſi ḡ hoc mouẽs mouet̄. mouebit̄ ab alio. ⁊ q̄ꝛ nõ ẽ abire in ĩfinitũ. opȝ deuenire ad aliq̄d mouẽs immobile. 2ᵃ via ſic p̄ȝ. nã mot⁹ p̄ ſe nõ ẽ in mouẽte: ſȝ in moto. ſic̄. n. fractio nõ eſt in frãgẽte ſȝ in fracto: ⁊ ſic̄ alteratio p̄ ſe nõ eſt in alterãte: ſȝ in alterato. ſic v̄lr mot⁹ nõ ẽ in mouente: ſȝ in moto. Accidit itaq̧ mouẽti: vnde mouẽs eſt q̄ in eo ſit mot⁹. ⁊ q̄ꝛ q̄d ẽ p̄ accñs ſepat̄ ⁊ ↄtingit nõ eẽ: ↄtigit q̄ reperiat̄ motor in q̄ nõ erit mot⁹. ⁊ p̄ ↄñs q̄ nõ mouebit̄: nõ ḡ bñ opinabant̄ antiq̄ dicẽtes aĩaȝ eẽ aliq̄d q̄d mouet̄: eo q̄ nõ ↄtigit aliq̄d mouere niſi moueat̄ ipm̃: nec ẽ v̄lr verꝝ q̄ oẽ mouẽs moueat̄: ⁊ ſi cõtingit aĩaȝ moueri moto corpore hoc eſt p̄ accñs: nõ per ſe. Deinde cũ dicit.

Vñ democrit⁹ q̄dẽ ignẽ quẽdã: aut calorẽ eẽ dicit ipſaȝ. Infinitis igit̄ exiſtibus figuris ⁊ athomis: q̄ ſũt ſpeciei rotũde ignee: ⁊ aĩam dicit vt in aere moto: que vocent̄ deciſiones que videntur per portas in radijs quaꝝ omne ſemen elementa dicit Democrit⁹ totius nature.

Narrat varias opiones antiquoꝝ iueſtigãtiũ aĩam per viaȝ mot⁹. circa q̄d q̄tuor facit ſȝ q̄ q̄tuor tales opiones narrat. nã p̄ narrat opionẽ dmocriti. 2° opionẽ leucippi. 3° opionẽ pictag. q̄rto narrat opioneȝ anaxa. 2ᵃ ibi (Silr̃ aũt leucipp⁹) 3ᵃ ibi (Videt̄ aũt ⁊ a pictagoricis) q̄rta ibi (Silr̃ aũt ⁊ anaxagoras) Dicit ḡ q̄ democrit⁹ dicit ipſaȝ aĩam eſſe quẽdã ignẽ aut eſſe quẽdã calorẽ igneũ. nã exiſtibus ĩfinitis figuris ⁊ athomis democrit⁹ dicit aĩaȝ eſſe ignẽ. i. eſſe athomos vel deciſiões igneas q̄ deciſiões ſunt ſp̄ẽi rotũde. dicebat. n. democrit⁹ aĩaȝ cõponi ex athomis q̄ erant nãe ignee ⁊ erãt figure rotũde. nã vt in aere apparet q̄dã ſunt corp̄a p̄ua mota q̄ p̄uã corpora p̄p ſui p̄uitatem vocant̄ deciſiões q̄ deciſiões vident̄ in radijs p̄ portas: de nũero q̄rũ deciſionũ dixit democrit⁹ eſſe oẽ ſemẽ ⁊ eſſe elta. i. p̄ncipia toti⁹ nãe. Notãdũ aũt q̄ cuȝ ſum⁹ extra ad lumẽ. q̄ꝛ diſgregat̄ viſus noſter nõ poſſum⁹ videre has deciſiões nec hos athomos p̄p ſui p̄uitatẽ. ſȝ cũ ſumus in domo ⁊ p̄ portas vel feneſtras itrãt ſolares radij tũc in illis radijs apparẽt he deciſiões. ⁊ hi athomi q̄s deciſiões dicebat democritus eẽ oẽ ſemẽ ⁊ v̄lẽ ſemẽ ⁊ v̄lia p̄ncipia totius nãe. ideſt oĩum rerum naturalium.

Dubitaret forte aliq̄s. q̄re democrit⁹ poſuit hos athomos ⁊ has deciſiones eſſe v̄lia p̄ncipia toti⁹ nãe. Dõm q̄ de hoc in libro de gñatiõe diffuſi⁹ dixim⁹: ſȝ q̄tũ ad p̄ſens ſpectat antiq̄ p̄hi neſciuerunt reſoluere corpora in mãm ⁊ formã ⁊ non potuerũt ad hoc p̄tingere vt cognoſcerẽt q̄ p̄ncipia nãe eẽnt nec erãt materia ⁊ forma: ſed oẽs poſuerũt hȝ p̄ncipia eſſe aliquod corpus vel aliqua corpora. nam aliqui p̄ncipiũ omnium dixerunt eſſe aerem aliqui aquaȝ. ⁊ ſic

de alijs hoc viſo dicamus ꝙ duo ſūt de rōne ꝑncipij. ſimplicitas ⁊ virtuoſitas. ſūt .n. ꝑncipia ſimplicia: q꞉ ad ea ſtat reſolutio alioꝝ. ⁊ ſunt virtuoſa: q꞉ ex eis fiūt alia. ⁊ vtꝰ eorum ſe extēdit ad alia. cū ḡ hꝯ deciſiones ⁊ hꝯ athomi ſint corpora valde parua ⁊ videantur eē valde virtuoſa eo ꝙ continue moueant̃: ſi ꝑncipia rerū nāliū debemus ponere ꝙ ſint corpora: aliquā appentiā habebat poſitio democriti ꝙ hꝯ corpora parua eſſent ꝑncipia alioꝝ.

Alterius forte dubitaret aliqs: q̄re democritꝰ poſuit aīaȝ cōponi ex athomis nō q̄buſcūq꜄ ſȝ ex athōis q̄ erāt nāe ignee. ¶ Dōȝ ꝙ ignis inter oīa alia elementa eſt maxime actiuus ⁊ eſt formalior ceteris elemētis: ⁊ q꞉ aīa hȝ rōnē forme ⁊ hȝ rōnē motiui ⁊ actiui reſpectu corporis ſi ex aliq̄bꝰ athomis debebat ꝯponi aīa dignū erat ꝙ cōponeret̃ ex athomis actiuioribꝰ ⁊ formalioribꝰ: cuiuſmodi ſunt athomi nāe ignee. ¶ Rurſuȝ aduertendū eſt ꝙ cū ab aīa habeat eſſe vita: ⁊ vita conſiſtat in calo꞉ dixit democritus ipſaȝ q̄dem aīam eſſe igneȝ q̄ndaȝ aut calorem. i. eſſe ignem aut igneam.

Alterius forte dubitaret aliqs. q̄re democritus poſuit aīaȝ eē ex athomis rotūdis. videt̃ enī ꝙ potiꝰ debuit eā ponere ex athomis piramidalibꝰ: q꞉ piramis ꝓꝑ acumē vr̃ magis habilis ad motū q̄ȝ figura rotunda. acutū enī hn̄ ſcindit mediū. ⁊ ꝑ ꝯñs vr̃ bene mobile. ¶ Dōm ꝙ ſi ꝑ motū debemꝰ inueſtigare aīaȝ: oȝ ꝙ hoc fiat ꝑ motū qui ſit ſibi cōgruus. motꝰ autē factus ab aīa ē ad oēȝ dr̃iā poſitiōis. figura ḡ angularis: q꞉ nō eſt habilis vt moueat̃ ſm̄ oēm dr̃iaȝ ſitus ex athomo figure piramidalis vel cuiuſcūq꜄ figure hn̄tis angulos nō poſuit democritus cōponi aīam: ſȝ ex athomis rotūdis aptis natis moueri ad oēm dr̃iam ſitus. Deinde cū dicit.

Cō. 21. ¶ Similiter aūt ⁊ leucippus hoꝝ aūt ſpica aīaȝ ꝓꝑ id ꝙ maxie pñt penetrare ꝑ oē huiuſmodi figure ⁊ mouere reliq̄ cū moueant̃: ⁊ ipſa arbitrātes aīam eſſe efficiēs in aīalibus motū.

¶ Narrat opionē leucippi. circa qđ duo fač. q꞉ ꝑmo fač qđ dictū eſt. ſcđo qđ dixerat manifeſtat ꝑ ſignū. ibi (Vñ ⁊ viuēdi.) Dicit ḡ. ꝙ ſilr̃ leucippus dicebat aīaȝ eſſe ſpica corpora de numero hoꝝ corpoꝝ īdiuiſibiliū ꝓꝑ id ꝙ talia corpora que ſunt hꝯ figure ſperice maxīe pñt penetrare ꝑ oē. i. ꝑ oēm dr̃iaȝ pōnis ⁊ mouere reliq̄ corpa cū moueant̃ ⁊ ipſa. hi ḡ phyci ponebāt aīaȝ ꝯponi ex talibꝰ corpibꝰ mouētibꝰ: q꞉ erāt arbitrātes aīaȝ eē efficiēs motū in animalibꝰ. ¶ Nōnᵐ āt dmocritū ⁊ leucippū fuiſſe ſocios ⁊ collegas. vñ qđ dicebat vnꝰ dicebat ⁊ aliꝰ. arbitrātes ḡ erāt ambo ſilr̃ q꞉ ſilēȝ opionē hēbāt. ¶ Nōnᵐ ēt opionē democriti ⁊ leucippi in h̄ ꝯſiſtere ꝙ cū aīa ſit efficiēs motū in aīalibꝰ ⁊ hꝯ motꝰ ſit ad oēȝ dr̃iaȝ ſitꝰ dignū ē aīaȝ ꝯponi ex athomis rotūdis q̄ pñt ꝑ oē penetrare ⁊ moueri ad oēȝ dr̃iaȝ ſitus. ¶ Notādū ēt ꝙ hꝯ athomi ⁊ hꝯ corpa rotūda dicunt̃ mouere reliq̄ corpa cū moueant̃ ⁊ ipſa. q꞉ vt tactuȝ ē crediderūt aliq̄ phyſici nihil mouere aliud niſi moueat̃ ⁊ ipm̄. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Vñ ⁊ viuēdi terminū eſſe reſpirationē. Conſtringēte .n. eo ꝙ corpora ꝯtinet: ⁊ extrudente figuras ꝑbētes aīalibꝰ motū: ex eo ꝙ nō ē ipſas quieſcere nullatenꝰ auxiliū fieri de foris igrediētibus alijs huiuſmodi in reſpirando. ꝓhibere enīȝ has: ⁊ que inſunt aīalibus diſgregari ſiml̃ ꝓhibens ⁊ cōſtringēs ⁊ ꝯprimēs: ⁊ viuere an teq̄ȝ diu poſſunt hoc facere.

¶ Qđ dixerat manifeſtat ꝑ ſignū. oñdit .n. q̄liter democritus ⁊ leucippꝰ declarabāt ꝑ quoddā ſignū ꝙ aīa erāt ex athomis cōſtituta dicēs. vñ ⁊ viuēdi terminū dicūt eſſe reſpirationē. nā ipo corpore aereo qđ ꝯtinet hꝯ corpa īdiuiſibilia cōſtringēte hꝯ corpa ⁊ extrudēte. i. exteriꝰ emittēte figuras ꝑbentes aīalibꝰ motū ex eo ꝙ nullatenꝰ nō ē ipſas figuras vel ipſos athomos q̄eſcere; iō dicebāt auxiliū fieri de foris igrediētibꝰ alijs hꝯ athomis in reſpirādo. dicebant .n. ꝓhibere has figuras vel hos athomos q̄ ſūt ī aīalibus diſgregari. nā genꝰ athomoꝝ ꝑ reſpiratōēȝ igrediēs eſt ſil̃ ꝓhibēs ⁊ cōſtringēs ⁊ ꝯprimēs alios athomos non permittēs eos diſgregari. vñ dicebāt aīalia tādiu viuere q̄ȝdiu pñt hoc facere. ¶ Notādū aūt itentōēȝ hꝰ lr̃e in h̄ ꝯſiſtere: ꝙ q꞉ athomi ex q̄bꝰ ꝯponit̃ aīa: nulloꝰ q̄eſcūt: ſed ſunt valde mobiles: ⁊ niſi ꝯp̄merent̃ ſtatī diſcederēt ab inuicē ⁊ diſſolueret̃ aīa. iō poſuit democritꝰ ꝙ aīl̃ idiget reſpiratiōe. q꞉ aer exterior ꝯtinēs hꝯ athomos cuȝ attrahit̃ ꝑ reſpirationē extēdit ⁊ imittit alios athomos exteriores q̄ cōprimūt athomos: ex q̄bꝰ cōponit̃ aīa ne diſſoluant̃. ⁊ ſic ꝯtinuat̃ vita. q꞉ tam diu viuit aīl̃ q̄ȝ diu pōt reſpirare: ⁊ q̄ȝdiu pōt h̄ auxiliū facere. ḡ auxiliuȝ fit de foris. q꞉ athomi extātes exteriꝰ ⁊ de foris cū ꝑ reſpirationē igrediuntur interiꝰ auxiliat̃ aīali vt ꝯtinuet̃ in vita. ⁊ q꞉ ſic ē: ſignū eſt ꝙ aīa q̄ dat vitā aīali ſit cōpoſita ex athomis cum ꝑ athomos ꝯtinuet̃ hꝯ vita. ¶ Notādū ēt ꝙ vbi nos hēmꝰ auxiliū fieri de foris alia lr̃a hȝ auxiliū fieri celitus qđ forte dictū aludit pōni pictag. quaȝ in aliquo ſecuti ſūt democritus ⁊ leucippus. dr̃ enī poſuiſſe pictagoras celū eſſe magnū aīal. ꝑ cuiꝰ hiatum ⁊ reſpirationē attrahit̃ iſte aer: ſic plenꝰ athomis. ⁊ q꞉ ꝑ athomos in h̄ aere extātes auxiliāt̃ aīalia vt ꝯtinuent̃ ī vita dr̃ hꝯ auxiliū fieri celitus.

Dubitaret forte aliqs q̄ūo athomi exteriores qui ſunt de foris auxiliant̃ nos ⁊ faciūt ad ꝯtinuatōēȝ vite. ¶ Dōȝ ꝙ ſcd̄ndo opionē democriti ⁊ ponēdo aīaȝ ꝯponi ex athomis in reſpirādo ⁊ attrahēdo aereȝ exteriorē plenū athomis: vt ꝯmētator innuit ſup hunc locū: triplex auxiliū ꝯſeq̄mur. ꝑmū eſt ꝙ athomi ex q̄bus ꝯponit̃ aīa eo ꝙ ſint nāe ignee ⁊ figure rotūde ſunt adeo habiles ad motū ꝙ nullo mō ꝯtingit eos q̄eſcere: ſȝ ſemꝑ ꝯtingit aliquē ex eis diſcedere. per athomos ḡ attractos exteriꝰ auxiliamur. q꞉ ſupplet̃ locꝰ deſcēdētiū athomoꝝ. nā ſi aīa eſt ꝯpoſita ex athomis: ⁊ ſemꝑ diſcedunt aliq ex eis ſi nō attraherent̃ aliq athomi ſupplentes locū diſcedentiū ſtatiȝ corrūperet̃ aīal. ſcđo auxiliamur ꝑ hꝯ athomos attractos de foris. q꞉ illi ꝯprimūt alios athomos ex q̄bꝰ ꝯponit̃ aīa ⁊ nō ꝑmittūt eos ita diſcedere. 3º iuuamur per hꝯ athomos. q꞉ ſic̄ vnꝰ carbo ignitꝰ fortificat̃ ⁊ roboratur ad pñtiaȝ alterꝰ carbonis igniti: ſic athomi ex q̄bꝰ cōponit̃ aīa roborant̃ ⁊ fortificant̃ ⁊ validiꝰ operant̃ opa eis debita ad pñtiaȝ athomoꝝ exteriꝰ acutorum. hec aūt tria ſatis innuunt̃ in lr̃a vbi dicit̃ ꝙ athomi exteriꝰ attracti ꝓhibēt athomos ex q̄bꝰ ꝯponit̃ aīa ⁊ cōſtringūt ⁊ ꝯprimūt. ꝓhibēt .n. eos ꝙ nō ꝑmittūt ipſos ſic de facili diſgregari. ꝯſtringūt enī eos. q꞉ nō ꝑmittunt eos ſic rare fieri: eo ꝙ ſuppleāt ⁊ ſubintrēt locū diſcedentiū athomoꝝ. comprimunt aūt ipſos: qđ faciēdo fortificāt eos ⁊ redunt eos validiores ad operādū opa eis debita. Deīde cū dicit.

¶ Videt̃ aūt ⁊ a pythagoricis dictū eandeȝ hēe intelligētiā. Dixerūt .n. q̄dā ipſoꝝ aīam eſſe que ſunt in aere deciſiones: alij aūt has mouēs. Cō. 22

¶ Ponit poſitionem pictagore. Circa quod tria facit. q꞉ ꝑmo ponit hꝯ poſitionē. ſcđo aſſignat poſitiōis rōnē. 3º ex his q̄ dixerat concludit ꝙ oēs hi phi q̄ noīati ſunt venati ſunt nām aīe ⁊ cōſiderauerūt ipam ex parte motus. ſcđa ibi (De his aūt) tertia ibi (Videt̃ aūt) Dicit ergo ꝙ dictū a pytagoricis videt̃ eandē hr̃e intelligētiā. i. eandē hr̃e ſniam cū dicto democriti ⁊ leucippi nō tn̄ ipſi pytagorici

ſilr cõueniebant cum poſitione democriti: ſed qdã ipſoꝝ dicebat animaꝫ eſſe has deciſiones que ſunt in aere: ⁊ iſti ſimplr ꝯueniebãt cũ democrito: alij aũt pictagorici dixerunt ꝙ aĩa nõ eſt hꝰ athomi: nec hꝰ deciſiones: ſꝫ eſt quedam vtus mouẽs has deciſiones: ⁊ hos athomos: ⁊ huius opĩonis dr̃ fuiſſe qdã phs noĩe archilaus magiſter ſocratis. ¶ Notandum aũt ꝙ pictagorici dicunt̃ illi qui ſecuti ſunt pictagorã: ſicut ergo inter ariſtotelicos. i. inter ſequẽtes ariſtotilẽ ſunt opiniones varie: ⁊ quidã opinant̃ vnũ ⁊ qdã aliud: ſic iter pitagoricos poterãt eẽ varie opĩones: ⁊ qdam poterãt opinari vnũ: ⁊ qdã aliud. ¶ Deĩde cuꝫ dic̃.

¶ De his autem dictũ eſt ꝓpter id ꝙ continue vident̃ moueri: ⁊ ſi ſit tranquillitas nimia. In idem autem ferunt̃ ⁊ quicũqꝫ dicunt animaꝫ eſſe quid ſeipſum mouens.

¶ Aſſignat huius poſitionis rõnẽ dicẽs: ꝙ dictũ eſt de his videlꝫ quare aĩa dicat̃ cõpoſita ex athomis. nam hoc eſt ꝓpter hoc ꝙ hꝰ athomi ꝯtinue vident̃ moueri. ⁊ ſi ſit nimia trãquillitas in aere: ⁊ qꝛ aĩa ponit̃ eſſe qd mouẽs cũ ſm antiquoꝝ opĩonẽ nihil moueat niſi moueat̃ ⁊ ipm̃ dignum videbat̃ eis ꝙ aĩa eſſet cõpoſita ex athomis q ſunt adeo mobiles. addit aũt ꝙ in id idẽ ferunt̃ qcũqꝫ dicunt aĩam eſſe qd. i. eſſe aliqd ſeipſum mouẽs. hi. n. ferunt̃ i idẽ ⁊ tenẽt eandẽ quodãmodo ſniam: qꝛ ꝯſiderant aĩaꝫ rõne motus. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Vident̃ autem omnes hi exiſtimaſſe motuꝫ maxime ꝓprium eſſe anime: ⁊ alia quideꝫ oĩa moueri ꝓpter animam: ipſam autem a ſeipſa propter nihil videre mouens quod non moueatur ⁊ ipſum.

¶ Concludit ex dictis ꝙ oẽs hi phi ꝯſiderauerũt de aĩa ⁊ venati ſunt ipſam ex parte motꝰ dicẽs: vident̃ aũt oẽs phi. ſ. qui noĩati ſunt exiſtimaſſe motuꝫ eſſe maxime ꝓprium anime: ⁊ alia qdẽ oĩa moueri ꝓpter aĩam: ipſam aũt aĩam dicebãt moueri a ſeipſa: dicebãt enim aĩam moueri cum mouebat: ꝓpter id ꝙ ſꝫ eas nihil videt̃ mouẽs qd nõ moueat̃ ⁊ ipſum. ¶ Deinde cum dicit.

Cõ. 23. **¶ Similiter autem ⁊ anaxagoras animam dicit eſſe mouẽtẽ: ⁊ ſi aliquis alius dixit ꝙ omne mouet intellectus.**

¶ Põit poſitionẽ anaxagore: circa qd duo fac̃. qꝛ p̃ narrat hꝰ poſitionẽ. ſecũdo cõparat poſitionẽ eius ad poſitioneꝫ democriti ibi. (Non tamẽ penitꝰ) dicit ergo: ꝙ ſimiliter aũt ⁊ anaxagoras: ſupple conſiderauit aĩam ex parte motꝰ: qꝛ dicit aĩam eſſe mouentẽ alia ⁊ ſi aliqs alius ſecutus eſt anaxagorã: ⁊ dixit ꝙ intellectꝰ. i. ꝙ aĩa mouet omne. i. mouet oĩa: ſic dicẽs: ſupple in eandẽ incidit ſniam ⁊ ꝯſiderat aĩam ex parte motus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non tamẽ penitus ſicut democritus: ille quidem enim dicit ſimpliciter idem eſſe animam ⁊ intellectum: verũ enim aiebat eſſe quod videt̃ vnde bene dicere homerum ꝙ Hector iacet aliud ſapiens: non itaqꝫ videtur intellectus tanqꝫ potentia quedã que circa veritatem: ſed idẽ dicit aĩam ⁊ intellectum.

¶ Comparat opinionẽ Anax. ad opĩoneꝫ democriti oſtendens ꝙ democritus magis certificauit nos. i. magis patẽter locutus eſt. ⁊ non ita dubie loquebat̃ ſicut Anaxago. circa qd tria facit. qꝛ p̃mo oſtẽdit democritũ patẽter ⁊ manifeſte locutũ eſſe. ſcd̃o declarat anax. nõ fuiſſe locutũ potenter: ſed dubie: tertio epilogat circa determinata. ſecunda ibi. (Anax. aũt). tertia ibi. (Quicũqꝫ quidẽ ergo ĩ moueri). dicit ergo ꝙ cũ anax. non penitus nos certificat de ſua poſitioĩe: ſicut democritus. nam ille quidem. i. democritus ſimpliciter dixit idem eſſe animam ⁊ intellectum: non enim diſtinguebat democritus inter intellectũ ⁊ ſenſum: volebat aũt veruꝫ eſſe qd videt̃. i. qd apparet ſenſui dicebat enim ſenſum habere virtutẽ diſcipline ⁊ eſſe idẽ qd intellectus: vnde cõmẽdabat Homeꝝ dicẽs democritus: Homeruꝫ bene facere. i. bene dicere cum dicebat ꝙ hector iacet: quaſi aliud ſapiẽs. democritus itaqꝫ non vtitur vel non videt̃ vti intellectu tanqꝫ ſit potẽtia quedaꝫ que ſit circa veritateꝫ: ⁊ que ſit diſtincta a ſenſu. ſed idem dicit eſſe intellectum ⁊ aĩam: ⁊ intellectũ ⁊ ſenſuꝫ. ¶ Notandum aũt ꝙ Homerus ponebat ꝙ quãdo hector trãſmutabat̃ in ſenſu ⁊ in corpore qd trãſmutabat̃ in intellectu: ⁊ iacebat qꝫ alius ſapiẽs. volebat. n. homerus ꝙ qñ hector erat alienatꝰ in ſenſu: qd iaceret quaſi ſapiẽs aliud. i. aliena: ⁊ volebat ꝙ eſſet alienatꝰ in intellectu: ex quo ſeq̃bat̃ ꝙ ĩtellectꝰ eſſet ſenſus. ⁊ qꝛ democritꝰ ponebat intellectum eſſe ſenſum: ideo cõmẽdabat hoc dcm̃ homeri: qꝛ ꝯcordabat poſitioni ſue.

Dubitaret forte aliqs. vtrũ ſit verũ dictũ homeri ꝙ qñ aliquis eſt alienatus in ſenſu ꝙ iaceat quaſi aliud ſapiẽs: ⁊ ꝙ ſit alienatꝰ in intellectu: videt̃ ꝙ ſic: qꝛ frenetici alienati in ſenſu videntur aliena ſape: ⁊ vr̃ eẽ alienati in ĩtellectu. ¶ Dicẽdũ ꝙ alienatiõ in ſenſu p ſe nõ fac̃ alienationẽ in ĩtellectu. nec ĩtellectꝰ eſt ſenſus vt opinabant̃ democritꝰ ⁊ homerꝰ: attñ qꝛ nõ ĩtelligimꝰ niſi cũ fantaſmate leſo organo fantaſtico per accñs impedit̃ opatio ĩtellectus.

Alterius forte dubitaret aliqs quõ democritꝰ opinabat̃ idẽ eẽ itellꝫ ⁊ ſenſuꝫ ex eo ꝙ dicebat idẽ eẽ itellꝫ ⁊ aĩaꝫ. ¶ Dõm ꝙ democritꝰ nõ loq̃bat̃ de oĩ aĩa: ſꝫ ſolũ loq̃bat̃ de aĩa aĩaliũ: q̃ mouet p deſideriũ ⁊ appetitũ: imo ẽt nõ videbat̃ loq de aĩa oĩuꝫ aĩaliũ: ſꝫ ſolũ de aĩa aĩaliũ reſpirãtiũ: cũ ꝓbaret cõpoſitã aĩaꝫ eẽ ex athomis: qꝛ reſpirãdo ⁊ attrahẽdo aerẽ plenũ athomis ꝯtinuabat̃ aĩaliũ vita: ſi ḡ idẽ erit itellꝰ: qd aĩa taliũ aĩaliũ nullũ erit aĩal reſpirãs qd nõ hẽat itellꝫ: qd eẽ nõ poſſꝫ niſi ideꝫ eẽt ĩtellꝰ ⁊ ſenſus: cũ multa ſint aĩalia reſpirãtia hñtia ſolũ ſenſuꝫ. ¶ Sciendũ ḡ ꝙ ex dictis democriti triplr̃ põt colligi ꝙ idẽ ſit ĩtellꝰ ⁊ ſenſus. p̊. n. hꝫ colligit̃ ex eo ꝙ dicebat idẽ eẽ itellꝫ ⁊ aĩam. 2º ex eo qd ponebat ꝙ veꝝ eẽt obꝫ ſenſus. dicebat. n. verũ eẽ qd videbat̃ ſenſui: cũ ḡ vitas ſit rectitudo ſola mẽte ꝑceptibilis. vt dic̃ Anſelmꝰ i lib. d vitate ⁊ vitas ſit adeq̃tio reꝝ ⁊ itellectuũ. vt dic̃ Boetius vr̃ veꝝ eẽ ꝓpriũ obm itellꝰ: q ḡ dicit veꝝ eẽ obꝫ ſenſus dicit itellm̃ eẽ ſenſuꝫ: veꝝ. n. formalr̃ nõ cõparat̃ ad ſenſum ſꝫ ad ĩtellectũ. 3º hoc idẽ colligit̃ ex dicto democriti ex eo ꝙ cõmẽdabat homeꝝ hoc dicẽtẽ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Anaxagoras autem minus certificat de ipſa. Cõ. 24.
Multotiens quidem enim cauſaꝫ eius ꝙ bene ⁊ recte dicit eſſe intellectum: aliqñ autem intellectum hũc eſſe animam. In oĩbus enim ipſum ineſſe aĩalibus magnis: ⁊ paruis ⁊ honorabilibus: ⁊ inhonorabilibus: non videtur autem ſm prudẽtiam dictus ĩtellectꝰ oĩbꝰ ſilr aĩalibꝰ ineſſe: ſed neqꝫ oĩbus hoĩbus.

¶ Narrat põnẽ anax. d. ꝙ anax. aũt minꝰ certificat. i. minꝰ certe ⁊ magis dubie loq̃t̃ de ipa aĩa vl̃ magis dubie loq̃t̃ d ipſis. i. de aĩa ⁊ itellꝰ: qꝛ mltotiẽs qdẽ. n. dic̃ ĩtellꝫ nͦ eẽ idẽ qd aĩa: ſꝫ dixit itellꝫ eẽ cãꝫ eiꝰ qd recte ⁊ bñ opari. alibi ãt dixit hũc itellꝫ eẽ aĩaꝫ: ait. n. ipm̃ itellm̃ eẽ in oĩbꝰ aĩalibꝰ magnis ⁊ ꝑuis honorabilibꝰ ⁊ inhonorabilibꝰ. ꝯtᷓ ḡ loq̃t̃

anax. de itellectu: nec certificat nos qualr̄ accipiat itellectum: nam itellect⁹ dict⁹ ſm prudētiā nō videt̄ ieſſe ſimiliter omnibus aīalibus: ſed neqꝫ videt̄ ineſſe oīb⁹ hoībus. ¶ Notandum autē ꝙ bene ⁊ recte agere ꝯ͛ per prudentiaꝫ: qꝛ prudētia eſt recta rō agibiliū: ſicut ars eſt recta rō factibiliū. vt declarari hꝫ in. 6° ethi. cū ḡ anax. dixit itellectū eē cāꝫ bn̄ agēdi accipit itellectū dcm̄ ſꝫ prudētiā que nō eſt idē qđ aīa: nec ieſt oīb⁹ aīalib⁹. imo ſic accept⁹ itellectus nō ieſt oīb⁹ hoīb⁹: ſꝫ cū idē anax. dicat itellectū idem eē ꝙ aīa ⁊ ieſſe oīb⁹ aīalib⁹ vel ꝯriat̄ ſibiipſi vel equoce ⁊ īdeterminate loqtur: nec certificat nos qualr̄ accipiat intellectū. in hac ḡ pte magis eſt cōmēdādus democrit⁹. qꝛ nō ſic dubie eſt locut⁹. ¶ Deinde cum dicit.

Cõ. 25. ¶ Quicunqꝫ igitur in moueri animatū aſpexerunt: hi quidem maxime motum opinati ſunt animam eſſe.

¶ Epilogat circa determīata. d. ꝙ gcūqꝫ qdē igit̄ aſpexerunt aīatū i moueri. i. ꝗtū ad motū. hi qdē maxime opīati ſunt aīam eē qd motū vel qd motiuū ⁊ mouentē alia: dixerunt. n. ꝙ aīa ipſa mota mouebat ⁊ reliqua.

Quicūqꝫ autem ad cognoſcere ⁊ ſentire ea que ſunt: iſti dicūt animaꝫ eſſe principia: alij quidem faciētes plura hec: alij ṽo vnū hoc.

¶ Poſtqꝫ phs determinauit opiōes phoꝝ venātiū aīam per viā mot⁹. in pte iſta determinat de opīonib⁹ phoꝝ venantiū aīam ⁊ determinātiū de ipſa p viā cognitōis ⁊ ſenſus: circa qđ duo facit: qꝛ pmo oſtēdit quō antiq phi determinabāt de aīa p viaꝫ cognitionis ⁊ ſenſus. 2° qđ dixerat manifeſtat p opiōnē emp. ⁊ platōis: ibi (ſicut empe. qdē) dicit aūt ꝙ gcūqꝫ āt aſpexerūt aīaꝫ ad cognoſcere ⁊ ſentire ea q̄ ſunt. i. entia. q. d. ꝙ gcunqꝫ ꝯſiderauerūt de aīa ex eo ꝙ ipſa ſentit ⁊ cognoſcit entia: iſti dicūt aīaꝫ eē pncipia entiū: ⁊ qꝛ diuerſimode loq̄bant̄ antiq de pncipijs: qꝛ aliq poſuerūt pl'a pncipia: aliq ṽo vnū: ideo alij qdē erāt faciētes. i. dicētes aīam eē pl'a hoc. i. plura pncipia. alij ṽo dicebant aīam eſſe vnū hoc. i. vnū pncipium.

Dubitaret forte aliqs quō antiqui venantes aīaꝫ p viā cognitōis ⁊ ſenſus dixerūt ipſam eſſe pncipia entiū. ¶ Dōm ꝙ oīs cognitio fit p aſſilatione. nam niſi eēt ſilitudo rei cognite in cognoſcente oporteret rē illā ignoratā eſſe: hꝫ. n. hoc ṽitatē tā in cognitōe ſenſitiua qꝫ itellectiua. nā nunqꝫ ſenſus ſentiret aliqd niſi eēt in ſenſu ſilitudo rei ſenſibilis ⁊ nunqꝫ itelligeret itellect⁹ aliqd niſi eēt in eo ſilitudo rei itelligibilis: vt ḡ ponerent antiq: ꝙ aīa poſſet cognoſcere oīa dicebāt ipſam hr̄e ſilitudinē cū oīb⁹: non aūt videbat̄ ipſis ꝙ aīa poſſet hr̄e ſilitudinē cū oīb⁹ niſi eſſet cōpoſita ex pncipijs oīuꝫ: volētes ḡ aīam inueſtigare p viā cognitionis dixerūt ipſam eē pncipia oīuꝫ: vt hēret ſilitudinē cū oīb⁹ ⁊ vt poſſet cognoſcere oīa: qꝛ ḡ poſuerūt vnum pnͫ oīuꝫ dixerūt aīaꝫ eē illō pnͫ: vt qui dixerūt oīa eē ex aere dixerūt aīaꝫ eē aerē. nā ſi aīa eſt aer hꝫ ſilitudinē cum oīb⁹ que ſunt ex aere: ⁊ pōt oīa talia cognoſcere. dicētes ṽo ꝙ pncipiū oīuꝫ erat aq̄: ⁊ ꝙ oīa erāt ex aq̄ dixerūt aīam eē aquā: ponētes aūt nō vnū pnͫ oīum entiū: ſed pl'a ſicͭ fecit emp. dixerūt aīam eſſe illa pl'a pncipia: q̄re loq̄ntes de aīa ⁊ inueſtigātes eam p viā cognitōis ſicut diuerſificabant̄ in loquēdo de pncipijs: ſic diuerſificati ſunt in loquēdo de aīa.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtrū bona eēt poſitio antiquoꝝ: ⁊ vr̄ ꝙ ſic: qa ſi cognitio fit p aſſilatione: oꝫ aīam eſſe cōpoſitaꝫ ex pncipijs oīuꝫ ad hoc ꝙ hēat ſilitudinē cū oīb⁹ vt poſſit cognoſcere oīa. ¶ Dicēdū ꝙ vt cōiter ponit̄: iſte fuit antiquoꝝ erroꝝ: credebāt. n. ꝙ cognitū deberet eſſe realr̄ in cognoſcente. nō videbat̄ qdeꝫ eis poſſe ꝙ aīa poſſet cognoſcere terrā niſi in ſe realr̄ hr̄et terram. nec ꝙ poſſet cognoſcere aquā ſi nō in ſe realr̄ hēret aquā. hoc ḡ poſito dicebant ꝙ aīa terrā cognoſcit terra. ⁊ aquā aq̄. vt p terrā quā hꝫ aīa apō ſe pōt cognoſcere aliā terrā: ⁊ p aquā quā hꝫ in ſe pōt cognoſcere aliā aquā: ſed hec poſitio eſt falſa: qꝛ vt declarabit̄ in 3° lapis nō eſt in aīa: ſed ſpēs lapidis: ſic etiā terra nō eſt in aīa: ſed ſpēs terre: aīa ḡ quodāmodo eſt oīa: ⁊ oīa ſunt in aīa nō ſm eſſe reale: vt ponebāt antiq: ſed ſm eſſe ſilitudinariū ⁊ intētionale: eſt. n. ſenſus ſuſceptiuus oīum ſpēꝝ ſenſibiliū: ⁊ itellect⁹ oīuꝫ ſpecieꝝ intelligibiliū: ſuſcipiendo ergo aīa hꝫ ſpēs poterit per ſenſuꝫ aſſimilari oīb⁹ ſenſibilib⁹ ⁊ cognoſcere oīa ſenſibilia: per intellectū ṽo aſſimilari poterit oīb⁹ itelligibilib⁹ ⁊ cognoſcere oīa intelligibilia. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Sicut Empedocles qdeꝫ ex elemētis omnibus eſſe: ⁊ vnumqđqꝫ eoruꝫ animaꝫ dicēs: ſic terram qdem terra cognoſcimus: aquā autem aqua: ethere auteꝫ ethera: ſed igneꝫ igne manifeſtum eſt: concordiaꝫ auteꝫ concordia: diſcordia autem diſcordiam.

¶ Manifeſtat qđ dixerat per opinioneꝫ empedo. ⁊ platonis qui inueſtigantes aīam per viā cognitōis dixerūt ipſaꝫ aīam ꝯſtare ⁊ eſſe cōpoſitā ex pncipijs entiū: circa qđ duo facit: qꝛ pmo oſtēdit quō empe. dicebat aīaꝫ eſſe cōpoſitā ex pncipijs entiū. ſecūdo ꝺclarat quomō hoc idē dicebat plato ibi (Eodē aūt mō ⁊ plato) ꝯtinuet̄ ſic. bene dico ꝙ antiq inueſtigātes aīam per viā cognitionis dixerūt aīaꝫ eē pncipia oīuꝫ entiū: ſicut dixit empe. q qdē dixit aīaꝫ eē ex oīb⁹ elemētis. i. ex oīb⁹ pncipijs: ⁊ dixit aīam eē vnūqđqꝫ hoꝝ pncipioꝝ: vt poſſit oīa cognoſcere: ſic dicēs: ꝙ terra qdē cognoſcimus terrā. ethera. i. aerē cognoſcim⁹ ethere. i. aere. aquaꝫ cognoſcimus aqua. ignē igne: ⁊ manifeſtū eſt ꝙ ꝯcordiā cognoſcimus ꝯcordia: ⁊ p ꝯcordiā ⁊ diſcordiam que eſt corruptiua cognoſcim⁹ diſcordia. i. p diſcordiaꝫ. ¶ Notādū aūt emp. poſuiſſe ſex pncipia: q̄tuor mālia ⁊ duo effectiua. dixit. n. terrā aquā aerē ⁊ ignē eē pncipia mālia: ꝯcordiā ṽo ⁊ diſcordiā voluit eē pncipia effectiua: ita ꝙ ꝯcordia eēt pnͫ effectiuū gnātionis. diſcordiā ṽo corruptōis. nā qn̄ elemēta erāt ꝓportionata ⁊ in ꝯcordia fiebat gn̄atio ⁊ qn̄ iꝓportiōata ⁊ in diſcordia fiebat corruptio. ⁊ qꝛ hec ſex ponebat pncipia oīuꝫ entiū: vt aīa poſſet cognoſcere omnia entia dicebat ipſaꝫ ex oībus his cōſtare. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eodem auteꝫ modo Plato in Timeo animam ex elementis facit. cognoſci eniꝫ ſimile ſimili: res auteꝫ ex principijs eſſe. Cõ. 26

¶ Oſtēdit quō plato ponebat aīaꝫ cōponi ex pncipijs. Ad cuius euidētiā ſciēdū ꝙ entia quantuꝫ ad pn̄s ſpectat tripliciter pn̄t ꝯſiderari. pmo vt ſunt aliqd in ſe. 2° vt referūtur ad ſuū pnͫ effectiuū. 3° cōſiderari pn̄t vt cōparant̄ ad ens in q̊ cōicāt: ⁊ qđ vl't in oīb⁹ repit̄. ſi ꝯſiderent̄ entia vt ſunt aliqd in ſe: ſic plato viſus eſt ponere pncipia entium idē ⁊ diuerſum; vel ptibile ⁊ ipartibile: vīr. n. entia diſtingui: qꝛ q̄dā ſūt ſenſibilia vt iſta corpalia: q̄dā itelligibilia vt ſubē ſepate. hec aūt corporalia vīr ꝯſtare ex diuerſo ⁊ partibili: qꝛ i eis eſt cōpō ⁊ diuerſitas ptiū. ſubē ṽo ſepate vīr ꝯſtare ex eodē ⁊ iportibili: qꝛ i eis ē ſimplicitas ⁊ vnitas. pncipia itaqꝫ oīuꝫ entiū vident̄ eſſe idē ⁊ diuerſum. Scđo ṽo poſſunt res conſiderari vt compatant̄ ad ſuum principium effectiuum: ⁊ ſic principia entium dixit plato eē ydeas a q̄bus hec entia fiebāt ⁊ cauſabant̄. 3° pn̄t res

coparari ad ipm ens:qđ pticipāt ⁊ ꝙ cōiter repiť in oibus ⁊ ſic pncipia reꝝ:dixit plato eſſe numeros.nam ſm Cōmentatorē in.7° metaphy.neſciuit plato diſtinguere iter vnum qđ eſt pncipiū numeri:⁊ qđ conuertiť cū ente:q̄re ſicut in ſingulis reb⁹ repiunť plures pfectiones:⁊ plures vnitates loquendo de vno qđ ɔuertiť cum ente:ſic credidit ꝙ repireneť in ſingulis reb⁹ vnitates que eēnt pncipiū numeri.ppter qđ poſuit numeros eē pncipiū oīū entiū. dixit gdē in oib⁹ entib⁹ eſſe numeꝝ pterq̄ȝ in vno.videlȝ in pma cauſa quā poſuit circa eēntiā vnitatis ⁊ bonitatis. ꝙ ſi accepiſſet numeꝝ large pro omni pl̄alitate vel pro oī multitudine nō male dixiſſet.ſȝ accipiēdo numeꝝ pprie: vt ipſe accipiebat ꝗ eſt ſpēs q̄ȝtitatis:nō bn̄ dixit:q² bꝰ numerus nō bȝ eē niſi i ɔtinuis:nec ſe extēdit ad ſubſtātias ſeparatas.ſemꝑ.n.numerus pprie ſumpt⁹ cauſať ex diuiſione ɔtinui.vt declarati habȝ in 3°.phy.poſuit itaq̄ȝ plato q̄ȝtū ad pſens ſpectat tria genera pncipioꝝ entiū:videlȝ idē ⁊ diuerſum:ydeas:⁊ numeros:in declarādo ergo quō plato poſuit aīaȝ ɔſtare ex pncipijs:tria facit.q² pmo oſtēdit quō plato dixit aīam ɔſtare ex eodē ⁊ diuerſo.2° quō dixit eam ɔſtare ex ydeis.3° quō ex numeris.2ª ibi.(Silr aūt ⁊ i his)3ª ibi.(Adhuc aūt ⁊ aliter)dicit ꝗ:ꝙ eodē aūt modo ⁊ plato in thimeo facit.i.ɔſtituit aīam ex elemētis .i.ex pncipijs:vult.n.ſilē ſili cognoſci.res aūt dixit eſſe ex pncipijs.vt ergo aīa cognoſcat oīa:⁊ hēat ſilitudinē cum oībus:dixit plato eam ɔſtare ex elemētis ⁊ pncipijs oīū. ❡ Notādum aūt ꝙ hic Ariſto.nō dicit quō plato poſuit aīam ɔſtare ex elemētis:ſed remittit nos ad libꝝ thimei. vbi vt inuit tam themiſtius q̄ȝ cōmentator: pncipia entiū dicunť eſſe ptibile ⁊ impartibile vel idē ⁊ diuerſum.hoc ꝗ modo poſuit plato aīam cōſtare ex pncipijs:q² dixit eā cōſtare ex eodē ⁊ diuerſo vel ex partibili ⁊ ipartibili.

Dubitaret forte aliqs quō aīa eſt cōpoſita ex partibili ⁊ ipartibili. ❡ Dicendum ꝙ hoc themiſtius tripl̄r declarare itēdit ſm ꝙ aīa tripl̄r pōt ɔſiderari.pmo eniȝ ɔſiderari pōt ſm ſubaȝ. ſecūdo ſm potentias.3° ſm vtrūq̄ȝ.oībus aūt his modis aīa eſt aliquo modo cōpoſita ex eodē ⁊ diuerſo:debem⁹ enim imaginari ꝙ aīa ſm ſuam nām ⁊ ſubſtātiam eſt media iter ſubſtātias ſeparatas:⁊ iſta ſenſibilia.vñ themiſtius ait ꝙ natura rōnalis intellectu gdem eſt deterior.ſed his ſenſibilib⁹ eſt dignior.iſta ergo corporalia ſunt nature ſenſibilis.homo vō eſt nature rōnalis.ſubſtantie vō ſeparate ſunt nature intellectualis.natura ꝗ rōnalis ſiue aīa noſtra eſt dignior ⁊ ſimplicior his ſenſibilib⁹:ſȝ eſt iferior ⁊ cōpoſitior ſubſtātijs ſeparatis:cōparata ergo aīa ad hec ſenſibilia repiť in ea idētitas ⁊ ſimplicitas.cōparata vero ad ſubſtātias ſeparatas eſt in ipſa cōpoſitio ⁊ poſſibilitas: ⁊ q² media eſt aīa inter hec ⁊ illa:quaſi participās vtrūq̄ȝ: dr̄ conſtare ex his pncipijs.videlȝ ex eodem ⁊ diuerſo.2° hoc idem patet ſi cōſidereť aīa ſm ſuas potētias.nam in aīa quedam ſunt potētie nō organice:⁊ iſte ſunt ſimplices ⁊ impartibiles vt intellect⁹ ⁊ volūtas:quedā ſunt organice:⁊ iſte ſunt partibiles:q² extenduť extenſione organi. aīa ergo:q² compꝛhēdit in ſe vtrūq̄ȝ:dr̄ conſtare ex partibili ⁊ impartibili.tertio hoc idē patet ſi cōſidereť aīa quantum ad vtrūq̄ȝ.nam tam aīa q̄ȝ alie res ſm genus ɔueniūt cum oībus his que ſunt in illo genere ⁊ ſm ſpeciē cōueniunt cum oībus his que ſunt in illa ſpecie:ſed ſm differentias:⁊ ſm ppria accidētia dicunť differre ab alijs:⁊ q² aīa tam ſm ſubſtantiā q̄ȝ ſm potētias habet aliquā cōueniētiam ⁊ aliquā drīaȝ cum alijs:rōne ɔueniētie dr̄ conſtare ex eodē:rōne differētie dr̄ cōſtare ex diuerſo.⁊ q² oēs res vel cōſtant ex eodeȝ vel ex diuerſo vel ex vtroq̄ȝ aīa que conſtat ex eodē ⁊ diuerſo:habet ſilitudinē cum oīb⁹ ⁊ pōt cognoſcere oīa. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Similiter autem ⁊ in his que ſunt de philoſophia dicta determinatum eſt:ipſum quideȝ animal ex ipſa vnius ydea:⁊ ex prima longitudine ⁊ latitudine:⁊ altitudine:alia autem ſimili modo.

❡ Oſtēdit quomodo aīa conſtat ex elemētis ſiue ex pncipijs que ſunt idee dicēs.ꝙ ſil̄r aūt ⁊ in his que dicta ſunt de phīa dicta nāli:determinatū eſt a platone ꝙ ipſum gdem aīal eſt cōſtitutū ex ipſa idea vnius:ideſt ex ydea vnitatis:⁊ ex pma longitudine.i.ex ydea dualitatis:⁊ ex pma latitudine:ideſt ex idea trinarij:⁊ ex pma altitudine.ideſt ex idea q̄ternarij:⁊ alia entia ab aīa ſili mō dixit eē cōpoſita ex his elemētis. ❡ Notandū aūt ꝙ ex ydea vnitatis dualitatis trinarij ⁊ q̄ternarij i ſua phīa dicta nāli poſuit plato cōponi tam aīaȝ q̄ȝ alia entia:⁊ q² ſm ipm eodē mō cōponebať aīa ⁊ alia entia hēbat aīa ſilitudinē cū oībus entib⁹ ⁊ poterat aīa cognoſcere oīa entia. ❡ Notādū etiā ꝙ phīaȝ platonis non appellat Ariſt.phīaȝ nālē:ſed dictā nālē:q² plato dicebat eam eſſe phīaȝ nālē:non tñ erat nālis:q² vt declarati hȝ in pmo de gnatione:vbi cōparať opinio platonis ad opionem democriti:plato nō loq̄bať phyſice ⁊ nāl̄r:ſed extranee.vl̄ phīa platonis appellať phīa dicta:q² ſolū v̄bis erat fulcita:nō aūt erat rōne firmata.

Dubitaret forte aliqs quomodo pma longitudo diciť ydea dualitatis:⁊ pma latitudo ydea ternarij:⁊ pma altitudo ſiue pma pfunditas ydea q̄ternarij. ❡ Dicēdū ꝙ longitudo ſiue linea hȝ rōnē dualitatis:q² eius extēſio eſt de pūcto ad pūctū:latitudo auteȝ ſiue ſupficies hȝ rōnē trinarij:q² nunq̄ȝ eſt dare ſupficieȝ rectilineā niſi ſit ibi ſignare tertiū punctū:ita ꝙ triangulus:vbi eſt ſignare tria pūcta eſt pma figuraꝝ rectilinearum:pfundū aūt ſiue altū.i.corpus cui cōpetit hēre pfunditatē ⁊ altitudinē hȝ rōnē q̄ternarij.naȝ poſtq̄ȝ fecimus ſupficiē trilaterē:vbi eſt figurare tria puncta:ſi volumus facere corp⁹ oȝ dare quartū punctuȝ:⁊ fiet piramis.ita ꝙ piramis eſt pmū corpoꝝ angulariū:ſicut triāgulus eſt pma figuraꝝ rectilinearū.cum ergo ydee ſint quiditates:⁊ pncipia hoꝝ ſenſibiliū:longitudo:latitudo:⁊ altitudo pꝰ pus reſeruanť in ydeis q̄ȝ in iſtis ſenſibilib⁹:ydea ꝗ linee erit pma longitudo ⁊ erit ydea dualitatis.idea vō latitudinis ſiue ſupficiei erit pma latitudo ⁊ erit ydea ternarij. ydea vō altitudinis ſiue corporis erit pma altitudo ⁊ erit ydea quaternarij:ex his ergo ydeis dicebat plato ɔſtare tam animam q̄ȝ alia entia.

Alterius forte dubitareȝ aliqs quō tā aīa q̄ȝ alia entia ɔſtēt:ex his ydeis. ❡ Doȝ ꝙ i his iferiorib⁹ q̄tuor repim⁹.vȝ.pūctū lineā ſupficiē ⁊ corpus:pūct⁹ aūt hȝ rōnē vnitatis:linea dualitatis:ſupficies ternarij:corp⁹ q̄ternarij:⁊ q² plato dixit ydeas eē gditates hoꝝ ſenſibiliū poſuit hec ſenſibilia cōſtare ex ydea pūcti quē appellabat ydeā vnitatis:⁊ ex ydea dualitatis quaȝ appellabat pᵃᵐ lōgitudinē:⁊ ex ydea ternarij quā appellabat pmā latiᵗᵘᵐ:⁊ ex ydea q̄ternarij quā appellabat pmā altitudinē:ex his ꝗ ydeis dixit ɔſtare oīa hec ſenſibilia:vt ꝗ aīa poſſit hr̄e ſilitudinē cū oīb⁹ iſtis:⁊ vt poſſȝ oīa iſta cognoſcere:dixit eam ex oībus his ydeis eſſe compoſitam. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Adhuc autem ⁊ aliter itellectū quidē vnuȝ: Cō.27.
ſciam aūt duo:ſingulariter aūt ad vnum:planū aūt numerū ad opinionē:ſenſum vero eum qui firmi:hi gdem.n.numerum ſpēs ⁊ principia entium dicebant:ſunt autem ex elementis.

Iudicantur enim res alie quidem intellectu.

alie vo ſcia: alie aūt opione: alie vo ſenſu: ſpēs aūt numeri hi rerum.

¶ Oſtēſo quō aīa ſicut τ alia entia ꝯſtat ex eodē τ diuerſo τ ex ideis: vult modo oſ̄dere quō plato tā aīaʒ ꝙ̄ alia entia dixit ꝯſtare ex nūeris. videbat. n. plato qḋ opatōes aīe ex nūeris ſumebāt ortū: qꝛ itelligere ſumebat ortū ex vnitate. ſcire ex dualitate. opīari ex ternario. ſentire ex q̄ternario: iō ex his numeris voluit ꝙ cōponeret̄ tā aīa ꝙ̄ alia entia: hoc eſt ꝙ̄ qḋ ait: ꝙ adhuc autēʒ τ alter ſup. plato dixit tam aīam ꝙ̄ alia entia cōponi ex eiſdē p̄ncipȳs. qꝛ itellectū q̄dē plato dixit eſſe vnū. ſciam aūt duo. eſt. n. ſciētia ſingulr̄ ad vnū. i. p̄ceſſus ad vnū. i. ad vnā ꝯ̄nē: p̄cedit. n. ſcia ab vno medio ad vnā ꝯ̄nē: opīonē vo dixit eſſe numerum plani. i. numerū ſupficiei ſiue numeꝝ ternarȳ. ſenſū vo dixit eſſe eū numeꝝ q̄ eſt firmi. i. q̄ eſt corporis. hoc eſt numerū q̄ternarȳ. manifeſtū q̄dē eſt. n. qḋ hi numeri dicebant̄ ſpēs τ p̄ncipia entiū: ſunt aūt hi numeri ex elemētis. i. de numero elemētoꝝ. i. ſunt elemēta. q. d. ꝙ hi nūeri videlʒ vnitas binarius trinariꝰ τ q̄ternariꝰ ſunt elementa reꝝ. τ ſubdit ꝙ alie aūt res iudicant̄ intellectu. alie vo ſcia: alie aūt opīone: alie vo ſenſu. ergo hi numeri ſūt ſpēs. i. elemēta τ q̄ditates τ p̄ncipia reꝝ: τ tūc ſupplēda eſt rō. ꝙ cuʒ hi numeri ſint p̄ncipia ex q̄bꝰ ꝯſtituta eſt aīa ex eiſdem p̄ncipȳs ponebat plato eē ꝯſtitutā aīaʒ: τ alia entia.

¶ Notādū aūt ꝙ eū res cognoſcant̄ per ſua p̄ncipia cuʒ res alie cognoſcant̄ intellectu: alie ſcia: alie opinione: alie ſenſu: oʒ qḋ h̄ videlʒ vnitas dualitas ternarius τ q̄ternarius qui numeri hūt ꝯueniētiā cū itellectu: ſcia: opīone: τ ſenſu ſint p̄ncipia rerū: τ etiaʒ opʒ ꝙ ſint p̄ncipia ipſiꝰ aīe cum opationes aīe reducant̄ ad hos numeros. ex eiſdē q̄ p̄ncipȳs: τ ex eiſdē numeris cōſtituta eſt aīa: τ alia entia: hēbit ergo ſm hoc aīa ſiītudinē cuʒ oībꝰ entibꝰ: τ poterit oīa entia cognoſcere. ¶ Notandū aūt ꝙ itellectꝰ eſt p̄ncipiorū. p̄ncipiū aūt hʒ rōnē medȳ. naʒ p̄ncipiū per qḋ ꝯcludit̄ ꝯcl'o ē mediū ad illā ꝯ̄nē. itellectꝰ ergo p̄ quē ferimur ſimplr̄ in p̄ncipiū vel in mediū: dr̄ hr̄e rōnē vnius: ſʒ ſciētia que eſt reſpectu ꝯ̄nis dr̄ hr̄e rōnē duoꝝ. Naʒ non poſſumus ferri in ꝯ̄nē niſi p̄us feramur in mediū. eſt ergo ibi duplex rō. vna in mediū. alia in ꝯ̄nē. opioni aūt appropriatur numerus plani. i. ſupficiei. i. numerus ternarius. nam opīo ſemp̄ eſt acceptio vnius p̄tis cū formidine alteriꝰ: eſt q̄ ibi tria ꝯſiderare. videlʒ mediuʒ ꝯcludēs. ꝯcl'o ꝯcluſa: τ ꝯcl'o formidata: ſignāter q̄ ait ph̄s: ꝙ ſcīa eſt ſingulr̄ p̄ceſſus ab vno medio ad vnū ꝯcluſum: in quo differt ſcientia ab opione: que non p̄cedit ſingulr̄ ab vno medio ad vnaʒ ꝯ̄nē: imo p̄cedit ad duas ꝯ̄nes: quaꝝ vna eſt ꝯcluſa: τ alia formidata. ſenſus vo hʒ rōnē q̄ternarȳ: qꝛ eſt vtꝰ organica τ corporalis. corpori autem vt dictum eſt quaternarius numerus appropriari debet.

Cō. 28. Quoniam autem τ motiuuʒ videbat̄ anima eſſe τ cognoſcitiuum: ſiq̄dē cōplexi ſunt: τ ex vtriſq; enūciantes animam eſſe numerum mouētē ſeipʒ.

¶ Poſtꝙ̄ ph̄s narrauit opīonē ph̄oꝝ īueſtigantiū aīam p̄ viam motꝰ: τ per viā cognitionis: in p̄te iſta narrat opīonē inueſtigantiū aīam vtroq; modo: circa qḋ tria facit: qꝛ primo fac̄ qḋ dcm̄ eſt. 2ᵒ. dat dr̄iaʒ īter ipſos ph̄os. 3ᵒ. epilogat circa determīata. 2ᵒ ibi. (Differūt aūt de p̄ncipȳs). 3ᵒ ibi. (Differūt aūt oēs). dicit ergo: ꝙ q̄m aūt τ motiuum τ cognoſcitiuū videbat̄ eſſe aīa: ſic aliq̄ q̄dē complexi ſunt ex vtriſq; enūciātes aīam eſſe numerū ſeipm mouentem.

¶ Notādū aūt ꝙ dicētes aīam eſſe numerū ſeipʒ mouētem cōplectebant̄ vtrūq; videlʒ cognitionē τ motū. naʒ ex eo ꝙ aīa erat numerus cōpetebat ei cognoſcere: nā cū numeri ponant̄ eſſe p̄ncipia rerū ſi aīa erat numerus habebat ſiītudinē cum alȳs entibus que erāt ex numeris conſtituta: τ per ꝯn̄s poterat alia cognoſcere: in quantum aūt aīa erat ſeipſam mouēs poterat alia mouere. ¶ Notandum etiā quoſdā dixiſſe hāc opinionē fuiſſe platonis: ꝙ aīa eſſet numerus ſeipſum mouens: ſed hoc non videt̄ congruum ꝙ introducat̄ hic hec poſitio tanꝙ̄ platonis opio: qꝛ tūc hoc dcm̄ non poneret in numerū cū ſupioribꝰ poſitionibꝰ: qḋ eſt cōtra cōmētatorē dicenteʒ tres ſectas fuiſſe de anima: quarum vna inueſtigauit aīam per viam motꝰ: alia per viam cognitionis. tertia per viā vtriuſq;. dr̄ ergo hec opinio fuiſſe zenocratis: τ melius eſt vt introducat̄ hic tanꝙ̄ opinio zenocratis ꝙ̄ tanꝙ̄ opinio platonis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Differūt autem τ de principȳs que τ quot ſunt. Maxime quideʒ corporea facientem τ icorporea. his autem miſcētes τ ab vtriſq; principia referentes.

¶ Dat differentiā inter hos philoſophos p̄ut loquebant̄ tam de p̄ncipȳs ꝙ̄ de anima: circa qḋ tria facit. quia p̄mo oſtēdit quomodo differēter loquebant̄ ph̄i quantum ad ſubſtātiam p̄ncipioꝝ. ſecūdo quomodo loquebant̄ differenter quantū ad numerū. tertio narrat varias opīones ph̄oꝝ circa p̄ncipia: τ circa animā. 2ᵒ ibi. (Differūt āt. τc̄) 3ᵒ ibi. (Unde q̄buſdam). dicit ergo: ꝙ differūt aūt loquētes de p̄ncipȳs que. i. quantū ad que. i. quātum ad ſubſtātiam p̄ncipioꝝ: τ quot. i. quātum ad numerū. nam differēter loquebant̄ philoſophi de p̄ncipȳs: τ quātū ad numeꝝ τ quantū ad ſubſtātiam: τ maxime q̄dē quātuʒ ad ſubſtātiaʒ p̄ncipioꝝ loquebant̄ differēter faciētes corporea. i. facientes p̄ncipia corporalia. τ icorporea. i. faciētes p̄ncipia icorporea: τ etiaʒ differēter loquebant̄ his. i. ab his q̄ erāt miſcētes: τ erāt enūciātes p̄ncipia ab vtriſq;. i. a corporalibus τ incorporalibus. ¶ Notādū aūt ꝙ philoſophi quātum ad ſubſtātiam p̄ncipioꝝ differebāt tripliciter. qꝛ quidaʒ poſuerūt principia corporalia. vt empedocles: qui poſuit quatuor elemēta principia rerū. quidam vo poſueri principia incorporalia: vt plato qui poſuit ideas principia entium: quidā vo poſuerūt p̄ncipia vtraq; tam corporalia ꝙ̄ incorporalia. vt anaxag. qui poſuit intellectū tanꝙ̄ p̄ncipium incorporale τ poſuit partes cōſimiles tanꝙ̄ p̄ncipia corporalia: faciētes ergo principia corporalia differebant a faciētibus p̄ncipia incorporea τ ab his q̄ miſcebāt vtraq;. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Differūt autē τ circa multitudinem: hi quidem vnum: illi vero plura dicunt. ¶ Conſequenter autem his τ animam aſſignant: motiuum enim ſcḋʒ naturam primoꝝ exiſtimauerūt non irrationabiliter. Cō. 29

¶ Oſtendit quomodo differebant predicti philoſophi in loquēdo de principȳs quātum ad numeruʒ dicēs: ꝙ differunt autem τ circa multitudineʒ: ideſt circa numerum p̄ncipioꝝ: quia hi quidē ponūt vnum p̄ncipium omnium vt diogenes qui dixit p̄ncipium omniū eſſe aerem: τ eraclitus qui poſuit vnum p̄ncipiū omniū dicēs: ꝙ oīa erant vapor. illi vo. i. alȳ ponūt plura p̄ncipia reruʒ. vt empedo. qui poſuit quatuor elemēta: τ anaxagoras qui poſuit partes conſimiles vel corpora ſimilium partiū eſſe principia rerum: τ ſubdit ꝙ conſequēter autem his: ideſt conſequēter principȳs aſſignant τ animam: loquebant̄ autem philoſophi de anima conſequenter principȳs: ideſt ſicut loquebantur de principȳs. quia qui poſuerūt vnum principium omnium dixerunt animam eſſe illud vnum principium: qui vero poſuerunt plura dixerūt animam eſſe illa

plura. ꝛ ſubdit ꝙ ſm nām̄ pmoꝝ .i. ſm nām̄ pncipioꝝ motiuum eſtimauerūt ſupple eſſe aīam: ꝛ hoc non irrōnabilr q̄ſi dicat ꝙ eſtimauerūt aīam poſſe mouere ꝛ hēre rōnez motiui ex eo ꝙ erat ex pncipijs.

Dubitaret forte aliqs quomodo aīe competit rō mouēdi ex eo ꝙ eſt ex pncipijs. ¶ Dicēdū ꝙ opio fuit Ariſ. ꝙ nihil acqrat nouū eē nec nouā diſpōnē niſi mediante motu: vt ſi ignī vr̄ calefit lignū opꝫ ꝙ aliqs mot⁹ pceſſerit hāc nouam diſpōnez. Si ergo de rōne pncipioꝝ eſt aliqd efficere et cauſare vel aliquam nouā diſpōnē inducere: opꝫ ꝙ fiat hoc mediāte motu: quare de rōne pncipioꝝ eſt mouere ꝛ maxime de rōne pncipioꝝ habentiū rōnē cauſe efficiētis: inde eſt ꝙ a pho cauſa efficiens appellat̄ pncipiū vnde mot⁹: q̄re ſi de rōne pncipioꝝ eſt mouere non irrōnabilr eſtimat̄ anima hēre rōnē motiui ex eo ꝙ eſt ex pncipijs. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Unde quibuſdam viſum eſt ignez eſſe: etenim hic in partibus ſubtiliſſimus eſt: ꝛ maxime elementoꝝ incorporeū: adhuc aūt mouet̄: quia ꝛ mouet alia primo.**

¶ Aſſignat varias opiones loq̄ntiū de aīa: circa qđ tria facit: qꝛ p narrat opiones loquētiū magis ſubtilr. 2° loq̄ntiū mediocriter. 3° narrat opiones loquentiū magis groſſe ꝛ magis ruditer. 2° ibi. (Uidet̄ aūt thales) 3° ibi. (Magis autē rudiū) circa pmū tria facit ſm ꝙ tres opiones narrat. q. a pmo narrat opinionē dicentiū aīam eſſe ignem. 2° narrat opionē democriti. 3° narrat opinionē anaxa. 2° ibi. (Democritus aūt). 3° ibi (Anaxa. aūt). dicit ergo ꝙ qbuſdā viſuz eſt aīam eſſe ignē. qꝛ hic .i. ignis eſt ſubtiliſſimus in ptibus id eſt eſt cōpoſit⁹ ex partib⁹ raris ꝛ ſubtiliſſimis: ꝛ eſt maximum elemētoꝝ icorporeoꝝ id eſt eſt maxime icorporeus īter elemēta: adhuc aūt ignis mouet̄: qꝛ ꝛ mouet oīa alia ꝛ hoc pmo ꝛ pncipalr. ¶ Notandū aūt ꝙ ſicut dcm̄ eſt antiq loquebant̄ de aīa ſicut loq̄bant̄ de pncipijs. opatiões aīe ergo referebāt ad ea que videbāt in ipſis pncipijs. ꝛ qꝛ ignis eſt qd ſubtile: ꝛ qd mobile dicētes pncipiū oīum eſſe ignem dixerūt aīaz eſſe ignez rōne ergo qua ignis eſt ſubtilis ꝛ icorporeus dicebāt ꝙ aīe competit alia cognoſcere ex eo vō ꝙ ignis eſt quid maxime mobile dicebāt ꝙ competit anime alia mouere.

Dubitaret forte aliqs quō ignis eſt icorporaliſſimū elroꝝ. ¶ Dicēdū ꝙ quedā elemēta ſunt magis mālia: quedā magis formalia: itaꝙ ſm ꝙ elemēta ordinant̄ ſm locū: ſic hn̄t magis ꝛ minus de formalitate: terra ergo locū tenēs infimuz plus hꝫ de materia ꝛ minus de forma: qđ ſatis declarat eius denſitas ꝛ cōpactio. aqua aūt eſt formalior terra. Rurſus aer q eſt ſupra aquam eſt formalior q̄ꝫ aquā: in vno .n. pugilo aq̄ plus eſt de mā q̄ꝫ in vno pugillo aeris. imo ex vno pugillo aq̄ fiūt decē pugilli aeris. vt vult phs ī de generatione. eſt ergo aqua mālior aere: ꝛ per ꝯn̄s aer ē formalior aq̄. eadē rōne ignis eſt formalior aere: ſic ēt celū eſt formalius ceteris alijs corpib⁹ ꝛ iter ipſos celos celi ſupiores credunt̄ formaliores alijs. ignis ergo eſt incorpalior elementoꝝ .i. formalior q̄ꝫ cetera elementa. non eſt itaꝙ verum ꝙ ignis ſit formalior q̄ꝫ cetera corpora: qꝛ celū eſt formalius igne: eo ꝙ ſit actiuius ipo: agit .n. ignis in vtute celi: nec hꝫ ignis ꝙ ſit qd actiuū niſi inq̄ꝫtū eſt organū celeſtis corporis. vt innuit phs circa finē ſecūdi de gñatione: ignis igit̄ eſt īcorporalior .i. formalior q̄ꝫ cetera elemēta. ſed non eſt formalior q̄ꝫ cetera corpora.

Ulterius forte dubitaret aliqs quō ignis mouetur ꝛ mouet alia. ¶ Pmo dōm opionē fuiſſe antiquorū phoꝝ vt ſepe ꝛ ſepius dcm̄ eſt: nihil mouere niſi moueat̄ ꝛ ipm. ſicut ḡ cōpetit alicui rei ꝙ moueat: ſic cōpetit ei ꝙ moueat̄ ꝛ ipſa: ignis itaꝙ qui iter cetera elemēta eſt actiuior reſpectu alioꝝ elemētoꝝ: pmo ꝛ pncipalr cōpetit ei agere: ꝛ per ꝯn̄s mouere tanq̄ꝫ magis actiuo: ꝛ magis formali: ꝛ ſi ſimplr cōpetit igni ꝙ moueat: pncipalr cōpetit ei ꝙ moueat̄: vlr ergo reſpectu oīum corpoꝝ mouere ꝛ moueri cōpetit pmo ſupceleſtib⁹ corpibus. vnde ſequēdo poſitionē hoꝝ phoꝝ .ſ. ꝙ nihil moueat niſi moueat̄: ꝛ mouere ꝛ ipꝫ moueri ñ vlr reſpcū oīuz corpoꝝ: ſed reſpectu elemētoꝝ cōpetit pmo igni. Deinde cum dicit.

¶ **Democritus autem dulcius dixit enuncians vtrūꝙ hoꝝ: animaz quidem enim ꝛ intellectū idem. Iſtud autem primoꝝ ꝛ indiuiſibiliū corpore eſſe: motiuum autez ppter ſubtilitatē partium ꝛ figuram. Figurarum autem nobiliſſimam que ſpherica dicitur. hoc autem intellectum eſſe ꝛ ignem.** Cō. 30.

¶ Narrat opionē democriti dicēs ꝙ democrit⁹ autē dixit dulcius .i. ꝯuenientius ꝛ rōnabilius q̄ꝫ alij enūciās vtrūꝙ hoꝝ .i. enūciās ppter qd eſt vtrūꝙ hoꝝ videlꝫ ꝙ aīa cognoſcat ꝛ moueat. ait .n. aīam qdē ꝛ intellectū eſſe idē .i. dicit ꝙ aīa eſt idē qđ ītellect⁹: ꝛ ꝙ aīe cōpetit itelligere ꝛ cognoſcere. iſtud aūt dicit eſſe quia eſt pmoꝝ ꝛ indiuiſibiliū corpoꝝ .i. qꝛ eſt cōpoſita ex indiuiſibilib⁹ corpib⁹ que ſunt pma ꝛ pncipia. motiuū aūt .i. eſſe qd motiuū dicit aīam ppter ſubtilitatē partiū: ꝛ ppter figurā partiū: ptes ḡ ꝛ athomi q cōponebāt aīaz: ꝛ illa idiuiſibilia corpa: ex eo ꝙ erāt pma pncipia dabāt oīe ꝙ itelligeret: ſed ex eo ꝙ erāt figure rotūde dabōt oīe ꝙ eſſet qd motiuū: ꝛ ꝙ moueret: qꝛ figuraꝝ leuiter .i. facilr mobiliſſimā dicit eſſe ſphericaꝫ: hō aūt figure videlꝫ ſpherice dixit eſſe ignē ꝛ itellectū.

Dubitaret forte aliqs quō illa corpa idiuiſibilia ex qb⁹ ponebat democrit⁹ cōponi aīam ex eo ꝙ erāt p° .i. ex eo ꝙ erāt pncipia dabāt aīe ꝙ eſſet idē qđ itellect⁹: vl̄ qđ idē eſt dabōt ei ꝙ itelligeret: ꝛ ꝙ cognoſceret. ¶ Dōꝫ ꝙ cū ex pncipijs ſint alia: eo ipo ꝙ ponit̄ aīa cōponi ex pncipijs ponit̄ ꝙ hēat ſilitudinē cū alijs: ꝛ p ꝯn̄s ꝙ cognoſcat alia. illa ḡ corpa idiuiſibilia ex qb⁹ cōponebatur aīa ex eo ꝙ erāt pma ꝛ pncipia. dabōt oīe ꝙ intelligeret ꝛ cognoſceret: ſed eo ꝙ erant figure ſpherice dabant ei qđ moueret. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Anaxagoras autem videt̄ quidem alterū dicere animam ꝛ intellectum: vt diximus prius: vtit̄ autez vtriuſꝙ ſicut vna natura: verūtamē ponit intellectum principium maxime omniū ſolum: quia dicit ipſum eoꝝ que ſunt ſimplicē eē ꝛ immixtum ꝛ purum: aſſignat autez vtrūꝙ eidem principio ꝛ cognoſcere ꝛ mouere: dicens intellectum omne.** Cō. 31.

¶ Narrat opionē anax. dicēs. anax. aūt vr̄ qdē dicere alteꝝ eē aīaz ꝛ itellectū: ſic dixim⁹ pus. vtit̄ āt vtriſꙙ ſic vna nā: nā vt p⁹ dicebat̄: anax. vr̄ ſibiipſi eē ꝯrius: qꝛ aliqñ dicebat aīaz ꝛ itellꝫ eē alteꝝ: aliqñ vō dicebat ꝙ erat eadē nā: ꝛ ꝙ erat idē aīa ꝛ itellect⁹: verūtñ differt hic anaxa. ab alijs: qꝛ ipe ponit ītellectū maxīe eē pn^m oīuz ꝛ ipm ſolū itellectuz de nūero eoꝝ q̄ ſſ .i. de nūero entiū dic̄ eē ſimplicē ꝛ īmixtuz: qꝛ nō eſt corp⁹: ꝛ dixit ipꝫ eē puꝝ: qꝛ nō eſt vt⁹ in corpe ꝛ addit ꝙ eidē pn° .i. eidem itellectui aſſignat ieſſe: vtraꝙ .vꝫ. cognoſcere ꝛ mouere dicēs itellectum mouere oē. ꝛ ēt cognoſcere oē. ¶ Notādū aūt ꝙ i determinādo de cognitione ītellect⁹ anax. diuerſificabat̄ ab oīb⁹ alijs. nā alij. vt aīa cognoſceret oīa dicebāt ipaz cōpoſitā q̄dāmō ex oīb⁹. nā vt cognoſceret terrā dicebāt ipſam cōpoſitā ex terra ꝛ

vt aquam ex aqua. anax. vo econuerſo: vt itellectus cognoſceret oia poſuit ipm ſimplicē imixtū purum ⁊ ſeparatū ab oib⁹: qḋ āt anax. in h bn̄ dixerit: qꝛ poſuit itellectū ſic ſimplicem: ⁊ ſic abſtractum. in tertio oſtendet̄. ℂ Notādum etiā ꝙ corpoꝝ quedā ſunt cōpoſita ex ꝑtib⁹ q̄titatiuis vt elemēta: quedā vo ſunt cōpoſita ex alijs corꝑib⁹ vt elemētata que ſunt mixta ⁊ cōpoſita ex elemētis. Rurſus virtutum quedā ſunt impure vt v̄tutes organice ⁊ corporales. quedā vo ſūt pure vt v̄tutes abſtracte ⁊ imateriales. intellectus ergo ſimplex eſt: qꝛ non eſt cōpoſit⁹ ex ꝑtib⁹ quātitatiuis nec eſt corpus elemētare. ⁊ eſt imixt⁹: qꝛ non eſt cōpoſitus ex alijs corporib⁹: nec eſt corpus elementatū. tertio eſt purus: qꝛ non eſt virtus corporalis ⁊ organica: ſ; imālis ⁊ abſtracta. ℂ Nōndū aūt ꝙ anax. hec duo videlʒ cogſcere ⁊ mouere attribuebat eidē ꝑncipio. i. eidē intellectui. ſed non ꝓpter eandē cauſam. ſed vt dr̄ dicebat ꝙ itellectui cōpetit vt cognoſcat ⁊ intelligat q̄ntū eſt de ſe. i. de ſui nā: ſed ꝙ moueat ei cōpetit inq̄ntū eſt alioꝝ ꝑncipiū ⁊ cauſa.

Videt̄ aūt thales ex qb⁹ reminiſcimur motiuū: aliq aiam opinari ſi idē dixit lapidē aiā habere: qm̄ ferrū mouet.

ℂ Narrata opione democriti ⁊ Anax. q magis ſubtilr loq̄bant̄ in ꝑte iſta narrat̄ opio quorūdā alioꝝ phiſoſophoꝝ qui q̄ſi mediocriter loq̄bant̄: qꝛ nec loq̄bant̄ ita ſubtilr vt democrit⁹ ⁊ anax. nec ita groſſe vt qdā alij phi de qb⁹ iferius dicet̄. Diuidit̄ aūt hec pars in ꝑtes q̄tuor ſʒ ꝙ q̄tuor hoꝝ opiones recitant̄: nam pmo recitat̄ opio cuiuſdā phi qui vocabat̄ thales. 2° recitat opio dyogenis. 3° eraclíti. 4° alcmeonis. 2° ibi. (Dyogenes aūt). 3° ibi. (Eraclit⁹ āt). 4° ibi. (Silr aūt his). dicit ḡ ꝙ videt̄ aūt thales ex qb⁹ reminiſcimur. i. ſʒ ea que reminiſcimur ex dictis eius opiari aiam eſſe aliqd motiuū: ⁊ qꝛ credebat ꝙ mouere eēt ꝓpriū aie: credidit ꝙ qcqd moueret eſſet aiatū. dixit ḡ ſiqdē lapidem magnetē vel adamātē hr̄e aiam: qm̄ mouet ferrum. ℂ Notādum aūt ꝙ ait ex qbus reminiſcunt̄: qꝛ ille phs qui vocabat̄ thales cuius dr̄ eſſe hec opinio: pmo dr̄ fuiſſe vnus de ſeptē antiqs philoſophantib⁹ iter quos ſeptē oēs alij ſtuduerūt circa moralia. hic ſolus dedit ſe ad inq̄ſitionem rerū nālīū: ⁊ qꝛ ſic fuit antiquum factū ſuū. ideo hic dr̄ ex qb⁹ hic reminiſcimur. ℂ Notādum etiā ꝙ iſte phs noīe thales non ſecutus fuit poſitionē ſuam: nam vt recitatur in pmo metaphyſice ipſe poſuit qḋ ꝑncipiū omniū erat aqua: tn̄ non dixit ꝙ aia erat aqua. ſed ꝙ erat quedā virtus motiua. ℂ Notādū aūt ꝙ vbi nos hēmus thales vetus trāſlatio habet ybalis. Cōmētator autem exponit hanc opinionē non de pho illo qui vocabat̄ thales: ſed de meliſſo: verū qꝛ noua trāſlatio appropriat hanc opinionē illi pho qui vocabat̄ thales: ⁊ qꝛ themiſtius qui fuit grec⁹ h idē ait credēdū eſt ſic eſſe. ℂ Deinde cum dicit.

Cō. 32. ℂ Diogenes aūt ſicut ⁊ alteri qdā aerē: hūc opinans oiū ſubtiliſſimū eſſe ⁊ principiū: ⁊ ꝓpter hoc cognoſcere ⁊ mouere aiam. ſm ꝙ pricipiū ex hoc reliq̄ cognoſcere: ſm vo ꝙ ſubtiliſſimū eſt motiuum eſſe.

ℂ Narrat opinionē dyogenis dicēs ꝙ dyogenes qdē ſicut ⁊ alteri determiabat de aia ꝓpter motū ⁊ cognitionē opinans hūc aerē eſſe aiam quem aerē dicebat eſſe oiū ſubtiliſſimū ⁊ ꝑncipiū alioꝝ. ⁊ ꝓpter h dicebat aiam cognoſcere ⁊ mouere. qꝛ ſm qdē ꝙ aer eſt qd pmū ⁊ ꝑncipiū dicebat aiam reliqua cognoſcere. ſʒ vo ꝙ eſt qd ſubtiliſſimū dicebat aiam eſſe qd motiuū. ℂ Notādum aūt opinionē dyogenis in hoc conſiſtere ꝙ aia erat aer qui aer erat ꝑncipium oiū. anima ergo ex nā aer habebat ſimilitudinē cū omnibus: ⁊ per ꝯñs poterat cognoſcere oia. aer itaq; ex eo ꝙ erat ꝑncipiū dabat aie ꝙ cognoſceret. ſed ex eo ꝙ erat quid ſubtile ⁊ quid mobile dabat anime quod moueret. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Eraclitus aūt principiū eſſe dicit ſiqdē vaporem ex quo aia conſtituit̄: ⁊ incorꝑaliſſimū aūt ⁊ fluens ſemꝑ. Qḋ vo mouet̄ motu cognoſci in motu autem eſſe que ſunt: ⁊ ille arbitratus eſt ⁊ multi.

ℂ Ponit opinionē eracliti dicens ꝙ eraclitus ſiqdē dicit ꝑncipiū oium eſſe vaporē ex quo vapore anima cōſtituit̄: ⁊ huiuſmodi vaporē dicit eſſe incorꝑaliſſimū ⁊ fluens ſꝑ. hūc ergo vaporē dicit eſſe aiam: dicebat aūt ꝙ mouet̄ cognoſci moto: in motu aūt ſunt oia que ſunt. i. oia entia: ⁊ qꝛ ille eraclitus ſic arbitratus eſt: ⁊ multi alij ſic arbitrati ſūt ꝙ oia eēnt i motu vt aia cognoſceret oia: ⁊ vt haberet ſilitudinē cū oib⁹: poſuit ipom eſſe vaporē ⁊ eſſe qd mobile. ℂ Notandū aūt eraclitū poſuiſſe ꝙ entia erāt in tāto fluxu ꝙ nihil ꝯtingeret ſcire: ⁊ ꝙ ſilr poterāt ꝯdictoria verificari. dicebat. n. ꝙ cum dr̄ hoc eſt tāta eſt fluxibilitas rerū ꝙ ſtatim pōt dici hoc non eſt: ⁊ qꝛ vapor eſt valde fluxibilis: vt ſaluaret ꝯtinuū fluxū in entib⁹ dixit ꝑncipiū oiū entiū eſſe vaporē. ℂ Notādū aūt ꝙ cū antiq phi loq̄bant̄ de ꝑncipijs potiſſime loq̄bant̄ de ꝑncipio māli: vñ cū dicebāt ꝙ ꝑncipiū oiū erat aqua: itelligebāt ꝙ oia fierēt ex aqua tanq̄ ex materia: cū ḡ māle ꝑncipiū quantū de ſe eſt non habeat contrarietatē: ſed ſit in potentia ad contraria cum in extremis magis reſeruet̄ ꝯrietas q̄ in medio ponentes māle ꝑncipiū oium eſſe non aliqḋ elemētū: ſed mediū iter elemēta magis accedebāt ad naturā materie: ⁊ qꝛ vapor dicit quid mediū inter aerem ⁊ aquā: viſus eſt eraclitus ex hoc aliquo modo appropinquare ad nāʒ mālis ꝑncipij. ℂ Notādū etiam ꝙ qꝛ ſm antiquos ſimile ſimili cognoſcit̄ ſic aqua cognoſcit aqua: ⁊ terra terra: ſic qḋ mouet̄. i. mobile cognoſcitur moto: id eſt mobili: ⁊ quia mobile mobili cognoſcitur poſuerūt animā eſſe quid mobile vt poſſʒ cognoſcere omnia entia que ſunt in motu: ⁊ que ſunt mobilia. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Similr aūt his ⁊ alchmeon opinari viſus eſt de aia. dicit. n. ipſam imortalē ꝓpter hoc ꝙ aſſimillat̄ imortalib⁹. hoc aūt ieſſe ipſi tanq̄ mote ſemꝑ moueri enī ⁊ diuina oia ꝯtinue ſemꝑ lunam: ſolē: aſtra: ⁊ celū totum.

ℂ Ponit opionē alcmeonis. dicēs ꝙ alcmeon viſus ē opiari de aia ſilr his: qꝛ ſicut hi dicti phi opinabant̄ aiam eſſe qd mobile ſic alcmeon opiat⁹ eſt aiā eſſe qd mobile: ideo ſubdit ꝙ dicit alcmeon ipſam aiā eſſe imortalē. ꝓpter h ꝙ aſſilabat̄ imortalib⁹. i. corporib⁹ ſupceleſtib⁹. hoc autē videlʒ aſſimilari corꝑib⁹ ſupceleſtib⁹ dixit ieſſe aie tanq̄ ſemꝑ mote. naʒ oia diuina. i. oia ſupceleſtia videmus mouere ꝯtinue: ⁊ ſemꝑ: vt lunā: ⁊ ſolē: ⁊ aſtra: ⁊ totum celum. ℂ Notādū āt ꝙ alcmeon videt̄ dixiſſe ſilr alijs ⁊ diſſilr: ſilr. n. dixit: qꝛ ſicut alij attribuebāt aie motū: ſic ⁊ iſte voluit motū attribuere aie. diſſilr aūt dixit: qꝛ aliq attribuebant aie motū: eo ꝙ dicebāt ipſā eē ignē: aliq vo dicebāt ipſā aerē: ⁊ ſic d alijs. alcmeon vo dixit aiā eē i ꝯtiuo motu. qꝛ erat de nā celi qḋ ꝯtinue mouet̄. ℂ Deīde cū dicit.

ℂ Magis aūt rudiū ⁊ aquā qdā enunciauerūt: vt hyppo. ſuaderi. n. viſi ſunt ex genitura: qm̄ oiū humida eſt: ⁊ nāq; arguit ſanguinē dicentes eſſe aiā: qm̄ genitura non eſt ſanguis: hanc autem eſſe primam animam.

¶ Narratis opiniōibus ſubtilibus ⁊ mediocribus narrat opiniones magis rudes. circa qđ tria facit: q2 pmō narrat opinionē hyppi. 2° opinionē critie. 3° remouet quandā cauillationē circa ptacta. 2ª ibi (Alij aūt ſanguinem) 3ª ibi (Omnia aūt elementa) Dicit ḡ. Magis aūt rudiū. i. de numero magis rudium enunciauerunt illi qui dixerūt ꝙ anima erat aqua quedā vt hyppus. Nā hyppus ⁊ ſui ſeq̄ces viſi ſunt pſuadere ꝙ anima ſit aqua quedā ex genitura. i. ex ſemine ex quo generanť animalia: qm̄ ipm ſemen ⁊ ipſa genitura oīū animaliū eſt humida: ⁊ videť eſſe nature aquee. nāq3 ipſe hyppus arguit. i. redarguit ⁊ reꝑhendit dicētes animā eſſe ſanguinē: qm̄ genitura non eſt ſanguis: ſ3 eſt qđ humidū. hanc aūt humiditatē ⁊ hāc aquā3: cuius nature erat genitura animaliū dicebat animam primam. i. animā pncipaliter. ¶ Notandū aūt ꝙ cū3 aīa ſit pncipiū aīalium videbať hyppo ꝙ anima pmō ⁊ pncipaliter deberet eē illius nature cui⁹ eſt ipm ſemē ⁊ ipa genitura ex q̄ generanť aīalia. hoc aūt vt dicebat ē nature humide ⁊ nature aque. iō dicit aīam eſſe aquā.

Dubitaret forte aliqs quō hypp⁹ rudius alijs eſt locutus. ¶ Dōz ꝙ cū aīa ſit forma ⁊ actus ⁊ endelechia corporis ſi dz poni aīa eē aliqđ elementum dignū eſt ꝙ ponať eſſe elemētū magis formale: ⁊ q2 aq̄ eſt materialioz inter elemēta excepta terra cū nullus phoꝝ poſuerit animam eſſe terrā. hyppus dicens animā eſſe aquam inter alios rudius enunciauit.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtrū3 rō hyppi eſſet bona videlic3 ꝙ q2 genitura aīaliū erat hūida ⁊ aquea. iō aīa erat aq̄. ¶ Dōz ꝙ ratio magis erat ad oppoſitū q̄3 ad ꝓpoſitū. nā cū alia ſit ratio materialis ⁊ formalis pncipij ſicut ē alia ratio potētie ⁊ actus ex quo genitura aīaliū q̄ ē ex aq̄ ex q̄ mālr ſunt aīalia eſt hūida ⁊ aquea: aīa ꝑ quā ſūt formalr aīalia nec hūida nec aquea dr̄ eſſe. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Alij aūt ſanguinē queadmodū Critias ipſū3 ſentire anime magis ꝓpriū opinātes. hoc autē ineſſe ꝓpter naturam ſanguinis.

¶ Narrat opionē critie dicēs ꝙ alij aūt opinati ſunt aīa3 eſſe ſanguinē queadmodū critias ⁊ ei⁹ ſequaces opinantes ip3 ſentire eē magis ꝓpriū aīe. h aūt. ſ. ſentire dicebāt ineſſe aīalib⁹ ꝓpter nāam ſanguis. iō dixerūt aīam eſſe ſanguinē. ¶ Nōndū aūt ꝙ cū partes carētes ſanguie cuiuſmodi ſunt vngues oſſa ⁊ capilli nō ſentiāt credidit critias ꝙ ſentire ineſſet aīalib⁹ ꝓpter nāam ſanguis. ¶ Notādū etiā ꝙ cū ſentire videať ꝓprie ineſſe anime ⁊ hoc vt rudibus videbatur inſit animalibus ꝓpter naturā ſanguis. dixit critias aīam eſſe ſanguinē. ¶ Deinde cū3 dicit.

¶ Omnia. n. elementa ꝓpter terram iudicē acceperunt: hanc. n. nulli protulerunt: niſi ſi aliquis dixerit animam eſſe ex omnibus elementis aut omnia.

¶ Remouet quādā cauillationē circa ptacta. poſſet. n. aliquis q̄rere cū phus narrauerit opinionē dicētiū aīa3 eſſe ignē eſſe aerē ⁊ eē aquā: q̄re nō narrauit opionē dicētium aīa3 eē terrā. ad qđ ipſe rn̄det ꝙ nullus phoꝝ opinatus ē terrā ꝑ ſe acceptā eſſe pncipiū. iō nullus poſuit aīa3 eē terra3. emp. tn̄ dixit terrā eſſe pncipiū nō ꝑ ſe acceptā: ſ3 vna cū oībus alijs elemētis ſicut ēt nō dixit aīam eē terrā ꝑ ſe acceptā: ſ3 dixit eā eſſe terrā cū oīb⁹ alijs elemētis. h eſt ḡ qđ ait ꝙ oīa alia elemēta accepunt iudicē pter terrā. terra aūt nō accepit iudicē. i. nullus phoꝝ iudicauit terrā eē pncipiū. hāc. n. terrā nullus phoꝝ ꝓtulit. i. dixit ſupp̄. eē animā. nullus. n. phantiū dixit aīa3 eē terrā tātū. niſi ſi aliqs dixerit ipā3 aīa3 eſſe ex oīb⁹ elemētis aut alia elta oīa.

Dubitaret forte aliqs: q2 videť hoc falſu3 ꝙ oīa elemēta accepint iudicē pter terra3. iueniť. n. ꝙ aliqs iudicauerit terrā eē pn̄m oīum. nā vt habeť 2° meta. ſm̄ tranſlationem cōmenti. Iſiđ. dixit ꝙ terra eſt pmū pn̄m corpoꝝ. ¶ Dōm ꝙ cū dr̄ oīa elta accepiſſe iudicē pter terrā: referēdu3 ē. h ad phos: q2 nullus phorū iudicauit terrā eſſe oīum pn̄m. Iſidorus aūt q dr̄ h iudicaſſe nō dr̄ eſſe phus: ſ3 vt recitat cōmētatoz in eodē 2° meta. dr̄ fuiſſe hō famoſus in legib⁹. inter phos aūt iuenitur aliqs poſuiſſe terrā pn̄m eē nō ꝑ ſe ſumptā: ſ3 acceptā3 cū oībus alijs elemētis ita ꝙ poſuit oīa elta eſſe pn̄ᵃ ⁊ poſuit aīa3 ꝯponi ex oīb⁹ eltis ⁊ eē oīa elta. ⁊ hꝰ opionis fuit emp. ¶ Rurſus inueniť aliqs poſuiſſe terram eē pn̄m nō ſeꝑatim ⁊ ꝑ ſe ſumptā: ſ3 ſilr cū igne. ⁊ hꝰ opionis dr̄ fuiſſe ꝑmenides ponēs ignē ⁊ terrā reꝝ pn̄ᵃ: ſ3 q̄liter hoc vitatē h3 cū i ꝑ phycoꝝ ꝑmēides ⁊ melliſſus dicanť poſuiſſe tantū vnū eē: in de gnātōe diffuſi⁹ dixim⁹. ¶ Deide cū dič.

¶ Diffiniunt aūt omnes animam tribus vt eſt dicere motu: ſenſu: ⁊ incorporeo. Cō. 33.

¶ Epilogat circa đterminata. circa qđ duo facit: q2 pmō ait oīa dicta phoꝝ reduci ad tria. 2° reducit oīa talia ad vnū. ibi (Statī3 poſt hoꝝ āt vnūqđq3) dicit ḡ ꝙ oēs vt ē dicere diffiniunt aīam. i. venati ſunt q̄ditatē ⁊ diffinitōem aīe trib⁹. i. tripliciter. v3. motu: ſenſu: ⁊ icōporeo. oēs. n. venati ſunt natura3 ⁊ quiditatē anime: vel ꝑ viam motus: vel per viam cognitionis ⁊ ſenſus: vel per via3 ſimplicitatis ⁊ incorporeitatis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hoꝝ aūt vnūquodq3 reduciť ad pricipia. vn̄ ⁊ in cognoſcendo diffinientes ipſa3: aut elementum: aut ex elementis faciunt dicētes ſimiliter inuicē preter vnū. Dicunt. n. ſimile cognoſci ſimili: quoniā. n. anima omnia cognoſcit: conſtituunt eam ex omnibus principijs.

¶ Reducit oīa dicta phoꝝ ad vnū. v3. ꝙ oēs cōſiderauerūt de aīa ꝑ ꝯpatōe3 ad pn̄ᵃ. circa qđ duo notāda ſunt. primū. n. nōndū eſt ꝙ oēs phi ꝯſiderauerūt de aīa ꝑ ꝯparatione ad pncipia. ita ꝙ poſuerūt aīam cōpoſita3 ex pncipijs oīum vt cognoſceret oīa: excepto Anaxag. q poſuit itellectū ſimplicē imālē ⁊ ſeꝑatū ab omnibus vt cognoſceret oīa. ¶ 2° nōndū ē ꝙ pncipia triplr pn̄t ꝯſiderari. pᵒ q̄tū ad ſubam. 2° q̄tū ad numeꝝ. 3° quātū ad q̄litates iherētes ipſis pncipijs. ⁊ ſm̄ hec oīa phi referebāt aīa3 in pn̄ᵃ. nā ſicut diuerſimode loq̄banť de pncipijs q̄tū ad ſuba3: quantū ad numeꝝ: ⁊ quātū ad q̄litates ſic ⁊ diuerſimode loq̄banť de aīa: quatuoz ḡ facit: q2 pmō oñdit ꝙ phi referebant aīam in pn̄ᵃ quātū ad pncipioꝝ ſuba3. 2° declarat qđ referebāt aīam ad pn̄ᵃ q̄tū ad pncipioꝝ numeꝝ. 3° ait ꝙ Anax. ab alijs phis diſcordauit. 4° manifeſtat quō antiq phi referebāt aīa3 in pncipia quātū ad pncipioꝝ q̄litates. 2ª ibi (Quicūq3 qdē igiť vnā aliq̄3) 3ª ibi (Anax. aūt) 4ª ibi. (Quicūq3 qdē ꝯrietates) Dicit ḡ ꝙ vnūqđq3 dcm̄ hoꝝ phoꝝ reduciť ad pncipia. vn̄ ⁊ in cognoſcēdo faciūt ipſa3 aīam vt eltū3 aut ex elemētis ⁊ h q̄tū ad elemētorū3 ſubam. dicebāt. n. aīam eſſe de ſuba elemētoꝝ. i. pncipioꝝ. ⁊ in h erant dicētes ſilr adinuicem pter vnū. i. pter Anax. q diſcordauit ab alijs. oēs. n. excepto Ana. dn̄t ſilē ſili cognoſci: qm̄. n. aīa cognoſcit oīa ꝯſtituūt eā ex oībus pncipijs: vt hēat ſilitudinē cū oīb⁹. ¶ Deide cū dicit.

¶ Quicūq3 quidem igiť vnā aliquā dicunt cauſam: vt elementū vnū ⁊ animā vnū ponūt: vt ignem: aut aerem plura vero dicentes principia: ⁊ animam plura dicunt. Cō. 34

¶ Reducit aīam ad pncipia q̄tū ad pncipioꝝ numerum

dicēs ꝙ qcūq; qdē igit̄ dicūt vnā aliq̄ cām aut vnū elementū. ⁊ aīam ponunt eſſe illud vnū elemētum: vt dicentes ignē elemētum omniū ponunt aīam eſſe ignē: aut ponentes aerē dīit aiaȝ eſſe aerē. plura vo dicentes ꝑncipio ⁊ aīam dicunt illa plura ꝑncipia. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Anaxagoras aūt ſolū impaſſibilē dicit itellectum: ⁊ cōe nihil nulli alioꝝ habere. huiuſmodi aūt cum ſit q̄ūo cognoſcit: ⁊ ꝑpter quā cauſam: neq; ille dixit: neq; per ea ex his que dicta ſunt conſpicuum eſt.

¶ Oñdit ꝙ Anaxago. ab alijs diſcordauit dicēs: ꝙ ſolus aūt Anax. dicit intellectū impaſſibilē ⁊ nulli alioꝝ entiuȝ nihil hēre cōe: ſed hꝰ cum ſit. i. cū intellectus nullaȝ hēat cōmunitatē ⁊ ſimilitudinē cum alijs: q̄ūo cognoſcet alia: ⁊ ꝑꝑ quā cām poterit hēre cognitionē alioꝝ: neq; Anaxa. ille dixit neq; ex his que dicta ſunt ab eo eſt hoc cōſpicuū .i. manifeſtū. ¶ Notandū ꝙ lȝ Anaxa. bene dixerit dicēdo intellectum eſſe impaſſibilē ⁊ immixtuȝ ⁊ nō habere aliquid cōe cū alijs: diminutꝰ tamē fuit in pōne ſua: qꝛ nō aſſignauit rōnem ⁊ cām quomodo itellectus poſſet itelligere alia cū nō hēret ſilitudinē cū eis. ¶ Deide cū dic.

Cō. 35. ¶ Quicūq; aūt ꝯtrarietate faciūt in ꝑncipijs: ⁊ animaȝ ex cōtrarijs cōſtituunt. Quicūq; aūt alteꝝ ꝯtrarioꝝ: vt calm: aut frigidū: aut aliqd huiuſmodi aliud: aīam ſilr vnuȝ aliqd hoꝝ ponunt: vn̄ ⁊ noībus cōſequunt̄: q qdē calidū dicentes: qꝛ ꝑpter hoc ⁊ viuere noīatuȝ eſt: qui aūt frigidū ꝑpter reſpiratōeȝ: ⁊ refrigeratiōeȝ vocari animam. Tradita qdeȝ de anima: ⁊ ꝑpter quas cauſas dicunt ſic: hec ſunt.

¶ Oſtēdit q̄ūo antiq phi referebant aīam in ꝑncipia q̄tū ad ꝑncipioꝝ qualitates ⁊ ꝯrietates dicens ꝙ quicūq; aūt ꝯrietates faciūt in ꝑncipijs. ⁊ aīaȝ ꝯſtituunt ex illis ꝯrijs qualitatibus: quicūq; aūt dicunt ꝑncipium eſſe alteꝝ cōtrarioꝝ vt calm aut frigidū aut aliqd aliud hꝰ vt tepidū ⁊ aīam ſilr ponunt vnū aliqd hoꝝ: vt dicunt aiaȝ eſſe qd calm vel qd frigiduȝ aut aliqd aliud hꝰ. vn̄ ⁊ nominibus ꝯſequunt̄. ꝯñter. n. nominant animā ab aliqua tali qualitate vt q ponunt ꝑncipiū oīum eſſe qd calm nomināt animam a calo: q vero qd frigidū nominant eaȝ a frigido: iō olig nominabāt animā eſſe vitā que cōſiſtit in calido: aliqui vero dicebāt eam eſſe reſpirationē ⁊ refrigerationeȝ que cōſiſtit in frigido. ideo ſubdit ꝙ qui qdē ſunt dicētes calm eſſe ꝑncipiū oīum: qꝛ ꝑpter hoc. i. ꝑpter calm ⁊ viuere noīatum eſt ſupple ipm animatū. ſupp. tales dicebant aiaȝ eē vitā. qui aūt ponebāt ꝑncipiū eſſe frigidū volebāt vocari aīam ꝑꝑ reſpiratōeȝ ⁊ refrigeratōeȝ. Ultimo concludit circa determinata dicens ꝙ hec qdeȝ ſunt tradita ab antiquis de anima: ⁊ he cauſe aſſignate ſunt ꝑpter q̄s antiqui ſic dicunt: ⁊ ſic locuti ſunt de ipa.

Cō. 36. Conſiderādum aūt primū qdē de motu. Fortaſſis aūt nō ſolū falſuȝ ē ſubſtantiā ipſius huiuſmodi eſſe: qualeȝ aiunt dicētes aīam eſſe qd̄ eſt ſeipſuȝ mouens: aut poſe mouere: ſed vnū q̄dā ⁊ impoſſibilium ineſſe ipſi motum.

¶ Poſitis antiquoꝝ opionibus in parte iſta ꝑbus eas reprobat. Ad cuiꝰ euidētiā ſciendū ꝙ lȝ phi tripl̄r diffinirēt animā. vȝ. motu ſenſu: ⁊ icorporeo: ꝑncipaliter tn̄ dupliciter venabant̄ animā. vȝ. motu ⁊ cognitiōe ſiue ſenſu. duo ergo facit: qꝛ ꝑmo reprobat philoſophoꝝ opiniones ꝑut venebant̄ animam motu. ſecūdo reprobat eas ꝑut venebant̄ aīam cognitione vel ſenſu. zꝰ ibi (Tribus autē modis traditis) Circa ꝑmū duo facit: qꝛ ꝑmo adducit rōnes in gnāli ꝙ non poſſit anime ineſſe motus vt phi dicebāt. ſecūdo deſcēdit ad ſpāles opiniones phoꝝ inueſtigantiū aiaȝ per motū ibi. (qdā aūt ⁊ mouere) circa ꝑmū duo facit: qꝛ ꝑmo ꝯtinuat ſe ad dicēda. ſecūdo exequit̄ de intento ibi. (Et qdē igit̄) dicit g̃ ꝙ ꝯſiderandū aūt ꝑmū qdeȝ eſt de motu. nā fortaſſis nō ſolū falſuȝ eſt ſubām ipſiꝰ aīe eſſe ſic mobilē ⁊ eē talē qualē aiunt phi dicentes animaȝ eſſe ꝙ eſt mouens ſe ipſam: aut ꝙ poſſibile eſt ſe mouere: ſed ineſſe ipſi aīe motum eſt vnū q̄dam de numero impoſſibiliū. Non. n. ſolū inconueniēs eſt aīam eſſe ſic mobiles vt ponebāt phi: ſed fortaſſis eſt impoſſibile ꝙ aliquo modo inſit ei motus: qꝛ nullo modo videt̄ poſſe eē mobilis. ¶ Nonduȝ aūt ꝙ dicit fortaſſe: qꝛ lȝ aīa nullo mō ſit mobilis ꝑ ſe: tn̄ ē mobilis ꝑ accn̄s. ¶ Deide cū dicit.

¶ Et quidem igitur non neceſſe ſit mouens ⁊ ipſum moueri dictum eſt prius.

¶ Exeqr̄ de intēto oñdēs aīam nō eſſe ſic mobilē vt ponebāt antiq. circa qd̄ duo facit: qꝛ primo remittit nos ad rationes factas in libro phyſicoꝝ. ſecūdo ꝑter rōnes illas adducit alias rationes nouas: ꝙ nō ſit poſſibile animam ſic moueri vt conſitebant̄ antiq ibi. (Dupliciter aūt mouet̄ omne) dicit g̃ ꝙ quidē igit̄ non neceſſe ſit mouēs ⁊ ipſum moueri dcm̄ eſt ꝑus in phyſicis. nā in 3ᵒ phyſicoꝝ oſtēſuȝ eſt ꝙ motus non eſt in mouente ſed in moto. Et ꝙ non omne mouēs mouet̄ in 8ᵒ. phyſicoꝝ eſt declaratū. vbi ꝑbat ꝙ eſt deuenire ad aliqd̄ mouens oīno imobile: cum g̃ antiq ponerēt ꝙ aīa ſeipſaȝ moueret: eo ꝙ nihil moueret niſi moueret̄ ⁊ ipm. ꝑȝ hoc falſuȝ eſſe ꝑ ea que ſunt in phyſicis declarata. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dupl̄r. n. mouet̄ omne: aut. n. ſm alterū aut ſm ſeipſum: ſm aūt alteꝝ dicimus q̄cunq; mouent̄ ex eē in eo qd̄ mouet̄: vt naute: nō. n. ſilr mouent̄ naui: hec q̄dem. n. ſm ſeipſam mouetur. illi aūt ex eſſe in eo qd̄ mouet̄. Manifeſtū aūt in partibus eſt: ꝑprius quidē. n. motus pedum ambulatio. hoc aūt ⁊ hominum eſt: non ineſt autem nautis tunc. Cō. 37

¶ Dupl̄r aūt vtroq; dicto moueri nūc intendimus de aīa ſi ꝑ ſeipſam mouet̄ ⁊ participat motu. Cō. 38

¶ Adducit nouas rōnes contra poſitiōes antiquoꝝ. circa qd̄ duo facit: qꝛ ꝑmo ne laboret in equiuoco diſtiguit motum in per ſe ⁊ ꝑ accidens. ſecūdo adducit rōnes oſtendētes aīam nō eſſe ꝑ ſe mobilē vt ponebāt antiq ibi (Quattuor aūt). dicit g̃ ꝙ dupliciter mouet̄ omne. aut ſm alterum. i. ꝑ accidēs. aut ſm ſeipſum. i. ꝑ ſe. ſm alteꝝ auteȝ dicimus mouere quicquid mouet̄ ex eē. i. ex eo ꝙ eſt in eo qd̄ mouet̄ per ſe vt naute mouent̄ per accidēs: qꝛ ſunt in naui: que mouet̄ per ſe: nō. n. ſilr mouent̄ ſupp. naute ⁊ nauis. nā hec qdē. n. i. nauis mouet̄ ſm ſeipſam. i. per ſe. Illi aūt. i. naute mouent̄ ex eſſe. i. ex eo ꝙ ſunt in eo qd̄ mouetur. i. in naui q̄ mouet̄ per ſe. manifeſtuȝ eſt aūt hoc in ꝑtibus. nā ꝑprius quidē motus pede eſt ambulatio. hoc aūt .i. ambulatio eſt ⁊ hominū. nā quando homines mouent̄ per ſe: tūc ambulant ⁊ mouent̄ ꝑ motū peduȝ: ⁊ ſubdit ꝙ nō ineſt aūt tunc nautis ſupple ambulatio. naute ergo: qꝛ tūc cuȝ ſunt in naui nō ambulant nec mouent̄ ex eo ꝙ nō moueant̄ eoꝝ partes. i. pedes eoꝝ non dicunt̄ moueri per ſe: ſed ꝑ accidēs. addit aūt ꝙ dupliciter vtroq; dicto moueri non intendimus de motu per accidens: ſed nūc intēdimus de anima ſi per ſe ipſam mouetur ⁊ ſi participat mo-

tũ per ſe. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quattuor aũt motus cũ ſit loci mutatiõis: alteratiõis: augmẽti: ⁊ decremẽti aut ſm vnum hoꝝ mouebitur aut ſm plures aut oẽs. Si vero mouentᷣ nõ ſm accñs natura inerit motus ipſi: ſi aũt hoc ⁊ locus. oẽs. n. dicti motus in lo
Cõ.39 co ſunt. ¶ Si aũt eſt ſuba aĩe mouere ſeipſaꝫ: ⁊ nõ ſcđm accñs moueri ipſi inerit: ſicut albo ⁊ tricubito. mouetᷣ. n. ⁊ hec ſcđm accidẽs: cui eniꝫ hec inſunt mouetur illud corpus. vñ non eſt locus ipſorum: anime autem erit ſiquideꝫ natura motu participat.

¶ Adducit rõnes quãplures oſtẽdens ꝙ anima non mouetᷣ per ſe vt opinabantᷣ antiqui. circa qđ ſex facit ſm ꝙ ſex rõnes adducit. 2ª ibi (Amplius autẽ ⁊ ſi natura) 3ª ibi (Amplius aũt ſiquidẽ) 4ª ibi (Quoniã aũt videtᷣ) 5ª ibi (Motũ aũt) 6ª ibi (At vero ⁊ ſi mouet.) Dicit ğ ꝙ cuꝫ ſint quattuor motus. vꝫ. motus loci. mutationis motꝰ alterationis augmẽti ⁊ decremẽti. Si mouetᷣ anima aut moueatur ſm vnuꝫ hoꝝ motuũ aut ſm plures aut ſm omnes: ⁊ addit ꝙ ſi mouetᷣ anima nõ ſm accidẽs inerit ipſi anime motus natura. i. nãliter ⁊ per ſe. ſi autẽ hoc. i. ſi motus ĩeſt anime ⁊ nãliter ⁊ ꝑ ſe: ⁊ locꝰ ſupp̄. competit ipſi aĩe: qđ eſt incõueniens. iõ ſequitᷣ ꝙ omnes dicti motus ſunt in loco. ſi ğ eſt ſuba. i. ſubalis diffinitio anime mouere ſe ipſam ꝑ ſe: inerit moueri ipſi aĩe: ⁊ nõ inerit ei ſm accñs: ſicut ĩeſt albo ⁊ tricubito. mouentur. n. ⁊ hec: ſed ſꝫ accidẽs. nã corpus illud cui inſunt iſta mouetᷣ ꝑ ſe. vñ nõ eſt locus per ſe ipſoꝝ: anime auteꝫ erit locus: ſiquidẽ participat motu natura. i. nãliter ⁊ ꝑ ſe. q. d. ꝙ albo ⁊ tricubito nõ erit locꝰ ꝑ ſe: q2 hec non mouentᷣ ꝑ ſe: ſed ꝑ accñs. anima aũt erit per ſe locabilis: q2 ponitᷣ ꝑ ſe mobilis. ¶ Nõdũ aũt ꝙ accipiendo large motũ vt includit mutationẽ: ſic dicuntᷣ eſſe ſex ſpẽs motus. ſ. generatio corruptio loci mutatio alteratio augmẽtum ⁊ diminutio. veꝝ q2 generatio ⁊ corruptio nõ ſunt motus: ſed ſunt mutatiões ⁊ ſunt termini motus: ideo ſpẽs motus ſunt ille q̃ttuor q̃ tangunᷣ in lr̃a.

¶ **Dubitaret forte** aliqs: q2 videtᷣ falſum eẽ qđ in littera dicitᷣ: ꝙ. vꝫ. oẽs dicti motus ſint in loco. nã cũ nõ ꝑ omnes illos motus acqratᷣ locus: nõ videtᷣ ꝙ omnes illi motus ſint in loco. ꝑ loci eniꝫ mutationẽ acqritᷣ locꝰ. ꝑ augmẽtũ ⁊ diminutiõeꝫ mutatur locus: ſed ꝑ alteratiõeꝫ nõ oꝫ mutari locũ. nõ ğ alteratio eſt in loco. ¶ Dõꝫ ꝙ hoc tripliciter põt ſolui ⁊ quocunqꝫ modo ſoluatᷣ videtᷣ ſufficere ad ꝓpoſitũ. p̄mo ſic vt referatᷣ hoc ad ipſa mobilia. ſm hoc ğ oẽs dicti motus ſũt in loco: q2 quicqd mouetᷣ per ſe quocũqꝫ illoꝝ motuũ eſt quid mobile ⁊ locabile. ſi ğ anime cõpetit ꝑ ſe aliqs illorũ motuũ: anima erit qd locabile ⁊ ꝯpeteret ei ꝑ ſe locus: qđ eſt incõueniẽs. ſecũdo mõ hoc põt ſolui ſi referatᷣ hoc ad ſpm modũ mouẽdi. Nã ſi dicatᷣ ꝙ alteratio nõ eſt in loco cũ alteratio reqrat approximatiõeꝫ alterãtis ad alteratũ. ⁊ hoc nõ poſſit fieri ſine loco: qđ eſt ꝑ ſe alterabile eſt ꝑ ſe locabile. ⁊ tũc idẽ qđ p̄us. erit ergo anima ꝑ ſe locabilis ſi ꝑ ſe ſit aliquo modo mobilis. 3º mõ hoc põt ſolui ſi referatur hoc ad ipſos motus. nã motus localis eſt motꝰ p̄mus. ſicut ğ valet. cuicũqꝫ ineſt ſenſus ĩeſt ei tactus: eo ꝙ tactꝰ ſit ſenſus p̄mus. ſic valet. cuicũqꝫ ineſt motus ei ĩeſt motꝰ localis: eo ꝙ hꝰ motꝰ ſit motus p̄mus. oẽs ğ iſti motꝰ ſunt in loco: q2 oẽs p̄ſupponunt motũ localẽ qui de neceſſitate reqrit locũ. nõ. n. plus vult p̄hs ꝑ hec verba ꝙ omnes iſti motus ſunt in loco. niſi ꝙ qcqd ꝑ ſe mouetᷣ aliquo iſtoꝝ motuũ illud eſt qd locabile. anima ğ qualitercũqꝫ ſit ꝑ ſe mobilis: erit ꝑ ſe locabilis: qđ eſt incõueniẽs.

¶ **Alterius forte** dubitaret aliqs. quare ſit inconueniẽs aiam eſſe ꝑ ſe locabileꝫ. ¶ Dõm ꝙ de aĩa humana eſt ſp̃alis ratio quare nõ ſit ꝑ ſe locabilis. i. q̃re nõ occupat locũ: q2 cũ nõ ſit quanta nec ſit extẽſa extenſione corporis: locũ occupare nõ põt. poſſumus tñ vnã rõnem cõem adducere de omni anima. nam qcqd non hꝫ ꝑ ſe eſſe nõ hꝫ ꝑ ſe moueri: nec ꝑ ſe competit ei locꝰ. cuꝫ ğ oĩs aĩa ſit q̃dã forma: ⁊ nulla forma habeat ꝑ ſe eſſe: nulli aĩe põt cõpetere ꝑ ſe locus.

¶ **Alterius forte** dubitaret aliqs q̃uo tricubituꝫ ⁊ albuꝫ ſunt in loco ꝑ accidens. ¶ Dõm ꝙ nõ aliud ſignificat album q̃ꝫ albedo. albũ itaqꝫ ſignificat q̃litatẽ: cum ⁊ albedo qualitatem ſignificet. ſic ⁊ tricubitũ ſignificat quantitatẽ. cũ ğ qualitas. ⁊ quãtitas nõ hẽant eſſe ꝑ ſe: nõ mouentᷣ ꝑ ſe: nec ſunt in loco ꝑ ſe. corpus igitᷣ cui inſunt iſta mouetᷣ ꝑ ſe ⁊ eſt in loco ꝑ ſe. hoc aũt nõ hũt iſta ꝑ ſe ſed ꝑ accñs. ¶ Deide cum dicit.

¶ Amplius aũt ⁊ ſi natura mouetᷣ ⁊ violentia Cõ.40
mouet: ⁊ ſi violentis: ⁊ natura: eodem aũt mõ ſe hꝫ ⁊ de quiete. in qđ. n. mouetᷣ natura: ⁊ in hoc qeſcit natura: in qđ aũt quieſcit in hoc violentia. quales aũt violẽti motus anime erunt ⁊ qetes: neqꝫ fingere volẽtibꝰ facile ẽ reddere.

¶ Adducit ſecundã rõnem dicens ꝙ amplius aũt ſi aliqd mouetᷣ natura mouetᷣ ⁊ violẽtia. ⁊ ecõuerſo ſi mouetᷣ aliquid violẽtia mouetᷣ ⁊ ꝑ nãm. eodeꝫ aũt modo ſe hꝫ ⁊ de qete: q2 qđ quieſcit natura: poteſt qeſcere violẽtia. ⁊ econuerſo: q2 illud in quo aliqd mouetᷣ natura: ⁊ qeſcit in hoc natura. In quo aũt mouetᷣ violẽtia qeſcit in hoc violẽtia. quare ſi cõpetit anime motus natura cõpetit ei motꝰ violẽtus: ſed reddere. i. oſtendere quales ſunt motus aĩe violenti: ⁊ quales ſunt qetes violẽte: neqꝫ volẽtibus fingere eſt facile. nõ ſolũ. n. vbi hoc poſſemus dicere ſm veritatẽ: ſed ẽt ꝑ figmẽtũ velle aſſignare talia eẽt difficile. ¶ Notandũ aũt ſm Temiſtiuꝫ. ꝙ corpus põt moueri violẽter: nõ aũt anima: niſi forte dicatᷣ animã moueri violẽter. i. ꝑ accñs. inquantũ moto corpore violẽter: ⁊ ꝑ accñs mouetᷣ ⁊ anima: ſed ꝓprius motus aĩe eſt ꝑ deſideriũ ⁊ appetitũ ſm quẽ modũ nõ põt intelligi ꝙ mouebatᷣ violẽter.

¶ **Dubitaret** forte aliquis: q2 nõ vr̃ veꝝ ꝙ quicqd mouetᷣ natura moueatᷣ violẽtia. nam celũ mouetᷣ nãliter: nõ tñ põt moueri violenter. ¶ Dõm ꝙ ſm quoſdaꝫ hec ratio in ſe cõſiderata eſt falſa: tñ vt eſt ad ꝓpoſitũ eſt vera. nam antiq p̄hi vt dicũt: ponebãt animã de natura elemẽtoꝝ nec ponebant aliquod corpꝰ motuꝫ niſi elemẽtatũ: vel qđ eſſet de natura elemẽti ⁊ de tali corpore veꝝ eſt ꝙ quicqd mouetᷣ natura mouetᷣ ⁊ violẽtia. ⁊ ecõuerſo: ſꝫ hoc videtᷣ falſuꝫ: ꝙ oẽs antiqui opinati ſint ſic. nã alcmeon vt ſupra dicebatᷣ poſuit aiam de natura corporis celeſtis: nõ ğ omne corpus poſuerunt antiq eẽ de natura elemẽti: nec qlibꝫ antiquoꝝ poſuit animam de natura elemẽti. Propter hoc dõm ẽ aliter. Sciẽduꝫ ğ aliquẽ motũ hẽ qetẽ oppoſitã ⁊ hoc mõ mouentᷣ hec oĩa inferiora tam aĩata q̃ꝫ inaĩata. ⁊ ſi dubium eſt de aliqbus inferioribꝰ ꝙ aliquãdo moueantᷣ: ⁊ aliquãdo qeſcãt forte dubiũ eſt de tota terra vel de partibꝰ exiſtẽtibus circa centrũ terre: vtrũ eis poſſit accidere motus. oĩa tñ aĩalia vel motu ꝓgreſſiuo: vel motu dilatationis ⁊ conſtrictõis aliquãdo mouẽtur aliqñ qeſcunt. cũ ğ aliq p̄hi loquentes de aĩa vtplm̃ nõ loquerẽtur niſi de aĩa aĩaliũ: cũ motꝰ factus a tali aĩa hẽat qetẽ oppoſitaꝫ. hec ratio vt eſt. ꝯ antiquos: eſt oĩno vera: q2 qcqd mouetᷣ motu hñte quietẽ oppoſitã põt moueri nãliter ⁊ violenter. ꝙ aũt ratio Ariſto.

ſit intelligēda de motu habēte quietē oppoſitā ex ſerie litere pōt manifeſtū eſſe. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Amplius aūt ſiquidē ſurſū mouebit̃ ignis erit: ſi vero deorſū terra: hoꝝ.n. corporū motus hi. eadē aūt ratio ⁊ de medijs.

¶ Ponit rōnem tertiam dicēs: ꝙ ſiquidē aliqd mouebit̃ ſurſū erit ignis. ſi vͦo deorſū erit terra. naȝ hoꝝ corpoꝝ ſunt hi motus. vȝ. terre ſurſum: ignis deorſū. eadē aūt ratio eſt ⁊ de alijs elemētis: qꝛ quodlibȝ elemētoꝝ tēdit ad aliquē determinatū locum. tunc aūt formet̃ ſic rō. qdlibȝ elemētoꝝ tēdit ad aliquē determinatū locū: ſed motꝰ factus ab aīa nō eſt ad aliquē determinatū locū: ſed eſt ad oēm dr̃ntiā poſitiōis. ḡ motus factus ab aīa nō eſt ꝑ nām alicuius elemēti. ⁊ ꝑ ꝯñs aīa nō eſt elementū nec ex elr̃tis vt ꝯcedebāt antiq. ¶ Nōndū aūt ꝙ aīl competit duplex motus. vnꝰ ꝓpter grauitatē: ⁊ hic eſt deorſū tantū: ⁊ eſt ꝑ nām elr̃ti dn̄antis in corpore aīalis. alius eſt ad oēȝ dr̃ntiā poſitōis: ⁊ hic motus eſt ab aīa factus ꝑ appetitū. ¶ Notandū ēt ꝙ ſemꝑ in quolibȝ mixto dn̄atur aliqd elemētū vt ꝓbat cōmētator in pͥmo celi ⁊ mūdi. ⁊ ſm dn̄ium illius elemēti mouet̃ mixtū. qcqd ḡ mouet̃ ſurſū vel eſt ignis vel dominat̃ ibi ignis. Et qcqd mouet̃ deorſum vel ē terra vel dn̄at̃ ibi terra. ⁊ ſic de alijs elemētis. ſi ḡ aīa eēt elemētum vel ex elemētis: vt ponebāt antiq: motꝰ factus ab ipſa eēt ad vnā dr̃ntiaȝ poſitōis tātū: qd videmus falſū eſſe. ¶ Nōndū aūt ꝙ hec rō poſſet aliter īduci vt ꝯcluderet̃ ꝙ ſi aīa moueret̃ ſurſū vel deorſū vel moueret̃ ꝑ ſe ad aliq̄ȝ dr̃ntiā poſitōis: vt ponebāt aliq antiqui: tunc nō eſſet forma: ſed eſſet ignis vel terra vel aliquod huiuſmodi corpus: qd eſt inconueniēs. ¶ Deinde cuȝ dicit.

Cō. 41. ¶ Quā aūt videt̃ mouere corpus ratiōabile eſt his mouere motibꝰ qbus ⁊ ipſa mouet̃. ſi aūt hoc ⁊ cōuertentibus dicere veꝝ ꝙ ſcdm ꝙ corpus mouet̃ hoc ⁊ ipſa. corpꝰ aūt mouet̃ ſecundū loci mutationē. quare ⁊ aīa mutabit̃ ſecūdū corpus aut tota: aut ſcdm partes tranſlata. Si aūt hoc ꝯtingit ⁊ exeūte iteꝝ īgredi: ad hoc autem ſequitur reſurgere mortua animaliū.

¶ Ponit quartā rōneȝ dicēs: ꝙ aūt aīa videt̃ mouere corpus rōnabile eſt mouere corpꝰ his motibus qbꝰ mouet̃ ⁊ ipſa aīa. ſi aūt hoc ⁊ cōuertētibꝰ. i. ecōuerſo eſt veꝝ dicere, vȝ. ꝙ ſm ꝙ mouet̃ hoc corpꝰ mouet̃ ⁊ ipſa aīa. corpꝰ aūt mouet̃ ſm loci mutationeȝ. quare ⁊ anima mutabit̃ ſm ꝙ mutat̃ corpus. mouebit̃ ḡ aīa trāſlata aut tota aut ſm partes: ſed ſi aīa ſm ſe totā pōt mutare locū ſm ſe totam pōt mutare corpꝰ. ſi aūt veꝝ eſt hoc ꝯtingit aīam exeūtē corpus iterū ingredi corpꝰ. ⁊ ad hoc ſeq̄t̃ mortua corpora vel aīalia reſurgere. ¶ Nōndū aūt ꝙ corpus aīatū aliqñ mutat locū ſm ſe totū vt eſt cū totaliter deſerit locuȝ primū. aliqñ vͦo mutat locū ſm partē vt cū nō totaliter deſerit locū pͥmuȝ. q̄re ſi aīa mouet corpus: qꝛ mouet̃ ⁊ ipſa. ⁊ ſi eodē mō ſicut mouet̃ ⁊ corpꝰ mouet̃ ⁊ ipſa: cū corpꝰ aliquādo transferat̃ ſm ſe totū: aliquando ſm partes: oportebit dicere ꝙ aīa aliqñ trāſferat̃ ſm ſe totam: aliqñ ſm partes. hꝫ.n. illationes. lȝ nō ſeq̄nt̃ ſimpliciter: ſequuntur tamē ſuppoſitis poſitōibus antiquoꝝ.

Dubitat aūt hic Porphyriꝰ vt Themi. recitat: qꝛ nō vr̃ veꝝ eē qd phs ait. vȝ. ꝙ qñ aliqd mouet aliō: qꝛ mouet̃ ⁊ ipȝ: ꝙ eodē mō moueat̃ mouens q̄ mouet̃ mobile: qꝛ ſol mouet vapores ⁊ trahit eos motu recto: ipe tñ ſol nō mouet̃ motu recto: ſȝ circl'ari. ſilr ēt hoīes trahūt nauē ipſi tñ hoīes nō trahunt̃. Ad hꝰ ſoluit Themi. ꝙ ſi aīa mouet corpꝰ: qꝛ mouet̃ ⁊ ipa: digna ē ꝙ moueat̃ eiſdē motibus qbus mouet̃ ⁊ corpus: qꝛ ſi corpus mutat locū ⁊ aīa mutabit locū. nō eſt ḡ intētio Ariſt. ꝙ mouēs ⁊ motū moueant̃ eodē motu nūero: vel eodeȝ motu ſpē. vt ꝙ homīes trahētes trahant̃ ⁊ ipſi: ſȝ ꝓ tāto mouet̃ eodē motu nauis tracta ⁊ hoīes trahētes: qꝛ ſi nauis tracta mutat locū ⁊ hoīes trahētes mutabūt locū. ḡ ſi corpus aīatuȝ mutabit locū ⁊ aīa mutabit locū: tñ qꝛ nūc hoc videt̃ ſufficere. dicamus vͤba Ariſ. intelligēda eſſe de motu imediate facto. ſol.n. nō mouet vapores īmediate ſm motū localē: ſed ꝑ pͥus vapores alterat ⁊ eis īcorporat calorē quēdā ꝑ quē calorē incorporatū vapores trahūtur ſurſū: ſȝ ſi aliqd moueat aliud localiter. ⁊ hoc īmediate ⁊ nō moueat illud niſi moueatur ⁊ ipſum: opȝ ꝙ ſimili motu moueat̃ vtrūq: ⁊ ſi nō ſimili ꝑ omnē modū: tū quantū ad hoc mouebunt̃ motu ſimili: ꝙ ſi vnū mutat locū mutabit ⁊ aliud. de motu ḡ locali īmediate facto verū eſt qd dr̃. quare ſm poſitōeȝ antiquoꝝ anima mutabit locum ⁊ ibit a corpore in corpꝰ. qd eſt incōueniēs.

Alterius forte dubitaret aliqs: qꝛ ēt in ꝓpoſito vr̃ eſſe falſum qd dr̃. nā aīa mouet̃ ꝯpus ſm dſideriū ⁊ appetitū: ⁊ ipa ſic mota mouet corpꝰ localiter. ergo veꝝ eſt ꝙ aīa nō mouet corpus niſi moueat̃ ⁊ ipſa: ⁊ tamē falſuȝ eſt ꝙ eodē mō moueat̃ ipa quo mouet̃ ⁊ corpus: qꝛ ipa mouet̃ ꝑ deſideriū ⁊ appetitū: corpꝰ vͦo mouet̃ ſm locū. ¶ Dōȝ ꝙ iſta dubitatio ꝯtingit: vt innuit Themiꝰ ex eo ꝙ aliq neſciunt diſtīguere inter opatōeȝ ⁊ motum. nā opatio ē actus ꝑfecti. motus aūt eſt actꝰ īperfecti. velle ḡ ⁊ deſiderare ⁊ ītelligere ⁊ imagiari ⁊ cetera talia ꝑ q̄ aīa pōt mouere corpꝰ nō ꝓprie dicūt motū: ſed opatōem. ſȝ ſi aīa moueret̃ ꝓprie vt ponebāt antiq mō quo dcm̄ ē: ſimili motu moueret̃ ipſa quo moueret ⁊ corpꝰ.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtꝝ ſi aīa mutaret locū ꝯtingeret reſurrectio mortuorum. ¶ Dōm ꝙ ſi aīa mutaret locū poſſet mutare corpus ⁊ ſi mutaret corpꝰ illud corpꝰ a quo exiret deſineret viuere ⁊ icipet mori. illud aūt corpꝰ qd intraret: ſi eēt inaīatū ꝑ introitū aīe incipet eē aīatum ⁊ incipet viuere. hoc ḡ modo poſſet cōtingere reſurrectio mortuoꝝ: qꝛ aīe exeūtes ꝓpria corpora poſſent intrare corpora mortua. ⁊ ꝑ ꝯñs poſſent illa facere reſurgere. ¶ Aduertēdū tñ hoc eē attēdendum ſm Themiſtiū ꝙ aliq poſuerunt aīaȝ in corpore q̄ſi aquā in vaſe. aliq vͦo ſupaddiderūt aliq̄ȝ ꝓportiōeȝ inter corpus ⁊ aīam: quare ſi non req̄rit̃ ibi ꝓportio: ſed ſufficit aīam eē in corpore quocūq mō ad hoc ꝙ corpus illud viuat ⁊ ſit aīatuȝ: ſi anima exiēs a corpore ꝓprio ītraret corpus mortuū: cōtingeret reſurrectio mortuoꝝ: ſȝ ſi req̄rit̃ ꝓportio inter corpus ⁊ animam: ſi exiēs anima a corpore ꝓprio intraret corpus mortuum: non opȝ ꝙ illud corpus mortuū reſurgeret ⁊ inciperet viuere: quia nō eſſet ibi ꝓportio iter corpus ⁊ aīam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Motū aūt ſecundū accñs ſi ab altero moueatur. depellet̃.n. vtiq violētia aīal: nō oȝ aūt.n. Com. 42.
a ſeipō moueri ineſt in ſubā hoc ab alio moueri niſi ſecundū accñs: ſicut neq qdē igit̃ ſecundū ſe bonū: aut ꝓp ſeipȝ: hoc qdē ꝓp aliud eē. hoc āt alteriꝰ cauſa. ¶ Anime aūt maxie dicet Cō. 43
aliqs vtiq a ſēſibilibꝰ moueri ſiqdē mouet̃.

¶ Ponit qntā rōnē dicēs: ꝙ motū aūt eſt aliqd ſȝ accñs ſi moueat̃ ab altero. videmus.n. ꝙ violētia vtiq depellit̃ aīal. ⁊ tūc nō mouet̃ ex ſe: ſȝ nō oȝ cui cōpetit moueri a ſeipō in ſubā. i. eēntialiter hec moueri ab alio niſi moueatur ſm accñs: imo illud qd mouet̃ a ſeipſo nullo mō mouet̃ ab alio ſicut neq qdē qd appetit̃ ſm ſe bonuȝ aut ꝓp eēt bonū ꝓp ſe: ſȝ eēt bonū alteriꝰ cā. ſi ḡ aīa mouet̃ a ſe nō

ſeipſ3 h gdē eſt pp aliud: qz ſi eēt appellare pp aliud iā nō eēt bonū pp ſe: ſz eēt bonū alteri⁹ cā. ſi g aīa mouet̄ a ſe nō mouet̄ ab alio: ſed mouet̄ ab alio: qz mouet̄ a ſenſibilib⁹. iō ſeqt̄ q ſi gdē mouet̄ aīa maxime vtiq3 dicet aliqs aīaz moueri a ſenſibilib⁹. q̄re cū aīa moueat ab alio vt a ſenſibilib⁹ nō ppe mouebit̄ a ſe vt dicebāt ātiq. ¶ Dubitat āt h Themi⁹ pp v̄ba platōis dicētis q aīa nō mo' a ſenſibilib⁹: ſz ſēſibilia occurrūt motib⁹ aīe. nā aīa ſ3 decā ſua cogſcit res p ɔtactū ex eo q applicat ſe reb⁹: ñ g ſ3 h ſenſibilia mouēt aīaz: ſz occurrūt aīe ex eo q applicat ſe eis: ſz h̄ poſitiō. vt pbat̄ i z° z 3° h⁹ ē fľa: qz aīa cogſcit res nō ex eo q applicat ſe reb⁹: ſz qz res ip̄rimūt ſpēs ſuas i aīa q̄s imprimēdo aliq̄ mō mouēt aīam. ¶ Deide cū dicit.

¶ At vo z ſi mouet ipſa ſeipaz: z ipſa mouebit̄ vtiq3 q̄re qm̄ oīs mot⁹ ex diſtātia eſt ei⁹ qđ mouet̄ ſcđm q mouet̄ z aīa vtiq3 diſtabit a ſuba ipſi⁹ ſcđm ſeipſaz: niſi ſcđm accn̄s ſe moueat. ſed eſt motus ipſius ſubſtantie.

¶ Ponit vltimaz rōnem. d. q ſi ipſa aīam ſeipſam mouet ſup. ſubaľr z ipſa vtiq3 mouebit̄ ſup. a ſua ſuba. quare qm̄ oīs mot⁹ ſit a diſtantia ei⁹ qđ mouet̄ ab eo ſm qđ mouet̄ aīa: tunc exibit vel diſtabit vtiq3 a ſuba ſui ipſi⁹. ſi mouet̄ ſ3 ſeipaz niſi ſe moueat ſ3 accn̄s: ſz ſ3 ātiq̄s mot⁹ eſt ipſi⁹ ſube aīe p ſe. ¶ Nōn⁹ aūt vi3 rōnis h⁹ in h ɔſiſtere: qz cū mot⁹ ſit diſtātia ei⁹ qđ mouet̄ ſ3 qđ mouet̄: ſic qđ mouet̄ localiter diſtat a loco i q̄ erat z mutat illū locū vľ ſ3 ſe totū vel ſm ptes. ſic ſi aīa mouet̄ ſm ſubaz diſtabit a ſuba ſua. z pdet ſubaz ſuā: vľ g tota aīa vľ ſaltē ptes ei⁹ deſinēt eē z amittēt ſuā ſubaz z nāz: qđ ē icōueniēs.

Com. 44. Quidā āt z mouere aīaz dicūt corp⁹ in quo eſt: ſic ipa mouet̄: vt Democ. ſilr dicēs Philippo comediaꝝ Didaſcalo. ait. n. dedalū feciſſe mobilē ligneā venerē infundēs argētū fuſile. Silr aūt z demo. dic moтas. n. ingt idiſibiles ſpheras: pp id q apte nate ſt̄ nuſq̄ māere ɔtrahere z mouere cōp⁹ oē.

¶ Poſtq̄ phs adduxit rōnes gnales ɔ venātes aīaz p viā mot⁹ in pte iſta vt dicebat̄ deſcēdit ad ſpāles opiones antiquoꝝ. circa qđ qnq3 facit: qz p̄ deſcēdit ad opionē democriti. z° ad opionē platōis. 3° ad opionē empe. 4° pōit q̄dā opionē q̄ dr. nūc fuiſſe platōis. 5° deſcēdit ad opionē zenocratis. z° ibi (Eodē āt mō) 3° ibi (Alia āt opio q̄dā) 4° ibi (Rōnabili⁹ āt) 5° ibi (Multū āt ex his q̄ dcā ſūt) circa p̄m duo fac: qz p̄ adducit opionez democriti. z° eā iprobat ibi. (Nos āt iterrogabimus) dic g q gdā dicūt aīaz mouere cōp⁹ ſic mo' z ipa. vt demo. ſilr dicēs philippo didaſcalo. i. magro comediaꝝ. iſte. n. philipp⁹ ait dedalū feciſſe ligneā mineruā. i. ſtatuā illi⁹ dee mobilē effūdēs argētū fuſile. i. argētū viuū. mouebat̄ g illa ſtatua pp motū argēti viui: ſilr āt z demo. dic. ingt. n. idiſibiles ſpas ex qb⁹ ɔpōit̄ aīa eē mot⁹ pp id qđ apte nate ſr̄ nūq̄ māere. i. nūq̄ geſcere: illas v̄o ſic motas dic ɔtrahere z mouet̄ cōp⁹ oē. i. corp⁹ totū. ¶ Nōn⁹ āt ſtatuā minerue ſic fuiſſe ordinatā q qn̄ aliq accedebāt ad ipaz āmbulabāt ſup q̄ſdā tabulas: ſubter q̄s erat argētū viuū. illis g ſic āmbulātib⁹ ɔpmebāt argētū viuū: qđ ɔtinuabat̄ vſq3 ad ſtatuā: q̄ ɔpreſſo agitabat ſtatuā z faciebat ipam moueri. q̄re ſic argētū viuū mouebat ſtatuā: ſic ſ3 democritū athomi ex qbus cōponebat̄ aīa moti mouebāt corpus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nos aūt iterrogabim⁹ ſi z geſcere facit hoc idē. quō āt faciat difficile: aut ipoſſe dicere.

¶ Diſputat ɔ opionē demo. circa qđ duo facit ſm q duas rōnes adduc ɔ ipz. z° ibi (Omino āt) dic g q nos iterrogabimus dmocritū. ſi h idē. i. ſi h⁹ eadē corpa idiſibilia q̄ ſr̄ cā mot⁹. ſi h⁹ eadē cā fac geſcere aīaz. quō āt faciet eā geſce-

¶ Prima figura per quā oſtendit̄ q̄m in numeris ex quibus cōponit̄ anima eſt aſpectus rectus z cōſonantia.

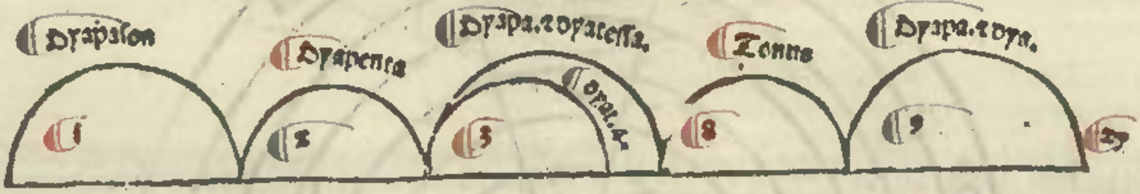

¶ Scđa figura p quā oſdit̄ q in nūeris ex qbus cōponit̄ aīa eſt duplex coordiatio z eſt ibi idētitas z diuerſitas.

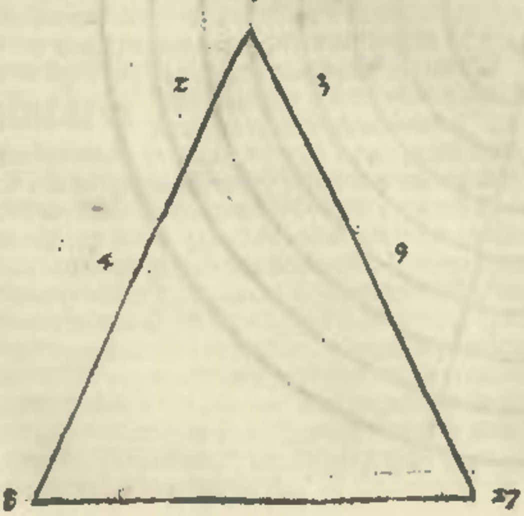

¶ Tertia figura p quā oſtēdit̄ q in numeris ſit q̄dā reflexio z q̄dā ɔuerſio z quedā quodāmodo circulatio

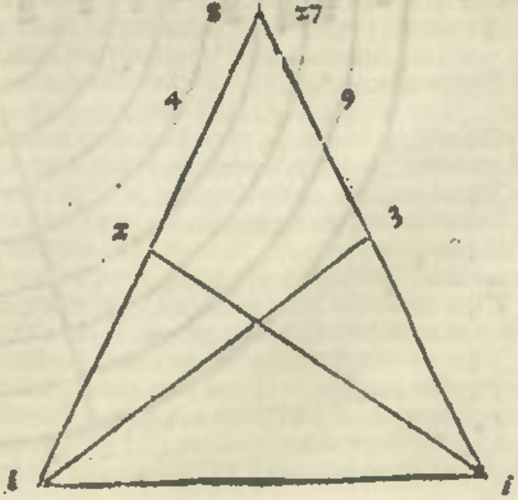

re ē difficile aut impoſſe aſſignare. ¶ Nōdū aūt ꝙ cū aīal aliqñ moueat͂ aliqñ qeſcat oportuit aſſignare nō solū cāz mot⁹: ſed et cām qetis: qḋ nō potuit facere democrit⁹ per athomos cū pōcrer eos ſemꝑ motos. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ Omnino aūt nō ſic videt͂ aīa mouere aīal: ſꝫ ꝑ voluntatē quādā ⁊ intellectū.

¶ Adducit ſecundā rōnem cōtra democritū. dicebat eniꝫ Democritus ꝙ anima ſic mouet aīal ſicut mouet͂ ⁊ ipſa. ideo ait ꝙ omnino aūt non ſic videt͂ anima mouere animal ſicut ponebat democritus. vꝫ. ꝙ ipſa localiter mota moueat corpus per hꝰ motū: ſed mouet ipm per quandā voluntatem ⁊ intellectuꝫ. nō ergo aīa mota mouet corp⁹. ſed aīa volēs ⁊ itelligēs mouet corp⁹. ¶ Deīde cū dicit.

Cō. 45. ¶ Eodem autē modo ⁊ Timeus phyſiologizat animaꝫ mouere corpus: in eo. n. ꝙ eſt moueri ipſam: ⁊ corpus mouet: ꝑpter id qḋ complexum eſt ad ipſum.

¶ Diſputat cōtra opinionē platonis: circa qḋ duo facit: qꝛ ꝑmo recitat hꝰ opionē. ſecūdo eaꝫ improbat ibi. (Primū quidē igit͂) circa primuꝫ tria facit. naꝫ anima ad tria pōt comparari videlicet ad corpus ſuum: ad ꝑ̄ncipia ſua: ⁊ ad operationes ſuas. ſecundū aūt ꝙ ꝯparat͂ ad ſuuꝫ corpus ſic eſt complexa corpori ⁊ mouēs ipſum. ꝑut vero comparat͂ ad ſua ꝑ̄ncipia. ſic dicebat plato animaꝫ eſſe ex numeris conſonantibus ſiue ex numeris armonicis: ſed prout comparat͂ ad ſuas operatiōes ſic dicebat plato ꝙ anima erat aſpectus rectus reflexus in circulum quem circuluꝫ diuidebat in duos circulos. ⁊ alterum circulū in ſeptē circulos vt eſſent motus anime. i. operationes eius conformes motui celi. tria ergo facit ſecūdum ꝙ hec tria declarat. ſecūda ibi (Conſtituta eniꝫ) tertia ibi. (Aſpectum rectū) Dicit ergo ꝙ eodē modo ⁊ thimeus. i. ille liber platonis phyſiologizat: ideſt philoſophando dicit animam mouere corpus in eo ꝙ eſt: ideſt contingit moueri ipſam animam. ⁊ dicit etiaꝫ idem plato ꝙ anima mouet corpus ꝑpter id ꝙ eſt cōnexa corpori. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Conſtitutā. n. dicit ex elementis: ⁊ diſpartitam ſm armonicos numeros: quatenus cum naturalem ſenſuꝫ armonie habeat: ⁊ vt omne ferat͂ ſm ꝯſonantes motus.

¶ Oſtendit ꝙ ex eo ꝙ anima comparat͂ ad ſua ꝑ̄ncipia eſt conſtituta ex numeris conſonantibus. hoc eſt ergo qḋ ait ꝙ anima cōſtituta eſt ex elementis. i. ex ſuis principijs. ⁊ ſecundū hoc dicimus eam eſſe diſpartitam ſm numeros armoniacos. i. conſonantes quatenus habeat cō naturalē ſenſum armonie. i. cōſonantie ⁊ vt omne. i. vt totaliter ferat͂ ſecundū motus conſonantes. i. ſecūdum motus ⁊ operationes cōcordes ⁊ ꝓportiōatas. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Aſpectū rectū in circulū reflexit: ⁊ diuidens ex vno in duos circulos dupl̄r coordinantes.

¶ Iteruꝫ vnum diuiſit in ſeptem circulos: tanꝙ̄ eſſent celi motus anime motus.

¶ Hec eſt quarta figura per quam oſtenditur quomodo in celo eſt duplex motus circularis ſiue duplex circulatio ſuper duplici polo: ⁊ quomodo vna illarum circulationum diuiditur in ſeptem circulos.

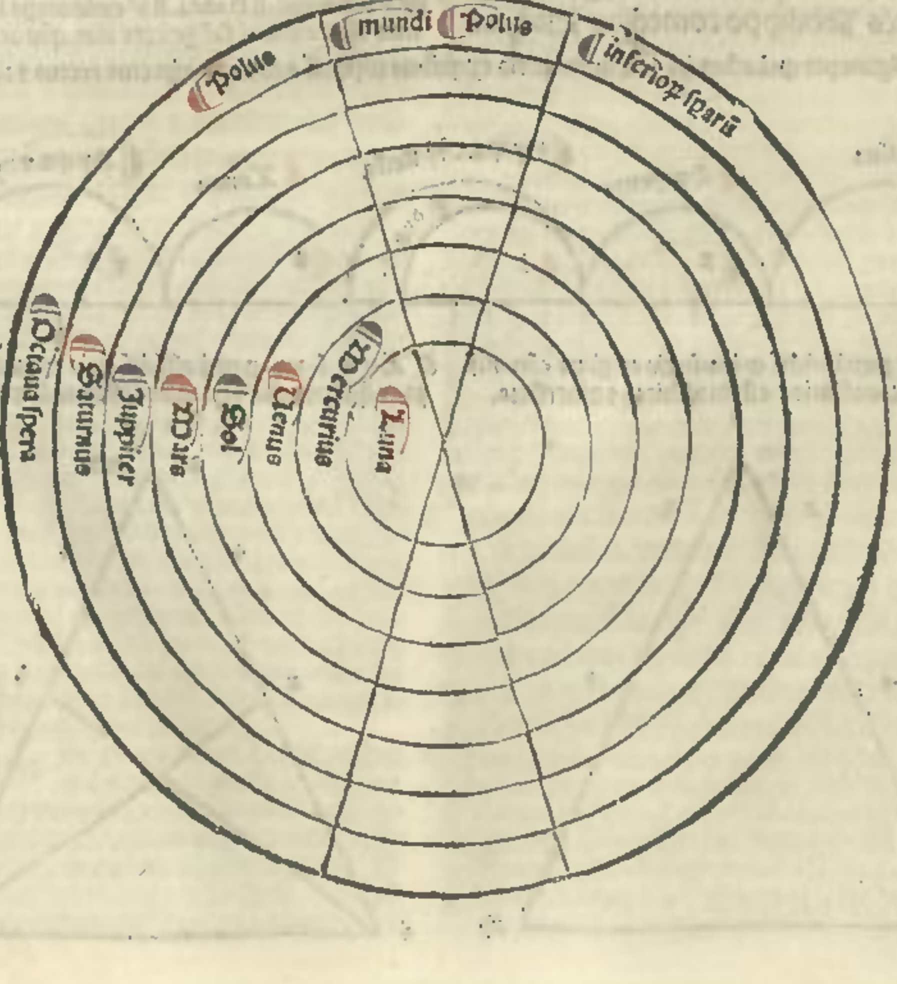

Hec eſt q̄nta figura per quā oſtēdit̄ q̄ in aīa eſt duplex circulatio: itellectiua: ⁊ ſenſitiua: ⁊ vna ha⁊ diuidit in ſeptē circulos: q̄ꝛ virtutes ſenſitiue ordinant̄ ſm ſeptē gradus: vel melius. In aīa eſt duplex circulatio. i. opatio intellectiua: vna per quā itelligit ſubas ſeparatas: ⁊ alia p quā intelligit hec corporalia: ⁊ hec diuidit̄ in ſeptē circulos ꝑut ſecūdus gradus ſeptem iſta obiecta corpalia ordinant̄: ſunt ergo anime motus ſicut celi motus.

Oſtēdit quō ſm opionem platonis cōparat̄ aīa ad ſuas opōnes. nā animā ſm ſuā opatōez dicimus ꝑus eſſe aſpectum rectū ⁊ lineā rectā que aſpectū rectū ⁊ lineā rectaz deus reflexit in circulum. ordinauit. n. ſic deus animā q̄ ꝑus itelligeret alia p rectuz aſpectū. ⁊ poſtea intelligeret ſe p modū cuiuſdā circulatiōis ⁊ reflexionis diuidens ex vno circlo duos circulos. i. de ꝯtinēs ſic aīaz diuiſit hūc circulū in duos circulos dupliciter coordinatos. itē vnuz diuiſit in ſeptē circulos tāq̄ eēnt celi mot⁹ aīe mot⁹.

Dubitaret forte aliq̄s quō plato poſuit aīam cōponi ex numeris armoniacis. Dōz q̄ plato in thimeo ꝑncipaliter loquit̄ de aīa mūdi ſeu de aīa celi. hāc aūt poſuit cōponi ex numeris armoniacis vel ꝯſonātibus. ſi aūt dixit aīaz noſtrā eſſe ſic compoſitā hoc ꝓ tāto dixit: q̄ꝛ anima nr̄a eſt ſm eū imago illius aīe q̄re ſi videre volumus quō aīa nr̄a ſit cōpoſita ex numeris armoniacis: vidēdū eſt quō aīa celi ſit cōpoſita ex talib⁹ numeris armoniacis. Sciendū ḡ q̄ ſm platonicos ⁊ pitagoricos: ⁊ vt ait macrobius in libro de ſomno ſcipionis ex ſperis celeſtib⁹ ⁊ ex motib⁹ celo⁊ reſultat maxīa armonia ⁊ maxima ꝯſonātia: ⁊ q̄ꝛ oēs mot⁹ celeſtes ꝓcedūt ab aīabus celo⁊ poſuit celeſtes aīas cōponi ex numeris ꝯſonātib⁹. aīas aūt nr̄as poſuit eſſe cōpoſitas ex talib⁹ numeris inq̄tū imitant̄ illas celeſtes aīas.

Alterius forte dubitaret aliq̄s quō ſit itelligenda opio plat. Dōz q̄ i pōne platonis in dicēdo quō aīa ſit ꝯſtituta tria vīr difficultatez hr̄e. tāgit. n. plato quaſdā difficultates circa numeros q̄ſdā circa aīaz: ⁊ q̄ſdā circa celos. Ut ḡ plene appeat ei⁹ opio. Sciēdū q̄ q̄tū ad p̄ns ſpectat q̄nq̄ ſunt q̄ repiunt̄ tā i numeris ex qb⁹ cōponit̄ aīa q̄ etiā in celis ⁊ aīab⁹: hec aūt ſunt ꝯſonātia: aſpect⁹ rect⁹: duplex coordinatio identitatis ⁊ diuerſitatis ⁊ reflexio in circulū. tria ḡ ſunt declaranda. ꝑmo. n. declarādū eſt quō hec q̄nq̄ repiunt̄ in numeris ex qb⁹ cōponit̄ aīa. 2° quō repiunt̄ in celo. 3° quō repiunt̄ in aīa. ꝑmū ſic pꝫ. nā numeri ex qb⁹ ponebat plato ꝯponi aīaz: hi eē dicebant̄: videlꝫ vn⁹. duo. tres. q̄tuor. octo. nouē: ⁊ vigintiſeptē: in his. n. numeris. ꝑ repit̄ ꝯſonātia: q̄ꝛ in eis quodāmō repiunt̄ oēs ꝓportiōes muſicales. poſſumus. n. aſſignare ſex ꝓportiōes muſicales. q̄⁊ ꝑma vocat̄ diapaſon que dr̄ ꝓportio dupla. 2ª vocat̄ diapēte: q̄ dr̄ ꝓportio ſexq̄altera: alia vocat̄ diateſſaron que dr̄ ſexq̄tertia: alia dr̄ cōpoſita ex diateſſaron ⁊ diapaſon que fac ꝓportionē duplā ⁊ dua⁊ tertia⁊: alia ꝓportio vocat̄ tonus qui dr̄ ꝓportio ꝯtinēs totū ⁊ octauā ꝑtē. vltīa ꝓportio dr̄ cōpoſita ex diapaſon ⁊ diapēta q̄ faciūt ꝓportionē triplā: nā diapaſon fac ꝓportionē duplā: diapēta ꝯtinet ꝓportionē vnī⁹ cuz dimidia: q̄re ſi diapaſon ducat̄ in diapēta. i. ſi

duo ducant̄ in vnum cum dimidio reſultāt inde tria. naꝫ bis vnū cū dimidio ſūt tres. ex diapaſon ꝗ̄ ⁊ diapēta cōſti-tuit̄ ꝓportio tripla: ex diapaſon vo ⁊ diateſſaron ꝯſtituitur ꝓportio duoꝝ ⁊ duarum tertiaꝝ: qꝛ diapaſon. vt dcm̄ eſt. eſt ꝓportio dupla: diateſſaron vo eſt ꝓportio vnius ⁊ tertij. bis aūt vnū ⁊ tertiū faciūt duo ⁊ duas tertias. oēs aūt he ꝓportōes īueniunt̄ in p̄fatis numeris: nā īter duo ⁊ vnuꝫ eſt diapaſon: īter duo ⁊ tria diapēta: inter tria ⁊ q̄tuoꝛ dia-teſſaron: inter tria ⁊ octo eſt ꝓportio cōpoſita ex diapaſon ⁊ diateſſaron q̄ eſt ꝓportio duoꝝ ⁊ duaꝝ tertiaꝝ. naꝫ octo ꝯtinet bis tria ⁊ ꝯtinet duas vnitates q̄ ſunt due tertie de tribꝯ. īter octo aūt ⁊ nouē repit̄ tonus: qꝛ nouē ꝯtinet to-tuꝫ octo ⁊ ꝯtinet vnitatē vnā que eſt octaua pars de octo: īter nouē aūt ⁊ vigintiſeptē eſt ꝓportio cōpoſita ex diapa-ſon ⁊ diapēta que eſt ꝓportio tripla. nā viginſeptē ꝯtinet ter nouē: repit̄ itaqꝫ in his numeris ꝯſonātia: 2° repit̄ ī his aſpectꝯ rectꝯ inq̄ztū hi numeri ꝯ̄nter ſe excedunt: qꝛ ſemꝑ poſterioꝛ excedit p̄orē: vn̄ debent oēs hi numeri. p̄ in vna linea ſerio ſcribi vt oſtēdat̄ coꝝ ꝯſonātia ⁊ coꝝ aſpectꝯ re-ctus. 3° in his numeris eſt duplex coordinatio: vna pariū: alia impariū: vel vna eſt coordiatio duploꝝ: alia triploꝝ. vn̄ poſtq̄ꝫ oēs p̄fati numeri ſcripti ſunt ī vna linea: vt oſtē-dat̄ coꝝ ꝯſonātia ⁊ coꝝ aſpectꝯ rectꝯ: ſcribēdi ſunt poſtea in duabꝯ lineis faciētibꝯ conū. ita ꝙ ī cono ſcribat̄ vnitas ⁊ ex vna parte ſcribant̄ numeri pares ⁊ dupli qui ſunt duo quatuoꝛ. octo. ex alia vo parte ſcribant̄ numeri impares ⁊ tripli qui ſunt tria nouē. xxvij. q̄rto ī his numeris repit̄ idētitas ⁊ diuerſitas. nā cū hi numeri hēant duas coordi-natiōes vnā pariū aliā īpariū: rōne numeroꝝ impariū ē ibi idētitas. qꝛ ſi oēs numeri īpares cōponant̄ ſemꝑ reſul-tat ibi eadē ſpēs nūeroꝝ: qꝛ ſemꝑ reſultat q̄dratū. qꝺ pꝫ. nā p̄ma iparitas eſt vnitas. 2ª ternarius: vn̄ vnū ⁊ tria fa-ciūt q̄tuoꝛ qui ē numerus q̄dratꝯ. 3ª iparitas eſt q̄narius. q̄nqꝫ vo ⁊ q̄tuoꝛ faciūt nouē q̄ eſt numerus q̄dratus: ⁊ ſic de alijs. Si enī oēs numeri īpares cōponant̄ ſemꝑ reſul-tat eadē ſpēs: rōne aūt numeroꝝ pariuꝫ ibi diuerſitas: qꝛ ex diuerſis numeris paribꝯ cōpoſitis nō ſemꝑ fit eadem ſpēs numeroꝝ: eſt. n. p̄ma paritas dualitas. 2ª q̄ternariꝯ. duo aūt ⁊ q̄tuoꝛ faciūt ſex: q̄ eſt numerus ſuꝑficialis. 3ª pa-ritas eſt ſex. ſex aūt ⁊ ſex ſunt duodeci qui eſt numerus ſo-lidus. variata eſt ꝗ̄ ſpēs numeri ex cōpoſitione pariuꝫ nu-meroꝝ. q̄nto in p̄fatis numeris eſt quedam reflexio circu-laris. nā ibi ab īparibꝯ fit ꝓceſſus ad paria ⁊ a paribꝯ ad īpa-ria per modū cuiuſdā reflexionis. nam ſi vnitas a qua fit ꝓceſſus addat̄ binario q̄ eſt numerus par. fiet īde triariꝯ q̄ eſt numerus īpar. ꝓpter qꝺ erit ꝓceſſus a paribꝯ ad īpa-ria. rurſus. ſi vnitas addat̄ ternario q̄ eſt numerus impar fiet inde q̄ternariꝯ qui eſt numerus par: ⁊ fiet eꝯ̊ ꝑ modū cuiuſdā reflexionis ⁊ circulatōis ꝓceſſus ab imparibꝯ ad paria: q̄re poſtq̄ꝫ p̄fati numeri ſunt ſcripti ſcḋm lineā rectā vt oſtēdat̄ coꝝ ꝯſonātia ⁊ coꝝ aſpectꝯ rectus: ⁊ poſtq̄ꝫ 2° ſcripti ſunt ſꝫ duas lineas faciētes conū: ita ꝙ ī cono ſcri-pta eſt vnitas: ⁊ ex vna ꝑte ſunt ſcripti numeri pares ⁊ du-plices: ⁊ ex alia īpares ⁊ triplices vt oſtendat̄ coꝝ duplex coordinatio ⁊ coꝝ idētitas rōne īpariū: ⁊ diuerſitas rōne pariū: ſunt p̄dicti numeri 3° ſcribēdi in duabꝯ lineis faciē-tibꝯ conū: ita ꝙ vnitas nō ſcribat̄ in cono: ſed ſcribat̄ vna vnitas ī capite vniꝯ linee: ⁊ ex illa ꝑte ſcribant̄ numeri pa-res ⁊ duplices: alia vnitas ſcribat̄ in capite alteriꝯ linee ⁊ ex illa ꝑte ſcribant̄ numeri īpares ⁊ triplices: ⁊ tūc ducat̄ vna linea ab vnitate ad ternariū: ⁊ q̄ꝛ ex vno ⁊ tribꝯ reſul-tant q̄tuoꝛ: dabit̄ itelligi ꝙ ſit ꝓceſſus a paribꝯ ad īparia: alia linea ducat̄ ab vnitate ad binariū ⁊ reſultabit idē ter-narius q̄ eſt nūerꝯ īpar. dabit̄ ꝗ̄ itelligi ꝙ nō ſolū eſt ꝓceſ-ſus a paribꝯ ad īparia: ſꝫ ēt ecōuerſo: ⁊ ꝙ circlariter ē ꝓceſ-ſus ab īparibꝯ ad paria. ¶ Viſo quō ī nūeris ſunt oīa illa q̄nqꝫ. Reſtat declarare quō in celo oīa iſta q̄nqꝫ hn̄t eſſe.

¶ Sciēdū ꝗ̄ ꝙ an̄ tꝑa Ari. certitudinal̄r nō fuit īuētū eē̄ aliqꝺ celū vltra octauā ſperā. ſi aūt aliq̄ locuti ſunt de no-na ſpera h̄ fuit ꝓpter q̄ſdā adaptatōes: ſic̄ fecerūt pitago-rici q̄ p̄ter ſperā actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ: ⁊ p̄ter octo ſperas ce-leſtes decimā addiderūt volētes ſperas eē ī numero de-nario: eo ꝙ numeri ꝓgrediunt̄ vſqꝫ ad decem. nā numeri nō vident̄ ire vltra decē: ⁊ nō vr̄ vltra decē eē enumeratio: ſed magis vr̄ replicatio ⁊ reaſſumptio eiꝯ qꝺ acceptuꝫ eſt.

¶ Ponendo ꝗ̄. viij. ſperas celeſtes ita ꝙ octaua ſpera ſit vltimū mobile: ē ibi q̄dā aſpectꝯ rectꝯ: q̄ztū ad axes. ītelli-git̄. n. q̄dā axis: ⁊ q̄dā linea recta trāſiēs de polo ad poluꝫ: circa q̄s polos v̄tit̄ celū: rōne ꝗ̄ huius axis ſic trāſeūtis eſt in celo aſpectꝯ rectꝯ. rōne aūt motuū eſt ibi q̄dā ꝯſonantia ⁊ q̄daꝫ ꝓportio. nā q̄lꝫ planeta ⁊ q̄lꝫ ſtella in ſuo orbe eq̄l̄r mouet̄ ita ꝙ reſpectu ꝓprij cētri ſemꝑ ī eq̄libꝯ tꝑibꝯ trāſit eq̄les arcus ⁊ abſcindit eq̄les angulos. 3° rōne diuerſita-tis poloꝝ eſt ibi duplex coordinatio: nā poli mūdi vel poli vltimi mobilis diſtāt a polis aliaꝝ ſperaꝝ fere. xxiiij. gra-dibꝯ: ita ꝙ ſcḋm alios: ⁊ alios polos al̄r ⁊ al̄r reuoluunt̄ or-bes. nā ſuꝑ polos mūdi fiūt reuolutōes ab oriēte in occi-dentem: ſuꝑ alios vo polos fiūt reuolutōes ecōuerſo. 4° eſt ibi idētitas ⁊ diuerſitas. nā idētitas eſt ibi reſpectu vl-timi mobilis qꝺ ſemꝑ mouet̄ eodē motu: diuerſitas vo ē ibi rōne aliaꝝ ſperarum que mouent̄ diuerſis motibus. 5° ē ibi circulatio q̄ eſt ibi ex ꝑpetuitate motꝯ. ¶ Habito quō oīa hec q̄nqꝫ reſeruant̄ in numeris ex q̄bꝯ cōponit̄ aīa ⁊ ēt in celo. Reſtat videre quō hec oīa reſeruent̄ in aīa.

¶ Sciēdū ꝗ̄ ꝙ in aīa eſt ꝯſonātia reſpectu ꝓpoꝝ actuū ⁊ ꝓprie ꝑ opationū: qꝛ oēs potētie aīe ſcḋm quādā ꝯſonātiaꝫ ⁊ ſcḋm quādā ꝓportionē tēdūt in ſuos actꝯ ⁊ in ſuas oꝑatio-nes. 2° eſt ibi aſpectꝯ rectꝯ reſpectu oboꝝ: qꝛ in oba aīa tē-dit recto aſpectu. 3° eſt ibi quedā reflexio ⁊ quedā circula-tio reſpectu ſui: qꝛ aīa cognoſcēdo alia reflectit̄ ſupra ſe ⁊ cognoſcit ſe: ita ꝙ motꝯ īcipit ab aīa ad res inq̄ztū aīa fert̄ in cognitionē reꝝ: ⁊ poſtea a rebꝯ reuertit̄ ad aīam inq̄ztū aīa cognoſcēdo alia cognoſcit ſe: ⁊ qꝛ iſte motus eſt ab eo-deꝫ in idē q̄ſi q̄dā circulus dici pōt. Quarto eſt ibi duplex coordiatio rōne modi cognoſcēdi: qꝛ eſt ibi vnus modus cognoſcēdi ſenſibile ⁊ cū ꝯditōibꝯ mā̄e. alter vo itelligibi-le ⁊ ſine hꝯ̇ ꝯditōibꝯ. ¶ Q̄nito ē ibi idētitas ⁊ diuerſitas rōne plalitatis potētiaꝝ. nam in potētijs itelligibilibꝯ eſt idētitas: qꝛ ſunt ſimplices ⁊ vnite. In potētijs vo ſenſibili-bus eſt diuerſitas: qꝛ ſunt organice ⁊ extēſe.

Alterius forte dubitaret aliq̄s quō motꝯ aīe ē ſicut motꝯ celi. ¶ Dōm ꝙ ſicut in celo eſt aſpectꝯ rectꝯ: qꝛ p̊ debemꝯ itelligere lineā rectā trāſeuntē de polo ad polū q̄ linea recta ab aſtronomis dr̄ axis. poſtea hꝯ̇ aſpectꝯ rectꝯ reflectit̄ ī circulū: qꝛ ſuꝑ hꝯ̇ axē q̄ eſt q̄dā līea imagīata fūdat̄ motꝯ circularis. 3° hꝯ̇ cir-culus diuidit̄ in duos circulos: qꝛ eſt ibi duplex circularis motꝯ. vnus ab oriēte ī occidētē. aliꝯ eꝯ̊. vlteriꝯ vnus hoꝝ circuloꝝ diuidit̄ in ſeptē circulos: qꝛ motꝯ ille ⁊ circulatio illa q̄ eſt ab occidēte in oriēs: diuidit̄ in ſeptē circulos pla-netarū: ſic in aīa p̊ eſt aſpectꝯ rectꝯ inq̄ztuꝫ cognoſcit alia: 2° hꝯ̇ aſpectꝯ rectꝯ reflectit̄ in circulū inq̄ztuꝫ cognoſcēdo alia cognoſcit ſe. 3° hꝯ̇ circulatio diuidit̄ in duos circulos ꝓpter duo gn̄a oboꝝ. nā aīa eſt apta nata cognoſcere ſub-ſtantias ſeparatas: ⁊ illa cognitio rōne idētitatis ⁊ ſimplici-tatis aſſil̄at̄ motui p̄mi mobilis: ⁊ eſt apta nata cognoſce-re iſta corꝑalia. ⁊ hec cognitio: qꝛ eſt īferioꝛ alia cognitiōe aſſil̄at̄ motui īferioꝝ ſperaꝝ. diuidit̄ aūt iſte circulus in ſeptē circulos: ꝓpter ſeptē gn̄a reꝝ corꝑaliū: qꝛ q̄daꝫ ſunt el̄ta: q̄dā ſunt admixta vt vapores: ⁊ ea q̄ nō ꝯſtāt ex oībꝯ el̄tis: ſꝫ ex aliq̄bꝯ. q̄dā vo ſunt mixta vt illa q̄ ꝯſtāt ex oībꝯ el̄tis. ita ꝙ ſunt tria gn̄a īaīatoꝝ: ⁊ q̄tuoꝛ ſūt gn̄a aīatoꝝ.

vʒ.vegetatiua:ſenſitiua: ꝭʒ locū motiua:ꝛ itellectiua: oia aūt hec corꝑalia ſunt.nā ipa aīata itellectiua vt hoīes inter corꝑalia computari pñt.Diuidit̃ ḡ alter circulus ī ſeptē circulos.ꝓpter h̓ ſeptē gñā oīoꝝ: pōt ēt h̓ diuerſitas alr̓ ſumi:vt fiat hec diuiſio nō ꝭm oīa:ſʒ ꝭm potētias:ita ꝙ ſit pͥma diuiſio in ītellectū ꝛ ſenſuʒ.Intellꝰ aūt ꝑꝑ ſuā ſimplicitatē remaneat īdiuiſus:ſenſus aūt diuidat̃ ī ſeptē: ita ꝙ in pͥ gradu ſint ſenſus particulares.in 2°.ſenſus cōis. in 3°.imaginatio vel fantaſia.in 4°.eſtimatiua que vt eſt ī hoīb9 a multis vocat̃ rō ꝑticularis.in 5°gradu ſit memoria.in 6°ↄcupiſcibilis.in 7°.iraſcibilis:q̄re ſi ↄſiderant̃ ꝑtacta eſt aīe motus tanq̄ʒ celi motus.

Com. 46. Rimum quidē igit̃ non bene dicitur animā magnitudinē eſſe:eam.n. que oīs talē eſſe vult qualis eſt aliqñ vocatus intellectus.non eni velut ſenſitiua eſt:neq̄ʒ vt deſideratiua:haꝝ eniʒ motus non circulatio eſt.

Poſita opiōne platonis hic phs eā reprobat:circa qđ q̄tuoꝛ facit ꝭm ꝙ plato in ſua pōne q̄tuoꝛ innuebat.voluit .n.plato ꝙ itellꝰ eēt magnitudo.2°.voluit ꝙ eēt magnitudo circularis.tertio ꝙ eſſet magnitudo circularis mota.quarto ꝙ eſſet magnitudo circularis mota cōnexa corpori.pͥmo ergo diſputat ↄ platonē:ex eo ꝙ dicit itellm̄ eſſe magnitudinē.2°.ex eo ꝙ ponit ipm̄ eē circulū.3°.ꝙ ponit ipm̄ eē mobilē.4°.ex eo ꝙ ponit ipm̄ ↄnexū corꝑi.nā ꝛ ſi eſt aliq̄ vnio itellꝰ ad corpꝰ.nō tñ eſt ille modus vnionis: nec eſt ille modus ↄnexionis quē poſuit plato.2°ꝑs icipit ibi.(Neciū aūt itellm̄ eē circulū).3°ibi.(Adhuc aūt itelligētia).4°ibi.(Laborioſum aūt).circa pͥmū tria fac̃ ꝭʒ ꝙ tres rōnes adducit ad ꝓbādū itellʒ nō eē magnitudinē.2°ibi.(Qualr̓.n.itelliget).3°ibi.(Amp̄.quō intelligeret)circa pͥmū duo fac̃.qꝛ pͥ ne laboret in equoco declarat de qua aīa loq̄bat̃ plato:cū dicebat aīaʒ eē magnitudinē circularē.2°.adducit rōnē ad ꝓpoſitū ꝙ aīa nō ſit magnitudo.ibi.(Intellꝰ q̄dē vnꝰ)dicit ergo ꝙ primū q̄dē igit̃ nō bū ē dicere aīaʒ eē magnitudinē.ꝛ ſubdit ꝙ plato vult eā aīaʒ q̄ ē oīs.i.vniuerſi ſiue aīaʒ mūdi eē talē.i.magnitudinē qualis ē aliqñ vocatꝰ itellectꝰ.illā.n.aīaʒ quā poſuit plato magnitudinē eē aliq̄ñ plato vocabat eā aīaʒ oīs .i.vniuerſi:aliquādo vocabat eā intellectū:ꝛ ſubdit ꝙ aīa quā poſuit plato eē magnitudinē circularē nō ē velut ſenſitiua.neq̄ʒ ē vt ↄſideratiua.qꝛ motꝰ haꝝ nō ē circulatio.

Notādū aūt ꝙ plato cū dicebat aīaʒ eē circulū vel eē magnitudinē circularē pͥcipaliter loq̄bat̃ de aīab9 celoꝝ:ꝛ maxīe de aīa pͥmi mobilis ſiue de aīa vniuerſi:ſi aūt loq̄bat̃ de aīa noſtra vt tactū ē h̓ erat inq̄ārū hec imitat̃ illā.ide ḡ ē ꝙ aliqñ aīaʒ vniuerſi dicebat eē talē:aliqñ vō vocatum intellectum ideſt aīam noſtram que poteſt vocari intellectus:dicebat talem eſſe.

Dubitaret forte aliq̄s vtrū ſenſus poſſit dici circulus:ꝛ vr̓ ꝙ ſic ꝑ ea q̄ in ꝓcedēti lectione tāgebant̃: vbi diuidēdo vnuʒ circulū in ſeptē circulos dicebamꝰ hoc poſſe itelligi de ſenſu diſtincto ꝭm ſeptē gradus. In ↄtriū ē h̓ phs q vult ſenſuʒ ꝛ deſideriū nō eē circulos.qꝛ motus hoꝝ non ſunt circulares.

Dōʒ ꝙ ſenſus duplr̓ pñt ↄſiderari.vel in ſe.vel vt deſeruiunt itellectui.ſi ↄſiderent̃ in ſe:ſic nō ſunt circuli:qꝛ nō ſunt ſuꝑ ſe ↄuerſiui.ꝓbat.n.ꝓculus in li° ſuo de elatione theologica ꝙ nihil corporeū eſt ſupra ſe ↄuerſiuū:cū ergo ſenſus ſit vtꝰ corꝑalis ꝛ organica in ſe ↄſideratꝰ nō eſt circulus:nec eſt ſupra ſe ↄuerſiuus.ſʒ ſi ↄſiderat̃ vt deſeruit itellectui:ſic pōt aliq̄ mō vocari circulus inq̄ʒtū ex opatione ſenſus ↄſurgit opatio itellꝰ q̄ metaphorice circulus dr̓ ci pōt:ſic ḡ imagiatio dr̓ circulus inq̄ʒtū deſuit ītellectui: ſic ꝛ opatio ſenſus aliq̄ mō dr̓ ꝑticipare circulationē īquātum deſuit opationi itellꝰ.dcm̄ ḡ platonis ꝙ aīa hʒ rōnē circuli vel totū pōt exponi de itellectu put fert̃ in diuerſa gñā oīoꝝ:ꝛ ſic expō nō vr̓ hēre aliquā calūniā:vel mō q̄ dcm̄ eſt:ꝛ vt nūc eſt expoſitū pōt exponi de itellectu ꝛ ſenſu nō de ſenſu in ſe:qꝛ ſic acceptꝰ ſenſus vt h̓ dr̓ nō hʒ rōnē circuli:ſed de ſenſu vt refert̃ ad itellectum ita ꝙ ſenſus cui non ↄiūgit̃ intellectꝰ cuiuſmodi eſt ſenſus brutoꝝ nullo modo vr̓ hr̄e rōnē circuli. Deinde cum dicit.

Intellectus aūt vnus ꝛ cōtinuus eſt:ſicut intelligentia.intelligentia aūt ſicut intelligibilia. Hec aūt eo ꝙ ↄñter vnum ſicut numerus:ſed non ſicut magnitudo:ꝓpter qđ quidē neq̄ʒ intellectus ſic cōtinuus:ſed aut impartibilis aut non:ſicut magnitudo aliq̄:ↄtinuus eſt. Co. 47.

Ut dicebat̃ oſtēdit itellʒ nō eē magnitudinē. Ad cuius euidentiā eſt ſciēdū ꝙ vt themiſtius inuit magis hic reꝓhēdit̃ plato ꝭm v̓ba q̄ʒ ꝭm itētionē.naʒ licʒ aliq̄ rōnes h̓ adducant̃ directe ↄ intētionē platonis:aliq̄ tñ adducunt̃ ↄ v̓ba.arguūt.n.rōnes ille ac ſi plato nō metaphorice:ſed ſimplr̓ dixiſſʒ itellm̄ eē magnitudinē:qđ nō male factū ē. nā cū phs v̓itatis nō debeat ſub velamīe metaphorarum ſuā ſciam tradere:plato aūt q h̓ fec̃ ꝛ in v̓bis ꝛ in mō loq̄ndi reꝓhēſibil̓ erat:q̄re aūt theologia nr̄a hēat hūc modū: qꝛ ibi diuinꝰ radius ſub ſacris velamīb9:ꝛ ſub ſacris metaphoris nob̓ ꝓponit̃ hʒ ſpālē rōnē:quā hic dicere pñs opꝰ ñ poſtulat.adducit ḡ rōnē pͥmā.d.ꝙ itellꝰ eſt ille q eſt vnꝰ: ꝛ ↄtinuus ſic̄ itelligētia.i.ſic̄ eius opatio.itelligētia aūt.i. opatio eiꝰ:ſupple eſt vna ꝛ ↄtinua ſic̄ itelligibilia.i.ſic̄ oīa. h̓ aūt.i.oīa itelligibilia ſunt ↄñter vnū ſic̄ nūerus:ſʒ non ſic̄ magnitudo:ꝓpter qđ q̄dē:neq̄ʒ itellꝰ ē ſic ↄtinuꝰ.q.d. ꝙ cū oīa itellꝰ nō ſint ↄtinua ſic̄ magnitudo:nec itellꝰ ē ſic ↄtinuus:ſʒ aut eſt itellectꝰ ipartibilis:aut nō eſt ſic ↄtinuus:ſic̄ eſt magnitudo aliq̄. Notādū aūt ꝙ cū potentie diſtinguant̃ ꝑ actꝰ ꝛ diffiniant̃ ꝛ actꝰ diſtinguant̃ ꝛ accipiāt ſpēʒ ex oīis:oʒ nos loq̄ de poꝰ itellīua:ſic̄ loq̄mur de eiꝰ actu:ꝛ d̓ eiꝰ oīo:cū ḡ oīa itellibilia ñ ſint ↄtinua:lʒ poſſint eē ↄñr ſe hñtia inq̄ʒtū vnū itelligiꝰ poſt aliđ. Intellꝰ ñ dʒ dici magnitudo ↄtīua:vt plato opiabat̃. Notādū ēt ꝙ pōt extēdi hec rō nō ſolū ↄ v̓ba platonis:ſʒ ēt ↄ itētionē:nā ēt metaphorice loq̄ndo:ſi itellꝰ dʒ dici magnitudo h̓ eſt inq̄ʒtū fert̃ in eius oīʒ:cū ḡ ēt ſic nō debeat dici magnitudo ↄtinua:nullo mō vr̓ hēre veritatē platonicoꝝ locutio. Deinde cum dicit.

Qualiter enim intelliget magnitudo cum ſit quālibet partiū ipſius:parte autē aut ꝭm magnitudinē:aut ſcđʒ punctum:ſi opʒ ꝛ hoc dicere partē:ſiquidē igit̃ ſcđm punctū:hec autē infinita:manifeſtū eſt:qm̄ nequāq̄ʒ ꝑtrāſibit. Si vō ſcđʒ magnitudinē multotiens ꝛ infinities intelliget idem:vr̓ aūt ꝛ ſemel ↄtingēs.

Adduc̃ ſcđaʒ rōnē.circa qđ duo fac̃:qꝛ pͥ adduc̃ h9 rōnē. 2° remouet q̄ʒdā cauillationē poſſeʒ fieri circa ꝑtacta.ibi. (Si āt ſufficiēs)dic̃ ḡ:q̄lr̓.n.itellꝰ eſt ſic magnitudo itelliget q̄lʒ ꝑtiū ipſiꝰ.i.ꝑ q̄lʒ ꝑtē eiꝰ:aut ſupple itelliget ꝑte ꝭm magnitudinē.i.ꝑte q̄ʒtitatiua:aut itelliget ꝭʒ pūctū.ſi oʒ ꝛ h̓ dicere ꝑtē:qꝛ pūctꝰ nō eſt ꝓꝑe ꝑs:ꝛ ſubdit:ſi q̄dē igr̓ ꝭm pūctū.i.ſi itellꝰ itelligit ꝭʒ ꝑtē pūctalē:hec aūt ſūt ifinita:manifeſtū ē:qm̄ neq̄q̄ʒ ꝑtrāſibit illa.ſi vō ꝭm magnitudinē.i.ꝭʒ ꝑtē q̄ʒtitatiuā mltotiēs ꝛ ifinities itelligʒ idē. vr̓ aūt ꝛ ſemel ↄtingens.i.non vr̓ ꝙ ſit v̓a opio platonis ꝙ

itell's ex̄n̄s magnitudo applicās ſe rei ſucceſſiue itelligat illā: ſʒ vr̄ ꝙ abſq; tali ſucceſſione in ſil' ɔtigēdo rē itelligat ipſam. ¶ Notādū aūt hāc rōnē nō ꝑpe ēē ɔ̄ itētionē plat. ſʒ ɔ̄ v̄ba. ait. n. itell'ʒ nō itelligere res applicādo ſe reb⁹ ſm ꝑtē pūctalē vl' ſm ꝑtē q̄ꝛtitatiuā ꝓut ſe applicāt magnitudines corꝑales. ¶ Notādū ēt ꝙ ait ſi h̄. i. ſi pūctū oʒ dicere ꝑtē: q̄ꝛ pūct⁹ nō ꝑpe eſt ꝑs. ſi aūt oʒ dici ꝑs h̄ eſt ſʒ opinionē pla. q poſuit liēā cōponi ex pūctis. ſupficiē ex lieis. corpus ex ſupficiebus.

¶ Dubitaret forte aliqs: q̄ꝛ vr̄ hic ph̄s velle ꝙ itell's itelligat nō ſucceſſiue: ſʒ iſil' ɔtigēdo. c⁹ɔ̄riū vr̄ velle i de memoria ⁊ remiſcētia: vbi ait nr̄ʒ itelligere ñ ēē ſine ɔtīuo nʒ ſine tp̄e. ¶ Dōʒ ꝙ nō ē itētio ph̄i negare a nr̄o itell'u oēʒ ſucceſſionē ⁊ oēʒ diſcurſum: ſʒ vult ꝙ in itelligēdo nō ſit illa ſucceſſio ſʒ ꝑtes q̄ꝛtitatiuas: aut ꝑtes pūctales. vt videbaṫ itelligere plato.

¶ Alterius forte dubitaret aliqs. vn̄ ſeq̄ṫ iſta ɔ̄. ꝙ ſi itell's itelligeret applicādo ſe reb⁹ ſʒ ꝑtes q̄ꝛtitatiuas ꝙ mltotiēs ⁊ īfinities itelligeret idē. ¶ Dōʒ ꝙ nunq̄ꝫ aliqd ꝑtrāſit aliqđ ſpatiū niſi q̄lʒ ꝑs mouētis ꝑtrāſeat q̄ꝛlʒ ꝑtē ſpatij: q̄re ſi itell'us itelligit res applicādo ſe eis ſm ꝑtē q̄ꝛtitatiuā: ad h̄ ꝙ itell's ꝑtrāſeat totā rē: ⁊ applicet ſe toti rei: oʒ ꝙ q̄lʒ ꝑs itell'us ſe applicet cuilʒ ꝑti rei: ⁊ q̄ꝛ q̄lʒ ꝑs q̄ꝛtitatiua hʒ multas: ⁊ q̄dāmō īfinitas ꝑtes: cū q̄dlʒ ɔtinuū ſit diuiſibile in īfinitū: ſi ꝑ q̄ꝛlʒ ꝑtē ſe applicat itell's cuilʒ ꝑti rei īfinities ſe applicabit eidem ꝑti. ⁊ ꝑ ɔ̄ñs īfinities itelliget idē. Deiñ cū dicit.

¶ Si aūt ſufficiēs q̄ꝛlibet ꝑtiū tāgere qđ oʒ circulo moueri: aut ⁊ oīo magnitudinē hr̄e. Si aūt nccīū eſt itelligere tangētē toto circulo: q̄s eſt partibus tactus.

¶ Remouet q̄ꝛdā cauillationē poſſʒ fieri circa ꝑtacta. diceret. n. aliqs ꝙ nō oʒ itell'ʒ ītelligere: idē īfinities applicādo ſe eidē ꝑ īfinitas ꝑtes: q̄ꝛ ſʒ q̄ꝛcūq; ꝑtē ſe applicet itelliget totā rē. ſʒ ſi h̄ eēt nō oporteret itell'in moueri circulo: nec hr̄e aliq̄ꝫ magnitudinē ſi ſufficeret q̄lʒ cōtact⁹ ad h̄ ꝙ itelligat totā rē. iō ait: ſi āt ſufficiēs eſt itell's q̄ꝛlʒ ꝑtiū. i. ꝑ q̄ꝛlʒ ꝑtē tāgere rē: ⁊ ſupple itelligere ipaʒ totā qđ opʒ. i. ad qđ oʒ itell'ʒ moueri circulo: aut oīo hr̄e magnitudinē: ſi āt nccīū eſt itell'ere tāgētē toto circulo. i. totā rē circulariter q̄s erit tact⁹ ꝑtib⁹. i. ꝑ q̄s ꝑtes tāget ⁊ itelliget: vtꝝ ꝑ ꝑtes pūctales vel ꝑ ꝑtes q̄ꝛtitatiuas: q̄cūq; aūt mō dicatur: vt pʒ ꝑ rōneʒ ꝓpoſitā īcidiṫ in īcōueniens. ¶ Deīde cū diç.

Lō. 48. ¶ Amplí⁹ quō itelliget partibile ipartibili: aut impartibile partibili.

¶ Adducit ʒ^{am} rōnē. d. āpli⁹ quō itelliget itell's ꝑtibile ipartibili. i. ꝑ ꝑtē ipartibilē: aut quō itelliget ipartibile ꝑtibili. q. d. ꝙ ſi itell's itelligat applicādo ſe reb⁹ ꝑ ſuas ꝑtes: ſi hʒ ꝑtes ꝑtibiles nō itelligeret impartibilia: ſi v̄o ipartibiles nō poterit partibilia intelligere.

¶ Dubitaret forte aliqs: q̄ꝛ vr̄ hec rō ēē nulla. diceret. n. Plato ꝙ cū ſʒ pōnē mēā itell'us ſit magnitudo ſic in alijs magnitudib⁹ ſūt q̄dā ꝑtes ꝑtibiles vt ꝑtes q̄ꝛtitatiue. ⁊ q̄dā ipartibiles: vt pūcta: ſic ēt i itell'ū ſūt hec duo gn̄a ꝑtiū. poterit itaq; itell's ꝑ ꝑtes ꝑtibiles itelligere ꝑtibilia: ꝑ ipartibiles v̄o ipartibilia. ¶ Dōʒ ꝙ itell's hʒ q̄dā ob̄a ꝑtibilia vt corꝑalia: q̄dā ipartibilia vt itelligētias: nō ḡ exponēdo ꝑtibilia ⁊ ipartibilia de ꝑtib⁹ q̄ꝛtitatiuis ⁊ pūctalib⁹: ſʒ đ ꝑtib⁹ corꝑalib⁹ ⁊ icorꝑalib⁹ nō hʒ dubiū qđ q̄riṫ. nā ſi itell'us hʒ ꝑtes corꝑales ⁊ ꝑtibiles quō ꝑ ɔtactū ⁊ ꝑ applicatōeʒ poterit itelligere icorꝑalia ⁊ ipartibilia: ſi v̄o hʒ ꝑtes incorꝑales ⁊ impartibiles nō poterit ſe applicare corporalibus ⁊ ꝑtibilib⁹ ⁊ cōmenſurare ſe eis. ⁊ itelligere ea: vt plato opinabaṫ. ¶ Deinde cū diç.

¶ Neceſſariū aūt itell'ʒ ēē circulū hūc. Intell'a q̄dē. n. mot⁹ itelligētia: circuli aūt circulatio: ſi igiṫ itelligētia circulatio: ⁊ itell'a vtiq; erit circulus cū huiuſmodi circulatio itelligētia ſit: ſꝑ aūt aliqd itelliget ſiq̄dē ꝑpetua circulatio.

¶ Poſtq̄ꝫ ꝓbauit itell'ʒ nō ēē magnitudinē ꝓbat ipʒ nō ēē circulū. circa qđ duo faç ſm ꝙ duas rōnes adducit ad ꝓpoſitū. ʒ⁹ ibi. (Amp. aūt) i p⁹ ꝑte itēdit talē rōnē: ſi itell's eēt circulus oꝑatio ei⁹ eēt circulatio. i. circularis: ⁊ eēt ꝑpetua: ⁊ nō hr̄et finē: ſʒ nulla oꝑō itell's eſt hꝰ neq; practica: nʒ ſpeculatiua. ḡ itell'us nō eſt circulus. i hac aūt rōne ſic ꝓcedit: q̄ꝛ p̄ ꝑmittit hāc ɔ̄ñtiā ꝙ ſi itell's eēt circulus oꝑō ei⁹ eēt circularis: ⁊ nō hr̄et finē. ʒ⁹ oñdit oꝑōnē itell's ñ ēē circularē: ꝑp qđ ſeq̄ṫ ꝙ ipſe nō ſit circulus. ʒ⁹ ibi (Practicaꝝ q̄dē. n.) diç ḡ. nccīū aūt eſt ſupple ſm pla. itell'ʒ ēē circulū hūc. vʒ. hūtē motū ſm ꝙ ſunt mot⁹ celi: ſʒ ꝙ itell's ñ ſit hꝰ circulus: ſic pʒ: q̄ꝛ mot⁹ q̄dē ipſi⁹ itell's eſt itelligētia. i. oꝑō ei⁹. mot⁹ aūt circuli eſt circulatio: ſi ḡ itelligētia. i. ſi oꝑō itell's ē circulatio ⁊ itell's vtiq; erit circulus: ⁊ ſubdit ꝙ cū itelligētia. i. cū oꝑō itell's ſit hꝰ circulatio itell's ſꝑ itelliget aliqd ſiq̄dē pro q̄ꝛ: q̄ꝛ circulatio eſt ꝑpetua. q. d. ꝙ cū circulatio ſit ꝑpetua. i. nō hēat finē: ſi itell's eſſet circulus oꝑō ei⁹ eſſet circulatio ⁊ nō hr̄et finē. ſʒ vt patebit oꝑō intell's nō eſt circulatio ⁊ hʒ finē. ḡ nō eſt itell'us circulus.

¶ Dubitaret forte aliqs quō circulatio eſt ꝑpetua: ⁊ nō hʒ finē. ¶ Dōʒ ꝙ i circulo ſm ꝙ hꝰ nō eſt aliqs pūct⁹ in actu. nō ḡ eſt rō: q̄re magis motus circularis finiaṫ in h̄ pūcto q̄ꝫ in alio: vel ḡ finieṫ hꝰ mot⁹ in q̄lʒ pūcto circuli: ⁊ tūc nunq̄ꝫ icipet ille mot⁹. vl' non finieṫ in aliq̄ pūcto. ⁊ tūc ſemꝑ ꝑpetuabiṫ talis mot⁹: mot⁹. ḡ circularis ē ꝑpetuus: nec ex ipſo circulo poſſum⁹ aſſignare cāʒ q̄re hꝰ mot⁹ incipiat vl' deſinat: vtꝝ aūt ex ſuꝑiori agēte poſſit ꝑfigi lex ꝙ hꝰ mot⁹ icipiat vl' deſinat in phyſicis diffuſius diximus.

¶ Alterius forte dubitaret aliqs ſi itelligētia. i. ſi oꝑō itell's eſſʒ circulatio: vtꝝ itell's ſꝑ itelligeret: ⁊ vtꝝ eius oꝑō ſꝑ ꝑpetuareṫ ⁊ nunq̄ꝫ ceſſaret: nec hr̄et finē: vt vr̄ l'ra ſonare. ¶ Dōʒ ꝙ oꝑō itell's in practicis ꝓcedit a fine ad ea q̄ ſ̄t ad finē: ⁊ nō cꝰ. nā finis in practicis ſe hʒ ſic p̄n^{m} in ſpeculatiuis. ſʒ i ſpeculatiuis q̄dē ꝓcedit ā p̄ncipijs ad ɔ̄nē: ⁊ ille eſt rect⁹ ordo. hita aūt ɔ̄ne q̄eſcit. igr̄ ſi rect⁹ ordo nō magis regreret ꝓceſſū a ꝑmiſſis ad ɔ̄neʒ q̄ꝫ cꝰ. ſic nō q̄eſcim⁹ in ꝑmiſſis: ſʒ imus ad ɔ̄nē: ſic nō q̄eſceremus in ɔ̄ne: ſʒ circulariter rediremus ad ꝑmiſſas. vl' ergo nunq̄ꝫ icipet hꝰ mot⁹ vl' ſꝑ ɔtinuareṫ a ꝑmiſſis ad ɔ̄nē ⁊ a ɔ̄ne ad ꝑmiſſas: ⁊ ſic circulariter. itaq; ſic in circulo: q̄ꝛ nullus pūct⁹ ē ibi in actu: vel nunq̄ꝫ icipet hꝰ motus: vl' ſemꝑ ꝑpetuareṫ: ſic ſ̄t oꝑō itell's eēt circularis nō eſſʒ in aliq̄ determinata q̄es. vel nunq̄ꝫ icipet tal' motus vel ſꝑ ꝑpetuareṫ: ⁊ qđ dcīū eſt de ɔ̄ſideratione ſpeculatiua intelligēdū eſt de conſideratione practica. ¶ Deinde cuʒ dicit.

¶ Practicaꝝ q̄dē. n. itelligētiaꝝ termini ſ̄t. oēs. n. alteri⁹ cā ſunt: ſpeculatiue aūt rōnib⁹ terminanṫ ſiliṫ: rō aūt oīs diffinitio eſt aut demōſtratio. Demōſtratōes v̄o ⁊ a p̄cipio ſunt: ⁊ hūt quodāmō finē ſill'm: aut ɔcl'onē: ſi aūt nō ɔcludanṫ: ſʒ nō reflectunṫ: iteꝝ in p̄cipiū accipientes ſemꝑ mediū ⁊ extremitatē recte ꝓcedūt: ſʒ circulatio iteꝝ in principiū reflectiṫ. Diffōnes autem omnes finite ſunt.

¶ Oñdit oꝑōnes itell's tā practicas q̄ꝫ ſpeculatiuas ēē terminatas. ꝑp qđ ſeq̄ṫ eas nō ēē circulares: q̄ꝛ vt tactū ē cir

culationis nõ ſunt termini:nec ĩ circulo eſt aliqs terminus in actu.iõ ait ꝙ practicaꝝ qdẽ itelligẽtiaꝝ.i.opõnũ itell's practicaꝝ ſant termini:ħ eſt hꝰ opões ſunt termiate:qꝛ oẽs ſunt cã alteriꝰ.i.cã finis ꝛ boni quo hito qeſcimꝰ.ſpeculatiue aũt terminanṫ ſilr rõnibꝰ.nã termini ſpeculatiuaꝝ ſunt rões.rõ aũt oĩs eſt diffõ aut demſratio:demſrationes.n.ſunt a pñº.i.icipiũt a determiatis pncipijs:ꝛ hñt qdã mõ finẽ ſill'm:aut ꝯnẽ.ſill's.n.hꝫ qetate itell'n nrꝫ:ita ꝙ vel totꝰ ſill's vel ſaltẽ ipſa ꝯ põt dici qes itell's nři.ꝛ ſubdit.ſi aũt nõ ꝯcludanṫ.i.ſi nõ determinenṫ hꝰ ꝯnea:ſꝫ eamus ab vna ꝯne in aliã.ſꝫ tñ nõ reflectunṫ in terminuꝫ:ꝛ pncipiũ ſũt accipiẽtes ſꝑ mediũ ꝛ extremiates.mediũ ğ ſe hꝫ tanq̃ pñᵐ:qꝛ mediũ nunq̃ intrat ꝯcl'onẽ.extremitates v̇o ſe hñt tanq̃ termini.qꝛ hec ſũt q̃ ꝯcludunṫ:recte ğ ꝓcedũt:ſꝫ circulatio iteꝝ ſe reflectit ĩ pñᵐ:ꝛ ſeqṫ ꝙ diffões oẽs finite ſunt:q̃re ſi tã dmſratio q̃ꝫ diffõ hꝫ terminũ.circulatio aũt nullũ hꝫ terminũ:nulla opõ itell'us erit circularis:ğ nec itell's erit circulus. ¶ Notãᵐ ãt ꝙ duplex ẽ opõ itell's vna ſimplex:alia cõpoſita:opõ aũt ſimplex terminaṫ ad diffõnẽ:opõ aũt cõpoſita per quã formaṫ enunciatio termiaṫ ad ſill'ꝫ vel ad demſrationẽ.ſic ğ qeſcit itellectꝰ ſimpliciũ qñ itellectis pncipijs qditatis rei format ide diffõnẽ:ſic qeſcit itell's cõpoſitoꝝ:qñ itell'is ꝓpõnibus format ide ſill'ꝫ vl' demſratõeꝫ.termini ğ itell's ſunt diffõ vl' demſratio:ꝛ qꝛ diffõ rõ dici dꝫ.nã diffõ hoĩs eſt rõ eius.ſic ẽt ꝛ demſratio vel ſill's rõ dici dꝫ.vñ qñ volumꝰ dicere ꝙ aliqs fec̃ bonũ ſill'ꝫ vel bonã demſrationẽ dicimꝰ ꝙ fec̃ bonã rõnẽ:q̃re ſi tã diffõ q̃ꝫ demſratio põt dici rõ.ꝛ itell's terminaṫ vel diffõne vel demſratiõe:bñ dctũ eſt ꝙ ſpeculatiue itelligẽtie rõnibꝰ terminanṫ. ¶ Notãdum ẽt ꝙ qꝛ poſſꝫ aliqs cauillare.d.ꝙ nunq̃ termineṫ intelligẽtia ſpeculatiua:qꝛ augenṫ dmſratões ĩ poſt aſſumẽdo:ꝛ poſt vnã ꝯnẽ poſſumꝰ iuẽire aliã:ne aliqs ꝑ ħ vellet ꝯcludere opõnẽ itell's eẽ circularẽ:ait phs huc ꝓceſſũ nõ eẽ circularẽ:ſꝫ magis eẽ rectũ:qꝛ nõ reflectimꝰ a ꝯne ad pncipia:ſꝫ magis mõ recto imus a ꝯne ad ꝯnẽ. ¶ Notãdũ ẽt diffões eẽ terminatas:qꝛ ſtatꝰ eſt in pdicatis:hñt.n.diffões pñᵐ ꝛ finẽ:qꝛ nõ eſt aſcẽdere in ĩfinitũ in gñibꝰ:nec eſt dſcẽſus ꝑ formã vltra ſpẽꝫ ſpãliſſimã:deſcẽſus aũt ad indiuidua eſt ꝑ mãꝫ:quoꝝ nõ eſt ſcia neq̃ diffinitio:vt dř in ſeptimo metaphy. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius aũt ſi eadẽ circulatio multotiẽs eſt opabit multotiens itelligere idem.

¶ Adducit ṫam rõnẽ.d.ꝙ ampliꝰ aũt ſi eadẽ circulatio eſt multotiẽs ꝛ ſupple ſi opatio itell's eſt circulatio opoꝛtebit multotiẽs itelligere idẽ. ¶ Notãduꝫ aũt ꝙ nullus motꝰ põt ꝯtinuari idẽ niſi circularis:vt dcl'ari hꝫ in phyſicis.circularis aũt nõ ſolũ põt ꝯtinuari idẽ:ſꝫ vt ſupiꝰ ꝓbauimus ex ꝑte circuli nõ põt ſumi rõ ꝙ hꝰ motꝰ icipiat vl' deſinat.ꝛ qꝛ hꝰ motꝰ q̃ꝫuĩ eſt de ſe ſꝑ reiterat:opõ itell's ſi eſſet circularis cũ vellet itell'ere aliqd:opoꝛteret ꝙ ſepe itell'eret idẽ. ¶ Dicebamꝰ.n.ꝙ ħ poſito nõ magis eſſet qes in ꝯne q̃ꝫ in pmiſſis ad ꝯnẽ:ꝛ a ꝯnibꝰ ad pmiſſas:ſꝑ ğ icederemꝰ a pmiſſis ad ꝯnẽ:a ꝯnibꝰ ad pmiſſas:ꝛ qꝛ nunq̃ ħ hřet finẽ ſi vellemꝰ itelligere aliqd:opoꝛteret ſepe ꝛ infinities itelligere ideꝫ.illð igř ideꝫ incõueniẽs qð ſeq̃baṫ:ſi itell's eẽt magnitudo ꝛ itelligeret res applicãdo ſe eis ꝑ ꝑtes q̃ꝫtitatiuas:ſeqṫ ẽt ſi itellectꝰ eẽt circulus ꝛ opõ eiꝰ eodẽ mõ eſſꝫ circularis ſm ꝙ plato opinabaṫ.vtrobiq̃.n.ſeqṫ ꝙ ſi volumus itelligere aliqd:dꝫ nos ſepe intelligere ideꝫ.

Adhuc aũt itelligentia aſſimilaṫ cuidã quieti ꝛ ſtatui magis q̃ꝫ motui:eodẽ modo ꝛ ſyllogiſmus.

¶ Poſtq̃ phs ꝓbauit itell'ꝫ ñ eẽ magnitudinẽ neq̃ eſſe circulũ:in ꝑte iſta vt dicebaṫ oñdit ꝙ nõ cõpetit ei motꝰ:ne ꝯnectiṫ corꝑi:eo mõ q̃ plato opiabaṫ:dño ğ facit:qꝛ pᵒ iprobat opionẽ platonis de itell'u vel de aĩa q̃ꝫtuꝫ ad motuꝫ.zº iprobat opionẽ eiꝰ q̃ꝫtũ ad ꝯnexionẽ corꝑis ibi.(Laborioſum aũt).circa pmũ duo facit ſm ꝙ duplr iprobat opionẽ eiꝰ de intell'u q̃ꝫtũ ad motuꝫ.zº ibi.(At v̇o neq̃)dic̃ ğ:adhuc ãt itelligẽtia.i.opõ itell's ſimpliciũ aſſilaṫ cuidã qeti ꝛ ſtatui magis q̃ꝫ motui:eodẽ mõ ꝛ ſill's q ꝑtinet ad itell'ꝫ cõpoſitoꝝ magis aſſilaṫ qeti q̃ꝫ motui:ğ formeṫ ſic rõ.illð qð magis aſſilaṫ qeti q̃ꝫ motui:non eſt motꝰ:ſꝫ oĩs opõ itell's tã ſimpliciũ q̃ꝫ cõpoſitoꝝ magis aſſimilaṫ qeti q̃ꝫ motui.ğ nulla opõ tal' dꝫ ꝓprie dici motꝰ. ¶ Notãdũ aũt ꝙ itelligẽtia.i.opõ itell's magis aſſilaṫ qeti q̃ꝫ motui:qꝛ dũ humores ſunt in motu:ꝛ qñ nõ ſunt qetate paſſiones:vt pꝫ ĩ iuuenibꝰ:nõ põt in eis eẽ ꝑfectꝰ rõnis vſus.nec recte in eis eſt prudẽtia.iõ dř ĩ topicis.ꝙ nẽo eligit iuuenes eẽ duces:eo ꝙ nõ ꝯſtat eos eẽ prudẽtes.ꝛ ĩ 7º phy.dř ꝙ aĩa in ſedẽdo ꝛ qeſcẽdo fit prudẽs:ꝛ qꝛ ſic ẽ opõ intell's magis dꝫ dici qes q̃ꝫ motꝰ. ¶ Notanᵐ ẽt ꝙ ꝛ ſill's magis aſſilaṫ qeti q̃ꝫ motui.nã cũ nos dubitamꝰ d aliquo non qeſcimus. facto aũt ſill'o poſtq̃ concludiṫ nobis per demſrationẽ qetaṫ intellectꝰ nř. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At v̇o neq̃ beatũ qð non facile ſed violẽtuꝫ. Si autem eſt motus ipſius:nõ ſubſtãtia extra naturam vtiq̃ mouebitur.

¶ Adducit zᵃᵐ rõnẽ.ꝙ opõ itell's nõ ſit motꝰ.d.At v̇o neq̃ eſt beatũ qð nõ eſt facile:ſꝫ violẽtũ:btitudo.n.nõ ꝯſiſtit i eo qð eſt qd violẽtũ ꝛ nõ eſt facile.ſi ğ motꝰ ipſiꝰ aĩe nõ eſt ſuba eiꝰ.i.nõ cõpetit ei ſm ſubaꝫ ſuã mouebiṫ vtiq̃ aĩa ex nãꝫ:erit ğ motꝰ ex nãm.erit itaq̃ motꝰ qd violẽtũ ipſi aĩe:ꝛ in motu nõ poterit ꝯſiſtere beatitudo eiꝰ:formeṫ aũt ſic rõ.in opõne itell's ꝯſiſtit btitudo aĩe:in motu ñ ꝯſiſtit btitudo aĩe:ğ opõ itell's nõ ẽ motꝰ.vt plato opiabaṫ. ¶ Notandũ aũt duplicẽ eẽ beatitudinẽ:vnã quã poſſumꝰ acqrere ex puris nãlibꝰ ꝛ eſt valde imꝑfecta:ꝛ de hac determiauerũt phi de q̃ ſimplr veꝝ ẽſt ꝙ ꝯſiſtit in opõne intell's:ẽ aũt hꝰ felicitas duplex.vna polytica q̃ ꝯſiſtit ĩ actu prudẽtie:ħ mõ ğ eẽ felicẽ nõ eſt alið q̃ꝫ eẽ ſic prudẽtem vt ſciat ꝯſiliari ſibi ꝛ alijs.alia eſt felicitas ꝯtẽplatiua:ꝛ ħ vt d ea determiauerũt phi ꝯſiſtit in actu ſapie.i.in actu illiꝰ ſapiẽtie q̃ dř meta.meta.n.iter ſcias humanitus iuẽtas ꝑ excellẽtiã ſapia eſſe dř.eſſe ğ felicẽ ꝯtẽplatiue ſm phos nihil eſt alið q̃ꝫ ſcire bñ ꝯſiderare ꝯſideratões methaphyſicales ẽ ẽt qdam felicitas ꝑfecta de q̃ determinãt theologi:q̃ quõ ſe hẽat ñ eſt pñtis ſpeculatõis:ſufficiat aũt ad pñs ſcire felicitatẽ d qua determiauerũt phi ꝯſiſtere in opõne itell's.

Dubitaret forte aliqs:qꝛ non vř valere ꝯñtia phi.vř.n.velle ꝙ beatitudo nõ ꝯſiſtit i motu:qꝛ motꝰ nõ ẽ ſuba ipſiꝰ aĩe:ꝛ eſt ex nãꝫ eiꝰ.videmꝰ.n.ꝙ beatitudo ꝛ felicitas ꝯſiſtit in opõne aĩe.iuxta illð qð dř ĩ pᵒ ethy.ꝙ felicitas eſt opõ aĩe ſꝫ v̇tutẽ ꝑfectã.ğ cũ opõ nõ ſit ſuba rei:ꝛ ſit aliqd additũ nãe.nõ eſt bona ꝯña dicere ꝙ nõ ꝯſiſtat beatitudo aĩe ĩ motu:qꝛ motꝰ nõ eſt ſuba eiꝰ.ꝛ eſt aliqd ex ſubaꝫ ipſiꝰ.vř aũt ħ competere ſoli pᵒ ꝙ ſua beatitudo ſit ſua ſuba.nã vt dř in.12.meta.in illo capº ſnia prm intelligere ipſiꝰ pmi eſt ei eẽntiale:ꝛ qꝛ ſuũ intelligere eſt ſua ſubſtantia:quia in illo intelligere eſt ſumma delectatio ꝛ ſumma beatitudo:ſequitur ꝙ ſua beatitudo ſit ſua ſubſtãtia in omni aũt alio qð eſt citra ipꝫ ſua beatitudo nõ eſt ſua ſuba:ſꝫ eſt aliqd pter nãꝫ eiꝰ. ¶ Dðꝫ ꝙ cũ felicitas vt tactũ eſt ſit opõ aĩe ſꝫ v̇tutẽ ꝑfectã ſic loq̃ndũ ẽ de felicitate.vt loqmur de v̇tutibꝰ.v̇tutes aũt vt dř in zº ethy.ſunt aliq̃ mõ a nã:ꝛ aliq̃ mõ nõ ſunt a nã.vñ ibi ſcribiṫ ꝙ neq̃ igř a nã:neq̃ pter nãꝫ fiũt v̇tutes:ſed nob exiſtentibꝰ innatũ eſt qdẽ ſuſcipe eas:ꝑfectis aũt ꝑ ꝯſuetudinẽ.q̃re ſic v̇tutes ſunt nob nãles:qꝛ ſumꝰ apti nati eẽ v̇tuo

ſi.ſic felicitas de q̃ locuti ſunt ph̃i eſt nob̃ nãlis. q2 ſumus apti nati eſſe ſic felices. hõ itaq3 felicitas eſt nãlis: non ꝙ ſit ipſa nã aĩe vt arguebat rõ: nec eſt nãlis: ꝙ a nã ꝑfecte fiat: ſ3 ꝓ tãto eſt nãlis: q2 eẽ ſic felices vt de felicitate locuti ſunt ph̃i ſum⁹ apti nati ꝑ nã3. mot⁹ g̃ q2 nõ eſt h̃ mõ nãl' aĩe in eo nõ ↄſiſtit felicitas: ꝛ ꝑ ↄñs opõ intell'ſ nõ eſt motus: q2 in tali oꝑatione huiuſmodi felicitas h3 eẽ.

Alterius forte

dubitaret aliqs quõ mot⁹ nõ cõpetit aĩe ſ̃m nã3: ita ꝙ in eo nõ poſſit eẽ felicitas. ¶ Dõ3 ꝙ mouere cõpetit aĩe ꝑ ſe. nam cũ aĩal moueaẽ ex ſe o3 ꝙ ſit diuiſibile in talia duo: quoꝝ vnũ ſit ꝑ ſe mouens aliud ꝑ ſe motũ: aĩa g̃ eſt ꝑ ſe moueñs. corp⁹ aũt ꝑ ſe motũ: ſ3 moueri cõpetit aĩe per accñs ꝛ eſt ei extraneũ: felicitas aũt ↄſiſtit in ꝓpria opõne rei nõ in eo qd ẽ ſibi extraneũ: ꝛ nõ eſt ꝓpriũ ei: ꝛ q2 hõ eſt mot⁹ reſpectu aĩe i motu nõ põt ↄſiſtere felicitas: ꝛ ꝑ ↄñs in intelligere aĩe in q̃ ponit̃ hõ felicitas mot⁹ eẽ ñ poterit. val3 ãt hec rõ ſpãl'r ↄ platonẽ. nã cũ ipſe poſuerit aĩa3 cõponi ex nũeris: nũer⁹ aũt ſit cõpoſit⁹ ex vnitatib⁹ aĩa erit cõpoſita ex vnitatib⁹: que ſunt ꝑncipia nũeroꝝ: vnitas autẽ ſic accepta differt a pũcto. vt dr̃ in. 5°. meta. q2 h̃ nõ h3 ſitũ. pũct⁹ aũt h3 ſitũ. eſt .n. pũct⁹ ſub̃a poſita. vnitas aũt põne caret: q2 oẽs mot⁹ ſũt alıq̃ mõ in loco vt ſupra dicebat̃ ꝛ maxĩe mot⁹ localis: qd nõ ẽ ſituale: ꝛ qd caret ſitu mot⁹ ꝓprie ſumpt⁹ penit⁹ ẽ extraneus ſibi: nec in h̃ põt ↄſiſtere felicitas ei⁹: ꝛ ſi eſt ei extrane⁹ mot⁹ localis ſunt ei extranei oẽs alij mot⁹: q2 oẽs mot⁹ alij p̃ſupponũt illũ. Plato itaq3 cũ poneret aĩa3 cõpoſitã ex numeris: ꝛ ex vnitatib⁹ oportebat eu3 dicere ꝙ ſit⁹ eẽt extrane⁹ aĩe: ꝛ ꝙ aĩa non eſſ3 qd ſituale. ꝛ ꝑ ↄñs cogebat̃ ponere ꝙ mot⁹ eẽt extraneus aĩe: ꝛ ꝙ in eo felicitas nõ poſſ3 ↄſiſtere vt ph̃s g̃ ↄcluſu3 eſt ĩtelligere in q̃ ↄſiſtit felicitas de q̃ locuti ſum⁹ nõ põt eẽ mot⁹: vt plato opĩabat̃. ¶ Deĩn cũ dicit.

Cõ. 49. ¶ Laborioſu3 aũt eſt cõmiſceri aĩa3 corpi: nec poſ'e abſolui: ꝛ adhuc fugiẽdũ ſiqdẽ meli⁹ ĩtellectui non cũ corpe eſſe: queãdmodũ ꝛ cõſuetum eſt dici: ꝛ multis videt̃.

¶ Improbat opionẽ Pla. ex mõ ſ̃m quẽ ꝓbat aĩa3 ↄnecti corpi. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã ſciẽdũ ꝙ in ↄnexione aĩe ad corpus q̃tũ ad pñs ſpectat tria ſunt attẽdẽda. nã p̊ debem⁹ ponere aĩa3 ſic ↄnecti corpi ꝙ magis ſit corpus ꝑꝑ aĩa3 q̃ aĩa ꝓpter corpus. 2°. debem⁹ h̃ ſic ponere vt eoꝝ motuu3 q̃ ĩſunt corpi poſſim⁹ ex ipa aĩa reddere rõnẽ. 3°. dbem⁹ ſic talẽ ↄnexionẽ ponere vt ꝓpria aĩa ꝓprio corpi ↄiũgat̃. tria g̃ fac̃ ph̃s: q2 p̊ ĩprobat põnẽ Pla. q̃tũ ad ↄnexionẽ aĩe: q2 ponebat eã ſic ↄnexa3 ꝙ magis aĩa erat ꝑꝑ corp⁹ q̃ ecõ. 2°. eã ĩprobat: q2 ponebat eã ſic ↄnexã ꝙ ex tali ↄnexiõe motuũ q̃ ĩerãt corpi nõ poterãt reddere rõnẽ. 3° hõ põnẽ ĩprobat: q2 nõ ponebat aĩa3 ſic ↄnexã ꝙ ꝓ ꝑpa aĩa ꝓprio corpori vniret̃. 2ᵃ ibi. (In manifeſta aũt). 3ᵃ ibi. (Illud aũt ĩcõueniẽs): dic̃ g̃: ꝙ laborioſum .n. eſt aĩam ↄmiſceri corpori. eo mõ ſ' ꝑ. quo ponebat Plato. ꝛ laborioſum eſt: ꝛ ẽt nõ poſ'e aĩa3 abſolui a corpe ſup. cum vult: nõ .n. poterat aĩa abſolui a corpe cũ volebat. vt plato dicebat: ꝛ adhuc fugiẽdũ ẽ ſiqdẽ ſ̃m hãc põnẽ: ſupple aĩe dẽ corp⁹: ꝛ meli⁹ ẽ ĩtell'3 ñ eẽ cũ corpe: queãdmodũ ↄſuetũ eſt dici: ꝛ multis vr̃ ſic eẽ. formet̃ g̃ ſic rõ: ſi laborioſũ eſt aĩe miſceri cũ corpe: ꝛ bonũ eſt aĩe nõ eẽ cũ corpe: queãdmodũ ſeq̃t̃ ex põne Pla. ꝛ ſic vr̃ mĺ'l: tũc corp⁹ ñ eſt ꝑꝑ bonũ aĩe: ꝛ q2 nos debem⁹ ſic ponere aĩa3 eẽ ↄnexã corpi ꝙ corpus ſit ꝓpter bonũ aĩe. cũ plato nõ poneret aĩa3 corpi ſic ↄnexã: ſeq̃t̃ ꝙ male opĩabat̃.

Dubitaret

forte aliqs quõ debemus ponere aĩa3 ſic ↄnexã corpi ꝙ corpus ſit ꝓpter bonũ aĩe: ꝛ ꝙ magis ſit corpus ꝑꝑ aĩa3 q̃ ecõ. ¶ Dõm ꝙ aĩa ſic cõparat̃ ad corpus ſ̃3 ꝙ ars cõparat̃ ad organa: ꝛ ſicut ars exercet ꝓpas opõnes ꝑ ꝓpria organa: ſic aĩa exercet ꝓprias opõnes ꝑ ꝓpriũ corpus: ꝛ q2 cuil3 rei cõpetit ꝑfectio ꝑ ꝓpas opõnes aĩa exercẽdo ꝓpas opõnes ꝑ ꝓpriũ corp⁹: ſeq̃t ꝙ ipſa acq̃rat ſuas ꝑfectões in ſuo corpe: ſic g̃ magis ſunt organa ꝓpter artẽ q̃ ars ꝓpter organa: ſic magis eſt corpus ꝑꝑ aĩa3 q̃ aĩa ꝓpter corpus.

Alterius

dubitaret forte aliqs. quõ ex põne plato. ſeq̃bat̃ ꝙ fugiẽdũ erat aĩe dẽ corpus. ꝛ ꝙ laborioſum erat aĩe ↄiũgi corpori: ꝛ ꝙ magis erat aĩa propter corpus q̃ ecõ. ¶ Dõ3 ꝙ plato ponebat ꝙ aĩa p̊ mouebat ſeipſa3: ꝛ q2 aĩa: vt dicebat: erat ↄnexa corpi. iõ aĩa mota mouebat corpus: appellat aũt plato motus aĩe opõnes eius: q̃re ſi aĩa mouet̃ ex ſe coopat̃ ex ſe. nõ g̃ indiget corpore vt ꝑficiat̃ in opõnibus ſuis: cũ ipſa ſeipſam moueat: ꝛ ex ſeipſa opet̃: nl'l's eſt g̃ fruct⁹ aĩe ↄiũgi corpi. ſed eſt fructus corpori ↄiũgi aĩe inq̃tũ mouet̃ ab ipa ꝛ ꝑficit̃ ꝑ ipa3. fugiẽdu3 eſt g̃ aĩe dẽ corpus: cũ nullus fruct⁹ ſit ei ex eo ꝙ ↄiũgit̃ corpori: ꝛ laborioſum eſt aĩe corpori ſic eſſe ↄiũctã: q2 retardat̃ aĩa ab eius motu ꝓpter grauedinẽ corporis: ꝛ magis eſt aĩa ꝓpter corpus q̃ ecõuerſo: q2 nullus fructus ꝛ nulla ꝑfectio ↄſurgit anime ex vnione ad corpus. ſi volumus ſeq̃ opinionẽ platonis: ſed magis eſt fructus: ꝛ ꝑfectio corporis ex eo ꝙ aĩe eſt ↄiũctũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In manifeſta aũt ꝛ circulo ferri celũ cã3: neq3 .n. aĩe ſub̃a cã eſt circulariter ferri: ſ3 ſ̃m accñs ſic mouet̃: neq3 corp⁹ cã: ſ3 aĩa magis illi. Cõ. 50.

¶ Adducit ſcdã3 rõnẽ ↄ platonẽ oſtẽdẽs eũ inſufficiẽter determinaſſe de ↄnexione aĩe ad corpus: q2 per ↄnexionẽ illã nõ poterat reddere rõnẽ motuũ qui ĩerãt corpori: circa qd duo facit: q2 p̊ facit qd dcm̃ eſt. 2°. remouet quanda3 cauillationẽ circa ꝑtacta ibi. (At võ) dicit g̃: ꝙ immanifeſta eſt cauſa circulo ferri celũ. i. q̃re celũ moueat̃ circulariter: neq3 enim ſubſtãtia anime eſt cauſa circulariter ferri celũ: ſed ſ̃m accñs anima mouet̃ ſic. i. circulariter. neq3 corpus eſt cauſa illius motus: ſ3 magis illi corpori anima debet poni cauſa ꝙ ſic moueat̃. ¶ Notãdũ aũt ꝙ ſ̃3 platonem aĩa nr̃a erat ad imaginẽ anime celi: ideo ſpecialem rõnẽ hic adducit ↄ aĩam celi ſ̃m ꝙ plato ponebat eam celo eſſe cõnexa3. nam ſi celũ eſt animatũ debemus ponere animã taliter celo eſſe ↄnexã: ꝙ manifeſta ſit cauſa quare celũ circulariter moueat̃. Et q2 h̃ plato facere nõ potuit reꝑhenſibilis erat poſitio ſua.

Dubitaret forte

aliqs: quare plato nõ potuit reddere cauſa3 ex aĩa celi ꝙ celum circulariter moueret̃. ¶ Dõ3 ꝙ vt ſupra tãgebat̃ opinio platonis de anima ſpãliter intelligẽda erat de anima celi: ſi autem intelligebat̃ de anima noſtra: hoc pro tãto erat inq̃tũ hoc imitabat̃ illã: q̃re cũ ipſe poneret aĩam de ſe eſſe aſpectũ rectũ: ꝛ poſtea diceret hõ aſpectũ rectũ deinde reflexiſſe in circulu3 anime. ſ̃m hoc de ſe ꝛ per ſe cõpetebat motus rectus. ſi aũt cõpetebat ei motus circularis: hoc erat ex ↄñti: ꝛ ꝑ accñs. ꝛ q2 anima mouebat corpus eo motu quo mouebat ſeipſa3: ꝛ quo mouebat̃ per ſe: ex parte aĩe nõ poterat aſſignari cauſa: q̃re celũ circulariter moueret̃: nec ẽt hõ cauſa poterat aſſignari ex ꝑte corporis: q2 anima erat cauſa illi corpi q̃re moueret̃: nõ autẽ ipm corpus erat huiuſmodi cã: ꝛ q2 neutro mõ poterat aſſignari huiuſmodi cã ĩmanifeſta erat cã circulo celu3 ferri. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At võ q2 neq3 meli⁹ dr̃: oportebit ꝑꝑ hoc dictum facere circulariter ferri aĩa: q2 digni⁹ ſit ipſa moueri: q̃ mouere: moueri aũt ſic: q̃ alr̃. Dim aũt huiuſmõi ĩtẽtio ꝛ alteri⁹ rõnis magis ꝓpria hãc qdẽ dimittamus nunc.

¶ Remouet q̃dã cauillatõ3 poſ'e3 fieri circa ꝑtacta. dice-

ret forte aliqs: ꝙ iō celū moueť circulariter: qꝛ deꝰ voluit ipꝫ ſic moueri: ſꝫ h nō ſufficit: qꝛ ſi deꝰ h voluit. ğ h ē melꝰ. aſſignāda ē igiť cā: qꝛ h ſit meliꝰ: ꝛ q̄re h ſit ꝯgruētius. ideo ait. at vo: qꝛ neqꝫ dř meliꝰ. i. neqꝫ dř būa platōicis ꝙ oportebat pp hoc deū facere circulariter ferri aīaꝫ: qꝛ dignꝰ ſit ipaꝫ aīam moueri q̄ꝫ mouere: ꝛ moueri āt ſic. i. circulariter q̄ꝫ aliter: verꝫ qꝛ h cā q̄re celū moueať circulariter nō ē ꝓpa huic libꝛo: ſꝫ magis ſpectat ad librꝫ celi ꝛ mūdi. iō ſubdit ꝙ qn̄ hꝯ ītētio ē magis ꝓpo rōnibꝰ alteris. i. rōnibꝰ celi ꝛ mūdi. iō hāc qdē ītentōeꝫ dimittemꝰ nūc: qꝛ h nō ē plus hꝯ ītētio ꝓſeq̄nda. ⸿ Nōnm āt ꝙ eodē motu q̄ moueť aīa mouet ꝛ corpus. iō dicebat plato ꝙ deꝰ fecit aīaꝫ moueri circulariter: qꝛ meliꝰ erat ipom moueri ſic q̄ꝫ alr: vt ꝯcluderet ꝙ aīa celeſtis circulariter mota circulariter poſtea moueret celū. ⸿ Nōnm ēt ꝙ in his que nālr agunť deꝰ vult ea q̄ ꝯgruūt nāe: cū ğ nā pͥncipalr dicať ꝺ forma. ꝛ ſi dř ꝺ mā h ē ꝑ analogiā ad formā vt vult ph̄s: 2º phicoꝝ. ꝛ 5º metha. ſi deꝰ vellet celū vel aīaꝫ celeſtē moueri circulariter oporteret ꝙ h ꝯpeteret nāe ipſiꝰ aīe: ꝛ qꝛ anima vt plato dicebat ſm ſuā nām eſt aſpectus rectus: cām quare celum circulariter moueret aſſignare non poterat. ⸿ Deinde cum dicit.

Cō.51. ⸿ Iſtud āt icōueniēs accit: ꝛ huic rōni ꝛ pluribꝰ q̄ de aīa ſūt: copulāt. n. ꝛ ponūt ī corpꝰ aīaꝫ nihil determinātes pp quā cāꝫ: ꝛ q̄o hn̄te corpe. Et tn̄ vr̄ hoc vtiqꝫ neceſſariū eē: pp. n. cōitatē hoc qdē agit aliqd: h aūt patiť: ꝛ hoc qdē mouet: illud aūt moueť hoꝝ nihil ē adinuicem qbuſcūqꝫ. Hi

Cō.52 aūt ſolū conanť dicere quale qd ſit aīa. ⸿ De ſusceptiuo aūt corpe nihil adhuc determiatuꝫ eſt tāq̄ꝫ ꝯtigēs ſit ſcd̄ꝫ Pithagoricas fabulas q̄lꝫ aīaꝫ qd̄lꝫ corpꝰ igredi: ſilr itaqꝫ dn̄t aliq ſicut ſi aliqs dicat Rhetoricā ī phyſtulis igredi. oꝫ .n. artē vti organis: aīaꝫ aūt in corpe. videť. n. vnūqd̄qꝫ ꝓpͥā hēre ſpēm ꝛ formam.

⸿ Adducit 3m rōnē q̄ rō nō ſolū eſt ꝯ platonē: ſꝫ ēt eſt q̄dā mō ꝯ oēs phos āntiquos loq̄ntes de aīa. iō ait: ꝙ illud aūt icōueniens ꝙ nūc aſſignabimus accidit huic rōni. i. huic pōni platōice ꝛ pluribꝰ alijs pōnibꝰ q̄ ſunt de aīa. Plato. n. ꝛ alij phi copulāt ꝛ ponūt aīaꝫ in corpꝰ nihil determinātes pp quā cāꝫ ꝛ q̄uo ſe hn̄te corpe: ꝛ tn̄ vr̄ hoc eē neceſſariū: ꝙ dicať q̄liter corpꝰ qd̄ igrediť aīa eſt diſpoſitū ꝛ ꝓportiōatū: qꝛ pp cōitatē. i. pp ꝓportōeꝫ ꝛ pp ordinē quē hꝫ agens ad patiēs ꝛ aīa ad corpꝰ h qdē. i. agēs agit aliqd. h āt. i. patiēs patiť: ꝛ pp hꝯ ꝓportōeꝫ h qdē. i. aīa mouet. illud aūt. i. corpus moueť. ꝛ ſubdit: ꝙ. n. aūt hoꝝ. i. nulla hꝯ ꝯueniētia vel ꝓportio ī eſt adinuicē qbuſcūqꝫ ꝯtigētibꝰ ꝛ idm̄ tibus: ſꝫ oꝫ eſſe determiata ꝛ diſpoſita qbꝰ ī eſt talis ꝓportio. ꝛ ſubdit ꝙ hi aūt. i. phi ſolū conāť dr̄e q̄le qd ſit aīa. de ſusceptiuo āt corpe vel ad h determināt tāq̄ꝫ ꝯtingēs ſit ſm pythagoricas fabulas q̄libꝫ aīam corpꝰ qd̄lꝫ igredi. iſti itaqꝫ dicunt ſilr aliqd ſicut ſi aliqs dicat rhetoricā. i. illā artē igredi in fiſtul. i. in organa alteriꝰ artis. oꝫ. n. artē qdē vti ꝓprijs organis: aīaꝫ āt oꝫ eē in corpe ꝓpo: qꝛ vr̄ vnūqd̄qꝫ corpꝰ hr̄e ꝓpͥā ſpēm ꝛ ꝓpͥā formā: ꝛ pori rōne ſupplendum eſt ꝙ vnaq̄qꝫ forma ꝛ ſpecies req̄rit ꝓpͥū corpꝰ.

Dubitaret forte aliqs: quomō ex pōne platōis ſequebať ꝙ q̄libꝫ aīa igredereť qd̄libet corpꝰ. ⸿ Dōm ꝙ plato ponebat aīam ꝯiungi corpori ꝛ alligari ſibi vt moueret ipꝫ. vn̄ nō videbať alr loq de vnione aīe ad corpꝰ: niſi ſicut loq̄mur ꝺ ꝯiunctōe manꝰ ad aliqd̄ organū: qꝛ ſicut mota manꝰ mouet organū cui ꝯiungiť ſic mota aīa mouet corpꝰ cui ē ꝯnexa. cū ğ q̄libet manꝰ ſit organū organoꝝ. ꝛ ſicut q̄lꝫ manꝰ pōt ꝯiūgi cuilibꝫ organo, ſic ſm hoc q̄libꝫ aīa poterit ꝯiūgi cuilibꝫ corpi. ſi. n. moto pede moueť illud qd̄ ē alligatū pedi nihil adrē: vtꝝ illud alligatū ſit ferꝝ vel lignū vel aliqd̄ hꝯ corpꝰ. nō. n. vis eſt in h cuiuſcūqꝫ ſpēi ſit illud hꝯ alligatuꝫ. poſſet. n. eē vis ꝙ nō deberet eē cuiuſcūqꝫ q̄ꝫtitatis: ſꝫ cū Plato ꝛ alij phi ſolum determinarēt de aīa ꝛ nihil dicerēt de ſusceptibili. i. de corpe: qꝛ ğ in ſuis pōnibus nō declarabāt: cuiꝰ diſpōnis debeat eē corpꝰ aīatuꝫ: nec ēt determiabāt q̄ꝫte q̄ꝫtitatis debeat eē hꝯ corpꝰ: relinq̄bať ſm eos: ꝙ q̄cūqꝫ aīa poſſet igredi qd̄cūqꝫ corpꝰ cuiuſcūqꝫ ſpēi vel diſpōnis eēt hꝯ corpus vel etiā cuiuſcūqꝫ q̄ꝫtitatis exiſteret.

Alia āt opio q̄ tradita eſt de aīa credibilis qdem multis ꝛ neqꝫ vna minor his q̄ dicta ſunt: rōnes aūt tanq̄ꝫ directiuas ꝑhens: ꝛ in cōi factis rōnibus. Cō.53.
Armoniam. n. quādam dn̄t.

⸿ Poſtq̄ꝫ ph̄s poſuit opiōnē Platōis ꝛ democriti. In pte iſta vt dicebať arguit ꝯ opionēꝫ empe. circa qd̄ duo facit: qꝛ p° ponit q̄ꝫdā opiōnē ꝯformē opioni emp. ꝛ eā iprobat. 2° deſcendit ſpāliter ad opinionē emped. ibi (Inueſtigabit aūt hoc vtiqꝫ) Circa pͥmuꝫ duo facit: qꝛ pͥmo ponit hꝯ opionēꝫ. 2° eā improbat ibi (Et. n. armoniā) dicit ğ. Alia aūt opinio eſt quedā tradita de aīa credibilis qdē multis ꝛ neqꝫ vna minor his que dicta ſunt. q. d. ꝙ hec opinio nō eſt minor alijs opionibus: imo maior ꝛ ꝓbabilior. ratōes aūt tanq̄ꝫ directiuas ꝑhens rationibus dico in cōi factis: ꝛ ſubdit ꝙ armōiaꝫ quādā dn̄t ſup. eē aīaꝫ. iſta itaqꝫ opio ſic ꝓbabilis ſic faciens rōnes directas eſt ꝙ anima ſit armonia q̄dā. ⸿ Nōnduꝫ aūt ꝙ dicit rōnibus in cōi factis: qꝛ antiq phi vt plurimū arguebant ꝑ quedā cōia. Neſciebant aūt deſcēdere ad ꝓpͥa. ⸿ Deīde cum dicit.

⸿ Et. n. armoniaꝫ tēperamentū ꝛ compōnem ꝯtrarioꝝ eſſe: ꝛ corpus componi ex cōtrarijs.

⸿ Et qdē armōia q̄dā rō compoſitoꝝ: eſt aūt ꝯpō: aīam aūt neutꝝ poſſe eſt eſſe hoꝝ. Cō.54

⸿ Improbat hꝯ poſitōeꝫ. Ad cuius euidētiā ſciendū ꝙ armonia eſt q̄dā ꝯpō vel quedā rō ꝯponibiliū derelicta vel facta ꝑ motū alicuiꝰ agētis. quā armoniā ſequunť vel cōcomitanť alique ꝓpͥetates. quadrupliciter ğ quātū ad p̄ſens ſpectat armonia conſiderari pōt. pͥmo ſm ſe vt eſt q̄dā cōpoſitio vel quedā rō. 2° ꝯſiderari pōt vt ꝯparať ad motuꝫ tanq̄ꝫ ad pͥncipiū effectiuū ex quo relinquiť. 3° vt ꝯparať ad ꝓpͥetates que cōcomitanť ipſam. 4° vt ꝯparať ad ipſa cōponibilia: quoꝝ eſt ꝯpoſitio ꝛ ratio. q̄tuor ğ facit ſm ꝙ his quattuor modis ꝓbat animā non eſſe armoniā. pͥmo ğ ꝓbat aīam nō eſſe armoniā: ſi armonia cōſidereť in ſe. 2° ꝓbat h: ſi armonia compareť ad ſuū pͥncipium effectiuū. 3° ſi compareť ad ꝓpͥetates. 4° ſi cōpareť ad ipſa cōponibilia. 2a ibi (Ampliꝰ aūt mouere.) 3a ibi (Cōgruit aūt magis) 4a ibi (Ampliꝰ aūt qm̄) Dicit ğ. ꝙ ꝛ. n. armoniā dicimꝰ eſſe ſup. tēperamētū ꝛ ꝯpōnem contrarioꝝ: ꝛ corpus dicimus ꝯponi ex ꝯrijs. ſm ſe ğ ꝛ formaliter armonia videť eſſe cōpoſitio ꝛ tēperamētū illorum ꝯrioꝝ ex quibꝰ cōponiť corpus: ꝛ qdē cū armonia ſit q̄dā ratio aūt compoſitio compoſitoꝝ: anima aūt neutꝝ hoꝝ eſt poſſibile eſſe. ğ non eſt armonia.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ videť falſuꝫ eſſe qd̄ hic ph̄us ait. vꝫ. ꝙ anima nō ſit cōpoſitio nec rō cōpoſitoꝝ. nā illud eſt rō cōpoſitoꝝ qd̄ retinet ꝛ tenet ipſa ꝯpoſita: ſꝫ aīa tenet ꝛ retinet ipo eſtra ex qbꝰ cōponitur corpꝰ. ne ferant ī propria loca. ğ aīa eſt rō ipoꝝ cōpoſitoꝝ. i. ipſoꝝ elementoꝝ ex quibus cōponiť corpꝰ. ꝙ aūt aīa cōtineat ſic elemēta. pꝫ ꝑ ph̄uꝫ in ſecundo huius. qui

ait ꝙ aliqd eſt ꝯtinēs elta q̄ ferunt̄ in ꝯ̄ria loca. ⁊ ſubdit ꝙ euelarent̄.n.elta ⁊ recederēt a corꝑe niſi aliqd eēt ꝓhi bens: ⁊ addit ꝙ hꝰ ꝓhibens eſt aīa. ſic ēt in ꝓ hꝰ dr̄ ꝙ aīa magis ꝯtinet corpus q̄ꝫ corpꝰ aīaꝫ. nā aīa recedente a corpore corpꝰ expirat ⁊ marceſcit. marceſcit.n.corpus: qꝛ ipa cōpoſita diſſoluunt̄. aīa ḡ eſt rō ꝯpoſitoꝝ.i.ꝯponibiliū: qꝛ ꝯtinet ipa ꝯponibilia q̄ ſunt ꝯpoſita adiuicē ⁊ ea recedēte h̄ q̄ ſunt adiuicē ꝯpoſita diſſoluūt̄. ¶ Dōꝫ ꝙ cū dr̄ ꝙ aīa nec eſt ꝯpoſita nec ē rō ꝯpoſitoꝝ ibi rō accipiēda eſt ꝓ tēꝑamēto ipſoꝝ ꝯpoſitoꝝ: qḋ pꝫ ex lr̄a p̄cedēte. nā cū p̄us dixiſſet ꝙ armōia ē ꝯpō vel tēꝑamētū ꝯ̄rioꝝ. poſtea dixit ꝙ aīa nec ē ꝯpō nec ē rō ꝯpoſitoꝝ. accepit ḡ h̄ rōnē ꝓ temꝑamēto. dicamꝰ ḡ ꝙ ꝯponibilia ꝯponūt̄.i.vniūt̄ adiuiceꝫ ⁊ eis ꝯpoſitis ſi ſit ibi tēꝑamtū ⁊ ꝓportio dr̄ ibi eſſe armonia. armōia ḡ formalr̄ ⁊ eēntialr̄ aut ē ipa vnio ⁊ ipſa ꝯpō ꝯponibiliū vl̄ vt meliꝰ dicamꝰ ē ipm̄ tēꝑamtū ⁊ ipa ꝓportio ꝯponētiū: ſꝫ cū qḋlibꝫ hoꝝ ſit accn̄s: qꝛ ipa diſpō mā̄e ſiue ipſꝫ tēꝑamtū ꝯponētiū ⁊ ipſa vnio vel ipſa ꝯpō ꝯponibiliū accn̄s ē cū oporteat armoniā eē aliqḋ hoꝝ aīa q̄ eſt neutꝝ hoꝝ nulloꝰ armonia dici dꝫ. mō ḡ negat ph̄s ꝙ aīa nulloꝰ ſit rō componētiū vt rō in ꝯ̄riū oñdebat: ſꝫ vult ꝙ nulloꝰ ſit illa rō q̄ ē armōia ⁊ tēꝑamtū. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ Amplius aūt mouere nō eſt armonie: anime aūt attribuunt omnes hoc.

¶ Adducit 2ᵃᵐ rōnem q̄ ſumit̄ ex eo ꝙ armōia ꝯparat̄ ad motū dicēs. ampliꝰ āt armonie nō ē mouere. aīe āt oēs tribuūt h̄. vꝫ. ꝙ ei ꝯpetat mouere. ḡ aīa nō ē armōia.

¶ Dubitaret forte aliqs. quomō armōie nō ē mouere. ¶ Dōꝫ ꝙ armōia nō mouet: ſꝫ ē aliqd derelictū ex motu. agēs.n. mouet ⁊ diſponit mām̄ q̄ diſpoſita ⁊ tēꝑata relinqt̄ in ea debita ꝓportio ⁊ debita armōia vel ipa miſcibilia ꝯponētia mixtū ſe trāſmutāt ⁊ alterāt adiuicē: qbꝰ trāſmutātl ⁊ alteratis reſultat ibi debitū tēꝑamtū ⁊ debita armōia: armōia ḡ ñ mouet nec trāſmutat: ſꝫ ē aliqd ꝯn̄s trāſmutatōēꝫ ⁊ motū. ide ē ḡ ꝙ nos dicebamꝰ hāc rōnē ſumptā eē ñ ex ipa armōia in ſe ꝯſiderata: ſꝫ vt ꝯpat̄ ad motū q ē ſuū p̄nᵐ effectiuū. dꝫ ḡ ſic formari rō. armōie nō ē mouere. aīe ē mouere: qꝛ oēs ph̄i tribuūt aīe h̄. vꝫ. ꝙ moueat. ḡ ñ ē armōia. ¶ Deide cū dic̄.

Cō. 55. ¶ Cōgruit āt magis de ſanitate dicere armōiā: ⁊ omnino de corꝑis virtutibꝰ q̄ꝫ de aīa: māifeſtū aūt ſi aliqs tentauerit reddere paſſiōes: ⁊ oꝑa aīe armonia quadā. difficile.n. ē adaptare.

¶ Ponit 3ᵃᵐ rōnē ſumptā ꝑ ꝯꝑatōēꝫ ad ꝓꝓetates. d. ꝙ cōgruit āt magis de ſanitate ⁊ omnino de v̄tutibꝰ corporeis dr̄e eē armoniā q̄ꝫ dr̄e h̄ de aīa. māifeſtū āt ſi aliqs tētauerit reddere paſſiōes ⁊ oꝑa aīe ex eo ꝙ ē armōia q̄dā difficile erit h̄ adaptare.i. difficile erit tales rōnes reddere. ¶ Notādū ꝙ cognita q̄ditate rei hēmus viā ad reddēdū rōnē de ipſis accn̄tibꝰ ⁊ de ipſis ꝓꝓetatibꝰ. iō dicebat̄ in ꝓlogo ꝙ ſm̄ q̄ſcūꝗ diffōnes nō ꝯtigit accn̄s cognoſcere: ſꝫ neꝗ ſi ſm̄ diffōnes illas ē facile imagiari aliqd de ipſis accn̄tibus oēs tales diffōnes vane ſunt. q̄re ſi aīa eēt eſſentialr̄ ipa armōia: tūc cognita q̄ditate armōie de facili poſſemꝰ reddere rōnē paſſionū ⁊ oꝑationū aīe. Sꝫ cū cognita q̄ditate armōie difficile ſit h̄ cognoſcere ſeq̄t̄ ꝙ aīa nō ſit armonia. ¶ Nōnᵐ āt ꝙ cognita q̄ditate ipſiꝰ ꝓportōis poſſimus reddere rōnē eoꝝ q̄ ꝯpetūt ſanitati robori ⁊ decori. ⁊ alijs hꝰ v̄tutibꝰ corꝑalibꝰ. naꝫ h̄ in q̄dā armonia ⁊ cōmēſuratōe ꝯſiſtūt. nā ſanitas ꝯſiſtit in ꝓportōe ⁊ armōia humoꝝ. Robur v̄o in ꝓportione oſſiū ⁊ neruoꝝ. vt innuit ph̄s in p̄nꝰ tertij de eligēdis. Per armoniā ḡ poſſumꝰ reddere rōnē eoꝝ q̄ ꝯpetūt iſtis v̄tutibꝰ corꝑalibꝰ: ſꝫ q̄lr̄ ꝑ armoniā poſſemꝰ reddere rōnē ipoꝝ opeꝝ itllūbiliū ⁊ ipaꝝ paſſionū aīe nulloꝰ eēt facile: ⁊ qꝛ ſic ē: ſanitas ⁊ hꝰ v̄tutes corꝑales magꝭ vīr eē armōia q̄ꝫ aīa. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Ampliꝰ āt qm̄ dicimꝰ armoniā ī duo reſpicientes: maxime q̄dē ꝓpꝛia magnitudinū in hn̄tibꝰ motū ⁊ pōnem ⁊ ꝯpōnē ipoꝝ: cū ſic ꝯgruāt: vt nullū ꝯgeneū ꝑtermittat̄: hic āt ⁊ eoꝝ q̄ miſcentur rōnē. Cō. 56

¶ Neutro q̄dē igit̄ mō rōnabile eſt. Cō. 57

¶ Adducit 4ᵃᵐ rōnē ſumptā ꝑ ꝯꝑatiōēꝫ ad ipa ꝯpōibilia: quoꝝ ꝯpō ⁊ rō vīr eē armōia. circa qḋ duo facit: qꝛ p̄ ait ꝙ aīa ñ ē armonia: qꝛ nec ē ꝯpō nec rō ꝯponibiliū. 2° qḋ ſuppoſuerat ꝓbat ibi (Cōpō aūt ꝑtiū) dicit ḡ. Amp. āt qm̄ dicimus armoniā reſpicientes ī duo.i. ad duo. nā vnoꝰ armonia ē maxīe ꝓpa magnitudīe. ⁊ h̄ in magnitudībꝰ hn̄tibꝰ motū poſitionē ⁊ ꝯpōnē ipſoꝝ.i. ipſaꝝ ꝑtiū: cū ipe ꝑtes ſic ꝯgruāt.i. ſic ꝯueniāt vt nullū ꝯgeneū.i. nihil eiuſdeꝫ gnīs ꝑtermittat̄. ipa ḡ ꝯpō ⁊ ordinatio ꝑtiū ſine defectu dr̄ armonia. hic āt ⁊ alioꝰ dicimus armoniā eſſe rōnē eoꝝ q̄ miſcent̄. ⁊ ſubdit ꝙ neutro q̄dē igr̄ mō.i. nullo illoꝝ modorū eſt rōnabile aīaꝫ eē armoniā. ¶ Nōnᵐ āt ꝙ ꝑtes alicuius totiꝰ vel ꝯponētia aliqḋ totū: aliqn̄ ſic ordināt̄ in toto ꝙ qḋlibet ꝯponētiū remanet ī nā̄ ſua. vt pꝫ de lapidibus ꝯponētibꝰ domū ⁊ de chordis ꝯſtituētibꝰ cithará: ⁊ d̄ fiſtulis ꝯſtituētibꝰ organa. nā q̄libꝫ lapis remanet in nā̄ ſua. ⁊ q̄libꝫ chorda ī cithara: ⁊ q̄libꝫ fiſtula in orgāis manet ſm̄ ſuā ſubaꝫ: aliqn̄ v̄o ꝯponibilia nō remanent ī nā̄ ſua. vt pꝫ de elt̄is ꝯponētibꝰ mixtū q̄ nō manent ſub formis ꝓpꝛijs: vtroꝗ āt mō īuenit̄ armonia. nā cū ꝯponētia totiꝫ remanēt in eo ſub ꝓpꝛijs formis: tūc armonia eſt ꝯpō ꝯponibiliū nō patiēs defectū alicuiꝰ ꝯgenei.i. alicuiꝰ eiuſdē gnīs. nā cū nulla chorda deficit ī cithara: ⁊ nulla fiſtula debita deficit in orgāis: ⁊ nullus lapis debitꝰ d̄ficit in domo: tūc ex hoc vīr reſultare q̄dā ꝓportio ⁊ q̄dā armonia: qn̄ vero ꝯponētia nō remanēt ſub ꝓpꝛijs formis. vt pꝫ in mixtione. tūc armonia nihil eſt aliud q̄ꝫ rō miſcibiliūꝫ: ⁊ qꝛ neutro iſtoꝝ modoꝝ aīa vīr eſſe armonia. nulloꝰ vīr ꝯcedēdū aīaꝫ armoniā eſſe. ¶ Nōnᵐ ēt ꝙ qn̄ ꝯponētia remanent ſub ꝓpꝛijs formis pn̄t hr̄e multā diuerſitatē. nā aliqn̄ ipa ꝯponētia reqrūt ꝓpꝛiū motū: qꝛ aliter mouet̄ chorda acuta alr̄ chorda grauis. aliqn̄ v̄o reqrūt ꝓpꝛiā diſpōnem. vt pꝫ in domibꝰ ꝯſtituentibꝰ ciuitatē q̄ nō opꝫ ꝙ adiuicē ſe ꝯtingāt: tn̄ ſi bn̄ dꝫ eſſe diſpoſita ciuitas opꝫ domos eē bn̄ ordinatas. aliqn̄ v̄o hꝰ ꝑtes ꝯſtituentes totū non ſolū reqrūt debitā poſitioneꝫ: ſꝫ ēt reqrūt debitū ꝯtactū ⁊ debitā ꝯpōnē. vt pꝫ de lapidibꝰ ꝯſtituētibꝰ domū quos dꝫ ſe ꝯtingere vt domū ꝯſtituāt. ideo ph̄s ait hꝰ armoniā eſſe ī magnitudinibus hn̄tibus motū poſitioneꝫ ⁊ compōnē ipſaꝝ partium. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cōpoſitio aūt ꝑtiū corꝑis multū iueſtigabilis eſt. multe.n. cōpōnes ꝑtiū: ⁊ multiplr̄ ſunt: cuiꝰ igit̄ ⁊ quō cōgruit accipe itellectū: cōpōnē eē: aut ⁊ ſenſitiuū ⁊ appetitiuum.

¶ Probat qḋ ſuppoſuerat: circa qḋ duo facit: qꝛ p̄ ꝓbat ꝙ aīa nō ē armonia q̄ ē ꝯpō ꝑtiū. 2° ꝙ nō eſt armonia q̄ ē rō mixtionis ibi. (Silr̄ āt.) dicit ḡ ꝙ ꝯpō aūt ꝑtiū corꝑis eſt multū īueſtigabilis.i. eſt valde manifeſta: ⁊ multe compoſitiōes ꝑtiū ſunt ⁊ ꝑtes multiplr̄ ſunt ꝯpoſite. cuiuſmodi ergo ⁊ quō ꝯgruit accipe ītellectū ꝯpōneꝫ eſſe aut ſenſitiuū ⁊ appetitiuū ſup. nō eſt facile īueſtigare. ¶ Nōnᵐ aūt viꝫ rōnibꝰ in hoc ꝯſiſtere ꝙ qꝛ poſitio partiū corporis ē facile īueſtigabilis: ea aūt que ſunt aīe qualiter ſint cōpoſita nō eſt facile īueſtigabile cuiuſmodi pars cōponit ītellectū: ⁊ qualiter ītellectꝰ aut ſenſus aut appetitꝰ ſunt cōpoſita nō ē facile īueſtigabile: q̄re aīa ⁊ ea q̄ ſūt aīe nō pn̄t eē armonia q̄ eſt ꝯpō ꝑtiuꝫ ⁊ q̄ eſt faciliter inueſtigabilis;

¶ Nōn^m ēt q̄ ſm armōiā q̄ ē ꝯpō ptiū cū remaneāt ptes in ſua nā ⁊ ſua ſuba facile ē videre q̄lr ē tal' ꝯpō. nā facile eſt videre quō carnes ⁊ oſſa ꝯſtituūt corp^9 aīal'. ⁊ quō lapides ꝯſtituūt domū ⁊ chorde citharaꝫ. ⁊ ſic ĭ alijs. veꝝ q̄ miſcibilia ñ manēt ĭ mixto ſub ꝓprijs formis. difficile ē videre q̄l' ſit armōia q̄ ē rō mixtiōis: vt difficile ē videre q̄lr el'ra ꝯponūt carnē aut os aut qđcūq̄ꝫ mixtū. Deide cū dič

¶ Silr āt ⁊ icōueniēs ⁊ rōnē mixtiōis eē aīaꝫ: ñ eñiꝫ eādē hꝫ rōnē cōmixtio el'toꝝ ſm quā caro: ⁊ ſm quā os. Accidet igiť multas aīas hēre: ⁊ ſcđm oē corp^9: ſiqdē oīa ex el'is cōmixtis ſūt: cōmixtionis aūt rō armonia ⁊ aīa.

¶ Improbat aliud mēbꝝ. vꝫ. q̄ aīa ñ ſit armonia q̄ eſt rō mixtiōis. d. ſilr āt ⁊ icōueniēs ē aīaꝫ eē rōnē mixtiōis: q̄ nō hꝫ eādē rōnē mixtio el'toꝝ ſꝫ quā ē caro ⁊ ſꝫ quā ē os. accidet igiť mltas aīas hēre oē cōp^9 ſꝫ diuerſas ſuas ptes: ſi qdē oīa mēbra ſunt ex el'is ꝯmixta: ⁊ aīa ē armōia ⁊ rō ꝯmixtiōis: oꝫ ſꝫ diuerſas rōnes ꝯmixtiōis reptas in vno q̄q̄ꝫ corpe aīato eſſe ibi diuerſas aīas: qđ eſt inconueniēs. ¶ Nōn^m āt q̄ q̄ caro ē valde q̄d mobile igĕiauit nā vt i q̄lꝫ aīali eēt aliq̄d duꝝ ad ſuſtinēdā carnē. vñ aliq̄b^9 aīali b^9 dedit nā oſſa aliq̄b^9 ſpinas. aliq̄b^9 vō ſipiōes. in oī ḡ aīali ſūt diuerſe rōnes mixtiōis: q̄ ñ ſm eādē rōnē ꝯſtituūť el'ta ad ꝯſtituēdā carnē v'l os v'l ſpinā vel ſipionē. i. neruū illū quē hñt aīalia loco oſſis. q̄ť ſi aīa idē ē qđ rō mixtiōis in q̄lꝫ aīali erūt diuerſe aīe: qđ ē icōueniēs. Deide cū dič.

Cō.58 ¶ Inueſtigabit āt h̄ vtiq̄ꝫ aliq̄s ab empedocle: vnūq̄đq̄ꝫ. n. hoꝝ rōne q̄dā dič eē: vtꝝ igiť h̄ rō aīa eſt: aut magis alteꝝ aliqđ cū ſit in partib^9:

¶ Spālr deſcēdit ad opiōnē empe. q̄ videbať h̄ pōere q̄ aīa ⁊ forma rei eēt idē qđ armōia ⁊ ꝓportio q̄dā. circa qđ tria facit: q̄ p̄ iprobat hꝫ pōnē. 2° hāc pōnē q̄uis ſit falſa: oñdit tñ eā eē ꝓbabilē. 3° epilogat circa determiata. 2° ibi (Si vō alteꝝ) 3° ibi (Et qđ qdē) igř circa p̄^m tria facit ſm q̄ tres rōnes adducit ꝯ empe. 2° ibi (Amp. āt) 3° ibi. (Et h̄ vtiř.) dič ḡ q̄ iueſtigabit aūt h̄ vtiq̄ꝫ aliq̄s ab empe. q̄ ipē dič vnūq̄đq̄ꝫ hoꝝ aīatoꝝ eē rōne q̄dā. i. ꝑ rōnē q̄dā. ſi ḡ vnūq̄đq̄ꝫ corp^9 aīatū hꝫ eē ꝑ q̄dā rōnē. i. ꝑ q̄dā ꝓportionē: cū vnūq̄đq̄ꝫ tale corp^9 hēat eē ꝑ aīaꝫ. vtꝝ ḡ hec rō ⁊ h^c ꝓportia ē aīa aut magis aīa eſt alteꝝ aliqđ q̄ꝫ hꝫ ꝓportia cū hꝫ ꝓportio ſit i ptib^9 ſup. alia ⁊ diuerſa. ¶ Nōn^m q̄ q̄cq̄d dicat emp̄. icidit in icōueniēs. nā ſi dicit aīaꝫ eē ꝓportionē icidit in icōueniēs ſupi^9 tactū. vꝫ. q̄ cū i ptib^9 corpis ſint diuerſe ꝓportōes: q̄ ĭ eodē corpe ſūt diuerſe aīe. ſi āt dicat aīaꝫ ñ eē ꝓportōeꝫ. tūc ꝯdicit ſibi cū diceret corpus aīatū hēre eē ꝑ q̄dā ꝓportiōeꝫ: qđ ñ eēt niſi aīa eēt q̄dā ꝓportio. nam eſſe nō habꝫ ſimpl'r corpus animatū niſi per animam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius aūt vtꝝ ꝯcordia cuiuſlibet mixtionis cā: aut eius q̄ ſcđm rōnem.

¶ Adducit 2^am rōnē ꝯ emp̄. d. ampli^9 āt ſup. q̄ret aliq̄s ab emp̄. vtꝝ ꝯcordia ſit cā cuiuſlꝫ mixtiōis aut ſit cā ſolū hꝫ mixtiōis q̄ ē ſm rōnē. i. ſm ꝓportōeꝫ ꝑ quā ſup. ꝯſtituunť corpa aīata. ¶ Nōn^m āt q̄ ꝑ hāc rōnē q̄cq̄d dicat empe. icidit in icōueniēs. nā cū ipē diceret q̄ aīa ē q̄dā ꝓportio ⁊ q̄dā armōia. tūc q̄rať ab emp̄. vtꝝ ꝯcordia quā ponebat cāꝫ ḡnatiōis reꝝ ſit cā cuiuſlꝫ mixtiōis: q̄ ſi ipſe dicat qđ ſic. tč vel oē corp^9 mixtū eēt aīatū v'l oportebit dare aliq̄ alīam cām q̄ꝫ ꝯcordiā q̄ faciat mixtionem illā quā regrit aīa. ſi āt dicat amicitiā vel ꝯcordiā nō eē cāꝫ cuiuſlꝫ mixtiōis: ſꝫ ſolū mixtiōis aīate vel mixtiōis illi^9 quā regrit rō aīatoꝝ: tč ꝯdicit pōni ſue. dicebat. n. litē eē cāꝫ cuiuſlꝫ diſgregatāis: ꝯcordiā vō cuiuſlꝫ ꝯgregatāis. Deide cū dič.

¶ Et hoc vtrū rō ē: aut aliq̄d p̄ter rōnē. ¶ Hec qdē igiť hñt huiuſmodi dubiationes. Cō.59.

¶ Adducit 3^am rōnē ꝯ empe. d. ⁊ ſup. q̄rať ab empe. vtꝝ h̄. i. ꝯcordia ē idē qđ rō. i. ꝓportio quā dič eſſe aīaꝫ: aut ꝯcordia eſt aliq̄d alteꝝ p̄ter rōnē. i. p̄ter hꝫ ꝓportōeꝫ ⁊ armoniā. ⁊ ſubdit q̄ h̄ qdē igř dicta ab emp̄. hñt hꝫ dubitationes: q̄ q̄cq̄d emp̄. dicit icidit in icōueniēs. ¶ Nōn^m āt q̄ ꝑ hāc ēt rōnē tertiā q̄cq̄d dicat empe. icidit in icōueniēs. nā ſi ipē dicat q̄ cōcordia ſit idē qđ illa rō ⁊ illa armonia quā dicit eē aīaꝫ. tūc cū ꝯcordia ſit cā illi^9 armōie idē erit cā ſui ipſi^9. ſi vō dicat ꝯcordiā ñ eē illā armōiā ⁊ illā ꝓportōeꝫ: tūc cū armōia ⁊ ꝓportio ſit q̄dā ꝯueniētia: ꝯueniētia āt ſit q̄dā ꝯcordia. ſeq̄ť q̄ ꝯcordia nō ſit ꝯcordia. vel ḡ oꝫ dīcere empe. q̄ ꝯcordia ſit cā ſui ipſi^9: vel q̄ cōcordia nō ſit ꝯcordia: quoꝝ vtrūq̄ꝫ eſt icōueniēs. ¶ Deide cū dicit.

¶ Si vō alteꝝ eſt a mixtōe aīa: q̄d igiť ſilis carnis eē interimiť: ⁊ alijs ptibus aīalis.

¶ Quia dixerat ſupi^9 q̄ h^c pō q̄ aīa ē q̄daꝫ ꝓportio ⁊ q̄dā armōia vel q̄dā mixtio hēbat directas rōnes: ꝑꝑ qđ īnuebat eā eē ꝓbabilē. iō h̄ oñdit quō hꝫ poſitio ſit ꝓbabil'. circa qđ duo facit ſm q̄ armōia dupl'r ſumi pōt. nā p̄ oñdit q̄ vř eſſe ꝓbabile aīaꝫ eē armoniā ꝓut armōia eſt idē qđ ꝯpō ptiū. 2° declarat q̄ vř eē ꝓbabile aīaꝫ eē armōiā ꝓut armōia eſt idē qđ rō ꝯpōnis vel mixtiōis ibi (Adhuc āt) dicit ḡ. ſi vō aīa eſt aliq̄d alterū a mixtiōe. i. ab armōia q̄ ē mixtio ⁊ ꝯpō ptiū q̄d igiť ſil' carni eſſe. ⁊ alijs talib^9 ptib^9 aīalis iterim. ť. i. tolliť ſup. aīa. formeť ḡ ſic rō. illud q̄ interempto ⁊ remoto remoueť aliud ꝓbabile vř q̄ ſit idē cū illo: ſꝫ remota carne ⁊ remotis alijs ptibus ex q̄bus componiť animal ſtatiꝫ remoueť aīa: q̄re vř anima eſſe idem qđ ꝯpō ipſaꝝ partium: q̄ tolliť anima amota mixtione ⁊ amota ꝯpōne taliū ptiū. ¶ Deide cum dicit.

¶ Adhuc aūt ſiqdē nō vnaq̄q̄ꝫ ptiū hꝫ aīaꝫ: ⁊ ſi nō eſt anima ratio compoſitiōis: q̄d eſt ꝑꝑ qđ corrumpiť anima deficiente.

¶ Oñdit q̄ vř eē ꝓbabile aīaꝫ eſſe armōiā q̄ ē rō mixtionis ⁊ ꝯpōnis. d. adhuc āt ſi qdem nō vnaq̄q̄ꝫ ptiū al'is hꝫ aīaꝫ q̄ ſit rō mixtiōis: ⁊ ſi aīa nō eſt rō ꝯpōnis q̄d ē ꝑꝑ qđ corrūpiť. i. tolliť aīa ǒficiēte tali rōne mixtiōis ⁊ ꝯpōnis. hꝫ aūt hec rō eādeꝫ viꝫ cū alia. nā q̄ amota rōne ꝯpōnis tolliť aīa: vř q̄ aīa ſit idē qđ armonia: q̄ eſt rō mixtionis. ¶ Nōn^m āt q̄ he due rōnes volētes ꝓbare aīaꝫ eē armoniā ſunt ꝓbabiles ⁊ apparentes: ſꝫ ñ ſūt neceāe ⁊ vere. naꝫ nō oꝫ q̄ q̄cūq̄ꝫ remoto remoueať ⁊ aliud: q̄ illud ſit ideꝫ cū illo. nā nō poſſet ab igne tolli cal'itas niſi tolleretť ei^9 ſuba ⁊ nā: nō tñ ꝑꝑ hoc calor eſt forma ſubalis ignis.

¶ Qđ qdē igiť ñ armōiā poſ'e ē eē aīaꝫ: neq̄ꝫ circulariter moueri māifeſtū ē ex dictis: ſꝫ āt accidēs moueri ſič diximus ē ⁊ mouere ſeipſam: vt moueri qdē in quo ē: hoc āt moueri ab aīa: al'r aūt nō eſt poſ'e moueri ſcđm locū ipſam. Cō.60.

¶ Ultimo epilogat circa determiata. d. qđ qdē igř nō ē poſ'e aīaꝫ eē armoniā vt dicebat emp. neq̄ꝫ circulariter eā moueri vt dicebat plato māifeſtū ē ex dictis: ſꝫ ē. i. ꝯtingit eā moueri ſꝫ accñs ſič diximus ⁊ ꝯtingit eā mouere ſeipaꝫ vt ꝯ^t moueri q̄d. i. aliq̄d in eo in q̄ eſt. ſic ḡ moueť aīa: q̄ moueť corp^9 in q̄ exiſtit. ideo ſubdit q̄ h̄ āt moueri ē ab aīa. ⁊ iſta aīa mouet ſeipaꝫ mouēdo corp^9. al'r āt ñ ē poſ'e moueri ipſam ſm locum.

Rationabili^9 aūt dubitabit vtiq̄ꝫ aliq̄s de ipā tāq̄ꝫ q̄ moueť i huiuſmōi ꝯſiderās. dicimus. n. aīaꝫ triſtari gaudere: Cō.61.

conſidere: timere: amplius autem iraſci: ꝛ ſentire: ꝛ itelligere: hec aūt oīa motus eē videnť: vñ opinabiť aliqs ipſam moueri.

¶ Poſtq̄ phs diſputauit ꝯ opiōn ē democ. platōis ꝛ empe. in pte iſta diſputat ꝯ q̄ſdā aliā opionē q̄ dr fuiſſe platōis. qḋ āt h dr ānexū ē imediate dictis. dixerat. n. ꝯ phs aiam nō moueri p ſe: ſ; p accñs: ꝯ qḋ poſſ; qs obycere q aīa iraſciť triſtať ꝛ gaudet. ſ; he paſſiōes ſūt qdā mot᷒. ḡ aīe p ſe ꝯpetit moueri. duo ḡ facit: q2 p̄ pōit hāc pōnē q aīe cōpetit p ſe moueri: diť eā eē rōnabiliorē alys. 2° oñdit q pp hꝰ paſſiōes ꝛ opa aīe nō debemus ꝯcedere aīa; p ſe moueri. 2ª ibi. (Hoc āt nō eſt nec̄e) dicit ḡ. rōnabili᷒ āt dubitabit vtiq; aliqs de ipa aīa tāq; ſit illa q̄ mo᷒ p ſe ꝯſiderās in hꝰ paſſiōib᷒ ꝛ opōnib᷒ aīe. dicim᷒. n. aīa; triſtari: gaudere: ꝯſidere ꝛ tīere. ¶ Ampli᷒ āt dicim᷒ eā iraſci ꝛ ſētire ꝛ itellēre: ſ; h oīa eē mot᷒ vr̄. vñ opīabať aliqs ipa; aīa; moueri.

Dubitaret

forte aliqs. vtꝝ he paſſiōes ꝛ opatiōes hēant rōnē mot᷒. ¶ Dō; q vt cōiter dr i opib᷒ aīe triplex iueniť mot᷒. v;. ppe: min᷒ ppe: ꝛ ſilitudiarie. ppe āt repiť mot᷒ in appetitu ſēſitiuo. min᷒ ppe repiť in ſenſib᷒. ſilitudiarie āt ꝛ mīme ppe repiť in itellectu. ad motū āt ppe q̄tū ad pñs ſpectat duo ꝯcurrūt. v;. trāſmutatio ƀ; eē nāle: ꝛ ſubm nālr trāſmutabile i appetitu ḡ ſenſitiuo ꝛ ƀm paſſiōes ſenſitiuas h; eē ppe mot᷒: q2 ibi ē trāſmutatio ƀm eē nāle vt appet i ira vbi ſanguis accēdiť ꝛ inflāmať. accēſio āt ꝛ iflāmatio noīant trāſmutatōe; ƀm nāle eē. ¶ Rurſus ꝯcurrit ibi ſub; nālr trāſmutabile: q2 appetit᷒ ſēſitiu᷒ fūdať i orgāo aliq̄ corpali: qḋ cū ſit corp᷒ paſſibile ē nālr trāſmutabile. in ſenſib᷒ vō ē mot᷒ min᷒ ppe: q2 nō ē ibi trāſmutatio ƀm eē nāle: ſ; ƀm eē intētōale. ſiť. n. ſenſus ſuſceptiui ſpēꝝ ſine mā. organū ḡ ſenſitiuū. l; ſit corp᷒ nālr trāſmutabile ꝛ paſſibile: in ſenſu tñ nō ē ppe mot᷒ vt dīſu; ē: ſ; in itellu qdē: nec eſt mot᷒ rōne trāſmutatōis nālis: nec rōne ſubi nālr trāſmutabil᷒: q2 intelligere nō fūdať in orgāo corpali: h āt l; ſit bñ dcm̄ aliq̄ mō: tñ eſt pter ppoſitū. Nr̄a. n. dubitatio ē vtꝝ iraſci gaudere: ſētire ꝛ itelligere ꝛc̄. hꝰ. dicāt motū. ad qḋ dr̄e poſſumus q nullū tale ppe dicit motū. ſi. n. ira formalr eēt ipa ebulitio ſanguis accēſi cū hꝰ ebulitio ſit qdā mot᷒ cōgeremur dr̄e irā p ſe ꝛ ppe quēdā motū eē: ſ; h ē fl;. nā ip; iraſci nō ē formalr ipſa ebulitio ſanguis: ſ; hꝰ ebulitio ē mā. ire: q2 ſanguis ebulitōe facta diť ꝛ ꝯſurgit ira. dicamus ḡ: gaudere. ꝛ triſtari. ꝛ ſentire. ꝛ itelligere ꝛ cetera talia ñ eē ppe ꝛ formalr mot᷒. verūtñ aliq̄ hoꝝ reqrūt motū ppe: ꝛ nō fiūt ſine motu ppe ſumpto. aliq̄ vō hꝰ motū ppe nō reqrūt. poſitio ḡ h dicēs aīa; p ſe moueri: q2 gaudet triſtatur ꝛ ſētit: vt themi᷒ īnuit dupľr dficit. p̄ qdē: q2 gaudere triſtari ꝛ cetera hꝰ ñ ſunt ppe mot᷒. 2° vō: q2 dato q cēnt motus: aīa nō p ſe moueret: q2 aīa non gaudet nec triſtať nec ſentit: ſ; hō p animā agit iſta. ¶ Deinde cu; dicit.

Cō. 62. ¶ Hoc aūt nō ē nec̄e: ſi. n. ꝛ maxie gaudere: aut dolere: aut itelligere mot᷒ ſūt: ꝛ vnūqḋq; moueri aliqḋ: moueri āt eſt ab aīa: vt iraſci aut timere: in eo q corpus quodāmō mouet. Intelligere āt forſitā huiuſmōi ē alteꝝ aliqḋ.

¶ Oñdit q pp gaudere triſtari: ꝛ pp cetera hꝰ opa ꝛ paſſiōes aīe nō debem᷒ ꝯcedere aīa; p ſe moueri: circa qḋ q̄tuor facit ƀm q q̄ttuor rōnes adducit ad ppoſitū. 2ª ibi. (Dr̄e āt iraſci) 3ª ibi (Hoc āt nō rāq;) 4ª ibi. (Intellect᷒ aūt) circa p̄m duo facit: q2 p̄ adducit rōnē q pp hꝰ paſſiones ꝛ opa aīe ñ debem᷒ ꝯcedere aīa; moueri. 2° declarat cuiuſmōi ſint mot᷒ hꝰ paſſiōes ibi (Hoꝝ āt accūt) dicit ḡ q h aūt ñ ē nec̄e. v;. q aīa moueať. nā ſi gaudere dolere aut intellēre maxie mot᷒ ſūt ꝛ vnūqḋq; .i. ƀ; vnūqḋq; tale op᷒ vel ƀm vnāquāq; talē paſſionē ꝯtīgit aliqḋ moueri. illud āt moueri vt iraſci aut timere eſt ab aīa in eo qḋ cor aliq̄ mō mo᷒: ꝛ q2 cor ꝛ organa corpalia mouenť p hꝰ paſſiōes ñ dbem᷒ ꝯcedere q talia ſint mot᷒ aīe: ſ; q ſint motus corpaliū orgāoꝝ. addit āt q intellēre ē forſitā aliqḋ alteꝝ ab hꝰ: q2 nō ē ſilis rō de eo. ꝛ d alys paſſiōib᷒ ꝛ opib᷒ aīe. diť ḡ forſitā ꝛ dubitatiē loqť d itellu: q2 nōdū declaratū ē cuiuſmōi vt᷒ ſit vt᷒ itellectiua: ſ; de h in 3° tractabiť. ¶ Nōn᷒ āt vi; rōnis h᷒ in h ꝯſiſtere: q2 ea q̄ ſr̄ p ſe aīe ñ cōicāť corpi nec orgāis: ſ; in hꝰ paſſiōib᷒ mo᷒ cor ꝛ talia: ꝛ cōicāť corpi. ḡ nō ſr̄ p ſe aīe. ¶ Nōn᷒ ēt q hꝰ paſſiōes ꝛ opa aīe ñ ſr̄ mot᷒ vt i hꝰ opione ſuppōiť: dato tñ q cēnt mot᷒ aīa his motib᷒ ñ mo᷒: ſ; hō p aīa;. ¶ Deide cū diť.

¶ Hoꝝ aūt accidūt alia qdē ƀm loci mutationē quorūdā modoꝝ: alia aūt ƀm alterationē: qualis aūt ꝛ quomō alterius rationis eſt.

¶ Oñdit cuiuſmōi mot᷒ ſint hꝰ opa ꝛ paſſiōes aīe. d. q de nūero hoꝝ quorūdā modoꝝ. v;. paſſionū ꝛ opeꝝ aīe alia qdē ſr̄ ƀ; loci mutatōe;. alia vō ƀ; alteratōe;. ꝛ ſubdit q q̄lia āt ſūt talia ꝛ q̄uo ē ibi mot᷒: alteri᷒ rōnis ē. i. ñ ſpectat ad pñtē ꝯſideratōe;. pñs. n. ꝯſideratio nō patiť exqſite determiare q̄les ſint hꝰ paſſiōes ꝛ q̄uo i eis h; eē mot᷒ in li° āt rhetoricoꝝ magl exqſite dteriatū ē de hꝰ paſſiōib᷒ q̄liter eē hēant ꝛ vñ oriāť. ¶ Nōn᷒ āt q he paſſiōes nō ſūt ppe mot᷒: ſ; ſūt qdā modi mot᷒ inq̄tū hñt mot᷒ ānexos. iō in lr̄a dr q de nūero hoꝝ dictoꝝ modoꝝ. v;. motuū cuiuſmodi ſūt paſſiōes ꝛ opa aīe alia dñt eē mot᷒ ƀ; loci mutatione; alia ƀm alteratiōe;.

Dubitaret

forte aliqs q̄uo in his paſſiōibus ꝯcurrit vterq; mot᷒ tā local᷒ q; alteratōis. ¶ Dō; q cū hō iraſciť ſanguis iflāmať ꝛ accēdiť ꝛ ebulit. accēſus āt ſanguis ꝛ ebuliēs fluit ad exteriores ptes. inq̄; ḡ ſanguis accēditur ꝛ ebulit eſt ibi alteratio. inq̄tu; vō fluit ad exteriores ptes ē ibi loci mutatio. In timore āt ēt h᷒ ꝯcurrūt. nā p timorē cor ꝯſtrīgiť ꝛ ſanguis fluit ad cor. ꝛ ſic ē ibi loci mutatio. currēte āt ſanguie ad cor remanent mēbra palida. ꝛ ſic ē ibi alteratio. fere ḡ i olb᷒ paſſiōib᷒ ꝯcurrit vterq; motus: ſ; i aliqb᷒ vr̄ eē pncipalior mot᷒ alteratiōis: in aliqb᷒ vō mot᷒ localis: ꝛ inde ē q alia dñt fieri ƀm loci mutatione. alia vō ƀm alteratōe;. ¶ Deide cum dicit.

¶ Dicere aūt iraſci aīa; ſile eſt: ꝛ ſi aliqs dicat eā texere vel edificare. Meli᷒ aūt eſt fortaſſis ſi diceret anima; miſereri: aut adiſcere: aut intelligere: ſ; hoīem anima. Cō. 63

¶ Adducit 2ᵃᵐ rōnē. d. q dr̄e aīa; iraſci ſile ē ꝛ ſi aliqs dicat eā texere vel edificare. melius aūt fortaſſis eſt nō dr̄e animā iraſci aut adiſcere aut intelligere: ſed hoīe; agere. hec aīa. i. p aīa;. anima ḡ nō moueť his motibus nec agit hꝰ opa: ſ; eſt rō ꝛ pn᷒ ꝛ cā. q̄re homo ſic agat ꝛ quare talr moueať. formeť ḡ ſic rō. nihil moueť illis motibus: reſpectu quoꝝ eſt rō ꝛ pn᷒ q̄re aliqḋ aliud moueať: ſed anima eſt rō ꝛ pn᷒: q̄re hō moueať his motib᷒. ḡ ipſa his motib᷒ nō moueť. ¶ Nōn᷒ āt q dubitatiue loqť dicens fortaſſe in eli᷒ eſt nō dr̄e pp itellectu;: de q̄ q2 nōdū certificatū eſt q̄le qḋ ſit. iō de ipſo ſemp ſub dubio loquiť.

Dubitaret

forte aliqs. vtꝝ gaudere ꝛ triſtari ꝛ cetera hꝰ ꝯperāt ipi aīe ƀm ſe. ¶ Dōm q vt ſatis īnuit phs i lr̄a aliud ē qḋ eſt rō agēdi: ꝛ aliud ē qḋ agit. nā nec forma agit nec mā patiť: ſ; ꝯpoſitu; agit p formā ꝛ patiť p mām. Debem᷒. n. imagiari q ſic res ſe h; ad eſſe ita ſe h; ad agere. qb᷒ ḡ cōperit p ſe eſſe ꝯpetit p ſe agere. ꝯpoſitū ḡ q2 p ſe ē p ſe agit. forma vō q2 nō p ſe ē: ſ; eſt rō eſſendi nō p ſe agit: ſ; ē rō agēdi. odire ḡ gaudere triſtari ꝛ cetera talia ſiue dicāt actōe; ſiue paſſionē nō pote-

rũt p ſe ↄpetere aĩe: qꝛ nihil qḋ ñ ė p ſe nec p ſe agit nec p
ſe patiẽ. aĩa ğ p ſe loq̃ndo nec p ſe gaudet nec p ſe triſtaẽ:
ſꝫ ė rõ qr̃ ↄpoſitũ gaudeat ⁊ triſtaẽ. bñ ğ dcm̃ ė ꝙ ė meliꝰ
dr̃e aĩaꝫ nec gaudere nec triſtari: ſꝫ hoīeꝫ agere hˢ p aĩaꝫ.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtꝝ itelligere p ſe
ↄpetat aĩe ita ꝙ poſſimꝰ cõcedere ꝙ q̄ꝫ/
uis aĩa ñ gaudeat nec triſteẽ: ſꝫ hõ p aĩam: nihilominꝰ tñ
aĩa p ſe itelligit. Dõꝫ ꝙ ẜꝫ quoſdã itelligere ė q̃dã opa/
tio aĩe in q̃ nõ cõicat cũ corpe. ⁊ hꝰ opõ vt dicũt nõ ė ipſiꝰ
ↄiũcti. iõ vt dicũt phs ſupradixit ꝙ itelligere ė aliqd alte
rũ hꝰ. qꝛ nõ ė opõ ipſiꝰ ↄiũcti: ſꝫ ipſiꝰ aĩe. nã cũ itellectꝰ nõ
ſit vtꝰ orgãica in itelligẽdo p ſe nõ laborat organũ corpo/
rale: q̃re talis opõ nõ vr̃ eė totiꝰ ↄiũcti ſꝫ aĩe. Sꝫ h ſta/
re nõ põt. nã q̄ꝫdiu ė aĩa ↄiũcta corpori nõ hꝫ p ſe eė ⁊ ſi ñ
ↄpetit ei p ſe eė nõ ↄpetit ei p ſe agere. ipꝫ ėt itelligere ñ ė
ipſiꝰ aĩe: ſꝫ ė ipſiꝰ ↄiũcti. dato ğ ꝙ itellectꝰ nulloꝰ vtereẽ or
gão corpali nec p ſe nec p acciñs: attñ ex q̃ aĩa ė forma cor/
poris q̊ poſito nõ p ſe ė: ſꝫ ė rõ eẽndi: ſeqẽ ꝙ nõ p ſe agat: ſꝫ
ſit rõ agẽdi: q̃re ipꝫ itelligere nõ p ſe ↄpetit aĩe: ſꝫ ſic aĩa ñ
p ſe ė: ſꝫ ė rõ q̃re hõ ſit: ſic nõ p ſe itelliget: ſꝫ ė rõ qr̃ hõ itel
ligat: hãc ãt vitatẽ ſpõl'r debẽt exp̈mere ⁊ ↄfiteri catholi
ci tractatores. vꝫ. ꝙ ẜm ꝑp̈etatẽ locutiõis nõ dicamus ꝙ
aĩa itelligat: ſꝫ ꝙ hõ p aĩam. Quo poſito oꝫ ↄcedere aĩam
itellectiuã eė formã corpis: ⁊ multiplicari ẜꝫ m'ltitudinẽ
corpoꝝ: imo cũ ipſe idẽ Auero. h ↄcedat ꝙ aĩa nõ adiſcat
nec diſſignat: ſꝫ hõ h faciat p aĩaꝫ ab ipo veritate coactꝰ:
oꝫ eũ dr̃e aĩaꝫ itellectiuã eė formã corpis ⁊ ñ eė vnũ itel/
lectũ nũero in oĩbꝰ: ſꝫ plĩficari ẜm plĩficatõeꝫ aĩaꝝ itelle/
ctiuaꝝ. hꝰ ãt aĩaꝫ ẜꝫ h plĩficari oꝫ ẜꝫ plĩficatõeꝫ cõpoꝝ.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtꝝ aliq̊ mõ poſſi
mus ↄcedere ꝙ aĩa itelligat. Dõm ꝙ
ſi iudicamꝰ de agere ſic iudicamꝰ de eė qcqd nõ hꝫ p ſe eė
nõ hꝫ p ſe agere: verũtñ qꝛ aĩa itellectia: lꝫ q̄ꝫdiu ė ↄiũcta
corpi nõ hẽat p ſe eė: ſꝫ det eė ↄiũcto: verũtñ cũ ipa nõ ſit
educta de potẽtia corpis: nõ eſt ita imerſa mãe ſic cetere
forme: nec ita ſuũ eſſe depẽdet a mã ſic eė aliaꝝ formaꝝ.
iõ ipꝫ itelligere magis ꝑp̈e vel nõ ſic iprop̈e attribuiẽ aĩe
itellectĩe ſic attribuũẽ alie actões alijs formis. iõ nõ ė ita
h iprop̈a. aĩa itellectiua itelligit. ſic ė hec. aĩa brutoꝝ ſen/
tit. h. n. magis ė ꝑp̈a. hõ itelligit. q̄ꝫ aĩa itelligit: ſꝫ qꝛ p ſe
agere magis ꝑp̈e põt attribui aĩe itellectiue q̄ꝫ alijs aĩa/
bus: eo ꝙ ſuũ eė nõ ſic depẽdet a corpe ſic eė aliaꝝ aĩaꝝ.
iõ forte nõ ſimpliciter: ſꝫ p q̄ꝫdã ↄpatõeꝫ dixerũt aliq hãc
eė ꝑp̈iã ꝙ aĩa itelligit. qcqd ãt ſit de locutõe ↄpatiã oĩa
tñ hec ſimpliciter ⁊ abſolute ẜm ꝑp̈ietatẽ vocabuli attri
buenda ſunt compoſito magis q̄ꝫ forme ⁊ homini magis
q̄ꝫ anime. Deinde cum dicit.

Hoc ãt ñ tãq̄ꝫ motu i illa exñte aliqñ qdẽ vſq̄ꝫ
ad illã: aliqñ aũt ab illa: vt ſenſus qdeꝫ ab his:
reminiſcẽtis vero ab illa: motus quidẽ ſunt in
ſenſibilibus organis aut quietes.

Adducit tertiã rõnẽ. d. ꝙ h aũt. i. hꝰ opa ⁊ paſſiões non
ſup. ↄpetũt aĩe tãq̄ꝫ motu exñte in illa: ſꝫ aliqñ qdẽ motꝰ
ſũt vſq̄ꝫ ad illã. i. vſq̄ꝫ ad aĩaꝫ. aliqñ ãt ſunt ab illa. i. ab aĩa
vt ſẽſus qdẽ ſt ab his. i. a ſenſibilibꝰ ad aĩaꝫ. reminiſcẽtia
vo ė ab illa. i. ab aĩa: ⁊ qꝛ ſic ė motꝰ aut qetes q̃ ſũt hꝰ ſunt
i ſenſibilibꝰ orgãis: nõ in aĩa. Nõnᵐ ãt viꝫ rõnis hꝰ in h
ↄſiſtere ꝙ nihil moueẽ niſi illud i q̃ ė motꝰ: ⁊ qꝛ hꝰ paſſio/
nes ⁊ opa motꝰ ſũt in orgãis: nõ ſũt in aĩa: ſꝫ ſũt ad aĩaꝫ vel
ab aĩa: ſeqẽ ꝙ p hꝰ paſſiões ⁊ opa ñ moueaẽ aĩa: ſꝫ ſenſibi
lia organa moueãt. Nõnᵐ ėt ꝙ aliq motꝰ ſũt ad aĩam
vt appꝫ i ſentiẽdo vbi motꝰ icipit a ſenſibilibꝰ ⁊ terminaẽ
vſq̄ꝫ ad aĩaꝫ. aliqñ qdẽ motꝰ ſũt ab aĩa vt appꝫ in remiſcẽ
do. nã ẜꝫ remiſcẽtiã ex ipis ſpẽbꝰ q̃s hꝫ aĩa apud ſe tẽdit i
cognitõem reꝝ. h ğ motꝰ ė aliqd ab aĩa ad res: ⁊ qꝛ oẽs ta
les motꝰ vel ſũt ab aĩa vel ad aĩaꝫ: ⁊ nulli tales motꝰ ſũt i
aĩa: ſꝫ in orgãis vt dicebãẽ p hꝰ paſſiões ⁊ opa nõ moueẽ
aĩa ſꝫ organa. Nõnᵐ ėt ꝙ textꝰ ille. motꝰ aut qetes i or/
ganis ſenſibilibꝰ ſũt. ſic põt exponi vt dcm̃ ė: ꝙ talia ñ ſũt
in aĩa: ſꝫ in orgãis. Themiꝰ tñ aliqd ſubtiliter ſupaddit dĩ
cẽs ꝙ poſſꝫ aliqs dr̃e ꝙ remiſcẽtia nõ hꝫ rõnẽ motꝰ: ſꝫ qe
tis eo ꝙ noĩet quẽdã theſauꝝ ſpẽrũ quodãmõ apud aĩaꝫ
qeſcẽtẽ. iõ phs ait ꝙ talia ſiue ſint motꝰ aut qetes ſunt in
orgãis ſenſibilibꝰ nõ in aĩa. Deinde cum dicit.

Intell's aũt vr̃ in fieri ſubaꝫ q̃dã exñs ⁊ ñ cor/ Cõ. 64
rũpi: maxie ãt corrũpeẽ vtiq̄ꝫ ab ea q̃ eſt i ſenio
debilitate: nũc ãt fortaſſis quẽadmodũ in ſenſi
tiuis accidit. Si. n. accipiat ſenior oculũ iuue
nẽ: videbit vtiq̄ꝫ ſicut ⁊ iuuenis: quare ſeniũ nõ
ė in ſuſtinẽdo aliqd aĩam: ſꝫ in quo.

Adducit 4ᵃᵐ rõnẽ. circa qḋ tria facit: qꝛ p̈ adducit hꝰ rõ
nẽ. 2° qḋ dixerat mãifeſtat p ſil'e. 3° epilogat circa deteria/
ta. 2ᵃ ibi (Sic in ebrietatibꝰ) 3ᵃ ibi. (Cꝫ qdẽ igr̃) dicit ğ ꝙ
itellectꝰ vr̃ eė q̃dã ſuba in fieri ⁊ nõ vr̃ corrũpi. nã maxie
aũt corrũpeẽ vtiq̄ꝫ ab ea debilitate q̃ ė in ſenio. nũc ãt for
te quẽadmodũ accit in ſẽſitiuis. ſup. m'to magis accidit i
itll'u. nã ſi ſenior accipiat oculũ iuuenẽ videbit vtiq̄ꝫ ſic ⁊
iuuẽis: q̃re ſeniũ nõ ė in ſuſtinẽdo aliqd aĩaꝫ: ſꝫ in ſuſtinẽ/
do illud in q̊ ė aĩa. i. in ſuſtinẽdo corpꝰ. formeẽ ğ ſic rõ. in il
lo ſũt hꝰ paſſiões ⁊ opa ⁊ hꝰ motꝰ tãq̄ꝫ i ſubo p cuiꝰ debili
tatẽ debilitanẽ illa: ſꝫ hˢ nõ debilitãẽ p debilitatẽ aĩe: ſꝫ p
debilitatẽ orgãoꝝ ⁊ p debilitatõeꝫ ipſiꝰ ↄiũcti. ğ hꝰ motꝰ
nõ ſũt i aĩa: ſꝫ ſũt in orgãis ⁊ in ↄiũcto. Cꝫ ãt debilitatio il
loꝝ opeꝝ ñ ſit p debilitatẽ aĩe: ſꝫ organi ꝓbat p h: qꝛ ſi ſe/
nex accipet oculũ iuuẽis videret ſicuti ⁊ iuuẽis. ñ ğ tales
debilitatiões ſũt ex eo ꝙ ſuſtieat ⁊ patiaẽ p ſe aĩa: ſꝫ qꝛ ſu/
ſtinet ⁊ patiẽ ipꝫ ↄiũctũ vel ipꝫ corpꝰ in q̊ ė aĩa. Nõnᵐ
ãt ꝙ dĩc itll'ctũ eė ſubaꝫ in fieri: qꝛ forte ſic loq̃banẽ antiq
dicẽtes itellectũ eė ſubaꝫ i fieri: qꝛ ė ſuba icõpleta. vel ſor
te h dicit ẜꝫ opionẽ ꝑp̈iã: qꝛ itellectus poſſibil'e ė oĩa fieri
pp ꝑp̈otẽtiatẽ quã hꝫ ad recipiẽdũ itll'ctuales ſpẽs. No/
tãdũ ãt ꝙ dĩc itellectũ ñ corrũpi: qḋ de ipo itellectu ⁊ de
ipo aĩa itellectia idubitãter veꝝ ė: qꝛ vt diceẽ i 2° hꝰ itelle
ctus q̊q̄ꝫ in alteꝝ genꝰ ė ⁊ ſepaẽ ab alijs tãq̄ꝫ ꝑp̈etuũ a cor
ruptibili. de his aũt aĩabꝰ ꝙ nõ corrũpanẽ verũ ė aliquõ:
qꝛ p ſe nulla forma nec corrũpiẽ nec generaẽ: ſꝫ genera/
tiones ⁊ corruptiones taliũ ſunt p generatiõem ⁊ corru/
ptioneꝫ ↄpoſiti. Deinde cũ dicit.

Sicut in ebrietatibus ⁊ infirmitatibꝰ. In/ Cõ. 65
telligere autem ⁊ conſiderare marceſcunt alio
quodã iterius corrupto: ipꝫ aũt ipoſſ'e eſt. In/
telligere aũt amare ⁊ odire: nõ ſunt illiꝰ paſſio
nes: ſꝫ huius hñtis illũ ẜm ꝙ illũ hꝫ: q̃re ⁊ hoc
corrupto neq̄ꝫ memoraẽ neq̄ꝫ amat: nõ. n. illiꝰ
erãt: ſꝫ cõis qḋ qdẽ deſtructũ eſt: intellectꝰ aũt
fortaſſis diuinũ aliqd eſt impaſſibile.

Qḋ dixerat manifeſtat p ſimile oñdens ꝙ debilitãtur
⁊ impediunẽ hꝰ opa aĩe ꝑp̈ter debilitationẽ corporis vel
ꝑp̈ter debilitatiõeꝫ ⁊ corruptõem organoꝝ dicẽs ꝙ ſicut
in ebrietatibꝰ ⁊ in ifirmitatibꝰ itelligere ⁊ ↄſiderare mar/
ceſcũt. i. debilitanẽ ⁊ impediunẽ corrupto alio quodã ite/
rius. i. corrupto organo fantaſtico. ipꝫ aũt ſupple intellige
re ẜꝫ ſe impoſſ'e eſt ſup. ꝙ corrumpaẽ. ⁊ ſubdit ꝙ intellige
re aut amare: aut odire nõ ſunt paſſiones illius. i. paſſiões
itellectus: aut aĩe intellectiue: ſed ſunt paſſiones huius. i.
ipſius ↄiuncti habẽtis illũ. i. habẽtis itellectũ ẜm ꝙ illũ. i.
ẜꝫ ꝙ itellectũ habet. quare ⁊ corrupto hoc. i. corrupto or/

gano corpali aïa neq3 memorat̃:neq3 amat:q2 h9 paſſiones nõ erãt illi9.i.ipſius aïe ſm ſe:ſ3 erãt cõis.i.ipſius ꝯiũcti ⁊ cõicabant̃ ipi organo corpali qð gdẽ organũ corpale deſtructũ eſt.i.ponit̃ corruptũ ⁊ deſtructũ eẽ vel vt hab3 alia lr̃a h9 paſſiones ſunt ipſius ꝯiuncti vt p̃dictũ eſt.i.vt iam p̃diximus.p̃ma tñ lr̃a eſt correctior.vt p3 p Cõmen.⁊ the.⁊ ſubdit q intellect9 aũt fortaſſis eſt aliqd diuinum ⁊ ĩpaſſibile. ¶ Notandũ aũt q ſemp hic ſub dubio logr̃ de ĩtellectu:q2 cũ antiq dicerent intellectũ eẽ ſenſum ⁊ nondu3 manifeſta ſit dr̃ntia inter ĩtellectũ ⁊ ſenſu3:oportuit ip̃3 in talibus ſub dubitatõe loq. ¶ Nõndũ aũt q cũ oïa opa ⁊ paſſiões aïe cõicent̃ aliquo mõ alicui organo corporali qlib3 talis actus ⁊ qðlib3 tale opus aïe põt debilitari vel ẽt ĩpediri totaliter p debilitatõem vel p corruptõem alicui9 organi corporalis. ¶ Nõndu3 ẽt q p ſimile qð videmus in ĩfirmitatib9 ⁊ in ebrietatib9 p3 ver̃ eẽ qð ſupi9 dicebat̃.ſ.q h9 paſſiones ⁊ opa aïe debilitant̃ p debilitationem corporalium organorum.

¶ Quod q̇dẽ igit̃ nõ poſſibile moueri anima3 manifeſtũ eſt ex his:ſi aũt penitus nõ mouetur manifeſtũ qm̃ neq3 a ſeipſa.

¶ Ultimo epilogat circa determinata dicens: q gdẽ igit̃ nõ poſſibile eſt animam moueri manifeſtũ eſt ex his.i.ex dictis:⁊ ſubdit q ſi aũt anima penitus non mouetur manifeſtũ ẽ:qm̃ neq3 mouet̃ a ſeipſa vt antiq opinabant̃.

Cõ. 66. Multũ aũt his q̃ dicta ſunt in rõnib9 dicere aïa3 eẽ numer̃ mouẽtẽ ſeip̃3: inſunt.n.his impoſſibilia primo qdem ex ipõ moueri accidẽtia: ꝑpria aũt ex eo q dñr ipſam eſſe numer̃.

¶ Poſtquã ph̃us improbauit opiõnẽ Democri. Platonis ⁊ Emp.i pte iſta vt dicebat̃ iprobat opionẽ zeno.circa qð duo facit:q2 p̃mo ait hãc opionẽ eẽ irrõnabiliorẽ alÿs. 2° adducit rõnes ad deſtruẽdũ h9 opionẽ ibi.(Quõ.n.op3) dicit g̃. q multũ ãt his q̃ dicta ſunt irrõnabilius ẽ dicere aïam eẽ numer̃ mouẽtẽ ſeip̃m.inſunt.n.ſic dicẽtibus primo impoſſibilia accñtia ex ipõ moueri.ĩſunt ẽt impoſſibilia ꝑpria ex eo q dicũt ipſam aïam eſſe numer̃. ¶ Nõndu3 aũt hãc opionẽ vt Themiſti9 ait fuiſſe zeno.q cũ diceret aïa3 eẽ numer̃ ſeip̃m mouentẽ accidebant ei ĩpoſſibilia ex pte motus ſicut ẽt ⁊ alÿs ph̃is.na3 aïs nõ mouet ſeipſa3 cũ nihil ſeip̃m moueat. ¶ Rurſus accidũt ei impoſſibilia propria ex parte numeri: quia anima non eſt numerus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quomõ.n.op3 intelligere vnitatẽ motã: ⁊ a quo: ⁊ qñ ipartibilẽ ⁊ indrñte3 exñte3:ſi nãq3 eſt mota ⁊ mobilis differre op3.

¶ Adducit rõnes ꝯ h9 poſitõem.circa qð duo fac̃:q2 p̃mo iprobat h9 poſitõem q̃tũ ad ſubam aïe.2° q̃tũ ad accidẽtia ei9 ibi(Cõplectẽtib9 igr̃)circa p̃mũ duo facit:q2 p̃ facit qð dcm̃ eſt.2° cõparat h9 opionẽ ad opiones alias oñdẽs q ĩpoſſibilia illa q̃ ſequunt̃ ad opiniones alias ⁊ ẽt plura alia impoſſibilia ſequunt̃ ad illã opionẽ.oñdit.n.hãc opionẽ hr̃e impoſſibilia cõia cũ opionib9 alÿs:⁊ ẽt hr̃e ĩpoſſibilia ꝑpria.2ª ibi(Accidit aũt)p̃ma ps diuidit̃ in duas ſm q zeno duo ponebat in diffõne aïe.ſ.motũ ⁊ numer̃. p̃mo.n.ĩprobat opione3 eius ex pte mot9.2° ex pte numeri ibi.(Ampli9 aũt a numero)circa p̃mũ duo facit ſm q duo adducit ad ꝑpoſitũ ibi(Ampli9 aũt qm̃ dñt) dicit g̃ p̃mo.quo.n.o3 ĩtelligere aïam eẽ vnitatẽ motã ⁊ quo ⁊ a quo mouebit̃ ĩpartibilẽ ⁊ ĩdr̃ntẽ exñtẽ.q.d.q aïa nõ põt eſſe vnitas mouẽs ſeip̃am cũ vnitas ſit ĩpartibilis ⁊ ĩdifferẽs.i.indiuiſibilis.nã ſi aïa eſt motiua ⁊ mobilis differre o3.nã omne qð mouet ſeip̃m op3 eſſe diuiſibile in talia duo quor̃ vnũ ſit p ſe motũ aliud p ſe mobile.ſed oïs vnitas eſt indiuiſibilis.g̃ nulla vnitas põt mouere ſeip̃3.⁊ p ꝯñs aïa nõ põt eſſe vnitas ſeipſam mouens.

Dubitaret forte aliqs.vñ ſeqr̃ h ꝯñtia q oẽ mouens ſeip̃3 o3 eẽ diuiſibile ⁊ partibile. ¶ Dõm q ſi aliqd moueret ſeip̃m.tũc aliqd ageret in ſeip̃m ⁊ pateret̃ a ſeip̃o.ſm g̃ q ageret eẽt in actu: q2 gcqd agit:agit vt ẽ in actu.put v̇o pateret̃ eſſet in põ.⁊ q2 nihil idẽ inq̃tũ idẽ ẽ in actu ⁊ in potẽtia:oẽ mouẽs ſeip̃3 op3 eẽ diſibile in talia duo:quor̃ vnũ dicat actũ reſpectu cuius ꝯpetat ei mouere ⁊ agere: ⁊ aliud dicat potẽtia3 reſpectu cui9 cõpetat ei moueri ⁊ pati. vnitas igitur q2 eſt aliquid indiuiſibile ſeipſam mouere non poteſt.

Ulterius forte dubitaret aliqs:q2 rõ ph̃i nõ vr̃ arguere ꝯ opionẽ zeno.nõ.n.dicebat zeno. q aïa eẽt vnitas ſeip̃a3 mouẽs:ſ3 q eẽt nũerus ſeip̃m mouẽs.deberet g̃ ph̃s ꝓbare ĩpoẛe eẽ q numer9 ſeip̃3 moueret. ¶ Dõm q ſi bñ ꝯſideramus opionẽ zeno.vel oportebat eũ dr̃e q aïa eẽt nũer9 ſeip̃3 mouẽs:aut nũer9 ille quẽ dicebat zenocrates eẽ aïam ñ hẽbat plꝰes vnitates vel ſaltẽ ad opionẽ illi9 ſeq̃bat̃ q vnitas ſeipſa3 moueret:⁊ q2 h eſt ĩpoẛe ipoẛis erat ſua põ. q aũt ſic ſit p3.nã ſi aïa ẽ nũerus ſeip̃3 mouẽs.⁊ h cõpetit aïe p ſe:ꝑmo ſ3 opionẽ zeno. h ꝯpetit aïe in p̃ mõ dicẽdi p ſe:cũ h ponat̃ in diffõne ei9: q̃re ſi ille nũer9 q dr̃ aïa p ſe mouet ſeip̃3: o3 q totũ ſm ſe totũ ſit motiuũ ſui ipſi9:q2 ſi tot9 ille numer9 moueret ſemetip̃3 p ptes nõ ꝯpeteret ei mouere ſeip̃3 p ſe totũ.g̃ ſ3 q totũ mouebit ſeip̃3:ſ3 ſi tot9 ille nũer9 mouet ſe totũ p ſe: o3 q q̃lib3 vnitas illi9 nũeri moueat quãlib3 vnitatẽ: ⁊ p ꝯñs q̃lib3 vnitas mouebit ſeip̃a3. ſeqr̃ g̃ ex põne zeno. q vnitas ſeip̃am mouet. poſſet itaq3 ſic formari rõ ph̃i.ſi aïa eſſet numerus ſeip̃m mouẽs.ſeq̃ret̃ q vnitas ſeip̃a3 moueret:hoc ẽ impoẛe.g̃ ⁊c̃. ¶ ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Ampli9 aũt qm̃ dñt lineã motã facere planũ punctũ aũt lineã: ⁊ vnitatũ motus linee erunt. Cõ. 67

¶ Punctus.n.eſt vnitas põnem hñs:numerus aũt aïe iã alicui eſt ⁊ põnem habet.

¶ Adducit ſecũdã rõnẽ.d.ampli9 aũt qm̃ dicũt lineã motã facere planũ.i.ſupficiẽ: pũctũ ãt motũ facer̃ lineã:⁊ q2 ſic eſt mot9 vnitatũ erũt linee.i.vnitates mote ꝯſtituẽt lineas.nã pũct9 ẽ vnitas põnẽ hñs.g̃ nũerus aïe.i.nũerus q eſt aïa iã eſt alicubi ⁊ h3 põnẽ: qð eſt icõueniẽs:q2 aïa tũc eẽt qd ſituale. ¶ Nõn̄m aũt q vt dcm̃ ẽ ſupra.oẽs motus ſũt aliq̊ mõ in loco.qcqd g̃ mouet̃ eſt aliquõ qd locabile ⁊ ſituale.vnitates g̃ ex qb9 ꝯponit̃ aïa:q2 ſũt vnitates mote erũt ſituales ⁊ põnẽ hẽbũt.g̃ cũ vnitas ſitualis ⁊ hñs poſitionẽ ſit idẽ qð pũct9 vnitates ille ſũt pũcta. ¶ Nõn9 ẽt q ſm opionẽ antiquor̃ ph̃or̃ pũcta mota ꝯſtituũt lineã vnitates ꝯſtituẽtes aïa3:q2 ſ3 zeno.ſũt vnitates mote:cõſtituẽt lineã.aïa g̃ ꝯſtituta ex talib9 vnitatib9 erit qd locale ⁊ hñs põnẽ ⁊ erit qd ꝯtinuũ:qð ẽ icõueniẽs:vel vt expſſius apperet incõueniẽs ipſa anima erit queda3 linea: qð eſt oĩo ridiculũ.duo g̃ incõueniẽtia ſequunt̃.p̃ q aïa ſit linea cũ ſit ꝯſtituta ex motu vnitatũ q̃ ſunt idẽ qð pũcta.2° ſequit̃ q aïa ſit qd ſituale. ¶ Nõndũ aũt q antiq ph̃i vt dicebat̃ circa p̃n̄m ꝓlogi loq̃ntes d̉ aïa ſolũmõ de aïa hũana videbant̃ intendere.⁊ q2 aïe humane potiſſime repugnat eſſe qd locabile ⁊ habere poſitione3.iõ hec rõ potiſſime ꝯdicit antiquor̃ opioni. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Ampli9 aũt a numero ſi auferat quis numerum: aut vnitatẽ: relinquit̃ alius numerus planete aũt ⁊ animaliũ multa diuiſa viuunt: ⁊ vident̃ eandẽ animam habere.

¶ Improbat opīonē ʒeno. ex pte numeri circa qḋ q̄ttuor facit ſm ꝙ q̄ttuor rōnes adducit ad ꝑpoſitū. ſcḋa ibi. (Uidebit̄ aūt.) 3ª ibi. (ꝯtingit aūt.) 4ª ibi. (Ampli⁹ aūt.) Dicit g̊ ꝙ ampli⁹ aūt ſi aliq̄s auferat a nūero nūerū aut vnitatē relinq̄tur alius nūerus ſꝫ ſpēȝ. plāte aūt ꝛ multa aīalia diuiſa viuunt ꝛ vident̄ hr̄e eādē aīaȝ ſpē. qcq̄d igit̄ auferr̄ a nūero variat ſpēm numeri. nō aūt oīs diuiſio aīatorū diuerſificat aīaȝ ſm ſpēm: q̄re aīa nō eſt idē qḋ nūerus vt opinabat̄ ʒenocrates. ¶ Deīde cū dicit.

Cō.68. ¶ Uidebit̄ aūt vtiq̄ꝫ nihil differre dicere vnitates aut corꝑa parua. Et nāq̄ꝫ ex democriti ſperis ſi fiāt pūcta: maneat aūt ſola q̄ꝫtitas erit aliq̄d in ipſo: hoc q̄dē mouens: illud āt qḋ mouetur ſicut in ꝯtinuo: nō. n. ꝑꝑ hoc qḋ eſt magnitudine differre: aut ꝑuitate accidit qḋ dcm̄ eſt: ſꝫ q̄ꝛ q̄ātū. vñ neceē ē aliq̄d eſſe motiuuȝ vnitatū.

¶ Si aūt in aīali mouēs aīa ꝛ ī nūero: q̄re nō mouēs: ꝛ qḋ mouet̄ eſt aīa: ſꝫ mouēs ſolū.

¶ Adducit ſcḋaȝ rōnē ꝑ quā oñdit̄ ꝙ ſi eſt dare aliq̄ē numerū motū vel aliq̄s vnitates motas aīa nō ē h⁹ nūerus: nec h⁹ vnitates: vt opinabat̄ ʒeno. ſꝫ magis ē illud qḋ mouet h⁹ numerū vel qḋ mouet h⁹ vnitates. ħ eſt g̊ qḋ ait ꝙ videbit̄ aūt vtiq̄ꝫ nihil differre dicere aīaȝ eē vnitates vt dicebat ʒeno. aut eſſe corꝑa parua: vt dicebat democrit⁹. ꝛ nāq̄ꝫ ſi ex democriti ſperis fiāt pūcta. i. vt exponit ꝯmē. ſi ſpere democriti ſint adeo parue ꝙ dicant̄ eē pūcta. ſolū aūt q̄litas maneat erit aliq̄d in ipſo h⁹ corꝑe paruo: ħ quidē mouēs: illḋ āt qḋ mouet̄. ſicut in oī ꝯtinuo moto. mouēs differt a mobili. ꝛ ē ibi dare aliḋ qḋ mouet: ꝛ aliud qḋ mouet̄. nā nō accidit qḋ dcm̄ ē. ſ. ꝙ oporteat mouēs differre a mobili. ꝑꝑ ħ qḋ ē differre magnitudīe aut paruitate: ſed q̄ꝛ q̄ꝫtū. i. ſed ħ accidit q̄ꝛ illud qḋ mouet̄ ē q̄ꝫtū. nā nō poſſumus dicere ꝙ corpora parua moueāt ſeipa: ꝛ nō magna ꝛ eȷ̊. ſꝫ oē qḋ mouet̄: eo ipſo ꝙ eſt q̄d q̄ꝫtum ꝯtinuū. oꝫ ꝙ ab aliquo moueat̄. vñ q̄ꝛ ipſe vnitates ꝯponētes aīaȝ erāt q̄d q̄ꝫtū: cū eēnt mobiles: neceſſe eſt aliq̄d eē motiuū ipſarū vnitatū. nō g̊ ipſe vnitates nec ipſe nūerus erat aīa: ſed aīa erat id qḋ mouebat illas. iō ſeq̄tur ꝙ ſi in aīali id qḋ ē mouēs eſt aīa. ꝛ ēt in nūero id qḋ eſt mouēs ē aīa. q̄re aīa nō ē mouēs: ꝛ qḋ mouet̄: vt opiabat̄ ʒeno. ſꝫ mouēs ſolū.

Dubitaret forte aliq̄s quō ē ītelligere ꝙ ſpe ꝺmocriti eēnt corꝑa parua ꝛ eēnt pūcta: cū pūct⁹ nō ſit corp⁹. nec ſit q̄d ꝯtinuū: ſꝫ ſit termin⁹ ꝯtinui. ¶ Dōm ꝙ pūctus q̄d īdiuiſibile noīat. ea g̊ q̄ ſunt īdiuiſibilia ſꝫ ꝙ h⁹ quodāmō pūcta dici pñt. g̊ lꝫ corpora nālia ſint diuiſibilia in īfinitū. in eo ꝙ ſunt q̄ꝫta vl̄ in eo ꝙ ſunt ꝯtinua. nō tñ ſunt īdiuiſibilia in infinitū ſm ꝙ ſunt nālia ꝛ ſm ꝙ ſunt finita ꝑ ꝑꝑꝛiaȝ ſpēm. q̄ꝛ ē deuenire ad īfimā ꝛ minimā aquā ꝛ ad minimā carnē. vt dr̄ in p̄mo phy. poſſet. n. tā modicū accipi de aq̄ vel de carne ꝙ ſi acciperet̄ parū plus nō vlterius remaneret in illa ſpē. corꝑa g̊ ſic accepta parua q̄ ſic ſunt īdiuiſibilia aliquo mō poſſūt dici pūcta ꝑut aliq̄d ꝑticipant de īdiuiſibili. ē g̊ ītētio phi dicere ꝙ q̄ꝫtūcūq̄ꝫ corꝑa democriti ponant̄ eſſe ꝑua ſm ꝙ ſpectat ad ꝑpoſitū nō ē dr̄ia īter ſperas motas vel illa corpora parua mota ex q̄bus cōponebat aīam democritus. ꝛ illas vnitates motas ex q̄bus ꝯponebat aīam ʒeno. nā cū oē qḋ mouet̄ ab alio moueat tā illis corꝑib⁹ q̄ꝫ illis vnitatib⁹ oportebat date motorē: ꝛ q̄ꝛ aīa hꝫ rōnē motoris nō erit aīa h⁹ corꝑa: nec erit aīa h⁹ vnitates mote vel h⁹ numerus motus: vt opinabat̄ ʒeno. ſed erit id qḋ mouet h⁹ vnitates ꝛ h⁹ numerū: q̄re bene ꝯcluditur in fine tōnis. ꝙ aīa nō eſt numerus ſeipꝫ mouēs: nec eſt id qḋ mouet ꝛ qḋ mouet̄: ſꝫ eſt mouēs ſolum.

Alterius forte dubitaret aliq̄s quō in cōtinuo oꝫ dare aliq̄d qḋ mouet ꝛ aliq̄d qḋ mouet̄. nō q̄ꝛ differat in magnitudīe ꝛ paruitate: ſꝫ q̄ꝛ q̄ꝫtuꝫ. ¶ Dōm ꝙ in. 7. phy. ꝑbat̄. hec ꝯclo ꝙ oē qḋ mouetur ab altero mouet̄: c⁹ rō aſſignat̄. q̄ꝫtitas eſt diuiſibilitas mobilis: nō eñi q̄ꝛ mobile differt magnitudīe aut ꝑuitate. i. nō q̄ꝛ eſt magnū aut paruū: iō mouet̄ ab alio: ſꝫ eo ipō ꝙ oē mobile eſt q̄d q̄ꝫtuꝫ. ꝛ q̄d diuiſibile. ſeq̄tur ꝙ oē qḋ mouet̄ ab alio moueat̄: ꝛ ꝙ nihil moueat ſeipꝫ p̄mo. nā qcq̄d pauſat pauſante alio nō mouet̄ a ſe: ſꝫ mouet̄ ab alio: ſꝫ oē totū diuiſibile pauſat pauſante alio: vt pauſante pte. g̊ nullū tale totū mouet̄ a ſe, ſꝫ oē tale mouet̄ ab alio. q̄liter aūt ħ rō Ari. facta in. 7. phy. teneat ꝛ ꝯcludat: in editionib⁹ q̄s fecimus ſuꝑ phyſicis diffuſius diximꝰ. in pñti aūt ſcire ſufficiat ꝙ oē corpus ſiue ſit magnū ſiue paruū: dū tñ ſit q̄ꝫtū ſi mouet̄ ab alio mouet̄. valet autē ad ħ ꝑpō ꝑcliq̄ ait. ꝙ nullū corpus ꝛ nullū q̄ꝫtū eſt ad ſe ꝯuerſiuū: q̄re nullū q̄ꝫtū eo ipſo ꝙ eſt tale nō mouet ſeipm: q̄ꝛ tūc ageret in ſeipꝫ ꝛ eēt ad ſe ꝯuerſiuū. eſt g̊ ītētio phi dicere ꝙ corꝑa democriti q̄ꝫtūcūq̄ꝫ eēnt parua: eo ipō ꝙ erāt mobilia erāt q̄ꝫta. ꝛ ꝑ ꝯñs nō mouebant̄ ꝑ ſe: ſꝫ ab alio: q̄re illa corꝑa nō erāt aīa: ſꝫ aīa erat illḋ qḋ mouebat ea ſicut ēt vnitates q̄s ponebat ʒeno. eo ipſo ꝙ erāt mobiles erant q̄ꝫte. ꝛ q̄ꝛ erant q̄ꝫte nō mouebant̄ a ſe: ſꝫ ab alio. igit̄ aīa nō erat ille vnitates vt dicebat ʒeno. ſꝫ erat id qḋ mouebat eas. nā ſicut aīa non eſt aīal motū: ſꝫ eſt id qḋ mouet ipꝫ: ſic aīa nō eſt vnitates mote: nec ē numerus motus: ſꝫ magis ē id qḋ mouet ħ. nō g̊ erit aīa mouēs ꝛ motū: ſꝫ mouēs tm̄. ¶ Deīde cuꝫ dicit.

¶ Cōtingit āt hanc vnitatē quodāmō eē: oꝫ enim quādā ieſſe ipſi drīam ad alias: puncti aūt ſolitarij q̄ vtiq̄ꝫ drīa erit vna poſitio. Cō.69.

¶ Adducit tertiā rōnē. circa qḋ duo facit. q̄ꝛ p̊ oñdit cuiuſmodi vnitas ſit illa. q̄ ē ꝯſtitutiua aīe. 2° ex his q̄ dixerat arguit ꝯ ʒeno. ibi. (Si q̄dē igr̄.) Dicit g̊ ꝙ ꝯtigit aūt quodāmō hāc vnitatē q̄ ē ꝯſtitutiua aīe eē ſuꝑ motā: ꝛ q̄ꝛ ſic ē: oꝫ ipſi vnitati ieſſe q̄ꝫdā drīaȝ ad alias vnitates nō motas. ꝛ ſubdit ꝙ puncti ſolitarij. i. vnitatis abſolute ſumpte ſiue vnitatis nō mote q̄ vtiq̄ꝫ drīa erit ad vnitatē motā niſi poſitio. q. d. vnitas g̊ mota ē vnitas poſitionē hñs: ꝛ ꝑ ꝯñs eſt idē qḋ pūct⁹. ¶ Notādū aūt ꝙ oē motū: eo ipſo qḋ mouetur ē ſituale ꝛ eſt alicubi: ꝛ dr̄ hr̄e pōnē. ꝛ q̄ꝛ vnitas hñs poſitionē ē ideꝫ qḋ pūctus: vnitates ꝯponētes aīam q̄ꝛ erant vnitates mote: differebāt ab vnitatib⁹ abſolute ſumptis pōne: ꝛ ſitu: q̄ꝛ h⁹ vnitates erāt ſituales ꝛ hñtes pōneꝫ: ꝛ ꝑ ꝯñs h⁹ vnitates erāt idē qḋ pūcta. ¶ Notādū ēt ꝙ ſicut pūctus pōt dici vnitas poſita ꝛ hñs pōnē: ſic vnitas pōt dici pūctus ſolitarius ꝛ pōne carēs: q̄re vnitates cōſtituētes aīaȝ a punctis ſolitarijs. i. ab vnitatibus abſolute ſumptis ſola poſitione differebant. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Si q̄dē igit̄ ſunt altere in corpore vnitates: ꝛ pūcta in eodē erunt vnitates: obtinebit. n. locū pūcti: et tñ q̄d ꝑhibet in eodeꝫ eē ſi duo ſunt: et īfinita. quoꝝ. n. locus īdiuiſibilis eſt et ipſa.

¶ Si aūt in corꝑe pūcta nūer⁹ aīe: aut ſi q̄ corꝑis q̄ ī corꝑe pūctoꝝ nūerus aīe: q̄re ſi non oīa hñt aīaȝ corꝑa: pūcta. n. ī oīb⁹ vident̄ eē īfinita. Cō.70.

¶ Ex his q̄ dixerat arguit ꝯ ʒeno. dicēs. ſi q̄dē igr̄ ſūt altere. i. diuiſe vnitates ꝯſtituētes aīaȝ ꝛ pūcta in corꝑe ī eodem erūt vnitates ille ſuꝑ. cū punctis corporis. obtinebit itaq̄ꝫ h⁹ vnitas locū pūcti: ꝛ erūt in eodē loco pūctus ꝯſtituens aīaȝ ꝛ pūct⁹ corꝑis: ꝛ cū ita ſit: q̄d ꝑhibꝫ ī eodē eē: ſi due ſīt ꝛ īfinitas. q. d. ꝙ ſi due res īdiuiſibiles vel duo pūcta pñt eē ſil̄ ꝛ īfinita ſil̄ eē poterūt. Nā q̄rū loc⁹ ē īdiuiſibil̄ ꝛ ipſa

ſūt idiuiſibilia ēt q̄ ſunt īdiuiſibilia nihil augēt. vñ q̄ rōne pñt eē duo idiſibilia ſil' ſic vt nihil augeāt īfinita ſil' eē poterūt. erūt g̃ ſil' vnitates aīe vel pūcta aīe cū pūctis corporis: ſ₃ differūt hec ab illis: ſ₃ ſi pūcta in corpe: ⁊ nūerus aīe .i. nūerus q ē aīa ſup. nō dīt: aut ſi q eoꝝ punctoꝝ q ſunt in corpe ſunt nūerus aīe. i. q ē aīa: q̄re nō oīa corpa hñt aīa₃. vident̄. n. pūcta ⁊ īfinita eē in oīb⁹ corpib⁹: q̄re in oīb⁹ talibus erit aīa. ℭ Notādū ſic formādā eē hāc rōnē ꝙ vnitates ꝯſtituētes aīa₃ ſunt idē qꝺ pūcta cū ſint vnitates mote ⁊ pōnē hñtes. tūc g̃ vel illa puncta differūt a pūctis corporis. ⁊ tūc ſil' erūt diuerſa puncta: qꝺ eſt īcōueniēs: vl' nō differūt: ſ₃ ſunt idē cū punctis corpis. ⁊ tūc vbicūq₃ erunt pūcta corpis ibi erit aīa: ⁊ q₂ in oīb⁹ corpib⁹ ſunt puncta in omnibus corporibus erit anima.

ℭ **Dubitaret** forte aliqs. q₂ nō vr̄ īcōueniēs plura ⁊ diuerſa pūcta ſil' eſſe. nā cū ꝯtigua ſint quoꝝ vltima ſil' ſunt: vt dr̄ in. 6. phy. cū vlt̄ia linearu₃ ſint pūcta ſi plures ⁊ diuerſe linee ſe ꝯtangerēt erūt plura ⁊ diuerſa pūcta ſil'. ℭ Dōm ꝙ pūcta pñt dupl'r accipi: vel q̄ ſt̄ in extremitatib⁹ ꝯtinui: vel q̄ ſunt in ipſo ꝯtinuo. plura pūcta exñtia in extremitatib⁹ ꝯtinuoꝝ pñt ſil' eſſe ſi ꝯtingat ipſa ꝯtinua ꝯtiguari: vt rō in ꝯriu₃ arguebat: ſ₃ pūcta exñtia in corpe nō pñt ſil' plura eē niſi ipſa corpa ſe penetrarēt ⁊ ipſa corpa ſil' eēnt: ⁊ q₂ q̄ rōne poſſent eē duo puncta ſil' poſſent ⁊ īfinita: ſeq̄tur ꝙ poſſent plura corpa eē ſil' ⁊ īfinita. g̃ ſi aīa eēt ꝯpoſita ex vnitatib⁹ q̄ eēnt pūcta: vt ſeq̄tur ex pōne çeno. cū aīa ſit in ipſo corpe ſi alia eēnt pūcta aīe ⁊ pūcta corpis eēnt in ipſo corpe pl'a ⁊ diuerſa puncta ſil': qꝺ vt dcīn eſt ſtare nō pōt. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Ampli⁹ āt quō poſſe ē ſepari pūcta ⁊ abſolui a corpib⁹ niſi diuidant̄ linee in puncta.

ℭ Adducit q̄rtā rōnē dicēs. ampli⁹ aūt ſiqdē nō diuidant̄ linee in pūcta. quō ē poſſe ſepari ⁊ abſolui pūcta a corpib⁹ ⁊ a lineis. q. d. nullo mō. formet̄ g̃ ſic rō. ſi aīa eēt pūcta: vt ſeq̄bat̄ ex pōne çeno. cū pūcta nunq̄₃ poſſint ſepari a corpib⁹: aīa nūq̄₃ ſepat̄ a corpe. ⁊ ꝑ ꝯñs nūq̄₃ corrūperet̄ aīal: qꝺ p₃ eē falſu₃. ℭ Notādū aūt ꝙ ſi poſſ₃ linea diuidi in puncta. tūc poſſent pūcta ꝑ ſe eē. ſ₃ cu₃ linea ſemꝑ diuidat̄ in lineas nūq̄₃ ſepat̄ a linea pūct⁹ ꝑ ſe ſumpt⁹: ſ₃ ſemꝑ ſepat̄ a linea pūctus. cū aliq̄ ꝑte linee ipſi⁹. ⁊ q̄ rōne nō ſepat̄ pūct⁹ a linea: eadē rōne nō ſepat̄ linea a ſupficie. nec ſupficies a corpore. ⁊ ꝑ ꝯñs nec pūcta a corpe: q̄re ſi aīa eēt conſtituta ex pūctl nūq̄₃ aīa ſeparet̄ a cōpe: qꝺ ē īcōueniēs. Deiñ cū dic̄.

Cō. 71. ℭ Accidit āt ſic̄ dixim⁹ ſiqdē idē dicere corpus qꝺdā ſubtiliū ꝑtiū ipſa₃ ponētib⁹: ſic āt ſic̄ Democritus moueri dicit ab aīa ꝓpriū īcōueniēs.

ℭ Oñdit hāc opīonē eē irrōnabiliorē alijs. ⁊ declarat ꝙ ꝑter ipoſſi'a cōia q̄ h₃ hꝰ poſitio. cū alijs pōnib⁹ h₃ ēt ipoſſi'a ꝓpa. circa qꝺ duo facit. q₂ ꝓponit ꝑ qꝺ ītēdit. 2° declarat ꝓpoſitū ibi. (Siqdē g̃.) Dic̄ ꝙ accīt aūt ſic̄ dixim⁹ ſup. huic pōni ſic qdē dr̄e idē ponētib⁹. i. dicētib⁹ ipſa₃ aīa₃ eē qꝺdā corp⁹ ſubtiliū ꝑtiū. q. d. id idē īcōueniēs qꝺ accidit ponētibus aīa₃ eē qꝺdā corp⁹ ſubtile. accidit çeno. ⁊ ſubdit ꝙ ſic aūt ſup. accidit ex hac pōne vel opīone: ſic̄ democrit⁹. dicit corp⁹ moueri ab aīa. q. d. id idē īcōueniēs qꝺ accidit dmocrito ex mō ꝭ₃ quē ponebat cōp⁹ moueri ab aīa accidit çenocrati: ⁊ ſeq̄tur ꝓpriū īcōueniēs. q. d. ꝙ adhuc accīt huic opīoni ꝓpriu₃ īcōueniens. ℭ Deinde cū dicit.

ℭ Siqdē. n. ē aīa in oī eo qꝺ ſentit corpore: neceſſe ē in eodē duo eē corpora: ſi corpus aliqꝺ aīa. Numerū āt dicētibus in vno pūcto pūcta multa: ⁊ oē corp⁹ aīa₃ hr̄e: niſi qdā nūer⁹ dr̄ñs fiat: ⁊ ali⁹ ab his q in corpore punctoꝝ.

ℭ Accitq₃ aīal moueri a nūero: ſic̄ ⁊ Democritū dixim⁹ ipm mouere. Quid ē. n. differre dicere ſperas ꝑuas: aut vnitates magnas: aut oīno vnitates ferri: vtrobiq₃ eni₃ eſt neceſſe moueri aīal: in eo qꝺ mouet̄ ipſe. Cō. 72.

ℭ Declarat qꝺ dixerat dicēs. ſi qdē. n. eſt aīa in oī eo corpore qꝺ ſentit nec̄e ē eē ī eodē duo corpa ſi corp⁹ aliqꝺ ē aīa. ſicut g̃ ꝭm ponētes aīa₃ eſſe qꝺdā corpus ſubtile ſequebat̄ duo corpa eē ſil': ſic ēt ⁊ çeno. cū poneret aīa₃ eē ꝯpoſitā ex vnitatib⁹ motl ſiue ex vnitatib⁹ hñtib⁹ pōnē ⁊ ſitū cogebatur dicere aīa₃ eē corp⁹: q₂ nihil pōt eſſe tale niſi corp⁹. ⁊ ꝑ ꝯñs ſequebat̄ ex hac pōne duo corpa eē in eodē. ꝑꝑ qꝺ īcidebat çeno. in idē īcōueniēs cū ponētib⁹ aīa₃ eē qꝺdā corpus ſubtile. ℭ Rurſus accidebat çeno. ꝓpriū īcōueniēs. iō ſubdit. ꝙ aūt nūerū dicētib⁹. i. çeno. ponēti aīa₃ eſſe numerū accidit ꝓpriū īcōueniēs. v₃. ī vno pūcto eē plura pūcta. ⁊ vlterius accīt ei oē corp⁹ hr̄e aīa₃ niſi nūer⁹ pūctoꝝ aīe fiāt qdā nūerus dr̄ñs: ⁊ alius ab his pūctis q̄ ſunt ī corpore. ꝭ aūt ꝓpriū īcōueniēs. quō accidit çeno. in rōne parū loante poſita declaratū eſt. ℭ Ulterius ēt accidit çeno. al' moueri a nūero: ſic̄ diximus ꝭm Democritū aīa₃ mouere ipm corp⁹. nā ſic̄ ꝭm democritū aīa exñs ſpere mouet corpus: ſic ꝭm çeno. aīa exñs vnitates mouet al'. vr̄. n. opīo çeno. in ꝭ eſſe ſil'is opīoni democriti. nā ſic̄ poſuit democrit⁹ aīa₃ eē q̄ſdā ſperas ꝑuas motas: qb⁹ motis mouebat̄ corpus: ſic poſuit çeno. aīa₃ eē q̄ſda₃ vnitates magnas motas qb⁹ motis mouebat̄ corp⁹. igit̄ ex ꝑte mot⁹ illo eodē mō quo arguebat̄ ꝯ dmocritū pōt argui ꝯ çeno. iō ſeq̄t̄ in l'ra. qd ē. n. differre. i. q̄ ē dr̄ia dr̄e ſpas ꝑuas: vt dic̄ democrit⁹: aut dr̄e vnitates magnas: aut dr̄e oīo vnitates ferri. i. ꝑ ſe moueri: vt ponit çeno. inter has. n. opīones: q̄tū ad ꝭ nō eſt dr̄ia: q₂ vtrobiq₃. i. ꝭm vtrāq₃ nec̄e eſt moueri aīal ex eo ꝙ moueant̄ ſpere vl' ipſe vnitates. vtreq₃. n. he opīones q̄tū ē ex ꝑte mot⁹ poterūt ſil'r īpugnari. ℭ Notādū aūt ēt declarata eē illa tria q̄ ſup. ponebant̄. ſ. ꝙ zeno. accidit īcōueniēs cōe cū ponētib⁹ aīa₃ eē corp⁹ ſubtile. ⁊ etiā accidit ei īcōueniēs ꝓpriū: ⁊ vltra ꝭ accidit ei īcōueniēs cōe cū democrito. ℭ Notādū ēt ꝙ ſic̄ democritus ponit aīa₃ ꝯponi ex paruis ſperis: ſic ⁊ zeno. ponit aīa₃ ꝯponi ex vnitatib⁹ magnīs. i. ex vnitatib⁹ q̄tis. nā cu₃ poneret illas vnitates eē motas. ⁊ oē qꝺ mouet̄ o₃ eē q̄tū diſibile. cogebat̄ zeno. dicere vnitates illas eē magnas. i. eē q̄tas. ℭ Deiñ cū dic̄.

ℭ Cōplectētib⁹ igit̄ in vnū numerū: ⁊ motū hec qde₃ accidūt: ⁊ multa alia huiuſmodi. Nō. n. ſolu₃ diffōne aīe huiuſmodi ipoſſe: ꝭ ⁊ accñs. Cō. 73.

ℭ Manifeſtū āt ſi qs argumētauerit ex rōne hac reddere paſſiōes ⁊ opa: vt cogitatiōes ſenſus: letitias. triſtitias: ⁊ q̄cunq₃ alia huiuſmodi: ſic̄ eni dixim⁹ prī⁹: neq₃ diuinare facile ē ex ipſis.

ℭ Improbat opīonē zeno. q̄tum ad accñtia aīe. d. ꝙ ꝯplectentib⁹ aūt igit̄ in vnū numerū ⁊ motu₃ q̄ dicebat zeno. eē aīa₃ accidūt ꝭ īcōueniētia q̄ dixim⁹: ⁊ ēt accidūt multa alia īcōueniētia. nā nō ſolū ipoſſe ē diffōnē aīe eē hꝰ: vt dicebat zeno. ſ₃ ēt accñs aīe ſup. eſt ipoſſe cognoſcere ex tali diffōne. nā manifeſtū ē ꝙ ſi qs argumtauerit ex hac rōne reddere. i. aſſignare poſſiones ⁊ opera anime: vtputa cogitationes ſenſus letitias triſtitias: ⁊ quecūq₃ alia hꝰ. ⁊ ſubdit ꝙ ſicut eni₃ diximus ꝑus ex ipſis que ſunt dicta a zeno. vel etiā que dicta ſunt ab alijs phis neq₃ facile eſt diuinare talia. ſic. n. loquebant̄ democ. zeno. ⁊ alij phi ꝙ per ea que dicebant etia₃ ſi voluiſſemus diuinare vel vaticinari non erat facile aliquid cognoſcere de paſſionibus ⁊ operibus anime.

Cõ. 74. TRib⁹ aũt modis traditis ſm quos diffiniunt aĩaz. Alij qdẽ motu enũciauerunt maxie ĩ mouendo ſeipſaz: alij aũt corp⁹ ſubtiliſſimuz: aut icorpalissimũ alioꝝ. Hec aũt qs dubitationes ⁊ ſubcõtrarietates hñt ꝑterim⁹ fere: relinquit̃ aũt ꝯſiderare qlr dr̃ ex eletis ipſaz eẽ. dñt.n. qteñ⁹ ſentiat ea q̃ ſũt: ⁊ vnũqdqꝫ cognoſcat.

Ut dicebat̃ ſupra phĩ tripl'r diffiniebãt aĩaz.ſ.motu ſenſu ⁊ icorporeo. ⁊ ſm h trib⁹ modis venabant̃ qditates ei⁹. duo tñ iſtoꝝ modoꝝ erant gnãles ⁊ pncipales. vz. venari aĩam p viã motus ⁊ p viã cognitiõis: ſz venari aĩaz p viaz icorporei erat q̃ſi annexus. poſſum⁹ g̃ ſic ꝯtinuare hãc partẽ ad pcedentẽ. qꝛ poſtq̃ phs iprobauit opioneȝ antiquorũ put venabant̃ aĩam p viã mot⁹: in pte iſta iprobat eaz put venabant̃ aĩaz p viã cognitiõis. circa qd duo facit. qꝛ pmo ꝯtinuat dicta dicẽdis. z° exeqtur de itẽto. ibi (Necarũ aũt eſt.) dicit g̃. trib⁹ aũt modis traditis ſm quos diffiniũt aĩaz. alij qdeȝ enũciauerũt aĩaz eẽ qd motiuũ in mouendo ſeipſaz. alij aũt dixerũt aĩaz ipſaz eẽ corp⁹ ſubtiliſſimũ aut icorporaliſſimũ olioꝝ. i. icorporaliſſimũ iter alia. ⁊ ſubdit qꝛ h ãt. i. hꝫ paſſiões qs dubitatiões hñt ⁊ qs ꝯrietates fere pterinim⁹. i. ptrãſiuimus ⁊ aſſignauim⁹. Notãdũ ãt qꝛ dic̃ fere: qꝛ multas alias ſubcõtrarietates ſiue mltas alias obiectiões potuiſſz tãgere Ari. ꝯ has opiones q̃s nõ tetigit: ⁊ qꝛ has ptranſiuim⁹ relinquitur cõſiderare de anima per viam cognitionis quomodo dr̃ ipam aiam eſſe ex eltis. dicũt. n. aĩaz eẽ ꝯſtitutã ex eltis q̃teñ⁹ ſentiat ea que ſunt. i. oĩa entia ⁊ cognoſcat vnũqdqꝫ entiũ. Notãdũ aũt qꝛ dic̃ ſe ptranſiuiſſe ⁊ iprobaſſe nõ ſolũ aĩam eẽ qd motiuũ: ſz ẽt eã eẽ icorporaliſſimũ. i. qdđã corp⁹ ſubtile nõ qꝛ de h fecerit ſpãle caplz: ſz in iprobãdo opiões phorũ venãtiũ aĩaz p viã mot⁹ iprobauit aĩaz eẽ qđdã corpus ſubtile: qꝛ vt dicebat̃: tc̃ ſeqr̃ duo corpa ſil eẽ. Deiñ cũ dic̃.

Cõ. 75. Neceſſariuȝ aũt eſt accidere mlta ipoſſibilia rõni. Ponunt.n. cognoſcere ſile ſili tãq̃ ac ſi aiam res ponentes.

Exeqtur de itẽto oñdẽs qꝛ nõ oꝫ aĩaz eẽ ꝯpoſitã ex eltis oĩum: vt cognoſcat alia ſic̃ dicebãt antiq. circa qd dno fac. ſic̃ dupl'r errabãt antiq ꝯparando aĩam ad elta. nã qdã dicebant aĩam eẽ ex eltis. qdã dicebãt aĩam eẽ in eltis. pmo g̃ pbat aĩaz nõ eẽ ex eltis. z° oñdit eã nõ eẽ in eltis ibi. (Et in toto aũt qdã.) Circa pmũ tria facit. qꝛ p̃ antiquoꝝ põnẽ oñdit eẽ falſaz. z° oñdit eã eẽ iſufficiẽtẽ. 3° pbat eẽ ſupfluã ſcđa ibi. (Oĩs aũt q ex eo ꝯſentit.) 3ª ibi. (Si ꝟo ex eltis) Circa pmũ. z. fac. qꝛ p̃ pbat aĩaz nõ eẽ ex eltis ex pte reꝝ cognitarũ. z° pbat h ex pte reꝝ cognoſcẽtiũ ibi. (Mltas aũt dubitatiões.) Circa pm̃ q̃ttuor facit. ſꝫ qꝛ ex pte reꝝ cognitarũ ad q̃ttuor icõueniẽtia adducit ſi aĩa vt cognoſceret oĩa eẽt ꝯpoſita ex eltis oĩuz. q̃rũ pmũ eſt qꝛ oẽs res cognoſcibiles ſm ſuũ eẽ nãle eẽnt in aĩa. zm eſt qꝛ oẽs res cognoſcibiles eẽnt eodẽ mõ ꝯpoſite. 3m eſt qꝛ oẽs res cognoſcibiles haberẽt eadeȝ pncipia imediata. 4m eſt qꝛ oẽs res cognoſcibiles agerẽt in aĩaz nõ ſm qꝛ ſunt diſſiles ⁊ diſcõueniẽtes. ſꝫ ſm qꝛ ſunt ſiles ⁊ cõueniẽtes. z ibi. (Nõ ſunt aũt h ſola.) 3ª ibi. (Ampli⁹ aũt cũ) 4ª ibi. (Incoueniẽs.) Dic̃ g̃ qꝛ neccñ eſt aũt accidere multa ipoſſia huic rõni: ſiue huic põni. ponũt. n. illi cogſcere ſile ſili tãq̃ ponẽtes ipſas res in aĩa ⁊ nõ ſilitudines rerũ. Notãdũ ẽt qꝛ ſi ꝟa eſſet poſitio antiquoꝝ dicẽtiũ qꝛ in oĩa ẽ terra: vt cognoſcat terrã: aq̃ vt cognoſcat aquã. ⁊ ſic in oĩa eẽnt res: nõ ſilitudines rerũ: ſꝫ res put hñt eſſe reale habent eſſe corporale ⁊ ſꝫ tale eſſe nõ ſunt rõ cognitionis. ſi g̃ hoc mõ res eſſent in aĩa. ſequeret̃ qꝛ ipſa nihil cognoſceret.

Dubitaret forte aliqs: q̃re ſit icõueniẽs ponere in aĩa ipſas res ſꝫ eẽ reale ad h qꝛ aĩa cognoſcat illas. Dõm qꝛ lꝫ de h in z° 3° diffuſius ſit tractãdũ: poſſum⁹ tñ q̃tũ ad pñs ſpectat duplici via oñdere qꝛ ſit icõueniẽs ipſas res eẽ in aĩa ſm eẽ reale. quarũ pma ſumit̃ ex pte reꝝ cognoſcibiliũ. ſcđa ꝟo ex pte aĩe cognoſcentis. pma via ſic pꝫ. nã ſi formã lapidis ſm id eſſe qd eſt in re ex eſſet in aĩa: ſeqret̃ qꝛ ipſe lapis cognoſceret. nã ſi in aĩa eſſet forma lapidis rõ cognoſcẽdi: ſi nõ hret aliud eſſe in lapide q̃ in oĩa: ſeqret̃ qꝛ ⁊ lapis cognoſceret: qd ẽ icõueniẽs. ſcđa via ſic pꝫ. nã vt in z° meta. dr̃ ſemp id qd eſt maxie tale ẽ rõ ⁊ cã oĩuz alioꝝ. nã oĩa alia in tm̃ ſũt talia iq̃tũ pticipãt aliqd de eo qd ẽ maxie tale: vt ſi ignis eſt maxie cal's oĩa alia in tm̃ ſunt formal'r cal'a iq̃tũ pticipãt aliqd de nã ignis: q̃re ſi cognoſcere maxie cõpetit deo ⁊ ſubſtãijs ſepatis q̃ ſũt imãlia: oĩa alia in tm̃ ſunt cognoſcitiua iq̃tũ pticipãt aliqd de imãlitate. ipſe g̃ ſenſus: q lꝫ infimũ gradũ inter cognoſcitiuas ꝟtutes niſi aliqd pticiparet de imãlitate vt niſi eſſet ſuſceptiu⁹ ſpẽi ſine mã nihil oĩno cognoſceret. illd g̃ qd iformat ſenſuȝ ⁊ multo magis id qd iformat itellꝫ oꝫ aliqd pticipare de imãlitate od h qꝛ poſſit eẽ rõ cognoſcẽdi: qꝛ forme iſtoꝝ ſenſibiliũ in re extra habẽt eẽ oĩo mãle. oꝫ qꝛ in aĩa ſint ſm oliud eſſe ad hoc qꝛ poſſint eſſe rõ cognoſcendi. Deide cũ dicit.

Nõ ſũt aũt hec ſola: mlta ꝟo ⁊ alia magis ãt fortaſſis ifinita nũero q̃ ſũt ex his: ex q̃bus qdẽ igit̃ eſt vnũqdqꝫ hoꝝ cogſcere aĩam ⁊ ſentire: h ꝯpoſituȝ nõ cognoſcet: neqꝫ ſentiet vt qd eſt de⁹: aut hõ: aut caro: aut os: ſimiliter aũtẽ qdlibet aliud compoſitorum.

Adducit ſcđaȝ rõnẽ. circa qd duo fac. qꝛ p̃ ꝑponit qd itẽdit. z° declarat qd dixerat ibi. (Nõ. n. quolꝫ mõ.) dic̃ g̃. nõ ſunt ſola aũt h. i. nõ ſola elta cognoſcibilia ab aĩa: ſꝫ mlta alia: magis dũt fortaſſis ſunt ifinita nũero q̃ ſunt ex his. i. ex eltis. ex qb⁹ qdẽ igit̃ vnũqdqꝫ hoꝝ eſt. i. ꝯtingit aĩaz cognoſcere ⁊ ſentire: ſꝫ hꝫ ꝯpoſitũ ⁊ hꝫ mixtũ ex eltis aĩa nõ cognoſceret: neqꝫ ſentiret niſi ſup. hẽat rõneȝ ꝯpõnis ſꝫ qꝛ illud mixtũ eſt ꝯpoſitũ: ⁊ nõ cognoſceret qd eſt deus. i. qd eſt celũ aut hõ aut caro aut os. ſilr aũt qdlꝫ aliud ꝯpoſitorũ nõ cognoſcet aĩa ſup. niſi hẽat in ſe rõnẽ cuiuſlꝫ mixtionis: ⁊ qꝛ hꝫ rões ſunt quodãmõ infinite. erit g̃ quodãmõ oĩa ꝯpoſita ex ifinitis: qd eſt icõueniens. Notãdũ qꝛ cũ ipſe res cognoſcibiles ſm qꝛ ſunt alie ⁊ alie ſint olio ⁊ alio mõ ꝯpoſite. ⁊ hẽant in ſe aliã ⁊ aliaz rõnẽ mixtionis. ſi aĩa debeat cognoſcere hꝫ mixta nõ ſufficit qꝛ habeat in ſe elementa: ſꝫ oꝫ qꝛ habeat in ſe hꝫ rões ſm quas ſunt h mixta ꝯpoſita. ⁊ qꝛ vna res nõ ꝯponit̃ niſi ſm vnũ modũ mixtionis vel g̃ aĩa nõ cognoſcet aliqd mixtũ vel oportebit dicere qꝛ hꝫ oẽs res cognoſcibiles ꝯpoſite ꝯponant̃ ſm vnã ⁊ eandẽ rõnẽ mixtionis: vt ſm illã rõnẽ mixtiõis ſm quã ẽ ꝯpoſita: q̃re ſicut ex pma rõne ſequebat̃ qꝛ res cognoſcibiles haberent in aĩa eſſe reale ſic ex iſto ſeqtur qꝛ oẽs res cognoſcibiles cõponant̃ ſm vnã ⁊ eandẽ rõnẽ mixtionis. Notandũ aũt qꝛ dicit deũ. i. celum eſſe qd ꝯpoſitũ: qꝛ loqtur ſm modũ empe. q dicebat oĩa alia eſſe cõpoſita ex q̃ttuor elemẽtis ⁊ ex lite ⁊ amicitia. deũ aũt. i. celuȝ poſuit compoſitum ex quattuor elementis cum amicitia ſine lite. Deinde cum dicit.

Nõ. n. quolꝫ mõ ſe hñtia elta: hoꝝ vnũqdqꝫ: ſꝫ rõne q̃dã ⁊ cõpõne queadmodũ dic̃ Empedocles: os ⁊ terra: Terra aũt hñ apta in bene amplis receptaculis duas ex octo partib⁹ ſor. Cõ. 76.

tita eſt fluide dari: quattuor vero vulcano dederunt. oſſa autem alba fcā ſunt: nihil igit̃ ꝑfect⁹ elta i aīa eē niſi ⁊ rões ierīt ⁊ ꝯpō. Cognoſcet eniʒ vnūqḋq; ſile. os aūt aut hoīeʒ nihil niſi ⁊ hec inerūt: hoc aūt qḋ ipoſſe ſit nihil oʒ dicere: qs eniʒ dubitabit ſi inerit in aīa lapis: aut hō: ſimiliter āt bonū ⁊ nō bonū: eodē mō ⁊ de alijs.

¶ Declarat qḋ ſupoſuerat. oſ̃dens q̄ nō in oīb⁹ eſt idē modus mixtiōis dicēs q̄ non q̄lib; mō ſe hn̄t ia elta ꝯſtituūt ſup. vnūqḋq; hoꝝ. i. vnūqḋq; ꝯpoſitoꝝ: ſʒ oʒ h̄ fieri q̄dam rōne. ⁊ q̄dā ꝓportione: ⁊ q̄dā ꝯpoſitiōe: queadmodū dicit Emp. q̄ os ꝯpoſitū eſt: qꝛ humus. i. terra ē coaptata in amplis diffuſionib⁹. nā elemētū terre multū abundat in oſſibus: ita q̄ hō elemētū ſortitū eſt duas ptes ex octo ptib⁹. q̄ttuor aūt ptes dederunt vulcano. i. igni. nā oſſa alba fcā ſunt qꝛ eſt ibi multum de igne. ⁊ ſup. vnaʒ ptem dederūt aque. ⁊ vnā aeri: diuidebat. n. Emp. elta in. 8. ptes. ⁊ in aligbus mixtis erant plures de vno elto: ⁊ in aligbus vo plures de alio: in oſſe aūt dicebat eē hūc moduʒ mixtionis q̄ ibi erāt due ptes terre. q̄ttuor ignis: vna aeris: ⁊ vna aque. ḡ volebat Emp. q̄ nō ſm eandē rōnē ꝯponerent oīa mixta ex elemētis: ⁊ qꝛ ſic eſt: nihil ḡ eſt pfectus. i. nihil ꝓdeſt elemēta in aīa eſſe niſi ⁊ inerūt ibi rōnes. i. ꝓportiones elementoꝝ: ⁊ niſi inerit ibi ꝯpoſitio miſcibiliū. naʒ cognoſcet vnūqḋq; ſili: vt os aūt hoīeʒ nihil. i. nihil tale cognoſcer niſi ⁊ h̄ ierunt. i. niſi in eadē aīa ſint h⁹ rōnes ⁊ ꝯpōnes ſʒ q̄s ſunt iſta ꝯpoſita. h̄ aūt q̄ ſit ipoſſe nihil oʒ dicere: qꝛ ſi hoc eſſet: tūc lapis. hō ⁊ cetera mixta eēnt in aīa. ⁊ per ꝯn̄s ꝯ̄ria eēnt in aīa. iō ſubdit. qs. n. dubitabit ſi erit in aīa lapis aut homo: ſimiliter aūt erit ibi bonum ⁊ non bonum. eodem modo ſe habebit ⁊ in alijs mixtis.

Dubitaret forte aliqs: q̄re oʒ q̄ ſi aīa dʒ cognoſcere hō mixta q̄ nō ſolū ſint in ea miſcibilia: ſʒ ēt rōnes miſcibiliū. ¶ Dōʒ vt dr̄ ꝑ poſt. ſcire ē cāʒ rei cognoſcere: ⁊ q̄m illius eſt cā. non ſufficit ḡ vt ſciat̃ effectus ſcire cām: niſi ſciat̃ vt eſt eius cā: q̄re ſi elementa ſunt cā mixtoꝝ ⁊ cōponūt mixta vt cognoſcam⁹ ipſa ꝯpoſita: ⁊ ipſa mixta nō ſufficit ſcire elemēta niſi ſciant̃ rōnes ⁊ ꝓportiōes ſm q̄s elta cauſant ⁊ ꝯponūt mixta: ⁊ qꝛ ſm opionē antiquoꝝ aīa nō cognoſcit res extetiores niſi ꝑut hʒ in ſe realr̄ illas: oportebit ſʒ illas rōnes ⁊ ꝓportiōes q̄ in ea ſint lapis homo ⁊c̄. hō mixta.

Alterius forte dubitaret aliqs. vn̄ ſeqtur q̄ h̄ poſito in aīa eēt bonū ⁊ eēnt cōtraria. ¶ Dōʒ q̄ oʒ dare aliquā diſpōnē in mā q̄ dr̄ neceſſitas ad quā ſeq̄t̃ neccio itroductio forme. elta ḡ reducunt̃ ad mediū ⁊ ad ꝓportionē: ⁊ q̄n̄ ſic ſunt ꝓportionata vt reqrit nā lapidis neccio ex eis ꝯſtituit̃ lapis: q̄re ſi realr̄ ſunt i aīa elta ⁊ realr̄ eſt ibi ꝓportio ſm quā ꝯſtituit̃ ibi lapis bō ⁊ ceruus ⁊ cetera talia neccio oīa iſta eſſent in aīa. imo qḋ ē pl⁹: illa eadē elemēta que ponebāt antiq eē ſub forma aīe. opōtebit ſil̃ ⁊ ſel eē ſub formis oīuʒ mixtoꝝ cū ibi opōteat realr̄ reſeruari oēs h⁹ ꝓportiōes ⁊ rōnes. igiť cū mixta ſʒ eſſe reale hēant ꝯ̄rietates erunt elta ſil̃ ſub formis ꝯ̄rijs ⁊ erūt in aīa ſil̃ ꝯ̄ria: q̄ cū vtrūq; ſit icōueniēs. nō oʒ dicere q̄ nullus ſane mētis de h̄ dubitare pōt. ¶ Deiñ cū dic̄.

Cō. 77. ¶ Ampli⁹ aūt quū multiplr̄ dicat̃ id qḋ eſt. ſignificat. n. aliud q̄dē hoc aliqd: aliud q̄ntitatē aut q̄litatē: aut ⁊ qḋdā aliud diuerſoꝝ p̄ntoꝝ: vtrū ex oīb⁹ erit aīa: aut nō: ſʒ nō videt̃ cōia oium elta eē: ſi igi q̄cūq; ſubſtantiaꝝ ſūt: ex his ſolū: quō igit̃ cognoſcet ⁊ aliorū vnūqḋq;: aut dicet vnīuſcuiuſq; gn̄is elta eē. et principia ꝓpria ex qb⁹ aīaʒ cōſtare. erit ergo q̄litas. et quātitas. et ſuba. ſed ipoſſe ē ex q̄ntitatis eltis ſubaʒ eē. ⁊ n̄ q̄ntitatē. vn̄ tib⁹ itaq; ex oīb⁹ hec ⁊ h⁹ alia accn̄a.

¶ Adducit rōnē tertiā dicēs. ampli⁹ aūt cū multiplr̄ dicat̃ id qḋ eſt. i. ens. qꝛ aliud q̄dē ſignificat h̄ aliqd. i. ſubaʒ alid q̄ntitatē aliud q̄litatē: aut qḋdā aliud diuerſoꝝ. i. diuerſorū p̄dicamētoꝝ. cū ḡ ſic ſit vtꝝ aīa erit ex oibus elemētis oīuʒ p̄dicamētoꝝ aut nō: ſʒ nō videt̃ elta eē cōia oīb⁹ p̄dicamētis: imo alia ⁊ alia p̄dicamenta hūt alia ⁊ alia pncipia. ſi ḡ q̄cūq; elta ſunt ſubarū ex his ſolū ſup. ē aīa. qūo ḡ cognoſcet aīa vnūqḋq; alioꝝ p̄dicamētoꝝ. q. d. nullo. aut ſi diceret aliqs eē elta ⁊ ꝓpria pncipia vnīuſcuiuſq; gn̄is. ex qbus ꝯtingit aīaʒ ꝯſtare. erit ḡ aīa ⁊ q̄litas ⁊ ſuba ⁊ ſup. erit ēt q̄ntitas ⁊ vnūqḋq; p̄dicamētoꝝ: ſʒ ipoſſe eſt ex eltis q̄ntitatis eē ſubaʒ ⁊ nō q̄ntitateʒ. dicēti b⁹ itaq; ex oīb⁹ eltis aīam eē vt cognoſcat oīa h̄ ⁊ h⁹ ipoſſia que dicta ſunt ⁊ ēt alia ipoſſibilia que dicent̃ accidunt eis.

Dubitaret forte aliqs vtrū eadē ſint pncipia ſube ⁊ alioꝝ p̄dicamētoꝝ et vr̄ q̄ ſic: qꝛ qcqd ē cā cāe: eſt cā cāti: ſʒ ſuba ē cā oīuʒ alioꝝ p̄dicamētoꝝ: qꝛ mā ſubta cū forma eſt cā oīum accn̄tiū q̄ fiūt in ea. pncipia igiť ⁊ cauſe ſube erūt pncipia ⁊ cāe oīuʒ alioꝝ. ¶ Dōʒ q̄ h̄ qḋ determiat̃ in. 12. meta. vbi dr̄ q̄ pncipia ſube ſunt ſuba. ⁊ pncipia relōnis ſunt relō. ꝑut ḡ ſunt alia ⁊ alia p̄dicamēta ſic oʒ ponere alia ⁊ alia pnᵃ. Sed pp rōnē factā in ꝯ̄riū. ſciēdū q̄ ſʒ ꝯmētatorē ea q̄ ſūt imediata pncipia ſube ſunt mediata pncipia accn̄tis. ſunt ḡ eadē pncipia oīuʒ mediata: ſʒ nō imediata. ḡ cū cognitio diſtincta debeat eē ꝑ pncipia imediata. ſi aīa dʒ cognoſcere oīa: oʒ q̄ ſit ex imediatis pncipijs oīuʒ: qḋ nō poſſet eē niſi oīa p̄dicamēta eēnt vnū p̄dicamētū: ⁊ niſi eadē eēnt imediata pncipia oīuʒ: q̄re ſic ex pma rōne ꝯcludebat̃. res eē in aīa. ſm eē nāle. ⁊ ſic ex ſcḋa poterat ꝯcludi oēs res cognoſcibiles hre eundē modū mixtionis: ſic ex hac pte argui pōt q̄ oīuʒ cogſcibiliū ſint eadē imediata pnᵃ. ¶ Deinde cū dic̄.

¶ Inconueniens āt eſt dicere q̄dē ipoſſe eē ſile a ſili ſentire: aut ſile ſimili: ⁊ cogſcere ſile ſimili. Cō. 78.
Sētire āt pati aliqd: ⁊ facere: ⁊ moueri ponūt. ſilr̄ āt ⁊ cogſcere: ⁊ intelligere.

¶ Adducit 4m icōueniēs. oſ̃dēs q̄ ſʒ pōnē antiq̄rū ſi ſile ſili cogſcit̃: ſeqt̃ q̄ ſile a ſili patiat̃. h̄ ē ḡ icōueiēs q̄ alt q̄ icōueniēs ē aūt dr̄e qḋ dicebāt antiq: ⁊ impoſſibile ē ſile a ſili pati vel eē paſſibile. ſentire aūt ſile ſili. i. ꝑ ſile cogſcere ſile ſup. ē icōueniēs. nā ſentire aūt ponūt. i. dn̄t i pati aliqd ⁊ moueri. ſilr̄ aūt ⁊ cogſcere ⁊ itelligere ſup. vr̄ eē qḋdā pati: q̄re ſi aīa cogſcit ex eo q̄ patit̃ aliq̄d ab obis n̄ oʒ q̄ hēat i ſe realr̄ ipa obā: vt ponebāt antiq: qꝛ nihil patit̃ a ſeipō: ſʒ nece ē nāʒ aīe eē aliā ⁊ ſepatā ab oīb⁹ talib⁹. Deiñ cū dic̄.

¶ Multas āt difficltates et dubitationes: hn̄te ipō dicere ſic Empedocles q̄ corporeis eltis ſingula cogſcunt̃: et ad ſile teſtat̃: qḋ nūc dictū ē. Quecūq; . n. inſūt in aīaliū corporib⁹ ſimplr̄: terra aut oſſa: nerui pili: nihil ſentire videt̃: q̄re neq; ſilia et tamen conueniret.

¶ Adducit icōueniētia ꝯ opiones antiq̄rū ex pte cogſcēnū circa qḋ. 5. fac. ſʒ q̄. 5. icōueniētia adduc. nā ſi aīa eēt ꝯpoſita ex oīb⁹ vt cogſceret oīa. q̄ntū ad p̄ns ſpectat. 5. icōueniētia ſeq̄rent̃ ex pte cognitiōis ipſi⁹ ſiue ipōꝝ cogſcētiū q̄rū pm ē q̄ oēs ptes aīalis cogſceret. 2m ē q̄ vnū pnm nō cogſceret pla. 3m ē q̄ ds eēt iſipiētior oīb⁹ alijs. 4m ē q̄ oīa cognoſcibilia eēnt aīata. 5m ⁊ vltm ē q̄ aliqd eēt i his corpali

bus nobili⁹ aīa. 2ª ibi. (Amplius āt.) 3ª ibi. (Accidit aūt.) 4ª ibi (Oio āt.) 5ª ibi (Dubitabit āt.) Dic̄ g̃. ꝙ mlta s dubitatiōes ꝛ difficultates hn̄tē ipo dr̄e sic Emp. dic̄. i. ipsa opiōne. ꝛ ipso dicto Emp. vȝ. ꝙ corporeis el'tis singula cogſcantur: ꝛ qđ nūc dcm̄ ē de cognitōe testat̄ ipe Emp. ad sil'e. i. p sil'e. vult. n. ꝙ ppa cā cognitōis sit assil'atio. ꝙ si sic eēt oēs ptes aīalis ꝛ qcūqȝ sūt ī aīali cogſcerēt ꝛ sentirēt ꝙ falsuȝ ē. iō subdit ꝙ qcūqȝ. n. isunt in corpib⁹ aīaliū q̄ sūt simpl'r terra. i. q̄ sunt valde terrestria vt ossa nerui pili nihil sentire vident̄: q̄re nȝ sil'ia. i. q̄ sūt sil'r terrestria sup. sūt cogſcitiua. ꝛ subdit ꝙ tñ ɔueniret sup. ꝙ pili ꝛ ossa sentirēt ꝛ cogſcerēt. cū ista habeant silitudinē cū alijs ꝛ sint cōposita ex el'tis. ¶ Notandū aūt in aīali eē quosdā neruos qui sunt organū sentiendi. sunt tamē ꝛ etiā in aīali qdaȝ nerui valde terrestres qui nihil sentiunt. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 79. ¶ Amplius aūt vnūqđqȝ principioꝝ ignorātia pluriū q̄ȝ itelligētia existet ¶ Cognoscet qdē eni vnū qđlȝ: multa aūt ignorabit: oīa. n. alia.

¶ Adducit scđaȝ rōnē di. ꝙ vnūqđqȝ pn̄cipioꝝ existere in ignorātia pluriū sup. q̄ȝ in itelligētia. cognosceret qdē eni qđlȝ pn̄cipioꝝ vnū. cū sit qd simplex. ignorabit aūt multa q: ignorabit oīa alia. g̃ vnūqđqȝ principioꝝ pl'a ignorabit q̄ȝ itelliget: ꝛ vnūqđqȝ pn̄cipiatū pl'a cogſcet q̄ȝ aliqđ pnᵐ. ¶ Notādū aūt ꝙ cū pnᵐ sit aliqd simplex nō poterit hr̄e silitudinē nisi cū vno: ꝛ ita nō cognoscet nisi vnū. pn̄cipiatū v̄o qđ ē qd ɔpositū poterit hr̄e silitudinē cū mltis ꝛ poterit cogſcere multa. ꝫȝ g̃ Emp. pfectiora erunt pn̄cipiata q̄ȝ principia. ꝛ etiam animalia sensitiua plura cognoscent q̄ȝ substātie separate. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Accidit āt ꝛ Empedocli isipiētissimū eē deū. Solus. n. eloꝝ vnū nō cogſcet discordiā: mortalia aūt oīa. Ex oib⁹. n. vnūqđqȝ est.

¶ Adducit 3ᵐ icōueniēs dicēs. accit aūt Emp. deū eē insipiētissimū. nā solus ipse nō cogſcet vnū de nūero eltoꝝ. i. nō cognoscet vnū el'tuȝ siue nō cogſcet vnū pnᵐ: vt nō cognoscet discordiā. mortalia āt oīa cogſcēt oīa pn⁹: q: vnūqđqȝ mortaliū est ex oib⁹ el'tis. ¶ Notādū aūt ꝙ vt plies dcm̄ est Emp. ponit. 6. pn̄cipia. vȝ. q̄ttuor el'ta ꝛ litē ꝛ amicitiā: ꝛ dic̄ ꝙ mortalia ɔponebant̄ ex oibus istis pn̄cipijs. deū aūt q̄ ē icorruptibilis dixit eē ɔpositū ex q̄ttuor el'tis ꝛ ex amicitia sine lite. nā ex lite sine discordia ꝫȝ ꝙ ponebat cābat̄ oīs corruptio. ꝫȝ ħ g̃ mortalia cognoscebāt oīa q̄ erāt ɔposita ex oibus pn̄cipijs: ſȝ ds̄ nō cognoscet oīa: q: non cognoscet discordiam. esset itaqȝ insipientioꝛ mortalibus alijs. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 80. ¶ Oio aūt pp quā cām: nō oīa hn̄t aīam q̄ sunt qm̄ oīa: aut el'tuȝ: aut ex el'to: aut vno: aut pluribus: aut oibus. Necesse est eniȝ vnum aliqđ cognoscere: aut quedam: aut oīa.

¶ Adducit 4ᵐ icōueniēs. vȝ. ꝙ ꝫȝ hanc pōnē seq̄ret̄ ꝙ oīa cognoscibilia eēnt aīata: ꝛ ꝙ oīa cogſcibilia cognoscerēt. iō ait. oio aūt pp quā cāȝ nō oīa q̄ sūt. i. oīa entia hn̄t aīaȝ. oē. n. ens ꝫȝ antiquos phos aut ē el'tuȝ aut ē ex el'to vel ex el'tis: q: oē ens aut ex vno el'to aut ex plib⁹ aut ex oib⁹. necesse ē g̃ oē ens cognoscere aut vnū aliqđ aut qdā aut oīa. ¶ Notādū ꝙ si ꝫm antiq̄s phos assil'atio ē ppa ꝛ īmediata cā cognitōis: tūc qcqd hȝ silitudinē cū aliq̄ cognoscit illud. igit̄ cū oē ens vel hēat similitudinē cū vno si ē ex vno el'to vel cū plurib⁹ si ē ex plib⁹ vel cū oībus si ē ex oib⁹ oē ens cognoscet vnū vel pl'a vel oīa: ſȝ cū qcqd cognoscit habeat aīaȝ oē ens erit cogſcēs ꝛ hēbit aīaȝ: qđ ē icōueniēs.

¶ Dubitaret forte aliq̄s: q: videt̄ falsū eē ꝙ oē ens vel sit el'tuȝ vel ex el'tis q: sube sepate nō sunt ħ vel illud. ¶ Rursuȝ falsuȝ est ꝙ oē cogſcēs sit aīatū: q: tūc itelligētie haberēt aīaȝ. ¶ Dōȝ ꝙ ħ phs loq̄t̄ supponēdo dicta antiquoꝝ phoꝝ q̄ nō pcepērūt nisi corp⁹: ꝛ maxie loq̄t̄ ħ ɔ̄ Emp. q̄ dixit oīa vel esse el'tuȝ vel ex el'tis. ꝫȝ ħ g̃ verū ē ꝙ oē ens vel ē el'tuȝ vel ex el'tis. ¶ Rursus cū nullū corpale cognoscat nisi sit aīatū: oportebat Emp. ɔcedere oē cogſcēs aīatū eē. Deinꝰ cū dic̄.

Cō. 81. ¶ Dubitabit aūt vtiqȝ aliq̄s: ꝛ qd ē vnū faciens ipsa: māe. n. ɔparant̄ elemēta: maxie. n. ppriuȝ est illđ ɔtinēa qđcūqȝ ē. aīa āt aliqd meli⁹ eē: ꝛ antiqua ipole ē: ipossibili⁹ āt adhuc intellectu. Rōnabilissimū. n. hūc eē nobilissimū ꝛ diuinū ꝫm nām: el'ta aūt dn̄t esse prima entiuȝ.

¶ Adduc̄ 5ᵐ ꝛ vltimū icōueniēs. ondēs ꝙ aīa nō ē ex el'tis ſȝ ē ɔtinēs el'ta: q: si eēt ex el'tis esset in his corpalib⁹ aliqd digni⁹ aīa: qđ ē oio icōueniēs: ꝛ maxie ē icōueniēs de aīa itellectiua: iō ait ꝙ dubitabit aūt ē vtiqȝ aliquis qd ē faciēs vnū ipsa el'ta. nā el'ta ɔparant̄ māe: ꝛ oȝ semp ꝙ aliqd cōtineat ea: illđ aūt ɔtinēs qđcūqȝ ē. maxie. n. ppriū est sup. ꝙ sit qd nobile ꝛ qd dignū: ſȝ in his corpalib⁹ eē aliqd meli⁹ ꝛ antiquus aīa ē ipole. ꝛ ipolius ē āt adhuc itellectu. i. adhuc ipolius ē eē aliqd nobili⁹ itellectu. nā rōnabilissimū ē hūc. i. itell'ȝ eē nobilissimū ꝛ qd diuinū ꝫȝ nāȝ. ꝛ subdit ꝙ el'ta dn̄t pma entiū: qb⁹ sup. aīa est poꝛ dignitatē ꝛ perfectiōe. ¶ Nonᵐ āt viȝ rōnis in ħ ɔsistere: q: q̄ȝtūcūqȝ el'ta dicāt̄ pma entia aīata ꝛ maxie itell'us ē dignioꝛ oib⁹ el'tis ꝛ oib⁹ q̄ sūt in his corpalib⁹: ſȝ si aīa eēt ex el'tis tc̄ illđ qđ ɔtineȝ illa el'ta ex qb⁹ ɔponeret̄ aīa eēt dignius aīa. eēt itaqȝ in his corporalibus aliqd digni⁹ aīa: qđ cū sit icōueniēs cogimur dicere aīaȝ nō eē ex el'tis: ſȝ eē ɔtinēs elemēta.

Cō. 82. Omnea āt ꝛ q ex eo ꝙ sentit ꝛ cognoscit aīa: q̄ sunt ex el'tia dn̄t ipsam: ꝛ q maxie motiuū: ꝛ non de oi dn̄t aīa: nȝ. n. sensitiua: oīa motia: vident̄. n. eē q̄dā aīalium: ꝛ mouentia ꝫm locū: et tñ vr̄ hoc solo motu mouere aīa aīal.

¶ Postq̄ȝ ondit opionē atiq̄rū dicētiū aīaȝ ɔponi ex el'tis eē falsā: ī pte ista ondit eā eē isufficiētē. diuidit āt ps ista ī. 4. ptes ꝫȝ ꝙ q̄druplr ondit eē dfectū ꝛ isufficiētiā ī atiq̄rū dictis. 2ª ibi (Sil'r āt.) 3ª ibi (Si āt aliqs.) 4ª ibi (Hoc āt sustinuit.) Dic̄ g̃. ꝙ oēs āt q̄ dn̄t aīaȝ ex el'tis eē ex eo ꝙ aīa sentit ꝛ cogſcit ea q̄ sī. i. entia: ꝛ q̄ dn̄t aīaȝ eē maxie motiuū n̄ dn̄t de oi aīa. i. locuti sī isufficiēter: q: cū deberēt loq̄ d aīa vl'r loq̄ūt d q̄dā aīa: q̄re nec oīa aīata sūt sensitia: vt pȝ i plātis: nec oīa sensitia sī motia: q: vident̄ eē q̄dā de nūero aīaliū q̄ nō sūt motia ꝫȝ locū: ꝛ tñ vr̄ aīa mouere. al. ħ solo motu. vȝ. motu locali. ¶ Nonᵐ āt ꝙ sol'hoib⁹ dati sūt sensus: vt d̄uiāt tā necītati vite quā ēt ad sciaȝ. ceteri āt aīalib⁹ dati sī sēsus solū ad necītatē vite. iō vt dicet̄ i 3° h⁹: oīa ilia hn̄tia oīa necīa i loco gnātōis n̄ mouent̄ motu locali p gressiuo: ſȝ mouent̄ solū ꝫȝ dilatatōeȝ ꝛ ɔstrictiōeȝ. diffinire g̃ aīaȝ p eē aliqd motiuū ē diffinire aīaȝ isufficiēter: cuȝ non omnis anima sit talis.

¶ Dubitaret forte aliq̄s. q: sī vr̄ veꝝ esse ꝙ aīa moueat solū motu locali. q: sic̄ v'r appetitiua ē q̄dā po⁹ aīe. sic ꝛ v'r augmtatia ꝛ nutritia sī po⁹ aīe vtꝝ āt sint diuerse po⁹ ꝫȝ rē v'l ꝫȝ rōnē n̄ spectat ad hūc libꝫȝ ad 2ᵐ. nūc āt scit̄ sufficiat has eē po⁹ aīe. g̃ cū aīa p appetitū moueat motu locali p augmtatōeȝ mouebit motu augmēti: p nutrimtū v̄o vr̄ mouere motu alteratōis: s'ȝ igr̄ vr̄ eē qđ in l'ra dr̄ ꝙ aīa moueat ħ solo. vȝ. motu locali. ¶ Dicēdū ꝙ ꝛ si alij mot⁹ sint ab aīa. n̄ tñ sic inotescit nob aliqd eē aīatū ex eo ꝙ aliqd nutrit̄ v'l augmtat̄ sic̄ ex eo ꝙ localiter mouet̄. nā mot⁹ nutritōis ē q̄dāmō nob occult⁹. ma

tua vo augm̄ti q̄dāmō inoteſcit nob̄ ꝑ motū localē: q̄ itm̄ nob̄ appꝫ aliqd augm̄tatū eē inq̄ꝫtū cernim⁹ ipꝫ occupare maiorē locū: vl̄ ſaltē ñ ē nob̄ ſic manifeſtus mot⁹ augm̄ti: ſicͭ mot⁹ localꝭ. nā potiſſime indicam⁹ aliqd aīatū eē cū videm⁹ ꝙ moueꝛ ex ſe localr̄. nō ḡ dr̄ in lr̄a ꝙ nullo⁹ ſint alij mot⁹ ab aīa: ſꝫ ꝙ vr̄ aīa h̄ ſolo motu mouere: q̄ h̄ ſol⁹ motus iter oēs alios mot⁹ maxīe vr̄ ⁊ mãifeſtaꝛ eē ab aīa. ē ḡ ītētio phi ꝙ cū ātiq dicebāt aīaꝫ eē qd motiuū ītētio eoꝝ erat loq ſolū ꝺ motu locali. q̄ h̄ ſol⁹ mot⁹ maxīe vr̄ eſſe ab anima. cum ergo non omnis anima moueat hoc motu inſufficienter de anima loq̄bātur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Silr̄ āt ⁊ q̄cūqꝫ itellr̄uū ⁊ ſēſitiuū faciūt ex elīs. videtur. n. plāte viuere ñ ꝑticipātes loci mutatione nꝫ ſenſu: ⁊ aīaliū mlr̄a itelligētiā non hr̄e.

¶ Aſſignat 2ᵃᵐ īſufficiētiā dicēs. ꝙ q̄cūqꝫ faciūt itellectiuū ⁊ ſenſitiuū ex elīs: ſilr̄ āt ſup. loquunꝛ īſufficiēter: q̄ nō loquunꝛ de oī aīa: q̄ plāte videnꝛ viuere ⁊ ñ ſunt ꝑticipātes loci mutationē nec ſenſū: ⁊ ēt mlr̄a aīalia videnꝛ ñ hr̄e itellectū. ¶ Notanᵐ āt ꝙ ſi diffiniaꝛ aīa eē qd motiuū īſufficiens eſt diffō: q̄ nō oīs aīa ē talis. Rurſus ſi dicaꝛ eē qd ſenſitiuū ēt īſufficiēter dr̄: q̄ ñ oīa aīata ſentiūt. ãpli⁹ ſi diceret qd itellectiuum eē erit īſufficiēs ſmo: q̄ nō oīa aīata hn̄t itelligētiā: diffōnē a ḡ ātiq̄rū ſiue ſumanꝛ penes motū ſiue penes cognitōeꝫ ſenſitiuā ſiue penes itellectiuā ſꝑ ſūt īſufficiētes: ⁊ nō ꝯpetūt oī aīe. ¶ Deinde cū dicͭ.

¶ Si āt aliq̄s ⁊ hec ſegregauerit: poſuerit qꝫ itellꝫ ꝑtē aliqꝫ aīe. Silr̄ āt ⁊ ſenſitiuuꝫ: nꝫ vtiqꝫ ſic dicꝫ ꝺ oī aīa: nꝫ ꝺ tota vl̄ vna.

¶ Aſſignat 3ᵃᵐ īſufficiētiā di. ꝙ ſi āt aliq̄s ſegregauerit hͤ. i. ſegregatī voluerit loq de his. i. de ſenſitiō ⁊ itellectiō: ⁊ poſuerit itellꝫ ꝑtē aliquā eē aīe. ſilr̄ āt ⁊ ſenſitiuū dixerit eſſe ꝑtē aīe: ⁊ dixerit ſe velle loq ſoluꝫ de his ꝑtib⁹ aīe: nꝫ vtiqꝫ ſic dicꝫ de oī aīa: q̄ nō loqꝛ de vegetatiua: nꝫ loqꝛ ſufficiēter de oī aīa. i. de oī aīa tota vel de vna aīa. ¶ Nōnᵐ āt ꝙ antiq ꝺo aīaꝫ eē qd motiuū vl̄ qd cognitiuū mltiplr̄ deficiebāt. ꝑ q̄ ñ loq̄banꝛ de aīa vlr̄: cū ñ oīs aīa ſit talꝭ. 2° q̄ de nlla aīa loq̄banꝛ ſufficiēter: q̄ aīe itellectīe ſiue aīe hūane vl̄ ēt aīe ſenſitīe: vt aīe brutoꝝ ꝯpetūt mlr̄a alia q̄ꝫ cognoſcere ⁊ ſentire: vt appetere augmentari vegetare ⁊c. talia. dato ḡ ꝙ antiq dicerent ⁊ ſegregatī vellēt loq de aīa hūana ⁊ ꝺ aīa alioꝝ aīaliū ſi nō loq̄renꝛ ꝺ oī aīa: nec ēt ſufficiēter loquerētur de vna animā. ¶ Deinde cū dicit.

Cō. 83. ¶ Hoc āt ſuſtinuit: ⁊ q̄ eſt in orpheicis vocatis carminib⁹ rō: dicͭ. n. aīaꝫ ex toto igredi reſpiramētuꝫ q̄ ferꝛ a vētis: nō poſſe itaqꝫ plantis hoc accidere: nꝫ aīaliū q̄buſdā ſiqdē ñ oīa reſpirāt: Hoc āt latuit ſic opinantes.

¶ Aſſignat 4ᵃᵐ īſufficiētiā i dcis ātiq̄rū ⁊ maxīe i dcis orphei. d. ꝙ rō q̄ ē i carmib⁹ orphei. i. illius poete orphei ſuſtinuit h̄ ꝙ q̄dē fuit īſufficiēs. nā orphe⁹ īſufficiēter locut⁹ ē de aīa. dicͭ. n. aīaꝫ igredi ex toto aere: ⁊ dicͭ aīaꝫ eē reſpiram̄tū q̄ aīa exn̄s reſpiram̄tū ferꝛ i corp⁹ aīalꝭ a vētis. vent⁹. n. ſꝫ ſic opinātes deferēdo aerē reſpiratū i corꝑe aīalꝭ ꝺferebat ⁊ aīaꝫ. hͤ āt pō ē īſufficiēs: q̄ ñ ꝯpetit oīb⁹ aīatꝭ. iō ait ꝙ ñ poſſe ē itaqꝫ h̄ accidere plātis: cū plāte ñ attrahāt aereꝫ: nꝫ q̄buſdā aīaliū. ſꝫ h̄ accit: ſꝫ qd̄ ñ oīa aīalia r̄ſpirāt. ⁊ ſubdit ꝙ h̄ āt latuit ſic opinātes. ¶ Nōnᵐ āt ꝙ dicētes aīam eē reſpiram̄tū vl̄ eē aerē reſpiratū: vt dicebat orphe⁹ īſufficiēter loquūꝛ: q̄ plāte ñ reſpirāt cū ſint aīate. nec ēt oīa aīalia reſpirāt. ſic ḡ opinātes latuit ꝙ ñ oīa aīata reſpirāt: q̄ ſi h̄ ñ latuiſſꝫ eos ñ dixiſſēt aīaꝫ eē reſpiram̄tū vl̄ eē aerē reſpiratū. ¶ Nōnᵐ ēt ꝙ orphe⁹ dr̄ ſuā rōnē poſuiſſe in carmib⁹ vl̄ ad lr̄aꝫ. q̄ m̄ō poetico ꝑ metra ⁊ ꝑ carmia ſuaꝫ

pōnē ſcripſit vl̄ dr̄ ſua rō fuiſſe i carmib⁹: q̄ ſua dicta. ita erāt dlcia ⁊ ꝑſuaſiua ⁊ allectiua ꝙ merebanꝛ dici q̄dā carmia. dr̄. n. ille orphe⁹ fuiſſe tā dulcis ꝯcionator: vt lapides . i. hoīes lapideos duros ⁊ ſilueſtres iclinaret ad ſuā voluntatē. fuit. n. iſte orphe⁹ ꝑm⁹: vt dr̄: q̄ iduxit hoīes ſilueſtres ⁊ morantes in ſiluis vt cōſtituerent ciuitates ⁊ viuerēt ciuiliter. ¶ Tunc ſequitur illa pars.

¶ Si vo ex elīs aīaꝫ facere oꝫ nihil oꝫ ex oīb⁹. ſufficiēs. n. ē altera pars ꝯrietatis ſeipaꝫ diiudicare ⁊ oppoſitā. Recto eni ⁊ ipuꝫ ⁊ obliquū cog̊ſcim⁹. Judex. n. vtroꝛūqꝫ canō ē recto: obliquū aūt neqꝫ ſuiipſi⁹ neqꝫ recti. Cō. 84.

¶ In q̄ poſtq̄ꝫ phs oñdit opionē ātiq̊ꝝ eē falſā ⁊ īſufficiētē oñdit ipaꝫ eē ſuꝑfluā. nā ātiq loq̄ntes ꝺ aīa dicebāt q̄dā ſuꝑflua ⁊ ꝺficiebāt i necīys. iō ait. ꝙ ſi oꝫ facere aīaꝫ ex elīs vt cog̊ſcat ēia: nihil oꝫ. i. ñ oꝫ eā facere ex oīb⁹ elīs: q̄ ſufficiēs ē altera ꝑs ꝯrietatis indicare ſeipaꝫ ⁊ oppoſitā. q̄ recto. i. ꝑ rectū cog̊ſcim⁹ ipꝫ rectū ⁊ obliquū. vtriuſqꝫ. n. i. taꝫ recti q̄ꝫ obliq iudex ē rectū: ⁊ ſeqꝛ ꝙ canō. i. reglā: vt in lr̄a cō. ē recto. i. ꝯpetit r̄cto. ꝙ ſit reglā ꝑ quā cog̊ſcim⁹ tā ipꝫ q̄ꝫ obliquū. oliquū āt nꝫ ſui ipi⁹ nꝫ recti ꝑt ſit eē iudex nec regula. ¶ Nōnᵐ āt vi rōnis h⁹ i h̄ ꝯſiſtere. ꝙ ſi aīa eēt ꝯpoſita ex elīs: vt cog̊ſcat oīa. ñ oꝫ eā pōere ꝯpoſitā ex oīb⁹ elemētis. nā cū ꝑ calꝫ poſſim⁹ cog̊ſcere frꝫ tāq̄ꝫ ei⁹ ꝑuatiōeꝫ: ⁊ ꝑ hūidū ſiccū ſufficͭ i ea eē duas q̄litates: vt poſſit cog̊ſcere oēs q̄litates. a ſilī ſufficͭ eā eē ꝯpoſitā ex duob⁹ elīs: vt poſſit cog̊ſcere oīa 4ᵒʳ elīa. ¶ Nōnᵐ āt ꝙ ñ ē oīo ſilr̄ ꝺ recto ⁊ obliq̊ ⁊ ꝯrietate elīoꝝ: q̄ obliquū ꝑ ſe loq̄ndo nō dicͭ niſi ꝑuatiōeꝫ recti: ſicͭ tenebra ꝑuatiōeꝫ lucis: ⁊ q̄ ꝑuatio de ſe ñ ē ens: vt i ꝑ phy. dr̄: obliquū nullo⁹ ē cog̊ſcibile ꝑ ſe niſi ꝑ rectū: ita ꝙ rectū ē iudex ſui ⁊ obliq: ſꝫ q̄dlꝫ ꝯrioꝝ: cū contraria ſint ſub eodꝫ: vt ꝓbaꝛ i. io. meta. opꝫ ꝙ dicat aliquā nāꝫ poſitiuā. verūtñ: q̄ vnū ꝯrioꝝ ē ꝑfecti⁹ alio: ſꝑ vnū dr̄ hr̄e rōꝫ hit⁹: aliō rōnē ꝑuatōis. ſꝫ h̄ ḡ frꝫ dr̄ eē ꝑuatio calī ñ ꝙ frꝫ nllaꝫ nāꝫ dicat: q̄ frꝫ poſitīe ē q̄dā q̄litas. verūtñ nā illi⁹ gn̄is ſub q̊ ꝯtineꝛ calꝫ ⁊ frꝫ ꝑfecti⁹ reſuaꝛ i calo q̄ꝫ i fro: ⁊ ex h̄ calꝫ dr̄ hr̄e rōnē forme ⁊ hit⁹. frꝫ vo rōnē ꝑuatiōis: ⁊ q̄ ſꝑ ꝑ ꝯriū qd̄ hꝫ rōnē hit⁹ ē aptū natū cog̊ſci ꝯriū qd̄ hꝫ rōnē ꝑuatōis: exēplū iductū de recto ⁊ obliq̊ intm̄ ē ſilr̄ iq̄ꝫtū facͭ ad ꝓpoſituꝫ: q̄ ſicͭ ꝑ rectū ē aptū natū cog̊ſci obliquū ſic per alterā ꝑtem ꝯrietatis ē apta nata cog̊ſci reliqua. Tunc ſeqꝛ illa pars.

¶ Et i toto aūt q̄dā miſceri ipaꝫ dicūt: vnde fortaſſis ⁊ Thales opinat⁹ ē oīa eē plēa dijs. Cō. 85

¶ In q̄ poſtq̄ꝫ phs iprobauit opionē dicētiū aīaꝫ eē ex elīs gr̄a h⁹ iprobat opionē dicētiū aīaꝫ eē i elīs. Circa qd̄ duo facͭ. q̄ ꝑ ꝓpōnit h⁹ opionē. 2° aſſignat h⁹ opionis rōnē ibi. (Opinarīāt.) Circa ꝑ⁹. 2. facͭ. q̄ ꝑ narrat ꝑfataꝫ opionē. 2° eā iprobat ibi. (Hoc āt hꝫ.) dicͭ ḡ. ꝙ q̄dā dn̄t aīaꝫ miſceri in toto vniuerſo: ita ꝙ in ipis elīs dicebāt aīaꝫ eē. vñ fortaſſis ⁊ thales. i. ille phs q̄ vocaꝛ thales opinat⁹ ē ex h̄ oīa plena dijs. ¶ Nōnᵐ āt ꝙ ātiq phi: ⁊ ēt adhuc mlti retinēt illū modū ꝙ ds ſit aīa mūdi: ⁊ q̄ aīa ē in q̄lꝫ ꝑte corꝑis ds ē tot⁹ in q̄lꝫ ꝑte vniuerſi. peccauerūt tñ in h̄ mlti antiquorū: quia crediderūt deū eē formalr̄ aīaꝫ mūdi: ⁊ ex h̄ hūit ortū illa opio: vt i ipis elīs eēt aīa.

Dubitaret forte aliq̄s ꝺ opione illi⁹ thalꝭ: q̄ ſi de⁹ exn̄s aīa mūdi eēt i q̄lꝫ ꝑte vniuerſi: ſicͭ aīa i q̄lꝫ ꝑte corporis: ñ ꝑꝑ h̄ ſeqꝛ ꝙ oīa ſint plēa dijs. ſꝫ ꝙ oīa ſūt plena deo. ¶ Dōꝫ ꝙ ſi vellem⁹ expōere lr̄aꝫ ꝯᵗᵉ: qd̄ ꝓpoſita ñ hr̄et locū. nā vbi nos hēm⁹ ꝙ oīa ſīt plēa dijs i lr̄a ꝯᵃ dr̄. ꝙ oīa ſūt plena deo: ſꝫ ſi lr̄am nr̄am ſaluare volum⁹ dr̄e poſſumus ꝙ plato ⁊ mlr̄i antiq̄rū ſm multitudinē ꝑfectionū repertarū ipoſuerūt multitudinē deoꝝ: vt pꝫ ex ꝓculo in libro

ſito de electiōe triomatica. ſm̄ h̄ g̊ non ſolū oīa ſunt plena deo: ſed etiā omnia ſunt plena dijs. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Hoc āt h̄ ꝗſdā dubitatiōes: ꝓꝑ quā .n. cāz in aere: aut in igne aīa cū ſit nō fac̄ aīal in mixto: ⁊ hoc in his melior eē putata.

¶ Improbat hꝰ poſitionē. circa qḋ tria facit. q2 p̊ adducit vnū icōueniēs ꝯ hꝰ opiōnē. 2° adducit aliud. 3° ꝯcludit ex dictis ꝙ ꝗcꝗd dicāt ſic opināteſ ſemꝑ ducunt̄ ad icōueniens. 2ª ibi (Querei .n. vtiqꝫ) 3ª ibi (Accidit aūt) Dicit g̊ ꝙ hoc aūt .i. h̄ poſitio h̄ ꝗſdā dubitationes .i. ſequunt̄ ad eā ꝗdā incōueniētia: quoꝝ p̊mū icōueniēs eſt. q2 ꝓꝑ quā cām in aere aut in igne aīa cū ſit nō fac̄ aīal. in mixto autē ſupple fac̄ aīal. ꝗſi dicat. ꝙ ſi aīa eſt in toto vniuerſo ⁊ eſt in ipſis elꝛ̄tis: tūc ſicut mixta hn̄tia aīaz ſunt aīalia. ſic ⁊ elꝛ̄ta ſunt aīalia: imo multomagis aīa exn̄s in elꝛ̄tis faceret aīalia ꝙ̄ exn̄s in mixtis: eo ꝙ aīa elementoꝝ ſit nobilior aīa mixtoꝝ. iō ſeqtur in lr̄a. ꝙ ⁊ h̄ in his .i. aīa q̄ eſt in elꝛ̄tis putata ē melior ſupple ꝙ̄ illa q̄ eſt in mixtis. erūt g̊ elꝛ̄ta animalia: qḋ patet eſſe falſum.

¶ Dubitaret forte aliqs. q2 nō videt̄ eē verum ꝙ ī ꝗbuſcūqꝫ mixtis ſit aīa ꝙ illa ſint aīalia. nā ⁊ plāte hn̄tes aīam nō dr̄ aīalia eſſe. ¶ Dōz ꝙ antiq̄ ph̄i nō loq̄bant̄ de aīa niſi ꝑ ꝯparationē ad motū ⁊ ſenſuz. ⁊ q2 aīa ſenſitiua. ⁊ ſm̄ locū motiua nō eſt aīa plātaꝝ: ſꝫ aīaliū: oportebat ꝙ ī ꝗbuſcūqꝫ eēt aīa ꝑut de ea loq̄bant̄ ātiq̄ ꝙ illa eēnt aīalia. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ Queret .n. vtiqꝫ aliqs: quaz ob cāz q̄ in aere aīa ea q̄ ī aīalibꝰ melior ⁊ imortalior.

¶ Aſſignat 2m̄ icōueniēs. ꝯtinet̄ aūt ſic. ꝙ melior videt̄ eē aīa q̄ eſt in elꝛ̄tis ꝙ̄ in elementatis ⁊ in mixtis: ſed ſi aīa in mixtis facit aīal multo magis in elꝛ̄tis dꝫ facere aīal. ꝙ ſi nō fac̄ in eis aīal: q̄re ponit̄ illa aīa melior. iō āt q̄rit aliqs ob quā cām aīa q̄ ē in aere .i. in elꝛ̄tis ē melior ⁊ imortalior ꝙ̄ ea q̄ eſt in aīalibꝰ: q̄ſi dicat. non poterit hꝰ rō aſſignari. ¶ Notādū aūt ꝙ ſm̄ ꝯmētatorē aīa q̄ eſt in elꝛ̄tis deberet eē dignior ꝙ̄ illa q̄ eſt in elꝛ̄tatis. q2 ē cū minori ꝯrietate. nā lꝫ vnū elemētū ꝯrīat̄ alteri: ipa tn̄ elemēta nō ſūt ꝯpoſitā ex ꝯrijs: nec hn̄t in ſe ꝯrietatē: ſꝫ ipſa mixta in ſe ipſis ꝯrietatē hn̄t: q2 ſūt ꝯpoſita ex ꝯrijs. ¶ Nōnm̄ aūt ꝙ ꝙ̄to forma ē nobilior tāto magis ꝑficit ⁊ dat nobiliꝰ eē mãe. ſi g̊ eē aīatū eſt nobilius ꝙ̄ eē inanimatū: ſi aīa mixtoꝝ dat ꝓprio corpi ꝙ ſit aīatuz: ⁊ ꝙ ſit aīal: multo magis aīa elemētoꝝ q̄ ē nobilior dabit ipſis elꝛ̄tis ꝙ ſint aīalia. vel ergo oportebit dare elꝛ̄ta eē aīalia vel ꝙ aīa ī eis nō ſit nobilior ⁊ imortalior ꝙ̄ aīa mixtoꝝ. opinātes igit̄ aīam eē in elꝛ̄tis ꝗcꝗd dicant icidūt in incōueniēs. ¶ Deīde cū dicit.

Cō. 86 **¶ Accidit aūt vtrobiqꝫ incōueniēs ⁊ irrōnabile: ⁊ nāqꝫ aīal dicere ignem: aut aerē magis irrationabiliuz eſt: ⁊ nō dicere animalia: cum anima inſit inconueniens eſt.**

¶ Cōcludit ex dictis ꝙ ꝗcꝗd dicāt ſic opinātes ſp̄ icidunt in icōueniēs dicēs. ꝙ accidit aūt vtrobiqꝫ icōueniēs ⁊ irrōnabile. ⁊ nāqꝫ dicere ignē: aut aerē: aut aliqḋ elꝛ̄tuz eſſe aīal ē magis irrōnabile irrōnabiliū .i. valde irrōnabile. et iō nō dicere elꝛ̄ta eſſe aīalia cū aīa inſit eis. ē ēt icōueniēs. ¶ Notādū aūt eē valde icōueniēs dicere alicubi eē aīaz ⁊ id nō eē aīatū. q2 tūc nō eēt drīa iter hr̄e aīaz ⁊ nō hr̄e. ſi g̊ in elꝛ̄tis eſt aīa vel elꝛ̄ta erūt aīalia: qḋ ē valde icōueniēs cū careāt organis vel alicubi erit aīa: qḋ nō faciet corpus animatū: qḋ eſt incōueniēs. ¶ Deinde cū dicit.

Cō. 87. **¶ Opinari āt vident̄ aīaz eē: ⁊ in his quī totuz partibus ſimilis ſpēi: q̄re neceſſarium ipſis dicere ⁊ animā ſimul ſpeciei partibꝰ eē ſi itercipi aliqd cōtinētis in aīalibꝰ aīata aīalia fiūt.**

¶ Aſſignat hꝰ opionis cām. circa qḋ tria fac̄. q2 p̊ aſſignat hꝰ rōnē. 2° arguit ꝯ eā. 3° epilogat circa determiata. 2ª ibi (Si aūt aer) 3ª ibi (Manifeſtū igit̄) Dic̄ g̊ ꝙ opinari aūt vident̄ aīaz eē ⁊ in his .i. elꝛ̄tis: qm̄ totū eſt ſilꝛ̄is ſpēi ꝑtibꝰ. q̄re neceſſe ē eis dicere aīaz eē ſilꝛ̄is ſpēi in ꝑtibꝰ ⁊ in toto: ſed ita ꝙ ſi ꝑs aeris ē aīata: ⁊ totꝰ aer eſt aīatus. ⁊ ſubdit ſi aīalia fiunt aīata itercipi aliqd ꝯtinētis .i. ꝓꝑ intercipi ꝯtinentis aliqd in aīalibꝰ: q̄ſi dicat. ꝙ iſti ſic opinātes opinabant̄ aīalia fieri aīata ꝓꝑ hoc ꝙ q̄dā ꝑs aeris ꝯtinētꝭ aīalia ꝑ reſpirationē attrahebat ⁊ itercipiebat in ipſis aīalibus. ex h̄ g̊ ꝯcludebāt aerē aīatū eſſe. q2 ꝑs aeris attracta per reſpirationē erat aīata. ¶ Notādū aūt vīz rōnis hꝰ in hoc ꝯſiſtere: ꝙ ſi ꝑs aeris attracta ⁊ itercepta ꝑ reſpirationez fac̄ aīal aīatū: ꝙ tādiu aīal viuit: ⁊ eſt aīatū ꝙ̄ diu pōt reſpirare: cū ꝓꝑ qḋ vnūqḋqꝫ: ⁊ illḋ magis: ſi ꝑs aeris reſpirata fac̄ eſſe aīatū aīal ſeqt̄ ꝙ illa ꝑs aeris mlꝛ̄to magis ſit aīata: ſed cū aer ſit eiuſdē rōnis in toto ⁊ in ꝑtibꝰ: ſi aliqua ꝑs aeris eſt aīata: oꝫ totū aerē aīatū eſſe. erit g̊ aīa in ipſo aere ⁊ pari rōne in elꝛ̄tis alijs. ¶ Notādū aūt hāc lr̄az introduci alr̄ a ꝯmētatore ⁊ alr̄ a themiſtio. nā ꝯmētator introducit eā: vt dcm̄ eſt. vꝫ. ꝙ ꝑs aeris reſpirata vt dicebāt ſic opinātes: ē aīata: iō ꝓꝑ ſilēz rōnē in toto ⁊ in ꝑtibꝰ totꝰ aer aīatus erit. themiſtiꝰ v̊o ait ꝙ cū corpꝰ aīalis cōſtet ex q̄tuor elꝛ̄tis ex quo corpꝰ aīalis ē aīatū illas ꝑtes elꝛ̄toꝝ cōponētes hꝰ corpꝰ oꝫ aīatas eē. ⁊ q2 elꝛ̄ta ſunt eiuſdē rōnis in toto ⁊ in partibus: oꝫ tota elementa aīata eſſe.

¶ Dubitaret forte aliqs. quo rō hoꝝ ph̄oꝝ deficiat. ¶ Dōz ꝙ ſi itroducatur hꝰ rō vt itroducit eā ꝯmētator ſtatī appꝫ falſitas. q2 ꝑs aeris attracta ꝑ reſpirationē: lꝫ ī aīalibꝰ reſpirātibꝰ faciat ad ꝯtiuatiōez vite inꝙ̄tū fac̄ ad refrigerationē cordis: illa tn̄ ꝑs aeris nō ē aīata: nec ꝓꝑ h̄ oꝫ totū aerē aīatū eſſe. ſi v̊o itroducat̄ vt itroducit eam themiſtiꝰ ēt falſa eſt rō. q2 elꝛ̄ta nō ſūt ī corꝑe aīal ſub ꝓprijs formis: nec ſūt ſub actu: ſꝫ v̄tute. iō lꝫ corpꝰ aīal ſit aīatū: nō ꝓꝑ h̄ poſſumꝰ ꝯcedere ignē vel aerē vel aliqḋ elꝛ̄tū aīatū eſſe. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ Si āt aer q̄dē diſcerptꝰ ſilꝛ̄is ſpēi: aīa aūt diſſimilꝛ̄ ꝑtibꝰ: hoc q̄dē aliqd ipiꝰ exiſtet. vꝫ. aliud āt nō exiſtet: neceſſe ē igitur ipſā ſimilis partis eſſe: aut non vnuz eſſe in q̄libet ꝑte oīs.

¶ Improbat hꝰ rōnē ꝑ quā illi ph̄i arguebāt elꝛ̄ta aīata eē dicēs. ſi āt q̄dē aer diſcerptꝰ .i. diuiſus a toto .i. ſi illa ꝑs aeris reſpirata q̄ attrahit̄ ⁊ ſepat̄ a toto ē ſilꝛ̄is ſpēi. ſupple cū toto. aīa aūt eſt diſſilꝛ̄is ſpēi. q̄ſi dicat. ꝙ hꝰ rō iplicat oppoſita. q2 ſi ꝓꝑ eādē rōnē in toto ⁊ ī ꝑtibꝰ volūt oſ̄dere totum aerē aīatū eē. q2 ꝑs aeris ē aīata: oporteret ꝙ eēt ſilꝛ̄ aīa in toto ⁊ ī ꝑtibꝰ: ⁊ tn̄ ipſi pōebāt eā diſſilꝛ̄ez. q2 pōebāt ꝙ ī ꝑtibꝰ elꝛ̄toꝝ ē aīa corruptibilꝛ̄. ī toto v̊o icorruptibilꝛ̄. iō ſeqt̄ in lr̄a. ꝙ h̄ q̄dē ꝙ ē aliqd ipſiꝰ .i. qḋ ē aīa totiꝰ exiſtet .i. nō corrūpet aliḋ. vꝫ. qḋ ē aīa ꝑtis n̄ exiſtet .i. corrūpet̄. ncē ē igit̄ aīaz eē ſilꝛ̄is ꝑtis .i. ſilꝛ̄is ſpēi ⁊ eiuſdē rōnis ī ꝑte ⁊ ī toto: ita ꝙ ſi vna ē corruptibilꝛ̄: ⁊ alia. aut ſi h̄ n̄ pt̄ poni n̄ ꝯuenit eē vnū .i. vnā aliqꝫ aīaz ī q̄lꝫ ꝑte oīs .i. ī toto elꝛ̄to. n̄ g̊ ipa tota elꝛ̄ta ſūt aīata: vt iſti nitebant̄ oſ̄dere. ¶ Ultio cū dicit.

¶ Maīfeſtū igit̄ ex dictis: ꝙ neqꝫ cog̊ſcere ieſt aīe: ꝓꝑ id ꝙ eſt ex elemētis neqꝫ: moueri ipſaz bene neqꝫ vere dicitur.

¶ Epilogat circa determinata dicēs. ꝙ manifeſtū eſt ergo ex dcis ꝙ n̄ ieſt aīe cog̊ſcere .i. nō ꝯpetit aīe ꝙ cog̊ſcat. ꝓꝑ id ꝙ ē ꝯpoſita ex elꝛ̄tis. ⁊ ſubdit ꝙ nꝫ bn̄ nꝫ v̊e dcm̄ ē ipam aīaz moueri ꝑ ſeipaz. ita ꝙ aīa ſit ſeipaz mouēs. in ꝺtermīnādo g̊ de aīa vtroqꝫ mō peccabāt ph̄i ⁊ ꝙ̄tū ad cognitionem ⁊ quātū ad motū: vt ꝑ habita manifeſtū eſt.

Cō.88 Quoniaꝫ aūt cognoſcere ieſt aīe et ſētire et opinari: adhuc ꝯcupiſcere et deliberare: et oīno appetitus: ſic aūt et ſꝫ locuꝫ motus ab aīa. in aīalibus auteꝫ augmētum: et ſtatus: et diminutio vtrum toti aīe vnūquodq3 hoꝝ inſit: et oī ītelligimus et ſentimus: et alioꝝ vnumquodq3 facim⁹: et patimur: aut ꝑtibus alteris altera: et viuere igiť vtruꝫ in aliquo horum ſit vno: aut in pluribus: aut in omnibus: aut aliqua alia cauſa.

Hec ꝑs diuiſa fuit ꝯ totū ꝓcedēs in q̄ poſtq̄ pħs iprobauit opiones antiquoꝝ q̄tū ad totā aīaꝫ: iprobat opiones eoꝝ q̄tū ad ꝑtes aīe. circa qđ tria facit. q2 ꝑ ingrit q̄uo hꝫ potētie ſiue hꝫ ꝑtes potētiales ꝯparanť ad aīam. 2° recitat circa h̄ opionē quoꝝ̄dā pħoꝝ. 3° illā opionē iprobat. 2ª ibi (Dicūt itaq3) 3ª ibi (Quid igiť cōtinet) Dicit ḡ: q̄m aūt ieſt aīe. i. cōpetit aīe cognoſcere ꝛ ſentire ꝛ opinari. adhuc aūt ꝯcupiſcere ꝛ deliberare ꝛ oīo appetit⁹. ſic auteꝫ ꝛ mot⁹ ſm locū in aīalib⁹ ab aīa. adhuc aūt ꝛ augmētum ꝛ ſtat⁹. ꝛ decrementū. oīa ḡ illa ſūt ab aīa. ꝛ q2 ſic ē: rōabilr̄ q̄riť vtrū vnūqđq3 hoꝝ inſit toti aīe. ꝛ oī aīe: ita q̄ ītelligimus ꝛ ſentim⁹ ꝛ vnūqđq3 ſupple alioꝝ facimus ꝛ patimur ſupple ꝑ totā aīaꝫ aut alteris ꝑtib⁹. i. ꝑ alteras ꝑtes: ꝛ nō ꝑ totā aīaꝫ altera facim⁹ ꝛ patimur. ꝛ ēt rōnabilr̄ q̄ritur vtrū viuere ſit in aliquo hoꝝ vno vel ī plib⁹ aut in oībus. vr̄. n. de ipſo viuere eē ſpāliter difficultas vtrū ſit in aliq̄ vt ꝑ aliquā vnā talē potētiā aut ꝑ plr̄es aut ꝑ oēs aut ſit aliq̄ alia cā ipſi⁹ vite. Notādū aūt q̄ dicit facim⁹ ꝛ patimur. q2 potētiaꝝ aīe q̄dā ſūt actiue vt nutritiā ꝛ augmentatiua. q̄dā v̄o ſūt paſſiue vt ſenſus ꝛ appetitus.

Dubitaret forte aliqs. q̄uo iſta ꝯparanť ad aīaꝫ. Dōm q̄ aīa vna exiſ ſm eēntiam hꝫ plr̄es potētias: q̄rū q̄dā nō ſūt organice nec ſūt act⁹ alicui⁹ ꝑtis corꝑis vt ītellect⁹ ꝛ volūtas. q̄dā v̄o dr̄nt formaliter ꝛ rōne: ſꝫ nō dr̄nt ſubo ꝛ magnitudīe: vt ſenſitiuuꝫ: ꝛ appetitiuū: ſꝫ locū motiuū: ꝛ fanª. vbicūq3. n. ē ſenſitiuuꝫ ibi eſt appetitiuū: ꝛ ſm locū motiuū ꝛ fanta. hec. n. nunq̄ ſeꝑanť magnitudīe ꝛ ſubo. vn̄ videm⁹ in aīalib⁹ q̄ diuiſa viuūt q̄ in q̄libꝫ ꝑte reſeruanť ſenſus ꝛ fanta. ꝛ ſi h̄ reſeruanť in q̄libꝫ ꝑte oꝫ ibi eē letitia ꝛ triſtitia. letitia aūt q̄n ꝯiungiť ꝯueniēti. triſtitia v̄o q̄n ꝯiungiť diſcōueniēti. q̄re erit in q̄libꝫ ꝑte ſm locū motiuū: ita q̄ q̄lꝫ ꝑs aīalis diuiſi viuit ꝛ ſentit: ꝛ ſi pungiť retrahiť: qđ ſine motiuo ſꝫ locū eē nō pōt. h̄ ḡ nō ſeꝑanť adinuicē. aliq̄ v̄o ſeꝑanť ab aliȷs ſed alia nō ſeꝑanť ab eis: vt vegetatiuū ſeꝑať a ſenſitiuo ſꝫ ſenſitiuū nō ſeꝑať ab illo. ꝛ h̄ tā in eodē aīato q̄ in diuerſis. in eodē. n. ſeꝑať vegetatiuū a ſenſitiuo. q2 in eodeꝫ aliq̄ ꝑtes viuūt ꝛ vegetant ꝛ nutriunť ꝛ augmētanť: q̄ tn̄ nō ſentiūt vt oſſa. ī diuerſis v̄o ēt ſeꝑať. q2 reꝑiunť aīata viuētia ꝛ nō ſentiētia vt plāte. ſenſitiuū v̄o n̄ ſeꝑať a vegetatiuo nec ī eodē aīato nec in diuerſis. q2 nulle ꝑtes alic⁹ aīalis ſentiunt q̄ nō vegetanť: nec eſt aliqđ animatuꝫ qđ ſentiat ꝛ nō viuat. Deinde cum dicit.

Cō.89 Dicūt itaq3 q̄dam ꝑtibilē ipam: ꝛ alio q̄dem ītelligere: alio aūt concupiſcere.

Narrat circa h̄ opioneꝫ q̄rūdā pħoꝝ. circa qđ duo fač. q2 ꝑ fač qđ dcm̄ ē. 2° hāc opionē iprobat ibi (Quid igr̄ cōtinet.) Dicit ḡ q̄ dūt itaq3 q̄dā pħi ꝑtibileꝫ eſſe ipaꝫ aīaꝫ ꝛ alio q̄dem intelligere. alio aūt cōcupiſcere.

Dubitaret forte aliqs. in quo errabāt iſti pħi ſic opinādo aīam eē ꝑtibilē. Dōm q̄ ſi ꝯſideranť ꝓhabita q̄druplr̄ errare poterāt: ita q̄ ꝓmus error eē poterat q̄ ītelligerēt aīam eē ꝑtibilē ſm ſubam: ita q̄ in eodē aīato eſſent diuerſe aīe ꝑ eēntiā. ſcđs error eſſe poterat q̄ ſi nō ītelligebāt aīam ꝑtibilē ſm ſubaꝫ: ſed ſm potētias: q̄ tn̄ eēt ſic ꝑtibilis ſm potentias q̄ q̄libet potentia determiaret ſibi organū ſpāle. nā vt dicebať in eodē aīato eſt vna aīa ꝑ eēntiā: ꝛ nō q̄libꝫ potētia determinat ſibi ſpāle organū. q2 ītellect⁹ nulli⁹ partis corporis eſt act⁹. Terti⁹ error eſſe poterat q̄ aīa ſic eſſet ꝑtibilis ſꝫ potentias q̄ ſingule potētie nō ſolū differāt adinuicē rōne: ſed ēt dr̄ant magnitudine ꝛ ſubo. nā vt dicebať: q̄dā ſunt potētie aīe q̄ nunq̄ ſeꝑanť adinuicē ſubo: vt fantaſ. appetitiuū ſenſitiuū ſm locū motiuū nō ſeꝑanť a tactu. Quartus error eē poſſet q̄ ſi aīa eēt ꝑtibilis ſm potentias q̄ ſič q̄dā potētie ſeꝑanť ab aliȷs ſubo: ita alie poſſent ſeꝑari ab eis: vt ſič vegetatiuū ſeꝑať a ſenſitiuo. q2 q̄dā aīata viuūt ꝛ n̄ ſentiūt: ꝛ ī eođ aīali q̄dā ꝑtes vegetāť q̄b⁹ n̄ ieſt ſenſus ſic e cōuerſo ſenſitiuū pt̄ ſeꝑari a vegetatiuo. Deiñ cū dič.

Quid igiť ꝯtinet aīaꝫ ſi ꝑtibil'ē apta nata: nō. n. vtiq3 corp⁹: videť. n. cōtrariū magis aīa corpus cōtinere: egrediēte. n. ſpirat: ꝛ marceſcit.

Si igiť alterū aliq̄d vnā ipaꝫ facit: illud maxime erit aīa: oportebit aūt iterum illud q̄rere: Cō. 90. vtrū vnū aut multaꝝ partiū ſit: ſiq̄dē. n. ē vnū: ꝓpter q̄d nō moꝝ ꝛ aīaꝫ vnum: ſi vero diuiſibile iterum rō queret: quid eſt cōtinens: ꝛ ſic vtiq3 procedet in infinitum.

Improbat hꝫ opioneꝫ de ꝑtibilitate aīe. circa qđ q̄tuor facit. ſm q̄ q̄druplr̄ pōt errari circa ꝑtibilitatē aīe. naꝫ ꝓ oñdit q̄ aīa nō eſt ꝑtibilis ſm eſſentiam: ita q̄ in aīali ſit aīa multiplex ſm ſubam. 2° oſtēdit q̄ nō ē ꝑtibilis ſm potentias: ita q̄ q̄libet potētia determiet ſibi aliquā ꝑteꝫ corporis: ꝛ aliqđ ſpāle organuꝫ. 3° declarat q̄ nō ē ꝑtibilis ſm potētias: ita q̄ q̄libet potētie differāt adinuicē magnitudine ꝛ loco. 4° manifeſtat: q̄ ēt nō eſt ꝑtibilis ſm potētias: ita q̄ ſič aliq̄ potētie pn̄t ſeꝑari ab aliȷs: ita e cōuerſo ille poſſint ſeꝑari ab eis. 2ª ibi (Dubitabit) 3ª ibi (Videť aūt plāte) 4ª ibi (Videnť aūt ꝛ q̄ in plātis) Dicit ḡ. q̄ ſi aīa eſt apta nata ꝑtibilis ſupple ſꝫ eēntiā: ita q̄ ſit multiꝑtiuꝫ ſm ſubam. quid ḡ ꝯtinet aīaꝫ. i. q̄d vnit ꝛ q̄d ꝯtinet illas ꝑtes q̄ nō ſeꝑenť. nō. n. vtiq3 corp⁹ pōt eē ſic ꝯtinēs. videť eniꝫ magis cōtrariū. nā anima magis videť ꝯtinere corpus ꝛ ea q̄ ſunt in corpore q̄ nō diſſoluanť q̄ e conuerſo. q2 egrediēte aīa a corpore corp⁹ expirat ꝛ marceſcit ꝛ diſſoluunť oīa q̄ ſunt in corpore. ſi ḡ aliq̄d alterū a corꝑe facit ipam aīaꝫ vnā: illud vtiq3 ſic cōtinēs maxīe erit anima. oportebit aūt iterū q̄rere illud. i. de illo ſic cōtinēte et vniente: vtrū ſit vnū ſm eſſentiā aut ſit multiꝑtiuꝫ ſm ſubſtantiā. ſiquideꝫ illud eniꝫ ſic cōtinens eſt vnū: ꝓpter quid nō moꝝ ꝛ aīam ponimus eſſe q̄d vnuꝫ. ſi vero illud cōtinens aīam eſt diuiſibile: iterū rō q̄reret q̄d eſt ꝯtinēs illud diuiſibile. ꝛ ſic vtiq3 ꝓcedeť in īfinitū: aut ſtādū erat in ꝓmis. Notādū aūt regulā eē pħi q̄ quotieſcunq3 ē abire in infinitū ſtādū eſt in ꝓmis. ſi ḡ aīa eſt multiportiū ſm ſubam ꝛ aliq̄d ꝯtinet ipam: pori rōne illud ꝯtinēs habebit aliud cōtinens. vel ḡ eſt abire in infinitū: vl' ſtandū eſt in ꝓmis. ꝛ dicendū eſt aīaꝫ nō eſſe ꝑtibilē eēntialr̄ nec eſſe multipartiū ſm ſubam. Deinde cū dicit.

Dubitabit aūt aliqs de partib⁹ ipſi⁹ quā poſitionem hꝫ vnaq̄q3 in corpore: ſi eniꝫ tota aīa omne corpus cōtinet: cōuenit ꝛ ꝑtiū vnāquāq3 continere aliquid corporis: hoc autē aſſimilať impoſ: qualeꝫ eni parteꝫ: aut q̄uo intellectus continebit graue eſt fingere. Cō.91.

¶ Remouet 2^m errorē. circa portibilitatē aīe videlʒ ꝙ aīa nō eſt ſic partibilis ſm potētias ꝙ q̄lʒ potētia determiet ſibi determiataʒ ptē corporis ⁊ ſpāle organū. qꝛ itellect⁹ nulli⁹ ptis corporis eſt act⁹. iō ait qđ dubitabit aūt aliqs ⁊ de ptib⁹ ipſi⁹ aīe quā potētiaʒ hēat vnaq̄q; ps in corpe. nō. n. q̄libʒ potētia aīe determiat ſibi aliquā corporis ptē. nā falſuʒ eſt credere aiaʒ ſic ptibilem ꝙ ſi tota aīa ɔtinet oē. i. totū corp⁹: vnaq̄q; pnuʒ. i. vnaq̄q; potentiaꝝ aīe ɔtinet aliqđ. i. aliquā ptē corporis. hoc aūt. i. ꝙ q̄libʒ potētia determiet ſibi aliquā ptē corpis aſſimilat̄ ipſi. qꝛ q̄lem ptē aut quō itellect⁹ ɔtinebit aliquā ptē corpis graue eſt fingere. nā ſi p figmētū vellem⁹ loq nō eſſet leue aſſignare quā ptēʒ corporis determinet ſibi itellect⁹ cū ipſe nullius partis corporis ſit actus. ¶ Deinde cū dicit.

Cō. 92. ¶ Videnť aūt ⁊ plāte deciſe viuere: ⁊ aīalium q̄dā iciſoꝝ tā q; eandē hn̄tia aiam ſpē: ⁊ ſi non numero vnaqueq; quidē ptiū ſenſuʒ hʒ ⁊ mouetur ſm locū in q̄dā tp̄s.

¶ Remouet tertiū errorē. circa partibilitatem aīe. vʒ. ꝙ aīa nō eſt ſic ptibilis ſm potētias q̄ ſingule potētie dr̄ant adinuicē magnitudīe ⁊ ſubo. circa qđ duo facit. qꝛ p̄ facit qđ dictū eſt. ſcđo remouet quādā cauillationē poſeʒ fieri circa p̄tacta ibi (ſi aūt nō p̄manent) dicit ḡ: ꝙ videnť aūt ⁊ plante deciſe viuere: ⁊ q̄dā ptes aīaliū deciſoꝝ ſupple deciſe viuūt tanq; illa ſint hn̄tia eandē aiaʒ ſpē. ⁊ ſi nō numero. ⁊ ſubdit ꝙ vnaq̄q; q̄deʒ illaꝝ ptiū iciſoꝝ aīaliū hʒ ſenſum ⁊ mouet̄ ſm locū in quodā tpe. i. vſq; ad aliquod tp̄s. nā mēbra aīaliū anuloſoꝝ iciſa: licʒ moueanť p aliqđ tp̄s: nō tn̄ diu cōtinuat̄ in eis hꝰ mot⁹. ¶ Notādū aūt ꝙ ſi plante deciſe viuūt: ⁊ ſi plātanť creſcūt ⁊ vegetanť: opʒ ꝙ in q̄lʒ pte reſeruenť oēs potētie q̄s regrit aīa plāte: et ſi in vna pte reſernať vna potētia: vtpote nutritiua: ī alia vō pte reſerueť alia potētia: vtpote augmētatiua: tūc non q̄lʒ ps plāte nutrireť ⁊ augmētareť. qđ pʒ eſſe falſuʒ. ⁊ tūc plāte deciſe nō viuerēt nec creſcerēt: qđ ad ſenſuʒ pʒ eſſe falſuʒ. nō ḡ ſic eſt aīa ptibilis ſm potētias ꝙ q̄libet potētie differāt adinuicē magnitudine ⁊ ſubo. ¶ Notādū ēt ꝙ ſi diuidať aīal anuloſuʒ in q̄libʒ pte reſeruabiť ſenſitiuum ⁊ ſm locū motiuū. nō ḡ he potētie ſunt ſepabiles adinuiceʒ magnitudīe ⁊ ſubo. ḡ tā per ea q̄ videm⁹ in plātis q̄ per ea q̄ videm⁹ in ptib⁹ quorūdā aīaliū inciſoꝝ pʒ verū eſſe qđ dicebať. videlʒ ꝙ aīa nō eſt ſic ptibilis ſm potentias ꝙ ſingule potētie differant adinuicē magnitudīne ⁊ ſubo. ¶ Notādū aūt ꝙ q̄ diu plāta eſt vna ɔtinua. ⁊ q̄uā diu aīal anuloſum non diuidiť tādiu eſt ibi vna aīa nūero ſm actū. diuiſa aūt plātu vel diuiſo hꝰ aīali in q̄libet porte reſeruabiť aīa. ⁊ ille partes habent eādem animam nō numero ſed ſpecie. ¶ Deinde cū dicit.

Cō. 93 ¶ Si aūt nō p̄maneret: nulluʒ incōueīēs eſt. inſtrumenta. n. nō habent quib⁹ ſaluent naturā: ſed nihilomin⁹ in vtraq; partiū oēs exiſtūt partes: ⁊ ſimilis ſpēi ſunt adinuicē: ⁊ toti adinuicē quideʒ: ſic que non ſepabiles ſunt: toti autem anime tanq; idiuiſibili exn̄te.

¶ Remouet quādā cauillationē poſem fieri circa p̄tacta. diceret enī aliqs ꝙ mēbra aīalis diuiſi nō diu manēt nec diu pn̄t viuere: ſʒ hoc nō eſt ꝙ q̄libʒ ps nō hēat aiam: ſed qꝛ nō pōt in eis cōtinuari vita. qꝛ nō hn̄t organa. nā q̄libʒ ps deciſa nō hʒ os nec ſtomacū qđ poſſit digerere cibū. iō ait. ſi aūt nō p̄manēt. i. ſi nō diu viuūt partes aīalis deciſe nullū incōueniens eſt. qꝛ nō hn̄t inſtrā q̄bus ſaluent nām vel vitā: ſed nihilomin⁹ tn̄ in vtraq; portiuʒ aīalis deciſi exiſtunt oēs ptes. i. oēs potentie q̄ regrunť ad aiam talis nialis. ⁊ ſubdit ꝙ hꝰ potentie ſunt ſilēs ſpēi adinuicē: ⁊ toti adinuicem. ſic ille q̄ nō ſunt ſepabiles toti aut aīa tanq; ipſa tota indiuiſibili exn̄te. ¶ Notāduʒ aūt ꝙ quāto aīa eſt magis pfecta tanto regrit maiorē diuerſitateʒ in organis: quāto vō eſt magis iperfecta tanto regrit minorē diuerſitatē: ita ꝙ aīe iperfecte q̄ſi in ſingulis ptib⁹ corporis exercēt oēs opōnes ſuas. iō hꝰ potētie ſunt adiuicē ſilēs: qꝛ non ſeparanť magnitudīe: ſʒ ſunt in codē ſubo ⁊ q̄ſi in q̄libet pte corporis reſernať vnaq̄q; talis potentia. ḡ ſunt ſilēs tales potētie. qꝛ regrūt ſilēs ptes corporis. ¶ Rurſus hꝰ potētie dicunť ſilēs toti aīe. qꝛ i codē ſilēs opōnes fiunt in ptib⁹ corporis ⁊ in toto corpore. ipſa. n. aīa iperfectu dr̄ eſſe idiuiſibilis. qꝛ non diuidiť ita ꝙ in vna pte corporis ſit vna potentia ⁊ exerceat vnā opatiōnē. in alia vō ſit alia potētia ⁊ exerceat aliā opōnē: ſʒ ī oīb⁹ ptib⁹ corpis quodāmō reſernanť oēs ptes aīe. ¶ Ultimo cū dicit.

¶ Videtur aūt ⁊ q̄ in plātis aīa p̄ncipiuʒ q̄ddā eſſe: hac. n. ſolum cōicāt ⁊ aīalia ⁊ plante: ⁊ ipſa quideʒ ſepať a ſenſibili principio: ſenſum autem nullum ſine hac habet. Cō. 94.

¶ Remouet q̄rtū errorē. circa ptibilitatē aīe. videlicet ꝙ aīa nō eſt ſic partibilis ſm potētias ꝙ ſicut q̄daʒ potētie ſeporanť ab alijs: ita alie ſeparenť ab eis. qꝛ vegetatiuuʒ ſeporať a ſenſitiuo. ſenſus aūt nō ſepať ab eo: iō ait ꝙ videť aūt ⁊ aīa q̄ eſt in plātis eſſe quodāmō p̄ncipiū vegetādi. ⁊ ſubdit ꝙ hac ſola. i. ſola vegetatiua cōicāt aīalia ⁊ plāte: ⁊ ipſa q̄dē vegetatiua ſepať a p̄ncipio ſenſibili. i. a ſenſu: ſed nullū aīatū hʒ ſenſuʒ ſine hac. i. ſine vegetatiua. qꝛ lʒ vegetatiuū ſepeť a ſenſu: ſenſus tn̄ nō ſepať a vegetatiuo.

¶ Explicit primus liber de anima.

¶ Incipit liber ſecundus.

Com méti p̄mi

Que q̄dem a prioribus tradita ſūt de aīa dicta ſunt. Iterū aūt tāq; ex principio redeamus: tentantes determinare q̄d eſt anima: et que vtiq; erit cōīſſima rō ipſiua.

¶ Poſtq; phs determinauit de aīa ſm opiōnē antiquoꝝ. In pte iſtu determinat ſm opiōnē p̄priā. circa qđ duo facit. qꝛ p̄mo ɔtinuat ſe ad dicēda. 2° exequiť de itento ibi (Dicam⁹ itaq; vnū q̄ddā gen⁹) Dicit ḡ ꝙ q̄ ſūt dicta. i. recitata ⁊ narrata q̄ q̄dē ſūt tradita de aīa a p̄orib⁹. i. ab antiqs. iterū aūt tanq; ex p̄ncipio redeam⁹ tētātes determinare q̄d eſt aīa: ⁊ q̄ vtiq; erit cōīſſima rō ipſi⁹. ¶ Notādū aūt ꝙ ſicut dictū fuit in p̄logo narrāde erāt opiones antiquoꝝ: q̄tenus hn̄ dc̄a acceptarem⁹: male vō dicta renueremus. ⁊ qꝛ modicū aut nihil hn̄ dc̄m īuentū fuit in eorū opiōnib⁹. iō ait ꝙ q̄ſi a p̄ncipio vult redire ⁊ determiare de anima. talr enim vult ſe hr̄e ph̄us erga antiquos. ⁊ ſic vult a p̄ncipio determinare de aīa: ac ſi nihil cēt dictum ab eis. ¶ Notādū ēt ꝙ de aīa duplex diffō dari pōt. vna cōis: ⁊ alia p̄pria. cōis enim diffō de anima habeť ex eo ꝙ ipſa eſt actus corpis organici: ſicut ⁊ q̄libet forma eſt act⁹ ſue māe. p̄pria vero diffō de aīa inueſtigari pōt cognoſcēdo eius potentias. naʒ ex diuerſitate potentiarum anime vt put aliqua anima dat ſuo corpori ꝙ viuat ſolū. aliqua vero ꝙ viuat ⁊ ſentiat: ⁊ aliqua q̄dem ꝙ viuat ſentiat et itelligat: ineſtigare poſſum⁹ diuerſitatē nature ipſius aīe ⁊ dare quaſi p̄priam diffinitionem eius. ¶ Notandum etiaʒ ꝙ vbi nos habemus ꝙ querenda eſt cōmuniſſima ratio ipſius: in alia littera habetur querenda eſt magis propria ratio ipſius: ⁊ vtrunque aliquo modo facit philoſophus. Nam primo inueſtigat communiſſimam rationem ipſius anime dando talem diffinitioneʒ de ipſa que

cuilibet aīe competit. Poſtea determinat de diuerſitate
potentiarū aīe quibꝰ cognitis aliquo mō habemꝰ viam vt
magis ſpāliter cognoſcamꝰ aīam. ⁊ vt formemus de ipſa
magis ꝓpriam ⁊ magis ſpālem rōnem.

❡ Dubitaret forte aliqs. qꝛ videt̄ hic phꝰs con
tradicere his q̄ in ꝓlogo di-
xerat. ibi eniꝫ videbat̄ innuere nō eſſe accipiendaꝫ de aīa
rōnem cōem ſed ſpālem. hic aūt vult ꝙ ⁊ cōiſſima rō eius
accipienda ſit. ❡ Dōm ꝙ itellectus itelligēdo reꝫ diffō-
nē format. q̄ diffō eſt expſſiua ⁊ ſignificatiua qditatis reꝝ:
⁊ per hꝰ diffōnē formatā ab itellectu itelligimꝰ rerū qdi-
tates. ❡ Diffinitio ḡ duplr̄ pōt cōparari vel ad ipſas qdi-
tates reꝝ: q̄rū eſt ſignificatiua. vel ad ipm itellectum cui
deſeruit ꝓut itelligit hꝰ qditates. vn̄ ⁊ cōmentator in. 7.
meta. vbi dat dr̄iaꝫ iter diffōnē dialecticā ⁊ meta. ait hec
duo ꝑtinere ad diffōnem. ſ. ꝙ ſit ſignificatiua qditatis reꝝ
⁊ ꝙ ſit organū ⁊ inſtrm̄ itellectꝰ deſeruiēs ei ad itelligen-
duꝫ qditates ipſas. cū ḡ q̄rit̄ vtꝝ de aīa vel de aliq̄ alia re
reddenda ſit diffō cōis ⁊ gnāl. ſi ꝯparamꝰ diffōnē ad ipaꝫ
reꝫ cuiꝰ eſt ſignificatiua ſic ſꝑ diffō gnālis ⁊ cōis ē iꝓpa.
qꝛ genꝰ ꝓpe nō dicit̄ formā vnā nec qditatē vnā vl̄ ypoſta-
ſim vnā. imo vt diximꝰ in ꝓhēmio. nā gnīs ꝓut cōparat̄ ad
vl̄e qđ eſt in itellectu eſt ꝯceptꝰ ſūptꝰ ex tenui ſingulariū
ſilitudine. ſꝫ ſi ꝯparemꝰ diffōnem ad itellm̄ vt deſeruit ad
itelligendū. qꝛ ſunt nobis ꝑ nota ꝯfuſa magis: ⁊ cognoſcē-
do cōia ꝓcedimꝰ in cognitionē ſpāliuꝫ: nō ſūt abyciende
diffōnes cōes. phs itaqꝫ inuebat ſupꝰ nō eē dādaꝫ cōeꝫ ⁊
gnāleꝫ diffōneꝫ ipſiꝰ aīe. ꝑꝑ iꝓprietatē quā hn̄t hꝰ diffō
nes ex ꝑte rerū. hic aūt dicit q̄rendā eſſe cōiſſimā diffōnē
ipſiꝰ aīe. ꝑꝑ h̄ ꝙ tales diffōnes ⁊ ſi hn̄t aliquā iꝓpetatē
vt ꝯparant̄ ad res. ſunt tn̄ organa ⁊ iſtra deſeruientia itel
lectui ad cognoſcendas nās reꝝ. ❡ Deide cū dicit.

❡ Cō. 2. ❡ Dicimus itaqꝫ vnum quoddam genus eorū q̄
ſunt ſubſtantiam ipſaꝫ: huius aūt aliud qdem
eſt ſicut māꝫ: que ſcḋm ſe qdeꝫ nō eſt hoc aliqd:
aliud aūt formaꝫ ⁊ ſpecieꝫ: ſcḋm quā iam dr̄ hoc
aliqd: ⁊ tertiam que ex his.

❡ Exequit̄ de itento. circa qđ duo fac̄. qꝛ ꝑ iueſtigat de aīa
diffōneꝫ cōem oī aīe. 2°. qꝛ nō ē ſiſtendū in diffōne cōi. ingꝛ
rit circa aīam diffōnes ſpāles ⁊ ꝓpas ibi (Qm̄ āt ex icer-
tis) Circa p̄mū tria fac̄. qꝛ ꝑ venat̄ ꝑtes ponendas i diffō
ne aīe. 2°. ꝯcludit diffōnē eiꝰ taꝫ venatā. 3° declarat q̄daꝫ
declarāda circa diffōnē ipſiꝰ. 2ª ibi (Neceſſe eſt ḡ) 3ª ibi
(Dicaūt dr̄) ❡ Ad euidētiā p̄me ꝑtis. ſciēdū ꝙ aīa ⁊ oīs
forma q̄ eſt ꝑfectio māe hꝫ ſil̄eꝫ diffōnē diffōnibꝰ accidē-
tiuꝫ. qꝛ ſic̄ in diffōnibꝰ accn̄tiū ponit̄ ſubm̄: qđ eſt ꝑter eo-
rum eēntiā: ſic in diffōnibꝰ taliū formarum ponit̄ mā vel
corpꝰ qđ eſt ꝑter eēntiā forme. he ḡ diffōnes ⁊ ille ſunt ꝑ
additamēta. in diffōnibꝰ aūt ꝑ additamēta: vt tradit phs
. 7. meta. eſt modꝰ ꝯ̄rius reſpcū diffōnū ſubaꝝ. nā in diffō
nibꝰ ſubaꝝ q̄ nō ſunt ꝑ additamēta qđ ē ibi potentiale ſe
hꝫ vt genꝰ: ⁊ qđ eſt formale ſe hꝫ vt dr̄ia vt ſi aīal rōnale
eſt diffō hoīs aīal i hac diffōne ſe hꝫ q̄ſi potētiale ⁊ vt mā:
⁊ rōnale ſe hꝫ q̄ſi actuale ⁊ vt forma: ſꝫ in diffōnibꝰ accn̄-
tiuꝫ eſt eꝯ̄rio. nā ſi diffiniat̄ ſymus qđ ē naſus cauꝰ: li cau-
uus ſe hꝫ q̄ſi genꝰ: ⁊ naſus ꝙ eſt ſubm̄ ⁊ māle reſpcū eiꝰ ſe
hꝫ q̄ſi dr̄ia. Nā ſic̄ aīal eſt cōe ad oē ſenſibile: addito tn̄ ei
hoc qđ eſt rōnabile ꝯ̄hit ipm ⁊ ꝯſtituit hāc ſpēꝫ ſube q̄ eſt
hō: ſic cauū eſt cōe ad oē ꝓfundū. ⁊ addito ſibi naſo ꝯ̄hit̄
⁊ ꝯſtituit̄ h̄ accn̄s qđ eſt ſymuꝫ. ſic ēt in diffōne formarū
ſe hꝫ. nā eē actū p̄mū vel eē actū ſubalē ē cōe cuilibꝫ for-
me ſubali: ſꝫ eē actū ſubalē ⁊ p̄mū corꝑis phyci potētia vi-
tam hn̄tis eſt ꝓpriū aīarū. in hac ḡ diffōne ea q̄ ſe tenēt ex
ꝑte actꝰ ſe hn̄t q̄ſi genꝰ. ſꝫ ea q̄ ſe tenēt ex ꝑte potētie ⁊ ex
ꝑte corꝑis ſe hn̄t q̄ſi dr̄ia. i venādo ḡ ꝑtes poſitas in diffō
ne aīe duo facit. qꝛ ꝑ venat̄ ea q̄ ſe tenent ex ꝑte actꝰ ſiue
gnīs. 2° ea q̄ ſe tenent ex ꝑte corꝑis vel ex ꝑte dr̄ie. 2ª ibi
(Sube aūt maxīe) ea aūt q̄ in diffōne aīe ſe tenēt ex ꝑte
actꝰ ⁊ ex ꝑte gnīs ſunt tria. nā aīa eſt actꝰ ſubalis ⁊ p̄mus.
Circa p̄mū ḡ tria fac̄. ſcḋm ꝙ tres diuiſiōes ponit. nā ꝑ pōit
quādā diuiſionē ꝑ quā vult hr̄e ꝙ aīa eſt qd ſubale. 2° po-
nit diuiſionē aliā ꝑ quā venat̄ ꝙ aīa hꝫ rōnē actꝰ. 3°. ponit
diuiſionē tertiā ꝑ quā hr̄i pōt ꝙ aīa eſt actꝰ: nō qlibꝫ: ſed
p̄mꝰ. ex his ḡ tribꝰ diuiſiōibꝰ venari poſſumꝰ q̄cūqꝫ in dif
finitiōe aīe tenēt ſe ex ꝑte gnīs ⁊ ex ꝑte actꝰ. 2ª diuiſio ici-
pit ibi (Eſt aūt mā) 3ª ibi (Et h̄ duplr̄) Dicit ḡ ꝙ nos vti-
qꝫ poſſumꝰ dicere ſubaꝫ eē vnum quoddam genꝰ eoꝝ q̄ ſūt
. i. eē quoddā genꝰ entis ⁊ hꝰ qdē ſube aliud qdē ſe hꝫ ſic̄ mā
qđ ſcḋm ſe nō eſt in actu. aliud aūt ſe hr̄e dicimꝰ q̄ſi formā ⁊
ſpēm ſcḋm qua dr̄ iam h̄ aliqd i actu. ⁊ eſt dare tertiā ſubaꝫ
q̄ eſt cōpoſita ex his. videlꝫ ex mā ⁊ forma. eſt ḡ h̄ diuiſio:
ꝙ alia eſt ſuba mā: alia forma: ⁊ alia cōpoſitū: ex q̄ diuiſio
ne hr̄e vult ꝙ aīa q̄ eſt forma eſt ſuba vel ē qd ſubale.

❡ Dubitaret forte aliqs. vtrū ſuba q̄ eſt genꝰ ꝑdica-
tur de mā ⁊ de forma. ⁊ videt̄ ꝙ ſic. qꝛ
phs in h̄ loco ſubaꝫ q̄ eſt quoddā genꝰ entis diuidit in māꝫ ⁊
formā ⁊ cōpoſitū qđ nō eēt niſi ſuba q̄ ē genꝰ de mā ⁊ for-
ma ꝑdicari poſſet. ❡ In ꝯ̄riū eſt. qꝛ ꝑncipia nō ſūt in gnē
niſi ꝑ reductionē: ſꝫ qđ ē in gnē ꝑ reductionē de eo nunq̄
ꝑdicat̄ genꝰ. mā ḡ ⁊ forma q̄ ſūt ꝑncipia in gnē ſube ꝓ tā-
to ſunt in hꝰ gnē. qꝛ ꝑncipiata vel ꝯpoſita ex mā ⁊ forma
ſūt i gnē. de ipis ḡ ꝑncipiatis ꝑdicabit̄ genꝰ: de ꝑncipijs v°
ꝑdicari nō poterit. ❡ Dōꝫ ꝙ duplici via venari poſſumꝰ
ſubaꝫ q̄ eſt genꝰ nō ꝑdicari de mā ⁊ forma. p̄ª via ſumit̄ ex
eo ꝙ genꝰ hꝫ rōnē totiꝰ. mā v° ⁊ forma rōnē ꝑtis. 2ª v° ſu-
mit̄ ex analoḡ. reperta iter ſubaꝫ māꝫ formā ⁊ ꝯpoſitum.
p̄ma via ſic pꝫ. Nā vt dicit̄ i thop. ꝯ̄ rōnē gnīs eſt nō ꝑdi-
cari eēntialr̄. ⁊ qꝛ ꝑs nō ꝑdicat̄ eēntialr̄ de toto: cū ſuba q̄
eſt genꝰ ꝑdicet̄ eſſentialr̄ de ſuba ꝯpoſita ex mā ⁊ forma.
ꝑdicat̄. n. eēntialr̄ de ipſa ſpē vt de hoīe vel de capra q̄ in-
telligit̄ ſic eē ꝯpoſita. q̄re cū mā ⁊ forma ſint ꝑtes ſube cō
poſite: ſi ſuba q̄ eſt genꝰ ꝑdicaret̄ de hꝰ ꝑtibꝰ cuꝫ ſuba ſic
accepta dicat totū ⁊ ꝑdicet̄ eēntialr̄ de ſuba ꝯpoſita dn̄te
totū. tūc totū ꝑdicaret̄ de ſuis ꝑtibꝰ. cū ḡ vnū totū ſit mul-
te ꝑtes ſi totū ꝑdicat̄ de ſuis ꝑtibus. tūc vnū eſſet multa
tota: qđ ē icōueniēs. iō dr̄. 6. thop. ꝙ ſi genꝰ predicaret̄ de
dr̄ia vnū aīal eēt multa aīalia. hāc aūt rōnē ꝙ ſuba q̄ ē ge
nus nō ꝑdicet̄ de mā. qꝛ dicit totū: ⁊ mā ꝑtē: tāgit ꝯmēta-
tor in 2°. meta. ſuꝑ illo caplo. qm̄ in fūdamēto nāe. vbi ait
dr̄iaꝫ eſſe iter genꝰ ⁊ māꝫ. qꝛ mā dicit potētiā purā: genus
āt dicit qd mediū iter potētiā ⁊ actū: ac ſi diceret ꝙ genꝰ
dicit qd ꝯpoſitū ex actu ⁊ potētia. mā v° dicit ipaꝫ poten-
tiaꝫ. iō dr̄ia eſt iter genꝰ ⁊ mām: ⁊ ſuba q̄ ē genꝰ ꝑdicari de
mā nō pōt. ſic ēt dicere poſſumꝰ ꝙ qꝛ genꝰ dicit qd ꝯpoſi-
tuꝫ ex potētia ⁊ actu: de forma q̄ dicit ipꝫ actū ꝑdicari nō
poterit. ❡ Viſo ſubam q̄ eſt genꝰ nō ꝑdicari de mā ⁊ for-
ma: ex eo ꝙ hꝫ rōnē totiꝰ. ille v° rōnē ꝑtis. Reſtat videre
q̄uo hꝰ ꝑdicatio ſtare nō poſſit ꝑꝑ analogiā reptā in ipſis.
Sciēdū ḡ ꝙ licꝫ vera vniuocatio ſit ſolū in ſpē ſpāliſſima
⁊ oē genꝰ ꝯtineat analogiā q̄ndā: aliq̄ tn̄ analogia tollit na
turaꝫ gnīs. analogia. n. q̄ reperit̄ in gnē ſumit̄ ex eo ꝙ ge-
nus nō dicit formā vnā: ſed pl̄es: ⁊ ille pl̄es forme ꝑfectio-
ne ⁊ dignitate ſe excedūt. nā ſi hn̄ ſeq volumꝰ ꝑypatetico
ruꝫ viā nō ſunt due forme q̄ ſunt eq̄lis ꝑfectiōis ⁊ q̄ eq̄li-
ter ꝑticipent ſuū genꝰ. analogia ergo ſcḋm magis ꝑfectuꝫ ⁊
iꝑfectū reperit̄ in genere. ſꝫ analogia ſcḋm cām ⁊ cauſatū
tollit rōnem generis. naꝫ licet aīal perfectius reperiat̄ in
homīe q̄ꝫ in leone. hō tamen nō eſt cā quare aīal de leone
predicetur. nā ſi hoc eſſet: animal nō eſſet genus: ſed eſſet
analogū tali analogia q̄ tolleret rōnē generis. cū ergo ma
teria hēat ꝙ ſit ſuba. ⁊ aliquid in actu ꝑ formā. ꝯpoſitū v°-

ſit h̄ aliquid ⁊ ſuba per materiã ⁊ formã ex qbus cõponitur. ſuba dr̃ analogice de mã forma ⁊ cõpoſito ſm analogiam acceptã penes cãm ⁊ cãtum. ⁊ qr hoc tollit rõnez generis cõcedendũ eſt ſubam q̃ eſt genus nõ p̃dicari de illis tribus: ſed ſubam que eſt quid analogum. ꝙ vero obycie batur de pħo valde ſignanter loqtur ſi ↄſidereť text⁹ ei⁹. nõ.n.ait ſubam q̃ eſt gen⁹ p̃dicari de mã forma ⁊ ↄpoſito: ſed dicit ꝙ ſuba eſt qõdã gen⁹ entis ⁊ hꝰ ſube. aliud qdẽ ẽ mã aliud forma. mã ḡ nõ ẽ ſuba q̃ eſt gen⁹: ſz eſt aliqd h⁹. qr eſt ps ei⁹ vel p̃cipiũ reſpectu ipſi⁹. ⁊ ſic mã nõ eſt ſuba q̃ eſt gen⁹. ſz eſt aliqd h⁹ ſic nec forma ſola. ḡ ſuba 3ª q̃ ẽ cõpoſita ẽ illa de q̃ ẽentialr̃ p̃dicať ſba q̃ ẽ gen⁹. Deiñ cũ dic̃.

Eſt autem materia quidez potentia: ſpecies autem eſt endelechia.

Ponit ſcdaz diuiſionẽ dicẽs. ꝙ eſt ãt mã quedã potẽtia ſpẽs ãt. i. forma ẽ endelechia. i. pfectio ⁊ act⁹. Notãduz aũt ꝙ ſic ex p̃ma diſiõe voluit pħs ꝙ aĩa eẽt qd ſubale. qr eſt forma ⁊ ſuba dr̃ de mã ⁊ forme ⁊ cõpoſito. ſic pħus ex hac diſiõe vult hr̃e ꝙ aĩa ſit act⁹. qr ẽ forma ⁊ forma ẽ qdaz act⁹ ſic mã eſt q̃dã potẽtia. Deide cũ dicit.

Et hoc dupl'r. hoc quidem ſicut ſcientia: illud autem ſicut conſiderare.

Põit 3am diſionẽ dicẽs. ꝙ ⁊ h̄. i. act⁹ dr̃ dupl'r. nã h̄ qdẽ eſt ſic ſcia. i. ſic act⁹ p̃m⁹. illud aũt ẽ ſic ↄſiderare. i. ſic act⁹ ſecũdus ex hac aũt diuiſiõe habere vult ꝙ anima ſit act⁹ nõ quilibet ſed primus. Deinde cum dicit.

Cõ. 3. Subſtãtie aũt maxime videntur eẽ corpora. Et hoꝝ phyſica: hec. n. alioꝝ principia.

Poſtq̃ venat⁹ ẽ ptes diffõnis aĩe tenẽtes ſe ex pte act⁹ ⁊ ex pte gñis. in pte iſta venať hꝰ ptes tenẽtes ſe ex parte corpis: ⁊ q̃ſi ex pte dr̃e. circa qõ tria fac̃. qr p̊ venať hanc pticulã ꝙ eſt act⁹ corpis phyci. 2° ꝙ eſt act⁹ vitã hñtis. 3° ꝙ eſt act⁹ hñtis vitã nõ q̃cũq3 mõ: ſz in potẽtia. 2ª ibi (Sz phyſicoꝝ) 3ª ibi (Quare oẽ corp⁹) Dic̃ ḡ ꝙ maxie ſube videnť eſſe corpa ⁊ hoꝝ. ſ. de nũero corpoꝝ maxie ſũt ſube corpa phyca. qr h̄ ſũt p̃n⁹ alioꝝ. Notãdũ aũt ꝙ dic̃ corpora eẽ maxie ſubas nõ ꝙ maxie hẽant eẽ vel ꝙ pl's habeãt de entitate q̃ alia: ſz dñr maxie eẽ ſube. qr maxie ſũt manifeſte: ⁊ pl's appet ſenſib⁹ nr̃is eas eẽ ſubas. Notãduz ẽt ꝙ oẽs forme artificiales ſũt accñtia: vt vult cõmẽtator p̊ phi. tota ḡ ſuba artificialiũ eſt mã. corpa ḡ phyca ſunt magis ſube q̃ artificialia. qr artificialia ſũt ſube ſolum rõne mãe. phyca vo ſũt talia nõ ſoluz rõne mãe. ſz ẽt rõne forme. ẽ ãt ⁊ alia rõ q̃re corpa phyca ſũt magis ſube. qr ſp accñs p̃ſupponit ſubaz. ⁊ ſuba hz rõnẽ p̃ncipij reſpcũ accñtis. ⁊ qr ars p̃ſuppõit nãz ⁊ nãlia ſũt p̃ncipia artificialiuz: vt lapides ⁊ ligna ſũt p̃nª dom⁹. ⁊ ferrũ eſt mãle p̃ncipiũ cultelli ⁊ ſerre: oz talia eẽ magis ſubas q̃ artificialia corpa. Notãdũ ẽt ꝙ cũ aĩa hẽat rõnẽ p̃ncipij: ⁊ cũ corpora aĩata ſint p̊ª in gñe corpoꝝ: ſi aĩa ẽ act⁹ aliq̃ꝝ corpoꝝ: dignũ eſt eã eẽ actũ corpoꝝ phyſicoꝝ. venata eſt ḡ illa pticula ꝙ aĩa eſt actus corporis phyſici. Deide cũ dic̃.

Phyſicoꝝ aũt alia qdem hñt vitã: alia autẽ non hñt. Vitã aũt hr̃e dicim⁹ id qõ p ſeipz alimentum: ⁊ augmentũ: ⁊ decrementũ hz.

Venať pticulaz aliã. videlz ꝙ aĩa eſt act⁹ corporis hñtl vitã. ait: ḡ ꝙ phi. corpoꝝ alia qdẽ hñt vitã: alia aũt ñ hñt. ⁊ ſubdit ꝙ vitã hr̃e dicim⁹ id qõ p ſeipm alimẽtũ ⁊ augmentũ ⁊ decrementũ hz. ⁊ tũc eſt ſupplẽdus text⁹ ꝙ cuz corpora aĩata p ſe nutrianť ⁊ hẽant augmẽtũ ⁊ decrementuz. oz talia corpora hr̃e vitã. Eſt ergo aĩa actus corporis phi. nõ cuiuſtibz: ſed hñtis vitaz. Deinde cũ dicit.

Quia oẽ corpus phyſicũ pticipẽs vita ſuba erit. ſubſtãtia aũt ſic ſicut cõpoſita. Qm̃ aũt Cõ. 4. eſt corp⁹ ⁊ hꝰ vitam hñs: neq3 vtiq3 erit corp⁹ aĩa: nõ eſt. n. eorum q̃ in ſubiecto corpus: magis aũt ſicut ſubiectum ⁊ materia eſt.

Venať porticulã aliã. videlz ꝙ aĩa ẽ act⁹ corporis phi. hñtis vitã: nõ quocũq3 mõ: ſz potẽtia. dicit ḡ. q̃re oẽ corp⁹ phyſicũ pticipans vitã ſup. in actu. ſuba erit. ſuba autẽ ſic ſic cõpoſita. ⁊ ſubdit: qm̃ aũt eſt corp⁹ ⁊ hꝰ corp⁹. ſ. ↄpoſitũ qõ eſt hñs vitã. ſ. in actu: ⁊ ſupplẽdũ eſt ꝙ corp⁹ qõ poniť ĩ diffõne aĩe nõ eſt hꝰ corp⁹ cõpoſitũ ſic habens vitã: nec ẽt vtiq3 corp⁹ qõ poniť in diffõne aĩe eſt ipſa aĩa. qr tale corpus nõ eſt coꝝ q̃ ſũt in ſubo: ſz magis ẽ ip3 ſub3 vel ſic ipa mã. cõplẽda eſt ḡ rõ phi: ꝙ ſi corp⁹ qõ poniť in diffinitiõe aĩe nõ eſt corp⁹ cõpoſitũ actu hñs vitã: nec eſt ipſa aĩa q̃ ẽ in corpe. ſic in ſubo: ſz hꝰ corp⁹ ſe hz ſicut ſub3 ⁊ mã. qr qõ eſt tale. eſt potẽtia hñs vitaz. aĩa ḡ eſt act⁹ corporis hñtis vitã nõ quocũq3 mõ: ſed in potentia.

Dubitaret forte aliqs. cui⁹ corpis ſit act⁹ aĩa. ⁊ videť ꝙ corpis cõpoſiti. nã hñ dictũ eſt: ꝙ aĩa eſt forma hois: ⁊ eſt forma aĩalis. ⁊ per ↄñs eſt forma illi⁹ corporis qõ p̃dicať de hoie vel de aĩali: ſed tale corp⁹ eſt corp⁹ cõpoſitũ. ḡ aĩa eſt forma corporis ↄpoſiti: ſz forma ⁊ actus ſũt idez. ḡ aĩa eſt act⁹ corporis cõpoſiti. In ↄ̃riuz eſt pħs q vult ꝙ corp⁹ cui⁹ eſt act⁹ aĩa nõ ſit ipm corpus ↄpoſitũ nec ſit ipſa aĩa: ſz magis eſt mã ⁊ ſubm. Dõm ꝙ aliud eſt q̃rere. vtrũ aĩa ſit forma aĩalis vel corpis cõpoſiti. ⁊ vtrũ aĩa vel corp⁹ cõpoſitũ ponatur in diffõne aĩe. nã ⁊ ſi cõcedi põt ꝙ aĩa ſit forma corporis cõpoſiti: corp⁹ tñ cõpoſitũ non cõponiť in diffõne aĩe. naz cũ tale corp⁹ icludat formã ſi poneret in diffõne forme idez poneret in diffõne ſui: q̃re cũ h̄ loquať pħs non de quocũq3 corpore cui⁹ act⁹ eſt aĩa: ſed de corpore qõ ponitur in diffõne aĩe: hñ dictũ eſt. ꝙ cum diffiniť aĩa ꝙ aĩa eſt act⁹ corpis: li corpis nõ dicit corp⁹ cõpoſituz: nec dicit ipaz aĩaz: ſz dic̃ alterã ptez ↄpoſiti vt mãz ⁊ ſub3. Poſſumus aũt al'r rñdere ꝙ forma p ſe. ⁊ p̊ iformat mãm ⁊ ẽ actus ei⁹. ſi aũt eſt act⁹ cõpoſiti h̄ nõ eſt rõne q̃ ↄpoſitũ ẽ. qr cũ cõpoſitũ icludit formã: idẽ eſſet act⁹ ſui. ↄpoſitũ itaq3 nõ ſm ſe totũ iformať a forma: ſz rõne alteri⁹ partis vt rõne mãe. ḡ iſta eſt p ſe ⁊ p̊. ꝙ forma eſt act⁹ mãe: ꝙ autẽ ſit act⁹ ↄpoſiti. h̄ eſt rõne ptis mãlis exñtis in ipſa forma. ḡ eſt act⁹ mãe p ſe ⁊ p̊mo: ⁊ aĩa p ſe ⁊ p̊ ẽ act⁹ corpis qõ reſpectu ei⁹ ſe hz ſic mã ⁊ ſubm: vt hic pħus ait. eſt tñ actus corpis ↄpoſiti vel eſt act⁹ ipſi⁹ aĩalis non p ſe ⁊ p̊: ſed rõne ptis mãlis exñtis in ipſo: ⁊ ex ↄñi vt rõ ſupior oñdebat. ⁊ per h̄ p3 ſolo ab obm: q̃uo aũt tale corp⁹ qõ cõponiť in diffinitiõe aĩe: ⁊ qõ ſe hz ſic mã ⁊ ſubm ſit potẽtia vitã hñs ĩ ſequenti lectiõe clarius oſtẽdeť. Deinde cũ dicit.

Neceſſe eſt ergo animaz ſubſtantiaz eſſe: ſic ſpeciem corporis phyſici potentia vitã habentis. Subſtantia aũt actus eſt ⁊ pfectio huiuſmodi igitur corporis actus. Cõ. 5.

Venatis ptib⁹ poſitis in diffõne aĩe cõcludit diffõnem ipſam tanq̃ venataz dicens: ꝙ neceſſe eſt ergo aĩam eſſe ſubſtantiam ſicut ſpeciem. ideſt ſicut formã ⁊ actum corporis phyſici. ideſt naturalis potentia vitam habentis. ⁊ ſubdit ꝙ anima autem eſt ſubſtantia que eſt actus: ⁊ ꝙ huius igitur corporis. ſ. potentia vitaz habentis actus ſcilicet eſt. Deinde cum dicit.

Hoc autez dicit dupliciter: alius quidẽ ſicut ſcientia: alius qdez ſicut cõſiderare. manifeſtũ eſt igiť: ꝙ aĩa eſt act⁹ ſicut ſcia: iexiſtere. n. aĩaz ⁊ ſomnus ⁊ vigilia eſt: pportionale aũt vigi-

lantia qdez ipſi cōſiderare: ſomnus aūt ipſi ha-
Cō.6. bere ꝛ nō operari. Prior aūt generatiōe in eodem ſubiecto ſcia eſt. vñ aia eſt prim⁹ actus corporis phyſici potētia vitā hñtis.

Declarat q̄dā declarāda circa diffōnez aie. dixerat.n.ſe velle ineſtigare cōiſſimā rōnē aie. ꝛ ēt dixerat ꝙ neceeſt aiam eſſe ſicut actū corpis phyſici. duo ḡ ſunt declarāda circa hā diffōnē. pmo ꝙ hā diffō ſit cōiſſima. 2° qꝺ ptes poſite in diffōne aie ſunt de rōne ei⁹: ꝛ ꝙ diffō aie ſit cōueniēter aſſignata. duo ḡ facit. q2 p̊ oñdit diffōnē aie eſſe cōiſſimam: vel ꝓbat eā eē cōem oi aie. ſcdo oñdit ipaz eē cōuenienter aſſignatā ibi. (Vñ nō opz q̄rere) Circa pmū tria facit. q2 p̊ oñdit p̄dictā diffōnē eſſe cōez oi aie. q̄ztū ad ea q̄ ſe tenent ex pte act⁹. 2°. q̄ztū ad ea q̄ ſe tenēt ex pte corporis. 3°. ex his q̄ dixerat ꝯcludit ꝯcłonē intētam aſſerens diffōnē datā de aia cuiꝫ aie eē cōez. 2ª ibi (Tale āt qꝺcūqꝫ) 3ª ibi (Si aūt aliqꝺ cōe) Dic̄ ḡ ꝙ h̄ aūt. i. act⁹ dupłr dr̄. ali⁹ aūt ſic ſuba. i. ſic act⁹ pm⁹. alius aūt ſic ꝯſiderare. i. actus ſcd̄s. māifeſtū ē ḡ ꝙ aia ſe hꝫ ſic ſcia. i. ſic act⁹ pmus nā in exiſtere aiaz. i. ꝑ h̄ ꝙ aia exiſtit in aialibus ꝛ ſomnus ꝛ vigilia ē. i. ineſt ipſis aialib⁹: ꝛ addit ꝙ vigilātia ē ꝓportionabile vel ē ſilē vt hꝫ alia lr̄a ipſi ꝯſiderare. i. ipſi actui 2°. ſōnus aūt ſilē ē ipſi hr̄e ſciaz ꝛ nō opari ꝑ eā. in eodē ḡ ſcia p̊or eſt gn̄atiōe q̄z ꝯſiderare. vñ ſeqr̄ ꝙ aia eſt act⁹ pmus corpis phyſici potētia vitā hñtis: tūc ḡ eſt ſupplēda lr̄a ꝙ cū h̄ ſit cōe oi aie eſſe ſic actū pmū diffō data de aia cōiſſima ē q̄ztū ē ex pte act⁹. Notādū ꝙ cuz aial ſemꝑ hēat aiaz: nō tñ ſꝑ vigilat: ꝛ cū p̄us itelligit aial. vel aliud corp⁹ aiatū hr̄e aiaz q̄z opari ꝑ ipam: aia magis aſſilat̄ ſomno ꝛ ſcie q̄z ipſi vigilare ꝛ cōſiderare. bona ē ḡ ꝓbatio phi. ꝙ q2 in aiali ꝛ in eo in q̊ exiſtit aia ieſt ſōn⁹ ꝛ vigilia. iō aia non aſſilat̄ vigilie nec actui. 2° q2 ſi h̄ eēt cū aial ſꝑ hēat aiam nō ei ieſſet ſōn⁹ ſed ſꝑ vigilaret. ḡ aia magis erit act⁹ pm⁹ q̄z ſcd̄s. ꝛ q2 h̄ eſt cōe oi aie eē hā actum diffō data de oia q̄ztū eſt ex pte act⁹ cuilibꝫ aie eſt cōis. Notādū ēt ꝙ ſꝫ phꝫ in. 9. meta. gn̄atōe vel tꝑe ī eodē potētia p̄cedit actū. licꝫ ſimpłr act⁹ p̄cedat potētiā. ꝛ q2 hñs actū pmū vt habitū vel formā ē in potētia ad actuꝫ 2ᵐ vt ad opōnē. ī eodē. i. reſpectu eiuſdē gn̄atiōe vel tꝑe p̄us itelligit̄ aliquis habere ſciam q̄z conſiderare ſm ipam ꝛ hr̄e aiam q̄z operari ſm eam. Deinde cum dicit.

Tale autem qꝺcunqꝫ organicuꝫ: organa aūt ꝛ plantaꝝ ptes ſunt: ſed penitus ſimplices: vt folium fructiferi coopertimentuꝫ: fructiferum autem fructus: radices vero ori ſimiles ſunt: vtraqꝫ enim trahunt alimentum.

Oñdit diffōnē p̄dictā eſſe cōem q̄ztū ad ea q̄ ſe tenēt ex pte corpis dicēs. qꝺcūqꝫ corp⁹ cui⁹. ſ. act⁹ ē aia tale ē organicū. nā organa aūt ꝛ ptes plātaꝝ ſunt: ſꝫ hā organa vł hā ptes ſunt q̄ſi penit⁹ ſimplices. i. nō hñt tātā diuerſitatem ſicut ptes ꝛ organa aialiū: ꝙ aūt in plātis ſit aſſignare organa. pꝫ. q2 foliū eſt vt coopimētū corticis vł fructiferi. i. illi⁹ ptis vbi fruct⁹ naſcit̄. ꝛ fructiferuꝫ. i. ps illa vbi fruct⁹ naſcit̄ fcā eſt grā fruct⁹. radices vō in plātis ſūt ſiles ori. naꝫ vtraqꝫ trahūt alimētū. ꝑ ora. n. aialia trahūt alimētū: plāte vō ꝑ radices. Notādū aūt viꝫ rōnis phi in h̄ ꝯſiſtere ꝙ ſi corpa plātaꝝ: de qb⁹ min⁹ vr̄: ſūt organica ꝛ phyca hñtia vitā multomagis h̄ erit i alys corpib⁹ alioꝝ aiatorū. ḡ q̄ztū ē ex pte corpis: diffō data de aia cōis ē oi aie: cū q̄libꝫ aia ſit act⁹ corpis phyſici. Notādū ēt ꝙ organuꝫ dr̄ oē illud qꝺ ē ad aliꝺ ordinatū. eo ḡ ipo ꝙ folia ordināt̄ ad tegēdū cortices fructuū vel ad tegēduꝫ ptes fructiferas arboris: ꝛ ptes fructifere facte ſt̄ ꝑꝑ fructū: ꝛ radices ꝑꝑ aſſūptōez nutrimēti oꝫ i ipa plāta diſtīguere organa lꝫ nō ſit ibi tāta dr̄ia organoꝝ q̄ztā i aialib⁹. Deiñ cū dic̄.

Si autez aliquod commune in omni anima Cō.7.
oportet dicere: ꝙ erit vtiqꝫ actus primus corporis organici phyſici.

Cōcludit ex dcīs diffōnē datā d aia eē cōez oi aie dicēs. ꝙ ſi oꝫ dicere aliqꝺ cōe eē in oi aia. i. ſi oꝫ dicere aliquam diffōnē eē cōez oi aie: erit vtiqꝫ iſta ꝙ ē act⁹ pmus corpis organici phici. Notādū āt ꝙ ſi h̄ diffō nō ē cōis oi aie vel h̄ eēt ex pte act⁹. q2 nō oīs aia eēt act⁹ pm⁹ vel ex pte corpis. q2 nō oē corp⁹ aiatū eēt organicū phycū: ſꝫ cū oñſū ſit oēz aiaz eē actū pᵐ ꝛ oē corp⁹ aiatū ēt plātarū ꝙ min⁹ vr̄ eē organicū phyſicū pꝫ diffōnē p̄dictā oi aie eſſe cōem.

Vnde nō opꝫ querere: ſi vnum eſt anima et corpus: ſicut neqꝫ oꝫ q̄rere: ſi vnū eſt cera et figura: nꝫ oio vniuſcuiuſqꝫ mā: et id cui⁹ eſt mā: hoc enim vnū et ens: qm̄ multipłr dicant̄: qꝺ ꝓpꝛie eſt actus.

Poſtq̄ phs venat⁹ ē diffōnē aie ꝛ oñdit diffōnē illā eſſe cōez oi aie. in pte iſta oñdit diffōnē illā eē cōueniēter aſſignatā. circa qꝺ duo fac̄. q2 p̊ fac̄ qꝺ dcm̄ ē. 2°. ex his q̄ dixerat ꝯcludit aiaz q̄ztū ad aliq̄s ſuas ptes iſeꝑabilē eē a corpore ibi (Qꝺ qdē igit̄ nō ſit aia) Circa pᵐ. 4. fac̄ ſꝫ ꝙ q̄ſi. 4. tetigerat circa diffōnē aie. dicebat̄. n. ꝙ aia ē act⁹ ſubalis ꝛ pm⁹ corpis organici phyſici potētia vitam hñtis. p̊ ḡ oñdit ꝯueniēter eē aſſignatū: ꝛ diciꝫ ꝙ aia ē act⁹. 2° ꝙ aia ē act⁹ ſubał ꝛ pm⁹. 3° ꝙ ē act⁹ corpis organici phyci. q̄rto ꝙ ē act⁹ potētia vitā hñi. 2ª ibi (Vłr qdē igr̄) 3ª ibi (Cōſiderare āt ī ꝑtib⁹) 4ª ibi (Eſt āt nō abyciēs aiaz) Dic̄ ḡ. vñ pꝫ. ꝙ nō oꝫ q̄rere. ſi vnuꝫ ē aia ꝛ corp⁹: ſicut nec oꝫ q̄rere ſi ꝯtigit eē vnū cerā ꝛ figurā: neqꝫ oīo vniuſcuiuſqꝫ māꝫ ꝛ cui⁹ ē mā. h̄. n. vnū ꝛ eſſe cū młtipłr dicant̄ qꝺ ꝓpe act⁹ ē. Notādū āt ꝙ fatuū eēt q̄rere q̄uo ex corpe ꝛ albedie fiat corp⁹ albū cū de rōne albedis ſit albificare corp⁹ i q̊ exiſtit. ſic q2 act⁹ ꝛ forma rei ē ipſa vnitas ei⁹ ꝛ eſt illꝺ a q̊ res hꝫ eſſe ꝛ vnū eē: fatuū ē q̄rere q̄uo ex potētia ꝛ actu: et ex mā ꝛ forma fiat vnū. nā ſic de rōne albedis ē facere albuꝫ. ſic q2 forma ē ipo vnitas rei de rōne ei⁹ ē dare eē ꝛ facere vnū. itendit ḡ phs talē rōnē. illud qꝺ de ſe ē vnitas q̄daꝫ ꝛ de ſe ē apta nata facere vnū cū mā: dꝫ dici act⁹ ꝛ forma: ſꝫ aia de ſe ē q̄dā vnitas: ꝛ ꝺ ſe ē apta nata facere vnū cū corpe. ḡ eſt act⁹ ꝛ forma corpis. Notandū ēt ꝙ eſſe actū nō eſt ꝓpꝛiū forme ſubali: imo ꝯpetit oi forme: eo. n. ipſo ꝙ corp⁹ ē in potētia ad aiaꝫ: ꝛ cera ē in potētia ad figurā fit vnū ex corpe ꝛ aia ꝛ ex cera ꝛ figura. nā cū dicat̄ eē ꝛ vnū multipłr: q2 aliqd ē in potētia: aliqd ē in actu. aliqd hꝫ vnitatē in potētia aliqd in actu. q2 ꝓpe vnū ꝛ eē ꝯpetit ipſi actui. iō ab actu ꝛ forma res hꝫ eē ꝛ vnitatez. ꝛ ꝑ ſe reſultat ens ꝛ vnum ex forma et eo cuius eſt forma vel ex actu et eo cuius eſt actus.

Dubitaret forte aliqs. vtꝝ fiat vnū ex aia ꝛ corpe ꝛ ex mā ꝛ forma: ꝛ vłr ex potētia ꝛ actu.

Dōm ꝙ cū q̄rit̄ vtꝝ ex mā ꝛ forma ꝛ vłr ex potētia et actu fiat vnū aut ē hā qꝺ itroducta. q2 dubitat̄ de mō vnitatis aut q2 q̄rit̄ vnitatis cā. ſi itroducta ē ꝑꝑ moduꝫ dici dꝫ ꝙ ſicut agēs ꝯiungit̄ patiēti ſꝫ v̄tutē ſic forma vnit̄ māe ſm eēntiā. ꝛ q2 ſic a v̄tute egredit̄ opari ſic ab eēntia egredit̄ eē. iō ſic ex actiuo ꝛ paſſiuo fit vnū ſm opōnes: q2 agētis ꝛ patiētis ē vn⁹ act⁹. vt phs ait 3°. phycoꝝ. ſic ex mā et forma fit vnū ſm eē. q2 eaꝝ ē vnū. ꝛ idem eē. pꝫ ḡ q̄uo ex mā ꝛ forma fiat vnū. ſꝫ ſi nō dubitat̄ de mō ſꝫ de cā. diſtiguēdū ē de cā. q2 aut dubitat̄ de cā itrinſeca aut de extrinſeca. ſi de itriſeca nlła q̄rēda eſt tał cā. nō. n. eſt aliq̄ colla nec aliqs clau⁹ ꝯiungēs formā māe. nihil. n. ē itermediū īter māꝫ ꝛ formā qꝺ ſe hēat q̄ſi ligamētū ligās mām for-

me ppter hoc bñ dcm̄ eſt q non oꝫ q̄rere quō ex aīa ⁊ corpore ⁊ figura ⁊ cera fiat vnū.i.nō oꝫ q̄rere aliquā cām itrinſecā ligātē ⁊ ꝯiūgētē formā māe:ſꝫ eoipſo q h̄ eſt gd i potētia.illud v̄o gd in actu:fit ex eis vnū:q̄re nō eſt vlterius q̄rēda aliq̄ cā intrinſeca:q̄rēda eſt tñ̄ extrinſeca cā:⁊ h̄ eſt motor.motor.n.et efficiēs facit actu tale:⁊ ſm ei⁹ actōem forma vniт̄ mōe ⁊ aīa corpi:facit aūt vnū ex corpe ⁊ aīa:⁊ ex mā ⁊ forma:⁊ h̄ eſt qð ait phs ī fine.8.meta^ce.q mā ⁊ forma nō ſunt quaſi duo diuerſa.⁊ q ex eis fiat vnum nō hñt in ſeipſis vnionis cām pter motorē. ¶ Deiñ cū dicit.

Cō.8. ¶ Uniuerſal'r quidem igitur dictuꝫ eſt quid ſit anima:eſt enim ſubſtātia que ſm rōnem:hoc autem eſt quod quid erat eſſe huiuſmodi corporis:ſicut ſi aliquod organoꝝ phyſicum eſſet corpus vt dolabra:erat quidem enim dolabre eſſe ſubſtantia ipſius ⁊ anima hec:diuiſa autē hac nō vtiqꝫ amplius dolabra erit:ſed aut equiuoce:nūc autem eſt dolabra:non autē huiuſcemodi corporis q̄ q̄d eſt eſſe:⁊ rō aīa:ſꝫ phyſici huiuſcemodi corporis hñtis in ſeipſo principium motus ⁊ ſtatus.

¶ Oñdit bñ aſſignatā eē hāc pticulā diffōnis aīe q ē act⁹ ſubalis ⁊ p̄mus.d.q vl'r gdē igiт̄ dcm̄ eſt gd ſit aīa:ga eſt ſuba ſm rōnē.i.ſuba ſic̄ forma ⁊ act⁹ a qua ſumiт̄ rō ⁊ diffō rei:h̄ eſt aūt q gd erat eē.i.act⁹ gditatis p̄m⁹ ⁊ ſubalis huius corporis.ſ.nālis qð decl'at.d.q ſicut ſi aliqð organoꝝ artificialiū eēt corpus phyſicū.i.nāle vt dolabra:ſi eēt hꝰ eē gdē dolabre.i.forma dolabre.erat.i.oporteret eē dolabre ipſi⁹ ſba:⁊ q̄ꝛ aīa eſt h̄.i.ē for⁹ corpis nālis.iō ſupple eſt ſuba:⁊ eſt act⁹ p̄m⁹ ipſius corpis.⁊ ſubdit:q diuiſa aūt hac .i.ſepata forma dolabre a dolabra:nō vtiqꝫ erit ampli⁹ dolabra:vl' ſi erit dolabra:h̄ eſt equoce:nunc aūt eſt dolabra q̄ꝛ dolabra nō eſt corp⁹ nāle:ſꝫ artificiale:iō diuiſo forma dolabre:adhuc remāet dolabra.ſꝫ aīa nō ē q gd ē eē:⁊ rō corpis h⁹.i.artificial':ſꝫ phici.i.nālis.ē.n.aīa for⁹ corpis huiuſcemōi hñtis i ſemetipo p̄n^m mot⁹ ⁊ ſtat⁹:⁊ q̄ꝛ oē tale corpus eſt nāle:aīa eſt forma corpis nālis:⁊ ꝑ ꝯñs eſt act⁹ ſubſtātialis ⁊ p̄mus. ¶ Notādū aūt vim rōnis huius in hoc cōſiſtere.vꝫ.q q̄ꝛ dr̄ia eſt iter corpus nāle:⁊ artificiale:q̄ꝛ forma corpis artificialis nō eſt ſuba:nec act⁹ p̄mus:ſꝫ forma corpis nālis eſt ſuba ⁊ act⁹ p̄mus:aīa q̄ꝛ eſt forma corporis nālis erit ſuba vl' actus ſubal' ⁊ p̄mus:q̄re ſic̄ ꝑ rōnē p̄mā ꝓbaт̄ aīam eē actū:ſic ꝑ hāc oſtēdiт̄ eā eē actū ſubalem ⁊ p̄mū. ¶ Notādū ēt q vt ꝓbatū eſt.2°.phyſicoꝝ.nā eſt p̄n^m ſiue mot⁹ ⁊ ſtat⁹ eius in q̄ eſt ꝑ ſe ⁊ p̄ ⁊ ſꝫ q hꝰ:q̄re eoipſo q aīa ē for^a tal' corpis ſꝫ q huiuſcemōi ē hñs in ſe p̄ncipiuꝫ motus ⁊ ſtat⁹:⁊ ſic ſeqт̄ eā eſſe formā corpis nālis:⁊ per ꝯñs eſſe actū ſubſtātialē ⁊ primū.

Dubitaret forte aliqs:q̄ꝛ nō vr̄ veꝝ q amota forma dolabre:adhuc remanet dolabra. nā ſic̄ forma corpis nālis dat ei eē nāle:ſic forma artificialis corpis dat ei eē artificiale:⁊ q̄ꝛ cū dolabra gd artificiale noīet:amota forma dolabre nō vlterius remanebit dolabra. ¶ Dōꝫ q dolabra duo dicere mihi pōt vel ſubam dolabre vel tale artificiatum qð eſt dolabra.ſi dicat mihi ſubam ei⁹ amota forma dolabre remanet tota dolabra.i. remanet tota ſuba ipſi⁹:q̄ꝛ forma dolabre:⁊ q̄lꝫ artificial' forma accñs eſt:ſꝫ cū ꝑ amotionē accñtis ꝑ ſe:⁊ ſm q hꝰ nihil pcat de ſuba rei amota forma dolabre non remanet dolabra ſꝫ q ē gd artificiale.dr̄ tñ̄ remanere dolabra tota:q̄ꝛ remanet tota ſuba ipſi⁹:ſꝫ h̄ in corpe nāli dici ñ pōt: q̄ꝛ for⁹ corporis nālis eſt ſuba.amota ḡ forma corpis nālis nō remanet tota ſuba eius:q̄ꝛ ſublata eſt forma q̄ eſt p̄ncipalius ſuba q̄ꝫ mā.q̄re ex dr̄ia nāliuꝫ ⁊ artificialiuꝫ:vult hr̄e phs q aīa ſit ſuba.i.ſit actus ſubalis ⁊ p̄mus:q̄ꝛ ē forma corpis nālis non artificialis. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Cōſiderare aūt in partibus oportet quod dictum eſt. Si enim eſſet oculus animal:anima vtiqꝫ ipſius viſus eſſet.hic enim ſubſtantia eſt oculi que eſt ſm rōnem:oculus aūt materia viſus eſt:quo deficiēte non eſt adhuc oculus niſi equiuoce:ſicut lapideus aut depictus. Oportet igitur accipere quod eſt in parte in toto viuente corpore ꝓportionabiliter nāqꝫ ſe habet:ſicut pars ad partē:totus ſenſus ad totū corp⁹ ſenſitiuum:ſm q huiuſmodi. Cō.9.

¶ Oñdit aīaꝫ eē actū corpis organici phici.d.q dcm̄ eſt ð aīa.vꝫ.q act⁹ corpis organici phyſici ꝯſiderare oꝫ ī ptib⁹ potētialib⁹ ipſi⁹ aīe.nā ſi oculus eēt aīal viſus vtiqꝫ eēt aīa ipſi⁹.h̄.n.eſt ſuba oculi q̄ eſt formalis.⁊ ſꝫ rōnē.oculus āt ē ſubꝫ ⁊ mā ipſi⁹ viſus: q̄ viſu deficiēte nō ē adhuc oculus nec remanet oculus:niſi equoce:ſic̄ oculus lapidis aut depictus:g nō eſt niſi equoce oculus:oꝫ ḡ accipe q eſt in pte corpis vt in oculo eſſe in toto viuente corpe ꝓportional'r. nā ſic̄ ſe hꝫ ps potētial' ad ptē corpis:vt ſic̄ ſe hꝫ ſenſus viſus ad oculū ſic ſm q hꝰ ſe hꝫ tot⁹ ſenſus.i.tota aīa ſenſitiua ad totū corpus:tota ḡ aīa eſt actus totius corpis i quo ſunt nerui oculi aures ⁊ diuerſa organa motiua vl' ſenſitiua.⁊ tūc ſupplēda eſt rō:q eū tale corp⁹ ſit phyſicū ⁊ organicū:ſeqт̄ aīaꝫ eē actū corpis organici phyſici. ¶ Notā^m aūt q nō eſt aliqð corp⁹ aīatū in quo nō ſint diuerſa organa deſuiētia vl' ad nutrimētū:vl' od augmētū vl' ad motū vl' ad ſenſuꝫ:iō nulla eſt aīa:vt hic de ea loqmur que ñ ſit actus corpis phyſici. ¶ Notāduꝫ aūt q cū a forma p̄ncipal'r ſumaт̄ rō ⁊ diffō rei:q̄ꝛ nihil diffōnē igrediт̄:niſi qð ē for^a:aut qð hꝫ ordineꝫ od formā.iō ptē formalē appellat partē ſm rōnem:⁊ qð quid erat eſſe.

Dubitaret forte aliqs:quō amota forma rei nō remanet res:niſi equoce. ¶ Dōm q equoca ſūt:q̄ꝝ nom̄ eſt idē:rō ſube eſt diuerſa:q̄ꝛ cū a forma p̄ncipal'r ſumaт̄ rō ſubal' rei:mutata forma variaт̄ rō ſbe. ḡ ſi forma mutata adhuc nō remanet res eadē.ſed idē nomen:vt ſi de leone corrupto adhuc dr̄ leo:oꝫ h̄ eē equoce de leone.n.viuo ⁊ mortuo equoce p̄dicaт̄ leo.cū h̄ ſit ſolū ſm idē nomē:nō ſm eādē formā:nec eādē rōnē ſube.

Alterius forte dubitaret aliqs.q̄ꝛ vr̄ velle phus q deficiēte viſu nō remanet oculus niſi equoce.cū.n.viſus vel po⁹ viſiua ſit accñs qðdā:ſicut amota forma dolabre adhuc remāet dolabra:vt ſupius dicebaт̄ eo q forma dolabre ſit accñtalis.ita deficiēte viſu adhuc remanet oculus cū ipe viſus ſit accñs. ¶ Dōꝫ q dcm̄ phi dupl'r vificare poſſum⁹.p̊ ꝑ ſuppōnē.2°ꝑ diſtinctionē.per ſuppōnē aūt dōo q phs h̄ mō ait:q deficiēte viſu non remaneret oculus.ſi oculus eēt aīal:q̄ꝛ tūc viſus eēt for^a ſbalis eius.nā ſi dolabra eēt corp⁹ phycū amota forma dolabre nō vlteri⁹ remaneret dolabra:q̄ꝛ forma illa eſſet:ſic ēt de oculo dicere poſſum⁹. Per diſtictionē āt ſaluare poſſumus q diximꝰ.nā oculus pōt dupl'r ꝯſiderari vl' vt ē ſuba ⁊ q̄ꝫtū ad eſſe ſbale qð hꝫ:⁊ ſic h̄ hꝫ ab eēntia aīe.nā vna ē eēntia aīe q̄ dat eē ſubale toti corpi:⁊ oib⁹ mēbris:inq̄ꝫtuꝫ hñt ordinem ad ipm totuꝫ. Alio° pōt ꝯſiderari oculus vt eſt nom̄ organi vl' vt eſt nom̄ mēbri officialis:⁊ tunc q ſit tale hꝫ ab ipo viſu vl' a v̄tute viſiua.nā ipſa eēntia aīe nō pōt eē īmediate p̄n^m opōnis viſiue:ſꝫ oꝫ h̄ fieri ꝑ ipaꝫ potētiā viſiuā:deficiēte ḡ viſu:⁊ ſi remanet illð qð eſt ſuba in oculo:nō tñ̄ remanet ipe oculus:vt ē qðdā organū:⁊ vt eſt

quoddam mēbꝝ officiale ſic amota forma dolabꝛe ꝛ ſi remanet dolabꝛa.i.ſuba dolabꝛe.nõ tñ remanet dolabꝛa vt eſt qõdã corpꝰ artiſiciale:qꝛ nõ vlteriꝰ facere poterit opꝰ artis:ſic nec remanet oculus:vt ē qõdã organū officiale:qꝛ nõ vlteriꝰ exercere poterit offiñ vidēdi. Dicamus ḡ ꝙ lꝫ albedo ſit accñs:tñ qꝛ eſt de rõne corpis albi:iõ amota albedīe nõ vlteriꝰ dr̄ corpꝰ albū:vl̄ ſi diceret̄ albū h̄ eēt equoce:ſic lꝫ v̄tꝰ viſiua ſit qõdã accñs:ꝛ q̄daꝫ poᵃ aīe:attñ qꝛ hꝰ poᵃ ē de rõne oculi vt ē qõdã organū officiale:iõ accipiēdo ſic oculū deficiēte viſu non vlteriꝰ remanet oculus niſi equoce:qꝛ nõ vlteriꝰ põt exercere offiñ vidēdi:ſic nec oculus lapideus aut depictus huiuſmodi officiuꝫ exercere poſſet. Deinde cum dicit.

Cõ. 10. Eſt aūt nõ abijciēs aiam potētia ens vt viuat ſed qd̄ habēs. Semen aūt ꝛ fructꝰ potētia huiuſmodi corpus eſt:ſicut q̄dē igit̄ icisio:ꝛ viſio:ſic ꝛ vigilantia actꝰ:vt aūt viſus ꝛ potētia organi aīa:corpus aūt qd̄ potētia:ſꝫ ſic oculus pupilla:ꝛ viſus:ꝛ ibi aīa ꝛ corpꝰ aīal.

Oñdit hñ dcm̄ eē ꝙ aīa eſt actꝰ corpis poᵃ vitā hñtis.d. ꝙ corpꝰ qd̄ eſt poᵃ ens vt viuat ꝛ cuiꝰ actꝰ eſt aīa nõ eſt abyciēs aīaꝫ:ſꝫ eſt illd̄ qd̄ eſt hñs aīaꝫ:ſemē aūt ꝛ fructꝰ eſt poᵃ hꝰ corpus:qd̄.ſ.nõ eſt actu hñs aīaꝫ.ſꝫ eſt in poᵃ abyciente actū ꝛ addit ꝙ vigilātia ſic eſt actꝰ ſic q̄dã icisio ꝛ viſio.i. ſic actꝰ vidēdi vel vt vigilātia:ſꝫ vt viſu.i.v̄tus viſiua ꝛ vt poᵃ organi eſt aīa.aīa ḡ ē ſic actꝰ p̄mꝰ:ꝛ ſic id qd̄ ē p̄mū p̄nᵐ ipſiꝰ opis vel ipſius actꝰ ſcdi.Corpꝰ aūt eſt id qd̄ ē hñs aīaꝫ ꝛ actū p̄mū:ꝛ i poᵃ eſt ad actū 2ᵐ.non eſt ḡ aīal ſꝑ ↄiūctuꝫ actui 2°:ſꝫ ſic pupilla ꝛ viſus eſt oculus:ſic ꝛ ibi aīa ꝛ corpꝰ eſt aīal. Nõnᵐ aūt ꝙ ſi accipiat̄ vita ꝑ ipſo ope vegetatiuo:nõ ꝑ ipſo eē:tūc corpꝰ cꝰ actꝰ eſt aīa:lꝫ ſꝫ ꝙ hꝰ ſit actu aīatū:eſt tñ poᵃ viuēs.nã ſi oculus ex eo ꝙ hꝫ viſum.i.v̄tutē viſiuã eſt poᵃ videre.i.põt videre:ſꝫ ñ oꝫ ꝙ actu videat:ita corpꝰ ex eo ꝙ hꝫ aīam hꝫ ꝙ poſſit opari opatões vite ꝛ eſt poᵃ vitā hñs.aīa aūt nõ eſt actꝰ corpis ſic viſio.i.actꝰ vidēdi:ſꝫ ſic viſus.i.v̄tꝰ viſiua eſt actꝰ oculi. Nõnᵐ ēt ꝙ ſemē plāte:ꝛ fructꝰ in q̄ ꝛeſuat̄ ſemē nõ ſolū eſt i poᵃ ad opa vite:ſꝫ eſt in poᵃ ēt ad ipſaꝫ aīaꝫ:corpꝰ v̄o cuius actꝰ eſt aīa lꝫ ſit in poᵃ ad opa vite:nõ tñ eſt abyciēs aīaꝫ:ſꝫ ē actu cõiunctū aīe.ſil̄r eſt ḡ de pupilla ꝛ v̄tute viſiua ex q̄bus ↄſtituit̄ oculus:ſic de aīa ꝛ corpe:ex qbꝰ ↄſtituit̄ aīal:nã ſicut pupilla cꝰ actꝰ ē poᵃ viſiua ſꝑ ↄiūcta eſt v̄tuti viſiue:non tñ ſemꝑ actu videt:ſꝫ põt videre:ſic ꝛ corpus aīatū:lꝫ ſit ↄiūctū aīe:eſt tñ poᵃ viuēs.i.in poᵃ ad opa vite:ꝛ ad actū ſcdꝫ. Deinde cum dicit.

Cõ. 11. Qd̄ q̄dē igit̄ nõ ſit aīa ſepabilis a corpe:aut ꝑtes quedã ipſius ſi partibilis apta nata eſt:nõ immanifeſtū eſt:quarundã enim actꝰ partium ipſaꝝ:at v̄o ſm quaſdaꝫ nihil ꝓhibet ꝑpter id qd̄ nullius corporis ſunt actus.

Cõcludit ex dictꝭ ꝙ aīa q̄tū ad aliq̄s ſui ꝑtes ēt ſepabilis ē a corpe.circa qd̄ duo fac.p̄ qd̄ dcm̄ ē.2° ex his q̄ dixerat deſcēdit ad qõdã dcm̄ platonis ibi.(Amp̄.aūt immanifeſtū).dicit ḡ ꝙ q̄dē ḡ nõ ſit aīa ſepabil̄ a corpe:aut q̄dã partes ipſius aīe:nõ hūt dubiū:ꝛ nõ eſt imanifeſtū.ſi ꝑtibilis eſt aīa a corpe ſm eas.nã aīa ſm aliq̄s ſui ꝑtes ē actꝰ q̄rūdã ipſaꝝ ꝑtiū corpis:ꝛ ſubdit ꝙ at v̄o ſm q̄ſdã ꝑtes ipſius nihil ꝓhibet aīaꝫ ſepari:ꝑpter id qd̄ nullius ꝑtis corpis ſt̄ actꝰ. Nõnᵐ aūt ꝙ qꝛ aīa:vt pꝫ ex dictis eſt actꝰ corpis ꝛ aliq̄ ꝑtes potētiales eiꝰ vt potētie ſenſitiue ſt̄ actꝰ ꝑtiū corporis manifeſtū ē aīaꝫ ſꝫ partes illas non ſepari a corpe:tñ ſm q̄dã ꝑtē vt ſm itell̄ꝫ q nõ eſt actꝰ alicꝰ ꝑtis corpis:qꝛ nõ eſt v̄tus organica nihil ꝓhibet eaꝫ ſeparabilem eſſe,

Notandū ēt ꝙ q̄diu aīa itell̄iua ē ↄiūcta corpi tādiu itell̄s aliq̄ mõ eſt ſepatꝰ a corpe:ꝛ aliq̄ mõ nõ eſt ſepatꝰ ab eo:eſt.n.ſepatꝰ:qꝛ nõ ē v̄tꝰ organica:nec imediate ꝑficit ip̄m corpꝰ:ſꝫ imediate fundat̄ in ip̄a eēntia aīe:vt clariꝰ dicet̄ i 3°.dr̄ tñ itell̄s q̄tū ad aliquē modū nõ eſſe ſepatꝰ a corpe:qꝛ ſꝑ i ſui opõne vtit̄ fātaſia ꝛ orgão corpali.Dcīn cū dic.

Amplius aūt immanifeſtū ſi ſit corpis actus aīa:ſicut nauta nauis. Figuraliter q̄dē igit̄ ſic determinet̄:ꝛ deſcribat̄ de anima.

Ex his q̄ dixerat deſcēdit ad qõdã dcm̄ platonis:ponit .n.plato ꝙ aīa ↄiūgebat̄ corpi:ſic nauta naui:ꝛ ſic motor mobili:ꝛ qꝛ adhuc nõ ſufficiēter determiatū ē de aīa quõ ſit actꝰ corpis:iõ ait:ꝙ amplius aūt eſt imanifeſtū.i.nõ ē adhuc plene determinatū:ſi aīa ſit actus corpis ſic nauta nauis.ꝛ ſubdit q̄ſi epilogando:ꝙ figuralr̄ q̄dē ḡ ſic determiet̄ ꝛ deſcribat̄ de aīa:ſic deſcripſimus:ꝛ ſic determiauimus de ea. Nõnᵐ aūt ꝙ lꝫ ex dictis ſit aliq̄l̄r declaꝛaꝫ ꝙ aīa ſit actus corpis:ſic forma nõ ſic motor:vl̄ ſic nauta nauis:tñ qꝛ nõdū plene determiatū eſt de aīa quõ ſit ꝑfectio corpis:imo plenius h̄ patebit ꝑ ſeq̄ntia.iõ ait:figuraliter eē h̄ dcm̄:ꝛ imanifeſtū quõ aīa ſit actus corpis.

Ad itelligētiã autē dictoꝝ dubitare poſſumꝰ d̄ ꝑtibꝰ poſitis i diffõne aīe. P̄ ḡ dubitabit̄:vtꝝ aīa ſit actꝰ.2° vtꝝ ſit actꝰ corpis.3° vtꝝ ſit actꝰ corpis phyſici.4° vtꝝ ſit actꝰ corpis orgāici.5° vtꝝ ſit actus hñtis vitā in poᵃ.ex his.n.q̄nqꝫ ꝑticul̄ ↄſtare vr̄ tota diffõ aīe. Ad p̄mū aūt ſic ꝓcedit̄:ꝛ vr̄ ꝙ aīa nõ ſit actus nã ſic ſe hꝫ mã ad ipſaꝫ poᵃᵐ ſic ſe hꝫ forᵃ ad ip̄m actū:ſed mã nõ eſt ſua poᵃ vt vult Cõmē.p̄ phy.ḡ nec forᵃ ē ip̄e actꝰ. Dõꝫ ꝙ poᵃ mãe duo dicere põt:qꝛ vl̄ dicit ip̄ꝫ reſpectū quē hꝫ mã ad formã:vl̄ dicit ip̄aꝫ ſubaꝫ mãe in q̄ fundat̄ hꝰ reſpcūs.ſi ḡ dicat ip̄ꝫ reſpcūꝫ:ſic mã ñ ē ip̄a poᵃ.ſꝫ hūc igit̄ modū loq̄t̄ Cõmē.p̄ phy.q ait ipſaꝫ poᵃᵐ nõ eē mãm:qꝛ poᵃ ē i gñe relatõis.mã v̄o i gñe ſube:ſꝫ ſi potētia dicat ipſaꝫ ſubaꝫ in q̄ fundat̄ tal̄ reſpcūs ꝛ tal̄ ordo ad formaꝫ:ſic mã ē ip̄a poᵃ. Aduertēduꝫ tñ ꝙ ſic mã v̄e ꝑuat̄ aliq̄ forᵃ:tñ qꝛ ꝑuatio vltra eēntiã mãe nõ dicit aliquã nãꝫ:ſed d̄ ſe ē nõ ens:iõ nõ ē icõueniēs imediate i ip̄a eēntia mãe ꝑuationē fundari:ſic lꝫ v̄e mã depēdeat a forma:ꝛ ſit i potētia ad ipſaꝫ ꝛ hēat ordinē ꝛ reſpectū ad eã.attñ qꝛ hꝰ ordo:ꝛ reſpcūs ꝛ potētialitas vltra eēntiã mãe nõ aliq̄ꝫ aliã nãꝫ dīīt:ſꝫ vl̄ dicūt ꝑuationē ipſaꝫ:vl̄ ſūt q̄d rõnis:ꝛ ſic nõ eſt icõueniēs talia imediate fūdari i ip̄a ſba mãe. Hoc viſo de leui pꝫ q̄d dõꝫ ſit de forma.nã ſic potētia mãe põt dicere vl̄ reſpectū vl̄ ſubaꝫ i q̄ fūdat̄ reſpcūs ille:ſic ꝛ actꝰ põt noīare vl̄ reſpectū quēdã vl̄ formã ipſaꝫ i q̄ fūdat̄ reſpectus ille.p̄ mõ aīa ꝛ q̄cūqꝫ alia forma ñ ē actꝰ:ſꝫ 2° mõ.nã mã dr̄ relatiue ad formã:ꝛ eꝯ:qꝛ ſic mã ē q̄dã potētia i q̄ fūdat̄ reſpectꝰ ad formã:ſic ꝛ forma ē q̄dã actꝰ i q̄ fūdat̄ ordo ꝛ reſpcūs ad mãꝫ:erit ḡ forma eſſential̄r actꝰ q̄dã:ſic ꝛ mã ſubal̄r eſt potētia q̄dã. Argᵐ i ↄ̄riū ſolutū ē ꝑ iã dcã.

Alterius aūt dato formã eē actū.dubit̄ vtꝝ ſit actꝰ corpis:ꝛ vr̄ ꝙ ñ.nã cū gñatio ꝛ natiuitas ſit via in naturã ꝛ via in formam illius erit actus forma qd̄ in gñatõe ē ſubꝫ:ſꝫ maxie ꝛ ꝓpꝛiū ſubꝫ i gñatõe ſimplici:ꝛ in gñatõe ſube.i.vl̄e.vt vult ph̄s i p̄o gñatõe.ḡ forᵃ ſubal̄ imediate fūdabit̄ i yle vl̄ i mã p̄ma.ñ igr̄ ē hñ dcm̄ ꝙ aīa q̄ eſt ſubal̄ forma ſit actꝰ corpis:ſꝫ ꝙ ſit actꝰ mãe:ad h̄ aūt adduci p̄nt oīa argᵃ iꝓbātia ꝑl̄alitatē formaꝝ:ſed ea cã breuitatis volumꝰ ſilētio ꝑtrāſite. Dõꝫ ꝙ niſi eēt dare aliq̄s gradus i formis ſaluare non poſſemꝰ quõ aliq̄ ſubal̄ forma cuiuſmõi ē forma elr̄i:ꝛ ēt forma mixti iaīati dicatur forᵃ mãe vl̄ actꝰ mãe:aīa v̄o dicat̄ actꝰ corpis. Sciēdū ḡ ꝙ in ſubalibus formis ē dare duplex genus graduū vnū ſꝫ rõnē:ꝛ aliõ ſm rē.p̄mū genus graduuꝫ accipit̄ ſm

formã cõẽ ⁊ ſpãlẽ.nã ſᵇ3 rõnẽ pᵒintellĩ aliqd eẽ corpᵒ ꝙ̃ eẽ tale corpᵒ:vt ꝙ̃ eẽ ignẽ:l3 ñ ꝑ aliã formã ignis ſit ignis ⁊ corpᵒ:ſi ḡ phyſicᵒ eẽt artifex rõnabilr nõ eẽt icõueniẽs:ꝙ ꝙ̃l3 formã mãlẽ ſpecificã ſic diffiniret:ꝙ eſſet actᵒ corpis eo ꝙ q̃l3 forma actu talr pſupponit formã corpis:ſicᵘ ſpẽs pſupponit formã gñis:vl ẽt ſi eẽt vᵃ põ auicebron ꝙ eẽnt gradus reales in formis ſm deſcẽſu3 pdicamẽti:ſic ẽ ibi ordo ſm rõnẽ ⁊ itell3 phy.in diffiniẽdo aliquã formã mãlẽ ſpecificã ꝙ̃tũcũq3 eẽt impfecta diceret eã eſſe actũ corporis:vt ſi diffiniret formã elẽti:vt ignis diceret ꝙ eẽt actᵒ corpis ⁊ diceret ignẽ eẽ cõpoſitũ nõ ex mã ⁊ forma:ſed ex corpe ⁊ forma:ſ3 forma gñis ⁊ forma ſpẽi nõ differũt niſi ſm rõnẽ ſolũ.nã ſi ꝑ aliã formã ignis eẽt ignis ⁊ corpus:⁊ corrupto igne:⁊ gñato idẽ aere remaneret forma corpis: ⁊ eẽt realr eadẽ corpeitas in aere gñato q̃ fuit in igne corrupto eẽt vᵃ vniuocatio ĩ forma gñis:⁊ genus diceret formã vnã:cuiᵒ ꝯrũ pᵃ phõ ꝑ rõnes mltas circa finẽ.7.phy. tenẽdũ eſt ḡ in cõpoſito eẽ vnã ſubalẽ formã3.vtꝝ aũt h̃ ſit in q̃l3 cõpoſito dubiũ eſt de hoĩe:in quo vtrũ ſint plẽs forme vl nõ ad pñs nihil determiare decernimᵒ:qꝛ expoſcit h̃ ſciã3 altiorẽ.cũ.n.de vnitate formaꝝ loqmur ſemꝑ hoĩe3 eẽ exceptũ volumᵒ.¶ Viſo ꝙ ſm gradus formaꝝ ſm rõnẽ ⁊ itell3 nõ eſt ſaluãdũ quõ aĩa cuiuſl3 corpis aĩati eſt corpis actᵒ.forma vᵒ elẽti ⁊ corpis iaĩati eſt actᵒ mãe. Reſtat videre de ordĩe graduũ q quodãmõ ſunt reales. ¶ Sciẽdũ ḡ ꝙ forme ſeiuicẽ ꝯtinẽt vt pfectior ꝯtinet ipfectiorẽ vt forma elẽti ẽ ipfectior ꝙ̃ forma mixti:⁊ forma mixti iaĩati ꝙ̃ vegetatiui.⁊ vegetatiui ꝙ̃ ſenſitiui:⁊ ſenſitiui ꝙ̃ itellectiui. vegetatiuũ ḡ reſuat in ſenſitiuo ⁊ ſenſitiuũ ĩ itellectiuo:ſic trigonũ ĩ tetragono vt phs ait: nã ſic oẽs ãguli trigoni reſuant ĩ tetragono:⁊ adhuc plẽs.ſic qcqd põt vegetatiuũ põt ſenſitiuũ:⁊ adhuc ãpliᵒ:⁊ qcqd põt aĩa ſenſitiua brutoꝝ põt aĩa itellẽtiua hoĩs:⁊ adhuc vlteriᵒ: ⁊ ſic ſuo mõ vegetatiuũ reſuat ĩ ſẽſitiuo:ſic ⁊ ſẽſitiuũ ĩ itellẽtiuo:ſic forᵃ elẽti q̃ſi ipfectior reſuat ĩ forᵃ mixti iaĩati:⁊ forma mixti iaĩati in aĩa vegetabili.hi.n.gradus nõ ſunt ſm rõnẽ tñ:vt ꝙ itellẽs eos faciat ſicut facit gradũ ⁊ ordine3 ĩter formã gñis ⁊ ſpẽi:eo ꝙ vlr ad itell3 ptĩcat facere vlitatẽ in rebᵒ.vt dicit Cõmẽ.ꝑ hᵒ:ſ3 hos gradus:⁊ hũc ordinẽ formaꝝ ipſa nã facit:⁊ qꝛ ſunt nãles ⁊ reales in diffõnibus nãlibᵒ ſũt ꝯſiderandi.inde eſt ḡ ꝙ aliq̃ ſubalis forma dr̃ eſſe actᵒ mãe:qꝛ pp ſuã ipfectionẽ ĩmediate ſe t3 ex pte mãe:⁊ nõ pſupponit aliq̃ aliã realẽ formã:aliq̃ vᵒ forma dr̃ eẽ actᵒ corpis:vt aĩa.ꝯtinet.n.aĩa vtualr in ſe formam mixti:⁊ aĩa vt aĩa eſt ꝯpat ad id cᵒ eſt actᵒ nõ tanq̃ ad mã3 tñ ſicut ꝯpat forᵃ elẽti:vel forᵃ mixti inaĩati:ſ3 ꝯpat aĩa ad ſuũ ſuſceptiuũ pp̃ter ſui vlteriorẽ pfectionẽ tanq̃ ad corpus:⁊ dr̃ eẽ actᵒ corpis.¶ Dicamᵒ ḡ ꝙ loq̃ndo de ipſa aĩa brutoꝝ in qbᵒ planũ eſt eẽ vnã formã ſubalẽ:aĩa illa ꝯſiderari poterit duplr vl vt aĩa ẽ:vl vt ſupplet vicẽ forme mixti:⁊ inquantũ eſt anima eſt actᵒ corpis:⁊ pſupponit ſeipa3 inq̃tũ vᵒ ſupplet vicem forme mixti non pſupponit aliqd aliud realr loquendo:pp̃ter qd̃ ſic accepta non debet dici actᵒ corpis:ſ3 actᵒ mãe.ſed quomõ h̃ ſtare poſſit cum hõ aĩa nõ ſit niſi vna res:⁊ vna forᵃ ſubalr in ſeq̃nti q̃one patebit:vbi ꝑ ea q̃ ibi tradunt ſoluet qd̃ ſupius eſt obiectũ.

Alterius aũt dato aĩa3 eẽ actũ corpis.dubitat vtꝝ ſit actᵒ corpis phyci:⁊ vr̃ ꝙ ñ:qꝛ corpᵒ phyſicũ eſt corpus q̃le:cũ phyſicus nõ abſtrahat a mã ſenſibili:⁊ ꝑ ꝯñs a mã q̃li:ſi ḡ corpus q̃le igredit diffõnẽ aĩe cum q̃litas ſit qdã accñs.accñs igrediet diffõnẽ ſube:qd̃ eſt icõueniẽs.¶ Dõ3 ꝙ motᵒ ſic eſt de ꝯſideratõe nãlis ꝙ qcqd ipſe ꝯſiderat q̃dãmõ ꝯſiderat ꝑ cõpationẽ ad motu3. vñ ſi nã3 vel formã nãlis diffinit:dic eã eſſe pnᵐ motᵒ ⁊ ſtatus.q̃re ſi nãlr diffiniẽdo dr̃ aliq̃ forma eẽ actᵒ mãe vt forma elẽti vl forma mixti iaĩati:aliq̃ vᵒ dr̃ eẽ actᵒ corpis:oz hãc diuerſitatẽ ex ipſo motu originẽ ſumere:ita vt ſic nãlr forma diuerſimode eſt pnᵐ motᵒ:ſic apud nãlẽ diuerſimode diffinit.videmus aũt in ſpera actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ:q̃tũ ad pñs ſpectat duplicẽ motũ.vnũ determiatũ ad vnũ terminũ vt forma leuis ſurſum ⁊ forma grauis deorſu3:aliũ vᵒ ad oẽ3 dr̃ia3 põnis:⁊ ſm hũc motũ mouet aĩa.ĩ p̃ ḡ motu mobilia nõ mouent ex ſe:ſ3 ex gñante.¶ Rurſus ĩ hõ motu tãq̃ rõ:⁊ pnᵐ mouẽdi actiue eſt forma mediãte grauitate.rõ vᵒ q̃re mobile moueat paſſiue ẽ ipſa mã.vt Cõmẽtator ait 4.ᵒ phy.caᵒ de vacuo:iõ ait ꝙ ſi fieret motᵒ in vacuo grauia ⁊ leuia mouerent ĩ iſtãti:qꝛ in tali motu tota reſiſtẽtia eſt ex pte medij:in oĩbᵒ ḡ vbi forma vel nã eſt pnᵐ motᵒ ſolũ ad vnã dr̃ia3 põnis talia nõ dñr cõponi ex forma ⁊ corpe:ſ3 ex forma ⁊ mã:⁊ forma in eis non dr̃ eſſe actᵒ corpis:ſ3 actᵒ mãe.dicamᵒ ḡ ꝙ aĩa vt aĩa eſt nõ mouet mediãte grauitate:ſ3 mediãte appetitu vel mediãte aliq̃ alia poᵃ motiua:q̃ motiua poᵃ reqrit organizationẽ mãe:ĩ tali ḡ motu grauitas nõ ſe t3 ex pte aĩe mouẽtis:ſ3 ex pte pncipij paſſiui:⁊ ex pte mãe:ſic ẽt organizatio ſe t3 ex pte mãe:⁊ quia mã organica vt eſt ꝯiuncta grauitati vel alijs debitis q̃litatibᵒ nãlibᵒ h3 rõnẽ corpis:⁊ põt dici phyſicu3 corpᵒ.aĩa vt diffinit a nãli:⁊ vt cõparat ad motũ ñ o3 dici actᵒ mãe:ſ3 actᵒ corpis ⁊ nõ corpis cuiuſcũq3:ſ3 corpis phyſici ⁊ nãlis:quõ aũt ſic dĩo ſaluare poterimᵒ ꝙ accñs non cadit in diffõne ſube in ſeq̃nti q̃one clarius apparebit.

Alterius eſt 4.ᵒ dubitãdũ dato aĩam eẽ actũ:⁊ eſſe actũ corpis:⁊ ẽt corpis nõ cuiuſcũq3:ſed phyſici.dubitat vtrũ ſit actᵒ corpis organici:⁊ vr̃ ꝙ nõ:qꝛ organizatio ẽ ꝑ q̃titatẽ.abſq3 q̃titate.n.⁊ abſq3 diſtinctionẽ ptiũ organizatio eẽ nõ põt:q̃re ſi corpᵒ organizatum cadit in diffõne aĩe q̃titas ponit ĩ diffõne ſube:qd̃ eſt icõueniens.¶ Dõ3 ꝙ l3 mã nõ ſit extẽſa niſi ꝑ q̃titatẽ:vᵉ tñ ẽ extẽſa:⁊ alia eſt extẽſio mãe:⁊ alia q̃titatis:qd̃ p3:qꝛ ſi diuideret mã quãta:ſicut aliõ eſt mã:⁊ aliud eſt q̃titas:ſic alie eẽnt ptes mãe:⁊ alie ptes q̃titatis:⁊ qꝛ hõ ptitio eſt ꝓprie pp̃ter extẽſionẽ:alia ẽ extẽſio mãe:⁊ alia extẽſio q̃titatis.¶ Aduertẽdũ ḡ ꝙ l3 mã extẽſionẽ hẽat ab alio:mã tñ vt ẽ extẽſa nõ dicit aliã rẽ:nec aliã formã:nec aliã eſſentiã ꝙ̃ mã.nã q̃titas ſeipſa extẽdit mã3:qꝛ forma ſeipa nõ mediãte aliq̃ alio medio pficit mã3.ḡ eo ipo ꝙ q̃titas de ſe ẽ actu extẽſa:⁊ mã eſt ĩ potẽtia vt extẽdat:mã coniũcta q̃titati:⁊ ꝯiũcta poᵃ actiui q̃titas ꝑ ſeipa3 extẽdit mãm:⁊ mã paſſiue ꝑ ſeipſam extẽdit.itaq3 organizatio ⁊ extenſio mãe duplr põt accipi:vel put dicit ſolas ptes mãe vl put dicit ſil cũ ptibᵒ mãe ẽt ptes q̃titatis:mã ḡ organizata et extẽſa nõ igredit diffõnẽ aĩe ſm ꝙ icludit ptes q̃titatis: qꝛ tũc accñs igrederet diffõnẽ ſube:ſed ſm ꝙ dicit ſolas ptes mãe q̃re nõ accñs:ſ3 ſuba igredit diffõnẽ ſube.imaginant.n.multi ꝙ cũ q̃titas extẽdit materiã:⁊ alia ẽ extẽſio mãe:⁊ alia eſt extẽſio q̃titatis:ꝙ illa extẽſio mãe differẽs ab extẽſione q̃titatis ſit q̃dã res differẽs ab eẽntia mãe:ita ꝙ mã:⁊ illa extẽſio ſunt due res.ſ3 hi ignorãt quõ forma materiã pficit:opinant.n.ꝙ extẽſio q̃ eſt q̃titas ñ ꝑ ſeipſam extẽdat mã3:ſ3 extẽdat ipſam impmẽdo ei extenſionẽ aliã:pari ḡ rõne erit qd̃ de illa alia extẽſiõe impſſa mãe differẽte tã ab extẽſiõe q̃titatis ꝙ̃ ẽt ab ipſa mã. vtꝝ ꝑ ſeipſam extẽdat mã3:vel o3 ad h̃ ꝙ mã extẽdat ꝙ huic extẽſioni ſupaddat extẽſio alia:aut ḡ erit abire ĩ ifinitũ:aut ſtãdũ eſt in pmis:⁊ eſt ſimplr ꝯcedẽdũ q̃titate3 ꝑ ſeipſam extẽdere mã3 actiue ⁊ mã3 ꝯiũctã q̃titati ꝑ ſeipſã extẽdere mã3 paſſiue:pp̃ qd̃ qꝛ mã ſic paſſiue extẽſa ẽ ⁊ ſic paſſiue orgãizata:qꝛ ñ dic aliqd aliud ꝙ̃ mã3:l3 dicat quẽdã modũ ſe hñdi quẽ h3 mã:vt eſt ſub quãtitate:ſi ſic accepta mã igrediat diffõne3 ſube:nõ accñs:ſ3 ſuba igrediet diffõnẽ ſube.¶ Dicamᵒ ḡ ꝙ extẽſio paſſiua mãe nõ eſt alia res diuerſa a materia:l3 ſit ꝑ aliqd aliõ.ſ.ꝑ q̃tita

tem ei inherentē: ⁊ qđ dcm̄ eſt de q̄ntitate itelligēdū eſt de
q̄litate: ⁊ de oīb⁹ alijs īherētib⁹ mãe. nã ſic mã p q̄ntitatē
extēdit paſſiue: ſic ⁊ paſſiue afficit p granedinē: ⁊ diſponit
p raritatē: ⁊ p alia accñtia inherētia ſibi: lgr̄ ſi forma ſubā-
lis mãz pficit: oꝫ eã talē mãm pficere q̄li materie eſt ꝯiū-
cta: q̄re ſi hɔ forma ꝯiūgit mãe extēſe p q̄ntitatē affecte p
granedinē: ⁊ diſpoſite p raritatē ⁊ p alia accñtia necē ē eã
eſſe actū mãe ſic extenſe ſic affecte: ⁊ ſic diſpoſite. itaqꝫ ſi
mã ſic accepta igrederet̄ diffōnē ſube nō ſeq̄ret̄ ꝙ accñs
īgrederet̄ diffōnē ſube: ſꝫ tm̄ ex h̄ haberet̄: ꝙ mã cui ꝯiū-
cta ſunt accñtia ingrederet̄ diffōnē eius: qđ nō eſt incōue-
niēs iudicādū. nã ſi forma materiã pficit accñtib⁹ ꝯiūctã
nihil incōueniēs: ſi mã ꝯiūcta accñtib⁹ ingredit̄ diffōnem
forme. ¶ Ut ḡ ſciamus q̄lr in diffōnib⁹ nãlibus mã itrer
diffōnē forme. Sciēdum ꝙ vt ſupra dicebat̄ q̄cq̄d ꝯſide-
rat nãlis ſumit̄ p cōparationē ad motū: vñ ⁊ ſi naturã dif-
finiat nãlis: hoc eſt vt eſt p̄n̄m mot⁹: ⁊ p ꝯparationē ad mo-
tū: ꝓpter qđ lꝫ accñtia nō īgrediant̄ diffōnē forme ſubal:
mã tñ affecta vel diſpoſita p accñtia ſe tenētia ex pte ma-
terie ꝓut forma eſt mot⁹ p̄n̄m igredit̄ diffōnē forme. cũ ḡ
ī motu grauiū ⁊ leuiū ipã grauitas ⁊ leuitas: ⁊ ipſa accñtia
ſe teneãt ex pte forme: ſi diffinim⁹ formã grauis: vel ēt for-
mam mixti: ⁊ ēt ipſam aïaꝫ nō vt aïa eſt. ſꝫ vt ſupplet vicē
forme mixti ipſa materia cadet in diffōne ei⁹: ⁊ nō dicem⁹
formã ſic acceptã eſſe actū corpis: ſꝫ eſſe actū materie: ſed
ſi diffinim⁹ aïaꝫ: vt aïa eſt. q: in motu cuius p̄n̄m eſt aïa ſm
ꝙ hɔ orgãizatio: ⁊ grauitas: ⁊ mlta talia accñtia ſe tenent
ex pte materie: ꝯgrnū eſt materia diſpoſita p organizatio-
nē: ⁊ affecta p accñtia illa que in tali motu p ſe: ſe tenēt ex
pte materie: igrediat̄ diffōnē aïe: ſꝫ cū materia ſic organi-
ca: ⁊ ſic affecta dici poſſit corpus organizatū ⁊ phyſicū hñ̄
dcm̄ eſt ꝙ aïa eſt act⁹ corpis organici phyſici: qđ v̄o obyci-
tur ꝙ ſi h̄ dicim⁹ q̄litas vel accñtia alia ingrederent̄ diffō-
nē ſube. pꝫ ꝙ accñs nō ingredit̄ diffōnē ſube: ſed materia
accñtib⁹ cōiūcta pōt igredi diffōnē eius: qđ quō ſit eſt per
habita manifeſtum.

¶ **Alterius etiã** q̄nto dubitat̄. vtrū aïa ſit act⁹ cor-
poris hñ̄tis vitã ī po^a. ⁊ v̄r ꝙ nō. q:
po^a ⁊ act⁹ diuidunt̄ ex oppoſito: q̄re ſi corp⁹ actu viuit non
eſt dicendū ꝙ hēat vitaꝫ in po^a. ¶ R̄ñdeo dōꝫ ꝙ viuere
q̄ntū ad p̄ns ſpectat duplr̄ ſumi pōt. p̄ pro ipſo eſſe: ⁊ ſic ac-
cipit ipm̄ phs in p̄ de aïa cū ait: ꝙ viuere viuētib⁹ eſt eſſe.
2° pōt accipi viuere pro ipſis opib⁹ vite vt pro ipſo ſentire
vel pro ipſo motu ſm locū vel p augmēto vel p ipſo itelli-
gere. nã ſꝫ hoc q̄tuor ſepam⁹ viuētia aïata ab inaïatis nō
viuētib⁹. nã ſi videmus aliq̄d augeri vel ſentire vl̄ moue-
ri ex ſe vel ītelligere dicimus illud viuere. hoc ḡ mō acci-
pit phs viuere in hoc 2° cū ait. ꝙ viuere dr̄ q̄tuor modis.
dr̄. n. viuere ſm ipm̄ ītelligere vel ipſa opō ītell's: ⁊ ēt ſm
ſenſum ⁊ ſm motū ⁊ augmētum eſt qđdã viuere. q̄cūqꝫ ḡ
modo accipiat̄ viuere: ſemp dr̄ aïa eſſe act⁹ corpis po^a vi-
tã hñ̄tis. nã lꝫ corp⁹ cui⁹ act⁹ eſt aïa actu viuat ⁊ actu hēat
tale eſſe q̄le eſt viuere: tñ vt igredit̄ diffōnē aïe dr̄ hr̄e vi-
tam in po^a. nã cũ hɔ eſſe: ⁊ hɔ viuere hēat corp⁹ ab aïa: vt
aïa eſt ſi corpus hñ̄s actu talē vitã igrederet̄ diffōneꝫ aïe
tūc aïa ſm ꝙ hɔ eſſet p̄or ſeipſa: qđ eſt incōueniēs. h̄ ḡ mō
ꝓbat phs ſupra aïaꝫ eſſe actū corpis po^a vitã hñ̄tis: q: cor-
pus qđ igredit̄ diffōnē aïe nō eſt corpus cōpoſitū actu ha-
bens vitã: nec eſt ipã aïa: ſꝫ eſt materia ⁊ ſubꝫ qđ ſm ꝙ hɔ
eſt in potētia ad viuere. ḡ ſi accipiat̄ viuere p ipſo eſſe ou-
ſum eſt quō aïa eſt act⁹ corpis potētia vitã hñ̄tis: ſꝫ ſi acci-
piat̄ viuere pro ipſo ope vite. tūc nō eſt dubiū qđ q̄rit̄. nã
aïa eſt quo p̄ ⁊ p̄ncipalr̄ opamur opa vite: ſic ḡ hñ̄do potē-
tiã viſiuã nō oꝫ ꝙ actu videamus: ſꝫ ſumus potētia viden-
tes: ſic corpus hñ̄s aïam ſm ꝙ hɔ nō opꝫ ꝙ actu opet̄ opa
vite: ſed ſit potētia viuēs, .i. poſſit opari opa vite: corpus ḡ
cuius actus eſt aïa: ⁊ ſi nō eſt in potētia ad aïam: nec ē aby-
ciens ipſam: ſed eſt actu hñ̄s eã: eſt tñ in potētia ad viuere
.i. ad opa vite: q: nō oꝫ ꝙ ſemp actu opet̄ ea. ſꝫ poſſit opa-
ri illa: qđ v̄o dicebat̄ ꝙ actus ⁊ potētia diuidunt̄ ex oppoſi-
to: pꝫ ꝙ vt eſt actu nō eſt i potētia loq̄ndo de potētia aby-
ciente actū. poſſumus. n. ſaluare corpus eſſe aïatū actu: et
hr̄e actu eſſe qđ eſt viuere: ⁊ tñ dr̄ eſſe in potētia ad vitaꝫ
modo quo dcm̄ eſt. vꝫ. vt igredit̄ diffōnē aïe.

Quoniã autē ex incertis quidē, certius Tē.12
autē fit qđ ⁊ ſcdm̄ rōnē notius: tentan-
dum eſt iterū ſic aggredi de ipſa. non
.n. ſcdm̄ ꝙ oꝫ diffinitiuã rōnē oſtēde-
re: ſicut plures terminoꝝ dicūt: ſed ⁊ cãꝫ ineſſe
⁊ demonſtrare.

¶ Poſtq̄ꝫ phs venat⁹ eſt diffōnē aïe in cōi: i pte iſta venat̄
diffōnē ꝓpriã vnicuiqꝫ aïe: circa qđ duo facit: q: p̄ ꝯtinuat
ſe ad dcã. 2° exeq̄t̄ de itēto ibi (Dicam⁹ ḡ p̄n̄m) circa p̄mū
duo facit: q: p̄ ꝓpōit qđ ītēdit. 2° qđ dixerat manifeſtat p
ſile ibi. (Nūc aūt ſiē) dic̄ ḡ: qm̄ ãt aliq̄d q̄dē ex incertis. i.
aliq̄d de numero icertoꝝ: fit ãt qđ certū certius. i. p aliq̄d
certius: ⁊ ſm rōnē notius: ⁊ q: ſic eſt tentādū eſt ſic aggre-
di de ipſa aïa vt hēam⁹ de ea rōnē. i. diffōnē certã: ⁊ dicētē
cãꝫ. nō. n. diffinitiuã rōnē oꝫ oñdere ſolū: q: ſicut pl'es ter-
minoꝝ. i. pl'es de nūero terminoꝝ ſiue diffōnū dñt: ſꝫ ēr oꝫ
diffōnes oſtēdere ⁊ demr̄are cãm ineſſe. i. cãm q̄re ꝓp̄eta-
tes ⁊ paſſiones inſint. ¶ Notādū aūt ꝙ ſm phm̄ p̄ po-
ſterioꝝ triplex eſt diffō. q̄dã. n. eſt demr̄atōis ꝯ. vt ſi dicat̄
ꝙ ira eſt accēſus ſanguinis: aliq̄ v̄o eſt demr̄atōis p̄n̄m: vt h̄
ira eſt appetit⁹ doloris in ꝯrio. pōt. n. diffō p̄ma ꝯcludi per
ſcdaꝫ. nã q̄ hꝫ appetitū doloris in ꝯrio hꝫ accēſum ſangui-
nis circa cor. eſt aūt diffō dans cãm q̄ eſt demr̄atiōis p̄n̄m
.d. ꝓp q̄d pfectior q̄ꝫ diffō. que eſt dm̄ratōis ꝯ. nō. d. ꝓpter
q̄d: ſꝫ q: eſt aūt ⁊ 3° diffō cōplectēs vtrãqꝫ: que eſt q̄ſi vir-
tualr̄ tota demr̄atio. vult ḡ phs ꝙ cum ſupra poſita ſit de
aïa diffō q: que eſt ipfecta: hic q̄rēda eſt diffō pfecta: ⁊ ꝓ-
pter q̄d. ¶ Notādū aūt ꝙ diffōnes ſpāles ⁊ ꝓp̄e q̄ hic tra-
dunt̄. vꝫ. ꝙ aïa eſt quo viuit̄: ⁊ quo ſentit̄ ⁊c̄. ſunt aliq̄ mō
notiores quo ad naturã: q: ſp ſpālia ſunt aliq̄ mō notiora
quo ad naturã q̄ꝫ ꝯfuſa: ſūt etiam h̄ aliq̄ mō notiora quo
ad nos: q: opa vite magis ſunt nobis nota q̄ꝫ ipã. forma ḡ
ꝓpter h̄ ꝙ aïa eſt p̄ncipiū viuēdi ⁊ ſentiēdi: qđ eſt aliquo
modo certū: poterim⁹ ꝯcludere ⁊ inueſtigare quo mō aïa
eſt corpis actus: ſi hoc ſit de icertis. i. ſi ſit de numero icer-
toꝝ: ⁊ nō ſit nobis certū ⁊ notum.

¶ **Dubitaret forte** aliq̄s que diffinitionū aïe di-
cat: q: ⁊ que ꝓpter q̄d. ¶ Di-
cendū ꝙ ſm quoſdã phs dat duas diffōnes de aïa: quarū
q̄lꝫ eſt cōis: differūt tñ: q: vna eſt demonſtrationis p̄nci-
pium: alia v̄o eſt demonſtrationis ꝯclō. diffinit̄ aūt aïa ꝙ
eſt actus corporis: ⁊ ꝙ eſt viuendi p̄ncipiū: ſed hec diffini-
tio ꝙ eſt act⁹ corporis ꝯcludit̄ per hãc ꝙ eſt viuēdi p̄nci-
piam: eſt. n. hec p̄or illa: ſꝫ vt iſti dicūt duplex eſt p̄us quo
ad nos: ⁊ ſimplr̄ quo ad nos eſt hec diffinitio ꝙ aïa eſt vi-
uendi p̄ncipiū p̄or illa: ꝙ eſt act⁹ corporis. nam ex hoc co-
gnoſcimus aïam eſſe actū corporis. q: videmus eam eſſe
viuēdi p̄ncipiū: ſimplr̄ tñ alia diffinitio eſt p̄or illa. nã aïa
non eſt act⁹ corporis ex eo ꝙ eſt viuēdi p̄ncipiū. ſꝫ ecōuer-
ſo. itaqꝫ hec diffinitio ꝙ aïa eſt viuendi p̄ncipiū eſt cauſa
alterius i īferendo: ſed illa eſt cauſa huius in eſſendo ſm
hos ḡ phs vult ꝙ non ſufficit querere p̄mã diffōnem aïe
que quo ad nos ē demōſtrationis ꝯclō: niſi querat̄ ⁊ illa q̄
hoc modo eſt demonſtratōis p̄ncipiū: ſed hoc nō videt̄ hñ̄
dcm̄. nam vt dr̄ p̄ phy. innata eſt nobis via ex notioribus
nobis: ⁊ certioribus in certiora ⁊ notiora nature, in ſcia er

go naturali:⁊ etiam in ſciētia diuina:vbi ex effectibus ꝓ/ cedimus ad cauſas:⁊ ex cōib⁹ad ꝓpria ordine doctrine ꝓ/ ponēda ſunt p̄ora ⁊ notiora quo ad nos:vn̄ ph̄s in meta[a]. p̄us determinauit de ſub̄a ſenſibili que eſt nob̄ notior.qd̄ fecit in ſeptimo:q̄ȝ de ſubſtātijs ſepatis:de q̄b⁹agit in.xij.trāſ greſſus eſt igr̄ ph̄s doctrine ordinē īcipiēdo nō a notiori/ bus quo ad nos:ſȝ a notiorib⁹ſimpl'r:ponēdo p̄us diffōnē p̄orē ī eē q̄ȝ diffōnē p̄orē quo ad nos:ꝓpter qd̄ poſſumus al'r dicere tenendo cum cōmētatore.ſ.q̄ ph̄us p̄us poſuit diffōnē aie cōem:in p̄te iſta vult ineſtigare diffōnes aie ꝓ prias:⁊ q2 nō ſufficit cognoſcere aliq̄d in cōi niſi eat̄ ad ꝓ/ pria nō ſufficit aſſignaſſe diffōnē aie iā dictā niſi īueſtiget̄ ꝓpria rō aie .dr̄ aut diffō p̄dicta cōis oī aie eſſe diffinitio q2.ſȝ diffō ꝓp̄a dr̄ eē ꝑꝑ q̄d.ſic ḡ pōt ꝯtinuari text⁹ q̄ poſtq̄ȝ ph̄s determinauit de diffōne cōi aīe dicente q2.in p̄te iſta vult ineſtigare diffinitionē aīe ꝓpriam dicentem ꝓpter quid.⁊ aſſignantem cauſam.

Alterius forte dubitarȝ aliq̄s:q̄re diffō data dr̄ q2. diffō v̄o dāda que eſt ꝓpria dr̄ ꝓpter q̄d. ⸿ Dōȝ q̄ diffinitio ꝓpria pfectior ē q̄ȝ cōmunis.vt cōmē tator innuit. cū ergo diffinitio ꝓpter q̄d pfectior ſit diffōne q2.diffinitio cōis p̄us data:eo q̄ impfecta eſt dr̄ eē q2.dif/ finitio aūt dāda ꝓpria:eo q̄ pfectior ſit:dr̄ eſſe ꝓpter q̄d. poſſumus aūt al'r dicere ⁊ melius.q̄ duplex eſt demr̄atio q2.vt ph̄s p̄ poſterioꝝ dicit.vna per cauſaȝ remotā.alia ꝑ effectū:velle ḡ īueſtigare ꝓprietates ipſi⁹aīe ꝑ diffōnē da/ tam cōem oī aīe eſt ire ꝑ cām cōem ⁊ remotā ⁊ demr̄are q2.ſed ire ꝑ diffōnes ꝓprias:⁊ ꝑ cauſam ſpālē eſt incedere magis ꝓpter quid.quare cōgrue diffinitio p̄ma dicit̄ eſſe. quia.hoc autem ꝓpter quid.

Alterius forte dubitaret aliq̄s quō diffinitio p̄/ us data dr̄ eſſe demr̄atōis ꝯclō: dāda v̄o demr̄atōis p̄n[m]. ⸿ Dōȝ q̄ in hac q̄ōne fac̄ dubiū q2 diffinitio p̄us data magis vr̄ eſſe cā diffōnū ſeq̄ntiū q̄ȝ ecōuerſo.ſunt aūt diffōnes ſeq̄ntes q̄ aīa eſt quo viuit̄ tm̄ ⁊ ſic eſt aīa ꝓpria vegetabilib⁹. Rurſus aia eſt quo viuit̄ ⁊ ſentit̄:⁊ ſic eſt aia aialiū impfectoꝝ.ampli⁹ aīa eſt quo vi/ uit̄ ⁊ ſentit̄:⁊ fit mot⁹ ſ̄m locū:⁊ ſic eſt aīaliū pfectoꝝ.q̄r/ to aīa eſt quo fiūt oīa hꝰ.⁊ vlterius eſt id quo itelligim⁹:⁊ ſic eſt aia humana.he ḡ ſunt ꝓprie diffōnes aie.p̄ma v̄o ē cōis:ſed cū diffinitio: p̄ma magis ſit cā haꝝ diffōnū q̄ȝ eꝝ. magis dȝ dici illa demr̄ationis p̄n[m] q̄ȝ ꝯclō. ⸿ Sciēduȝ ḡ q̄ ꝑ cāȝ remotā nō ꝯtigit demr̄are affirmatiue:ſȝ negati/ ue:vt ſi aīal eſt remota cā reſpiratōis:nō valȝ.hoc eſt aīal ḡ reſpirat:ſȝ negatiue valet vt pies nō reſpirat:q2 non eſt aial:⁊ ſi vites ſunt cauſa remota ſibilatōis nō valet.vites ſt.ḡ ſibilatio ē.ſȝ negatiue valet:vt ſcite nō ſibilāt:q2 non ſt ibi vites.tal' ḡ cā ſ̄ȝ phȝ p̄ poſterioꝝ. n̄ ē ꝓp̄e cā:q2 ipro/ pria ē ⁊ cōis:ſȝ ꝓp̄a cā ē ſi negatio iſert negationē ⁊ affir/ ma:iſert affirmationē.ḡ ſi tales cauſe ꝓp̄e eēnt:ſic valȝ n̄ aial eſt.ḡ nō reſpirat:ſic valeret.aīal ē.ḡ reſpirat.qd̄ falſuȝ eſt.talis eſt aūt diffō cōis de aīa reſpectu diffōnū ꝓpriaꝝ: nā nō valet.aia eſt act⁹corpis organici.ḡ eſt p̄n[m] vegetādi tm̄:vel ḡ eſt p̄n[m] vegetādi ⁊ ſentiendi. diffō ḡ nulla ſpālis ecōcludi pōt per illā diffōnē cōem:ita q̄ per diffōnē illā nō pōt ꝯcludi diffō ſpālis affirmatiue:ſȝ ꝯcludi poſſit negati/ ue.nā bn̄ valet.non eſt act⁹corpis organici.ḡ nō eſt.p̄n[m] ve getādi tm̄:nec eſt p̄n[m] vegetādi ⁊ ſentiēdi.diffō ḡ cōis nō ꝯcludit aliq̄ȝ diffōnū ſpāliū:ſed ecōuerſo:nā bn̄ valet.p̄n[m] eſt aia vegetādi:vel ēt ſentiendi.ḡ eſt act⁹corpis organici. pȝ ḡ diffōnē p̄us aſſignatā eē.q2 eo q̄ dicat cām remotā:⁊ eē demr̄ationis ꝯnē q2.ꝯcludi hȝ ꝑ diffōnes alias aſſigna/ tas ſpāles.pȝ ēt ph̄m non fuiſſe trāſgreſſum ordinē doctri ne:q2 hꝰ ordo req̄rit vt a cōmunibus ad ſpālia ꝓcedatur. ⸿ Deinde cum dicit.

⸿ **Nūc autem ſicut cōcluſiones rōnes termio/ rum ſunt vt quid eſt thetragoniſmus:equale altera parte longiori:orthogoniū eſſe equilate rale:talis autem terminus ratio ꝯclōnis.dicēs aūt q̄m thetragoniſmus minus eſt medie iuen tio rei cauſam dedit.**

⸿ Qd̄ dixit manifeſtat ꝑ ſile.d.q̄ ſicut rōnes.i.ſicut diffō nes ſunt ſic ꝯnes termioꝝ.i.ſunt ꝯcluſe ꝑ terminos alios ſiue ꝑ diffōnes:ꝯcludunt̄.n.ſicut diffōnes per terminos ſiue ꝑ diffōnes alias:vt ſi q̄rat̄ q̄d eſt thetragoniſm⁹:diffō .d.ipm̄ eē orthogoniū eq̄laterale eq̄le ſupficiei:altera p̄te longiori:tal' aūt termin⁹.i.diffō eſt rō ꝯnis.i.eſt ꝯ.demr̄a/ tiōis:⁊ ē.d.q2 ſȝ diffō.d.q̄.thetragoniſm⁹eſt iuētio medie rei dic̄ cām:⁊ ꝑꝑ q̄d. ⸿ Notādū aūt q̄ ſi deſcribat̄ figura oblonga hn̄s alterā p̄tē longiorē cuiuſmodi eſt figura.a. e.ſi accipiat̄ mior linea.vt.b.d.⁊ addat̄ linee maiori:⁊ ꝯſti tuat̄ linea.a.b.d.⁊ ſup illā lineā ꝯſtituat̄ ſemicirculus ⁊ a pūcto.b.ducat̄ linea.b.c.vſq; ad circūferētiā ſemicirculi. vt ꝓbat̄ in 6°geometrie linea.b.c.erit media rei iuētio.i. erit medio loco ꝓportiōal'r īter lineā.a.b.⁊.b.d.ita q̄ ſic ſe hȝ līea.a.b.ad.b.c.ſic ſe hēbit.b.c.ad.b.d.q2 q̄ȝtū.a.b.exce dit.b.c.tm̄.b.c.excedit b.d.ſȝ vt i eodē 6°ꝓbat̄.quotiēſcū q̄ȝ ſunt tres līce ꝓportōales qd̄ fit ex ductu p̄me in tertiā eq̄le eſt ei qd̄ fit ex ductu medie in ſeipſam:q̄dratū ḡ.b.c. qd̄.fit ex ductu.b.c.in ſeip̄aȝ q̄ eſt linea media eq̄le ē figu/ re.a.e.q̄ ē altera p̄te lōgior q̄ fit ex ductu.a.b.q̄ eſt līca p'l ma in.b.d.vel in.b.e.q̄ eſt eq̄lis ſibi q̄ ponebat̄ linea 3°.ma nifeſtū eſt aūt h̄ in nūeris:vt ſi accipiant̄ tres nūeri ꝓpor tiōales:qd̄ fit ex ductu p̄mi ī tertiū eq̄le eſt ei qd̄ fit ex du ctu ſcd̄i in ſeip̄m.hꝰ aūt nūeri ſunt octo.q̄tuor duo.nā ſic octo ſe hn̄t ad q̄tuor:ſic quatuor ad duo:⁊ tm̄ valet octies duo ſic q̄ter q̄tuor.vult ḡ ph̄s dicere q̄ q̄ dicit thetrago/ niſmū.i.q̄dratū eē orthogoniū.ſ.rectangulū eq̄laterale.i. hn̄s eq̄lia latera eē eq̄le figure altera p̄te lōgiori dicit q2 ita eſt:ſȝ nō dic̄ cāȝ.ſȝ dicēs q̄ eſt media rei īuētio dic̄ cām ⁊ ꝓpter q̄d:nā ꝑꝑ h̄ q̄dratū eſt eq̄le figure altera p̄te lon/ giori:q2 ꝯſtituit̄ ex līea q̄ eſt media rei iuētio.i.medio loco ꝓportōalis:⁊ tūc ſupplēdū eſt.q̄ ⁊ ſic circa aīaȝ ſe hȝ.nam dās diffōnē cōeȝ dat diffōnē dicētē q2.⁊ q̄ ē demr̄atōis ꝯ. ſȝ dās diffōnē ſpālē:⁊ ꝓpriā dat diffōnē q̄ modo quo dem̄ eſt dic̄ ꝑꝑ q̄d:⁊ ē demr̄atōis p̄ncipiū. ⸿ Deiñ cū dicit.

⸿ **Dicamus igit̄ principium accipiētes intētio nis determinari aiatuȝ ab inaīato in viuendo. multipl'r aūt ipſo viuere dicto:⁊ ſi vnuȝ aliq̄d hoꝝ inſit ſolū viuere ipſuȝ dicimus:vt intelle ctus:⁊ ſenſus motus:⁊ ſtatus ſcd̄m locum.** Cō.13.

⸿ **Adhuc autē motus ſ̄m alimentum ⁊ decre/ mentum:⁊ augmentum.**

⸿ Exeq̄t̄ de ītēto:circa qd̄ duo fac̄.q2 p̄ diſtiguit diuerſos modos viuendi.2°ſ̄ȝ illos modos viuendi docet ſumere

ſpāles diffōnes ⁊ ꝓpas aīe ibi.(Uñ ⁊ vegetabilia).dicē ꝗ: dicam⁹ ꝙ accipiētes pn͞m itētōis nr̄e determīari.i.diſtigui: ⁊ differre aīatū ab iāiato: ī viuēdo ꝗ ꝑʒ diuerſa opa vite diuerſimode notificāda eſt aīa: ſubdit aūt ꝙ ipo viuere dicō multiplr̄: qꝛ dr̄ 4ᵒʳ mōis: ſi ſolū vnū aliqd hoꝝ īſit dicim⁹ viuere ipʒ cui ieſt: ſt aūt mōi viuēdi vt itell̄s ſenſus mot⁹ ⁊ ſtat⁹ ꝑʒ locū: ad h̄ āt mot⁹ ꝑʒ alimētū ⁊ decremētū ⁊ augmētū. ℂ Nōn͞m āt ꝙ ꝗdruplex ē aīa: vt ſupra tāgebat̄.vʒ. vegetatiua q̄ ē ī plantis. ſenſitiua q̄ ē ī aīalib⁹ īꝑfect̄. ꝑʒ locū motiua que eſt ī aīalib⁹ ꝑfectis. ⁊ itell̄iua q̄ eſt in hoīe. h̄ āt ꝗdruplex aīa cogſci hʒ ꝑ 4ᵒʳ opa vite. vʒ. ꝑ opa itell̄s ſenſus: mot⁹ ꝑʒ locū: ⁊ ꝑ nutrimētū: augmētū: ⁊ decremētū. ℂ Notādū āt ꝙ ī his aīab⁹ ſp ꝑfectioꝛ ꝯtīet īꝑfectiorē vt ſenſitiuū ꝯtīet vegetatiuū. ꝑʒ locū motiuū ꝯtīet vegetatiuū: ⁊ ſenſitiuū. nā aīalia q̄ ſeipa mouēt localr̄: cuiuſmōi ſt aīalia ꝑfecta: viuūt ⁊ ſentiūt. itellectiuū ṽo ꝯtinet oīa alia. ſt ꝗ ſpāles diffōnes aīe: vt ſupra dcm̄ eſt ꝙ aīa ē q̄ viuit̄. quo ſentit̄. quo fit mot⁹ ꝑʒ locū ⁊ quo itelligit̄. ℂ Deīn cū dic.

Cō. 14. ℂ Unde ⁊ vegetabilia oīa vident̄ viuere: vidētur autē in ſeipſis hn̄tia potētiā ⁊ pricipiū huiuſmodi ꝑ qd̄ augmētū ⁊ decremētum ſuſcipiunt ſcdʒ ꝯrios locos: nō.n. ſurſuʒ qdē augētur: deorſum autē non: ſed ſilr̄ in vtroqʒ ⁊ penitus quecunqʒ alunt̄ ⁊ viuunt in fine: quouſqʒ poſſunt accipere alimentum.

ℂ Docet ſumere has ſpāles: ⁊ ꝓpas diffōnes aīe. ℂ Ad c⁹ euidētiā ſciedū ꝙ hꝫ diffōnes aīe potiſſime accipiunt̄ ꝑꝑ diuerſas poᵃˢ ⁊ diuerſa opa vite q̄ videm⁹ ī reb⁹ aīatis. vñ tria fac: qꝛ p̄ docet ſumere hꝫ diffōnes. z° decl̄at quē ordinē he poᵉ adiuicē hēant. 3° decl̄at de vnaꝗqʒ haꝝ poᵃʳ ꝑ ſe. vʒ. d̄ vegetatiua ſenſitiua itell̄iua: ⁊ ꝑʒ locū motiua. z° ibi (Potētiaꝝ āt aīe) 3° ibi (Neciū aūt ⁊ debētē de his) circa p̄mū tria facit. qꝛ p̄mo docet ſumere has diuerſas ⁊ ꝓprias diffōnes aīe datas ꝑm diuerſa opa vite vl̄ ꝑʒ diuerſas poᵃˢ. z° ꝯpat hꝫ poᵃˢ ad ipāʒ aīaʒ. 3° oñdit ꝙ ad cōpletā diffōnē aīe iſtis diffōnib⁹ ſpālib⁹ oʒ ſupaddere diffōnē cōeʒ vl̄ docet ꝯcludere diffōnē cōeʒ ꝑ hꝫ diffōnes ſpāles. z° ibi (Utꝝ āt vnūqd̄qʒ eoꝝ) 3° ibi (Qm̄ āt q̄ viuimus) ī pte iſta p̄ᵃ itēdit talē rōnē. ſenſitiuū itell̄iuū ꝑʒ locū motiuū nō ſepant̄ a vegetatiuo: ſʒ aīa ē pn͞m vegetādi: vl̄ ē pn͞m q̄ viuit̄. ꝗ eſt pn͞⁹ q̄ ſentit̄ q̄ fit mot⁹: ⁊ q̄ itell̄it̄: cū ſenſitiuū motiuū ⁊ itell̄iuū a vegetatiuo nō ſepent̄. Nā ſi vegetatiuūʒ ſepat̄ a ſenſitiuo: ⁊ ab alijs: ⁊ nō eꝯ. vegetatiuū ē p⁹ ill̄: ⁊ qꝛ qd̄ ē pn͞⁹ poᵒʳⁱˢ ē pn͞m alioꝝ q̄ ſt poſtea: aīa q̄ ē pn͞m vegetādi ē pn͞m oīuʒ alioꝝ. vʒ. ſentiēdi itelligēdi: ⁊ ꝑʒ locū mouēdi. ī hac aūt rōne ſic ꝓcedit: qꝛ p̄ oñdit ꝙ aīa ē pn͞m q̄ viuit̄. z° decl̄at ꝙ aīalia a vegetatiuo ſepari nō pn̄t. 3° ex h̄ ꝯcludit aīaʒ eē pn͞m viuēdi ſentiēdi ⁊ itelligēdi ⁊ ꝑm locū mouēdi. z° ibi. (Separi āt) 3° ibi (vegetatiuū āt dicim⁹) ꝯtīuet̄ āt ſic. dcm̄ eſt ꝙ qb⁹ ineſt aliqd̄ vnuʒ p̄dcōꝝ dr̄ viuere. vñ qꝛ ſic ē ⁊ vegetabilia oīa vr̄ viuere: qꝛ vr̄ ī ſeipſis hn̄tia poᵃᵐ ⁊ pn͞⁹ hꝫ ꝑ qd̄ ſuſcipiūt augmētū ⁊ decremētū: ⁊ h̄ ꝑm ꝯrios locos. nō.n. vegetabilia augent̄ qdē ſurſū: nō āt deorſuʒ: ſʒ ſilr̄ ī vtroqʒ ſuſcipiūt augmētū qd̄ ſup. eē nō poſſet niſi ab aīa: ſubdit āt ꝙ penit⁹ q̄cūqʒ alunt̄ q̄uſqʒ ī finē pn̄t accipe alimētū viuūt: ſupple ꝑ pn͞m qd̄ ē aīa. ℂ Nōn͞m aūt ꝙ ꝑm Cōmē. moueri ad oēʒ dr̄iaʒ pōnis ñ pōt eē ab aliq̄ nāꝛ elēt. ſʒ oʒ ꝙ ſit ab aīa. ꝗ eo ipo ꝙ vegetabilia augmētant̄ ī oēʒ ptē ⁊ trahūt alimētū ꝑʒ ꝯrios locos. vt ſurſum deorſū: ſilr̄ vtrobiqʒ oʒ h̄ eē ꝑ pn͞m hꝫ: qd̄ eſt aīa: ⁊ ꝑ aliqʒ poᵃᵐ aīe. ex qbus oīb⁹ vult hēre phs ꝙ aīa eſt p̄ncipium quo viuitur. ℂ Deinde cum dicit.

Cō. 15 ℂ Separi aūt hoc ab alijs poſſe eſt. Alia aūt ab hac ipoſſe in reb⁹ mortalibus: manifeſtū eſt aūt in his que vegetant̄: neqʒ enim vna eſt in ipſis potētia alia aīe. ℂ Uiuere qdē igit̄ ꝓpter hoc principiū eſt in oībus viuentibus. Cō. 16

ℂ Oſtēdit ꝙ alia nō ſepant̄ a vegetatiuo: ſed ipſum pōt ſeparari ab alijs. circa qd̄ duo facit: qꝛ p̄mo fac̄ qd̄ dcm̄ eſt. z° oñdit ſilr̄ eſſe de ſenſu tactus reſpectu alioꝝ ſenſuum: ſicut de vegetatiuo reſpectu ſenſitiui ⁊ itellectiui: ⁊ ꝑm locum motiui. nā ſic̄ ſenſus tact⁹ pōt ſepari ab alijs ſenſib⁹ ⁊ nō ecōuerſo: ſic vegetatiuū in mortalib⁹ pōt ſeparari ab alijs: ⁊ nō ecōuerſo. z° ibi. (Aīal aūt). dicit ꝗ ꝙ ſepararari āt eſt poſſe. hoc. ſ. vegetatiuū ab alijs: alia āt ī mortalib⁹ īpoſſibile eſt ſeparari ab hoc. i. a vegetatiuo. ꝙ aūt vegetatiuū poſſit ſeparari ab alijs. manifeſtū eſt aūt in his que vegetant̄. i. in vegetabilibus ⁊ plantis: in ipſis.n. neqʒ vna alia potētia aīe ieſt p̄ter vegetatiuū: ſʒ ipm̄ qdē igit̄ viuere ineſt oībus viuētib⁹: ꝓpter hoc pn͞m. ſ. ꝓpter aīam vegetatiuam. nā aīa vegetatiua eſt pn͞⁹ quo viuit̄. ℂ Notādū āt ꝙ ait in reb⁹ mortalib⁹ nō ſepari alia a vegetatiuo p̄ſeruādo ſe a corpib⁹ ſupcceleſtib⁹ que ſi ſint aīata non hn̄t tn̄ de potētijs aīe niſi itellectiuū ⁊ deſideratiuū. nō aūt hn̄t vegetatiuā ⁊ ſenſitiuā: vt vult cōmētatoꝛ in. 12° meta. ſup illo ca° mouet aūt. intelligētie.n. motrices orbiū: ⁊ ſi habēt ꝟtutē intellectiuā ⁊ deſideratiuā: non tn̄ hn̄t potētiā ſenſitiuā ⁊ vegetatiuā. ℂ Notādū ꝙ ſi in oībus mortalibus vegetatiuū nō ſepat̄ ab alijs: oʒ in oībus talib⁹ viuētibus eſſe aīam vegetatiuā: ⁊ per ꝯñs in oībus huiuſmodi aīa ē p̄ncipiū viuendi. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Aīal aūt ꝑꝑ ſenſū primū: ⁊ nāqʒ q̄ nō mouēt̄ neqʒ mutātia locū: hn̄tia aūt ſenſuʒ aīalia dicimus ⁊ nō viuere ſolū: vr̄ aūt ⁊ hꝫ multa eſſe aīaliū: manētia aūt cū ſint nā: hn̄t ſolū ſenſum.

ℂ Oñdit ſilr̄ eē de tactu reſpcū alioꝝ ſenſuū: ſic̄ de vegetatiuo reſpcū alioꝝ. circa qd̄ duo fac̄. qꝛ p̄ ait. ꝙ aīal eſt aīal ꝑꝑ tactū. z° oñdit ſenſuʒ tact⁹ poſſe ſepari ab alijs: ⁊ nō eꝯ. ibi (Senſitiuū āt) dic̄ ꝗ. ꝙ aīal aūt ē aīal ꝑꝑ ſenſū p̄mū. i. ꝑꝑ tactū: ⁊ nāqʒ q̄ nō mouent̄ nʒ ſt mutātia ꝑʒ locū: hn̄tia aūt ſenſuʒ tact⁹ aīalia eē dicim⁹ ⁊ nō viuere ſolū. ſubdit āt ꝙ m̄lta de numero aīaliū vr̄ eē hꝫ cū ſint manētia nā. i. nāliter ſolū habēt hūc ſenſum. ſ. tactus. ℂ Notandū aūt ꝙ aīal dicit̄ eſſe aīal ꝑꝑ tactū: qꝛ ſufficit ad h̄ ꝙ ſit aīal ꝙ hēat ſenſum tact⁹. hn̄tia.n. hūc ſolū ſēſū ñ dn̄t eē viuētia tm̄: ſʒ dr̄ aīalia. ℂ Deīde cum dicit.

ℂ Sēſuū aūt tact⁹ p̄io ieſt oīb⁹: ſic̄ aūt vegetatiuum pōt ſeparari a tactu: ⁊ ab omni ſenſu: ſic ⁊ tactus ab alijs ſenſibus. Cō 17

ℂ Oñdit ſenſū tact⁹ ſepari ab alijs. d. ꝙ d̄ nūero ſēſuū ille ꝑius q̄ p̄ ieſt oīb⁹ aīalib⁹ ē tact⁹: qꝛ ſic̄ vegetatiuū pt ſepari a tactu: ⁊ ab oī ſenſu. ſic ⁊ tact⁹ ab alijs ſenſib⁹ ſepari pt. ſilr̄ ē.n. de vegetatiuo reſpcū oīuʒ alioꝝ: ⁊ d̄ tactu reſpcū oīuʒ ſenſuū. ℂ Nōn͞m āt ſic eē recolligēda ṽba phi ꝙ ſic̄ vegetatiuū reꝑuat̄ ī oīb⁹ alijs: ⁊ alia ñ pn̄t ſepari ab ipo: ſic̄ ſenſus tact⁹ reꝑuat̄ in oī aīali: ⁊ alij ſenſus nō pn̄t ſepari ab eo: oʒ ꝙ ſic̄ aīa q̄ ē pn͞m tāgēdi ē pn͞m ſentiēdi ꝑʒ oēs alios ſenſus ſic ēt oʒ ꝙ aīa ſic eſt pn͞m viuēdi ſic ſit pn͞m oīuʒ alioꝝ vt ſit pn͞m ſentiēdi itelligēdi: ⁊ ꝑm locū mouēdi. ℂ Deīn cū dic.

ℂ Uegetatiuū autē dicim⁹ ptē huiuſmodi aīe qua ⁊ vegetabilia ꝑticipāt: aīalia autē oīa vr̄ tāgēdi ſenſum hn̄ia. ℂ Propter quā aūt cāʒ vtrūqʒ horū ꝗ accidit poſteri⁹ dicem⁹: nūc aūt in tm̄ dictum ſit ſolū: ꝙ eſt aīa horum q̄ dicta ſunt pricipiū: ⁊ his determiata eſt vegetatiuo Cō. 18.

ſenſitiuo: intellectiuo: ⁊ motiu.
Cōcludit ex dictis aīaȝ eē p̄n^m oīuȝ iſtoꝝ. d. ꝙ vegetati-
uāȝ āt dicim⁹ ptē potētialē ſiue potētiā hꝰ aīe q̄ vegetati-
ua pticipāt ⁊ ſup. potētiaȝ tactiuā eē dicim⁹ ꝑ quā oīa aīa-
lia vnr eē hn̄tia tāgēdi ſenſū. ȝ pp quā eāȝ vtrūqȝ hoꝝ ac-
cidit ꝙ potētia vegetatiua ieſt oīb⁹ viuētib⁹: ⁊ pōt ſepari
ab alijs ⁊ nō eꝰ. ⁊ potētia tactiua ieſt oīb⁹ aīalib⁹ ⁊ pōt ſe-
pari ab alijs ſenſib⁹. ⁊ ñ eꝰ. q̄re. ſ. ħ ꝯtigat dicem⁹ poſteri⁹
circa finē tertij h⁹. nūc āt ſolū intm̄ dcm̄ ſit ꝙ aīa eſt p̄n^m
oīuȝ hoꝝ q̄ dicta ſunt: ⁊ ē p̄n^m vegetādi ſentiēdi ⁊ itelligē-
di ⁊ ſm̄ locū mouēdi: ⁊ hꝰ aīa ē determiata. i. diſticta his
i. ī reb⁹ aīatī vegetatiō ſēſitiuo itellectiuo ⁊ motiuo ſȝ lo-
cū. Nōn^m āt ꝙ ait aīaȝ ī reb⁹ aīatis eē diſtictā ꝑ ħ 4^{or}:
q̄ aīata repiūt ī q̄druplici gradu vt ſupi⁹ diffuſi⁹ dixim⁹.

Cō.19. Utrū aūt vnūqdqȝ hoꝝ ſiē aīa: aut ps
aie: ⁊ ſi pars: vtrū qdē ſicut ſit ſepabi-
lis rōne ſolū: aut in loco.
Poſtq̄ pħus diē aīam diſtigui ꝑ has potē-
tias. vȝ. ꝑ vegetatiuū ſenſitiuū itlr̄uū ⁊ ſȝ locū motiuū ⁊
oñdit eā eē p̄n^m viuēdi ſentiēdi itelligēdi ⁊ ſm̄ locū mouē-
di. nūc ī pte iſta igrit qūo potētie he ꝯpāt ad aīaȝ. circa qd
duo fac: q̄ p̄ circa ħ mouet qōes q̄ſdā. 2° exeqt̄ d qōnib⁹
illis. ibi (De qbuſdā āt hoꝝ) dicit ḡ ꝙ q̄ri pōt vtꝝ āt vnū-
qdqȝ hoꝝ. i. vnaq̄qȝ haꝝ potētiaꝝ ē aīa aut ē ps potential'
oīe ⁊ ſi ē ps. vtꝝ ſic ſit ps vt vna haꝝ potētiaꝝ ſit ſepabil'
ob alia rōne ſolū. i. diffōne aut ſit ſeparabilis loco. i. ſubo.
Nōn^m āt ꝙ ꝓpetates ⁊ accūtia qdā ſunt diſticta ab in-
uicē rōne ⁊ diffōne ⁊ eēntialr̄: nō tn̄ ſubo ⁊ loco vt ſi in eo-
deȝ pomo ⁊ in eadē pte. ⁊ in eodē loco vel ſubo eēnt color
⁊ ſapor: ad huc iſta duo differūt eſſentialiter: ſed nō diffe-
runt ſubiecto ⁊ loco. Deinde cum dicit.

De qbuſdā aūt horuȝ nō eſt difficile videre:
quedam autem dubitationem habent.
Exeqt̄ de qōnib⁹ p̄dictis. Ad cui⁹ euidentiā ſciēdū ꝙ
ſoluta qōne 2ª ſoluit̄ p̄^a. nā ſi bn̄ ſciuerim⁹ qūo diſtiguūt̄
⁊ qūo ſepant̄ abiuicē vegetatiuū ſenſitiuū ⁊ cetera talia:
appebit vtꝝ qōlȝ coꝝ ſit aīa vel ps aie. nā cū ī eodē ñ ꝯti-
gat ſil' eē ptes aīas niſi vbi pl'a d iſtis ſil' ſunt: nō erit qōlȝ
coꝝ aīa: ſȝ ps aie. tota ḡ difficultas ē qūo hꝰ ptes potētia-
les aie ſint ſil' ⁊ qūo diſtiguūt̄. duo ḡ facit: q̄ p̄ oñdit qūo
ſunt ſil'. 2° qūo diſtiguunt̄ ibi (Rōne aūt ꝙ altere) circa
p̄^m duo facit: q̄ p̄ ꝯtinuat ſe ad dicēda. 2° exeqt̄ de itēto ibi
(Sicut. n. in plātis) dicit ḡ ꝙ de qbuſdā āt hoꝝ. i. haꝝ po-
tētiaꝝ nō eſt difficile videre qūo ſunt ſil' ⁊ qūo diſtiguūt̄
q̄dā āt dubitatōeȝ hn̄t. nā in vegetabilib⁹ ⁊ ſenſibilib⁹: eo
ꝙ talia magis nobis ſūt nota nō ē difficile videre qūo ta-
lia ſe hn̄t: ſȝ dubiū ē de rōne ⁊ itllu. Deide cū diē.

Cō.20 Sic. n. in plātis q̄dā. diuiſa vident̄: ⁊ viuētia
ſepata abiuicē tanq̄ exiñte in his aīa: actu qdeȝ
vna in vnaquaqȝ plāta: potētia aūt plib⁹.
Exeqt̄ de itēto. circa qd tria facit: q̄ p̄ oñdit facile eē ħ
videre in vegetabilib⁹ ⁊ plātis. 2° declarat ħ ēt eē facile ī
ſenſibilib⁹ vel in aīalib⁹. 3° ait difficultatē hr̄e circa itelle-
ctū ⁊ ꝑſpectiuā potentiā. 2° ibi (Sic videmus) 3° ibi (De
itllu aūt) dicit ḡ facile eē ħ videre ī aliqb⁹ ſicut appet in
plātis ⁊ in vegetabilibus. q̄dā. n. vegetabilia diuiſa ⁊ ſepa-
ta abiuicē vident̄ ⁊ viuētia eē tāq̄ exñte in his vna qdeȝ
oīa actu. in vtraqȝ plāta. i. in vtraqȝ pte plātaꝝ plibus aūt
in potētia. Nōn^m aūt potentias aie vegetatiue eē aug-
mentatiuū nutritiuū ⁊ gnātiuū: q̄re ſi planta diuiſa in q̄li-
bet pte ei⁹ ħ oīa reſeruari pn̄t: pȝ hꝰ potētias in plātis nō
eſſe diuiſas loco ⁊ ſubo: ita ꝙ in vna pte plāte ſit nutrimē-
tuȝ: in alia v̄o augmētatiuū: imo ps q̄libȝ nutrit̄ ⁊ augmē-
ta. Nōn^m ꝙ cū aīa plāte extēdat ſȝ extenſionē ei⁹: q̄

forma mālis extēndit̄ extēſiōe māe: q̄diu plāta ē ꝯtinua
tādiu eſt vna aīa ī tota plāta: ſȝ diuiſa plāta ptes plātarū
pn̄t iteꝝ radicari ī terra ⁊ viuere. ⁊ in q̄libȝ eaꝝ reſeruabi-
tur aīa: q̄re aīa in plāta ē vna in actu: ſȝ ſūt mlte ī potētia:
q̄ ꝑ diuiſionē pluriſicari pn̄t. Deinde cum dicit.

Sic videmus ⁊ circa alias dn̄tias aie accide-
re: vt ī Enthomis decīſis: ⁊. n. ſenſum vtraqȝ
ptiū hȝ ⁊ motū ſȝ locū: ſi āt ſenſuȝ ⁊ phātaſiā ⁊
appetitū: vbi qdē. n. ſenſus eſt: ⁊ triſtitia ⁊ leti-
tia ē: vbi āt hec ſunt ex necītate deſideriuȝ ē.
Oñdit ħ eē facile videre ī ſenſibilib⁹. d. ꝙ ſic videmus
accidere. ⁊ circa alias dn̄ias aie vt ī enthomis dcīſis. i. vt ī
aīalib⁹ q̄ deciſa viuūt cuiuſmōi ſūt aīalia ānuloſa. ⁊. n. ī ta-
lib⁹ vtraqȝ ptiū deciſaꝝ hȝ ſenſū ⁊ motū ſm̄ locū. ſi āt ſen-
ſuȝ hn̄t ⁊ fātaſiā ⁊ hn̄t appetitū: q̄ vbi ē ſenſus ibi ē triſti-
tia. i. dolor ⁊ letitia. vbi āt ħ ſūt ex necītate ⁊ dſideriū ē. i.
appetit⁹. ḡ ſicē ī plācis potētie vegetabiles ñ ſūt diuiſe loco
⁊ ſubo ſic ⁊ ī aīalib⁹ ſenſitiuū extimatiuū appetitiuū ⁊ ſȝ
locū motiuū nō ſūt diuiſa loco ⁊ ſubo: q̄ deciſo aīali ī q̄lȝ
pte ei⁹ hec oīa reſeruari pn̄t.

Dubitaret forte aliqs: vtꝝ ħ ſit veꝝ ꝙ dciſo aīa-
li ī q̄lȝ pte ei⁹ reſeruari poſſit extimatio vel fantaſia. ⁊ vr̄
ꝙ nō: q̄ hꝰ v̄tutes vt ait ꝯmentator ſup. 3^m h⁹ hn̄t eſſe in
capite: q̄r determinant ſibi ſpāle organū: nō ḡ reſeruāt̄ in q̄lȝ
pte corpis. Dōm ꝙ vt ait ꝯmēta. duplex ē fantaſia. q̄dā
determiata ⁊ ꝑfecta: ⁊ q̄dā q̄ſi indetermiata ⁊ ipfecta. dter-
miata āt ⁊ ꝑfecta dr̄ illa q̄ū abſentib⁹ ſenſibilib⁹ pn̄t adeē
fantaſie ⁊ imagiatōes. vn̄ ꝯmētator ait ꝙ ī eis q̄ ſt ꝑfecta
iueniūt̄ talia ī abſētia ſenſatoꝝ. q̄dā āt ē imagiatio ⁊ fan-
taſia ipfecta vt illa q̄ ſp ē ꝯiūcta ſenſui ⁊ nihil imagiat̄ ni-
ſi ſit aliqd actu mouēs ſenſū. p̄^a imagiatio pp ſui ꝑfectōeȝ
determiat ſibi ſpāle organū. 2^a v̄o ſeqt̄ oēȝ ptē ſēſibilē: ⁊ hȝ
eſſe in q̄cūqȝ pte ſit ſenſus. nā cū ptes ſenſibiles dolcāt ſi
ꝯiūgant̄ alicui pūgitiuo vel alicui diſcōuenīēti: ⁊ delectēt̄
ſi ꝯiūgāt̄ ꝯuenīēti: oȝ ſȝ hūc motū fcm̄ a ſenſu aīal imagi-
nari fugā cū dolet ad pn̄tiā ſenſibil' triſtabilis: vel imagia-
ri ꝓſecutōeȝ cū delectat̄ ad pn̄tiā ſenſibil'. ⁊ ꝑ ħ pȝ ſolō ad
obm̄: q̄ aliq̄ fantaſia determiat ſibi organū: aliq̄ v̄o nō.

Alterius forte dubitaret aliqs: q̄ vr̄ velle ꝙ ſȝ lo-
cū motiuū nō ſepet̄ a ſenſitiuo: ꝯriū aūt
h⁹ oñdebat̄ ſupra. dicebat̄. n. ꝙ aīalib⁹ ipfectis ſenſitiuis
ierat ſenſitiuū qb⁹ nō ierat ſȝ locū motiuū. Dōȝ ꝙ du-
plex eſt mot⁹ ſȝ locū vn⁹ ꝓgreſſiuus. ⁊ ħ nō ꝯpetit aīalib⁹
oīb⁹. ali⁹ v̄o dilatatōis ⁊ ꝯſtrictōis: ⁊ ħ ꝯpetit aīalib⁹ q̄tū-
cūqȝ ipfectis. nā aīalia exq̄ ſentiūt euȝ pūgunt̄ ⁊ ſentiunt
triſtabile retrahūt ſe: ⁊ mouent̄ motu ꝯſtrictiōis: cum v̄o
ſentiūt dlectabile ampliāt ſe ⁊ mouent̄ motu dilatatōis.
hec ḡ q̄tuor ſunt iſepabilia loco ⁊ ſubo. vȝ. ſenſus imagia-
tio ipfecta appetit⁹ ⁊ mot⁹ ſm̄ locū. nā aīalia ſtatiȝ cū ſen-
tiūt doloreȝ vel delectatōeȝ imaginant̄ ⁊ appetūt fugere
dolorē ⁊ ꝓſeq dlectatōeȝ. ⁊ ꝑ ꝯñs mouēt̄ aliq̄ motu ad ꝓ-
ſeq̄ndū dlectabile ⁊ ad fugiēdū nociuū. Deide cū diē.

De itellectu autem ⁊ ꝑſpectiua potētia nihil Cō.21.
adhuc manifeſtū ē: ſȝ videt̄ gen⁹ alterū aie eē:
⁊ hoc ſolū ꝯtigere ſepari: ſicut ꝑpetuū a corru-
ptibili. Relique aūt ptes aie manifeſtū eſt Cō.22
ex his ꝙ nō ſeparabiles: ſicut qdā dicunt.
Ait dubiū eſſe de itllu qūo ſe habeat ad potētias alias.
dicit ḡ ꝙ de itllu ⁊ ꝑſpectiua potētia nihil ē plene adhuc
manifeſtū qūo ſe hēat ad potētias alias: ſȝ vr̄ ħ eſſe alte-
rū gen⁹ potētiaꝝ. ⁊ ħ ſolū gen⁹ potētiaꝝ ſiue hᵉ ſola potē-
tia vr̄ ꝯtigere ſepari ab alijs. i. a vegetatiuo ⁊ ſenſitiuo ſicut
ꝑpetuū a corruptibili: reliq̄ aūt ptes potētiales aie mani-
feſtuȝ ē ex his q̄ dicta ſūt ꝙ nō ſunt ſic ſepabiles ſiē dicūt

qdā.i.ſicut dixerūt platonici.plato.n.volebat ꝙ ꝯcupiſcibilis eēt ī corde nutritiua ī epate:ſ; vt pꝫ ex dictis appetitus ⁊ ꝯcupiſcibilis ſeq̄t oēm ꝑtē ſenſibilē ⁊ nō epar tātū: q: vbicūq; ē ſenſus ibi ē fantaſia:⁊ appetit⁹.¶ Nōnͫ aūt ꝙ ītellect⁹ eſt alteꝝ gen⁹ potētiaꝝ aīe: q: ē potētia nō organica:ꝑꝑ qḋ ſola ipa ē ſeꝑata accipiēdo ſeꝑatōeꝫ ꝓut aliqd nō ē organo affixū ⁊ ꝯiunctū.cetere aūt potētie ſenſibiles:q: ſunt ꝑfectiores orgāoꝝ nō ſunt ſeꝑabiles vt opinabatur plato:nec etiā ſunt ſic ſeꝑabiles ꝙ poſſint eē abſq; organo corporali.¶ Deinde cum dicit.

¶ Rōne āt ꝙ altere manifeſtū ē. ſenſitiuo: n. eē ⁊ opinatiuo alteꝝ.ſi qdē ⁊ ſentire ab ipo ⁊ opinari.ſil'r aūt ⁊ alioꝝ vnūqḋq; q̄ dicta ſunt.

¶ Oſtēdit q̄ūo he potētie ſunt diſticte.circa qḋ duo facit. q: p̄ oñdit q̄ūo ſunt diſticte rōne.2° q̄ūo diſtiguūt ſubo ⁊ loco ibi.(Qḋ aūt qbuſdā) dicē ḡ ꝙ rōne āt he potētie ſint altere ⁊ diſticte manifeſtū ē.nā ſenſitiuo ⁊ opinatiuo ē alteꝝ eē.i.altera diffō ⁊ altera rō.ſi qdē ſentire ſit alteꝝ ab ipo opinari.ſil'r ⁊ vnūqḋq; alioꝝ q̄ dicta ſunt.i.vnaqueq; aliaꝝ potētiaꝝ de qb⁹ diximus differt ab alia ſup.ſi actus ei⁹ differt ab actu alteri⁹.¶ Nōnͫ āt ꝙ potētie diſtiguūtur ꝑ act⁹ ſicē act⁹ ꝑ obā:q̄re ſi ſentire ⁊ opiari. ⁊ alij actus aliaꝝ potētiaꝝ differūt abiuicē opꝫ ſenſitiuū ⁊ opinatiuū ⁊ potētias alias abinicē differre.¶ Nōnͫ ēt ꝙ he potentie q̄tūcūq; fundent̄ in eodē organo ⁊ in eodē ſubo differunt tñ eēntial'r ⁊ formaliter:cū ḡ ratio ⁊ diffinitio ſumatur a forma: nō dicunt̄ he potentie loco ⁊ ſubo diſtingui: ſed diffōne ⁊ ratione.¶ Deinde cum dicit.

Cō. 23. ¶ Quod aūt qbuſdā aīaliū omnia inſunt hec: qbuſdā vō quedā hoꝝ:alteris aūt vnū ſolum. Hoc aūt facit differentiā aīaliū: ꝓpter quā aūt cauſaꝫ ſit factū in poſterius intēdendū eſt. Similiter aūt ⁊ circa ſenſus accidit:alia quidē habent oēs:alia vero quoſdā: quedam vero vnū maxime neceſſarium factum.

¶ Oſtēdit q̄ūo he potētie differunt ſubo ⁊ loco.d.ꝙ aūt qbuſdā aīaliū īſunt oīa h̄.i.oēs hꝰ potētie: qbuſdā vō īſunt q̄dā hoꝝ.i.aliq̄ haꝝ potētiaꝝ.alteris aūt ineſt vnū ſolū:⁊ ſubdit ꝙ h̄ eſt qḋ facit dr̄iaꝫ aīaliū:⁊ ēt ſupplēdū eſt ꝙ h̄ eſt qḋ facit dr̄iam iter oīa aīata ⁊ iter hꝰ potētias.nā ſm ꝙ aliq̄ aīatoꝝ vel aliq̄ aīaliuꝫ hn̄t pl'es vel pauciores de hꝰ potētijs ſic ſunt magis vel min⁹ ꝑfecta:ſ; ꝑꝑ quā cām hoc ſit ꝑfectū ꝙ he potētie ſic diſtinguūt̄ ⁊ loco ⁊ ſubo:q: aliq̄ reꝑiunt̄ in vno ſubo ⁊ ī vno aīato q̄ nō reꝑiunt̄ in alio poſteri⁹ ē intēdendū:q: circa finē libri h⁹ dicet̄:addit aūt ꝙ id qḋ accidit circa oēs hꝰ potētias:ſil'r aūt accidit ⁊ circa ſenſus:q: alia qdeꝫ aīalia hn̄t oēs ſenſus.alia vō habēt quoſdā.i.aliquos:ſ; q̄dā aīalia hn̄t vnū ſolū maxie nec̄iū, vt tactū.¶ Nōnͫ ēt ꝙ hr̄e pl'es vel pauciores ḋ potētijs aſſignatis facit dr̄iam in ipis aīalib⁹ ⁊ vl'r in oīb⁹ aīatis ⁊ ēt in ipſis potētijs.nam ſm ꝙ aliq̄ aīaliū vel aliq̄ aīatoꝝ hn̄t pl'es vel pauciores de illis potētijs.ſic ſunt magis vel min⁹ ꝑfecta.vñ plāta q̄ hꝫ vnū ſolū.vt vegetatiuū imꝑfectior ē oīb⁹.¶ Rurſus h̄ facit dr̄iaꝫ in ipis potētijs:q: ſi aliq̄ potētiaꝝ reꝑiunt̄ in aliq̄ aīato ⁊ aliq̄ in alio ꝯtigit potentias illas differre nō ſolū rōne ⁊ diffinitione: ſed etiaꝫ loco ⁊ ſubiecto.

Dubitaret forte aliqs:vtꝝ potētie aīe differāt rōne solū:vel ēt loco ⁊ ſubo.¶ Dōꝫ ꝙ haꝝ potētiaꝝ q̄dam ſunt ꝑticulares vt viſus audit⁹ guſt⁹ ⁊ odoratus.q̄daꝫ vō ſunt q̄ſi vl'es diffuſe ꝑ totū corpus vt vegetatiuū tactiuū imagiatiuū appetitiuū ⁊ ſm locū motiuū.ſi ḡ ſit qḋ nō de potētijs diffuſis ꝑ totū corp⁹:ſ; de determinātib⁹ ſibi ſpāle organū planū ē tales potētias nō ſolū differre rōne:ſed ēt loco ⁊ ſubo vt viſus ſic ē in oculo ꝙ nō in lingua:⁊ guſt⁹ ſic ī ligua ꝙ nō in oculo:ſ; ſi loq̄mur ḋ potētijs diffuſis ꝑ totū corp⁹.ſic dicūt qdā ꝙ ī diuerſis diſtiguūt̄ loco ⁊ ſubiecto:ſ; nō in eodē vt vegetatiuuꝫ diſtiguit̄ a ſenſitiuo in diuerſis:eo ꝙ ſenſitiuū reꝑit̄ in aīali.vegetatiuū vō reꝑitur ī plāta in q̄ nō reꝑit̄ aliqs ſenſus.dr̄e tñ poſſumus ꝙ q̄ diſtiguūt̄ ī diuerſis aīatis loco ⁊ ſubo diſtiguunt̄ ēt ī eodē aīali.nā ſicē vegetatiuū ⁊ augmētatiuū reꝑiunt̄ in plāta in q̄ nō reꝑit̄ ſenſus:ſic in eodē aīali reꝑiunt̄ aliq̄ ꝑtes q̄ viuūt ⁊ augmētant̄:⁊ tñ nō ſentiunt vt oſſa ⁊ aliq nerui.⁊ ēt caro ipa nō ē illud in q̄ tāq; in ſubo fundat̄ ſenſus tact⁹:ſ; eſt mediū ī tali ſenſu.vt ifra dicet̄: organū vō tact⁹ ē qdā nerui⁹ diffuſus ꝑ totū corp⁹ hn̄s in ſe multos ramuſculos. vt ḡ ſit ad vnū dr̄e q̄cūq; potētie diſtiguūt̄ loco ⁊ ſubo in diuerſis aīatis.diſtiguūt̄ etiā in eodē. Nā ſicut reꝑit̄ aīal qḋ nō videt nec audit:ſentit tñ ſm ſenſum tact⁹:ita reꝑit̄ aliq̄ ꝑs corꝑis in q̄ reſeruat̄ ſenſus tact⁹:vbi nec reſeruat̄ audit⁹ nec viſus.⁊ ſicē plāte viuūt.⁊ ñ ſentiūt:ſic ī eodē aīali q̄tūcūq; ꝑfecto īuenit̄ aliq̄ ꝑs corꝑis q̄ nutrit̄ ⁊ augmētat̄:⁊ tñ ñ ſentit.ſemꝑ.n. ⁊ in eodē ⁊ ī diuerſis p̄ora ſeꝑantur a poſteriorib⁹ nō ecō.vt ſicē in diuerſis aīatis reꝑit̄ vita ſine ſenſu.nō ſenſus ſine vita ſic ī eodē aīali reꝑiunt̄ ꝑtes q̄ viuūt ⁊ nō ſentiūt:nulle tñ ꝑtes ſūt q̄ ſentiāt ⁊ nō viuāt. ſm h̄ ḡ dr̄ia haꝝ potētiaꝝ ꝓut accipiēda eſt rōne solū vl' etiā loco ⁊ ſubo ineſtigari poterit ꝑ iā dicta.

Quoniā aūt quo viuimus ⁊ ſentimus duppliciter dr̄.ſicut quo ſcimus. dicimus aūt hoc qdē ſciam:illud aūt animā.vtroq;.n.hoꝝ dicimur ſcire. ſil'r ⁊ quo ſanamur:alteꝝ qdē ſanitas eſt: aliud āt parte quadā corꝑis:aut ⁊ toto.hoꝝ aūt ſciētia qdē: ⁊ ſanitas forma: ⁊ ſpēs quedā ⁊ ratio:vt actus ſuſceptiuoꝝ hic quidē ſciētifici:illa vero ſanabilis. videt̄.n.in patiente ⁊ diſpoſito actiuorum ineſſe actus. Cō. 24

¶ Poſtq; phs docuit ſumere ꝓpriā diffōneꝫ vniuſcuiuſq; aīe ſꝫ diuerſa oꝑa vite ⁊ ſꝫ diuerſas potētias: ⁊ ꝯparauit ipas potētias ad ipaꝫ aīaꝫ.in ꝑte iſta vult oñdere ꝙ ad ꝑfectā diffōnē aīe:oꝫ ꝙ diffōni ſpāli ſuꝑaddat̄ p̄dicta diffō cōis.¶ Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ vt ſupra tāgebat̄ diffōnes ſpāles dāde de aīa ſūt q̄tuor ſꝫ q̄tuor gradus aīatoꝝ vt aīa ē q̄ viuit̄ q̄tū ad plātas:q̄ ſentit̄ q̄tū ad aīalia iꝑfecta:q̄ fit mot⁹ ſm locū q̄tū ad ꝑfecta.⁊ 4ª diffō ſpālis ē ꝙ aīa eſt q̄ p̄ itelligit̄ q̄tū ad aīaꝫ hūanā:ſ; cū aīa ſit forma corꝑis.oꝫ in diffōne ei⁹ facere mētiōeꝫ de corꝑe.diffō ergo illa corꝑis.ſ.ꝙ aīa ē act⁹ corꝑis q̄ ſpālē mētiōeꝫ facit de corꝑe addenda ē iſtis diffōnib⁹ ſpālib⁹ vt ꝯpleti⁹ hēat̄ diffō aīe.¶ Diffiniēda ē ḡ ſic aīa:ꝙ eſt act⁹ corꝑis q̄ p̄ viuit̄ vel ē actus corꝑis q̄ p̄ ſentit̄.⁊ ſic cuilibet diffōni ſpāli ſuꝑaddēda ē illa diffō cōis. phs ḡ in oñdēdo ꝙ ī determinādo ḋ aīa oꝫ ſpālē mētōeꝫ facere de corꝑe ⁊ ī oñdēdo ꝙ diffōnib⁹ ſpālib⁹ ſuꝑaddēda ē diffō cōis q̄ facit ſpālē mentioneꝫ de corꝑe:tria facit:q: p̄ ꝓbat aīaꝫ eſſe actū ⁊ formā corꝑis.2° ex h̄ oñdit ꝙ in determinādo de aīa oꝫ ſpālem mētōeꝫ facere ḋ corꝑe.3° ex his q̄ dixerat ꝯcludit q̄l'r diffiniēda ſit aīa.2ª ibi.(Et ꝑꝑ h̄ hn̄.) 3ª ibi(Cū qdē igr̄)circa p̄ͫ duo facit ſꝫ ꝙ dupl'r ꝓbat ītentū.2ª ibi.(Tripl'r.n. dicta)in probādo aūt animaꝫ eſſe formā intendit talem rationem.viuimus ſentimus ⁊ ſanamur ⁊ vl'iter omnem actōeꝫ facim⁹ p̄ncipal'r ꝑ formā:ex ꝯñti ꝑ māꝫ:ſ; aīa eſt q̄ p̄mo viuimus ⁊ ſentimus: ⁊ alias actōes facimus.ḡ aīa ē forma ⁊ ñ mā.In hac āt rōne ſic ꝓcedit:q: p̄ ponit maio-

tem.2ᵒ minorē.3ᵒ ꝯnē.2ᵃ ibi(Anima āt hoc)3ᵃ ibi(Qua
re rō q̄dā)ponit ḡ ꝑ maiorē.vȝ.ꝙ agere ꝓncipalr̄ eſt a for
ma ⁊ ex ꝯūi a mā.dicens ꝙ qm̄ quo viuimus ⁊ quo ſenti
mus dr̄ duplr̄ ſicut ⁊ quo ſcimus.dicimus autē h̄ ꝑ qd̄ ſci
mus eē q̄dē ſciam illud aūt eſſe aiam. vtroq̄ȝ.n. hoꝝ tam
ſcia q̄ȝ aīa dicimur ſcire.ſilr̄ aūt ⁊ q̄ ſanamur eſt duplr̄:qꝛ
aliud q̄dē eſt ſanitas:aliud aūt ē quo dicimur ſanari:tāq̄ȝ
ꝑte q̄dā corporis aut tanq̄ȝ ⁊ toto corpore hoꝝ aūt q̄bᵒ ſa
namur ⁊ ſcimus ſcia q̄dē ⁊ ſanitas ſe hȝ ſicut forma ⁊ ſpe/
cies q̄dā:⁊ ſicē rō ⁊ vt actᵒ ſuſceptiuoꝝ a q̄bᵒ ſup.ꝑmo ⁊ ꝓn
cipaliter egredit̄ agere:⁊ ſubdit q̄uo ſciētia ⁊ ſanitas ſunt
actus ⁊ forma ſuſceptiuoꝝ.dicēs ꝙ hec q̄dē.ſ.ſcia eſt actᵒ
⁊ forma ſciētifici.i.aīe ſciētifice:illa v̄o.ſ.ſanitas ē actus ⁊
forma corꝑis ſanabilis. ex h̄ aūt vult hr̄e ꝙ oȝ ad ip̄ȝ age
re vt ad ip̄m ſcire vel ad ip̄m viuere aliq̄d coopari ſubm.
nā vt ſubdit.in patiēte.n.⁊ diſpoſito vident̄ actiuoꝝ ieſſe
actᵒ.nā ſemꝑ ꝓpria forma req̄rit ꝓpriā ⁊ diſpoſitā mā̄ȝ.

Dubitaret forte aliq̄s:q̄uo agere a forma ⁊ a ſub/
iecto:ſȝ ꝓncipalr̄ a forma vt ſcire ⁊ cō/
ſiderare ꝑ ſciam ē a ſcia ⁊ ab aīa:ſȝ ꝓncipalr̄ a ſcia ⁊ actus
ſanatōis ē a ſanitate q̄ eſt forma corꝑis ⁊ ēt ab ipſo corꝑe:
ſȝ ꝓncipaliᵒ eſt a ſanitate. ¶ Dōȝ ꝙ omne qd̄ agit:agit vt
eſt in actu:⁊ qꝛ ꝓncipalr̄ actᵒ dr̄ de forma.iō agere ꝓncipa/
liter eſt a forma:mā aūt ſi ē in actu hoc ē iquātū eſt ꝯiun/
cta forme:q̄re ſi mā eſt rō agēdi h̄ eſt ex ꝯūi iquātuȝ ē in
actu ꝑ formā. ꝙ aūt ipſa mā ſit aliq̄ mō rō agēdi pȝ:qꝛ eo
ip̄o ꝙ actus actiuoꝝ ſunt in patiente ⁊ diſpoſito: ⁊ eo ipſo
ꝙ ꝓpria forma nō hȝ eē niſi in ꝓpria materia:ſic materia
ꝓpa req̄rit vt ſit ſub ꝓpria forma: ſic oȝ ip̄aȝ materiā ſal/
teȝ ex ꝯūti eē rōnē ⁊ cām ⁊ oīs actᵒ ⁊ oīs actōis q̄ egredit̄
a forma.iō pħus in volēdo oūdere ꝙ agere ꝓncipalr̄ erat
a forma dixit ꝙ forma erat actᵒ ⁊ rō ſuſceptiui. volēdo āt
ꝓbare ꝙ ad ip̄ȝ agere aliq̄d faciebat materia ⁊ ſubm: di/
xit ꝙ actᵒ actiuoꝝ ſunt in patiēte ⁊ diſpoſito vel ꝙ idē ē:
oȝ ꝓpriā formā ieſſe ꝓpe materie. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Anima autē hoc quo viuimus: ⁊ ſentimus:
⁊ mouemur: ⁊ itelligimus primo. Quare ra/
tio vtiq̄ȝ quedam erit ⁊ ſpecies:ſed non vt ma
teria ⁊ vt ſubiectum.

¶ Poſita maiori.vȝ.ꝙ agere ꝓncipalr̄ ⁊ ꝑ eſt a forma po/
nit minorē ⁊ infert ꝯnē dicēs ꝙ aīa aūt ē hoc q̄ ꝑmū ⁊ ꝓn/
cipaliter viuimus ſentimus mouemur ⁊ itelligimus. q̄re
erit vtiq̄ȝ ipſa aīa ſicē q̄dā rō ⁊ ſpēs ⁊ nō vt materia ⁊ ſubȝ.
¶ Nōnᵐ aūt ꝙ aīa eſt quo ꝑmo viuimus ſentimus ⁊ iīel
ligimus ⁊ mouemur:qꝛ viuere ꝓut noīat opa vite ⁊ etiaȝ
opa ſenſitiua ⁊ alia q̄cūq̄ȝ opa opat̄ aīa mediātibᵒ aliq̄bᵒ
potētijs: ita ꝙ aīa reſpectu illoꝝ opeꝝ ſe habȝ ſicut ꝓnci/
piū ꝓncipale ⁊ ꝑmum.potentie v̄o ſicut ꝓncipiū imediatū
⁊ ꝓximum. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.25 ¶ Triplicter.n.dicta ſuba ſicut diximus:qua/
rū hec q̄dē ſpēs:illud aūt materia: aliud aūt ex
vtriſq̄ȝ:hoꝝ aūt materia q̄dē potētia:ſpēs autē
actus: poſtea ex vtriſq̄ȝ aīatū nō corpᵒ eſt actᵒ
aīe:ſed ipſa corporis cuiuſdam.

¶ Adducit 2ᵃᵐ rōnē ꝙ aīa ſit actus ⁊ forma dicens ꝙ.ſi/
cut.n.diximus triplex ē dicta ſuba:quaꝝ h̄ q̄dē eſt ſpēs: il
lud v̄o materia:aliud aūt ē ex vtriſq̄ȝ ꝯpoſitū.hoꝝ āt tn̄ iū
materia ē q̄dē potētia ſpēs aūt ē actᵒ poſtea ex vtriſq̄ȝ eſt
ip̄ȝ aiatū.ḡ materia ⁊ corpᵒ ſunt ꝑtes aiati.oȝ ḡ alteꝝ hoꝝ
eſſe formā ⁊ actū alteriᵒ:ſȝ corpᵒ nō ē actᵒ aīe:ſȝ oȝ ꝙ ipſa
aīa ſit actᵒ ipſiᵒ corꝑis.aīa ḡ erit actᵒ ⁊ forma. ¶ Nōnduȝ
aūt ꝙ nūq̄ȝ ex duobus fit vere vnū niſi vnū illoꝝ ſe hēat
vt actus.aliud v̄o vt potentia:q̄re ſi ex aīa ⁊ corꝑe fit aīa/
tuȝ.oȝ vnū eē actū reſpcū alteriᵒ:ſȝ corpus nō ē actus aīe
erit ergo aīa actus eius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ꝓp hoc bn̄ opinant̄ q̄bus videt̄:neq̄ȝ ſine Cō.26.
corꝑe eſſe:neq̄ȝ corpus aliqd̄ aīa . corpus q̄dē
enim nō eſt:corporis aūt aliquid eſt. Et ꝓpter
hoc in corpore huiuſmodi : ⁊ nō ſicut priores
ad corpus aptabāt ipſam: nihil diffinientes in
quo: ⁊ quali: ⁊ vere cuȝ nō videat̄ accipe qd̄li
bet ꝯtingēs. ſic aūt fit ⁊ ſcd̄m rōnē. Uniuſcu/
iuſq̄ȝ enim actus in potētia exiſtētis: ⁊ in ꝓpria
materia aptus natus eſt fieri.

¶ Oſtēſa aīaȝ eſſe actū ⁊ formā corꝑis.ait ex h̄ ꝙ in deter
minādo de aīa oȝ ſpālē mētōeȝ facere de corꝑe. ⁊ tūc con
cludēdū eſt ꝙ diffōni ſpāli ſupaddēda ē diffō cōis q̄ ſpā/
lem mētiōeȝ facit de corꝑe.dicit ḡ. ⁊ ꝓp h̄ ſup.ꝙ aīa ē actᵒ
⁊ forma corꝑis:bn̄ opinant̄ q̄bᵒ vr̄ neq̄ȝ aīaȝ eē ſine corꝑe:
neq̄ȝ eē aliqd̄ corpᵒ:corpus q̄dē.n.nō ē aīa:eſt tn̄ aīa aliq̄d
corꝑis:qꝛ ē forma ⁊ actus eius:⁊ ꝓp hoc aīa ē in corꝑe ⁊ in
corꝑe hꝯ.ſ.apto ⁊ diſpoſito. ⁊ iō nō ē adaptāda q̄cūq̄ȝ aīa
ad qd̄cūq̄ȝ corpᵒ:ſicē q̄dā ꝑores.i. q̄dā āti quoꝝ adaptabāt
ip̄aȝ aīaȝ ad qd̄cūq̄ȝ corpᵒ :nihil tn̄ diffiniētes ī q̄ ⁊ q̄li cor
pore oȝ eē aīaȝ:⁊ vere repħēſibiles erāt:cū nō videat̄ aīa
accipe idr̄nter qd̄libȝ corpᵒ ꝯtingēs.ſic aūt fit ⁊ ſ̄m rōneȝ
ſi ꝓpriū corpᵒ adaptet̄ ꝓpe aīe.nā actᵒ vniuſcuiuſq̄ȝ ī po/
tētia exñtis in materia diſpoſita ⁊ ꝓpria aptᵒ natus ē fie/
ri. ¶ Nōnᵐ aūt ꝙ forma vt forma ē ſemꝑ ē in materia.ꝙ
ſi ꝯtigat aīaȝ ſepari a corꝑe quādiu manet ſepata ñ ē for/
ma materie:qꝛ nō iformat ipſam materiā. ¶ Nōnᵐ ēt ꝙ
antiq̄ determinātes de aīa ⁊ nihil diffinientes de ſuſcepti
bili fuerūt pytagorici q̄ fabuloſe loq̄ntes dicebāt q̄ȝlibet
aiam igredi qd̄libet corpus. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Qȝ quidē igit̄ actus eſt quidā ratio ponit̄ ha/
bentis eſſe huiuſmodi materiā ex his.

¶ Cōcludit ex dictis q̄liter diffiniēda ſit aīa.d. ꝙ q̄dē igit̄
aīa ē actus q̄dā ⁊ rō potētia vitā hn̄tis ⁊ eā eē hꝯ actū q̄.ſ.
ꝑmo viuit̄ ſentit̄ intelligit̄ ⁊ fit motᵒ ſ̄m locū manifeſtū
eſt ex his.i.ex dictis.ex habitis.n.in v̄bis phī accipiēda ē
diffō aīe ꝯplectēs tā diffōnem ꝓpriā q̄ȝ cōeȝ. ¶ Nōnduȝ
aūt ꝙ addēdo diffōnem aīe cōem diffinitiōi ſpāli fit vna
diffinitio que eſt tota demōſtratio poſitiōe differens. naȝ
diffinitio cōis vt oūdebat̄ ſupra: cōcludi habȝ ꝑ diffōneȝ
ſpālem .vn̄ ⁊ hunc modū tenuit pħus in lectōe ꝑſenti. nā
ꝑ hoc ꝙ anima eſt id quo ꝑmo viuimus ſentimus itelligi
mus ⁊ ſ̄m locū mouemur:ex q̄bus accipi pn̄ ſpāles diffō
nes aīe ꝯcluſit aiam eſſe ſpēm ⁊ actū corꝑis q̄ ē cōis diffō
ipſius:q̄re vt in ꝑcedētibus tāgebat̄:lectio ꝑſens dupliciter
ꝯtinuari pōt ad ꝑcedētia.ꝑ vt phs ꝑ diffōnes ſpāles ve/
lit ꝯcludere diffōnē cōem.nā ꝑ hoc ꝙ anima eſt quo ꝑmo
viuimus ⁊c̄.ꝯcludit̄ ꝙ ſit forma ⁊ actus corꝑis.nam diffi
nitio ſpālis ꝯcludere hȝ diffōnem cōem. 2ᵒ pōt introduci
hoc lr̄a. vt velit pħus ꝙ diffōni ſpāli ſuꝑ addēda ſit diffi/
nitio cōis:ſed he due ꝯtinuationes q̄ſi in idē tēdunt: qꝛ ſi
vna diffōnum ꝯcludit̄ ꝑ aliam:oȝ ad ꝑfectā diffōnem ha
bendā vtrāq̄ȝ diffōneȝ combinare . nā ille ꝑfecte diffinit
qui vnam diffinitioneȝ conflat ex duabᵒ diffōnibus.qua/
rū vna ē demōſtratōis ꝓncipiū.alia v̄o eſt demōſtratiōis
ꝯcluſio.poteſt etiā ⁊ 3ᵒ mō cōtinuari ſic: ꝙ phs in ꝓncipio
huius ſecūdi inueſtigabit diffōnem aīe cōem q̄ eſt demon
ſtratiōis ꝯclo.in lectōe āt heſterna ibi(qm̄ āt ex icertis)
inueſtigauit diffōnes anime ſpāles ⁊ ꝓprias que ſunt de/
monſtratōis ꝓncipiū:in lectiōe aūt ꝑſenti que incepit ibi:
qm̄ aūt quo ꝑmū viuimus.docet addere diffinitiōes ſpe/
ciales diffinitioni cōi.⁊ ꝑ ꝯn̄s inueſtigat diffōnem anime
que eſt tota demonſtratio pōne differens.

¶ Co. 27. **P**Otentiaꝝ aũt aïe q̄ dicte ſunt aliꝫ qͥ-dem inſunt oẽs: aliꝫ vͦo quedã haꝝ: qbuſdã vͦo vna ſola ¶ Potentias vͦo dicimus: vegetatiuũ: appetitiuũ: ſenſitiuũ: motiuũ ſm locũ: ⁊ intellectiuũ.

¶ Poſtq̃ phs poſuit diffõnẽ cõem omni aïe: ⁊ docuit ſm diuerſa opa vite. ⁊ ſꝫ diuerſas potẽtias accipe ꝓprias diffinitões cuiuſlibꝫ aïe. In pte iſta enũerat potẽtias ipſius aïe: ⁊ oñdit q̃uo ſe hñt hꝰ potẽtie adiuicẽ ex q̄ oñſione clarius appet q̃uo ſumẽda eſt diffõ aïe tam cõis q̃ ẽt ꝓpria. tria ḡ facit: qꝛ pͣ ait ꝙ nõ oẽs potẽtie inſunt oïbus aïatis ⁊ enumerat potẽtias ipſiꝰ aïe. 2ͦ oñdit q̃uo potentie ſe hñt adiuicẽ. 3ͦ ex his q̄ dixerat declarat q̃uo accipiẽda ẽ cõis diffõ aïe ⁊ q̃uo ꝓpria. 2ͣ ibi (Ineſt aũt plãtis) 3ͣ ibi (Manifeſtũ igiꝛ) Dicit ḡ ꝙ potẽtiaꝝ aũt aïe q̄ dicte ſunt aliꝫ qdẽ inſunt oẽs vt hominibꝰ: aliꝫ vͦo q̄dã haꝝ vt aïalibus aliꝫ: qbuſdã vͦo vna ſola vt plãtis. enumerat aũt hꝰ potẽtias. dicẽs potẽtias aũt dicimus vegetatiuũ ſenſitiuũ appetitiuũ ſm locũ motiuũ ⁊ itellectiuũ. ¶ Nõnͫ aũt necitatẽ hꝰ capl̃i ex hoc cõſurgere. nam cum ſupra dixit circa ipaꝫ aïaꝫ ſumẽdas eſſe q̄ttuor diffões ſpãles: quaꝝ pͥma competit plantis. 2ͣ animalibus impfectis. 3ͣ perfectis. 4ͣ hominibus. Dubitaret forte aliqs: cũ ſint quinqꝫ potentie aïe. ꝙ tales diffinitiones ſpãles deberẽt eſſe qnqꝫ. ḡ pͥncipalis intẽtio phi in hoc capl̃o eſt oñdere ꝙ appetitiuũ nõ ꝯſtituit diuerſuꝫ gradũ aïatoꝝ: ſꝫ alie diuerſuꝫ gradũ aïatoꝝ ꝯſtituũt: q̄re lꝫ ſint qnqꝫ potẽtie q̄ttuor tñ ſunt gradus aïatoꝝ: ⁊ ſm eos ſumunꝛ q̄ttuor diffões ſpãles. Ide eſt ꝙ poſt diſtictõeꝫ haꝝ potẽtiaꝝ ⁊ hoꝝ graduũ. declarat q̃uo ſumenda eſt diffõ aïe cõis ⁊ q̃uo ꝓpria. nã ⁊ ſi talia ſupius tacta ſunt: tñ p ea que hic tradenꝛ manifeſtiꝰ poterunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ineſt aũt plantis vegetatiuũ ſolũ: alteris aũt hoc ⁊ ſenſitiuũ. ſi aũt ſenſitiuũ ⁊ appetitiuũ: ⁊ appetitus quideꝫ enim deſiderium: ⁊ ira: ⁊ voluptas ſunt.

¶ Oñdit q̃uo hꝰ potẽtie ſe hñt adiuicẽ. circa qͦd duo facit: qꝛ pͥmo oñdit q̃uo ſe hẽant adiuicẽ vegetatiuũ ſenſitiuũ. 2ͦ q̃uo ſe hñt ad potẽtias alias. ſ. ſm locũ motiuũ ⁊ itellectiuũ. 2ͣ ibi (Quibuſdã aũt ad hͦ ineſt) Circa pͥmũ duo facit: qꝛ pͥmo facit qͦd dcm̃ eſt. 2ͦ qͦdã qͦd ſuppoſuerat manifeſtat ibi (Animalia aũt oïa) Dicit ḡ ꝙ ieſt aũt plãtis vegetatiuũ ſolũ. alteris aũt aïatis. vt aïalibus ineſt hꝰ potẽtia. ſ. vegetatiuũ ⁊ ſenſitiuũ. ſi aũt in eis ieſt ſenſitiuũ ineſt ⁊ appetitiuũ. he ḡ potẽtie ſic ſe hñt adiuicẽ: qꝛ vegetatiuũ põt ſepari a ſenſitiuo: ſꝫ ſenſitiuũ nõ ſepaꝛ ab appetitiuo. addit ãt qd appellat appetitiuũ dicẽs ꝙ appetitiuũ. qdẽ. n. ſunt ira deſideriũ ⁊ voluñtas. ¶ Nõnͫ aũt ꝙ appetitus duplex ẽ. itellectiuus vt voluñtas. ⁊ ſenſitiuꝰ. ⁊ hͦ diuidiꝛ in iraſcibilẽ ⁊ ꝯcupiſcibilẽ. oẽs ḡ appetitus ſunt tres. vꝫ. ꝯſideriũ ſiue ꝯcupiſcibilis. ira. i. iraſcibilis ⁊ voluñtas. alia aũt lr̃a hꝫ voluptas. ⁊ tũc totũ referẽdũ eſt ad appetitiuũ ſenſitiuũ: qꝛ deſideriuꝫ ira ⁊ voluptas vt noïant paſſiões nõ repiunꝛ niſi in appetitu ſenſitiuo. vtꝝ aũt repiaꝛ voluptas circa appetituꝫ intellectiuuꝫ: ⁊ quomodo habꝫ eſſe in tali appetitu nõ preſentis eſt ſpeculatõis.

¶ **Dubitaret** forte aliqs. vtꝝ plãtis iſit appetitus. ⁊ vr̃ ꝙ ſic. nã appetitus ẽ q̄daꝫ iclinatio ſeq̄ns formã. ſi ḡ plãtis ieſt forma q̄ eſt aïa. oꝫ ſm formaꝫ illã dare iclinatõeꝫ aliq̃ quã vocamus appetitum. ¶ Dicendũ ꝙ ſicut ẽ de motu: ita ſuo mõ ẽ de appetitu. ſicut ḡ videmus duplicẽ motũ. vnus q ẽ ad vnã dr̃ntiaꝫ põnis q eſt mediãte grauitate ⁊ leuitate: ⁊ hic ẽ p nãm alicuiꝰ elementi. aliꝰ vͦo eſt ad oẽm dr̃iaꝫ põnis: ⁊ hͦ eſt ab aïa. ſic duplex ẽ appetitus. vnus ſeq̄ns formã nãlem: ⁊ hic ẽ appetitus nãlis ſic dicimus ꝙ lapides ⁊ grauia appetũt eẽ deorſuꝫ. aliꝰ ẽ appetitꝰ ſeq̄ns formã apphẽſaꝫ. ⁊ hͦ dr̃ eẽ aïalis. plãtis ḡ ieſt appetitꝰ nãlis: nõ aïalis: qꝛ carẽt apphẽſiõe ⁊ cognitõe. ¶ Dicamus ḡ ꝙ ſic mixta inaïata hñt pfectiorẽ formã q̃ elta: tñ qꝛ p formã illã nõ ꝯpetit eis aliꝰ motus a motu eltoꝝ: ſꝫ mouenꝛ p nãꝫ elti pdñantis in ipſis. iõ nõ loquimur aliter de motu mixtoꝝ q̃ eltoꝝ: ſic ⁊ plante lꝫ habeant pfectiorẽ formã q̃ alia inaïata: tñ qꝛ ſm formã illam nõ hñt aliũ modũ appetẽdi q̃ alia inaïata: eo ꝙ cognitiõe carcãt ſic illa. iõ nõ aliter loq̄ndũ ẽ de appetitu plantaꝝ q̃ de appetitu inaïatoꝝ. dr̃ ḡ plante nõ hẽre appetitũ: nõ qꝛ nõ hẽant appetitũ nãlẽ: ſed qꝛ nõ hñt aliquã potẽtiã aïe appetitiuã ſupadditã appetitui nãli.

¶ **Alterius** forte dubitaret aliqs. vñ ſeqꝛ hͦ ꝯñtia ꝙ qbꝰ ieſt ſenſitiuũ ieſt ⁊ appetitiuũ. ¶ Dicẽdũ ꝙ appetitꝰ vt ſupra dicebaꝛ eſt quedã iclinatio ꝯñs formã. eo. n. ipo ꝙ alicui aliq̄ forma iprimiꝛ oꝫ ſm formã illã hr̃e aliquẽ ordinẽ ⁊ aliq̃ iclinatõeꝫ quã vocamus appetitũ. vt eo ipo ꝙ in grauibꝰ hꝫ eſſe forma grauis: ex forma illa iclinanꝛ ⁊ ordinanꝛ ad locũ deorſuꝫ ⁊ appetũt deorſuꝫ eẽ. ſi ḡ iclinatio ⁊ appetitꝰ ſic ſeqꝛ formã ꝓut in aliquibꝰ repiꝛ alius ⁊ alius modus receptõis forme: repiꝛ in ipſis alius ⁊ aliꝰ appetitus plãte. ḡ ⁊ vr̃ oïa inaïata: qꝛ nõ recipiũt formã niſi mãliter tantũ. nõ hñt niſi vnũ appetitum vt appetitũ nãlẽ ſeq̄ntẽ formã nãliter ipreſſam. aïalibus vͦo in qbꝰ repiꝛ cognitio ſenſitiua ꝯpetit duplex modus receptiõis forme. alterãꝛ. n. ſenſitiua mãliter ſic alia corpora nãlia. ⁊ ẽt alterãꝛ itẽtõaliter: eo ꝙ ſenſitiua ſunt. nã ſenſus ſuſceptiuus eſt itentõis ſenſibiliũ ⁊ ſuſcipit formã ſine mã. In aïalibꝰ ḡ repiꝛ duplex appetitꝰ ſm duplicem modũ receptiõis forme. ꝓut. n. recipiũt formã mãliter rõne q̄ ſunt corpora nãlia cõpetit eis appetitus nãlis: ſꝫ ꝓut ſuſcipiũt formã ſine mã ꝯpetit eis appetitꝰ ſenſitiuus q diuidiꝛ in irã ⁊ ꝯcupiſcẽtiã. hoïbꝰ vͦo qbꝰ p itellectũ ꝯpetit pcipere formã cõem vr̃ ineſt nõ ſolũ appetitus naturalis ⁊ ſenſitiuus: ſꝫ itellectiuus. ¶ Dicamus ḡ triplicẽ eſſe ſuſceptõeꝫ forme: qꝛ aliqñ ſuſcipiꝛ forma cũ mã ⁊ cũ ꝯditõibus materie: ⁊ ſic mutanꝛ inſenſibilia. aliqñ vͦo ſuſcipiꝛ forma ſine materia: qꝛ nõ ſuſcipiꝛ realiter: ſed intẽtionaliter: nõ tñ ſuſcipiꝛ ſine ꝯditõibus materie: qꝛ recipitur pticulariter ⁊ hͦ ⁊ nũc. ⁊ ſic mutanꝛ ſenſus. ſenſus. n. dr̃ ſuſcipe formã ſine mã: qꝛ nõ recipit eã realiter: ſꝫ itẽtiõaliter: ſuſcipit tñ eã cũ ꝯditõibꝰ materie: qꝛ recipit ipaꝫ pticulariter ⁊ hͦ ⁊ nũc. tertiꝰ modus receptõis forme ẽ cũ ſuſcipiꝛ penitus imãliter. ⁊ talis ẽ ſuſceptio intellectꝰ q recipit formã ſine mã ⁊ ſine ꝯditõibꝰ materie. plãtis ḡ ⁊ ceteris corpibꝰ inaïatis ꝯpetit ſolus vnus modus receptiõis forme. iõ hñt ſolũ vnũ appetitũ vt nãlẽ: ſꝫ ſenſibilibꝰ ꝯpetit duplex modus ſuſceptõis. iõ duplicẽ hñt appetitũ nãlẽ ⁊ ſenſitiuũ. in hoïbꝰ vͦo in qbꝰ triplex modus ſuſceptõis forme ẽ. ſ. vnus nãlis aliꝰ itentõalis ſenſibilis. tertiꝰ q ẽ penitus imãlis vt ꝓut ſuſcipit formas itelligibiles eſt triplex appetitꝰ. ſ. nãlis ſenſitiuꝰ ⁊ itellectiuꝰ: cũ ḡ q̄riꝛ. vñ ſeqꝛ hͦ ꝯñtia ꝙ hñtia ſenſitiuũ hñt ⁊ appetitiuũ: dici dꝫ ꝙ qꝛ habẽtibꝰ ſenſitiuũ cõpetit aliꝰ modus ſuſceptionis forme q̃ aliꝫ corpibꝰ nãlibus carentibꝰ ſenſu: opꝫ ꝙ aïalibus pter appetitũ nãlem ſeq̄ntẽ nãlem formã competat appetitꝰ ſenſitiuus. ſeq̄ns formã apphẽſaꝫ ſm ſenſuꝫ ex hͦ aũt pꝫ: q̄re plãtis ſm ꝙ aïate ſunt nõ dr̃ hr̃e appetituꝫ: qꝛ ex eo ꝙ plante hñt aïam nõ cõpetit eis aliqs modus ſuſceptionis forme q nõ cõpetat rebus inanimatis. oïno eni plãte imutanꝛ ſicut altera inanimata. iõ ſup appetitũ nãlẽ non hñt aliquẽ aliũ appetitũ. itaqꝫ cũ hͦ nõ loquiꝛ phus de appetitu naturali: ſꝫ de eo q eſt pars potẽtialis aïe dicimus. plantas nõ hr̃e appetitũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Animalia aũt oĩa hñt vnũ ſenſuʒ tactus: cui aũt ſenſus ineſt: huic ⁊ letitia: ⁊ triſtitia: ⁊ dulce ⁊ triſte: quibus aũt ⁊ concupiſcentia: delectabilis enim appetitus hic.

¶ Quia dixerat ꝙ hñtia ſenſuʒ hñt ⁊ appetituʒ. iõ hic ꝓbat qð dixerat: ⁊ qꝛ oĩa hñtia ſenſuʒ hñt tactũ: ꝓbat ꝙ oĩbus qbꝰ ĩeſt ſenſus tactꝰ ĩeſt ⁊ appetitꝰ. põt aũt ſic formari rõ. qbuſcũqꝫ ĩeſt ſenſus ĩeſt tactꝰ. qbuſcũqꝫ ĩeſt tactꝰ ineſt appetitus. ğ oĩa hñtia ſenſuʒ hñt appetituʒ. ꝓbat ğ ꝙ hñtia tactũ hñt appetitũ: ⁊ qꝛ guſtꝰ eſt qdã tactꝰ. iõ duo facit: qꝛ p̃mo oñdit ꝙ hñtia tactũ hñt appetitũ. 2° ꝙ hñtia guſtũ hñt ⁊ appetitũ ibi (Sapor vero vt delectamentũ) circa primũ duo facit ſm ꝙ dupl'r ꝓbat itentũ. 2° ibi. (Adhuc alimẽtũ) dicit ğ ꝙ aĩalia oĩa saltẽ hñt vnũ ſenſuʒ vt tactuʒ. cui aũt ineſt ſenſus tactꝰ huic ⁊ letitia ⁊ triſtitia ⁊ dulce ⁊ triſte ĩeſſe põt. qbꝰ aũt hec ĩſunt ĩeſt ⁊ ꝯcupiſcẽtia. ⁊ ꝑ ꝯñs appetitꝰ: qꝛ hec. ſ. ꝯcupiſcẽtia eſt appetitꝰ rei delectabilis. ¶ Notãdum aũt ꝙ ſenſus tactꝰ ſi iũgat̃ cũ aliq̃ diſcõueniẽti vt ſi pungat̃ cũ acu dolet. ſi vero iũgat̃ cõueniẽti delectat̃: ⁊ qꝛ delectatio ⁊ dolor nõ põt eẽ ſine appetitu: cuicũqꝫ ĩeſt ſenſus tactꝰ ineſt appetitus: q̃re verũ eſt qð dicebat̃. vʒ. ꝙ cui ĩeſt ſenſus eſt appetitus cũ nulli inſit aliqs ſenſus niſi inſit ei ſenſus tactus. ¶ Deĩde cum dicit.

Cõ.28 ¶ Adhuc aũt alimẽti ſenſuʒ habẽt. tactus. n. alimenti ſenſus: ſiccis. n. ⁊ hũidis: ⁊ calidis ⁊ frigidis alunt̃ oĩa viuẽtia. horũ aũt ſenſus tactus: ſed aliorũ ſenſibiliũ ſcðm accidẽs: nihil. n. in alimẽtũ cõfert ſonitus: neqꝫ color: neqꝫ odoratꝰ: humor aũt vnũ aliqð eſt tãgibiliũ. Eſuries aũt ⁊ ſitis: cõcupiſcẽtia ⁊ eſuries: ꝙ calidi: ⁊ ſicci: ſitis aũt frigidi ⁊ humidi.

¶ Adducit aliã rõnẽ oñdens ꝙ hñtia ſenſuʒ tactꝰ hñt appetitũ. d. ꝙ adhuc hñtia ſenſum tactꝰ hñt ſenſuʒ alimẽti: qꝛ ſenſus tactus eſt ſenſus alimẽti. ſiccis. n. ⁊ hũidis ⁊ calidis ⁊ frĩdis alunt̃ oĩa viuentia. horũ aũt ẽ ſenſus tactꝰ. ğ reſpectu tãgibiliũ ſumit̃ alimẽtũ. alia vero ſenſibilia ꝑ accñs faciũt ad nutrimẽtũ. iõ ſubdit ꝙ aliorũ ſenſibiliũ ſm accidẽs hʒ eſſe nutrimẽtũ nec ſonus neqꝫ color nec odoratus. i. odor q̃ ſunt obiecta aliorũ ſenſuũ qðcũqꝫ iſtorũ nihil cõfert in alimentũ. humor aũt. i. ſapor ⁊ ſi aliqd ꝯfert ad alimentũ hoc eſt qꝛ ſapor ẽ vnũ aliqð tãgibiliũ. obĩa ğ tactꝰ ꝑ ſe faciũt ad alimẽtũ: ſʒ obiecta aliorũ ſenſuũ faciũt ꝑ accidẽs: ſʒ reſpcũ alimẽti hʒ eſſe ꝯcupiſcẽtia. ğ reſpcũ ſenſibiliũ tactꝰ hʒ eẽ ꝯcupiſcẽtia ⁊ cui ĩeſt tactꝰ ineſt ꝯcupiſcẽtia. ꝙ aũt ſm alimentũ ſumat̃ ꝯcupiſcẽtia pʒ qꝛ eſuries. i. fames ⁊ ſitis reſpiciũt alimẽtũ ⁊ ꝯcupiſcẽtia eſt ſm ipſa: ꝙ aũt ſic ſit pʒ qꝛ ⁊ eſuries qdẽ ẽ ꝯcupiſcẽtia calidi ⁊ ſicci: ſitis aũt eſt frĩdi ⁊ hũidi. ¶ Notãduʒ aũt ꝙ cuicũqꝫ ĩeſt ſenſus tactꝰ ĩeſt ſitis vel eſuries. cui vero ineſt aliqð horũ ineſt appetitꝰ ⁊ ꝯcupiſcẽtia alimẽti. q̃re cuicũqꝫ ineſt ſenſus tactus ĩeſt appetitꝰ aliqs vel cõcupiſcẽtia. ¶ Notãdum ẽt ꝙ ex eiſdẽ nutrimur ⁊ ſumus: ⁊ qꝛ ſumus ex q̃ttuor el'tis nutrimur ex mixtis ⁊ ꝯpoſitis ex q̃ttuor el'tis. vnũ. n. ſolũ non ſufficit ad nutritiõeʒ alicuiꝰ aĩati: q̃re cũ mixta ſm ꝙ hꝰ ſint calĩa vel frĩda hũida vel ſicca nutrimur calidis humidis frĩdis ⁊ ſiccis. ⁊ qꝛ he ſunt dĩ̃ntie tãgibiliũ dr̃ tactꝰ eẽ ſenſus alimẽti: ⁊ dĩ̃ntie tãgibiliũ ꝑ ſe faciũt ad alimẽtuʒ: dĩ̃e vero aliorũ ſenſuũ faciũt ꝑ accñs nõ ꝑ ſe. ſi aũt ſapor qð eſt obm guſtꝰ facit ad alimẽtũ hoc eſt qꝛ guſtꝰ eſt qdã tactus ⁊ guſtabile ẽ qðdã tãgibile. ſi aũt tactꝰ ꝑ ſe eſt ſenſus alimẽti cui ĩeſt ſenſus tactꝰ ĩeſt appetitꝰ ⁊ ꝯcupiſcẽtia alimenti. nihil. n. hʒ ſenſum tactus niſi deſideret frigida vel calida vel hũida vel ſicca: quare omne tale neceſſe eſt habere appetitum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sapor vero vt delectamẽtũ horũ eſt. ¶ Certificandũ aũt de his poſterius eſt: nũc aũt ĩtantũ dcm̃ ſit: ꝙ aĩalibus habentibus tactũ ⁊ appetitus inſit. De fantaſia aũt ĩmanifeſtũ. poſteriꝰ autem intendendum eſt. Cõ.29

¶ Quia guſtꝰ eſt qdã tactꝰ oñdit ꝙ hñtia guſtũ hñt ẽt appetitũ. d. ꝙ ſapor nõ eſt qðdã delectamentũ horũ. i. eorũ q̃ appetimus ꝑ famẽ vel ꝑ ſitĩ. ğ cui ĩeſt ſapor ĩeſt ei delectatio. ⁊ ꝑ ꝯñs appetitus. addit aũt ꝙ certificãduʒ eſt de his poſteriꝰ. nã de oĩbꝰ his ſenſibilibꝰ ĩfra plenius ẽ dcm̃. nũc aũt in tantũ dcm̃ ſit ꝙ aĩalibꝰ hñtibus tactũ inſit ⁊ appetitus. ⁊ ſubdit ꝙ de fantaſia aũt q̃ũo ſe hẽat ad appetituʒ vel ad ſenſuʒ tactꝰ: ⁊ vl'r ad oẽm ſenſum ĩmanifeſtũ ẽ. poſterius aũt intẽdendũ eſt de hoc. manifeſtũ eſt aũt ꝙ habentia tactũ habẽt appetitũ: ſed vtrũ habeant fantaſiam non eſt plene manifeſtum.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ ſupra mãifeſte dixit ꝙ cuicũqꝫ ĩeſt ſenſus ĩeſt ⁊ fantaſia. ğ ſicut ꝑ habita manifeſtũ eſt ꝙ cui ĩeſt ſenſus ĩeſt appetitꝰ: ſic ꝑ alia eſt etiã manifeſtũ ꝙ cui ĩeſt ſenſus ĩeſt fantaſia. ¶ Dicendũ duplicẽ eẽ fantaſiã. vnã ĩdetermiatã. aliã determinatã. vt ſupra diffuſiꝰ diximus. dato ğ ꝙ manifeſtũ ſit ꝙ cui ĩeſt ſenſus ĩeſt fantaſia ĩdetermiata: cui tñ ĩeſt fantaſia determiata nõdũ eſt manifeſtũ. vel poſſumus dicere ꝙ qꝛ de imaginatione ⁊ fantaſia infra plenius tractabitur. ideo dicit hoc ĩmanifeſtũ eſſe quid ſit de ipſa tenendum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quibuſdã vero adhuc ĩeſt ⁊ ſm locũ motiuũ: alteris aũt ĩtellectiuũ ⁊ ĩtellectꝰ vt hoĩbus: ⁊ ſi aliqð alterũ huiuſmodi ẽ: aut ⁊ honorabiliꝰ.

¶ Oſtendit quomõ ſe habeant ad alias potẽtias ſm locũ motiuũ ⁊ intellectiuũ dicẽs ꝙ qbuſdã aũt aĩalibꝰ adhuc. i. ſupra hec. vʒ. ſupra vegetatiuũ ſenſitiuũ ⁊ appetitiuũ ĩeſt ⁊ ſm locũ motiuũ. ğ ſm locũ motiuũ eſt aliqd ſuꝑadditũ alijs potẽtijs: ⁊ alia poſſunt ſeparı ab ipõ ⁊ nõ ẽcõuerſo. ⁊ ſubdit ꝙ alteris ſupple ſuꝑ oĩa hec ĩeſt intellectiuuʒ ⁊ intellectus vt hoĩbꝰ: ⁊ ſi aliqd alterũ eſt hꝰ hñs intellectũ ſicut homo aut ẽt eſt ⁊ honorabilius homine dicet̃. ¶ Notandũ etiam ꝙ ait ſi aliquid aliud eſt honorabilius homine ꝓpter corpora ſuꝑceleſtia que dicunt̃ eẽ animata ⁊ habere de virtutibus anime intellectiuã ⁊ deſideratiuã.

Manifeſtũ igit̃ eſt: qm̃ eodẽ modo vna vtiqꝫ erit rõ aĩe ⁊ figura: neqꝫ eniʒ ibi figura eſt p̃ter triangulũ ⁊ figuras. q̃ ꝯñter ſunt: neqꝫ hic anima preter p̄dictas ẽ: fiet ãt vtiqꝫ ⁊ in figuris ratio cõmunis: q̃ cõuenit qdeʒ oĩbus. ꝓpria aũt nullius erit figure: ſimil'r. n. ⁊ in dictis aĩalibus. Cõ.30.

¶ Poſtq̃ prius oñdit q̃ũo potentie anime ſe hñt adiuicẽ: qꝛ vt pʒ appetitiuũ nõ facit gradũ diſtinctuʒ ab alijs: ſed alie q̃ttuor potẽtie vt vegetatiuũ ⁊ ſenſitiuũ ⁊ ſm locum motiuũ ⁊ intellectiuũ faciunt diſtinctũ gradũ animatorũ cuʒ ſm hos gradus ſumende ſint ſpãles ⁊ ꝓprie diffõnes aĩe que addẽde ſunt diffõni anime cõi vt habeat̃ cõpleta diffinitio eius. iõ in ꝑte iſta poſt diſtinctionẽ harũ potẽtiarũ ⁊ horũ graduũ ſpãliter deſcẽdit ad oſtẽdendũ q̃ũo accipiẽda ſit de aĩa cõis diffinitio ⁊ q̃ũo ꝓpria. nã ⁊ ſi hec ꝑ habita aliq̃liter eſt manifeſtũ tñ ꝑ ea que hic dicent̃ magis veritas pote fiet. duo ğ facit: qꝛ p̃mo oñdit quomodo accipienda ſit de anima diffinitio cõis. 2° quomodo propria ibi (Simil'r aũt ſe hñt) circa p̃mũ duo facit: qꝛ p̃mo qð dcm̃

eſt.2° ex his q̄ dixerat ſpāliter deſcēdit ad icrepandū platonē ibi.(Vn̄ ridiculū ē)dicit ḡ φ manifeſtū igit̄ eſt qm̄ eodē mō erat vtiq̨ vna rō.i.diffō aīe ſicut figure.nā neq̨ ibi.ſ.in figuris eſt aliq̄ figura p̄ter triangulū ⁊ q̄drāgulū ⁊ alias figuras q̄ ſūt ɔñr . ſic neq̨ ibi.vꝫ. ex p̄te aīaꝝ eſt aīa aliq̄ cōis ſepata p̄ter vegetatiuū ſenſitiuuꝫ ⁊ alias ſpāles aīas. ⁊ ſubdit:φ fiet autē vtiq̨ ⁊ in figuris vna cōis rō.i. diffō q̄ ɔuenit qdeꝫ oībus figuris : nullius aūt figure erit ꝓpria.ſil'r aūt ⁊ in dictis aīalib⁹:vel in dictis aīab⁹: vt hꝫ alia lr̄a: ſe hēbit φ aſſignabit̄ rō cōis aīe q̄ ɔueniet oībus aīabus ⁊ nullius aīe erit ꝓpria. ¶ Nōnduꝫ aūt phūm dixiſſe querendā eſſe cōeꝫ diffinitōeꝫ aīe que ɔueniat omni aīe ꝑꝑ platonē q̄ q̄rebat diffinitōes reꝝ ſepataꝝ p̄termittens res naturales ⁊ ſenſibiles. ¶ Deide cū dicit.

¶ Vnde ridiculū eſt querere cōeꝫ rōnē ⁊ in his ⁊ in alteris: que nullius erit eoꝝ que ſunt propria ratio: neq̨ ſ̄m ꝓpriaꝫ ⁊ indiuiduā ſpēm: dimittentes huiuſmodi.

¶ Deſcēdit ad icrepotiōeꝫ platōis ſpāl'r.d.φ hn̄ ridiculuꝫ eſt q̄rere cōem rōnem.i.diffōnem ⁊ in his ⁊ in aīabus ⁊ in alteris reb⁹ nālibus q̄ rō.i.diffō nulli⁹ erit.i.nulli ɔueniet eoꝝ q̄ ſunt propria.i.q̄ ſunt ſpālia.talis ḡ oꝫ eſſe diffinitio aīe cōis:q̄ ɔueniat cuilibꝫ aīe ꝓprie.i.cuilibꝫ aīe ſpāli ⁊ addit φ neq̨ ſup.ſufficit q̄rere talē rōnem cōeꝫ dimittētes rōnē ſpālem ſ̄m ꝓpriā ⁊ īdiuiduā ſpēꝫ.ſic ḡ q̄rēda ē diffō cōis ɔpetēs cuilꝫ aīe:φ tn̄ nō p̄termittat̄ diffō ſpālis.

¶ Dubitaret forte aliq̄s:q: nō vr̄ itelligibile φ poſſit dari cōis diffō aīe q̄ nō ɔueniat cuilibet aīe ſpāli cuꝫ hoc ſit de rōne cōis: φ p̄dicat̄ de quolꝫ ſpāli. ¶ Dōm φ cōe qd̄ eſt in reb⁹:⁊ qd̄ p̄dicat̄ de reb⁹ diffiniri nō pōt niſi diffō illa ɔpetat cuilibꝫ p̄ticulariū:q: idē tenēdū eſt de diffinito ⁊ diffōne:q̄re ſi cōe qd̄ diffinit̄ predicat̄ de quolꝫ ſpāli:opꝫ diffōnē datā de ipſo p̄dicari ⁊ de quolꝫ tali:ſed ſi eēt vera opīo platonis ponēs vlīa ⁊ cōia hr̄e eſſe ſepatū ⁊ ꝑ ſe exiſtere:tunc de tali cōi ⁊ vlī oporteret dare diffōnem nō cōpetentē alicui p̄ticulari.nā q: idē iudiciū de diffōne ⁊ diffinito eſt:cū illud cōe ſit abſtractū nō poſſꝫ eſſentialiter de reb⁹ p̄dicari:eo φ nihil eſſentialiter de reb⁹ p̄dicari pōt:niſi qd̄ exiſtit in ip̄is:nec ēiū erit illius diffōneꝫ cōis nō ɔpetere alicui rei p̄ticulari : itaq̨ cū ſcīa ſit de reb⁹ ⁊ de vlībus q̄ ſunt in rebus ⁊ nō de ideis ⁊ de vlībus ſeporatis: ⁊ rurſus cū diffōnes ſint ipſaꝝ reꝝ ⁊ ipſoꝝ vlīuꝫ exītiū in rebus ⁊ nō ip̄oꝝ exēplariū nec ipſorū vlīuꝫ hn̄tium ꝑ ſe eſſe ne icidamus in poſitōeꝫ platōis ſ̄m quā oportebat dare diffōnem reꝝ cōium ⁊ vlīum nō ɔpetentē alicui p̄ticulariū : monet nos phs cauere nobis ne demus hꝰ diffōnē cōem. ¶ Aduertēdū tn̄ φ phus ex dictis platonis ɔ̄ platonē arguit. volebat.n.plato φ q: figure ita ordīate ſe hn̄t:q: poſt trigonū ē tetragonū ⁊ poſt tetragonū pentagonū: ⁊ q: vna figura eſt cā alteri⁹ in numeris ⁊ figuris q̄ ſic ordinate ⁊ cāliter ſe ɔn̄tur nō poſuit ideas ⁊ exēplaria ſepata.credidit eni φ ſufficeret ordo ⁊ cālitas q̄ repit̄ in numeris ⁊ figuris ad hoc φ poſſent diffiniri ⁊ eſſe ſcīa de ip̄is abſq̨ eo φ poneremus ideas ſepatas exn̄tes eoꝝ cās . arguit ḡ phs φ cū ita ordiate ſe excedant aīe ſicut numeri ⁊ figure:q: ſicut tetragon⁹ p̄ſupponit trigonū: ⁊ hꝫ tot āgulos quot hꝫ trigon⁹: ⁊ adhuc pl'es: ⁊ ſic trinitas p̄ſupponit dualitateꝫ: ⁊ hꝫ tot vnitates quot dualitas: ⁊ adhuc pl'es: ſic ſēſitiuū p̄ſuppōit vegetatiuū: ⁊ pōt qcq̄d p̄t ip̄m: ⁊ adhuc ampli⁹: ⁊ qd̄ dcm̄ ē de ſenſitiuo reſpcū vegetatiui: itelligēdū ē de ſ̄m locū motiuo reſpcū ſēſitiui: ⁊ de itellectīo reſpcū ſ̄z locū motiui:ordinē ḡ quē aſpicimus in figuris ⁊ numeris iuenimus in aīabus: quare ſi ibi nō eſt figura nec numerus p̄ter has figuras p̄ticulares:ſic nec in aīabus erit dare aliq̨ aīam idealē ⁊ ſepatam hn̄tē eſſe p̄ter has aīas. ⁊ ꝑ ɔn̄s nō erit dāda cōis diffinitio de aīa q̄ nō ɔpetat aīabus p̄ticularibus. ¶ Aduertendū eſt φ ſicut aīe gradatiꝫ ſe excedūt ⁊ ē dare ordinē quēdā in ip̄is aīabus:ſic oīa nālia ordiata ſunt. nā ſic oēs numeri hn̄t ordinē ad vnitatē:ſic oīs effectus ⁊ oīa naturalia hn̄t ordinē ad p̄riam cām q̄ eſt eēntia vnitatis ⁊ bonitatis . q̄re ſi ordinē iſtū quē aſpicimus in figuris ⁊ nūeris repimus in aīabus: ⁊ in alijs rebus nālib⁹ : bene dcm̄ eſt φ phus ait φ in his.i.in aīabus ⁊ in alteris rebus nālibus ridiculū eſt q̄rere cōem aliq̨ rōneꝫ que rō nō ſit nullius.i.non ɔueniat alicui eoꝝ q̄ ſunt ꝓpria.i.que ſunt ſpālia ⁊ p̄ticularia:neq̨.n.in his neq̨ in illis eſt dare cōe aliquod ⁊ ideā aliquā ſeparatam ab iſtis que ſpālia ⁊ ꝓpria ſunt. ¶ Aduertendū ēt hui⁹ capl'i dupliceꝫ eſſe neceſſitatem:vnā que tacta fuit vt ꝓpter hoc ſit hoc caplm introductū vt cū q̄nq̨ ſint potentie aīe quatuor tn̄ ſunt diffōnes ſpāles eius: q: appetitiuū nō conſtituit graduꝫ diuerſum ab alijs potētijs.alia eſt neceſſitas huius capl'i vt ꝓpter hoc ſit itroductuꝫ ne īcidamus in opionem platonis q̄ dicebat ſciam ⁊ diffōnem nō eſſe iſtaꝝ reꝝ ſenſibiliuꝫ: ſed vlīum ſepatoꝝ. ꝓpter qd̄ in diffiniendo dupl'r peccabat.p̄mo q: oportebat eū dare diffinitōeꝫ cōem que non competebat alicui iſtoꝝ particulariū.2° q: hꝰ ſenſibilia ⁊ p̄ticularia p̄termittebat. ita φ cuꝫ daret diffōnem cōem competentē vlībus ſepatis nō curabat dare diffōneꝫ ꝓpriam competentē ſenſibilib⁹ rebus.ideo phus poſtquaꝫ diſtinxit gradus animatoꝝ ait vtrūq̨ faciēdū eſſe.vꝫ. φ querēda eſt diffinitio cōmunis que nō ſit ꝓpria alicui aīe ſpāli : ɔueniat tn̄ cuilibꝫ eaꝝ ⁊ nō eſt ſiſtendū in tali diffōne:ſꝫ querēda eſt diffō ꝓpria. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Simil'r aūt ſe hn̄t ei: qd̄ de figuris eſt: ⁊ que ſ̄m animaꝫ ſunt. Semꝑ.n.in eo qd̄ eſt ɔ̄ñr eſt in potentia qd̄ prius eſt in figuris inanimatis: vt tetragono trigonum eſt:in ſenſitiuo autem vegetatiuum. ¶ Cō.31.

¶ Tetragonum.

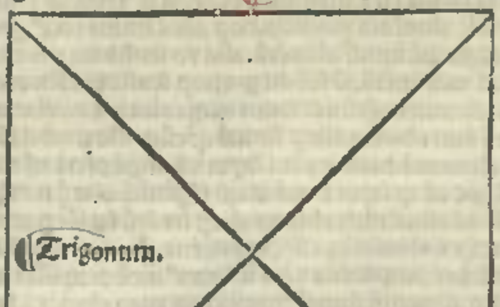

¶ Oſtenſo quō querenda eſt cōis diffinitio anime oſtēdit quomō querēda ſit ꝓpria:circa qd̄ duo facit:q: p̄mo oſtēdit querēdā eſſe diffinitionē ꝓpriā.ſecūdo diſtinguit gradus animatoꝝ vt clarius pateſiat quot diffinitōes ꝓprie ſunt querēde ibi.(Sine.n.vegetatiuo.)Dicit ḡ φ ſimil'r ſe hn̄t ei qd̄ eſt de figuris ea que ſunt ſ̄m aīam. nam in figuris ⁊ in rebus animatis ſemꝑ in eo qd̄ eſt ɔ̄ñter ⁊ poſterius eſt potentia.i.virtualiter id qd̄ eſt p̄us:vt in tetragono virtualiter quidē eſt trigonū:q: omnes angulos quos habet trigonus habet tetragonus ⁊ adhuc plures ⁊ in ſenſitiuo virtualiter eſt vegetatiuū:q: quicquid poteſt vege

tatiuũ põt ſenſitiuũ ⁊ adhuc amplius: q̃re ſi ſenſitiuũ cadit ſupra vegetatiuũ ⁊ vnus gradus aiatoꝝ aliqd ꝓpriũ ⁊ aliquid ſpãle addit ſupra aliũ nõ ē ſiſtendũ in diffõne cõi. ſꝫ ⁊ ſm vnũqδq; aiatoꝝ querẽdũ eſt q̃ ſit vniuſcuiuſq; aia ⁊ q̃ ſit ꝓpria vniuſcuiuſq; rõ: vt q̃ plãte ⁊ que hoĩs aut ēt que beſtie. ⁊ addit ꝙ ꝓp quã aũt cãꝫ ſic ↄñr ſe hñt hꝯ aiata ꝙ vnũ addit ſupra aliδ ⁊ vnũ pt ſepari ab alio ⁊ nõ ecõuerſo: vt qꝛ vegetatiuũ põt ſepari a ſenſitiuo: ſꝫ nõ ↄuertit̃: q̃re ĝ h̃ ↄtingit ↄſiderãdũ ē ſup. poſt vt circa finẽ hui⁹ libri.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ vr̃ h̃ phs ponere ſolum tres gradus aiatoꝝ. vꝫ. plãtã beſtiã ⁊ hoĩeꝫ: ⁊ ēt cõiter diſtinguunt̃ tres aie. ſ. vegetatiua. ſenſitiua. ⁊ itellectiua: q̃re icõueniẽter aſſignant̃ q̃tuor gradus aiatoꝝ: ⁊ nõ hñ dr̃ querẽdas eẽ q̃ttuor ſpãles diffõnes aie. ℂ Dõꝫ ꝙ in reb⁹ ordinatis in qbus eſt ꝓgreſſus ab extremo in extremũ ꝑ mediũ: ſaltẽ ē aſſignare tria mẽbra. vꝫ. ſupius extremũ ⁊ iferius extremũ ⁊ mediũ iter vtrũq; vt in aĩabus extremũ ſupius eſt aĩa intellectiua. q̃ vt itellectiua qcqd recipit q̃ſi penit⁹ imãliter recipit: qꝛ recipit ſine mã ⁊ ſine ↄditionibus mãe. extremũ aũt iferius tꝫ aĩa plantaꝝ q̃ qcqd recipit mãliter recipit. nã plãta ſm ꝙ hꝯ non imutat̃ niſi mãlr tm̃. mediũ aũt gradũ tꝫ aia beſtiarũ vel aia ſenſitiua. nã ſenſus nec imutat̃ penit⁹ mãlr cũ vt ifra dicet̃ ſit ſuſceptiuus ſpẽrũ ſine mã. nec ēt imutatur penitus imãliter: qꝛ recipit cũ cõditionib⁹ mãe. recipit eni ꝑticulariter: ⁊ h̃ ⁊ nunc. ſm h̃ ĝ aſſignant̃ tres gradus aiatoꝝ. vꝫ. plante que tꝫ gradũ extremũ ⁊ ifimũ: ⁊ hoĩs q iter mortalia tꝫ gradũ ſupremũ. tertia eſt aia beſtie teneõ gradũ mediã iter illa. ſꝫ hoc ĝ aſſignant̃ tres aie. ſ. vegetatiua: ſenſitiua: ⁊ itellectiua. ℂ Aduertendũ tñ ꝙ ſenſitiuũ qδ ponit̃ mediũ iter vegetatiuũ ⁊ itellectiuũ: nõ eſt mem punctale: ſꝫ magne latitudinis. in h̃. n. medio eſt aſſignare duos gradus: qꝛ q̃daꝫ ſunt ſenſibilia ⁊ aialia ipfecta: vt illa q̃ ſolũ ſentiunt: ⁊ nõ mouẽt ſe motu ꝓgreſſiuo. ſi aũt cõpetit eis aliqs motus h̃ eſt dilatatiõis ⁊ ↄſtrictiõis. q̃dã võ ſunt ꝑfectiora: qbus cõpetit nõ ſolũ ſenſitiuũ: ſꝫ ēt ſm locũ motiuũ. nõ ĝ obſtante ꝙ triplex eſt aĩa: poſſunt tñ diſtigui q̃ttuor gradus aiatoꝝ. qꝛ aĩa ſenſitiua vel aia beſtiarũ diuidit̃ in duos gradus: qꝛ q̃dã eſt ſolũ ꝑncipiũ ſentiẽdi. q̃dã võ ſentiendi ⁊ ſm locũ mouẽdi. ℂ Deinde cuꝫ dicit.

ℂ **Sine eni vegetatiuo ſenſitiuũ nõ eſt: a ſenſitiuo aũt ſeparat̃ vegetatiuũ in plantis.**

ℂ Diſtinguit vel aſſignat hos q̃ttuor gradus aĩatoꝝ. iõ q̃ttuor facit. qꝛ pmo oñdit eẽ q̃dã aĩata q̃ ſolũ viuũt vt plante. 2° aũt eẽ q̃dã q̃ viuũt ⁊ ſentiũt: vt aĩalia iperfecta. 3° dicit eẽ aĩalia q̃ viuũt ⁊ ſentiũt ⁊ mouent̃ ſm locũ: vt aĩalia ꝑfecta. 4° ait eẽ q̃rtũ gradũ aiatoꝝ: vt hoĩem cui ↄpetunt oĩa hec ⁊ ēt itelligere. 2ª ibi (Iterũ ãt.) 3ª ibi (Et ſenſitiuoꝝ) 4ª ibi (Ultimũ aũt.) dicit ĝ. ꝙ ſine vegetatiuo eniꝫ nõ eſt ſenſitiuũ: ſꝫ a ſenſitiuo ſepatur vegetatiuũ: vt in plantis. plante ĝ tenent ifimũ gradũ iter aĩata: qꝛ eis nõ competit niſi vegetatiuum tantũ. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ **Iterũ ãt ſine qdem eo qδ põt tãgere alioꝝ ſenſuũ: nꝫ vn⁹ ē: tact⁹ aũt ſine alijs ē. Multa enim nꝫ viſuꝫ nꝫ auditũ hñt neq; odoratus ſenſuꝫ.**

ℂ Determĩnat de ſcδo gradu aiatoꝝ vt de aĩalibus iperfectis dicẽs: ꝙ iterũ qdẽ qδ põt tãgere. i. ſine tactu: neq; ſine eo vn⁹. i. nullus eſt alioꝝ ſenſuũ. tact⁹ eni eſt ſine alijs ſenſibus: qꝛ multa de nũero aĩalium: vt aĩalia iperfecta: neq; habent viſuꝫ neq; auditũ neq; etiã habent ſenſum odoratus: ſed habent ſolũ tactũ. in ſcδo ĝ gradu ſunt aĩalia iperfecta quibus ineſt ſolũ vegetatiuuꝫ ⁊ ſenſitiuum: ⁊ nõ ſenſus q̃libet. ſꝫ ſenſus tactus. ℂ Deinde cũ dicit.

Cõ. 32. ℂ **Et ſenſitiuoꝝ aũt alia qdeꝫ hñt ſm locũ motiuum. alia vero non habent.**

ℂ Determinat de tertio gradu aiatoꝝ dicẽs: ꝙ ⁊ ſenſitiuorũ aũt alia qdeꝫ habẽt motiuũ ſm locũ: vt aĩalia magis ꝑfecta: alia aũt nõ hñt vt iperfecta. in 3° ĝ gradu ſunt aĩalia ꝑfecta qb⁹ ↄpetit vegetatiuũ: ſenſitiuũ: ⁊ ſꝫ locũ motiuũ.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ vermes ſm h̃ videnĩ eẽ aĩalia ꝑfecta cũ eis ↄpetat ſm locũ motiuũ. ℂ Dõm ꝙ vt ſupra tangebat̃ h̃ ſm locũ motiuũ intelligitur de motu ꝓgreſſiuo. q̃dã eni mouent ſeipſa ſoluꝫ dilatando ⁊ cõſtringendo vt conche marine. huic eni motui aſſimilat̃ motus vermiũ. nã cũ vermes ſe mouent. primo ſꝫ ꝑteꝫ anteriorẽ ſe retrahũt ⁊ ↄſtringunt: ⁊ ſe cõſtringendo ſm ꝑtem anteriorẽ trahunt poſt ſe ꝑtẽ poſterioreꝫ ⁊ poſtq; ſic ſe ↄſtringunt ⁊ cõſtrinxerũt ⁊ traxerunt poſt ſe aliã ꝑtem dilatant poſtea ſe ſm ꝑtem conſtrictam. ⁊ ſic faciunt ſe ad vlteriorẽ locũ. motus ĝ ille non ꝓprie eſt mot⁹ ꝓgreſſiuus: imo valde modicũ differũt a motu dilatationis ⁊ cõſtrictionis: ex quo maniſeſte pꝫ ꝙ omnia reptilia cuiuſmodi ſunt ſerpẽtes ⁊ talia iperfecta ſunt: qꝛ nõ ꝓprie gradiunt̃ ſed reptant. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ **Ultimũ aũt ⁊ minimũ rõnẽ ⁊ itellectũ: vt hõ aut huiuſmodi aliud. Quib⁹ eni ieſt rõcinatio corruptibiliũ his ⁊ reliq̃ oĩa: qbus aũt illorum vnũqδq; nõ oĩbus rõcinatio: ſꝫ qbuſdaꝫ qdem neq; imaginatio: alia ãt hac ſola viuũt. De ſpeculatiuo aũt itellectu: alia rõ eſt. Qδ qdeꝫ igit̃ de hoꝝ vnoquoq; rõ hec ꝓprijſſima anima: ⁊ de anima maniſeſtum eſt.**

ℂ Determinat de q̃rto gradu aĩatoꝝ dicens. ꝙ vltimuꝫ ⁊ minimũ iter aĩata eſt habẽs rõcinationẽ ⁊ itellectũ. ⁊ ſubdit ꝙ qbus enim corruptibiliũ ineſt rõcinatio his ⁊ reliq̃ oĩa inſunt: qbus aũt ineſt vnũqδq; alioꝝ non oĩbus ineſt rõcinatio ⁊ itellectus: ſꝫ cui ineſt intellectiuũ ineſt vegetatiuũ ſenſitiuũ ⁊ ſm locũ motiuũ. ſꝫ non conuertitur. itellectiuũ ĝ in mortalibus ꝑſupponit oĩa alia. ſꝫ nullũ alioꝝ ꝑſupponit ipm. imo non ſolũ qδlibet alioꝝ non ꝑſupponit itellectiuum: ſꝫ etiã nõ qδlibꝫ preſupponit imaginationẽ. ideo ſubdit ꝙ quibuſdã aũt aĩalibus neq; imaginatio ieſt ſꝫ q̃daꝫ aĩalia viuunt. i. dirigunt̃ in opa vite. a ſola. i. per ſolam imaginationẽ. rõ aũt q̃re poſſunt habere imaginationẽ ſine itellectu eſt qꝛ de ſpeculatiuo autẽ itellectu altera rõ eſt quã de imginatione: ⁊ ꝓpter hanc alteritatẽ ⁊ diuerſitatẽ põt illa potentia ineſſe alicui aĩali p̃eter iſtã. ℂ Ultimo ↄcludit circa determinata dicens: ꝙ qdeꝫ igit̃ maniſeſtũ eſt ꝑ hita ꝙ ſup. cũ ſint tot gradus aĩatoꝝ de vnoq; eoꝝ ſumẽda ē ꝓprijſſima rõ. ſ. q̃ eſt dicta. vꝫ. ꝙ aĩa eſt act⁹ corporis quo pmo nititur. quo pmo ſentit̃. ⁊ ſic de alijs.

Neceſſariũ aũt eſt debentẽ de his perſcrutationem facere: accipere vnũqδq; eoꝝ quid ē. Poſtea ſic de habitis: aut de alijs inueſtigare. Cõ. 33.

ℂ Poſtq; phs docuit aſſignare circa aĩam non ſolũ diffinitionẽ cõem: ſꝫ etiam diffõnes ꝓprias ſumptas ſm diuerſa opera vite ⁊ ſm diuerſas potẽtias. in parte iſta itendit determinare de vnaquaq; harũ potentiarũ. circa qδ duo facit. qꝛ pmo oſtẽdit quo ordine eſt ꝓcedendũ. 2° incipit determinare de vnaquaq; potẽtia ſm ordinẽ p̃tactum. 2ª ibi (Quare prius de alimento.) Circa pmum duo facit ſm ꝙ potentie ad duo comparari poſſunt: vꝫ. ad organa ⁊ ad alia que ↄſequunt̃ ipſas potẽtias. 2° võ ad actus ⁊ ad obiecta.

ℂ Primo ĝ oſtendit quo ordine eſt determinãdũ de potentijs ꝑut comparantur ad organa ⁊ ad alia que ↄſequũt

tur ipſas potētias. ¶ Scđo vero ꝓut comparanť ad act⁹ ⁊ obiecta ſm que hꝰ potentie habēt diffiniri. ſcđa ibi (Si aūt oꝫ dicere.) dicit ꝙ ꝙ neceſſariū eſt aūt debēťe facere perſcrutationē de his.i.de potētiis hꝰ accipere qđ eſt vnū quodqꝫ eoꝝ.i.vnaqueqꝫ harum potentiaꝝ. Poſtea autē ſic.i.poſt determinationē hāc īueſtigādū eſt de habitis.i. de his que ꝯſequunť potentias aut etiā opꝫ inueſtigare.⁊ de aliis vt de organis ipſarū potētiarū. ¶ Notādū ꝙ circa ꝗlibꝫ potentiā poſſumus aliquas aſſignare ꝓprietates ꝯñtes ipſam vt ꝓpriū eſt viſui ſentire a remotis magis ꝗ̄ aliqs ſenſus ⁊ ſuſcipere ſpēs magis ītentiōalr̄ ꝗ̄ aliqs ſenſuum vel aliq̄ alia ſi qua ſint. ¶ Determinandū eſt ꝙ de ipſis potētiis ⁊ de ꝓprietatibus ſeqnētibus eas:⁊ de aliis vt de organis ipſarū potentiarū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si āt oꝫ dicere qđ vnūqđqꝫ ipſoꝝ: vt qđ intellectiuū ⁊ ſēſitiuū aut vegetatiuū. Prius adhuc dōm quid ſit ītelligere: ⁊ qđ ſentire. priora.n.potentiis act⁹ ⁊ opatiōes ſcđm rōnē ſt: ſi āt ſic: aūt his priora oppoſita oꝫ ꝯſiderare d̄ illꝰ vtiqꝫ. Primū oportebit dterminare pp eandē cāꝫ: vt de alimēto: ⁊ ſenſibili: ⁊ intelligibili.

¶ Oñdit quo ordine determinādū eſt de potētiis ꝓut cōparanť ad actus ⁊ obiecta dicens.ꝙ ſi aūt oportet dicere quid eſt vnūquodqꝫ ipſoꝝ.i.vnaqueqꝫ harum potentiarū vt quid eſt ītellectiuū ſenſitiuum aut vegetatiuū p̄us ad huc dōm eſt quid ſit actus vt quid ſit ītelligere:⁊ qđ ſentire.nā actus ⁊ opationes ſm rōnem diffinitiuā ſunt p̄ores potentiis.ſi aūt ſic.i.ſi p̄us eſt dōm de actibus ꝗ̄ de potentiis. Adhuc opꝫ conſiderare oppoſita.i.obiecta tanꝗ̄ p̄ora his.i.actibus vtiqꝫ ꝓpter eandēꝫ cām oportebit determinare p̄mū de illis.i.de obiectis ꝗ̄ de actib⁹:vt determinādū erit p̄us de alimento ⁊ de ſenſibili ⁊ ītelligibili q̄ ſunt obiecta dictarū potentiarū ꝗ̄ de ipſis actibus.

Dubitaret forte aliquis. qꝛ nō videť p̄us eſſe determinandum de actibus ꝗ̄ de potētiis.nam actus fluunt ⁊ cauſanť a potētiis.ꝙ ſunt poſteriores in eſſe ꝗ̄ ille: ⁊ poſterius determinādū eſt de actibus ꝗ̄ de illis. ¶ Rurſus p̄ora nō diffiniunť per poſteriora:q̄re ſi actus ſunt poſteriores potētiis:qꝛ cauſanť ab illis.ꝙ ſi volumus ſcire qđ eſt vnaqueqꝫ potētiarū nō oportet p̄us determinare de actibus:qꝛ actus nō debēt eſſe diffinitiui potētiarū ex quo ſunt poſteriores illis. ¶ Dōm ꝙ duplex eſt p̄us.quo ad nos. ⁊ ſꝫ nām.planū eſt eni p̄ores eſſe act⁹ potentiis quo ad nos.nā aīa noſtra tꝫ īfimū gradum:⁊ tꝫ puraꝫ potentiā in genere ītelligibiliuꝫ: ſicut mā in genere entiuꝫ:q̄re ſicut nullus actus in genere entiū pōt egredi a mā anteꝗ̄ īformetur aliqua forma ſiue ſpecie ſenſibili ſic nullus actus in genere ītelligibiliū pōt egredi ab ītellectu p̄uſꝗ̄ informeť aliqua ſpecie ītelligibili. ītellect⁹ ꝙ nō pōt ītelligere per ſeipꝫ ſicut nec mā agere: ſꝫ ſi ītelligit hoc eſt ꝓut informatur ſpēbus alioꝝ obiectoꝝ. ſpecies ꝙ ille p̄us ducunt in cognitionē obiectoꝝ quoꝝ ſunt ſpecies:⁊ ducendo in cognitionē obiectoꝝ ducunt in cognitionē actuuꝫ:⁊ deinde in cognitionē potentiarū:ita ꝙ potentie cognoſcūtur per actus: ⁊ actus ꝑ obiecta.actus eni īmediatius comparanť ad obiecta ꝗ̄ potentie:eo ꝙ potentia tendit in obiectum mediante actu.q̄re ſi p̄us cognoſcimus obiecta:oꝫ per ea p̄us cognoſcere actus ꝗ̄ potentias.igiť quo ad nos actus ſunt p̄ores potentiis:⁊ ex hoc volunt aliqui ſumere rōnēꝫ ſufficientē ꝙ potentie diffiniuntur per actus :nō qꝛ actus ſunt p̄ores ſm nām: ſꝫ ſolum quo ad nos.hoc tamē nō ſufficiēter dicť.qꝛ tunc ſubſtātie diffinirentur per accidentia:⁊ haberēt diffōnem per additamenta:cū noſtra cognitio īcipiat a ſenſu: ⁊ ſenſibiliora ſint nobis accidētia ꝗ̄ ſubſtantie. ¶ Sciendū ꝙ actus etiam ſm nām ſunt aliq̄ modo p̄ores potentiis.nam cum ſemꝑ cauſa ſit p̄or cauſato ſm nāꝫ: cum duo aliqua ſm phm 5° metaphyſice.ſic ſe adinuicem habere poſſint ꝙ vnū eſt cauſa alterius ⁊ ecōuerſo.vt potio eſt cauſa ſanitatis ⁊ ſanitas eſt cauſa potionis: nō eſt incōueniens aliqua duo ſic ſe habēre ꝙ ſm naturam vnum eſt p̄us altero ⁊ ecōuerſo. hoc ꝙ modo ſe hñt actus ⁊ potentia. ¶ Nā potētie ſunt cauſe actuuꝫ in genere cauſe efficientis:ſed qꝛ ipſe ordinantur ad actus tanꝗ̄ ad finē:actus ſunt cauſa potētiarū in genere cauſe finalis: ſunt ꝙ actus ſm nām p̄ores potentiis non ſm eſſe ſed ſm intentionē nature.inde eſt ꝙ ꝙ qꝛ potentie ſunt q̄ſi quedā organa ipſius anime per que exercet ſuos act⁹: cū organa maxime diffiniri habeāt per opera ad que ordinanť:bene dictū eſt qđ dicť in lr̄a.vꝫ.ꝙ ſi ſcire volumus qđ ſit vnaqueqꝫ iſtarū potentiarū.p̄mo ſciendū eſt qđ ſit actus.hñt eniꝫ potentie diffiniri per ipſos actus tanꝗ̄ per ſuuꝫ fineꝫ ⁊ tanꝗ̄ ꝑ ea que ſunt p̄ora ītentione nature. Oppoſita aūt his nō eſt difficile ſoluere.naꝫ cū dicitur potentias cauſas eſſe actuū. verū eſt in genere cauſe efficientis:actus tamē ſunt cauſa potētiarū in genere cauſe finalis:⁊ ſm hoc poſſunt diffinire eas. qđ vero addebatur ꝙ nihil diffinitur ꝑ ſuum poſterius:patet ꝙ licꝫ actus ſm naturam ſint poſteriores in eſſe:ſunt tamen p̄ores ſm nature intētioneꝫ ⁊ vt p̄ores ſunt poſſunt eſſe diffinitiui potentiarū.

Alterius forte dubitaret aliquis vtrum actus diſtinguātur per obiecta.⁊ vtrū p̄us determinādū ſit de obiectis ꝗ̄ de actibus.⁊ videtur ꝙ non .qꝛ potentiarū anime q̄daꝫ ſunt actiue quedaꝫ paſſiue.actiue vt nutritiua augmentatiua.paſſiue vt potētie ſenſitiue.⁊ etiam ipſum ītelligere eſt quoddam pati.obiecta vero licet habeant rōnem cauſe reſpectu actuuꝫ potētiarum paſſiuarum.tamē reſpectu actuuꝫ potentiarū actiuarum nō habēt rōnem cauſe:ſed potius ecōuerſo.nā obiecta nihil cauſant in potētiis actiuis ſm ꝙ hꝰ ſunt: ſꝫ magis ipe potentie cauſant aliquid in obiectis:nō ꝙ eſt vniuerſaliter verum ꝙ actus diffinianť per obiecta.qꝛ in potentiis actiuis magis videntur debere diffiniri obiecta per actus ꝗ̄ ecōuerſo. ¶ Dōꝫ ꝙ obiecta ſunt p̄ora actibus ⁊ potentiis quo ad nos.nam vt dicebatur in precedenti pretacta queſtione.anima cognoſcit ſeipſam cognoſcendo alia:ꝓcedit enim anima in cognoſcēdo ſeipſaꝫ quaſi modo reſolutiuo: nam potētie egrediuntur ab anima ⁊ a potētiis egrediuntur actus:⁊ mediātib⁹ actibus fit ꝓgreſſus ad obiecta:aīa tamē p̄mo cognoſcit obiecta:⁊ per obiecta actuꝫ:⁊ ꝑ actus potentias:⁊ per potētias cognoſcere poteſt ſuam ſubam ⁊ nām. ¶ Rurſus obiecta nō ſolum ſunt p̄ora quo ad nos: ſed etiā ſunt p̄ora quo ad nām qꝛ ſunt aliquo modo cauſa reſpectu actuum ſiue illi actus ſint potentiarum actiuarū ſiue paſſiuarū.nam actuuꝫ potentiarū paſſiuarū obiecta ſunt cauſa in genere cauſe efficiētis:qꝛ illos efficiūt ⁊ etiaꝫ ſunt aliquo modo cauſa in genere cauſe finalis: qꝛ hꝰ act⁹ ordinantur ad ipſa obiecta.ꝙ nulli dubium eſt obiecta potentiarum paſſiuaruꝫ eſſe p̄ora actibus cū ſint p̄ora ⁊ quo ad nos ⁊ etiaꝫ ſm nām.planum eſt ergo ꝙ tales actus diſtinguunť ⁊ diffiniunť ꝑ obta a qbus recipiūt eē ⁊ ſpecieꝫ. ¶ Amplius ēt oba potētiarū actiuarū ſunt p̄ora actibus nō ſolū quo ad nos:ſꝫ ēt aliquo mō ſm nām. nā lꝫ oba nō habeāt rōneꝫ cāe in genere cāe efficiētis:tñ vt cōiter ponitur:⁊ vt pōt haberi a phō p̄ ethi.habēt rōneꝫ cāe in genere cāe finalis.vñ dr̄ p̄ ethi. ꝙ qbuſcūqꝫ p̄ter opationem ſunt aliq̄ opata ipſa ſunt fines opationū.oīs ꝙ opatio trāſiēs in exteriorē mām:qꝛ ex tali opatione ꝯſtituiť aliqđ opatum in re ex oꝫ ipm opatū eē finē opatiōis:vt domus eſt finis edificatiōis.itaqꝫ ſi potētia nutritiua ⁊ augmētatiua ſunt potētie actiue ⁊ aliqđ efficiūt in ipm obm vt in alimētum

erit alimētū trāſmutatū ꝛ cōuerſū vt reqrunt tales potētie finis operū dictarū potētiarū. q̄re ſic potentie diſtinguunt̄ per actus q2 actus ſunt priores eis quo ad nos: ꝛ etiā ſm itentionē nāe q2 ſunt eorū finis: ſic ꝛ actus etiā potentiarū actiuarū habent diffiniri per obiecta: q2 illa obiecta ſunt priora quo ad nos ꝛ etiā ſunt eorū finis. Qd aūt obiciebatur in ɔ̄riū ſolutū eſt p iaz dicta

Cō. 34. Quare primū de alimēto ꝛ gn̄atione dicendū ē: vegetatiua.n. aia ꝛ alijs ineſt prima: ꝛ maxime cōis potentia ē aīe ſm quā ineſt viuere omnibus: cuius ſunt opera generare ꝛ alimento vti.

Exequtur de hꝫ potētijs ſm modū pretaxatū: ꝛ q2 q̄ttuor ſunt ille potētie ſm quas ſumunt̄ diuerſi gradus aiatorū idō q̄ttuor facit: q2 p̄mo determīat de vegetatiuo. 2° de ſenſitiuo. 3° de itellectiuo. 4° de ſꝫ locū motiuo. 2a ibi (Determinātis aūt his dicamus.) 3a in pncipio tertij quē qdā icipiūt ibi (q aūt nō ſit ſenſus.) qdam vō ibi: (qm̄ āt duabꝰ differentijs.) qdā aūt ibi (de pte āt aie.) quid tū de hoc ſit tenēdū in pſequēdo patebit. q̄rta aūt ps vbi determinat de ſꝫ locū motiuo incipit circa finē tertij ibi (de mouēte aūt qdez.) Circa p̄mū tria facit. q2 p̄mo ait p̄mū determinādū eē de vegetatiua potētia. 2° quedā que ſuppoſuerat pbat. 3° incipit pbare vel determinare de ipſa potētia vegetatiua. 2a ibi (Nālīſſimū.n.) 3a ibi (Qm̄ aūt eadē potētia) cōtinuet̄ aūt ſic. dictū eſt prius determinandū eſſe de obiecto ꝛ actu q̄ꝫ de potētijs. ꝛ rurſus: q2 p̄mo determinādum eſt de obiecto ꝛ actu potētie prioris q̄ꝫ poſterioris: q̄re ſi ſic eſt. p̄mo dicendū eſt de alimēto qd eſt obiectū vegetatiue potentie ꝛ de gn̄atione q̄ eſt actus eius. naz vegetatiua aīa ineſt p̄ma alijs ꝛ vegetatiua q̄ eſt potētia aīe ſꝫ quā īeſt viuere viuētibus cuiꝰ opa ſunt gn̄āre ꝛ alimēto vti hꝫ. vꝫ. potētia eſt maxie cōis. p̄mo ḡ dicendū eſt de ipſa. Deinde cū dicit.

Naturaliſſimum enim opum viuentibus eſt q̄cūqꝫ pfcā ꝛ non orbata aūt gn̄ationē ſpōtaneam hn̄t facere alterū q̄le ipſū: animal qdē aial: plāta āt plantā: q̄tenꝰ ipſo ſp ꝛ diuino ꝛ imortali eē pticipent: ſꝫ q pn̄t.

Quedā que ſuppoſuerat pbat. ſuppoſuerat.n. q potētia cuiꝰ eſt gn̄āre ꝛ alimēto vti eſt maxie cōis viuētibꝰ. Rurſus ſuppoſuerat hꝫ potētiaz eſſe ipſius aīe. pp qd ſequtur q hꝫ opa ipſi aie ſint attribuenda. tria ḡ facit. q2 p̄ pbat gn̄āre eſſe maxie cōe viuentibꝰ. 2° oſtendit hꝫ opa que ſunt generare: alimēto vti ꝛc. hꝫ eſſe ab ipſa aia. 3° ex hoc iprobat opiones quorūdā nō attribuētiū talia opera aie nec potētijs eius: ſꝫ dicētium hoc eſſe ex neceſſitate māe vel ex nā alicuius alimenti. 2a ibi (Eſt aūt aia.) 3a ibi (Empe. aūt.) circa p̄mū duo facit ſꝫ q dupl'r pbat gn̄āre eſſe quid cōe. 2a ibi (Omnia.n. illud appetunt.) Dicit ḡ operū viuētibꝰ .i. iter opera que ɔpetunt viuētibus nāliſſimū eſt ſup. ipm gn̄āre: ꝛ q2 eſt nāliſſimū. idō eſt valde cōe. idō ſubdit q q̄cunqꝫ viuētis pfecta ꝛ nō orbata aūt habent gn̄ationē ſpontaneā poſſunt facere alteruz q̄le ipm. i. poſſunt gn̄āre vt aial qdem facit aial: plāta aūt plantam: ꝛ hoc faciūt ꝛ ſic generant q̄tenus hꝫ gn̄ābilia ſm q poſſunt participēt ipo ſemper eſſe ꝛ ipſo eſſe diuino ꝛ imortali. Notādum aūt vi gn̄atiuā ſm phm eſſe datā rebus vt gn̄ābilia que in ſeipis perpetuari non pn̄t ppetuent̄ aliquo mō in ſuo ſimili ꝛ pticipēt ipſo ſemper eſſe diuino ꝛ immortali. Poſuit.n. phs mundū nūq̄ꝫ deficere: idō abſolute loqtur dicens ad gn̄ābilia p gn̄ationez poſſe hr̄e ſemp eē non in ſe: ſꝫ in ſuo ſimili. Notādū ēt opera vegetatiue eē generare nutrire ꝛ augere iter que opera. gn̄āre eſt pfectius: q̄re ſic h eſt ſic cōe alia cōmuniora ſunt de oībus ḡ operibus vegetatiue ē determinādū p̄us q̄ꝫ de operibus potētiarū aliarum ex quo hꝫ opera ɔuenit eſſe ſic cōmunia. Notādum etiā q ait generare ſibi ſimile quecūqꝫ viuētia ſunt pfecta: ꝛ nō orbata aut habēt ſpōtaneam gn̄ationem. nam ſm ɔmētatorez ad h q aliqd animatū generet tria reqruntur. p̄mo q ſit pfectū q̄ꝫtum ad tempus: ideo pueri: ꝛ q̄cūqꝫ aiata nō ſunt pfecta ſm tempus nō generāt. 2° dꝫ eſſe nō orbatū .i. nō diminutū aliquo membro vel ipeditū aliq̄ occaſionē. 3° dꝫ nō habere gn̄ationē ſpontaneā .i. nō dꝫ eſſe gn̄ātum ex putrefactiōe. naz aialia gn̄āta ex putrefactiōe nō generāt. dicuntur enim talia habere gn̄ationē ſpontaneā. q2 videtur per ſeipſa generari: eo q nō habēt generās ppe ſpeciei. vn̄ ɔmētator appellat talia gn̄āri per ſe. Deinde cū dicit.

Oia.n. illud appetūt: ꝛ illiꝰ cā agūt oia q̄cunqꝫ agūt ſꝫ naturā. Id āt qd cuiꝰ cā fit dupl'r ē: hoc q̄dē cuiꝰ: illd vero quo: qm̄ igit̄ cōicare nō pn̄t ipſo ſp ꝛ diuina cōtinuatiōe: pp id qd nihil ɔtigit corruptibiliū idē: ꝛ vnū numero permanere ſꝫ q pōt pticipare vnūqdqꝫ: ſic cōicat hoc qdez magis: illud vero minus: et pmanet nō idē: nūero qdez nō vnū: ſpē aūt vnū. Cō.35.

Adducit ſcdaz rōnē dicēs q oia appetunt illud .ſ. participare eſſe diuinū ꝛ ppetuari i eſſe ꝛ illiꝰ cā agunt oia q̄cūqꝫ agūt ſm nām: ꝛ diſtinguit de fine dicens: q illud aūt cuiꝰ cā fit aliquid eſt duplex: h qdez cuius cā fit vt finis extra .i. vt finis nō inherens: illud vō quo eſt aliqd vt forma ꝛ finis itra. ipſe ḡ deus eſt finis pter quē oia agunt tanq̄ꝫ id cuius grā ſunt oia: nō tn̄ tanq̄ꝫ finis iherēs ꝛ depēdēs: ſed ipm eſſe qd pticipatur a rebus eſt finis pter qd oia agūt tāq̄ꝫ finis itra ꝛ tāq̄ꝫ id quo formalr ſunt oia. ſi ḡ ſic oia appetūt eē diuinū qm̄ gn̄ābilia ꝛ corruptibilia nō poſſunt cōmunicare ipo ſemp eē: ꝛ diuina ɔtinuatiōe .i. ɔtinue pter id q nihil corruptibiliū idē ꝛ vnū numero pōt pmanere ſm q pōt pticipare diuinū eē ſic vnūqdqꝫ cōicat ipm. h qdē magis: illud vō minus: q2 q̄dā ſunt ꝛ viuūt magis: q̄daz vero minus: nihil tamē generabiliū idez numero ſemp ē: idō data eſt eis vtus generatiua: vt qd nō pōt ɔtinuari idez numero ɔtinuet̄ idem ſpē: ideo ſubdit q gn̄ābile nō pmanet idez ſed vt idē. nā numero qdem nō manet vnū ꝛ idē: ſpē aūt manet vnū ꝛ idez. Notādū aūt hāc rōnē differre a p̄ma. q2 p̄ma arguebat generare eſſe qd cōe: q2 eſt naturaliſſimū: ꝛ ɔpetit oībus viuētibꝰ nō orbatis: h āt pbat gn̄āre eē qd cōe: q2 ordiat̄ ad h vt gn̄ābilia ɔtinuent̄ i eſſe qd oia appetūt. ē ḡ hec rō alia ab illa: ꝛ ēt eſt eiꝰ fulcimētū pbat̄.n. h q ibi ſupponebat̄: dicebat̄.n. ibi. q plāta generat plātā. ꝛ aial aial: vt poſſint ɔtinue pticipare diuinū eē hic autem redditur illius cā vbi oſtēdit̄ oia appetere pticipationē cōtinuā diuini ipſius eē: ꝛ q2 h fit p gn̄ationē: idō vis generatiua collata eſt rebus.

Cō.36. Eſt aūt aia viuentis corporis cauſa et principium: hec autē multipliciter dicuntur. attn̄ aia ſm determiatos tres modos cauſa di. Etenī vnde motus cā eſt: et cuius cauſe. et ſicut ſubſtantia animatorum corporum anima cauſa.

Poſtq̄ꝫ phs pbauit q gn̄āre ē qd valde cōe pp qd attribuēdū eſt cōi potentie .ſ. vegetatiue. in pte iſta: vt dicebat oſ̄dit hꝫ opa eſſe ab ipſa aia. itendit aūt talē rōnē: qd ē forma ꝛ finis ꝛ motor corporis eſt cā ꝛ pncipiū operū q̄ fiunt in corpore. ꝛ p corpus aia eſt hꝫ. ḡ eſt cā ꝛ pncipiū ipſiꝰ augmētatiōis ꝛ gn̄atiōis ꝛ ceterorū taliū q̄ fiūt in corpore vel

ꝑ corpus. Vtus aũt totius rõnis huius in h cõſiſtit ꝙ aĩa ẽ finis forma ⁊ motor corporis. duo ḡ facit. qꝛ p̃mo ait aĩam ſic eẽ i triplici gñe cãe reſpectu corpꝛis. 2º qđ dixerat ꝓbat ibi. (Qꝛ qdẽ igiť.) dicit ḡ ꝙ aĩa eſt cauſa ⁊ p̃ncipiũ viuẽtis corporis: ſꝫ h. ſ. cã ⁊ p̃ncipiũ multipl'r dicunť: qꝛ q̃drupl'r. attñ aĩa lꝫ nõ ſꝫ omnes. 4. modos ſit cauſa corporis: tam̃ ſm̃ tres determinatos modos dř cauſa eius. ⁊ eni eſt ipſa aĩa cauſa. vñ motus. i. eſt mouens cauſa reſpectu corporis ⁊ eſt cuius cauſa. i. finis eius. ⁊ tertio anima eſt cã aĩatorũ corpoꝝ ſiẽ ſubſtãtia. i. forma ſubalis. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

Cõ. 37. ¶ Qđ quidem igitur ſit ſicut ſubſtãtia manifeſtum eſt. Cauſa. n. ipſius eſſe omnibus ſubſtãtia eſt: viuere autem viuentibus eſt eſſe. cauſa autẽ ⁊ principium horum anima.

¶ Probat qđ dixerat. circa qđ tria facit ſꝫ ꝙ ꝓbat aĩaꝫ eẽ in triplici genere cãe. p̃mo eni ꝓbat ipſaꝫ eſſe cãꝫ formalẽ. 2º finalẽ. 3º mouentẽ. 2º ibi (Manifeſtũ eſt aũt.) 3º ibi (At vero ⁊ vnũ p̃ncipiũ.) Circa p̃mũ duo facit: ſm̃ ꝙ dupl'r ꝓbat aĩam eſſe formã corporis. 2º ibi (Amplius aũt.) Dicit ḡ. ꝙ q̃deꝫ igiť ſit ſicut ſuba. i. ſicut forma ſubalis corporis manifeſtum eſt: qꝛ ſuba. i. forma ſubalis eſt oĩbus cauſa ipſius eſſe. omne eni eẽ eſt a forma: ⁊ qcqd eſt cã rebus q̃tuꝫ ad ip̃m eſſe ẽſt forma rerũ: ſꝫ viuere viuentibus eſt eſſe: ⁊ aĩa eſt cauſa ⁊ p̃ncipium horum. ſ. viuentiuꝫ ꝙ ſint ⁊ viuant. ḡ eſt eorum forma. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius autẽ eius qđ potẽtia rõ actus eſt.

¶ Adducit ſcđaꝫ rõneꝫ dicens: ꝙ amplius aũt aĩa eſt rõ ⁊ actus eius qđ eſt in potẽtia. i. corporis qđ eſt potẽtia vitaꝫ habens. eſt ḡ anima forma eius: qꝛ qđ eſt rõ: ⁊ actus alicuius eſt forma ipſius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifeſtuꝫ autẽ eſt et ꝙ cuius gratia anima cauſa: ſicut eniꝫ intellectus gratia huius facit: eodem modo ⁊ natura: ⁊ hoc eſt ipſius finis: huiuſmodi autem in animalibus anima.

¶ Probat aĩam eẽ cãꝫ finalẽ reſpectu corpꝛis. circa qđ tria facit. qꝛ p̃mo ꝓbat aĩaꝫ eẽ cãꝫ finalẽ corporis qđ iformat. 2º ꝓbat ipſaꝫ eẽ quodãmõ finẽ oĩum corpoꝝ phyſicoꝝ. 3º ne laboret in equoco diſtiguit de fine. 2º ibi. (Et ſm̃ nãꝫ) 3º ibi (Dupl'r aũt.) Dic ḡ. manifeſtũ eſt aũt ꝙ aĩa eſt cuius cã gr̃a alia fiũt. i. eſt cã finalis: qꝛ ſicut itellectus. i. ſicut ars facit aliqd gratia huius. i. ꝓpter finẽ: eodẽ mõ nã opatur gr̃a alicuius. ⁊ h eſt finis ipſius: cuius gr̃a operať. h aũt cuius gratia opatur nã in aĩalibus eſt aĩa. aĩa ḡ eſt finis aĩaliũ vel eſt finis corpoꝝ aĩatoꝝ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Et ſcđꝫ naturam. Oia eniꝫ phyſica corpora aĩe inſtrumẽta ſunt: ſicut aĩaliũ: ſic ⁊ plãtarum tanq̃ꝫ gratia aĩe exiſtẽtia.

¶ Oñdit aĩam quodãmõ eſſe finẽ oĩuꝫ corpoꝝ phyſicoꝝ. dicẽs: ⁊ ſm̃ nãꝫ. i. eoꝝ corpoꝝ que ſunt ſm̃ nãm ſup. finis eſt aĩa. nam oĩa phyſica corpora ſunt quodãmõ iſtrumẽta aĩe ſicut corpora aĩaliuꝫ ⁊ plantarũ: ⁊ ẽt ſup. alioꝝ ſunt tanq̃ꝫ exñtia gratia aĩe. ḡ aĩa eſt finis oĩum iſtoꝝ. ¶ Notanduꝫ ãt ꝙ ſemꝑ ignobiliora ordinanť ad nobiliora: vt aq̃ ⁊ terra ⁊ alia inaĩata ſunt alimẽta vegetabiliuꝫ ⁊ ordinanť ad plantas. plante võ ⁊ alia vegetabilia ſunt cibus aĩalium ⁊ ordinanť ad ipſa. oĩa aũt hec ordinanť ad hoĩem ⁊ homo ẽ quodãmõ finis oĩum: q̃re ſi aĩata ſunt finis alioꝝ corpoꝝ nãlium aĩa cuius gratia ſunt corpora aĩata: eſt quodãmõ finis oĩum corpoꝝ phyſicoꝝ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dupliciter autem dicitur ꝙ cuius gratia eſt ⁊ ꝙ eiuſus. et ꝙ quo.

¶ Ne laboret in equoco diſtinguit de fine dicens: ꝙ dupl'r aũt dř. ꝙ cuius cã eſt vnũqđq;. i. dupl'r dř finis. vꝫ. ⁊ ꝙ cuius gratia ſunt oĩa. i. finis extra ⁊ ꝙ quo ſunt alia. i. finis intra. ¶ Notandũ ꝙ aĩa aliter eſt finis corpoꝝ aĩatoꝝ ⁊ alioꝝ corpoꝝ phyſicoꝝ. nã animatoꝝ corpoꝝ eſt finis itra ⁊ eſt illud quo formal'r ſunt ⁊ viuunt corpora animata. alioruꝫ vero corpoꝝ eſt finis extra nec eſt illud quo formal'r ſunt alia corpora: ſed eſt illud cuius gratia ſunt alia corpora. qꝛ ad eaꝫ omnia hꝯ corpora quodãmodo ordinantur: quare cum ſupra dictum fuerit aĩam eſſe finem corpoꝝ animatorum. ⁊ etiã alioꝝ: qꝛ nõ eodeꝫ modo eſt finis horum ⁊ illorum: ne laboret in equiuoco oportuit ipſuꝫ ph̃m de fine diſtinguere. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vo et vñ pricipiũ q ſꝫ locũ motus aĩa ẽ: ñ oĩbus ãt viuẽtibus ieſt potẽtia hec. Eſt ãt alteratio et augmẽtũ ſꝫ aĩam: ſenſus. n. q̃dam alteratio eẽ videť. nihil ãt ſentit qđ nõ hꝫ aĩaꝫ. Sil'r ãt et de augmẽto et decremento ſe hꝫ: nihil. n. decremẽtuꝫ patiť: neq̃ꝫ augmẽtať phyſice niſi alať: aliť autem nihil qđ nõ cõicet vita.

¶ Oſtendit aĩam eſſe cãm mouenteꝫ ip̃m corpus. vel oſtẽdit eam eſſe cãm efficientẽ oĩum motuũ ⁊ oĩum operum que fiũt natural'r in corporibus animatis. dicit ḡ. at vero anima eſt p̃ncipium p̃mum ⁊ p̃ncipal'r vnde fit motus ſꝫ locuꝫ. Et ſubdit ꝙ hꝯ potentia nõ ineſt oĩbus viuentibus qꝛ non omnia viua mouentur local'r. addit autem ꝙ alteratio ⁊ augmentum eſt ſm̃ aĩam qꝛ ſenſus: quedaꝫ alteratio eſſe videtur ⁊ nihil ſentit: qđ nõ habet aĩaꝫ. Addit etiã ꝙ ſimiliter autem de augmento ⁊ de decremento ſe habet: qꝛ nihil decrementum patitur: neq̃ꝫ augmẽtatur phyſice niſi alatur. aliuꝫ nihil qđ non ꝯmunicet vita: ⁊ qđ nõ habeat aĩam. omnia ḡ hec fiunt per aĩaꝫ: ⁊ anima eſt cauſa mouens reſpectu corporis. ⁊ eſt cauſa efficiens omniuꝫ iſtoꝝ corpoꝝ que fiunt in corpore. ¶ Notandum autem ph̃m intendere talem rõnem. cõuenit aĩam eſſe cãm oĩuꝫ eoꝝ que nõ reperiunť niſi in corporibus animatis: ſꝫ moueri motu ꝓgreſſiuo alterari ſꝫ ſenſũ augeri ⁊ minui ⁊ cetera talia nõ repiunť niſi in corporibus animatis. ḡ oĩuꝫ horum cauſa eſt anima. ¶ Notãdum etiam ꝙ: vt ſupra tangebať animatũ diſtinguitur ſm̃ quattuor gradus vel ſm̃ quattuor potẽtias ſiue ſm̃ quattuor opera vite. vꝫ. ſm̃ vegetatiuum ſenſitiuũ intellectiuum ⁊ ſm̃ locuꝫ motiuũ: ſꝫ de itellectiuo eſt alia ratio: ⁊ de eo imanifeſtuꝫ eſt quid ſit tenenduꝫ: ideo pretermittens ip̃m tanq̃ꝫ difficilius de tribus alijs tantũ mentionẽ facit dicens: aĩam eſſe cãm motus ſm̃ locũ q̃tum ad opera ſm̃ locũ motiue. Et eſſe cãm alterationis ſenſuũ q̃tũ ad opera ſenſitiue: ⁊ eſſe cãm augmenti ⁊ decrementi q̃tum ad opera vegetatiue. ¶ Notandũ etiã ꝙ nõ oportet illud cuius cauſa eſt aĩa ineſſe oĩ animato: ſꝫ ſufficit ꝙ nõ inſit rebus ianimatis: ideo ſignãter ph̃s ait ꝙ motus ſm̃ locũ. i. motus ꝓgreſſiuus cauſať ab aĩa: licet nõ inſit oĩbus viuentibus. ¶ Notandũ etiaꝫ ꝙ augmentũ cõiter ſumptũ eſt preexiſtenti q̃titati additamẽtũ: ſm̃ quẽmodũ artificialia augenť. naꝫ poſſunt lapides addi parieti ⁊ augmentabitur. ſed augmentuꝫ ſumptuꝫ ꝓprie fit cũ quelibet pars aucti aucta eſt: ⁊ cuꝫ tranſmittitur aliqd ad q̃libꝫ ꝑtem augmẽtati: qđ nõ contingit fieri niſi mediãte alimẽto. iõ ſignãter ait ꝙ phyſice. i. nãl'r ⁊ ꝓpe nõ augmẽtať niſi qđ alitur. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Empedocles ãt nõ bñ dixit: hoc addens augmentuꝫ accidere plãtis: deorſum quidem radicem mittẽtibus: ꝓpter id ꝙ terra ſic ferť ſcđm naturam. ſurſum autẽ propter ignem. Cõ. 38.

¶ Oñſo ꝙ augmẽtare ⁊ ſentire ⁊ hꝯ opa ſunt ab aĩa, in pre

iſta: vt dicebaꝛ remouet pħs errores quorūdā errātiū circa predicta. errabāt enim aliq̄ circa h̄: q2 nō attribuebant ipſi aīe augmētū. ſʒ dicebāt h̄ contingere ex alia cā. duo ḡ facit ſm ꝙ duos errores circa h̄ remouet. 2° ibi (Uideꝛ aūt q̄buſdam.) ṗma pars diuidiꝛ in duas: q2 ṗmo ponitur opinio Empe. circa h̄ errantis. 2° eius opinio iprobaꝛ ibi. (Neq3. n. ſurſū.) Cōtinuetur aūt ſic. dictū ē ꝙ augmētū fit ab ipa aīa: ⁊ q2 ſic eſt: ideo Emp. nō bene dixit h̄. i. circa hoc addens augmētū accidere plātis: nō per aīa3: ſʒ ex neceſſitate materie. dicebat. n. de plātis mittētibus q̄de3 radices deorſū ꝓpter id qđ terra ſic ferꝛ ſm nām: ſurſū āt mittētibus ramos: ꝓpter ignē ſilꝛ ſurſum. nam ſicut terra nāliter ferꝛ deorſū ſilꝛ ignis fertur ſurſum.

Dubitaret forte aliq̄s vtrū augmentū ɔtingat ex neceſſitate māe: vt ꝙ augmētū fiat ſurſū ꝓpter ꝑtes igneas. deorſū vo ꝓpter ꝑtes terreas. ⁊ videꝛ ꝙ ſic. q2 ſm pħm. 2° pħy. ars imitaꝛ nāʒ. nā ſimilia ſunt opera nāe ⁊ artis. q2 ſi nauifactiua eēt in ligno. eodē mō fieret nāliter nauis ſicut ⁊ mō fit ꝑ artē q̄re cū in opibus artis ſic augmēteꝛ edificiū ꝙ grauia ponanꝛ deorſū: vt apꝑ3 in domibus: vbi grauia: vt lapides ponūꝛ in fundamēto ⁊ leuia pānūꝛ ſurſū: vt ligna ponūꝛ in tecto. etiā ⁊ in opere nāe ſic augmētatur aīatū ꝙ partes leuiores augmentabūt ſuperiora grauiores vo inferiora. Erit ḡ augmētū ſurſū ꝓpter ignē deorſū vo ꝓpter terrā. ¶ Dōm ꝙ actus actiuoꝝ ſunt in patiente ⁊ diſpoſito grauitas. ḡ ⁊ leuitas māe nō eſt ṗncipalis cā augmenti. q2 actio ṗncipalr nō eſt attribuēda māe ſʒ forme. aīa ergo que eſt ſubalis forma corporis animati eſt illud per qđ ṗncipalꝛ iſta fiunt. grauitas aūt ⁊ leuitas māe itātū aliq̄d poterunt facere ad augmētū inq̄ītum ꝑtes grauiores magis ſunt apte deſcēdere. ⁊ q2 agens operaꝛ ſm diſpōne3 paſſi. ideo ꝑtes ille grauiores magis mittunꝛ ad īferiora. leuiores vo ad ſuꝑiora. Jtaq3 nō eſt itētio pħi q̄n grauia ⁊ leuia aliq̄d poſſint facere ad augmētū: ſʒ vult iprobare Empe. q̄ hꝰ opa ṗncipalr attribuebat iſtis. ꝙ aūt leuitas ⁊ grauitas aliq̄uo mō ad h̄ deſeruiāt ꝑ3: ſi cōſideremus in oībus: ſpāliter in hoībus vñ femine cōiter habēt groſſa crura: eo ꝙ ſint frigide ɔplonis: ⁊ cū frigidi ſit deſcendere: iō ipſe in ꝑtibus īferioribus igroſſantur magis. hoīes vo calidioris ɔplonis exñtes cōiter ſubtiliōes hñt īſeriores ꝑtes ⁊ groſſiores ſuꝑiores: ⁊ ꝑ h̄ ꝑ3 ſolō ad q̄ſitū. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Silr. n. neq3 ſurſū. aut deorſū bene accipit. ¶ Non. n. idē oībus ſurſū et deorſū oī: ſʒ ſicut caput aīalium: ſic radices plantarū ſunt: ſi congruit inſtrā dicere altera: et eadē opibus.

¶ Improbat opionē Emp. circa qđ duo facit ſm ꝙ duplr iprobat ipʒ. ṗmo. n. iprobat eū ex eo ꝙ nō bene aſſignabat partes aīatoꝝ. 2° ex eo ꝙ nō bene aſſignabat cām augmēti in hꝰ ꝑtibus ibi (Adhuc aūt.) Diē ḡ ꝙ Emp. neq3 bene accepit ſurſū ⁊ deorſū. na3 nō eſt idē ſurſū ⁊ deorſū in oībus animatis ⁊ in oī. i. in vniuerſo. ſʒ ſicͤ eſt caput ſurſum reſpectu aīalium: ſic radices ſunt ſurſū reſpectu plantarū ⁊ hoc ſignificat īſtrumēta eſſe eade3 ⁊ altera operibꝰ. i. per opera: rami ḡ in plātis ſunt deorſum: ⁊ radices ſurſū qđ ē ergo ſurſum in plātis eſt deorſū in vniuerſo.

Dubitaret forte aliq̄s: vnde eſt ꝙ in rebꝰ aīatis opoꝛ3 aſſignare ſurſū ⁊ deorſum ſpāle preter id qđ videmus in vniuerſo. ¶ Dō3 ꝙ ſicut tranſmutatio ſm formā facit ſcire māꝫ ſic tranſmutatio ſʒ ſitū facit ſcire locū. ſurſū ḡ ⁊ deorſū ⁊ hꝰ dñie locoꝝ accipiēde ſunt ſm motū quē videmus in rebus. videmus aūt vnū modū motus gnālem oībus exñtibus in ſpera actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ: q̄ fit in elr̄is a forma leuis ⁊ grauis. i mixtis vo ab elemēto ꝑdominante in ipſis. ſm ḡ hūc motū grauia ferunꝛ deorſū ⁊ leuia ſurſū. ⁊ q2 hꝰ motus gnālis ineſt omnibus que ſunt in ſpera actiuoꝝ ⁊ paſſiuorū: ideo ſm hunc motū accipiꝛ ſurſum vel deorſū in vniuerſo. Eſt ḡ deorſum in vniuerſo locus ad quē ferunꝛ grauia: ⁊ ſurſum ad quē leuia. Eſt autem ⁊ alius ſpecialis motus qui eſt ab aīa non a forma grauis vel leuis vel a dominio alicuiꝰ elemēti: ⁊ h̄ motus reperiꝛ in oībus que alūtur vbi alimentū per virtutē aīe fertur ad oēm dr̄iam poſitionis: qđ non poſſet eſſe ꝑ nām alicuius elemēti: quare ſicut in rebus animatis reperiꝛ ſpecialis motus ſupra motum illū gnālē: quē videmus in tota ſpera actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ: ſic in talibus oportet ɔſiderare ſpāle ſurſū ⁊ deorſū preter ſurſū ⁊ deorſū qđ aſpicimꝰ in toto vniuerſo. ¶ Rurſus hoc ſpeciale ſurſū ⁊ deorſum qđ reperiꝛ in rebus aīatis accipiendū eſt i animatis imꝑfectioribus ſm ea q̄ videmus in magis ꝑfectis: itaq3 cū in aīalibus ⁊ maxime in hoībus ora ⁊ capita ſint ſuperius: erit in plantis ſuꝑius qđ tenet locū capitis vꝉ oris. in aīalibus nāq3 organa ⁊ inſtrā ſunt eadē vel diuerſa ſm ꝙ opera videnꝛ eſſe eadē vel diuerſa que ḡ ordinanꝛ ad idē opus videnꝛ eē idē organū ⁊ inſtrm ⁊ eodē mō loquēdū eſt de illis. cū ḡ radices ordinētur ad idem opus vt ad ſumptionē alimēti ad qđ ordinantur ora in aīalibus: erunt radices in plātis ſuꝑius ſicͦ ora ⁊ capita in aīalibus q̄ ſuꝑius eſſe dicunꝛ. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Adhuc āt q̄s eſt ɔtinēs in ɔ̄ria q̄ ferunꝛ: igne3 et terra3. Diſtrahenꝛ. n. niſi aliq̄d ſit ꝓhibens. Si vo erit hoc ē aīa: et cā alimēti: et augmēti. Cō. 39.

¶ Improbat Emp. ex eo ꝙ nō bene aſſignabat cā3 augmēti dicens: ꝙ adhuc aūt. i. ſupra. h̄ arguimus ſuꝑ. ɔ̄ Emp. q̄d eſt ɔtinēs ignē ⁊ terrā q̄ tendūt ad ɔ̄ria loca diſtrahenꝛ. n. ⁊ ibunt hꝰ elemēta in ſperas ꝓprias niſi aliq̄d ſit ꝓhibēs ⁊ ɔtinēs illa ſi vo aliq̄d tale erit h̄ ē aīa: ⁊ ipa erit cā alimēti ⁊ augmēti. ¶ Notandū aūt actionē: ⁊ ipſa opera tribuēda eſſe ṗncipali agēti magis q̄ organo q̄re cū anima ſit cōtinens elr̄a ipſa habebit ṗncipalitatē reſpectu coꝝ. actiones ergo ⁊ motus qui fiunt in corpore aīato ſm ꝙ aīatū eſt attribuēdi ſunt magis aīe quā elr̄is. ¶ Deide cū dicit.

¶ Videꝛ aūt q̄buſdā ignis nā ſimplr cauſa augmenti et alimenti eſſe: et namq3 ipſū videꝛ ſolū corporeū et elemētorū qđ alitur: et augmētatur. vnde et in plantis: et in aīalibus putabit vtiq3 ꝑlius eſſe hoc qđ operatur. Cō. 40.

¶ Remouet errorē quorūdā alioꝝ attribuentiū augmentū ⁊ alimētū nō aīe: ſed igni. Circa qđ duo facit. q2 ṗmo ponit eoꝝ opionē. 2° ea3 iprobat ibi (Hoc aūt cōcauſa.) Diē ḡ ꝙ vr aūt q̄buſdam ignis natura. i. nāliter ſimplr eſſe cā alimēti ⁊ augmēti. nā ⁊ ipm ſolū de numero corpoꝝ ⁊ elementoꝝ videꝛ eſſe qđ alitur ⁊ augmentaꝛ. vñ ⁊ in plātis ⁊ in aīalibus putabit vtiq3 quis eſſe h̄. i. eſſe ignē qđ operaꝛ augmentū ⁊ alimentū. ¶ Notādū aūt hāc poſitionē differre a poſitiōe Emp. q2 poſitio illa attribuebat augmētū igni ⁊ terre: h̄ aūt igni tantum. Rurſus illa attribuebat augmētū elemētis rōne q̄ grauia ⁊ leuia. hec aūt. i. h̄ attribuit igni: eo ꝙ ignis ſit maxīe opatiuus ⁊ actiuus. ¶ Notādū ēt ꝙ ignis videꝛ ali ⁊ augmētari ſicͭ ⁊ aīata. nam ſicͭ alimētū adueniens carni caro conuertit ipʒ ad ſe ⁊ fit ſub maiori q̄ītitate: ſic ligna addita igni. ignis cōuertit ea ad ſe ⁊ fit ſub q̄ītitate maiori. de nullo aūt alio ita ſenſibiliter h̄ videmus ſicut de igne. ideo ponebāt illi igne3 qui erat in plantis ⁊ animalibus eſſe principalem cauſam: quare illa augmentarentur. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Hoc aūt ⁊ concauſa q̄de3 quodāmō eſt: non tñ ſimplr cā: ſʒ magis aīa: ignis. n. augmentū Cō. 41.

in infinitum eſt quouſqꝫ fuerit combuſtibile: Natura autem conſtantium omniū terminus eſt ⁊ ratio magnitudinis ⁊ augmenti: hoc aūt eſt anime: ſꝫ non ignis: ⁊ rōnis magis ꝙ̄ mãe.

¶ Improbat opinionē hāc dicēs. h aūt .ſ. ignis cōcauſa quidem eſt quodam modo: vt fiat alimentū ⁊ augmentum. nam calor igneus qui aliquo modo reſuat in corpore aīato eſt organū ⁊ īſtrumētum anime ⁊ aliquo modo cooperatur ad augmētū ⁊ alimētum: tamē nō eſt ignis ſimplr ⁊ ꝑncipalr cā augmēti: ſed magis anima. naꝫ modus augmēti ignis valde diſſimilis ē augmēto qd̄ aſpicim⁹ in aīalibus: ideo ſubdit ꝙ augmētū .n. ignis in īfinitū ē quouſqꝫ fuerit combuſtibile: ſꝫ oīum natura cōſtantium que naturaliter augmētant̄ ē terminus ⁊ ratio eoꝝ magnitudinis ⁊ augmēti. ⁊ qꝛ taleꝫ terminū habēt ab anima ⁊ ex forma: manifeſtum ē ꝙ h autē .i. augmētare ꝑncipaliter ē ipſius aīe: ſed nō ignis: ⁊ ꝑncipaliter ē ipſius rōnis et forme magis ꝙ̄ materie. ¶ Notādum aūt ꝙ ex hoc poſſet ſumi noua rō. vt vna rō eſſet: quare attribuēduꝫ eēt aīe augmētū ⁊ non igni: quia augmētuꝫ animatoꝝ ē terminatū ⁊ limitatū: ignis vero augmētuꝫ vadit in īfinitū: quare cum hꝰ terminus augmēti inaīatis ſit ab anima attribuēdum ē hoc magis anime ꝙ̄ igni. alia rō eſſe poſſet: qꝛ actio magis ē attribuenda rōni ⁊ forme ꝙ̄ mãe: q̄re cum anima cōparet̄ ad ignē ⁊ ad alia elemēta exñtia in mixto ſicut forma ad mãꝫ magis attribuēda ſūt h aīe ꝙ̄ igni vl̄ alijs elr̄is.

Dubitaret forte aliqs. qꝛ videtur phs ſibi cōtradicere. Ait .n. ꝙ oīum natura cōſtantium ē certa rō ⁊ terminus eoꝝ magnitudinis ⁊ augmēti. ⁊ dicit ꝙ augmētum ignis vadit in īfinitū. cum tamē ignis ſit aliquid nā cōſtās. ¶ Dōꝫ ꝙ hāc ꝯtradictionem leuiter poſſemus effugere exponēdo eſſe rōneꝫ ⁊ terminū magnitudinis ⁊ augmēti oīum cōſtātium natura .ſ. oīum augmētabiliuꝫ per nām: vt ꝯmētator videtur exponere. ⁊ qꝛ nāliter ⁊ ꝓprie nō augmētantur niſi aīata. ideo nō ē ibi cōtradictio: qꝛ quādo loqtur de augmēto cōſtātis natura oportet ꝙ loquat̄ de augmētabili nāliter. omnia ḡ augmētabilia nāliter habere terminū augmēti: ⁊ ignē nō habere terminū nō implicat ꝯtradictionem: qꝛ ignis non ē quid animatum. ⁊ per ꝯñs nō dicitur ꝓprie augmētari.

¶ Ut tamē melius pateat qualr̄ pōt augmentari aliquid in īfinitū ⁊ qualr̄ nō. ſciēduꝫ ꝙ terminus augmēti aliquādo ſumit̄ ex forma. aliquādo ex materia. aliquādo ex ordine vniuerſi. ¶ Ex forma quidem reperit̄ terminus in augmento in oībus animatis. nam oīa animata ſunt organica corpora. partes etiaꝫ corporis animati cōparātur ad aīam ſicut organa ad artem. naꝫ ſicut ars ꝓpria opera exercet ꝑ ſua organa ſic anima ꝓprias operatiōes exercet ꝑ partes corporis. quare cuꝫ nulla ars requirat organa īfinita. imo qꝛ ē cōtra rōnem organi ꝙ ſit īfinituꝫ cuꝫ ei debeatur debita ꝙ̄titas ⁊ debita menſura ex opere ad qd̄ ordinatur: oꝫ partes corporis animati finitas eē: ⁊ ex parte aīe que quaſi quedaꝫ ars per partes corporis quaſi ꝑ ꝓpria organa exercet ꝓprias oꝑatiōes: debetur ipſis partib⁹ corporis ⁊ ipſis organis certa rō ⁊ terminus eoꝝ magnitudinis ⁊ augmenti. ſecūdo pōt eſſe terminus in augmēto ex parte materie. Nam ſi aliquid ꝯſtaret ex tota mã ſua nō eſſet niſi vnū tale in ſpē illa: ⁊ illud augmētari nō poſſet: q̄re cū tota materia actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ ſit finita ſalteꝫ ex ꝑte mãe: ignis hꝫ terminū in augmēto. vult ḡ phs dicere: ꝙ cuꝫ forma ignis nō ſit forma corporis organici: non ſic repugnat ex ꝑte forme corporis augmentū ignis in īfinitū: ſicut repugnat corpori aīato. ſi aūt h repugnat ei erit ex ꝑte mãe: vt ex parte cōbuſtibilis. tertio īponitur finis ⁊ terminus rebus ex ꝑte vniuerſi. ⁊ ſic omnia elemēta habēt finē ⁊ terminuꝫ ſic vt vnū elemētuꝫ nō oīa alia poſſit cōuertere ad ſeipm̄: ſꝫ cuꝫ orbiculariter dominent̄ mō ſigna cal̄a mō frida: oꝫ ꝙ orbiculariter aliquādo elemēta frida habeāt dominiū ſuꝑ calida: aliquādo ecōuerſo. nūꝙ̄ ḡ ſic cōtinue dominant̄ calida el̄ia aut fr̄a vt poſſint oīa alia ad ſe cōuertere. ¶ Eſt ḡ de ordie vniuerſi dare aliquē terminum ipſi igni vltra quē augmētari nō pōt. Pꝫ itaqꝫ quō ſoluit̄ ꝯdictio quā ꝑtendit littera: ⁊ quō accipienda ē mens phi. ⁊ etiā pꝫ quō īponitur terminus ⁊ finis rebus augmētabilibus.

Quoniā aūt eadeꝫ eſt potentia vegetatiua: ⁊ gñatiua: de alimento neceſſarium eſt determinare primū. ¶ Separat̄ enī ab alijs potētijs oꝑe hoc. Cō. 42.

¶ Poſtꝙ̄ phs oñdit qd̄ ſit actus vegetatiue potētie: qꝛ act⁹ eius ē generare ⁊ alimēto vti: ⁊ oñdit quō talia opera attribuēda ſunt aīe. in ꝑte iſta determīat de ipo vegetatiua potentia ſm ordinē ſupius ꝑtaxatuꝫ. Erat aūt ordo ille ꝙ prius determinādū erat de obo potētie ꝙ̄ de actib⁹ ⁊ de actibus ꝙ̄ de potētia. iō tria facit. qꝛ ꝑmo determinat de obto vegetatiue potētie. ſcdo de actibus eius. tertio determīat de ipſa potētia. ſcda ibi. (Qm̄ autē nihil alitur.) tertia ibi. (Quare hꝰ aāt.) circa ꝑmuꝫ duo facit. qꝛ ꝑmo ait ꝙ dōm ē de alimēto qd̄ ē obm vegetatiue ⁊ generatiue potētie. ⁊ 2° exeqtur determinādo de ipſo alimēto ibi. (Videt̄ āt eē.) dicit ḡ. ꝙ qm̄ eadē ē potētia aīe ē vegetatiua ⁊ gñatiua ⁊ obiectū hꝰ potētie ē alimētuꝫ neceſſariū ē ḡ ꝑmū determinare de ipſo alimēto. ꝙ aūt alimētuꝫ ſit obm potētie vegetatiue pꝫ. qꝛ ī h oꝑe .i. in oꝑe nutritiōis ⁊ in agere aliqd circa alimētū ſepat̄ hꝰ poͣ ab alijs potētijs vt a ſēſitiua ⁊ itellctiuo.

Dubitaret forte aliquis vtrū vnuꝫ ⁊ ideꝫ vt alimētū ſit obm nutritiue ⁊ gñatiue. ⁊ vr̄ ꝙ nō. qꝛ potētiaꝝ q̄rū ſūt diuerſi act⁹ ſūt ⁊ diuerſa oba: ſꝫ nutritiue ⁊ gñatiue ſūt diuerſi act⁹. vꝫ. nutrire ⁊ gñare: ḡ hēbūt diuerſa oba. ¶ Opp^m āt vr̄ velle phs q ait vegetatiuā ⁊ gñatiuā eādē eē po^am ⁊ hꝰ obꝫ dic̄ eē alimētū. ¶ Dōꝫ ꝙ alimētū alr̄ ⁊ alr̄ acceptū ē obꝫ ñ ſolū nutritiue ⁊ gñatiue: ſꝫ ēt augmētatiue. Nā ſic vt⁹ gñatiua ſꝫ phꝫ ē data reb⁹ vt corruptibilia faciāt talia q̄lia ipa ſūt: ⁊ ꝯtinuēt ſe ⁊ eſſe eadē ſpē q̄ ñ pñt ſe ꝯtinuare eadē nūero. ſic vt⁹ nutritiua eſt data eis vt ꝑ aliqd̄ tp̄s ſeipo ſaluēt. calor .n. nāl̄ ſp agit ī humidū: ⁊ fac̄ ipm̄ exalare q̄ exalāte perit vita q̄re niſi ꝑ virtutē nutritiuā fieret reſtauratio dep̄diti: aīatū nō poſſꝫ ſubſiſtere. ꝑp qd̄ digerit̄ ⁊ coqt̄ alimētū ⁊ ꝯuertit̄ ī ſubaꝫ nutriti: ꝑ quā ꝯuerſionē fit reſtauratio dep̄diti: ḡ ſcd̄o ſaluat̄ aīatū: ita ꝙ alimētū nutrit ī eo ꝙ qd̄ vt ī eo ꝙ ꝯuertit̄ ī ſubaꝫ nutriti. ¶ Viſo quō fit nutritio ⁊ quō alimētū ē obꝫ potentie nutritiue: reſtat videre quō ſit augmētū ⁊ quō alimētū ē obꝫ po^e augmētatiue. Sciē^m ḡ ꝙ lꝫ ſufficiat ad nutrimētū aliq̄lis reſtauratio dep̄diti ⁊ ꝯuerſio alimēti ī alitū: ad h tñ ꝙ fiat augmētū ñ ſuffic̄ q̄liſcūqꝫ reſtauratio dp̄diti: imo oꝫ eē maiorē reſtaurationē ꝙ̄ fuerit dep̄ditio: qꝛ cū plꝰ ꝯuertit̄ de alimēto ī alitū ꝙ̄ fuerit ipꝫ dep̄ditū: oꝫ alitū augmētari ⁊ fieri maioris ꝙ̄titatis. alimētū ḡ nutrit ī eo ꝙ qd̄: ſꝫ augmētat ī eo ꝙ ꝙ̄tū: qꝛ ſic augmētat ꝙ ꝯuertit̄ maior ꝙ̄titas alimēti ꝙ̄ fuerit dp̄ditio: tc̄ .n. alimētū augmētat ipꝫ alitū. ⁊ fac̄ ipm̄ maioris ꝙ̄titatis. Oñſo alimētū alr̄ ⁊ alr̄ ſūptū eē obꝫ nutritiue ⁊ augmētatiue: reſtat videre quō ſit obꝫ gñatiue. Sciē^m ḡ ꝙ ſic alimētū ī ꝙ̄tū ꝯuertit̄ ī alitū nutrit ī eo ꝙ qd̄: ⁊ augmētat ī eo ꝙ ꝙ̄tū: ſic ī ꝙ̄tū ē aliqd ibi ſup̄fluū fac̄ ad gñatiōnē: ita ꝙ ſemē qd̄ ē gñatiōis ꝑn^m ē ſup̄fluū alimēti. Ex q̄ appꝫ ꝙ nutritiua augmētatiua ⁊ gñatiua pñt dici eadē po^a. nā illa eadē po^a ꝑ quā digerit̄ alimētū ⁊ reſtaurat̄ dep̄ditū ⁊ nutritur aīatū: ꝑ illā eādē pt̄ fieri tāta ꝯuerſio ꝙ ſic pluſꝙ̄ dep̄ditio ꝑp qd̄ augmētabit̄ aīal: ⁊ fiet maioris ꝙ̄titatis. ſic et ꝑ illā eādē po^am pt̄ fieri tāta ꝯuerſio ⁊ tāta decoctio alimēti ꝙ

ñ totū trāſeat ī ſubāz nutriti:ſʒ ibi ſit ſupfluū alimēti ⁊ ſiet īde ſem̄:q̄re nutritiua augmētatiua ⁊ gn̄atiua ſī aliq̄° vna po°. Et vnūʒ ⁊ idē eſt obiectū earum vt alimentū. alr tñ ⁊ alr cōſideratuʒ. ⸿ Utruʒ aūt huic potentie cōi q̄ cōporatur ad nutritioneʒ augmentū ⁊ generationē oporteat ſupaddere aliq̄s potentias ſpāles nō eſt preſentis ſpeculatiōis. talia.n.tractāda eēnt ſup libro de nutrimēto ⁊ nutribili. ſufficiat aūt ad pn̄s ſcire ideʒ eſſe obiectū qḋ alit augmētat ⁊ eſt gn̄atiōis p̄n^m. pp qḋ augmētatiua nutritiua gn̄atiua mō q̄ diximꝰ eadē potētia dici pn̄t. ⸿ Deiñ cū dic̄.

Cō. 43. ⸿ Uidet̄ aūt eſſe alimētū cōtrariuʒ cōtrario:nō oē aūt oī. Sʒ q̄cūq; cōtrarioꝝ nō ſolū gn̄ationē hn̄t ex inuicē:ſʒ ⁊ augmētū. Fiūt.n.mlta ex inuicē:ſʒ nō oia augent̄:vt ſanū ex laborāte.

⸿ Determinat de ipſo alimēto.circa qḋ tria facit. qꝛ p̄mo dat ꝯditiōes alimēti.ſcḋo ex his q̄ dixerat oñdit ꝙ alimētum ⁊ alitū nō eodē mō ꝯporant̄ adinuicē.3°.circa p̄tacta mouet dubiū qḋdam.2ª ibi(Uident̄ aūt neq; illa)3ª ibi (Dubitationē aūt hʒ)Tāgit aūt duas ꝯditiōes alimēti. p̄ma eſt ꝙ videt̄ aūt eē alimētū ꝯriū ꝯrio.i. ꝯrium alito. Secūda ꝯditio alimēti eſt ꝙ nutriat ⁊ augmentet alitū. iō ſubdit ꝙ nō oē aūt ꝯriū oī ſupp̄. ꝯrio eſt alimētū:ſed q̄cūq; ꝯrioꝝ nō ſolū gn̄ationē hn̄t adinuicē:ſed ⁊ hn̄t augmentū:ita ꝙ vnū augmētat ⁊ nutrit aliud.talia.ſ. hn̄t rōnē alimēti.⁊ ſubdit ꝙ fiūt multa ex inuicē:ſʒ nō oia talia ſe nutriūt ⁊ augmētāt vt fiat ſanū ex laborāte:laborās tñ nō eſt alimētū ſani.qꝛ nō nutrit nec ſaluat nec augmētat ipm̄. Sūt itaq; he due ꝯditiōes alimēti ꝙ ſit ꝯriū alito.⁊ ꝙ hēat ſaluare ⁊ augmētare ipm̄. ⸿ Deide cū dicit.

⸿ Uident̄ āt neq; illa eodē mō adinuicē eē alimētū. Sʒ aq̄ qdē igni alimētū eſt: ignis aūt nō alit aquā. In ſimplicibꝰ qdē igit̄ corpibꝰ hoc eſſe vī maxie:aliud qdē alimētū:aliud qḋ alit̄.

⸿ Oñdit ex his q̄ dixerat ꝙ alimentū ⁊ alitū nō eodē mō ꝯparant̄ adinuicē.iō ait ꝙ aūt vident̄ neq; illa eodem mō adinuicē eē alimētū.illa.n.ſ.alimētū ⁊ alitū nō eodeʒ mō ꝯpant̄ adinuiceʒ nec eodē mō ſunt alimētū adinuicē. nam alimētū alit alitū ⁊ ē alimētū eiꝰ:ſʒ alitū nō alit alimētuʒ nec eſt ipſiꝰ alimētū.ḡ alimētū ⁊ alitū nō eodē mō ꝯparātur adinuicē:ſed aq̄ qdē q̄ ſe hʒ vt alimentū ē alimētū igni. Ignis āt nō alit aquā. Et ſubdit ꝙ in ſimplicibꝰ qdē corporibꝰ. h videt̄ eſſe maxie qḋ alit̄. videlʒ ignis. poſʒ.ḡ ꝙ aliud eſt qdē alimētū.aliḋ vō qḋ alit̄:⁊ alr cōporat̄ alituʒ ad alimentū.alr alimētū ad alitū. ⸿ Nōn^m aūt ꝙ hic aq̄ accipit̄ ꝑ oī hūido. ⁊ vt pʒ ignis maxie nutrit̄ hūido ⁊ potiſſime hūido vnctuoſo cuiuſmodi ē oleū. ⁊ oē pingue.et etiā oē hūidū ſubtile. nā ⁊ vinū ſublimatū pp ſui ſubtilitateʒ maxie eſt cibꝰ ignis. Ignis ḡ q videt̄ ali tali hūido nō eodē mō ꝯparat̄ ad hūidū ſicut humidū ad ipʒ.nā ignis nō alit humiduʒ vt flāma nō alit oleū:ſed ecōuerſo. Quō aūt iter corpora ſimplicia ignis maxie alat̄ fuit ſupiꝰ patefactum.ad p̄ſens aūt ſcire ſufficiat ꝙ ex ſili qḋ videmꝰ inter ignem ⁊ humidū:alimentū ⁊ alitaʒ nō eodeʒ modo adinuicem ꝯparant̄. ⸿ Deinde cū dicit.

Cō. 44. ⸿ Dubitationē āt hʒ. Dn̄t.n. hi qdē ſile ali ſili: ſicut ⁊ augeri:alijs aūt ſicut diximus ecōtrario videt̄ ali cōtrarium contrario.

⸿ Mouet circa p̄tacta dubiū quoddā. circa qḋ tria facit. qꝛ p̄mo mouet hoͦ dubium.ſcḋo obijcit ad alteram partē. tertio ſoluit dubium ꝓpoſitū.ſcḋa ibi(Tanq; impoſſibile) tertia ibi (Utruʒ aūt ſit alimentū)Dicit. ergo dubiū aūt habet quomodo ſe habeat alimentū ad alitum.dicunt.n. quidam ſimile ſimili ali,ſicut ⁊ augeri; fuit aūt cōis opinio phorum ꝙ ſimile ſimili augeat̄. ⁊ ex hoc aliqui volebāt arguere ꝙ ſimile ſimili alat̄.ſic ergo videt̄ quibuſdam. ſed alijs ſicut diximus in libro de generatione econtrario videtur.dicunt enim ſimile nō ali ſimili:ſed contrariuʒ cōtrario. ⸿ Deinde cum dicit.

⸿ Tanq; ipoſſibile ſit ſile a ſili: alimētū mutari: ⁊ decoq. Mutatio āt oīs ī ꝯriū:aut ī mediū.

⸿ Obijcit ad alteram parteʒ queſtionis oſtendens ꝙ contrarium contrario alatur. circa qḋ duo facit ſm ꝙ duplr oſtēdit itentuʒ ibi. (Adhuc aūt)cōtinuetur auteʒ ſic.bene dictuʒ eſt cōtrariū cōtrario ali ⁊ nō a ſimili. tanq; ipoſſibile ſit ſimile a ſimili ali. alimentū eniʒ mutari ⁊ decoqui oportet.mutatio autem in omnibus aut eſt a contrario in contrarium:aut eſt in medium.nam medium comparatum ad contrarium induit rationem alterius cōtrarij. ⸿ Deinde cum dicit.

⸿ Adhuc aūt patit̄ aliquid alimentuʒ ab eo qḋ alit̄: ſed nō hec ab alimēto ſicut nec inſtructor a materia. Sed ab illo hoc.inſtructor aūt mutatur ſolum in actum ex ocio. Cō. 45.

⸿ Adducit ſecūdam rōnem dicens.ꝙ adhuc alimentum patitur aliquid ab eo qḋ alit̄.ſed hoc qḋ alit̄ non patit̄ ab alimento.ſicut neq; inſtructor.i. artifex nō patit̄ a materia:vt carpētarius nō patitur ab archa.ſed hoc.ſ.materia patitur ab illo.i.ab iſtructore vel artifice. iſtructor auteʒ ſolum mutatur ex ocio in actū vt ſi prius nō operabatur. poſtea operet̄ p̄us fuit ocioſus.⁊ poſtea eſt in actu ⁊ in operari.duplr ergo ꝓbat̄ ꝙ alimētum patit̄ ab alito. p̄mo qꝛ decoquit ipm̄.ſcḋo qꝛ ꝯparat̄ ad ipm̄ vt artifex ad archā. ⸿ Notanduʒ autem duas rationes factas eſſe ꝓbantes alimētum eſſe contrarium alito. quarum p̄ma potiſſime innititur huic ꝙ alimētum mutat̄ in alituʒ ⁊ mutatio non eſt niſi in cōtraria. ſecūda vero innititur huic qḋ alimētuʒ patitur ab alito.et nihil patitur a ſimili. ſed a cōtrario:he tamen due rationes ſe conſequuntur:⁊ vna eſt fulcimētū alterius. ⸿ Deinde cum dicit.

⸿ Utrū aūt ſit alimentū qḋ vltimo aduenit:aut qḋ primo hʒ drīam. Si vero vtrūq;: ſʒ hoc quidem nō coctuʒ:illud coctū:vtrobiq; vtriq; contingit alimentū dicere. Inquātū.n. nō coctuʒ: cōtrarium cōtrario alit̄:inquātū coctū:ſile ſili. Quare manifeſtum quod dicunt quodāmodo vtriq; ⁊ recte: ⁊ non recte.

⸿ Soluit ad q̄ōneʒ ꝓpoſitam dicens.ꝙ habʒ drīaʒ vtruʒ ſit alimētū qḋ vltimo aduenit aut qḋ p̄mo.i.refert loq de alimento p̄mo anteq; ſit cōuerſuʒ ⁊ coctū:⁊ vltio.i.poſtq; eſt iaʒ coctū ⁊ digeſtū.ſi aūt vtrūq;.i.ſm vtrūq; cōiter loquamur de alimēto:ſʒ tñ differt.qꝛ hoc qdeʒ eſt nō coctū. illud vero eſt coctū:vtrobiq; vtriq; cōuenit alimētū dicere.ſed aliter ⁊ aliter de eo eſt loquēdum.qꝛ inquantū non coctū ꝯriū ꝯrio alit̄.inq̄tū aūt coctū ſile ſimili. q̄re manifeſtum eſt qḋ dicūt quodāmodo vtriq; ⁊ recte ⁊ nō recte. ⸿ Notādū aūt ſic ſoluere h p̄hm de alimēto q̄ōneʒ ⁊ de alito ſicut ſoluit eā in de gn̄atione de actiuo ⁊ paſſiuo vbi dicitur ꝙ agēs ⁊ patiens in p̄ncipio ſunt diſſilia:in fine āt ſilia:ſic in p̄n° alimētū anq; ſit coctū eſt diſſile alito. ī fine ſile.ḡ nec ē ſimplr aſſerēdū ꝯriū ꝯrio ali: nec ꝙ ſile ſili:ſʒ ē.vt ſic:⁊ ē.vt nō.vt ē ꝑ dicta māifeſtū. ⸿ Deide cū dic̄.

⸿ Qm̄ aūt nihil alit̄ nō p̄ticipās vitā.aiatū vtiq; erit corpꝰ qḋ alit̄ inq̄tū aiatū:q̄re ⁊ alimentum per ſe ad aiatū eſt: ⁊ nō ſm accidens. Cō. 46.

⸿ Deteriat ď actibꝰ vegetatie.circa qḋ 3^ia fac̄ ſʒ ꝙ 3^r p̄oit̄

eſſe actus vegetatiue. vz. alere augere ⁊ generare. primo determiat de ipſo alere. ſcd̄o de augmētatiōe. 3° de gn̄atiōe. 2ª ibi. (Eſt aūt alterū) 3ª ibi (Et gn̄ationis) Dicit g̊. q̄m aūt nihil alit̄ nō participās vita: aīatū vtiqꝫ erit corp⁹ qd̄ alit̄ inq̄ꝫtū aīatū eſt. q̄re alimētū eſt aliqd̄ aīatū ſupple ordinatū ⁊ ī potētia ad ipm̄. ⁊ h̄ nō ſm̄ accn̄s: ſed ꝑ ſe. pꝫ ergo qd eſt alere ꝑ ſe. Nam ſi alimētū ſic ꝑ ſe ordinatur ad alitū ⁊ eſt in potētia ad ipm̄ ⁊ ſaluat ipm̄: alere ⁊ nutrire vel ipſa nutritio nihil aliud eſt q̄ꝫ ꝯuerſio alimenti in alitū ⁊ ſaluatio eius qd̄ alit̄. ¶ Deinde cū dicit.

Cō. 47 **¶ Eſt aūt alterū alimēto ⁊ in augmēto eē: ſecū dūꝫ. n. ꝙ q̄ꝫtū aliqd̄ aīatū eſt augmētatiuū: ſm̄ aūt ꝙ hoc aliqd et ſub̄a: alimētū ē. Saluat. n. ſubſtātiā: et vſqꝫ ad hoc ē quouſqꝫ alat̄.**

¶ Determinat de ipſa augmētatiōe dicēs. ꝙ alterū eſt eē diffinitiuū vel altera eſt rō alimēto ⁊ augmētatiuo. nam nutrimētū alr̄ augmētat alr̄ alit. nā ſm̄ qdēꝫ ꝙ nutrimētum eſt aliqd q̄ꝫtuꝫ augmētatiuū eſt aīati. ſm̄ aūt ꝙ eſt h̄ aliqd ⁊ ſub̄a eſt alimentū. nā nutrimētū ſaluat ſub̄aꝫ aliti: vt eſt h̄ aliud ⁊ ſub̄a ⁊ vſqꝫ ad h̄ eſt. i. hꝫ eē ⁊ ſaluat̄ alitū ipm̄ quouſqꝫ alat̄. i. q̄uſqꝫ pōt accipe nutrimētū. ex d̄tis g̊ quā hꝫ alimētū ex eo ꝙ alit ⁊ augmentat. q̄ alit ī eo ꝙ qd: ⁊ augmētat in eo ꝙ q̄ꝫtū patere pōt qd eſt augmētare ⁊ qd eſt nutrire. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et gn̄atiōis aūt factiuū eſt qd̄ nō ei⁹ qd̄ alit̄: ſed quale id qd̄ alit̄: iā. n. eſt ipſa ſub̄a: generat autem nihil ipſum ſeipſum: ſed ſaluat.

¶ Determinat de actu gn̄atiōis vel de ipſo gn̄are dicēs. ꝙ potentia vegetatiua vel ipm̄ vegetatiuū eſt factiuū gn̄atiōis nō ei⁹ qd̄ alit̄: ſed q̄le eſt id qd̄ alit̄. potētia. n. gn̄atiua nō eſt p̄ncipiuꝫ gn̄atiōis ei⁹ qd̄ alit̄ nec ei⁹ in q̊ ē: ſed ei⁹ qd̄ eſt tale q̄le eſt id qd̄ alit̄ ⁊ qd̄ eſt ſīle ſibi. Q̄ aūt ſic ſit pꝫ. q̄ iā eni ſub̄a q̄ alit̄ eſt: qd̄ aūt generat̄ nō ē. nihil autē gn̄at ſeipm̄ ſed ſaluat. potētia g̊ vegetatiua pōt nutrire ⁊ ſaluare illud in q̊ ē. ſꝫ nō pōt gn̄are ipꝫ. q̄ ipm̄ iā ē ⁊ nihil ſeipm̄ gn̄at. ¶ Notādū āt ꝙ aliqd ē expediēs indiuiduo: aliqd v̄o expediēs ſpēi. alimētū aūt q̄ꝫtū ad aliqd ꝯuertit̄ in alitū. q̄ꝫtū v̄o ad aliqd tranſit in ſemē. Illud g̊ qd̄ ꝯuertit̄ in alitū ordīauit nā pro ꝯſeruatiōe idiuidui: ſꝫ illud qd̄ trāſit in ſemē ordīauit ad ꝯſeruationē ſpēi. ſup̄fluū igitur alimēti ē ſemē. q̄ eſt ſup̄fluū indiuiduo in q̊ ē: ſꝫ nō ē ſup̄fluū ſpēi: ad cui⁹ ꝯſeruationē ordinat̄: q̄re ſi ſemē nō ordinat̄ ad gn̄ationē ei⁹ in q̊ ē: ſꝫ ad gn̄ationē ſilis in ſpē: bene dcm̄ ē ꝙ vegetatiua nō ē factiua gn̄atiōis ei⁹ in q̊ ē. ſꝫ ei⁹ qd̄ eſt q̄le ipm̄ eſt ⁊ ſīle ſibi. ¶ Deide cuꝫ dicit.

Cō. 48 **¶ Quare hꝰ aīe principiū potētia ē potīs ſaluare. Suſcipiēs ipaꝫ ſm̄ ꝙ ē hꝰ. Alimētū aūt ꝑparat opōnē. vn̄ priuatū alimēto nō pōt eē.**

¶ Poſtq̄ꝫ determinauit de obto vegetatiue potētie ⁊ de actib⁹ eius. In p̄te iſta determiat de ipſa potētia vegetatiuā diffiniēdo ipaꝫ. circa qd̄ duo facit. ſm̄ ꝙ duplicē diffōnem aſſignat. 2ª ibi (Q̄m aūt a fine) Circa p̄mū duo facit. q̄ p̄ diffinit potētiā vegetatiuā. 2° q̄ diffiniēdo hāc mentionē fecerat de alimēto: ne laboret in equoco oñdit q̄uo ad ipm̄ nutrire ⁊ ad ipm̄ alere diuerſimode ꝯparatur ibi (Q̄m aūt ſūt tria) Cōtinuet̄ aūt ſic. dictū eſt ꝙ alimētuꝫ ſaluat ſub̄aꝫ aliti. ⁊ q̄ potētia vegetatiua eſt potētia q̄ alit̄ aīatū. q̄re manifeſtū ē ꝙ hꝰ aūt p̄ncipiū nutritiuū ē q̄daꝫ potētia aīe potīs ſaluare ſuſcipiēs ipam ſm̄ ꝙ hꝰ ē. Eſt g̊ diffō vegetatiue ꝙ eſt potētia q̄ ſm̄ ꝙ hꝰ ē hꝫ ſaluare ſuū ſuſceptiuū. Et ſubdit ꝙ alimētū aūt ꝑparat. i. ē mā ꝑparata ⁊ ꝓpria ꝯpatiōi hꝰ potētie. vn̄ p̄uatum alimēto nō pōt eſſe idest nō pōt durare in eē. ¶ Notādū āt ꝙ alimētuꝫ ē mā ꝑporata. i. ꝓpria potētie vegetatiue ſic̄ ferrū eſt ꝓpria mā artis fabrilis. q̄re ſic̄ ſine ferro ars fabrilis nō p̄t exercere opōnes ſuas: ſic nō pōt potentia vegetatiua h̄ facere ſine alimēto. opus ergo vegetatiue qd̄ eſt ſaluare aīatum ſine alimento fieri non poterit: ꝓpter qd̄ alimēto ſubtracto neceſſe eſt animatum perire.

Dubitaret forte aliqs. q̄ cū potētia vegetatiua ſit actiua: ⁊ alimētū ꝯporetur ad ipaꝫ ſic p̄ncipiū paſſiuū: nō videt̄ bn̄ dcm̄ ꝙ alimētum ꝑparet opōnē vegetatiue potētie. q̄ tūc ꝯparatet̄ ad ipam nō vt paſſiuū: ſꝫ vt actiuū. ¶ Dōꝫ ꝙ vt ſupra patuit eo ipſo ꝙ ꝓ p̄o forma reqrit ꝓpriā mām: ⁊ ꝓpri⁹ act⁹ reqrit ꝓpriū ſuſceptiuū: aꝫ ꝙ rā agēdi nā ſolū ſit forma. ſꝫ ēt mā: vt ſanamur nō ſolū ſanitate: ſꝫ ēt corpore. g̊ eo ipſo ꝙ act⁹ ſaluatōis: quā facit potētia vegetatiua in corpe aīato agit ipꝫ mediāte alimēta: corp⁹ aīatū nō ſolū ſaluat̄ potētia vegetatiua tanq̄ꝫ p̄ncipio actiuo: ſꝫ ēt ſaluat̄ alimento tanq̄ꝫ p̄n° paſſiuo: circa qd̄ opat̄ potētia vegetatia ꝯuertēdo ipꝫ in ſub̄aꝫ aliti. q̄re alimētū ē aliq̄ mō cā ⁊ tā ꝙ ſaluet̄ aīatū: ꝓp̄ qd̄ nō immerito d̄r eſſe qdā ꝑparamētū ad hoc op⁹ qd̄ eſt ſaluare aīatū. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Q̄m aūt ſunt tria: qd̄ alit̄: ⁊ quo alit̄: ⁊ alēs. Cō. 49
Alens qdē eſt prima aīa: qd̄ vero alit̄ eſt hn̄s hāc corp⁹: quo vero alit̄: alimentum.

¶ Quia dixerat ꝙ potētia vegetatiua ſaluat aīatū alendo ipm̄: ⁊ dixerat ꝙ ⁊ alimētū ꝑparat hāc opōnē. q̄ ēt ipꝫ alimentū ſaluat ⁊ alit aīatū: ne laboret in equoco: oñdit q̄uo h̄ diuerſimode hꝫ eē dicēs: q̄m āt tria ſūt qd̄ alit ⁊ qd̄ alit̄ ⁊ quo alit̄. alens qdē p̄mo ⁊ p̄ncipalr̄ eſt aīa p̄ma. i. vegetatiua. qd̄ v̄o alit̄ eſt corpus hn̄s hāc aīaꝫ vegetatiuam. q̊ v̄o alit̄ eſt alimētū. diuerſimode g̊ ꝯparat̄ ad ipm̄ ſaluare. ⁊ ad ipm̄ alere potētia vegetatiua ⁊ alimētū. q̄ potētia vegetatiua eſt alēs ⁊ ſaluās actiue: ſꝫ alimentuꝫ eſt illud qd̄ patitur: ⁊ qd̄ ꝯuertitur in alitum ⁊ per hꝰ conuerſionem alimentum eſt id quo animatum alit̄ ⁊ ſaluatur. ¶ Notandum auteꝫ ꝙ omnes operatiōes quas videmus in corpore efficit anima mediātibus potentijs: ita ꝙ ideꝫ opus eſt ab anima ⁊ potentia: ſed ab anima eſt tanquā a cauſa p̄ncipali ⁊ prima. a potentia vero tanquaꝫ ab immediata ⁊ ꝓxima. vnde potentia ſenſitiua eſt qua ſentim⁹: ſed anima eſt p̄ncipiuꝫ ſentiens ⁊ potentia vegetatiua eſt alens: ſed anima vegetatiua eſt p̄ncipiū alens. Et quia ſic ſe habet anima reſpectu potentiaruꝫ: nō curat ph̄s qd̄ attribuit potentijs attribuere anime ⁊ econuerſo. vnde cuꝫ loquitur de anima vegetatiua ꝙ eſt p̄ncipium alens: ſtatiꝫ intelligenduꝫ eſt de potentia ꝙ ſit alens: immo in hoc loco cum vellet loqui de potentia vegetatiua ꝙ eſſet alens locutus eſt de anima ꝙ eſſet principium alens. innuens qd̄ dicto hoc de anima. intelligeretur ⁊ idem de potentia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Q̄m aūt a fine appellari oīa iuſtum eſt: finis aūt eſt generaſſe quale ipꝫ erit: vtiqꝫ prima aīa generatiuum quale ipſum.

¶ Ponit ſecundam diffinitioneꝫ ſumptā reſpectū operis generationis. Et q̄ ad opus generationis ⁊ ad alia opera anime concurrunt diuerſa organa. ideo tria facit. quia primo ponit diffinitionem predictam. ſecundo diſtinguit de organis ⁊ inſtrumentis ipſius anime. tertio epilogat circa determinata. ſecūda ibi (Eſt autem quo alitur) tertia ibi (Figuraliter quidē igitur) Dicit ergo. quoniaꝫ aūt a fine iuſtuꝫ eſt omnia appellari ⁊ denominari. finis aūt anime vel potentie vegetatiue eſt generare tale animatū quale eſt ipm̄ in quo eſt aīa prima. i. vegetatiua: vel etiā ipſa potentia vegetatiua erit generatiua talis animati quale eſt

ipſum in quo eſt hō anima vel huiꝰ potentia. ¶ Notandum aūt ꝙ pmus actus vegetatiue potentie eſt nutrire. ſcōs eſt augere. ⁊ hic eſt pfectioꝛ ꝙ̄ pmus. tertius eſt generare ſibi ſile: ⁊ iſte pfectioꝛ eſt oībus alijs. qꝛ vnūqōꝙ pfectuȝ eſt cū pōt ſile generare. pducere ergo ſile dicit̄ eē finis hō potentie. qꝛ hic actꝰ eſt pfectioꝛ oībus alijs.

¶ **Dubitaret forte** aliqs. vtrū potētia vegetatiua poſſit diffiniri p iſtū actuȝ q eſt generare. et videt̄ qō nō. nā generatio eſt q̄dā mutatio ad ſubalē formā. g̃ gñatio nō dȝ attribui potentie q̄ eſt qōdā accidēs: ⁊ q̄dā potentia aīe. ſed attribui dȝ ipſi aīe q̄ ē ſubal forma. Ad hoc idē videt̄ facere lr̄a phi q nō dicit potentiā eſſe pncipiū gñatiuuȝ q̄le ipm: ſed aīaȝ. ¶ Dōm ꝙ oīa opera exercet aīa mediātibꝰ potētijs eo ꝙ eſſentia forme imediate eſt pncipiū eſſendi nō opandi. ⁊ qꝛ opera fluunt ab aīa mediātibꝰ potētijs, iā dicebat̄ ſupra hō opa eſſe ab aīa tanꝙ̄ a cā pncipali: ⁊ a potētia tanꝙ̄ a pxima. vñ dicebat̄ ꝙ potentia eſt operās: ſed aīa ē pncipiū operans: vel potētia eſt rō operādi pxima: aīa v̄o rō operādi pª: cōiter itaqꝫ in opibꝰ aīe appȝ ea eē ab aīa mediātibꝰ potentijs. ¶ Sed forte dubiū ē alicui de ope gñatōis. qꝛ cū gñatio terminet̄ ad ſubalēȝ formā potentia q̄ eſt q̄daȝ pprietas ⁊ qōdā accñs videt̄ agere vltra ſuā ſpēm ſi ꝯparetur ad gñationē. ¶ Sciendū g̃ ꝙ nō eſt iconueniēs aliqd agere vltra ſuā ſpēm in v̄tute alteriꝰ ⁊ vt eſt organū ⁊ inſtrumentū alicuiꝰ. ipſa g̃ potentia vegetatiua inꝙ̄tū ē organuȝ ⁊ inſtrm aīe facere poterit ad gñationē. erit g̃ potētia generās vel rō gñatiōis: ſȝ aīa erit pncipiū generans ⁊ pma rō gñatōis. ¶ Et per hac pȝ ſolu ad rōnē pmā. ꝙ v̄o addebat̄ de phō. qꝛ ſpāliter videt̄ mētionē facere de aīa pȝ piaȝ dicta ꝙ qꝛ hō opa ſunt ab aīa ⁊ a potētijs: cū phs facit mētionē de vno: itendit ꝙ fiat mētio de alio. vtriuſqꝫ ergo poterit eſſe diffō data ⁊ aīe ⁊ potentie. Nec repugnat h̄ ſuperioꝛibꝰ dictis: vbi dixīmꝰ ꝙ ibi de aīa dabant̄ ſpāles diffōnes: nā ⁊ de ea notificatiōes ſuperiꝰ date. ⁊ q̄ hic tradunt̄ ⁊ plēs alie ſpāles notificatiōes dari poſſunt.

¶ **Alterius forte** dubitaret aliqs. cūȝ phus diffiniat aīaȝ vel potentiā vegetatiuam ab actu nutriendi ⁊ ab ope gñationis: q̄re nō diffinit ipam ab ope augmēti: cū tñ opus augmēti pfectiꝰ ſit ope nutritiōis. ¶ Dōm eſt ꝙ cū plēs actus attribuimꝰ vni: ſi ab aliquo illoꝝ actuū notificamꝰ illud ⁊ nō ab alio ꝙ̄tuȝ ad pſens ſpectat ex duplici cā pōt contingere. pmo ſi ille actus magis inſepabiliter adheret ei. Scōa ſi eſt finis illoꝛuȝ ⁊ pfectioꝛ alijs. nā a fine dignū eſt oīa appellari. ide eſt g̃ ꝙ aīa vel potentia vegetatiua diffinit̄ a duplici ope. vȝ. nutritiōis ⁊ gñatiōis: ſed nō pp eandeȝ cām: ſȝ ab ope nutritiōis notificat̄ tanꝙ̄ ab eo qō magis ei inſepabiliter adheret. nā q̄mdiu aīatuȝ viuit tādiu nutrit̄. Ab ope v̄o gñatiōis notificat̄ tanꝙ̄ ab eo qō eſt finis alioꝝ ⁊ pfectiꝰ alijs. ſed ab ope augmenti nō dat̄ ſpālis notificatio. tum qꝛ hoc opus non adheret inſeparabilr̄ aīe vegetatiue vel potentie. tum etiam quia nō eſt aliarum finis nec perfectius alijs. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.50 ¶ **Eſt aūt quo alit̄ duplr̄: ſicut ⁊ quo gubernatur. ⁊ manꝰ ⁊ themō: hoc q̄dē mouēs ⁊ motū: illō aūt mouēs ſolū. Oē aūt alimētū neceſſarium eſt decoqui: opat̄ aūt decoctionē calidū. Vñ omne animatum habȝ calorem.**

¶ Diſtinguit de inſtrumētis ipſius aīe vegetatiue vel nutritiue dicens. ꝙ eſt aūt quo alit̄ dupliciter ſicut ⁊ quo gubernat̄ vt manus ⁊ themon. Sicut g̃ naūta hȝ duo inſtrumenta. vnū cōiunctuȝ qō nō mouet̄ ab extrinſeco vt manum. ⁊ aliud ſeparatū qō mouetur ab exteriori pncipio vt themon. ſic aīa vtit̄ calore nāli tanꝙ̄ inſtrumēto cōiūcto ⁊ alimento tanꝙ̄ ſepato: idō ſubdit ꝙ hac q̄dē. ſ. inſtrumētum ſeparatū eſt mouēs ⁊ motū. illud aūt. ſ. inſtrumentū ꝯiunctū eſt mouens ſolū ꝙ vero pt̄ alimentū oportear dare ipſi anime aliqō organū quaſi cōiunctū cuiuſmodi ē caloꝛ naturalis. pȝ. qꝛ oē alimentū neceſſariū eſt poſſe decoqui. operat̄ aūt decoctioneȝ calidū. omne aūt aīatum hȝ caloꝛem quaſi organū quo decoquit alimentū. ¶ Notandum aūt ꝙ quicquid vtitur aliquo in obſequium ſui pōt dici organuȝ ⁊ inſtrumentū eius: q̄re cum anima vtatur alimēto ⁊ caloꝛe naturali in ſui obſequiū omnia talia poſſunt dici oꝛgana ⁊ inſtrumenta eius. ¶ Notanduȝ ēt ꝙ organum ſeparatuȝ vt themon dicit̄ mouere motum: ſed oꝛganum cōiunctuȝ vt manus ſicut cōiter ponit̄ dicitur mouere nō motum. nō qꝛ nullo modo moueat̄: ſed qꝛ non mouet̄ ab exteriori pncipio. ¶ Vel poſſumus aliter exponere lr̄am ⁊ ſine magna calūnia: vt li mouens motū referat̄ ad qōcunqꝫ oꝛganuȝ ſiue ſit cōiunctū ſiue ſepatū. ſed mouens ſolū referat̄ ad agens pncipale: qō in actione illa eſt manēs tm̄. in opere g̃ nutritiōis p ſe loquēdo aīa ē manēs tm̄: ſed oꝛgana ipſiꝰ aīe in hō opere mouēt mota. q̄ oꝛgana duplr̄ diſtinguunt̄. qꝛ quedā ſunt cōiuncta q̄dam vero ſeparata. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Figuraliter quidem igit̄ alimentum quid ſit. dictum eſt. Certificandum autem eſt poſteriꝰ de ipſo in proprijs rōnibus.**

¶ Epilogat circa determinata dicēs. ꝙ dictū eſt de his figuraliter. i. ſuperficialiter vel typo vt exponit themi. ſed poſteriꝰ certificādū ē de alimēto pprijs rōnibꝰ. dr̄ āt phs feciſſe quēdā ſpālē librū de nutrimēto ⁊ nutribili: q nōdū ad nos puenit. vbi dr̄ ſpāles rōes tradidiſſe d̄ ipo alimto.

DEtermiatis aūt his dicamꝰ cōiter de oī ſenſu. Sēſus āt ī ipſo moueri ⁊ pati aliqd accidit: ſicut dcm̄ ē. Videt̄. n. q̄daȝ alteratio eſſe. ¶ Aiūt aūt q̄daȝ ſile a ſili pati. ¶ Hoc aūt q̄o poſe: aut ipoſe: dictuȝ eſt in vlibꝰ rōnibus de agere ⁊ pati. Cō.51

¶ Poſtꝙ̄ phs determinauit de vegetatiuo. In parte iſta determinare incipit de ſenſitiuo. circa qō duo facit. quia pmo inquirit q̄to modo ſe habȝ ſenſus ad ipſum ſenſibile. In ſecunda parte determinat de vnoquoqꝫ ſenſu ⁊ de vnoquoqꝫ ſenſibili ibi (Dicendum autem ſm̄ vnumqueꝙ ſenſuȝ.) ¶ Ad euidētiaȝ autē prime partis ſciendum ꝙ ſenſus reſpectu ſenſibilis quaſi tria ſoꝛtitur. pmo quia eſt quedam potentia paſſiua. ſecūdo hō potentia eſt reducibilis ad actum. tertio reduci habet ad actum per ppriū ſenſibile vel propꝛium actum. Duo ergo facit. quia pmo oſtendit ſenſum eſſe potentiam paſſiuaȝ reducibilem ad actuȝ per ppꝛiuȝ ſenſibile. ſcōo vt melius pateat quomō ſenſus eſt potentia paſſiua. ⁊ quomodo eſt reducibilis ad actuȝ diſtinguit de ipſa potētia ⁊ de ipſo actu ibi (Diuidēdum aūt de potentia ⁊ actu) Circa pmuȝ tria facit ſm̄ ꝙ tria inueſtigat de ipſo ſenſu ⁊ de ipſo ſenſibili. pmo enim oſtendit ſenſum eſſe potentiaȝ paſſiuam. ſecūdo declarat ipam potentiaȝ eſſe reducibilem ad actuȝ. tertio pbat ꝙ talis potentia reduci hȝ ad actum per ppꝛiū ſenſibile vel ppꝛium actuȝ. 2ª ibi. (Quoniaȝ autem ſentire) tertia ibi. (Omnia auteȝ patiunt̄) Circa pmuȝ duo facit. ſm̄ ꝙ dupliciter pbat intentum. ſcōa ibi (Habet aūt dubitatōeȝ) Dicit ergo ꝙ determinatis auteȝ his que diximus de vegetatiuo dicamus cōiter de omni ſenſu. ⁊ ſubdit ꝙ ſenſus auteȝ accidit. i. fit vel accidit ipm fieri in ipſo moueri vel pati aliquid: ſicut dictum eſt prius vt in libro phẏ. videtur enim vt ibideȝ traditū eſt ſenſus eſſe alteratio q̄daȝ. ſi g̃ ſenſus eſt in quodā pati ⁊ in quodā alterari ſiue in q̄dam

moueri ſenſus eſt potentia paſſiua. ⁊ ſubdit ꝙ aiunt autē quidā ⁊ ſimile a ſimili pati. h̄ aūt quō poſſibile ⁊ quō impoſſibile dictū eſt in vlibus rōnibꝰ de agere ⁊ pati. i. dcm̄ eſt in de generatiōe capitulo de actiuis ⁊ paſſiuis. Ex illo ergo capitulo ſciri pōt vtrū paſſio a ſimili vl' a ꝯ̄rio ſit: ꝓpter qḋ ſciri pōt vtruʒ ſenſus patiatur a ſenſibili ſimili vl' a contrario. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.52. ¶ Habet aūt dubitationē: ꝓp̄ qḋ ſenſuū ipſorū nō ſit ſenſus: ⁊ q̄re ſine his q̄ ſūt extra nō faciūt ſenſuʒ: in exn̄te in igne ⁊ terra ⁊ alijs elemētis quorū ē ſenſus ꝑ ſe: aut ſḿ accn̄tia his.

¶ Adducit ſcḋaʒ rōnē ꝓbantē ſenſuʒ paſſiuā potentiā eē. circa qḋ duo facit. q2 p̄mo p̄mittit q̄ōnes quaſdā. 2° ſoluit q̄ōnes illas ex quaꝝ ſolōne oñdit̄ ſenſuʒ eē potētiā paſſiuaʒ ibi (Manifeſtū igit̄ ē) Dicit ḡ ꝙ h̄ʒ aūt dubitationē ꝓp̄ qḋ ipſoꝝ ſenſuū nō ſit ſenſus: i. q̄re ſenſus non ſentit̄: ⁊ rurſus h̄ʒ q̄ōnē: q̄re nō faciūt ſenſuʒ ſine his q̄ ſunt extra. i. ſine exteriorib' ſenſibilibꝰ vt ī exn̄te igne ⁊ terra ⁊ alijs elr̄is quoꝝ ē ſenſus ꝑ ſe: aut ē ſenſus ꝑ ſe ſḿ accn̄tia his. Dubitat̄ ergo quare nō ſit ſenſus in actu ſine elr̄is ⁊ ſine accn̄tibꝰ eloꝝ quoꝝ eſt ꝑ ſe ſenſus. ¶ Deīde cū dic.

¶ Manifeſtū igit̄ eſt ꝙ ſenſitiuū nō eſt actu: ſʒ potētia tm̄. vn̄ nō ſentiunt: ſicut cōbuſtibile nō cōburit̄ ipm̄ a ſeipſo ſine cōbuſtiuo: ꝯbureret. n. ſeipm̄ ⁊ nihil idigeret actu ignem eſſe.

¶ Soluit q̄ōnes ꝓpoſitas ex q̄ ſolōne ꝓbat̄ intentum. q2 oñdit̄ ſenſuʒ eē paſſiuā potentiā. iō ait. manifeſtū ē igr̄. q2 ſenſitiuū nō ē actu. ſed potētia tm̄. vn̄ nō ſentiunt ſenſus ſeipſos nec ſentiūt ſine exteriorib' ſenſibilibꝰ. nā ſic ꝯbuſtibile n̄ ꝯburit ſeipʒ ſine exteriori ꝯbuſtiuo. ꝯbureret. n. ſeipm̄. i. ꝑ ſeipm̄ ⁊ nihil idigeret eē actu ignē: ſi ſupple ꝯbuſtiuū ſit cū h̄ ꝙ eſt in potētia paſſiua vt ꝯburat̄ eēt in potētia actiua vt ꝯbureret. ⁊ q2 ſil'r ē de ſenſu oʒ ſenſum ſḿ ꝙ hꝰ eſſe in potentia paſſiua tm̄.

Dubitaret forte aliqs. q2 videt̄ falſū eē ꝙ ſupra dixit. vʒ. ꝙ ipſoꝝ elemētorū ē ſenſus ꝑ ſe. cū. n. ignis ⁊ terra ſubām nominent: cū ſuba ſentiat̄ ꝑ accn̄s: eiꝰ nō erit ſḿ ſe ſenſus. ¶ Dōm ē ꝙ aliqḋ ſentiri ꝑ ſe pōt itelligi dupl'r. vl' q2 ꝑ ſe agit in ſenſū. ⁊ ſic calā ⁊ frigida ⁊ cetera talia ⁊ q̄ ſunt hꝰ ſūt ꝓpria ꝑ ſe ſenſibilia. Alioꝰ dn̄r ſenſibilia ꝑ ſe. nō q2 ſḿ ſe agāt in ſenſum. ⁊ h̄ mō elr̄a nō dn̄r eſſe ſenſibilia ꝑ ſe: ſʒ q2 ꝑ ſe cōpetit eis h̄re accn̄tia illā ſḿ q̄ agūt in ſenſuʒ. ⁊ h̄ mō elr̄a dicunt̄ eē ſenſibilia ꝑ ſe. q2 caliditas ⁊ frigiditas ⁊ hꝰ q̄litates q̄ ꝑ ſe āgunt in ſenſuʒ ſūt ꝑ ſe q̄litates elemētoꝝ. ide eſt ḡ qḋ ph̄s nō aſſeruit ſimpl'r elemēta ꝑ ſe ſentiri: ſʒ ait ꝙ elemētoꝝ erat ꝑ ſe ſenſus aut ſḿ accn̄tia ipſis elemētis: ⁊ q2 ſi ipſa elemēta ſentiunt̄. h̄ ē ꝓp̄ accn̄a eis īherētia. ⁊ ſi dn̄r ſentiri ꝑ ſe h̄ ē q2 illa accn̄tia q̄ per ſe ſentiunt̄ eis inſūt ꝑ ſe. Soluit̄ et al'r qḋ tacta ſic: vt loq̄t̄ ph̄s ſḿ opiōnē alioꝝ dicentiū itellectū ⁊ ſenſuʒ idē eē: qḋ ſi veꝝ eēt cū itellꝰ ſit cognitiuꝰ ſubarū eēt ⁊ ſenſus cognitiuꝰ ſubaꝝ. Jō ait ꝙ ſenſus ꝑ ſe vel ſentit ipſa elr̄a ⁊ ipſas ſubas eloꝝ q̄ꝫtū ad eos q dn̄t ꝙ itell's ē ſenſus: vel ſentit accn̄tia ipſis q̄ꝫtū aḋ opiōnē verā: q̄ꝫ ſenſus ꝑ ſe nō eſt ſubarū ſed accn̄tiū.

Alterius forte dubitaret aliqs. q2 videt̄ ꝯ̄n̄tia ph̄i falſa eē ꝙ ſi ſenſus ſʒ ꝙ hꝰ diceret potētiā actiuā: tūc vel ſenſus ſentiret ſeipʒ vel ſentiret abſq3 exteriorib' ſenſibilibꝰ. ¶ Uidemꝰ eni ꝙ ꝯbuſtiuū eſt in potētia actiua ad ꝯburēdū: ⁊ tn̄ ꝯbuſtiuū non ꝯburit ſeipm̄ nec pōt ꝯburere nō p̄n̄te exteriori ꝯbuſtibili. ¶ Dōm ꝙ ad hoc ꝙ actō nō ſit in aliq̄ abſq3 additiōe alicuiꝰ extrinſeci duplici de cā pōt ꝯtingere. p̄ ſi illa actio

ſit trāſiens in exteriorē mām̄. ⁊ ſic actio cōburētis nō pōt eſſe abſq3 exteriori ꝯbuſtibili. q2 ꝯburere nō eſt in ꝯburēte ſed in ꝯbuſto. 2° hoc pōt ꝯtigere ſi illud in q̄ recipit̄ illa actio nō ſit in potētia actiua ſʒ paſſiua. ⁊ iō ꝯbuſtibile non ꝯburit̄ abſq3 exteriori ꝯbuſtiuo. q2 ꝯbuſtibile ē in potētia paſſiua vt ꝯburat̄: ſed ſi actio nō eēt trāſiens in exteriorē mām̄: ⁊ illud in q̄ eēt illa actio eēt in potētia actiua reſpectu illius actiōis ad nihil reqreret̄ aliqḋ exteriꝰ: ſed illud ageret in ſeipʒ ⁊ poſſet agere abſq3 alia ſuba exteriori. q̄re cū ſentire nō ſit actio trāſiens in exteriorē māʒ. q2 videre nō ē in re viſa: ſed in vidēte ſi ſenſus eēt in potētia actiua reſpectu hꝰ actiōis ſeq̄ret̄ ꝙ ſenſus poſſet ſentire ſeipm̄ ⁊ ꝙ poſſet ſentire nō p̄n̄tibꝰ ſenſibilibꝰ. ⁊ q2 hoc eſt falſuʒ: ideo ex hoc vult ph̄us ſenſum non eſſe potentiam actiuā ſed paſſiuam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quia aūt ſentire dicimꝰ dupl'r: potentia enī audiens ⁊ videns audire ⁊ videre dicimꝰ: ⁊ ſi forte dormiēs: ⁊ qḋ iā opans dupl'r vtiq3 dicetur ⁊ ſenſus: hic qdē ſic potētia: ille vō ſic actu. ſil'r aūt ⁊ ſentire. qḋq3 potētia ens: ⁊ qḋ actu. Cō.53

¶ Oſtendit ſenſuʒ eē taleʒ potentiā paſſiuā ꝙ ē reducibilis ad actū. circa qḋ duo facit. q2 p̄mo facit qḋ dcm̄ eſt. 2° aſſignat modū ſḿ quē hꝰ potētia reducit̄ ad actū ⁊ fit in actu ibi (Primū qdē igit̄) Dicit ḡ. qm̄ aūt ſentire dicimꝰ dupl'r. nā potētia audiēs ⁊ vidēs audire ⁊ videre dicimꝰ. dr̄ enī aliqs videns ēt ſi forte ſit dormiēs. ſolū. n. ꝙ aliqs nō ſit cecus. ēt ſi dormiat videns dr̄. ⁊ ēt dr̄ vidēs qḋ iā eſt operās ⁊ vidēs in actu. dupl'r vtiq3 ē dicere ꝙ ſit ſenſus h̄ qdē ſicut potētia. ille aūt ſic actu. Sil'r aūt ⁊ ſentire dupl'r dicet̄. vʒ. ꝙ q2 potētia ē ens tale. vel q2 ē actu tale. vʒ. ſentiens: quare ſi ſenſus pōt eē in potētia ⁊ in actu ꝓbatū eſt qḋ dicebatur. vʒ. ꝙ ſenſus eſt ſic in potentia ꝙ eſt reducibilis in actum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Primū qdē igit̄ tanq̄ꝫ ſit idē pati ⁊ moueri ⁊ agere ⁊ mouere dicimꝰ: ⁊ nāq3 motꝰ ē actus quidā: iperfectꝰ tn̄ ſicut in alteris dcm̄ eſt. Cō. 54.

¶ Dat modū quō ſenſus reducit̄ ad actuʒ. ¶ Ad cuiꝰ euidentiā ſciēdū ꝙ ſenſus reducit̄ ad actū inq̄ꝫtū mouet̄ ab aliquo obiecto exteriori agente. motus ergo ille vel alteratio illa que ē facta in ſenſum ab exteriori obiecto dicitur eſſe actus ipſius ſenſus: ⁊ dicit̄ facere ſenſum iā actu. Et ideo ait ꝙ primum quidem igitur ſic ſit ſenſus in actu tanquā dicimꝰ ꝙ pati ⁊ moueri ſit idem ⁊ agere. i. ſit ideʒ qḋ actus: ⁊ nanq3 motus quideʒ eſt actus: imperfectus tamen ſicut dictuʒ eſt in alteris vt in tertio phyſicoꝝ. ¶ Notandum anteʒ ꝙ actio ⁊ paſſio ſunt idem motus: vt ꝓbatum eſt in tertio phy. illa ergo immutatio vel ille motus accipiendo motuʒ large qui fit ab obiecto exteriori vt recipitur in ſenſu dicit̄ paſſio vt eſt ab agente dicit̄ actio. et q2 illa īmutatio qdam actus eſt ⁊ quedam perfectio eo ꝙ omnis motus ſit actus mobilis oportʒ ſenſum ſic fieri in actu inquantum immutatio facta in ipſo eſt quidā actꝰ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnia autem patiunt̄ ⁊ mouent̄ ab actiuo ⁊ actu ente. vnde eſt qdē tanq̄ꝫ a ſimili pati: eſt aūt vt a diſſimili ſicut diximus: patit̄ qdē. n. qḋ diſſimile: paſſum aūt ſimile eſt.

¶ Oſtenſo ſenſum eſſe potentiam paſſiuam ⁊ eē reducibilem ad actum hic oſtenditur ꝙ eſt reducibilis ad actuʒ a ꝓprio actiuo vel a ꝓprio ſenſibili dicēs ꝙ oīa patiunt̄ et mouent̄ ab actiuo ſupple ꝓprio ⁊ ab eo qḋ eſt actu ens. ḡ ſupple ſenſus mouebit̄ a ꝓp̄o ſenſibili qḋ ē actu tale q̄lis eſt ſenſus in potentia. iō cōcludit quō ſenſus patit̄ a ſen-

ſibili dicẽs.ꝙ hñ eſt.i.cõtingit ſenſuʒ pati tanq̃ a ſimili eſt aũt ipm pati vt a diſſimili:ſicut iã diximꝰ. patiẽ qdẽ.n. qđ eſt diſſimile.q꞉ in pncipio ſemꝑ patiens eſt diſſile:ſed cũ iam eſt paſſum eſt ſimile.ℂ Deinde cũ dicit.

Cõ.55 ℂ Dõm autẽ de potẽtia ⁊ de actu:nũc.n.ſimplr dicimꝰ q̃ hẽmꝰ de ipſis.

ℂ Quia dixerat ſenſum eſſe potentiã paſſiuã reducibileʒ ad actũ vt ſciaẽ quõ ſenſus eſt potẽtia ⁊ quõ ẽ qđ poſſiuũ ⁊ quõ eſt reducibilis ad actũ diſtinguit de potẽtia et actu ⁊ de paſſiõe.circa qđ tria facit.q꞉ p̃ diſtinguit de potẽtia ⁊ actu.2º diſtinguit de ipſa paſſiõe vel de ipſo pati.3º q̃ dixerat adaptat ad ſenſitiuũ.2ª ibi(Nõ.n.aũt ſimplr neq̃ pati)3ª ibi(Senſitiuũ aũt)Circa p̃mũ duo facit.q꞉ p̃ continuat ſe ad dicẽda.2º exequiẽ de itẽto.2ª ibi(Eſt qdẽ.n.) Dicit ḡ ꝙ diuidẽdũ aũt eſt.i.diſtiguẽdũ ẽ de potẽtia ⁊ de actu.nã nũc ſimplr diximꝰ q̃ habemꝰ dicere de ipſis.q꞉ ḡ vſq̃ nũc diximus ⁊ locuti ſumus:vt hʒ litera cõmenti de actu ⁊ potentia ſimpliciter:ne laboremus in equiuoca bene ſe hʒ diſtinguere.ℂ Deinde cũ dicit.

ℂ Eſt qdẽ.n.ſicut ſciẽs aliqd:ſicut ſi dicamus hoiem:qñ homo ſciẽtium ⁊ habentiũ ſciam Eſt aũt ſicut iaʒ dicimꝰ ſciẽtẽ hñtẽ grãmaticã.

ℂ Exequiẽ de itento.circa qđ duo facit.q꞉ p̃mo diſtinguit duplicẽ potentiã.2º dat dñaʒ inter eas ibi(Vtriq̃ aũt horuʒ) Dicit ḡ ꝙ eſt qdẽ.n.aliqđ ſic ſciens.⁊ ſic in potentia aliqd ꝯſiderare ſicut ſi dicamꝰ hoiem eſſe ſcientẽ:qñ hõ eſt de nũero ſcientiũ ⁊ de nũero hñtiũ ſciaʒ.eſt aũt iã alio mõ ſciens ſicut iã diximꝰ ſcientẽ eẽ hñteʒ grãmaticã ⁊ habenteʒ habitũ ſcie.ℂ Notãdũ aũt ꝙ ſciens ẽ in potentia ad ꝯſiderare.ſed tñ alr ẽ in potẽtia ad cõſiderare q eſt ſic ſciens q eſt aptus natus habere ſciam vel qui eſt ſic ſciẽs q iam hʒ habitũ ſcientie.ℂ Deinde cũ dicit.

ℂ Vtriq̃ aũt hoꝝ nõ eodẽ mõ potis ẽ.Sʒ hic qdẽ qñ genꝰ huiꝰ ⁊ materia eſt.Ille aũt q꞉ volens poſſibilis eſt cõſiderare niſi aliqd ꝓhibeat

Cõ.56. exterius.ℂ Jam aũt cõſiderãs actu ẽns:per ſe ⁊ proprie ſciens hanc literam.a.

ℂ Dat dñam inter hãc potentiaʒ ⁊ illã.circa qđ duo facit.ſm ꝙ duas dñas aſſignat.2º ibi(Ambo qdeʒ igiẽ) Dicit ḡ ꝙ vterq̃ aũt hoꝝ nõ eodẽ mõ eſt poſſibilis.i.nõ eodem mõ eſt in potẽtia ad ꝯſiderare.ſed h̔ qdeʒ qñ eſt genꝰ hõ.q꞉ eſt de genere ſcientiũ ⁊ eſt q̃ſi mã ⁊ ſubm in quo hʒ eẽ ſcia ꝑꝑ qđ eſt in potẽtia remota ad ꝯſiderare.ille aũt q hʒ iaʒ habitũ ſcie eſt in potẽtia ꝓpinq̃:vt q꞉ volẽs iã potis ẽ ꝯſiderare niſi aliqd aliud exteriꝰ ꝓhibeat ſuã ꝯſiderationeʒ .i.aliq̃ exterioꝛ occupatio vel aliqd aliud ĩpedimẽtũ.ſubdit aũt ꝙ ẽ aliqd qđ iã aũt ẽ conſiderãs actu ẽns ⁊ ꝓprie ſciẽs hãc lraʒ.a.ℂ Notãdũ aũt ꝙ hec tria videnẽ ſe hẽre ꝑ ordinẽ.q꞉ p̃mo aliqd ẽ in potẽtia ad habitũ ſcie ⁊ poſtea hʒ habitũ.3º ꝯſiderat ſm illũ habituʒ:vt p̃mo põt qs ſcire hãc lram.a.⁊ poſtea ſciat eã:⁊ eſt dare tertiũ qñ iã actu cõſiderat ipaʒ.⁊ tũc ẽ ꝓprie.i.pfecte ſciẽs eam.

Dubitaret forte aliqs.q꞉ nõ videẽ veꝝ eẽ ꝙ ꝯſiderãs in actu ſit ꝑꝑe ſciẽs. nam ſcire noiat habitũ nõ opõnẽ.q̃re ꝯſiderãs in actu nõ ꝑꝑe dr̃ ſciẽs.q꞉ ꝯſideratio opõnẽ noiat nõ habitũ.ℂ Dicendũ ꝙ ſicut eſſentia ẽ pfectioꝛ ex eo ꝙ eſt cõiũcta pfectiori eſſe:lʒ eẽ ſit aliqd additũ eſſentie:⁊ ſicut nã res eſt magis pfecta ex eo ꝙ ẽ ꝯiũcta debitis ꝓprietatibꝰ:lʒ ꝓprietates ſint aliqd additũ nãe:ſic ipſe habitꝰ cũ eſt ꝯiũctꝰ actui pfectioꝛ eſt.lʒ actꝰ ſit aliqd differẽs ab habitu.Exponẽda ẽ ḡ lra phi ꝙ ꝯſiderãs in actu ẽ ſciẽs ꝑꝑe.i.pfecte.q꞉ pfectioꝛ eſt aliq̃ mõ habitꝰ ſi actu ſit ꝯiũctꝰ.ℂ Deĩde cũ dicit.

ℂ Ambo qdẽ igiẽ primi ſm potẽtiã ſcientes ſʒ hic qdeʒ ꝑ doctrinã alteratꝰ ẽ:⁊ multotiens ex ꝯtrario mutatꝰ hitu:hic aũt ex eo qđ hñt ſenſuʒ aut grãmaticã:nõ agere aut ĩ agere alio modo.

ℂ Dat dñaʒ iter hãc potẽtiã ⁊ illã dicẽs.ꝙ ambo qdẽ igiẽ p̃mi ſunt ſciẽtes ſm potẽtiã:ſʒ hic qdẽ ꝑ doctrinã alteratus eſt q caret habitu ⁊ mltotiẽs mutatꝰ ẽ ex habitu ꝯ̃rio vt ex ignorãtia vel ex errore.h̔ aũt q iã hʒ habitũ eſt ſciẽs ex eo ꝙ hʒ ſenſuʒ.i.ſciam vt grãmaticã.⁊ alis ḡ dr̃ nõ agere.i.nõ eſſe in actu.⁊ dr̃ agere.i.eſſe in actu alio mõ.q.n.hʒ habitũ alio ⁊ alio· ẽ in agere nõ in agere:vl ẽ in actu ⁊ nõ in actu.nã ſm ꝙ hõ ẽ in actu p̃.nõ in actu 2º.ℂ Notãdũ aũt ꝙ dicit duos p̃mos eẽ ſʒ potẽtiã.q꞉ tres modi noiati ſunt:quoꝝ p̃mꝰ ẽ cũ qs caret habitu:ſecũdꝰ cũ hʒ habitũ.tertiꝰ võ cũ iã ꝯſiderat in actu.duo ergo p̃mi ſũt aliq̃ mõ ĩ potẽtia.vʒ.carens habitu ⁊ hñs habitũ:lʒ nõ ꝯſiderãs.tercius võ q꞉ ꝯſiderat in actu ſm ꝙ hõ:iõ nõ eſt in potentia.ℂ Notãdũ aũt duplr differre p̃mũ poſſe a 2º.p̃ma dñia ẽ.q꞉ qui p̃mõ ẽ in potẽtia nõ põt pfecte ꝯſiderare cuʒ vult niſi p̃us acqrat ſciaʒ:ſʒ q iã hʒ ſciaʒ põt niſi aliud ipediat.2ª dñia eſt.q꞉ qui p̃mo eſt in potẽtia caret habitu ⁊ oʒ ipm tranſmutari ⁊ alterari loquẽdo large de alteratione ad h̔ ꝙ acquirat habitũ:ſʒ ens ĩ potẽtia 2º mõ iam hʒ habitũ.has aũt duas differentias tetigit phus vt pʒ.

Cõ. 57. Non eſt autẽ ſimplr:neq̃ agere:neq̃ pati:ſed aliud qdẽ corruptio:qa ꝯtrario:aliđ aũt ſalus:magis ẽ qđ potẽtia ab eo qđ eſt actu.⁊ ſimili ſic:ſicut potentia ſe habet ad actum.

ℂ Poſtq̃ phs diſtinxit de potentia ⁊ actu:in pte iſta vt dicebaẽ diſtinguit de ipſo pati.circa qđ duo facit.q꞉ p̃ facit qđ dictũ eſt.2º oñdit quõ in actibꝰ ⁊ in habitibꝰ aie repiẽ paſſio vel alteratio ibi(Speculãs.n.fit) Dicit ḡ ꝙ nõ ẽ autẽ ſimplr.i.nõ diciẽ ſimplr ſʒ multiplr neq̃ ipm pati:ſʒ aliđ qdem pati ẽ corruptio q̃dã a ꝯ̃rio.aliud aũt magis ẽ q̃daʒ ſalus.⁊ q̃dã receptio eiꝰ qđ eſt in potẽtia ab eo qđ ẽ ĩ actu.⁊ ſ ſili ſic.i.ab h̔ mõ ſili ſic põ hʒ ſe ad actuʒ.i.ſic põ habʒ ſilitudineʒ cum actu duplex eſt ḡ paſſio.vna ꝓpria q̃ fit a ꝯ̃rio ⁊ alia q̃ nõ ẽ ꝓprie paſſio:ſʒ magis ẽ ſalus ⁊ receptio.

Dubitaret forte aliqs.q꞉ videẽ falſum eẽ ꝙ dicit phs.vʒ.cũ potẽtia recipit aliqd ab actu.h̔ nõ eſt a ꝯ̃rio ſed a ſili nec eſt ibi ꝓprie paſſio:ſʒ ſalus ⁊ receptio.ꝯſtat aũt ꝙ potentia nõ eſt ſilis actui.ſed diuidiẽ ex oppoſito ꝯ̃ ipm.ℂ Dõm ꝙ ſm phm quinto metaphyſice.caplo de paſſiõe.paſſio ꝑꝑe ſumpta dr̃ tranſmutatio nocẽs.nã ſm ipm trãſmutatio ⁊ motꝰ maxime dr̃ paſſio qñ eſt nociuus.cũ ḡ agẽs agit in paſſiuʒ vt cũ ignis agit in aquã ꝯuertẽdo eã ad ſe ibi eſt duo ꝯſiderare.vʒ.expoliationẽ forme oppoſite ⁊ itroductionẽ forme ꝓpoſite.in hõ.n.trãſmutatione mã expoliaẽ forma aq̃ ⁊ induit formã ignis:put ḡ mã expoliaẽ forma aq̃ eſt ibi paſſio.nã forma aq̃ aliquo mõ ẽ pfectio ipſiꝰ mãe.q̃re aliquo mõ eſt nociuũ ipſi mãe amittere talẽ formã.naʒ lʒ forma aq̃ nõ ſit ita pfecta vt forma ignis:aliq̃ tñ perfectio eſt:et aliqđ nocumentũ:⁊ aliq̃ ĩperfectio reſultat in mã amittẽdo talem formã.eſſet.n.ipſa mã pfectioꝛ ſi ſic poſſet acquirere vnã ꝙ nõ amitteret aliã.itaq̃ in hõ tranſmutatiõe ẽ ibi paſſio ꝓut mã expoliatur forma aque:ſed ꝓut recipit formã ignis nõ ꝓprie eſt ibi paſſio:ſed magis eſt ibi ſalus ⁊ receptio.nã hoc nõ eſt nociuũ mãe nec eſt ex hoc materia ĩperfectioꝛ:imo ex hoc fit magis in actu ⁊ perfectione:quare ſi nõ eſſet tranſmutatio a cõtrario:⁊ materia ſic acquireret aliquaʒ formã ⁊ aliquã pfectionẽ.⁊ ꝑꝑ h̔ nullaʒ aliã perfectionẽ amitteret:ita eſſet ibi ſalus ⁊ receptio ꝙ

non ꝑprie eſſet ibi paſſio. ⁊ cū hoc fieret diceref mā pati a ſimili.i.a cōueniēti. ſm hoc ergo dicit phs ꝙ ſalus ⁊ receptio eſt ab eo qđ ē in actu.⁊ a ſimili.i.a cōueniēti. nā cōuenit māe: ⁊ omni ei qđ eſt in potētia nō qđ expolief ꝑfectione ⁊ actu: ſꝫ ꝙ iduaf ea. hoc ergo df ei eē ꝯueniens et perfectiuū eius.nō obſtante ergo ꝙ actus diuidif ex oppoſito ꝯ potētiā.df tñ ei eſſe ſiſis inqꝫtū ē ei ꝯueniēs ⁊ ꝓportiōat⁹ ⁊ inqꝫtū eā ornat ⁊ ꝑficit. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Speculans eniꝫ fit habens ſciētiaꝫ : qđ vere nō eſt alterari:in ipm eniꝫ additio eſt ⁊ in actū: aut alterū genus alteratiōis eſt. ¶ Vñ nō bene
Cō.58 hꝫ dicere ſapientē cuꝫ ſapiat alterari:ſicut neqꝫ edificatorem cum edificat.

¶ Oſtenſo ꝙ paſſio multiplr. df inqrit quō reperiaf paſſio ⁊ alteratio in habitib⁹.⁊ in actib⁹ anime. circa qđ duo facit. qꝛ pmo oſtendit ꝙ nō eſt ꝑprie paſſio nec alteratio cū quis eſt in potētia ad actū 2m: vt ſi aliqs hñs habituꝫ ⁊ ſciam incipiat cōſiderare ⁊ vadat in actū. 2° oñdit nō eſſe ꝑprie paſſionē cū quis eſt in potētia ad habitū ⁊ ad actuꝫ pmū ſi acqrirat ipm ibi (In actū qdē igif) Dicit ergo ꝙ habēs eniꝫ ſciam fit ſpeculās in actu ꝙ vere ſupple nō eſt ꝑprie pati: aut nō eſt alterari, nā in ipm.i. ad ipꝫ ē additio qdā ⁊ eſt qđdā ire in actū: ꝑpter qđ nō ē ibi alteratio. eſt aūt ſi eſt ibi alteratio alterū genus alterationis. vñ nō bñ ſe hꝫ dicere ſapiētē alterari cū ſapiat vel ſciētē alterari cū ꝯſiderat: ſicͣ neqꝫ edificatorē alterari dicim⁹ cū edificat.

¶ Dubitaret forte aliqs. qꝛ non videf ſimile id qđ adducif pro ſimili. nā edificare eſt agere. ſed ītelligere eſt quoddā pati. qre ſi edificans cū edificat nō alteraf nec patif: nō pp hoc ſequif ꝙ intelligēs vel ꝯſiderans nō patiaf nec alteref. ¶ Dōꝫ ꝙ ſolutio hui⁹ qſtionis depēdet ex queſtiōe pmiſſa. dicebaf eni ſupra ꝙ paſſio eſt in mā ex eo ꝙ expoliaf vna forma nō ex eo ꝙ addif ſibi alia. qꝛ additio ⁊ ꝑfectio nō ꝑprie ē paſſio. ſed magis eſt ſalus ⁊ receptio. vñ cū cōcludebatur ibidē ꝙ ſi mā ſic ꝑficeref: vel ſic adderetur ei vna forma ꝙ nō expoliaref alia nō ꝑprie eſſet ibi paſſio. hͦ ergo mō phs arguit volens ꝙ qꝛ habēs habitū ſi cōſiderat ⁊ tendat in actū: ꝙ ita addif ſibi hec ꝑfectio q̄ eſt actus ꝙ non expoliaf aliq̄ perfectione: nō eſt ibi ꝑprie paſſio. qꝛ eſt ibi additio ſine ꝑditiōe: qre qꝫtū ad hoc tenet ſiſitudo phi de edificatore ⁊ ſapiente. nō vult eni ꝙ ſapere ⁊ intelligere ſic dicat agere ſicut edificare: ſed qꝛ ſicͣ edificator qñ edificat ſm ꝙ hꝫ eſt nihil perdit: ſed ſolū tendit ad actuꝫ ſic ſapiens cū ſapit ⁊ ſciens cū cōſiderat nihil perdit: ſꝫ ſoluꝫ ſuperaddif ei qdā actus ⁊ qdā perfectio: qre nō eſt ibi ꝑprie nec alterari neqꝫ pati. ¶ Deinde cū dicit.

¶ In actum quidem igif ducēs ex potentia ente ſm intelligere ⁊ ſapere nō doctrinaꝫ : ſed alteram habere denominationē iuſtum eſſe. Ex potentia aūt ente adiſcēns: ⁊ accipiens ſciētiaꝫ ab actu ente ⁊ didaſcalo.

¶ Oſtendit ꝙ nō eſt ꝑprie paſſio nec alteratio ſi qs ſit in potētia ad habituꝫ ⁊ tendit in ipm. circa qđ duo facit. quia pmo dat differentiā inter pmū poſſibile ⁊ iſtud. 2° oſtēdit ſꝫ tale poſſibile nō eſſe paſſionē nec alterationē ibi. (Aut neqꝫ). Dicit ergo ꝙ in actū quidē igif ducens ex potentia ente ſm intelligere ⁊ ſapere: vt doctrinaꝫ.i. nō ꝑpter hoc dicif doceri. hñs ergo habitū ſi ſit in potentia ad ꝯſiderare ⁊ ad ītelligere nō dicif doceri ſi incipiat cōſiderare ſm illū habituꝫ: ſed iuſtū eſt tale ire in actū habere aliā denominationem qꝫ doctrinā: ſꝫ ex ente potētia ad habitum ⁊ adiſcens ⁊ accipiēs ſciam ab ente actu.i. ab eo qđ eſt actu ſicͭ a didaſcalo.i.a magiſtro. ſupple talis df doceri. ¶ Notandū ergo dñiam eſſe iter eum q nō hꝫ habitū ⁊ acquirit ipm ⁊ inter eū qui iaꝫ hꝫ habitū ⁊ eſt in potētia ad ꝯſiderare. naꝫ ſciens geometriā ſi cōſiderat de ipſa nō ꝑpter hͦ dicif doceri: ſꝫ ſi nō hꝫ ſciam ⁊ acquirit eā doceri dicif et maxime ſi acquirit eam ab alio.

¶ Dubitaret forte aliquis. qꝛ videf hic phus velle ꝙ ens in potētia ad habitū fiat i actu ⁊ acqrat ſciaꝫ ꝑ magiſtrū. hoc eni nō videf eē neceſſariū: nā omne qđ quis nouit aut diſcens aut īueniēs nouit. pōt ergo quis in actu ſciēs fieri nō ſolū diſcens ab alio: ſꝫ etiā inueniēdo ſciam ꝑ ſeipm. ¶ Dōꝫ ꝙ nō eſt itentio phi ꝙ ſemꝑ ſcia diſcaf a magiſtro alio. ſed vult ꝙ nunqꝫ aliqs in potentia ſciens fiat actu ſciens niſi per aliqd in actu. ita ꝙ ſemꝑ ab actu ente fit aliquis actu ſciens. ¶ Ad cuius euidentiā ſciēdū ꝙ eo mō quo quis adiſcit ſciaꝫ per aliū: inuenit ſciam ⁊ per ſeipm. nā hoc mō magiſter docet diſcipulum exponēdo ei aliqua per ſe nota ⁊ ex illis eliciendo cōcluſiōes debitas ⁊ intētas. hoc ēt mō quis ēt ſeipm pōt in ſciaꝫ ducere ꝓcedendo ex per ſe notis ad alia. ſi g° quis ab alio ſciā diſcat fit actu ſciens ab actu ente ⁊ formalr. qꝛ fit ſciens a magiſtro in quo formalr actu exiſtit ſciētia: vñ iſte modus quodāmodo aſſimilaf generatiōi vniuoce qñ ex calo generaf calidū: ⁊ ex igne ignis: ⁊ ex ſciēte ſciēs.

¶ Nam ſic ſignū ſciētis eſt poſſe docere ⁊ poſſe facere aliū actu ſcientē: ſicut ſignū eſt calidi poſſe calefacere ⁊ poſſe facere aliud actu calidū. ¶ Sed ſi quis ſciaꝫ acquirat nō diſcendo: ſed inueniēdo fit actu ſciens ab actu ente. qꝛ fit ſciens in virtute luminis itellectus agentis: in quo vtualiter ſunt manifeſta oia pncipia per ſe nota. ¶ Nā oia talia ſunt nobis nālit̄ nota per lumen ītellect⁹ agentis. in quo quodāmō virtualr eſt oīs ſcia. Itaqꝫ cum quis ſic ſit actu ſciens nō aſſimilaf generationi ꝓut calidū generaf a calido. ſed ꝓut calidū generaf a ſole q nō eſt calidus formaliter: ſed virtualr. Nā ſicut in eius vtute eſt calidū efficere ſic in virtute luminis intellect⁹ agētis eſt vt quis ſeipſum ducat ad ſciam ꝓcedendo ex per ſe notis ad alia. ¶ Quare ſicut ſemꝑ calidū generaf ab actu ente formaliter vel virtualr: ſic ſemꝑ adiſcens diſcit aut a ſciēte formaliter ⁊ actu. vel ab habēte ſciam virtualr. phs vō magis exemplificat cum quis actu fit ſciens ab actu ente formaliter vt a didaſcalo vel a magiſtro. qꝛ ibi manifeſtius apparet qđ dicitur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aut neqꝫ pati dicenduꝫ: ſicut dictum eſt: aut duos eſſe modos alterationis: ⁊ eam que in priuatiuas diſpoſitiones mutationem: ⁊ eam que in habitus ⁊ naturam.

¶ Oſtendit ꝙ prout quis eſt potentia ſciens fit actu ſciēs nō eſt ꝑprie ibi pati. continuef autē ſic. dictum eſt ꝙ potentia ſciens fit actu ſciens a magiſtro. ſm aūt hāc doctrinam: aut neqꝫ dōꝫ eſt pati: ſicut dictū eſt: aut dōꝫ ē duos eſſe modos alteratiōis: quaſi dicat. ꝙ qꝫuis diſcipulus diſcat ſciam a magiſtro ſm talē doctrinā aut nō alteraf ꝑprie aut ſi alteraf: hͦ eſt ſm quādaꝫ ſimilitudinē. qꝛ duos cōtingit eſſe modos alteratiōis. videlꝫ eā mutationē vel alterationē q̄ eſt in diſpōnes ꝑuatiuas.i. in diſpōnes ꝯtrarias: ⁊ eā que eſt in habitū ⁊ nām.i. in habitū ⁊ nāleꝫ ꝑfectionem. ¶ Notādū aūt ꝙ hͦ lrā. ex potētia aūt ente. pōt legi cū clauſula ſuperiori vt ſit ſenſus ꝙ non eſt doctrina nec dicif quis doceri ſi hñs habitū ⁊ incipit cōſiderare ſꝫ ipm. ſed doceri dicif ſi ex potentia ente ⁊ habēs ſciam in potentia diſcat ipam a magiſtro. ¶ Rurſus pōt legi cum littera ſequēti vt ſit ſenſus ꝙ quis ens in potētia ad ſciētiam ſi acquirat ipam a magiſtro ex tali acqſitiōe: aut nō patif ꝑprie: aut ſi patitur hͦ eſt ſm alium moduꝫ paſſiōis

⁊ opꝫ eſſe plures paſſionis modos. Eſſet aũt hic dubitandum: qꝛ ſupius videbaꝰ velle ꝙ accipiens ſciam poſſet alterari: ħ aũt hoc negat. Sꝫ de hac qõne infra plenius patebit. ħ aũt ſufficiat dr̃e ꝙ accipiēs ſciam nõ ꝓprie alteraꝰ: ſed ſimilitudinarie: vel poſſumus dr̃e ꝙ qs dupl'r põt accipe ſciam. p̃mo exiſtens in pura negatõe: ita ꝙ ſic acqrat habitũ ſcie ꝙ nullo habitu expolieꝰ. zº hoc põt ↄtingere ſi hñs habitũ erroneũ expolieꝰ illo habitu ⁊ induaꝰ habitu v̾o. p̃mo mõ nõ eſt ibi alteratio niſi valde large: ſꝫ ſcõo mõ cum fiat ibi allq̃ expoliatio eſt ibi alteratio. ħ ḡ mõ loq̃baꝰ pħus ſupius cũ dixit ꝑ doctrinã alteratus eſt multotiēs mutatꝰ ex ↄ̃rio habitu. q. d. ꝙ hoc mõ eſt ibi alteratio ſi muteꝰ ex ↄ̃rio habitu vt qd ſic acqrat vnũ habitũ ꝙ ꝑdat aliũ. hic aũt vt cõiter poniꝰ dicit nõ eẽ alteratõez in acqſitõe ſcie: qꝛ loqꝰ de tali acqſitiõe vbi qs nullo habitu expoliaꝰ. ℂ Aduertẽdũ tñ ꝙ nec ħ nec ibi eſt ꝓprie alteratio nec paſſio: tñ plus eſt ibi de alteratiõe ⁊ de paſſione cũ qs ex habitu ↄ̃rio vadit ad ſciam q̃ꝫ cum eſt in pura negatõe. ⁊ ſic acqrit habitũ ſcie: ꝙ nullo alio habitu expoliatur. ℂ Tunc ſequitur illa pars.

Cō.59 ℂ Senſitiui aũt prima qdẽ potẽtia mutatio fit a generante: cum aũt generatũ eſt hꝫ iam ſicut ſcientia: ⁊ ſentire: qd aũt ſecundũ actum: ſimiliter diciꝰ ipſi conſiderare.

ℂ In q̃ que dixerat circa ſciam ⁊ itellectũ adaptat ad ſenſum: circa qd duo facit: qꝛ p̃ adaptat ad ſenſuꝫ q̃ dicta ſunt de potentia ⁊ actu. zº q̃ dicta ſũt de pati ⁊ alterari ibi. (Vti aũt neceẽ eſt) Circa p̃m tria facit: qꝛ p̃ facit qd dcm̃ eſt. zº qꝛ mentõez fecerat de ſenſu ⁊ itellectu dat dr̃iam iter itellectũ ⁊ ſenſuꝫ. 3º qꝛ dãdo hꝰ dr̃iam quodãmõ diſgreſſionez fecerat a ꝓpoſito reſumit q̃ dicta ſunt d actu ⁊ potẽtia. zª ibi (Differt aũt) 3ª ibi. (Sꝫ de his qdẽ) Diĉ ḡ. ꝙ ſenſitiui aũt qdẽ pº mutatio fit a gñante: potẽtiã ḡ ſenſitiuã acqrit nã a gñante: ſicẽ acqriꝰ hitus ſcie a magiſtro: ſed cũ iam generatũ eſt iã hꝫ ſentire: ſiĉ ſciẽs iã hꝫ ſciaꝫ. Et ſubdit: ꝙ ãt ⁊ ꝑm actũ. i. ſenſus ꝑm actũ ſil'r dr̃ ipſi ↄſiderare. ſenſus ḡ ſe hꝫ vt ſcia: ſentire ſiĉ ↄſiderare: q̃re ſiĉ ex ꝑte itellectus p̃us eſt qs in poª ad ſciam: ⁊ poſtea hꝫ ſciam: ⁊ põt eſſe i potẽtia ad ↄſiderare: ſic aĩal ãteq̃ꝫ ſit gnãtũ eſt in poª ad ſenſum. Et poſtq̃ꝫ iam hꝫ v̾tutẽ ſenſitiuã põt eẽ in poª: nõ ad ſenſum: ſed ad ſentire. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Differt aũt: qꝛ huiuſmodi actiua opatõis extra ſunt: viſibile ⁊ audibile. Similiter aũt ⁊ reliqua ſenſibiliũ. ℂ Cauſa aũt qm̃ ſingularium

Cō.60 quidẽ ꝑm actũ ſenſus: ſcia aũt vl'ium. hec. n. in ipſa quodãmodo ſunt oĩa.

ℂ Dat dr̃iam iter itell'm ⁊ ſenſum: circa qd duo faĉ ꝑm ꝙ duas dr̃ias aſſignat. zº ibi. (Vñ itelligere) Dicit ḡ ꝙ differt ãt ſenſus ab itellectu: qꝛ actiua qdẽ opatõis hꝰ. i. obª que qdẽ ſunt actiua ⁊ factiua opatiõis ſenſibil'. ex̃ ſunt: vt viſibile ⁊ audibile: ſil'r aũt ⁊ reliq̃ de numero ſenſuũ ſunt ex̃ aĩam. Cã aũt huius eſt ſenſus: qm̃ ſenſus q eſt ꝑm actũ eſt ipſoꝝ ſingulariũ. ſꝫ ſcia eſt vl'iũ. hec. n. vl'ia ſunt quodãmodo in ipſa aĩa. Eſt vtiq̃ꝫ hec dr̃ia iter ſenſuꝫ ⁊ itell'm: qꝛ obm̃ ſenſus eſt ꝑticulare qd eſt ex̃ aĩam: ſꝫ obm̃ itell'ꝰ eſt vl'e qd eſt quodãmodo in anima.

Dubitaret forte aliqs qa õ vexꝫ ẽ qd hic dr̃ ꝙ obm̃ itell'ꝰ eſt vl'e: ſenſus v̾o ꝑticulare. ℂ Dõꝫ ꝙ vnũqdq̃ꝫ agens agit eſt in actu ꝑ formam ſuã: q̃re oĩs actio ⁊ oĩs opatio ſumit mediũ ⁊ mẽſuram ex forma ipſiꝰ agẽtis. ꝓpter qd hñ dcm̃ eſt ꝙ oẽ agẽs agit ꝑm exigẽtiã ſue forme. nã ſiue ſit actio trãſiẽs in exteriorẽ mãꝫ ſiue nõ ſit trãſiẽs ſemꝑ ſumit modũ ⁊ mẽſuraꝫ a forma q̃ eſt ipſiꝰ opationis p̃nm: q̃re q̃lis eſt forma ⁊ ſpẽs in itellectu exñs talis eſt actio itell'ꝰ: ⁊ tale erit obm̃ itelligibile in qd tẽdit itellectiua potẽtia mediante hꝰ actiõe. Sic ẽt ex ꝑte ſenſus q̃lis eſt ſpẽs ſenſibilis in ſenſu exñs, tale erit ipm̃ ſentire vl' ipſa actio ſenſus: ⁊ tale erit obꝫ ſenſibile in qd tẽdit organũ ſenſus mediante actõe ſenſitiua. igiꝰ cũ ſpẽs itelligibilis ſit abſtracta a ↄditiõib' mãe que ſunt hic ⁊ nũc: oꝫ actũ itelligẽdi: ⁊ obm̃ intelligibile ſic abſtractũ eẽ. nã ſi itell'ꝰ mediãte ſpecie lapidis ferꝰ in cognitionẽ eius: cũ ſpẽs illa in itellectu exñs ſit abſtracta a ↄditionibꝰ mãe: oꝫ lapidẽ vt eſt obm̃ itell'ꝰ a cõditionibꝰ mãe eſſe abſtractũ: ſed cũ lapis ſic acceptꝰ ſit qd vl'e: hñ dcm̃ ẽ obꝫ itell'ꝰ eſſe vl'e: ſed cũ ſpẽs in ſenſu exñs non ſit abſtracta a ↄditionibꝰ mãe ſenſus mediãte ſpẽ hꝰ ferꝰ in obꝫ nõ abſtractum: quare cum omne tale ſit ꝑticulare: obiectum ſenſus erit particulare.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtꝝ vl'ia ſint in aĩa. Et vr̃ ꝙ ñ. qꝛ vl'e ẽ obꝫ itell'ꝰ ſꝫ itell'ꝰ ꝑꝫ pħm: recto aſpectu nõ ferꝰ i cognitionẽ ſui: nec eoꝝ que ſunt in ipſo: ſed in cognitionẽ alioꝝ. vñ in 3º huiꝰ diceꝰ ꝙ itell'ꝰ ſic ſeipꝫ cognoſcit. ſic. vꝫ. cognoſcendo alia. quare ſi itell'ꝰ recto aſpectu ferꝰ in cognitionẽ alioꝝ: que ſunt extra: cũ recto aſpectu feraꝰ in cognitionẽ vl'ium: oꝫ vl'ia eẽ ex̃. ꝓterea vl'ia p̃dicanꝰ de rebꝰ: ſꝫ nõ p̃dicaꝰ aliqd eẽntial'r de re niſi qd eſt i ipſa re. ḡ oꝫ vl'ia nõ eẽ in aĩa: ſꝫ i rebꝰ. Amplius ſcia eſt de rebꝰ vt de aĩalibꝰ lapidibꝰ magnitudinibꝰ ⁊ ceteris talibꝰ: ſꝫ talia nõ ſunt in aĩa: qꝛ lapis nõ eſt in aĩa: ſꝫ ſpẽs lapidis. vt diceꝰ in 3º. ea igiꝰ quoꝝ eſt ſcia ex̃ aĩaꝫ oꝫ eſſe. ſꝫ cũ vl'iũ ſit ſcia nõ erũt vl'ia in aĩa ſed ex̃. ℂ Dõꝫ ꝙ vt cõiter poniꝰ nã hoĩs vel nã lapidis vel aliq̃ alia hꝰ nã duplex hꝫ eẽ vnũ mãle in rebꝰ: ⁊ ꝑꝫ ħ eſt qd ꝑticulare. ⁊ aliud formale vt in aĩa: ⁊ ꝑm hoc eſt qd vl'e. nam non repiꝰ hõ niſi in his carnibꝰ ⁊ in his oſſibꝰ: nec repiꝰ lapis niſi in hac mã ſignata. Si talia ſunt vl'ia ⁊ accĩt eis itẽtio vl'itatis. ħ nõ eſt vt ſunt in ſeipſis: ſꝫ vt ſunt in aĩa. vñ ẽ ꝙ cõiter poniꝰ vl'ia eẽ in aĩa. Sꝫ lꝫ ħ bonũ itell'm hr̃e poſſit. ñ tñ ſufficiẽter q̃ſitũ illucidat niſi aſſigneꝰ modus quõ vl'ia ſunt in mẽte: ⁊ quõ ꝑm eſſe in aĩa ſunt: nã ſi ſimpl'r aſſerimus vl'ia eſſe in aĩa dicimꝰ ea non p̃dicari de rebꝰ: aſſerimus ẽt non eſſe de rebꝰ ſciaꝫ: vt in obiectionibꝰ dicebaꝰ. ℂ Aduertẽdũ ḡ ꝙ lꝫ eẽntial'r nõ p̃dicaꝰ de re niſi qd eſt i ipſa denoĩatiue: tñ de re p̃dicari põt qd non eſt in ea. vt dr̃ opꝰ humanũ nõ ab humanitate q̃ ſit in ope: ſꝫ ab humanitate q̃ eſt in artifice a quo ꝓceſſit opꝰ: ſiĉ ẽt dr̃ res viſa non a viſione que ſit in ipſa: ſꝫ a viſione que eſt in vidẽte: ſiĉ ẽt dr̃ res ↄſiderata nõ cõſideratõe q̃ ſit in ea. ſꝫ q̃ eſt in mẽte ⁊ in itellectu. ℂ Hoc viſo de leui pꝫ quõ aliqd hꝫ eſſe vl'e. nã res ipe ſunt vl'es: ſꝫ nõ ſunt vl'es vt ſũt in ſeipſis: qꝛ ſic hñt eẽ nõ abſtractũ: ſꝫ ſunt vl'es vt ſꝰ ↄſiderate ab aĩa. q̃ ſic hñt eẽ abſtractũ: q̃re ſi vex eſt aĩaꝫ ↄſiderare de rebꝰ ⁊ res eẽ ↄſideratas ab aĩa cũ res ↄſiderate ſint abſtracte: vex eſt res ipſas vl'es eẽ. Siĉ ḡ res nõ ſunt ↄſiderate ꝑ cõſideratiõnẽ q̃ ſit i eis: ſꝫ hꝰ ↄſideratiõnẽ faĉ aĩa ⁊ eſt i aĩa. ſic res ñ ſunt vl'es ꝑ ſeipos: ſꝫ itell'ꝰ eſt q faĉ vl'itatẽ in rebꝰ. Vl'ia igiꝰ ſunt in aĩa ⁊ ex̃ aĩaꝫ. nã vl'ia ꝓ tãto ſunt in aĩa: qꝛ itẽtio vl'itatis nõ attribuiꝰ rebꝰ niſi mediãte itellectu. Et qꝛ ↄſideratio ab aĩa: ꝑ quã fit vl'itas in rebꝰ: nõ eſt i rebꝰ. ſꝫ in aĩa: ſi denoĩatio eſt a forma: ⁊ ab ea eẽ. ſi res dĩr vl'es ⁊ ↄſiderate per aliqd qd eſt in aĩa ꝑm tale eẽ dĩr eſſe in aĩa. ℂ Hoc eſt ḡ ꝙ cõmẽtator ait. vꝫ. qd vl'ia: vt ſunt in poª ſũt ex̃ aĩaꝫ: ita ꝙ res nõ ſunt vl'es: vt ſunt in ſeipſis. ſꝫ ab itellectu attribuiꝰ eis vl'itas vel intẽtio vl'itatis: inde eſt ḡ ꝙ cõis opĩo diĉ ꝙ vl'ia ſunt in ſeipſis ꝑm eẽ mãle: qꝛ eẽ mãle ẽ eẽ in potẽtia. ſꝫ in aĩa ſunt ꝑm eẽ formale: qꝛ ↄſideratio ⁊ itẽtio vl'itatis a q̃ res formal'r dĩr vl'es ſunt in aĩa: ita ꝙ formal'r res nõ dr̃ eẽ vl'es ꝑ aliqd qd eſt in ipſa: ſꝫ ꝑ aliqd qd ẽ

ſicut opus non dr̄ humanū per aliqd qđ eſt ī eo:ſꝫ ꝑ aliqd qđ eſt in artifice. ex h̄ g̊ ſoluunt̄ oba. nā cū dr̄ vl'ia ſūt itellectꝰ ob̄m ſic ītelligēdū eſt: vt pꝫ ꝑ hita: q̄ʒ res vt ſūt ꝯſiderate ab aīa ſunt ob̄m itell'us: ⁊ h̄ mō ſunt vl'es: vt dcīm eſt. Qđ v̄o addebat̄ vl'ia p̄dicari de rebꝰ p̄o tanto verꝫ eſt. q̄ʒ res p̄dicant̄ de rebꝰ qbꝰ accidit ītētio vl'itatis. nā cū res q̄ hꝫ eē cū ꝯditionibꝰ mãe ſit illa ⁊ eadē res q̄ ꝯſiderat̄ ſine ꝯditōibꝰ mãe: oꝫ q̄ vl'e p̄dicet̄ de ꝑticulari cū res ſine ꝯditionibꝰ mãe ꝯſiderata ſit vl'e cū ꝯditionibꝰ. mãe v̄o ſit ꝑticulare. qđ aūt vlterius addebat̄ q̄ de vl'ibꝰ eſt ſcia. pꝫ verꝫ eē. nā ſcia eſt de rebꝰ vt ſunt ꝯſiderate ab aīa que ſic accepte p̄nt dici vl'es. Sic g̊ verificādū vl'ia ſ̄m q̄ hꝫ eē in aīa nō q̄ ipe res ſint in aīa: ſꝫ q̄ʒ in aīa eſt ipa ꝯſideratio ꝑ quā facit aīa vl'itatē ī rebꝰ: ⁊ tribuit rebꝰ ītētionē vl'itatis. pꝫ g̊ quō vl'ia p̄dicant̄ de rebꝰ: ⁊ quō de ipſis eſt ſcia. ⁊ quō ſūt ob̄m itell's: ⁊ quō ſīt in aīa: ⁊ quō in rebꝰ. ¶ Deiñ cū dicit.

¶ Unde intelligere in ipſa eſt cum velit. Sentire aūt non eſt in ipſa. Neceſſariuꝫ eſt aūt eſſe ſenſibile. Similiter aūt ⁊ hoc ſe habet in ſcientijs ſenſibiliū: ⁊ ꝓpter eādē cauſam: q̄ʒ ſenſibilia ſingulariū ſunt: ⁊ exteriorꝫ.

¶ Dat ſcđaꝫ dr̄iaꝫ īter intell'ꝫ ⁊ ſenſuꝫ. d. q̄ in ipſa aīa eſt ītelligere cum velit. ſentire aūt nō eſt in ipſa cū velit: ſꝫ neceſſariū eſt exterius ſenſibile. Sil'r aūt: ⁊ h̄ ſe hꝫ in ſciētijs ſenſibiliū ꝑꝑ eādē cām. q̄ʒ ſenſibilia ſūt de nūero ſingulariū ⁊ exteriorꝫ. ¶ Notādū q̄ ſ̄m cōmētatorē in. 7. meta. ſingularia cū recedūt a ſenſu neſcimus an ſint an nō ſint. ſed poſſumꝰ opinari ea eē vel nō eē: q̄re ſcia. i. certa cognitio de ſenſibilibꝰ h̄ri nō pōt niſi q̄ʒdiu ſenſibilia actu īmutant ſenſum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed de his qdē certificare tp̄a fiet ⁊ ī rurſū.

Cō. 61 ¶ Nūc aūt tm̄ ſit diffinitū: qm̄ cum nō ſimpl'r ſit qđ potētia dicit̄. ſed aliđ qdeꝫ: ſicut ſi dicamus puerū poſſe militare. Aliud aūt ſicut ī etate exiſtētē: ſic ſe hꝫ ſenſitiuū.

Cō. 62. ¶ Qm̄ aūt īnoiata eſt ipſorꝫ dr̄ia. determīatū eſt aūt de his: qm̄ altera. ⁊ quomodo altera.

¶ Quia dādo hic dr̄iaꝫ inter intell'm ⁊ ſenſum quodāmō diſgreſſionē fecerat a ꝓpoſito notat ſe diſgreſſionē feciſſe ⁊ redit ad ꝓpoſitū reſumens q̄ dicta ſunt de actu ⁊ potentia. d. q̄ de his qdē. i. de dr̄ia intell's ⁊ ſenſus certificare. i. certius determīare tp̄s fiet ⁊ in rurſum. i. ī poſteruꝫ. īnuit g̊ diſgreſſionē factā eē in determinādo q̄ dicta ſunt: iō rediēns ad ꝓpoſitū ait: q̄ nūc in tātū diffinitū ſit qm̄ cū non ſimpl'r ſit qđ poᵃ dr̄: ſed aliud qdeꝫ eſt in poᵃ remota: ſic ſi dicamꝰ puerū poſſe militare: aliud aūt in poᵃ ꝓpinq̄: ſic in etate exñtē dicimꝰ militare poſſe. Sic ſe hꝫ ſenſitiuū ī duplici potētia: ⁊ addit q̄ qm̄ inoīata eſt dr̄ia ipſorꝫ poᵗiū et neſcimꝰ ꝓprio noīe noīare poᵃᵐ remotā ⁊ ꝓpinquā. iō ſupple ſufficiat: qm̄ determinatū eſt de ipſis poſſibilibus vel de ipſis potentijs: qm̄ ſunt altera: ⁊ quomodo ſunt altera. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uni aūt neceē eſt ipſa pati ⁊ alterari tanq̄ʒ proprijs noībꝰ. Sēſitiuū aūt potētia tale eſt: q̄le iā actu ſenſibile ſic dcm̄ eſt. Patit̄ qdē igit̄ non ſil'e ens: paſſū aūt aſſil'atū eſt: ⁊ equale illud.

¶ Adaptat ad ſenſum quō ꝯtigit circa ipꝫ eē alterationē ⁊ paſſionē. d. q̄ neceē ē vti ipſo pati ⁊ alterari tāq̄ʒ ꝓprijs noībus. q. d. paſſio ⁊ alteratio nō ꝓp̄e hn̄t fieri circa ſenſuꝫ: tm̄ q̄ʒ nō hēmus ꝓp̄a noīa: vtimur his noībꝰ tanq̄ʒ ꝓprijs. Et ſubdit quō ſenſus patit̄ ⁊ alterat̄ a ſenſibili. d. q̄ ſenſitiuū eſt tale in poᵃ q̄le eſt iā ſenſibile in actu ſic ſupius dcm̄ ē: ⁊ hꝫ ſenſitiuū patit̄ qdē nō ſil'e ens: paſſū aūt aſſimilatū eſt: ⁊ ē tale q̄le eſt illud ſenſibile: eſt. n. hoc cōmune cuilꝫ agēti ⁊ patienti: q̄ in principio ſunt diſſimilia: in fine ſimilia.

Dicendū aūt eſt ſ̄m vnūquēq̄ʒ ſenſum de ſenſibilibꝰ primo. dr̄ autē ſenſibile tripl'r: quorꝫ duo qdē dicimus per ſe ſentiri: vnū aūt ſ̄m accñs. Duorꝫ aūt aliud qdē ꝓpriū eſt vniuſcuiuſq̄ʒ ſenſus: aliud autem cōmune omnium. Cō. 63

¶ Poſtq̄ʒ ph̄s oſtēdit quō ſe hꝫ ſenſibile ad ſenſum: ⁊ quō ſenſus eſt in poᵃ ad ſenſibile: ⁊ quō patit̄ ab eo. In ꝑte iſta vt dicebat̄ determinat de ipſis ſenſibilibꝰ ⁊ de ſenſu. duo g̊ facit. q̄ʒ p̊ determīat de ipſis ſenſibilibꝰ. 2° de ſenſu ibi. (Oꝫ aūt vl'r de oī ſenſu) circa p̄mū duo fac. q̄ʒ p̊ diſtiguit triplex ſenſibile. vꝫ. cōe ꝓpriū: ⁊ ꝑ accñs. 2° determinat de ꝓprio ſenſibili vniuſcuiuſq̄ʒ ſenſus ibi (Qm̄ qdē ē viſus) circa p̄muꝫ duo facit: q̄ʒ p̄mo ꝯtinuat ſe ad dicenda ⁊ dat quādā diuiſionē de ipo ſenſibili. 2° exponit diuiſionis mēbra ibi. (Dico aūt p̄mum). Dic̄ g̊ q̄ dđm eſt p̄us de ſenſibilibꝰ ſ̄m vnūquēq̄ʒ ſenſum: ⁊ ſubdit q̄ ſenſibile tripl'r dr̄: quorꝫ duo dicimꝰ ꝑ ſe ſentiri: vnū aūt ſ̄m accñs. duo g̊ ſīt ſenſibilia per ſe: ⁊ vnū ꝑ accñs. Iſtorꝫ aūt duorꝫ ſenſibiliū ꝑ ſe aliud qdē eſt ꝓpriuꝫ vniuſcuiuſq̄ʒ ſenſus. aliud v̄o eſt cōe oī ſenſui vel ſupple eſt cōe plibꝰ ſenſibꝰ. ¶ Notādum aūt q̄ cū dicimꝰ ſenſibile cōe eſſe omni ſenſui: nō eſt verꝫ de oī ſenſibili cōi: ſꝫ de aliq̊. ſed cū ſufficiat q̄ aliqs hō currat: ad h̄ q̄ h̄ ſit v̄a hō currit: ſic ſufficit aliqđ ſſibile cōe eē cōe oī ſenſui. ad h̄ q̄ verificet̄ illa. ſenſibile cōe eſt cōe oī ſenſui. Sꝫ ſi vl'r de ſenſibili cōi loq volumꝰ dicemꝰ ſenſibile cōe eē qđ ſentit̄ ab oibꝰ vl' plibꝰ ſenſibꝰ. ¶ Deiñ cū dic.

¶ Dico aūt ꝓpriū qdē qđ nō ꝯtigit altero ſenſu ſentiri: ⁊ circa qđ non ꝯtingit errare: vt viſus coloris: ⁊ auditꝰ ſoni: ⁊ guſtus hūoris. Tactꝰ aūt plīa hꝫ differētias.

¶ Exponit diuiſionis mēbra. circa qđ duo facit: q̄ʒ p̊ exponit p̄dicte diuiſionis mēbra. 2° dat dr̄iaꝫ īter ſenſibilia ꝓpria ⁊ cōia ibi. (Senſibiliū aūt ſ̄m ſe) circa p̄mū tria fac ſ̄m q̄ tria ſenſibilia tetigerat. vꝫ. ꝓpria cōia: ⁊ ꝑ accñs. p̊ g̊ oſtēdit qd ſit ſenſibile ꝓpriū. 2° qd cōe. 3° qd ꝑ accñs. 2° ibi (Cōia aūt) 3ª ibi. (Scđꝫ accñs aūt) circa p̄mū duo facit: q̄ʒ p̊ ait ſenſibile ꝓpriū eſſe: circa qđ ſenſus non decipit̄. 2° manifeſtat qđ dixerat ibi. (Sꝫ vnuſqſq̄ʒ iudicat) dicit g̊. dico aūt ꝓpriū eſſe ſenſibile qđ nō ꝯtigit altero ſenſu ſentiri. ⁊ circa qđ nō ꝯtingit errare ſenſuꝫ: vt viſus reſpectu coloris: ⁊ auditus reſpectu ſoni ⁊ guſtus reſpectu humoris. ſ. ſaporis. ⁊ ſubdit q̄ tactꝰ pl'es hꝫ dr̄ias: q̄ʒ eiꝰ dr̄ie ſunt frigidū ⁊ cal'm humidū ſiccū leue graue: ⁊ hꝫ. ¶ Deiñ cū dic.

¶ Sed vnuſqſq̄ʒ iudicat de his ⁊ nō decipit̄ viſus qm̄ color: neq̄ʒ auditꝰ qm̄ ſonus: ſꝫ qdē coloratū: aut vbi: aut qd ſonās: huiuſmodi qdeꝫ igit̄ dicunt̄ ꝓpria vniuſcuiuſq̄ʒ.

¶ Manifeſtat qđ dixerat oſtēdēs quō ſenſus nō decipit̄ circa ſenſibile ꝓpriū. d. q̄ vnuſqſq̄ʒ. i. ſenſus iudicat de his. i. de ꝓprijs ſenſibilibꝰ ⁊ nō decipit̄: qm̄ color: neq̄ʒ qm̄ ſonus: ſed qd eſt coloratum: aut vbi: aut qd ſonans. nō decipit̄ g̊ viſus in iudicādo qm̄ coloratū: neq̄ʒ auditꝰ in iudicādo: qm̄ ſonus: ſed in iudicādo: qd eſt illud qđ eſt coloratū ⁊ vbi eſt decipi pōt viſus: ſic etiā in iudicādo qd eſt qđ ſonat: ⁊ vbi ſonat decipi pōt auditꝰ. ſubdit aūt q̄ hꝫ qdē igr̄ dr̄r ꝓpria oba vniuſcuiuſq̄ʒ ſenſus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cōmunia aūt: motus: quies: numerus: figura: magnitudo: huiuſmodi eniꝫ nullius vnius Cō. 64

ſunt ꝓpria: ſ; cõmunia oı̄bus. Tactui eni mo‑tus aliqs ſenſibilis ⁊ viſui per ſe q̄dẽ: igit̄ ſunt ſenſibilia hec ſm accidens.

¶ Oſtẽdit q̄ ſı̄t oba cõia. d. ꝙ cõia aũt ſenſibilia ſũt q̄nq̄ꝫ. ſ. motꝰ: q̄es: nũerus: figura: magnitudo. hꝫ aũt ſenſibilia nul‑lius vnius ſenſus ſunt ꝓpa: ſ; oı̄bꝰ. ſ. talibꝰ ſenſibꝰ cõia. i. cõ‑petit eẽ cõia plibꝰ ſenſibꝰ: qḋ p;. nã ſic̄ motꝰ aliqs ſẽſibilis eſt tactui ⁊ viſui: ſic ẽt qḋl; dictoꝝ ſenſibiliũ cõe eſt plibꝰ ſenſibꝰ vt viſui ⁊ tactui. ⁊ ſubdit ꝙ h̄ q̄de; igit̄. i. ſenſibilia cõia ſunt ſenſibilia ꝑ ſe nõ ꝑ accñs. ¶ Notãdũ aũt ꝙ ſm Cõmẽ. motꝰ q̄es ⁊ nũerus ſũt cõia oı̄bꝰ ſenſibꝰ: figura aũt ⁊ q̄ ̄titas ſunt ſolũ mõ cõia viſui ⁊ tactui. vñ ipſe ait ꝙ oı̄a hꝫ ſenſibilia ſı̄t cõia: ſ; ñ oı̄a ſı̄t cõia oı̄bꝰ ſenſibꝰ. lr̄a ḡ phi q̄ ait: cõia oı̄bꝰ: vl̄ exponẽda eſt ꝙ oı̄bꝰ his ſenſibꝰ cõpetit ꝙ ſint oı̄a hec cõia: vl̄ ꝙ oı̄bus ſenſibus aliq̄ua hꝫ ſenſibiliũ ſunt cõmunia. ¶ Deīde cum dicit.

Cõ. 65 ¶ Secũdum accidens autem dicit̄ ſenſibile: vt ſi album ſit Diarij filius: ſm accidens etenim hoc ſentit̄: quonia; accidit albo hoc quod ſen‑titur: vnde nihil patitur ſcḋm ꝙ huiuſmodi: eſt a ſenſibili.

¶ Oſtẽdit que ſunt ſenſibilia ſm accñs. d. ſm accñs autẽ dr̄ aliq̄d ſenſibile vt ſi dyarij filiꝰ ſit q̄d albũ h̄. ſ. Dyarij fi‑lius qḋ eſt ſubm albi ſentit̄ ſm accñs: qm̄ h̄ ꝙ ſentit̄ accĩt albo: illud ḡ ſentit̄ ꝑ accñs qḋ accidit ſenſibili ꝑ ſe vñ ꝙ ta‑le ſit ſenſibile ꝑ accñs p;: q: ſenſus nihil patit̄ a tali ſenſi‑bili ſm ꝙ hꝫ eſt. ¶ Notãdũ aũt ꝙ dyarius vel vt h; alia lr̄a diarij filiꝰ. dr̄ accidere albo ñ ſimplr̄: q: ſuba nõ accĩt alij: ſ; hec accĩt albo inq̄ ̄tũ ſtat ſub h̄ attributo qḋ ẽ q̄d vi‑ſibile. vñ hic accñs idẽ ſonat qḋ extraneũ. nã extraneũ eſt ab al‑bo inq̄ ̄tũ eſt q̄d viſibile ꝙ ſit diarij filiꝰ. ¶ Deiñ cũ dicit.

¶ Senſibilium autem ſm ſe proprie ꝓpria ſen‑ſibilia ſunt: ⁊ ad que ſubſtantia apta nata eſt: vniuſcuiuſq̄ꝫ ſenſus.

¶ Dat dr̄iam inter ſenſibilia cõia ⁊ propa. dicebat̄. n. duo eẽ ſenſibilia ꝑ ſe. ſ. ꝓpa ⁊ cõia. nõ tñ eodẽ mõ ſunt ſenſibi‑lia ꝑ ſe hec ⁊ illa. nã ſenſibilia ꝓpria ſũt ſenſibilia ꝓpe. i. ꝓn‑cipalr̄ ⁊ p̊. iõ ait: ꝙ ſenſibiliũ aũt ꝑ ſe. i. de nũero ſenſibiliũ ꝑ ſe ſenſibilia ꝓpa ſunt ſenſibilia ꝓprie. i. p̊ ⁊ ꝓncipalr̄. na; ⁊ hꝫ ſenſibilia ſunt ad q̄. i. ꝑ que apta nata eſt ſuba vniuſ‑cuiuſq̄ꝫ ſenſus terminari. diffinit̄. n. q̄l; ſenſus inq̄ ̄tu; eſt aptꝰ natꝰ ſentire ſenſibile ꝓpriũ: nõ aũt ꝓut eſt aptꝰ natus ſentire ſenſibile cõe. q̄re differt ſenſibile ꝓpriũ a cõi.

Dubitaret forte aliqs. vtru; ſenſibilia cõia aliq̄d efficiãt in ipõs ſenſus. ¶ Dõ; ꝙ o; di‑cere ſenſibilia cõia aliq̄d facere ĩ ipõs ſenſus. alr̄. n. ñ eẽnt ſenſibilia ꝑ ſe: ſ; ꝑ accñs: ſ; quõ agãt in ipſos ſenſus: de h̄ ſunt diuerſi modi dicẽdi. dixerũt. n. aliq̄ dr̄ia; eẽ ĩ trãſmu‑tatione ſenſuũ: q: ſenſibilia ꝓpria trãſmutãt ipſos ſenſus q̄ ̄tũ ad ſpeciẽ: ſenſibilia v̊o cõia nõ trãſmutãt q̄ ̄tũ ad ſpe‑ciẽ: ſ; q̄ ̄tũ ad modũ actiõis. nã ſenſibilia cõia nõ agunt in ipõs ſenſus imp̄mẽdo ibi ſpeciẽ ꝓpriã: ſ; ſolũ faciũt diuer‑ſitatẽ in ipſis q̄ ̄tũ ad modũ agẽdi. ſenſibilia ḡ ꝓpa impri‑munt ſuas ſpẽs in ſenſus: verũtñ hꝫ ſenſibilia ꝓut ſunt in minori vel maiori q̄ ̄titate: vel ꝓut ſunt in q̄ete vel in mo‑tu: alr̄ ⁊ alr̄ trãſmutãt ſenſum. poſſumꝰ tñ alr̄ diſtinguere ĩter ſenſibilia cõia ⁊ ꝓpa. na; ĩ ꝓſeq̄ndo patebit q̄lr̄ ipa ſen‑ſibilia cõia aliq̊ modo imp̄mũt ſuas ſpẽs in ipſos ſenſus. ẽ ḡ alr̄ ĩcedẽdũ. dicamus itaq̄ꝫ ta; ſenſibilia cõia q̄ꝫ ꝓpa eẽ ſenſibilia ꝑ ſe: q: tã iſta q̄ꝫ illa agũt in ipõs ſenſus: alr̄ tñ ⁊ aliter: q: ſenſibilia ꝓpria agũt in ſenſus ꝓncipalr̄ ⁊ p̊. cõia v̊o agũt in eos ex ↄ̃ñti ⁊ mediãtibꝰ ſenſibilibus ꝓprijs: ita ꝙ ſi eſſet magnitudo ⁊ figura vel aliqḋ aliud ſenſibile cõ‑

mune abſq̄ꝫ luce ⁊ colore: vl̄ abſq̄ꝫ ſono: vl̄ abſq̄ꝫ alijs ſen‑ſibilibꝰ ꝓprijs nõ ĩmutaret nec viſum: nec auditũ: nec ali‑quem ſenſum. ſenſibilia ḡ ꝓpa ſunt ſenſibilia ꝑ ſe: ⁊ ꝓmo: ſed ſenſibilia cõia ſunt talia per ſe: ſed nõ p̊. differũt ḡ hec ab illis: ſicut qḋ eſt ꝑ ſe ab eo qḋ eſt p̊. ꝙ aũt ſenſibilia cõia imp̄mãt ſuã ſimilitudinẽ ĩ ſenſu; p;: ſi ↄſiderent̄ dicta ꝑ‑ſpectiue. nam ſm ꝑſpectiuũ viſibile ſic imp̄mit ſpẽ; ſua; ĩ viſũ ꝙ dextrũ videat̄ dextrũ: ⁊ ſiniſtꝝ ſiniſtru;: imp̄ſſio ḡ dyametralis ⁊ fortis eſt ſm illũ ordinẽ ꝑtiũ in ſenſu ſm quẽ eſt in re ſenſibili. nã dextra pars rei ſenſibilis imp̄mit ſuã ſil̄itudinẽ fortẽ in dextra ꝑte oculi: ⁊ ſiniſtra ĩ ſiniſtrã: ⁊ media in mediã: q̄re ipẽ ꝑtes rei ſenſibilis diuerſificãt actões ſuas in ſenſu ⁊ maxime in viſu ⁊ tactu: ſ; cũ ex alio ⁊ alio ſitu ꝑtiũ ↄſtituat̄ alia ⁊ alia magnitudo: ⁊ alia ⁊ alia figura: o; tã magnitudinẽ q̄ꝫ figurã imp̄mere ſuã ſil̄itudi‑nem in ſenſum: itaq̄ꝫ ſicut color imp̄mit ſua; ſil̄itudinẽ ĩn viſu: q: ſil̄itudo coloris recipit̄ in eo: ita magnitudo ⁊ figu‑ra imp̄mũt ſuã ſil̄itudinẽ in viſu: q: ꝓut ꝑtes magnitudis ſenſibilis exñtes in ea hñt eſſe differẽs: ſic dr̄ia; faciũt in viſu ⁊ tactu: ſic ẽt ſicut alia ⁊ alia figura req̄rit aliũ ⁊ aliu; ſitũ partiũ: ſic ꝑtes alr̄ ⁊ alr̄ ſituate alr̄ ⁊ alr̄ mouẽt ſenſũ. ⁊ q: ſm ꝓportionẽ partiũ exterioris rei fit ĩmutatio ſẽſus ⁊ maxime ſenſus viſus ⁊ tactꝰ: negare ñ poſſumus magni‑tudinẽ ⁊ figurã que ↄſtituunt̄ ex alijs ⁊ alijs partibꝰ: ⁊ ex alio ⁊ alio ſitu ꝑtiũ ſm ſuã ꝓportionẽ ⁊ ſil̄itudinẽ aliqua‑liter facere ſe ĩ ſenſu. Et qḋ dcm̄ eſt de magnitudĩe ⁊ figu‑ra que percipiunt̄ a tactu ⁊ viſu. intelligendum eſt de nu‑mero motu ⁊ q̄ete que ꝑcipiunt̄ ab omni ſenſu. Nam ipſe numerus ſenſibiliũ imp̄mit ſuã ſpeciẽ vel ſil̄itudinẽ in oı̄ ſenſu a quo illa ſenſibilia ſentiunt̄: q: quot ſunt ſenſibilia tot ſunt ĩmutationes in ipõ ſenſu: ſed ſi ex numero ſenſi‑biliũ accipit̄ numerus ĩmutationũ ⁊ intẽtionũ factarũ in ſenſu: op; ipm̄ numeꝝ ſuã ſil̄itudinẽ in ſenſu facere: ſic ẽt ⁊ motꝰ ſuã ſil̄itudinẽ in ſenſu facit: q: ꝓut variat̄ ⁊ ĩmutat̄ exterior pars rei ſenſibilis fit variatio ⁊ ĩmutatio in ĩtẽtio‑ne facta in ſenſu: q̄re ſicut ex ſpecie rei ſenſibilis reſultat ſpẽs in ſenſu: ſic ex motu rei ſenſibilis aliqualr̄ motꝰ reſul‑tat ĩ ſenſu: ⁊ qḋ dcm̄ eſt de motu intelligendũ eſt de q̄ete cũ q̄es nõ ſit niſi ꝑuatio motus. vlterius: q: ſupponebat̄ ĩ q̄õne premiſſa ſenſibilia cõia mouere ſenſu; per ſe.

Dubitaret forte aliqs quõ ſenſibilia cõia ſunt per ſe ſenſibilia: ⁊ quõ ꝑ ſe mouẽt ſenſum. hoc aũt cõmentator duplr̄ declarare vr̄. dicit. n. ſenſibilia cõia eſſe ꝑ ſe ſenſibilia: q: ſunt ꝓpriũ ſubm ſenſibiliũ pro‑prioꝝ: vt q: color tanq̄ꝫ in ꝓprio ſubo fundat̄ in magnitu‑dine erit magnitudo ꝑ ſe viſibilis. adducit ẽt ad h̄ 2am rõ‑nẽ. d. h̄ eẽ ꝑ ſe ſenſibilia: q: ſunt ꝑ ſe obm ſenſus cõis. vult. n. ꝙ ſic̄ ſenſibilia ꝓpa ſunt oba ſenſuũ ꝓpoꝝ: ſic ſenſibilia cõia ſunt ob; ſenſus cõis. ſ; h̄ a q̄buſdã improbant̄: dicũt. n. nullã harꝝ rõnũ ↄcludere: nã non vr̄ hñ dcm̄ ſenſibilia cõia ſentiri ꝑ ſe: q: ſunt ꝓpriũ ſubm ſenſibiliu; ꝓprioꝝ: q: tũc ignis ſentiret̄ ꝑ ſe cũ ſit ꝓpriũ ſubm caloris: quo poſi‑to ipſa ſuba ſentiret̄ ꝑ ſe: cũ ignis ſuba; noiet. Amplius aũt 2ᵒ rõ vt vr̄ nõ ẽ v̊a: q: oba cõia ñ ſolũ ꝑcipiunt̄ a ſenſu cõi: ſ; ẽt a ſenſibꝰ ꝓprijs. nã cũ ſenſus cõis ĩmutet̄ ꝑ ĩmutatio‑nẽ ſenſuũ ꝓpoꝝ: nullũ obm ĩmutabit ſenſu; cõe; niſi ꝓus ĩmutet ſenſus ꝓpos. Igit̄ vt appeat q̄d de his ſit tenẽdũ. ¶ Sciẽdũ ſniã; ↄmẽtatoris in hac ꝑte eẽ ſenſibilia cõia ſentiri ꝑ ſe: ſ; nõ p̊. vñ ait ꝙ hꝫ ſenſibilia. v;. cõia l; ſentiã‑tur eẽntialr̄. i. ꝑ ſe. nõ tñ ſunt ꝓma. h̄ tñ ſatis ↄcludunt̄ rõ‑nes ꝑtacte: q: q̄ñ aliq̄ua actio egredit̄ a mã et a forma ab vtroq̄ꝫ eſt ꝑ ſe: ſed a forma ẽ ꝓncipalr̄: a mã ex ↄ̃ñti vt ꝑ ſe ſanamur nõ ſolũ ſanitate: ſ; ẽt corpe: ſ; ꝓncipalr̄ ſanamur ſanitate: corpe v̊o ex ↄ̃ñti: ſic q: ſenſibilia ꝓpria vt in ſubo fundant̄ in ſenſibilibꝰ cõibꝰ ĩmutatio ipſoꝝ ſenſuu; ꝑ ſe ẽ nõ ſolũ a ſenſibilibꝰ ꝓprijs: ſ; ẽt a cõibꝰ: ſ; a ꝓprijs ꝑ ſe eſt

⁊ p̊ a cōib⁹ ꝑ ſe ⁊ nō p̊:nō eſt.n.itelligibile ꝙ aliqd ſit ſubꝫ forme:⁊ tñ actio illi⁹ forme non cōiceť ꝑ ſe ipſi mãe:q̄re ſi ſenſibilia cōia ꝑ ſe ſubyciunť ꝓpꝛya:imutare ſenſū qḋ eſt act⁹ ſenſibiliū ꝑ p̊oꝝ:oꝫ ꝑ ſe cōicari vel ꝑ ſe ꝯuenire ſenſibilib⁹ cōib⁹:q̄re aũt hoc nō cōicať ipſi ſubē vt q̄re non dr̄ ignis ꝑ ſe ſenſibilis cū ſit ꝑ ſe ſubm caloꝛis in q̄ōne ſeq̄nti patebit:ſufficiat aũt ad pñs ſcire quō ꝯcludit rō a cōmētatoꝛe facta:alia ēt cōmētatoꝛis rō nō eſt deſpiciēda.naꝫ rei cōpetit aliqd ꝑ ſe ſiue cōpetat ei rōne gñis:ſiue rōne ſpēi hō.n.nō ſolū eſt ꝑ ſe rōnalis qḋ cōpetit ei i eo:ꝙ hō ſed ēt eſt ꝑ ſe ſenſibilis ꝙ cōpetit ei in eo ꝙ aial:attñ alr̄ cōpetit rei ꝑ ſe qḋ ei ꝯpetit rōne ſpēi.q2 h̄ ei cōpetit ꝑ ſe ⁊ p̊:q̄ꝫ qḋ cōpetit ei rōne gñia:q2 illud eſt ꝑ ſe:nō tñ p̊.viſus itaqꝫ immutať a ſenſibili ꝓpꝛio ⁊ a cōi:ſꝫ a ꝓp̊o imutať in eo ꝙ viſus:⁊ h̄ eſt rōne ꝓp̊e ſpēi:ſꝫ a ſenſibili cōi nō imutať viſus in eo ꝙ viſua:⁊ rōne ꝓp̊e ſpēi:ſed h̄ eſt in eo ꝙ eſt ſenſus:⁊ rōne gñis:h̄ eſt g̊ qḋ Cōmē.ait ꝙ iſta ſenſibilia cōia ſīt cōpꝛehēſibilia ſenſib⁹ ꝫ ꝙ ſua:nō ſm ꝙ ſūt aliq ſenſua.ex quo manifeſte pꝫ ſenſibilia ꝓp̊a ſentiri a ſenſib⁹ ꝑ ſe:⁊ p̊:q2 ímutãt eos rōne ꝓp̊e ſpēi:ſenſibilia vō cōia ſentiri ꝑ ſe:nō tñ p̊.q2 ſenſus ímutať ab eis rōne gñia:non rōne ꝓp̊e ſpēi:qḋ g̊ dicit cōmētatoꝛ ſenſibilia cōia eē ob ꝫ ſenſus cōis nō eſt ītētio ſua:ꝙ nō ꝑcipianť a ſenſib⁹ ꝓpꝛya:ſꝫ q2 ſenſua ꝓpꝛy nō ꝑcipiūt ea vt ſūt ꝓpꝛy:⁊ rōne ſpēi:ſꝫ vt ſunt ſenſus ⁊ rōne gñis:iō ſi h̄ ſenſibilia d̄bēt appꝛop̊ari alicui ſenſui:appꝛopꝛiabunť ſenſui cōi in quo vniunť ⁊ ꝯueniūt ꝑticulares ſenſus:nō aũt appꝛop̊abūtur alicui ſenſuuꝫ ꝓpꝛioꝝ.

⸿ Eſt tñ diligēter notā^m ꝙ hec rō vlioꝛ ē q̄ꝫ alia.nā qḋlꝫ ſenſibile cōe.lꝫ ſentiť a ꝑticulari ſenſu rōne gñia nō rōne ꝓp̊e ſpēi:nō tñ facile eēt ſuſtinere:nec facile eēt oſtēdere quō qḋlꝫ ſenſibile cōe eēt ꝑ ſe ſubm ſenſibiliū ꝓpꝛioꝝ.nā mot⁹ ꝑcipiť ab oī ſenſu:nō tñ qḋlꝫ ſenſibile ꝓpꝛiū tanq̄ꝫ in ꝓpꝛio ſubo fundať i motu:ſꝫ ſonus tñ iter ſenſibilia ꝓp̊a i hꝰ ſubo fūdari vr̄. ⸿ Eſt ēt notādū ꝙ gen⁹ pōt accipi magis cōe ⁊ minus cōe.magnitudo g̊ ⁊ figura q̄ ſolū ꝑcipiuntur tactu ⁊ viſu ꝑcipiunť ab eia nō rōne ſpēi.ſꝫ rōne gñis min⁹ cōis:nūerus vō q̄es ⁊ mot⁹ q̄ ꝑcipiūtur ab oī ſenſu ꝑcipiūtur ab eis rōne gñia magia cōis. Nā accipiēdo ſenſū vt eſt qd cōe ad oēs ꝑticulares ſenſus hꝫ rōnē cōioꝛis generis q̄ꝫ vt eſt cōe:ad duos ſenſus tñ vt ad tactū ⁊ viſuꝫ.

Alterius forte dubitaret aliqa.vtꝝ fili⁹ cleonis vl̕ quecūq̄ꝫ alia ſuba ſentiať ꝑ accñs:⁊ vr̄ ꝙ nō ꝑ rōnē ſupius factā: Nā ſi actio foꝛme ꝑ ſe cōicať ꝓp̊o ſubo ⁊ ꝓpꝛie mãe:imutare ſenſuꝫ qḋ ꝯuenit caloꝛi ꝑ ſe cōicabiť igni qḋ ē ꝓpꝛiū caloꝛis ſubꝫ. ⸿ In ꝯriū ē phs q̄ vult talia ſentiri ꝑ accña. ⸿ Dōꝫ ꝙ oē qḋ ꝑ ſe ſentiť vel eſt ſenſibile ꝓpꝛiū vel cōe:ſuba g̊ q2 nō eſt ſenſibile ꝓpꝛiū:nec ē vnū aliqḋ de q̄nq̄ꝫ ſenſibilib⁹ cōib⁹ ñ poterit ſentiri ſenſu ꝑ ſe:ſed ſi ſentiť h̄ eſt ꝑ accña:itaq̄ꝫ circa hāc v̄itatē dupl̕r qa poſſet errare.p̊ ſi diceret diary filiū vl̕ aliquā aliā ſubſtātiā nō ſentiri ab aliq̄ ſenſu ꝑ accñs.2° ſi aſſereret eā ſentiri ꝑ ſe. ⸿ Propter qḋ ſciēdū ꝙ ſi aliqs faciat aliqd q̄ ſcō fit aliud.oꝫ ꝙ ſit aliq̄ mō cā illi⁹:vt apiēs feneſtrā:ad cui⁹ apitionē ſeq̄ť illumiatio dom⁹:q feneſtrā apit dr̄ domū illumiare ⁊ eē illumiatōis cā.ſꝫ h̄ eſt ꝑ accñs nō ꝑ ſe:ſic qa ꝑ ſenſua cognoſcim⁹ aliq̄ qb⁹ cognitꝭ cognoſcere poſſum⁹ reꝝ ſbaa:q2 accñtia ꝯferūt magnā ꝑtē ad cognoſcēdū qḋ qd eſt:dr̄ ſuba ſentiri a ſenſu:ſꝫ h̄ eſt ꝑ accñs nō ꝑ ſe.debemus.n.imaginari ꝙ ſuba ꝑcipiť ab itellu:vel directe:⁊ ſic ꝑcipiť ſuba vlia:vel ꝯuertēdo ſe ad fantaſmata:⁊ ſic ꝑcipitur ſuba ꝑticularis:ꝑcipiť ēt ꝑticularis ſuba a q̄daꝫ v̄tute ſenſitiua iterioꝛi q̄ vocať extimatiua:in hoīe vō hꝰ v̄t⁹ vocari pōt rō ꝑticlaris:ſiue rō colatiua itētionū ꝑticulariū.eſt itaq̄ꝫ tā in hoīe q̄ꝫ in bꝛutis q̄dā po⁹ ſenſitiua q̄ ꝑcipiūť ſubē ꝑticulares:⁊ ēt ꝑ hꝰ v̄tutē quodāmō ꝑcipiunť ꝑticularia vel ꝑticulares itētōes oīuꝫ decē generū,attñ hꝰ ꝑticulares itētiones alr̄ ꝑcipiunť ab extimatiua in hoīe:⁊ alr̄ ab extimatiua i bꝛuto.naꝫ extimatiua bꝛutoꝝ ꝑcipit has nō abſolute:ſꝫ in cōꝑatōe ad ꝓſeq̄ndū necīa vite vl̕ ad fugiēdū ꝯria.ñ.n.ſūt dati ſenſus aialib⁹ alya vt deſuiāt ſcīe ſꝫ vt deſuiāt ad necītatē vite:q̄re extimatiua i eia cognoſcit idiuiduales itētōes:ꝓut ꝑ talē cognitionē iuuanť ad ea q̄ ſunt necīa vite:in hoīb⁹ vō:qb⁹ ſenſus deſuiunt nō ſolū ad vite neceſſitatē:ſꝫ ad ſciam:cognoſcunť hꝰ itentōes idiuiduales ab extimatiua i eis ēt ſꝫ ſe:qḋ nō cōpetit aialib⁹ alys.iō cōmētatoꝛ ait loq̄ns de hac v̄tute extimatiua:ꝙ ꝯp̄hēdit itētōes hui⁹ idiuidualia hoīs:⁊ hꝰ itētionē huiua idiuidual̕ eq:⁊ vl̕r itētionē vniuſcuiuſq̄ꝫ idiuidui.x.p̄dicamētoꝝ:⁊ ſubdit ꝙ vr̄ eſſe h̄ ꝓpꝛiū ſenſib⁹ hoīs.nā vt dcm̄ ē ꝓpꝛiū ē extimatiuā i hoīe ꝑcipe has itētōes ſm ſe.ī alys vō h̄ nō eſt ſm ſe:ſed ꝑ cōꝑationē ad necīa vite:erit itaq̄ꝫ hic oꝛdo ꝙ viſu ꝑcipiēte figurā:vel coloꝛē alic⁹ ſubē vel aliq̄ alio ſenſu ꝑcipiēte aliqd circa ſubaꝫ ꝑ talē cognitionē ſenſitiuā itell̕s vel extimatiua poterit ipſam ſubaꝫ cognoſcere:⁊ q2 ſenſua cognoſcit aliqd:quo cognito hēre poſſum⁹ cognitionē ipſi⁹ ſubē:dī ſuba cognoſci a ſenſu per accñs ñ ꝑ ſe.qḋ vō obyciebať de ſubo caloꝛis:dici dꝫ ꝙ aliquid pōt eſſe ſubꝫ caloꝛis vel alteriua ſenſibilis ꝑ ſe vl̕ vt illud ſenſibile eſt quoddā ena vel vt eſt imutatiuū ſenſua:ignia g̊ eſt ꝑ ſe ſubm caloꝛia vt caloꝛ qḋdā ena eſt:nō vt eſt imutatiuū ſenſua.nā ſi caloꝛ eēt ſine igne imutaret ſenſū:videm⁹.n.coloꝛē eſſe i magnitudīe vt i ſupficie:⁊ ſic exñs imutat viſuꝫ:attñ ſi coloꝛ eēt ꝑ̄ter magnitudinē:q2 hēret eē pūctuale nō poſſet imutare viſū:q2 nō poſſet facere angulū in oculo.decl̕auerūt.n.faciētes ſciaꝫ de aſpectib⁹ oē qḋ vr̄ ſub angulo videri:⁊ q2 ſic eſt magnitudo ē ꝑ ſe ſubꝫ coloꝛis:nō ſolū vt eſt qḋdā ens:ſꝫ vt eſt imutatiuus viſus magnitudo g̊ aliqd facit i viſu.⁊ vr̄ ꝑ ſe non ꝑ accña.ignis vō vel q̄cūq̄ꝫ alia ſuba pōt eē ꝑ ſe ſubꝫ caloꝛis:vl̕ alterius ſenſibilis ꝓut illud ſenſibile eſt quoddā ens:non aũt ꝓut eſt immutatiuum ſenſus:ideo ſubſtātia nihil facit in ſenſu,⁊ dicíť ſentiri per accidēs nō per ſe.

Uius q̄dēꝫ eſt viſus h̄ ē viſibile:viſibile autē eſt coloꝛ q̄dē:⁊ qḋ ꝯ̄e eſt dicere:inoiatuꝫ aũt exiſtit ens:manifeſtuꝫ autē erit igrediētib⁹ maxime. Lō.66

⸿ Poſtq̄ꝫ phs diſtixit ſenſibilia cōia a ꝓpꝛys ⁊ determiauit de ſenſibilib⁹ cōib⁹. In ꝑte iſta deteriat de ſenſibilib⁹ ꝓpꝛys:circa qḋ.v.fac̄ ſm ꝙ.v.ſūt hꝰ ſſibilia.p̊ g̊ deteriat de ꝓp̊o ſenſibili viſus.2°.de ꝓp̊o audit⁹.3° de ꝓp̊o odoꝛat⁹ 4°.de ꝓp̊o ſſibili guſt⁹.5°.de ꝓp̊o ſſibili tact⁹.2ª ibi.(Nūc aũt ꝑ̄mum de).3ª ibi.(De odoꝛe aũt).4.ª ibi.(Guſtabile aũt)5ª ibi.(De tāgibili aũt) ⸿ Ad euidētiā aũt ꝑ̄me ꝑtis notādū ꝙ oīa viſibilia quodāmō ꝑticipāt nām lucis.nō eſt.n.itelligibile ꝙ viſus ſit vn⁹ ſenſus ꝑticularia:⁊ tñ obꝫ ei⁹ ꝓpꝛiū nō ſit vni⁹ alic⁹ nãe vel nō reducať ad aliq̄ꝫ vnaꝫ nãꝫ.diuerſificabiť itaq̄ꝫ ipm viſibile ꝓut diuerſimode ꝑticipat nãꝫ lucia:coloꝛ g̊ ⁊ lux aliq̄ mō vnā nãꝫ dñt.nā coloꝛ eſt q̄dā lux opaca ⁊ obūbꝛata:⁊ ſic coloꝛ pōt dici q̄daꝫ lux obūbꝛata:ita lux pt̄ dici qdā coloꝛ clarus ⁊ ſplēdid⁹. His viſis dicere poſſum⁹ ꝙ oīa viſibilia ad q̄nq̄ꝫ modos reducunť ſm ꝙ q̄nq̄ꝫ modis pōt aliqd cōparari ad nām lucis.nā aliqd cōparať ad nām lucis:q2 pōt in ſe recipe lucē vt coꝛp⁹ dyafanū qḋ eſt viſibile nō ꝑ ſe:ſꝫ ꝑ extneū coloꝛē ⁊ ꝓpter lucē quā recipit.2°.aliqd cōparať ad nãꝫ lucia:q2 hꝫ i ſe hꝰ nām:ſꝫ hꝫ eā imō opacato ⁊ obūbꝛato:⁊ ſic ſūt viſibilia coꝛpa coloꝛata hūtia i ſe coloꝛē q ē q̄dā lux obūbꝛata.3°.aliqd cōparať ad nām lucis:q2 hꝫ eā i ſe clare ⁊ lucide:⁊ iſta ſunt i duplici gñe:q2 aliq̄ hñt hāc nãꝫ magia clare vt coꝛpa ſupceleſtia que ꝑ antonomaſiā pñt dici lucida.aliq̄ vō hñt eaꝫ minus clare vt ignis. Ruſus eſt q̄nt⁹ modus

cõparationis: q2 aliq̃ cõparãtur ad nãm lucis: co φ hẽant hãc nãm aliqualr̃ medio mõ ĩter opacũ ⁊ claꝝ: ⁊ ħ modo cõparat̃ ad nãm lucis illud φ pħs appellat viſibile ĩnoĩatũ: q2 nõ põt vno noĩe noĩari ⁊ hꝫ viſibile ẽ querc⁹ putrida: ſquame quoꝝũdã piſciũ: noctiluce: ⁊ cetera talia. ĩ talib⁹ gdẽ: q2 eſt nã lucis modo medio ĩter opacũ ⁊ claꝝ: rõne qua nã illa vergit ad opacũ reſultat ibi color rõne: qua vergit ad claꝝ reſultat ibi lux. ita φ eſt ibi lux ⁊ color vt ĩ ꝓſeq̃ndo appebit. Debemus. n. imagĩari φ quedã hñt colorẽ tm̃ vt ꝑticipãtia nãm lucis modo opaco: q̃dã hñt lucẽ tm̃ vt ꝑticipãtia hꝫ nãm mõ claro: ſꝫ q̃dam hũt vtrũq3. vꝫ. colorẽ ⁊ lucẽ vt ꝑticipãtia nãꝫ lucis mõ medio vl̃ q̃dã modo: mõ vtroq3. vꝫ. aliq̃lr̃ claro: ⁊ aliq̃lr̃ opaco. eſt vtiq3 aligd qð nec hꝫ colorẽ: nec lucẽ: ſꝫ põt ĩtẽtões hoꝝ recipe aliũde vt diaphanũ: aligd aũt hꝫ colorẽ: ſꝫ nõ lucẽ: vt corpus opacũ. aligd aũt hꝫ vtrũq3 vt viſibile ĩnoĩatuꝫ. aligd vͦ hꝫ lucẽ tm̃. ⁊ hoc duplr̃: q2 vel habꝫ hãc magis clare vt corpa ſupceleſtia ĩ gb⁹ per antonomaſiam eſt lumẽ: aligd vͦ hꝫ eã min⁹ clare vt ignis. viſibilia ĝ reducunt̃ ad. v. vꝫ. ad colorẽ ad diaphanũ ad lumẽ ad viſibile ĩnoĩatuꝫ: ⁊ ad ĩgnẽ. ẜm hoc pñs caplm̃ põt diuidi in ꝑtes. v. q2 ꝑ° determinat de colore. 2° de diaphano. 3° de lumĩe. 4° de viſibili ĩnoĩato. 5° de igne. 2° ibi. (Eſt igr̃ aligd diafanũ) 3° ibi (Lumen aũt eſt hꝫ diafani) 4° ibi. (Nõ oĩa aũt viſibilia). 5° ibi. (Ignia aũt in vtriſq3) Rurſus ad euidẽtiã ꝑme ꝑtis.

¶ Sciẽdũ φ viſibile ĩnoĩatũ in quo eſt aliq̃ mõ lux ⁊ color plus accedit ad nãꝫ coloris q̃ꝫ lucis: q2 nã lucis ibi exiſtens plus accedit ad modũ opacũ ẜm quẽꝫ fit color q̃ꝫ ad modũ claꝝ ẜm quẽ modũ gñat̃ lux: ⁊ q2 viſibile ĩnoĩatuꝫ ſic appropinq̃t ad nãm colorati: iõ pħs volẽs determiare de colore: duo facit: q2 ꝑ° ſepat ⁊ diſtiguit hꝫ viſibile ĩnoĩatum a colore. 2° determiat de ipſo colore ibi. (Viſibile. n. eſt color) dicit ĝ. q̃m. gdẽ eſt viſus ſupple ꝑceptiuus ꝓpꝛiꝫ obti. hoc aũt. vꝫ. ꝓpꝛiũ obm̃ viſus eſt viſibile: alia aũt lr̃a nõ hꝫ: q̃m. ſed cui⁹: ⁊ tũc exponat̃ φ viſibile eſt ħ cuius gdem viſus eſt ꝑceptiuus: ⁊ ſubdit φ viſibile aũt eſt color gdẽ: ⁊ ẽt eſt aliud qð vͤ gdẽ eſt dicere φ eſt viſibile. ĩnominatũ aũt exiſtit ens: q2 nã põt vno noĩe noĩari: ⁊ ſubdit φ maxime aũt erit hoc manifeſtũ ĩgrediẽtib⁹. i. ꝓcedẽtibus. nã ĩfra manifeſtũ erit quõ hꝫ viſibile ĩnoĩatũ eſt aliud ⁊ diſtinctũ a colore. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Viſibile enim eſt color: hoc autẽ eſt ſup eo qð ẜm ſe viſibile: ẜm ſe autem non rõne: ſed q̃m in ſeipſo habet cauſam eſſendi viſibile.

¶ Determiat de colore oſtẽdens quõ ſit viſibile: circa qð duo fac: q2 ꝑ° fac qð dcm̃ eſt. 2° aſſignat cãm dicti ibi. (Oĩs n. color) Dic ĝ. φ viſibile. n. eſt color: hic aũt eſt ĩ eo φ eſt ẜm ſe viſibile: ⁊ exponit quõ accipiẽdũ ſit ẜm ſe. d. hꝫ ſe ãt ſupple dica colorẽ eẽ viſibilẽ nõ rõne. i. nã diffõne vel nõ rõne. i. nõ φ ſit rõ: q̃re oĩa alia videant̃: ſꝫ q̃m in ſeipſo hꝫ cãm eẽndi viſibile. ¶ Notãdũ aũt φ colorẽ eẽ viſibilẽ ꝑ ſe non rõne: ſꝫ q̃m ĩ ſe hꝫ cãꝫ φ ſit tale: duplr̃ põt exponi. ꝑ° vt exponat̃ rõne. i. diffõne: ⁊ tũc eſt ſenſus φ color eſt viſibilis ꝑ ſe: nõ in ꝑ° mõ: ſed in 2°. nã ꝑmus modus dicẽdi ꝑ ſe eſt q̃n diffõ vel ps diffõnis p̃dicat̃ de diffinito. ſcðs mod⁹ eſt q̃n ꝓpꝛia paſſio p̃dicat̃ de ſubo: ⁊ q2 in ſubto eſt cã: q̃re ĩſit ei ꝓpꝛia paſſio: eẽ ĝ viſibile nõ eſt diffõ coloris: nec cõpetit colori ꝑ ſe rõne. i. diffõne: q2 ñ ꝑtinet ad ꝑm modũ: ſꝫ cõpetit ei ꝑ ſe: q2 color hꝫ in ſe cãm: q̃re ſit tale: q2 hoc ꝑtinet ad 2m modũ. aliter aũt exponit̃ ſic. naꝫ color nã eſt rõ: q̃re videant̃ oĩa alia: ſꝫ magis aligd aliud vt lumẽ eſt rõ: q̃re videat̃ color: et ĩt ĝ ſenſus φ color nõ eſt viſibile ꝑ ſe rõne. i. φ ipſe ſit rõ q̃re oĩa alia videant̃. ſꝫ eſt hꝫ: q2 hꝫ in ſe cãm q̃re ſit tale: hec aũt expõ multũ vr̃ ꝯcordare cũ lr̃a ſequẽti: vbi ꝓbat̃ colorẽ eẽ viſibilẽ ꝑ ſe nõ rõne: q2 non vr̃ ſine lumĩe. vr̃ ĝ eſſe ĩtẽtio pħi φ color non ſit rõ: q̃re oĩa alia videant̃: q2 aligd aliud vt lumẽ eſt rõ: q̃re videat̃ ipe.

Dubitaret forte aligs. vtꝝ color ſit viſibilis ꝑ ſe: ⁊ vr̃ φ non: q2 ꝑ ſe ⁊ ꝑ aliõ opponũtur: ſed color eſt viſibilis ꝑ aliud: vt ꝑ lumẽ. ĝ ⁊c̃.

¶ In ꝯ̃riũ eſt lr̃a pħi. ¶ Dõm φ pħs in 3° huius vr̃ cõparare ĩtellm̃ agẽtẽ ⁊ lumẽ ad colores ⁊ fantaſmatã: vult. n. φ ſicut ſe hꝫ lumẽ ad colores: ſic ſe hꝫ ĩtellr̃s agens ad fantaſmata. Et ſi hꝫ ſilr̃itudo eſſet vͣa per oĩa: forte non eſſet via ad euadẽdũ: quõ colores eſſent per ſe viſibiles vt pħs teſtat̃: q2 lumẽ per ĩtellectũ agẽtis eſt neceſſariũ in ĩtelligendo ꝓpter ipa fantaſmata: que non ſunt ĩtelligibilia in actu: ſed in potẽtia: ẜm ĝ ħ colores q̃ꝫtũ eſt de ſe non eẽnt actu viſibiles: qð eſt ꝯtra mẽtẽ pħi vt ĩ ꝓſequẽdo patebit. illa ĝ ſilr̃itudo intãtũ eſt vera: q2 ſicut fantaſmata nõ poſſunt ĩmutare ĩtellectũ paſſibilẽ ſine ĩtellectu agẽte: ſic colores nõ poſſunt ĩmutare viſum ſine lumĩe: deficit tñ huiuſmodi ſilr̃itudo: q2 irradiatio ĩtellectus agẽtis reqrit̃ ꝓpter ipſa fantaſmata: que nõ ſunt actu ĩtelligibilia: ſed lumen nõ directe reqrit̃: ꝓpter ipſos colores qui ſunt actu ⁊ de ſe viſibiles: ſed reqrit̃ ꝓpter mediũ: qð non ĩmutat̃ a colorib⁹ niſi ſit actu illumiatũ: ⁊ hec eſt ſñia ꝯmẽtatoris q hãc queſtionẽ ꝑtractãs ait: φ lumẽ eſſe neceſſariũ ĩ vidẽdo triplr̃ põt ĩtelligi. aut q2 lux dat colorib⁹ formã ⁊ habitum: quo agũt in diaphanũ: aut dat diaphano formã qua recipit motuꝫ a colorib⁹: aut vtrũq3: ⁊ ſubdit φ ſi ꝯſiderauerimus qð dicit Ariſt. in hoc caplo: erit manifeſtũ φ lux non eſt neceſſaria niſi ẜm φ dat diaphano formã aliquaꝫ qua recipit motũ a colore: reqrit̃ itaq3 lux non ꝓpter obꝫ ſiue ꝓpter colorẽ: ſed ꝓpter mediũ: ſiue ꝓpter diaphanuꝫ. cauſam aũt quare non reqrit̃ lux ꝓpter ipſum colorẽ aſſignat idẽ ꝯmentator cũ ait: φ impoſſibile eſt dicere φ lux ſit illud qð largit̃ colori habitũ ⁊ formã qua ſit viſibilis: q̃m ſi ita eſſet ꝯparatio viſionis ad colorẽ eſſet accñtalis: ⁊ ſecũda: non ꝑma: eſſet. n. mediãte illo habitu: debemus enim imaginari φ color eſſentialr̃ eſt quedã lux. nã lux ẽ ſuba ⁊ hypoſtaſia coloꝝ: ⁊ inq̃ꝫtũ eſt color per ſe ⁊ eſſentialiter ẽ quedã lux per ſe: ⁊ eſſentialr̃ eſt gd viſibile: verũtamen quia color non ꝑticipat lucem in excellẽtia ⁊ in claritate: ſed eſt quedã lux obũbrata: lꝫ ꝓpter hꝫ ꝑticipationẽ de ſe ſit gd viſibile: nõ poteſt tñ ĩmutare medium niſi ſit valde diſpoſitũ: ideo reqrit̃ lumẽ nõ vt largiat̃ formã coloribus qua ſint viſibiles: ſed vt diſponat mediũ vt poſſit ĩmutari a colorib⁹: q̃re ſi ꝯſiderent̃ ꝑtacta: pꝫ colores eſſe ꝑ ſe viſibiles: qð vͦ arguebat̃ colores nõ eẽ ꝑ ſe viſibiles: q2 vĩr ꝑ aliud vt ꝑ lumẽ: ſolutũ eſt ꝑ iã dcã: q2 vt pꝫ ꝑ cõmentatorẽ: lumẽ nõ reqrit̃ ꝓpter ipſos colores: ſed ꝓpter mediũ: poſſet aũt ⁊ alr̃ ſolui argumẽtũ: ſed ꝓpter breuitatem ſufficiat qð dictum eſt.

Alterius forte dubitaret aligs in quo mõ dicẽdi ꝑ ſe color ſit ꝑ ſe viſibilis: ⁊ vr̃ qð in ꝑ° mõ: q2 vt dcm̃ eſt color eſt ꝑ ſe viſibilis: q2 per ſe ⁊ eẽntialr̃ eſt quedã lux: ſed que competũt alicui eſſentialr̃ cõpetũt ei in ꝑ° modo dicẽdi ꝑ ſe: vt diffõ vel ps diffõnis q̃ ĩdicat eẽntiã p̃dicat̃ de diffinito. ¶ Preterea φ color ſit gd viſibile ẜm pħm cõpetit ei per ſe: q2 hec eſt nã ipſi⁹ coloris: ſed que cõpetũt alicui ꝑ ſe: q2 illð ſit nã eius ſpectat ad ꝑmũ modũ dicẽdi ꝑ ſe. ĝ ⁊c̃. ¶ Dõm φ hãc q̃õnẽ ꝑtractat etiã cõmẽtator aſſerẽs colorẽ eſſe ꝑ ſe viſibilẽ: ſic hõ eſt ꝑ ſe riſibilis. ait. n. hãc ꝓpõnẽ eſſe ꝑ ſe ⁊ eẽntialẽ ẜm φ ſubm eſt cauſa p̃dicati: nõ ẜm φ p̃dicatũ eſt cauſa ſubti: ſꝫ cũ ꝑmus modus dicẽdi ꝑ ſe ſit q̃n p̃dicatũ ponit̃ in diffõne ſubti: ⁊ eſt cauſa eius. ſcðs vͦ ſit q̃n ſubm ponit̃ in diffitione p̃dicati: ⁊ eſt cauſa ipſius: pꝫ hãc ꝓpõnẽ. vꝫ. colorem eẽ viſibilẽ ꝑ ſe eſſe in 2° modo: non in ꝑmo: eſt. n. ſcðs modus q̃n ꝓpetas aliq̃ p̃dicat̃ de ſubo: ⁊ q2 ĩmutare viſuꝫ vr̃

eſſe viſibile eſt q̄dā ꝓpetas colozis:ptinebit h̄ ad 2^m mo-
dū dicēdi ꝑ ſe:nō ad p̄mū:cāȝ āt huius aſſignat ꝯmētatoꝛ.
nā in p̄ modo dicēdi ꝑ ſe p̄dicatū eſt p̄us ſub̄o:in 2° v̄o eꝯ:
ſub̄m p̄us eſt p̄dicato:hoc eſt ḡ qđ ipſe ait.d.manifeſtū eē
ꝙ viſio eſt aliq̄d poſterius viſibili:ꝛ ꝙ eſt ꝓportio viſiōis
ad colorē:non ſic̄ rōnalis ad hoīeȝ:ſȝ ſic̄ riſibilis ad hoīeȝ.
eſt ḡ in hoc vis rōnis huius:ꝙ coloꝛ p̄cedit imutationē vi
ſus factam a coloꝛe:p̄us.n.intelligo ꝙ ſit coloꝛ q̄ȝ ꝙ videat̄
vel q̄ȝ imutet viſū:poſſe ḡ imutare viſum ꝛ eē viſibile nō
p̄dicat̄ de coloꝛe tanq̄ȝ p̄ de poſterioꝛi:ſȝ tanq̄ȝ poſteri⁹ de
pꝛioꝛi:ſȝ qꝛ hoc nō p̄ōt ſpectare ad p̄mū modū dicendi ꝑ ſe:
ſȝ ad 2^m:erit ḡ in 2° mō nō in p̄. Qđ v̄o arguebat̄ ꝙ eſt viſi
bile cōpetit coloꝛi eſſentialr̄:ꝛ ꝙ eſt nā ipſius coloꝛis p̄di-
catio ē cālis.ꝑ tāto.n.veꝝ eſt qđ dr̄:qꝛ imutare viſuȝ cau-
ſat̄ ab eēntia ꝛ a nā ipſi⁹ coloꝛis:ſic̄ ꝓpꝛietas aliq̄ cauſat̄ a
p̄ncipiys ꝛ a nā ipſi⁹ ſub̄ti:poſſe itaq̄ȝ imutare viſum ꝛ eſſe
viſibile ſeq̄t̄ nām ꝛ p̄n^m ipſi⁹ coloꝛis ſicut poſſe ridere ꝛ eē
riſibile:ſeq̄t̄ nām ꝛ pꝛincipia ipſius hoīs.

Alterius forte dubitaret aliq̄s.vtꝝ eē viſibile ꝯpetat coloꝛi ꝑ ſe.ꝛ p̄ vl' ꝑ ſe tm̄.

Dicēdū ꝙ hāc q̄ōnē Cōmē.tāgit in ca° de ſenſibilibus
cōib⁹:vbi dās dr̄ā īter ſſibilia cōia ꝛ ꝓpꝛia ait ſſibilia cōia
ſentiri ꝑ ſe:ſȝ nō p̄.ꝓpꝛia v̄o per ſe ꝛ p̄.vū ꝛ in hoc ca° idē cō-
mētatoꝛ ait:colorē eſſe viſibilē ſȝ itentionē p̄mā. Ut ḡ ap
pareat v̄itas q̄ſiti. Sciēduȝ ꝙ illa tria differūt ꝑ accn̄s
ꝑ ſe ꝛ p̄.nā illa ſūt ꝑ accn̄s que nec rōne gn̄is:nec ſp̄ei:nec
ſm ꝙ hꝰ hn̄t in ſe cauſam q̄re ſint talia:ſed accidit ea ſic
eſſe vt muſicū eſſe albū.muſicus.n.vū muſic⁹ ē:nec rōne
gn̄is:nec rōne ſp̄ei:nec ſm ꝙ hꝰ hȝ in ſe cām:q̄re iſit ei al-
bedo:ſed oīo accit albū de muſico p̄dicari:itaq̄ȝ per accn̄s
oīo eſt oppoſitū ei qđ eſt ꝑ ſe:ꝛ p̄:ſȝ p̄ ꝛ per ſe non oīo oppo
nunt̄:ſed ſe hn̄t ſic̄ ſupius ꝛ iferius.nā qđ eſt p̄ eſt ꝑ ſe:ſed
nō ꝯuertit̄:eē.n.ꝑ ſe eſt cōius q̄ȝ eē p̄. Aduertēduȝ ḡ eſt
ꝙ tā in p̄ modo dicēdi ꝑ ſe q̄ȝ in ſcđo aliq̄ ſunt ibi ꝑ ſe tm̄:
aliq̄ ꝑ ſe.ꝛ p̄.nā cū aliq̄ pars diffōnis ꝯpetit diffinito rōne
gn̄is cōpetit ei ꝑ ſe:ſȝ non p̄.ſi tm̄ cōpetit ei rōne ſp̄ei:ꝛ ſm
ꝙ hꝰ p̄dicabit̄ de eo ꝑ ſe ꝛ p̄:hoīeȝ.n.eē rōnabilē ꝛ eē ſen-
ſibilē vtraq̄ȝ eſt in p̄mo modo dicēdi per ſe:ſed qꝛ rōnabi
le p̄dicat̄ de hoīe rōne ꝓpꝛie ſp̄ei:ꝛ ſm ꝙ hꝰ hō eſt rōnalis
per ſe ꝛ p̄mo:ſȝ qꝛ eſſe ſenſibile non cōpetit hoī:in eo ꝙ hō
ꝛ rōne ꝓpꝛie ſp̄ei:ſed in eo ꝙ al' ꝛ rōne gn̄is hō eſt ſenſibil'
ꝑ ſe:ſȝ nō p̄mo:ꝛ ſic̄ i p̄mo mō dicēdi ꝑ ſe vbi diffō vl' pars
diffōnis p̄dicat̄ de diffinito iuenimus aliq̄ per ſe tm̄:aliq̄
v̄o per ſe ꝛ p̄mo:ſic in 2° modo vbi ꝓpetas p̄dicat̄ de ſub̄o.
huc oꝛdineȝ iuenire poterimus.nam aliq̄ ꝓpetas cōpetit
ſub̄o rōne generis.aliq̄ v̄o cōpetit ei ſm ꝙ hꝰ ꝛ rōne ꝓpꝛe
ſpeciei.nam homo eſt palpabilis ꝛ riſibilis:ſed eſt palpa-
bilis in eo ꝙ coꝛpus:ꝛ rōne generis:ꝛ eſt riſibilis in eo ꝙ
homo ꝛ rōne ꝓpꝛe ſpeciei:quare eſſe palpabile competit ei
per ſe:ſed non p̄mo:eē v̄o riſibile per ſe ꝛ p̄mo. coloꝛ itaq̄ȝ
qꝛ ſm ꝙ hꝰ eſt quedā lux:ꝛ hȝ imutare viſum eſt viſibil'
ꝑ ſe ꝛ p̄mo.nā vt dicebat̄ in lectione p̄cedēti:viſus imuta
tur a ſenſibilib⁹ cōib⁹ rōne generis:ꝛ i eo ꝙ eſt q̄dam ſen-
ſus:ſed a ſenſibilib⁹ ꝓpꝛiys imutat̄ rōne ꝓpꝛe ſpeciei:ꝛ ſm
ꝙ hꝰ.ideo vt dicebat̄ ſenſibilia cōia ſentiunt̄ per ſe:ſȝ nō
p̄mo.coloꝛes v̄o ꝛ alia ſenſibilia ꝓpꝛia ſentiunt̄ per ſe:ꝛ p̄.
ꝛ h̄ de queſito ſufficiant.

Alterius forte dubitaret aliq̄s.vtruȝ coloꝛ ſit ratio:quare oīa alia videant̄:ꝛ

videt̄ ꝙ ſic:qꝛ ph̄s p̄mo poſterioꝝ:ſic diffinit eſſe p̄mo di
cens.p̄mū eſt cui alteri per ip̄m non ipſi per alterū:quare
ſi eſſe viſibile cōpetit coloꝛi p̄mo oīa alia videbunt̄ ꝑ co-
loꝛem:coloꝛ v̄o non videbit̄ per aliq̄d aliud. In ꝯ̄riuȝ
eſt ph̄s ꝛ veritas.nā coloꝛ videt̄ per lumen:non aūt econ-
uerſo. Dicēdū ꝙ vt pȝ per habita.opȝ oīa ꝓpꝛia viſibi-
lia participare aliquo modo vnam nām:ꝛ illa eſt nā lucis
q̄ꝫ q̄d ḡ ſȝ ꝙ hꝰ ꝑticipat nām lucis eſt viſibile per ſe ꝛ pꝛi
mo.qđ v̄o non de ſui natura:nec ſm ꝙ hꝰ eſt eſſentialr̄ ali
qua lux per ſe ꝛ p̄mo viſibile eſſe non p̄ōt.coloꝛes itaq̄ȝ ꝑ
ſe ꝛ p̄mo ſunt viſibiles:qꝛ eſſentialiter ꝛ ſm ꝙ huiuſmo-
di quedam lux ſunt. Aduertēdum tamē ꝙ natura lu-
cis per quā ſunt aliqua viſibilia per ſe ꝛ p̄mo.non equali-
ter participat̄ ab omni viſibili:ſed ꝑfecte ꝛ clare partici-
patur a lucido:imꝑfecte v̄o ꝛ per modū opacum ꝛ obum-
bratum participat̄ a coloꝛe.lux ergo eſt viſibilis per ſe ꝛ
p̄mo:ꝛ per omnē modū:qꝛ participat illā naturā ꝑfecte:
coloꝛ v̄o eſt viſibilis per ſe ꝛ p̄mo:non per omnē modū:qꝛ
naturā illā participat icomplete:cum ergo querit̄ vtrum
coloꝛ ſit ratio quare videant̄ omnia alia:quia huiuſmodi
queſtio ꝓpter lucē videbat̄ eſſe iducta:dicere poſſum⁹ ꝙ
qꝛ tam lux q̄ȝ coloꝛ ſunt viſibilia per ſe ꝛ pꝛimo:nec coloꝛ
largit̄ formā luci vt videat̄:nec lux coloꝛi:ſed tam in lu-
ce q̄ȝ in coloꝛe reperit̄ natura aliqua per quaȝ quodlibet
iſtoꝝ eſt viſibile per ſe ꝛ p̄mo:lux tamē excellit coloꝛem:
qꝛ cum lux participet illā naturaȝ complete vt imutet vi
ſum:nec indiget coloꝛe ratione ſui:nec ratione mediy:ſed
ſufficiens eſt ratione ſui tam mediū q̄ȝ oꝛganuȝ imutare:
coloꝛ vero eo ꝙ naturam illā participet incomplete:licet
non indigeat luce ratione ſui:idiget tamē ea rōne mediy.
poſſunt itaq̄ȝ h̄ duo ſimul eſſe ꝙ coloꝛ ſit p̄mo ꝛ per ſe vi-
ſibilis:ꝛ tamē idigeat luce:nō ꝓpter ſe:ſed ꝓpter mediū.
ꝓpter qđ patet ꝙ ſi queſtio inducta introducit̄ ꝓpter lu-
cem:ꝛ ꝓpter colorē in ſe:neutrum neutro indiget.ſi vero
inducatur ꝓpter medium coloꝛ indiget luce:non ecōuer-
ſo.ſimpliciter ergo loq̄ndo magis coloꝛ idiget luce q̄ȝ lux
coloꝛe. Ex his itaq̄ȝ manifeſte patere poteſt:h̄ quatuoꝛ ſe
habere ſm quēdam oꝛdinē ad viſum.videlȝ ſenſibilia ꝑ
accidēs:ſenſibilia cōmunia:colorē:ꝛ lucē.nam a ſenſibili-
bus per accidens viſus non imutat̄ nec rōne ſui generis:
nec rōne ꝓpꝛe ſp̄ei.a ſenſibilib⁹ v̄o cōmunib⁹ imutat̄ rōne
generis ſui:non rōne ꝓpꝛie ſpeciei:a coloꝛe q̄dē imutat̄ rō
ne ꝓpꝛie ſpeciei.ſed non per oēm modū:cum idigeat luce
ad talē imutationē:ſed a luce imutat̄ quodāmodo per ſe:
ꝛ p̄mo per omnem moduȝ. Ex his autē circa coloꝛem
duo ſunt diligēter notāda.p̄mo qꝛ coloꝛ eſt immutatiuus
viſus per ſe non in p̄mo modo ſȝ in ſecūdo. Rurſus coloꝛ
nullo mō eſt rō:q̄re videat̄ lux:lux aūt eſt aliquo mō rō:
q̄re videat̄ coloꝛ:ꝛ ſi nō rōne ipi⁹ coloꝛis ſaltē rōne mediy.
duplr̄ igit̄ vt in p̄cedētib⁹ tāgebat̄ p̄ōt exponi lr̄a illa.colo
rem eē viſibilē per ſe:non rōne:ſȝ qꝛ hȝ in ſe cauſam eſſen-
di viſibile p̄mo:vt ꝑ h̄ oſtēdat̄ ꝙ eſt viſibilis ꝑ ſe in ſecū-
do modo:vbi in ſub̄o eſt cā p̄dicati:nō aūt i p̄mo:vbi rō.i.
diffō p̄dicat̄ de diffinito 2°.h̄ p̄ōt itelligi vt dicat̄ colorē eē
viſibilē nō rōne.i.non ꝙ ip̄e ſit rō:q̄re oīa alia videant̄ vt
ꝙ ſit rō:q̄re videat̄ lux:ſed magis ecōuerſo lux eſt rō q̄re
videat̄ coloꝛ:ꝛ ſi non rōne eius:tm̄ rōne mediy:vt ſupꝛa te
tigimus.h̄ ergo modo non eſt coloꝛ per ſe viſibilis ratio-
ne:ſed erit per ſe viſibilis:qꝛ hȝ in ſe cauſam:vt qꝛ partici-
pat in ſe naturā lucis per quā ꝑ ſe viſibilis dici debet. Qđ
v̄o obyciebatur ꝙ illud qđ eſt p̄mo:eſt alteri per ipſuȝ nō
ipſi per alterum:pȝ ꝙ coloꝛi ratione ſui non competit eſſe
viſibile per alterū vt per lucem:ſȝ hoc eſt ratione mediy.
Deinde cum dicit.

Omis eniȝ coloꝛ mouēs eſt ei⁹ qđ ſm actū dia- Cō.67
phani:ꝛ hec eſt ipſius natura. Unde q̄deȝ nō
eſt viſibile ſine lumine:ſed omnis cuiuſlibȝ co
loꝛ in lumine viſibilis. Propter quod de lumi
ne pꝛimo dicēdum eſt.

Aſſignat cām dicti.p̄ōt aūt h̄ pars duplr̄ induci ſȝ ꝙ ꝑs
p̄cedēs duplr̄ exponebat̄.nā ſi itelligat̄ colorē nō eē viſi-
bilē rōne ꝙ ip̄e ſit rō:q̄re oīa alia videant̄.plana ē ſenſēt-

na h⁹ tex. vt dicat̃ colorē non eſſe viſibilē ſic ꝙ oīa alia videant̃ ꝑ ipſm cū ipm videat̃ ꝑ aliud aliqd vt ꝑ lumē. ꝙ āt ſic ſit pʒ: qꝛ omnis color eſt mouēs ei⁹ diaphanū qḋ eſt ſecundū actū .i. qḋ eſt actu illumīatū: ⁊ h̄ eſt ipſi⁹ nā. vñ qdē color nō ē qd viſibile ſine lumīe: ſʒ oīs cuiuſtʒ color ē viſibilis in luīe .i. diaphāo illumīato: ex q̊ .i. ꝑꝑ qḋ de lumīe .i. de diaph. illumiato dōm eſt p̄mū. ⁋ Nōn⁹ aūt hāc lr̃am poſſe alr̄ ītroduci ſm ꝙ lr̃a p̄cedēs pōt alr̄ expōi. nā ſi itelligimus colorē nō eſſe viſibilē ꝑ ſe rōne .i. diffōne: ſʒ qꝛ hʒ in ſe cāʒ: vel qḋ idē eſt nō ſit ꝑ ſe viſibil' in p̊ mō: ſʒ in ſc̄do: ꝯtinuabit̃ ſic h̄ lr̃a ad p̄cedens. bñ dico ꝙ color eſt ꝑ ſe viſibilis in ſc̄do mō. nō color: iō vt̃ qꝛ mouet viſuʒ in lumīe: qꝛ cū color hēat in ſe cām qr̃ ſic moueat viſum: color nō ē ꝑ ſe viſibilis in p̊ mō vbi diffō vel ꝑs diffōnis p̄dicat̃ de diffinito: ſʒ eſt ꝑ ſe viſibilis in ſc̄do mō vbi denotat̃ cauſa p̄dicati: ⁊ vbi ꝓp̄etas de ſubō p̄dicat̃. ⁋ Nōn^m aūt ꝙ mouere diaphanū illumīatū dr̃ eſſe nā coloris: qꝛ h̄ ꝯpetit colori ꝑ nāʒ ſuā nō ꝑ aliq̄ʒ aliā formā additā. ⁋ Nōn^m ēt ꝙ ꝑ h̄ ꝙ hoc eſt nā coloris ſic mouere diaphanū in actu: differt color ꝙ eſt viſibile ꝓpriū a magnitudine: ⁊ ab alijs viſibilibus cōibus. nā magnitudo niſi addat̃ ei aliq̄ alia forma vt niſi ſit colorata vel lucida nō pōt de nā ſua mouerē mediū vel organū. color tñ abſq̄ʒ additōe alterius forme pōt: ꝙ ſi req̄rit̃ illi lux hoc nō eſt ꝑꝑ colorē: ſʒ ꝑꝑ mediuʒ: vt ſupra ſufficienter oſtendimus.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ vr̃ pħus ſibi ipſi eē ꝯri⁹. ait. n. p̄us eē determinādū de lumine: ⁊ tñ p̄us determīat de diaphano. ⁋ Dōm ꝙ vt patuit exponēdus eſt pñs tex. h. ſ. dōm ē de lumīe ſic .i. de diaphāo illumiato. vñ lr̃a ꝯmēti vbi nos hēmus de lumīe p̄mo dicendū ē. hʒ iō dōm eſt de luce qd ſit. ⁊ h̄ erit in dicēdo de diaphāo qd ſit: q̄re cū diaphanū illumiatū dicat duo. vʒ. diaphanū ⁊ lumē p̄us dōm eſt de diaphano illuminato .i. de diaphano ⁊ lumīe q̄ʒ de viſibili inomīato. ⁊ ſic de alijs infra dicet̃. hūc. n. ordinē tenebit: qꝛ p̄us determīabit de diaphano: poſtea de lumīe: poſtea de viſibili īnominato. ⁊ ſic de alijs. ⁋ Deinde cum dicit.

Cō. 68 ⁋ **Eſt igit̃ aliqd diaphanū. ⁋ Diaphanuʒ aūt dico: qḋ eſt qdeʒ viſibile: nō aūt ſm ſe viſibile: vt ſit ſimpl'r eſt dicere: ſʒ ꝓpter extraneuʒ colorem: huiuſmodi aūt eſt aer: ⁊ aqua: ⁊ multa ſolidoꝝ: nō. n. ſm ꝙ aqua neq̄ʒ ſecūdū ꝙ aer diaphanū eſt: ſed q̄m eſt natura eadeʒ in his vtriſq̄ʒ: ⁊ in perpetuo ſuꝑius corpore.**

⁋ Determinat de diaphano dicēs ꝙ eſt igit̃ aliqd diaphanuʒ ⁊ exponit qd appellat diaphanū dicēs. diaphanū aūt dico qḋ eſt qd viſibile: nō aūt ſʒ ſe vt eſt ſimpl'r dicere eſt qd viſibile: ſed hoc eſt ꝑ accūs: vt dicit ꝯmē. eſt. n. hoc non ꝓpter colorē nāliter exñtem in eo: ſʒ ꝓpter colorē ext̄neū: ⁊ addit ꝙ h⁹ corpus diaphanuʒ eſt aer ⁊ aqua ⁊ multa de numero ſolidoꝝ corporuʒ vt chriſtallus ⁊ quidā alij lapides p̄cioſi. ⁊ ſubdit q. nō. n. ſm ꝙ aq̄ neq̄ʒ ſʒ ꝙ aer eſt qd diaphanū: ſed quoniā eſt eadeʒ nā cōmunis in his vtriſq̄ʒ .i. in aere ⁊ aqua ⁊ in perpetuo ſuꝑius corpore. ⁋ Notandum aūt ꝙ lumē eſt quaſi color diapha. diapha. ergo cuʒ ſit qd viſibile mediāte lumine: ⁊ cū nō habeat lumen a ſe pʒ ipm nō eſſe viſibile per ſe: ſed ꝑꝑ colorē extraneū .i. propter lumē aliunde acceptū. ⁋ Notandū etiā ꝙ quotieſcunq̄ʒ aliqua paſſio eſt cōmunis pluribus corporibus: opʒ dare aliquā cōem nām ꝑ quam inſit oibus illis. diapha. ergo qꝛ eſt paſſio cōis aeri ⁊ aque ⁊ corpori ſuꝑceleſti opʒ hanc ꝓprietatē cōuenire oibus eis ꝑ aliq̄ʒ nām cōmuneʒ que inſit aeri ⁊ aque: ⁊ etiā corpi perpetuo qḋ eſt ſuꝑius .i. corpori celeſti. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ **Lumē aūt eſt huiuſmodi act⁹ diaphāi: ſm ꝙ diaphanuʒ. potētia aūt in quo hic ē: ⁊ tenebra. lumē aūt vt color ē diaphani: ſc̄dʒ ꝙ actu diaphanū ab igne aut huiuſmodi vt ꝙ ſurſuʒ corpus. Et. n. huic aliqd ineſt vnū ⁊ idem.** Cō. 69.

⁋ Determinat de lumine: circa qḋ duo facit: qꝛ p̄mo determinat de luīe. ſc̄do remouet q̄ſdā ſl'as opiones circa ipm ibi. (Et qdē igit̃ diapha.) Dicit ergo ꝙ lumē autē eſt ſup. act⁹ h⁹ diaph. ⁊ ſubdit ꝙ ſm ꝙ ē diapha. potētia ſup. ē ad lumē: ſed de ſe eſt illud in quo eſt tenebra. addit aūt ꝙ lumē eſt vt color diapha. ſm ꝙ eſt actu diapha. ab igne aūt huiuſmodi: ⁊ ꝙ eſt ſurſuʒ corpus diapha. vt eſt h⁹ in actu ab igne vel a corpe qḋ eſt ſurſuʒ vel ab alio aliquo corpe: ⁊ ſubdit. ꝙ ⁊. n. huic. ſ. corpori qḋ eſt ſurſum ineſt aliquid vnū ⁊ idē .i. aliq̄ vna ⁊ eadē natura ſupple cuʒ igne ⁊ alijs corporib⁹ luminoſis. ⁋ Notandū aūt ꝙ corpus diapha. de ſe eſt illud in quo eſt tenebra: ipm aūt eſt in potētia ad lumē: ⁊ lumē eſt actus ⁊ perfectio eius. ⁋ Notandū etiā ꝙ ſicut corpora opaca hñt ꝑſpicuitateʒ in extremo: ⁊ hoc eſt color eoruʒ: qꝛ color eſt ꝑſpicuitas extrema in corpore opaco ſiue in corpe terminato ſic diapha. hñt ꝑſpicuitatē in ꝓfundo. ⁊ h⁹ perſpicuitatē videmus ꝑ lumen: qꝛ lumē ſe habet in ꝓfundo corpis diapha. ſm ꝙ ſe hʒ color in extremo corporis terminati. itaq̄ʒ bene dcm̄ eſt ꝙ lumē eſt quaſi quidaʒ color diapha. ⁋ Notandū etiā ꝙ ſicut diapha. eſt quedā paſſio cōmunis aeri ⁊ aq̄ ⁊ corpori ſuꝑceleſti: ita luminoſitas eſt quedā paſſio cōmunis corpori ſuꝑceleſti ⁊ igni: q̄re ſicut diaphaneitas nō īerat aque vt aq̄: nec aeri vt aer: ſed īerat his ꝓut cōmunicabāt eū ſuꝑceleſti corpore: ſic lumioſitas nō eſt in igne ſm ꝙ h⁹: ſed ꝓut habʒ aliqd cōmune cū corpore ſuꝑceleſti. ideo ait ꝙ huic .ſ. corpori celeſti ineſt aliqd vnū ⁊ idē .i. aliqua vna ⁊ eadē cōis natura cū igne: ꝑ quā quidem īeſt eis vna cōis paſſio vel luminoſitas. ⁋ Notādum etiā corpora ſuperceleſtia quātum od aliq̄ʒ ſui partē eſſe diapha. quantū ad aliquaʒ eſſe lucida. nā orbes ipſi ſunt diapha. ſtella vero q̄ eſt ſpiſſior pars ſui orbis eſt lucida: ⁊ qꝛ hic inferi⁹ reperiunt̃ aliqua corpora diapha. aliqua vo lucida opʒ celū cōmunicare cū his iferiorib⁹ per aliq̄ʒ vnā cōem nām ꝑ quā īſit eis diapha. ⁊ ꝑ aliq̄ʒ nām cōem ꝑ quā īſit ei luioſitas. ⁋ Notādū ēt ꝙ nihil ē cōe vniuocū celo ⁊ iſtis iferioribus: imo tāta ē dr̃ia celi ad terrā ⁊ vl'r ſuꝑceleſtis corpis ad h̄ inferiora ꝙ ea q̄ vr̃ cōia vtriſq̄ʒ tantā analogiā hñt ꝙ q̄ſi od equocatiōeʒ vgunt. iō ait ꝯmē. ī de ſuba orbis. ꝙ qcqd ē h̄ ⁊ ibi eſt q̄ſi equoce: qḋ nō ē itell'endum de equocatiōe v̊a vt ꝙ luioſitas h̄ ⁊ ibi vel diapha. h̄ ⁊ ibi ſint oio equoce: ſʒ ꝑꝑ maximā drñtiam ⁊ analogiā dicta ē equocatio: cū g̃ dr̃ eē aliq̄ʒ vnō nām in ſuꝑceleſtib⁹ ⁊ iferiorib⁹ nō eſt itelligēdū de vnitate vniuocatōis: ſed cuiuſdā analogie. nā lumioſitas ⁊ quecūq̄ʒ alia cōis paſſio excellētius ⁊ ꝑ p̄us repit̃ in celo. poſteri⁹ āt ī his iferiorib⁹. ⁋ Deide cū dicit.

⁋ **Quid qdē igit̃ diaphanū: ⁊ qd lumē dcm̄ ē: qꝛ neq̄ʒ ignis eſt: neq̄ʒ oino corp⁹: neq̄ʒ defluxꝰ corpis nulli⁹. eſſet. n. vtiq̄ʒ aliqḋ corp⁹: ⁊ ſic ſi ignis aut hmōi alicui⁹ pñtia in diaphano.**

⁋ Remouet q̄ſdā ſl'as opi. circa ipʒ lumen ⁊ ēt circa ipm diaph. circa qḋ duo fac: qꝛ p̊ rēouet ſl'as opi. circa lumē. 2° rēouet h⁹ opi. ſl'as circa diaph. ibi (ē āt colori ſuſceptiuū) circa p^m duo facit: qꝛ p̊ ꝓpōit qḋ itēdit. 2° ꝓbat qḋ dixerat ibi. (neq̄ʒ. n. poſſe.) ꝓpōit. n. p̊ ſl'as opi. circa lumē q̄ fuerūt due: quarū vna erat ꝙ lumē erat cor⁹. fuit. n. aliqñ famoſuʒ tres eē ſpēs ignis: ignis carbo: ignis flāma: ⁊ ignis lux: quare ſi lux eſſet ſpēs ignis cum ignis ſit corpus eſſet etiā ⁊ lux corpus. ſecūdus fuit error circa lucē ipſius Democri-

q̄ vt dr̄ i p̄ de gñatōe oīa voluit saluare pathomos: pp qd voluit lumē esse q̄sdā othomos ⁊ q̄dā pua corpa decisa ⁊ d̄fluētia a corpe luīoso. B ē ḡ qd phs oit. q gd gdē igit̄ est diapha. ⁊ gd lumē dciñ ē: q̄ vt p̄t patere p̄ dita lumē neq̄ est ignis neq̄ oīo corꝰ neq̄ defluxꝰ alicꝰ corpis: q̄ si eēt d̄fluxꝰ corpis eēt ⁊ sic corꝰ oliqd: s̄ ⁊ lumē s̄ hūc mōs ponēdi eēt p̄ntia ignis aut hꝫ alicꝰ corpis ī diaph. Deide cū dic̄.

¶ Neq̄ꝫ.n. posse duo corpora in eodem esse.

¶ Probat qd dixerat: circa qd duo facit: q̄ p̄ ostēdit q lumē ñ ē corpꝰ. 2ᵒ q ñ ē defluxꝰ corpis ibi (Et ñ recte) circa p̄ᵐ duo fac: q̄ p̄ facit qd dciñ ē. 2ᵒ q̄dā qd supposuerat p̄bat ibi (videt̄ ōt lumē) itēdit āt talē rōnē. si lumē eēt corpus essent duo corpa i codē loco. vꝫ. lux ⁊ aer cū sil sit lux cū aere: s̄ B ē ipōle. ḡ ⁊c. de hac āt rōne ñ pōit nisi meᵐ. o. q neq̄ꝫ.n. ē pōle duo corpa eē i eodē loco: qd oporteret ponere si lux esset corpus. ¶ Deinde cum dicit.

Co. .70. ¶ Videt̄ aūt lumē ɔtrariū esse tenebre: est autē tenebra priuatio huiꝰ habitu ex diaphano: q̄re palam q huius presentia lumen est.

¶ Probat qd supposuerat. vꝫ. q si lux eēt corpus duo corᵃ eēnt i eodeꝫ loco. o. q vt lumē ɔ̄riū eē tenebre: tenebra āt est p̄uatio hꝫ hītꝰ. i. p̄uō hꝰ luis ex diapha. q̄r palā ē q lumē est p̄ntia hꝰ. i. p̄ntia lucis i diapha. ¶ Nōnᵐ aūt q si tenebra p̄uat lumen a diapha. cū ñ p̄uet aligd ab aliq̄ nisi qd ē p̄ns illi: cū diaph. ē illuīatū: lux ē p̄ns ipi diapha. ⁊ ē sil cū illo: q̄r si lux ē corꝰ: eēt corpa duo i eodē loco. erit.n. p̄ntia lucis: ⁊ p ɔ̄ns p̄ntia cuiusdā corporis i diaph. qd est ipōle. Esset āt B dubitondū: vt̄ꝝ lux esset corpꝰ: s̄ de B in seq̄nti lectōe dicet̄. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et nō recte Empedocles: neq̄ꝫ si aliqs alius sic dicit q ferat̄ lumē ⁊ extēdat̄ i medio terre: ⁊ ɔtinētis: nos aūt lateat. Hoc.n. est ⁊ extra eā que in ratione veritatē: ⁊ extra ea q̄ vident̄. In paruo eni spatio lateret nos. Ab oriente aūt in occidens latere: magna qdē est q̄stio.

¶ Improbat aliū errorē. vꝫ. q lux nō est defluxus corpis. ¶ Ad cꝰ euidētiā sciēdū q ponētes lucē eē d̄fluxū corpis ponūt lucē m̄ltiplicari i tpe: q̄ motꝰ ⁊ defluxꝰ corpis ñ p̄t eē i istāti. a destructōe ḡ ɔ̄ntis: cū lux ñ m̄ltiplicet̄ i tpe: ñ p̄t eē q sit d̄fluxꝰ corpis. ō hac āt rōne ñ pōit nisi meᵐ. vꝫ. q lux ñ m̄ltiplicat̄ in tpe: s̄ in instāti. iō ait q ñ recte dixit emp. ponēs lucē m̄ltiplicari i tpe neq̄ ēt recte ait si aliqs aliꝰ sic dixit q lumē ferat̄ ⁊ extēdat̄ sic fert̄ ⁊ extēdit̄ corpus: ita q lux sit gdā motꝰ corpis in spatio meᵒ terre ⁊ ɔtinētis. i. terre ⁊ celi: ⁊ B i tpe: q̄ sp defluxꝰ motꝰ ē i tpe: nos āt lateat q sic m̄ltiplicet̄ in tpe: ⁊ subdit q: B.n. ponere ē ex eā vitatē q̄ tōe ɔphēdi p̄t: ⁊ ex eo q̄ vūr ad s̄ēsū. nō i puo spatio latet nos. ab oriēte āt i occñs latet̄ nos ē gdē m̄ltū magna qd ⁊ difficil̄ ⁊ ēt ē ipōle ponere. ¶ Nōnᵒ āt q ponētes lucē eē d̄fluxū corpis ponūt duo cor. eē i eodē loco: q̄ B posito illud corꝰ cꝰ lux ē defluxꝰ est sil cū diapha. ēt B ponētes ponūt lucē m̄ltiplicari i tpe: q̄ motꝰ ⁊ defluxꝰ corpori i istāti eē ñ p̄t. ¶ Nōnᵐ ēt aliq̄ m̄ltiplicari i tpe q̄ cū fiāt in puo spatio vūr fieri i istāti vt sonꝰ q m̄ltiplicat̄ i tpe si sit ɔpīquitati cū fit vr̄ q audiat̄: i magno tñ spatio sensibilit̄ appꝫ qd multiplicat̄ i tpe: vt si ḡs a remotis ɔcutiat arborem pus videbit̄ ɔcussio scōa q̄ꝫ audiat̄ ɔcussio p̄ma: q̄re si lux multiplicaret̄ in tpe in puo spacio possꝫ nos latere: sed in tāto spacio quātū est a celo ad terrā ab oriente ad occñs nos latere esset impōle. ¶ Deinde cū dicit.

Co. .71. ¶ Est aūt coloris susceptiuuꝫ qd sine colore ē: soni aūt absonū: sine colore āt diaphanū: inuisibile aūt qd vix videt̄: vt qd tenebrosuꝫ est huiusmodi āt diaphanū qdē ē: nō quū sit actu diaphanū: s̄ cū potētia. Eadē.n. natura q̄nq̄ꝫ qdē tenebra: quādoq̄ꝫ autem lumen est.

¶ Remouet quedā errorē posseꝫ circa diaphanū. posset.n. ḡs credere q diapha. de se eēt gd coloratuꝫ vel gd lucidū quoꝝ neutrū veꝝ est. nō diapha. neutruꝫ hoꝝ hꝫ o se: s̄ B recipit aliūde. iō ait q ē coloris susceptiuuꝫ qd sine colore est. soni aūt qd est obsonū. i. sine sono: ⁊ subdit q sine colore est āt ipm diapha. ⁊ est inuisibile. inuisibile dico diaph. q̄ est id qd vix vī vt vix vr̄ qd ē tenebrosū. ⁊ addit q diaph. gdē est hꝫ. i. ē gd tenebrosū: s̄ ñ cū sit actu diapha. s̄ cū ē poᵃ. nā eadē gdē nā diapha. q̄nq̄ꝫ est tenebra vt cū est puata luce: q̄nq̄ꝫ ōt est lumē: vt cū est luci ɔiūcto. ¶ Nōnᵐ āt q sic mā eo ipso de se dr̄ esse informis: q̄ aliqñ est ɔiūcta forme: ⁊ aliqñ ē p̄uata forme: sic aer ipē de se dꝫ dici tenebrosus: q̄ eadē nā aeris aliqñ luci ɔiūgit̄ aliqñ luce p̄uat̄. ¶ Nōnᵐ ēt q gcgd visu p̄cipit̄ ē aliq̄ mō gd visibile: ⁊ gcgd auditu coḡscit̄ ē aliq̄ mō gd audibile: ⁊ q̄ p nullū aliū s̄suꝫ coḡscimus silentiū esse nisi p auditū: oꝫ silētiū ad auditū reduci ⁊ sicut silētiū reducit̄ ad auditū: sic ⁊ tenebrosuꝫ reducit̄ ad visum. est ḡ tenebrosuꝫ aliq̄ mō gd visibile nō p se: s̄ p lucē. nā sicut p sonū iudicamus de silentio vt nō audiendo sonū dicimꝰ nos audire silentiū: sic p lumen iudicamus de tenebra: vt nō videndo lumē dicimus nos videre tenebrā. ¶ Nōnᵐ etiā q diapha. dr̄ esse inuisibile ⁊ dr̄ videri vt tenebrosū. ⁊ ēt dr̄ vix visibile. inuisibile est de se. vix visibile est: q̄ videt̄ p aliud: vel dr̄ esse vix visibile: q̄ aliquo modo reducit̄ ad naturam lucis. videt̄ autem vt tenebrosum: q̄ de se caret luce.

Non oīa āt visibilia sunt in luie: s̄ solū vniuscuiusq̄ꝫ ɔprīꝰ color. Quedā.n. in lumie gdē nō vident̄: in tenebra aūt faciūt sensuꝫ: vt q̄ ignea vūr ⁊ lucētia. Co. 72

¶ Postq̄ꝫ phs deteriauit de colore ⁊ diapha. ⁊ de lumine: in p̄te ista vt dicebat̄ deteriat de visibili inoīato: circa qd tria facit: q̄ p̄ deteriat de hꝫ visibili. 2ᵒ ait tale visibile inoīatū eē. 3ᵒ q̄dā qd supposuerat p̄bat. 2ᵒ ibi (nō āt noīata sūt) 3ᵃ ibi (Nūc ōt i tñ.) dicit ḡ q ñ oīa āt visibilia s̄t i lumie: s̄ solū vniuscuiusq̄ꝫ ɔpꝰus color. q̄dā.n. i luie gdē ñ vūr. i. tenebra āt faciūt sensuꝫ. i. sentiūt̄ ⁊ vūr: vt illa q̄ vūr ignea ⁊ lucētia: cuiusmōi s̄t q̄rcꝰ putrida noctiluce ⁊ cetera hꝫ. ¶ Nōnᵐ āt q noctiluce q̄rcus putrida ⁊ cetera talia sūt aliꝰ visibilia q̄ꝫ lucida ⁊ colorata: ⁊ etiā q̄ꝫ diapha. q̄ diapha. vt s̄ tetigimꝰ: de se nec hūt lucē nec colorē. lucida vō hūt luceꝫ: s̄ ñ colorē. colorata gdeꝫ alia ab istis hūt colorē: s̄ ñ lucē: s̄ B hūt lucē ⁊ colorē ⁊ vūr in lumie ⁊ i tenebra. i tenebra vūr sub luce ⁊ oppēt lucida. i luie vō vūr sub colore ⁊ appent colorata. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non aūt noīata sunt vno noie: vt q̄rcus putride: cornu: capita pisciuꝫ ⁊ squame: ⁊ oculi. Sed nulli eoꝝ videt̄ ɔprius color: pp quā aūt causam hec videntur alia ratio.

¶ Ait talia eē inoīata vno noie. o. ñ āt noīata sūt talia vno noie: talia.n. s̄t q̄rcꝰ putride: cornu: q̄rūdā aīaliū capita: ⁊ s̄q̄me q̄rūdā pisciū: ⁊ oculi quorūdā aliū: vt ocl̄i cati: sine oculi muscipule q i tenebris vūr scitillare ⁊ lucere: ⁊ subdit q nulli alioꝝ vī ɔprius color sup. cū sint i tenebris: ⁊ cū vūr lucentia: s̄ pp quā cām B sic vūr: vt q̄ in tenebris nō vūr sub ɔprio colore: ⁊ in luie nō vūr sub ɔpria luce. alia rō est. i. nō est p̄sentis speculationis.

Dubitaret forte aliqs: q̄r B visibilia inoīata in tenebris nō vūr sub ɔpo colore ⁊ i luie nō vūr sub ɔpa luce. ¶ Dōꝫ q deteriare ō gñatōe visibi

liū vt q̄lr gn̄at lux ⁊ color n̄ ē p̄ntis ſpeculatōis: ſꝫ magis ꝑtīere vr̄ ad libꝝ de ſenſu ⁊ ſēſato. iō in lr̄a dr̄ ꝙ h̄ oñdere eſt alia rō. in h̄.n. lib° oñdit̄ de ſenſibilib⁹ vt hn̄t imutare ſenſuꝫ: ſꝫ q̄lr hēant gn̄ari ⁊ fieri ipe q̄litates ſēſibiles aliā ſpeculatōꝫ expoſcit: attn̄ ⁊ ſi h̄ cure ſit alicui ſcire ꝑ ſupi⁹ bita oñdit̄ q̄dāmō v̄itas q̄ſiti. dicebat̄.n. ſupra aliq̄ ꝑtici/pate nāꝫ lucis mō vmbroſo ⁊ opaco ⁊ illa ſūt colorata tn̄: qꝛ color n̄ ē niſi q̄dā lux obūbrata: aliq̄ v̄o ꝑticipāt nāꝫ il/lā mō claro: ⁊ illa ſꝫ lucida. aliq̄ v̄o ꝑticipāt hꝫ nāꝫ mō ali/qualr̄ claro ⁊ mō aliq̄lr opaco: ꝑꝑ q̄d ī eis ē vterq̄ꝫ. vꝫ. lux ⁊ color. veniētib⁹.n. ertis ad ꝯpōnē vt cōiter pōit̄: ꝯtigit ī ꝯpōne aliquoꝝ corpoꝝ diapha. aeris ⁊ lucidū ignis n̄ ꝑfe/cte obūbrari ꝑ opacū: q̄r in talib⁹ eſt color ꝑꝑ opacū terre aliq̄lr obūbrās diaph. aeris ⁊ lucidū ignis: ⁊ eſt ibi aliq̄lr lux: qꝛ hꝫ diapha. ⁊ lucidū vt tactū eſt n̄ ꝑfcē obūbrant̄ ꝑ opacū illō. lux ḡ iſta: qꝛ debilē ē n̄ apꝑꝫ in luīe: ſꝫ ī tenebra. accit.n. h̄ eis vt ꝯmē. ait: qd accit ī lucib⁹ ꝑuis q̄ n̄ appꝑent in luce forti: ſꝫ ī obſcuro. color v̄o taliū n̄ vr̄ ī tenebris: qꝛ il/la lux debilē n̄ p̄t reducere mediū ꝑfecte ad actū: vt poſſit videri coꝝ color: ſꝫ ī luce apꝑꝫ coꝝ color: ſic̄ ī tenebra ap/(patebat coꝝ lux.

Alterius forte dubitatet aliq̄s: q̄r talia n̄ ſꝫ vno no/mīe noīati. ¶ Dōꝫ ꝙ viſibile p̄t ꝯſiderari q̄tū ad illō qd eſt ibi formale. ⁊ ſic lux ⁊ color ſūt ca ī q̄b⁹ formalr̄ ē nā il/la q̄ ē motiua viſus. z° pōt ꝯſiderari viſibile q̄tū ad illud qd ē ibi mālē. ⁊ ſic ipe res ſꝫ viſibiles: qꝛ ꝑticipāt nāꝫ colo/ris vl̄ lucis. neutro āt mō h̄ viſibilia ſꝫ noiabilia vno noie: qꝛ hꝫ viſibilia nec ſꝫ colorata tm̄ nec lucida tm̄: ſꝫ vtrūq̄ꝫ. ¶ Rurſus multe ſunt ſpēs reꝝ q̄b⁹ hoc ꝯpetit. nā q̄rcus putrida: ſquame piſciū: oculi quorūdā aīaliū: ⁊ mlt̄a alia ſunt ſic viſibilia. nullo ḡ modo talia p̄nt ꝯpetēter ſub vno nomine ꝯp̄hēdi. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 73 ¶ **Nunc aūt in tātū manifeſtū ſit: q̄m qd q̄dē in lumīe videt̄ color ē. Vn̄ nō videt̄ ſine lumine. hoc.n. erat ipſi colori eē: motiuū eē ſc̄dm actū diaphani: act⁹ aūt diaphani lumē eſt.**

¶ Probat qd ſuppoſuerat. vꝫ. colorē hoꝝ viſibiliū n̄ vide/ri ſine lumīe. tria ḡ fac̄: qꝛ p̄ ꝓbat h̄ ꝑ rōnē. z° ꝑ ſignū. 3° ex his q̄ dixerat remouet errorē demo. z° ibi (Signū āt h⁹) 3° ibi (Nō.n. bn̄ h̄) dic̄ ḡ ꝙ nūc āt in tātū dc̄m ē ⁊ manife/ſtū q̄n q̄dē color vr̄ ī luīe. vn̄ ſine luīe n̄ vr̄ color. rō. a. h⁹ ē: qꝛ h̄ erat eē ipi colori. i. h̄ erat nā colori eē motiuū diaph. ſꝫ actū. act⁹.n. diapha. ē lumē. ¶ Nōn̄m āt vi rōnis hꝫ ī h̄ ꝯſiſtere: ꝙ qꝛ vt. s̄. dicebat̄: nā coloris ē mouere diaph. in actu. diapha. aūt in actu eē nō pōt ſine lumīe: cū lumē ſit actus ⁊ ꝑfectio diapha. q̄re color ſine lumīe n̄ poterit mo/uere mediū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s n̄ poterit videri. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ **Signuꝫ āt h⁹ manifeſtū ē. ſi q̄s.n. ponat hn̄s colorē ſuꝑ ipm̄ viſum: nō videt̄. Sꝫ color mo/uet diaphanum puta aerē: ab hoc aūt iam cōti/nuo exn̄te mouet̄ qd ſenſitiuum eſt.**

¶ Probat h̄ idē ꝑ ſignū dicēs ꝙ māīfeſtū ſignū h⁹ ē ꝙ co/lor nō poſſit videri ſine luīe. i. ſine diapha. actu illuīato: qꝛ ſi q̄s ponat illō qd ē hn̄s colorē ſuꝑ ipꝫ viſum n̄ videbit̄: ſꝫ color mouet diapha. puta aerē: ab h̄ āt aere iā ꝯtinuo exi/ſtēte ipi oclo mo⁹ ſenſitiuū: vel vt hꝫ alia lr̄a mouet̄ q̄ ſen/timus. i. mouet̄ oculus. ¶ Nōn⁹ āt ꝙ ſi ponat̄ corp⁹ co/loratū ſupra oclꝫ: tūc iter oclꝫ ⁊ illud corp⁹ n̄ pōt iterponi diapha. actu illuminatū. ⁊ ideo non fit viſio: ⁊ qꝛ ſic eſt: ſi/gnū eſt ꝙ ad viſionē coloris reqrit̄ diapha. illuminatum ſiue lumen. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 74. ¶ **Non.n. bn̄ dicit hoc Democrit⁹: opinat⁹ ſi eſſet vacuū ꝙ mediū ꝑſpici vtiq̄ꝫ certe: ⁊ ſi for/mica eēt in celo. hoc.n. ipoſſīe ē: patiēte.n. aliq̄d ſenſitiuo fit ipſi videre: ab ipſo igit̄ q̄ videt̄ co/lore ipoſſīe eſt. Relinq̄t̄ āt ꝙ a medio: q̄re nec̄e eſt aliq̄d eē mediuꝫ. Vacuo aūt facto nō aliq̄d certe: ſed oīno nihil videt̄. ꝑꝑ quā quidem igit̄ cāꝫ colorē nec̄e eſt in lumīe videri dc̄m eſt.**

¶ Ex his q̄ dixerat remouet errorē Demo. d. ꝙ h̄. i. ī h̄ nō bn̄ dic̄ Demo. q̄ opīat⁹ ē ꝙ ſi id qd ē mediū eēt vacuꝫ ꝑ/ſpici vtiq̄ꝫ certe poſſꝫ ⁊ ſi formica eēt ī celo. h̄.n. ē ipoſſīe: qꝛ ipꝫ videre fit patiēte aliq̄d ipo ſēſitiuo. i. ipo organo: ſꝫ qꝛ ab ipo colore q̄ vr̄ ipoſſīe eſt pati organū imediate cū dc̄m ſit s̄. ꝙ ſēſibile poſitū ſupra ſenſū n̄ faciat ſenſū. relinq̄t̄ āt ꝙ h̄ ſit a me°: q̄r nec̄e ē aliq̄d eē mediū. vacuū āt fac̄ ꝙ nō ſolū n̄ aliq̄d certe videbim⁹: ſꝫ oīo nihil videbit̄. addit āt me^m epilogi ꝙ ꝑꝑ quā q̄dē igr̄ cāꝫ colorē nec̄e ē videri in luīe dc̄m ē. ¶ Nōn^m āt ſꝫ ꝯmē. ꝙ ī oī viſiōe ⁊ ī oī paſſiōe fcā ī ſenſu ē ibi tria dare. vꝫ. aliq̄d qd ē ibi tāgēs ⁊ n̄ tactū. i. mouēs ⁊ n̄ motū: vt obꝫ: aliq̄d v̄o qd ē tactū ⁊ n̄ tāgēs. i. qd ē motū ⁊ n̄ mouēs vt organū. 3^m āt ē tangēs ⁊ tactū vt me^m qd ē mouēs ⁊ motū. oꝫ.n. ꝙ ſi debeo videre colorē ꝙ ꝯtiuet̄ aer ſine aliud cor⁹ diapha. a corꝑe colorato vſq̄ꝫ ad oclꝫ. corp⁹ ḡ coloratū mouebit aerē. ab h̄ āt aere ꝯtīuato vſq̄ꝫ ad oclm̄ mouebit̄ oculus: q̄r ſublato me° nō erūt ibi q̄ reqrūt̄ ad viſū: ⁊ ꝑ ꝯn̄s n̄ erit ibi viſio. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ **Ignis autē in vtriſq̄ꝫ videtur: ⁊ in tenebra: ⁊ in lumine: ⁊ hoc ex neceſſitate. Diaphanuꝫ enim ab hoc lucidum fit.**

¶ Hec ē 5ª ꝑs diuiſa ꝯ totū ꝑcedēs: ī q̄ vt dicebat̄ deteriat de viſibili qd ē ignis: circa qd duo fac̄: qꝛ p̄ facit qd dc̄m ē: z° qꝛ ſupi⁹ dixerat ꝙ viſibile poſitū ſupra viſū n̄ facit ſen/ſuꝫ: cū h̄ ſit cōe oī ſēſui: oñdit eādē rōnē eē ī alijs ſēſib⁹ ibi (Eadē āt rō.) dic̄ ḡ ꝙ ignis āt vr̄ ī vtriſq̄ꝫ: ī tenebra. vꝫ. ⁊ ī luīe. ⁊ h̄ ex nec̄citate: qꝛ diapha. fit luciduꝫ ab h̄. i. ab igne. ignis ḡ qꝛ hꝫ lucē aliq̄ mō fortē pōt videri in lumīe. Rur/ſus qꝛ pōt facere diapha. ī actu poterit videri ī tenebra. vi/debit̄ ḡ in vtriſq̄ꝫ. i. in lumīe ⁊ tenebra. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ **Eadē aūt rō eſt de ſono ⁊ de odore: nihil enī ipſoꝝ tāgēs ſenſitiuū facit ſenſuꝫ. Sꝫ ab odo/re q̄dē ⁊ ſono media mouēte: ab hoc āt ſenſiti/uoꝝ vtrūq̄ꝫ. Cū āt ſuꝑ ipꝫ ſenſitiuū aliq̄s appo/nit odorās: aut ſonās: neq̄ꝫ vnuꝫ ſenſuꝫ faciet. De tactu āt ⁊ guſtu hꝫ ſe ſilr̄: nō aūt videt̄: ꝑꝑ quā autem cauſam poſteri⁹ erit manifeſtuꝫ.** Cō. 75.

¶ Oñdit eādē rōnē eē ī alijs ſēſib⁹ ⁊ ī viſu: qꝛ ſic̄ ī viſu req/rit̄ mediū: ⁊ ſic̄ viſibile poſitū ſupra oclꝫ n̄ facit ſenſuꝫ. ſic ⁊ ī alijs ſenſib⁹ reqrit̄ mediū: ⁊ ī eis ſenſibile poſitū ſupra ſenſum n̄ fac̄ ſenſū. tria ḡ facit: qꝛ p̄ ait eādē rōnē eē ī alijs ſenſib⁹ ⁊ ī viſu. z° determiat de me° alioꝝ ſenſuū. 3° qddā qd ſuppoſuerat ꝓbat. z° ibi (Mediū āt) 3° ibi (Videt̄.n. aīaliū) dic̄ ḡ ꝙ eadē rō ē de ſono ⁊ d̄ odore ſuꝑ. q̄ ē ī viſu: qꝛ ſic̄ viſibile tāgēs viſuꝫ n̄ facit viſionē ſic nihil ipoꝝ tā/gēs ſenſitiuū fac̄ ſenſū: ſꝫ ab odore q̄dē ⁊ ſono mouent̄ ꝑ media. ab h̄ āt medio imutato mouet̄ vtrūq̄ꝫ ſenſitiuū. i. vtrūq̄ꝫ organū. vꝫ. auditus ⁊ odorat⁹: ſꝫ cū ſupra ipꝫ ſenſi/tiuū aliq̄s apponit odorās addit ſonās: neq̄ꝫ vnū. i. nulluꝫ ſenſum faciet: ⁊ ſubdit ꝙ de tactu aūt ⁊ guſtu hꝫ ſe ſilr̄: nō tn̄ vr̄. i. nō apꝑꝫ: ſꝫ ꝑꝑ quā cām h̄ ꝯtigit poſteri⁹ erit mani/feſtū. ¶ Nōn^m āt ꝙ ī tāgēdo ⁊ guſtādo vr̄ ꝙ ſine medio ſentiamus: nō tn̄ eſt ita: imo ⁊ in his ſenſib⁹ ē dare mediū diſtinctū ab orgāo. nā vt ifra dicet̄ in ipſis ſe hꝫ neruus vt organū ⁊ caro vt mediū: q̄r in tactu ⁊ guſtu ſilr̄ ſe hꝫ ſicut in viſu: qꝛ ſicut tu vides ꝑ oculū mediāte aere. ita tu tāgis

⁊ guſtas ꝑ neruū mediante carne. hoc tn̄ poſterius magis
erit manifeſtum. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 76 ¶ Mediū aūt ſono qdē aer eſt. Odori aūt ino-
minatū eſt. Cōmunis. n. quedā paſſio ē ab ae-
re ⁊ aqua: ſicut diaphanū colori: ſic eſt habēti
odorē qḋ eſt in vtriſq; his.

¶ Determinat de medio alioꝝ ſenſuū. vez qꝛ nōdū mani-
feſtū ē de meᵒ tactꝰ ⁊ odoratus ⁊ guſtus nō determīat. de hꝭ
medio: ſ; de meᵒ auditꝰ. dicit ḡ ꝙ mediū āt ſono ē aer. odo
ri aūt mediū eſt īnomiatū. eſt. n. q̄dā cōis paſſio ab aere ⁊
ab aq̄ ſicͨ diapha. erat mediū colori: qḋ diaph. repiebaꝛ in
vtriſq;. i. ī ſupcceleſtibꝰ ⁊ ī his īferiorībꝰ: ſic hn̄ti odorē eſt
mediū qḋ ī his vtriſq;. vz. ī aere ⁊ ī aq̄. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ Videnꝛ. n. aīaliū aquatica hr̄e odoris ſenſuz:
ſ; hō qdē ⁊ pedibus ambulātiū: q̄cūq; reſpirāt
īpoſibilia ſunt odorare niſi ſint reſpirātia. Cau
ſa autem de his poſterius dicetur.

¶ Probat qḋ ſuppoſuerat. dixerat. n. ꝙ mediū in odoratu
erat aliqd cōe aeri ⁊ aq̄. h̄ āt ꝓbat ꝑ h̄ ꝙ n̄ ſolū odorāt aīa
lia exn̄tia ī aere: ſ; ēt alīa aq̄tica: dr̄nt tn̄: qꝛ aq̄tica odorāt
n̄ reſpirādo: gradiētia vͦ reſpirādo. iō ait: ꝙ aq̄tica ḋ nūe
ro aīaliū hr̄e vr̄r odoris ſenſuz: ſ; hō qdē ⁊ q̄cūq; ſunt de
numero ambulātiū pedibꝰ reſpirāt cū odorant. ⁊ īpoſſibi
lia ſunt odorare niſi reſpirātia. cauſa aūt de his: q̄re ſic ac-
cidat diceꝛ poſterius.

¶ Dubitaret forte aliqs: vtꝝ lux ſit corpꝰ ⁊ vr̄ ꝙ ſic:
dicimus. n. ꝙ radij ſe interſecāt: ſ; h̄ vr̄ eē ꝓpriū corpoꝝ.
ḡ ⁊c̄. ¶ P̄. voluīt loq̄ntes ī ſcīa de aſpectibꝰ ꝙ ex ɔfricatio
ne radioꝝ reſultat calor: ⁊ aliq̄n accendiꝛ ignis: ſ; ɔfricaꝛ
ſe nō ē niſi corpoꝝ. ḡ ⁊c̄. ¶ In ɔ̄riū eſt ph̄s. ¶ Dōz ꝙ lux
q̄druplr̄ ɔpaꝛ ad aerē vel ad aliud corpus diapha. ꝑꝑ quā
q̄druplicē ɔpatōez aſſumere poſſumus q̄tuor rōnes ꝓbā
tes lucē nō eē corpꝰ. pͥmo. n. lux ſiue lumē eſt actꝰ ⁊ forma
diapha. 2ᵒ lumē ē ſil' cū corpe diapha. qꝛ actꝰ ſil' ē cū co cu-
ius ē actꝰ: ⁊ forma ſil' hȝ eē cū ꝓpa mā. 3ᵒ lux aliq̄n ſepaꝛ a
diapha. ɔtigit. n. diapha. aliq̄n p̄uari lumīe ſicͨ ɔtigit aliq̄n
māz p̄uari ⁊ expoliari ſua forma. 4ᵒ lux in inſtāti ſe multi
plicat ꝑ ipꝫ diapha. h̄ āt q̄tuor repugnāt ipſi corpi. nā cor-
pus nō hȝ rōnē actꝰ ⁊ forme: ſ; magis hȝ rōnē ſubi ⁊ mãe:
qꝛ eo ipſo ꝙ lux ē qdā actꝰ ⁊ qdā habitꝰ corpis diapha. rō
lucis ē alia a rōne corpis. ¶ Rurſuz nullū corpꝰ pōt eē ſi
mul cū alio corpe: qꝛ eo ipō ꝙ lux ſil' ē cū corpe diapha. oz
lucē nō eē corpꝰ. ¶ Amp̄. p̄uatio ɔ̄riaꝛ forme: nō āt ɔ̄riat
mãe vel ſubo: ſ; vnū ⁊ idē ſubm aliq̄n ē ɔiūctū forme: ali-
quādo p̄uatōi. tenebra ḡ ⁊ p̄uatio eoꝝ q̄ ſunt ī corpe nō ꝓ-
prie oppōiꝛ corpi: ſ; oppōiꝛ forme vl' hītui in corpe exn̄ti:
q̄re eo ipſo ꝙ luci oppōiꝛ tenebra ⁊ p̄uatio. oz lucē nō eſſe
corpꝰ: ſ; eē aliqd ī corpe. eſt. n. qdā actꝰ ⁊ qdā hītus corpis.
4ª aūt rō ad h̄ idē ſumiꝛ ex 4ª ɔditōe: qꝛ nullū corpꝰ mo-
ueꝛ in īſtāti: lux āt ſe multiplicat ī īſtāti. ḡ nō ē corpꝰ. hē āt
q̄tuor ɔditōes ꝑ ordinē ſunt tacte ſupiꝰ ī textu. dcm̄. n. fue
rat ſupra. ꝙ lux erat actꝰ ⁊ habitꝰ corpis diapha. ex q̄ fuit
ſūpta rō pͣ. 2ᵒ dicebaꝛ ibidē ꝙ duo corpa nō pn̄t eē ſil': ex
q̄ ſumebaꝛ rō ſcḋa. 3ᵒ dicebaꝛ ibi ꝙ lumē videbaꝛ eē ɔ̄riū
tenebre: ⁊ tenebra erat p̄uatio eiꝰ: ex q̄ ſumebaꝛ rō tertia.
4ᵒ dicebaꝛ ibidē ꝙ lux nō extendit ſe vel nō multiplicat
ſe ab oriēte in occidēs ī tpe: ſ; in īſtāti ex q̄ ſumebaꝛ q̄rta
rō. ¶ Aduertēdū tn̄ ꝙ locuti ſumus ḋ luce ⁊ lumīe nō di
ſtinguēdo īter h̄ ⁊ illud: tn̄ ſi vellemꝰ diſtiguere dr̄e poſſe
mus ꝙ h̄ q̄tuor. vz. lux lumē radiꝰ ⁊ ſplendor ſic differūt:
qꝛ lux dr̄ vt eſt in ꝓprio fonte ſiue vt ē in corpe lucido. lu
mē dr̄. vt ē ī medio ſiue vt ē ī corpe diapha. radiꝰ vͦ dr̄ vt
mltiplicaꝛ ī directū: ſ; ſplēdor dr̄ vt reuerbaꝛ a corpe ter
ſo ⁊ polito: q̄litercūq; tn̄ loq̄mur de luce vel de lumīe nō

poſſumꝰ dr̄e ꝙ ſit corpꝰ: ſ; ꝙ ſit aliqd ī corpe. ꝙ vͦ diceba
tur in ɔ̄trm̄ ꝙ radij ſe īterſecāt: vel qꝛ radij ɔfricanꝛ adiui
cez vt cōiter dr̄ locutio metaphoͥca dn̄r. n. radij ſe īterſeca-
re: qꝛ mltiplicāt ſe ꝑ mediū ꝭz lineas ſe iterſecātes: ſic ēt
⁊ alie forme ſe poſſēt īterſecaꝛ: vt ſi fieret albedo ī corpe
ꝭz lineas ſe iterſecātes: vl' ſi h̄ mō hr̄et eē in corpe q̄cūq;
alia forma ꝑ q̄ſdā metaphorā dr̄e poſſemus ꝙ illa forma
ſe iterſecaret. dn̄r ēt radij ſe ɔfricare: qn̄ ſic reflectunꝛ ꝙ
radiꝰ reflexꝰ ꝓpinquus ē radio īcidēti. h̄ āt: vt pz: ſaluare
poſſumus abſq; eo ꝙ ponamꝰ lumē vel radiū eē corpꝰ.

¶ Alterius forte dubitaret aliqs: vtꝝ lux ſit ī medio
itētiōalr̄ vel realr̄: ⁊ vr̄ ꝙ realr̄: qꝛ forma
ītētōalis vt vr̄ nō denoīat: ſ; a luce q̄ ē ī medio dr̄ aer illu
minatꝰ. ḡ lux illa hȝ eē ī medio realr̄. ¶ P̄. q̄ hn̄t ſolū eſſe
ītentōale nō faciūt trāſmutatōez nāle: ſ; radij corpoꝝ ſu-
pceleſtiū videꝛ trāſmutare totā nām īferiorē. ḡ ⁊c̄. ¶ In
ɔ̄riū ē: qꝛ forma realis n̄ vr̄ fieri ⁊ tolli ī īſtāti: lux vͦ fit ⁊
tolliꝛ ī īſtāti: ḡ n̄ hȝ eē reale. ¶ Dōz de h̄ eē varias ſnīas.
nā qdā ꝑꝑ rōnes tactas ɔcedūt lumē eē realr̄ in aere. poſ-
ſumꝰ tn̄ duplici via on̄dere lucē illā quā videmꝰ eē ī aere
nō realr̄ ſ; ītētiōalr̄. multiplicat. n. ſe lux a corpe lumīoſo
ꝑ mediū vſq; ad organū viſus. vna ḡ via declarādi ꝓpoſi
tū ſumeꝛ ꝑut lux ɔpaꝛ ad organū viſus. alia vͦ ꝑut ɔpaꝛ
ad aerē ſiue ad mediū. pͣ via ſic pz. nā vt dicebaꝛ ſupra: h̄
eſt cōe oī ſenſui ꝙ ſenſibile poſitū ſupra ſenſuz n̄ facit ſen
ſuz. oculus. n. nō pōt īmutari īmediate ab obō reali: qꝛ tūc
ſenſibile poſitū ſupra ſenſū faceret ſenſū: q̄r oz ꝙ obꝫ rea-
le pͦ īmutet ītentōalr̄ mediū: ⁊ mediū ſic īmutatū īmutet
organū. erit itaq; lux ītentōalr̄ ī medio. valet āt ad h̄ illḋ
qḋ iſta diceꝛ de oī ſenſu: ꝙ eſt ſuſceptiuus ſpēꝝ ſine mā.
nā īmutatio mālis ⁊ realis nō facit ſenſuz: ſ; īmutatio in-
tētōalis. lux ḡ vt īmutat organū ⁊ vt eſt rō vidēdi īmutat
ipꝫ ītentōalr̄: ⁊ qꝛ eodē mō īmutaꝛ mediū ⁊ organū: ē lux
in medio ītētiōalr̄: nō igr̄ ē via ad euadēdū q̄n lux iſta q̄
eſt rō vidēdi n̄ hēat eē ī orgāo ⁊ ī medio ītentiōalr̄. Sz di
cet aliqs ꝙ poſt hāc īmutatōez ītētiōalē ꝑ quā fit ſēſus ē
dare īmutatōez realē ꝑ quā fit alteratio. Nā lux alterat ⁊
ſentiꝛ. vt alterat īmutat realr̄. vt ſentiꝛ īmutat ītētōalr̄: ſ;
cū ſic dicēte nō eēt ɔcedēdū: qꝛ nō loqmur de luce niſi vt
vr̄ ⁊ ſentiꝛ. ſi āt alr̄ accipiaꝛ lux equocaꝛ in noīe. ¶ 2ª via
ad oñdēdū h̄ idē ſumiꝛ ex pte ipſiꝰ medij ſiue ipſiꝰ aeris.
nā mā iſtoꝝ īferioꝝ ⁊ ſupioꝝ in h̄ differt: qꝛ mā ibi ꝑficiꝛ
forma ɔplēte totū appetitū mãe ⁊ n̄ hn̄te ɔ̄riū. h̄ āt ꝑficiꝛ
forma hn̄te ɔ̄riū ⁊ nō ɔplēte totū appetitū: qḋ ſatis decla
raꝛ ex coꝝ motibꝰ. nā motꝰ ſupceleſtiū q ē circulari ē mo-
tus nō hn̄s ɔ̄riū: vt ꝓbaꝛ in pͦ celi ⁊ mūdi. motꝰ vͦ īferioꝝ
iſtoꝝ q ē rectꝰ vt ibidē oñdiꝛ ē hn̄s ɔ̄riū: q̄r cū nā diffinia
tur ꝑ ɔpatōem ad motū: vt pz ex 2ᵒ ph̄icoꝝ. nā celeſtis nō
hēbit ɔ̄riū: ⁊ forme ī ea recepte carebūt ɔ̄rietate: ſ; nā hic
īferiꝰ hēbit ɔ̄riū ⁊ forme ī ea recepte hēbunt ɔ̄rietatē. dr̄e
qdē ꝙ aliq̄ forma realis recipiaꝛ ī nā hn̄te ɔ̄riū: ⁊ ei nihil
ɔ̄rieꝛ ē dr̄e oppoſitū in adiecto: cū oē qḋ reciplr̄ ī aliq̄ reci
piaꝛ in eo ꝭz modū rei recipiētis: ⁊ n̄ ꝭz modū rei recepte
lumē āt in aere: qꝛ nō hȝ ɔ̄riū: qḋ ſatis declaraꝛ ex eo qḋ ſe
mltiplicat ī īſtāti n̄ hēbit eē reale: ſ; ītētiōale. nō ē. n. ītelli
gibile ꝙ lumē recipiaꝛ in nā hn̄te ɔ̄riū ⁊ hēat eſſe reale. ⁊
tn̄ ɔ̄rietate careat: oppoſita āt his n̄ ē difficile ſoluere. naz
cū dr̄ ꝙ forma ītētōalis n̄ denoīat. dici pōt ꝙ intētio ſi ſit
debil' forte n̄ denoīabit: tn̄ ſi ſit fortis ḋnoīat vt ſi radij ſo
lares trāſeunt ꝑ vitꝝ coloratuz in terra vel in aliqua par-
te oppoſita. apparebit talis color qualis īuenitur in vitro
⁊ apparebit. tunc terra crocea vel viridis ſecundū colorē
vitri: ille itaq; color deriuatus per ſolares radios denomi
nabit nō obſtāte ꝙ habēt eē intētōale. plus tn̄ in caᵒ illo.
ꝙ āt nō ſit ſenſus: largius loqꝛ in hac mā. ɔcedit. n. viſio-
nē qḋdāmō coloratā eē. ɔſtat aūt ꝙ color in viſu nō hȝ eē

niſi intẽtionale: q̄re ſi ſm pħm poſſum⁹ ↄcedere viſionez coloratā eſſe: oꝫ ꝙ ab intẽtione coloris dicat̄ aliq̄d coloratū. fiet itaqꝫ denoīatio nō ſolū ſm eē reale: ſ꜠ et ſm intentiōale: poterit ḡ aer dici lucidus vel illumiat⁹ q̄uis lumē in ipſo hēat itẽtionale eē. qḋ vo addebat̄ de trāſmutatione: q꜠ ꝙ hꝫ intẽtionale eē nālē trāſmutationē nō efficit in ſequenti q̄ne lucidius diſſoluet̄.

Alterius forte dubitaret aliq̄s. vtrū lux in ſole ſit v̄t⁹ actiua ei⁹: ⁊ vr̄ ꝙ nō: q꜠ v̄t⁹ actiua trāſmutat real'r. lux āt vt dcm̄ ē hꝫ eē in medio itẽtiōal'r. ḡ ⁊c̄. ℭ In ↄ̄riū eſt: q꜠ tota ſcīa de aſpectib⁹ vr̄ in h̄ ſuſtentari. ꝙ ſm diuerſitatē radioꝝ reflexiōis ⁊ incidẽtie fiat maior ⁊ minor ignitio in iſtis inferiorib⁹ ꝙ nō eēt niſi mediātib⁹ radijs: ⁊ ꝑ ↄ̄ñs mediāte luce fiet et realis trāſmutatio in iſtis inferioribus: ſed ſi illud qḋ real'r tranſmutat eſt v̄tus actiua. oꝑꝫ ꝙ lux ſolis virtutē actiuaꝫ denominet. ℭ Dicendū ꝙ de q̄ſito poſſemus faciliter euadere dicendo ꝙ lux in medio hꝫ eſſe intentiōale. ⁊ ꝑ hꝰ intẽtiōale eſſe ſm nām nō fit realis trāſmutatio: ſ꜠ aliq̄d aliud ↄiunctuꝫ eſt illi intẽtiōi a quo h̄ iferiora realiter tranſmutant̄ ſicut ponit exemplū pħs de tonitruo. dicēs ꝙ tonitruū ſcindit ligna: ſed hoc nō facit tonitruū: q꜠ ſonus: ſed tōne motus q̄ eſt ei āneꝙus ⁊ cōiunctus. dici itaqꝫ poſſet ꝙ ſicut ſimꝉ cū ſono hꝫ eſſe motus a quo fit trāſmutatio realis: ita ſimul cū luce a v̄tute ſolari fit aliq̄ realis trāſmutatio in ſpa actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ. ſubtilius tñ ſpeculātes dicere poſſumus ꝙ q̄ diuidunt̄ in īferiorib⁹ in ſupioribus vniunt̄ vt q̄ diuidunt̄ in corꝑe vniunt̄ in aīa: q̄ diuidunt̄ in aīa vniūtur in intelligẽtia: q̄ diuidunt̄ in itelligẽtia īferiori vniunt̄ in ſuperiori: ⁊ que vl'r diuidunt̄ in reb⁹ cauſatis vniunt̄ in cauſa p̄ma: ⁊ q꜠ ſic vniuerſaliter videmus verꝫ eſſe ꝙ q̄ diuidunt̄ in īferioribus in ſupiorib⁹ vniunt̄: dicere poſſumus ꝙ que diuidunt̄ in iſtis īferioribus vniunt̄ in celo. videmus autē ꝙ in reb⁹ corꝑalibus diuerſe forme ꝑticulares ⁊ ſignate reperiunt̄. que ḡ in iſtis īferiorib⁹ hñt eſſe diuerſum vniunt̄ in intellectu vel in aīa: q꜠ in intellectu nō hñt eſſe diuerſe forme ꝑticulares: ſed q̄cq̄d itellectus itelligit: itelligit per ſpēs abſtractas ab h̄ ⁊ nūc. ℭ Rurſuꝫ intelligẽtie intelligūt ꝑ vl'iores ſpēs q̄ꝫ intellectus noſter. q̄ ergo diuidunt̄ intellectu nr̄o vniunt̄ in itelligẽtia: ⁊ q꜠ intelligentia ſupior hꝫ pauciores ſpēs ⁊ vl'iores q̄ꝫ īferiores que diuidunt̄ in itelligẽtia īferiori vniunt̄ in ſupiori. de⁹ aūt ipē q̄ ꝑ ſuam eſſentiā oīa cognoſcit: ⁊ in cuius eſſentia oēs perfectōes vniunt̄ que hñt diuerſuꝫ eſſe in alijs vniunt̄ in eo. q̄re ſi h̄ eſt vl'is maxima vt dicebat̄ ꝙ que diuidunt̄ in iſtis īferioribus vniunt̄ in ſupioribus: bñ dcm̄ eſt ꝙ que diuidunt̄ in iſtis corporib⁹ vniunt̄ in celo. videmus aūt in iſtis corꝑibus ꝙ q̄litates actiue: vt caliditas ⁊ frigiditas trāſmutāt maꝫ realiter. q̄litates vo viſibiles vt albedo ⁊ nigredo trāſmutāt intẽtionaliter. nix ḡ q꜠ frigida eſt trāſmutat aerē realiter: ſed q꜠ alba trāſmutat ipꝫ intentionaliter. per aliā ḡ qualitatē trāſmutat intentōaliter. ⁊ per aliā realiter. Sol vo ⁊ ſuperceleſte corpus: q꜠ eſt altior iſtis inferiorib⁹ hꝫ illa ꝑ vnam qualitatē ⁊ ꝑ vnam formā: que hñt h̄ inferiora per plures q̄litates ⁊ ꝑ plures formas. iſta. n. inferiora ꝑ aliam ⁊ aliā qualitatē īmutant viſum ⁊ tactū: vt nix ꝑ frigiditatē īmutat tactū: per albedinem viſum: ſed ſol ꝑ vnicā ſuam q̄litatē calefacit aerē ⁊ īmutat tactū ⁊ illuminat ipm ⁊ īmutat viſuꝫ. lux ḡ in ſole pōt dici virtus actiua ei⁹ ⁊ virtus actiua ſolis lux nominat i pōt: non tñ eſt ꝓpter hoc dōm ꝙ lux in medio hꝫ eſſe reale: q꜠ virtus actiua ſolis: vt illumīat: trāſmutat ītentionaliter: ſ꜠ vt calefacit: trāſmutat realiter: ꝓpter qḋ calor erit in medio real'r: ſed nō lux: vnica itaqꝫ v̄tus ſolis multos effectus hꝫ ī hec īferiora: q꜠ ea calefacit ⁊ illumīat: verūtñ q꜠ ſupceleſtia cū īferioribus magis cōicant in q̄litatibus viſibilibus q̄ꝫ in alijs. ſ꜠ illa virtus actiua ſolis poſſit dici formal'r lux: non tñ pōt dici formal'r calor: ſed effectiue tñ: q꜠ in q̄litatibus tāgibilibus hec īferiora cū ſuperiorib⁹ formal'r cōicare nō pñt. illa itaqꝫ v̄tus ſolis aliquo modo eſt nobis nomīabilis vt illumīat ⁊ īmutat viſum ⁊ trāſmutat ītentionaliter: neſcimus tñ eā ꝓprie noīare vt calefacit ⁊ īmutat tactū ⁊ tranſmutat real'r. q̄liter aūt fieri poſſit ꝙ q̄litates tangibiles trāſmutant real'r: cuꝫ h̄ ſit cōe omni ſenſui ꝙ ſit ſuſceptiuus ſpēꝝ ſine mā: īfra dicetur: nūc aūt in tantū dcm̄ ſit ꝙ q̄litates viſibiles trāſmutant itentionaliter: tangibiles vo tranſmutāt real'r: ⁊ qḋ hec īferiora faciūt ꝑ plures q̄litates ſol facit ꝑ vnicā virtutem: ſiue ꝑ vnicaꝫ q̄litatē. virtus. n. actiua ſolis calefacit aerē ⁊ tranſmutat real'r ⁊ illuminat ipꝫ: ⁊ tranſmutat ītẽtōaliter. tñ vt ſupra dicebat̄: nō ꝓpter hoc debem⁹ cōcedere ꝙ lux ſit real'r ī medio: ſed ꝙ calor: q꜠ nō trāſmutat̄ real'r aer vt illumīat̄: ſed vt calefit ⁊ vt ignit̄. que aūt obiecta ſunt ↄ̄ p̄fata ſoluta ſunt ꝑ iam dicta.

Nunc aūt primum de ſono ⁊ olphatu determinemus. Eſt aūt duplex ſon⁹. hic quodā. n. actu q̄dē: ali⁹ aūt potentia. Alia. n. nō dicimus hēre ſonū. Cō.77

ℭ Poſtquā pħus determīauit de viſibili: in ꝑte iſta determinat de audibili: circa qḋ duo facit: q꜠ p̄mo determiat ḋ ſono vl'r. ſecūdo determiat de q̄dā ſpē ſoni que dr̄ vox ibi (Vox aūt eſt ſonus) Circa p̄muꝫ tria facit: q꜠ p̄mo determinat de ſono q̄d eſt ⁊ q̄ñ hꝫ gnāri. 2° determinat de eo ꝓut hꝫ īmutare mediū ⁊ organum. 3° determiat de ſono quātū ad dr̄ntias eius. 2° ibi (Vacuū aūt recte dr̄) 3° ibi. (Differẽtie aūt ſonantiū) circa p̄mū tria facit: q꜠ p̄mo cōtinuat ſe ad dicēda. ⁊ oñdit quot modis pōt accipi ſonus. 2° qḋ dixerat manifeſtat ꝑ exēpla. 3° determiat de ipſa generatōe ſoni oñdens q̄liter hꝫ generari ⁊ fieri ſonus. 2° ibi (Vt ſpongiā ⁊ lanā) 3° ibi (Fit aūt q̄d ſm actū) dicit ḡ ꝙ nunc aūt ſup. poſtq̄ꝫ determinauimus de viſu: p̄mo determinemus de ſono ⁊ de olphatu. ⁊ de ſono ſup. p̄uſq̄ꝫ de olfactu: ⁊ ſubdit ꝙ ē aūt duplex ſonus: q꜠ h̄ q̄dē eſt actus q̄daꝫ: q꜠ aliqua hñt ſonū in actu: alius aūt eſt ſonus in potētia. alia. n. nō dicimus hr̄e ſonū ſup. neutro mō. ℭ Nōn⁹ āt pħm inuere ī lr̄a talē diſtīctōeꝫ ꝙ aliq̄ hñt ſonū ī actu aliq̄ in potētia aliq̄ neutro mō vel qḋ idē ē in aliq̄b⁹ eſt ſonus formal'r ⁊ in actu: in aliq̄b⁹ vo in potētia ⁊ v̄tute. in aliq̄b⁹ q̄dē nullo mō. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Vt ſpongiā: lanam: ⁊ pilos. Quedam autem habent vt es: ⁊ quecunqꝫ plana: ⁊ lenia ſunt: quoniā poſſunt ſonare. ℭ Hoc aūt eſt ipſius medij: ⁊ auditus facere ſonum actu.

ℭ Q̄ꝫ dixerat manifeſtat ꝑ exēpla. d. vt ſpōgiā ⁊ lanaꝫ ſup. dicim⁹ eē talia q̄ nullo mō hñt ſonū. q̄dā. n. q̄m pñt ſonare habēt ſonuꝫ ī potētia vt es: ⁊ q̄cūqꝫ ſūt lenia ⁊ plana. ⁊ ſubdit ꝙ h̄ āt qḋ ē facere ſonū actu ē ipſi⁹ medij ⁊ audit⁹. mediū ḡ ⁊ organū audit⁹ hꝫ ſonū in actu. cor̄. dura vt es ⁊ argētū hñt ipꝫ ī potētia. mollia vo vt lana ⁊ ſpōgia neutro mō.

Dubitaret forte aliq̄s ī q̄ ſit ſon⁹ tāq̄ꝫ in ſubo: ⁊ vr̄ ꝙ ſit ī corꝑe ſonāte. nā ī eo ē ſon⁹ qḋ ē audibile vel qḋ audit̄: ſ꜠ ipꝫ corp⁹ ſonās dr̄ audiri. dicim⁹. n. nos audire cāpanā vel timpanuꝫ. ḡ in talib⁹ hꝫ eē ſon⁹. ℭ P̄. cū aliqḋ ē ī potētia ad aliud: ſi illud fiat ī actu erit ī eo tāq̄ꝫ ī ſubo vt ſi corp⁹ aliqḋ ē ī potētia ad motū ſi mot⁹ ille fiat actu erit ī illo corꝑe tāq̄ꝫ ī ſubo: q̄r cū ī ere: ⁊ ī alijs corꝑib⁹ dur̄ ſit ſon⁹ ī potētia. ſi fiat ſon⁹ ī actu erit ī eis formal'r ⁊ tāq̄ꝫ ī ſubo. ℭ In ↄ̄riū ē pħs in lr̄a q̄ vult ꝙ hr̄e ſonum in actu: ⁊ ꝑ ↄ̄ñs habere ipſum formaliter ſit ꝓprium ipſi⁹ medij: ⁊ ipſius auditus, ſon⁹ ḡ formal'r nō eſt in ipſo

ere nec in argēto ſonās: ſꝫ ē in aere vel ī ipſo orgāo auditꝰ.
¶ Dōꝫ ꝙ ſonus vel eſt ipa fractio corꝑis rarefactibilis ⁊
ꝯdenſabilis: vel eſt aliqd īſeꝑabiliter ānexū hꝰ fractioni.
ꝯſtat āt ꝙ fractō nō ē in corꝑe frāgēte: ſꝫ in fracto. corꝑa ḡ
ſolida ſe adiuicē ꝑcutiētia ⁊ faciētia ſonū mouēt ⁊ frāgūt
aerē. fractio itaqꝫ ſicut in ſubo eſt in aere: nō in illis corꝑibꝰ
duris: q̄re ⁊ ſonꝰ formalr̄ ⁊ vt in ſubo erit ī aere ſiue in ipo
corꝑe rarefactibili ⁊ cōdēſabili. dicemus ḡ ꝙ ſicut ſanitas q̄
eſt adeq̄tio hūoꝝ formalr̄ ⁊ vt in ſubo ē in ipſo corꝑe aīa-
lis: ſiue ī ipſis hūoribꝰ: v̄tualiter aūt ⁊ vt in cā eſt in ipo ci
bo vel in ipa potōe: ſic ſonꝰ formalr̄ ⁊ vt ī ſubo ē in ipſo ae
re: v̄tualr̄ aūt ⁊ vt in cā ē in corꝑibꝰ duris ⁊ leuibꝰ frāgēti-
bus ⁊ expellētibꝰ aerē. dicet̄ itaqꝫ cibꝰ aliqs bn̄ ſanus vel
potio bn̄ ſana: nō ꝙ aliqd ſanitatis formalr̄ ſit ī cibo vel ī
potiōe: ſꝫ ꝓ tāto h̄ dcm̄ ē: qꝛ illi cibo vel potiōi ꝯpetūt bn̄
hūores eq̄re. ⁊ bn̄ ſanitatē efficere. ſic dicet̄ argētū vel es:
vl̄ cāpana vel chorda vel aliqd taliū bn̄ ſonās: nō ꝙ ſonꝰ
ſit ī eis formalr̄: ſꝫ qꝛ talia bn̄ pn̄t frāgere ⁊ mouere aerē:
qđ faciēdo cauſant ⁊ efficiūt ſonū: qđ aūt obijciebat̄ ꝙ dr̄
cāpana aliq̄ bn̄ audibilis ⁊ es aliqđ bn̄ audibile plana eſt
ſol'o. nā aliqd bn̄ audibile dici pōt: vel qꝛ in ſe formalr̄ hꝫ
ſonū bn̄ mouentē auditū. ⁊ ſic aer bn̄ tractꝰ ⁊ bn̄ motus ē
bene audibilis. Rurſus pōt dici aliqd bn̄ audibile: nō qꝛ
in ſe hēat formalr̄ talē fractōez ⁊ talez ſonū: ſꝫ qꝛ bn̄ cāt ⁊
efficit ipz: ꝙ v̄o addebat̄ de hn̄te ſonū in potētia expōit̄ a
magis. ꝙ aliq̄ dn̄tur ſonare: qꝛ hn̄t ſonū ī potētia: vt cāpa
na dr̄ aliqn̄ ꝙ bn̄ ſonat q̄uis certe actu n̄ ſonet: ſꝫ dr̄ talis
eſſe: qꝛ pōt bn̄ ſonare. h̄ aūt lꝫ ſit q̄dā v̄itas: nō tn̄ vr̄ ire ad
mētē phi. vr̄. n. phs ꝓ eodē accipe hr̄e ſonū in actu qđ ha-
bere ipm formalr̄: ⁊ hr̄e ipz potēcia qđ hr̄e ipz v̄tute ⁊ cā-
liter in cāpana. ḡ vel in ere ē ſonꝰ in potētia ſic aliqd eſt in
potētia agētis: qꝛ agēs pōt illud efficere: ſic ⁊ ſonus eſt in
potētia cāpane: qꝛ cāpana pōt ſonū facere. ⁊ h̄ vr̄ eſſe iten
tio phi dicentis ꝙ es ⁊ q̄cūqꝫ cor̄. plana ⁊ leuia hn̄t ſonū ī
potentia: qꝛ pn̄t ſonare. i. pn̄t ſonuz efficere ⁊ cāre: qr̄ ſicut
aliqd hꝫ ſanitatē formalr̄ ⁊ in actu vt corꝑꝰ aīalis qđ ſana
tur: aliqđ v̄o hꝫ eā cālr̄ ⁊ v̄tualiter vt cibꝰ q ſanat. aliqd āt
neutro mō vt id qđ nec ſanat nec ſanat̄: ſic aliqd hꝫ ſonū ī
actu ⁊ formalr̄ vt aer q frangit̄: aliqd v̄o hꝫ ipz v̄tualr̄ ⁊
cauſalr̄ vt es vel aliqđ corꝑꝰ planū ⁊ lene qđ frāgit aerez.
aliq̄ v̄o neutro mō vt cor̄. mollia vt ſpōgia ⁊ lana q̄ nec ſic
frangunt̄ vt in eis ſit ſonus formalr̄ nec ex eoꝝ ꝑcuſſione
ſic frangit̄ aer: ꝙ poſſint ſonū efficere vel cāre.

Alterius forte dubitaret aliqs: vtꝝ in corꝑibꝰ mol-
libus poſſit eſſe aliq̄ mō ſonus. ⁊ vr̄ ꝙ nō:
qꝛ vt pꝫ ꝑ iā dicta talia neutro mō hn̄t ſonū. ¶ P̄. ad hoc
idē facit textus phi dn̄tis. q̄dā hr̄e ſonū in potētia. q̄dā in
actu. q̄dā v̄o nō hr̄e ſonū: ⁊ ponit exemplū de corꝑibꝰ mol
libus vt de lana ⁊ ſpongia. ¶ In ꝯriū eſt: qꝛ aliq̄ cor̄. mol-
lia ſunt q̄ ſi diuidant̄ ⁊ ſcindant̄ ſonū faciunt: vt pꝫ de ſciſ
ſura pāni. ¶ Dōm ꝙ ſm iaꝫ dicta vr̄ fieri dubiū in q̄ſito.
vtꝝ in corꝑibꝰ mollibus vel ēt in corꝑibꝰ duris poſſit eſſe
ſonꝰ formalr̄. nā ſi ſonus ē aliqd ānexū fractōi: ꝯtigit ipſa
cor̄. dura frangi ⁊ facere ſonū: ⁊ ēt mollia ꝯtīgit frāgi ⁊ ha
bere ſonū. nō. n. ſolū pānus ſciſſus q eſt qd molle: ſed ēt li-
gnū fractū qđ eſt qd duꝝ facit ſonū: q̄re cū fractio ſit for-
malr̄ ī ligno fracto. ⁊ ſciſſura in pāno ſciſſo ē in eis forma-
liter ſonꝰ. Sciēdū ḡ ex fractōe ſic fieri ſonū: qꝛ nā n̄ patit̄
vacuū: imo cū ſit triplex tractꝰ a cal'o ⁊ a vacuo a tota ſpē.
tractꝰ a vacuo. i. tractus ne ſit vacuū ſꝫ Aui. ē fortior cete
ris. dr̄. n. adeo eē fortis talis tractꝰ: ⁊ adeo nām abhorrere
vacuū ꝙ ſi fieret vacuū ⁊ n̄ poſſꝫ ꝑ aliđ r̄pleri: ꝙ trahere-
tur celū ad replendū illud: vt Aui. īnuit: ꝑ quā aūt nāz fie
ret ille tractus ī editōibꝰ q̄s fecimus ſuꝑ 4° phy. in ca. de
vacuo diffuſius diximus. in pn̄ti aūt ſcire ſufficiat hꝰ tra-
ctū vehementiſſimū eſſe: cū ḡ ſcindit̄ lignū vel pānus vel
aliqđ tale corpus: qꝛ ꝑtes corꝑis ſciſſi velociter apiunt̄ ne
ſit ibi vacuū vndiqꝫ trahit̄ ⁊ cōcurrit aer: ex quo tractu ⁊
ꝯcurſu velociter facto ꝑtes aeris adīuicē ſe collidūt ex q̄
colliſiōe gn̄at̄ ſonus: ⁊ inde ē ꝙ ſm aliū ⁊ aliū modū fra-
ctionis aliter ⁊ alr̄ attrahit̄ aer: ⁊ fit alia ⁊ alia colliſio. ⁊ ꝑ
ꝯn̄s fit aliꝰ ⁊ alius ſonus. nō q̄lꝫ ḡ fractio hꝫ formalr̄ āne-
xuz ſonū: q̄re lꝫ frangat̄ lignū: fractio tn̄ ligni nō hēbit ſo
nū ānexū formalr̄: ſꝫ cāliter ⁊ lignū fractū hēbit ī ſe ſonū
cāliter nō formalr̄. nā vt dicebat̄ ꝓ tāto fit ibi ſonꝰ inq̄ztū
aer attractus collidit̄: ex q̄ colliſione reſultat ſonꝰ. in aere
ḡ vbi ē illa colliſio formalr̄ hēbit eſſe formalr̄ ⁊ ſonus: cū
ḡ q̄rit̄ vtꝝ cor̄. mollia vt pānus vel ſpongia hēant in ſe ſo
nū pꝫ ꝙ formalr̄ nō: ſꝫ ſi q̄rat̄ vtꝝ hēant ipm cālr̄ pꝫ ꝙ ꝑ
ſe nō: qꝛ ex coꝝ colliſiōe nō ſic expellit̄ aer vt inde cauſet̄
ſonꝰ: qꝛ corꝑibꝰ mollibꝰ adīuicē colliſis: vel nullus vl̄ val-
de debilis ſonꝰ inde cāt̄: ſꝫ tn̄ ꝑ accn̄s inq̄ztū ꝑ eoꝝ ſciſſurā
attrahit̄ aer ne ſit vacuū ex q̄ attractiōe collidit̄ aer ⁊ fit
ſonꝰ: pn̄t dici talia ꝑ accn̄s cāre ſonū. veꝝ qꝛ ea q̄ ſūt ꝑ acci
dens nō ꝓprie ſunt de ꝯſideratōe artis. iō dcm̄ eſt: talia n̄
hr̄e ſonū: qꝛ nec hn̄t ipm formalr̄ nec cāliter ꝑ ſe: lꝫ hēant
ipm cāliter: ⁊ ꝑ accn̄s. ⁊ ſi ꝑ ſe aliq̄ mō ſonū faciunt nō bn̄
ſonāt vel ſurdū faciūt ſonū: q̄re dn̄r nō hr̄e ſonū ꝓpē. obie
cta aūt ſoluta ſunt ꝑ iā dicta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Fit aūt ſm actum ſemper ſonus alicuius ad Cō. 78
aliqd: ⁊ in aliquo. Percuſſio. n. eſt faciēs. vn̄
impoīe eſt cū ſit vnum facere ſonuz ¶ Alteꝝ. n.
eſt verberans: ⁊ qđ verberatur.

¶ Determīat de gn̄atōe ſoni: circa qđ duo facit: qꝛ p̄ deter-
mīat de gn̄atōe ſoni ſimplr̄. 2° determiat de gn̄atiōe ſoni
q fit ex reuerberatōe: ſiue determīat de gn̄atiōe ſoni q dr̄
echō ibi (Echō āt fit) circa p̄ꝰ duo facit: qꝛ p̄ ꝓponit qđ ī-
tendit. 2° declarat ꝓpoſitū ibi (Quare ſonās ad aliqd) di
cit ḡ ꝙ ſemꝑ aūt fit ſonꝰ q ē ſm actū alicꝰ v̄berātis ad ali-
qd v̄beratū ī aliq̄ vt lapis ad aliū lapidē colliſus vel ꝑcuſ-
ſus ī aliq̄ vt in aere facit ſonū. iō ſubdit ꝙ ꝑcuſſio facit ſo-
nuz. vn̄ impoſſibile eſt cū vnū ſit ſonū fieri: qꝛ alteꝝ ē qđ
verberans ⁊ alteꝝ qđ verberatur.

Dubitaret forte aliqs: vtꝝ oporteat eſſe plura ad
hoc ꝙ fiat ſonꝰ. ⁊ vr̄ ꝙ n̄: qꝛ motꝰ corri
gie vl̄ v̄ge in aere facit ſonū: lꝫ corrigia ad nihil aliud ꝑcu
tiat̄. vt ꝯmē. ait. ¶ In ꝯriū ē phs. ¶ Dōꝫ ꝙ cū v̄ga ſcidit
aerē: aer ſciſſus ſe ꝯgregat ⁊ reſiſtit v̄ge: ita ꝙ aer in tali ſo
no fungit̄ vice duoꝝ: qꝛ ꝯgregatꝰ reſiſtēdo v̄ge ſe hꝫ tāqꝫ
ꝑcuſſum: ⁊ ēt ſe hꝫ tāqꝫ mediū ⁊ tāqꝫ id in q̄ fit ſonꝰ. v̄ga ḡ
ꝑcuſſa ad aerē in aere ſonū facit: q̄re aliq̄ mō ſūt ibi oīa il
la: qꝛ ibi ē ꝑcuſſio alicꝰ ad aliqd ⁊ ī aliq̄. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ Quare ſonās ad aliqd ſonat. tangit. n. aliqd:
quū aūt ictu tāgit̄ ſonat. Ictꝰ āt fit ſine motū.

¶ Manifeſtat qđ dixerat. dixerat. n. ꝙ ad ſonū ōbēt ꝯcur
rere. v̄berās ⁊ v̄beratū ⁊ mediū ī q̄ fit tal' v̄beratio. tria ḡ
fac̄: qꝛ p̄ oñdit quō regrit̄ mediū in q̄ fit. 2° quō regrit̄ ibi
v̄berās ⁊ v̄beratū. 3° māifeſtat quō regrunt̄ ibi oīa iſta. 2°
ibi (Sic aūt diximꝰ) 3° ibi (Ampliꝰ audit̄) dic̄ ḡ. qr̄ ſonās
ad aliqd ſonat. nā ſonās tāgit aliqd: cū āt ictu tetigerit ſo-
nat: ictꝰ aūt nō fit ſine motu. ⁊ motꝰ: vt ſupplet cōmētator
nō fit ſine medio: qꝛ in vacuo vt Cōmē. ait n̄ pōt fieri mo-
tus: cū declr̄atū ſit h̄ in ſmonibꝰ vlibꝰ. i. in 4° phy. ¶ No-
tādū n̄t viz rōnis hꝰ l h̄ ꝯſiſtere: qꝛ ſonꝰ n̄ fit ſine ictu: ictꝰ
nō fit ſine motu. motꝰ vt ſupplet ꝯmētator nō fit ſine me
dio. ḡ ad ſonū regrit̄ mediū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sicut aūt diximus nō ꝯtīgentium ictus eſt.
¶ Nulli. n. ſonū faciūt pili: ⁊ ſi ꝑcutiunt̄: ſꝫ es: ⁊
q̄cūqꝫ lenia: ⁊ ꝯcaua ſunt: es qdē: qm̄ lene eſt:

cōcaua aūt ex repcuſſione faciūt multos ictus poſt primū in potēti exire qd̄ motū eſt.

⸿ Declarat q̄uo reqrit̄ ad ſonū v̄berās ⁊ v̄beratū oñdēs: ꝙ v̄berās ⁊ v̄beratū ñ debēt eē corpa q̄liacūqꝫ: ſꝫ d̄bēt eē dura ⁊ plana vel dura ⁊ ꝯcaua. iō ait ꝙ ſicͨ aūt diximus ſonus nō ē ictus corpoꝝ ꝯtingētiū. i. corpoꝝ quorūcūqꝫ: qꝛ pili ⁊ ſi ꝑcutiant̄ nullū faciūt ſonū: ſꝫ q̄cūqꝫ corpa ſunt lenia. i. plana ⁊ ꝯcaua ſup. ſi ſint dura faciūt ſonū. ⁊ ſubdit ꝙ es qd̄ qm̄ eſt lene facit ſonū: ſꝫ ꝯcaua faciūt ſonū. qꝛ ex repcuſſiōe faciūt multos ictus poſt p̄mū ictuꝫ in potenti exire corpus aereū qd̄ motū eſt. ⸿ Notādū aūt ꝙ corp⁹ bñ ſonās vel oꝫ eē regulare ⁊ planū ita ꝙ poſſit multū aereꝫ ꝑcutere ⁊ expellere. vel oꝫ ꝙ ſic ꝯcauū ita ꝙ recludat̄ ibi aer ⁊ faciat multas v̄berationes ⁊ ictus. ⸿ Deīde cū dicit.

Cō.79 ⸿ Ampli⁹ audit̄ in aere ⁊ i aq̄: ſꝫ min⁹ i aq̄: ñ eſt āt ſoni ꝓpri⁹ aer: neqꝫ aq̄. Sꝫ opꝫ firmoꝝ fieri repcuſſionē adīuicē: ⁊ aera. Hoc āt fit cūꝫ permaneat ꝑcuſſus aer: ⁊ ñ ſoluat̄. vñ ſi velociter ⁊ fortiter ꝑcutiat̄ ſonat. Oꝫ. n. p̄occupare motū ferientis fracturā aeris: ſicͨ ſi cōgregatiōeꝫ aut cumulū lapilloꝝ ꝑcutiat aliqs latū velociter.

⸿ Oñdit q̄uo oīa h̄. vꝫ. mediū ⁊ v̄berās ⁊ v̄beratū reqrunt̄ ad auditū dicēs. ampli⁹ audit̄ aliqd in aere ⁊ in aq̄ ſed minus in aq̄ q̄ꝫ in aere. h̄ āt dicit q̄tū ad mediū in quo fit auditus. ⁊ ſubdit ꝙ nō ē aūt ſoni ꝓpri⁹ ſup. effectus aer nꝫ aq̄: ſꝫ oꝫ firmoꝝ ꝑcuſſionē fieri adīuicē: ⁊ h̄ ad aerē. declarata ſunt g̊ oīa illa q̄ reqrunt̄ ad audituꝫ: qꝛ reqrit̄ ibi aer vel aq̄ tāq̄ꝫ mediū ⁊ reqrunt̄ ibi firma ⁊ ſolida tāq̄ꝫ ſe ꝑcutientia. ⁊ ſubdit ꝙ ſit autē h̄. i. ſit ſonus ex percuſſione firmoꝝ adīuicē ad aerē. cūꝫ aer ꝑcuſſus maneat ⁊ nō ſoluat̄. vñ ſi aer velociter ⁊ fortiter ꝑcutiat̄ ſonat: qꝛ motū ferientis oꝫ p̄occupare. i. ꝑuenire fracturaꝫ aeris. accidit g̊ h̄ ſicut ſi aliqs ꝑcutiat ꝯgregationē aut cumulū lapilloꝝ. ⸿ Notādū aūt ꝙ nec aq̄ nec aer ē ꝓpri⁹ effectus ſoni. ſunt autē talis mediū in ſono: ⁊ ſunt ea in q̄bus formalr̄ pōt eē ſon⁹. ea tñ q̄ hñt cāre ⁊ efficere ſonū oꝫ eē dura ⁊ reſiſtentia: cuiuſmodi ſunt es argētū ⁊ alia corpa ſolida ⁊ firma. p̄t itaqꝫ ex ꝑcuſſiōe ad aerē cāri ſon⁹: ſicͨ pꝫ d̄ v̄ga ducta ꝑ aerē. reſiſtit g̊ aliquo⁹ aer. ſꝫ qꝛ nō bñ reſiſtit dr̄ ex ꝑcuſſiōe ad ipꝫ nō ꝓprie. i. nō bñ fieri ſon⁹. ⸿ Nōn^m^ ēt ꝙ ſꝫ ꝯmētatorē: oꝫ motū corpis ꝑcutiētis ita velocē eē ꝙ ꝑueniat fracturā aeris. nā ſi qs plane pōeret vnū corp⁹ ſolidū ſupra aliō: aer frāgeret̄ ⁊ cederet abſqꝫ violētia: ⁊ ñ faceret ſonū: oꝫ itaqꝫ ita velociter fieri illū ictū ⁊ illū īpetū: ꝙ ꝑueniat̄ fractura aeris. i. ꝙ ꝑcutiat̄ aer anq̄ꝫ ſoluat̄ ⁊ frāgat̄. ⸿ Nōn^m^ ēt ꝙ ſiꝉe ē de corpib⁹ ſe ꝑcutiētib⁹ faciētib⁹ ſonū: ⁊ de aceruo lapidū ꝑcuſſo velociter lato. nā ſi qs ꝑcuterꝫ aceruū lapidū: ita lēte ꝙ lapides ñ velociter ferrent̄: ⁊ nō facerēt violētiā aeri ñ fierꝫ ibi ſon⁹: ſꝫ ſi aceru⁹ lapidū ꝑcuſſus ab aliq̄ velociter ruat ſcindit aerē cū q̄dā violētia: facitqꝫ ſonū. ſic ſi corpus ꝑcutiēs cū ictu ⁊ īpetu ꝑcutiat ſcīdit aerē cū q̄dā violētia. ⁊ fit ibi ſon⁹: q̄t ē ē quodāmō ſiꝉe h̄ ⁊ ibi. ⸿ Deīde cū dic̄.

Cō.80 ⸿ Echon autē fit cum ab aere vno facto ꝓpter vas determinās ⁊ ꝓhibens diffundi iterū aer repellitur ſicut ſpera.

⸿ Determiat de gñatiōe ſoni q dr̄ echon. circa qd̄ duo fac̄. qꝛ p̄ fac qd̄ dcm̄ ē. 2⁹ ꝓbat ſp fieri echō. lꝫ nō ſp fiat cert⁹ ⁊ manifeſtus ibi. (Vr āt ſp.) dic̄ g̊. ꝙ echō aūt fit cū ab vno. i. ꝯtinuo aere ſcd̄o motu ꝑꝑ vas. i. ꝑꝑ obſtaculū d̄terminās ⁊ ꝓhibēs diffandi. i. ꝓcedi vlteri⁹ aerē iterū aer ille repellit̄. i. refellit̄ ſicͨ ſpa. ⸿ Nōn^m^ āt ꝙ ſicͨ cū lapis ꝓycit̄ in aq̄ fiūt ibi circli q ſi īueniāt obſtaculū reflectunt̄: ſic cū aliqd̄ corp⁹ ſolidū ꝑcutit̄ ad aliqd̄ aliō corp⁹ in aere fiūt ibi circuli q ꝯtinue m̄ltiplicant̄ ⁊ diffūdunt̄: ⁊ ſi circuli illi īueniāt obſtaculū reflectunt̄. accit̄ g̊ in illis circulis ſicͨ accit̄ in ſpera ſiue in pilla q̄ ꝓiecta. ſi īueniat obſtaculū reflectit̄ ⁊ retrocedit. Duplr̄ itaqꝫ gñat̄ ſon⁹ in aere. p̄ ex diffuſiōe circuloꝝ. 2⁹ ex reflexiōe eoꝝ. ſon⁹ aūt q gñat̄ ex refliōe dr̄ echō. ⸿ Nōn^m^ ēt ꝙ mot⁹ reflexiōis circuloꝝ ē ſiꝉis motui diffuſiōis: qꝛ eo mō quo diffundunt̄ circli reflectunt̄ ſi īueniāt obſtaculū: ⁊ qꝛ ex ſiꝉi motu cātur ſiꝉis ſon⁹: ſeqtur ꝙ echō ſit ſiꝉis ſono p̄us ſcd̄o. inde ē g̊ ꝙ cū qs loqt̄: ⁊ fit echō: vr̄ ei audire ſcd̄aꝫ vocē ſiꝉem p̄me voci. ⸿ Nōn^m^ ēt ꝙ dr̄ fieri echon ꝑꝑ vas ꝓhibens: qꝛ lꝫ ex q̄lꝫ obſtaculo fiat reflexio circuloꝝ in aere: potiſſime tñ fit h̄ qñ obſtaculū illud ē cōcauū: vt apꝑꝫ in puteo: ⁊ qꝛ obſtaculū ꝯcauū hꝫ q̄ꝫdā rōnē vaſis dr̄ echon fieri ꝑꝑ vas ꝓhibēs. ⸿ Deinde cum dicit.

⸿ Videt̄ aūt ſemꝑ fieri echon: ſꝫ nō cert⁹: qꝛ accidit in ſono: ſicͨ ⁊ in lumie: ⁊. n. lumē ſemꝑ repercutit̄: neqꝫ. n. fieret penit⁹ lumen: ſꝫ tenebra extra ſolem: ſꝫ nō ſic repcutit̄ ſicut ab aqua: aut aere: aut ab aliquo alio leniuꝫ. Quare tenebraꝫ facit: q̄ lumen determinamus.

⸿ Oñdit ꝙ ſemꝑ fit echon: lꝫ nō ſemꝑ fiat manifeſtus dr̄ aūt ſemꝑ fieri echō: ſꝫ nō ſemꝑ fit cert⁹: qꝛ accit in ſono: ſicͨ in lumie. ⁊. n. lum̄ ſemꝑ repcutit̄: qꝛ ſi nō repcuteret̄ nō fieret penit⁹ lumē ex ſolē: ſꝫ tenebra. niſi. n. lux reflecteret̄ nō eēt lum̄ niſi in loco quē ſol aſpiceret. alibi āt eēt oīo tenebra ſicͨ in nocte. ſꝑ g̊ fit reflexio lucis. ſꝫ nō ſꝑ fit fortis: ſicut fit ab aq̄ aut aere ſiue a cupro: vt hꝫ lr̄a ꝯ^tr^ aut ab aliq̄ alio corpoꝝ leniū: q̄re qꝛ nō ſꝑ fit reflexio fortis. h̄ ē qd̄ fac̄ tenebrā q̄ termiat̄ lumē. ⸿ Notādū āt ꝙ ſi radij ſolares ſcidāt in aquā vel in es vel ī aliqd̄ aliō corp⁹ lene. i. terſuꝫ ⁊ politū reſultat ex tali reflexiōe q̄dā ſplēdor adeo lucid⁹ ſicͨ ē loc⁹ ille: quē aſpicit ſol. nec vr̄ q̄ſi oīa īter lum̄ gñatū ꝑ aſpectū ſolis. ⁊ ꝑ hꝫ reflexionē: ſꝫ tñ nō ſꝑ fit reflexio ſic fortis. nā cū arbores faciūt vmbrā in illa vmbra ē aliq̄ reflexio lucis. qꝛ ſi h̄ nō eēt nullus poſſet legere ad vmbraꝫ ſicͨ nec pōt legere ī nocte. ſplēdor g̊ fit ex reflexiōe forti: ſꝫ vmbra fit ex reflexiōe debili. igit̄ qꝛ nō ſꝑ ē reflexio fortis ꝯtingit vmbrā fieri q̄ termiat̄ lumē. ꝓcedit̄. n. lumē vſqꝫ ad vmbrā ⁊ ibi termiat̄. vult g̊ ph̄s ꝑ h̄ ſiꝉe ꝙ ſicͨ ſemꝑ reflectit̄ lumē: ſꝫ non ſemꝑ eſt reflexio fortis ſic ſemꝑ reflectit̄ aer ⁊ ſemꝑ fit echō: ſꝫ qꝛ nō ſemꝑ ē illa reflexio fortis nō ſemꝑ eſt echon cert⁹ ⁊ notus nec ſemꝑ ꝑſpicimus ipm̄.

V Acuū. n. recte dr̄ ꝓpriū audiēdi: vr̄. n. eē vacuū aer: hoc āt ē faciēs audire cū moueat̄ ꝯtinuus ⁊ vnus: ſꝫ ꝓpter id ꝙ frangibilis eſt non ſonat niſi lene ſit qd̄ ꝑcutit̄: tunc aūt vnus fit: ſiꝉ. n. ꝓpter planū: vnū. n. ē lenis planū. ⸿ Sonatiuū qdē igit̄: qd̄ motiuū vni⁹ aeris ꝯtinuitate vſqꝫ ad auditum. Cō.81 Cō.82

⸿ Poſtq̄ꝫ ph̄s determiauit de gñatiōe ſoni oñdens q̄liter hꝫ fieri ſon⁹. in ꝑte iſta: vt dicebat̄ determiat de ſono ꝓut hꝫ īmutare me^m^ ⁊ organū. duo g̊ fac̄. qꝛ p̄ oñdit quō ſon⁹ hꝫ īmutare mediū. 2⁹ declarat quō hꝫ īmutare organum ibi. (Audit⁹. n.) dic̄ g̊. ꝙ vacuū. i. aer q a m̄ltis appellat⁹ ē vacuū recte dr̄ ꝓpriū me^m^ audiēdi ſonū. ⁊ ſubdit ꝙ vr̄ aer eē vacuū. audit⁹ g̊ fit h̄ mō. qꝛ h̄. ſ. aer q dr̄ eē q̄d vacuū eſt faciēs audire cū mouet̄ ꝯtinu⁹ ⁊ vn⁹. ſꝫ ꝑꝑ id ꝙ aer ē frangibilis. i. cito frāgibꝉis ñ ſonat niſi ſit lene qd̄ ꝑcutit̄. tc̄ āt qñ lene ē qd̄ ꝑcutit̄: tc̄ fit vn⁹ ſon⁹. ſiꝉ. n. fit ſon⁹ vn⁹ ⁊ vna expulſio aeris ꝑꝑ planū. qꝛ planū. i. ſupficies lenis corpis eſt q̄d vnū: ⁊ qꝛ oꝫ eē ſupſiciē vnā ad h̄ ꝙ moueat̄ aer vn⁹. ⁊ fiat ſon⁹: iō ꝯcludit̄ ꝙ ſonatiuū qd̄. igit̄ ē qd̄ ē motiuū vni⁹ aeris ꝯtinuati vſqꝫ ad auditū: oꝫ. n. aerē motū cōtinuari vſqꝫ ad

auditū vt ꝑcipiatˀ ſonꝰ. ¶ Nōnᵐ āt ꝙ lꝫ nō bñ dcm̄ ē aerē eē vacuū tñ ſꝫ hūc mōꝫ loq̄ndi: ſm̄ q̄ aer dˀ vacuū: vacuū ē meᵐ in auditu: qꝛ aer ē meᵐ hꝰ. ¶ Nōnᵐ ēt ꝙ ad h ꝙ bñ fiat ſonꝰ corꝰ qđ vbetaˀ vel oꝫ eē ꝯcauū vl regulare ⁊ planū. tc̄. n. ē planū ⁊ lene qñ vna ps nō ſupemiet alteri. nā ſi hrēt ſupficiē aſperā ⁊ hrēt aliq̄s ptes eminētes aer q ē frāgibilis diuideretˀ ſꝫ illas ptes eminētes: ⁊ nō faceret ſupficiē vnā. ſi h aūt ꝯtingeret aer nō poſſꝫ bñ expelli nec bñ ꝑcuti: ⁊ ꝑ ꝯñs nō fieret bñ ſonꝰ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Auditꝰ autem cōnaturalis eſt aeri: ꝓpter id autē qđ in aere eſt: moto exteriori qđ itra mouetˀ: ꝓpter qđ qdeꝫ non vbiqꝫ audit aīal: neqꝫ vbiqꝫ trāſit aer. Nō. n. vbiqꝫ hꝫ aerem mouenda pars: ⁊ aīatū: ſicut pupilla humidum.

¶ Dñſo quō a ſono imutaˀ meᵐ oñdit quō imuteˀ auditꝰ. ¶ Ad cꝰ euīᵃᵐ ſciēdū ꝙ ſic in pupilla ē qđdā hūidū ꝯnāle ſibi: ſic ī aurib' ē qdā aer ꝯnāl' auditui. h ġ mō imutaˀ auditꝰ: qꝛ ſonꝰ imutat aerē exterioꝛeꝫ: q aer exterioꝛ imutatꝰ imutat ꝯnālē aerē. ⁊ fit auditꝰ. tria ġ fac. qꝛ p̄ oſtēdit quō imutaˀ auditus. 2º declarat q̄lis ſit aer imutatꝰ exterioꝛ. 3º manifeſtat q̄lis ſit aer ꝯnālis iterioꝛ q imutaˀ ab aere exterioꝛi moto. 2ª ibi. (Per ſe qdē igiˀ.) 3ª ibi. (Hoc āt eſt in auribꝰ.) dic̄ ġ. ꝙ auditꝰ ꝯnālis ē aeri. nā ſic̄ pupilla: vt tāgebaˀ: ē ꝯnālis aq̄: ⁊ ē qđdā hūidū aqueū l pupilla: ſic̄ auditꝰ ꝯnālis ē aeri: vel qđ idē ē: nāl' organū auditꝰ hꝫ q̄ndā ꝯueniētiā cū aere ⁊ ī ipo organo hꝫ eē qdā ꝯnālis aer. ⁊ ſubdit ꝙ ꝑp id āt ꝙ ē ſonꝰ ī aere moto exterioꝛi qđ ē itra. i. aer cōnālis q ē itra aurē mouetˀ ab aere exterioꝛi moto: ꝑp qđ qdē manifeſte pꝫ: ꝙ non vbiqꝫ audit aīal: nꝫ vbiqꝫ penetrat aer: qꝛ ps mouēda a ſono. ⁊ ēt ipꝫ aīatū nō hꝫ vtiqꝫ talē aerē ſic̄ pupilla hūidū aqueū ſup. nō hꝫ niſi ī tali pte. i. ī ocl'o. ſic̄ ġ ñ vbiqꝫ videmꝰ: qꝛ nō ē vbiqꝫ pupilla ⁊ hūidū aqueuꝫ: ſic nō vbiqꝫ audimꝰ: qꝛ nō ē vbiqꝫ organū auditꝰ: nec habeimus vbiqꝫ ꝯnālē aerē. ¶ Deinde cū dicit.

Cō. 83. ¶ Per ſe qdeꝫ igiˀ iſonabilis aer: ꝑp id qđ facile ceſſibilis eſt. Cuꝫ vero ꝓhibetˀ diſfluere huiuſmodi motus ſonus eſt.

¶ Oñdit q̄lis ſit aer exterioꝛ motꝰ di. ꝙ aer exterioꝛ motꝰ eſt inſonabilis. ꝑp hoc ꝙ eſt ceſſibilis. i. facilis diuiſionis: vt habet littera ꝯmēti. ſꝫ cū ꝓhibeatur diſſoluere hꝰ motus ſonꝰ ē. ¶ Nōnᵐ āt ſonū fieri cū vnū corꝰ vberat aliud. corꝰ ġ vberās mouet ⁊ frāgit aerē corꝰ vo vberatū tꝫ aerē ⁊ ꝓhibꝫ ipꝫ ne ꝺ facili cedat: qđ cū ꝯtigit motꝰ aeris ſic fcūs ē qdā ſonꝰ. ¶ Nōnᵖ ēt ꝙ ex h pōt patere: q̄re vīga in aere abſqꝫ aº corꝑe fac̄ ſonū: qꝛ ſi hꝰ vīga velociter moueˀ ⁊ mltotiēs ſcindit aerē: q ꝑp ſciſſurā fcāꝫ fortiꝰ reiungiˀ ⁊ ꝯgregaˀ ⁊ rēſiſtit vīge: qđ faciēdo fac̄ ſonū.

Dubitaret forte aliqs: q̄re aer ſciſſus a vīga fortiꝰ ꝯgregaˀ ita vt poſſit reſiſtere vīge ⁊ facere ſonū. ¶ Dōꝫ ꝙ vt ſupꝛa tāgebaˀ nā nō patiˀ vacuūꝫ: q̄re cū vīga moueˀ ꝑ aerē ſcidit ipꝫ: ⁊ ne ſit vacuū ptes aeris ſciſſe iterū ꝯgregātur ⁊ replēt ſciſſurā illā. igr̄ ſi vīga moueˀ lēte: lēte attrahiˀ aer: ꝑp qđ nec ē ibi reſiſtentia: nꝫ ſonꝰ: ſꝫ cū vīga moueˀ velociter ptes aeris cū q̄dā velocitate trahūˀ ⁊ ꝯgregāˀ. ⁊ qꝛ ibi fit fortis attractio: oꝫ ibi fieri dēſitatē q̄ndā: ꝑp quā dēſitatē fiet q̄dā reſiª vīge dñuo mote ⁊ ġñabiˀ ibi ſonꝰ. aer ġ qꝛ de ſe facil'r cedit: de ſe ē inſonabilis: ſꝫ ſi ſonare dꝫ: oꝫ ꝙ aliqđ corpꝰ teneat ipꝫ: vt nō ꝑmittat eū ſic facil'r cedeˀ: vl' aꝫ ꝙ ipemet aer velociter ſciſſus velociter attrahaˀ ⁊ fortiꝰ ꝯdēſeˀ ita vt poſſit reſiſtere ⁊ ſonū faceˀ.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtrū idē ſit ſonꝰ qđ motꝰ aeris. ⁊ vr̄ ꝙ ſic. ꝑ phꝫ dñtē: ꝙ cū ꝓhibeaˀ aer diſſolui hꝰ motꝰ ſonꝰ ē. ¶ In ꝯ̄riū ē: qꝛ ſic̄ ſe hñt he dr̄ie ad illas: ſic ſe hñt he res cꝰ ſūt he dr̄ie ad illa cꝰ ſūt he dr̄ie: ſꝫ dr̄ie ſoni nō ſūt dr̄ie motꝰ. ġ nec ſonꝰ ē idē qđ motꝰ. ꝙ aūt ſic ſit pꝫ. qꝛ dr̄ie ſoni ſꝫ acutū: ⁊ graue. dr̄ie vo motꝰ velox ⁊ tardū: ſꝫ vt iſta ī hac lectiōe diceˀ velox ñ ē idē qđ acutū ſꝫ cāˀ acutū ex velocitate motꝰ: ⁊ graue ñ ē idē qđ tādū: ſꝫ cāˀ graue ī ſono ex tāditate ī motu. itaqꝫ ſi dr̄ie ſoni ñ ſꝫ dr̄ie motꝰ: ſꝫ cānˀ ex illis: ſonꝰ nō erit motꝰ: ſꝫ cābiˀ ex ipſo. ¶ Dōm ꝙ motꝰ vt ſupꝛa patuit ē ſenſibile cōe: ſonꝰ āt ē ſēſibile ꝓpꝛiuꝫ. igiˀ qꝛ differūt ſenſibilia cōia a ꝓpꝛijs: oꝫ ſonū eē aliā rē a motu. dicemꝰ igiˀ ꝙ he ſenſibiles q̄litates cuiuſmōi ſūt ſonꝰ albedo nigredo calitas fritas ex motu cānˀ: dr̄ter tñ: qꝛ aliq̄ cānˀ ex motu ita ꝙ ceſſāte motu nō ceſſat forma. īmo nō ē ꝯpleta forª donec ceſſet motꝰ. nā in talibꝰ vīficaˀ qđ dˀ ī de ġñatiōe ꝙ hitibꝰ pūtibꝰ ī mā ceſſat motꝰ. hꝰ aūt ſūt q̄litates ſēſibiles alie a ſono. ſonꝰ qđ ſic īduciˀ ꝑ motū: ꝙ tñ ceſſāte motu ceſſat ſonꝰ: itaqꝫ ſic̄ ꝑ ſigillū forª īduciˀ ī cera amoto tñ ſigillo remāet figura illa: in aq̄ vo ſi apponereˀ ſigillū coaptaret ſe aq̄ figure ſigilli. amoto tñ ſigillo ꝑp fluxibl'itatē aq̄ ſtatī tollereˀ īpſſio a ſigillo fcā. ſic ceſſāte motu ceſſat ſonꝰ. dicamꝰ ġ ꝙ motꝰ ē cā ſoni: ⁊ ē cā aliarū ſenſibiliū q̄litatū: al'r tñ ⁊ al'r: qꝛ motꝰ cāt alias ſēſibiles q̄litates īq̄tū ille ſˀ teri motꝰ. ⁊ qꝛ adepto terio oꝫ vnā eē pteritā ⁊ ptrāſitā adeptis talibꝰ q̄litatibꝰ oꝫ ceſſare motū. Sonꝰ tñ ſic cāˀ a motu ꝙ motꝰ ē ſubm̄ ſoni. ⁊ qꝛ paºnō pt hr̄e eē ꝑmanēs ſi ſubm̄ hēat eē ſucceſſiuū: oꝫ ꝙ ſonꝰ ñ hēat eē ꝑmanēs: ſic̄ nec motꝰ. ⁊ ceſſāte motu oꝫ ceſſare ſonū. nō ē ġ ſonꝰ idē qđ motꝰ: ſꝫ fūdaˀ ī motu ⁊ cāˀ ab ipo. Qđ vo dicebaˀ ī ꝯ̄riū ꝑ phꝫ dicētē ꝙ ſonꝰ ē motꝰ. dici dꝫ ꝙ illa ꝑdicatio nō eſt formalis: ſed cālis. ſic ġ dˀ ſonus motꝰ. qꝛ cauſatur ab ipo ſicut ī de ſenſu ⁊ ſenſato dˀ odoꝛ fumalis euapoꝛatio: qꝛ cauſatur ex tali euapoꝛatiōe. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ Hic aūt ē in auribꝰ edificatꝰ: cū hoc ꝙ imobilis eſt: q̄tenus certe ſentiat oēs dr̄tias motus.

¶ Propter hoc autē ⁊ ī aq̄ audimꝰ: qm̄ ñ igreditur ad ipꝫ ꝯnāle aerē. Sꝫ neqꝫ ī aurē ꝑp reflexiones ipſiꝰ. Cū āt hoc accidat: non audit. Neqꝫ ſi miringa: ſicut q̄ in pupilla pellis laborat.

¶ Dñſo q̄lis ſit aer exterioꝛ. qꝛ ē iſonabilis: oſtēdit q̄lis ſit aer iterioꝛ: qꝛ ē imobilis. hꝫ. n. aer iterioꝛ q̄ndā motū ꝓpꝛiuꝫ q̄ ſꝑ moueˀ. dˀ tñ eē imobilis q̄tuꝫ ad motꝰ exterioꝛes: qꝛ motꝰ ille quē hꝫ ē diſſīlis ab oībꝰ exterioꝛibꝰ motibꝰ. tria ġ fac. qꝛ p̄ oñdit quō aer ꝯnālis iterioꝛ ſit imobil'. 2º qđ dixerat māifeſtat ꝑ ſigᵐ. 3º mouet q̄dā qōnē circa ꝑtacta. 2ª ibi (Sꝫ ſignū.) 3ª ibi (Utrꝫ āt ſonet.) Dic̄ ġ. ꝙ h āt aer q ē in auribꝰ edificatꝰ cū h. i. ꝑp h ē imobilis. q̄tenꝰ certe ſentiat aēs dīas motus. i. oēs dr̄ias ſoni exterioꝛis. q̄diu ġ manet ille ꝯnāl' aer hñs motū ꝓpꝛiū extneū ab oī motu exterioꝛi: tādiu ſaluaˀ in nobis auditꝰ: ꝑp h aūt qꝛ ſic ē audimꝰ ī aq̄ qdā āt textꝰ hñt ñ audimꝰ ī aq̄: ſꝫ ē lr̄a falſa. audimꝰ ġ ī aq̄: qđ fit: qꝛ aq̄ ñ igrediˀ ad ipꝫ ꝯnāleꝫ aerē: ſꝫ nꝫ igrediˀ ī aurē ꝑp reflexiōes fcās ab aere ꝯnāli. ſꝫ cū h accidat ꝙ aq̄ igrediaˀ aīal nō audit: ſꝫ ꝑdit auditū: nꝫ ēt audiret ſi miringa. i. ſi pellis cerebꝛi: vt exponit ꝯmē. ſup. ōſtrueretˀ: ſic̄ hō nō videt ſi laboꝛet. i. ſi īfirmeˀ pellis q̄ ē in pupilla. ¶ Notādū āt ꝙ ſic̄ hō amitteret viſuꝫ ſi hūidū aqueū qđ ē ī aculo ꝑ īfirmitatē pellis pupille vel ꝑ aliquē aliū mōꝫ maculareˀ vl deſtrueretˀ: ſic hō ꝑderet auditū ſi aer q ē nāl'r edificatꝰ ī timpano auditꝰ ꝑ itroitū aq̄ ī aurē vl' ꝑ deſtructionē pellis cerebꝛi vel ꝑ aliquē aliū mōꝫ euaneſceret vel tollereˀ. ¶ Nōnᵐ ēt ꝙ ſic̄ organū tacꝰ nō ē denudatū ab oī q̄litate ſenſibili: ſꝫ ē denudatū a q̄litatibꝰ ſenſibilibꝰ q̄s ꝑcipit: ſic aer ꝯnālis iterioꝛ ñ ē denudatꝰ ab oī motu. ſꝫ a motibꝰ exterioꝛibꝰ. hꝫ. n. ſꝑ q̄ndā ſuū ꝓpꝛiū motū factū ꝑ tot reflexiōes auris ꝙ hoīe exñte ī aq̄ reflexiōes ille nō permittūt aquā īgredi ad aerem connālem, nec etiā ꝑmittūt

ipſam ingredi in aurem. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.84 **¶ Sed ſignū eſt audiēdi: aut nō ſonare ſemper aurē: ſicꝫ cornu. Semꝑ.n. quodā ꝓprio motu aer mouet̃ in auribꝰ: ſꝫ ſonus extraneꝰ: ⁊ ꝓprius eſt: ⁊ propter hoc dicūt audire vacuo ⁊ ſonāti: qꝛ audimus in hn̄te determinatū aerē.**

¶ Qꝛ dixerat aerē ꝯnālē eē diſtictū ab aere exteriori ⁊ hr̃e motū diſtictū a motibꝰ exterioribꝰ. ꝓbat h̃ ꝑ ſigᵐ di. ſigᵐ āt audiēdi ꝑ aerē ſic diſtictū ⁊ hn̄tē ſic diſtictū motū vl' ſignū ñ audiēdi ſine tali aere ſic moto ē ſonare aurē ſicꝫ cornu. nā ſꝑ aer i auribꝰ mouet̃ ꝓprio motu: ſꝫ ꝑcipimꝰ ꝑ hūc aerē ſonū qꝛ ſonꝰ ē motꝰ extneꝰ. ⁊ nō ꝓpriꝰ illi aeri. ⁊ ꝑꝑ h̃ qꝛ ſic ē dn̄t aliq nos audire vacuo. i. aere ſonāte: qꝛ audimꝰ organo vel timpāo hn̄te talē ꝯteriatū aerē. ¶ Nōnᵐ āt ꝙ ſi ꝯpōat̃ manꝰ ſup aurē aer q ē i aure hn̄s q̄ndā motū ꝓpriū ꝑꝑ manū appoſitā fac̃ m̄ltas reflexiōes ⁊ multas repcuſſiōes ꝑꝑ q̄s vr̃ ſonare auris ſicꝫ cornu. iſte ḡ ſonitꝰ dꝫ eē nobis ſignū ꝙ in auribꝰ ē q̄dā aer diſtictus ab aere exteriori hn̄s motū diſtinctū ab exterioribꝰ motibus.

Dubitaret fōte aliqs. vtꝝ ſonꝰ hēat eē i meꝰ realr̃. ¶ Dōꝫ ꝙ de ſono ſic ꝯſueuit diſtigui: qꝛ ſonꝰ i aliq̄ ꝑte aeris ē realr̃ tm̄. i aliq̄ vō itētiōalr̃ tm̄. i aliq̄ q̄dē itētiōalr̃ ⁊ realr̃: vt cū duo corꝑa ſe adĩicē collidūt ille aer ꝑ colliſiue hꝫ in ſe ſonū realr̃ tm̄. ſꝫ qꝛ ab illo aere ꝑ colliſo ⁊ moto mouet̃ alia ꝑs aeris: in illa ꝑte aeris duplr̃ erit ſonꝰ. vꝫ. realr̃ iq̄tū mouet̃ ab aere ꝑꝰs moto ⁊ itētiōaliter: qꝛ a ſono exn̄te realr̃ i aere ꝑꝰs fracto m̄ltiplicat̃ itētionalr̃ i aere 2º moto. vexꝫ qꝛ iſte motꝰ defic̃ qn̄ ꝑuētū erit ad ꝑtē illā aeris circa quā ñ vlteriꝰ ſe ꝑtēdit motꝰ: ē ibi ſonꝰ itētōalr̃: ñ realr̃. ¶ Sꝫ h̃ calūniā patit̃. qꝛ q̄ rōe a ſono exiſtēte realr̃ i aere ꝑꝰ fracto m̄ltiplicat̃ itētionalr̃ in aere 2º moto pari rōne ab aere 2º moto m̄ltiplicat̃ ſonꝰ itētionalr̃ in aere ꝑꝰs fracto. nō ē.n. itelligibile ꝙ aliqđ corꝰ ſuſceptiuū itētiōis ſit inx̃ corꝰ hn̄s illđ realr̃: vel ēt hn̄s illđ ꝫ itentionē fortē: qn fiat ibi m̄ltiplicatio ꝫ itētionē illā. q̄re ſi in aere 2º moto ē ſonꝰ realr̃: ⁊ ēt ē ibi ꝫ itentiōeꝫ fortē. cū aer ꝑꝰ fractꝰ ſit ꝯtinuꝰ aeri 2º moto: oꝫ i aere ꝑꝰs fracto eē ſonū itētionalr̃. dicamꝰ ḡ ꝙ i toto aere moto ē ſonꝰ realr̃ ⁊ itentionalr̃: ita tn̄ ꝙ ab aere ꝑꝰs fracto m̄ltiplicat̃ itētionalr̃ ⁊ realr̃ q̄diu mouet̃ aer: ab aere tn̄ 2º moto m̄ltiplicatur ſonus i aere ꝑꝰs fracto itētionalr̃: ⁊ ēt realr̃ cū aer reflectit̃ ⁊ fit echō. nā ſic ꝑ gn̄at̃ ſonꝰ ab aere ꝑꝰs fracto vſq ad aerē vltio motū: ita cū echō ē fortis ꝑ reflexionē circloꝝ poterit m̄ltiplicari ſonꝰ itētionalr̃ ⁊ realr̃ ab aere vltio moto vſq ad aerē ꝑ fractū. vbicūq itaq ē ſonꝰ realr̃ ē ibi ⁊ itentionalr̃: ſꝫ alicubi ē itētionalr̃ vbi ñ ē realr̃. nā qn̄ ꝯfic̃ motus aeris i aere ꝓpinq̄ nō moto poterit eē ſonꝰ itētionalr̃. nō tn̄ ē ibi realr̃: qꝛ cū ſonꝰ realr̃ fundet̃ i motu: ñ plꝰs ſe ꝓtēdit realr̃ ſonꝰ niſi q̄diu durabit aerꝰ motꝰ. ¶ Deiñ cū dic.

Cō.85 **¶ Vtꝝ āt ſonat verberans: aut qđ vberat̃: aut vtrūq: mō aūt altero. Eſt.n. ſonꝰ motꝰ poſſibilis moueri hoc mō: quo q̄dē ſaltantia a leuibus cū aliqs truſerit. Non igit̃ ſicut dcm̄ eſt: omne ſonat qđ verberatur: ⁊ verberans: vt ſi obijciat̃ acus acui: ſꝫ opꝫ qđ percutit̃ regulare eſſe: vt aer ſubito diſſiliat ⁊ moueatur.**

¶ Mouet q̄ndā qōnē circa ꝑtracta di. vtrū āt ſonat vberās aut qđ vberat̃: ⁊ ſoluit ꝙ aut vtrūq ſup. ſonat mō aūt altero. nā vberās ſonat iq̄tū aerē frāgit: vberatū vō inq̄tū aerē retinet ⁊ nō ꝑmittit ipꝫ faciliter frāgi. iō ſubdit ꝙ ſonꝰ ē motꝰ poſſis moueri. h̃ mō q̄ q̄d ē mouent̃ ſaltātia a leuibꝰ cū aliqs truſerit. i. fortiter ꝑcuſſerit cōꝑa leuia. igit̃ ſicꝫ dcꝫ ē: nō oē qđ vberat̃: ⁊ oē vberās ē ſonās: vt ſi obyciat̃ acus acui nō fit ſonꝰ: ſꝫ oꝫ ꝙ ꝑcutit̃ regl'are eē vt aer ſubito diſſoluat̃ ⁊ moueat̃: ⁊ fiat ſonꝰ. ¶ Nōnᵐ ꝙ cū corꝰ planū regulare ⁊ lene ꝑcutit̃ ad aliđ corꝰ ꝙ ē tale: tc̄ vt dicebat̃ corpꝰ ꝑcutiēs frāgit aerē: corꝰ vō ꝑcuſſū tꝫ ipꝫ ⁊ facit ipꝫ ſaltare ⁊ reſilire. aer vō ſic truſus. ⁊ ſic reſiliēs: vel aer q ꝑt moueri ſic reſiliēdo ⁊ ſaltādo fac̃ ſonū. ñ ḡ eodē mō cāt ſonū corꝰ vberās ⁊ vberatū. ⁊ ēt vt pꝫ: vt fiat talis reſilitio ⁊ talis ſaltatio aeris oꝫ eē corꝰ regulare qđ ꝑcutit̃ ad h̃ ꝙ bn̄ ſonet. regulare.n. erit ſi ſit planū vel ꝯcauū. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Drn̄ic āt ſonātiū in ſono ſm actuꝫ oñdunt̃. ſicut Cō.86 **.n. ñ videntur colores ſine lumine: ſic neq ſine ſono acutum ⁊ graue.**

¶ Determīat de drn̄tijs ſoni. circa qđ tria fac. qꝛ ꝑ fac̃ qđ dictū ē. 2º docꝫ ſumere hōꝫ dr̄ias. 3º manifeſtat qđ dixerat. 2ª ibi. (Hec aūt dr̄r) 3ª ibi. (Nꝫ tn̄ velox.) dicit ḡ. ꝙ dr̄ie ſonātiū cuiuſmōi ſūt acutū ⁊ graue oñdunt̃. i. manifeſtant̃ i ſono ſm actū: qꝛ ſicut nō videnẗ colores ſine lumie ſic nꝫ cognoſcit̃ acutū ⁊ graue ſine ſono.

Dubitaret forte aliqs. qꝛ vr̃ nō bn̄ dcm̄ eē ꝙ dr̄ie ſoni fiāt ꝑ ſonū in actu: imo magis ecōtra ſonꝰ vr̃ fieri in actu ꝑ ſuas dr̄ias: qꝛ ſꝑ genꝰ hꝫ rōnem potētie: dr̄ia vō rōneꝫ actꝰ. ¶ Dōꝫ ꝙ acutū ⁊ graue duplr̃ pn̄t ꝯſiderari. ꝑ vt ſe tenēt ex ꝑte corpoꝝ ſonātiū: i qbꝰ ñ ē formalr̃ ſonꝰ. nā dr̃ chorda aliq̄ eē acuta q̄ reddit acutū ſonū vl' dr̃ grauis: ſi faciat ſonꝰ graue. ⁊ tn̄ formalr̃ ſonꝰ ñ ē i chorda ſꝫ i aere. 2º pn̄t ꝯſiderari dr̄ie ſoni: vt hn̄t eē i corꝑe i q̄ ē formalr̃ ſonꝰ. ꝯſtat aūt ꝙ nō ꝑcipit̃ ſonꝰ niſi hēat eē formalr̃ ⁊ in actu. dr̄ie ḡ corpoꝝ ſonātiū in qbꝰ nō ē ſonꝰ niſi vtualr̃ cāl'r cognoſcunt̃ ꝑ ſonū fcm̄ in actu. i. ꝑ ſonū fcm̄ in aere: i q̄ hꝫ eē ſonꝰ formaliter ⁊ i actu: q̄re ſicꝫ nō diſcernimꝰ colores niſi ꝑ lumē: qꝛ ñ pn̄t imutare viſuꝫ ſine lumie: ſic nō cogſcimꝰ dr̄ias ſonantiū niſi fiat i aere actu ſonꝰ: qꝛ nō pōt imutari auditꝰ niſi a ſono actu facto. ¶ Aduertēdū tn̄ ꝙ colores hn̄t i ſe aliqđ formalr̃: vn̄ pn̄t videri: ꝑꝑ qđ ſunt ꝑ ſe viſibiles: tn̄ vt dicebat̃: qꝛ colores nāꝫ illā ꝑ quā ſt̃ formalr̃ viſibiles ꝑticipāt icōplete: nō pn̄t mouere diaph. niſi ſit diſpoſitum: ⁊ niſi ſit actu illumīatū. ſꝫ corꝑa ſonātia nō ſic ſe hn̄t: qꝛ corꝑa ſonātia formalr̃ nihil i ſe hn̄t de ſono. nō ḡ ē ſil'e ꝑ oēm mōꝫ de dr̄ijs corpoꝝ ſonātiū reſpectu ſoni in actu ⁊ de dr̄ijs colorū reſpectu lucis: tn̄ q̄tū ad h̃ ē ſil'e: qꝛ ſicꝫ ñ poſſumꝰ ꝑcipe dr̄ias cōpoꝝ ſonātiū ſine ſono i actu ſicut vr̃: nec dr̄ias colorū ſine luce. ꝙ aūt arguebat̃ de gn̄e ⁊ dr̄ia laborabat rō in equoco: qꝛ h̃ nō loq̄t̃ phs de dr̄ijs ſonoꝝ q̄ dn̄t ſonū i actu ſꝫ de dr̄ijs corpoꝝ ſonātiū. vt pꝫ tā ex noua trāſlatione q̄ ex veteri q̄ dn̄t ſonū nō formalr̃ in actu: ſꝫ cāl'r ⁊ ivtute: dato tn̄ ꝙ loq̄ret̃ phs de dr̄ijs ſonoꝝ adhuc poſſꝫ ſaluari textus eiꝰ: qđ quō verū ſit nō ē pn̄tis ſpeculatōis. ¶ Aduertēdū tn̄ ꝙ lꝫ phs loq̄t̃ de dr̄ijs ſonātiū: tn̄ qꝛ corꝰ ſonās nō dicit̃ acutū niſi faciat acutū ſonū: nec dr̃ graue niſi faciat talē ſonū: iō i ſentētianda ⁊ ꝯtinuādo ñ curauimꝰ diſtiguere inter has differētias ⁊ illas: eo ꝙ he differētie illis habeāt eſſe annexum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec autē dr̄r ſcđm metaphoraꝫ ab illis que tanguntur. Acutuꝫ.n. mouet ſenſuꝫ i pauco tēpore multuꝫ: graue āt in multo tꝑe paucum.

¶ Docꝫ ſumere huiꝰ dr̄ias di. ꝙ h̃ aūt. i. he dr̄ie dicunt̃ ſm metaphorā ab illis que tāgunt̃. nā ꝫ metaphorā ⁊ ſm ſimilitudinē dr̄iarū tangibiliū ſumpte ſunt differentie ſonantiū. nā ſicut acutū in tactu ē ꝙ mouet ſenſuꝫ in pauco tempore multuꝫ: graue aūt qđ in multo paucū: ſic ſup. ⁊ in auditu acutū mouet ſenſuꝫ auditus in pauco tēpore multū: graue vō in multo paucū. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Neq tamen velox eſt acutū: graue autē tardum: ſꝫ fit hoc q̄dem ꝓpter velocitatem huius

motus: illud aũt ꝓpter tarditatem.

¶ Declarat qđ dixerat. nã in determinãdo de dr̃ñtijs ſoni fecerat mẽtionẽ de motu. iđ in declarãdo itẽrũ duo fac. qꝛ ꝑmo oñdit q̃lr̃ dr̃e ſoni ſe hẽant ad dr̃ias mot⁹. 2°. d̃clarat q̃lr̃ ſe hẽant ad dr̃ias tact⁹ ibi. (Et vr̃ ſilitudinẽ.) dic̃ ḡ. ꝙ nꝫ velox ẽ acutũ: graue aũt tardũ. q. d. ꝙ graue ⁊ acutuꝫ q̃ ſunt dr̃e ſoni nõ ſunt velox ⁊ tardũ q̃ ſũt dr̃e mot⁹: ſic̃ nec ſon⁹ ẽ mot⁹: cãn̄ tñ he dr̃e ab illis ſic̃ ſon⁹ cauſat̃ a motu. iđ ſubdit ꝙ ħ gdẽ. ſ. acutuꝫ fit ꝑꝑ velocitatẽ h⁹ mot⁹: ſꝫ ꝑꝑ tarditatẽ illi⁹. ſ. mot⁹ ſup. fit graue. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Et videt̃ ſilitudinẽ hr̃e circa tactum cũ acuto ⁊ hebeti. Acutũ. n. q̃ſi pungit: hebes q̃ſi pellit: ꝑꝑ id qđ mouet hoc gdẽ in pauco: illud ãt multo. Quare accidit hoc gdẽ velox: illđ aũt tardũ

Cō.87. eẽ. ¶ De ſono igitur ſic̃ determinatũ eſt.

¶ Oñdit q̃lr̃ ſe hẽant he dr̃e ſoni ad dr̃ias tact⁹ di. ꝙ ⁊ vident̃ ſilitudinẽ hr̃e circa tactũ cũ acuto ⁊ hebeti. graue ḡ ⁊ acutũ i ſono hñt ſilitudinẽ cũ acuto ⁊ hebeti in tactu: quia acutũ ẽ qđ pũgit: hebes v̾o qđ pellit. ⁊ ħ ꝑꝑ id qđ ħ gdẽ. i. acutũ mouet in pauco tꝑe multũ illud v̾o. i. hebes in mľto paucũ: q̃re accidit eẽ ħ gdẽ. i. acutũ velox. illđ v̾o. i. hebes eẽ tardũ: ⁊ qꝛ ſup. ſic ẽ circa dr̃ias ſoni: qꝛ acutũ ſeq̃t motũ velocẽ: graue v̾o motũ tardũ: oꝫ eẽ q̃ꝫdã metaphorã: ⁊ q̃ndã ſilitudinẽ iter dr̃ias ſonoꝝ ⁊ dr̃ias tãgibiliũ. his ḡ habitis ipõit finẽ tractatui de ſono dicẽs. de ſono igit̃ ſic determinatũ ſit. ¶ Nõn^m ãi ꝙ acutũ põt fieri vel ex vno motu. et tũc oꝫ motũ illũ eẽ velocẽ: vel ex multis motib⁹. ⁊ tũc opꝫ mot⁹ illos eẽ ſpiſſos: vt pꝫ in chorda q̃ ſi bñ ſit extẽſa facit plꝫes mot⁹ in aere ⁊ magis v̾berat ipꝫ: ⁊ reddit ſonũ magis acutũ. cũ ḡ dic̃ phs acutũ fieri ex motu veloci: itelligendũ ẽ de acuto qđ gnãt̃ ex vno motu. ¶ Nõn^m etiã ꝙ nec dr̃e ſoni ſunt dr̃e motus: ſed ſunt ãnexe illis. nec tales dr̃e ſũt dr̃e tactus: ſed hñt ſimilitudinẽ cũ illis.

Ox aũt ſon⁹ gdeꝫ eſt aiati: inaiatũ. n. nullũ vocat: ſꝫ ꝑm ſilitudinẽ dr̃ vocare: vt tibia: ⁊ lira: ⁊ q̃cũqꝫ alia inaiatoꝝ extenſioneꝫ hñt: ⁊ melodiã ⁊ locutionẽ. Aſſimilat̃. n. qꝛ ⁊ vox hoc habet.

¶ Poſtq̃ꝫ phs determiauit de ſono ſimplr̃. in ꝑte iſta determinat de q̃dã ſpẽ ſoni q̃ dr̃ vox. circa qđ duo fac. qꝛ ꝑ venatur mẽbra diffõnis ei⁹. 2°. ifert diffõnẽ vocis tãq̃ꝫ venatãꝫ ibi: (q̃re ꝑcuſſio reſpirati.) ¶ Ad eui^am ꝑme ꝑtis nõn^m ꝙ i diffõne vocis q̃tuoꝛ ponunt̃. diffinit̃. n. vox ꝙ ẽ ꝑcuſſio reſpirati aeris fcã ab aia q̃ eſt in his ꝑtib⁹ ad vocalẽ artariã. reſpirat̃. n. aer ⁊ attrahit̃ circa has ꝑtes: vt circa pl̃monẽ ⁊ coꝛ: ⁊ ille aer ſic attract⁹ ꝑ v̾tutẽ aie repcutit̃ ad vocalẽ artariã ſiue ad cãnã pulmonis: ⁊ fac vocẽ. in venãdo ḡ vocis diffõnẽ q̃tuoꝛ facit. qꝛ ꝑ oñdit ꝙ repcuſſio illa q̃ eſt vox fit ab aia. 2°. declarat qđ ẽ reſpirati aeris. 3°. manifeſtat ꝙ opꝫ illũ aerẽ eẽ reſpiratũ in his ꝑtib⁹. i. circa has ꝑtes: vt circa pulmonẽ ⁊ coꝛ. 4°. oñdit ꝙ oꝫ illũ aerẽ reſpiratũ repercuti ad organũ qđ dr̃ vocalis arteria. ex his aũt q̃tuoꝛ: vt pꝫ: cõſtat tota diffõ vocis. 2^a ꝑs icipit ibi. (Multa aũt aialiũ.) 3ª ibi. (Vox aũt ſon⁹.) 4ª ibi (Organũ aũt reſpiratiõis.) In ꝑ^a ꝑte itẽdit talẽ rõneꝫ ſon⁹ ille gnõ cõpetit niſi rebus aiatis: oꝫ ꝙ ſit fact⁹ ab aia: ſꝫ vox nõ ꝯpetit niſi rebus aiatis. ḡ vox eſt ſon⁹ fact⁹ ab aia. de hac aũt rõne nõ ponit niſi mediũ. vꝫ. ꝙ vox nõ ꝯpetit niſi reb⁹ aiatis ⁊ ꝙ nullũ iaiatũ hꝫ vocẽ. ſꝫ poſſit forte hr̃e aliquã ſilitudinẽ vocis. iđ ait ꝙ vox aũt ẽ gdã ſon⁹ aiati. ⁊ ſubdit ꝙ nullũ iaiatoꝝ vocat. i. hꝫ vocẽ: ſꝫ forte ꝑꝫ ſilitudinẽ dr̃ aliqđ inaiatũ vocare: vt tibia: ⁊ lira: ⁊ q̃cũqꝫ alia iaiatoꝝ hñt extenſionẽ ⁊ melos et locutionẽ. aſſimilant̃. n. talia vociferãtibus: ⁊ vident̃ hr̃e vocẽ: qꝛ vox hꝫ ħ. ¶ Notãdũ aũt ꝙ vt cõiter ponit̃ vox i tribus vr̃ differre ab alijs ſimplicib⁹ ſonis. ꝑ qꝛ vox hꝫ q̃ndã extẽſionẽ ſiue q̃ndã ꝑtẽſionẽ. alij. n. ſimplices ſoni cito trãſeunt: ſꝫ qꝛ vox fit ab aia reſpirãte aerẽ ⁊ retinente hꝯ aerẽ reſpiratũ: ſon⁹ q ẽ vox nõ ita cito trãſit: ſꝫ hꝫ q̃ꝫdã ꝑtẽſionẽ ⁊ durationẽ ꝑꝫ appetitũ aie. 2°. vox hꝫ q̃ꝫdã melodiã ⁊ ꝯſonãtiã. ſon⁹. n. fact⁹ ſimplr̃: eo ꝙ ex ſimplici ictu fiat: ꝯſonãtiã q̃ cãtur ex diuerſitate ⁊ ꝓportiõe ſonoꝝ in ſe non hꝫ. 3° in voce ẽ q̃dã diſcretio ⁊ iterruptio ſonoꝝ: qꝛ in voce fiũt varie repcuſſiões aeris. ex hac aũt diſtictõe ſonoꝝ hꝫ vox ꝙ ſit locutio vel ꝙ ſit orõ. nã orõ ad q̃ꝫtitatẽ diſcretaꝫ ꝑtinet: vt pꝫ i ꝑdicamñtis. igit̃ qꝛ lira ⁊ tibia ⁊ hꝯ iſtrã hñt ħ ꝑ q̃ꝫdã ſilitudieꝫ. iſta tria ẽt ꝑ q̃ꝫdã ſilitudieꝫ dr̃r hr̃e vocẽ.

Dubitaret forte aliqs de ſono facto ex lira vel ex chordis cithare: quõ ſon⁹ ille cõtingat. nã ſi ſon⁹ ꝯtigit ex corꝑib⁹ ſe v̾berãtib⁹: ita ꝙ corp⁹ v̾berãs mouet ⁊ frãgit: coꝛ⁹ v̾o v̾beratũ aerẽ retinet ne cito ſoluat̃ ſꝫ fiat ibi q̃dã violẽtia ex q̃ cãet̃ ſonus: nõ vr̃ ꝙ ħ poſſim⁹ ſaluare in ſono fcõ ex chordis lire: non. n. eſt dðm ꝙ pẽna ꝑcutiẽs chordã aerẽ frãgat. chorda v̾o retineat aerẽ. ne cito ſoluat̃: ſꝫ fiat ibi q̃dã violẽtia ⁊ cãet̃ ſon⁹: qꝛ pẽna modicũ de aere mouet. ⁊ illa ꝑs chorde ad quã ꝑcutit̃ pẽna modicũ poſſet de aere retinere: q̃re vel nullus reſultaret ibi ſon⁹ vl̃ valde exilis. ¶ Dðꝫ ḡ ꝙ ħ mõ fit ſon⁹ ex ꝑcuſſione chorde ſic̃ fit ſon⁹ ex motu corrigie vl̃ ex motu v̾ge. v̾ga. n. vel corrigia velociter mota in aere cãt ſonũ: qꝛ vt dictũ ẽ aer velociter ſciſſus ꝑ v̾gã ꝓpter tractũ a vacuo: vel propter tractũ ne ſit vacuũ aer ille ſciſſus velociter ꝯgregat̃: ꝓpter qđ fit ibi q̃dã ꝯdẽſatio rõne c⁹ eſt ibi reſiſtẽtia q̃dã. ⁊ fit ibi ſon⁹: ſic ex vna ꝑcuſſiõe chorde dat chorda multos ictus: ꝑ q̊s ict⁹ velociter ſcidit aerẽ. ḡ aer velociter ſciſſus velociter ꝯgregat̃: ⁊ reſiſtit chorde trementi: q̃re cãtur ibi ſon⁹: ⁊ ĩde ẽ et q̃ꝫto chorda magꝭ extẽdit̃ acutiorẽ hꝫ ſonũ: qꝛ talis chorda ꝑcuſſa magis tremit ⁊ dat plures ict⁹: q̃re cãt maiorẽ ſonũ. nõ ḡ fit ſon⁹ ex ꝑcuſſiõe chorde: qꝛ penna expellat aerẽ q ẽ in chorda: ſic̃ fit ſon⁹ ex ꝑcuſſione lapidũ qꝛ vn⁹ lapis frãgit aerẽ exñtẽ i alio lapide. ſꝫ ħ fit qꝛ chorda ꝑcuſſa tremit ⁊ dat multos ict⁹ i aere ⁊ cãt ſonũ. ¶ Viſo quõ ex diuerſitate chorde ſi ſit alr̃ ⁊ alr̃ extẽſa cãtur ali⁹ ⁊ alius ſonus.

Dubitaret forte aliqs. vtrũ ex diuerſitate corpoꝝ ſolidoꝝ cãet̃ ali⁹ ⁊ ali⁹ ſon⁹. ⁊ vr̃ ꝙ nõ. qꝛ ſi nõ fit ſonus niſi qꝛ coꝛ⁹ v̾berãs aerẽ frãgit. coꝛ⁹ v̾o v̾beratũ aerẽ tꝫ: ⁊ facit ipꝫ reſilire: ⁊ nõ ꝑmittit ipꝫ frãgi niſi cũ q̃dã violẽtia: qꝛ cũ q̃cũqꝫ corꝑa dura vident̃ ſufficere ad ħ efficiẽdũ. nõ vr̃ ꝙ alr̃ ſonet vnũ coꝛ⁹ duꝝ q̃ꝫ aliđ. ¶ In ꝯriũ ẽ. qꝛ ad ſẽſũ pꝫ argẽtũ eẽ magis ſonoꝝ q̃ꝫ ferrũ ⁊ q̃ꝫ plũbũ. ¶ Dðꝫ ꝙ i ſono ẽ tria ꝯſiderare. vꝫ. coꝛ⁹ expellẽs: aerẽ expl̃ſuꝫ: ⁊ modũ expellẽdi. rõne aerꝭ expulſi opꝫ corꝑa ſonãtia eẽ dura vt poſſint aerẽ expellere. ide ẽ ꝙ lana ⁊ pili nõ faciũt ſonũ: qꝛ lana ꝑcutiẽs nõ bñ frãgit aerẽ: lana v̾o ꝑcuſſa nõ bñ tꝫ aereꝫ vt nõ ꝑmittat ipꝫ velociter frãgi: ⁊ faciat ipꝫ cũ q̃dã violẽtia reſilire. 2°. rõe modi expellẽdi oꝫ corꝑa ſonantia eẽ regularia vt ꝙ ſint plana vel ꝯcaua. nã non q̊cũqꝫ mõ expulſus aer fac ſonũ. ſꝫ oꝫ aerẽ ꝑcuſſum reſilire ſic̃ reſilit pilla ꝑcuſſa ad terrã. nã cũ vnũ coꝛ⁹ planũ ꝑcutit̃ ad aliđ corp⁹ planũ ꝑcuſſuꝫ ñ cedit aeri illi quẽ coꝛ⁹ v̾berãs pellit ⁊ mouet: ⁊ ñ cedẽdo ei fac aerẽ illũ ſaltare ⁊ reſilire cũ q̃dã violẽtia ſic̃ qꝛ terra nõ cedit pille. ſi pilla ꝑcutit̃ ad terrã oꝫ eã ſaltare ⁊ reſilire. igr̃ vt fiat talis ſaltatio ⁊ talis reſilitio aeris: oꝫ eẽ planũ ⁊ regulare qđ ꝑcutit̃: vl̃ oꝫ ipꝫ eẽ ꝯcauũ: qꝛ ⁊ in ꝯcauo hꝫ fieri talis ſaltatio ⁊ talis reſilitio: qꝛ vt ſupra dicebat̃ nõ potente aere exire a ꝯcauis faciũt ꝯcaua ex repcuſſiõe multos ictus poſt ꝑmũ. 3°. in ſono ſunt cõſideranda corꝑa expellentia aerẽ ⁊ q̃ꝫtum ad ħ q̃ꝫto corpora ſunt magis ⁊ magis tremẽtia magis ſonãt. nã ſicut chorda ma

gis extēsa q̄z ꝑcussa magis tremit ⁊ dat pluresictus. ideo ꝑl'ti⁹ sonat: sic corpora bñ tremētia ex ꝑcussiōe facta in eis plures ictus faciūt in aere: ⁊ fit ibi alior sonus. si aūt q̄rat̄ q̄ corpora sunt illa q̄ magis tremūt: vt cōiter ponit̄ aer qui ēst de ꝯpōne corpoꝝ si sit in eis bñ disposit⁹ corpa illa hñt banū sanū: cuiusmodi sunt argētū ⁊ es. corpa vo magis acce̅dētia ad nāz terrestrē ⁊ min⁹ hñtia de aere in ꝯpone sui pei⁹ sonāt: vt pꝫ in plūbo. pꝫ igiť q̄ corpora meli⁹ sonāt. nā dura meli⁹ sonāt q̄z nō dura: ⁊ regularia: vt plana ⁊ ēt ꝯcaua melius sonāt q̄z nō regularia: ⁊ tremētia ⁊ hñtia bñ dispositū acrē. q̄ est de cāpone sui meli⁹ sonāt q̄z q̄ nō sunt talis. vbi aūt aīa ista ꝯcurrūt ꝙ sint corpa dura regularia. ⁊ bñ sonora resultat ibi optimus sonus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Multa aūt aīaliū z vocē non hñt: vt que sunt sine sanguine: ⁊ sanguinē hñtiū pisces hoc rationabilr: siqdem aeris motus sonus est.

¶ Ondit ꝙ repcussio illa q̄ ē vox est respirati aeris. h pꝫ p h: q̄z nā hñt vocē nisi respirātia. duo ḡ fac̄. q̄z p̄ ostēdit sola respirātia hr̄e vocē. 2⁹ remouet q̄ndā cauillationē de qbus dā piscib⁹ nō respirātib⁹ q̄ videnť hr̄e vocē ibi: ¶ Sꝫ q̄z dicūtur. Dic̄ ḡ. ꝙ multa aūt de nūero aīaliū vocē nō hñt vt illa q̄ sūt sine sanguīe: ⁊ pisces q̄ sunt de nūero hñtiū sanguinē. sup. nō hñt vocē: ⁊ h rōnabilr̄ si qdē son⁹ q̄ est vox ē aeris motus: aeris sup. respirati. ¶ Notādū ēt ꝙ sic p̄ p̄maz ptez vbi ꝓbabat̄ ꝙ sola aīata hñt vocem habebat̄ ꝙ vox eēt son⁹ factus ab aīa sic per hanc ptem vbi ostenditur ꝙ sola respirantia habent vocē: habetur scđa pars diffōnis vocis. vꝫ. ꝙ vox ē son⁹ aeris respirati. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Sꝫ qui dicunť vocare: vt qui in Alcheleo sonant branchis: aut quodā altero huiusmodi.

¶ Remouet q̄ndā cauillationē poteꝫ fieri circa p̄dicta dicta. ꝙ si pisces q̄ dnr̄ vocare. i. hr̄e vocē: vt illi q̄ sūt in achelco. i. in illo flumīe vt sonat alia lr̄a: sonāt brāchis. aut quodā alio mō h̄ꝫ istro. q. d. ꝙ pisces ⁊ oīa nō respirātia carēt voce. ⁊ si videant̄ aliq̄n hr̄e vocē h ē: q̄z cū brāchis vel cū aliquo alio istro faciūt sonū silēz voci. ¶ Deide cū dicit.

¶ Cō. 88 ¶ Vox aūt sonus aīalis est: ⁊ nō qualibꝫ parte. Sꝫ q̄m oē sonat verberāte aliquo: ⁊ ad aliqd in aliquo. Hoc aūtē aer: rōnabiliter vtiq̄ vocabunt hec sola queciq̄ suscipiunt aera.

¶ Venat̄ tertiā ptē vel pticulā diffōnis vocis. vꝫ. ꝙ vox ē son⁹ respirati aeris nō in q̄lꝫ pte: q̄z aer respirat⁹ nō ad q̄libet ptē trahit̄: sꝫ fit h̄ꝫ tract⁹ ad aliquā ptez determinatā: vt ad pulmonē ⁊ cor. circa h aūt duo fac̄. q̄z p̄ facit q̄d dcm̄ ē. 2⁹ q̄z mētionē fecerat de aere respirato: ostēdit quō nā vtitur h̄ꝫ respirato aere ibi. (aere. iā. n.) Dic̄ ḡ. ꝙ vox āt ē son⁹ aīalis sup. respirātis ⁊ nō q̄libꝫ pte. i. nō ad q̄libꝫ ptē respirāt̄ h̄ꝫ aer nec ad q̄libꝫ ptē fit attractio h̄ꝫ aeris respirati: sꝫ h̄ꝫ attractio fit circa pulmonē ⁊ cor. addit aūt ad confirmationē h⁹ dicti. vꝫ. ꝙ oꝫ aerē eē respiratū: vt fiat vox dicēs: ꝙ sonat. i. fit son⁹ v̄berāte aliq̄ ⁊ ad aliqd ⁊ in aliq̄. h āt in quo fit h̄ꝫ reuerberatio ē aer. ⁊ q̄z sic ē rōnabilr̄ vtiq̄ h sola aīalia vocabūt q̄cūq̄ suscipiūt aerē. i. q̄cūq̄ respirāt. ¶ Nōn̄m aūt h q̄d dcm̄ ē ꝙ vox ē son⁹ aīalis nō q̄libꝫ pte p h ꝙ dicit nō q̄libꝫ pte itelligi posset vocalis arteria q̄ est organuꝫ vociferādi: sꝫ vt cōplete habeāt̄ pticule posite in diffōne vocis melius est vt exponat̄ de aere respirato ⁊ attracto nō ad q̄libꝫ ptē: sꝫ ad pulmonē ⁊ cor.

Dubitaret forte aliqs. q̄z illa tria q̄ phs tetigit. vꝫ. ꝙ son⁹ fit v̄berāte aliquo ⁊ ad aliqd et in aliquo nō videnť eē distīcta. nā aer ipse est illud q̄d verberat̄ ⁊ in quo verberat̄. ¶ Dōꝫ ꝙ ad vocē cōcurrūt tria. vꝫ. aīa v̄berās ⁊ vocal̄ arteria ad quā h̄ꝫ fit reuerberatio. ⁊ ēt aer in quo fit h̄ꝫ reuerberatio. ita tñ ꝙ aer fungiť vice duoꝝ. nā aer est illō q̄d v̄berat̄ ⁊ q̄d repcutit̄ ad vocalē arteriā: ⁊ ēt est mediuꝫ in quo fit talis reuerberatio: q̄d in multis alijs ꝯtigit. nā si ducat̄ virga p aerē ibi aer resistet virge ⁊ hēbit se tanq̄z aliqd ꝑcussuꝫ ⁊ ēt habebit se vt me^m in qua ex h̄ꝫ percussione generat̄ sonus duplr̄: itaq̄ poterit legi littera phi. p̄mo. vt li aliqd ⁊ in aliquo exponat̄ de aere alr̄ ⁊ aliter accepto. naꝫ ipē aer se hꝫ vt aliqd ꝑcussuꝫ ⁊ vt mediū in quo fit sonus. est ḡ sensus. ꝙ fit sonus v̄berāte aliquo. i. aīa: ⁊ aīa dico verberante aliqd. i. aereꝫ: ⁊ in aliquo. i. in aere vel possumus exponere: vt p li aliqd itelligatur vocalis arteria: ⁊ per li aliquo itelligatur aer. est ḡ sensus ꝙ ad sonū qui est vox ꝯcurrit aliquid verberās vt aīa ⁊ aliqd sup. ad q̄d verberat̄ vt vocalis arteria ⁊ h̄ꝫ reuerberatia fit in aliquo. i. in aere. quā aūt in sonis alijs a voce ꝯcurrūt ibi h tria. vꝫ. ꝙ fit ibi aliqd v̄berās ⁊ aliqd q̄d verberatur ⁊ aliquid in quo fit v̄beratio videre non est difficile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Iaꝫ. n. aere respirato vtiť natura in duo opera: sic ligua ⁊ in gustū: ⁊ in locutionē. Duoꝝ qdē gustus neclus ē. vñ ⁊ in plurib⁹ iest: interpretatio aūt est ꝑp bñ esse. Sic ⁊ spū: ⁊ ad calorē interiorē tanq̄z necessariū. Causa aūt in alteris dicta est: ⁊ ad vocē vt sit q̄d bene.

¶ Q̄z fecerat mentionē de aere respirato ostēdit quō natura vtiť h̄ꝫ aere dicēs: ꝙ iam respirato aere vtiť nā in duo opera: sicut lingua vtiť in duo opa in gustum ⁊ locutionē: quoꝝ qdem gustus est quid necium. vnde ⁊ pluribus iest interpretatio aūt. i. locutio est ꝑpter bene esse. sic ⁊ spiritu. i. aere respirata vtiť nā in duo apera: quaꝝ vnū est necessariū aliud ad bene esse. nam ad calorē iteriorē temperendū vtitur nā aere respirata tanq̄z ad id q̄d est neciuꝫ. cā āt quare h sit necium dicta est in alteris. i. in libro de inspiratione ⁊ respiratiōe: ⁊ vtitur ēt nā aere respirato ad vocem nō sicut ad neciuꝫ: sꝫ sicut ad bene esse. ¶ Notādū aūt ꝙ nec oīa aīalia loquunť: nec ēt aīa hñt gustū. sunt. n. aliqua aīalia imperfecta: qb⁹ inest tactus tm̄. talia eni in suscipiēda alimētū nō ꝑcipiunt dr̄ias gustabiliū: sꝫ tangibiliū delectant̄ tñ talia in suscipiēda alimentū: sicut delectat̄ sensus tactus cū ꝯiungit̄ tangibili ꝯuenienti. nec gustus ḡ nec locutia inest oībus aīalib⁹. verū q̄z gustus magis est necessarius ⁊ magis facit ad esse: locutio aūt magis ad bñ eē: iō dictū ē ꝙ gustus inest plurib⁹ aīalib⁹ q̄z locutio.

Dubitaret forte aliqs. vtꝝ locutio sit hoī nālis. videt̄ ꝙ sic: q̄z si nā vtiť ligua i dua apa: in gustū ⁊ locutionē: sic vtiť aere respirato ad duo opa. ad refrigeriū calōis ⁊ ad vocē oꝫ ꝙ gustate ⁊ loq̄ sint opa nature: sꝫ opa nr̄e sunt nālia. oꝫ ḡ ꝙ loq̄ sit qd nālc. ¶ P̄. hꝫ phꝫ p̄ politi. hoī sermonē nā dedit: sꝫ id q̄d dat̄ alicui a nā ē nāle. ḡ ⁊c. ¶ In ꝯriū ē q̄d scribiť p̄ ꝑyermēias. vbi dr̄ ꝙ queadmōꝫ nec lr̄e oīb⁹ eedē: sic nec eedē voces. vult ḡ ibi phs ꝙ lr̄e ⁊ voces sint ad placitū: loq̄ itaq̄ ad placitū erit. nō a nā. ¶ Dōꝫ ꝙ aliqd aliq̄n vlr̄ sumptū ē nāle: q̄d tñ hꝫ spālē ꝯsiderationē ē ad placituꝫ. vt punire fures ē de iure nāli: sꝫ tñ punire h mō vel illo eos: vt p suspēdiuꝫ: vel per trūcationē capitis ē ad placitū: ⁊ q̄z nālia sť eadē apd oēs: q̄ vo sūt ad placitū diuersificant̄: ide ē ꝙ apud oēs puniūtur fures: sꝫ apud oēs nō puniunť eodē mō. sic ḡ punire fures ē de iure nāli: punire tñ eos sic vel sic: est de iure positiua: sic loq̄ ⁊ hr̄e s'monē ē hoī nāle: sꝫ loq̄ h ydioma vel illud ē p artē ⁊ ad placitū. dr̄. n. nālia illa ad q̄ hēmus nālē ipetū. q̄lꝫ. n. hō hꝫ nālē ipetū vt loq̄tur: ⁊ vt exp̄mat p sermonē ꝙ mēte ꝑcipit: sꝫ ꝙ talis exp̄ssio vel talis locutia fiat p h v̄bū vel p illud h adinuētū ē p artē ⁊ ad placitū. in-

de eſt q̄ oēs hoīes loquūt̄ᷣ: q꞉ loqui eſt quōdāmō nāle: ſꝫ nō oēs loquūt̄ hꝫ ydioma vel illō: q꞉ ſic vel ſic loq nō ē nāle: ſꝫ ad placitū. Argumenta autē pro ꝛ contra ſoluta ſunt per iam dicta. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.89. ¶ Organū autē reſpiratiōis vocalis arteria eſt. Cui⁹ autē cā hec ꝑs eſt pulmo. hac.n.pte plus habēt calorē pedib⁹ gradiētia alijs: indiget aūt reſpiratiōe: ꝛ circa cor locus primi⁹. Unde neceſſe eſt interius reſpirāte ꝛ ingredi aerem.

¶ Uenat̄ qrtā ꝑticulā poſitā in diffōne vocis. vꝫ. q̄ ꝑcuſſio q̄ eſt vox fit ad vocalē arteriā vel fit ad organū: qđ dr̄ vocalis artaria dicēs: q̄ organū aūt reſpirationis ē vocalis arteria h⁹ reſpiratiōis cā eſt hꝫ pars. vꝫ. pulmo. q꞉ hac porte. i. circa pulmonē gradiētia pedibus pl̄s hn̄t calorē alys. ꝛ ſubdit q̄ idiget aūt reſpiratiōe. ſup. plmo. ꝛ addit q̄ ꝛ circa cor eſt loc⁹ ꝑmus ſup. caloris. vn̄ neceſſe ē interius reſpirāte igredi aerē refrigerātē calorē illū. ¶ Nōn^m āt q̄ pulmo ē ꝑpinquus cordi: ꝛ q꞉ circa cor ē ꝑmus loc⁹ caloris nō ſolū cor: ſꝫ ēt pulmo q ē circa cor indiget aere reſpitato ad tēperādū calorē illū. ¶ Nōndū ēt q̄ ꝑ h⁹ ſpirationē ꝛ reſpirationē imitit̄ aer fridus ꝛ expellit cal's: ſꝫ ſm̄ ꝯment. hꝫ ē ꝑꝑ aliud ꝛ aliud: q꞉ q̄ extrahat̄ aer imiſſus hꝫ ē ꝑꝑ pulmonē: ſꝫ q̄ imittat̄ aer recens ꝛ fridus hꝫ eſt magis ꝑpter cor. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.90. ¶ Quare ꝑcuſſio reſpirati aeris ab aīa: q̄ eſt in his partibus ad vocalē arteriam vox eſt.

¶ Cōcludit diffōnem vocis tāq̄ venatā. circa qđ duo fac. q꞉ ꝑ facit qđ dcm̄ eſt. 2° manifeſtat qđdā qđ erat dubiū in diffōne ꝑtacta ibi. (Non.n.oīs.) ſunt aūt q̄tuor declarata circa diffōnē vocis. ꝑ. q̄ vox eſt reꝑcuſſio facta ab aīa. 2° q̄ h⁹ reꝑcuſſio eſt reſpirati aeris. 3° q̄ ille aer reſpirat̄ circa has ptes: vt circa pl̄monē ꝛ cor. 4° q̄ reꝑcuſſio h⁹ aeris reſpirati fit ad vocalē arteriā. hꝫ ē ḡ qđ ait dicēs. q̄re vox ē reꝑcuſſio reſpirati aeris facta ab aīa: q̄ reꝑcuſſio vl' q̄ reſpiratio eſt in his ꝑtibus ad vocalē arteriā. ¶ Nōn^m aūt ſm̄ quoſdā hꝫ qđ dr̄. q̄ eſt in his ꝑtibus. exponēdū ē de aīa. dn̄t.n. q̄ vox ē reꝑcuſſio facta ab aīa q̄ aīa eſt in his ꝑtib⁹. i. circa cor. nō q̄ aīa nō ſit i q̄lꝫ pte corꝑis: tn̄ q̄tū ad aliqđ op⁹ vt q̄tū ad motū: aīa ꝑncipalr̄ vr̄ eē in cōde. meli⁹ ē tn̄ vt li q̄ referat̄ ad reꝑcuſſionē vel ad reſpirationem: vt dicat̄ q̄ vox eſt reꝑcuſſio reſpirati aeris facta ab aīa ad vocalē arteriā q̄ reſpiratio fit in his ꝑtibus. i. circa has ptes: vt circa pulmonē ꝛ cor. nā aer reſpiratur ꝛ attrahitur per virtutē aīe ad pulmonē ꝛ cor: ꝛ ille aer ſic reſpirat⁹ ꝛ repercuſſus ad vocalē arteriā facit vocē. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Nō.n.oīs aīalis ſon⁹ vox ē: ſic̄ diximus. Eſt enī ꝛ ligua ſonare: ꝛ ſic̄ tuſſientes: ſꝫ oꝫ aīatū eſſe verberās: ꝛ cū imaginatione aliq̄. Significatiuus.n. q̄daꝫ ſon⁹ ē vox: ꝛ nō reſpirati aeris ſic̄ tuſſis: ſꝫ iſto v̄berat eū q ē i arteria ad ipam.

¶ Manifeſtat qđdaꝫ qđ erat dubiū in diffōne ꝑdicta. dixerat.n. q̄ vox eſt reꝑcuſſio facta ab aīa qđ ꝑbauerat ꝑ hꝫ q̄ vociferare ꝯpetit reb⁹ aīatis: ſꝫ q꞉ nō q̄cq̄d ꝯpetit reb⁹ aīatis eſt ab aīa vt aīa eſt: iō ſpālē rōnē vult aſſignare quō ſonus q eſt vox eſt ab aīa ſꝫ q̄ h⁹. circa qđ tria facit. q꞉ ꝑ fac qđ dcm̄ eſt. 2° qđ dixerat ꝑbat ꝑ qđdaꝫ ſignū. 3° ꝯcludit ex iā dcis piſces nō hr̄e vocē. 2ª ibi. (Signū aūt.) 3ª ibi (Manifeſtū aūt.) dicit ḡ. q̄ nō oīs ſon⁹ aīalis eſt vox ſic̄ dixim⁹. i. ſic̄ pōt patere per iaꝫ dicta. nā eſt. i. cōtingit ſonare ligua ſicut tuſſiētes faciunt ſonū. tn̄ h⁹ ſonus nō eſt vox: ſꝫ opꝫ ad hꝫ q̄ fiat vox eē verberās aīatū: ꝛ cuꝫ imaginatiōe aliq̄ oꝫ fieri talē reuerberationē: q꞉ vox eſt q̄dam ſonus ſignificatiuus. ꝛ nā eſt vox reſpirati aeris ſic̄ tuſſis. ſꝫ aīa cū vult vociferare vtitur iſto aere reſpirato ꝛ mediante eo verberat cū aerē qui eſt in arteria ad ipſam arteriā: qđ faciendo facit vocem. ¶ Notādū aūt q̄ nō quilibꝫ motus aīalis ē ab aīa ſm̄ q̄ h⁹: ſed ſolū motus ille qui fit ꝑ imaginatiōeꝫ ꝛ appetitū: vt ſi aīal: q꞉ graue per grauitatē deorſuꝫ rueret motus ille nō eſſet ab aīa ſm̄ q̄ h⁹: ſꝫ vt dcm̄ eſt motū factū ab aīa ſꝫ q̄ h⁹ ꝑ imaginationē ꝛ appetitū: oꝫ eſſe ſcm̄: ſic ēt nō q̄libet ſonus aīati eſt vox: nec eſt ab aīa ſm̄ q̄ h⁹: ſꝫ oꝫ ſonū qui eſt vox fieri per imaginationē aīe in determinatis partibus: hꝫ eſt ḡ qđ ꝯmē. ait q̄ vox eſt ſonus qui fit cū imaginatiōe ꝛ volūtate. implet̄ autē: vt ait iſta actio duabus virtutibus aīe: quarū vna eſt ꝯcupiſcibilis: altera imaginatiua. ¶ Notādū etiā q̄ eo ipſo q̄ vox fit per imaginationē ꝛ appetitum: opꝫ q̄ h⁹ ſonus ſit ab aīa ſm̄ q̄ h⁹ ſicut motus factus per appetitum ꝛ imaginationē opꝫ q̄ ſit ab anima ſm̄ q̄ eſt anima.

Dubitaret forte aliquis vtruꝫ vox ſit ſonus ſignificatiuus. Dōm q̄ ſm̄ quoſdaꝫ omnis vox eſt ſonus ſignificatiuus. vel nāliter vt illus: vl' ad placitum vt voces impoſite ad ſignificandū: ſed ſm̄ hūc modūꝫ non imus ad mentem philoſophi: nec ſaluamus dcm̄ vocem eſſe ſignificatiuam. nam hec vox buba non ſignificat naturaliter: nec ſignificat ad placitū: q꞉ non eſt impoſita ad ſignificandū aliquid. ¶ Sciēdū ḡ q̄ vox duplr̄ pōt ſignificare vt in nr̄is editiōibus dialecticis diffuſius diximus: vno enī mō vox ſignificat ſeipſaꝫ in imaginatiōe cōceptā: ꝛ hec ſignificatio eſt eſſentialis voci. naꝫ ſi quis ſine imaginatiōe ꝑcedente ſonū faceret: vt apparet in tuſſiēte h⁹ ſonus nō eſſet vox. Rurſus h⁹ ſignificatio ꝯpetens voci eſt eadē nō ſoluꝫ apud oēs hoīes: ſꝫ etiā apud bruta. nā q̄cunq̄ homo ꝑferret hanc vocē buba oporteret q̄ imaginaret̄ ipſaꝫ: nec aliter imaginat̄ eaꝫ vnus hō q̄ alius: immo ꝛ ſi brutū ꝑferret hanc vocē oporteret q̄ ſibi ſimileꝫ imaginationē formaret. alio mō per voces ſignificant̄ ipſe res vel ipſe rōnes rerū in mente formate: ꝛ talis ſignificatio nō eſt eſſentialis voci: ſꝫ eſt ad placitū: ꝛ nō ē eadē apđ oēs. pꝫ itaq̄ quō omnis vox eſt ſignificatiua ꝛ quō nō. nā oīs vox ſignificat ſeipꝫ in imaginatiōe ꝯceptā vel ꝑ imaginationē apꝑhēſaꝫ: nō tn̄ oīs vox ſignificat rē vel aliquā rōnē rerū in mēte formatā: q꞉ nō oīs vox ē ſic impoſita ad ſignificādū. ex hꝫ āt patet e pt itētio ph̄i. vult.n. q̄ q꞉ oīs vox ē ſon⁹ ſignificatiu⁹: vt q꞉ ſignificat ſeipaꝫ ꝑ imagiatōeꝫ apꝑhēſā. iō oꝫ vocē fieri cū q̄dā imagiatōe: ꝛ q꞉ q̄ fit ꝑ imaginationē eſt factū ab aīa. iō ſi fiat vox oꝫ aīatū eē v̄berās ꝛ oꝫ eā ab aīa eſſe factā. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Signū āt ē nō poſſe vocare reſpirātē: neq̄ expirantē: ſꝫ detinētē: mouet.n. iſto retinēs.

¶ Probat hꝫ ꝑ ſignū di. ſignū aūt. ſup. q̄ oporteat vocē fieri cū imaginatiōe q̄dā ē nō poſſe vocare reſpirātē. i. aereꝫ attrahētē nec expirātē. i. aerē emittētē: ſꝫ detinētē. nā retinēs aerē iſto aere retēto mouet ad formatiōeꝫ vocis: ꝛ fac vocē. ¶ Nōn^m āt q̄ hō nālr̄ ad refrigeratiōeꝫ cordis aerē attrahit ꝛ imittit. ſi āt ꝑ aliqđ tp̄s retinere debeat aerē attractum: oportet q̄ hoc fiat per imaginationem ꝛ appetitum: q̄re ſi ad formationē vocis opꝫ aerem aliq̄liter retinere ad h⁹ formationē: oꝫ ꝯcurrere imaginationē ꝛ appetitum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifeſtū āt: ꝛ q꞉ piſces ſine voce: nō.n. habēt guttur: hāc āt ptē nō hn̄t: q꞉ nō recipiūt aerē: neq̄ reſpirant. Sed q dicunt ſic: peccāt: ꝑpter quā igit̄ cām: altera ratio eſt. Cō.91.

¶ Ex his q̄ dixerat ꝯcludit piſces nō hr̄e voceꝫ di. manifeſtū āt q꞉ ꝛ piſces ſine voce ſunt: q꞉ n̄ hn̄t gutt̄. hāc āt ptē. i. guttur nō habent. q꞉ nō recipiunt aereꝫ neq̄ reſpirant: ſꝫ qui dn̄t ſic q̄ piſces reſpirāt peccāt: ꝛ ſubdit q̄ ꝑpter quā

Igit̃ cãm ſup. piſces nõ reſpirãt altera rõ eſt. i. nõ eſt pn̄tis ſpeculationis. pertinet eniʒ hoc ad librũ de animalib⁹ vt cõmen. ait. ¶ Notandũ aũt hec tria tacta adaptari poſſe ad tria q̄ue de voce ſunt dicta. naʒ ꝑ hoc ꝙ vox nõ ſit ſine imaginatiõe opʒ ꝙ vox ſit facta ab aĩa. per hoc vero ꝙ oʒ aerẽ reſpiratum tenere vt vocem faciamus oportet ꝙ vox ſit reſpirati aeris. vlterius quidem quia nõ habentia guttur vel non habentia vocalem arteriam non ſpirant opʒ ꝙ repercuſſio illa qua fit vox: fiat ad vocalez arteriã. ¶ Aduertendum tamen ꝙ q̃ntũcũq; hic ſic adaptet̃ lr̃a tamen eſt cõtinuãda mõ quo diximus.

Cõ.92 De odore aũt ⁊ olfatibili minus bene determiabile eſt dictis. Non. n. manifeſtuʒ eſt q̃le qd̄ ſit odor qd̄ ſon⁹: aut viſibile: vtrum lumen.

¶ Poſtq̃ phus determinauit de viſibili ⁊ de audibili. in parte iſta determinat de odorabili. In omni aũtẽ ſenſibili eſt tria cõſiderare. vʒ. obm mediuʒ ⁊ organũ. in determinando ergo de odorabili tria facit. q̃ꝛ p̄mo determiat de ipſo odorabili ſiue de ipſo obto. ſcḋo determinat de ipſo medio. ⁊ tertio determiat de ipſo organo. 2ª ibi (Eſt autẽ olfatus) tertia ibi. circa fi. ca. (eſt aũt odor) Circa p̄mam tria facit. q̃ꝛ p̄mo oſtendit eſſe difficile bene determinare de odorabili ſiue de ſpēb⁹ odoris. ſcḋo docet ſumere ſpēs h9. 3º declarat q̃uo nõ odorabilia cõparant̃ ad odoratuʒ. 2º ibi (Videt̃ aũt ⁊ analog.) 3ª ibi (Adhuc aũt) Circa p̄mũ tria facit. q̃ꝛ p̄mo ꝓponit qḋ intendit ⁊ oſtendit eẽ rationabile qḋ ꝓpoſuit. ſcḋo aſſignat cãm dicti. tertio qḋ dixerat manifeſtat ꝑ ſimile. 2ª ibi (Cauſa aũt eſt) tertia ibi (rõnabile aũt) Dicit ergo ꝙ de odore aũt ⁊ de olfatibili. i. de odorabili minus bene determiabile eſt a nobis. nõ. n. poſſumus bene determinate nec determiate cognõſcere ipſa odorabilia vel ipſos odores: ⁊ eſt rõ dicti. q̃ꝛ nõ manifeſtũ eſt nobis q̃le qd̄ ſit odor: ſic mãifeſt⁹ ẽ nob ſon⁹. ⁊ ſic mãifeſtũ ẽ viſibile qd̄ ſit vt; lum aut color. Deiñ cũ dic.

¶ Cauſa aũt eſt: q̃ꝛ ſenſũ hũc nõ habem⁹ certũ: ſed priorẽ m̃ltis aĩalib⁹. Praue. n. odorat hõ: Et nihil odorat odorabiliũ ſine letitia: ⁊ triſtitia: ſicut nõ exñte certo eo qḋ ſentimus.

¶ Aſſignat cãm dicti. 9tinuet̃ aũt ſic. hñ dico ꝙ nõ ita determinate cognoſcim⁹ odorẽ ſic cognoſcim⁹ ſonũ ⁊ ſic cognoſcim⁹ alia ſenſibilia. cã aũt eſt. q̃ꝛ hũc ſenſum. i. odoratuʒ nõ habem⁹ certũ ſicut hẽm⁹ alios ſenſus: ſʒ peiorẽ habemus odoratũ m̃ltis aĩalib⁹. q̃ꝛ hõ praue odorat ⁊ nihil odorabiliũ odorat ſine letitia ⁊ triſtitia. ſic nõ exñte certo eo qḋ ſentim⁹. i. odoram⁹. ¶ Notãdũ aũt ꝙ orit̃ delectatio ⁊ letitia ex cõiũctiõe 9uenientis cũ 9uenienti: dolor vo ⁊ triſtitia ex 9iunctiõe diſcõuenientis cũ diſcõuenienti. q̃re qñ id qḋ nobis 9iungit̃ valde 9uenit orit̃ inde letitia: qñ valde diſcõuenit orit̃ ĩde triſtitia. letitia itaq; ⁊ triſtitia oriunt̃ ex exteriorib⁹ ſenſib⁹. vt ex valde 9uenientib⁹ ⁊ valde diſcõuenientib⁹. nã modicũ 9ueniẽs vel modicũ diſcordãs nõ ꝓpe cãt nec letitiã: nec triſtitiã. igit̃ nõ ſentire niſi cũ letitia ⁊ triſtitia idẽ eſt qḋ non ſentire niſi extrema ſenſibilia. vl̃t ḡ phs ꝙ hõ praue odorat ⁊ ꝙ nõ ẽ ei certũ illḋ qḋ ſentit ꝑ odoratũ. q̃ꝛ ñ odorat ſine letitia ⁊ triſtitia: ideſt nõ percipit per odoratũ niſi extrema odorabilia: cuiuſmodi ſunt fortes odores.

¶ Dubitaret forte aliqs. vtruʒ alijs aĩalib⁹ poſſint eſſe note ſpẽs odoris q̃s hõ nõ poſſit ꝑcipere. ¶ Dõm ꝙ hõ pl̃s hʒ de cerebro ſᷓm q̃ntitatẽ ſuam q̃ cetera aĩalia. ⁊ q̃ꝛ cerebrũ ẽ frigidũ ⁊ humidũ carũcule ille q̃ ſũt organũ odorat⁹: eo ꝙ ſint ꝓpinq̃ cerebro ĩfrigidant̃ ⁊ efficiunt̃ hũide: qḋ ẽ 9 rõnẽ boni odoratus. nã tũc organũ odoratus eſt hñ diſpoſitũ qñ eſt calʒ ⁊ ſiccũ. q̃ꝛ vt cõiter ponit̃: tũc hñ diſpoſitũ eſt organuʒ qñ ꝓportionat̃ obo. 9ſtat aũt ꝙ odor cauſat̃ ex calo ⁊ ſicco. q̃ꝛ odor ẽ paſſio ſicci: ſic ſapõ hũidi: ſic ĩfra dicet̃. magnitudo ḡ cerebri in hoĩe: q̃ꝛ hʒ hũectate ⁊ ĩfrigidate organum odorat⁹ facit hominẽ praue odorare: ꝙ aũt hõ ſic habeat prauuʒ odoratũ ꝙ multe ſpẽs odorũ ſint ei ignote vt poſita qḋ querebat pʒ experimẽto. videt̃. n. ꝙ canes docentur ꝑ odorẽ latronẽ ĩuenire: qḋ illo mõ 9tingit: q̃ꝛ q̃libʒ hõ aliq̃ mõ diuerſificat̃ in hũoribus ⁊ in 9pl̃one ab alijs hoibus: ĩmo ꝓꝑ hãc diuerſitatẽ videm⁹ ꝙ pediculi gñati ex humorib⁹ vni⁹ hoĩs ſũnt q̃ſi venenoſi alteri hoĩ: ꝓꝑ hanc aũt diuerſitatẽ 9pl̃onũ ⁊ hũoꝝ 9tingit ꝙ vapores ſpũs ⁊ fumi exeũtes ex corꝑe vni⁹ hoĩs ſĩt valde diuerſi ab alijs q̃ exeũt ex corꝑe alteri⁹. ⁊ q̃ꝛ odor ẽ q̃dã fumalis euaporatio: vt declarari hʒ in libro de ſenſu ⁊ ſenſato: ſic q̃libʒ hõ q̃dã mõ hʒ ꝓprios fumos ⁊ ꝓp̄os vapores. ſic ẽt hʒ ꝓp̄os odores. canis ḡ duci⁹ ad locũ vbi 9miſſũ ẽ furtũ ſi ſit recẽter fcm̃ ꝑcipit odorem ipſi⁹ furis q̄ acceſſit ad locũ illuʒ: ⁊ poſt odorẽ illũ ꝑgit donec illũ hoĩeʒ ĩueniat. ⁊ ẽ ſil̃e. 9tigit. n. ꝙ aliq̄ canes dñr canes ſanguis ſeq̄ntes ceruũ vl̃ aliquã aliã beſtiã vulneratã. accidit. n. ceruũ illũ vulneratũ quẽ canis iſeq̄t̃ ire ꝑ magnũ ſpaciũ ꝙ nullũ emittit ſãguineʒ. tũc ḡ canis nõ p̄t illũ iſeq̄ ꝑ ſãguinẽ ſʒ iſeq̄t̃ ꝑ odorẽ. ⁊ q̃ꝛ ꝑ viã illã ꝑ quã trãſiuit ceru⁹ vl̃nerat⁹ m̃lti alij trãſiert ⁊ tñ canis nõ iſeq̄t̃ niſi ceruũ illũ vl̃neratũ quẽ icepit iſeq̄. nõ. n. vadit poſt odorẽ alioꝝ ceruoꝝ: qḋ eẽ nõ p̄t niſi q̃ꝛ canis nõ ſolũ cog̊ſcit odorẽ cerui ab odorib⁹ aliaꝝ beſtiaꝝ: ſʒ ẽt cog̊ſcit odorẽ h⁹ cerui ab odorib⁹ alioꝝ ceruoꝝ: ſic canis ĩueniẽs latronẽ cog̊ſcit odorẽ h⁹ hoĩs ab odorib⁹ aliorum hoiuʒ. pʒ igĩt ꝙ praue odorat hõ: q̃ꝛ has ſpãles dr̃ias odoꝝ nõ cog̊ſcit. ⁊ maxĩe h⁹ dr̃ias in via ꝑ quã tranſierat odorabile: niſi eẽt qd̄ valde fetidũ: nullo⁹ poſſet hõ ꝑcipe. hñ igit̃ dcm̃ ẽ ꝙ hõ praue odorat. q̃ꝛ nõ odorat ſine letitia ⁊ triſtitia. i. nõ percipit niſi extrema odorabilia. illas autẽ dr̃ias odoꝝ quas percipiũt canes ⁊ multa alia aĩalia hominem ĩpoſſibile eſt ꝑcipere. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Rationabile aũt ſicut ⁊ fortes oculis colores ſentire: ⁊ non per manifeſtas ipſis eſſe differentias colorum niſi terrentiuʒ ⁊ nõ terrentiuʒ: ſic autem ⁊ odores hominum genus. Cõ. 93.

¶ Qḋ dixerat mãifeſtat ꝑ ſil̃e dicẽs. ꝙ rõabile ẽt ſic ⁊ fortes ocul'. i. hñtes fortes ocl'os vt piſces ſic eos 9tigit ſẽtire colores ⁊ nõ eẽ ipſis ꝑ mãifeſtas dr̃ias coloꝝ niſi terrẽtiũ ⁊ nõ terrẽtiũ. ſic ⁊ gñatio hoiuʒ ꝑcipit odores. q̃ꝛ nõ ꝑcipit odores niſi terrẽtes vl̃ ñ terrẽtes. ¶ Nõnᵐ ẽt ꝙ phs idẽ ĩtelligit ꝑ ſentire cũ leti ª ⁊ triſti ª. ⁊ ꝑ ſentire dr̃ias odoruʒ terrẽtiũ vl̃ nõ terrẽtiũ: vult. n. ꝙ ſicut piſces hñtes duros oculos nõ ꝑcipiũt niſi colores terrẽtes vel nõ terrẽtes. i. colores extremos. ſic hõ nõ ꝑcipit niſi odores terrẽtes vl̃ nõ terrẽtes: q̃ꝛ nõ ꝑcipit niſi odores extremos. ¶ Nõnᵐ ẽt ꝙ ſic piſces male vidẽt. q̃ꝛ hñt ita duros oculos vt magis videant̃ hr̃e lapides q̃ oculos: ꝓꝑ qḋ non põt iprimi ibi ſpecies viſibilis: ſic homo male odorat. quia carũcule ille propinque cerebro ita indurantur: propter frigiditatem cerebri: vt non bene poſſit imprimi ſpecies odorabilis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Videt̃ eniʒ ⁊ analogiã hr̃e ad guſtum: ⁊ ſil̃r ſpẽs humoruʒ cũ his que ſunt odoris.

¶ Docet ſumere ſpecies odorũ. ¶ Ad cuius euidẽtiã ſciẽdum ꝙ ſi aliqua ſunt nobis icerta: ⁊ illa habeãt analogiã ⁊ ſimilitudinem cũ rebus certis ſumẽde ſunt differentie incertorum ſᷓm dr̃ias certoꝝ. quare cũ odores ſint nobis incerti. guſtabilia vero ſint nobis certa: q̃ꝛ odores habẽt

analogiā cū ſpeciebꝰ guſtabiliū ſumende ſunt dr̄ie odoꝝ ẜm dr̄ias ſapoꝝ. tria ergo facit p̄hus. qꝛ primo ait ꝙ ſpēs odoris habēt analogiā ꝛ ſimilitudinē cū ſpēbus ſaporis. ſcd̄o ꝓbat ꝙ ſpēs ſapoꝝ ſunt nobis certe. tertio qꝛ penes certa ſunt ſumenda incerta docet ſumere ſpēs odoꝝ ẜm ſpecies ſaporuȝ. ſcd̄a ibi (Sȝ certiorē habemus guſtū.) tertia ibi (Eſt autem ſicut humor) Dicit ergo ꝙ odoratꝰ videtur habere analogiā ad guſtū. ꝛ ſilr̄ ſpēs humoꝝ .i. ſaporuȝ habēt quādam analogiā. ꝛ ſilitudinē cū his q̄ ſūt ſpecies odoris. ¶ Deinde cum dicit.

Co. 94 ¶ Sed certiorem habemus guſtuȝ propter id qđ ipſe quidem tactus eſt: hunc autem habet homo ſenſum certiſſimum. In alijs deficit ab animalibus multis. Secundum autē tactum differenter certificat.

¶ Oſtendit ꝙ nos habemus certiorē guſtuȝ: qꝛ habemꝰ certiorem tactuȝ. ꝛ guſtus eſt qdaȝ tactus: duo ergo facit. qꝛ p̄mo facit qđ dictuȝ eſt. ſcd̄o ex certitudine tactus quē habet homo p̄ alijs aialibus cōcludit ip̄m prudentiſſimū eſſe aialium ibi. (Uñ ꝛ prudentiſſimū) Dicit ergo ꝙ certiorem habemus guſtum q̄ȝ alia aialia: ꝓpter hoc ꝙ ipſe guſtus eſt qdam tactus. ꝛ ſubdit ꝙ hunc aūt ſenſum .i. tactum habȝ homo certiſſimuȝ. in alijs .n. ſenſibus deficit hō a multis aialibus: ſed ẜm tactuȝ valde differenter certificat ab eis. qꝛ certiorē habȝ hunc ſenſum aialibꝰ alijs. ¶ Notandū aūt vim rōnis huius in hac conſiſtere. ꝙ ſi homo hȝ certum tactum: ꝛ guſtus ē qdaȝ tactus ſeqtur ꝙ habeat certum guſtuȝ: ſed odoratus cū hēat analogiā ad guſtum: de odorati quē habemꝰ incertuȝ certificati poterimus per guſtuȝ quē habemus certum ꝛ ſumēde erunt ſpēs odoris ẜm ſpēs ſaporis. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Unde ꝛ prudentiſſimuȝ animaliuȝ eſt. Signum autem in genere hominū ẜm ſenſuȝ hūc ingenioſos eſſe: ꝛ non ingenioſos: ẜm aliū aūt nullum. Duri enī carne inepti mente: molles autem carne bene apti ſunt.

¶ Quia dixerat hominē habere certum tactū ex certitudine ipſius tactus cōcludit ip̄m eſſe prudētiſſimū animaliuȝ dicens. vnde ꝛ prudentiſſimū animaliū eſt ſuple hō. ſignum aūt eſt ꝛ in genere hominum. qꝛ ẜm hunc ſenſum dicimus homines īgenioſos vel nō īgenioſos. ẜm nulluȝ aūt ſenſum aliū iudicamus de īgenio hoīuȝ niſi ẜm tactū qꝛ duros carne dicimꝰ ꝙ ſunt īepti mēte: ſȝ molles carne ſunt bene apti. ¶ Notādū aūt ꝙ id qđ videmꝰ in genere hoīum: vt id ꝙ videmus in aliq̄bus hominibus reſpectu alioꝝ hominū poſſumꝰ iudicare in oībus hoībꝰ reſpectu alioꝝ aialium. nā ſi homines hn̄tes bonū tactū ꝛ molles carnes ſunt prudētiores alijs hoībus. qꝛ tota ſpēs hūana in bonitate tactus excedit alia animalia: ſequit̄ ꝙ homo ſit prudentiſſimus aialium aliorum.

Dubitaret forte aliq̄s. vtrū bonitas tactꝰ faciat ad bonitatē intellectꝰ: ꝛ videt̄ ꝙ bonitas tactꝰ nihil faciat ad bonitatē intellectꝰ: vel ſi faciat aliq̄d ꝙ minus facit q̄ȝ alicuiꝰ alteriꝰ ſenſus: nā cū intellectꝰ ſit q̄d immāle ſequit̄ ꝙ quanto ſenſus eſt māl[i]or tanto minꝰ deſeruiat intellectui. ēt qꝛ tactus ē mālior ſenſibꝰ alijs bonitas tactꝰ minꝰ deſeruiet bonitati intellectus q̄ȝ bonitas alioꝝ ſenſuum. ¶ P̄. hoīes dicūtur boni tactus ꝛ bene diſpoſiti mēte qui hn̄t molles carnes, ſed femīe cōiter molliores carnes hn̄t maribꝰ. eēnt ergo prudētiores viris: cuiꝰ oppoſitū ſcribit̄ p̄mo politicoꝝ. vbi dicit̄ ꝙ puer hȝ cōſiliū imperfectū. femina inualidū ſeruꝰ vo nihil hȝ cōſiliatiuū: q̄re ſi cōſiliū femine eſt iualiduȝ nō erunt femīe prudētiores viris: ſed īprudentiores. ¶ Dōm ꝙ actus actiuorum ſunt in patiente ꝛ diſpoſito. quāto enī patiēs eſt magis diſpoſituȝ tanto magis ꝑficit̄ ẜm formā quā recipit. ꝛ quāto magis ꝑficit̄ ẜm formam tanto magis pōt exercere opera cōpetētia illi forme vt ſi diſgregare eſt opus cōpetēs albedini quāto aliq̄d eſt magis diſpoſituȝ ad albedinē tāto magis perficit̄ ẜm formā albi. ꝛ per ꝯn̄s tanto magis diſgregat. bonitas ḡ tactus hȝ mōdū deſeruire bonitati mentis. qꝛ tactꝰ dȝ eſſe media ꝓportio tangibiliū. organū .n. tactꝰ nō pōt oīo denudatū eſſe a q̄litatibus ſenſibilibꝰ: attamē quanto illas q̄litates hȝ minus excellētes ꝛ minus extremas tāto ex ꝯn̄s in medio melius ꝑcipit alias q̄litates tangibiles. de rōne itaq̄ȝ bonitatis tactus eſt eſſe mediā ꝓportionē tangibiliū. inde eſt ergo ꝙ hō eſt melioris tactus q̄ȝ aialia cetera. qꝛ corpus humanū magis eſt redactū ad mediū: ꝛ miſcibilia in illo corpore ēt magis ſunt redacta ad mediū q̄ȝ in corporibus alijs. ſic ēt ꝛ inter ipſos hoīes hn̄tes corpꝰ redactuȝ magis ad mediuȝ ſunt meliores tactꝰ q̄ȝ alij. itaq̄ȝ ſi bonitas tactꝰ ꝓuenit ex eo ꝙ corpꝰ eſt bn̄ redactū ad mediū, corpꝰ aūt ſic redactū eſt bn̄ ꝓportionatū aīe ſeqtur ꝙ homines boni tactꝰ habeāt corpꝰ bn̄ ꝓportionatū aīe: ſȝ cuȝ mā eſt bn̄ ꝓportionata forme meliꝰ exercent̄ in ea actiones illiꝰ forme vt ſuperius dicebat̄. q̄re cū corpꝰ eſt bene diſpoſitū ꝛ ꝓportionatū aīe per ip̄m melius exerceri poterunt opera debita ipſi aīe. bn̄ ḡ intelligere ꝛ eſſe prudētem ꝛ ingenioſum cōuenit hoībus hn̄tibꝰ bonū tactū. qꝛ tales hn̄tes corpꝰ bn̄ ꝓportionatū aīe liberius poſſūt hȝ opera exercere. ¶ Qđ vo obijciebat̄. qꝛ ſenſus tactꝰ ē materialior ceteris petit̄ in argumēto qđ eſt in ꝯrio. argoit̄ enim oppoſitū nō ꝓpoſitū. nā qꝛ hȝ ſenſus eſt mālior ceteris ꝛ eſt fundamentū oīum alioꝝ ſenſuū habētes hunc ſenſum bonuȝ. ſequit̄ ꝙ habeant mām bn̄ diſpoſitam et corpꝰ bn̄ ꝓportionatū. q̄re ſicut opera artis faciliꝰ liberiꝰ ꝛ melius exercent̄ per organa bn̄ diſpoſita ꝛ bn̄ ꝓportionata ipſi arti. ſic opera ipſiꝰ aīe melius fiunt ꝑ corpꝰ bene diſpoſitū ꝛ bene ꝓportionatū ſibi. ¶ Qđ vo vlteriꝰ addebat̄ de mollicie mulierum. ¶ Dōm ꝙ mollicies carnis tūc oſ̄dit induſtriā mētis qn̄ arguit bonitatē tactus. dupliciter itaq̄ȝ q̄tū ad p̄ns ſpectat poſſūt aliq̄ habere molles carnes. p̄mo q̄deȝ ex bonitate ꝯplōnis: vt qꝛ hn̄t ꝯplexionē rarā ꝛ bn̄ diſpoſitā: ꝛ tūc ſunt boni tactus ꝛ bn̄ apti mēte. 2º hoc pōt ꝯtingere ex ſuꝑabūdātia fl'atis: ꝛ q̄ tales ſunt nō ſūt boni tactꝰ. qꝛ nō hn̄t q̄litates ſenſibiles bn̄ redactas ad mediū: ſunt ḡ tales male ꝯplōnis ꝛ mali tactꝰ: nec oȝ eos eſſe bn̄ diſpoſitos. talis ḡ ē mollicies carnis in mulieribꝰ. tales ēt ſunt multū flegmatici q̄ vident̄ molles carnes habere nec ſunt apti mente.

Alterius forte dubitaret aliq̄s. vtruȝ bonitas alioꝝ ſenſuū faciat ad bōitatē itell'9. ꝛ videt̄ ꝙ ſic. qꝛ ẜm p̄hȝ p̄mo meta. dato ꝙ ſenſus nō ſeruirēt nobis ad aliquā neceſſitatē vite. maxīe tn̄ diligeremꝰ illū ſenſoȝ q̄ eſt ꝑ viſuȝ. qꝛ plēs dr̄ias reꝝ nobis dēmōſtrat: ſed quāto ſenſus plēs dr̄ias reꝝ oſ̄dit tāto magis deſeruit ipſi intellectui bonitas. ḡ viſus maxīe faciet ad bonitatē ītellecꝰ. ¶ P̄. quāto ſenſus eſt magis diſciplinalis tāto magis vr̄ facere ad bonitatē mētis ꝛ ad bonitatē diſciplīe. ſȝ maxīe diſciplinat̄ ſenſus ē auditꝰ: vt p̄t patere ex p̄mo meta. ergo ꝛc̄. ¶ In ꝯrīu ē p̄hs q̄ ait ꝙ ẜȝ nullū aliū ſenſuȝ dicimꝰ hoīes eſſe īgenioſos p̄ter q̄ȝ ẜm tactū. ¶ Dōȝ ꝙ in acq̄rēdo ſciaȝ hȝ eſt ordo. qꝛ nr̄a cognitio īcipit a ſenſu. ſed finit̄ ꝛ terminat̄ cognitio nr̄a ꝑ iudicium ītell'9. offerunt̄ .n. nobis p̄ res ipſe per ſenſus: ꝛ tunc circa res ipſas nobis per ſenſus oblatas negociamur ꝑ iudiciū ītell'9. inde eſt ergo ꝙ deficiente ſenſu neceē ſciam deficere q̄ ẜm illum ſenſum eſt: vt p̄hus in poſterioribus

ait. q₂ niſi offerrentur nobis res ꝑ ſenſus nō poſſem⁹ ex eis
cape ſciam: nec circa eas negociare poſſem⁹ ꝑ iudiciū in-
tellectus: deſeruiūt itaq₃ oēs itellectui ſenſus: q₂ per oēs
ſenſus nobis offerunt̃ aliqua obiecta: circa q̄ negociādo
per itellectū accipimus eoꝝ ſciā₃. ¶ Eſt tamē diligēter
notādū q̄ aliud eſt q̄rere vtꝝ hic ſenſus deſeruiat itelle-
ctui: ⁊ vtꝝ ꝑꝑ bonitatē h⁹ ſenſus poſſum⁹ arguere hoīe₃
eſſe bone mētis ⁊ boni itellectus. nā ꝓpter hoc q̄ multa
offerunt̃ itellectui alicui⁹ ꝑ ſe ⁊ directe. nō ꝑꝑ h̄ dicimus
ip₃ eſſe bn̄ diſpoſitū ſm̄ mēte₃ vel eē boni itellect⁹: ſed ſi
circa illa oblata q̄s bn̄ negociat̃ ꝑ iudiciū itellect⁹: ⁊ bene
ſubtil̓r ſciat de eis v̓itatē exq̄rere: dicet̃ hōe mētis ⁊ boni i-
tellectus. ⁊ q₂ ꝑ quēlib₃ ſenſū offerunt̃ itellectui nr̄o aliq̄
obiā: tn̄ bonitas ſolius ſenſus tact⁹ facit vt de illis oblatis
ꝑ itell'm ꝑſpicaciter v̓itatē ītueamur. nā l₃ q̄lib₃ ſenſus de-
ſeruiat itellectui: tn̄ ſola bonitas tact⁹ arguit bonitatē i-
tellect⁹. nā ex h̄ q̄ q̄s eſt boni viſus vel boni audit⁹: nō ꝑꝑ
hoc h₃ corp⁹ bn̄ ꝓportionatū aīe: nec ꝑꝑ hoc h₃ ꝯplexionem
bn̄ redactā ad mediū. nā corp⁹ bn̄ ꝯplexionat̃ ⁊ bn̄ redu-
cit̃ ad mediū qn̄ h₃ bn̄ ꝓportionatas q̄litates tāgibiles. ⁊
q₂ ſolus tact⁹ eſt media ꝓportio tāgibiliū: ſola bonitas il-
lius ſenſus oñdit corp⁹ eſſe bn̄ ꝓportionatū ⁊ bn̄ diſpoſi-
tu₃. ⁊ q₂ corpe bn̄ ꝓportionato ⁊ diſpoſito aīa pōt meli⁹ i-
telligere ⁊ meli⁹ ſpeculari v̓itatē de his q̄ ſibi offerunt̃ ꝑ
ſenſus: iō bn̄ dcm̄ eſt q̄ q̄lib₃ ſenſus ōſeruit itellectui. bo-
nitas tn̄ ſoli⁹ tact⁹ arguit bonitatē itell'ꝯ vt plane h̄r i lr̄a.
oppoſita aūt his nō eſt difficile ſoluere. nā viſus ⁊ audit⁹
deſeruiūt itellectui. q₂ ꝑ hos ſenſus vl' in vidēdo vt ꝑ vi-
ſum: vel ab alio audiēdo: vt ꝑ auditū m'te dr̄ie reꝝ nobis
demōſtrant̃: tn̄ vt in ſoluēdo tangebat̃: nā ꝑꝑ h̄ q̄ nobis
offerunt̃ ꝑ ſenſus multe res ſum⁹ boni itell'ꝯ. ſ₃ tūc ſum⁹
boni itellect⁹ qn̄ de ipſis reb⁹ oblatis ſcim⁹ bn̄ v̓itatē co-
gnoſcere. ⁊ q₂ h̄ facit bonitas tact⁹: ꝑ quā reddit̃ corp⁹ bn̄
ꝓportionatū aīe. iō p₃ qd̄ q̄rit̃. ¶ Eſſet aūt vlteri⁹ dubitā-
du₃ de ipſis ſenſib⁹ eo mō q̄ deſeruiūt ad ſcia₃ ⁊ itell'₃ ⁊ q̄
ōſeruiāt magis ⁊ q̄ min⁹ ⁊ q̄l'r circa hoc ſe hēant. ſ₃ q₂ hoc
nō directe ꝑtinet ad ꝓpoſitū in tp̄s aliud appōat̃. h̄ret. n.
hec qd̄ locū in ꝑ meta. vel in ꝑ poſte. vbi ſi nos ꝯtiget ſcri-
bere de his forte aliq̄d ꝑtractabim⁹. ¶ Deide cū dicit.

Cō. 95 ¶ Eſt autē ſicut humor hic quidem dulcis ille
v̓o amarus: ſic ⁊ odores ſunt.

¶ Ut dicebat̃ hic docet ſumere ſpēs odoꝝ ſ₃ ſpēs ſapoꝝ.
circa qd̄ tria facit. q₂ ꝑ̊ fac̃ qd̄ dcm̄ ē. 2⁰ dat dr̄ia₃ iter odo-
res ⁊ ſapores. 3⁰ reſumit cā₃ ſuperi⁹ tactā. q̄re. ſ. ſ₃ ſpēs ſa-
porū ſumant̃ ſpēs odoꝝ. 2ᵃ ibi. (S₃ aliq̄ q̄dē) 3ᵃ ibi (S₃
ſic dicim⁹) Dic̃ ḡ q̄ ſic hūor. i. ſic ſapor h̄ q̄dē ē dulcis ille
amar⁹: ſic ⁊ odores aliq̄ ſūt dulces aliq̄ amari. Deiñ cū dic̃.

¶ Sed alia q̄de₃ hn̄t ꝓportionaliter odore₃ ⁊
humorē. Dico āt dulcē odore₃: ⁊ dulcē humo
rem alia vero cōtrarium. Similiter autem ⁊
acer ⁊ auſterus ⁊ acutus ⁊ pinguis eſt odor.

¶ Dat dr̄ia₃ iter odores ⁊ ſapores dicēs. q̄ aliq̄ q̄dem hn̄t
ꝓportionabil'r odorē ⁊ hūorē. i. ſaporē. dico aūt dulcē odo
rem ⁊ dulcē ſaporē. alia v̓o ꝯ̄riū. q₂ in eis non ꝓportionāt̃
odor ⁊ ſapor. ſ₃ hn̄t dulcē odorē ⁊ prauū ſaporē vt ecōuer
ſo. ⁊ ſic ſe h₃ dulce qd̄ noīat odorē vel ſaporē extremū. ſil'r
aūt ſe h₃ ⁊ acer ⁊ auſterus ⁊ acut⁹ ⁊ pīguis odor. nā in tali-
bus odorib⁹ vel ſaporib⁹ medijs aliqn̄ ſapores ꝓportio-
nant̃ odorib⁹: aliqn̄ vero nō. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sed ſicut diximus ꝓpter id q̄ non multum
permanifeſti ſunt odores: ſicut humores: ab
his acceperūt noīa ſm̄ ſimilitudinē reꝝ. Dul-
cis q̄dē. n. a croco ⁊ melle: acer aūt a thimo: ⁊
huiuſmodi. Eodē aūt modo ⁊ in alijs.

¶ Reſumit cām ſuperi⁹ aſſignatā: q̄re ſpēs odoꝝ a ſapori
b⁹ noīant̃ dicēs. q̄ ſic diximus. i. ſupra tetigim⁹ ꝓpter id q̄
odores nō ſūt nobis multū ꝑmanifeſti ſic hūores. i. ſic ſa-
pores. iō acceperūt noīa ab his. i. a ſaporib⁹ ſ₃ ſilitudine₃
eoꝝ. i. ſapoꝝ. nā dulcis q̄de₃ odor dr̄ a croco ⁊ melle. acer
vero a thimo ⁊ a ſil'ib⁹ vl' ab aliq̄ h⁹. eodē aūt mō ⁊ i alijs
odorib⁹ ⁊ ſaporib⁹ ſe h₃. ¶ Notādū aūt q̄ cū he denoīa-
tiones fiāt ſm̄ modu₃ vocabuli: vt ꝑl'm variata lingua ſil'
variant̃ denoīatiōes tales. in greca ḡ lingua odor ſuauis
ſumit fortē denomiationē a croco ⁊ melle q̄ ſunt dulcia:
acer v̓o odor ſumit denomiationē a thimo vel ab alleo vt
h₃ littera cōmenti: vel ab aliquo alio h⁹.

Dubitaret forte aliq̄s. q̄r nō ſemꝑ odores ꝓ-
portionant̃ ſaporibus: ſed vi
demus multotiēs q̄ hn̄tes odore₃ dulcē hn̄t ſaporē ama-
rum. ¶ Dōm q̄ vt cōiter ponit̃ ſapor magis cōſiſtit ī hu-
mido aqueo aliq̄liter digeſto: ita q̄ ſapor ſe t₃ ex ꝑte hūi-
di groſſi: ſ₃ odor magis ſe t₃ ex ꝑte ſubtilis ſicci debite ꝓ-
portionati. ⁊ q₂ illud hūidū groſſu₃ magis ſe t₃ ex ꝑte aq̄.
illud v̓o ſubtile vbi fundat̃ odor magis ſe t₃ ex ꝑte aeris:
in corpe vbi bn̄ digeſtū ē hūidū aqueū groſſu₃: ⁊ bn̄ tēpe-
ratū ē illō ſubtile aereū: erit ibi tā dulcis odor quā ſapor:
⁊ ꝓportionabit̃ odor ſapori ⁊ ecōuerſo. ſ₃ ſi in eodē corpe
vnū iſtoꝝ ſit bn̄ digeſtū: alteꝝ v̓o male tēperatū: odor nō
ꝓportionabit̃ ſapori: ſ₃ habebit odore₃ dulce₃ ⁊ ſaporem
amarum vel ecōuerſo. ⁊ qd̄ dictum eſt de ſaporib⁹ extre-
mis: dōm eſt de medijs. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Adhuc aūt ſicut audit⁹: ⁊ vnuſq̄ſq₃ ſenſuu₃ Cō. 96.
hic q̄dē audibilis ⁊ nō audibilis: ille v̓o viſibi-
lis ⁊ nō viſibilis: ⁊ olfat⁹ odorabilis ⁊ nō odo
rabilis. Nō odorabile aūt aliud q̄de₃ ſ₃ id qd̄
oīo īpoſſe eſt hēre odore₃: aliud v̓o paruu₃ hn̄s ⁊
prauū. Sil'r aūt ⁊ non guſtabile dicitur.

¶ Oſtendit quō nō odorabilia cōparant̃ ad odoratu₃ di-
cens. q̄ adhuc aūt ſic audit⁹ ⁊ vnuſquiſq₃ ſenſuū ē oppoſi
toꝝ: ⁊ ſicut h̄ q̄dē audit⁹ eſt audibilis ⁊ nō audibil'. ille v̓o
. ſ. viſus eſt viſibil' ⁊ nō viſibil'. ⁊ olfat⁹ ēt eodē mō eſt odo
rabilis ⁊ nō odorabil': ⁊ exponit quot modis dr̄ nō odora
bile dicēs. q̄ nō odorabile aūt aliud q̄de₃ dr̄ ſm̄ id q̄ oīo
īpoſſe eſt hēre odore₃. aliud v̓o qd̄ eſt hn̄s paruū odorē. ⁊ 3⁰
dr̄ nō odorabile prauū hn̄s odore₃. ſil'r aūt ⁊ nō guſtabile
vel qd̄cūq₃ aliud tale dr̄ oīb⁹ iſtis modis. ¶ Notandum
aūt q̄ vt ſupra oñdim⁹ ide₃ eſt ſenſus oppoſitoꝝ. na₃ illo
eodē viſu quo ꝑcipis lumē ꝑcipis ⁊ tenebrā: ⁊ illo eodem
auditu quo ꝑcipis ſonū ꝑcipis ſilētiū: ⁊ eodē odoratu quo
ꝑcipis odorabile percipis ⁊ nō odorabile. nā ſicut eo ipſo
q̄ nihil vides ꝑcipis eē tenebrā: ⁊ q̄ nihil audis percipis
eſſe ſilentiū: ſic eo ipſo q̄ nihil odoras percipis eſſe inodo
rabile: qd̄ nullū h₃ odore₃. ⁊ ſi parū odoras percipis eē in
odorabile q̄ paruū h₃ odorem. ſi vero prau⁹ inferat̃ tibi
odor percipis eſſe inodorabile q̄ prauū h₃ odore₃.

Cō. 97. Eſtāt olfatus ꝑ mediu₃: aut aerē: aut
aquā: ⁊ nāq₃ aquatica vident̃ odore₃
ſentire. Sil'r ⁊ q̄cūq₃ cū ſanguine: ⁊ ſi
ne ſanguine: ſicut ⁊ q̄ in aere. Eteni₃
hoꝝ quedā longe occurrunt ad alimentū: que
ab odore mouentur.

¶ Ut dicebat̃ ad qd̄libet ſentire tria ꝯcurrunt: obm̄: me-
dium: ⁊ organū. poſtq₃ ergo ph̄s determinauit de ipō ab
odoratus vt de ipſo odorabili ſiue de ipō odore. in ꝑte iſta
determinat de ipſo medio qd̄ īmutat̃ ab ipſo obiecto ſiue

ab huiuſmodi odore. Circa qđ duo facit. qꝛ pͣmo facit qđ dictum eſt. 2° mouet q̄ōnez quādaz circa ꝑtacta ibi (Uñ ⁊ dubium videt̄) Dicit ergo ꝙ eſt aūt olfat⁹ ꝑ mediū vt per aerez aut aquā. nā aquatica videnť odorē ſentire ⁊ q̄ cum ſanguine ⁊ q̄ ſine ſanguine ſunt ſicut ⁊ q̄ ſunt in aere ſuple odorē ſentiūt. qꝛ q̄dā hoꝝ q̄ ab odore mouenť a lōge occurrūt ad alimentum. ¶ Notādum autem ꝙ quia aquatica odorem ſentiunt. ⁊ quia exiſtentia in aere tā habentia ſanguinem q̄ʒ nō habentia a longe odorant alimētum: ideo vult philoſophus ꝙ tam aer q̄ʒ aqua ſint medium in odoratu. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.98. ¶ Unde ⁊ dubiū videť. Si oia q̄dem que ſub odore fiunt: ſimiliter odorent.

¶ Mouet quādā q̄ōnez circa ꝑtacta q̄ talis eſt: ꝙ cū q̄dā ſentiāt odorē ꝑ reſpiratōez: q̄dā ſine reſpiratōe: rōnabilr̄ q̄riť vtꝝ aialia nō reſpirātia habeāt aliquē ſenſū aliū ab odoratu: ꝑ quē ꝑcipiūt odorē. circa hāc q̄ōnē ſic ꝓcedit. qꝛ p̄ phs arguit ad ꝑtē fl'az. 2° arguit ad ꝑtē verā. 3° ꝺterminat veritatez q̄ſiti. 2° ibi. (Sʒ ipoſſe) 3° ibi. (Videť aūt hoib⁹) Circa pͣmū duo fac. qꝛ p̄ ꝓpōit q̄ōnē. 2° arguit ad ꝑtē flaz q̄ōnis q̄ſite ibi (Nō aūt) ꝯtineť āt ſic dcm̄ ē. aliq̄ odorare reſpirādo aliq̄ nō reſpirādo. vñ qꝛ ſic eſt. dubiū vr̄ ſi oia q̄dē ſilr̄ odorēt. i. ſi oia ſilr̄ ꝑticipāt odorē ꝑ ſenſū odorat⁹ vl' hēant aliquē aliū ſenſuz ꝑ quē h̄ ꝑcipiāt. ¶ Deiñ cū dic.

¶ Nō aūt ſpirās odorat: nō reſpirās āt: ſʒ expirās: aut retinēs ſpm̄ nō odorat: neqʒ a lōge: neqʒ a ꝓpe: neqʒ ſi in naſum intus apponať: ⁊ hoc q̄dē i ipſo poſitū: quo ſentiť iſenſibile eſſe oib⁹ cōe eſt. Sed ſine reſpiratiōe nō ſentire ꝓpriū ē

Cō.99. hoium. Māifeſtū eſt aūt tentātib⁹. ¶ Quare ſanguinē nō hn̄tia: qm̄ nō reſpirēt: alterū vtiqʒ quēdā ſenſum hn̄t ꝑter eos q̄ dicti ſunt.

¶ Arguit ad ꝑtez falſaz. oñs ꝙ nō oia ſilr̄ odorāt: imo non reſpirātia hn̄t aliquē aliū ſenſū ab odoratu ꝑ quē odorez ꝑcipiūt. iō ait ꝙ hō reſpirās. i. attrahens aerē ſupple odorat: ſʒ expirās. i. emittēs aerez aut retinēs ſpm̄ nō odorat nʒ a lōge: nʒ a ꝓpe: nec ēt odorat ſi in naſū intus ponať odorabile. qꝛ ⁊ h̄ q̄dē. vʒ. ſenſibile poſitū i ipſo q̄ ſentiť inſenſibile eē eſt cōe oib⁹ ſenſib⁹: ſʒ ſine reſpiratiōe nō ſentire ē ꝓpriū hoiuz. eſt āt h̄ maxīe ꝓpriū hoi. qꝛ hō in odorando maxīe idiget reſpiratiōe. ſi āt alia aialia idigēt reſpiratōe cū odorāt: nō tñ ſic idigēt: vt hō. ⁊ ſubdit. ꝙ āt h̄ ſit ꝓpriū hoi manifeſtū eſt tentātib⁹. i. expimētātib⁹. qlʒ. n. i ſeipſo expiť ꝙ abſqʒ reſpiratōe odorare nō pōt. his ꝑ p̄miſſis infert ꝯnē itentā dicēs. q̄re ſāguinē ñ hn̄tia: qm̄ nō reſpirāt hn̄t itaqʒ quēdā aliū ſenſuz ꝑter eos q̄ dicti ſūt. ¶ Nōn^m aūt viʒ rōnis h⁹ in h̄ ꝯſiſtere ꝙ ſi aialia reſpirātia ꝑcipiūt odorē ꝑ odoratū nō reſpirātia q̄ alr̄ odorē ſentiūt hn̄t aliquez ſenſū aliū ab odoratu. ¶ Nōn^m etiā ꝙ aliq̄ dr̄ia eſt q̄ʒtū ad odoratū iter aialia reſpirātia ⁊ nō reſpirantia. qꝛ alr̄ odorāt h̄ ⁊ illa: nō tñ eſt tāta dr̄ia ꝙ aialia reſpirantia ꝑcipiāt odorez ꝑ odoratū: nō reſpirātia vō habeāt aliquē aliū ſenſuz ab odoratu: ꝑ quez odorē cognoſcāt: rō tñ phi ad h̄ videť ire ꝙ cū nō ſilr̄ odorēt h̄ ⁊ illa: ꝙ ꝑ aliuz ſenſum ꝑcipiať odor in iſtis ⁊ in illis. ¶ Deiñ cū dicit.

¶ Sʒ ipoſſibile eſt ſi quidez odorem ſentiunt. Odorabilis. n. ſenſus: ⁊ mali odoramenti: ⁊ boni odoramenti olfatus eſt.

¶ Obycit ad ꝑtē ꝯriā ſiue ad ꝑtez verā oñdens aialia nō reſpirātia nō poſſe ſentire odorē ꝑ aliquez aliū ſenſuz ab odoratu. circa qđ duo fac̄ ſʒ ꝙ duas rōnes ad h̄ adducit. 2ͣ ibi (Ampl' aūt) ꝯtineť aut ſic. ꝑꝑ rōnez iā tactā aialia nō reſpirātia eo ꝙ alr̄ odorē ſentiāt q̄ʒ alia alia: videnť hr̄e alterꝝ quēdā ſenſuz ꝑter eos q̄ dicti ſūt: ſʒ ſm̄ veritatez ipoſſe eſt ſi q̄dē ſentiūt odorē. qꝛ olfat⁹ ē ſenſus odorabil'. ⁊ eſt ſenſus mali odoramēti ⁊ boni odoramēti. ¶ Nōn^m āt vī rōis h⁹ in h̄ ꝯſiſtere ꝙ cū odorabile ꝑ ſe nō ꝑcipiať niſi ꝑ ſenſuz olfat⁹ ſi nō reſpirātia ꝑ ſe odorē ꝑcipiūt. oʒ ꝙ hoc fiat per hūc ſenſuz ⁊ nō ꝑ aliuz. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Ampli⁹ āt ⁊ corrūpi vī a fortib⁹ odorib⁹: ex q̄bus hō corrūpiť: vt ſulphure ⁊ h⁹. Olfatuz q̄dē igiť hr̄e neceſſariū eſt: ſʒ nō reſpirātia.

¶ Adducit 2ᵃᵐ rōnē dicēs. ꝙ ampli⁹ h⁹ aialia videnť corrumpi a fortib⁹ odorib⁹ q̄ʒtū ad olfatū ex q̄b⁹ hō corrūpiť vt ſūt ſulphur ⁊ h⁹ fetentia: ⁊ q̄a ſic eſt: olfatū q̄dez igr̄ neceſſe eſt hr̄e nō ſolū reſpirātia: ſʒ ēt nō reſpirātia. ¶ Notādūʒ aūt ꝙ ꝓpri⁹ ſenſus eſt ꝓpry obi: ⁊ ꝓpꝰ ſenſus corrūpiť a ꝓpō obō ſi ſit excellens. q̄re eo ipſo ꝙ nō reſpirātia ꝑcipiūt odorem vt ꝓbabat ratio pͣma: ⁊ eo ꝙ ſulfur ⁊ h⁹ fetentia corrūpunt in eis ſenſuz: vt tangit h̄ rō 2ᵃ: opʒ aialia nō reſpirātia hūc hr̄e ſenſuz. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Videť aūt in hoib⁹ differre hoc ſenſitiuūz ad ea q̄ alioꝝ ſūt aialiū: ſic̄ oculi ad ea q̄ duoꝝ oculoꝝ ſunt. Hec q̄dē. n. hn̄t phragma: ⁊ ſic̄ velamen palpebras: q̄s aliq̄s nō mouēs: neqʒ retrahens nō videt: fortia aūt oculis nihil h⁹ habēt: ſed mox vidēt q̄ fiunt in lucido. Cō. 100.

¶ Soluit q̄ōnez ꝓpoſitā: ¶ Ad c⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ aialia nō reſpirātia nō ꝑcipiūt odorē ꝑ aliū ſenſū q̄ʒ ꝑ olfatū: tñ h⁹ ſenſus eſt in eis alr̄ diſpoſit⁹ q̄ʒ in aialib⁹ alys. i dando aūt hāc ſolōnē duo fac. qꝛ p̄ adducit q̄dā ſile ad ꝓpoſitū. 2° ex illo ſili ꝺſcēdit ad ſolōnē q̄ōnis iā dicte ibi (Sic igiť ⁊ odoratiuū) Dicit ḡ ꝙ h̄ ſenſitiuū. vʒ. ſenſus olfat⁹: videť differre in hoib⁹ aliq̄d ad ea ſenſitiua q̄ ſūt alioruz aialiū: ſic̄ oculi hoiuz ſe hn̄t ad ea q̄ ſūt duoꝝ oculoꝝ. naʒ h̄ q̄dez. ſ. hō hʒ fragma. i. coopimētū ⁊ hʒ palpebras ſic̄ velamē q̄s palpebras aliq̄s nō mouēs nʒ retrahēs nō vider. fortia aūt oculis nihil h⁹ hn̄t: ſed mox vidēt q̄ ſunt in lucido. i. in dyaph. piſces. n. qui ſunt duri oculis nō habent huiuſmodi palpebras ⁊ cooperimenta: quas oporteat remouere vt videant. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sic igiť ⁊ coloratū: alijs q̄dē ſine opculo eſt: ſicut ocul'. Alijs vō aerē recipiētib⁹ hr̄e coopimentū: qđ reſpirātib⁹ diſcoopiť āpliatis venis ⁊ poris: Et ꝑꝑ hoc reſpirantia non odorāt in aqua. Neceſſariū. n. odorē pati reſpirātia: hoc aūt facere in humido eſt impoſſibile.

¶ Adaptat h̄ ſile ad ꝓpoſitū. vel ex ſili adducto deſcēdit ad ſolōnē q̄ōnis ꝓpoſite dicens. ſic igiť ⁊ odoratiuū alys q̄dē aialib⁹ nō reſpirātib⁹ eſt ſine opculo ſic̄ oculis. i. i oculis ꝯtigebat. alys vō aerē recipiētib⁹. i. reſpiciētib⁹ neċe ē hr̄e coopimētū qđ coopimētū diſcoperiť reſpirātib⁹ illis aialib⁹ ⁊ ampliatis coꝝ venis ⁊ poris. ⁊ ꝑꝑ h̄ reſpirātia ñ odorāt in aq̄: qꝛ neċe ē ea pati odorē ⁊ ꝑcipe odorē vl' pati ab odore reſpirātia. i. reſpirāda. h̄ aūt facere. i. reſpirare i hūido. i. in aq̄ ē ipoſſe. ¶ Nōn^m āt viʒ ſolōnis in h̄ ꝯſiſtere ꝙ ſic̄ aliq̄ aialia hn̄t oculos coopertos aliq̄ non: ſic aliq̄ hn̄t odoratū coopertū: aliq̄ vō nō. hn̄tia ḡ odoratū coopertū odorāt reſpirādo: qꝛ ꝑ reſpirationē remouēt coopimētū illđ: ſed habentia diſcoopertum non indigent reſpiratione vt odorent. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eſt aūt odor ſicci ſicut ſapor humidi. Odoratiuū aūt ſenſitiuū potentia huiuſmodi eſt.

¶ Poſtq̄ determinauit de ipſo odorabili ⁊ de ipſo medio
ꝙ immutat̄ ob odore ħ determiat de ipſo organo odorat⁹:
qḋ ēt ab odore imutat̄ dicēs. ꝙ odor ē paſſio ſicci.i.fūdat̄
i ſicco: ſicͮ hūor.i.ſapor ē paſſio hūidi ⁊ fundat̄ i hūido.odo
ratiuū aūt ſenſitiuū.i.organū odorat⁹ ē potētia hꝫ.i.ē i po
tētia ad odorē vel eſt potētia hꝫ. qꝛ organū odorat⁹ tale ē
in potētia ad odorē: q̄lis ē odor in actu.oē.n.patiēs ē tale ī
potētia quale eſt agēs in actu: quare ſi organū odoratus
patitur ab odore: patet quale ſit huiuſmodi organū. quia
eſt tale in potentia q̄lis ē odor in actu.

Ad intelligētiam aūt dictoꝝ dubitaret ꝑ ali-
qs cū odor moueat mediū
⁊ ſit in medio: vtꝝ hēat eē in eo itētionalr̄. ¶ Dōm quoſ
dā h⁹ opionis fuiſſe ꝙ odor ē in medio realr̄: ad quā pōnē
viſus ē declinare Auicē.in 6° ſuo de nālib⁹. vbi ꝓbat per
q̄dā ſigna odorē realr̄ i medio eē. nā poma odorē emittē
do deſiccant̄. ⁊ ꝯhūt rugas: qḋ nō eēt niſi realr̄ aliqd a po
mo ꝺflueret. erit itaq̄ odor qdā realr̄ deflux⁹ a corpe odo
rabili. ad hāc ēt opionē videnr̄ declinare v̄ba phi i de ſen
ſu ⁊ ſenſato. vbi dr̄ ꝙ odor eſt fumalr̄ euaporatio. ꝯmenta
tor tū ſup ħ ca. triplici via venat̄ odorē eē itētionalr̄ in
medio. p̄ª via ſumit̄ ex lōgitudine ⁊ diſtātia ad quā ſe mł-
tiplicat odor. 2ª ſumit̄ ex eo ꝙ duo corpa ipoſſe ē eē ſiml̄.
3ª v̄o ſumit̄ ex eo ꝙ celū ſimplex nō ē ſuſceptiuū ſcdarū
q̄litatū: cuiuſmodi ſūt odor ⁊ ſapor. p̄ª via ſic pꝫ. nā vt ipſe
ait ad bellū troianū. ꝑ occiſa corpa ꝑ mł'tas dietas vt ꝑ
q̄ngēta miliaria venerūt tygrides ⁊ vultures: q̄re ſi odor
eēt realr̄ in medio: ſi illa corpa eēnt reſoluta i ignē: vltra
cui⁹ raritatē nō ē raritas: nō potuiſſent ſe tātū diffūdere.
2ª via ſic pꝫ. naꝫ ſi odor realr̄ eēt i medio vel oporteret ꝙ
totalr̄ expelleret̄ aer vł ꝙ duo corpa ſil' eēnt. nā ħ poſito
ſil' eēt aer ⁊ illud corp⁹: ꝑ qḋ eēt odor: ⁊ ꝙ eēt realr̄ i me-
dio. 3ª via ſic oñdit̄. nā ſi odor ē realr̄ in medio vel erit in
aere vł in alio aliq̄ corpe. ipoſſe ē.n. nālr̄ eē accñs ſine ſba
⁊ eē odorē ſine corpe. qꝛ tūc illḋ aliḋ corp⁹ vł expelleret
aerē vel eēt ſil' cū aere: cui⁹ oppoᵐ in alia rōe ē oſtm̄: nec ēt
in aere eē pt. qꝛ vt ait ꝯmētator ſimplicia corpa odorē nō
recipiūt. oꝫ itaq̄ vt ipſe ꝯcludit: ꝙ ſicͮ color ē in medio itē-
tionalr̄: ſic ſit ibi ⁊ odor. p̄mā aūt haꝝ rōnū ſoluit Auicē.
dicēs: ꝙ eē potuit vt in tpe illo flarent magni vēti: ⁊ ꝺpor
tarent aliquā ptē aeris iſectā vſq̄ ad odoratū illaꝝ auiū.
nō ḡ oportuit illa corpa rareſieri vltra raritatē ignis. ad
hoc ꝙ ꝑuenirēt ad odoratū illarū auium. qꝛ nō vndiq̄ ſe
multiplicauit odor: ſed ꝑ vētū flātē potuit ad tātā diſtā-
tiā ꝑuenire. dicit ēt illas aues eē alti volatus ⁊ eē acuti
viſus: ꝑ qḋ cōtigere potuit vt nō ꝑ odoratū: ſed ꝑ viſū
illuc ꝑueniſſent. nā dato odorē nō eē niſi itentiōalr̄ i me-
dio: ſi ꝯcedim⁹ odorē poſſe ſe tātū ħ mō diffundere: cū vi-
ſus ſit ſpūalior odoratu: mł'to magis debem⁹ ħ ꝯcedere ꝺ
viſibili. alias ēt duas vias conati ſūt qdā ſoluere dicētes
odorē immiſcere ſe aeri: ſicͮ vapores eleuati a terra aeri ſe
imiſcēt: nec ꝑ ħ totalr̄ expellit̄ aer. nec ēt ſūt duo corpa
in eodē. q̄re vr̄ ſolui rō ſcda. videt̄ ēt ꝙ ex ħ ſoluat̄ ⁊ 3ª.
nā in illis vaporib⁹ imixtis aeri ē odor realr̄: q̄re ñ ē odor
i corpe ſimplici. nec oportebit aerē totalr̄ expelli vł amo
ueri: vt 3ª rō ꝯcludebat. Ut igit̄ ex his diuerſitatib⁹ v̄itas
eligat̄ dicam⁹ verā eē opionē ꝯmtatoris: ⁊ veras eē rōes
ei⁹. nā ħ ē cōe oī ſenſui: vt ifra dicet̄: eē ſuſceptiuū ſpērū
ſine mā. recipit ḡ ſenſus ſpēꝫ ſenſibilē nō realr̄: ſꝫ itētiōali
ter. ⁊ qꝛ eodē mō recipit hꝫ ſpēꝫ mediū ⁊ organū: opꝫ ſpēs
odorabilr̄ eē in medio itentiōalr̄. rōnes āt ꝯmētatoris hōc
ſūt. nā lꝫ p̄mā rōnē ꝑ q̄ſdā apparētiā fugere poſſim⁹ per
v̄ba Auic. realr̄ tñ nō fugim⁹ ipaꝫ. nā ꝯtigit aliqñ modicū
odorabile abſq̄ vēto flante ex diuerſis ꝑtib⁹ remotis ſen
tiri: ꝙ ſi odorabile illud reſolueret̄ i ignē vltra quē vt di-
cebat̄ nō ē raritas: nō poſſet ad tātā diſtātiā ꝑtīgere. 2ª ēt
rō ſoluta nō erat. qꝛ ſpēs ſenſibilis nō mł'tiplicat ſe ꝑ me-
diū ſicͮ vapores ſe imiſcēt aeri. qꝛ vbi ē vapor nō eſt aer.
ſpēs rū ſenſibilis vndiq̄ ſe mł'tiplicat ꝑ mediū. vł ḡ vt di-
cebat̄ totū mediū tolleret̄ i tota illa diſtāª ad quā vndiq̄
ꝑtingit ſpēs vel eēnt duo corpa i eodē. 3ª ēt rō manet i ſua
firmitate. qꝛ ſi odor vt hꝫ eē i medio nō pt eē in aere tāq̄
in ſubo. nec ēt in alio corpe. qꝛ tūc corp⁹ illḋ expelleret ae-
rem vel eēt ſil' cū aere: relinqt̄ ipꝫ ibi intētiōalr̄ eē. Dica-
mus ḡ ſpēs ſenſibiles hñtes eē fixū in nā ſignātes q̄lita-
tes ſcdas: cuiuſmodi ſūt odor color ⁊ ſapor eē i medio itē-
tionalr̄. q̄litates v̄o tāgibiles eo ꝙ ſūt q̄litates p̄me ſunt
in aere realr̄. quō aūt ſaluare poterim⁹ ꝙ ſenſus tact⁹ ſit
ſuſceptiu⁹ ſpērū ſine mā: cū ħ ſit cōe oī ſenſui: in caº. de ta-
ctu patebit. ſic ēt ⁊ ſon⁹ realr̄ ē in aere. qꝛ nō hꝫ eē fixū.
odor tñ nō ē in aere realr̄: ſꝫ itentiōalr̄. rōnes aūt ꝓbātes
ꝯrium in ſequenti queſtione ſoluetur.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtꝝ odor hēat
aliquo mō eē realr̄ in medio.
¶ Dōm ꝙ odor nō fit ſine fumali euaporatiōe vt plane
vult phs. ad ħ ēt facit exēplū Auic. dicentis ꝙ pomū vel
aliqḋ aliud odorabile ꝑ emiſſionē odoris deſiccat̄ ⁊ ꝯhic
rugas. valet ēt ad ħ qḋ experimētalr̄ videm⁹: expertū eſt
.n. ꝑ venatores ꝙ pl'es beſtie ſilueſtres qñ appropinquāt
loco vbi debēt qeſcere faciūt vſq̄ ad ſex vel ſeptē ſaltus
vt ꝑ magnitudinē ſaltuū iterrūpat̄ via canib⁹ inueniēdi
eas: tūc ḡ canes appropinq̄ntes loco vbi beſtia reſidet et
nō valētes inuenire eā ſi beſtia ſe nō moueat nō percipiūt
odorē ei⁹. ſtatī aūt cū beſtia ſe mouet. qꝛ ꝑ motū aliqui
vapores exeūt ab ipſa fcā fumali euaporatiōe ſtatī canes
ſentiūt odorē ei⁹ ⁊ inueniūt eā. odor itaq̄ eſt fumalr̄ euapo-
ratio nō formalr̄ ſꝫ cāl'r. qꝛ nūq̄ fit ſine fumali euapora-
tiōe. dicem⁹ ḡ ꝙ odor eſt realr̄ in pomo ſiue i corpe odora
bili. ⁊ eſt ēt in illis vaporib⁹ q ex pomo exalāt: i aere tñ vł
in aq̄: ⁊ vłr in eo ꝙ ē mediū i odoratu: nullo° ē odor realr̄:
ſꝫ itentiōalr̄. qꝛ vt dicebat̄ corp⁹ ſimplex odoris realr̄ ſu-
ſceptiuū eē nō pt. ꝑ qḋ bñ dictū eſt odorē in medio nō eē
realr̄: niſi forte ꝓ rāto dicerem⁹ odorē eē realr̄ i medio:
qꝛ fumi illi exalātes ex corpe odorabili: in qbus realr̄ eſt
odor: realr̄ medio ſe imiſcēt. itaq̄ ſꝫ hūc modū loq̄ndi. di-
cemus ꝙ odor alicubi eſt realr̄ tātū. alicubi v̄o realr̄ ⁊ in-
tentionalr̄: ⁊ alicubi itētiōalr̄ tātū. vñ in corpe odorabili
eſt odor tātū realr̄. in illa aūt ꝑte medij vbi ſe itermiſcēt
illi fumi: eſt aliq̊ mō realr̄ ⁊ aliq̊ mō itētiōalr̄: ſꝫ in vlterio-
ri ꝑte medij: ad quā nō ꝯtingūt hꝫ fumi icipit eē odor itē-
tionalr̄ ſolū. ex ħ aūt ſoluta ſunt argumenta p̄oris q̄ōnis:
vbi ꝓbat̄ odorē eē fumalē euaporatōeꝫ: ⁊ p ꝯñs eē realr̄ i
medio. nam vt patꝫ odor non eſt fumalis euaporatio for-
maliter: ſed cauſaliter. hoc.n. pro tanto veꝝ eſt. qꝛ non fit
ſine fumali euaporatione.

Alterius forte dubitaret aliqs. qꝛ videt̄ falſū
eē ꝙ phus ait. vꝫ. ꝙ ꝓpꝛiū ſit
homini nō ſentire odorē ſine reſpiratione. videm⁹ eniꝫ ꝙ
canes volentes inſequi beſtiam: ſemꝑ ducunt naſuꝫ iux-
ta terram: ⁊ reſpirantes cū quadā violētia ⁊ attrahentes
fortiter aerem inſequunt̄ huiuſmodi beſtiam. ¶ Dicen-
dum ꝙ indigere reſpiratione ꝓpter odorarū: hoc eſt: quia
meatus ⁊ vie per quas debet tranſire aer infectus ſpecie
odorabilis ſunt cooperte ⁊ clauſe. huius aūt coopertura ⁊
clauſuraꝫ potiſſime facit humiditas ⁊ frigiditas cerebri.
homo igit̄ qui iter cetera animalia plus habꝫ de cerebro
ſcḋm ꝓportionem. ⁊ per cōſequens ꝓportionabilr̄ in ei⁹ ce-
rebro plus eſt de frigiditate ⁊ humiditate potiſſime ⁊ hꝫ
meatus ⁊ vias hꝫ coopertas ⁊ clauſulas: imo tantū ē ibi
coopertimentū ⁊ tāta clauſura ꝙ niſi fiat reſpiratio ꝑ quā
aperiant̄ pori ⁊ vene: nullo° poſſumus odorem ꝑcipere: ꝑ
quādā ergo antonomaſiā dicitur eē ꝓpꝛium homini

nihil odorare ſine reſpiratõe. vel poſſumus dicere ꝙ alia aĩalia reſpirantia forte aliquo mõ odorez ꝑcipiũt ſine reſpiratiõe: reſpirãt tñ vt melius odorẽt. illos.n. meat⁹ ⁊ illas vias nõ hñt per oẽm modũ clauſas: iõ ſine reſpiratiõe aliquo mõ ꝑcipiũt reſpirãdo: tñ q̃ꝛ ille vie amplianť ⁊ dilatanť vene ⁊ pori: certius de odore iudicant: ſm igiť hũc modũ loquendi dicem⁹ ꝙ aliqua aĩalia nec ĩdigent reſpiratione vt odorent: nec vt bene odorent vt aĩalia carẽtia ſanguĩe. aliqua vͦo indigent reſpiratiõe nõ ſimpl'r vt odorent: ſed vt bene odorẽt vt aĩalia gradiẽtia alia ab homĩe. aliqua vero ĩdigent reſpiratiõe nõ ſolũ vt bene odorent: ſed etiã vt odorent: q̃ꝛ modicũ aut nihil ſine reſpiratione de odore poſſunt ꝑcipere vt hoies. qđ vero obyciebať ſolutum eſt per iam dicta.

Alterius forte dubitaret aliq̃s. q̃ꝛ nõ videť eẽ verũ qđ phs ait. dicit enĩ ꝙ ſic ſe videť habere odoratus in hoie ad alia aĩalia ſicut ſe hñt oculi alioꝝ aĩaliũ ad animalia duroꝝ oculoꝝ. hoc aũt videť eſſe falſum: ⁊ cõtra ea q̃ dicta ſunt. nam cũ alia aĩalia melius videant q̃ȝ hñtia duros oculos. ſequeretur ꝙ hõ melius odoraret q̃ȝ aĩalia cetera. cuius ɔ̃riuȝ ſupra oſtẽdebať. ¶ Dõm ꝙ hec ſimilitudo nõ eſt per oẽm modum ſimilis. pro tãto eniȝ ſimilis eſt ⁊ veritatẽ hȝ. q̃ꝛ ſicut aĩalia hñtia duros oculos eo ꝙ nõ hẽant palpebras ⁊ cooperimentũ oculoꝝ ſtatim poſſũt videre ⁊ nõ indigẽt remouere ꝓhibens. aĩalia enĩ alia opȝ aperire palpebras vt videant: ſic aĩalia nõ habẽtia odoratũ coopertuȝ nõ indigent reſpiratiõe: ſed ſtatim pñt odorare. hoĩes vero habẽtes odoratũ coopertũ niſi per reſpirationez amplient venas ⁊ poros ⁊ h9 impedimentũ remoueant odorare non poſſunt. exemplum ergo adductum eſt ſimile quantum ad hoc: non autez quantuȝ ad illud ad qđ ratio arguebat. Patet itaq̧ veritas queſtionis.

Lc. ci. Guſtabile autem eſt qđdam tangibile: ⁊ hec eſt cauſa: quare nõ fit ſenſibile per medium extraneuȝ corpus. Neq̧ enim tactus eſt corpus in quo eſt humor: qđ eſt quid guſtabile in humido ſicut materia: hoc aũt quiddã tangibile.

¶ Poſtq̃ȝ phs determinauit de ſenſibus magis ſpiritualibus: vt de viſu auditu ⁊ olfatu. in parte iſta d̃terminat de ſenſibus magis mãlibus vt de guſtu ⁊ tactu. circa qđ duo facit. q̃ꝛ pͥmo determinat de guſtu ſiue de guſtabili. ſcđo de tãgibili ibi (De tãgibili aũt) Circa pͥmũ tria facit ſȝ ꝙ tria cõcurrũt ad qđlibȝ ſentire. vȝ. mediũ obm ⁊ organũ. pͥmo g̃ determiat de medio qđ ꝛeq̃riť in guſtu. ſcđo determinat de obiecto. ⁊ tertio de organo. ſcđa ibi (Sicut autẽ viſus) tertia ibi (Qm̃ autez humidũ) Circa pͥmũ tria facit. q̃ꝛ pͥmo ait ꝙ in guſtu nõ requiriť mediũ extraneum. ſcđo remouet quãdaȝ cauillationẽ circa ꝓ̃dicta. tertio qđ dixerat manifeſtat. 2ª ibi (Et ſi in aq̃ eſſemus) 3ª ibi (Color aũt nõ ſic) Dicit g̃ ꝙ guſtabile eſt qđdaȝ tãgibile. hec aũt eſt cã: q̃re ſupple guſtabile ſit qđdã tangibile. q̃ꝛ non ſit vel nõ eẽ vt hȝ correctior l'ra ſenſibile per mediũ extraneum corp⁹. nã nõ eſſe ſenſibile per mediũ extraneuȝ eſt vna cã: q̃re guſtabile eſt qđdã tãgibile. alia aũt cauſa eſt. q̃ꝛ id in quo eſt hũor. i. ſapor qđ eſt qđ guſtabile eſt in hũido ſicut in ꝓpria mã ſiue ſicut in ꝓprio ſubiecto. hoc aũt ideſt humidum eſt qđdam tangibile.

Dubitaret forte aliq̃s. vtruȝ guſtus ſit qdam tactus. ⁊ videť ꝙ nõ. q̃ꝛ qdaȝ homo nõ ponit in numerũ cũ homine: nec qđdaȝ aĩal cum animali. ⁊ vl'r inferius nõ ponit in numerũ cum ſuperiori nec cõtrahens cũ cõtracto: quare ſi guſtus eſt qdam tact⁹ nõ ponit ĩ numerũ cũ ipſo. erũt itaq̧ quatuor ſenſus ⁊ nõ quinq̧. ¶ In ɔ̃rium eſt phs qui ait: ꝙ guſtabile eſt qđdam tangibile: ſed ſi guſtabile eſt qđdam tangibile: guſtus eſt qdam tactus. ¶ Dõm ꝙ triplici via venari poſſumus guſtum eſſe quẽdaȝ tactũ ſm ꝙ tria cõcurrũt ad qđlibȝ ſentire. vȝ. mediũ obiectũ ⁊ organuȝ. pͥma ergo via ſumeť ex parte medy. ſcđa ex parte obiecti. tertia ex pte organi. prima via ſic pȝ. naȝ ſenſus tactus iõ ſic noĩatus eſt. q̃ꝛ ꝑ hũc ſenſum percipimus obiectũ nõ per mediũ extraneũ: ſed tangendo. viſus ergo nõ eſt tactus. q̃ꝛ corpus coloratũ qđ ꝑcipimus per viſum nõ attingit nos: ſed eſt diſtans a nobis. corpus vero qđ tactu cognoſcimus opȝ ꝙ nos attingat. quare cũ hoc ſit etiã in guſtu: q̃ꝛ nõ guſtamus per mediuȝ extraneũ: ſed oȝ ꝙ corpus guſtabile nos attingat ad hoc ꝙ ſentiamus ipm. igiť q̃ꝛ guſtabile ſentim⁹ nõ ꝑ medium extraneũ: ſed tangẽdo: erit guſtus qdaȝ tactus. 2ª via ſumiť ex parte obiecti. nã q̃ꝛ humidũ eſt tãgibile ⁊ ſapor fundať in humido: ⁊ nõ in oĩ humido: ſed in quodam. nã in humido corporũ ſimpliciũ cuiuſmodi eſt humiduȝ aereũ vel humidũ aqueũ ſapor fundari nõ põt. nam corpora ſimplicia ſm ꝙ h9 nõ ſunt ſuſceptiua ſaporis: ꝑ accidens forte in talibus repereriť ſapor: ſicut pȝ in aqua rõe venarum terre per quas tranſit vel rõne alicui⁹ vaporis cõmixti põt aliquẽ ſaporez cõtrahere. per ſe tñ talia ſapore carent: q̃re ſi nõ in omni humido fundatur ſapor nõ oẽ tangibile ⁊ guſtabile: ſed quoddã. ⁊ q̃ꝛ guſtabile eſt qđdaȝ tangibile guſtus erit qdaȝ tact⁹. Tertia via ſumiť ex pte organi. nã nõ ĩ omni organo nec in oĩ parte vbi fundatur tactus hȝ eſſe ⁊ guſtus: ſed in quadã parte vt in lingua. et q̃ꝛ in quadã pte ⁊ nõ in omni hȝ eſſe guſtus ⁊ tact⁹: guſtus nõ erit vl'r tactus. ſed erit qdam tactus. harum aũt triuȝ rõnum ꝓbãtiuȝ guſtum eſſe quẽdã tactuȝ due tanguntť a pho. videlȝ illa de medio ⁊ illa de obiecto. illa ãt de organo nõ tangiť ab ipſo: qđ forte iõ factũ eſt. q̃ꝛ nõ eſt directe ⁊ ſimpl'r idem organũ tactus ⁊ guſtus. vel forte iõ fecit. q̃ꝛ eadem ratio eſt de obiecto ⁊ organo. ratio aũt in ɔ̃trarium in ſequenti queſtione ſolueť.

Alterius forte dubitaret aliq̃s. vtrũ guſtus ſit idem qđ tactus. videť ꝙ ſic. q̃ꝛ ſi homo eſt quoddã aĩal. aĩal in homĩe eſt idem qđ homo. ⁊ ſi ſortes eſt qdam homo. hõ in ſorte eſt idẽ qđ ſortes. g̃ cũ guſtus ſit quidam tactus: tactus in guſtu nõ erit aliud q̃ȝ guſtus. vel vt arguebať ſupra guſtus nõ ponit in numerũ cum tactu. ¶ Dõm ꝙ vt ſupra dicebať potẽtie diſtinguũtur per actus: ⁊ actus per obiecta. vbi ergo ſunt alia ⁊ alia obiecta formaliter ſunt aly ⁊ aly actus. ⁊ per conſequens alie et alie potentie. Dubitare ergo vtrum ſenſus guſtus formaliter differat a ſenſu tactus eſt dubitare vtrũ qualitates ſecunde formaliter differant a qualitatibus primis. ⁊ vtrum ſapores qui noĩant qualitates ſcđas formaliter differãt a calido ⁊ frigido hũido ⁊ ſicco q̃ nominant qualitates pͥmas. ⁊ q̃ꝛ he nõ ſunt ille: ſed fundanť in illis: guſtus nõ eſt tact⁹: ſȝ aliquo mõ fundať in tactu. qđ vero arguebať ꝙ aĩal nõ ponit in numerũ cũ quodã animali. ergo nec guſtus cũ tactu. ¶ Dõm ꝙ ſic nõ ſe hȝ guſt⁹ ad tactum ſicut ſe hȝ ſortes ad hoĩem vel hõ ad animal. ſic ergo guſtus nõ eſt ita vl'is ſicut tactus. q̃ꝛ tact⁹ ẽ in omni parte corporis. guſtus aũt in quadã. ⁊ q̃ꝛ tact⁹ eſt in omni humido. guſtus aũt in quodã: fit tñ hec ɔ̃tractio per additionem noue forme ſiue fit per differentez formã. iõ formaliter guſtabile eſt diſtinctum a tangibili ⁊ guſtus a tactu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uñ ſi in aqua eſſem⁹: ſentirem⁹ vtiq̧ ſppoſituȝ dulce. Nõ ãt eẽt tũc nobis ſenſus ꝑ mediũ: ſed in eo qđ miſceť hũido: ſicut in potu.

Remouet quandā cauillationem circa p̄dicta. dixerat .n. guſtū nō fieri per mediū ex̄neū: qḋ vr̄ falſuʒ: q2 ſi in aq̄ poneret̄ dulce: nos exn̄tes in aqua ſentiremus hꝰ dulce. ideo ait: qḋ ſi ī aqua eſſemus ſentirem⁹ vtiq3 dulce appoſitū: ſed tūc nō eēt nobis ſenſus per mediū: ſ3 in eo ꝙ ꝯmiſceret̄ illud dulce humido ſīc̄ in potu. Deinde cū dicit.

Cō.102 Color autē non ſic videt̄ in eo qḋ miſcet̄: neq3 defluxionibus. Ut quidem igitur medium nihil eſt: vt autem color viſibile: ſic guſtabile humor eſt.

Qḋ dixerat manifeſtat: circa qḋ duo facit. q2 p̄ fac̄ qḋ dictū eſt. z° q2 dixerat ꝙ in guſtu nō reqrit̄ aliqḋ ex̄neū oſtēdit ꝙ l3 ibi nō reqrat̄ aliqd ex̄neū tanq3 mediū: reqrit̄ tn̄ ſibi aliqd ex̄neū tanq3 diſponēs organū: vel pōt alr̄ diuidi: q2 duo facit ſ3 ꝙ duo manifeſtat que dixerat. nā p̄ oñdit ꝙ guſtus nō fit per medium ex̄neū. z° q2 dixerat ꝙ ſapor fundat̄ in humido declarat h̄ ex eo ꝙ ſine humiditate n̄ fit ſaporis ſenſus ibi. (Nihil aliud fac̄) dicit ḡ: ꝙ color nō ſic vr̄ in eo ꝙ miſcet̄ medio: neq3 defluxiōib⁹. i. p defluxiones. ſupple vr̄ color: igr̄ vt qdē mediū nihil eſt. i. q̄tuʒ ad mediū nō eſt cōparatio iter colorē ⁊ saporē: q2 color ſentitur p mediuʒ ex̄neū: ſed nō ſapor: ſ3 q̄tū ad rōnē obti: ſupple eſt cōparatio iter colorē ⁊ saporē: q2 vt color aūt eſt viſibile. i. ob3 viſus: ſic humor. i. ſapor eſt guſtabile. i. ob3 guſtus. Notādū aūt ꝙ corp⁹ coloratū nō attigit oculū cū vr̄: neq3 o3 ꝙ attigat aliquā p̄tē nr̄i corpis. rurſus color nō īmiſcet ſe medio realr̄: ſ3 ſolū itētionalr̄ ſe mltiplicat: nec ēt aliqd deflnit a corpe colorato: vt fiat viſio: ſ3 vt fiat guſtus: vel o3 ꝙ corp⁹ dulce attigat linguā: vel ſi hꝰ dulce ponit̄ in aliq̄ diſtātia: vt ſi ponit̄ ī aq̄: o3 ꝙ per aquā defluat vſq3 ad liguā: ita ꝙ realr̄ attigat ipaʒ: itaq3 tūc ſentirem⁹ dulce poſitū in aq̄ ſīc̄ ſentiremus dulce poſitū in potu vl̄ poſitū icifo. q̄tū ḡ ad mediū nihil. i. nulla ꝯueniētia eſt iter viſibile ⁊ guſtabile: q2 viſibile p ſe oīo reqrit medium ex̄neū: guſtabile aūt nō: ſed vt dicebat̄ q̄tū ad rōnē obti eſt aliq̄ ꝯueniētia iter h̄ ⁊ illud. Deide cuʒ dicit.

Nihil autem facit humoris ſenſum ſine humiditate: ſed h3 actu aut potētia humiditateʒ vt ſalſum: bene enim liquidum ipſum eſt ⁊ liquefactiuum lingue.

Manifeſtat z^m qḋ dixerat. dicebat̄ enim ſupra ꝙ ſapor fundat̄ in humido: ad h̄ aūt declarādū itēdit talē rōnē: illud qḋ nō ſentit̄ ſine humido fundat̄ in humido: ſapor nō ſentit̄ ſine humido. ḡ fundat̄ in humido: de hac aūt rōne nō ponit niſi v̄tutē medij. vʒ: ꝙ ſapor nō ſentit̄ ſine humido: iō ait ꝙ nihil aūt fac̄ ſenſuʒ humoris. i. ſaporis ſine humiditate: ſ3 qḋ facit hꝰ ſenſuʒ humiditatē h3: aut actu aut po^a. ſupple ppinq̄: vt ſalſuʒ. n. qdē ipm eſt bn̄ liqdū. i. bn̄ liq̄factibile ⁊ liq̄factiuū lingue. Notādū aūt ꝙ ſal: l3 ſit actu ſiccus: pōt tn̄ de leui imutare ſenſuʒ guſtus: q2 eſt faciliter liquefactibilis. Deinde cuʒ dicit.

Cō.103 Sicut aūt viſus viſibilis eſt ⁊ inuiſibilis: tenebra aūt inuiſibilis eſt: iudicat aūt ⁊ ipſam viſus. Adhuc autem valde ſplendidi eſt: etenim hoc inuiſibile eſt: alio aūt modo a tenebris. Similiter aūt ⁊ audit⁹ ſoniq3: ⁊ ſilētij: quoꝝ aliḋ audibile: aliud nō audibile: ⁊ magni ſoni ſicut viſus eſt ſplendidi. Sicut enim paruus ſonus īaudibilis quodāmodo: ſic ⁊ magnus ⁊ violentus. Inuiſibile aūt aliud quidē oīo dicit̄: ſicut ⁊ in alijs īpoſſibile: aliud aūt quāuis aptuʒ natuʒ non habet: aut praue: ſicut qḋ ſine pedibus eſt: ⁊ ſine gradu dicit̄.

Poſtq3 determiauit de medio guſt⁹: oñdēs ꝙ nō reqrit̄ ibi mediū ex̄neū. in p̄te iſta determiat de ei⁹ obo: circa qḋ duo fac̄: q2 p̄ determiat de obo guſt⁹ vt differt a tactu. z° ḋ obo ei⁹ vt ꝯuenit cū ipſo: pcipit. n. guſt⁹ saporē ⁊ humiduʒ: ſ3 saporē pcipit vt differt a tactu: hūidū v̄o vt ꝯuenit cuʒ ipo ibi. (Ur̄ aūt p̄n^m eē) circa p̄mū duo fac̄: q2 p̄ oñdit quō accipit̄ ob3 in alijs ſenſib⁹. z° qḋ dixerat adaptat ad guſtū ibi. (Sic aūt guſt⁹) dicit ḡ ꝙ ſīc̄ viſus eſt viſibilis ⁊ inuiſibilis: q2 tenebra aūt eſt inuiſibil̄: ⁊ tn̄ viſus iudicat ipſaʒ tenebrā. adhuc aūt viſus ē valde ſplēdidi: ⁊ .n. h̄. i. valde ſplēdidū eſt īuiſibile: ⁊ tenebra eſt inuiſibilis: ſed alio mō. ⁊ qḋ dcm̄ eſt de viſu itelligēdū eſt de alijs ſenſib⁹: iō ſubdit. ſilr̄ aūt ⁊ audit⁹ eſt ſoni ⁊ ſilētij: quoꝝ aliud qdē vt ſonuʒ dicimus eſſe qd audibile: aliud v̄o vt ſilētiū non audibile: eſt etiā audit⁹ magni ſoni: ſicut viſus eſt ſplēdidi: audit⁹ eniʒ cōparat̄ ad magnū ſonū: ſic et ad qd iaudibile: q2 ſīc̄ paruus ſonus eſt īaudibilis: ſicut quodāmodo magnus ⁊ violentus: iaudibile. n. ⁊ inuiſibile ⁊ cetera talia multiplr̄ dilr̄. dr̄ aūt inuiſibile aliud qdē qḋ oīo impoſſibile eſt videri vt tenebra ſicut ⁊ in alijs: aliud aūt dr̄ inuiſibile: qḋ q̄uis ſit aptū natū vt videat̄: nō h3 tn̄ vn̄ bn̄ videat̄: aut praue vr̄: ſicut eſſe ſine pedib⁹ et qḋ ſine gradu dr̄ multiplr̄: ſīc̄ ſupple inuiſibile ⁊ īaudibile: ⁊ cetera talia multiplr̄ dicuntur. Notādū aūt ꝙ ſicut in alijs repit̄ multiplicitas: vt ſīc̄ repit̄ multiplicitas in nō h̄re pedes vel in eſſe ſine gradu ſic repit̄ multiplicitas in eſſe inuiſibile vel iaudibile: dr̄. n. aliqd non pedes h̄re: q2 nullo modo eſt aptū natū h̄re pedem vt lapis: aliqd v̄o dr̄ non h̄re pedes: q2 q̄uis ſit aptū natū h̄re: tn̄ caret eo vt homo hn̄s pedes abſciſſos aliquis qdē dr̄ non hēre pedē: q2 h3 prauū pedē vel debilē pedeʒ: vt claudū: ſic etiā inuiſibile dr̄ triplr̄: aliqd. n. eſt tale quia nullo modo eſt aptū natū videri vt tenebra: aliqd v̄o: q2 ē aptū natum videri: non tn̄ habet nām illā modo pportionato ⁊ cōmēſurato vt poſſit videri: ⁊ hꝰ eſt ſol: ⁊ vl̄r valde ſplendidū: aliqd v̄o dr̄ inuiſibile: q2 praue vel debiliter videri pōt: ſicut paruus ſonus dr̄ inaudibilis: q2 praue vl̄ debiliter audit̄. Deinde cum dicit.

Sic aūt guſtus guſtabilis quidē ⁊ non guſtabilis: hoc aūt eſt paruū: aut prauū habʒ humorem: aut corruptiuum guſtus.

Qḋ dixerat adaptat ad guſtū. d. ſic aūt guſtus eſt guſtabilis ⁊ non guſtabilis. hoc aūt videl3 non guſtabile eſt qḋ h3 humorē prauū: aut paruum: aut dr̄ nō guſtabile qḋ eſt corruptiuū guſtus: ſicut dr̄ inuiſibile nimis ſplendēs: qḋ eſt corruptiuum viſus. Deinde cum dicit.

Uidet̄ principiū eſſe potabile: ⁊ non potabile: guſtus. n. qdā tact⁹. Sed hoc qdē vt prauū ⁊ corruptiuū guſtus: illud aūt ſm nāʒ. Eſt aūt cōmune tactus: ⁊ guſtus potabile.

Determinat de obiecto guſtus vt ꝯuenit cum tactu. d. ꝙ p̄ncipiū imutationis guſtus videt̄ eſſe potabile ⁊ non potabile: ideſt humidū ⁊ non humidū: guſtus enim qdem ambo hec pcipit: ſed hoc qdē videl3 non potabile cōparatur ad guſtū vt paruū ⁊ vt corruptiuū guſtus: illud aūt3 videl3 potabile cōparat̄ ad guſtū ſm nām. i. vt aliqd ſm nām: ⁊ vt pportionatū ei: ⁊ addit ꝙ potabile. i. humidum eſt cōmune tact⁹ ⁊ guſtus. Notādum aūt ꝙ ſicut guſt⁹ inquātū eſt differēs a tactu pcipit guſtabile ⁊ non guſtabile ſic inquātū eſt ꝯueniēs cuʒ actu pcipit potabile ⁊ nō potabile. i. humidū ⁊ non humidū. Notandū etiam ꝙ ſicut guſtabile eſt illud qḋ eſt pportionatuʒ guſtui: ⁊ audibile illud qḋ eſt pportionatū auditui: inguſtabile v̄o ⁊ in-

audibile qđ eſt improportionatū: vnde ſicut magnus ſo-
nus corrūpens auditū ⁊ prauus ſonus ꝗ praue .i. male au-
dit̃: dr̃ iaudibilis: ſic ꝓut guſtus ē q̄dam tactus potabile .i.
humidū eſt ei ſm nām: ⁊ ꝓportionatū: ſed ipotabile dr̃ qđ
praue guſtat̃. vl̃ qđ ē corruptiuū guſtus.

Dubitaret forte aliq̄s. vtꝝ guſtus ꝑcipiat po-
tabile .i. humidū. videtur ꝙ
nō: q2 ſi potētie ſunt diſtincte etiā ob.a ſunt diſticta ⁊ act⁹
diſtincti: ſed tact⁹ ⁊ guſtus formal̃r differūt. vt dcm̄ eſt: er
go guſtare ⁊ tāgere erūt formal̃r diſtincta: ⁊ guſtabile ⁊ tā
gibile erūt formal̃r diſticta. humidū itaq3 qđ ē q̄d tāgibi-
le non pōt eſſe q̄d guſtabile. ¶ In ꝯriū eſt ph̄s qui ait ꝙ
potabile eſt q̄d cōe ad guſtū ⁊ tactū. ¶ Dicēdū ꝙ agere:
l3 ſit p̄ncipal̃r a forma: eſt tñ aliq̄ mō a mā: co .n. ipſo vt ſu
pra dicebat̃ ꝙ hec forma req̄rit hāc mām ad actionē hu-
ius forme nō ſolū facit forma: ſ3 etiā materia: quare ſi ſa-
por fundat̃ in humido tanq̄ in propria mā: ⁊ humidū eſt
ſubm̄ ſaporis: nō ſolū vt ſapor eſt aliq̄d in gn̄e entiū: ſed vt
eſt q̄d ſenſibile ⁊ imutatiuū guſtus imutare guſtū ſm ꝙ
h⁹: l3 ꝯueniat ſapori p̄ncipal̃r ⁊ formal̃r: ꝯueniet tñ humi
do ex ꝯſeqnēti: vt inq̄tū eſt ꝓpriū ſubiectū ſaporis: eſt er-
go potabile .i. humidū cōe tact⁹ ⁊ guſtus: q2 vtrūq3 imuta-
tur ab humido: ſed aliter ⁊ al̃r: q2 tactus imutat̃ p̄ncipal̃r
⁊ ꝓprie: guſtus vō imutat̃ ab humido inq̄tū eſt ſaporis
ſubm̄. ꝙ vō arguebat̃ in cōtrariū ſolutū eſt per iam dicta.
nā ſicut guſtus ⁊ tact⁹ ſunt formal̃r diſticta: verūtñ guſt⁹
fundat̃ in tactu: ⁊ eſt q̄dā tact⁹: ſic guſtabile ⁊ tangibile di
ſtinguunt̃ formal̃r: verūtamē guſtabile fundat̃ in tāgibi-
li: formal̃r itaq3 ⁊ p̄ncipal̃r guſtus imutat̃ a guſtabili: ⁊ ta-
ctus a tāgibili imutat̃: tamen guſtus a tangibili tanq̄ ab
eo qđ eſt ſaporis ſubiectū.

Alterius forte dubitaret aliq̄s ſi guſtus imuta-
tur ab humido ⁊ ſapore a quo i-
mutet̃ p̄us: ⁊ vr̃ ꝙ a ſapore: nā ſicut color imutat obm̄ p̄n-
cipal̃r ⁊ formal̃r: magnitudo vō in qua fundat̃ color facit
imutationē in viſu mediāte colore: ita ꝙ p̄us intelligo ꝙ
color imutat viſum: magnitudo aūt imutet ipm̄ median-
te colore: ſic ēt in ꝓpoſito ſapor imutabit guſtū p̄ncipal̃r
⁊ formal̃r: humidū vō: qđ eſt ſubm̄ ſaporis: imutabit ipſū
mediāte ſapore. ¶ In ꝯriū eſt ph̄us q̄ vult ꝙ p̄n^m imuta-
tionis guſt⁹ ſit potabile ⁊ nō potabile. ¶ Dō3 ꝙ guſtus vt
tactū eſt fundat̃ in tactu. debem⁹ .n. imagiari ꝙ in eode3
neruo lingue eſt tact⁹ ⁊ guſtus: ſ3 guſt⁹ eſt ibi mediāte tactu
ſic in eodē pomo eſt humiditas ⁊ ſapor: ſ3 ſapor eſt ibi me-
diāte humiditate: idē eſt ḡ organū tact⁹ ⁊ guſtus nō ꝑ oē3
modū: q2 l3 in eodē neruo: ſint he due potētie: tactiua. v3.
⁊ guſtatiua: ille tñ neruus ſm aliā ꝓportionē ꝯſiderat̃: vt
eſt ſubm̄ tact⁹: ⁊ ſm aliā vt ſubycit̃ guſtui: ide eſt ꝙ q2 pro
portio illa que ſufficit ad tactū reſuat̃ vl̃r in neruo vt dif
fundit̃ ꝑ totū corp⁹: tact⁹ eſt in toto corpe: guſtus vō eſt in
quadā pte corpis tm̄: q2 ꝓportio illa quā addit guſt⁹ ſupra
tactū nō reſuat̃ niſi in quadā pte corpis vt in ligua: igit̃ ſic
hō albus addit ſupra hoīe3 ⁊ icludit totū qđ dicit hō: ide ē
ꝙ in plib⁹ repit̃ rō hoīs q̄ rō hoīs albi: ſic q2 guſt⁹ addit ſu
pra tactū: ⁊ p̄ſupponit ipm̄: eo ꝙ fundet̃ in eo: in plib⁹ reb⁹
repit̃ rō tact⁹ q̄ rō guſtus. ſi igit̃ neruus i quo fundat̃ ſen
ſus guſtus eēt alius real̃r ⁊ ſimpl̃r a neruo in quo fundat̃
ſenſus tact⁹: adhuc oporteret nos dicere ꝙ organū guſt⁹:
nō ſolū iudicaret de ſapore: ſ3 ēt de humiditate: ita ꝙ ad-
huc verꝫ eēt ꝙ potabile ſiue humidū nō ſolū eēt obm̄ ta
ctus: ſed ēt guſtus. ſm hoc itaq3 verificaret̃ ordo iā tact⁹:
vt ꝙ humiditas imutaret neruū illū in quo fundaret̃ gu
ſtus mediāte ſapore: ſm ḡ nālē itelligētiā ſapor p̄us imu-
taret neruū q̄ humiditas que eſt fundamētū ſaporis: ſic
p̄us itelligimus ꝙ color imutet oculū q̄ magnitudo que
eſt coloris ſubm̄. Nūc aūt nō ſic ſe h3: ſed ille ide3 neruus
exñs in lingua que eſt fundamētū vtutis tactiue: eſt etia3
fundamētū guſtus: q̄re ſicut in illo neruo p̄us fundat̃ ta-
ctus: ⁊ mediāte tactu fundat̃ guſtus: ſic p̄fat⁹ neruus p̄us
imutat̃ ab humiditate que eſt qđdā tāgibile: ⁊ mediante
ea imutat̃ a ſapore qui eſt quoddā guſtabile. ꝓpter qđ hñ
dcm̄ eſt ꝙ p̄ncipiū h⁹ imutationis: vr̃ eſſe potabile .i. hu-
midū. ¶ Eſt aūt diligēter aduertēdū ꝙ hūc ordinē que3
aſpicimus in neruo exñte in lingua: q2 .ſ. in eo p̄us fundat̃
tact⁹. ⁊ mediāte eo fundat̃ ⁊ guſtus: aſpicimus etiā in obo
exteriori: q2 in eo p̄us fundat̃ humiditas ⁊ mediāte humi
ditate fundat̃ ⁊ ſapor: p3 itaq3 veritas q̄ſiti quō potabile
humidū eſt h⁹ imutationis p̄ncipiū: ⁊ p3 etiā quō hoc ta3
ex parte obiecti q̄ etiā organi ſibi ꝓportiōabil̃r correſpō-
dent. Qđ vō obyciebat̃ de colore ⁊ magnitudine ſolutū
eſt per iam dicta. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Quoniā autem humidum q̄dē eſt guſtabile: neceſſe ſenſitiuū ipſius: neq3 humidū eſſe actu neq3 impoſſibile fieri humidum. Patit̃ enim aliquid guſtus a guſtabili: ſed3 ꝙ guſtabile ē.** Com. 104

**Neceſſariū eſt ergo humectatū fore qđ poſ-
ſibile humectari ſaluatū: non humidū aūt ſenſi
tiuum guſtatiuum.**

¶ Determiat de organo ipſi⁹ guſtus: circa qđ tria facit: ꝑa
ꝑ oſtēdit q̄le d3 eē h⁹ organū. ſcđo qđ dixerat ꝓbat per ſi-
gnū. 3° diſtinguit quot ſunt ſpēs guſtabiliū: ſiue quot ſunt
ſpēs ſaporꝫ que hñt h⁹ organū imutare. 2° ibi. (Signum
aūt) 3° ibi. (Spēs aūt). dicit ḡ: qm̄ aūt humidū q̄dem eſt
guſtabile neceſſe eſt ſenſitiuū .i. organū ſenſus ipſi⁹ guſta-
bilis: neq3 humidū eſſe actu: neq3 ipoſſibile fieri humidū.
nā guſtus aliq̄d patit̃ a guſtabili ſm ꝙ eſt guſtabile: ⁊ ꝑa
patiēs in fine eſt ſiſe: in pn° aūt dum ſaluat̃ in ſui ꝯſiſtētia
eſt diſſiſe: ne cāū eſt ḡ organū guſtus ꝙ poſſibile eſt hume
ctari poſtq̄ iam poſſum eſt humectatū fore: ſ3 guſtatiuū
ſenſitiuū .i. organū guſtus ſaluatū in ſui ꝯſiſtētia: vt hñ ꝑ-
cipiat ſapores: nō humidū aūt d3 eſſe. ¶ Notādū aūt ꝙ
ſicut aer cōnaturalis nob̄ h3 ſemꝑ quēdā ſuū motū q̄ mo
tus eſt differēs ab oīb⁹ motib⁹ exteriorib⁹ vt poſſit oēs il-
los mot⁹ exteriores recipe ſic ligua h3 quādā ſuā humidi
tatē annexā: ſ3 illa humiditas eſt differēs ab oīb⁹ alys ſa-
porib⁹ vt poſſit oēs alios ſapores ꝑcipe: d3 .n. organū guſt⁹
eſſe ſaluatū in hac ꝯſiſtentia: ⁊ non eſſe īfectū ſapore aliq̄:
q2 ſi inficeret̃ ſapore aliquo ſapor ille impediret ne poſſ3
alios ſapores recipe. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Signū aūt neq3 ſiccā exiſtētē linguā ſentire: neq3 multū humidā. Hic .n. tactus fit primi hu midi: ſicut cum aliq̄s qui añ guſtauit fortē hu- rem guſtet alterū: ⁊ vt laborantib⁹ amara oia videntur: ꝓpter id ꝙ lingua plena huiuſmodi humiditate ſentit.**

¶ Qđ dixerat manifeſtat ꝑ ſignū. ꝯtinet̃ aūt ſic. hñ dcm̄ ē
ꝙ organū guſt⁹ nō d3 eſſe actu humidū .i. actu īfectū aliq̄
ſapore: ⁊ etiā debet eſſe tale ꝙ de facili poſſit humectari:
q2 oē ſe d3 hr̄e humiditatē aliquā: ꝑ quam ſit diſpoſitū vt
de facili imutet̃ a ſapore: ſignū aūt h⁹ ꝙ ſic ſit eſt: q2 non
ꝯtigit ſentire liguā exñtē ſiccā: neq3 multū humidā. h .n.
tact⁹ fit p̄mi humidi. nā cū aliq̄s h3 linguā valde humidā
.i. valde īfectā aliq̄ ſapore q̄cq̄d poſtea tāgit ꝑ liguā ſapit
ſibi de p̄ humido .i. de p̄ ſapore quo eſt īfecta: ſic cū aliq̄s
guſtauit fortē humorē .i. ſaporē: guſtet aūt alterꝫ ſaporē ſa
piet ſibi ſapor vltim⁹ de ſapore p̄mo: ⁊ vt patet laboranti-
bus omnia vident̃ amara: ſentiūt .n. omnia amara eſſe ꝓ-
pter id qđ eorꝫ ligua eſt plena ⁊ īfecta h⁹ hūiditate cole-

rica. ¶ Notādū aūt ꝙ ga liguā oꝛ hr̄e aliq̄ꝫ humiditatē. vt de facili imutet̄ a ſapoꝛe: ideo vt cōmēta. ait: natura pa rauit ſaliuā i oꝛe ꝛ ꝓparauit inſtra ad ꝯgregādū hō ſaliuā ꝛ hūiditatē vt mediāte ea guſtarent̄ ſicca. ¶ Deiñ cū dic.

Cō.105 ¶ Spēs aūt humoꝝ ſic̄ ꝛ in coloꝛibus: ſimpli ces: q̄dē ꝯtrarie ſunt ſicut dulce ꝛ amaꝝ. Ha bito aūt ſunt cū hac quidē pingue: cū illa vo ſa litū: media aūt hoꝝ erit acre: ꝛ auſteꝝ: ꝛ ponti cum: ꝛ acutum: fere enim he vident̄ eē humo rum dr̄ie. Quare guſtatiuū eſt potētia huiuſ modi: guſtabile aūt eſt factiuū actu huius.

¶ Diſtīguit ſpēs ſapoꝝ imutātes oꝛganū guſtus. d. ꝙ ſpēs aūt hūoꝝ. i. ſapoꝝ ſumūt̄: ſic̄ ꝛ ī coloꝛibꝰ: q̄ꝛ ſic̄ coloꝛes q̄dā ſūt ſimplices q̄dā medij: ſic ꝛ ſapoꝛes: ſꝫ ſimplices q̄dē ſa poꝛes ſūt. i. ſe hūt ꝯrie: ſic̄ dulce ꝛ amaꝝ: hito aūt. i. ꝯuīr ſūt cū hac q̄dē. i. cū dulcedine pingue: cū illa vo. i. cū amaritu dine ſalitū. nā pinguis ſapoꝛ eſt annexus dulci: ſalitꝰ vo eſt annexus. i. ꝓpinquus amaro: media autē hoꝝ ſapoꝝ ſunt acre ꝛ auſteꝝ ꝛ ponticū ꝛ acutū: ꝛ ſubdit ꝙ fere. n. he vīr eſſe dr̄ie humoꝝū. i. ſapoꝝ: ꝛ q̄ꝛ tales ſunt ſapoꝛes: ꝯcludit dicēs: quare guſtatiuūꝫ. i. oꝛganū guſtus eſt potentia hō. i. potētia ad hō ſapoꝛes: guſtabile aūt eſt factiuū actu hō. i. actu eſt immatiuūꝫ oꝛgani guſtus. eſt. n. guſtabile tale in actu: quale oꝛganū guſtus eſt in potētia. ¶ Notādū autē ꝙ ſemꝑ patiēs eſt tale in potētia: q̄le eſt agēs in actu: ꝛ ga oꝛganū guſtus patit̄ a guſtabili tanq̄ꝫ ab obo: opꝫ ꝙ oꝛga nū guſtus ſit potētia hō. guſtabile vo ſit hō actu factiuūꝫ. ¶ Notandū etiā ꝙ ſpēs enumerate ſapoꝝ poſſunt redu ci ad ſeptē: q̄ꝛ auſterū ꝛ acre quodāmodo idē nominant. erūt itaq̄ꝫ he ſeptē ſpēs ſapoꝝ: videlꝫ dulce: amaꝝ: pīgue: ſalitū: acre: ponticū: ꝛ acutū: ſufficiētia aūt harū ſeptē ſpe cierūꝫ ſic pōt accipi: q̄ꝛ oīs ſapoꝛ eſt extremus vł medius. ſi extremus ſic ſunt duo ſapoꝛes: amarus ꝛ dulcis: ſi autē ſit medius: vel hoc eſt per eque diſtantiā: ꝛ ſic eſt acutꝰ ſa poꝛ: qui quodāmodo videt̄ equalr̄ diſtare ab amaro ꝛ dul ci: ſi aūt non ſit per eque diſtātiā: tūc ſapoꝛ ille vel eſt iter acutū ꝛ dulce: vel inter acutū ꝛ amarū: ſi iter acutū ꝛ dul ce: vel magis appropinquat dulci: ꝛ tūc eſt pinguis ſapoꝛ: vł magis appropinquat acuto: ꝛ tunc eſt acer ſapoꝛ: ſi aūt ſit iter acutūꝫ ꝛ amaꝝ: vel magis appropinquat amaro: ꝛ tūc eſt ſalitꝰ ſapoꝛ: vel magis acuto: ꝛ tūc eſt ponticus.

Cō.106 De tangibili aūt ꝛ tactu eadem ratio. Si enim tactus non eſt vnus ſenſus: ſed plures: neceſſariū eſt ꝛ tangibilia ſenſibilia plura eſſe.

¶ Poſtq̄ꝫ phs determīauit de alijs ſenſibilibꝰ. hic vltimo determinat de ipſo tangibili: eo ꝙ ſenſus tactus inter oēs alios materialioꝛ exiſtat. Diuidit̄ autem hec pars in tres partes. ſm ꝙ circa ipm tāgere eſt tria conſiderare: videlꝫ oꝛganū mediūꝫ ꝛ ſubiectū. pmo ergo determinat de ipſo tactu. ſcdo determinat de ipſo medio. ꝛ tertio de ipſo obo. 2ª ibi. (Dubitabit aūt aliqs) 3ª ibi. (Tangibiles quidē) circa pmū duo facit: q̄ꝛ pmo ait: eandē rōnē eē de tactu: ꝛ de tangibili. ſecūdo circa ipm tactū mouet q̄ſtiones quaſ dam ibi. (Habet aūt dubitationē). dicit ergo pmo. ꝙ ea dem rō eſt de tangibili ꝛ tactu: q̄ꝛ ſi tactus non eſt vnus ſenſus: ſed plures neceſſariū eſt ꝛ tāgibilia eſſe plura ſen ſibilia. ¶ Notādū aūt ꝙ phs in his capitulis intēdit de terminare de ipſis ſenſibilibꝰ: q̄ꝛ de ipſis ſenſibus deter minabit in caplo ſequēti ibi. (Opꝫ aūt vlr̄ de omni ſen ſu). verū q̄ꝛ non pōt ḡs bene determīare de ſenſibili: niſi determinet de ſenſu: ideo in his capitulis multa determi nata ſunt de ſenſu: ꝛ nos aliq̄n i cōtinuādo: vbi determina

bat̄ de viſibili vel de audibili īducebamꝰ ꝑtes ac ſi deter mīaret̄ ibi de ſenſu viſus vł de ſenſu auditꝰ: q̄ꝛ de vno ſine alio dtermīari nō poterat. ¶ Uult ḡ phs in hoc caº deter minare de tangibili: ſed cū ipſe mouere intēdat q̄ōnē cir ca tactū: ne videat̄ in hoc mām trāſgredi: ait eandē rōnē eſſe de tactu ꝛ de tangibili. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Habet aūt dubitationē: vtrū plures ſint: aut vnus. ¶ Et quidē eſt ſenſitiuū tāgibilis: vtrū caro: ꝛ in alijs ꝓpoꝛtionale: aut non. Sed hoc quidē eſt medium pꝛimū autē ſenſitiuum: ꝙ aliud quoddam eſt intus. Cō.107

¶ Mouet quaſdā q̄ōnes circa tactū: circa q̄d duo facit: q̄ꝛ pmo mouet duas q̄ſtiones circa tactum. ſcdo exeq̄tur de q̄ſtionibꝰ illis ibi. (Oīs ꝛ enim ſenſus) dicit ergo: ꝙ habꝫ aūt dubitationē vtrū tactꝰ ſint plēs ſenſus: aut vnus: ꝛ eſt alia dubitatio: circa tactū q̄d eſt ſenſitiuūꝫ tāgibilis. i. q̄d eſt oꝛganū in ſenſu tactꝰ: vtrū caro in habētibus carnem ꝛ in alijs aīalibus non habētibꝰ carnē: vtrū ſit oꝛganū ali quod ꝓpoꝛtionale carni: aut nō ſit ita: ſed hec videlꝫ caro vel ꝓpoꝛtionale carni eſt mediū in ſenſu tactꝰ. pmū autē ſenſitiuū. i. oꝛganū in hō ſenſu eſt aliq̄d quidē intra carnē vt neruus. ¶ Notandū aūt ꝙ ſicut non oīa aīalia habēt ſanguinē: ſed aliqua hūt ſanguinē: aliqua vo hūt humoꝛē loco ſanguis: ſic nō oīa habēt carnē: ſed aliqua habēt loco carnis: vel aliq̄d ꝓpoꝛtionabile carni. Eſt ergo queſtio phi vtrū caro vel aliq̄d ꝓpoꝛtionale carni ſit oꝛganū in ſenſu tactꝰ: vł h̄ nō ſit oꝛganū: ſed mediū: oꝛganū aūt ſit neruus vł aliq̄d ꝓpoꝛtionale neruo: q̄d eſt itra carnē: vł itra id q̄d eſt ꝓpoꝛtionatū carni. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Oīs etenim ſenſus vnius contrarietatis eſſe videt̄: vt viſus albi ꝛ nigri: auditus grauis ꝛ acuti: guſtus amari ꝛ dulcis. In tangibili aūt multe inſunt contrarietates: calidū ꝛ frigidū: humidum ꝛ ſiccū: durū ꝛ molle: ꝛ alioꝝ que cunq̄ꝫ ſunt huiuſmodi.

¶ Exequit̄ de q̄ōnibꝰ ꝑdictis: circa q̄d tria facit: quia pmo exequit̄ de q̄ōne pma. ſcdo de ſecūda. 3º q̄ꝛ non cōplete di xerat de q̄ōne pma. redit ad declarādū vitatē circa ipſaꝫ. 2ª ibi. (Utrū aūt ſenſitiuū) 3ª ibi. (Demōſtrat aūt). circa pmū duo facit: q̄ꝛ pmo oſtēdit ſenſum tactꝰ nō eſſe vnuꝫ. 2º remouet quādā falſam reſpōſionē circa ea que dixerat ibi. (Hꝫ aūt ſolōnē) dicit ergo: ꝙ oīs etenīꝫ ſenſus videt̄ eſſe vnius ꝯrietatis vt viſus albi ꝛ nigri: auditus grauis ꝛ acuti: guſtus amari ꝛ dulcis: in tāgibili aūt multe ſunt cō trarietates. videlꝫ calidū ꝛ frigidū: humidū: ſiccū: durūꝫ: molle: ꝛ alioꝝ quecūq̄ꝫ ſunt hō differētie tangibiles cuiuſ modi ſunt graue: leue: aſperū: lene: ꝛ cetera hō. ¶ Notan dum autē hanc rationē ſic foꝛmandā eſſe. vnꝰ ſenſus eſt vnius contrarietatis: ſed ſenſus tactus non eſt vnius con trarietatis: ſed plurium. ergo ſenſus tactus non eſt vnus ſenſus. ſꝫ plures. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Hꝫ aūt ſolutionē quandā ad hāc dubitatio nem: ꝛ ꝙ in alijs ſenſibꝰ ſunt cōtrarietates plu res: vt in voce non ſolum acumen ꝛ grauitas: ſed ꝛ magnitudo ꝛ paruitas ꝛ lenitas ꝛ aſpe ritas vocis: ꝛ ſimilia alia. Sūt autē circa colo rem differētie huiuſmodi altere. Cō.108.

¶ Remouet quandam apparentem reſponſionē quoꝝū dam volentiū ſoluere rōnē tactā dicēs: habeca aūt ſolōnē quādā ſupple apparētē ad hāc dubitationēꝫ: q̄ꝛ ꝛ in alijs ſenſibus ſunt plēs ꝯrietates vt in voce nō ſolū eſt acumē

⁊ grauitas:ſʒ magnitudo ⁊ paruitas ⁊ lenitas ⁊ aſperitas
vocis ⁊ ſilia alia:nam ⁊ multas alias differẽtias poſſem⁹
aſſignare in voce:qꝛ aliqua vox ẽ clara:aliq̃ obſcura:ſʒ aũt
⁊ circa colorẽ differẽtie altere.i.diuerſe:qꝛ aliqs color ẽ i/
tenſus aliqs remiſſus aliqs turpis:aliqs pulcher:poſſent
aũt aſſignari aliq̃ modo pl'es ↄ̄rietates in alijs ſenſib⁹:ſʒ
ꝙ ſit vnũ ſubm:ſicut ſonus eſt vnuʒ ſubm auditui:qꝛ oia
que audiunt̃ fundant̃ in ſono ſic tactui eſſe ſubm vnũ nõ
eſt manifeſtũ. ⁋ Notãdũ aũt ꝙ lʒ in alijs ſenſib⁹:poſſu/
mus aſſignare aliquo modo ↄ̄rietates pl'es:oẽs tñ ille cõ/
trarietates reducunt̃ ad vnũ genus:nõ tñ ſic eſt in tactu
⁊ ideo lʒ qlibet alius ſenſus ſit vnus ſenſus:tact⁹ tñ eſt ſen
ſus pl'es. ⁋ Notandũ etiã ꝙ ſubm põt accipi vel pro mã
vel pro gñe.nam ſemp actus cõparat̃ ad mãm:ſicut ꝑfe/
ctio ad ſuũ ſuſceptiuũ:⁊ qꝛ forma ⁊ vl'r ois ꝑfectio habet
rõnẽ act⁹.mã ṽo ⁊ omne qð ſubijcit̃ ꝑfectioni hʒ rõnẽ po/
tentie:mã etiã ⁊ omne qð ſubijcit̃ ꝑfectiõi hʒ rõnẽ aliquo
modo ſubiecti. ⁋ Rurſuʒ qꝛ ipſe differẽtie dicũt actum:
genus ṽo dicit qd in potẽtia:ipſum genus hʒ rõnẽ funda/
menti reſpectu dr̃iaꝝ:qð ergo hic dr̃ ꝙ ea que ſunt obie/
cta audit⁹ habẽt vnũ ſubm:ſed tactui nõ cõpetit ſubiectũ
vnũ ẜm cõmẽtatoreʒ:⁊ ẜm themiſtium ibi ſubm accipit̃
pro genere.Uult.n.ph̃s ẜm eos ꝙ ↄ̄rietates alioꝝ ſen/
ſuum reducunt̃ ad vnũ ſubm.i.ad vnũ genus:ſed nõ con
trarietates tactus.

Dubitaret forte aliqs.vtrum tact⁹ ſit ſenſus
vnus:⁊ videt̃ ꝙ ſic:qꝛ ſi nõ
eẽt ſenſus vn⁹:nõ eẽnt qnqꝫ ſenſus tm̃:ſed ſex. ⁋ In ↄ̄riũ
eſt cõmẽtator ⁊ ph̃s qui dicũt ſenſum tact⁹ nõ eſſe ſenſuʒ
vnũ:ſed pl'es. ⁋ Dicẽdũ ꝙ ẜm cõmẽtatorẽ ſonus dr̃ vni/
uoce de modis ſonoꝝ ⁊ color de modis coloꝝ:ſed ↄ̄ria ta/
ctus nõ vident̃ habere genus qð dicat̃ de eis niſi eq̃uoce:
quale eſt qð dr̃ de calido ⁊ frigido ⁊ graui ⁊ leui: qð nõ dr̃
niſi pure equoce.vult ergo cõmentator:ꝙ qꝛ ſonus dr̃ de
differẽtijs ſonoꝝ vniuoce:⁊ ſapor de differẽtijs ſapoꝝ vni
uoce:in tactu aũt nõ ſic:qꝛ nõ inenit̃ aliqd qð dicat̃ vniuo
ce de differẽtijs tãgibiliũ:iõ tact⁹ ñ eſt ſenſus vnus:ſʒ hec
rõ Cõmen.magnã videt̃ h̃re calũniã:qꝛ vniuocatio vera
non repit̃ niſi ĩ ſpecie ſpãliſſima.ſi g̃ regreret̃ vniuocatio
ad vnitatẽ ſenſus viſus oporteret dare tot ẜſus quot cẽnt
ſpẽs coloꝝ:⁊ tot ſenſus guſtus:quot cẽnt ſpẽs ſapoꝝ:nul/
lus g̃ ſenſus eſſet vere vnus. ⁋ Ideo ſciẽdum ꝙ equoca
ſunt que ẜm vnũ nomẽ hñt rõnẽ diuerſam.vniuoca ṽo q̃
ẜm vnũ nomẽ hñt rõnẽ vnã:ſed iſta vna rõ q̃tuʒ ad pñs
ſpectat dupl'r põt accipi:vel ẜm p̃dicationẽ:vel ẜm imu/
tationẽ ſenſus:ſiue ẜm imutationeʒ organi:ſi loq̃mur de
vna rõne q̃tũ ad p̃dicationeʒ:ſic nõ eſt vniuocatio niſi in
ſpecie ſpãliſſima:vt ꝓbat̃ in.7°.phy.⁊ etiã vt habet̃ circa
finẽ ſcði poſte.vbi dr̃ ꝙ latẽt multe equocatiões in vlib⁹
.i.in generib⁹:ſʒ ſi loq̃mur de vna rõne q̃tũ ad imutatio/
nem organi:ſiue q̃tũ ad imutationẽ ſenſus:ſic nõ ſolum
põt eſſe vniuocatio in eodẽ genere:ſʒ etiã in diuerſis gene
ribus:imo iſto modo quodãmõ eſt vniuocatio in oib⁹ p̃di
camẽtis vt viſus eſt vnus ſenſus:qꝛ licʒ ꝑcipiat diuerſas
ſpẽs viſibiliũ:tñ ꝑcipit eas ſub vna rõne:vt inq̃tũ aliquo
mõ ꝑticipãt nãm lucis:vt diffuſius declaratũ eſt in.c.de
viſu.oia itaqꝫ viſibilia hñt quãdã vniuocationem nõ ẜm
p̃dicationẽ:qꝛ hoc eſt ſolũ in ſpẽ ſpãliſſima:ſed ẜʒ imuta/
tionẽ ſenſus viſus:qꝛ oĩa viſibilia ĩmutant h⁹ ſenſum ſub
vna rõne formali:ẜm hũc aũt modũ nõ ſolũ oia oba alicu
ius ſenſus ꝑticularis hñt vniuocationẽ quãdaʒ:ſed ẽt oia
oba oiuʒ ſenſuũ particulariũ hñt quandã vniuocationeʒ
vt cõparant̃ ad ſenſuʒ cõem:qꝛ oia h⁹ oba imutant cõem
ſenſuʒ ſub vna rõne formali:imo hoc mõ ꝓcedẽdo oia p̃/
dicamẽta hñt aliquã vniuocationẽ vt cõparant̃ ad intel/
lectũ:qꝛ oia ſunt obiecta eius ꝑnt in eis repit̃ rõ q̃ditatis.
dix imus eñi oia p̃dicamẽta h̃ere aliquã vniuocationẽ:qꝛ
etiã ẜm hunc modũ non eſt in eis recta vniuocatio:qꝛ rõ
q̃ditatis nõ repit̃ vniformiter in oib⁹ p̃dicamẽtis:nec itel
lectus fert̃ vniformiter in oia p̃dicamẽta. Si itaqꝫ ꝑ iam
dicta in tm̃ declaratũ ꝙ vniuocatio q̃tũ ad imutationeʒ
organi vel potẽtie nõ ſolũ põt repiri in vno genere:ſʒ etiã
in diuerſis generib⁹. ⁋ Aduertẽdũ tñ ꝙ aliqd ſufficit ad
diuerſificãdũ potẽtiã ĩferiorẽ qð nõ ſufficit ad diuerſificã/
dũ ſuꝑiorẽ:aliq̃ g̃ vniuocatio regrit̃ ĩ potẽtia ĩferiori que
nõ regrit̃ in ſuꝑiori. Nam diuerſe ↄ̄rietates vt ↄ̄rietates
oium ſenſibiliũ ꝑticulariũ vt tactũ eſt:habẽt quandã vni
uocationẽ:vt cõparant̃ ad ſenſum cõem:qꝛ ſub vna rõne
ĩmutãt ipm.ſed ꝑticularis ſenſus:qꝛ ſub vna ꝑticulari rõ/
ne imutat̃ ab obo:oʒ ꝙ vnus talis ſenſus ſit vnius ↄ̄rieta
tis:vel ſi eſt pluriũ ↄ̄rietatum:oʒ ꝙ vna illaꝝ reducat̃ ad
aliã:⁊ qꝛ calm fridũ:humidũ:⁊ ſiccũ:ſunt pl'es ↄ̄rietates
⁊ ẽt vna ꝓprie nõ reducit̃ ad aliã he pl'es ↄ̄rietates ad vnũ
ſenſum ꝑticularẽ ꝑtinere nõ pñt:tact⁹ itaqꝫ nõ eſt vn⁹ ſen/
ſus:ſed pl'es:argumẽtũ aũt in cõtrariũ infra ſoluet̃.

Alterius forte dubitaret aliqs:vtrũ ſenſus ta/
ctus cũ ſit pl'es ſenſus fundet̃ ĩ
vno organo. ⁋ Dicẽdũ ꝙ vt cõiter ponit̃ ⁊ vt tactũ ẽ ĩ qõ
ne p̃miſſa:⁊ vt ſonat l'ra ph̃i vnitas ẜſus ꝑticularis accipiẽ
da eſt ex vnitate ↄ̄rietatis:vnitas aũt ↄ̄rietatis põt accipi
ex vnitate ſubiecti:ſubm autẽ ↄ̄rietatis ſumi põt pro ipſo
genere:nam vt patebit per cõmẽtatorẽ ⁊ themiſtiũ ipſuʒ
genus põt dici ſubʒ ↄ̄riaꝝ dr̃iaꝝ. Rurſuʒ ſubm ↄ̄rietatũ
põt dici ipſa ſuba vel ipm corpus in quo quodãmõ fun/
dant̃ oẽs tales ↄ̄rietates:calm g̃ ⁊ fridũ:⁊ hũidũ ⁊ ſiccum
formal'r nõ ſunt vna ↄ̄rietas:qꝛ nõ reducunt̃ ad vnũ gen⁹
ꝓximũ:mãl'r tñ hñt quãdã vnitatem:qꝛ oẽs pñt fundari
quodãmodo in vno corꝑe.nã ipm corp⁹ mixtum:qꝛ nõ eſt
excellẽter calm:nec excellẽter fridum aliqd ꝑticipat de
vtroqꝫ. Rurſus qꝛ nõ eſt excellẽter humidũ:nec excellẽ/
ter ſiccũ:aliqd ꝑticipat de vtroqꝫ.g̃ iſte ↄ̄rietates nõ ſunt
formal'r vnum:ſed mãl'r:⁊ qꝛ ẜm ea que videmus in obo
debemus loq de ſenſu:ſenſus tact⁹ nõ eſt vnus formal'r:qꝛ
ſunt diuerſe potẽtie ſenſitiue:eſt tñ vn⁹ mãl'r:qꝛ he diuer/
ſe potẽtie fundant̃ in eodẽ neruo:q eſt organũ tact⁹.debe
mus.n.imagiari ꝙ ſic eiuſdẽ ſubti pñt ẽe pl'es ꝓꝑetates:
ſic in eodẽ neruo pñt fũdari pl'es potẽtie tactiue:ſiue plu/
res ſenſus tact⁹:ꝑ quoꝝ vnũ ꝑcipit̃ calm ⁊ fridũ:ꝑ alium
ṽo humidũ ⁊ ſiccũ:ad has aũt ↄ̄rietates reduci hñt ↄ̄rie/
tates alie. Cõmẽtator tñ vr̃ velle ꝙ pl'es ſenſus tact⁹ req/
rant pl'a organa:ꝙ ſic itelligẽdũ eſt:qꝛ q̃uis ĩ eodẽ neruo
fũdet̃ ſenſus tact⁹ q eſt diſcretiuus cali ⁊ fridi:⁊ ſenſus ta/
ctus qui eſt diſcretiuus humidi ⁊ ſicci:ille tñ neruus ſic ⁊
ſic accept⁹ quodãmõ eſt plura organa:et hʒ vim plurium
qꝛ aliter accipit̃ vt eſt fundamentũ vnius ſenſus:⁊ aliter
vt eſt fundamenrum alterius.

Alterius forte dubitaret aliqs.vtꝝ oẽs ↄ̄rietates
tact⁹ reducant̃ ad calm ⁊ fridũ:humidũ
⁊ ſiccũ:⁊ vr̃ ꝙ nõ:qꝛ graue ⁊ leue:aſpeꝝ ⁊ lene:nõ vñr re/
duci ad ↄ̄rietates iſtas. ⁋ Dõʒ ꝙ ſenſus nõ ſolum ꝑcipit
ſenſibilia ꝓꝑa:ſed ẽt cõia. Cũ g̃ dicim⁹ ꝙ ea que ſunt oba
vnius ſenſus reducunt̃ ad ↄ̄rietatẽ vnã:itelligẽdũ eſt de
obtis ꝓprijs. Nã vt themiſtius vult:audit⁹ ꝑcipit acutũ ⁊
graue tanq̃ oba ꝓꝑa:ſʒ magnũ ⁊ ꝑuũ tanq̃ oba cõia.oẽs
g̃ dr̃ie tãgibiles q̃ nõ reducunt̃ ad oba cõia pñt reduci ad
calm ⁊ fridũ:humidũ ⁊ ſiccũ.nã graue ⁊ leue ꝑcipit tact⁹
mediãte motu.vt id qð velocius deorſum tendit iudicat
tact⁹ graue.qð ṽo tardius leue:vt cõmẽtator ait:aſperuʒ
ṽo ⁊ lene vident̃ ad ſitũ vel ad figurã ꝑtinere.nam alte/
rius figure eſt aſperũ:vbi vna ꝑs ſuꝑeminet alteri:⁊ alte
rius lene:vbi ꝑtes equal'r ſituant̃.mot⁹ autẽ ⁊ figura non
ſunt ſenſibilia ꝓpria:ſed cõmunia.

¶ Alterius forte dubitaret aliqs cū ſenſus tact⁹ ſit ſenſus plꝛes: vtrū debeat dici eſſe ſex ſenſus: ⁊ vr̄ ꝙ ſic per rōnē ſupius factā. ¶ Jn ɔ̄riū aūt eſt: q2 vt iſta dicer̄ nō eſt ſenſus ꝑter qnqꝫ. ¶ Dōz ꝙ ſupra dicebant̄ cē q̄ttuoꝛ gn̄a aīatoꝝ. vȝ. vegetatiuū ſenſitiuū ⁊ ſm locū motiuū ⁊ itellectiuū: ⁊ tn̄ dicebant̄ eē qnqꝫ gn̄a potētiaꝝ. videlȝ ſenſitiuū vegetatiuū appetitiuū ſm locū motiuū ⁊ itellectiuū. appetitiuū ḡ ē diſticta potētia ab oīb⁹ alijs: nō tn̄ facit diſtinctū gradū aīatoꝝ: q2 nunqꝫ ſepar̄ a ſenſitiuo: nec ſenſitiuū ab ipſo: ſic ⁊ in ꝓpoſito: q2 ī illo eodē neruo in quo ſundar̄ ſenſus per quē diſcernim⁹ calm ⁊ fridū: fundar̄ etiā ſenſus ille per quē diſcernimus humidū ⁊ ſiccū: ⁊ alias differētias tāgibles: ⁊ q2 he nunqꝫ ſepant̄ abīuicem nō ɔſtituūt gradū vt dicant̄ eſſe ſex ſenſus. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.109 ¶ Sed ꝙ ſit vnum ſubiectum: ſicut auditui ſonus: ſic tactui non eſt manifeſtum. ¶ Utrum autē eſt ſenſitiuū intus: an non: ſed mox caro: nullum videt̄ eſſe ſignū fieri ſenſuȝ ſimul cum tactu: ⁊ eni nūc ſi aliqs circa carnē extēderit vt pellē hymē faciēs: ſimiliter ſenſum mox tactū inſinuat: ⁊ tamē conſtat ꝙ non eſt in hoc ſenſitiuum. Si autem ⁊ connaturale fuerit citius vtiqꝫ pertinget ſenſus.

¶ Exequitur de 2ª qōne: vtrū caro ſit organū in ſenſu tactus circa qō tria facit: q2 ꝑ removet quādaȝ cauillosam obiectionē. ſcdo ex dictis ɔcludit qd facit difficultatē in ꝓpoſito. 3º determīat vitatē circa q̄ſita. 2ª ibi (Propter qō talis pars). 3ª ibi. (Ex aere qdē) dicit ḡ: ꝙ vtrū aūt ſenſitiuū .i. organū ſenſus tact⁹ eſt itus: vt neruus: aut nō eſt itus: ſed mox caro eſt tale organū nullū vr̄ eſſe ſignū: q2 videmus fieri ſenſum cū tactu ſilr̄ cū carne: nō .n. ex eo ꝙ caro ſtatī tāgibile ſentit eſt ſignum ſufficiens ꝙ caro ſit organuȝ in tali ſenſu: q2 ſi nūc aliqs circa carnē extēderit faciens hymen .i. faciēs coopimētū vel vt hȝ alia lr̄a extēderit pellē circa carnē ſilr̄ īſinuat mox fieri ſenſuȝ tact⁹ cū illa pelle. ⁊ tn̄ ɔſtat ꝙ ſenſitiuū .i. organū ſenſus tact⁹ nō eſt in h̄ .i. in hꝫ pelle: ſi aūt hꝫ coopimētū de pelle ɔnāle fuerit citius vtiqꝫ ꝑtingit ſenſus per ɔtactū ad hꝫ pellē: ⁊ tn̄ ɔſtat ꝙ in pelle illa etiā ſi eēt nobis ɔiūcta nālitet nō eſſet organuȝ ſenſus tact⁹. ¶ Notādū ḡ ꝙ q̄tūcūqꝫ caro ſit nobis ɔiūcta nāliter: ⁊ q̄tūcūqꝫ ſtatim carne tacta fiat ſenſus tact⁹: nō tn̄ eſt bonū argumētū ꝙ caro nō ſit mediū in tali ſenſu. ¶ Notādū etiā ꝙ nō ſolū nō eſt bonū argumētū. tāgibile poſituȝ ſupra carnē ſtatim facit ſenſum: ḡ caro eſt organū in ſenſu tact⁹: ſed eſt argumētū in cōtrariū: q2 ſenſibile poſitum ſupra ſenſum nullū facit ſenſum mediuȝ: eſt enim illud qō īmediate ɔiungir̄ obō nō organū: caro ergo ſupra quā poſitū tāgibile ſtatim facit ſenſuȝ eſt mediū in ſenſu tactus: ſed nō organum. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.110. ¶ Propter qō talis pars corporis videt̄ ſic ſe hēre: ſicut ſi circulariter nobis apt⁹ natus eſſet aer. Uideremur eni vno quodā ſentire: ⁊ ſonū ⁊ odorē: ⁊ colorē: ⁊ vnus qdē ſenſus eſſet auditus: viſus ⁊ olfatus. Nūc aūt qm̄ determiatum eſt per qō fiunt motus: manifeſte ſunt ꝑdicta ſenſitiua altera eē. ¶ Jn tactu aūt hoc qdem nūc īmanifeſtū eſt.

Cō.111.

¶ Concludit ex dictis qd facit difficultatē in ꝓpoſito. d. ꝙ ꝑꝑ qō tal̄ ꝑs corꝑis q̄lis eſt caro vr̄ ſic ſe hr̄e ſic ſi aer circulariter .i. q nos circūſtat: ⁊ q eſt circa nos nob eēt apt⁹ nat⁹ .i. eſſet nobis nālitet adaptat⁹ vel nāliter ɔiūct⁹: q2 ſi hoc eēt videremur vno quodā organo ſentire ⁊ ſonū ⁊ odorē ⁊ colorē: ⁊ hoc poſito vnus qdē ſenſus eē videret̄ audit⁹ ⁊ viſus ⁊ olfat⁹: nūc aūt qm̄ determiatū eſt .i. diſtictum ē hꝫ corpus aereū a nobis: per qō corp⁹ fiūt hꝫ motus. manifeſta ſunt ꝑdicta ſenſitiua eſſe altera .i. diuerſa ⁊ diſticta: in tactu aūt hoc qdē nūc imanifeſtū eſt. ¶ Notādū aūt ꝙ ſi aer qui eſt medium in auditu: ⁊ viſu ⁊ odoratu eſſet nobis nāliter ɔiūctus: forte crederemus ꝙ ipſe aer eēt organuȝ in his ſenſib⁹: ⁊ q2 vnū eſſet organū: crederemus hos ſenſus eſſe vnū ⁊ idē. verū q2 aer eſt diſtinct⁹ a nobis: ⁊ nō eſt ɔiūctus nobis nāliter: ſtatim cognoſcimus ꝙ aer pōt eſſe mediū in his ſenſib⁹: ſed nō organū: caro aūt q2 eſt nobis ɔiūcta nāliter: imanifeſtū eſt nūc ſic ſe hūt negocio: vtꝝ hoc .i. caro ſit in ſenſu tact⁹ mediū vel organū: difficultatē ḡ fac̄ i ꝓpoſito nālis ɔiūctio quā hēm⁹ ad carnē. ¶ Notādū etiā ꝙ excellētie alioꝝ ſſibiliū corrūpūt ſenſuȝ: ſȝ excellentie dr̄iaꝝ tangibiliū corrūpūt animal ⁊ tollūt vitā. nā ex nimio calido: ⁊ ex nimio frido tollir̄ aīalis vita: ⁊ q2 ſic eſt igeniauit nā vt per totū corpus diffunderet̄ ſenſus tact⁹: ita ꝙ q̄libet pars corporis ſentiēs ꝑ hūc ſenſum poſſet fugere nociua ⁊ corruptiua. nā ſi in pede: vel in aliqua alia pte corporis nō eſſet ſenſus tact⁹ poſſet comburi pes aīalis vel alia pors: ⁊ tn̄ animal nō doleret: ita ꝙ ſm hūc modū aīal nō poſſet cōpetenter fugere nociua ⁊ corruptiua. ¶ Notādū etiā ꝙ ad hoc ꝙ aīal eēt ꝓmptū ad fugiēdum nociua ⁊ corruptiua nō ſolū igeniauit natura vt vigeret tact⁹ in omni ꝑte corꝑis: ſed etiā voluit ꝙ mediū in h̄ ſenſu eēt nobis nālr̄ ɔiūctū vt melius ⁊ efficacius ſentiremus nociua ⁊ corruptiua. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Ex aere quideȝ enim: aut aqua īpoſſibile eſt cōſtare animatū corpus: opȝ enim firmū eſſe. Relinquit̄ aūt mixtum ex terra: ⁊ ex his eſſe. vt vlr̄ caro: ⁊ ꝓportionale. Quare neceſſariū eſt ⁊ corpus eē mediū tactui: aptū natū per qō fiant ſenſus cum ſint plures.

¶ Determīat vitatē circa q̄ſita: ſupplear̄ aūt ſic lr̄a: q2 excellētie dr̄iaꝝ tāgibiliū corrūpūt aīal: vt h̄ corruptiua melius poſſemus cognoſcere igeniauit nā vt mediū in tactu eēt aliqd nālr̄ ɔiūctū nob ⁊ eēt ꝑs corꝑis nr̄i: ſȝ ex aere qdē .n. aut aq̄ īpoſſe eſt ɔſtare aīatū corp⁹. nā opȝ firmū eſſe aīatū corp⁹. aer aūt ⁊ aq̄ nō ſunt firma: nec ſunt bn̄ terminabilia termīo ꝓꝓo: relīqr̄ ḡ ꝙ mixtū ex terra: ⁊ ex his .ſ. ex aere: ⁊ aq̄ eſſe illud ex quo ɔſtat aīatū corp⁹: ⁊ q2 vlr̄ videt̄ tale eē caro: ⁊ ꝓportiōale carni: q̄ ſunt ꝑs corꝑis aīati. talia ḡ debēt eē mediū in tactu: q̄re corp⁹ qō eſt mediū tactui neceē eſt eſſe aptū natū .i. nālr̄ adaptatū ꝑ qō corpus fiāt ſenſus tact⁹: ⁊ dicit ſenſus ī plurali cū ſint plr̄es ſenſus tactus. ¶ Deinde cuȝ dicit.

¶ Demonſtrat aūt ꝙ plures ſint qui in lingua tactus. Oīa .n. tangibilia ſentit lingua: ſm eandem partem ⁊ humorē. Si qdē igir̄ ⁊ alia caro ſentiret humorē videret̄ vnus ⁊ idē eē ſenſus guſtus ⁊ tactus. nūc autem ſunt duo ꝓpter id quod non conuertitur. Cō.112

¶ Redit ſupra qōneȝ ꝑmā ad oñdēdū ꝙ ſint plr̄es ſenſus tact⁹. d. oemr̄at aūt ꝙ plr̄es ſunt ipſi tact⁹ q ſunt ī ligua. nā oīa tāgibilia ſentit aīal ſm eādē ꝑtē vt ſm liguā ⁊ hūorē: ⁊ ſaporē ſentit ſm ꝑtē illā: ſi qdē igr̄ ⁊ alia caro ſentiret humorē .i. ſaporē videret̄ vn⁹ ⁊ idē eē ſenſus guſt⁹ ⁊ tact⁹: nūc aūt ſūt duo .i. vr̄ eē duo: ꝓpter id qō non ɔuertir̄. nā ſm oēȝ illā ꝑtē ſȝ quā aīal ſentit guſtabilia ſentit ⁊ tāgibilia. ſȝ nō ɔuertir̄: tūc eſt ſupplēda rō ꝙ ſi in ipſa ligua iudicamus tactū eē differētē a guſtu ꝑꝑ dr̄iaȝ oboꝝ ī alijs ꝑtib⁹

corporis debeant iudicare diuerſitatē in ſenſu tactꝰ ꝓpter dr̃iaꝫ tāgibiliū. ¶ Notādū aūt formādā ſic eē rōnē iſtā. nam ꝙ non ſit guſtus vbicūqꝫ eſt tactꝰ facit ꝙ guſtus vr̄ eſſe alius a tactu: ſꝫ cauſa q̄re guſtus eſt alius a tactu eſt: qꝛ ꝯ̃rietas guſtabiliū ē alia a ꝯ̃rietate tāgibiliū: ſed cū iter ipſa tāgibilia ſit dare plēs ꝯ̃rietates oꝫ ſenſuꝫ tactꝰ eē plures ſenſus. Notadū aūt ꝙ guſtus nō eſt in oī pte aialis: ſꝫ tactꝰ ⁊ guſtus nō ꝯuertiт̄ cū tactu: qꝛ qualitates tāgibiles ſunt q̄litates elemētoꝝ ex qbꝰ ꝯſtat corpꝰ aialis ⁊ ſunt de ꝯſiſtētia corpis aialis: ſapores aūt vt cōiter ponit̄ nō ſic ſe hñt vbiqꝫ. eſt ḡ tactꝰ aialis in aiali: ꝓpter has q̄litates tangibiles que ſunt q̄litates elemētoꝝ ꝯtinētiū aial: nō autē vbiqꝫ eſt guſtus vt eſt per habita manifeſtum.

¶ Cō. .iij. Dubitabit autem aliquis: ſi omne corpus ꝓfunduꝫ habet: hec aūt eſt tertia magnitudo: quoꝝ aūt corpoꝝ mediū eſt aliquod corpus: non cōtingit ipſa adinuicē ſe tāgere: humidū aūt non eſt ſine corpore: neqꝫ humectū: ſed neceſſe eſt aquaꝫ eſſe: aut habere aquā: que v̄o tangūt ſe adinuicem in aqua niſi ſicca extrema ſint neceſſe eſt aqua habere mediū: quo repleta ſunt vltima: ſi autē hoc eſt verum: impoſſibile eſt tangere aliquid aliud in aqua.

¶ Poſtq̄ phs determiauit de ipſo tactu oñdēs an ſit vnꝰ ſenſus vel plēs: ⁊ oñdēs an caro ſit organum in tali ſenſu. ¶ In pte iſta qꝛ mētionē fecerat de eo qḋ eſt mediū i tactu determiat de hꝰ medio. ¶ Ad cuiꝰ euidētiaꝫ ſciēdū ꝙ ad tactū ꝯcurrit duplex mediū: vnū qḋ ē nobis adnatū: ⁊ qḋ eſt mediū p ſe ⁊ cāle vt caro: aliḋ aūt qḋ eſt extͥneū: ⁊ qḋ nō eſt mediū cāle: ſꝫ q̄ſi p accñs: duo ḡ facit: qꝛ p̊ determinat de medio extͥneo. 2° de medio adnato ibi. (Dīo aūt vr̄ caro) circa p̄mū duo fac: qꝛ p̊ ꝓbat ꝙ ad tactuꝫ ꝯcurrit mediū extͥneū. 2° ex h̄ ꝯparat tactū ad alios ſenſus ibi. (Utꝝ igiт̄ oīuꝫ) circa p̄mū duo facit: qꝛ p̊ oſtēdit ꝙ ſe tāgētiū in aq̄ itercidit ibi mediū extͥneū qḋ eſt aq̄. 2° ꝓbat h̄ ideꝫ de corpibꝰ ſe tāgētibꝰ in aere ibi. (Eodē aūt modo). dic̄ ḡ: dubitabit aūt aliqs ſup. circa tactū ſi fiat mediāte corpe aliquo extͥneo: ad qḋ declarādū: ſubdic ꝙ ſi oē corpꝰ hꝫ ꝓfundū: hoc aūt. i. ꝓfunduꝫ. eſt 3ª magnitudo. i. 3° dimēſio: qꝛ ḡ ſic eſt: q̄ꝝ aūt corpoꝝ eſt mediū aliqḋ corpꝰ nō ꝯtingit ipa adinuicē ſe tāgere imediate: ſꝫ oꝫ rōne medij iter ea eē diſtantiā aliquā. corpa ḡ ſe tāgētia in aq̄: qꝛ iter ea iterponit̄ humiditas aquea: ⁊ illa humiditas nō eſt ſine corpe: oꝫ ꝙ iter illa corpa iterponat̄ aliqḋ corpꝰ. iō ſubdit ꝙ humidū aūt nō eſt ſine corpe: neqꝫ humectū: ſꝫ nec̄e eſt eē aquā vt id qḋ ē humidū: aut hr̄e aquā: vt id qḋ ē humectū: q̄ v̄o tāgunt̄ adinuicē in aq̄: niſi ſint illoꝝ extrema ſicca: nec̄e eſt aquā hr̄e mediū quo repleta ſint vltima. i. extrema illoꝝ corpoꝝ: ſi aūt h̄ veꝝ ē: ipoſſibile eſt tāgere in aq̄ aliqḋ aliḋ corpꝰ ſine corpe medio. ¶ Notādum aūt ꝙ forte diceret aliqs ꝙ corpa ſe tāgētia in aq̄: lꝫ iterponat̄ ibi humiditas aquea. tñ illa ita modica eſt ꝙ ſupficies vniꝰ corpis non diſtat a ſupficie alteriꝰ. ⁊ qꝛ imediate ſe tāgūt ſuperficies corpa illa imediate iungunt̄: ad hoc aūt repellēdū ait: ꝙ oē corpꝰ hꝫ ꝓfundū: ⁊ hꝫ ternā dimēſionē. q̄re nō pōt eſſe ꝙ iter aliq̄ corpa iterponat̄ corpꝰ aliqḋ: ⁊ tñ ſupficies illorū corpoꝝ nō diſtēt: ſꝫ imediate iūgant̄. ¶ Notādū ēt ꝙ accñs nō deſerit ꝓpriū ſubm. humiditas ḡ aquea nō eſt ſine aq̄: q̄re cū corpa exñtia in aq̄ ſint humefacta nō pñt cōiungi niſi iter ea iterponat̄ humiditas aquea: ⁊ p ꝯñs iterponat̄ ibi aq̄ que eſt corpꝰ aliqḋ ⁊ nō pmittat illa corpora imediate iūgi. ¶ Notādū ēt ꝙ dr̄ia eſt iter humidū ⁊ humectū. nā humidū eſt illud qḋ hꝫ humiditatē ꝓpriā: ſꝫ humectū eſt illud qḋ eſt irroratū humiditate extͥnea: aq̄ ḡ eſt humida: ſꝫ corpa exñtia in aq̄ ſunt humecta: qꝛ vltima et extrema illoꝝ corpoꝝ ſunt pfuſa humiditate aquea. vult ḡ phs ꝙ humidū nō eſt ſine corpe. humecta ēt nō ſūt ſine corpe: imo humecta hñt circa ſe pfuſuꝫ corpꝰ qḋ eſt humidū vt aquā: q̄re ſi ſe tāgāt hūecta iter ea iterponit̄ aqua: ⁊ p ꝯñs corpus. ¶ Notādū ēt ꝙ corpa ſe tāgētia niſi pus ꝯiūgant̄ in aere: ita ꝙ iter iūcturas nō poſſit itrare aq̄ nō pñt hr̄e extrema ſicca. nam ſi in ipſa aqua ſunt cū ꝯiūguntur: oꝫ ꝙ iter extrema eoꝝ iterponat̄ humiditas aque: et per ꝯñs aqua: ideo phs ait. niſi ſicca ſint extrema: hūs p ipoſſibili ꝙ extrema ſe tangētiū ſint ſicca: ⁊ ſi tñ ſe tetigerint in aqua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eodem aūt modo eſt in aere: ſimiliter enim ſe habet aer ad ea que ſunt i ipſo: ⁊ aqua ad ea que ſunt in aqua: latet autem magis nos ſicut ⁊ que ſunt in aqua animalia: ſi humectum tangit humectum.

¶ Qḋ dixerat de aqua adaptat ad aerē. d. ꝙ eodē aūt mō ē ⁊ in aere: qꝛ ſilr̄ ſe hꝫ aer ad ea que ſunt in ipſo: ⁊ aqua ad ea que ſunt in aq̄: latet aūt magis nos de aere: eo ꝙ ſumꝰ in aere ꝯtinue: ſic̄ ⁊ aialia q̄ ſunt in aq̄ latet ꝙ iter tāgētia iterponat̄ aq̄: ſꝫ q̄tūs ſic lateat: humectū tñ tāgit hūectū ſup. i aere ſic̄ in aq̄. ¶ Notādū aūt ꝙ ſic̄ iter ſe tāgētia in aq̄ iterponit̄ humiditas aquea: ⁊ p ꝯñs aq̄: ſic iter ſe tāgētia i aere iterponit̄ humiditas aerea: ⁊ p ꝯñs aer. nā ſicut exñtia in aq̄ ſunt rorata hūiditate aquea: ſic exñtia i aere ſunt rorata humiditate aerea. ¶ Notādū ēt ꝙ magis pcipimus quō iter ſe tāgētia in aq̄ iterponit̄ hūiditas aq̄a q̄ iter ſe tāgētia in aere iterponit̄ humiditas aerea: tū qꝛ ſitmus ꝯtinue in aere vt tāgit̄ in lr̄a. tū ēt qꝛ humiditas aq̄a vt cōiter ponit̄ groſſior ⁊ m̄alior eſt q̄ aerea.

¶ Dubitat aūt hic cōmētator: vtꝝ ſemꝑ iter tangēs ⁊ tactū iterponat̄ hūiditas aerea vl̄ aquea. ⁊ vr̄ ꝙ nō: nā ipſa celta: vt aer ⁊ aq̄ hñt imutare nr̄ꝫ tactū. ꝯſtat aūt ꝙ illa imediate ꝯiūgunt̄ nob: tūc. n. iter corpꝰ tāgens ⁊ tactū vt iter aerē ⁊ carnem nō interponit̄ aliqḋ corpus extͥneū. ¶ Ad h̄ āt ſoluit Cōmē. ꝙ aīal qḋ ē inatū eē i aq̄ aut i aere: nō ſentit aliq̄ q̄litatē calidi: aut fridi i eis ſi fuerit illa celta in ſimplicitate ſua: qꝛ locꝰ eſt nālis ⁊ ſilr̄ locato: ⁊ qꝛ ita eſt: aīal qḋ eſt aptū natū eē i aere vel i aq̄ non ſentit calorē: aut frigus in aere aut in aq̄ niſi qñ cū eis admiſcent̄ corpa calīa: aut frida: illa igiт̄ corpa: vt ait: ſūt alia ab aere: ⁊ ab aq̄. eſt ḡ ſolꝰ cōmētatoris ꝙ aer aut aq̄ i ſua ſimplicitate manētia ñ imutāt tactū aialiū exñtiū i ipſis ſꝫ corpa admixta cū eis imutāt hꝰ tactū: ⁊ tūc planuꝫ ē ꝙ iter illa corpa ⁊ aialia tāgētia iterponit̄ humiditas aquea vl̄ aerea. Ait ēt vlteriꝰ cōmētator ꝙ aq̄ pura nō pōt calefieri: ſic̄ nec ignis ifridari. nā eēntiale eſt aq̄ eē fridā: ſicut igni eē calīm: ⁊ ſi ꝯtīgat vt ait aquā calefieri vel aerē ifridari h̄ accīt pp corpa calīa aut frida cuꝫ eis admixta. Igr̄ pp v̄ba cōmētatoris p̄mo querem9: vtrū aqua poſſit calefieri: cū ignis ñ poſſit ifridari. 2° q̄remꝰ: vtrū aialia exñtia in aere vel in aqua alterent̄ vel patiant̄ ſꝫ qualitates tangibiles hoꝝ elementoꝝ: videт̄ aūt ꝓpter rōnē iam factam ꝙ aqua nō poſſit calefieri: ſicut nec ignis ifridari: qꝛ ſic friditas ieſt aque p ſe ſm nām: ſicut calītas ineſt igni: ideo cōmētator ait ꝙ friditas eſt accñs iſepabile aque: ſic̄ ⁊ calor igni. ¶ Sciēdum ꝙ ſm quoſdā aqua in ſua puritate pōt calefieri. nam vt aiunt: poſſibilis eſt trāſmutatio elementoꝝ. ergo poſſunt amittere qualitates ſuas: ſed ſi aqua poteſt amittere frigiditatē: poteſt ⁊ calefieri. addūt autem ꝙ ignis infrigidari non poteſt: qꝛ eſt maxime actiuus: ſed ſic reprehendēdo cōmētatorem cuꝫ commenta-

tore tenemus. ⁊ hoc mõ cũ ĩprobãdo ipm approbamus. nã elr̃a maxime actiua nõ patiunt̃ mixtionẽ ꝯriaꝫ: ⁊ pñt eſſe pura in aliq̃ ſui parte aer aũt ⁊ aqua: q2 nõ ſunt maxime actiua impuritatẽ quãdã ſuſtinere pñt. nõ g̃ eſſe poſſꝫ ꝙ aq̃ appropinq̃ret ſuo ꝯrio a quo poſſꝫ pati ⁊ remaneret in ſua puritate niſi eẽt adeo actiua ꝙ nõ pateret̃ mixtionẽ ꝯriam. g̃ ſuꝑ eadẽ radice fundat̃ hec rõ cũ rõne ꝯmẽtatoris: vel vna hꝫ ad aliã reduci. dicamus g̃ cũ ꝯmẽtatore ꝙ ꝑ ſe ſubm̃ friditatis nõ eſt aqua mixta: ſꝫ aqua pura ſicut ẽt ⁊ alia elr̃a in ſua puritate ſunt ꝑ ſe ſubm̃ alicui⁹ q̃litatis ſenſibilis. illa g̃ elr̃a que nõ patiũt̃ mixtionẽ ꝯtrarij nõ admittũt ꝓpriã qualitatẽ. ignis g̃ q2 non patit̃ mixtionẽ frigidi ĩſeꝑabiliter ẽ ꝯiunctus calori: aqua vͦo que pati põt mixtionẽ calidi vel admixtionẽ vapoꝝ calidoꝝ: calefieri põt. ¶ Eſt aũt diligẽter aduertẽdũ ꝙ ignis nõ patitur mixtionẽ corpoꝝ frigidoꝝ. vtꝝ aũt patiat̃ aliquam aliã mixtionẽ nõ eſt pñtis ſpeculatõis. due itaq̃ rõnes aſſignate ſunt: q̃re aqua põt calefieri: ⁊ ignis nõ ĩfrigidari: quaꝝ vna ẽ: ꝙ ignis iter elr̃a ẽ maxime actiuus: ⁊ nõ aq̃. alia eſt ꝙ ignis cui per ſe ineſt calidũ ꝓꝑ ſui actiuitatẽ nõ patit̃ mixtionẽ corꝑis hñtis ꝯriaꝫ qualitatẽ: qͦd patit̃ aq̃. ſicut g̃ duo poſſunt eſſe cauſa letitie vinuꝫ ⁊ ebrietas: ſed ebrietas ẽ cauſa magis ꝓxima ⁊ ĩmediata. ſic ⁊ ſi aſſignãtur due cauſe ei⁹ qͦd eſt nõ poſſe remoueri a ꝓpria qualitate. vꝫ. actiuitas ⁊ nõ pati mixtionẽ ꝯriã: tñ nõ pati admixtionẽ quã ꝯmẽtator tangit eſt magis ꝓxĩa ⁊ ĩmediata. nã ſicut vinũ eſt cauſa ebrietatis: ⁊ ebrietas letitie: ſic actiuitas eſt cauſa nõ pati admixtionẽ: nõ pati vͦo mixtionẽ eſt cauſa nõ amittẽdi ꝓpriã qualitatẽ. nõ eſt. n. ĩtelligibile ꝙ ꝓprium vel accñs inſeparabile ſeparet̃ a ꝓprio ſubͦ: ⁊ q2 elemẽta pura ſunt ꝓprium ſubm̃ ꝓpriaꝝ qualitatuꝫ. non aũt nõ pura: elementa pura quãdiu manent pura nõ poſſunt eas ꝑdere: facta aũt nõ pura poſſunt.

¶ Ulterius forte dubitaret aliq̃s: vtꝝ corꝑa elr̃ata pati poſſint ab elr̃is in q̃bus naturalr̃ hñt eſſe: vt vtruꝫ piſces poſſint pati ab aq̃ ⁊ alia aĩalia ab aere. ¶ Dõm ꝙ cõmentator videt̃ velle hꝫ elemẽtata nõ pati ab elemẽtis hꝫ. eo ꝙ opꝫ locuꝫ eſſe locato ſimilẽ. elr̃a g̃ in quibus nãliter elemẽtata exiſtunt ſunt illis ſimilia ⁊ nõ agũt in ea. hoc aũt quidã reprobant: q2 vt dicunt manifeſtũ ẽ ꝙ corpora nr̃a ſunt apta nata ĩmutari a qualitatib⁹ elemẽtoꝝ ⁊ ſentire eas. ⁊ iõ hi diſtinguũt: ꝙ elemẽta duplr̃ pñt ꝯſiderari: vel ſm̃ formas ſubales: vel ſm̃ q̃litates actiuas ⁊ paſſiuas. ſm̃ aũt hꝫ qualitates hñt alterare: ſꝫ ſm̃ formas ſubales quas ꝯſequunt̃ ex impreſſione corporis celeſtis hñt rõnem loci. vñ vt dicunt locus ⁊ motus localis nõ attribuunt̃ elemẽtis ſm̃ q̃litates: ſed ſecundũ formas ſubales: ſed hoc nõ vr̃ poſſe ſtare: q2 ſemꝑ forma ſubalis ⁊ natura rei ẽ pͥma rõ mouẽdi ſentiẽdi alterandi ⁊ cetera faciẽdi. ꝓter g̃ formã ſubalem que eſt ratio pͥma opꝫ dare aliqͦd accñs vel aliquã qualitatẽ vel virtutem que ſit rõ ꝓxima. vt aĩa eſt pͥncipiũ ſentiẽdi ens: ſed ĩmediata rõ ſentiẽdi eſt potentia affixa organo ſic cũ aĩal mouet̃ ꝑ potentiã appetitiuã anima eſt ibi pͥmũ mouens: ſed potẽtia appetitiua vel virtus exiſtẽs in muſculis vel neruis eſt ratio ꝓxima. ſic ⁊ in motu elemẽtorum forma ſubalis eſt rõ pͥma: ſꝫ opꝫ dare qualitatẽ aliquã que ſit rõ ꝓxima: ⁊ ĩde eſt ꝙ natura diffinit̃ ſcͦo phy. ꝙ eſt pͥncipiũ motus eius in quo eſt: nõ quocũq̃ mõ: ſꝫ ꝑ ſe ⁊ pͥmo. natura ergo ⁊ forma ſubalis eſt ratio pͥma: ſed opꝫ dare qualitatem aliquã que ſit ratio ꝓxima. ⁊ qͦd dcm̃ eſt de motu locali veritatẽ habet in ipſo loco vt ſi locus hꝫ cõſeruare locatum. ⁊ hꝫ ꝯſeruatio attribuit̃ nature corporis locantis tanq̃ pͥncipio pͥmo: opꝫ ꝙ attribuat̃ alicui q̃litati tanq̃ pͥncipio ꝓximo. a forma. n. ſubali ĩmediate nõ egredit̃ niſi eſſe. cetera vͦo alia fiunt mediantibus diſpõnibus additis vel mediante qualitate aliqua. Eſt ergo aliter ĩcedendum. Dicamus igit̃ ꝙ elementa illa in quibus exiſtũt hꝫ corpora tanq̃ in loco ꝯueniunt ⁊ differũt ab eis: ⁊ inquantum cõueniunt hñt rõneꝫ loci ⁊ nõ agunt in ipa. inquãtũ vero differũt hñt ea alterare ⁊ trãſmutare. ¶ Aduertendum tñ ꝙ ſi aer nõ reciꝑet admixtionẽ cõtrariã corpora exiſtẽtia in aere tanquã in loco nãli ꝓpter nimiã cõuenientiaꝫ quã haberẽt ad ipm̃ valde modice alterarent̃ ab eo: ita ꝙ illa alteratio eẽt quodãmõ ĩſenſibilis. ⁊ qͦd dcm̃ eſt de aere intelligẽdũ eſt de aqua. inde eſt g̃ qͦd cõmentator ait ꝙ aĩal nõ ſentit calorẽ aut frigus in aere aut in aq̃ niſi quando cũ eis admiſcent̃ corpora calida aut frigida. i. vapores calidi aut fridi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Utrum igitur omniuꝫ ſimiliter ſit ſenſus: an alioꝝ aliter: ſicut nunc videt̃: guſtus quideꝫ ⁊ tactus in tangendo: alij auteꝫ a longe. Hoc aũt nõ eſt: ſed durum ⁊ molle ꝑ altera ſentimus: ſicut ⁊ ſonabile ⁊ viſibile: ⁊ odorabile. Cõ. 114

¶ Ex his que dixerat comparat ſenſuꝫ tactus ad alios ſenſus: circa qͦd tria facit: q2 pͥ oñdit ꝙ tactus ſentit ꝑ mediũ extrĩneũ: ſicut ⁊ alij ſenſus. ſꝫ hͦ nos lateat. 2° aſſignat cãꝫ hui⁹ latẽtie. 3° dat drĩam ĩter ſenſuꝫ tact⁹ ⁊ ſenſus alios. 2° ibi. (Sꝫ alia qdẽ a lõge) 3° ibi (Sꝫ differũt tãgibile) dicit g̃. vtꝝ igr̃ oium ſenſuũ ſit ſilr̃ ſenſus: an alioꝝ ſenſuũ ſit ſenſus alr̃. ſicut nũc vr̃ guſt⁹ qdẽ ⁊ tact⁹ in tãgẽdo. hi g̃ ſenſus ñ ſentiunt ꝑ mediũ extrĩneũ. alij aũt ſenſus fiũt a lõge. i. ꝑ me^m^ extrĩneũ: ſꝫ lꝫ ita videat̃: q2 alij ſenſus vñr fieri ꝑ mediũ extrĩneũ ⁊ nõ tact⁹. hͦ aũt nõ ẽ ita: ſꝫ duꝝ ⁊ molle ⁊ cetera tãgibilia ſentim⁹ ꝑ altera. i. ꝑ media extrĩnea ſicut ſentimus ꝑ media extrĩnea ſonabile viſibile ⁊ odorabile. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Sed alia quidem a longe: alia vero a prope: propter qͦd latet: quoniam omnia quidem ſentimus per medium: ſed in his latet ⁊ quideꝫ ſicut diximus prius: vt ſi per pelleꝫ ſentiremus oĩa tangibilia: ignorato qm̃ ꝓhibet: ſilr̃ vtiq̃ hẽremus ſicut ⁊ nũc: ⁊ in aq̃: ⁊ in aere. ¶ Putamus. n. nõ ipa tangere: ⁊ nihil eſſe ꝑ mediũ.

¶ Quia dixerat ꝙ tact⁹ ſentit ꝑ mediũ extrĩneũ: ſicut ⁊ alij ſenſus: ſꝫ hͦ nõ vr̃ ⁊ latꝫ nos. aſſignat cãm q̃re hꝫ nos lateat: ⁊ q̃re ñ ſic videat̃ dicẽs: ſꝫ alia qdẽ ſenſibilia ſentim⁹ a lõge. alia vͦo vt tãgibilia a ꝓpe ꝓꝑ hͦ: q2 ſic ẽ latet nos: q2 oĩa qdẽ ſentim⁹ ꝑ mediũ extrĩneũ: ſꝫ latet ĩ his. i. ĩ tãgibilib⁹. ñ. n. vñr ſentiri ꝑ mediũ extrĩneũ: q2 a ꝓpe ſentiunt̃: ⁊ q2 ſicut diximus pͥus: ſi ꝑ pelles ſentirem⁹ oĩa tãgibilia: ignorato qm̃ pellis ꝓhibꝫ: ⁊ qm̃ pellis ſe hꝫ vt mediũ: ſilr̃ vtiq̃ hẽrem⁹ ſicut ⁊ nũc ĩ aq̃ ⁊ ĩ aere: putam⁹. n. nũc ipa tãgere ⁊ nihil eſſe mediũ. ¶ Nõn^m^ aũt ꝙ ſi q̃s hr̃et cyrothecã ĩ manu: nõ tñ cogitaret ſe hr̃e cyrothecã: q̃cq̃d tãgeret: tãgeret mediante pelle cyrothece: ⁊ pellꝭ ſe iterpõeret vt me^m^: tñ ſicut hͦ forte ipe ñ aduerteret ſi ñ cogitaret ſe hr̃e cyrothecã: ſic exiſtẽtes ĩ aere nihil tãgũt niſi ĩterponat̃ ibi de aere: attñ ꝓꝑ ꝯſuetudinẽ: ⁊ q2 ẽt modicũ ĩterponit̃ ibi de aere: vt tãgũt tangibilia ex ꝓpĩquo latet eos ꝙ fiat hꝫ tactus ꝑ mediũ extrĩneũ vt ꝑ aerem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed differt tãgibile a viſibilib⁹ ⁊ ſonatiuis: quoniam illa quidẽ ſentimus: ex eo ꝙ mediuꝫ mouet aliq̃d nos: tãgibilia vero nõ a medio: ſꝫ ſimul cuꝫ medio: ſicut per clipeum ꝑcuſſus. non. n. clipe⁹ ꝑcuſſus prius percuſſit: ſed ſimul accidit vtraq̃ percuti. Cõ. 115

¶ Dat differentiam inter ſenſuꝫ tactus ⁊ alios ſenſus put

comparaṫ ad hꝰ mediū extraneū. Intēdiť aūt ſic. dcm̄ eſt
ꝙ in tactu cōcurrit ibi mediū extraneū ſicut in alijs ſen-
ſibus: ſꝫ differt .i. dr̄n ter comparaṫ ad hꝰ mediū tangibile
a viſibilibus ⁊ ſonatiuis: qm̄ illa qdem .i. viſibilia ⁊ ſonati
ua: ⁊ etiā odorabilia ſentimus ex eo ꝙ mediū mouet nos
aliquid .i. ꝑꝫ aliqd. tangibilia vō ſentimus non a medio .i.
nō ꝑ mediū ſicut ꝑcuſſus ꝑ clipeū. non .n. clipeus percuſ-
ſus eſt prius ꝙ̄ clipeatus: ſed accidit ſimul percuti vtrūqꝫ
.i. clipeus ⁊ clipeatum.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ videť falſū eſſe ꝙ non ꝑus percutiť clipeus ꝙ̄
clipeatū: qꝛ ex quo ꝑcuſſio imediatius attingit clipeū ꝙ̄
clipeatū: ⁊ nō attigit clipeatū niſi ꝑ clipeū: vr̄ ꝙ ꝑus attin
gat clipeū ꝙ̄ clipeatū. ¶ Dōm ꝙ ꝑus ⁊ poſterius quen-
dam ordinē importāt. ordo aūt quantū ad pn̄s ſpectat tri
pliciter pōt accipi videlꝫ ꝑm ſitū: ⁊ ꝑm tēpus: ⁊ ꝑm cauſali
tatē: vt appet in ſono: vbi cōcurrit iſte triplex ordo. cōcur
rit .n. ibi ordo ſitus. nā aer ꝑmo imutatꝰ ab aere ꝑmo fra-
cto ꝑor ⁊ ꝓpingor ⁊ imediatior ꝑm ſitū eſt illi aeri ꝙ̄ ſit
aer alius: ꝓpter qđ cōcurrit ibi ordo ſitus. 2° cōcurrit ibi
ordo tēporis. nā qꝛ ſono eſt ānexus motus nō ſolū ꝑꝫ ſitū:
ſꝫ ēt ꝑꝫ tēpus ꝑus imutať pors aeris ꝑor ꝙ̄ poſterior: etiā
cōcurrit ibi ordo cauſalitatis: qꝛ imutatio partis ꝑoris eſt
cauſa q̄re imutať pars alia. hi tn̄ ordines nō ſemꝑ ſe con-
comitanť. nā imutatōe facta ꝑm viſum: lꝫ poſſit ibi aſſi-
gnari ordo ſitus: qꝛ vna pars aeris eſt ꝓpingor viſibili ꝙ̄
alia ſecūdū ſitū: ⁊ etiā qꝛ mediū eſt ꝓpingus obiecto ꝑm
ſitū ꝙ̄ organū: ⁊ etiam lꝫ ibi poſſit aſſignari ordo cauſali-
tatis: qꝛ cauſaliter ꝑus imutať ꝑma ꝑs aeris ꝙ̄ 2ª. ⁊ ꝑus
imutať mediū ꝙ̄ organū. imutatio .n. medij eſt cā: q̄re im
muteť organū: etiā imutatio ꝑtis ꝑoris eſt cauſa: q̄re imu
tetur pars poſterior. i ꝑcuſſiōe tn̄ clipei nō ſic eſt: qꝛ lꝫ ibi
poſſit aſſignari ordo ſitus: qꝛ ꝑm ſitū clipeus ē imediatior
ꝑcutiēti ꝙ̄ clipeatus: nō tamē ē ibi ordo cālitatis: qꝛ ꝑcuſ-
ſio clipei nō eſt cā ꝑcuſſionis clipeati: imo ſi nō eēt clipeꝰ
fortius ꝑcutereť clipeatus: clipeus g̊ nō eſt cauſa ꝑcuſſio-
nis clipeati: imo eſt ipeditiuus ꝑcuſſionis eius. vult ergo
phūs dicere ꝙ ſicut clipeatus ex ea ꝑte qua ē clipeatꝰ nō
pōt ꝑcuti niſi ꝑ clipeū: ita ꝙ clipeus in tali ꝑcuſſione ē me
diū ſitualiter nō cāliter: qꝛ clipeus nō eſt cauſa: quare ꝑcu
tiatur clipeatꝰ: imo ē ipeditiuus ꝑcuſſiōis eius: ita qꝛ aial
vndiqꝫ hꝫ aerē: vel vndiqꝫ hꝫ aquā: ſi ſit aial aquaticū nō
pōt tangere aliqd niſi iterponať ibi aer aut aqua: erit ibi
aer aut aq̄ mediū ꝑm ſitū: qꝛ ſi aqua aut aer ſe interponit
tactū ⁊ tangibile eſt tāgibile ꝑm ſitum ꝓpingus aque aut
aeri ꝙ̄ tactui: nō tn̄ eſt mediū ꝑm cām: qꝛ aer iterpoſitus
iter tactū ⁊ tāgibile nō eſt cā q̄re tāgibile tangať a tactu:
imo ſi nō iterponereť ibi aer vel aqua formatior eſſet hu
iuſmodi tactus. dr̄ntia eſt ergo inter aerē ꝓut eſt mediū
in tactu. ⁊ in alijs ſenſibꝰ: qꝛ in alijs ſenſibus vt viſu audi-
tu ⁊ odoratu aer eſt mediū cauſale: qꝛ in talibus ſenſibus
ſentimus: eo ꝙ mediū mouet nos. motio .n. medij eſt cau-
ſa: quare moueamur etiam nos: ſꝫ in tactu vt dcm̄ eſt hꝰ
mediū. nō eſt ꝑm cām: qꝛ mediū hꝰ nō eſt cauſa tactus: ſꝫ
ipedimētum tactus. in talibꝰ g̊ cauſaliter ſimul imutatur
mediū ⁊ organū: qꝛ imutatio medij nō eſt cā imutatiōis
organi. dicamus itaqꝫ ꝙ ſicut ſimul .i. nō ꝑus cauſalitate
ꝑcutiť clipeus ꝙ̄ clipeatū: ſicut ſimul .i. nō ꝑus cauſalita
te immutatur aer a tangibili ꝙ̄ nos. in viſu ergo auditu ⁊
odoratu aer ē mediū cauſale: qꝛ imutatio aeris eſt cauſa:
quare imutenť ſenſus illi. in tactu vō eſt mediū ſolū ſecū-
dum ſitum: nō ꝑm cāꝫ. argumētum aūt in contrariū ſolu
tum eſt ꝑ iam dicta. ¶ Deinde cū dicit.

Cō. .116. **¶ Omnino aūt videť caro ⁊ lingua ſicut aqua
⁊ aer ad viſū ⁊ auditū: ⁊ olphatū ſe habēt: ſic
habere ad ſenſitiuū ſicut illoꝝ vnūquodqꝫ: ipſo
autē ſenſitiuo tacto neqꝫ ibi neqꝫ hic fiet vtri-
qꝫ ſenſus: vt ſi quis ponat corpus albū in ocu-
lū vltimū. Quare ⁊ manifeſtū ꝙ mēs ſit tan-
gibilis ſenſitiuum. ſic .n. vtiqꝫ accidet ꝙ qdem
in alijs. Appoſita .n. media ſuꝑ ſenſitiuum nō
ſentiunt: ſuꝑ aūt carnem poſita ſentiunt: quare
medium tactui eſt caro.**

¶ Poſtꝙ̄ phūs oſtendit qūo comporať ad tactū medium
extraneū. In porte iſta declarat quomodo cōpareť ad ta
ctum mediū adnatū ⁊ naturale dicens ꝙ. oīno aūt vide-
tur caro ⁊ lingua ſic ſe hēre ad ſenſitiuū .i. ad organū ſen-
ſus tactus ſicut ſe habēt aer ⁊ aqua ad viſum ⁊ auditū ⁊
olfatum: qꝛ ſic .i. ſimiliter ſe hꝫ ad ſenſitiuum vnūquodqꝫ
illoꝝ. ipſo aūt ſenſitiuo .i. organo ſenſus tacto: neqꝫ ibi: ne-
qꝫ hic vtiqꝫ fiet ſenſus: vt ſi quis ponat corpus album in
oculū. vltimū .i. vltimate ſuꝑ. nō fiet viſio ⁊ ſuꝑ. etiā non
fieret tactus ſi ponereť corpus tāgibile imediate ſupra or
ganū tactus: quare ſic eſt manifeſtum ꝙ ſenſitiuū tangi-
bilis .i. organū ſenſus tactus ſit intus .i. nō ſit caro: ſꝫ intra
carnē. ſic .n. vtiqꝫ accidet in tactu qđ quidē accidit in alijs
ſenſibus. appoſita .n. illa ſenſibilia ſuꝑ ſenſitiuū .i. ſuper or
ganum ſenſus nō ſentiūt .i. nō fit ſenſus. tangibilia aūt ap
poſita ſupra carnē ſentiunt .i. fit ibi ſenſus: quare caro eſt
mediū tactui .i. in tactu: nō organū. ¶ Notandum aūt ꝙ
lꝫ aer vel aqua in tactu nō ſit mediū cauſale: qꝛ ſi nō iter-
ponereť ibi nec aer nec aqua magis hēret eſſe ibi tactus:
caro tamē eſt ibi mediū cauſale: ideo caro cōparať ad ta-
ctum ſicut aer vel aqua cōparať ad viſum odoratū ⁊ audi
tum: qꝛ ſicut ſi nō eſſet nec aer nec aqua: ſed imediate po-
nereť viſibile audibile vel odorabile ſuꝑ organū non fie-
ret ibi aliquis illoꝝ ſenſuum: ſic ſi nō eſſet caro: ſꝫ imedia
te ponereť tangibile ſuꝑ organum tactus: nō ſentiremus
ipm. ⁊ qđ dcm̄ eſt de carne vl̄r reſpectu tactus itelligē-
dum eſt de carne lingue reſpectu guſtus. Eſſet aūt hic du
bitādū qūo ſenſibile poſitū ſupra ſenſum nō faciat ſenſum:
ſꝫ de hoc in ſeq̄nti lectōe q̄reť. ¶ Deinde cum dicit.

**¶ Tangibiles quidē igiť ſunt differētie corpo- Com. .117.
ris ꝑm ꝙ corpus. Dico aūt differētias quibus
elementa determināt calidū: frigidum: humi-
dum: ⁊ ſiccū: de quibus prius dictū eſt in his
que de elementis.**

¶ Poſtq̄ā determinauit de tactu ⁊ de eo ꝙ eſt medium
in tactu. in porte iſta determinat de ipſo obiecto tactus:
circa qđ duo facit: qꝛ ꝑmo narrat que ſunt obiecta tactus
vel qđ idem eſt. ꝑmo oſtendit que ſunt differētie tangibi-
les: ⁊ quomodo tactus immutať ab eis. ſecūdo oſtēdit ꝙ
tactus eſt cōpoſitoꝝ: ſicut ⁊ alij ſenſus ibi (Amplius aūt
ſicut viſibilis.) Circa ꝑmū duo facit: qꝛ ꝑmo narrat que
ſunt differētie tangibiles. ſecūdo oſtēdit quomodo tactꝰ
immutať ab huiuſmodi differētijs ibi. (Senſitiuū aūt.)
Dicit g̊ ꝙ tangibiles quidē igiť qualitates ſunt differen-
tie corporis ſecundū ꝙ eſt corpus. dico autē differētias
quibꝰ elemēta determināt .i. diſtinguūt vt calidū frigidū
humidū ſiccū de quibus dcm̄ eſt in his que de elemētis
.i. in libro de generatōe. ¶ Notādū aūt ꝙ he q̄tuor qua-
litates ſenſibiles ſunt differētie elemētoꝝ. determinant
enim ⁊ diſtinguūt elemēta vt pꝫ in ſecūdo de generatiōe:
⁊ qꝛ in ſpera actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ nullū reperiť corpus de-
nudatū ab his qualitatibꝰ ſenſibilibus: dicunť he eē dr̄ie
⁊ qualitates corꝑis ꝑm ꝙ ē corpꝰ. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Senſitiuū aūt ipſaꝝ qđ tactiuū: ⁊ i quo ſen-

Cõ.118 ſns vocatus tactus eſt primo: ꝙ potentia huiuſmodi pars eſt. Sentire.n.pati quoddaꝫ eſt: Quare faciēs quale ipm̄ actu huiuſmodi illud facit cum ſit potentie.

Oſtendit quō hꝰ drn̄tie tangibiles hn̄t īmutare ſenſuꝫ tactus: circa qd̄ tria facit: qꝛ pͥmo facit qd̄ dcm̄ ē. 2º ex his q̄ dixerat ꝯcludit ꝙ ſenſus tactus nō ſentit niſi excellentias ſenſibiliū: ita ꝙ equal'r fridū ⁊ equal'r calm̄ nō ſentitur a ſenſu tactus. 3º oñdit ꝙ opꝫ ſenſuꝫ tactus eſſe denudatū a qualitatibꝰ ſenſibilibꝰ quas ſentit. 2ª ibi. (Unn̄ ſil'r calm̄.) 3ª ibi. (Et opꝫ) dicit ḡ ꝙ ſenſitiuū ipſaꝝ qualitatū tangibiliū qd̄ tactiuū. i. qd̄ ē organū tactꝰ: ⁊ eſt illud ī quo pͥmo eſt ſenſus vocatꝰ tactus hꝰ ſenſitiuuꝫ vel hꝰ ſenſus tactus eſt q̄dā pars corꝑis que ē potētia hꝰ. i. q̄ eſt in potētia paſſiua ad hꝰ qualitates tāgibiles. ꝙ aūt ſit in potētia paſſiua ad hꝰ qualitates tāgibiles: pꝫ: qꝛ ſentire eſt qd̄daꝫ pati: quare ſenſibile eſt faciēs ipm̄ ſenſitiuū hꝰ. i. tale quale eſt ipm̄ in actu. illud aūt ſenſitiuū facit actu tale cuꝫ ſit potētia tale: eſt.n. organū ſenſus vel ſenſitiuū tale in potētia q̄le eſt ſenſibile in actu. Deīdecū dicit.

Unde ſil'r calm̄ ⁊ frigidū: aut duꝝ ⁊ molle n̄ ſentimus: ſed excellētias tanq̄ȝ ſenſu velut medietate quadā exn̄te eius q̄ in ſenſibilibus contrarietatis. Et ꝓpter hoc diſcernunt ſenſitiua ſenſibilia: mediū.n. diſcretiū eſt. Fit.n. ad vtrūq̄ȝ ipſorum alterum vltimorum:

Ex his q̄ dixerat ꝯcludit ſenſum tactꝰ nō percipe eque calm̄ vel eque fridū: ſed ſolū ꝑcipere excellētias ſenſibiliū dicēs ꝙ ſil'r calm̄ fridū duꝝ ⁊ molle non ſentimus: ſed ſentimus ſolum excellentias tanq̄ȝ ſenſu exn̄te velut medietate quadā eius ꝯrietatis q̄ eſt in ſenſibilibus: ⁊ ꝓpter hoc ꝙ ſenſus tactus ē medietas q̄dā ſenſitiua. i. organa ſenſus diſcernūt ipa ſenſibilia: qꝛ mediū eſt qd diſcretiuū. fit.n. ipm̄ mediū ad vtrūq̄ȝ ipſoꝝ. i. ad vtrūq̄ȝ extremoꝝ cōparatū eſt alteꝝ vltimoꝝ. Notandū aūt ꝙ qꝛ ſenſus eſt in potentia ad ſenſibile: cū eque calm̄ vel eque fridū nō ſit in potētia ad aliqd qd̄ eque tale eſt: ſenſus nō ꝑcipit eque calm̄ vel eque fridū: ſed excellētias tantum. Notādū ēt ꝙ mediū cōparatū ad vtrūq̄ȝ extremoꝝ ē alteꝝ vltimoꝝ vt tepidū cōparatū ad fridū hꝫ rōnem calidi ⁊ cōparatū ad calm̄ hꝫ rōnem fridi: ⁊ qꝛ nō vnū ꝯriuꝫ nec vnū extremū eſt actu aliud mediū: nō ē actu aliquod extremoꝝ: ſꝫ eſt in potētia ad vtrūq̄ȝ ipſoꝝ: ſenſus ḡ qꝛ tenet medietatē inter excellētias ſenſibiliū ꝑcipit quālibet excellentiarum ſenſibilium tanquā aliqd in potentia ad quālibꝫ ipſaꝝ. Deinde cum dicit.

Com. 119. Et opꝫ ſicut debēs ſentire album ⁊ nigrum: neutrū ipſorum debere eſſe actu: potētia vero vtrūq̄ȝ: ſic autem ⁊ in alijs: ⁊ in tactu: neq̄ȝ calidum: neq̄ȝ frigidum.

Oſtēdit ꝙ opꝫ ſenſum tactus eſſe denudatū a qualitatibus ſenſibilibus quas ſentit dicēs: ⁊ opꝫ ꝙ ſicut debens ſentire albū ⁊ nigrū eſſe neutruꝫ ipſoꝝ actu potētia vero eē vtrūq̄ȝ: ſic aūt ⁊ in alijs ſenſibus opꝫ ſe hr̄e: ⁊ etiam in tactu: qꝛ opꝫ tactum neq̄ȝ frigidum neq̄ȝ calidū eſſe actu: ſed oportet vtrunq̄ȝ illorum eſſe in potentia ſi debeat illa percipere. Deinde cum dicit.

Com. 120. Amplius aūt ſicut viſibilis ⁊ inuiſibilis erat quodāmō viſus. Sil'r aūt ⁊ reliq oppoſitoꝝ: ſicut tactꝰ: ⁊ tāgibilis: ⁊ intāgibilis. Intāgibile aūt paruā oino hn̄s differentiā tāgibiliuꝫ: vt paſſus eſt aer: ⁊ tangibiliū excellentie ſicut corruptiua. Secunduꝫ quidem igit̄ vnūquēq̄ȝ ſenſuum dictum eſt figuraliter. Cõ.121

Oſtēdit ꝙ tactus ē oppoſitoꝝ ſicut ⁊ alij ſenſus dicēs. Amplıꝰ aūt ſicut ⁊ viſus quodāmō erat viſibilis ⁊ inuiſibilis. ſil'r aūt ⁊ alij ſenſus erant oppoſitoꝝ: ſic ⁊ tactus eſt tāgibilis ⁊ ītangibilis: ītāgibile aūt dr̄ paruā habēs oino drn̄tiaꝫ tāgibiliū: vt paſſus eſt aer q hꝫ valde remiſſas drn̄tias tangibiles: ⁊ ēt excellētie tāgibiliū ſunt ītangibiles: qꝛ ſunt ſicut corruptiua tactus. ſubdit aūt q̄ſi epilogādo ꝙ ſm̄ vnūquēq̄ȝ igit̄ ſenſuū dcm̄ eſt figuraliter. i. vl'r ⁊ ſuꝑficialiter. nā dr̄e de hꝰ ſenſibilibus magis exq̄ſite ſm̄ vnūquēq̄ȝ ſenſuꝫ ſpectat ad librū de ſenſu ⁊ ſenſato.

Oportet aūt vl'r de omni ſenſu accipere: qm̄ q̄dē ſenſus eſt ſuſceptiuus ſpērū ſine materia: vt cera ānuli ſine ferro: ⁊ auro recipit ſignū. Accipit autē aureū: aut eneum ſignū: ſꝫ nō iquantū auꝝ: aut es. Sil'r aūt ⁊ ſenſus vniuſcuiuſq̄ȝ ab hn̄te colorem: aut humorē: aut ſonū patitur. Sed nō inquantū vnūquodq̄ȝ illoꝝ dicit̄: ſed inquantū huiuſmodi eſt ⁊ ſm̄ rōnem.

Poſtq̄ȝ phs determinauit de ipſis ſenſibilibus. in parte iſta determiat de ipſis ſenſibus: circa qd̄ tria facit: quia pͥmo determinat quedā generalia ⁊ cōmunia oībus ſenſibus. ſecūdo venat̄ ſufficientiā ſenſuū: ⁊ ꝓbat ꝙ opꝫ dare aliquē cōem ſenſum. 3º vt plene valeat determiare de intellectu q ꝑtinet ad tertiū librū diſtiguit īter ītellectuꝫ ⁊ ſenſum ⁊ ſeparat intellectū a virtutibus alijs. 2ª ibi. in ſequēti caplo (Qꝛ aūt nō ſit ſenſus) 3ª ibi. in pͥncipio tertij libri (Qm̄ aūt duabꝰ drn̄tijs) Circa pͥmuꝫ duo facit: qꝛ primo facit qd̄ dcm̄ eſt. ſcd̄o mouet quādā q̄ſtionē circa p̄ta-cta ibi (Dubitabit aūt aliqs) ſenſus aūt ſiue potētia ſenſitiua ad duo pōt cōparari. vꝫ. ad obm̄ ⁊ ad organū. ſm̄ hoc ergo poſſunt accipi duo gn̄alia omni ſenſui: quoꝝ vnū ſumitur reſpcū obiecti: aliud vō reſpectu organi. reſpcū obiecti qdē competit omni ſenſui ꝙ ſit ſuſceptiuū ſpērū ſenſibiliuꝫ ſine materia. reſpectu vō organi cōpetit omni ſenſui ꝙ ſit q̄daꝫ potētia q̄ idē eſt ſubiecto cū ipſo orgāo: differēs aūt ſm̄ eſſe ⁊ rōnem. duo ḡ facit ſm̄ ꝙ hꝫ duo declarat. pͥmo.n. declarat pͥmuꝫ. 2º 2m ibi (Sēſitiuū aūt) dicit ergo ꝙ opꝫ aūt vl'r accipe de omni ſenſu: qm̄ ſenſus qdeꝫ eſt ſuſceptiuus ſpērū ſine materia vt cera recipit figuraꝫ ānuli vel ſigilli ſine auro ⁊ ſine ferro. accipit aūt cera ſignuꝫ aureū aut eneū: ſꝫ nō iquantū aurū aut es. ſil'r ⁊ ſenſus vniuſcuiuſq̄ȝ patit̄ ab habēte colorē aut humorē. i. ſaporem aut ſonum: ſꝫ nō īquantū dr̄ vnūqđq̄ȝ illoꝝ: ſed inquantū eſt hꝰ ſm̄ rationē. i. ſm̄ formaꝫ. paries.n. coloratꝰ non agit in oculū inquantū paries: ſꝫ ſm̄ ꝙ eſt hꝰ coloratus: ⁊ ſm̄ rationē ⁊ formaꝫ coloris.

Dubitaret forte aliqs: vtruꝫ ſenſus ſit ſuſceptiuꝰ ſpērum ſine materia: ⁊ videt̄ ꝙ nō: qꝛ aut ītelligit̄ ſine materia: qꝛ non recipit materiā agentis: aut qꝛ nō recipit formā modo materiali. ſi ītelligit̄ recipe formaꝫ ſine materia: qꝛ nō recipit materiā agētis: hoc nō eſt ꝓpriū ſenſus: ſꝫ vt cōiter ponit̄ eſt cōe omni paſſo. naꝫ paſſum nō recipit ab agēte niſi ſm̄ ꝙ agēs agit: agēs aūt nō agit ſm̄ materiā: ſed ſm̄ formā. vn̄ paſſum non recipit ab agēte materiā: ſꝫ formā. Rurſus non pōt ītelligi ꝙ ſenſus ſit ſuſceptiuus ſpērum ſine materia: qꝛ non recipit formaꝫ modo materiali: cum quicquid recipitur in ſenſu recipiat̄ hic ⁊ nunc: ⁊ ꝑ ꝯñs mālıter. In ꝯriuꝫ eſt phs. Dōm ꝙ ſenſum eē ſuſceptiuuꝫ ſpecierū ſine materia

triplici via venari poſſumus ſm ꝙ in omni actiõe tria eſt ↄſiderare.vꝫ.agẽs:⁊ patiẽs:⁊ modũ agendi. ꝑma ğ via ad hoc declarãduꝫ ſumiť ex ꝑte paſſi.ſcđa ex ꝑte agentis.tertia ex ꝑte modi agẽdi.ꝑma via ſic pꝫ.nã aliqñ agẽs aſſimilat ſibi paſſum ſimpľr ita ꝙ paſſuꝫ ſuſcipit nomẽ ⁊ diffinitionẽ agentis: vt ignis agit in aerẽ:ita ꝙ aer fit ignis ⁊ aſſimilat ſibi ipm:aliqñ vo agẽs agit in paſſum:ita ꝙ paſſum nõ ſimpľr aſſimilať agẽti:ſed ſolũ accipit aliqꝫ ſimilitudinem forme exñtis in agẽte:vt corpꝰ termiatuꝫ ⁊ coloratũ agẽs in aerẽ nõ aſſimilat ſibi aerẽ ſic ꝙ aer fiat corpꝰ terminatũ:ſꝫ ſolũ q̃dã ſimilitudo coloris ĩ aere efficiť.rõ aũt quare aer ſic recipit ſimilitudinẽ coloris exñtis in corpore termiato:ꝙ tñ nõ efficiť corpus termiatũ: eſt:qꝛ mã in aere eſt alr diſpoſita q̃ꝫ in corꝑe termiato: ⁊ qꝛ actus actiuoꝝ ſunt in patiente ⁊ diſpoſito ꝑ aliam ⁊ aliaꝫ diſpõnem materie fiet ibi alia ⁊ alia receptio:ita ꝙ in corꝑe termiato hꝫ eẽ color realr ⁊ nãliter.in aere vo recipiť exñce ⁊ ſecundũ intẽtõeꝫ . aer itaqꝫ ſic aſſimilať corꝑi colorato accipiẽs ſimilitudinẽ forme coloris:ꝙ tñ non aſſimilať:ita ꝙ hẽat mãm ſilr diſpoſitã ad ſuſcepi õeꝫ talis forme. ex parte ğ ipſiꝰ paſſi vt ex ꝑte aeris dicere poſſumus ꝙ ſit aer ſuſceptiuus forme ſine mã:qꝛ ſic recipit ſimilitudinẽ forme agẽtis:ꝙ tñ nõ hꝫ mãm ſilr diſpoſitã agenti:⁊ qđ dctũ eſt de medio intelligẽdũ eſt de orgão. nã ipe ſenſus nõ patiť a ſenſibili:qꝛ fiat ipm ſenſibile:ſꝫ ſolũ accipit ſimilitudinẽ forme ſenſibil abſqꝫ eo ꝙ hẽat mãꝫ ſilr diſpoſitã ſenſibili.Quid aũt ſentiendũ ſit de ſenſu tactꝰ: qꝛ ibi videť hẽre inſtantiã cũ ibi ſenſibile ſimpľr ſibi paſſuꝫ aſſimilet:in ſeq̃nti q̃õne patebit:vbi diſputabiť an ſẽſibile poſitũ ſupra ſenſuꝫ faciat ſenſuꝫ.eſt ğ intẽtio pħi ꝙ ſicut cera accipit ſimilitudinẽ forme exñtis in ſigillo ferreo vel aureo: ita tñ ꝙ nõ fit ferꝛ nec auꝛ:qꝛ accipit ſimilitudinẽ illiꝰ forme: eo ꝙ mã nõ ſilr diſponiť hic ⁊ ibi:nec hꝫ mãm ſilr diſpoſitam agẽti:ſic viſus vel aer patiẽs a corpore termiato in q̊ eſt color:ſic ſuſcipit ſimilitudinẽ forme coloris:ꝙ nõ efficitur ipm corpꝰ termiatũ nec ipm obm:qꝛ ex tali actõe ſic ſuſcipit formã ſimilẽ:ꝙ ex hoc nõ ſeqť ꝙ hẽat mãm ſimiliter diſpoſitaꝫ.ideo dť ſuſciꝑe formã vel ſpẽm ſine materia. ❡ zª via ad iueſtigandũ hoc idẽ ſumiť ex ꝑte agẽtis: nã lꝫ agens ꝑncipalr agat ꝑ formam:⁊ patiẽs patiať ꝑ materiam: totũ tñ cõpoſitũ agit ⁊ patiť:ita ꝙ ipa mã eſt aliq̊ mõ rõ agẽdi: ⁊ forma rõ patiẽdi.ſic ẽ ğ in actiõibꝰ realibꝰ q̃ ſunt attribuẽde toti compoſito:ſed actões ĩtẽtõales nõ ſunt attribuẽde compoſito:ſed forme.debemus.n.imaginari ꝙ ens ꝑ ſe diuidať in decẽ ꝑdicamẽta. ĩtentões autẽ nõ ſunt ĩ gñe entis ꝑ ſe:ſed ꝑ accñs ⁊ ꝑ reductõeꝫ. in his ğ q̃ ſunt entia ꝑ ſe nõ genetať mã neqꝫ forma:ſꝫ compoſitũ: ſed in his q̃ nõ ſunt entia ꝑ ſe dr̃e poſſumus: ꝙ ipſa ĩtẽtio gnãtur:⁊ ipa forma generať.facere ğ ſimilitudinẽ coloris in aere magis ẽ ipſiꝰ coloris q̃ꝫ totius ↄpoſiti vel q̃ꝫ ſit corporis hñtis colorẽ.ꝙ aũt hec actio ſit ipſiꝰ forme ⁊ in talibus ipa forma generet:⁊ ipa ĩtẽtio gñetur ꝓbare poſſumꝰ rõne ⁊ ſigno.rõne qdẽ:qꝛ in illis gnãtõibus in q̇bus nõ generať nec mã nec forma:ſed cõpoſitũ ſm eandẽ ſpẽm nõ pñt eſſe plures forme in eodẽ ſubiecto:vt nõ pñt eſſe due albedines in eodẽ ſubo vt in gnãtõe corꝑis albi non generať albedo nec corpꝰ:ſꝫ generať totũ compoſitũ vt corpꝰ albũ.nõ.n.poſſumus ponere plures gnãtões tales ſimľ nĩſi ponamus plura corpora.nã ſi gnãreť ipa albedo ſufficeret ad ſaluandũ plures gnãtões albedis vel ad ſaluãduꝫ plẽs albedĩes:⁊ tñ nõ oporteret dare pluralitatẽ corpoꝝ alboꝝ.nũc aũt opꝫ:ꝙ nõ eſt itelligibile ꝙ genereť corpus albũ ⁊ ſint plures gnãtões tales ſil: ⁊ nõ ſint plura corpora alba:ſꝫ in gñatõe itentionũ nõ ſic ſe hñt:qꝛ ĩtentões nõ recipiunt numeꝝ ex ſubo.in eodẽ.n.puncto aeris pñt eſſe plures ĩtẽtões albedĩs ſolo numero drñtes: qđ eẽ nõ poſſet ſi in tali gñatõe nõ gñareť forma:ſꝫ compoſitũ. ſi.n.nõ gñareť ĩtẽtio vel forma itentõalis: ſꝫ genera reť corpꝰ formã hñs:eſſe nõ poſſet ꝙ eſſent plures tales gñatões: ⁊ tñ nõ eẽnt plura corpora hñtia ĩtentõales formas:q̃re nũqꝫ in eadẽ ꝑte corꝑis eẽ poſſeñt eiuſdẽ forme plures ĩtentiones. ❡ Probať ẽt hoc idẽ ſigno ex eo ꝙ in talibꝰ genituꝫ oĩno aſſimilať gignẽti:ſed de hoc forte alibi locus erit ad ꝑſens aũt ſcire ſufficiat: ꝙ qꝛ in gñatõe ĩtẽtionũ ex ꝑte paſſi ipa forma gñať:opꝫ ꝙ ex ꝑte agẽtis ipa forma generet. in talibꝰ ğ paſſuꝫ ſuſcipit ſpẽm ſine mã:qꝛ ẽ ibi gñatio ſpẽi vere gñatio forme nõ gñatio cõpoſiti ex mã ⁊ forma.põt tñ hec rõ adaptari ad agẽs ſicut ꝑª adaptabať ad paſſuꝫ: vt dicamus ꝙ in gñatõe ĩtẽtionũ agit ipa forma ⁊ nõ agit totũ compoſitũ ex mã ⁊ forma:⁊ qꝛ ſicut agẽs agit: ſic patiẽs patiť ⁊ recipit ĩfluẽtiam agẽtis:⁊ ſicut hꝫ actio ẽ a forma ſine mã:ſic dť paſſum in tali actõe ſine mã recipe formaꝫ.hoc aũt ſatis innuit pħs cũ ait ꝙ ſenſus patitur ab hañte colorẽ aut humorẽ: nõ ĩquantũ vnũqđqꝫ illoꝝ dr̃:ſꝫ ĩquantũ eſt hꝫ ſm rõnẽ.i.ſm formam. ❡ 3ª via ſumiť ex parte modi.nã qꝛ in actõe ſenſibili forma aliter eſt in agẽte vt in obiecto ſenſibili:qꝛ eſt ibi mãliter ⁊ realr.alr vo ẽ in ſenſu:qꝛ eſt ibi ſm intentõeꝫ diciť ſenſus ſuſceptiuꝰ ſpecieꝝ ſine mã:qꝛ ſpẽs in ſenſu nõ ſuſcipiť illo modo mãli ⁊ reali q̊ exiſtit ĩ obo ſenſibili. ❡ Eſt aũt diligẽter aduertẽdum ꝙ ꝑme vie due tacte ſunt rõ ⁊ cã huiꝰ vie tertie aſſignate.naꝫ qꝛ in actiõe ſenſibili alr ẽ mã diſpoſita in paſſo q̃ꝫ in agẽte:⁊ ẽt qꝛ actio illa eſt ipſiꝰ forme: inde eſt ꝙ forma ſuſcepta in paſſo vel ſenſu nõ hꝫ eundẽ modũ eſſendi quẽ hꝫ in agẽte vel in obo. ꝙ vo obyciebať ꝙ hoc eſt cõe omni agẽti ꝙ agat ſm formã: nõ ſm mãm:⁊ ꝑ ↄñs eſt cõmune omni paſſo ꝙ recipiat formã ſine mã. ❡ Dõm ꝙ ĩ actiõibꝰ realibꝰ lꝫ veꝝ ſit ꝙ a forma ille ſint ꝑncipalr: tñ totũ compoſitũ agit:ita ꝙ nõ eſt veꝝ ibi ꝙ agat forma ſine mã: ⁊ ſicut ibi nõ agit forma ſine mã: ſic paſſuꝫ nõ recipit formã ſine materia:ſꝫ recipit formã illo mõ materiali quo in agẽte exiſtit.in actõibus vo ĩtentõalibus q̃ attribuunť forme nõ cõpoſite ibi quodãmõ agit forma ſine materia ⁊ paſſum recipit quodãmõ formaꝫ ſine materia : qꝛ nõ recipit formã illo mõ materiali quo in agente exiſtit. ❡ Qđ vo vlteriꝰ addebať ꝙ ſenſus recipit formã modo materiali: qꝛ recipit eã cũ ↄditõibus hic ⁊ nũc: dici dꝫ ꝙ nõ eſt ĩtẽtio ꝙ ſenſus nõ recipiat formã mõ materiali : qꝛ nõ recipiat eã cum conditõibus:ſed qꝛ recipit eam modo ĩtentõali nõ illo mõ materiali quo ẽ in obo.

Ulterius forte dubitaret aliqs : vtruꝫ ſenſibile poſituꝫ ſupra ſenſum faciat ſenſum:⁊ videť ꝙ ſic:qꝛ ſi incidať neruus fit ibi maior dolor: qđ nõ eſſet niſi ex applicatõe leſiui ad neruum reſultaret ibi ſenſus tactus. ❡ P.ſi aer colorareť realr ⁊ nõ ĩtentionaliter tãtuꝫ: idẽ eſſet applicare aerẽ oculo ⁊ applicare ei obm : cuꝫ ſm hypoſtaſiꝫ hanc color eodẽ modo ſit in aere ſicut ⁊ in obiecto:quare cum caro realiter calefiat:⁊ ex carne realr calefacta:que eſt neruo applicata reſultet ibi ſenſus tactus: videť ſenſibile ꝙ poſituꝫ ſupra ſenſum faciat ſenſum. ❡ Dõm ꝙ ſenſibile poſitum ſupra ſenſuꝫ nõ facere ſenſuꝫ hꝫ ſpãlem rationẽ ex parte viſus.nã ſi corpꝰ terminatũ in quo eſt color tanq̃ꝫ in ſubo ponať ſupra oculuꝫ obumbrabit aerẽ:aere aũt obumbrato nõ multiplicatur color vt recipiať in oculo:qꝛ vt dctũ ẽ color ẽ motiuus lucidi ſm actuꝫ:hanc aũt rõnẽ tetigit pħus ſupra . in cap. de viſu.vbi dixit ꝙ qꝛ color ẽ motiuus diaphani ſꝫ actũ: iõ ſiqs ponat habẽs colorẽ ſupra viſum nõ videbiť:ſꝫ hec ratio ẽ ſpãlis in viſu:cuꝫ ğ hoc ſit cõmune omni ſenſui ꝙ ſenſibile poſitũ ſupra ſenſuꝫ nõ faciat ſenſuꝫ :opꝫ aſſignare cõem rõnẽ:quare hoc cõtigat. triplici ğ via hoc venari poſſumus:quaꝝ ꝑma ſumiť ex ꝑte obiecti agẽtis. ſecũda

vero ex parte modi accipiēdi actionē illā: ⁊ tertia ex pte
ſenſus q̄ ſuſcipit actionē ⁊ impſſionē. pͥma via ſic pȝ. naȝ in
impſſiōe facta in ſenſu eſt duplex gnātio. vna q̄ſi equoca
alia q̄ſi vniuoca. nā pͥmo ab obiecto in quo hȝ eſſe forma
⁊ ſpēs realiter multiplicanī ſpēs intentiōaliter: ⁊ hec ē q̄ſi
gnātio equoca cū ex reali gñeī intētiōale. Ulteri⁹ aūt ab
illa intētiōe facta gnātur itētio alia ⁊ hec eſt gnātio quaſi
vniuoca cū ex intētiōe gñaī intētio. cū ḡ mediū magis ſit
ſuſceptiuum impſſionis q̄ꝫ organuꝫ: vt caro: qꝛ minus eſt
compacta q̄ꝫ neruus magis ſuſceptiua eſt h⁹ impſſiōis: ⁊
aer: qꝛ magis diaphanus habili⁹ ſuſcipit intētiōes coloris
q̄ꝫ oculus: dicemus ꝙ qꝛ generatio vniuoca eſt habilior ⁊
conuenientior q̄ꝫ equiuoca: organuꝫ: qꝛ nō ſic habile eſt ad
ſuſcipiēdū h⁹ impreſſiōes vt mediū imediate nō poterit
recipe ab obiecto vt fiat ibi impreſſio equoca: ſꝫ imediate
recipiet a medio vt fiat ibi impſſio quodam modo vniuo
ca. poſſumus dare euidēs ſignuꝫ ꝙ in talibus habilior ſit
gñatio vniuoca q̄ꝫ equiuoca: ⁊ ꝙ habilius gñetur intētio
a ſpē intētionali q̄ꝫ a reali. nam in nocte ſi illumineī aer q̄
eſt iuxta librū nō aūt ſic illumineī aer q̄ eſt iuxta oculum
optime q̄s legere poterit ⁊ lr̄e multiplicabunt ſimilitudi-
nem ſuā vſqꝫ ad oculū. ſi aūt fieret ecōuerſo vt illumina-
retur aer q̄ eſt iuxta oculū: ⁊ nō ille qui eſt iuxta librū vel
iuxta aliā rem viſaꝫ: tūc res illa viſibilis nō videreī: ⁊ nō
multiplicaret ſimilitudinē ſuā in aere: cuꝫ ḡ lumē nō req-
ratur ꝑpter ipſos colores ſm ſe: ſed ꝑpter diſpōnē medij
vt ſupius tangebaī: ad multiplicationē hanc intētionalē
reqritur maior diſpoſitio in illa pte medij: q̄ eſt iuxta reꝫ
viſam: vbi a ſpē reali multiplicaī intentionalis q̄ꝫ in alia
parte medij magis diſtāte vbi a ſpē intētiōabili multipli-
catur itētio: ⁊ qꝛ opꝫ eſſe valde habilis receptiōis qd̄ a ſpē
reali pōt imediate recipe intentōalē imutationē: qꝛ hanc
tantam habilitatē nō inuenimus in organo: ſꝫ in medio. ex
parte itaqꝫ ipſius ſenſibilis in quo hꝫ ſpēs realiter eſſe pꝫ
ꝙ ſenſibile poſitū ſupra ſenſum nō facit ſenſum: qꝛ orga-
num eſt magis cōpactū ⁊ eſt magis inhabile ad ſuſcipien-
dum impſſionem q̄ꝫ mediū. ideo ꝑpter hanc inhabilitatē
nō pōt imediate imutari ab obiecto: ſꝫ opꝫ ꝙ pͥus mediū
imutetur ab obiecto ſenſibili ⁊ a medio imutato imutaī
etiā organū. ¶ 2ᵒ via ad inueſtigādū hoc idē ſumiī ex par-
te modi recipiēdi. naꝫ ſpēs itentōalis ſenſibilis vt cōmu-
niter poniī ſpūaliori modo recipiī in organo q̄ꝫ in medio.
iſta aūt tanta ſpūalitas nō pōt imediate deriuari ab obie-
cto vbi habꝫ eſſe ſpēs nō ſpūaliter: ſed mālīter. pͥus igitur
imutabiī mediū vbi habebit eſſe ſpēs nō ſic mālīter vt in
obiecto. ⁊ poſtea a medio mutato imutaī organū vbi ha-
bebit eſſe ſpēs ſpiritualiori modo q̄ꝫ in medio. ¶ 3ᵒ via ſu-
miī ex parte ipſius ſenſus. nā cū ipſe ſenſus hēat rōnē cu-
iuſdā medietatis ⁊ ꝑportōis opꝫ ꝙ quodā mō ꝑportiōa-
to imutetur ab obiecto: q̄re ſicut reqriī ibi debita propor
tio obiecta. ita ⁊ debita ꝑportio medij. nam ſicut ex obie-
cto nimis excellēti nō fit ſenſus: ſꝫ tolliī ſic ex obiecto ni-
mis remiſſo ⁊ debili ēt nō fit ſenſus: qꝛ vtrūqꝫ eſt iſenſibi-
le tam nimis excellēs q̄ꝫ nimis remiſſuꝫ: opꝫ ḡ eē obm ꝑ-
portōatum vt fiat ſenſus. ſic ēt opꝫ eſſe ꝑportōatuꝫ ⁊ me-
diū. nā ſi nimis diſtet nō fiet ſenſus: ⁊ ēt ſi ſit nimis ꝑpin-
quū: vt ſi ponatur ſenſibile ſupra ſenſuꝫ nō fiet ſenſus: qꝛ
vtrobiqꝫ nō reſeruaī illa ꝑportio ⁊ illa medietas q̄ ex ſen
ſu reqriī. poſſet ēt aſſignari ⁊ quarta rō: qꝛ ſi ſenſus poſſet
iudicare de obiecto imediate ſupra ipm̄ poſito quodā mō
eēt ſupra ſe ꝯuerſiuus: qd̄ nulli v̄tuti corporali pōt compe
tere: vt pꝫ p ꝑculū in libro de cl̄titudīe theo. ¶ Qd̄ v̄o ar
guebatur de neruo inciſo. Dōm ꝙ ex eo qd̄ applicaī cul-
tellus vel aliqd̄ leſiuū ad neruū qui ē organū ſenſus non
fit ſenſus: ſꝫ qꝛ illi neruo ē caro cōiuncta imutatio illa ſen-
ſibilis dolorē cauſans nō imediate in neruo: ſꝫ mediante
carne neruo cōiuncta imutaī neruus. naꝫ ſi eſſet neruus
in aliqua ſui pte ſic ſepatus a carne ꝙ poſſet tāgi neruus
abſqꝫ carne ex tali tactu nō fieret ſenſus: ꝙ aūt ē ſit maior
dolor ex iciſiōe nerui nō ē ꝙ neruus imediate ſentiat: ſꝫ
qꝛ ex tali iciſiōe fit ibi maior ꝯcurſus caloris ⁊ ſpirituū: fit
ibi maior doloris ſenſus. ¶ Qd̄ v̄o addebaī de carne cale
facta oꝫ dici ꝙ caro imutaī a corpore calido vel frigido
realr̄ ⁊ intētionaliter: ſꝫ ex eo ꝙ imutaī realr̄ non fit ſen-
ſus: imo talis imutatio ē impeditiua ſenſus. fit aūt ſenſus
ex eo qd̄ imutaī itētōaliter. nā ſi poſſꝫ eē fortis imutatio
intētōalis abſqꝫ reali: maior eēt ibi delectatio: ſi imutatio
illa fieret ab obo cōuenienti: vel ēt maior dolor ⁊ afflictio
ſi fieret ab inconuenienti: qd̄ ſi bn̄ intelligiī deſeruit nobis
theologis: q̄n̄o poti hꝫ anima ſepata: de qua diffuſius dīe
pn̄s ſpeculatio nō reqrit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Senſitiuū aūt primuꝫ eſt in quo huiuſmodi *Cō. 122*
potētia. Eſt quidē igiī idem: ſed eſſe alteꝝ eſt.
Magnitudo quidē. n. quedā erit: ꝙ ſenſus pa
titur. Non ſenſitiuo eſſe: neqꝫ ſenſus magnitu
do eſt: ſꝫ ratio quedam ⁊ potentia illius.

¶ Aſſignat aliud qd̄ ē cōe omni ſenſui ꝑ comparationē ad
organū. naꝫ omnis ſenſus tanq̄ꝫ in ſubiecto fundaī pͥmo i
organo: ⁊ eſt idē cū organo ſubo: qꝛ nō hꝫ aliud imediatiꝰ
ſubm q̄ꝫ organum: ſꝫ differt ab organo ſubiecto ſm eē dif-
finitiuum ⁊ ſm rationē: qꝛ alia eſt ratio potentie ſenſitiue: ⁊
alia organi. duo ḡ facit: qꝛ pͥmo facit qd̄ dcm̄ ē. 2ᵒ ex dictis
cōcludit quaſdā v̄itates eoꝝ q̄ poſſent dubitari circa ſen-
ſuꝫ ibi (Manifeſtū aūt ex his) dicit ḡ ꝙ ſenſitiuū. i. orga-
nium ſenſus ē illud in quo ē h⁹ potētia ſenſitiua: ē qdē igiī
h⁹ organū ſentiēdi idem ſup. ſubiecto cuꝫ ipa potētia ſen-
ſitiua ſiue cuꝫ ipſo ſenſu: ſꝫ eſſe. i. ſm eſſe diffinitiuū ⁊ ſm
rationē alteꝝ eſt. nam ipm̄ organū qd̄ patiī ſenſus vel qd̄
patiī ſenſum. i. qd̄ ſuſcipit ſenſuꝫ eſt. magnitudo quedaꝫ:
nō tamē eſſe ſenſitiuo. i. eſſe ſenſitiui vel vt habꝫ alia litte
ra eē organi. i. ratio orgāi: ſupple. eſt eadē qd̄ ratio ſenſus:
qꝛ magnitudo ⁊ organuꝫ nō eſt ipſe ſenſus: neqꝫ ſenſus eſt
ipa magnitudo: ſꝫ ſenſus eſt q̄dā rō: ⁊ q̄dā potētia illius. i.
magnitudis vel organi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifeſtū aūt ex his: ⁊ ꝑꝑ q̄d ſenſibiliuꝫ ex *Cō. 123*
cellētie corrūpunt ſenſitiua. Si nāqꝫ ſit fortior
ſenſitiuo mot⁹ ſolniī rō: hoc āt erat ſenſus: ſic
⁊ ſymphonia ⁊ ton⁹ ꝑcuſſis fortiter chordis.

¶ Ex pͥmiſſis cōcludit quaſdaꝫ v̄itates circa ipſos ſenſus.
de q̄bus v̄itatibus dubitari poſſꝫ: ⁊ duo facit ſm ꝙ duas
tales v̄itutes cōcludit. ſcōa ibi (Et ꝑpter qd̄ plante.) dicit
ergo ꝙ manifeſtū aūt ex his ē ⁊ ꝑpter q̄d excellētie ſenſi-
bilium corrūpunt ſenſitiua. i. ſenſus: qꝛ ſi nāqꝫ ſit fortior
motus ſenſitiuo. i. q̄ꝫ ſenſitiuum vel q̄ꝫ organū ſit aptum
natuꝫ ſuſtinere ſolniī ratio. i. nō reſeruaī ibi debita ꝑpor-
tio: ſꝫ ſenſus erat hoc. i. erat quedā ratio ⁊ q̄dā ꝑportio. ſi-
cut tolliī ſimphonia ⁊ tonus nimis fortiter ꝑcuſſis chor-
dis: ſic ſupple tollitur ſenſus ſi ab excellēti obiecto nimis
fortiter immutatur organum.

Dubitaret forte aliqs quomodo excellentie
ſenſibiliū corrūpūt ſenſuꝫ:
¶ Dōm ꝙ excellens ſenſibile tollere ſenſum quantum
ad pͥſens ſpectat dupliciter pōt itelligi ſm ꝙ ſenſus duo
noiare pōt. nā ipſa actio vel ipm̄ iudiciū qd̄ hēmus de re
ſenſibili ſenſus noiari pōt. ⁊ ſic accipiī ſenſus a pho cū di-
cit ꝙ ſenſibile poſitū ſupra ſenſum nō facit ſenſuꝫ. ex tali
. n. appōne nō fit ſenſus: qꝛ nō fit ibi iudiciū de re ſenſibili.
2ᵒ mō pōt accipi ſenſus ꝑ ipo v̄tute vl̄ ꝑ potētia ſenſitiua.
⁊ ſic accipiī in h̄ caplo cū dr̄ ꝙ ſenſus nō ē magnitudo: ſꝫ

eſt potētia magnitudis. excellēs ḡ ſenſibile vtroqꝫ mō corrumpit ⁊ tollit ſenſum. p̄mo. n. tollit ſenſum: q꞉ tollit iudiciū de re ſenſibili. naꝫ pp excellēs ſenſibile nimis fortiter mutata organo nō poſſumus bñ iudicare de obiecto ſenſibili: vt ꝓpter nimiū ſplendorē ſolis non poſſumus p viſum bñ iudicare de ipo. ſcdo excellēs ſenſibile corrumpit ſenſum: q꞉ corrumpit ipſam potētiam ſenſitiuaꝫ. nam ſi qs poſſet ſolē tm̄ aſpicere ꝙ efficeret̄ cecus ⁊ nunqꝫ videret: imo q꞉ aſpiciendo ſolē nō ſolum non bñ poſſumus iudicare de ſole: imo etiaꝫ de alijs obiectis ad tps nō bñ iudicamus: vel etiaꝫ ſimpl'r viſum amittimus: poſſemus dicere ꝙ p excellēs ſenſibile tripliciter tollit̄ ſenſus. p̄mo. n. tollit ſenſus: vt circa quātum ad ipm excellēs obm̄: q꞉ nō bñ poſſumus iudicare de ipſo. 2º p excellens ſenſibile tollit̄ ſenſus ad tps quantū ad alia obiecta: q꞉ aſpiciēdo ſolē ad tps nō bñ poſſumus iudicare de alijs obiectis. Nā pp fortem impreſſionē lucis factam in oculo p aſpectuꝫ ſolis nō videmus alia obiecta ſicuti ſunt: ſed quicqd cernimus vr̄ nobis videre cū quadā viriditate: vel cū quodaꝫ aliq alio colore lucida ſupfuſo. 3º excellēs ſenſibile pōt tollere ſenſum nō ſolū vt tunc quātum ad ipm obm̄: vel etiā ad tps quantuꝫ ad alia obiecta: ſꝫ ēt vt ſemp: q꞉ pōt oīno ſenſum corrumpe: ſꝫ d̄ hoc diffuſi⁹ tractabimus. in 3º vbi reddemus cām: quare excellēs itelligibile nō corrūpit itellectū ſicꝫ excellēs ſenſibile corrūpit ſēſuꝫ. ¶ Deinde cū dic̄.

Cō. 124 ¶ Et ꝓpter qd plante nō ſentiūt habētes quādam partem animalē: ⁊ patiētes a tangibilib⁹. Et nāqꝫ frigeſcunt ⁊ caleſcunt. Cauſa. n. non hēre medietatē: neqꝫ huiuſmodi principiū poſſibile ē recipe ſpēs ſenſibiliū: ſꝫ pati cū mā.

¶ Concludit aliā veritatē ex dictis. cōtinuet̄ aūt ſic. manifeſtum aūt pōt eſſe ex dictis nō ſolū ꝓpter qd excellentie ſenſibiliū corrumpūt ſenſum: ſed ēt ꝓpter qd nō ſentiunt plante hñtes quādam potētiam aīalem: vt vegetatiuaꝫ: ⁊ etiā patiētes a tangibilib⁹ frigeſcūt ⁊ caleſcunt plante. ⁊ ſubdit ꝙ cauſa. n. ſup. q̄re plante nō ſentiūt eſt nō hr̄e medietatem neqꝫ h⁹ p̄ncipiū ſenſitiuuꝫ poſſibile recipe ſpēs ſenſibiliū: ſꝫ ſolū pati cū materia. i. modo māli. ¶ Notandum aūt ꝙ plante lꝫ habeāt aliquā partem aīe: q꞉ hñt vegetatiuā: ⁊ lꝫ patiant̄ a qualitatib⁹ tangibilibus: tm̄ q꞉ ſunt nimis terreſtres: ⁊ nā hñt ꝯplōneꝫ reductā ad illam medietatem quā reqrit ſenſus. iō ꝓpter ſuam terreſtreitatē nō patiunt̄ niſi mō materiali ſicut ⁊ patiunt̄ lapides. ⁊ iō ſentire nō poſſunt. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 125. ¶ Dubitabit autēꝫ aliqs ſi patiat̄ aliqd ab odore: qd̄ impoſe eſt olphatū hēre: aut a colore nō poſſibile videre: ſil'r aūt ⁊ in alijs.

¶ Mouet circa ꝑtacta queſtionē quandā: ⁊ eſt q̄ſtio vtrū nō hñs ſenſum poſſit pati a ſenſibili: vt vtꝝ non hñs olfatū poſſit pati ab odorabili: circa qd̄ duo facit: q꞉ p̄mo proponit h⁹ qōnē. 2º exequit̄ de ea ibi (Si aūt olfatibile) dicit ḡ. dubitabit autēꝫ aliqs ſi patiat̄ aliqd ab odore qd̄ nō poſſibile eſt olfatū hēre aut ſi patiat̄ a colore qd̄ non poſſibile eſt videre: ſimiliter ⁊ in alijs ſenſibus dubium eſt ſi patiatur aliquid ab alijs ſenſibilibus quod non habet alios ſenſus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si aūt olphatibile odor: ſi aliqd facit olphatum odor facit. Quare impoſſibiliū olphatuꝫ hēre nihil impoſe pati ab odore. Eadeꝫ aūt ratio ⁊ in alijs: neqꝫ poſſibilium: ſed inquantum vnumquodqꝫ ſenſitiuum.

¶ Exequit̄ de qōne ꝓpoſita: circa qd̄ tria facit: q꞉ p̄mo arguit ad partē fl'am. 2º oñdit nō eſſe eandē rōnē de q̄litati bus tangibilibus ⁊ de alijs. 3º ſoluit ad rōnes ꝓpoſitas. 2ª ibi (Sed tangibilia) 3ª ibi (Ergo ne ⁊ illa) circa p̄mū duo facit ſm q̄ duas rōnes adducit oſtēdens ꝙ non hñs ſenſum nō patit̄ a ſenſibili ibi (Simul aūt manifeſtū.) dicit ergo. ſi aūt odor eſt quid olfatibile: ſi aliqd facit olfatum. odor facit. q̄re impoſſibiliū olfatuꝫ hr̄e nihil impoſe pati ab odore: eadē aūt ratio eſt ⁊ in alijs ſenſibilibus: q꞉ neqꝫ poſſibiliū. i. neqꝫ cōtingētiuꝫ: vel neqꝫ q̄ta cūcūqꝫ idꝛnter ſup. ē pati ab oba ſenſibili: ſꝫ patit̄ ab obiecta h⁹ inq̄tuꝫ ē vnūqdqꝫ ſenſitiuū. i. hñs ſenſum. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Similiter aūt manifeſtū eſt ⁊ ſic. neqꝫ. n. lumē ⁊ tenebra: neqꝫ ſonus: neqꝫ odor quicqꝫ facit in corpora: ſed in ea in quib⁹ eſt: vt aer q cū tonitruo ſcindit lignum. Com. 126.

¶ Adducit ad hoc idē aliam rōneꝫ. d. ſiml'r aūt manifeſtū eſt ⁊ ſic. i. p hanc rōnem ſequētem ꝙ hec obiecta ſenſibilia nihil agūt niſi in ea q̄ hñt ſenſum: q꞉ neqꝫ lumē ⁊ tenebra: neqꝫ ſonus: neqꝫ odor nullū facit. i. nihil facit in corpora niſi in ſenſu tantū: ſꝫ ea in q̄b⁹ ē ſonus: vt aer: in quo hꝫ eſſe ſon⁹: facit: qui cū tonitruo ſcindit lignū. ¶ Notandū aūt vim rōnis h⁹ in hac conſiſtere: ꝙ q꞉ ſonus ⁊ odor: ⁊ talia p ſe niſi faciūt in corpore: ſꝫ ſolū in ſenſu nihil patit̄ a ſono vel ab odore vel ab aliq̄ h⁹ q̄litate niſi qd̄ hꝫ ſenſum. ¶ Nam̄m etiā ꝙ lꝫ dubiū ſit: vtꝝ ſonus vel aliqua h⁹ q̄litas p ſe poſſit aliqua facere in corpore: tm̄ nō eſt dubiū qd̄ pōt facere p accn̄s: q꞉ ſonus ratōe aeris in qua fundat̄: q꞉ fundat̄ in aere ſm motū: aer in quo eſt ſon⁹ ꝓpter motuꝫ ānnexū pōt ligna ſcindere. ſonus ḡ ſcindit ligꝫ p accn̄s: ſꝫ aer motus ſcidit ipm p ſe. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sed tangibilia ⁊ humores faciunt. Si. n. nō a quo vtiqꝫ patient̄ inaīata ⁊ alterabunt̄.

¶ Oſtēdit qd̄ nō eſt eadē rō de qualitatib⁹ tangibilibus ⁊ de alijs. d. ſꝫ tangibilia ⁊ hūores. i. ſapores faciūt aliqd in corpora: q꞉ ſi nō: a quo vtiqꝫ patient̄ inaīata ⁊ alterabunt̄. q. d. ꝙ niſi corpora paterent̄ a qualitatib⁹ tangibilib⁹: nō eſſet dare a quo pati poſſent. ¶ Notandū aūt ꝙ cū queritur vtrū q̄litates ſenſibiles aliqd agant in corpore nā ē itelligēdū de q̄litatib⁹ tāgibilib⁹: q꞉ de illis nō eſt dubiū: ſꝫ de qualitatib⁹ q̄ ſunt obiecta alioꝝ ſenſuū. ¶ Notādū etiā ꝙ humores. i. ſapores agūt in corpora rōne q̄litatum tangibiliū in q̄bus fundant̄: q꞉ vt ſupra dicebat̄: guſtus ē qdā tact⁹: ⁊ guſtabile qdā tāgibile ē. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ Ergo ne ⁊ in illa faciſit. ¶ Aut non oē corp⁹ paſſiuuꝫ ab odore ⁊ ſono: ⁊ patiētia ideterminata ñ manēt: vt aer: fetet. n. ſicꝫ patiēs aliqd. Com. 127.

¶ Soluit ad qōnē factā. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ q̄litates ſenſibiles alie a tāgibilibus: cuiuſmodi ſunt odor ſonus ⁊ color nō ſimpl'r agūt in corpora: agunt tm̄ in qdā corpora vt in organa: ⁊ ēt in media: eo ꝙ ſunt valde paſſiua: ⁊ q꞉ ipſe aer q non ſentit patit̄ ab odore: rōnes p̄ite facte qd̄ nihil patit̄ ab odore vel a colore niſi qd̄ hꝫ ſenſuꝫ: concludebāt fl'm ⁊ ſoluēde ſunt: ⁊ q꞉ due erant ille rōnes: duo facit p̄hus: q꞉ p̄mo ſoluit rōnem ſecūdā. 2º ſoluit p̄mā ibi. (Quicqd igr̄ eſt odorare) dicit aūt. ḡ ne ⁊ illa. i. ille alie q̄litates vt odor ſon⁹ ⁊ talia faciūt aliqd in corpore. ⁊ reſpōdet ꝙ aut nō omne corp⁹ ē poſſiuū ab odore ⁊ ſono: ⁊ que ſunt paſſiua ab odore ⁊ ſono ſunt indeterminata: ⁊ nō manent: q꞉ talia q̄ patiunt̄ a talibus qualitatibus nō manēt: q꞉ ſunt valde fluxibilia ⁊ valde paſſiua: vt aer q eſt valde fluxibilis ⁊ valde poſſiu⁹ patit̄ ab odore: q꞉ fetet ſicut aliquid patiēs. ¶ Notandū aūt p verba ſolutā eſſe rōnem ſecundā. nā cū dicebat̄ ꝙ neqꝫ lux neqꝫ ſonus neqꝫ odor nihil facit in corpora niſi p accn̄s: vez eſt ꝙ p ſe hac non poſſunt agere in corpora: quecūqꝫ tamē bene poſſunt ali

quid facere corpora bene paſſiua vt in aerem vel etiaꝫ in aquã. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Quid igitur eſt odorare preter pati aliquid: aut odore ſentire eſt ¶ Aer autem patiens hoc mox ſenſibilis fit.

¶ Soluit rõnẽ pmaꝫ. d. qd igiť eſt odorare p̃ter pati aliqd. in h. n. ſtabat rõ pma: ꝙ q̇ꝛ idẽ eſt odorare qȯ pati ab odore: iõ nihil patiť ab odore niſi qȯ odorat. hec ãt rõ ſoluiť ꝑ īteremptionẽ: q̇ꝛ nõ ẽ idẽ odorare qȯ pati ab odore: ſꝫ ideꝫ eſt odorare qȯ ſentire odorẽ. multa tñ pñt pati ab odore q̃ nõ ſentiunt odorẽ vt aer. iõ ſubdit ꝙ aut odorare ẽ idẽ qȯ ſentire odorẽ. aer aũt ẽ patiẽs h. i. patiť ab odore: nõ tñ ſentit odorẽ: ſꝫ mox fit ſenſibilis ꝑ hꝰ poſſionẽ. ¶ Notãdũ ꝙ non qcqd patiť ab odore ſentit odorẽ. ſed quicqd ab odore patitur vel ſentit odorem ⁊ habet ſenſuꝫ vt organũ vel eſt quid ſenſibile ⁊ eſt imutatiuũ ſenſus vt mediũ.

Cõ. 128. Q̃uoniaꝫ autẽ non ſit ſenſus alius preter quinqꝫ. Dico autem hos viſuꝫ: auditum: olphatum: guſtum: tactũ ¶ Ex his credet aliquis.

¶ Poſtq̄ phs determinauit q̄daꝫ cõia circa oẽm ſenſum. In parte iſta vult ꝓbare ſufficientiã ſenſuũ oñdens eſſe qnqꝫ ſenſus ⁊ nõ plures. põt aũt hec pars diuidi in q̃ttuor partes: q̇ꝛ pmo īueſtigat ſufficiẽtiaꝫ ſenſuũ particulariuꝫ. ſcdo ex ſenſibus particularibus īueſtigat eſſe ſenſuꝫ cõeꝫ. tertio ſeparat ⁊ diſtinguit ſenſuꝫ ab ītellectu. q̃rto incipit determinare de ipo ītellectu ſiue de ipa parte ītellectiua. ſcda pars īcipit ibi. (Q̃m aũt ſentimus.) tertia ibi. (Quoniaꝫ aũt duabus differẽtijs.) q̃rta ibi. (De parte aũt anime) Dubitať aũt ab aliq̄bus vbi incipiat tertius liber. Ad qȯ dicũt ꝙ apud grecos īcipit hec. Q̃ꝛ aũt non eſt ſenſus: ⁊ vt dicunt hoc rõnabiliter factũ eſt: q̇ꝛ ab iſto caplo vltra īcipit phs ingredi de ītellectu: ſed cũ in hoc caplo nulla mentio fiat de ītellectu. ſꝫ ab illo caplo: q̃m aũt duabus differentijs īcipiat phs diſtinguere ītellectuꝫ a ſenſu: ⁊ poſtea ī capitulo ſequẽti vt in illo caplo. de parte aũt anime. incipiat determinare de ītellectu. tertius liber vel īcipiet in illo loco. Q̃m aũt duabus differẽtijs. vel īcipiet ibi. De pte autẽ aĩe. ꝙ ſi apud grecos īueniť h ītitulatus tertius forte fuit error ſcriptoris ſcribẽtis ⁊ ītitulantis. ſuppoſito aũt ꝙ hic nõ īcipiat tertius liber: pars iſta in qua determinatur de ſufficientia ſenſuũ põt diuidi in partes duas. q̇ꝛ pmo ꝓbat phs hꝰ ſufficiẽtiam ex parte ſenſibiliũ ꝓprioꝝ. ſcdo ꝓbat eam ex pte ſenſibilium cõium ibi. (At vero neqꝫ cõium.) Circa pmũ duo facit. q̇ꝛ pmo ꝓponit qȯ ītendit. ſcdo declarat ꝓpoſitũ ibi. (Si eniꝫ oĩs.) Dicit g̃. ꝙ aũt nõ ſit ſenſus alius p̃ter quinqꝫ. Dico aũt hos. i. preter hos quinqꝫ vt preter viſum: auditum: olphatum: guſtum: tactum: credet aliquis ex his. i. ex dicendis. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Si. n. oĩs cuiꝰ ẽ ſenſus tactꝰ: ⁊ hũc: ⁊ hũc ſenſum habemus. Oẽs. n. tangibiles inq̄ꝫtũ tangibiles paſſiões: tactu nobis ſenſibiles ſunt.

¶ Declarat ꝓpoſitũ ⁊ ītẽdit talẽ rõnẽ. qcunqꝫ hꝫ hoc organũ cognoſcit hec ſenſibilia: ⁊ hꝫ hunc ſenſuꝫ: ⁊ qui hꝫ oẽ organũ cognoſcit oĩa ſenſibilia: ⁊ hꝫ oẽs ſenſus: ⁊ q̇ꝛ ſic ẽ non pt nobis deficere ſenſus aliqs niſi nobis deficiat aliqȯ organũ. g̃ a deſtructiõe ꝯñtis ſi nobis nõ deficiat aliqȯ organũ nõ d̾ficiet aliquis ſenſus. nllꝰ g̃ ſenſus eſt q nõ habeať a nobis vel qui nõ habeať ab aĩalibus ꝑfectis: ſed nos nõ habemus niſi hos qnqꝫ ſenſus. g̃ nullus ẽ ſenſus p̃ter hos qnqꝫ. ſunt itaqꝫ qnqꝫ ⁊ non plures. fundať autẽ hec rõ ſuꝑ tribus ꝓpõnibꝰ: q̃rũ pma eſt. ꝙ qui hꝫ h organũ cognoſcit hec ſenſibilia: ⁊ hꝫ hũc ſenſuꝫ. ſcda ẽ. ꝙ cui d̾ficit aliqs ſenſus ei deficit aliqȯ organũ. tertia eſt ꝙ q̇ꝛ aĩalibꝰ ꝑfectis ⁊ maxime nobis nõ deficit aliqȯ organũ. g̃ nec aliquis ſenſus. he aũt tres ꝓpõnes ſe hñt ꝑ ordineꝫ. q̇ꝛ ſcda ſeqtur ex pma. ⁊ tertia ex ſcda. nã ex hac ꝓpõne. ſi habes hoc organũ cognoſcis hec ſenſibilia ⁊ habes hũc ſenſuꝫ. ſeqtur ꝙ ſi haberes aliud organũ cognoſceres alia ſenſibilia ⁊ haberes aliũ ſenſuꝫ. quot g̃ habes organa: tot gnã ſenſibiliũ cognoſces ⁊ tot habes ſenſus. ſi g̃ nõ deficit tibi aliqȯ organũ nõ deficiet tibi aliqs ſenſus: ⁊ ſi tibi deficiat aliqs ſenſus: opꝫ qȯ tibi deficiat aliqȯ organuꝫ. iſta g̃ ꝓpõ ſcda. vꝫ. ꝙ ſi tibi deficiat aliqs ſenſus ꝙ tibi deficit aliquod organuꝫ. ſequitur ex hac prima videlicet ꝙ quale habes organum talẽ habes ſenſum ⁊ talia cognoſcis ſenſibilia.

¶ Ulterius ex ſcda ꝓpõne ſequitur tertia: q̇ꝛ ex hac ꝓpõne ſcda ꝙ ſi d̾ficit tibi aliqs ſenſus ꝙ tibi deficiat aliqȯ organũ: ꝑ locũ a deſtructiõe ꝯñtis: ſeqť hec ꝓpoſitio tertia. vꝫ. ꝙ q̇ꝛ nobis nõ d̾ficit aliqȯ organuꝫ. g̃ nec aliqs ſẽſus. tria g̃ facit ſꝫ ꝙ has tres ꝓpõnes d̾clarat. nã p̃ oñdit ꝙ q̃le habes organũ talia ſenſibilia cognoſcis: ⁊ talẽ habes ſenſuꝫ. ſcdo ex hoc īfert ꝙ ſi tibi d̾ficit aliqs ſenſus: ꝙ tibi deficiat aliqȯ organũ. tertio ꝓbat ꝙ nobis nõ deficit aliqȯ organũ. ⁊ ꝑ ꝯñs nec aliqs ſenſus: ⁊ tũc vt dicebať eſt vlterius arguẽdũ ꝙ ſi nobis nõ deficit aliqs ſenſus: ⁊ nõ hẽmus niſi qnqꝫ ſenſus: nullus ẽ ſenſus p̃ter qnqꝫ. ſcda ps īcipit ibi. (Neceſſe ſiqdẽ.) tertia ibi. (Et q̃cuqꝫ qdẽ.) declarat g̃ pmã ꝓpoſitionẽ. vꝫ. ꝙ ſenſus ꝓportionãť organis: vt ꝙ ſi habes hoc organũ cognoſcis hec ſenſibilia ⁊ habes hũc ſẽſuꝫ: ⁊ ꝙ q̃le habes organũ talia cognoſcis ſenſibilia: ⁊ taleꝫ habes ſenſuꝫ: qȯ declarat ꝑ ſenſuꝫ tactus dicẽs: ꝙ ſi enim oĩs q̃litas cuiꝰ eſt ſenſus tactus. ſuꝑ. cognoſciť ꝑ organũ tactus: ⁊ ab hñte talẽ ſenſuꝫ: ⁊ nũc ſic ſe hꝫ ꝙ habemꝰ ſenſum tactꝰ: oẽs eniꝫ paſſiões corporis tangibilis inq̄ꝫtuꝫ eſt tangibile ſunt nobis ſenſibiles tactu. i. ꝑ tactũ. igiť ſi oĩs q̃litas tãgibilis cognoſciť ꝑ organũ tactꝰ: ⁊ ab hñte talẽ ſenſuꝫ: ⁊ etiã ſi nos cognoſcimus oẽs q̃litates tãgibiles ꝑ organũ tactꝰ: q̇ꝛ habemus hũc ſenſuꝫ: opꝫ ꝙ idẽ ſit iudiciũ de q̃litatibus tãgibilibus ⁊ de ſenſu ⁊ de organo tactꝰ. ⁊ ſic idẽ ẽ iudiciũ de q̃litatibus tãgibilibꝰ ⁊ de h ſenſu ⁊ de h organo: ſic idẽ eſt iudiciũ de alijs q̃litatibꝰ ſenſibilibus: ⁊ de alijs ſenſibꝰ: ⁊ de alijs organis. ꝑ ea g̃ q̃ videmus in ſenſu tactꝰ declarata ẽ ꝓpõ pma. vꝫ. ꝙ q̃litates ſenſibiles ⁊ organa et ſenſus ꝓportionãť adĩuicẽ: q̇ꝛ cog̃ſcis has q̃litates ſenſibiles habes h organũ ⁊ hũc ſenſuꝫ: ⁊ ꝙ q̃le habes organũ tales q̃litates ſẽſibiles cog̃ſcis ⁊ talẽ habes ſenſũ. ¶ Deiñ cũ dic̃.

¶ Nec neqꝫ ſiquidẽ deficit aliquis ſenſus: ⁊ organum nobis aliquod deficere.

¶ Proponit ꝓpõnẽ ſcdaꝫ di. neceẽ ſiqdẽ ꝙ ſi deficit aliqs ſenſus nobis ⁊ organũ nobis aliqȯ deficere. ſeqť g̃ hec ꝓpoſitio ex pma. nã ſi q̃le habes organũ talia ſenſibilia cog̃ſcis: ⁊ talẽ habes ſenſuꝫ: nõ põt eſſe ꝙ tibi deficiat aliquis ſenſus niſi tibi deficiat aliqȯ organũ. ¶ Deinde cũ dic̃.

¶ Et q̃cũqꝫ qdem ipſi tãgentes ſentimus tactu ſenſibilia ſunt: quẽ exiſtimus hñtes. Cõ. 129

¶ Probat ꝙ nobis non deficit aliquod organũ: ex quo ſequiť. vt pꝫ ꝑ dicta ꝙ nobis nõ deficiat aliqs ſenſus. ¶ Ad cuꝰ euidẽtia ſciẽdũ ꝙ aliq ſenſus ſentiũt ꝑ mediũ ītrinſecũ ſiue ꝑ mediũ īraneũ vt tactꝰ: ⁊ ẽt guſtus: q̇ꝛ ẽ qdã tactus. alij v̓o ſenſus ſentiũt ꝑ mediũ extraneũ. duo g̃ facit. q̇ꝛ primo oñdit ꝙ nobis nõ deficit aliqȯ organũ. q̄ꝫtũ ad ſenſus q ſentiũt ꝑ mediũ ītrinſecũ. ſcdo oñdit ꝙ nobis nõ deficit aliqȯ organũ q̄ꝫtuꝫ ad ſenſus q ſentiũt ꝑ mediũ extraneũ. nullo g̃ mõ nobis deficit ſenſus. ſcda ibi (Quecũqꝫ v̓o per mediũ.) dicit g̃. ꝙ q̃cunqꝫ quideꝫ ipſi tangentes ſentimꝰ ſunt ſenſibilia tactu. i. per organũ tactus: quẽ tactũ vel qȯ organũ tactus exiſtimus habẽtes. q̇ꝛ nõ põt nobis defice-

re organū per qđ tactu cognoſcim⁹. ¶ Notādū ꝙ eo ipſo ꝙ tactu cognoſcimus aliq̄ ſenſibilia vult ph̄s ꝙ nos exiſtimus habētes organū illud ꝑ qđ tactu cognoſcimus. nullo ḡ mō ſm̄ ipm̄ pōt nobis deficere organū: ꝑ qđ cogſcim⁹ tāgendo: ⁊ ꝑ qđ cogſcimus ꝑ mediū ītraneū.

¶ **Dubitaret** forte aliqs de ꝯñtijs q̄ h̄ īducuntur in litera: ⁊ p̄mo poſſet eſſe dubiū de hac ꝯñā q̄ ſupius īnuebatur: vʒ. ꝙ qui cognoſcit qualitates tāgibiles: cuiuſmodi eſt ſenſus tactus: ꝙ ipe cognoſcit eas ꝑ organū tactus: ⁊ ꝙ h̄ʒ hꝰ ſenſuʒ. videt̄ aūt hoc eē falſuʒ. nā ꝑ ſenſuʒ cōem cognoſcimus obiecta oīum ſenſuuʒ ꝑticulariū ⁊ ꝑ itellc̄m cognoſcimus q̄ditatē. oīum ſenſibiliū: ſʒ ſi ꝑ ſenſuʒ cōem qui eſt diſtinctus ab oībus ſenſibus ꝑticularibus poſſumus cognoſcere obā oīum ſenſuuʒ ꝑticulariū: et ꝑ itellc̄m poſſumus cognoſcere oēm talē q̄ditatē: nō opʒ ꝙ cognoſcēs h̄ ſenſibilia ꝙ habeat hūc ꝑticularē ſenſum: q̄ poterit ea cognoſcere ꝑ aliaʒ virtutē vt ꝑ ſenſuʒ cōem vel ꝑ itellc̄m. ¶ Dōʒ ꝙ ſēſus ꝑticulares exteriores ſunt ianuā totius cognitiōis noſtre. nā lʒ ſenſus cōis cogſcat obā oīuʒ ſenſuū ꝑticulariū: nunq̄ tñ cognoſcit ea niſi imutatus ab exterioribus ſenſibus. cognoſcit. n. viſibilia vt imutatur a viſu. viſibilia eni p̄mo imutāt viſum: ⁊ imutādo viſuʒ ꝑuenit h̄ imutatio vſq̄ ad cōem ſenſuʒ. cognitio ḡ ſēſus cōis p̄ſupponit cognitionē ꝑticulariuʒ ſēſuuʒ. cui ḡ deficit cognitio alicꝰ ꝑticularis ſēſus. opʒ ꝙ ⁊ ſēſus cōis ꝑuetur cognitiōe illa. ſic etiaʒ ⁊ itellectus noſter in ſui p̄mordio eſt ſicut tabula raſa: i qua nihil eſt ſcriptū. q̄cq̄d igit̄ in intellectu recipit̄ fit mediāte ſēſu: ꝓpter qđ deficiēte aliquo ſēſu neceſſe eſt ⁊ ſciam deficere que ſm̄ illum ſēſum eſt: vt dicit̄ p̄mo poſterioꝝ. quare ſi cognoſcimus q̄litates viſibiles: opʒ ꝙ habeamus organū viſus ⁊ ſēſuʒ viſus. q̄ ⁊ ſi per ſēſum cōem poſſumꝰ cognoſcere tales qualitates: ⁊ ſi ꝑ itellc̄m cognoſcere poſſumus q̄ditateʒ taliū qualitatū: nunq̄ tamē hꝰ cognitio ꝑuenire poteſt ad ſēſum cōem vel ad itellectum vel ad aliquā aliam potētiaʒ ſēſitiuaʒ niſi mediāte viſu: ꝓpter qđ bene dcm̄ eſt: ꝙ ſi cognoſcimus qualitates tāgibiles vel aliqua alia obiecta alicuius ſēſus particularis: opʒ nos habere organū illius ſēſus ⁊ etiaʒ ſēſum illum.

¶ **Ulterius forte** dubitaret aliquis. vtruʒ habēs aliqđ organū alicuius ſēſus cogſcat omnes differētias ſēſibiles illiꝰ ſēſus. ⁊ videt̄ ꝙ nō. q̄ multa aīalia habēt ſēſum viſus: que nō cognoſcunt omnes differētias viſibiles: vt pʒ in piſcibus qui nō cognoſcūt niſi excellētias ſēſibiliū. ⁊ etiaʒ multa habēt ſēſuʒ odoratus que nō cognoſcūt omnes differētias odorabiliuʒ: vt patet in hoībus qui nō odorāt niſi cū triſtitia ⁊ letitia: ⁊ nō percipiūt niſi odoruʒ excellētias. ¶ Dicēduʒ ꝙ hic locū habet duplex diſtīctio: vna ex ꝑte organi ⁊ alia ex ꝑte cognitiōis differētiarū ſēſibiliū. naʒ organū ſēſus poteſt dupl'r cōſiderari. vno modo vt eſt bene diſpoſituʒ. alio modo vt male. ſic etiaʒ cognoſcere omnes differētias ſenſibiles dupl'r poteſt itelligi. primo in ſe. ſc̄do in ſuis excellētijs. organum ḡ alicuius ſēſus bene diſpoſituʒ pōt cognoſcere omnes differētias illius ſēſus in ſe. ſi aūt nō ſit bn̄ diſpoſitū nō poterit omnes hꝰ differētias cognoſcere l ſeʒ i ſuis excellētijs.

¶ **Ulterius dubitaret** forte aliquis. vñ ſequitur h̄ ꝯñā ꝙ nō poteſt nobis deficere organū reſpectu illoꝝ ſēſibiliuʒ q̄ ſunt apta nata cognoſci ꝑ mediū itraneuʒ. ¶ Dicēdum ꝙ mediuʒ i tali cognitiōe eſt pars noſtri. nō ḡ pōt eſſe ꝙ nobis deficiat tale mediuʒ: q̄ tūc nobis deficeret aliq̄d qđ eſt de ſubā noſtra: ⁊ ſi nobis nō deficit mediū nec organū: q̄ organū i nobis eſt ꝓportionatū medio. Rurſus mediū eſt ꝓpter ipm̄ organū. ocioſe ḡ ageret nā ⁊ deficeret in neceſarijs ſi dediſſet nobis mediū: ⁊ nō dediſſet nobis organū: ad q̄d tale mediuʒ ordinat̄. vult ḡ ph̄s dicere: ꝙ eo ipſo ꝙ tāgētes ſentimus aliqua ſēſibilia exiſtimus habētes hꝰ ſēſuʒ ⁊ hꝰ organū quo ſētimus ea: q̄ cū mediū in tali ſēſu ſit pˢ noſtri: nō pōt nobis deficere tale mediū. ⁊ ꝑ ꝯñs nec organū qđ ē ꝓportionatū medio: ⁊ ad qđ mediū ordiat̄ hoi. ergo ⁊ vl'r oībus aīalibus ꝑfectis nō poteſt deficere aliquod organū: ⁊ per ꝯñs nec aliquis ſenſus quo ſentimus per mediū intatum vel itraneuʒ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Quecunq̄ vero per media: ⁊ nō ipſa tangentes ſimplicibus. Dico aūt vt aere: ⁊ aq̄: habent autē ſic: vt ſiq̄dem per vnuʒ plura ſenſibilia exiſtentia: altera abinuicē genere: neceſſe habēteʒ huiuſmodi ſenſitiuū vtrorūq̄ ſenſitiuū eſſe: vt ſi ex aere eſt ſenſitiuū: ⁊ eſt aer mediū ſoni ⁊ coloris. Si vero plura eiuſdem ſint vt coloris: ⁊ aer: ⁊ aqua. vtraq̄. n. diaphana: ⁊ qđ alterum ipſoruʒ eſt habēs ſoni. Sentit id qđ per vtraq̄: aut qđ ab ambobus.**

¶ Poſtq̄ ꝓbauit ꝙ nō pōt nobis deficere aliqđ organuʒ nec aliqs ſēſus quo ſētimꝰ ꝑ mediū ītraneū: vult oſtēdere ꝙ nō pōt nobis deficere aliqđ organū nec aliqs ſēſus quo ſētimus ꝑ mediū extraneū. ꝯmētator tñ hāc ꝑtē aliter iducit. vult. n. h̄ ph̄m triplici demr̄atiōe ꝓbare ꝙ nō ſit dare ſextū ſēſuʒ. q̄rū p̄ma ſumit̄ ex ꝑte medioꝝ. ſc̄da ex ꝑte organoꝝ. tertia ex ꝑte oboꝝ. ſc̄da demr̄atio icipit ibi. (Simpliciū aūt.) tertia ibi: (Quare ſi nō aliqđ verū.) q̄ iſta ſic ꝯtinuādo fit q̄dā violētia lr̄e: iō poſſumꝰ alr̄ diuidere. dicēdo ꝙ ph̄s tria facit. nā p̄ declarat hāc ꝓpōnē vtilē ad ꝓpoſitū: vʒ. ꝙ organa ſunt ꝓportionata medijs. ſc̄do ex hac ꝓpōne declarata ꝓbat itērū: vʒ. ꝙ nobis nō pōt deficere aliqđ organū q̄tū ad ſenſus q̄ ſentiūt ꝑ mediū ex̄neū. 3° ꝯcludit ex dictis ꝙ nullus nobis ſēſus deficiat. 2° ibi. (Simpliciū aūt.) 3ª ibi: (Quare ſi nō aliqđ.) dicit̄ ḡ ꝙ q̄cūq̄ vō ſenſibilia ſentimꝰ ꝑ media ex̄neā: ⁊ nō ſentimꝰ ipſa tāgētes ſimplicibꝰ. i. ꝑ corpora ſimplicia ſētimꝰ ea. dico aūt vt aer ⁊ aq̄. ⁊ ſup. ſubdit. habēt aūt ſic ſe hꝰ media: vt ſiq̄dē ꝑ vnū mediū cognoſcimꝰ plura ſēſibilia exñtia altera abinuicē gñe neceſſe ē hñtē ſēſitiuū. i. organū ſēſus hꝰ. i. ꝓportiōatū medio eē ſēſitiuū vtrorūq̄. i. ſentire ⁊ cogſcere vtraq̄: vt ſi ſenſitiuū. i. ſi organū ſēſus ē ex aere. i. ꝓportionatū ⁊ ꝯforme aeri: ⁊ aer ē mediū ſoni ⁊ coloris: ꝑ illud ſēſitiuū cogſcemꝰ colorē ⁊ ſonū. ſi vō plura media ſint eiuſdē ſēſibilis: ſicut coloris ē mediū aer ⁊ aq̄: q̄ vtraq̄ ſunt diaphana qđ ē habēs alteꝝ ipoꝝ ſolū. i. qđ ē habēs organū ꝯforme alteri eoꝝ aut qđ ē ambobus. i. qđ h̄ʒ organū ꝯforme ambobꝰ cogſcet ſup. illud qđ ꝑ vtraq̄. i. cogſcet colorē vel cogſcet odorē. q̄ ē aptꝰ natꝰ cogſci ꝑ vtrūq̄ meᵐ. reqrit̄ ḡ vt plane pʒ ex textu ꝙ organū ſit ꝯforme meᵒ ad h̄ ꝙ ſētiamꝰ ꝑ organū illa ſēſibilia q̄ ſūt apta nata ſentiri ꝑ meᵐ. ¶ Notāᵐ āt ꝙ ait ꝙ cuʒ plīa media ſūt eiuſdē ſēſibilis q̄ h̄ʒ organū ꝯforme alteri illoꝝ medioꝝ aut ambobꝰ cogſcit illđ ſēſibl'e qđ ē aptū natū cogſci ꝑ vtrūq̄ meᵐ. h̄ āt dic̄ ꝑꝑ odoratū: q̄ i odore meᵐ ē aer ⁊ aq̄: ⁊ aliq̄ aīalia hñt organū hꝰ ſēſus magis cōforme aeri vt terreſtria: aliq̄ vō magis ꝯforme aq̄ vt aq̄tica: aliq̄ āt forte hñt ipʒ ꝯforme aliquoᵒ ambobꝰ: vt ſi q̄ ſūt aīalia q̄ ꝑticipent vtrūq̄: vt ꝙ ſint aliq̄ᵒ aq̄tica: ⁊ aliquoᵒ terreſtria. q̄cūq̄ tñ mō ponat̄ hꝰ diūiʒ vel ꝯformitas: vt ꝙ i tali organo vel dn̄cet̄ alterū hoꝝ eſtoꝝ vel ſit ibi aliq̄lis ꝯformitas ad vtrūq̄ ſemꝑ hñs tale organū ꝑcipiet tale ſēſibile.

¶ **Dubitaret** forte aliqs. q̄ nō vr̄ verū eē qđ ph̄s dīt ꝙ ſi ꝑ vnū meᵐ cogſcūt̄ plīa ſēſibilia habēs organū ꝯforme illi meᵒ cogſcet per illđ organū illa ſēſibilia plīa. nā ꝑ aerē tāq̄ ꝑ meᵐ ē aptꝰ natꝰ cogſci color ⁊ ſonus: ⁊ hēmus organū ꝯforme aeri vt timpanū auditꝰ: ⁊ tñ

per illud organū nō cognoſcim⁹ colorē ⁊ ſonū: ſ; ſonū tm̄. ¶ Dōz ꝙ ī oib⁹ ſunt accipiēda q̄ ſūt ꝑ ſe. ⁊ dimittēda q̄ ſūt ꝑ accn̄s: aer aūt ē mediū: ſoni ⁊ coloris: alr̄ tn̄ ⁊ alr̄: q2 coloris ē mediū: vt ē diaphan⁹ ſoni ꝟo vt ē rarefactibilis ⁊ ꝯdēſabilis. nō ḡ organū ƀ; ꝙ bȝ ꝓportionaret̄ aeri: vt ē me^m^ vtroq3 mō ꝑciperet vtraq3: ⁊ q2 viſus imutat̄ ſolū: vt ē diaphanus: timpan⁹ ꝟo audit⁹ imutat̄ ab acre: vt ē rarefactibilis ⁊ ꝯdēſabilis ꝑ viſuȝ ſolū ꝑcipim⁹ colorē ⁊ ꝑ auditū ſonū. organū ḡ audit⁹ ⁊ ſi ꝓportionat̄ aeri: tn̄ vt ē organū nō ꝓportionatū aeri vt ē mediū ī colore ⁊ ſono: ſ; in ſono tm̄ phs taȝ ꝑ ea que dixerat nō plus vult niſi ꝙ organū vt eſt organum debet ꝓportionari medio vt mediū eſt qḋ patet verum eſſe. ¶ Deinde cū dicit.

Cō. 130. ¶ Simplicium āt ex duobus his: ſenſitiua ſoluȝ ſūt ex aere ⁊ aq̄. Pupilla qdē.n. aq̄: audit⁹ ꝟo aeris: olphatus āt hoȝ alteri⁹ eſt. Ignis āt aut nulli⁹ ē aut cōis oib⁹. Nihil.n. ſine calore ſenſitiuū ē. Terra ꝟo aut nullius ē: aūt ī tactu maxime miſcet̄: vn̄ relīq̄t̄ nullū eē ſenſitiuū extra aerē ⁊ aq̄. Cō. 131. ¶ Hec āt ⁊ nō q̄dā h̄nt aialia. Oēs igit̄ ſenſus habent̄ a n̄ impfectis neq3 orbatis. videtur.n. ⁊ talpa ſub pelle habens oculos.

¶ ꝑmiſſa hac ꝓpōne ꝙ organa debēt ꝓportionari medijs itēdit talē rōnē. q̄cūq3 ſentim⁹ ꝑ media ex̄nea ſentim⁹ ꝑ aerē: aut ꝑ aquā: aut ꝑ vtrūq3: ſ; organa debēt ꝓportionari medijs: ⁊ nos hēmus organū ꝓportionatū aeri vt auditū. ⁊ ꝓportiōatū aq̄ vt viſuȝ. ⁊ ꝓportionatū vtriq3 vt odoratū. ḡ hēmus oīa organa. eſt ḡ vis rōnis: ꝙ ſi organa ꝓportionant̄ medijs: ⁊ nō ſūt plura media. ⁊ hēmus organa ꝓportionata oībus talib⁹ medijs. ḡ hēmus oīa organa q̄ ſūt apta nata ſentire ꝑ talia media: q2 ſi deficeret nobis aliqḋ organū deficeret nobis ꝓportio ad aliqḋ me^m^. dic̄ ḡ. ꝙ ſenſitia. i. organa ſentiēdi ſolū ſūt ꝯformia vel ſolū ſunt apta nata ꝯſtitui ex his duob⁹ ſimpliciū. i. de numero ſimpliciū corpoꝝ. vȝ. ex aere ⁊ ex aq̄. vt pupilla qdē.n. ē aq̄: audit⁹ ꝟo aeris: olphat⁹ aūt ē hoȝ alteri⁹: ignis aūt aut nulli⁹ ē: aut ē cōis oībus q2 nihil ē ſenſitiuū ſine calore: terra ꝟo aut nullius ē aut in tactu maxīe miſcet̄. vn̄ relīq̄t̄ nullū ſenſitiuū .i. nullū organū ſenſus eē extra aerē ⁊ aquaȝ. h̄ āt. i. organa ſenſus ꝯformia aeri ⁊ aq̄ ƀ; ꝙ nūc videm⁹ h̄nt aialia q̄daȝ .i. ꝑfecta. oēs igit̄ ſenſus habent̄ ab aialib⁹ nō īpfectis nec orbatis: imo q̄dā vident̄ eē orbata ⁊ īperfecta q̄ nō ſunt: vt talpa credit̄ orbata: ⁊ tn̄ nō eſt. vī̄.n. eē h̄ns oculos ſub pelle. ¶ Notādū autē ꝙ ignis aut eſt nullius organi aut eſt cōis oibus: q2 ſi ꝯſideret̄ ignis ſm̄ ſe eſt nullius organi: q2 organa debēt eē paſſiua. ignis aūt eſt maxīe actiu⁹: ſ; ſi cōſideret̄ ignis ƀ; q̄dā ꝑticipatiōnē ſue q̄litatis ſic ignis cōmunis eſt oībus: q2 calor maxīe ꝯpetit igni. ⁊ opȝ calorē aliquē ꝯcurrere ad oēm ſenſuȝ. ¶ Notādū ēt ꝙ h̄ nō itendit loqui niſi de orgāis ꝑ q̄ ſentim⁹ ꝑ media extranea. nulli āt tali organoꝝ pōt appropriari terra. ſ; ſi deberet appropriari alicui appropriaret̄ tactui: q2 in tactu eo ꝙ ſit ſenſus maxime mālis miſcet̄ terra. ¶ Notādū ēt ꝙ organa qb⁹ ſentim⁹ ꝑ mediū extrīſecū: oȝ ꝙ approprient̄ corporibus ſimplicib⁹ ⁊ el̄tis: nō autē pn̄t nec igni nec terre. vt pȝ. ḡ appropriant̄ vel aeri vel aq̄: his āt duob⁹ el̄tis nō pōt eē niſi triplex appropriatio: q2 vel approꝑabit̄ aeri tm̄. vel aq̄ tm̄: vel vtriq3. aeri tm̄ ois audit⁹ approꝑat̄. aq̄ tm̄ ois viſus. odoratus ꝟo approꝑat̄ vtriq3: q2 aliqs odoratus appropriat̄ aeri vt odorat⁹ aialiū terreſtriū. aliqs ꝟo appropriat̄ aq̄: vt odoratus aialiuȝ aq̄ticoꝝ: q̄re ſi nō pn̄t pluribus modis diuerſificari organa: ꝑ q̄ ſentiam⁹ ꝑ media extrīſeca: ⁊ q̄dā aialia vt ꝑfecta: ⁊ nō orbata h̄nt oīa organa. ſeq̄t̄ h̄ aialia h̄re oēs hos ſenſus. ¶ Notādū ēt hāc rōnē cuȝ ꝑmiſſa facere quodāmō rōnē vnā. nā ſi nobis nō deficiūt organa ꝑ que ſentimus ꝑ mediū ītrancū. eo ꝙ mediū in talibus ſit de ꝯpōne nr̄i: nec nobis deficiūt organa ꝑ q̄ ſentim⁹ ꝑ mediū ex̄neuȝ eo ꝙ nullū tale ſenſitiuū vel nullū tale organū ē ex aerē ⁊ aquā: ſ; vel appropriat̄ aeri vt auditus: vel aq̄ vt viſus: vl̄ vtriq3 vt odorat⁹: q2 ſic eſt nobis nō deficit aliqḋ organū: cū nos habeam⁹ tā organa ꝑ q̄ ſentim⁹ ꝑ me^m^ ītraneū: q̄; illa ꝑ q̄ ſentim⁹ ꝑ mediū extraneū: ⁊ ſi nobis nō deficit aliqḋ organū nō deficit aliqs ſēſus. cū ḡ nō habeam⁹ niſi q̄nq3 organa erūt tm̄ q̄nq3 ſenſus ⁊ nō plures. ¶ Notādū ēt ꝙ talpa l; videat̄ orbata: nō tn̄ ē ſimpl̄r orbata. ſ; h; oculos ſub pelle. nam q2 illḋ aial ſpē ē ſub terra ne terra lederet oc̄los ei⁹ īgeniauit nā vt faceret ei oculos ſub pelle. ita ꝙ ꝑ pellē defenderentur oculi ne lederent̄ a terra.

Dubitaret forte aliqs: q̄re organa ꝑ q̄ ſentimus ꝑ mediū ex̄neū appropriant̄ el̄tis ſimplicibus. ¶ Dōm ꝙ oȝ media ꝑ que ſentimus vel eē de compoſitiōe noſtri: ita ꝙ ſint pars corporis noſtri: vel eē ex qb⁹ cōſtat corp⁹ nr̄m. nā ſi organa ſemꝑ ſunt de ꝯpōne noſtri: ⁊ organa ſūt ꝯformia medijs: oȝ mediā vel eē ptē corporis nr̄i vel eē ea ex qbus ꝯponit̄ corpus nr̄m. mediū autē qḋ ē ps corporis noſtri eſt caro q̄ ē mediuȝ in tactu. ⁊ ēt in guſtu vt eſt q̄daȝ tactus: media ꝟo que nō ſunt pars corporis noſtri ſ; habēt ꝯformitatē cū corpore noſtro: q2 ex eis cōponitur corpus nr̄m: ſunt el̄ta exteriora ꝑ que ſentim⁹ tanq̄; ꝑ mediū extraneū. iter h̄ aūt el̄ta ignis nō appropriat̄ alicui organo: nec ēt terra appropriat̄ alicui organo loq̄ndo de organis ꝑ q̄ ſentim⁹ ꝑ media ex̄nea. non ḡ fit talis appropriatio niſi vel aeri vel aq̄. ⁊ q2 nos hēmus oīa organa appropriata aeri vel aq̄ vel ēt vtriq3: vt ſepius dcm̄ eſt habemus oīa organa ꝑ q̄ ſentimus ꝑ mediū extraneū. ⁊ ēt vt ſupius ꝓbabatur habemus oīa organa ꝑ que ſentimus ꝑ mediū itraneū. ḡ nobis nō dficiet aliqḋ organū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec aliqs ſenſus. ſic ḡ arguit ꝯmētator ꝙ ſi homini qui eſt ꝑfectior īter aialia nō deficit aliqs ſenſus: ⁊ homo nō hȝ niſi q̄nq3 ſenſus: nō ē dare ſextū ſenſuȝ preter hos q̄nq3 ſenſus q̄ ē ꝯclo ꝑncipal̄r itenta in hoc capl̄o. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare ſi nō alteꝝ: aliqḋ eſt corpus ⁊ paſſio que nullius eſt eorū q̄ ſunt hic corporuȝ: neq3 vnus vtiq3 deficiet ſenſus. Cō. 132.

¶ Cōcludit ex dictis ꝙ nullus nobis ſenſus deficiat dicēs. q̄re ſi nō eſt aliqḋ alterū corpus el̄tale ꝑter h̄ q̄ttuor el̄ta. ⁊ ſi paſſio nō eſt aliq̄ q̄ nullius ſit eoꝝ q̄ ſunt h̄ corpoꝝ que nō ſit nobis tactu ꝑceptibilis. neq3 vnus itaq3. i. nullus nobis deficiet ſenſus. ¶ Notādū aūt ꝙ hec cōcl̄o ſeq̄tur. ex oībus ſupradictis. nā ꝑ numerū q̄ttuor el̄toꝝ probata fuit ſufficiētia ſenſuū ꝑ quos ſentimus ꝑ mediū extraneum ex eo ꝟo ꝙ ſentimus oēs q̄litates tangibiles: ꝓbata fuit ſufficientia ſenſuū: ꝑ quos ſentimus ꝑ mediū ītraneum. ḡ ſi nō ſunt plura el̄ta: q̄; q̄ttuor nō deficit nobis aliqḋ organū ꝑ qḋ ſentimus ꝑ mediū ex̄ncū. ⁊ ſi nulla tāgibilis paſſio nullius eoꝝ que ſūt h̄ corpoꝝ eſt que nobis nō ſit ꝑceptibilis tactu: nō deficit nobis organū: ꝑ qḋ ſentimus ꝑ mediū itraneuȝ. nullū ḡ organū deficit nobis. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nullus ſenſus. ¶ Notādū ēt ꝙ cū q̄ttuor ſint el̄ta: ⁊ loquēdo de organis ꝑ que ſentimus ꝑ mediū extraneū ignis nō approprieт̄ alicui organo: neq3 terra: opȝ ꝙ ois appropriatio fiat aeri vel aq̄. nō erūt ḡ niſi tria talia organa: vt dicebat̄: quoꝝ vnum appropriat̄ aeri: aliud aq̄: tertiū vtriq3: ſ; ſi eēnt q̄nq3 el̄ta vel plā poſſent eē plā hȝ organa appropata eis. ⁊ ꝑ ꝯn̄s poſſet nobis deficere aliqḋ organū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s aliqs ſēſus. ex determiato itaq3 nūero el̄toꝝ ſumit̄ ſufficiētia ſenſuuȝ ꝑ q̄ ſentim⁹ ꝑ me^m^ ex̄neū: ſ; q2 cogſcim⁹ oēs tāgibiles paſſiōes

corpoꝝ hic exiſtētiū pt ſumi ſufficiētia ſenſuū p quos ſentimus p mediū itraneū. ↄcludi igiť pōt ex dictis vl'is ſufficiētia ſēſuū: ꝛ ꝙ nobis nō deficiat aliqs ſenſus. ¶ Nōndū ēt ꝙ ſʒ ↄmētatorē h̄ ē noua demrātio oñdēs ꝙ nobis non deficiat aliqs ſēſus ex pte ipſoꝝ obtoꝝ vel ipſarū q̄litatū ſēſibiliū. nā ſi nllm ē corꝰ eſt dare pter h̄ 4ᵒʳ eſta: ꝛ nulla eſt paſſio ſēſibilis corpoꝝ mixtoꝝ h̄ exñtiū q̄ ñ ſētiant a nobis nos ſentimus omnes paſſiones ꝛ qualitates ſenſibiles. ꝛ p ↄñs habemus omnes ſenſus.

Cō.133. At vo neqꝫ cōiuʒ pt eē ſenſitiuū qd ꝓpriū q̄ vnoquoqꝫ ſenſu ſentimꝰ: ñ ſʒ accñs: vt motꝰ: ſtatꝰ: figure magnitudinis: nūeri vniꝰ. Hec. n. oia motu ſentimus vt magnitudine motu: q̄re ꝛ figurā. Magnitudo. n. quedaʒ ꝛ figura ē. Quieſcens āt i eo ꝙ nō mouet. Nūerꝰ vo negatōe ↄtinui.

¶ Poſtq̄ phs ꝓbauit ſufficiētiā ſēſuū ex pte ſēſibiliū ꝓpo rū. In pte iſta: vt dicebať ꝓbat ſēſuū ſufficiētiā. ꝛ oñdit ꝙ nō ē dare ſextū ſēſuʒ ex pte ſēſibiliū cōiuʒ. pt āt ex eo ꝙ h̄ dr̄. cū pcedēti formari vna talis rō. ſi eēt dare ſextū ſenſuʒ vel h̄ eēt pp ſſibilia ꝓpa vel pp cōia: ſʒ nō ē dare ſextū ſenſuʒ pp ſēſibilia ꝓpa: qꝛ oia ſēſibilia ꝓpa ſētiunť aliq̄ dictorū qnqꝫ ſēſuū: ꝛ nlla ē paſſio ſēſibilis corpoꝝ h̄ exñtiū q̄ nō ſētiať aliq̄ hoꝝ qnqꝫ ſēſuū. ğ pter ſſibilia ꝓpa ñ ē dare ſextuʒ ſenſū: vt ſatis ē patefactū p iā dicta: nec ēt ē dare ſextū ſēſuʒ pter ſſibilia cōia: vt patefiet p dicēda. ğ ſūt tm̄ qnqꝫ ſēſus: ꝛ nō ē dare plˀes ſenſus. ī tētio ğ phi in hac pte ē ꝓbare ꝙ pter ſſibilia cōia nō ē dare ſextū ſenſuʒ. circa qd̄ duo fac. qꝛ pmo facit qd̄ dcm̄ ē. 2ᵒ aſſignat cāʒ ꝛ rōnē: q̄re hꝰ ſēſibilia cōia ſentiunť pluribꝰ ſenſibꝰ: ꝛ nō vno ſenſu tm̄ ibi. (Ingeret aūt aliqs.) Circa pᵐ tria fac: ſm ꝙ tripl'r ꝓbat ꝙ pter ſenſibilia cōia nō ē dare ſextū ſenſū. 2ᵒ ibi. (Et ꝓprijs vnuſqſqꝫ. n.) 3ᵒ ibi. (Sic. n. erit.) dic ğ. At vo nʒ cōium ſenſibiliū pōt eſſe aliqd ſenſitiuū ꝓpriū q̄ cōia ſenſibilia ſentimus vnoquoqꝫ ſēſu nō ſm accñs: vt cognitio motꝰ ſtatꝰ figure magnitudis ꝛ nūeri. ꝛ ēt cognitio vniꝰ ē p ſenſum nō ſʒ accñs. nā h̄ oia ſentimꝰ motu. i. p motū: ꝛ p trāſmutatiōnē factā in ſenſu. ğ hꝰ ſenſibilia nō ſentiunť p accñs: qꝛ ſenſibile p accñs nllm motū ꝛ nullā trāſmutatiōnē fac in ſenſuʒ: ꝙ aūt h̄ ſic ſentiant pʒ. qꝛ magnitudinē pcipimꝰ motu. i. p motū ꝛ trāſmutatiōnē factā in ſenſu. q̄re ꝛ figuraʒ pcipimꝰ p hꝰ trāſmutatiōeʒ: qꝛ figura eſt q̄dā magnitudo. qeſcens aūt pcipiť a nobis i eo ꝙ nō moueť. nūerꝰ aūt pcipiť negatiōe ↄtinui: ꝛ vnū pcipimus in eo ſup. ꝙ ē qd cōtinuū. ſi ğ magnitudo ꝛ motꝰ aliqd faciūt i ſenſu: ꝛ ſunt ſenſibilia nō p accñs: oia h̄ erūt ſēſibilia nō p accñs: qꝛ aliq̊ reducūtur ad magnitudinē ꝛ motū. ¶ Nōnꝰ āt ꝙ ſi pter ſenſibilia cōia eēt dare ſextū ſenſuʒ: tūc hꝰ ſēſibilia eēnt ꝓpa illi ſexto ſēſui: ſʒ ſi ſēſibilia cōia eēnt ꝓpa illi ſexto ſenſui: vel alicui ſenſui ſentirenť p accñs ab alijs ſenſibus: ſʒ ↄñs eſt falſuʒ: qꝛ nō ſentiunť p accñs ab his ſēſibꝰ. ğ ñ ſūt ꝓpa alicui alij ſſui: ꝛ p ↄñs ꝓpea nō oʒ ponere ſextū ſſum.

Dubitaret forte aliqs. qꝛ dicit h̄ phs ꝙ h̄ ſēſibilia ſentiunť vnoquoqꝫ ſſu. qd̄ pʒ falſuʒ eē qꝛ figura nō pt pcipi niſi tactu ꝛ viſu. ¶ Dōʒ hāc qōnē determiatā fuiſſe ſupius in caplo de ſēſibilibꝰ cōibꝰ: vbi dicebať ꝙ ſēſibilia cōia pcipiunť vnoquoqꝫ ſſu: nō oia: ſʒ q̄dā: oia tn̄ hec ſūt cōia. nō qꝛ oia pcipiant oibus: ſʒ qꝛ oia percipiunť luribꝰ. motꝰ. n. qes ꝛ nūerus pcipiunť oibꝰ. magnitudo vo ꝛ figura nō pcipiunť oibus: ſʒ pluribꝰ. pcipiuntur eni: vt dicebať: tactu ꝛ viſu. cū ğ dr̄ ꝙ h̄ ſēſibilia pcipiunť vnoqꝫ ſſu: ñ ē itelligēᵐ de oibꝰ ſſibilibꝰ cōibꝰ: ſʒ de aliqbꝰ.

Alterius forte dubitaret aliqs. qꝛ vr̄ ꝙ h̄ nūerenť ſex ſſibilia cōia. vʒ. motus magnitudo figura ſtatus ſiue qes nūerus ꝛ vnū. ſupius āt nō nūerabanť niſi qnqꝫ. ¶ Dōʒ ꝙ ſic numerū poſſumꝰ pcipe multis ſſibꝰ: ſic ꝛ vnū. nā ſic poſſumꝰ viſu cog̊ſcere ꝙ ſint plˀes colores ꝛ auditu ꝙ ſint plˀes ſoni: ſic poſſumꝰ pcipere ꝙ ſit vnꝰ color vel ꝙ ſit vnus ſonus. nō pp h̄ tn̄ fuit phs ſupra diminutꝰ: qꝛ vnitas ē ps nūeri: ꝛ vnū claudiť in numero ſic ps in toto. vel poſſumꝰ dicere ꝙ ſic cog̊ſcimus numerū ꝓuatiōe ↄtinui: ſic cog̊ſcimus vnū: qꝛ ↄtinuū. naʒ vnū quod ē pnᵐ nūeri nō ſeparať a ↄtinuo. nā ꝛ ſi repitur vnitas i ſubiectis ſepatis vl' ſi repitur ibi nūerus ille nūerus nō ē ſpēs q̄titatis: nec illa vnitas ē pricipiū nūeri q̄ ē ſpēs q̄titatis: ſʒ magis ille numerus ē q̄dā multitudo ↄſtituta ex vno ſēſu: ſʒ ꝙ in oibus repitur ens ꝛ vnū. illd̄ ğ vnū magis reduciť ad vnū qd̄ ↄuertiť cū ente. nō aūt determinať ad genꝰ q̄titatis: ꝛ ide eſt ꝙ arithmeticus q ↄſiderat de oī vno qd̄ eſt pricipiū numeri nō pōt ſe intromittere de ſubiectis ſepatis. dicamus ğ ꝙ tnʒ qꝛ vnū reduciť ad ↄtinuū loquēdo de vno de quo h̄ agiť. tū ēt qꝛ vnū ē ps nūeri ex q̊ ſupra īter ſēſibilia cōia cū nūerabāť ↄtinuū ꝛ nūerꝰ ſatis dabāť itelli ꝙ ēt vnū d̄bebat īter hꝰ ſſibilia ↄputari. Deiñ cū dic.

¶ Et ꝓprijs: Vnuſqſqꝫ. n. vnum ſentit ſenſus.

¶ Quare manifeſtū eſt: qm̄ ipoſſibile ē cuiuſlibet ꝓpriū ſenſuʒ eſſe hoꝝ: vt motus. Com. 134.

¶ Adducit ſcdām rōneʒ di. ꝛ ꝓprijs. i. ꝛ q̄tum ad ſenſibilia ꝓpa. vnuſqſqꝫ eniʒ ſēſus ſētit vnū tale ſēſibile ꝓpriuʒ: q̄re manifeſtū eſt qm̄ ipoſſibile eſt cuiuſlʒ hoꝝ. i. cuiuſcūqꝫ horū eſſe ſenſū ꝓpriuʒ vt motus ipoſſibile ē ꝙ ſit aliqs ſēſus ꝓprius: qꝛ ſentiť a pluribus ſenſibꝰ: ſic ēt magnitudis ꝛ cuiuſlibʒ ſenſibilis cōis nō pt ē ſſe aliqs ſēſus ꝓpriꝰ: qꝛ quodlibet tale ſentiť a mltis ſenſibꝰ. tūc ğ ſuppleať rō. ꝙ ſi nulluʒ hoꝝ ſenſibiliū eſt ꝓpriuʒ alicuius ſenſus. ğ preter talia ſenſibilia nō pōt poni aliqs ſpālis ſenſus nec preter ea poni poterit ſextus ſenſus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sic. n. erit: ſic nūc viſu dulce ſentimꝰ: hoc āt ē qm̄ āboꝝ hñtes exiſtimꝰ ſēſuʒ quo cū coicide rit cognoſcimꝰ. Si vero nō: neq̄q̄ vtiqꝫ. Sed aut ſʒ accidens ſentiebamus: vt Cleonis filiū: non qꝛ Cleonis eſt: ſʒ qm̄ albet. Huic aūt accidit filius Cleonis eſſe.

¶ Adducit tertiā rōnē. ¶ Ad cuius euidētiā ſciēdū ꝙ hec rō multū ↄcordat cū pma. nā ſic illa ꝓbat ꝙ ſēſibilia cōia nō ſūt ꝓpa alicui ſexto ſenſui. qꝛ nō ſentiūtur p accidēs ab alijs ſenſibꝰ: ſic ꝓbat ēt iſta: drñter tn̄: qꝛ illa rō quodāmō erat ſillogiſtica: h̄ aūt ē iductiua. ꝓbať. n. h̄ p iductionē ꝙ ſenſibilia cōia nō ſētiūtur p accñs. duo ğ fac. qꝛ pmo diſtiguit quot modis ſentiť aliqd p accñs. 2ᵒ iducit in illos modos oñdēs ꝙ nullo illoꝝ modoꝝ ſenſibilia cōia p accidēs ſentiri pñt. 2ᵒ ibi. (Cōiuʒ āt.) dic ğ. ſic. n. erit de ſſibilibꝰ cōmunibꝰ ſi ſentirētur p accñs: ſic nūc viſu ſentimꝰ dulce. h̄ āt ē qm̄ exiſtimꝰ hñtes ſenſuʒ amboꝝ. vʒ. tā albi q̄ dulcis q̄. i. pp qd̄ cū coiciderit i eodē ſubo albū ꝛ dulce vel aliꝰ color cū dulci cog̊ſcimꝰ dulce viſu p accñs. ſi vo nō coicidat dulce cū colore neq̄q̄ vtiqꝫ viſu cog̊ſcemꝰ dulce. ğ vno° ē ſenſibile p accñs ſic dulce ſentimꝰ viſu: ſʒ aut alio° ſup. ſm accñs ſentiebamus vt cleonis filiū. nō qꝛ cleonis filius ē: ſʒ qm̄ albus. nā huic autē. i. albo accidit cleonis filius eſſe. ¶ Notādū aūt ꝙ al'r vr̄ eē per accñs dulce ꝛ al'r filiꝰ cleonis. nā dulce ſic ſentiť a viſu per accñs: ꝙ tn̄ ſentiť ab alio ſenſu per ſe: vt a guſtu: ſʒ filius cleonis ſic vr̄ a viſu p accñs ꝙ a nullo pticulari ſenſu ſentiť p ſe. ¶ Notādū ēt ꝙ accidit albo inq̄tuʒ vr̄ ꝙ ſit filius cleonis: qꝛ nō vr̄ albū in eo ꝙ filius cleonis: ſʒ in eo ꝙ color. ¶ Deide cū dicit.

¶ Cōium autē habemus iaʒ ſenſuʒ cōeʒ nō ſʒ

accidēs. Nō igitur ē ꝓprius. Nequaꝗ̄.n. vtiqꝫ ſentiremus. Sꝫ aut ſic ſicut dcm̄ ē: Cleonis filiū nos videre: ad inuicē.n. ꝓpria ſcd̄ꝫ accidens ſentiūt ſenſus: nō ſcd̄ꝫ ꝙ ipſi ſūt: ſꝫ ſcd̄ꝫ ꝙ vn⁹ ſiml' fiat ſenſus in eodē. Ut colera qdēꝫ amara ⁊ rubicūda. Nō enim alterius ſenſus dicere ꝙ ambo vnū: ꝓpter qđ ⁊ decipit̄. Qꝛ ſi ſit rubicūdum colerā opinatur eſſe.

Probat ſenſibilia cōia nō ſentiri ꝑ accn̄s ⁊ nō eē aliquēꝫ ꝓpriū ſenſū eoꝝ īducēdo ī modos ꝑ accn̄s q̄s diſtinxerat dicēs: ꝙ cōiuꝫ āt ſenſibiliū iā hēmus cōēꝫ ſenſuꝫ nō ꝫ accidēs ſentit illa ſenſibilia cōia. dn̄r āt ſenſibilia cōia ſentiri a cōi ſenſu nō ꝑ accn̄s. qꝛ ſentiunt̄ a pluribꝰ ſenſibꝰ nō per accn̄s ſꝫ ꝑ ſe. ⁊ qꝛ ſic ē. nō igit̄ ē ſenſus ꝓpꝰs eoꝝ nec ꝓpter ea oꝫ ponere ſpālēꝫ ſenſuꝫ. neqꝗ̄.n. vtiqꝫ ſentiremꝰ ea his ſenſibꝰ ꝑ ſe: ſꝫ aut ſic dcm̄ ē ſentiremꝰ ea ſup. ſic ꝯtigit nos videre cleonis filiū aut: ſic ſenſus ſentiūt ſſibilia ꝓpa adiuicē ꝫ accn̄s ⁊ nō ꝫ ꝙ ipſi ſūt: ſꝫ ꝫ ꝙ vn⁹ ſēſus ſup. ſentit ſēſibile alteriꝰ: cū ſil' fiat ſēſus illiꝰ ſēſibilis ī eodēꝫ cū alio: vt cola qdē amara ⁊ rubicūda ē. ⁊ ſubdit. nō.n. ē alteriꝰ ſenſus dr̄e. i. cogſcere ꝙ ambo vnū. i. ꝙ rubicūdū ⁊ amarum vniunt̄ ī vnū. nll's.n. ſēſus ꝑticlaris indicat ꝑ ſe de ambobꝰ his. vꝫ. de rubicūdo ⁊ amaro q̄ ꝯtigūt eē ī vno ⁊ eodē: vt ī cola: ⁊ qꝛ nll's ſēſus ꝑticularis iudicat de his ābobꝰ ꝑ ſe: hͦ ē cā ꝓp qđ decipit̄ ſēſus mltotiēs: qꝛ ſi ſit rubicūdū colaꝫ opiat̄ eē. tūc g̊ ſupplēda ē rō. ꝙ ſi ſēſibilia cōia nō ꝑcipiuntur ꝑ accn̄s: ſic dulce a viſu: nec ſic cleonis filiꝰ: cūꝫ iſti ſint modi ꝑ accn̄s: ex īductiōe pꝫ hͦ ſēſibilia nō ſentiri ꝑ accn̄s ab his ſēſibꝰ: ſꝫ ſi nō ſentiunt̄ ꝑ accn̄s ab his ſēſibus nullo mō ſūt ꝓpa alicui aliꝫ ſēſui. nullo g̊ mō preter ſēſibilia cōia oꝫ nos dare ſextū ſēſuꝫ. nec ēt ꝓpter ꝓpa. g̊ nullo mō ē dādus ſextꝰ ſſus. ſūt g̊ tm̄ qnqꝫ ſēſus: ⁊ nō plures: vt in p̄nꝰ dicebat̄. Nōn̄ āt ꝙ ſēſus adīuicē ſētiūt ſēſibilia ꝓpa qñ coīcidūt adīuicē ī eodē vt amarū qđ ē ꝓpriū obꝫ guſtui: qđ ꝑcipit̄ a viſu: qꝛ ꝯtigit hͦ qđ ē ſſibile guſtus coīcidere ī eođ cū rubicūdo qđ ē obꝫ viſus. ꝯtigit.n. idē ſubꝫ vt eādē colaꝫ eē rubeā ⁊ amarā. qñ g̊ hͦ ꝯtigit viſus nō ſm̄ ꝙ viſus. i. nō ꝑ ſe indicabit de amaro: ſꝫ indicabit de eo ꝑ accn̄s inq̄tū eſt cōiunctum rubeo. Deinde cum dicit.

Cō. i35. Jngret aūt aliq̄s cuꝰ cā plēs hēmus ſenſus. Sꝫ ⁊ nō ſolū vnū: aut q̄tenꝰ minꝰ lateāt ꝯn̄s ⁊ cōia: vt motꝰ ⁊ magnitudo: ⁊ numerꝰ. Si.n. eēt viſus ſolus: ⁊ ipſe albi laterēt vtiqꝫ magis: ⁊ viderent̄ eſſe idēꝫ oīa ꝓpter id qđ ꝯſequunt̄ ſe adinuicem ſimul color ⁊ magnitudo. Nunc aūt qm̄ in aliquo ſenſibili cōia ſunt: manifeſtuꝫ facit qđ aliud qđdā: vnūqđqꝫ ipoꝝ eſt.

Soluit q̄dāꝫ qōnē q̄ poſſet q̄ri circa ꝑtacta. īducit̄ aūt hͦ qō mltiplr. nā qdā hāc qōnē ſic ītroducūt: dicūt.n. ꝙ phs vult hͦ reddere cām vel vult ſoluere hāc qōnē: q̄re nos habemus plures ſēſus ⁊ nō hēmus vnū tm̄ ſēſuꝫ: ſꝫ licꝫ ſuꝑficialr' videat̄ hͦ in lr̄a ſonare tn̄ ex mētē phi eſt. ſic īducere ꝑtē iſtā. dicamꝰ g̊ cū ꝯmētatore ꝙ phs nō vult ingrere: q̄re hēmus plures ſēſus ⁊ nō vnuꝫ tm̄: ſꝫ vult q̄rere: q̄re hͦ oba vt magnitudo figura ⁊ cetera talia ꝑcipiūt̄ plibꝰ ſēſibꝰ ⁊ n̄ ꝑcipiunt̄ vno tm̄ dicēs: īgret aūt aliq̄s cuiꝰ cā hēmus plēs ſēſus ſup. ꝑcipiētes magnitudinē ⁊ motū ⁊ figuram ⁊ talia cetera: ſꝫ nō hēmus ſolū vnū ſenſuꝫ q ꝑcipiat ea. ⁊ r̄ndet dicēs. ꝙ aut ꝯtigit q̄tenꝰ minus lateāt hec oba q̄ ſunt ꝯn̄a ad oba ꝓpa: ⁊ q̄ ſunt cōia vt motꝰ ⁊ magnitudo ⁊ nūerus. naꝫ ſi eēt ſolus viſus q ꝑciperet iſta oba ⁊ ipſe viſus eēt albi laterēt vtiqꝫ magis: qꝛ crederemꝰ ea eē oba ꝓpria viſus: iō ſubdit ꝙ viderent̄ oīa talia oba eē idē ꝓp id qđ ſeq̄rent̄ ſe adīuicē ſil' color ⁊ magnitudo. nā qꝛ ꝫ hāc ypotheſiꝫ ń ab alio ſēſu ꝑciperent̄ magnitudo q̄ꝫ color nō poſſemus bn̄ diſtiguere īter magnitudinē ⁊ colorē: ſꝫ crederemꝰ ea eē idē: ⁊ crederemꝰ ꝙ magnitudo eēt ꝓpriū ⁊ ꝑncipale obꝫ viſus ſic ⁊ colō. nūc āt qm̄ ī altero ſēbili repiūt̄ hͦ ſēſibilia: q̄ cōia ſunt. hͦ manifeſtū facit ꝙ aliđ qdē eſt vnūquodqꝫ ipoꝝ. vt aliud eſt magnitudo. ⁊ aliud color. ⁊ alr' comparatur ad viſum magnitudo ⁊ aliter color.

Quoniā autē ſentimus qđ videmus: ⁊ audimus: neceſſe eſt aut viſum ſentire: qꝛ videt: aut altero. Cō. i36. Si autēꝫ altero: aut ipo erit quo videt aut altero: ſꝫ idem erit viſus: ⁊ ſubiecti coloris. Quare aut duo eiuſdem erunt aut idēꝫ eiuſdem.

Poſtq̄ꝫ phs ꝓbauit ſufficiētiā ſenſuū. Jn ꝑte iſta inueſtigata ſufficiētia ſēſuuꝫ ꝑticulariū vult iueſtigare nāꝫ ſēſus cōis. Ad cuiꝰ euidētiā ſciēdum ꝙ ſenſus cōis cognoſcit oīa oba oīuꝫ ꝑticulariū ſenſuū. hn̄t.n. ſe ꝑticulares ſenſus reſpectu ſenſu cōis. vt īfra oñdet̄ ſic circūferētia. ſēſus v̄o cōis ſe hꝫ q̄ſi cētrū. igit̄ ſic oēs linee ꝓcedētes a circūferētia terminant̄ in cētrū: ſic oēs īmutatiōes facte ī ꝑticularibus ſenſibꝰ terminant̄ ī ſenſuꝫ cōēꝫ. ⁊ ꝑ oēs īmutatiōes illas īmutari hꝫ ſenſus cōis. ⁊ qꝛ ſēſus ſentir illa a q̄bus īmutat̄ ex quo oīa hͦ oba exteriora īmutādo exteriores ſenſus īmutāt ſenſū cōēꝫ: ſeq̄tur ꝙ cōis ſenſus indicare poſſit de oībꝰ his obis exterioribꝰ. ⁊ ēt de oībꝰ īmutatōibꝰ fcīs ī exterioribꝰ ſſibꝰ. nā ſi hͦ oba exteriora īmutāt ſſū cōēꝫ īmutātꝰ ſſus ꝑticulares oꝫ ipas īmutatiōes ꝑticlariū ſenſuū ꝑcipi a cōi ſenſu. duo g̊ pōt cōis ſenſus q̄ directe ⁊ ꝑ ſe nō pn̄t ſenſus ꝑticulares. nā ſi cōis ſenſus ꝑcipit īmutatiōes ſenſuuꝫ ꝑticulariū cognoſcet actiōes eoꝝ: vt cognoſcet ipſaꝫ viſionē ipaꝫ auditionē: ⁊ ēt alias actiones alioꝝ ꝑticulariū ſenſuū. nā ſi ex hͦ fit viſio: qꝛ viſus īmutat̄ a viſibili: ⁊ auditio qꝛ auditꝰ īmutat̄ a ſonabili q cognoſcit īmutationeꝫ viſus a viſibili: ⁊ auditꝰ a ſonabili cognoſcit viſionē ⁊ auditionē: ⁊ q cognoſcit īmutationes factas ī oībꝰ ſēſibꝰ cogſcit actiones oīuꝫ ſēſuuꝫ. ⁊ qꝛ hͦ cognoſcit ſenſus cōis: vt ē ꝑ habita patefactū: bn̄ dcm̄ ē ꝙ vna excellentia: quā hꝫ cōis ſenſus ſupra ꝑticulares ē qꝛ ꝑcipit ꝓprias actiōes eoꝝ q̄s ipſi ꝑticulares ſenſus directe ⁊ ꝑ ſe ꝑcipere non pn̄t. vtrū aūt eas ꝑcipiant aliquo mō: in qōnibꝰ apparebit. Rurſus qꝛ cōis ſenſus ꝑcipit oba oīuꝫ ꝑticlariū ſenſuuꝫ cogſcit eoꝝ dr̄iaꝫ. ſic g̊ ꝑ viſuꝫ poſſumꝰ cognoſcere albū a nigro: qꝛ ꝑ viſuꝫ ꝑcipimus albū ⁊ nigrū: ſic ꝑ ſenſuꝫ cōem ꝑcipere poſſumus quō differat albū a dulci: vel quō differat ſonꝰ ab odore: qꝛ oīa hͦ ꝑ ſenſuꝫ cōem cognoſcere poſſumus. erit itaqꝫ hec ſecūda excellētia quā hꝫ cōis ſſus ſupra ꝑticulares: qꝛ ꝑticulares ſenſus nō pn̄t ꝑcipere niſi dr̄ias eiuſdē obti vl' viſus dr̄iaꝫ albi ⁊ nigri. guſtus amari ⁊ dulcis: ſꝫ cōis ſenſus cogſcit dr̄ias pluriū oboꝝ: vt nō ſolū percipit quō differat albū a nigro: ſꝫ ēt quō differat color a ſapore. duplr' g̊ poſſumus īueſtigare ſenſuꝫ cōēꝫ. p̄mo ex eo ꝙ ꝑcipit actōes ſenſuꝫ ꝑticulariū. ſcđo ex eo ꝙ cognoſcit dr̄iam oboꝝ. poſſemus g̊ ſic diuidere ꝑtēꝫ iſtā: ꝙ phs p̄mo inueſtigat ſenſuꝫ cōem ex eo ꝙ cognoſcimus actōes ſenſuum particulariū. ſcđo ex eo ꝙ cognoſcimus dr̄iaꝫ obiectoꝝ ibi. (Unuſq̄ſqꝫ q̄dem igit̄ ſenſus) verū qꝛ ipſi ſenſus particlares vt patebit aliquo mō percipiunt actiones ſuas: non ſic poſſumus percipere ⁊ īueſtigare nām ſenſus cōis ex actionibus ſenſuū ꝑticulariū ſic ex dr̄ia obiectoꝝ. igit̄ qꝛ dubiū eſt vtruꝫ ſenſus ꝑticulares ſentiāt ſe ſentire: ⁊ vtrū percipiāt actōes ſuas: ideo poſſumus ſic diuidere ꝑtēꝫ iſtam dicēdo: ꝙ phs p̄mo īquirit an ſenſus particulares percipiāt actiōes ſuas

& ſentiat ſe ſentire. ſcđo qꝛ ex actiõibus pticulariũ ſenſuũ forte nõ plene innoteſcit nobis nã ſẽſus cõis. Premiſſa hac qõne & ſoluta inueſtigat plenius nãz cõis ſenſus ex dñia obiectoꝝ ibi (vnuſqſqꝫ gdez igit̃ ſenſus.) circa pͫ duo facit qꝛ pͫo ꝓponit hãc qõnẽ vtrũ ſenſus particulares ſentiãt ſe ſentire: & obycit ad vtrãqꝫ partẽ. ſcđo ſoluit qõnez ꝓpoſitã ibi (manifeſtũ igit̃ qm̃.) circa pͫ duo fac. qꝛ pͫo obycit ad ptez hãc ꝙ ſenſus pticulares ſentiãt ſe ſentire. ſcđo obycit ad ꝯrĩaz ibi. (Dz oñt dubitationẽ.) pͫma ĩ dĩtas ſm ꝙ duplr̃ ꝓbat ꝙ ſenſus particulares ſentiũt actiões ſuas vel ſentiũt ſe ſentire ibi. (Amplius aũt.) dicit ḡ. qm̃ autem ſentimus ꝙ videmus. i. ſentimus & percipimus nos videre: & ſentimus ꝙ audimus. i. pcipimus nos audire: neceſſe eſt aut viſu ſentire qꝛ videt aut altero. nã ſi videmus nos videre vel eodẽ ſenſu ſiue eodẽ viſu quo videmus videbimus nos videre: ita ꝙ ille idẽ ſenſus q videt obm̃ videbit & actionẽ ſuaz: & videbit ſe videre: vl' ħ erit altero ſenſu. ſi aũt altero. i. diuerſo: aut nõ erit altero ſimplr̃: aut erit altero ſimplr̃: iõ ſubdit ꝙ ſi erit altero aut erit ipo qđ videt qꝛ nõ erit ibi alteritas ſimplr̃. aut erit altero. i. erit ibi alteritas ſimplr̃. pmiſſa ḡ qõne ꝓbat ꝙ ille idez ſenſus q ſentit. ſentit ſe ſentire dicẽs: ꝙ idez ſenſus erit viſus & ſubiecti coloris. i. ille idez ſenſus q videt vel q pcipit viſionẽ videbit & colorẽ: qr̃e aut duo ſenſus erũt eiuſdẽ obti: qđ eſt ĩpoſſibile: aut idez ſenſus erit eiuſdẽ. i. erit ſui ipſius & ſentiet ſe ſentire. Notãdũ aũt ꝙ cũ ex ħ fiat viſio: qꝛ viſus imutat̃ a colore: nõ põt eẽ ꝙ aliqs ſenſus iudicet de actione viſus vel iudicet de ipſa viſiõe: & tũ nõ iudicet de colore: cũ viſio fiat p imutationẽ factã a colore. iõ phs decipit hãc ꝓpõnẽ q̃ſi notã: ꝙ ille idẽ ſenſus q eſt viſus. i. q pcipit viſionẽ: ille idẽ ſit ſubti coloris & pcipiat ẽt colorẽ. Notãdũ ẽt ꝙ ħ ſuppoſito ꝙ ſenſus quo videmus nos videre vel q̃ videmus viſionẽ videamus & colorẽ: arguit ſic phs. aut eodẽ ſenſu videmus: & videmus nos videre: aut alio: & ſi alio aut nõ alio ſimplr̃: ſꝫ quodãmodo ipſo eodẽ. aut alio ſimplr̃: ſed ſi ſimplr̃ ſit alius ſenſus quo videmus: & quo videmus nos videre: tũc erũt duo ſenſus eiuſdẽ ſubiecti: vt eiuſdẽ coloris: et ita pcipiemus colorẽ duplici ſenſu. vz. ſenſu quo videmus: & ſenſu quo videmus nos videre: & qꝛ ĩpoſſibile eſt eẽ duos ſenſus eiuſdẽ ſubti: nõ erit alius ſenſus quo videmus: & quo videmus nos videre: ſꝫ idez ſenſus erit eiuſdem. i. erit ſui ipſius. qꝛ idez ſenſus videbit & videbit ſe videre.

Dubitaret forte aliqs: qr̃e ſit ipoſſe eſſe duos ſẽſus eiuſdẽ obi. Dõm ꝙ vt ſupra dicebat̃ potẽtie diſtinguũt̃ p actus. & actus p obiecta. vbi ḡ erit idẽ obm̃ erit & idez actus: & p ꝯñs eadẽ potẽtia ſenſitiua: & idẽ ſenſus.

Alterius forte dubitarꝫ aliqs. vtrũ aliquo modo poſſint eẽ duo ſenſus eiuſdẽ obti. ſiue eiuſdez coloris. Dõm ꝙ bi duo ſenſus vel ſunt oĩno aly & diuerſi: ita ꝙ nec vnus eſt alius: nec vnus eſt ordinatus ad aliũ. & tunc ĩpoſſe eſt duos tales eẽ eiuſdẽ obti: ſꝫ ſi hi duo ſenſus ſic ſe hñt ꝙ vnus ordinat̃ ad aliũ. tũc ſic ſenſus ſe hꝫ ad ſenſum. ſic & obm̃ ſe habebit ad obm̃: qr̃e ſicut vnus illoꝝ ſenſuũ eſt ſub alio: ſic obm̃ hꝰ ſenſus erit ſub obto alterius. inde eſt ḡ ꝙ qꝛ ſenſus pticulares ſunt ſub ſenſu cõmuni: obm̃ cuiuſlꝫ ſenſus pticularis erit ſub obo ſenſus cõmunis. nam obm̃ ſenſus cõis continet oba oĩum ſenſuum particulariũ. nam quicqd cognoſcũt omnes ſenſus particulares cognoſcit ſenſus cõmunis: & adhuc amplius. qꝛ cognoſcit actiões ſenſuũ particularium & dĩam oborũ. illud ergo qđ eſt ꝓpriũ obꝫ vnius ſenſus per ſe nõ percipitur ab alio ſenſu niſi illi duo ſenſus ſic ſe haberent: ꝙ vnus eſſet ſub alio: & vnus eſſet ad aliũ ordinatus. & qꝛ ſic ſe habẽt viſus & ſenſus cõmunis: nõ valet ſi viſu percipimus colorẽ: ꝙ per ſenſuz cõmunem nõ percipiamus colorẽ. ex hoc ergo patere põt ꝙ lꝫ per viſum videamus: tamẽ per ſenſum cõmunẽ videmus nos videre: qui ſenſus cõmunis aliquã identitatẽ hꝫ cũ quolibꝫ ſenſu particulari inqʒtũ quilibꝫ ſenſus particularis ordinat̃ ad ipm̃. ideo ſignanter phs cũ queſiuit vtrũ videmus & videmus nos videre eodẽ ſenſu aut alio ſubiũxit: & ſi alio aut ipſo. i. aut nõ alio per omnem modũ: aut alio per omnẽ modũ: innuens ꝙ impoſſibile eſt ꝙ ſenſus quo videmus nos videre ſit per omnem modũ alius & nullam vnitatem habeat ad ſenſuz quo videmus. nam ſenſus quo videmus vt viſus & ſenſus quo videmus nos videre vt ſenſus cõmunis nõ ſunt omnino ſeparati: ſꝫ habent aliquã vnitatẽ & aliquã cõiunctionẽ adinuicẽ: quia vnus eſt ad aliuz ordinatus. Deinde cum dicit.

Amplius autem ſi & alter ſit viſus ſenſus: aut in infinitum ꝓcedat: aut aliquis ipſe ſui ipſius erit iudex: qr̃e in primo hoc faciẽdũ eſt.

Adducit ſecũdam rõnem quomodo eodem ſenſu videamus & videamus nos videre dicens: amplius autem & ſi alter ſit ſenſus viſus. i. ſenſus quo percipimus viſionem: & quo ſentimus nos ſentire. tunc queram de illo alio. vtrũ ſentiat ſe ſentire. aut ḡ in infinituz ꝓcedet. aut erit aliquis ſenſus ipſe ſui ipſius iudex. i. erit aliquis ſenſus qui ſentiat ſe ſentire: & qꝛ quotienſcũqꝫ itur in infinitum ſtanduz eſt in pͫmis. ideo ſequitur: qr̃e in pͫmo hoc eſt faciendum. i. in principio: & ſtatim debemus hoc concedere ꝙ idem ſit ſenſus qui ſentiat & qui ſentiat ſe ſentire.

Dubitaret forte aliquis quomodo iretur in infinituz ſi alius ſenſus ſentiret & alius eſſet quo ſentiremus nos ſentire & quomodo ſtanduz ſit in primis ꝙ idem ſenſus ſentiat & ſentiat ſe ſentire. Dõm ꝙ ſupponimus modo ad preſens ſenſus particulares nõ percipere actiones ſuas directe & per ſe: ſed hꝰ actiones directe & per ſe ſentit ſenſus cõmunis: vt per viſum nos videmus: & per ſenſum cõem videmus nos videre. Hoc viſo dicamus ꝙ ſenſus cõmunis eſt aliquo modo idez cũ quolibet ſenſu particulari: & eſt aliquo modo diuerſus. naz vt coniungit ſe huic ſenſui particulari. verbi gratia. vt cõiungit ſe viſui. eſt aliquo modo idem cum viſu vel qđ idez eſt vt imutatur a viſu coniungit ſe aliquo mõ viſui: & eſt quodammodo idem cum viſu: ſemper eniz ex agente & patiente fit aliquo mõ vnum: qꝛ agẽtis & patientis eſt vnus actus: & mouẽtis & moti vna motio eſt: ſed vt ſenſus communis mouetur ab auditu nõ coniungit ſe viſui nec eſt idem cuz viſu: ſed magis coniungit ſe auditui: & eſt quoddaz modo idem cum auditu. fatuum itaqꝫ eſſet dicere ꝙ nos videremus nos videre per ſenſum cõmunem vt coniungit ſe auditui: vel ꝙ nos audiremus nos audire per illum ſenſum vt coniungit ſe viſui. ſenſus itaqꝫ communis non iudicat de actione vnius ſenſus vt cõiungit ſe aly ſenſui: ſed vt cõiungitur eidez ſenſui: & vt mouetur ab eodem ſenſu. vt. n. coniungitur viſui: & vt mouetur a viſu: percipit viſionẽ: vt cõiungitur auditui & vt mouetur ab auditu percipit auditionem: & ſic de ceteris ſenſibus. igitur ſi per ſenſum communem vt eſt quodammodo idem viſui: videmus nos videre: p tanto verũ ẽ ꝙ eodẽ viſu videmus & videmus nos videre: qꝛ videmus p viſum & videmus nos videre p ſenſum cõez vt ꝯiũgit̃ eidẽ viſui: & vt ẽ qđãmõ idẽ cũ viſu. vnus ḡ & idez ſenſus fac̃ ꝙ videamus: & ꝙ videamus nos videre: alr̃ tñ & alr̃. qꝛ p viſũ nos videmus iqʒtũ imutat̃ ab obo exteriori: ſed per viſum videmus nos videre vt imutat ſenſuz communẽ. eſt enim hic ordo ꝙ ſenſus particularis imutat̃ ab obo exteriori vt viſus imutat̃ a colore & auditus a ſono ſenſus pͦ particularis imutatus ab obiecto exteriori imutat ſenſuz cõez: qr̃e ſenſus pticularis imutat̃ & imutat: qꝛ imutat̃ ab obo: & imutat ſenſuz cõez: & ſm hec duo ad duo deſꝫuit nobis qlibꝫ pticularis ſenſus. nã vt pticularis ſẽſus im-

mutatur ab exteriori obiecto ſentim⁹: ſed vt imutat ſenſū cōem ſentim⁹ nos ſentire. igit̃ quodāmō ꝑ eundē ſenſum ſentim⁹ ꝛ ſentim⁹ nos ſentire: alr̃ tñ ꝛ alr̃: vt oñſuꝫ eſt. per illum. n. eūdeꝫ viſuꝫ ꝑ quē videm⁹ vt imutat̃ a viſibili: ꝑ illum eūdeꝫ videm⁹ nos videre vt imutat ſenſuꝫ cōeꝫ. ſi ergo dicerem⁹ ꝙ per viſuꝫ imutatū ab exteriori obo videmus: ꝛ nō ꝑ illū eundē viſuꝫ imutantē ſenſuꝫ cōem videmus nos videre: ſed opꝫ ꝙ ſit ali⁹ ſenſus imutās cōeꝫ ſenſum per quē videam⁹ nos videre: pari rōne erit alius ſenſus imutans cōem ſenſuꝫ ꝑ quē ꝑcipiam⁹ actionē illi⁹ alterius ſenſus. vel igit̃ eſt abire in infinitū: vel ſtādū eſt in ꝑmis: vt dicam⁹ ꝙ per illū eūdē viſum ꝑ queꝫ videm⁹ vt imutatur ab obo exteriori: ꝑ illū eūdē videm⁹ nos videre vt imutat ſenſum cōem: nō ğ negat pħus ꝙ aliquo mō ſenſus ꝑ quē videm⁹ ſit aliquo mō alius a ſenſu ꝑ quē videm⁹ nos videre. qꝛ ꝛ ſi per eūdē viſuꝫ videm⁹ ꝛ videm⁹ nos videre: attñ ipſe viſus eſt aliquo mō alius a ſeipō vt deſeruit nobis ad hoc ꝛ ad illud. nā vt imutat̃ ab obo exteriori videm⁹ per ipm: ſꝫ vt imutat vltimū ſenſitiuū ſiue ſenſuꝫ cōeꝫ videm⁹ nos videre. ¶ Rurſus ſi hec duo. vꝫ. videre ꝛ videre nos videre nō volum⁹ referre ſolū ad ſenſum ꝑticularē: ſꝫ alteꝝ hoꝝ volum⁹ referre ad ſenſū cōeꝫ vt dicam⁹ ꝙ per ſenſuꝫ ꝑticularē vt imutat̃ a bobo videmus: ſed ꝑ ſenſuꝫ cōem vt imutat̃ a ſenſu ꝑticulari videmus nos videre: tūc planū eſt ꝙ ꝑ aliū ſenſum videm⁹ ꝛ videm⁹ nos videre. ſemꝑ ğ ſenſus ꝑ quē videm⁹ ē aliquo mō alius a ſenſu per quē videm⁹ nos videre. nō tñ eſt per oēm modū ali⁹. nā ſenſus ꝑticularis vt ꝑ ipꝫ videm⁹ ꝓut imutat̃ ab obo exteriori nō eſt ꝑ oēꝫ modū ali⁹ a ſeipō: vt ꝑ ipm videm⁹ ꝓut imutat ſenſuꝫ cōem. ſic ēt ſenſus cōis ꝓut ꝑ ipm videm⁹ nos videre: nō eſt ꝑ oēꝫ modū alius a ſenſu ꝑticulari: vt a viſu ꝑ quē videm⁹. nā nūꝙ̃ ꝑ ſenſum cōem videm⁹ nos videre: niſi ꝓut cōiungit ſe viſui: ꝛ ꝓut eſt idem aliquo modo cum viſu.

¶ **Alterius forte** dubitaret aliqs. qꝛ ea q̃ dcā ſūt nūc videt̃ ꝯdicere ſupra dictis. nā nūc dcm̃ eſt ꝙ per eūdē ſenſuꝫ viſus videm⁹ ꝛ videm⁹ nos videre. ſuperi⁹ tñ dicebat̃ ſenſus ꝑticulares in ſe ꝛ directe nō ꝑcipere actiōes ſuas. ¶ Dōm ꝙ hꝫ duo ſibiinuicem nō ꝯdicūt. nā ſi per eūdē ſenſuꝫ viſus videm⁹ ꝛ videmus nos videre: hoc tñ eſt alr̃ ꝛ alr̃. qꝛ ꝑ ſenſū viſus videmus vt imutat̃ ab obo. ꝑ eūdē vō ſenſum videm⁹ nos videre vt imutat ſenſuꝫ cōem. vel ꝑ ſenſuꝫ viſus videm⁹ vt hꝯ ſenſus ꝯſiderat̃ in ſe: ſed ꝑ eūdē ſenſuꝫ videm⁹ nos videre ꝓut ſenſus cōis vnit ſe illi. ꝛ vt eſt aliq̃ mō idē cū illo. igit̃ cū ſenſus ꝑticularis: vt eſt aliqd in ſe: ꝛ vt imutat̃ ab obo: ſic hēat iudicare. ꝛ ſic ꝑtineat iudiciū ad ipm. ꝓut vō imutat ſenſuꝫ cōem: ꝛ ꝓut ſenſus cōis vnit ſe illi: ꝛ vt ē aliquo mō idē cū illo: ſic nō iudicet. nec hꝫ mō directe ꝑtineat iudiciū ad ipm ꝑticularē ſenſuꝫ: ſꝫ magis ꝑtineat ad ſenſum cōeꝫ: q pōt dici vltimū ſenſitiuū: eo ꝙ ſit termin⁹ oium ꝑticulariū ſenſuū: nō valet ſi per ſenſuꝫ ꝑticularem ſentim⁹ nos ſentire mō quo dcm̃ eſt ꝙ hꝯ ſenſus actionē ſuam directe ꝛ in ſe poſſit cognoſcere: vtrum autem poſſit eam cognoſcere aliquo modo in ſequentibus apparebit. ¶ Deinde cum dicit.

Com. 137. ¶ **Hꝫ aūt dubitatōeꝫ. ſi. n. viſu ſentire videre ē: videt̃ aūt color: aut hñs hunc: ſi videbit aliqs qō eſt vidēs: ꝛ colorē habebit ꝑmū vidēs.**

¶ Obycit ad partē ꝯriā oſtēdēs ꝙ nō eodē ſenſu ſentim⁹ ꝛ ſentim⁹ nos ſentire. nec eodē viſu videm⁹ ꝛ videm⁹ nos videre dicēs. ꝙ id qō dictū eſt ꝙ eodē viſu videm⁹ ꝛ videmus nos videre: hꝫ dubitationē. qꝛ ſentire viſu idē eſt ꝙ videre. videt̃ aūt color aut hñs hūc. i. colorē igr̃ ſi videbit aliqs qō eſt ꝛ videns. i. ſi videbit ſe videre vel ſi videbit viſionē ſuā. ꝛ ꝑmū vidēs. i. organū viſus in quo ꝑmo ꝛ ꝑncipalr̃ fundat̃ viſus vel ipſa viſio: hēbit colorē ſupple. qō eſt icōueniēs. ¶ Notādū aūt ꝙ ſi viſus videret ſe videre. videret ipaꝫ viſionē. ꝛ qꝛ nihil videt̃ niſi qō hꝫ colorem: vel qō ē coloratū: tūc ipꝫ organū viſus vel ipſa viſio haberet colorem vel eſſet colorata: qō eſt inconueniens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Manifeſtū eſt igit̃: qm̃ nō eſt oīno viſu ſentire. Et nāqꝫ cū nō videm⁹ viſu diſcernim⁹: ꝛ tenebras ꝛ lumen: ſꝫ non ſimiliter.** Cō. 138.

¶ Soluit ad qōnē ꝓpoſitā. ꝛ qꝛ aliquo mō ꝑ eūdē viſum videm⁹ ꝛ videm⁹ nos videre. ꝛ ꝑ eūdeꝫ ſenſuꝫ ſentim⁹ et ſentim⁹ nō ſentire: vt eſt aliquo mō patefactū ꝑ iā dicta. ꝛ per dicēda clarius patefiet. iō nō ſoluit rōnes hꝫ ꝓbantes. ſed ſoluit rōnē hāc vltimā oſtēdenteꝫ ꝙ nō eodeꝫ viſu q̊ videm⁹: videmus nos videre. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ in ratione illa duo ſupponebant̃: quorū ꝑmum erat ꝙ nō videt̃ niſi coloratum. 2ᵐ vero erat ꝙ viſio nō eſt colorata: ideo concludebat̃ ꝙ per viſum nō poſſumus videre nos videre: nec videre viſionē. in ſoluendo ergo hanc rationem duo facit. qꝛ ꝑmo ſoluit eam falſificando ſuppoſitionem ꝑmaꝫ oſtendens ꝙ nō quicquid videt̃ eſt coloratum. ſcdō ſoluit eaꝫ falſificando ſuppoſitionē ſcdaꝫ. oſtendens ꝙ ipſa viſio eſt quodāmodo colorata: cuius oppoſitum ſupponebatur in arguēdo. ſecūda ibi. (Amplius autem) Dicit ergo. manifeſtuꝫ igitur ꝙ non eſt viſu ſentire vnum tantū. ideſt ſentire tantū vno modo. ꝛ nāqꝫ cuꝫ nō videmus viſu diſcernimus tenebras ꝛ cum videm⁹ viſu diſcernimus lumen: ſed nō ſimiliter. qꝛ non eodeꝫ modo viſu diſcernimus tenebras ꝛ lumen. falſa eſt ergo ſuppoſitio ꝑma. ꝙ quicquid videm⁹ ē coloratum vel lucidum. poſſumus enim viſu cognoſcere tenebraꝫ: quāuis non ſit colorata. videlicet lucida. ergo nō oportet ꝙ per viſuꝫ nō videamus nos videre nec videamus viſionem: dato ꝙ ipſa viſio nec eſſet colorata nec lucida: quantum eſt ergo ex vi arguendi: vt patet non concludebat argumentum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Amplius aūt ꝛ vidēs tanꝙ̃ coloratū eſt.**

¶ Soluit ad rationem prefatam falſificando ſuppoſitionem ſecūdaꝫ. ſupponebatur eniꝫ ibi. viſionem nō eſſe coloratam. Duo ergo facit. qꝛ ꝑmo ait hoc eſſe falſum. ſcdō ꝓbat qō dixerat ibi (Senſitiuuꝫ eni) Dicit ergo. ampli⁹ autem ꝛ videns. ideſt organum viſus vel ipſa viſio tanꝙ̃ quid coloratum eſt: cuius ſupple cōtrarium ſupponebat̃ in prefata ratione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Senſitiuū. n. ſuſceptiuū eſt ſenſibilis ſine materia vnūqdꝙ̃: vnde ꝛ abeuntibus ſenſibilib⁹ inſunt ſenſus phantaſie quibus ſentiunt.**

¶ Probat quod dixerat: ꝛ duo facit ſcḋm ꝙ dupliciter probat ipſam viſionem vel ipſum organum viſus quodāmodo coloratum eſſe. ſecunda ibi (Senſibilis autem) Continuetur auteꝫ ſic. bene dico ꝙ ipſum organum viſus eſt quodāmodo quid coloratum. quia ſenſitiuuꝫ. id eſt organum ſenſus vnumquodqꝫ eſt ſuſceptiuum ſpeciei ſenſibilis ſine materia. vnde abeuntibus ſenſibilib⁹ inſunt animalibus ſenſus ꝛ fantaſie: quibus ſentiunt: qō ſupple eſſe non poſſet: niſi quia vnumquodqꝫ organum ſenſus recipit ſimilitudinem ꝛ ſpeciem ſenſibilium: vt organum auditus recipit ſimilitudinem ꝛ ſpeciem ſoni. organum vero viſus ſimilitudineꝫ ꝛ ſpeciem coloris: ſed quicquid recipit ſpeciem ꝛ ſimilitudinem coloris eſt quodammodo quid coloratum. ergo ipſa viſio vel ipſum organuꝫ viſus ſiue ipſe ſenſus viſus eſt quodammodo coloratuꝫ: quod probare volebamus.

Senſibilis aūt act⁹ ⁊ ſenſus idē ē ⁊ vn⁹. Eſſe aūt ipſoꝝ nō idē. Dico aūt vt ſonus ſcd̄z actū: ⁊ audit⁹ ſcd̄z actū. Eſt .n. auditū hn̄tia nō audire: ⁊ hn̄s ſonum nō ſp̄ ſonat. Cuȝ aūt opꝫ poſſe audire: ⁊ ſonet poſſe ſonare: tūc ſcd̄z actū audit⁹ ſil' fit: ⁊ ſcd̄z actū ſonus. Quoꝝ dicet vtiq̄ aliqs hoc qdē auditionem eſſe: hoc verū ſonationeȝ.

¶ Poſtq̄ ph's ꝓbauit per vnā rōnē ſēſm viſuȝ vel ipȝ organum viſus quodāmō coloratū eſſe: in porte iſta vt dicebat: ꝓbat hoc idē alia via ſiue per aliā rōnē. circa qd̄ duo facit. q2 pmo facit qd̄ dcm̄ eſt. 2° ex his que dixerat ſoluit qōnē q̄ſdā de qb⁹ fuit antiq̄tus dubitatū ibi. (Qm̄ autē vn⁹ qdē). ¶ Ad euidētiā aūt pme ptis ſciendū ꝙ idem eſt act⁹ ſenſibil' ⁊ ſenſus. ⁊ ꝙ idē eſt act⁹ actiui ⁊ paſſiui: ⁊ oio mouētis ⁊ moti. nā ſi ignis agit in ſtupā: ⁊ ſtupā calefaciat: nō alia calefactiōe ignis calefac̄ ⁊ ſtupa calefit. ſȝ illa eadē calefactōe ꝑ quā calefacit ignis calefit ⁊ ſtupa. eadē eſt ḡ calefactio q̄ ē actio ignis ⁊ paſſio ſtupe. dr̄t tn̄ ſm eē ⁊ rōnē. q2 lȝ ſit eadē calefactio q̄ eſt actio ⁊ paſſio: nō tn̄ ſȝ eādem rōnē eſt h̄ ⁊ illud: ſȝ ē actio vt ē ab agēte igne ⁊ eſt paſſio vt recipit̄ in ſtupa q̄ potit̄. declarata ē ḡ hec ꝓpō pᵃ ꝙ idē eſt act⁹ agētis ⁊ patiētis: lȝ nō ſm eādē rōnē. Rurſus ſciēdū eſt ꝙ actio ⁊ paſſio nō ſūt in agēte: ſȝ i patiēte. calefactio. n. q̄ eſt actio ignis ⁊ paſſio ſtupe nō ē in igne calefaciēte: ſȝ eſt in ſtupa calefacta. ex his aūt duab⁹ ꝓpōnibus pȝ ꝙ ipſe ſēſus viſus dȝ dici q̄dāmō colorat⁹. ⁊ qd̄ ipȝ organū viſus cū actu patit̄ a colore dȝ dici q̄dāmō coloratum. nā ſi idē eſt act⁹ actiui ⁊ paſſiui cū color agat i ſenſuȝ viſus vel in organū viſus. idē erit act⁹ coloris agētis ⁊ ſenſus patiētis. ḡ ſi color agit iprimēdo ſilitudinē ſuā ⁊ colorando: ipſa coloratio q̄ eſt act⁹ coloris erit ēt ⁊ act⁹ ⁊ perfectio ſenſus: vt pȝ ꝑ ꝓpōnē pmā. ¶ Rurſus ꝑ ꝓpōnē 2ᵃᵐ q2 actus agētis ⁊ patiētis nō eſt in agēte: ſȝ in patiēte: coloratio nō erit in colore agēte: ſȝ magis erit i ipſo ſēſu ⁊ i ipo organo qd̄ patit̄ a colore: ſȝ vbicūq̄ ē coloratio: illud colorat̄ ⁊ eſt qd coloratū. ḡ ipſe ſēſus viſus colorat̄ a colore vl' ipm organū viſus colorat̄ a colore: ⁊ eſt qd coloratū. duo ḡ facit ſm ꝙ hec rō fundat̄ in duab⁹ ꝓpōnib⁹. nā p ꝓponit ꝓpōnē pmā. videlȝ ꝙ idē ē act⁹ ſenſibil' ⁊ ſenſus. ⁊ oio actiui ⁊ paſſiui. 2° determiat ꝓpōnē 2ᵃᵐ. vȝ. ꝙ hꝰ actus q pōt dici actio ⁊ paſſio ſm aliā ⁊ aliā rōnē nō eſt in agēte: ſȝ in paſſo: ſicut mot⁹ ꝑ ſe nō eſt in mouēte: ſȝ in moto. 2° ibi. (Si igit̄ eſt mot⁹ ⁊ actio) Dicit ḡ ſenſibilis aūt ⁊ ſenſus eſt idē ⁊ vnū ſm reȝ: ſed eē ipſoꝝ nō eſt idē. q2 differt ſm rōneȝ. dico aūt vt ſonus ſm actū ⁊ auditus ſm actū. nam idem eſt act⁹ ſoni actu imutantis auditū ⁊ auditus actu imutati a ſono. ⁊ dicit ſm actū. q2 eſt. i. cōtingit habentia auditū nō audire. i. nō imutari a ſono: ſed cū operet̄. i. cuȝ actu audit poſſe eſt audire. i. qd̄ pōt audire. ⁊ ſonat poſſe ſonare: tūc ſm actū auditus: ⁊ ſm actū ſonus fit ſimul: q̄rū vtiq̄ aliquis hoc qdē dicit eē auditionē: vt ſe tȝ ex parte auditus. h̄ v̄o ſonationē vt ſe tȝ ex p̄te ſoni. ¶ Notādum aūt ꝙ qn̄ ſonus pōt imutare auditū ⁊ nō immutat actu: ⁊ audit⁹ pōt imutari a ſono: nō tn̄ imutat̄ actu: nō reſultat tūc aliqs vnus act⁹ ex ſenſibili ⁊ ſenſu. q2 nihil iprimit̄ in ſenſu: ex q̄ nō actu imutat̄ ſenſus nec actu imutat ſenſibile: ⁊ iō ſignāter loq̄t̄ ph's de auditu ſȝ actū. ⁊ de ſono actu imutāte auditū. ¶ Notādū ēt ꝙ lȝ ſit eadeȝ ipreſſio quā ſenſibile agit: ⁊ quā ſenſus recipit: illa tn̄ impreſſio dr̄t ſȝ rōneȝ: ꝓpter quā drīam eſt diuerſis noib⁹ noianda vt eſt ab agēte: ⁊ vt ſuſcipit̄ in paſſo: ⁊ maxie ſi habuerim⁹ noia ad hec ipoſita. q2 aliqn̄ nō hēm⁹ noia ad hec ipoſita. vt patebit in ſequēti p̄ticula. Ide eſt ḡ ꝙ lȝ ſit eadē ipreſſio quā facit ſonus: ⁊ quā recipit audit⁹. illa tn̄ ipreſſio differt ſm rōnem. q2 vt eſt a ſono dicit̄ ſonatio. vt recipit̄ in organo auditus dicit̄ auditio. ¶ Deinde cuȝ dicit.

¶ Si igit̄ eſt motus ⁊ actio ⁊ paſſio in eo qd̄ Cō.139
agitur: neceſſe eſt ⁊ ſonū ⁊ auditū: q ſcd̄z actū in eo qd̄ eſt ſcd̄z potētiaȝ eſſe. Actiui. n. ⁊ motiui act⁹ in patiente fit: vn̄ nō neceſſe eſt mouēs moueri. Sonatiui qdem igit̄ act⁹: aut ſon⁹ ſonatio eſt. Auditiui aūt: aut audit⁹ auditio eſt. Dupl'r. n. audit⁹ ⁊ dupl'r ſonus. ¶ Eadē aūt Com.
rō eſt ⁊ i alijs ſenſib⁹: ⁊ ſenſibilib⁹. ſic. n. actio 140.
⁊ paſſio in patiēte: ⁊ nō in agēte: ſic ſenſibilis act⁹ ⁊ ſenſitiui in ſenſitiuo eſt. Sȝ in qbuſdaȝ qdē ⁊ noiatū ē vt ſonatio ⁊ auditio: in qbuſdā aūt nō noiatū ē: ſȝ altero: viſio. n. dī viſus act⁹. Que v̄o ē coloris nō noiatū ē. Et guſtatiui guſtus eſt: humoris aūt nō nominatū eſt.

¶ Declarat ꝓpōnē ſcd̄aȝ. vȝ. ꝙ hec actio q̄ eſt ſenſibilis ⁊ ſenſus nō eſt in ſenſibili agēte: ſȝ magis ē in ſenſu patiēte: q2 actio ⁊ paſſio: ⁊ oio mot⁹ nō ſunt in agēte: ſȝ in eo qd̄ patit̄. iō ait. ſi igit̄ eſt mot⁹ ⁊ actio ⁊ paſſio in eo qd̄ agit̄. i. in eo qd̄ potit̄: neceſſe ē ⁊ ſonū ⁊ auditū q eſt ſm actū eē i eo qd̄ eſt ſm potētiā. i. eē in organo qd̄ ꝯparat̄ ad obiectum tanq̄ potētia ad actū: ⁊ tanq̄ paſſiuū ad actiuū: ꝙ āt act⁹ ſenſibilis ſit in ſenſu pȝ. q2 act⁹ actiui ⁊ motiui in patiente fit. vn̄ nō ē neceſſe mouēs moueri. q2 mot⁹ ꝑ ſe loquēdo nō eſt in mouēte ſȝ in moto. addit aūt ꝙ act⁹ qdē ſonatiui eſt ſon⁹ aut ſonatio: auditiui aūt ē auditio aut audit⁹: ⁊ ſequit̄ ꝙ. dupl'r. n. dicit̄ audit⁹. ⁊ dupl'r ſon⁹: videlȝ ſm actū ⁊ ſm potentiā. ⁊ addit ꝙ eadē rō eſt in alys ſenſib⁹ ⁊ ſenſibilib⁹. q2 ſic actio ⁊ paſſio ſūt in patiēte ⁊ nō in agente: ſic actus ſenſibilis ⁊ ſenſitiui ē in ſenſitiuo tanq̄ in patiēte: ſȝ in qbuſdā qd ē noiatū eſt vt ſonatio ⁊ auditio. in qbuſdaȝ aūt nō noiatū eſt vtrūq̄ ſed alterū: q2 viſio dr̄ act⁹ viſus: q̄ v̄o eſt coloris nō noiatū eſt: ⁊ guſtatiui act⁹ eſt guſt⁹. humoris aūt. i. ſaporis nō noiatū eſt: tūc ḡ ſupplenda eſt rō: ꝙ ſi idē eſt act⁹ ſenſibilis ⁊ ſenſus: vt dicebat ꝓpō pma. ⁊ ille act⁹ eſt in ipſo ſenſu ſiue i ipſo ſenſitiuo tanq̄ in patiēte: vt dicit hec ꝓpō ſcd̄a: actus coloris q pōt dici coloratio erit ipſi⁹ ſenſus viſus vl' ipſi⁹ organi viſus: ⁊ erit in ipo ſenſu vel in ipſo organo. ⁊ q2 vbicūq̄ eſt iſte act⁹ q eſt coloratio pōt dici ꝙ illud colorat̄: ſic vbicūq̄ eſt calefactio pōt dici ꝙ illud calefiat: bn̄ dcm̄ eſt ꝙ ipſe ſenſus viſus vl' ipȝ organū quodāmō colorat̄: ⁊ quodāmō eſt qd coloratum. ¶ Notādū aūt ꝙ diſtinguit ⁊ ait ꝙ dupl'r dicit̄ audit⁹: ⁊ dupl'r ſon⁹. videlȝ ſm actū ⁊ ſm potentiaȝ: q2 vt dicebat̄ ꝙ cū dicit̄ ꝙ idē eſt act⁹ ſenſibilis ⁊ ſenſus itelligēdū eſt de ſenſibili actu imutāte ⁊ de ſenſu actu imutato: nō aūt de imutante vel de imutato ſm potētiā. ¶ Notādū etiā ꝙ vt dicebat̄ lȝ ſit idē act⁹ ſenſibilis ⁊ ſenſus. q2 eadē eſt ipreſſio quā ſon⁹ facit: ⁊ quā audit⁹ recipit: differt tn̄ ſm rōnem: ⁊ ꝓpter iſtam differentiaȝ ſm rōnem ſortiri pōt illa ipreſſio diuerſa noia: ſed aliqn̄ illa noia ſūt ambo impoſita. aliqn̄ vero eſt impoſitū vnū ⁊ nō alteruȝ. nā ipreſſio q̄ fit in auditu hȝ vtrūq̄ nomē ipoſitū. q2 vt eſt a corpore ſonante dicit̄ ſonatio vt recipit̄ in auditu dicit̄ auditio. ſed impreſſio q̄ fit a colore vt recipit̄ i viſu dicit̄ viſio: ſed vt eſt a colore apud grecos forte nō eſt qd nomiatuȝ. poſſumus tn̄ eam noiare colorationeȝ: ſic ēt ipreſſio q̄ eſt a ſapore: vt recipitur in guſtu dicit̄ guſtatio: ſed vt illa impreſſio eſt a ſapore forte apud grecos eſt innoiata. pōt tn̄ nominari ſaporatio. ¶ Deinde cum dicit.

Com. 141. Qm̄ aūt vn⁹ qdē est act⁹ ſenſibil' ⁊ ſenſitiui: eē aūt alter ē nece: ē igit ſil' corrūpi ⁊ ſaluari: ſic de eo ē auditū: ⁊ ſonū: ⁊ hūorē. igit ⁊ guſtu3: ⁊ alia ſil'r. Dicta aūt ſcd'm potētia3 nō neceſſe ē.

Com. 142. Sz priores phi hoc nō bn̄ dicebāt nihil opinātes neq3 albū: neq3 nigrū eſſe ſine viſu: neq3 humorē ſine guſtu. Vn̄ ſic qdē dicebāt recte: ſic aūt nō recte. Dupl'r dicto ſenſu ⁊ ſenſibili: his qdē ſm potētiā: illis vero ſm actū. De his qdē accidit qd' dcm̄ ē: h in alteris nō accidit: h illi ſimpl'r dicebāt: de dictis nō ſimpl'r.

Ex his q̄ dixerat ſoluit q̄ones quaſdam. de q̄bus fuerat antiquius dubitatum. circa qd' duo facit. ſm q tales duas q̄ones ſoluit ibi (Si aūt ſimphonia) Dicit ḡ. qm̄ aūt vn⁹ qde3 eſt act⁹ ſenſibilis ⁊ ſenſus. ſz eē eſt alterū. q2 ſ3 rōnē differt: neceē eſt ſil' corrūpi ⁊ ſaluari: ſic dcm̄ ē auditū ⁊ ſonu3 ⁊ hūorez. igit ⁊ guſtū ⁊ alia ſil'r. ſz hoc itelligēdū ē de dictis ſm actū q2 dicta ſ3 potētiā nō neceſſe eſt ea ſil' ſaluari ⁊ corrūpi: ſz priores phi hoc nō bn̄ dicebāt nihil opinātes neq3 albū neq3 nigrū ſine viſu eē: neq3 hūorē. i. ſaporē ſine guſtu. q2 ſic qde3. i. vno mō dicebāt recte. ſic āt. i. alio mō nō recte. q2 dupl'r dicto ſenſu ⁊ dupl'r qdē dictis ſenſibilibus his qdē ſm potentiā. illis v° ſm actu3. de his q̄dem. i. de dictis ſm actū accidit qd' dictū eſt. ſed in alteris. i. in dictis ſm potētiā nō accidit: ſz illi. i. priores phi ſimpliciter dicebant de dictis nō ſimpliciter.

Dubitaret forte aliq̄s. q2 videt' falſu3 eſſe q ſenſibilia ſint dicta ſm actū ⁊ ſm potētiā. nā vt infra patebit. in 3° h°. nos īdigem⁹ ponere itellectū agentē. q2 itelligibilia a nobis ſūt itelligibilia in potētia ⁊ ſiunt itelligibilia in actu p lumē itell's agētis: in cui⁹ v'tute fantaſmata mouēt itellectū poſ'e3. ſz ſenſibilia ſunt actu talia. iō nō īdigem⁹ ponere ſenſu3 agētē. male ergo dcm̄ eſt ſenſibilia eē potētia talia. Dōm q nō eſt itentio phi dicere q albū nō ſit actu albū: ēt ſi non pcipiat' a viſu: ⁊ q calidū nō ſit actu calidū: ēt ſi nō percipiat' a tactu. nec eſt itentio phi q obiectis ſenſibilib⁹ aliq̄ actualitas ǫferat' per ſenſū: ſicut aliq̄ actualitas ǫfert' obiis intelligibilib⁹ p lumē intellect⁹ agentis. iſta ḡ actualitas ⁊ potētialitas nō ē itelligēda de obis ſenſibilib⁹ in ſe: ſz itelligēda ē put imutāt ſenſus. nā l3 albū ſemp ſit albū actu: nō tn̄ ſemp actu imutat viſum. vult ḡ dicere q ſenſibilia aliqñ actu imutāt ſenſum. aliqñ v° nō actu imutāt: ſz pñt imutare. ſic ⁊ ſenſus aliqñ actu imutant' a ſenſibilib⁹. aliquādo v° nō actu imutant': ſed poſſūt imutari.

Alterius forte dubitaret aliquis. q̄uo ſenſus ⁊ ſenſibile in actu ſūt ſil': in potētia v° nō op3. Dōm q vt p3 per q̄onē pmiſſa3 hic ſenſibile in actu appellat' qñ actu imutat ſenſū: ⁊ ſenſus ī actu qñ actu imutat' a ſenſibili. itellectio ḡ q̄ d' p nomē ppō phi nullā h3 calumnia3. nā nō ē itelligibile q ſenſus actu imutet': ⁊ tn̄ nō ſit ſenſibile q actu imutet. ſic ēt ſtare nō pōt q ſit ſenſibile actu imutās ſenſū: ⁊ tn̄ nō ſit ſ'ſus actu imutatus a ſenſibili. ergo in actu ſil' ſunt: ſed in potētia nō op3 ſil' eſſe. nā nō o3 ſi iuxta orbē lune eſt ignis q poſſit immutare tactū: q ibi poſſit eſſe tact⁹. qui poſſit imutari ab igne: ſz ſi eēt v'a poſitio quoruādā antiquor̄ q ver̄ eſſet in apparēdo: ⁊ q ſenſus h'ret v'tutē diſcipline: ita q aliqd in tātū eſſet tale inq̄tū tale apparet ſenſui: ita q nō eſſet aliquid dulce: niſi inq̄tū ſentiret' a guſtu: nec calidū niſi inq̄tu3 ſentiret' a tactu: tūc nuſq̄ā eēt calidū: niſi ibi eēt tact⁹ ſentiens. nō eēt ḡ ſenſibile potēs imutare ſenſu3: vt nō eſſet calidū potēs imutare tactu3: niſi ibi adeſſet tact⁹ potēs imutari a calido: pp qd' ſ3 hāc ypotheſim nō ſolu3 ſenſibile in actu nō ſepat' a ſenſu: ſz ēt nec ſenſibile in potentia. verū q2 hec eſt oīo ridiculoſa poſitio: q ſenſibilia accipiāt eē a ſenſib⁹: ⁊ q nō ſint talia niſi inq̄tū ſentiunt' a ſenſib⁹: nō eſt ſimpl'r ǫcedēdū q ſenſibile ⁊ ſenſus ſimul ſint ⁊ nō ſint. ſed eſt diſtiguēdū q ſenſibile ⁊ ſenſus ſumpta in actu ſic ſe h'nt: vt dictū eſt: ſumpta vero in potentia nō o3 ſic ſe h're. phi v° q2 nō diſtiguebant: ſz ſimpl'r in hac mā loquebant' peccabāt. Deīde cū dicit.

Si aūt ſimphonia vox q̄dā ē: vox aūt ⁊ auditus ē ſic vnū: ⁊ ē ſic nō vnū: aut idē. ppō autē ē ſimphonia: neceē ē ⁊ auditū rōnē quādā eē. Com. 143.

Soluit q̄onem aliā q̄re excellētia ſenſibiliū corrumpit ſenſu3. circa qd' duo facit. q2 p̄mo p̄mittit q idē eſt actus ſenſibilis ⁊ ſenſus. 2° ex h' ǫcludit q excellētia ſenſibiliū corrūpit ſenſu3 ibi. (Et pp id corrūpit) Dicit ḡ. ſi aūt ſimphonia eſt q̄dā vox. vox aūt ⁊ audit⁹ eſt ſic vnū ⁊ idē: ⁊ eſt nō ſic vnū ⁊ idē. q2 actus ſenſibilis ⁊ ſenſus eſt ſic vnus ⁊ ide3 ſm re3: nō aūt ſm rōnem: ⁊ ſubdit q pportio aūt eſt ſimphonia. ⁊ q2 ſic eſt neceſſe ē ⁊ auditū eſſe quādā rōne3. i. q̄dā pportionē. Nōn̄ āt q ſimphōia ē vox q̄dā ſic hō eſt aīal q̄dā. nā ſimphonia eſt q̄ſi q̄dā ſpēs vocis. nā nō oīs vox ē ſimphōia: ſz vox aliq̄: ⁊ vox q̄dā ſimphōia ē: vt vox illa q̄ eſt ǫſona ⁊ pportionata ſimphonia q̄dā pōt dici. Notandum autē q ſi idem eſt actus ſenſibilis ⁊ ſenſus: idem erit actus vocis ⁊ auditus: ita q eadē eſt impreſſio quā vox facit: ⁊ quā audit⁹ ſuſcipit. nō ergo pōt eē q ſit pportio in voce: ⁊ nō ſit pportio in ſenſu. ſi ergo vox ipſa eſt quedam ſimphonia: ⁊ queda3 pportio. ergo ⁊ ipſe auditus pportio queda3 erit. Notandū etiam q non omnis vox dicit' audibilis. na3 nimis magnus ſonus ⁊ nimis magna vox: ⁊ nimis paruus ſon⁹ ⁊ nimis parua vox. vt patet per habita nō ſunt quid audibile. ⁊ q2 nō omnis vox eſt audibilis: ſed quedā ⁊ illam q̄uādā vocē quā dicimus audibilem: q2 oportet eſſe cōmenſurata3 ⁊ proportionatam: cum ide3 ſit actus ſenſibilis ⁊ ſenſus ſm re3: l3 non ſit idem ſm rationē: neceſſe eſt ipm ſenſum eſſe quādam rationem: ideſt quandam pportionem ⁊ quandam cōmenſurationem. Deinde cū dicit.

Et pp id corrumpit vnūquodq3 excellēs acutum: ⁊ graue auditu3: ⁊ in humorib⁹ guſtū: ⁊ in coloribus viſum fortiter fulgidū ⁊ opacu3: ⁊ in olphatu fortia odor: ⁊ dulcia ⁊ amar⁹ tāquā rō q̄dā ſit ſenſus. Vn̄ delectabilia qdē ſūt dum dn̄r ſincera ⁊ mixta entia ad rōnē vt acutum: aut dulce aut ſalitum. Delectabilia eni3 tunc: oīo aūt qd' mixtu3 eſt ſimphonia: magis q̄3 acutu3: ⁊ graue. Tactus autē calefactibile ⁊ eſt frigefactibile: ſed ſenſus rō eſt: excellentia aūt contriſtant: aut corrumpunt.

Ex his que dixerat concludit q excellentia ſenſibilia3 corrumpit ſenſum dicens: ⁊ pp'ter id ſupple q ſenſus eſt quedam pportio: vnūquodq3 excellens acutum ⁊ graue corrumpit auditum: ⁊ in humoribus. i. in ſaporibus excellentia corrumpit guſtum: ⁊ in coloribus fortiter fulgidu3 ⁊ fortiter opacum. i. fortiter obſcurum corrūpit viſum: et in olfatu odor fortis vt odor dulcis ⁊ odor amar⁹ ſi ſit fortis corrūpit olfatū tanq̄3 ſenſus ſit q̄dā rō. i. q̄dā pportio. pportio autē corrumpit' in excellentijs ⁊ reſeruat' in medijs. vn̄ ⁊ delectabilia quidē ſūt ſincera ⁊ mixta entia ad rōnē. i. ad pportione3. quando eni3 ea que ſunt ſincera. i. pura ⁊ extrema ſi miſcent' ⁊ reducant' ad pportionē ſiūt

magis delectabilia ſenſui vt acutū aut dulce. aut ſalitum delectabilia: tunc ſupple ſunt quī ſunt mixta ⁊ redacta ad mediū. ideo ſubdit. ſiō aūt ꝙ mixtū eſt ſupple eſt qd delectabile: ⁊ ſimphonia magis eſt quid delectabile auditui ꝙ̄ acutū ⁊ graue: ⁊ calefactibile ⁊ frigefactibile. ſi miſceanť ⁊ reducanť ad mediū erūt delectabiliōes tactꝰ. ſed hec oīa ſic ſe hñt. q: ſenſus eſt q̄dā rō. i. q̄dā ꝓportio. excellentie aūt ſenſibiliū ꝯtriſtāt aut corrūpūt ſenſuꝫ: ⁊ ſenſus contriſtanť aut corrūpunť per excellētias ſenſibiliū.

Dubitaret forte aliqs. vtruꝫ ſenſus ꝑticulares directe ꝑcipiant actōes ſuas. ¶ Dōm ꝙ triplici via venari poſſumꝰ ſenſus ꝑticulares directe ⁊ in ſe actiōes ſuas nō ꝑcipe. pͥma via ſumiť ex eo ꝙ ſenſus eſt v̓tus mālis. ſcḋa ex eo ꝙ eſt extenſa extenſiōe organi. tertia ex eo ꝙ ē v̓tus paſſiua. pͥma via ſic pꝫ. q: oīs v̓tus mālis eſt īpreſſa māe ⁊ eſt alligata māe: q̄re nō eſt libera. iō nō pōt ſe ſupra ſeipāꝫ cōuertere. virtus eniꝫ mālis nō hꝫ eē in ſe: ſꝫ in alio. ⁊ q: modꝰ agēdi dꝫ ſeq modū eſſendi: ſic v̓tꝰ mālis nō hꝫ eſſe in ſe. ſꝫ in alio: ita directe nō hꝫ actionē q̄ termineť ad ſe: ſꝫ ad aliḋ vt oculus videt alia ⁊ nō ſe: ⁊ olfatꝰ odorat alia ⁊ nō ſe. q̄re cū actiones ſenſuū ſint in ipſis ſenſibꝰ eē nō poſſet ꝙ ſenſus ꝑciperet actionē ſuā niſi libere ſe poſſꝫ ꝯuertere ſupra ſe: ⁊ niſi hr̄et actionē q̄ terminareť ad ipm vel ad ea q̄ ſūt in ipſo: qḋ v̓tuti māli directe: vt oñſuꝫ ē: nō pōt cōpetere. 2ª via ad oſtēdendū hoc idē ſumiť ex eo ꝙ ſenſus eſt v̓tus extēſa. nā vt ꝓbať in ꝓpōnibꝰ ꝓcli nullū extenſuꝫ eſt ad ſe cōuerſiuuꝫ. nā ſi extenſuꝫ ad ſe cōuertiť opꝫ ꝙ totū ꝯuertatur ad totū. q: ſi vna ps ꝯuertereť ad aliā nō eſſet ibi cōuerſio ad ſe: ſed ad aliud: ſꝫ ſi totū ꝯuertiť ad totū q̄lbet ps ꝯuertiť ad q̄ālibꝫ ꝑtē. ſed ſi q̄libꝫ ps ad aliā cōuertatur nō erit ibi diſtātia ꝑtiū: ſed ſi ꝑtes nō erūt diſtātes illud nō erit qd extenſum. dicere ḡ extenſuꝫ eē ad ſe ꝯuerſiuum eſt dicere extenſuꝫ nō eē extēſuꝫ. hec. n. videť eſſe via ꝓcli in libro de elemētatiōe theorica. vbi ꝓbat ꝙ ad ſe cōuerſiuuꝫ opꝫ eſſe icorporeū ⁊ inextenſum. 3ª via ſumitur ex eo ꝙ ſenſus eſt v̓tus paſſiua ⁊ ſentire ē quoddā pati. nā ſi ſentire eſt quoddā pati: ſicut ſēſus nō patiť a ſe: ſed ab alio: ita directe nō ſentit ſe nec ea q̄ ſunt in ſe. ſꝫ ſentit alia ⁊ ea q̄ ſunt in alio. nā ſi itellectꝰ eſt aliq̄ mō virtus paſſiua: non tñ eſt ſic paſſiua ſic̄ ſenſus: q: in ſenſu eſt aliq̄ mō v̓a paſſio cū excellētia ſenſibiliū corrūpat ſenſuꝫ: ñ āt eſt h̓ in itellectu. q: excellēs itelligibile ñ corrūpit itellꝫ. Rurſus itellꝯ eſt v̓tꝰ īmālis: ꝑp qḋ aliquo mō eſt liber et eſt ſupra ſe conuerſiuus qḋ ſenſui nō cōpetit.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtꝝ ſenſus ꝑticulares aliq̄ mō ꝑcipiāt ſe ſentire: vel vtꝝ ꝑ ꝑticulares ſenſus paſſimꝰ ꝑcipe aliq̄ mō nos ſentire. ¶ Dōꝫ ꝙ ſi ſenſus nō ꝑcipet niſi ea a qbus patiť: tūc cū ſenſus: vt dcm̄ eſt nō patiať a ſe: ſꝫ ab alio: nō poſſꝫ ꝑcipe ſe: nec ea q̄ ſūt ī ſe: ſꝫ ſolū ꝑciperet alia ⁊ q̄ ſūt ī alio. attū hec ꝓpō. ſenſus nō ꝑcipit niſi ea a qbꝰ patiť. nō ē ſine diſtictiōe ꝯcedēda. nā cū ſentire ſit quoddā pati planū ē ꝙ directe ⁊ in ſe ſenſus nō ꝑcipit niſi a qbꝰ patiť idirecte: tñ poſſumꝰ ꝑcipe ſenſu q̄ nihil in ſ̓ſuꝫ faciūt: vt viſu nō ſoluꝫ ꝑcipimꝰ lumē aut colorē: ſed ēt tenebrā: ⁊ auditu non ſolū ꝑcipimꝰ ſonū: ſꝫ ēt ſilentiū. cōſtat aūt ꝙ ſilentiū nihil fac̄ in auditu: ſꝫ cū nullū ſonū audimꝰ dicimꝰ nos ꝑcipere ſilētiū. nō ḡ ꝑcipiť ſilētiū ꝑ ſe: ſꝫ ꝑ ſonū. ḡ ſonꝰ ē iudex ſui ⁊ ſilentij: ſic̄ rectuꝫ eſt iudex ſui ⁊ obliq. alr̓ tñ ⁊ alr̓. q: ſonus ē iudex ſui ꝑ p̄ñtiā: cū aliqd operať i ſenſu: ſꝫ ē iudex ſilētij ꝑ abſentiā cū nihil opať i ſenſu. eodē mō ⁊ tenebra a viſu ꝑcipiť nō in ſe nec directe: ſꝫ cū lumē nō videmus. itaqꝫ ſic̄ nō in ſe nec directe poſſumꝰ ꝑ viſū ꝑcipe tenebrā: ⁊ ꝑ auditū ſilētiū: ſic aliq̄ mō: lꝫ ñ ī ſe nec directe: poſſumꝰ ꝑcipe ꝑ ſ̓ſus ꝑticulares actiōes eoꝝ. nā cū ꝑ viſū aliqñ videamꝰ viſibile. aliqñ v̓o nō: lꝫ ipāꝫ viſionē fcāꝫ ī viſu ꝑ ſe ⁊ directe nō poſſumꝰ ꝑcipe: attñ eo ipſo ꝙ ꝑ ipm iudicare poſſumꝰ: qñ aliqd videmꝰ. ⁊ qñ nihil videmꝰ: poſſumꝰ per ſenſū iudicare: qñ imutať a ſenſibili. ⁊ qñ nō imutať. ergo ipāꝫ imutationē ⁊ ipāꝫ actōeꝫ ſenſus poſſumꝰ aliq̄ mō ꝑcipere: lꝫ nō in ſe ⁊ directe. itellꝯ ḡ in h̓ a ſ̓ſu dr̓t. q: lꝫ itellꝯ ꝑ obm cog̃ſcat actū. cog̃ſcēdo tñ actū ꝑ obm. q: ē v̓tꝰ imālis ꝯuertit ſe ſupra ſe: ⁊ de ipā actiōe iudicat ſ̓ꝫ ꝙ ē aliqd in ſe. ita ꝙ ꝑ talē ꝯuerſionē ipā actio efficiť q̄dāmō obm itellꝯ: nūq̄ꝫ tñ actio ſenſibilꝯ efficiť obꝫ ſenſus. q: nūq̄ꝫ ſenſus ꝯuertit ſe ſupra ſe: nec nūq̄ꝫ ꝑt ꝑcipe actōeꝫ ſuā vt eſt aliqd in ſeipō: ſꝫ q: poſſumꝰ ꝑ viſū ꝑcipe ꝙ nihil videmus poſſumꝰ ꝑ viſū ꝑcipe ꝙ aliqd videmꝰ. ⁊ ſic poſſumꝰ ꝑ ſenſum cog̃ſcere qḋ nō imutať a ſenſibili: ſic poſſumꝰ ꝑ ſenſū cognoſcere qḋ imutať a ſenſibili. q̄ꝫtū ḡ ad aliqd ſilr̓ ē de viſu ꝓut ꝑcipit tenebrā: ⁊ de q̄libꝫ ſenſu ꝑticulari ꝓut ꝑcipit ꝑuationē ſui ſenſibilis. ⁊ ꝓut ꝑcipit ſuā imutationē vl̓ ſuā actionē. nā ſicut viſus nō ꝑcipit tenebrā: nec aliqs ſenſus ꝑticularis percipit ꝑuationē obi ſui in ſe ⁊ directe. ſed idirecte ſic per nullū ſenſuꝫ ꝑticulareꝫ poſſumꝰ ꝑcipe ſuā imutationē vel ſuā actionē in ſe ⁊ directe: ſꝫ idirecte.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtrū aliqs ſenſus ꝑcipiat imutatiōes vl̓ actiones ſenſuū particulariū in ſe ⁊ directe. ¶ Dōm ꝙ vt pꝫ ꝑ habita. q: ſenſus eſt v̓tꝰ paſſiua ⁊ ſentire ē q̄ddā pati ſ̓ſus directe ⁊ in ſe nō ꝑcipit niſi illud a q̄ patiť. ⁊ illud a q̄ imutať. q̄rere ḡ vtrū ſit aliqs ſenſus q directe cog̃ſcat actōes ⁊ imutatiōes factas in ſenſibꝰ ꝑticularibꝰ ē q̄rere vtrū ſit aliqs ſenſus q patiať ⁊ imuteť ab imutatiōe fcā in ꝑticularibꝰ ſenſibꝰ. ⁊ q: hꝰ ē cōis ſenſus. iō cōis ſenſus directe ꝑcipit imutatiōes fcās in ꝑticularibꝰ ſenſibꝰ. ⁊ q: ex h̓ ſenſus videt. q: imutať ab exteriori obo q pōt ꝑcipe imutationē factā in viſu: pōt ꝑcipe ipāꝫ viſionē ⁊ ipāꝫ actionem viſus: ⁊ q pōt ꝑcipe imutatiōes factas in oībꝰ ſenſibꝰ pōt ꝑcipere actiōes oīuꝫ ſenſuuꝫ. ⁊ q: h̓ pōt ſenſus cōis. iō ipſe directe ⁊ in ſe ꝑcipit actōes oīuꝫ ꝑticulariū ſenſuū. debemus. n. ſic imagiari ꝙ ſi radij ſolares ꝑciderēt in aquā ⁊ a ſplēdore in aq̄ gñareť ſplēdor in pariete: poſtea a ſpēdore in pariete fieret ſplēdor in oculo ſi paries ſentiret nō ꝑciperet directe ſplēdorē fcm̄ in ſe ipō: ſꝫ fcm̄ ī aq̄. q: nō imutareť neqꝫ patereť a ſe ipō fcō ſplēdido: ſꝫ imutareť ⁊ patereť ab aq̄ ſplēdēte: oculus tñ directe ꝑcipet ſplēdorē fcm̄ in pariete. q: imutareť ⁊ patereť a pariete ſplēdido. ſic q: ſenſibilia exteriora imutāt ſenſus ꝑticulares. ſēſus v̓o ꝑticulares imutati imutāt ſenſū cōeꝫ: ſenſus cōis directe ꝑcipit imutatōes fcās in ſenſibꝰ particularibꝰ: a qbꝰ imutať ⁊ potiť: ⁊ ſenſus ꝑticulares directe ꝑcipiūt oba exteriora a quibus imutantur ⁊ patiuntur.

Alterius forte dubitaret aliqs quō ꝑ lr̃am ſupius additā ſoluať qō ꝓpoſita. videlꝫ an ſ̓ſus ſentiāt ſe ſentire. ¶ Dōꝫ ꝙ vt pꝫ ꝑ hita actionē alicꝰ ſ̓ſus ꝑticularis: vtputa actionē viſus ſiue viſionē ꝑcipimꝰ directe ⁊ idirecte. directe qdē ꝑ ſenſū cōem. idirecte v̓o per ipm viſuꝫ ſiue ꝑ ipꝫ ſenſuꝫ ꝑticulareꝫ. nā ipſe viſus ꝑcipit actionē ſuā quodāmō: ſic̄ percipit tenebrā. ⁊ dico q̄dāmō q: lꝫ nō ſit ibi plena ſilr̓itudo: ē tñ ibi ſilr̓e q̄ꝫtuꝫ ad h̓: q: ſic̄ viſus nō percipit tenebrā in ſe ⁊ directe: ita nec actionem ſuā in ſe ⁊ directe pōt percipere. ſꝫ ſenſus cōis percipit eā in ſe ⁊ directe. eſt eniꝫ ibi hic hꝰ ꝓceſſus: vt pꝫ per habita. q: paries coloratus colorat viſum. viſus autē coloratꝰ ⁊ imutatus a pariete quodāmō colorat ⁊ imutat ſenſum cōeꝫ. ergo q: viſio eſt quodāmodo colorata ⁊ imutat ſenſuꝫ cōeꝫ: ſenſus cōis pōt directe viſioneꝫ percipere: ſ̓m h̓ ergo danť due ſolutiones in littera. quaruꝫ vna eſt ꝙ viſu nō ſolū diſcernimꝰ lumē: ſꝫ etiā tenebrā. ⁊ hec ſolo deſeruit ꝓut ſenſus ꝑticulares cognoſcūt actiōes ſuas indi-

recte sicut visu cognoscit tenebra. alia solutio est q visio e quodamo colorata. et h deservit put sensus cois directe cognoscit hz actione et imutatione. na io sensus cois directe cognoscit ea. qz visus coloratus et imutatus a pariete: vt dictu est quodamo colorat et imutat sensuz coem. Luz ergo qrit p qd pcipimus actiones sensuu pticulariu: vt per qd videmus nos videre et audimus nos audire dici dz q hoc cognoscimus per ipsos sensus pticulares idirecte. et ad hoc deservit solutio pma. et et hoc idez cognoscim per ipm sensum coem directe. et ad hoc deservit solo scda.

Com. 144. Unusquisqz qdem igitur sensus subiectiue sensibile est: qui e in sensitiuo inquatuz sensitiuum: et discernit subiecti sensibilis differetias: vt albuz quidem et nigrum visus: dulce vero et amarz gustus: silr autem se habet hoc et in alijs.

¶ Postq phs inquisiuit quo pcipimus actionez sensuum particulariu ex qua ingsitione aliquo mo pot nobis innotescere na sensus cois. in parte ista plenius iuestigat nam huius sensus ex dria obiectoz. ¶ Ad cuius euidentia sciendum q aliqua driaz obiectoz possunt pcipere sensus pticulares aliqua vero no possunt. na dria illa q non excedit genus ppry obiecti vt dria albi et nigri q no excedit genus coloris pt percipi a visu. dria amari et dulcis q no excedit genus saporis pot percipi a gustu: sed dria albi et dulcis q excedit obm cuiuslibet sensus pticularis a nullo tali sensu pot cognosci. sic et driam diuersoru obiectoz particularinz nullus sensus pticularis pot pcipere. duo ergo facit. qz pmo ppanit driam illa qua possut sensus porticulares percipere. scdo ex dria qua no possunt percipe inuestigat nam sensus cois ibi (Qm aut et albu) dicit g q vnusqsqz qdez igit sensus qui est in sensitiuo. i. in pprio organo inquantu est sensitiuu. i. iquatu est hz. vnusquisqz qdem igr talis sensus est subiecti. i. obiecti sensibil. respicit. n. vnusquisqz talis sensus aliqd ppriu obm sensibile: et discernit driam illius sensibilis subiecti. i. obiecti vt visus qde discernit albu et nigru. gustus vo dulce et amaruz. silr aut hoc se hz et in alys. qz vnusquisqz sensus exns in suo organo pcipit drias sui ppry obiecti. ¶ Notadu aut q sensus di ee in sensitiuo siue in organo inquatu est sensitiuu. qz ipz sensitiuu. i. ipm organu est ppriu sensus subm.

¶ Dubitaret forte aliqs. qz videt falsuz esse q vnusquisqz sensus percipiat drias sui ppry subi. qz vel accipit hic subm p organo in q est sensus: siue p obo. si aut accipiat p organo: tuc veru e q ipm organu est subm sensus: tn no est vez q sensus pcipiat drias ppry organi. na si sensus no pt iudicare de sensibili posito supra ipz: multo minus poterit iudicare de ipo organo in quo existit. nam pximius est organu sensui q esset sensibile positu supra ipz. Amplius hac eade rone possumus expssius declarare. na sensus nihil pcipit sine medio de eo aut qd imediate piungit sensui sensus directe iudicare no pot. cu g ma imediate piungat forme: et qdlz subz sue pfectioni. qz semp potetia imediate piugit actui: organu in q fundat sensus tanq pps p feclo i pprio susceptibili directe a sensu pcipi no poterit. no g pot itelligi qd dcm est de organo: vt dicat pcipere sensus drias ppry subi. qz pcipiat drias ppry organi. ¶ Rursus no pot h itelligi de obo vt dicat sesus pcipe drias ppry subi. qz pcipiat drias ppry obi. qz licet tales drias pcipiat: tn ipm obz vt videt no pot dici subm sensus: imo magis ecouerso sensus dz dici subm obi. na semp patiens subycit ageti no ecouerso. qre cu obz agat in sensu no ecouerso: magis sensus subycit obo q ecouerso. ¶ Dom q h subm accipit p obto. dr n. sensus pcipe drias ppry subi. qz pcipit drias ppry obi. dr aut ppriu obm hre rone subi pper duo. pmo pp actione ipsius sensus. 2o pp modu recipiedi eius. pma via sic pz. na sensus cu hoc q potit ab obiecto: et p hoc q imutat ab eo: hz iudicare de ipso. g aliquo mo plus dicit sentire obm q pati et imutari ab ipso. na et aer patit et imutatur ab odore: no tn dr odorez sentire. qz n hz iudicare de ipso. et qz semp ea q spectat ad iudiciu alicuius drnr esse suba illi ipm obm dr esse subm sensus inqtu de ipso obto sensus iudicat. sic g est subm in scia illud circa qd vsat psideratio et iudiciuz scie: sic ipz obm pot quodamo dici subm eius. qz circa ipm vsat psideratio et iudiciu ipsius sensus. posset et adhuc addici 2a via ex pte modi recipiedi. na cu forma beat ee in obo magis maliter. i sensu vo magis spualiter. qz bntia ee magis male quodamo subyciunt bntib esse magis spuale: dr obm esse subz sensus. qz forma et spes vt e in obo: bz esse melius q in sensu. pma tn via magis est ad ppositum. Qd vo obyciebat qz patiens subycit ageti. pz q sentire plus dicit q pati vel imutari ab obo. naz sentire vltra hz imutatione i portat iudiciu qd hz sensus de re sensibili rone cuius ipm obm quodamo dici pot subm: vt p habita e manifestuz. ex h g pz q organu est subm sensus: et et obz e quodamo subm sensitiuu. tn alr et alr. qz organu dr esse subz. qz in eo fundat sensus tanq in pprio susceptiuo: sz obm pot quodamo dici subm sensus. qz subycit iudicio eius. et qz circa ipz negociatur sensus: sicut iudicans negociat circa id de quo iudicat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qm aut et albuz et dulce. et vnuqdqz sensibiliuz ad vnuquodqz pparado discernimus: et sentimus: qz differut: necesse est igit sensu: sensibilia. n. sunt. Co. 145. ¶ Quare manifestum qm caro no est vltimum sensitiuu. ¶ Necesse enim esset tangens ipsum discernens discernere. Co. 146.

¶ Posita differetia ad qua possunt attingere sensus particulares h ex differetia ad qua no possunt attingere inuestigat esse aliquez vlteriorez sensum qui dicit cois sensus: et est super omnes particulares sensus: circa qd tria facit. pmo qd dictu est. scda intiestigat quasdam coditoes huius sensus. tertio mouet quada dubitatione circa determinata. scda ibi (Neqz vtiqz) tertia ibi (At vero ipossibile e) Dicit ergo. quonia aut albu et dulce et vnuquodqz sensibiliuz quo differt ad vnuquodqz sensibile discernimus quodam. i. quada virtute et sentimus. qz differunt. necesse e sensu aliquo h sentire. qz talia sensibilia sunt. qre et manifestum est: qm caro no est vltimu sensitiuu. i. no est illud ad qd stat vltimum iudiciuz de sensibilibus. nec est illud qd pot hanc driam discernere. qz tunc necesse esset ipm sensitiuum tactus per carne tangens hec sensibilia discernes discernere inter ea: et tunc supplenda est ratio q si organum tactus non est vltimum sensitiuuz: nec etiaz aliquis alius sensus particularis potest dici vltimus sensus: sed oz date aliquem vlteriorem sensum super omnes particulares sensus: qui dicit comunis sensus. ¶ Notandum aut q sensus comunis est quodamodo terminus omniuz sensuum porticularium. qz imutationes facte in omnibus sensibus porticularibus terminant ad ipsum. et quia terminus habet ratione vltimi: pot sensus comunis dici quodammodo vltimum sensitiuuz. ¶ Notandu etiam vim ronis phi in hoc cosistere q si dulce et albu sut sensibilia: oz q driaz dulcis et albi pcipiamus p aliquez sensuz: sz nullus sensus pticularis pt pcipe dria dulcis et albi: nec aliqs sensus pticularis pot discernere driaz cuiuslz obi sensibilis ad qdlz obz sensibile. g est date aliqué vlterioré sensu vt sensum coem per quem has drias possumus cognoscere.

¶ Notandū etiā rōnem phi eſſe per locū a maiori. naz ſi aliquis particularis ſenſus poſſet ꝑcipere dr̄iaz dulcis et albi: ⁊ dr̄iaz cuiuſlibz obi ſenſibilis ad q̄dlibet obm̄ ſenſibile maxīe hoc faceret tact⁹ qui quodāmō eſt fundamētuz oīum ſenſuū. ſm̄ hoc ergo tact⁹ per carnē hec oīa ſenſibilia attingēs ſtatim diſcernere poſſet dr̄iaz inter ea. ſz hoc videmus eſſe falſuz. q2 nec per carnē nec per tactum poſſum⁹ percipere dr̄iaz dulcis ⁊ albi: nec dr̄iaz cuiuſlibz obiecti ſenſibilis ad obiectū q̄dlibz ſenſibile. ergo caro .i. tactus nō eſt vltimū ſenſitiuū vel nō eſt vltim⁹ ſenſus. ſz opz dare aliquē vlteriorē ſenſuz vt ſenſuz cōem per quē tales dr̄ias diſcernamus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Neq3 vtiq3 ſeparatis ꝯtingit diſcernere: ꝙ alterum ſit dulce ab albo: ſed oportet aliquo vno vtraq3 manifeſta eſſe: ſic .n. ⁊ ſi hoc q̄dē ego: illud aūt tu ſentis: manifeſtū vtiq3 erit: q̄m altera adinuicē ſunt. Oz aūt vnū dicere q̄m alterū. Alterū .n. dulce ab albo. Dicit ergo idē. Quare ſicut dicit ita ⁊ intelligit ⁊ ſentit. Q2 igit̄ nō poſſe ſeparatis iudicare ſeparata palam.

¶ Inueſtigat quaſdaz cōditiones ipſius ſenſus cōis. circa q̄d duo facit ſm̄ ꝙ duas tales cōditiōes īueſtigat. naz primo īueſtigat ⁊ oſtēdit ꝙ ſenſus cōis eſt v̄tus vna nō ſeparata. 2° īueſtigat ⁊ oſtēdit ꝙ in vno tp̄e nō ſeparato: ſed ſil' percipit ⁊ iudicat dr̄iaz obiectoꝝ ibi (Qd̄ aūt neq3 in ſeparato) Dicit ergo ꝙ neq3 vtiq3 ſeparatis .i. per ſeparatas v̄tutes. vel vt hz alia lr̄a neq3 vtiq3 ſeparatiz cōtingit diſcernere ꝙ alterū ſit dulce ab albo. ſz opz vno aliquo .i. vna aliq̄ v̄tute vtraq3 manifeſta eſſe. ſic .n. eēt ſi per alteras v̄tutes ꝑciperem⁹ albū ⁊ dulce: ſicut ſi q̄dez ego ſentio. h̄ .i. dulce illud aūt .i. albū tu ſentis: manifeſtuz vtiq3 erit: q̄m altera ſunt adinuicē dulce ⁊ albū. q2 alr̄ patior ego a dulci. ⁊ alr̄ tu ab albo. planū eſt ꝗ hec ēē altera: ſed non erit nota iſta alteritas: nec iſta diuerſitas niſi vn⁹ aliq̄s ſenſus coḡſcat vtraq3: ideo ſubdit. opz aūt vnū ⁊ eundē dicere: q̄m alterū enim eſſe dulce ab albo idem dicit. q̄re ſicut dicit ſic ⁊ intelligit ⁊ ſentit. naz iſtud dicere ꝓcedit ex aliqua apprehēſione īteriori. ſi ergo nō eſt nota dr̄ia dulcis ⁊ albi niſi vn⁹ cognoſcat ⁊ vnus dicat talē dr̄iam. q2 iſtud dicere ꝓcedit ex aliqua apph̄enſiōe interiori opz ipaz virtutē interiorē apph̄endentē hanc dr̄iaz eſſe vnā. ⁊ q2 ſenſus cōis apph̄ēdit hanc dr̄iam. ergo ſenſus cōis eſt vna v̄tus. iō cōcludit ꝙ q̄dem igit̄ nō poſſibile ſit iudicare ſeparatis .i. per v̄tutes ſeparatas eſſe ſeparata .i. eſſe diſtincta dulce ⁊ album palam ſuple eſt per iam dicta.

Dubitaret forte aliq̄s. q2 nō videt̄ rō phi bona eſſe. q2 nō eſt ſile de duobus hoībus cognoſcentib⁹ dulce ⁊ albū: ⁊ de vno ⁊ eodez homīe per diuerſas v̄tutes cognoſcēte vtrūq3. nā ſi vnus hō cognoſceret dulce ⁊ alius cognoſceret album ⁊ nō eēt tertius hō q̄ cognoſceret vtraq3 licz aliud eēt dulce ab albo: iſta tn̄ alietas eſſet ignota ⁊ nō eēt ſcita: attamē ſi vn⁹ hō per vnā virtutez vel per vnū ſenſum cognoſcit album: ⁊ per aliuz ſenſum cognoſcit dulce: poſtq3 eſt vnus hō vel vna aīa cognoſcens vtraq3 q̄ntūcūq3 h̄ ſit ꝑ varias v̄tutes videt̄ ꝙ ſatis ſit nota dr̄ia inter vtrūq3: nec ꝓpter h̄ vt videtur opz ponere vlteriorē virtutez. ¶ Dōm ꝙ ſile phi ſufficiēs eſt vt ad ꝓpoſitū ſpectat. ¶ Ad cui⁹ euidentiaz ſciendū ꝙ a ſubā aīe imediate nō egredit̄ aliq̄ actio: nec aliquis mot⁹ nec aliqua cognitio niſi mediāte aliqua v̄tute. vñ aīa nō eſt imediatū ſentiens: ſed eſt p̄mū ſentiens. vt ſuperi⁹ dicebat̄. ſentit .n. aīa mediante aliqua potentia ſenſitiua: ita ꝙ ſentire egredit̄ ab aīa p̄ncipaliter: ſed a potentia illa egredit̄ ꝓxime ⁊ imediate. ſi ergo aīa per vnū ſenſum cognoſceret dulce: vt per guſtū. ⁊ per aliū ſenſum cognoſceret albuz vt per viſum. ⁊ nō eēt vnus aliq̄s alius ſenſus cōis per quē cognoſceret vtrūq3 ignota eſſet dr̄ia vtriuſq3. q̄ntum ergo ad hoc ſile eſt ſicut ſi diuerſi hoīes cognoſcerent illa ⁊ nō eēt aliquis vn⁹ hō qui cognoſceret vtrūq3. nā ſi aīa cognoſcat dr̄iam īter albū ⁊ dulce. planū eſt ꝙ nō cognoſcit dr̄iam illā per viſuz. q2 viſus per ſe nō apprehēdit dulce nec cognoſcit eam per guſtū. q2 guſt⁹ ꝑ ſe nō apph̄ēdit albū: vel igit̄ oportebit dicere ꝙ cognitio dr̄ie hui⁹ vel ꝙ iudiciū de hac dr̄ia immediate ꝓcedit a ſubā anime abſq3 aliq̄ alia virtute: q̄d eſt īpoſſibile. vel oz dicere ꝙ anima habeat aliquā vnā cōem virtutē vel aliquem vnū cōem ſenſum cognoſcentē vtraq3. itaq3 eo ipo ꝙ cognoſcimus dr̄iam albi ⁊ dulcis: ⁊ eo ipſo ꝙ cognoſcimus dr̄iaz inter diuerſa obiecta diuerſoꝝ ſenſuū particulariuz: opz ponere aliquē cōem ſenſum: ⁊ oz dicere ꝙ ille cōmunis ſenſus ſit virtus vna nō ſeparata: q̄d ꝓbare volebamus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qd̄ aūt neq3 in ſeparato tp̄e hic habitū ē: ſic .n. idē dicit ꝙ alterū bonū ⁊ malū: ſic ⁊ q̄n alteruz dicit: q̄m .n. alterū nūc ⁊ alterū nō ſm̄ accidēs ipm̄ q̄n. Dico aūt puta cum nūc dico: q̄m alterum nō tn̄ q̄m nūc alteruz. Sed ſic dicit ⁊ nūc: ⁊ q̄m nunc ſimul ergo. Quare inſeparabile ⁊ in inſeparabili tempore.

¶ Quia vt dicebat̄ duo declarāda erāt de ſenſu cōi. videlicet ꝙ eſt virtus nō ſeparata ⁊ ꝙ iudicat in tēpore nō ſeparato: ideo declarato p̄mo hic declarat 2m dicēs. q̄m aūt neq3 in ſeparato tp̄e hoc iudicat hinc ſuple eſt manifeſtū. q2 ſicidez .i. ſicut eadē virtus dicit ꝙ alterū eſt bonum ⁊ malum: vel ꝙ alterū eſt dulce ⁊ albū. ſic ⁊ q̄n dicit alterū. q̄n eniz alterū nūc eſt alterū ſuple eſt. ⁊ q2 in illo inſtāti ⁊ in illo tēpore in quo dicit̄ eſſe alteruz tūc eſt ⁊ alterū non ſm̄ accidēs accipit̄ ipm̄ q̄n .i. ipm̄ tp̄s. nam tūc acciperet̄ q̄n ſz accidens q̄n illud tp̄s. ⁊ illud q̄n in quo hic diceret referret̄ ad dicentē nō ad rem dictā. ideo ſubdit. dico autē puta nūc. dico q̄m alterū. nō tn̄ q̄m nunc eſt alterū: ſz ſic dicit ⁊ nūc alterum: ⁊ q̄m nunc alterū. ⁊ q2 illud q̄n nō refertur ad dicentē ⁊ nō accipit̄ per accn̄s vt ꝙ dicat nunc alteruz: ſz nūc dicat nūc eſſe alterū: imo refert̄ ad rē dictā vt q2 nō ſolū nunc dicit alterū. ſed ēt nunc dicit ⁊ alteruz oz iō ꝙ ſimul apprehēdat vtrūq3. iō cōcludit. ſimul ergo ſuple apprehēdit vtrūq3. q̄re inſeparabile .i. vna īſeparabilis virtus ⁊ tēpore īſeparabili .i. nō ſeparabili .i. ſimul ⁊ in eodem tempore ſuple iudicat de vtroq3.

Dubitaret forte aliquis quō illud q̄n ⁊ illud tp̄s in quo ſenſus cōis dicit album eſſe aliud a dulci: vel q̄dlibet aliud ſenſibile dicit eſſe differens ab alio nō accipit̄ ſm̄ accidens. ¶ Dōm ꝙ hoc dupl̄r pōt exponi: q̄rum vna expoſitio tacta eſt in lr̄a ad quā videt̄ ꝯclinare themiſtius. alia ē expoſitio quā videtur tangere cōmentator. vno eni mō reſpectu alienantis rerū pōt ſumi tp̄s per accn̄s: q̄n illud tp̄us nō refertur ad res alias. ſed ad dicentē. naz ſi ꝓferat̄ h̄ ꝓpoſitio. ſor. dicit nūc eſſe aliud dulce ab albo: ly nūc pōt ꝯponi cuz ly dicit vl' cū ly eſſe. nā ſi cōponat̄ cū ly dicit tunc eſt ſenſus dicit nūc .i. nūc loquit̄ de illa alienātē. ſz ſi cōponat̄ cuz ly eſſe tūc eſt ſenſus ꝙ nūc ſit illa alienitas. aliud eſt .n. nunc loq̄ de alienitate: ⁊ aliud nūc alienitatē eſſe. accidit enim rebus alijs ꝙ quis nūc loquat̄ de alietate earum. ergo ſi illud quādo vel illō tp̄s refert̄ ad dicentē accipit̄ per accidens reſpectu rerū: ſed ſi refert̄ ad res dictas: tūc accipit̄ per ſe reſpectu earū. ¶ Hoc viſo ſciēdū ꝙ ſi q̄s hodie videret ſortem albū: ⁊ cras videret platonē nigrum bene

poſſet nūc loq̄ de alteritate ⁊ de diſſimilitudine platonis ad ſortē: tñ non poſſet dicere ꝙ nūc plato eēt diſſil'is a ſorte: q2 cū nō appħēdat eos ſil' poſſet illo tp̄e intermedio alter mutare colorē: ⁊ ſic nō eſſet diſſil'is: ſ3 ſimilis. itaq3 poſſu3 nūc loq̄ de alteritate ſocratis ⁊ platonis: dato ꝙ ſil' nō apprehēdā vtrūq3: ſed ſi ly nūc nō referr̄ ad dicētem: ſed ad res dictas: vt nō q2 dico nūc: ſed q2 dico eē nūc ſoz. diſſile3 platoni: o3 ꝙ ſil' apprehēdā ſoz. ⁊ platonē: q2 non poſſet ꝟe dicere ꝙ ſoz. eſſet nūc diſſil'is a platone niſi ſiml' appħēderem vtrūq3: q2 ſi appħēderē eos ſucceſſiue forte fieret immutatio i altero coꝝ: ⁊ tūc qñ dicerē eos eē diſſil'es ꝑpter mutationē factā nō eēnt diſſil'es: ſ3 ſil'es. eſt ḡ intētio phi ꝙ ꝑ ſenſum cōem nō ſolū poſſum⁹ dicere albu3 eſſe differens adulti: ita ꝙ ly nūc referat̄ ad dicere vel ad dicētē ⁊ accipiat̄ ꝑ accñs: ſed ēt ꝑ ſenſum cōem poſſumus dicere: nūc talē d'ria3: ita ꝙ ly nūc referat̄ ad ipm eſſe: ⁊ ad ipſas res differētes ⁊ accipiat̄ ꝑ ſe: imo ſm ipm ly nūc pōt determinare vtrūq3. videl3 tā dicere q̄3 eſſe vel tā dicētē q̄3 res ipſas: nā per ſenſum cōem poſſum nūc dicere vel nūc loq̄ de alienitate dulcis ⁊ albi: ⁊ poſſum dicere ꝙ nunc ſit illa alienitas: ſed ego nō poſſem recte dicere ꝙ albū eſſet nūc aliō a dulci niſi nūc ⁊ ſil' appħēderē vtrūq3. ḡ ſenſus cōis per quē h' iudico ſil' appħēdit vtrūq3: ideo phs ꝯcludit ꝙ ſic dicit nūc ꝙ eſt aliud: ⁊ dicit qñ nunc eſt aliud: ita ꝙ ly nūc determiat ly dicere ⁊ determiat ly eſſe: ⁊ q2 h' nō poſſet eē niſi ſil' appħēderē vtrūq3: ideo ſubdit ꝙ ſil' ḡ ſupple appħēdit vtrūq3. Cōmētator aūt vr̄ alr̄ exponere textum iſtū. ¶ Ad cuius euidētiā ſciendū ꝙ ſic aliq̄ pñt eſſe ſil' in loco: ita pñt eſſe ſil' in tp̄e: locus aūt duplex eſt. ꝓprius ⁊ cōmunis: in loco aūt ꝓpo duo corpa nō pñt eſſe ſil': ſ3 in loco cōi multa corpa pñt ſimul eſſe: vt dicunt̄ plēs hoīes eē ſil' ſi ſint in eadē domo: vel ſi ſint ſibiīuicē ꝓping. ꝑ ſe ḡ illa ſunt in eodē loco que ſunt in eodē loco ꝓprio: ſed aliq̄ mō ⁊ quaſi per accñs ſunt in eodē loco: ⁊ ſunt ſil' ſm locū que ſunt in loco ꝓpinquo: ſic ꝑ ſe loq̄ndo illa ſunt ꝓpe in tp̄e q̄. ſunt in eodē tp̄e ſimplr̄: ſed illa ſunt aliq̄ modo ſil' in tp̄e q̄ ſibiīuicē q̄ſi īmediate ſuccedūt: vt ſi q̄ſi ſtatim poſt vnū fieret aliud: illa aliq̄ modo eſſent ſil' ſm tp̄e: poſſet ḡ q̄s dicere ꝙ ſenſus cōis ſil' appħēdit dulce ⁊ albū: q2 ſtatī poſt appħēſionē vnius appħēdit aliō. appħēſio ḡ huius ⁊ illi⁹ eſſet in eodē tp̄e: non per ſe: ſed q̄ſi per accñs. ¶ Ad hoc ḡ excludēdū ait phs ꝙ in eodē qñ ⁊ in eodē tp̄e ꝑ ſe: appħēdit ſīſus cōis illa diuerſa: q2 ꝑ h⁹ ſenſū nō ſolū nūc dicim⁹ vel nūc loq̄mur de tali diuerſitate: ſ3 ēt poſſumus dicere ꝙ nūc ſit talis diuerſitas: qō eſſe nō poſſ3 niſi ſil' ⁊ in eodē tempore per ſe: vel etiam in eodem nunc apprehenderemus illa. ¶ Deinde cum dicit.

Com. .147. ¶ At ꝟo impoſſibile eſt ſiml' ſm cōtrarios motus moueri idem: aut indiuiſibile: ⁊ indiuiſibili tp̄e: ſi enim dulce ſit mouet ſenſu3: aut itellectum: amarū aūt cōtrarie: ⁊ albū aliter.

¶ Mouet quādā q̄ōnē circa p̄tacta: circa qō duo facit: q̄a ꝑ mouet h⁹ q̄ōnē. 2° ſoluit eam ibi. (Ergo ſil' q̄dē). dicit ḡ at ꝟo ipoſ'e ſimul ſm ꝯrios mot⁹ moueri: idē aūt indiuiſibile: ⁊ indiuiſibili tp̄e. nam ſi dulce ſit mouet ſenſum cōe3 aut ītellectū: amaꝝ autē mouet ipm ꝯrie: ⁊ album mouet ipm alr̄ q̄3 dulce: vel amaꝝ cū ipoſ'e ſit idē idiuiſibile in tēpore nō diuiſibili moueri tot diuerſis motib⁹: ipoſ'e eſt ꝙ ſenſus cōis ſil' moueat̄ ab oībus iſtis: ⁊ ꝙ ſimul appħēdat oīa iſta: qō ē cōtra determiata. ¶ Notādū aūt ph3 in hoc cap'lo ſepe cū noīauit ſenſum noīauit ⁊ itell'm: cui⁹ duplex pōt eſſe ratio: quaꝝ vna eſt ꝙ tam per ſenſum cōem q̄3 ꝑ intellectū poſſumus cognoſcere h⁹ differētiam diuerſoꝝ oboꝝ: ideo hic ſimul loq̄t̄ de vtroq3 vel poſſumus dicere ꝙ nōdū plene viſa eſt differētia iter ſenſum ⁊ itellectum: ſed hec differētia plenius habebit̄ in ſequenti cap'lo: ideo nunc quo ad differētiā quodāmodo indiſtincte loquit̄ de vtroq3. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ergo ſimul quidē ⁊ numero indiuiſibile: ⁊ inſeparabile qō iudicat ſm eſſe autem ſeparatum. Eſt igit̄ quodāmodo qō diuiſibile diuiſa ſentit: eſt autem quod indiuiſibile: ſm eſſe quidem enim diuiſibile: loco autem ⁊ numero indiuiſibile.

¶ Soluit ad obiectionē factā: circa qō tria fac̄: q2 p̄mo ponit quādā ſol'onē calūnioſam. 2° obijcit ꝯtra ſol'onē illa3. 3° ponit ſol'onē rectā. 2° ibi. (Aut nō poſſibile) 3° ibi (Sed ſicut ꝙ vocāt) dicit ḡ ſenſitiuū cōe qō iudicat de omni h⁹ differētia ſimul q̄dē in numero eſt idiuiſibile ⁊ iſepabile: ſed rōne ⁊ ſm eſſe ſeparatu3. ideo ſubdit: ꝙ eſt quodāmō diuiſibile illud qō ſentit diuiſa. ⁊ eſt aūt q̄d idiuiſibile: q̄s ſm eſſe quidē. i. ſm rōnē eſt diuiſibile loco ⁊ numero indiuiſibile. ¶ Notādū aūt ſol'onē hāc in hoc cōſiſtere ꝙ ſenſus cōis: l3 ſit vnus ſubō ⁊ loco: eſt tñ plura ſm eē ⁊ rōnē: ſm hoc ḡ ſenſus cōis eſt vnus m̄aliter: ſed eſt plura formaliter: ⁊ q2 eſt aliquo mō plura pōt ſimul moueri ꝯrijs motib⁹ ⁊ ſimul appħēdere diuerſa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aut non poſſibile: potētia quidē eni3 idem ⁊ Cō. 148. indiuiſibile cōtraria: ſm eſſe autem non: ſed in operari diuiſibile: ⁊ impoſſibile eſt albū ⁊ nigrū eſſe ſimul. Quare neq3 ſpēs pati ipſoꝝ: ſ3 huiuſmodi eſt ſenſus: ⁊ intelligentia.

¶ Obijcit ꝯtra ſolutionē datā dicēs: aut non poſſibile ſup. eſt ꝙ ſenſus cōis actu moueat̄ ꝯrijs motibus: ſi ſit indiuiſibile: q2 potētia quidē idē ⁊ indiuiſibile ꝯria: q2 idem pōt moueri ꝯrijs motibus: ſm eſſe aūt. i. ſm actū: ſupple non mouet̄ idem ꝯrijs motibus: ſed in operari. i. ſm actum ꝙ ſupple mouet̄ ꝯrijs motibus diuiſibile o3 eſſe. ⁊ ſubdit ꝙ impoſſibile eſt albū ⁊ nigrū eſſe ſimul: quare neq3 poſſibile eſt pati ſimul ſpēs ipſoꝝ: ſed h⁹ eſt ſenſus ⁊ intelligētia ꝙ ſimul patit̄ ⁊ recipit actu ſpecies ipſoꝝ. ergo nō eſt vn⁹ ⁊ indiuiſibilis vt p̄fata ſol'o p̄tēdebat. ¶ Deīn cum dicit.

¶ Sed ſicut qō vocāt quidā punctū: aut vnu3 Cō. 149 aut duo: ſic ⁊ indiuiſibile: ſm ꝙ quidem igit̄ indiuiſibile vnū diſcernēs eſt ⁊ ſimul: ſm ꝟo ꝙ diuiſibile bis vtit̄ eodē ſigno ſimul: inquantum quidē igit̄ pro duobus vtit̄ tertio duo iudicat: ⁊ ſeparata ſunt vt in ſeparato: inquātu3 vero vnū: vno ⁊ ſimul. De principio quidem igit̄ ſm ꝙ dicimus poſſe ſentire: aial determinatum ſit hoc modo.

¶ Dat ſolutionē rectam dicēs: ꝙ ſenſus cōis ſe habet quaſi pūctus: q2 ſicut pūctus pōt eſſe terminus diuerſaru3 linearu3: ſic ⁊ ſenſus cōis eſt illud ad qō terminant̄ diuerſi ſenſus particulares: quare ſicut pūctus eſt quodāmō vnus ⁊ quodāmodo duo: ſic ⁊ ſenſus cōmunis eſt aliquo modo vnus ⁊ aliquo modo plura. ideo ait: ꝙ ſicut illud qō q̄da3 vocāt punctū eſt aliquo modo vnū: ⁊ aliquo modo plura: ſic ⁊ ſenſus cōis eſt: aut vnū: aut duo: ⁊ ſic. i. vno modo eſt diuiſibile ſic. i. alio modo eſt indiuiſibile: ſm ꝙ quidē igit̄ eſt indiuiſibile: ⁊ ſm ꝙ quid eſt vnū: ſic eſt diſcernēs ⁊ iudicans ſimul: ſ3 ꝟo ꝙ eſt diuiſibile vtit̄ ſil' aliq̄s eode3 ſigno. i. eodē p̄ncipio ſenſitiuo bis: ſicut vtimur eodē pūcto bis. p'ut eſt terminus diuerſaꝝ linearu3. ideo ſubdit ꝙ inquantum quidē igit̄ vtit̄ q̄s illo termino. i. illo ſenſu pro duob⁹ iudicat duo ⁊ ſeparata ſunt que iudicat ⁊ ſeparato

modo iudicat de illis: inquantū vero eſt quid vnum iudicat vno modo ⁊ ſimul. ¶ Notādū aūt ꝙ ſenſum cōem apphendere diuerſa ſimul nō pōt eē niſi aliquo modo ſit plura: ⁊ ideo vel dicemus ꝙ ſenſus cōis ſit vnꝰ mālr ⁊ ſubo: ſ3 plura ſit formalr ⁊ ſm eſſe vt dicebat ſolō pma vł dicemꝰ ꝙ ſit vnus ſm ſe: ⁊ ſit plā ſm inſtrā: ⁊ ſm organa: vt innuit ħ ſolō ſecūda. acceptabilior eſt aūt 2ª ſolutio q̄ pma: qꝛ ſi poneremus ſenſum cōem plura formalr nō bn̄ poſſemus ſaluare quō iudicaret dr̄ia3 oboꝝ: qꝛ ſi eſſet ſenſus cōis diuerſi ſenſus formalr: ita ꝙ vnus ſenſus apphēderet vnu3 ſenſibile ⁊ alius aliud vel oporteret dare tertiū ſenſu3 apprehēdentē vtrūqꝫ: vel eēt ignota dr̄ia oboꝝ: vt ſupius dicebat. ꝙ ſi diceret ſenſum cōem nō ſic eſſe diuiſu3 formaliter: ita ꝙ realr ſit plēs ſenſus: ſed ſolū ſm aliquē modu3 itelligēdi eēt quodāmodo plura: tūc ꝯtra ħ vadit rō phi: qꝛ ſi ſolū ſm aliquē modū itelligēdi eēt plura quomō poſſet realr moueri ſil actu diuerſis actibꝰ vel motibꝰ non vr̄ poſſibile: ꝓpter qđ dicamꝰ ꝙ ſenſus cōis eſt vnus in ſe: ſed h3 diuerſa organa: qꝛ oēs ſenſus ꝑticulares ſunt q̄ſi organa hꝰ cōis ſenſus: ⁊ ꝓpter hāc diuerſitatē organoꝝ pōt eſſe terminus diuerſaꝝ imutationū: ſicut vnus pūctꝰ pōt eſſe terminus diuerſaꝝ lineaꝝ: ſenſus ḡ cōis eſt vnū ⁊ plura: inquātū eſt vnū iudicat ſimul dr̄ia3 oboꝝ: inquātū vero eſt plura ſm organa: vt inq̄ntū eſt terminus pluriū imutationum pōt varijs motibꝰ moueri. ¶ Notādū ēt ꝙ ſm themiſtiu3 pmus viſus nō eſt in pupilla: neqꝫ pmus auditus in auribꝰ: neqꝫ pmus guſtus in ligua: ſed oēs hi ſenſus q̄tum ad pncipale iudiciu3 ſunt in pmo ſenſitiuo. i. in ſenſu cōi. ḡ oēs hi ſenſus qnqꝫ vt themiſtius ait: q̄ſiū ad ſenſitiuos ſpūs deriuant ex vno fonte. nam ſpēs ſenſibiles ꝓcedunt a ſenſu cōi tanq̄ ex fonte ⁊ deriuant vſqꝫ ad ſenſus particulares tanq̄ ad quedā organa: dicit ēt idem themiſtius ꝙ hi qnqꝫ ſenſus ꝑticulares tenēt locū nunciaꝝ: ſed ſenſus cōis tenet locū regis: aut pncipis: multi ḡ ſunt nunciātes: nam per oēs hos qnqꝫ ſenſus q̄ſi per quedā organa denūciant ſſibilia ipſi ſenſui cōi: ſed ipe ſenſus cōis tanq̄ rex ⁊ pnceps iudicat de ipſis ſenſibilibꝰ nūciatis: ⁊ de imutationibꝰ factis i ſenſibꝰ. Ultimo epilogat circa determinata dicēs: qđ de pncipia: qdē igit ſm ꝙ dicimus aīal eſſe ſenſitiuū. i. aīal poſſe ſentire. i. de ipſo pncipio ſenſitiuo vł de ipſo ſenſu ſm quē ſentit aīal determinatu3 ſit hoc mō.

¶ Incipit expoſitio tertij libri de anima.

Cō. 150.

Quoniam aūt antiqui duabus differētijs diffiniūt maxime anima3: motu qui ſ3 locum: ⁊ in eo quod eſt intelligere: ⁊ diſcernere: ⁊ ſentire: conſiderandum eſt ſiqd interſit inter intelligere ⁊ ſentire: videtur autē ⁊ intelligere ⁊ ſape tanq̄ quoddam ſentire eſſe. in vtriſqꝫ. n. his aīa iudicat aliquid: ⁊ cognoſcit eorum que ſunt.

¶ Dubitat ab aliqbꝰ vbi incipiat tertius liber: vt ſupra dicebat: ⁊ q̄uis ħ q̄ſtio nō ſit multū ꝓficua: ſunt tn̄ de ħ diuerſe ſnīe vt dicebat. nā qdā icipiūt hūc tertiū in illo caº. Qm̄ aūt nō ſit ſenſus. ſed vt dicebat hec intitulatio nō videt rōnalis: nam in 2º libro determinat de ſenſu: in 3º vero de intellectu: in illo aūt caplō. nihil agit de itellectu. ſi aūt aliqua mentio ſit ibi de itellectu ħ eſt quodāmō ꝑ accñs vt inquātū nōdū oſtēſum erat quō intellꝰ differt a ſenſu. ¶ Uidere ḡ reſtat vtru3 liber tertius incipiat in ħ caplō vel in caplō illo. De ꝑte aūt aīe. ¶ Dicēdū ꝙ cū volēs determinare de intellectu debeat ipm ſeꝑare ab alijs vtutibus: ad tertiū libꝝ in quo determinat de itellectu ꝑtinet iſtud caplm in quo diſtinguit itellectꝰ a ſenſu, icipiēdo ergo hic tertiū libꝝ: dicamus ꝙ phs i hoc tertio: vult determinare de intellectu: circa qđ duo facit: qꝛ pmo ſeꝑat ⁊ diſtinguit itellectū a ſenſu ⁊ a fantaſia. 2º icipit determiare de ipſo itellectu ibi (De ꝑte aūt aīe) circa pmū duo facit. qꝛ pmo ſeꝑat intellectū a ſenſu. 2º determiat qd eſt fantaſia: ⁊ ſeꝑat intellectū a fantaſia: circa pmū duo facit. qꝛ primo ait: antiquos opinatos fuiſſe itellm eſſe ſenſum. 2º deſtruit opionē antiquoꝝ: ⁊ oſtēdit itellectū eē differētem a ſenſu ibi. (Et tn̄ oportuit) circa pmū q̄tuor facit ſm ꝙ q̄druplicter oſtēdit opinatos fuiſſe itellectū eē ſenſum. nā pº ħ oſtēdit ex differētijs aīaꝝ. 2º ex opione Empedo. 3º ex opione Homeri. 4º oñdit ħ idē ex modo cognoſcēdi quē dicebāt antiq hr̄e aīam. 2º ibi. (Et antiq). 3º ibi (Idē autē his). 4º ibi (Oēs. n. hi) dicit ḡ. qm̄ aūt maxime antiq diffiniūt. i. determināt ⁊ diſtinguūt aīam duabꝰ differentijs, videl3 motu ſm locu3: ⁊ in eo ꝙ eſt itelligere ⁊ diſcernere ⁊ ſentire: ⁊ ſubdit ꝙ vr̄ aūt itelligere ⁊ ſape eſſe tanq̄ quodam ſentire: qꝛ in vtriſqꝫ his. i. tam ꝑ intelligere q̄ per ſentire aīa iudicat ⁊ cognoſcit aliqd hoꝝ que ſūt. i. de entibꝰ. ¶ Notādū aūt ꝙ ſi aīa nō diſtinguit niſi duabꝰ differentijs. videl3 motu ⁊ cognitione: vt dicebāt antiq: ita ꝙ vna dr̄ia aīe ſumat ex eo qđ eſt pncipiu3 mouēdi: alia vero ex eo qđ eſt pncipiū cognoſcēdi. igit ſi nō ſūt niſi he due dr̄ie o3 oēm cognitionē aīe ꝑtinere ad vnū genus ⁊ eē quodāmō vnū: qꝛ ſi cognitiones anime eſſent plēs ⁊ diuerſe: differētie aīe eēnt plēs q̄ due: qꝛ vna eēt dr̄ia ꝓut aīa eſſet pncipium mouēdi: ſecūda eſſet ꝓut eſſet pncipiū cognoſcendi ſm cognitionē vnā. ⁊ tertia eſſet ꝓut eſſet pncipiū cognoſcendi ſm cognitionē aliā. igit ſi motus ſm locū non facit niſi vnam differētiā: ⁊ cognitio non facit niſi vnā differentiam: op3 ꝙ oīs cognitio aīe ſit quodāmodo vna cognitio: ⁊ qꝛ aīs cognoſcit per ſenſum: ⁊ per intellectū eadem erit cognitio ſenſitiua ⁊ intellectiua: ⁊ idem erit ſenſus qđ itellectus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et antiqui ſape ⁊ ſentire idem eſſe aiunt: ſicut Empedocles dixit ad pſens voluntas augetur ⁊ in hominibus ⁊ in alijs: vn̄ eis ſemꝑ ſapere altera preſtat.

¶ Oſtēdit hoc idē per opionē Empedo. dicēs: ꝙ ⁊ antiqui aiunt ide3 eſſe ſape ⁊ ſentire: ſicut Empedo. dixit: qui vult ꝙ ad pſens. i. ad pſens tēpus ⁊ ad pſentē horā volūtas augetur ⁊ in hoībꝰ ⁊ in alijs ſi alia ab hoīe habēt intellectu3: vnde eis tam hoībꝰ q̄ alijs ſuꝑ. diuerſitas tēporis vel horaru3 ſemꝑ pſtat ſapere altera. i. diuerſa: qꝛ ſm Empedo. ſm ꝙ diuerſificabat tēpus ⁊ hora: ſic diuerſificabat noſtrum ſape: ⁊ noſtrū intelligere: ſed hoc non eēt niſi intellectus eſſet ſenſus: ergo ex opinione Emped. p3 antiquos opinatos fuiſſe intellectū eſſe ſenſum. ¶ Notādum aūt ꝙ dubiū eſt apud quoſdā. vtru3 aliqua aīalia ab hoīe habeant intellectu3: hoc aūt cōſurgit ꝓpter duo. pmo ꝓpter ipſa corpora ſupceleſtia que ponunt animata. volūt eni3 quidā ꝙ ex corpore celi: ⁊ ex eius aīa fieret vnu3 ſm eſſe ita ꝙ celū eſſet aīal: ⁊ hoc vident ſonare verba Auicēne i metaphyſica ſua dicētis ꝙ celū eſt animal obediēs deo. ſecūdo hoc pōt cōtingere ꝓpter quedā alia aīalia: dicunt enim pigmei nō hoīes eſſe: ⁊ tamē dicunt hr̄e itellectū ab aliqbus. ideo phs hic ait: ꝙ in hoībus ⁊ in alijs animalibꝰ augetur voluntas ad pn̄s ſuꝑ. ſi aliqua alia animalia ab homine habeant intellectu3.

Dubitaret forte aliqs. vnde ſeqtur iſta cōcluſio ꝙ ſi volūtas hoīs auget ad pſens ꝙ intellectꝰ ſit ſenſus. ¶ Dicēdū ꝙ ſicut appetitus nālis ſeqtur formā nālē ſic appetitꝰ aīe ſeqtur formā apphēſam. nam ſicut ad forma3 grauis: ſeqtur inclinatio ad aliquē motū vt ad deorſum: ſic ad formā apphēſam ſe-

:quiṫ iclīatio ad aliquē motū vt ad fugā ſi illa forma app̄hēdaṫ ſub rōne nociui vel ad ꝓſecutionē ſi app̄hēdaṫ ſub rōne ꝓficui: ⁊ illa īclinatio ſequēs app̄hēſam formaʒ dicit̄ appetit⁹ anime. cū igiṫ duplex ſit cognitio: ſenſitiua. ſ. ⁊ intellectiua: vt ſupra dicebaṫ: duplex erit appetitus: ſenſitiuus. ſ. ⁊ intellectiuus: appetit⁹ aūt intellectiuus dr̄ voluntas: ⁊ q2 volūtas ſeqtur cognitionē intellectiuā: idē erit iudiciū de itellectu ⁊ volūtate: quare ſi volūtas eſt v̄tus organica ⁊ corporalis erit ⁊ ītellect⁹. dicere aūt ꝙ voluntas augeṫ ad p̄ſens tēpus: cum tēpus ſit paſſio motus celeſtis: eſt dicere ꝙ voluntas augeatur ⁊ minuaṫ ſm motum celeſtē. vel eſt dicere ꝙ volūtas ſit ſubiecta celeſti motui: ſʒ nihil directe ſubijciṫ celeſti motui: vel motui corporis alicuius niſi qḋ eſt qd corporale: erit igiṫ ſm hoc volūtas virtus corporalis ⁊ organica: ⁊ per ꝯñs ītellect⁹: erit etiā virtus corporalis ⁊ organica: ⁊ q2 tota differētia īter ītellectū ⁊ ſenſum eſt: q2 intellect⁹ nō eſt v̄tus organica: ſed ſenſus: q ponit intellectū virtutē organicā: dicit intellectū eſſe ſenſum. dicēs ergo ꝙ voluntas hoīs augeṫ ad p̄ſens tēpus: ⁊ dicēs ꝙ diuerſitas tēporis facit nos altera. i. diuerſa ſape ⁊ intelligere: vt pʒ: ponit intellectū eſſe ſenſum qḋ declarare volebamus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Idē aūt his vult: ⁊ illud qḋ eſt homeri. Talis. n. intellect⁹ eſt in terrenis hoīb⁹ qualē ducit in diē pater virorūq3 deorūq3.

¶ Oſtēdit hoc idē per opinionē Homeri dicēs: ꝙ idē autē his vult ⁊ id qḋ eſt Homeri. nam id qḋ eſt dictū Homerī ꝯcordat cum his dictis Empe. ꝙ ītellect⁹ ſit ſenſus. dicebat. n. Homerus ꝙ talis ītellect⁹ eſt in terrenis hoīb⁹ q̄lē inducit in die pater viroꝝ deorūq3. i. ſol. ¶ Notādū autē ꝙ ſol dr̄ pater viroꝝ. i. hoīuʒ: q2 facit ad generationē hoīs. Iuxta illud ph̄i 2° phy. homo generat hoiem ex materia: ⁊ ſol. dr̄ etiā ſol pater deoꝝ. i. planetaꝝ: q2 oēs plāete recipiunt lumē a ſole. ¶ Notandū etiā ꝙ dicebat Homerus hoīeʒ h̄re talē voluntatē qualē adducebat ſol in die: q2 ſol potiſſime eſt planeta diurnus ⁊ non niſi de die ſtat ſupra hemiſperiū nr̄m: ⁊ iō potiſſime de die hʒ effectū ſup nos.

¶ Dubitaret forte aliqs: vtruʒ intellect⁹ noſter ſubijciaṫ motui ſolis: vel motui ſupceleſtiū corpoꝝ. ¶ Dicēduʒ ꝙ cum ſol ⁊ vniuerſaliter oīa ſupceleſtia cū ſint res corporales directe non poſſunt habere dominiuʒ niſi ſup corporalia: ⁊ q2 Homerus ſimpliciter ⁊ abſolute ꝓfitebaṫ intellectū noſtrū eſſe ſubiectum motui ſolis oportebat ipſum cōcedere intellectuʒ eſſe virtutē corporalē: ⁊ per ꝯñs cogebaṫ cōcedere intellectum nō differre a ſenſu: debemus enim diligēter notare ꝙ ſemꝑ actiua ſm ꝙ hm̄ ſunt formaliora paſſiuis: q2 ſemper agēs agit vt eſt in actu: ⁊ vt eſt quid formale ⁊ ſemper patiēs patiṫ: vt eſt quid in potētia: ⁊ vt induit quādā rōnē materie: ⁊ q2 īmaterialia ſunt ipſe forme intellect⁹. ſ. q eſt virtus īmaterialis ſimpliciter eſt formalior omni corpore ⁊ directe nulli actioni corporali pōt eſſe ſubiect⁹ aſſerere ergo ſimpl̄r et abſolute ꝙ talis intellect⁹ inſit hoībus qualē adducit ei ſol vt aſſerebat Homerus: eſt aſſerere intellectum eſſe virtutē corporalē: ⁊ per ꝯñs ſenſum. cuʒ ergo queriṫ vtrū intellectus noſter ſubijciaṫ motui ſolis vl' motui ſupceleſtiū corpoꝝ: patet ꝙ directe hoc eſſe nō poteſt: q2 per intellectū directe non ſubijciuṫ ſtellis: immo ſm Ptholomeū in cētiloquio ſuo ſapiēs domiābiṫ aſtris indirecte tamē intellect⁹ noſter aliquo modo ſubijciṫ ſupceleſti motui. nā lʒ intellect⁹ noſter non ſit fantaſia: nunq̄ȝ tamē eſt ſine fantaſia: q2 nihil poſſumus intelligere ſine fantaſia. leſo organo fantaſie impediṫ oꝑatio intellectus. igiṫ cum fantaſia ſit virtus organica ⁊ corporalis: ⁊ ꝑ ꝯñs ſit ſubiecta motui ſupceleſti oportet intellectuʒ nr̄m non directe: ⁊ in ſe: ſed indirecte: ⁊ ꝓpter fantaſiā hēre aliquaʒ ordinationē ad ſupceleſte corpus: ita ꝙ per motū ſupceleſtis corporis poterit aliqua leſio cauſari in organo fantaſtico qua leſione cauſata impediṫ oꝑatio itellectus: quare quodāmodo indirecte itellectus noſter ſubijciṫ ſupceleſtium motibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnes enim hi intelligere corporeum ſicut ſentire opinantur. Et ſentire ⁊ ſape ſimile ſili: ſicut in ſuperiorib⁹ rōnib⁹ determinauimus. Cō. 151.

¶ Oſtēdit hoc idē. videlʒ ꝙ antiq ph̄i opinati ſunt intellectum eſſe ſenſum ex modo cognoſcēdi: quē dicebāt habere aīam dicēs. ꝙ oēs enim hi. i. oēs antiqui ph̄i opinabantur ītelligere eſſe qd corporeū: q2 ſicut ⁊ ſentire: ſic ⁊ ſape ſm eos fiebat: q2 ſimile cognoſciṫ ſimili: ſicut determinauimus in rōnibus ſm p̄ncipiū. i. in rōnibus: quas diximus in p̄ncipio. i. in p̄mo libro: tūc ergo ſupplēda eſt ratio. ꝙ hȝ eſſe non poſſʒ niſi ītellectus eēt ſenſus. ergo antiq ph̄i poſuerūt intellectū eſſe ſenſum. ¶ Notādū aūt ꝙ vt in primo libro tāgebaṫ ſm antiquos ph̄os oīs cognitio fiebat. q2 ſimile ſimili cognoſcebaṫ. ideo vt aīa cognoſceret oīa ponebāt eam cōpoſitā ex omnib⁹. ponebāt. n. eam cōpoſitam ex terra ⁊ aqua ⁊ ex alijs elemētis: vt ꝑ terraʒ cognoſceret terrā: ⁊ per aquā aquā: ⁊ ſic de alijs: ponebant ergo ꝙ oīs cognitio fieret per quādā ſimilitudinē corpalē: nec diſtinguebāt de ſenſu ⁊ intellectu: ſed tam ſentire q̄ȝ intelligere dicebāt fieri per ſimilitudinē corporalē ꝙ eſſe non poſſet: niſi eēt intellectus virtus corporalis: ⁊ per ꝯñs niſi eēt ſenſus. ergo ex ipſo modo cognoſcēdi quem dicebant antiqui habere animā: oportebat eos cōcedere ꝙ idē eēt ſenſus ⁊ intellectus. ¶ Deinde cuʒ dicit.

¶ Et tamē oportuit ſimul ipſos de deceptione dicere: magis ꝓpriū. n. eſt aīalib⁹: ⁊ plimū tp̄s in hoc perficit anima.

¶ Improbat opinionē antiquoꝝ oſtēdens intellectū non eſſe ſenſuʒ: circa qḋ duo facit. q2 p̄mo deſtruit ⁊ improbat opinionē antiquoꝝ: quātū ad modū ponēdi. ſcđo deſtruit ⁊ improbat ipſam opinionē in ſe oſtēdēs intellectum non eſſe ſenſum ibi. (Qḋ qdē igiṫ) ¶ Ad euidētiam aūt p̄me partis ſciēdū ꝙ vnus modus ponēdi: quare antiq dicebāt intellectū eſſe ſenſuʒ fuit: q2 credebāt ꝙ per ſimilitudinē corporalē ſimile ſimili cognoſcereṫ: circa hȝ ergo duo fac: q2 p̄mo increpat hūc modū ponēdi. ſcđo remouet quādā cauilloſaʒ reſponſionē que poſſet fieri: circa illud qḋ dixerat ibi. (Unde neceſſe) ꝯtinueṫ aūt ſic. ph̄i in tradēdo modum cognitionis anime ſolū tradiderūt qual̄r anima ſcit ⁊ cognoſcit: q2 dicebāt ꝙ ſimile ſimili cognoſcebaṫ: nō tn̄ dixerūt qualiter aīa ignorat ⁊ decipiṫ: ⁊ tamē dicendo de cognitione anime oportuit ſimul ipſos dicere de deceptione eius: īmo magis oportuit eos dicere de deceptione q̄ȝ de cognitione: q2 magis ꝓpriuʒ eſt animalib⁹ ignorare q̄ȝ ſcire ⁊ plurimū tēpus anima ꝑficit in hoc. i. ignorātia q̄ȝ in ſcīa: cōiter. n. hoīes per plus tēporis ſunt ignorātes q̄ȝ ſciētes. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Unde neceſſe eſt: aut vt quidam dicunt: oīa que videtur eſſe vera. aut diſſimilis tactū deceptionē eē. Hoc. n. contrariū ei qḋ ſimile ſimili cognoſcere. ¶ Videṫ aūt ⁊ deceptio ⁊ ſcīa contrariorum eadē eſſe.

¶ Remouet quādā cauilloſam rn̄ſionē poſſibilē fieri circa illud qḋ dixerat dicēs. vn̄ ſupple: q2 antiqui nihil locuti ſunt de deceptione neceſſe eſt: aut dicere: vt qdam dicūt oīa que videnṫ vera eſſe: ita ꝙ verū ſit in apparendo: ⁊ ꝙ aīa nunq̄ȝ decipiaṫ: aut neceſſe eſt eos dicere deceptionē

eſſe tactum.i.per tactum diſſimilis.hoc.n.vʒ.decipi p diſſimile ꝯriū eſt el qḋ eſt cognoſcere ſilē ſilī:ſed hec cauillo ſa rñſio non pōt ſtare:qꝛ vr̄ aūt ꝛ deceptio ꝛ ſcia cadē eſſe ꝯrioꝝ.ſi ḡ ſilē ptinet ad ſciam:ptinebit ꝛ diſſilē:ꝛ ſi diſſilē ptinet ad deceptionē ptinebit ꝛ ſilē. ⸿ Notādū ꝙ ſi antiqui phi icreparent̄ de iſufficiētia:qꝛ dixerūt qualr̄ aīa cognoſcit̄:ꝛ nō dixerūt qualr̄ decipit̄ ꝛ ignorat duplr̄ ſe poſſent excuſare.p̄:qꝛ forte dicerēt vt multi antiq̄ dixerūt:ꝙ veꝝ erat i apparēdo:ita ꝙ nihil eēt veꝝ:niſi qꝛ appereret:ſʒ ſi qcqd appereret eēt veꝝ nunq̄ aīa deciperet̄:ſm h̄ ergo nō oportuit antiquos loq̄ de deceptione:qꝛ aīa nunq̄ decipit̄. ſed h̄ rñſio nulla eſt:qꝛ vt dcm̄ eſt:planū eſt ꝙ aīa decipit̄ ꝛ ignorat:īmo magis ꝓpriū eſt ei ignorare ꝛ decipi q̄ ſcire qꝛ plimū tps apponit i ignorātia q̄ in ſcia.2° ſe poſſent excuſare antiq̄ dicēdo:ꝙ ſicꝫ aīa cognoſcit tāgēdo vel attingendo ſilē ſic decipit̄ tāgēdo vel attingēdo diſſilē:nō ergo oportuit antiquos dicere:qualr̄ aīa deciperet̄:qꝛ cū dixerūt ꝙ cognitio fit per ſilē ſatis dederūt itelligere ꝙ deceptio fit p diſſimile. De p̄ma ḡ rñſione nō curat phs:qꝛ apparet ipo facto nulla eſſe. Sed hāc ſecūdā rñſionē deſtruit oſtēdens nō eſſe veꝝ:ꝙ ſi ſilē facit ad ſciam ꝙ diſſilē ptineat ad ignorātiā:q: cadē vr̄ eſſe ſcia ꝛ deceptio ꝯrioꝝ.cū ḡ ſilē ꝛ diſſilē ſint ꝯria.vl̄ ambo ptinebūt ad ſciam:ita ꝙ ſi vnū ſciat̄:ꝛ aliud ſciet̄:vel ambo ptinēt ad deceptionē ꝛ ignorantiā:ita ꝙ ſi circa vnū cadit exceptio cadet ꝛ circa aliud. oīo ergo ſunt rephēſibiles antiq̄ nihil dicēdo de deceptione aīe:nec poterāt ſe excuſare:ꝙ ſi cognitio fiebat per ſilē ꝙ deceptio fieret per diſſimile vt per habita eſt manifeſtum. ⸿ Deinde cū dicit.

Cō. 152. ⸿ Qꝛ quidē igit̄ nō ideʒ ſit ſape ꝛ ſentire:manifeſtum eſt:hoc quidē.n.in oīb⁹ eſt:illud auteʒ in paucis animalium eſt.

⸿ Improbata pōſitione antiquoꝝ q̄tū ad moduʒ ponēdi improbat eā in ſe oſtēdēs itellectū nō eſſe ſenſum. ⸿ Ad cuius euidētiā ſciēdū ꝙ circa itellectū tria eſt ꝯſiderare: videlʒ ipm appꝛhēdere per itellectū qḋ pōt dici itelligere. ꝛ ipm iudicare per itellectū qḋ pōt dici ſape.tertiū eſt ipʒ opīari:qḋ ſeqtur appꝛhēſionē ꝛ iudiciū itellect⁹:ſic ꝛ circa ſenſum tria eſt ꝯſiderare.naʒ primo eſt ibi ipm pati a ſenſibili ꝛ recipe ſpēs.2° eſt ibi ipm iudicare de re ſenſibili.3° eſt ibi ipſa fantaſia que eſt mot⁹ factus a ſenſu:ꝛ q̄ ſeqt̄ paſſionē factā a ſenſibili ꝛ iudiciū ipſius ſenſus. ⸿ Eſt tñ aduertēdū ꝙ ipm appꝛhēdere per intellectū pōt hr̄e ꝓpriū nomē:ꝛ pōt dici itelligere.ꝛ ipm iudicare p itellectuʒ pōt hr̄e ꝓpriū nomē:ꝛ pōt dici ſape:ſed ipm pati a ſenſibili dr̄ qḋdā ſentire:ꝛ ipm iudicare de ſenſibili dr̄ quoddā ſentire:ita ꝙ nō ſunt ibi noīa diſticta.tria ḡ facit phus:qꝛ p̄mo oſtēdit ꝙ itellect⁹ nō ſit ſenſus:qꝛ ſape non eſt ſentire.i.qꝛ iudicare p itellectū nō eſt ideʒ qḋ iudicare p ſenſum.ſcḋo oſtēdit ꝙ itellect⁹ nō ſit ſenſus:qꝛ itelligere.i.appꝛhendere p itellectū nō eſt idē qḋ ſentire.i.appꝛhēdere p ſenſum.3° oñdit ꝙ itellect⁹ nō eſt ſenſus:qꝛ opīo que ſeqt̄ appꝛhēſionē ꝛ iudiciū itellect⁹ nō eſt idē quod fantaſia que ſeqt̄ appꝛehēſionē ꝛ iudiciū ſenſus.2° ibi.(Sed neq̄ itelligere). 3° ibi.(Fantaſia.n.) dicit ergo ꝙ qdē ḡ nō idē ſit ſape.i.iudicare p itellectū:ꝛ ſentire.i.iudicare p ſenſum:manifeſtū eſt:qꝛ hoc qdē.i.ſentire ꝛ iudicare p ſenſum eſt in oīb⁹ aīalib⁹:illud aūt.i.ſape ꝛ iudicare p itellectū eſt in paucis aīalium.tūc ergo ſupplēda eſt rō:ꝙ ſi ſape.i.iudicare p itelľʒ non eſt ſentire.i.iudicare p ſenſum:itellect⁹ non eſt ſenſus vt antiq̄ opinabant̄. ⸿ Deinde cum dicit.

⸿ Sed neq̄ intelligere in quo eſt ꝛ recte ꝛ non recte. Recte quidem prudentia:ꝛ ſcientia:vt opinio vera:non recte autem cōtraria hoꝝ neq̄ hoc eſt idem cum ipſo ſentire. Senſus qdē .n. ꝓprioꝝ ſemp verus eſt:ꝛ in omnibus ineſt aīalibus:intelligere aūt ꝯtingit ꝛ falſo:ꝛ nulli ineſt cui non ꝛ ratio.

⸿ Oſtēdit hoc idē alia rōne.d.ꝙ neq̄ itelligere.i.neq̄ appꝛhendere p itellectū in quo itelligere eſt recte ꝛ non recte: recte qdē eſt prudētia ſcia ꝛ opīo v̄a:nō recte aūt ꝯria.i.p ꝯria hoꝝ.nā p prudētiā ſciam ꝛ opionē verā itelligim⁹ recte:p ꝯria aūt hoꝝ nō recte:neq̄ aūt hoc.i.neq̄ ipm itelligere.i.appꝛhēdere p itellectū eſt idē cū ipſo ſentire.i.cū appꝛehēdere p ſenſum:qꝛ ſenſus qdē ꝓpoꝝ ſemp eſt verus ꝛ ieſt oīb⁹ aīalibus:itelligere aūt ꝯuenit ꝛ falſo:ꝛ nulli ineſt cui non ineſt ratio.

⸿ Dubitaret forte aliq̄s quomō ſenſus ꝓprioꝝ ſemper eſt verus ꝛ nō intellectus. ⸿ Dicēdū ꝙ ſenſus ꝛ itelľs:vt cōmētatoꝛ īnuit mō oppoſito cōparant̄:iſte aūt modū oppōnis:ex h̄ ſumit̄:qꝛ alr̄ itelligit itelľs:ꝛ alr̄ cognoſcit ſenſus:qꝛ itelľus itelligit formādo ſibi aliquē ꝯceptū ꝛ aliquā diffōnē idē eſt ꝙ nomē:ꝛ id qḋ eſt in voce eſt nota ꝛ ſignū ei⁹ qḋ eſt in mēte:qꝛ accipiēdo diffōnē large pro oī ꝯceptu rō quā ſignat noīē diffō.vt dr̄ 4.° meta.itelľs ḡ itelligit formādo ſibi diffōnē aliquā vel ꝯceptū:ſʒ ſenſus in ſentiēdo nullū ꝯceptū ꝛ nullam diffōnē format:ſed ſolū ſentit ex eo ꝙ imutat̄ a ſenſibili:ex hac aūt dr̄ia ſeq̄t̄ ꝙ ſenſus cōparet̄ ad ſſibilia cōia mediātib⁹ ſenſibilib⁹ ꝓprijs:ſʒ itellect⁹ ecōtrario cōparat̄ ad itelligibilia ꝓpria mediātibus itelligibilib⁹ cōib⁹.nam ſi ſenſus ex hoc ſentit:qꝛ imutat̄ a ſenſibili cum ſenſibilia cōia nō imutāt ſenſum niſi mediātib⁹ ſenſibilibus ꝓprijs: ſenſus p̄mo ꝛ pncipalr̄ ſentit ſenſibilia ꝓpria ꝛ mediātib⁹ illis ſentit cōia:ſed itelľs:vt dcm̄ eſt:itelligit formādo ſibi aliquē ꝯcepū vel aliquā rōnē:ꝛ qꝛ rō ꝛ ꝯceptus ſupioꝝ ꝛ cōium claudit̄ ꝛ reſeruat̄ in rōne:ꝛ in ꝯceptu iferioꝝ ꝛ particularium vel ꝓprioꝝ:ratio cōmuniū ꝛ ſupioꝝ pōr eſt rōne iferioꝝ ꝛ ꝓpoꝝ:quare ſi itellect⁹ itelligit formādo ſibi rōnem ꝛ ꝯceptū:ſicut ratio cōmuniū pōr eſt rōne ꝓprioꝝ:ſic intellect⁹ pus fert̄ in itelligibilia cōia ꝛ mediātibus illis: fert̄ in itelligibilia ꝓpria:ita ꝙ ſunt nobis nota ꝯfuſa magis:vt dr̄ in p̄ phy.ꝛ hꝰ intelligibilia cōia ſe habēt quaſi loeus ianue in domo quē nullus ignorat:vt dicit cōmētatoꝛ 2.° meta.dicamus ḡ ꝙ circa illud in qḋ imediate fert̄ potētia directe nō cadit error:ſʒ magis error cadit circa illa in que fert̄ mediate ꝛ ex ꝯūti. ꝓptet qḋ apparet verā eſſe ſniam cōmētatoris:ꝙ ſenſus nō errat circa ſenſibilia ꝓpa in que fert̄ imediate:ſʒ magis errat circa ſenſibilia cōmunia in que fert̄ mediātib⁹ ſenſibilib⁹ ꝓprijs.iudicabimus .n.p ſenſum magnitudinē aliquā eē decē pedum que non erit octo pedū:in hoc aūt maxime erramus p ſenſuʒ circa ſenſibilia cōia:vt circa hoc quāta ſit magnitudo:in itellectu aūt ecōtrario accidit.nā itelľs nō errat circa itelligibilia cōia i que fert̄ imediate:ſʒ magis errat circa itelligibilia ꝓpa in que fert̄ mediātib⁹ itelligibilib⁹ cōib⁹. Eſt ḡ irētio phi dicere ꝙ ſentire.i.appꝛhēdere p ſenſum.nō eſt ideʒ qḋ itelligere.i.appꝛehēdere per intellectū:tum qꝛ nō erramus circa ſenſibilia ꝓpria:erramus aūt circa intelligibilia ꝓpria:tum etiā qꝛ ſenſus ineſt oībus animalib⁹:intelligere aūt non ineſt oībus:tūc ergo ſupplenda eſt ratio ꝙ ſi ſentire.i.appꝛehendere per ſenſum non eſt idem qḋ intelligere.i.qḋ appꝛhēdere p itellectū:itellect⁹ nō ē ſenſus:qḋ ꝓbare volebamus. ⸿ Deīn cum dicit.

⸿ Fantaſia enim alterū eſt ꝛ a ſenſu:ꝛ ab intellectu. Et hoc non fit ſine ſenſu:ꝛ ſine hac non eſt opinio. Com. 153.

⸿ Oſtēdit ꝙ intelľs non ſit ſenſus:qꝛ fantaſia que ſequit̄

ipſitʒ ſentire non eſt idem qđ opinio que eſt ꝯñs ad itelligere. duo ğ facit: qꝛ p̊ oſtendit quõ ſe hēat fantaſia ad ſenſum ꝛ ad itellectũ: ꝛ ad opionē. 2° adducit rōnes oſtēdentes ꝙ nõ eſt idē opio qđ fantaſia ibi. (Qꝛ aũt nõ eſt eadē) dicit ğ ꝙ fantaſia .n. eſt ꝛ alteꝝ qd a ſenſu: ꝛ eſt qd alteruʒ ab itellectu: ꝛ etiā h̃.i. fantaſia: nõ eſt ſine ſenſu: ꝛ ſine hoc .i. ſine fantaſia nõ eſt opio. ℂ Notādũ aũt ꝙ cũ fantaſia ſit qdā mot⁹ fact⁹ a ſenſu nõ eſt idē qđ itellect⁹: qꝛ itellect⁹ nõ eſt hꝫ mot⁹: nec etiā fantaſia eſt idē qđ ſenſus: cum ſit mot⁹ fact⁹ a ſenſu. ℂ Aduertēdum tñ ꝙ lʒ fantaſia nõ ſit ſenſus: tñ qꝛ eſt mot⁹ fact⁹ a ſenſu ſine ſenſu eſſe nõ poteſt. ℂ Notādũ ēt ꝙ ſine fantaſia nõ eſt opio. nā niſi eſſet fantaſia: ꝛ niſi itelligerem⁹ cum fantaſmate nõn itelligerem⁹ cũ diſcurſu: ſed ſimplici itnitu: ꝛ clare cognoſcerem⁹ qditates rerũ: quare in nobis nõ eēt ꝓpe opio: ſed ſcia. qb⁹ ğ nõ ieſt fantaſia: nec opio. Rurſus ex eo qđ hēm⁹ fantaſiā alicuius rei: nõ oꝫ ꝙ illud ſit: ſed ſufficit ꝙ illud appeat nob eſſe: ſic etiā ex eo ꝙ hēmus opionē: nõ oꝫ ꝙ illud ſit: ſʒ ſufficit ꝙ illud videat̃ nobis eē ſine fantaſia: ğ non erit opio qꝛ niſi eēt fantaſia: per quā põt nobis appere qđ nõ eſt: nõ eēt opio per quam poſſet cõtingere ꝙ nobis videatur qđ non eſt. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Qꝛ aũt non eſt eadē fantaſia ꝛ opinio: manifeſtum eſt: hec quidē enim paſſio in nobis eſt: cũ volumus. ℂ Pꝛe oculis enim eſt facere ſicut in recordatiuis poſiti idolũ ſunt faciētes. Opinari autem non in nobis eſt: neceſſe enim falſum: aut verum dicere.

ℂ Adducit rōnes oſtēdētes ꝙ opinio nõ ſit fantaſia: circa qđ duo facit ꝫm ꝙ duas rōnes adducit. 2° ibi. (Amplius aũt) Dicit ğ: ꝙ aũt nõ eadē eſt fantaſia ꝛ opio: manifeſtũ. eſt: ꝙ hec qdē .i. fantaſia. eſt paſſio in nob. .i. i ptāte noſtra. eſt .n. cũ volumus p̃ oculis .i. ſtatim facere .i. formare nob fantaſiā. poſſumus .n. formare nobis ꝑ fantaſiā mõtē aureum vel eneum: ac ſi eſſet ante oculos noſtros ſicut poſiti in recordatiuis .i. ſicut hoies cum volũt recordari ſunt faciētes .i. formantes ſibi idolũ ꝛ fantaſiā de reb⁹ ꝑteritis ſicut volũt. fantaſiari ğ eſt in ptāte nr̃a. opinari aũt nõ eſt in nobis .i. in ptāte nr̃a: qꝛ neceē eſt falſum: aut verũ dicere .i. neceſſe eſt hr̃e rōnē falſum aut veꝝ dicētē ſi debeamus aliqd opiari. ℂ Notādũ aũt ꝙ rõ que facit nos opinari lʒ poſſit eſſe va ꝛ falſa: tñ ſemꝑ oꝫ ꝙ credat̃ eſſe va: ꝛ qꝛ nõ ē in ptāte nr̃a ſemꝑ hr̃e talē rōnē: nõ eſt in ptāte nr̃a opinari cũ volumus: tũc ğ ſupplēda eſt rõ: ꝙ ſi fantaſiari qđ eſt in ptāte nr̃a: nõ eſt idē qđ opinari: qꝛ illđ nõ eſt in ptāte nr̃a: fantaſia nõ eſt opinio. ℂ Deinde cum dicit.

Com. 154. ℂ Amplius autem cum opinamur difficile aliquod: aut terribile ſtatim cõpatimur. Similr aũt eſt ꝛ ſi cõfidendũ: ꝫm fantaſiā aũt ſilr non habemus: ſicut ſi eſſemus ꝯſiderātes in pictura difficilia ꝛ confidentia.

ℂ Adducit ſecũdā rōnē: circa qđ tria facit: qꝛ p̊ adducit hꝫ rōnē. 2° excuſat ſe ꝙ determiare ſufficiēter de iſtis acceptionib⁹ itellect⁹ nõ ſpectat ad pñs negociũ. 3° epilogat circa determinata. 2° ibi (Sũt aũt ipſius) 3° ibi (De eo aũt) dicit ğ ꝙ amplius aũt cũ opinamur aliqd difficile: aut terribile ſtatim cõpatimur .i. ſtatim ſequit̃ paſſio: ꝛ timor in appetitu: ſilr aũt eſt: ꝛ ſi opinamur aliqd ꝯfidendũ ſtatim ſeqtur ſpes in appetitu. ꝫʒ fantaſiā aũt ſilr nos hēmus: ſic ſi eſſem⁹ ꝯſiderātes in pictura difficilia ꝛ ꝯfidētia: qꝛ ad tale fanta°. nõ oꝫ ꝙ ſequat̃ paſſio aut ſpes in appetitu.

ℂ Dubitaret forte aliqs: q̃re ad nr̃m imaginari nõ oꝫ ꝙ ſequat̃ paſſio in appetitu: ſed ad nr̃m opinari: qꝛ ad nr̃m opinari ſeq̃t̃ ſpes: vl fuga: ad nr̃m v̾o imaginari nõ. ℂ Dõʒ ꝙ lʒ res ſint cognite vt ſunt in nobis: ſunt tñ volite ꝛ appetunt̃ vt ſunt in ſe ipſis: ꝛ qꝛ ea que opinamur credim⁹ in re ſic eē: ea aũt que imaginamur: nõ oꝫ ꝙ credamus in re ſic eē: ſʒ ꝑ imaginationē apparent nobis ſilitudines reꝝ: ſic̃ in picturis nõ apparent nob ipſe res: ſʒ reꝝ ſilitudines. ide eſt ğ ꝙ ꝫm opinionē mouet̃ appetit⁹: ñ aũt oꝫ ꝙ moueat̃ ꝫʒ appꝛhēſionē imaginatiuā vel ꝫm fantaſiā. Tũc ğ ſupplēda eſt rõ phi: ꝙ ſi fantaſia que eſt ꝯñs ad ſentire non eſt opinio que eſt ꝯñs ad intelligere: intellectus non ē ſenſus: qđ ꝓbare volebamus. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Sũt autem ꝛ ipſi⁹ acceptionis differētie ſciētia ꝛ opio ꝛ prudētia: ꝛ cõtraria hoꝝ de quorum differētia altera ſit ratio.

ℂ Ait ꝙ determiare ſufficiēter de iſtis dñjs ꝛ de iſtis acceptionib⁹ itell̾s nõ ſpectat ad hũc libꝝ: ſed ad 6ᵐ ethꝫ. iõ ait ꝙ ſunt aũt dñe ipſi⁹ acceptõis itell̾s ſcia: ꝛ opio: ꝛ prudentia: ꝛ ꝯ̃ria hoꝝ de quoꝝ differentia ſit altera rõ .i. refuet̃ ad 6ᵐ libꝝ ethꝫcoꝝ. ℂ Ultimo cum dicit.

ℂ De eo aũt qđ eſt intelligere: qm̃ alterum eſt ab eo qđ eſt ſentire: huius autē aliud fantaſia eſſe videt̃: aliud opinio. De fantaſia determinantes ſic: ꝛ de altero dicendũ eſt. Cõ. 155.

ℂ Epilogat circa determinata: ꝛ ꝯtinuat ſe ad dicēda .d. de eo aũt qđ eſt itelligere dcm̃ eſt: qm̃ alteꝝ eſt ab eo qđ ē ſentire: ꝛ ſubdit ꝙ hꝫ aũt .i. ſeq̃ns itell̾m ꝛ ſenſuʒ: aliđ vr̃ eſſe fantaſia: vt ſeq̃ns ſenſuʒ: aliđ opio vt ſeq̃ns itell̾m: ꝛ addit ꝙ determinātes de fantaſia: ſic .i. hoc mõ: dicendũ eſt: ꝛ de altero .i. de itellectu in quo ꝯtinuat ſe ad dicēda: qꝛ h̃ mõ ꝓſequet̃: qm̃ p⁹ determiabit de fanta°: ꝛ poſtea de itellũ.

Si igitur fantaſia eſt ꝫm quam fantaſma aliquod nobis fieri dicimus: ꝛ ſi non aliquod ꝫm metaphoram dicimus: vna quedam potentia eſt harũ aut habit⁹ ꝫm quē diſcernimus: aut veruʒ: aut falſum dicim⁹: huiuſmodi aũt ſunt ſenſus: opinio: ſcientia ꝛ intellectus.

ℂ Poſtq̃ꝫ phs ſeꝑauit ſẽſuʒ ab itell̾u. In pte iſta ſepat fātaſiā ab itell̾u: ſeꝑando aũt fātaſiā ab itell̾u grā h⁹ ſeꝑat fantaſiā ab oib⁹ alijs: circa qđ tria fac̃: qꝛ p̊ enumerat q̃tuor q̃ vñr eē fantaſia: ꝛ cũ qb⁹ fantaſia vr̃ hr̃e aliq̃lē ꝯueniētiaʒ. 2° oñdit ꝙ nullũ hoꝝ eſt fantaſia. 3° iueſtigat ꝛ iqrit quõ hēat eē fantaſia: ꝛ qd ſit fantaſia. 2° ibi. (Qꝛ qdē igr̃) 3° ibi (Sʒ qm̃ eſt moto h̃) dic̃ ğ: ſi igr̃ eſt fantaſia ꝫʒ quā aliqđ fātaſma .i. aliq̃ꝫ appitionē: ꝛ aliqđ idolũ dicim⁹ nob fieri: ꝛ ſi fanta° nõ dicimus qđ ſit aliqd ꝫm metaphorā .i. ſi fantaſia nõ accipit̃ metaphorice: ſʒ ꝓpe eſt vna q̃dā po° harũ potētiaꝝ: aut eſt vn⁹ hit⁹ ꝫm quā potētiā vel ꝫm quē hituʒ diſcernim⁹ aut veꝝ: aut falſuʒ. dicim⁹ aũt ꝙ hꝫ ſunt ſẽſus opio: ſcia: ꝛ itell̾s. ℂ Notādũ aũt ꝙ ois illa vt⁹ ꝑ quā apparent nob aliq̃ eſt vt⁹ ꝑ quā diſcernim⁹ aut veꝝ: aut falſuʒ: fātaſia ãt ſi accipiat̃ ꝓpe: cũ dicat̃ a phanos qđ ē appitio: ē vt⁹ ꝑ quā nob appent fantaſmata ꝛ idola: oꝫ ꝙ fātaſia ſit aliq̃ vt⁹ ꝑ quā diſcernim⁹ aut veꝝ: aut falſuʒ: ꝛ qꝛ veꝝ aut falſum diſcernim⁹ ꝑ h̃ q̃tuor. videlʒ ꝑ ſenſum opionē ſciaʒ ꝛ itellectũ: ideo videt̃ fantaſia eſſe aliqđ iſtoꝝ q̃tuor.

ℂ Dubitaret forte aliqs: qꝛ vr̃ ꝙ phs male h̃ diſtiguat itell̾ʒ a ſcia. nā accñs nõ fac̃ nũeꝝ cũ ꝓpo ſubo. cũ ğ ſcia hēat eē in itell̾u tanq̃ꝫ i ſubo nõ ꝓpe ponit in nũeꝝ cũ ſubo ipo: q̃re nõ dꝫ diuidi ꝯ ipm. ℂ Dõʒ ꝙ vt ſupra tetigim⁹ qñ po° fert̃ in aliq̃ ime-

diate:⁊ in aliq̄ mediate. illud in qđ fert̄ imediate ſortitur nomē potētie: illud vō in qđ fert̄ mediate nō ſortit̄ nomē poᵉ: ſꝫ hꝫ aliqđ ſpāle nomē: vt qꝛ volūtas fert̄ in finē immediate ipe motꝰ in finē dr̄ voluntas. motꝰ vō in ea q̄ ſunt ad finē ſortit̄ ſpāle nom̄ ⁊ vocat̄ electio: iō dr̄ 3° ethy. ꝙ volūtas eſt finis: electio vō eoꝝ q̄ ſunt ad finē: ſic qꝛ itellꝯs immediate fert̄ in pnᵃ mediate vō fert̄ in ꝯnes hītualis cognitio pncipioꝝ ſortit̄ nomē potētie: ⁊ vocat̄ itellꝯs: ſꝫ habitualis cognitio ꝯnū ſortit̄ ſpāle nomē: ⁊ vocat̄ ſcia. itellꝯs g̊ i hoc loco nō accipit̄ pro ipſa poᵃ itellectiua: ſꝫ pro ipa hītuali cognitione pncipioꝝ: ⁊ qꝛ habitꝰ pncipioꝝ eſt diſtictꝰ ab habitu ꝯnū: recte itellꝯs diuidit̄ ꝯ ſciam: ꝙ aūt debeat ſic intelligi: pꝫ ꝑ Cōmē. q ait: ꝙ ꝑ itellm̄ itelligit ꝓpōnes: ꝑ ſciaꝫ vō illud qđ ꝓuenit ab eis: ꝓpōnes. n. ꝓprie vocant̄ pmiſſe vel pncipia. dr̄. n. ꝓpō q̄ſi pro alio poſitio: hꝯ aūt ſūt pmiſſe que ponunt̄ ꝓ alio: vt pro ꝯne: ea aūt q̄ ſequunt̄ ex ipſis ſunt ꝯnes. intellꝯs g̊ q accipit̄ penes ꝓpōnes accipit̄ penes pncipia ⁊ eſt hītꝰ pncipioꝝ. ſcia vō q̄ accipit̄ penes ea q̄ ſequunt̄ ex eis: accipit̄ penes ꝯnes: ⁊ eſt habitꝰ ꝯnū: ex h̄ aūt pōt apparere mēs phi: cū ait ꝙ fantaᵃ accepta ꝓpe vr̄ eſſe aliq̄ poᵃ: aut aliqs hītꝰ de nūero illoꝝ q̄tuor: fec. n. mentionē ꝺ poᵃ ⁊ hītu: qꝛ iter illa q̄tuor aliqđ ꝯnumerat̄ qđ ē poᵃ: vt ſenſus: aliqđ vō qđ eſt hītꝰ vt ſcia ⁊ itellectus.

¶ **Alterius forte** dubitaret aliqs: qꝛ cū phs nō accipiat hic itellm̄ ꝓ poᵃ: ſꝫ itellm̄ ſciam ⁊ opionē accipiat ꝓ his q̄ hñt eſſe in poᵃ intellectiua vr̄ ꝙ fuerit iſufficiēs: qꝛ multi aliȷ hītꝰ ab iſtis hñt eē in intellectiua poᵃ. nā i itellectu eſt prudētia: ſapia: ⁊ plura alia q̄ enūerare nō expedit. q̄re ſi ſepat phs fantaſiā ab itellu: ſcia ⁊ opione: debuit eā ſepare a ſapia: prudētia: ⁊ ab aliȷs hītibꝰ intellectualibꝰ. ¶ Dicēdū ꝙ ſm quoſdā: iō phs facit mētionē de his: ⁊ nō de aliȷs habitibꝰ itellectualibꝰ: qꝛ ſuo tpe nōdū erāt sciti illi aliȷ hītꝰ: ſꝫ ipe poſtea in 6° ethy. vbi determinat de habitibꝰ itellectualibꝰ: fac̄ ex eis ſpāle caplm̄. poſſumꝰ tñ alr̄ dicere. nā oēs habitꝰ itellectuales: ⁊ oēs acceptōes: vl̄ oēs dr̄ie eoꝝ que ſunt in intellectu aliq̊ mō dant̄ itelligi ꝑ hec tria. vꝫ. ꝑ intellm̄: ſciaꝫ: ⁊ opionē. nā ois cognitio intellꝯ vel eſt dubia: vel eſt certa. ſi eſt dubia dat̄ intelligi ꝑ opionē. ſi aūt ſit certa vel erit de pncipiȷs: ⁊ tūc dat̄ intelligi ꝑ itellectū: vel eſt de ꝯnibꝰ: ⁊ tūc dat̄ intelligi ꝑ ſciam: ꝙ aūt ſit tāta diuerſitas hītuū intellectualiū eſt qꝛ tā reſpectu pncipioꝝ q̄ꝫ ēt ꝯnū: pñt accipi diuerſi habitꝰ: qꝛ diuerſa ſunt gn̄a pncipioꝝ: qꝛ q̄dā ſūt pncipia agibiliū: q̄dā ſpeculabiliū: ſic ⁊ ꝯnū q̄dā ſūt de factibilibꝰ q̄dā de agibilibꝰ q̄dā de ſpeculabilibꝰ. ſꝫ h̄ g̊ ex pte itellꝯs erit ars q̄ eſt recta rō factibiliū: ⁊ prudētia q̄ eſt recta ratio agibiliū: ⁊ ſcia q̄ pōt dici recta rō ſpeculabiliū: ſic g̊ diuerſificādo pncipia ⁊ ꝯnes: multo plura ſe tenēt ex pte itellꝯs q̄ꝫ h̄ enumerent̄: ſꝫ tñ oia illa aliq̄ mō dant̄ intelligi ꝑ illa: qꝛ ois certa cognitio pncipioꝝ dat̄ itelligi per intellm̄. ois certa cognitio ꝯnū dat̄ intelligi ꝑ ſciaꝫ. ois cognitio itellꝯua ſi ſit dubia dat̄ intelligi per opinionē.

¶ **Alterius** forte dubitaret aliqs: q̄re maxime de his q̄tuor. vꝫ. de intellu: ſcia: opinione: ⁊ ſenſu mētionē fecit. ¶ Dōꝫ ꝙ vt cōiter ponit̄ he q̄tuor v̄tutes cognitiue potiſſime note erāt apud antiq̊s: ⁊ h̄ ꝓpter opinionē platonis q reduxit h̄ q̄tuor ad nūeros. nā intellꝫ dixit hr̄e rōnē vniꝰ: ſciaꝫ duoꝝ: opinionez vō triū: ſenſum vō q̄tuor: qđ quomodo ſit in pmo libro declarari hꝫ: vbi h̄ poſitio recitat̄. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 156. ¶ **Quod quidem igit̄ non ſit ſenſus: manifeſtū ex his eſt. Senſus quidem enim aut potentia: aut actus eſt: vt viſus: ⁊. viſio: fantaſiatur aūt aliqđ ⁊ nullo hoꝝ exñte: vt que in ſomniȷs.**

¶ Poſtq̄ꝫ enūerauit illa q̄tuor q̄ qs forte crederet fātaſiā eē. mō in pte iſta oñdit ꝙ nullū illoꝝ eſt fantaᵃ. circa qđ tria facit: qꝛ p̊ oñdit ꝙ fantaᵃ nō eſt ſenſus. 2° ꝙ nō eſt itellectꝰ: nec ſcia. 3° ꝓbat ꝙ nō ſit opinio. 2° ibi. (At vō neq̄ꝫ). 3ᵃ ibi. (Reliq̄t̄ g̊). circa pmū. 5. facit ſm ꝙ q̄nq̄ꝫ rōnes adducit. 2° ibi. (Poſtea ſm potētiā) 3° ibi. (Si vō ei). 4° ibi. (Poſtea hi q̄dē) 5° ibi. (Ampliꝰ āt) dicit g̊: ꝙ q̄dē igit̄ fantaſia nō ſit ſenſus: manifeſtū eſt ex his: qꝛ ſenſus q̄dē aut eſt poᵃ: aut actꝰ: vt viſus. i. v̄tꝰ viſiua noiat ſenſuꝫ i poᵃ: ⁊ viſio. i. actꝰ vidēdi noiat ſenſum in actu: fantaſiat̄ aūt aliqs nullo hoꝝ exñte vt appꝫ in fantaᵃ q̄ eſt in ſomnis. ¶ Notandū rōnē phi in h̄ ꝯſiſtere ꝙ ꝑ fantaſiā apparēt nob aliqua in ſomnis: ſꝫ nec ꝑ ſenſum in actu: nec ꝑ ſenſum in poᵃ apparēt nob aliq̄ in ſomnis. g̊ fantaſia nō eſt ſenſus i actu nec in poᵃ. ¶ Notā dū ēt ꝙ ꝑ ſenſum in actu nihil appꝫ nobis in ſomnis: qꝛ ſenſus nō ſunt in actu ſuo dum dormimus. immo nobis dormiētibus ligant̄ organa ſenſitiua ⁊ ligantur ſenſus noſtri: nec etiam per ſenſum in potentia apparent nobis aliq̄ in ſomnis: qꝛ ſenſus in poᵃ ſm ꝙ hꝯ ē nihil nob repñtat. ¶ Nōnᵐ ēt ꝙ ſi fanᵃ accipiat̄ ꝓpe: nec ē ſenſus: nec opio: nec aliqđ illoꝝ 4ᵒʳ: lꝫ forte hēat aliq̄ꝫ ꝯuenietiā cū eis: ⁊ videat̄ eē aliqđ illoꝝ 4ᵒʳ. tñ ſi accipet̄ fanᵃ methaᶜᵉ ⁊ large ꝓ oi illa poᵃ vl̄ oi illo hītu ꝑ quē appꝫ aliqđ nobis: ois cognitio nr̄a eſt aliquo mō fantaſia. qꝛ ꝑ oēm talē cognitionē nob ſꝑ appꝫ aliqđ ⁊ inoteſcit. Deīn cū dicit

¶ **Poſtea ſcđm potentiam ſenſus quidez ſemꝑ adeſt viuētibꝰ: ⁊ non orbatis: fantaſia aūt nō.**

¶ Adduc̄ 2ᵃᵐ rōnē. d. ꝙ ſenſus q̄dē ſꝫ poᵃᵐ ſꝑ adeſt viuētibꝰ ⁊ nō orbatis. i. nō puatis illo ſenſu: nā q̄ꝫdiu hō nō puat̄ ſenſu viſus tādiu ieſt ei poᵃ viſiua: viuētibꝰ g̊ ſꝑ ieſt ſenſus i poᵃ fantaſia āt nō ieſt. ſꝑ g̊ nō ē idē ſenſus qđ fanᵃ. ¶ Nōnᵐ āt ꝙ he. 5. rōnes ꝓbātes fātaſiā nō eē ſenſū nō eodē mō h̄ ꝯcludūt. nā pᵃ ꝓbauit ꝙ fanᵃ nō erat ſenſus i actu: nec in poᵃ. h̄ aūt ꝓbat ꝙ fanᵃ in actu nō ē idē ꝙ ſenſus i poᵃ: qꝛ fanᵃ i actu nō ſꝑ ieſt aialibus: ſꝫ ſenſus i poᵃ ieſt ſꝑ eis: niſi forte puarent̄ vl̄ orbarent̄ illo ſenſu: veꝝ qꝛ nō orbari pñt oi ſenſu: qꝛ q̄ꝫdiu viuūt tādiu ieſt eis ſenſus tactꝰ: g̊ ſꝑ ieſt aialibꝰ q̄ꝫdiu viuūt aliqs ſenſus in poᵃ ⁊ nō ſꝑ ieſt eis fanᵃ i actu. g̊ nō ē idē h̄ qđ illđ. Deīn cū dic̄.

¶ **Si vō ei qđ actu idē: oibꝰ vtiq̄ꝫ ꝯtingeret beſtiȷs fantaſiā ineſſe. Videt̄ aūt nō beſtiȷs vt formice: aut api: aut vermi.**

¶ Adduc̄ ad h̄ 3ᵃᵐ rōnē oñs ꝙ fanᵃ nō ē idē qđ ſenſus in actu: d. ſi vō ſup. fanᵃ eēt idē ei qđ ē i actu. i. eēt idē ꝙ ſenſus i actu ꝯtigeret vtiq̄ꝫ oibꝰ beſtiȷs ieſſe fanᵃᵐ. qꝛ oibꝰ beſtiȷs ꝯtigit aliq̄n ieſſe ſenſuꝫ i actu: ſꝫ vr̄ ſupple fanᵃ nō ineſſe oibꝰ beſtiȷs vt formice: aut api: aut v̄mi. ¶ Nōnᵐ āt ꝙ lꝫ hec rō adducat̄ ad ꝓbādū ꝙ fanᵃ nō ſit ſenſus in actu. arguit tñ ꝙ nec ſit ſenſus i actu: nec i poᵃ: qꝛ ſi fantaᵃ nō ieſt oibꝰ beſtiȷs. qꝛ nō ieſt aialibꝰ iꝑfectis: vt api: v̄mi: ⁊ formice: ſenſus āt i actu ⁊ i poᵃ ſenſitiua ieſt oibus beſtiȷs. ergo nullū hoꝝ eſt fantaᵃ.

¶ **Dubitaret** forte aliqs: qꝛ vr̄ phs iplicare oppᵐ in adiecto: qꝛ ait ꝙ nō oibꝰ aialibꝰ ieſt fanᵃ ſic̄ ſenſus. cū. n. fanᵃ ſit motꝰ factꝰ a ſenſu: nō vr̄ poſſe ꝙ aliqbꝰ aialibꝰ iſit ſenſus qbꝰ nō iſit fanᵃ. ꝓ. ſupra pnᵐ ſcđi. volebat phs ꝙ qbꝰ ſenſus ieſt: ieſt fā. ⁊ appetitꝰ. ¶ Dōꝫ ꝙ vt cōiter pōit̄ fāᵃ ē 2ˣ. ꝺteriata ⁊ ideteriata: ideteriata q̄dē ē motꝰ factꝰ a ſenſu: ⁊ ineſt oibꝰ qbꝰ ieſt ſenſus: ſꝫ fanᵃ determiata nō ieſt niſi aialibus ꝑfectis: ꝓpter qđ multis aialibꝰ ineſt ſenſus qbꝰ non ineſt talis fantaſia: argumēta aūt ꝓcedebāt viȷs ſuis.

¶ **Alterius** forte dubitaret aliqs: qꝛ ⁊ ſi de v̄me: poſſumus ſuſtiere ꝙ nō hēat fanᵃᵐ ꝺtermiatā de formica m̄ ⁊ ape q̄ vr̄ agere opa prudētie: ⁊ i eſtate vr̄ ꝯgregare grana ꝑꝑ hyemē: vt vr̄ nō poſſumꝰ ſuſtiēre ꝙ nō hēant fanᵃᵐ determiatā: ad h̄ āt rñdēt aliq dicētes ꝙ formica ⁊ apis agūt ex q̄dā iclīatōe nāli: nō ꝙ ex imagiatōe futuri aliqđ faciāt. vñ vt dñt nō fātaſiāt̄. niſi q̄ñ mouēt̄: ⁊ dū

moneť a ſſibili exteriori: ⁊ qꝛ ſic fātaſiari ē hr̄e fā. īdeterminatā. iō vt aiunt talia aīalia īdetermiatā hn̄t fantaſiā: ſꝫ hec nō vr̄t ſufficere: qꝛ agere ex īclinatiōe nāli ⁊ ex īſtinctu nature oīb⁹ ꝯuenit beſtijs: ſꝫ qꝛ oēs beſtie nō directe dn̄anť ſuis actib⁹: ſꝫ magis aguntur q̄ꝫ agāt. ſequūť .n. i ſuis opib⁹ īclinatōeꝫ factā a diuerſitate celeſtis mot⁹ vel īclinatōeꝫ factā ab īſtinctu nāe: ſꝫ p tāto dr̄ vna beſtia ⁊ vnū irrōnale aīal hr̄e fantaſiaꝫ deteriatā ⁊ nō aliud: qꝛ aligb⁹ aīalib⁹ abeūtibus ſenſibilib⁹ fiūt fantaſmata. ⁊ pn̄r imaginari nō pn̄te ſenſibili. alijs v̄o nō fit fātaſia niſi cū actu mouenť ab exteriori ſenſibili: ita q̄ in eis fantaſia nō eſt determiata ⁊ diſticta: ſꝫ ſolū ē mot⁹ fact⁹ a ſenſu. cū ḡ api īſit memoria p quā reuertiť ad locū vbi fabricare īcepat: ⁊ cū formice īſit memoria p quā reuertiť ad foueā vbi icepat ꝯgregare frumtū cū memoria ſit abſentiū ⁊ p̄teritoꝝ. poterūt h̓ imagiari ⁊ fantaſiari abſentib⁹ ſenſibilib⁹: q̄re vr̄r hr̄e determiatā fantaſiā: ⁊ pp̄ h̓ ꝯmē. hanc difficultatem vr̄ alr̄ euadere dicēs: q̄ n̄ curat ph̄s de exēplis. nā in lib° poꝝ poniť q̄ exēpla ponimus nō vt ita ſint: ſꝫ vt ſentiat q diſcit. poſſum⁹ tn̄ aliter dr̄e q̄ apes ⁊ formice n̄ hn̄t ſimpl̄r fantaſiā determiatā. nā hr̄e fantaſiā determiatā tūc p̄p̄e ꝯuenit qn̄ nec pn̄tib⁹ ſenſibilib⁹ nec pn̄tib⁹ eis q̄ directe ordinant ad ſenſibilia illa poſſum⁹ imagiari ⁊ fantaſtari de ſenſibilib⁹ illis. apes ḡ ſi hn̄t fātaſiā de loco vbi fabricare īcepunt: lꝫ ille loc⁹ ſit abſens: tn̄ hāc fātaſiā hn̄t dū ſūt in ꝯtinuo exercitio: ⁊ dū ſūt pn̄tia ſenſibilia illa q̄ ordinanť ad hōꝫ fabricā: ſꝫ ſi poſita eē̄ exercitiuꝫ ⁊ exn̄tia ex. locū fabrice abſq̄ꝫ imutatōe facta a fabrica vel ab exteriori exercitio qḋ ordiať ad fabricā īcipent ō fabrica hr̄e memoriā: ⁊ imagiarenť ⁊ fantaſtarenť q̄liter debetēt fabricare: nō poſſꝫ h̓ eis ꝯtigere niſi hērent determiatā fantaſiā: ⁊ qꝛ h̓ nō īeſt apib⁹ nec formicis: nō dr̄r hr̄e fantaſiaꝫ determiatā: ſꝫ īdetermiatā. ¶ Deide cū dicit.

¶ Poſtea hi quidem veri ſemper: fantaſie autem plures falſe.

¶ Adducit ad h̓ 4.am rōneꝫ. d. q̄ hi gdē. ſ. ſenſus: circa ꝓpriū obꝫ ſemp ſunt veri. fantaſte aūt vt p̄lies ſunt falſe. ḡ fantaſia nō ē idē qḋ ſenſus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius aūt non dicimus cū operemur: certe eſt circa ſenſibile: qm̄ videť hoc nobis homo: Sed magis cū nō manifeſte ſentimus: tunc ⁊ aut verus: aut falſus. Et q̄ quidē diximus apparent ⁊ dormiētibus viſiones.

¶ Adducit ad h̓ idē 5.am rōnē. d. Amp. āt cū p ſenſum operemur. certe circa aliqḋ ſenſibile nō dicimus: qm̄ hoc ſenſibile vr̄ nobis hō: ſꝫ magis h̓ dicimus cū a remotis vel in tenebris nō māifeſte ſentimus: tūc aut eſt ver⁹ aut falſus ſenſus: ſꝫ ſup. cū māifeſte fantaſiamur nō dicimus ſic eē: ſꝫ ſic appere. iō ſeqť ⁊ qḋ gdē diximus. i. ⁊ vt gdē diximus vel ⁊ ſic gdē diximus appent ⁊ dormiētib⁹ viſiōes ⁊ fantaſte: ⁊ tūc certū ē q̄ fantaſtanť: ſꝫ nō ē certuꝫ ſic eē: ſꝫ ſic appere. ¶ Nōn.m āt viꝫ rōnis h⁹ in hoc ꝯſiſtere: qꝛ qn̄ certe ſentimus certe poſſum⁹ dr̄e ſic eē: nō ſolū ſic appere: ſꝫ in ſōnis certū ē q̄ fantaſiamur ⁊ nō poſſum⁹ certe dr̄e ſic eē: ſꝫ ſic appere. ḡ fantaſia nō ē idē qḋ ſenſus. ¶ Nōn.m ēt eſt q̄ lꝫ ſenſus circa ꝓpriū ſenſibile: ⁊ vt ē ī debita diſtātia ⁊ vt ꝯcurrit ibi debitū lumē: nō decipiať: ſꝫ ſemp ſit ver⁹: tn̄ circa n̄ ꝓpriū ſenſibile vt circa ſenſibile p acciñs vt circa hoieꝫ vel caprā: ⁊ maxīe ſi ſit in nimis remota diſtātia vel ſi ſit in tenebris nō ſemp ē ver⁹: ſꝫ aliqn̄ eſt ver⁹ aliqn̄ falſus: ⁊ tūc nō ſentimus certe: ſꝫ dubitam⁹ de ſenſibili ⁊ dubitādo de eo nō dicimus certe illud eē hoiem aut capram: ſed ſub dubio loquimur q̄ videť nobis homo vel capra. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero neq̄ꝫ ſemper vera dicentium: neq̄ꝫ vna erit vt ſciētia: aut intellectus: eſt enim fantaſia ⁊ vera ⁊ falſa. Cō.157

¶ Oñdit q̄ fantaſia nō ē itel̄lus nec ſcia: ⁊ qꝛ planū ē eā n̄ eē nec ſciam nec itl̄l̄m. iō breuiter de h̓ ſe expedit. d. at v̄o ſup. fantaſia neq̄ꝫ erit vna viis vel vn⁹ hītus de numero ſemp dicētiū v̄a: vt nō erit ſcia aut itel̄lus: qꝛ fantaſia eſt fl̄a. i. pōt eē fl̄a. eſt ḡ vis rōnis. ſcia ⁊ itl̄l̄us ſunt ſemp v̄a. fantaſia pōt eē fl̄a ⁊ v̄a. ḡ ⁊c̄. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Relinquit igiť videre ſi opinio ſit. ¶ Fit enim ⁊ opinio vera ⁊ falſa: ſed opinioni qdem inheret fides. Nō enim contingit opinantē de quibus videtur non credere. Beſtiaꝝ autem nulli ineſt fides: fantaſia autem multis.

¶ Oſtēdit q̄ fantaſia nō ſit opio. ⁊ qꝛ h̓ vr̄ magis dubiū. iō circa hoc magis īſiſtit: circa qḋ duo facit: qꝛ p̄mo oſtēdit q̄ fantaſia nō eſt opio ſimpl̄r ſumpta. 2.° declarat q̄ nō eſt aliqd cōpoſitū ex opiniōe ⁊ ſenſu ibi. (Manifeſtū ergo qm̄) circa p̄mū duo facit ſm̄ q̄ duas rōnes adducit ad ꝓpoſitū. 2.a ibi (Ampl̄i⁹. ſi. n.) ꝯtinueť aūt ſic. oñſuꝫ eſt q̄ fantaſia nec ē ſenſus: nec ſcia nec itl̄l̄us. relinqť igiť videre ſi ſit opinio. hꝫ. n. fantaſia ꝯuenientiā cū opione: qꝛ ſit opio v̄a vel fl̄a ſicut ſup. ⁊ fantaſia: ſꝫ opioni gdē inheret fides: qꝛ nō ꝯtingit opinātē nō credere ea de gb⁹ videtur opinari. beſtiaꝝ aūt nulli īeſt fides: multis aūt beſtijs īeſt fantaſia: tūc ḡ ſupplēda eſt rō q̄ ſi opio nulli ineſt cui nō īeſt fides: fantaſia aūt multis aīalib⁹ īeſt cui nō ineſt fides. ḡ hoc nō eſt illud. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ampli⁹ ſi oēm opionē ꝯſequať fides: fidem aūt ſuaſum eē: ſuaſionē aūt rō. Beſtiaꝝ aūt quibuſdā fantaſia ineſt qdem: rō vero nō.

¶ Adducit 2.am rōnē. d. q̄ amp. ſi oēꝫ opionē ſeqť fides. fidē āt ſeqť ſuaſuꝫ. i. ꝑſuaſuꝫ eē ſuaſionē āt ſeqť rō beſtiaꝝ aūt qbuſdā fantaſia gdē īeſt. illud v̄o. i. rō n̄ īeſt alicui beſtiaꝝ. ḡ fantaſia nō ē opio. ¶ Nōn.m āt q̄ nullus opiať aliqd niſi p aliq̄ꝫ rōnē ꝑſuadeať ſibi: q̄r ſit illud: ⁊ qꝛ ad ꝑſuaſuꝫ eē ſeqť q̄ qs credat ⁊ q̄ adhibeat fidē ei qḋ ē ei ꝑſuaſuꝫ: opio nō ē ſine fide ⁊ rōne. ḡ ſic p̄ma rō ꝓbat fātaſiā n̄ eē opionē: qꝛ multis īeſt fantaſia: qb⁹ nō ineſt fides: ita h̓ rō ꝓbat fātaſiā n̄ eē opionē: qꝛ opio nō ē ſine rōne ⁊ multis īeſt fantaa qb⁹ n̄ īeſt rō. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Manifeſtum eſt igiť qm̄ neq̄ꝫ opinio cū ſenſu: neq̄ꝫ per ſenſum: neq̄ꝫ copulatio opionis ⁊ ſenſus erit fantaſia ꝓpter hoc. Cō.158

¶ Oñdit q̄ fantaſia nō ē aliqd ꝯpoſitū ex opione ⁊ ſenſu: circa qḋ tria fac̄: qꝛ p̄ oñdit quot modis pōt itelligi q̄ fantaſia ſit qd ꝯpoſitū ex opione ⁊ ſenſu. 2.° declat quō ꝓbabiliori mō pōt h̓ poni. 3.° ꝓbat q̄ īpoſſe ſit fātaſiā eē aliqd ſic ꝯpoſitū ex ſenſu ⁊ opione. 2.a ibi (Et manifeſtū) 3.a ibi (Appent āt) dic̄ ḡ q̄ māifeſtū ē q̄ pp̄ h̓. i. pp̄ ea q̄ dicenť fātaſia neq̄ꝫ erit opio cū ſenſu: neq̄ꝫ opio p ſenſuꝫ: neq̄ꝫ copulatio opionis cū ſenſu. ¶ Nōn.⁹ āt q̄ trib⁹ modis pōt itlli q̄ fātaſia ſit ꝯpoſita ex opione ⁊ ſenſu. p̄ q̄ ſit opio cū ſenſu. i. q̄ ſit opio eēntialr̄ ⁊ hēat ſenſū ānexū. 2.° h̓ pōt intelligi q̄ ſit opio p ſenſū. i. q̄ ſit ſenſus eēntialr̄: ⁊ hēat opionē ānexā. 3.° mō pōt itelligi q̄ ſit copl̄o opionis ⁊ ſēſus. i. q̄ ſit vtrūq̄ꝫ eēntialr̄: ſꝫ nullū iſtoꝝ ē poſſe eē fantaſiā eēntialr̄. fātaſia ḡ nec ē opio cāta a ſenſu nec ē ſenſus cāt⁹ ex opione: nec ē eēntialr̄ opio ⁊ ſenſus. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Et manifeſtū ē: q̄ nō alia q̄dā ē opio: ſꝫ illa q̄ gdē ē cui⁹ ē ⁊ ſenſus. Dico āt ex albi opione ⁊ ſenſu: copulatio fantaſia ē. Nō. n. ex opinione

gdē albi eſt: ex ſenſu āt boni. Apparere igiť eſt opinari qđ quidē ſentitur nō ſm accidens.

Poſtq̄ enūerauit modos qb⁹ pōt itelligi ꝙ fantaſia ſit ꝯpoſita ex opione ⁊ ſenſu h̄ oñdit quō ꝓbabiliori mō poſſit h̄ poni dicēs: ⁊ manifeſtū ē ꝙ fantaſia nō eſt alia q̄ daz opinio ab ea cuius eſt ſenſus: ſed illa que eſt quidē cuius eſt ⁊ ſenſus: dico aūt ꝙ ſi fantaſia eſt complexa ex opinione ⁊ ſenſu: ⁊ ſenſu erit ex opinione albi ⁊ ex ſenſu albi. nō eniz ē ex opione. gdē albi: ex ſenſu aūt boni. iō ꝯcludit ꝙ appʒ igiť ſup. fantaſiā eē opiari illud qđ nō ſentiť ſm accidēs. naz ſi aliq̄ opio ꝯiūcta cū ſenſu facit fantaſiā: oʒ ꝙ ſit de illo eodez de q̄ eſt ſenſus ꝑ ſe ⁊ nō ſm accn̄s. Nōn̄ᵐ aūt ꝙ ſi ſenſus ⁊ opio faciūt vnū aliqd vt fantaſiā nō pōt hoc ita ꝓbabiliť poni ſicⁱ referēdo ſenſuz ⁊ opionē ad idez obm: qꝛ ex ſenſu vni⁹ ⁊ ex opione alteri⁹: vt ex opione albi ⁊ ex ſenſu boni nō poſſʒ fieri vnū aliqd vt fantaſia. ğ ſi ſenſus q ē de ꝯſtitutiōe fantaſie ſit albi. oʒ ꝙ opio q̄ ē etiā de ꝯſtitutōe illi⁹ fantaſie ñ ſit alia. i. ñ ſit de alio: ſʒ ſit ēt đ albo: ita ꝙ opio ⁊ ſenſus q̄ ſūt de ꝯſtitutōe fantaſie: opʒ ꝙ ſint đ vno ⁊ eodē obo ꝑ ſe ⁊ ñ ſʒ accn̄s. Deide cū dicⁱ.

Cō. 159. Apparēt āt ⁊ falſa de qb⁹ ſiľ acceptatōez veraz hn̄t: ⁊ videť ſol vni⁹ pedis: ſʒ crediť maior eē habitatiōe. Accidit igiť aut abijcere ſuipſi⁹ verā opinionē quā hēbat ſaluatā: ſaluā re non oblitū eſſe: neq̨ decredentez: aut ſi adhuc hn̄t eādē neceſſe veraz ⁊ falſam. Sʒ falſa facta eſt cū lateat trāſcendēs res. Non ergo vnū ali-

Cō. 160. quod hoꝝ eſt: neq̨ ex his fantaſia.

Oſtēdit ꝙ fantaſia nō pōt eſſe qd ꝯpoſitū ex opione ⁊ ſenſu. d. ꝙ apparent āt ⁊ fľa ſup. ſm ſenſum eadē de qb⁹ hn̄t ſiľ verā acceptiōez. i. opionē. nā ⁊ vř ſol ſm ſenſuz eē vni⁹ pedis: ſʒ crediť eſſe ſm opionē maior hitatōe. i. tota terra habitabili: q̄re ſi ex ſenſu ⁊ opione ꝯponiť fantaſia: cū ꝯtingat ſenſuz eē fľm ⁊ opionē verā. ſi opio vā ⁊ ſenſus falſus debēt ꝯſtituere vnū ⁊ idez vel opio vā mutabiť ⁊ fiet fľa nō mutata re nec mutato opināte: qđ ē ipoſſe. vel eadē opio ſiľ erit vā ⁊ fľa: qđ ē ēt ipoſſe: q̄re nullo⁹ fantaſia erit aliqđ ſic ꝯpoſitū. iō ait ꝙ accidit igiť aut obijcere ſui ipſi⁹: verā ſaluatā opionē quā hēbat ſaluare. i. non facta mutatiōe in re nō oblitū nec decredentē. i. nō facta mutatōe in opināte: qđ ē ipoſſe: aut ſi adhuc hʒ eādez opionē neceē ē illā opionē ſiľ eſſe verā ⁊ fľaz: qđ ē ipoſſe. ⁊ addit quō fľificatur opio dicēs ꝙ fľa fcā eſt cū lateat res tranſcēdēs. i. res trāſiēs ſiue res trāſmutata: ⁊ qꝛ opio vā nō pōt fieri falſa nō fcā mutatōe in re opiata nec i opināte: nec ēt eadē opinio pōt ſiľ eſſe vā ⁊ fľa: iō ꝯcludit ꝙ fantaſia nō ē vnū aliqd hoꝝ. i. nō eſt opio neq̨ ſenſus neq̨ ē ex his. i. neq̨ ē ꝯpoſita ex opione ⁊ ſenſu. Nōn̄ᵐ āt ꝙ cū fātaſia ñ poſſit eſſe ſiľ vā ⁊ fľa. ſi opio ⁊ ſenſus ſiľ ꝯpoſita faciūt fantaſiā: eē nō poterit ꝙ vnū illoꝝ ſit veꝝ: ⁊ aliud fľʒ: ſʒ vel ambo ſiľ erūt vā: vel ambo erūt ſiľ fľa. Nōn̄ᵐ ēt ꝙ ſi opio vā dʒ fieri fľa: vel h̄ ꝯtigit ꝑ mutatōez factā i re velut qꝛ res nō ē ſalua: ſʒ ꝑmutata: vtputa ſi opiaris ſortē ſedere eo ꝑmutato vt eo ſurgēte. fľa ē h̄ opio ſortes ſedet: 2° pōt falſificari opio ñ ꝑ mutatōez factā in re opiata: ſʒ ꝑ mutationē factaz in opināte: vtputa qꝛ opinās oblit⁹ ē opionis vē ⁊ ꝑ obliuionē accepit opionē fľaz. vľ forte h̄ ꝯtigit: nō qꝛ opinās ſit oblit⁹: ſʒ qꝛ ē đcredēs ſi credēs. forte. n. apparuit opināti aliq̄ rō quā neſciuit ſolueř: ꝑꝑ quā rōnē fuit đcredens opionē verā ⁊ acceꝑit opionē fľe. nūq̄ ğ opio vā fit fľa niſi vľ fcā mutatōe i re opiata vel i re opināte. Notādū ēt ꝙ lʒ vtroq̨ mō poſſit fľificari opio tā ꝑ mutationē factā in re opiata q̄ ēt ⁊ i opināte. potiſſime tn̄ fľificať opio qn̄ hēmus opionē verā de re aliq̄: ⁊ ſtā res ē trāſcendēs. i. ē trāſiēs: ⁊ eſt trāſmutata: ⁊ tn̄ latet nos. vt ſi vē opinamur ſortē ſedere ⁊ lateat nos ꝙ ſurgat eo ſurgēte fľificať opio nr̄a. Nōn̄ᵐ ēt viʒ rōnis phi in h̄ ꝯſiſtere. ſ. ꝙ ſi ſenſus ⁊ opio ſiľ iūcta faciāt fantaſiā: cū ꝯtigat de eodē hr̄e ſenſuz fľm ⁊ opionē verā: vt pʒ de q̄titate ſolis: oʒ ꝙ opio ꝯformet ſe ſenſui: qꝛ nūq̄. duo aliq̄ quoꝝ vnū ſit fľʒ ⁊ aliud veꝝ veniūt ad ꝯſtitutōez vni⁹ niſi vnū ꝯformeť alteri. ꝯformabiť ğ opio vā ſenſui fľo. vľ ğ erit iſta ꝯformitas: qꝛ opio manēs vā fiet fľa: ⁊ tē erit ſiľ opio vā ⁊ fľa: qđ eſt ipoſſe. vel ſi dicať ꝙ opio illa nō ſiľ eſt vā ⁊ fľa: ſʒ falſificať cū res ſit ſalua: ⁊ nō ſit fcā mutatio in re opiata: nec ēt ſit fcā mutatio i opināte: qꝛ ille nec ē oblit⁹ nec diſcredit: illa opio nō erit fľa: ſʒ oʒ ꝙ ipa opio ſit ſaluata in ſua vitate: ⁊ ꝙ nō falſificeť nec ꝯformeť ſenſui fľo. ğ opio vna cū ſenſu nō poterit ꝯſtituere fantaſiā: fantaſia ğ nō eſt opio nec ſenſus ñec aliqd ꝯpoſitū ex his. i. ex opione ⁊ ſenſu.

Dubitaret forte aliqs: qꝛ vř ꝙ phs arguat ex inſufficiēti. vult. n. ꝙ ſi fantaſia ē qd ꝯpoſitū ex opione ⁊ ſenſu cū ꝯtigat de aliq̄ eē ſenſuz fľm ⁊ opionē verā oportebit ſm ipm: ꝙ tūc opio vā ꝯformet ſe ſenſui fľo: ſʒ h̄ nō opʒ vt vř: qꝛ h̄ ꝯformitas poterit aľr fieri. poterit. n. fořc ſenſus fľus ꝯformari opioni vē. ⁊ ſic ꝯſtituet fantaſia. Dōʒ ꝙ q̄litercūq̨ fantaſia ꝯſtituať ex opione ⁊ ſenſu: oʒ ꝙ vnū illoꝝ ꝯformeť alteri. tripľr. n. pt itelligi vř dicebať hō ꝯſtitutio. p̄ ꝙ fātaſia ſit ſenſus eēnrialiter ⁊ hēat opionē anexā: vt ꝙ ſit ſenſus cāt⁹ ex opione. 2° eꝯ ꝙ ſit opio cāta ꝑ ſenſū: ⁊ qꝛ effect⁹ ē ꝯformis cāe oportebit eē ꝯformitatē iter illa. 3° mō h̄ pōt itelligi vt dicebať ꝙ fantaſia ſit vtrūq̨ eēntialiľr: ita ꝙ ſit ꝯpľo vtriuſq̨: ⁊ qꝛ fantaſia nō pōt ſiľ eē vā ⁊ fľa: ſʒ ē tm̄ vā vel tm̄ fľa: opʒ ğ ꝯpon ētia ſint ꝯformia fantaſie: vt ꝙ vel vtrūq̨ ſit veꝝ vel vtrūq̨ fľʒ. Viſo ꝙ oʒ eē ꝯformitatē iter opionē ⁊ ſenſū ſi ex eis ꝯponi đbeat fātaſia: volum⁹ oñdere ꝙ opio dʒ ꝯformari ſenſui: ñ ſenſus opioni qđ dupľr pʒ. p̄: qꝛ ꝯformitas ſenſus ē ipoſſibilis. nūq̨. n. eē pōt ꝙ ſenſus ſit ver⁹ circa q̄titatē ſoľ. nūq̨. n. eē poterit ꝙ ſol iudiceť a viſu tātus q̄tus ē: ſʒ opio pōt eē vā ⁊ fľa. iō magis dixit phs ꝙ opio đbeat ꝯformari ſenſui q̄ eꝯ. Rurſus fantaſia eſt mot⁹ fact⁹ a ſenſu ⁊ mot⁹ ille q ē fantaſia ē ſiľis motui q ē fact⁹ i ſenſu: ⁊ qꝛ fantaſia aſſimilať motui fcō i ſenſu. ſi opio debeat eē de ꝯpōne fantaſie: oʒ ꝙ trahať ad modū ipius ſenſus. ⁊ ꝙ ꝯformeť ſenſui cui ꝯformať fanta⁹.

Ed quī accidit moto hoc moueri alterum ab hoc: fantaſia aūt videť motus eſſe: ⁊ nō ſine ſenſu fieri: ſʒ in his que ſentiunt ⁊ quorum ſenſus: eſt aūt

motuʒ fieri ab actu ſenſus. Et huc ſimilem Com. .161.

neceſſe eē ſenſui: erit vtiq̨ fantaſia ipa mot⁹ ñ ſine ſenſu ꝯtigēs. Neq̨. n. ſentiētib⁹ ineſſe. Et multa eſt ſm ipm facere ⁊ pati hn̄s.

Poſtq̄ phs oñdit ꝙ fantaſia ñ ē ſenſus nec ſcia nec itellect⁹ nec opio. in pte iſta igrit qd ē fantaſia: circa qđ duo fač: qꝛ p̄ pōit q̄dā deſcriptōez vel q̄dā diffōnē fātaſie. 2° māifeſtat mēbra i diffōne poſita ibi. (Et eē verā ⁊ fľam) ponit aūt talē diffōnē fantaſie: ꝙ fantaſia ē mot⁹ fact⁹ a ſenſu ſm actū q eſt ſiľis illi quā hn̄s multa agit ⁊ patiť penes illā ſiue ſm illā. poſſemus ğ diuidere p̄mā ptē vbi poniť deſcriptio fantaſie in tres partes ſm ꝙ tres particule ponunť in diffōne fantaſie. nam p̄mo oſtēdit ꝙ fantaſia eſt motus factus a ſenſu. ſcđo addit ꝙ eſt fact⁹ a ſenſu ſʒ actū ⁊ ꝙ eſt ſiľis illi motui. 3° ſubiūgit ꝙ multa agim⁹ ⁊ patimur ſm fantaſiā. dicit ğ: ſʒ qm̄ eſt. i. ꝯtingit moto h̄. i. moto ſenſu moueri alteꝝ ab h̄. i. moueri fātaſiā a ſen-

ſu.fantaſia aũt vr̃ eẽ talis mot⁹ factus a ſenſu:ꝛ nõ ħ fie ri ſine ſenſu:ſ ħ eẽ in his q̃ ſentiũt ꝛ eſt coꝝ quoꝝ ẽ ſen ſus.ꝛ ħ q̃tũ ad ꝑticulã pmã ꝙ fantaſia eſt mot⁹ factus a ſenſu:ꝛ ſubdit.eſt aũt.i.ↄtigit fieri motũ ab actu ſenſus ꝛ hũc motũ neceſſe eſt eẽ ſil̃e ſenſui.nã vt dcm̃ ẽ: fantaſia nõ ſolũ ẽ motus fact⁹ a ſenſu:ſ eſt mot⁹ factus a ſenſu in actu ꝛ ẽ ſil̃is illi motui:ꝛ qꝛ ſic ẽ:fantaſia ipſa ẽ mot⁹ nõ cõ tingẽs eẽ ſine ſenſu:nec ↄtigit ieſſe nõ ſentiẽtib⁹:ꝛ addit ꝙ hñs fantaſiã ẽ.i.ↄtigit multa facere ꝛ pati ſm ipaꝫ.

¶ Dubitaret forte aliqs:qꝛ vr̃ fantaſia eſſe idez qð ſenſus cõis.nã ſi fantaſia ẽ mot⁹ fact⁹ a ſenſu ſic ẽ ſenſus cõis:qm̃ ipſe vt vr̃ eſt hꝰ mot⁹:qꝛ mo tis ſenſib⁹ ꝑticularib⁹ mouet̃ ſenſus cõis. ¶ Rurſus ſic̃ fantaſia ẽ ſil̃is mot⁹ motui facto in ſenſu ſic ꝛ ſenſus cõis. ¶ Dðm ꝙ ſenſus cõis datus ẽ aĩalib⁹ ad ħ ꝙ fiat plenũ iudiciũ de ſenſibilib⁹ exteriorib⁹. ¶ Nã p ſenſus ꝑticula res hẽtur iudiciũ incõpletũ:ſed ꝑficit̃ hꝰ iudiciũ in ſenſu cõi.vñ themiſti⁹ vt patuit ſupi⁹ ſenſuꝫ cõem appellat pri mũ.i.pncipalẽ viſum:ꝛ pmũ.i.pncipalẽ auditũ.nã de ipo viſibili vel de ipſo audibili vel de alijs ſenſibilib⁹ ꝓprijs pncipali⁹ ꝛ ꝑfecti⁹ fit iudiciũ in ſenſu cõi q̃ꝫ in ꝑticularib⁹ ſenſib⁹.vñ ꝛ idẽ Themi.ꝑticulares ſenſus appellat orga na ꝛ nũcios:ſenſuꝫ vͦ cõem appellat regẽ ꝛ pncipẽ:cuius eſt iudicare de his q̃ nũciant̃ a ꝑticularib⁹ ſenſib⁹:ſ fan taſia data ẽ aĩali vt ad apphẽſionẽ ei⁹ extimet̃ aliqd eſſe bonũ aut malũ nociuũ vel ꝓficuũ:ꝛ qꝛ ſm hãc extimatio nẽ ſeq̃t̃ ꝙ in nobis fiãt paſſiões ꝛ mot⁹ animi:ſm q̃s opa mur ꝛ agimus:ſeq̃t̃ ꝙ hñtes fantaſiã multa patiant̃ ꝛ agã tur ſm illã.igit̃ ſm hãc ꝑticulã poſitã in deſcriptõe fanta ſie:qꝛ multa agimus ꝛ patimur ſm illã:differt fantaſia a ſenſu cõmuni.

¶ Alterius forte dubitaret aliqs:vtruꝫ fantaſia moueat̃ a ſenſu facto i actu. ¶ Dðm ꝙ ſolo h⁹ q̃ſiti aliq̃ mõ appere põt ex pcedẽtib⁹.nã ſic duplex ẽ fantaſia.vna dtermiata:alia idetermiata.ita dupl̃r põt accipi ſenſus i actu:vel q nũc ẽ in actu:vel q aliqñ fuit i actu.fãtaſia ide termiata q̃ꝫ hñt aĩalia iperfecta fit a ſenſu q nũc ẽ i actu: ita ꝙ ſtatiꝫ cũ dſinũt ſenſus ſentire i actu deſinũt illa aĩa lia fantaſiati in actu:ita ꝙ illa aĩalia nõ mouent̃ p fanta ſiã niſi ad pſentiã ſenſibilis:ſ fantaſia deteriata fit a ſen ſu i actu:nõ q nũc ẽ in actu:ſ q aliqñ fuit i actu. ſufficit.n. ꝙ aliqñ viderimus albũ:ꝛ ꝙ aliqñ fuerit viſus actu imu tatus ab illo ad ħ ꝙ nũc p fantaſiaꝫ apphẽdamus albuꝫ: imo plus nõ oꝫ ꝙ illud qð p fantaſiã apphẽdimus aliqñ fuerit i ſenſu p ſe vt ſi vidi auꝝ ꝛ vidi mõtem:ꝛ nũq̃ꝫ vidi mõtẽ aureũ:poſſum p fantaſia apphẽdere montẽ aureũ. ſemp g̃ fantaſia ẽ mot⁹ aliq̃ mõ fact⁹ a ſenſu i actu q nũc ẽ vel q aliqñ fuit:ꝛ ħ vel qꝛ illud ſenſibile qð fantaſiamur fuit i ſenſu vel ſm ſe vel ſ ſuas ꝑtes vel aliq̃ alio⁹.

¶ Alterius forte dubitaret aliqs:vtꝝ ſm fanta ſiã multa agãt ꝛ patiant̃ aĩalia q̃ hñt illã.ꝛ vr̃ ꝙ nõ:qꝛ vt ſupra dicebat̃ in hoc drt opio a fantaſia:qꝛ ſtati cũ fit i nobis opio alicui⁹ terribilis ↄpati mur ꝛ mouemur ſ appetitũ:qð nõ ↄtigit de fantaſia.opi nio g̃ ẽ illud ſ qð multa agimus ꝛ patimur:nõ fantaſia. ¶ Dðm ꝙ opio in hñtib⁹ itellectũ ꝛ extimatiua in alijs aĩalib⁹ ſunt magis imediatũ pn^m mouẽdi deſideriũ ꝛ ap petitũ q̃ꝫ fantaſia.nã ſi ſtat̃ in fantaſia ꝙ ſic apprehenda mus p fantaſiaꝫ ꝙ illa nõ opinemur nec extimemus eſſe in re ex̃:ſ hoc nõ terrebimur nec patiemur nec mouebi mur ad agẽdũ:ſ tũc ſil̃r nos hẽbim⁹:ac ſi i figura aliq̃ vl̃ p ſilitudinẽ pictã iſpiceremꝰ terribilia illa:ſ qꝛ facta ap prehẽſiõe p fantaſiã:vlt̃ius nõ ſiſtimus ibi:ſ p eſtimati uam iudicamus illud ſic eẽ actu in re ex̃ vel ſic eſſe poſe. ↄtingit ſm hoc nos agere ꝛ pati p fantaſiã.igr̃ vt fantaſia ↄpat̃ ad motũ fcm̃ in ſenſu nã diſtinguimus iter ſenſum cõem ꝛ ꝑticularẽ:ſed totũ ħ quodãmõ accipimus p vno motu ꝛ dicimus ꝙ ab illo motu facto ſic i ſenſu ſit in nobꝫ fantaſia ſm queꝫ extimamus aliqd nociuũ vel ꝓficuuꝫ: ꝓp qð ſm eã multa agimus ꝛ patimur.

¶ Alterius forte dubitaret aliqs quõ accipiunt̃ he ꝑticl̃e poſite i deſcriptõe fantaſie. ¶ Di cendũ ꝙ ſi motũ fcm̃ a ſenſu i actu volumus accipe p ſen ſuꝫ q tũc ẽ actu:dr̃e poſſumus ꝙ pma ꝑticula.vꝫ.ꝙ fanta ſia ẽ mot⁹ factus a ſenſu q̃litercũq̃ꝫ:ſiue q nunc eſt actu:ſi ue q aliqñ fuit reſpicit fantaſiã determiatã.2ͣ vͦ ꝑticula: ꝙ fantaſia ẽ mot⁹ factus a ſenſu in actu.i.a ſenſu q nũc eſt actu ſpãl̃r reſpicit fantaſiã idetermiatã:qꝛ hꝰ fantaſia ſo lũ fit a ſenſu cũ ẽ actu:ꝛ ẽ mot⁹ ſil̃is illi motui.3ͣ vͦ ꝑticu la.vꝫ.ꝙ fantaſia ẽ ſm quã multa agimus ꝛ patimur reſpi cit vtrãq̃ꝫ:qꝛ tã ſm fantaſiã determiatã q̃ꝫ idetermiataꝫ ħ eẽ ↄtigit:vel poſſum⁹ dr̃e ꝙ ꝑticule poſite i dicta diffõ ne ſic accipiunt̃ ꝙ ſe ipas determinãt adiuicẽ:qꝛ pͣ deter miat̃ p ſcðaꝫ.nã fantaſia ſic ẽ mot⁹ fact⁹ a ſenſu:ꝙ ille ſen ſus dꝫ accipi ſm actũ vel q nũc ẽ vel q aliqñ fuit. 2ͦ ꝑticu la determinat̃ p tertiã.naꝫ fantaſia ſic debet eſſe motus factus a ſenſu ſm actum ꝙ ſm eã animalia multa agant ꝛ patiantur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Et eſſe veram ꝛ falſam. Hoc aũt accidit pro pter hoc ꝙ ſenſus ꝓprioꝝ qdem eſt verus:aut q̃ꝫ pauciſſimum habens falſum.**

¶ Manifeſtat mẽbra poſita in diffõne. ¶ Ad c⁹ euidẽtiã ſciẽdũ ꝙ pmũ mẽbrũ.vꝫ.moueri a ſenſu aliq̃ mõ ↄtinet̃. in 2ͦ. vꝫ.i moueri a ſenſu i actu:imo accipiẽdo moueri a ſenſu i actu large p moueri a ſenſu i actu q nũc ẽ:vel a ſen ſu i actu q aliqñ fuit:idẽ ẽ moueri a ſenſu i actu qð moue ri a ſenſu.nõ.n.eſt aliud hoc q̃ꝫ illud niſi ꝙ vnũ eſt expſſi uuꝫ alteri⁹. ¶ Rurſus ꝙ addebat̃ in 2ͦ mẽbro.vꝫ.ꝙ mo tus factus in fantaſia ẽ ſil̃is motui facto in ſenſu nõ ꝓpe hoc mẽbꝝ ponit in nũeꝝ cũ alijs.nã eo ipo ꝙ fantaſia eſt mot⁹ fact⁹ a ſenſu ꝛ cãtus a ſenſu:qꝛ in talib⁹ effectus eſt ſil̃is cãe opꝫ hꝰ motũ eſſe ſil̃em motui facto in ſenſu.tota g̃ deſcriptio fantaſie quodãmõ vr̃ ↄtineri in duob⁹.vꝫ.ꝙ fantaſia eſt mot⁹ factus a ſenſu in actu ſm quẽ ↄtigit mul ta agere ꝛ pati.duo g̃ facit:qꝛ pmo oñdit ꝙ fãtaſia ẽ mo tus fact⁹ a ſenſu in actu. 2ͦ declarat ꝙ ſm eã ↄtingit mul ta agere ꝛ pati.ibi (Qm̃ aũt viſus) ad euidentiaꝫ aũt pri me ꝑtis ſciendũ ꝙ omne illud qð v̾ificat̃ ꝛ falſificat̃ ſm v̾itatẽ ꝛ falſitatẽ factã in ſenſu in actu:ꝛ deficit ab hꝰ ſen ſu ẽ mot⁹ cãtus a tali ſenſu.nã eſſe nõ põt ꝙ fantaſia v̾ifi cet̃ ꝛ falſificet̃ ſm v̾itatẽ ꝛ falſitatẽ factã in ſenſu in actu: niſi fantaſia ꝛ ſenſus i actu ſint ↄnexa.ita ꝙ vnũ cãet̃ ab alio:qꝛ ſi fantaſia ñ cãret̃ a ſenſu.nec eꝰ a v̾itate ꝛ falſita te i vno ñ oporteret ꝙ cãret̃ v̾itas ꝛ f̃ſitas i alio. ¶ Rur ſus.qꝛ fãtaſia i iudicãdo v̾itatẽ ꝛ f̃ſitatẽ deficit a ſenſu:qꝛ effect⁹ deficit a cã ꝛ nõ eꝰ.fantaſia cãt̃ a ſenſu ꝛ ẽ mot⁹ fa ctus a ſenſu ꝛ nõ eꝰ.poſſꝫ g̃ ſic formari rõ.oẽ illud qð v̾ifi cat̃ ꝛ falſificat̃ ſm v̾itatẽ ꝛ falſitatẽ factã i ſenſu in actu.ꝛ dficit a ſenſu i actu ẽ mot⁹ fact⁹ a tali ſenſu.i.a ſenſu i actu fantaſia eſt hꝰ.g̃ ꝛc̃.põt autẽ ħ rõ formari al̃r ꝛ forte me li⁹. ¶ Ad c⁹ euidẽtiã ſciẽdũ ꝙ qcqd v̾ificat̃ ꝛ falſificat̃ ſ v̾itatẽ ꝛ falſitatẽ i ſenſu vel ẽ idẽ qð ſenſus vel cãt̃ a ſenſu ꝛ ẽ mot⁹ fact⁹ ab ipo:ſ fantaſia v̾ificat̃ ꝛ falſificat̃ ſ v̾ita tẽ ꝛ falſitatẽ i ſenſu:ꝛ ñ ẽ idẽ qð ſenſus:ſ drt a ſenſu.g̃ cã tur a ſenſu ꝛ ẽ mot⁹ fact⁹ ab ipo.in hac ãt rõne ſic ꝓcedit: qꝛ pͦ oñdit ꝙ fantaſia v̾ificat̃ ꝛ falſificat̃ ſm v̾itatẽ ꝛ falſi tatẽ factã i ſenſu i actu.2ͦ declarat ꝙ fãtaſia drt a ſenſu i actu.3ͦ ↄcludit ꝙ fãtaſia ẽ mot⁹ fact⁹ a tali ſenſu.vꝫ.a ſen ſu i actu.2ͦ ibi (Scðꝫ ſenſuꝫ ãt mot⁹) 3ͦ ibi (Siqdẽ igr̃ ni hil alið) circa pͣ tria fac̃ ſ ꝙ tripl̃r oñdit ꝙ fantaſia v̾ifi cat̃ ꝛ falſificat̃ ſm v̾itatẽ ꝛ falſitatẽ factã i ſenſu i actu.nã

ꝓmo oſ̄dit hoc ex parte ſenſibiliū ꝓprioꝝ.2° ex parte ſenſibiliū ꝑ accn̄s.3° ex parte ſenſibiliū cōium.2ª ibi (Secū do aūt) 3ª ibi.(Tertio aūt.) dicit ḡ ꝙ ꝯtingit ⁊ eē verā ⁊ falſam ſup. fantaſiā: hoc aūt accidit ꝓp̄ h̓ ꝙ ſenſus reſpcū ꝓprioꝝ vtplurimū ꝗdē eſt ſenſus verus aut q̄ꝫ pauciſſimum hn̄s falſuꝫ. ⁊ tunc ſuppleat̃ rō: q2 plurimū ē ver⁹: q̄ꝫ pauciſſimum aūt.i.raro eſt falſus: ſic ⁊ fantaſia reſpectu taliū ſenſibiliū vtplurimū eſt v̓a. aliq̄n tn̄ ē falſa ex parte igit̃ ſenſibiliū ꝓprioꝝ pꝫ fantaſiā eē veram ⁊ falſam ſm̄ veritatē ⁊ falſitatē factam in ſenſu.

¶ Dubitaret forte aliqs: q2 qđ hic dr̃ videt̃ eſſe ꝯtrariū ei qđ ſupius dicebatur: innuebat̃.n. ſupra ꝙ ſenſus reſpcū ꝓprioꝝ ſemꝑ ſunt veri. hic aūt dr̃ ꝙ ꝯtingit eos eē falſos. lꝫ pauciſſime ⁊ raro. ¶ Dōm ꝙ ſi ꝯcurrant ibi oīa debite vt ꝙ organū ſenſus ſit debite cōditionatū ⁊ obm ſit ī debita diſtantia: medium aūt ſit debite diſpoſitū: his oībus ſic cōcurrētibus ſenſus reſpcū ꝓprioꝝ ſemꝑ eſt verus: tn̄ ſi organū ſit male cōditionatū: vtputa q2 oculus nō eſt in bona habitudine: vel ſi obm nō ē in debita diſtantia: vtputa q2 eſt nimis remotū: ⁊ ſi mediū nō eſt bn̄ diſpoſitū: vtputa q2 aer nō ē bn̄ illuminatus: his ſic ꝯcurrētibus poterit accidere falſitas in viſu ēt circa ſenſibilia ꝓpria vt poterit apparere ꝙ vnus color ſit alius vt ꝙ rubeus ſit niger. ſepe.n. expti ſumus ꝙ a remotis ⁊ in tenebris nobis rubeus color niger apparuit: ſic ēt ſi oculus nō fuiſſet bn̄ diſpoſitus hoc ideꝫ potuiſſet ꝯtingere. nā lingua male diſpoſita ⁊ infecta per colerā ei vnus ſapor apparet alius. ea.n. ſic exiſtēte ꝗcꝗd guſtat videt̃ amaꝝ. ſicut.n. dicimus ꝙ natura ſemꝑ ſortitur effectuꝫ ſuū: q2 natura ē ſpēs coꝝ q̄ ſunt: vt dr̃ in libro rheto. ⁊ tn̄ ſi fiat corruptio in aliquo ꝑncipio naturali fiūt monſtra: ⁊ natura nō ſortit̃ effectū: ſic reſpcū ꝓprioꝝ ſenſus ſemꝑ ē verus: ⁊ tamē ſi fiat corruptio vel indiſpō vel indebite ſe hēat aliqđ coꝝ q̄ reqrunt̃ ad ſenſum vt ꝙ nō debite ſe hēat organū aut mediū aut ēt obm pōt falſitas in ſenſu accidere. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Secundo aūt accidere hoc: ⁊ hoc iam contingit mētiri. Quod q̄dē.n. album nō mētitur. Si aūt hoc album: aut aliud mētit̃.

¶ Ait ꝙ v̓ificat̃ ⁊ falſificat̃ fantaſia ſm̄ v̓itatē ⁊ falſitatē factā in ſenſu: ⁊ hoc ex parte ſenſibiliuꝫ ꝑ accn̄s dicēs: ꝙ ſcđo aūt accidere hoc.i. falſitas in fanta. ſm̄ falſitatē ī ſenſu ⁊ ꝯtingit iam mētiri hoc.i.ꝑ fanta. ſm̄ ꝙ mētit̃ ſenſus: q2 qđ quidē ē albū.i.circa ſenſibile ꝓpriuꝫ nō mētit̃ ſenſus niſi vt dcm̄ ē ſi aūt ſit albū hoc vt fili⁹ cleonis aut ali⁹ vt diaris fili⁹ mētit̃ ſup. ſenſus ⁊ ēt fanta. ¶ Deīde cū dic̃.

¶ Tertio aūt cōium ⁊ conſequētiū accidentia: quibus iſunt ꝓpria. Dico aūt vt motus ⁊ magnitudo accidūt ſenſibilibus: circa que eſt maxime iam decipi.

¶ Oñdit ꝙ ꝯtigit mētiri circa fantaſiā ſic circa ſenſuꝫ ex ꝑte ſenſibiliū cōium dicēs.3° aūt reſpcū cōium ⁊ ꝯn̄tium ꝗbus cōibus inſunt accn̄tia ꝓpria. dico aūt vt mot⁹ ⁊ magnitudo qua accidit ſenſibilibus corporib⁹ ſup. ſunt ea circa q̄ maxime ꝯtingit decipi tam ſenſuꝫ in actu q̄ꝫ ēt fantaſiā. ḡ nō ſolū ex ꝑte ſenſibiliū ꝓprioꝝ ⁊ ſenſibiliū ꝑ accn̄s: ſꝫ ēt ex parte ſenſibiliū cōiuꝫ in ꝗbus fundant̃ ſenſibilia ꝓpria pꝫ veꝝ eē ꝙ verificet̃ ⁊ falſificet̃ fantaſia ſm̄ v̓itatē ⁊ falſitatē ſenſus in actu. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Secūduꝫ ſenſuꝫ. Motus aūt ab actu factus differt a ſenſu q ab his tribus ſenſibus ¶ Et primus quidē preſentis ſenſus verus: alij autem preſentis ⁊ abſentis erunt vtiq̄ꝫ falſi ⁊ maxime cum procul ſit ſenſibile.

¶ Oſtēdit ꝙ fantaſia differt a ſenſu in actu. dicēs ꝙ mot⁹ aūt factus ſm̄ ſenſum ab actu.i. fantaſia q̄ ē motus fact⁹ a ſenſu in actu differt a ſenſu q ē ab his trib⁹ ſenſib⁹.i.q ē ſm̄ hos tres modos ſentiēti. nā ſꝫ hos tres modos ſentiēdi. vꝫ. tā ſm̄ ſenſibilia ꝓpria q̄ꝫ ſm̄ ſenſibilia cōia: ⁊ q̄ꝫ ſm̄ ſenſibilia ꝑ accn̄s dr̃t fantaſia a ſenſu: q2 in oīb⁹ his plus falſificat̃ fantaſia q̄ꝫ ſenſus. ⁊ ſubdit ꝙ ꝓmus ꝗdem ſenſus q ē reſpcū ſenſibiliū ꝓprioꝝ p̄ñtib⁹ ſenſibilib⁹ ſemꝑ ē verus: alij aūt ſenſus q ſunt reſpcū ſenſibilium ꝑ accn̄s ⁊ cōiuꝫ tā reſpcū ſenſibiliū p̄ñtis q̄ꝫ ēt ⁊ abſentis erūt vtiq̄ꝫ falſi: ⁊ maxie ꝯtigit talis falſitas cū ꝓcul ſit ſenſibile. tūc ḡ eſt ſuplēda rō ꝙ q2 p̄ñtia ⁊ ꝓpinꝗtas obi facit ad v̓itatē: abſentia ⁊ longinꝗtas facit ad falſitatē: fantaſia differt a ſenſu: q2 ē plus f̓la q̄ꝫ ſenſus: cū poſſit fātaſiari obis abſentibus ⁊ longinqs. ¶ Nōn̄ ät ꝙ tū q2 fantaſia cātur a ſenſu: ⁊ ē maior defect⁹ in effectu q̄ꝫ ī cā: tū ēt q2 fantaſia pōt fantaſiari abſentib⁹ ſenſibilib⁹ ſꝫ quē modū hꝫ eē maior falſitas ꝯuēit maiorē falſitatē eſſe in fantaſia: q̄ in ſenſu. ¶ Nōn̄ ēt ꝙ lꝫ poſſit eē falſitas circa ſenſibilia cōia. ⁊ ꝑ accn̄s ſiue ſint p̄ñtia ſiue abſentia: maior tn̄ falſitas cōtingit circa ea ſi ſint abſētia q̄ꝫ p̄ñtia: imo ēt circa ipſa ſenſibilia ꝓpa pōt maxie ꝯtingere error: q2 abſentib⁹ poſſumus imaginari albū nigrū. ⁊ ecōuerſo. fantaſia ḡ q̄ pōt ſibi formare fantaſmata abſentibus ſenſibilib⁹ potiſſime pōt ei ꝯtingere falſitas plus q̄ꝫ ſenſui: ēt circa oīa genera ſenſibilium. bene ergo dictum eſt ꝙ differt fantaſia a ſenſu ⁊ deficit ab ipſo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si quidē igit̃ nihil aliud hn̄t q̄ dicta ſunt niſi fantaſia: hoc aūt eſt qđ dcm̄ eſt: fantaſia vtiq̄ꝫ erit motus a ſenſu ſcđm actum factus.

¶ Concludit intētuꝫ. vꝫ. ꝙ fantaſia ē motus factus a ſenſu in actu dicēs. ſiq̄dē igit̃ nihil aliud hn̄t q̄ dicta ſunt niſi fantaſia. hoc aūt eſt qđ dcm̄ eſt. vꝫ. ꝙ fantaſia v̓ificet̃ ⁊ falſificet̃ ſm̄ v̓itatē ⁊ falſitatem factaꝫ in ſenſu in actu: q2 ergo ſic eſt fantaſia vtiq̄ꝫ erit motus factus a ſenſu ſecundum actum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qm̄ aūt viſus maxime ſenſus eſt: ⁊ nomen a lumine accepit: qm̄ ſine lumie nō ē videre. Com. 162.

¶ Poſtquā oſtēdit ꝙ fantaſia eſt motus factus a ſenſu ſecundū actum declarat aliam particulā poſitam in diffinitiōe fantaſie. vꝫ. ꝙ ſm̄ fantaſiaꝫ aīalia multa agunt ⁊ patiunt̃: circa qđ tria facit: q2 ꝓmo oſtēdit: quare ſicut nominata eſt fantaſia. 2° manifeſtat qđ dcm̄ eſt. 3° epilogat circa determiata. 2ª ibi (Et qm̄ imanēt) 3ª ibi. (De fantaſia q̄dē.) dicit ḡ ꝓmo: qm̄ aūt viſus eſt maxime ſenſus.i. ſenſus ꝑcipuus ⁊ ſpūalis: ⁊ q2 ſup. ſic ē fantaſia nomē accepit a lumie: qm̄ ſine lumie nō ē.i. nō ꝯtingit videre. ¶ Nōn̄ ät ꝙ apud grecos phos idē eſt qđ lumē: ⁊ q2 in lumie oīa appent a phos venit ⁊ deriuat̃ phanos: qđ idē ē qđ apparitio. fantaſia ḡ q̄ dr̃ a phanos qđ ē appere ſumit nomē a lumie: ⁊ ſumēdo nomē a lumie ſine q̄ n̄ fit viſus ſumit ⁊ nomē a viſu q ē ꝑcipu⁹ ⁊ ſpūalior iter ſenſus. Deīde cū dic̃.

¶ Et qm̄ imanēt ⁊ ſil̓es ſunt ſenſib⁹: multa ſm̄ ipſos opant̃ aīalia. Alia q̄dē: q2 nō habēt intellectum: vt beſtie. Alia vero ex velamēto intellectus aut paſſione: aut egritudie: aut ſomno: vt hoīes. De fantaſia quidē igitur quid eſt: ⁊ propter quid ē dcm̄ ſit intantum.

¶ Declarat intentū. vꝫ. ꝙ ſm̄ fantaſiam animalia multa agunt ⁊ patiunt̃ dicens: ⁊ qm̄ imanent.i. exiſtunt ⁊ ꝑſeuerant mot⁹ fantaſtici ⁊ illi mot⁹ ſunt ſil̓es ſenſib⁹.i. motib⁹ factis in ſenſib⁹: ⁊ q2 ſic fantaſia ⁊ mot⁹ fantaſtici imanēt

ī.exiſtūt in aīalibus multa opanť aīalia ſm ipſos mot⁹: ſ3 alia qdē aīalia opanť ſm tales mot⁹ ſiue ſm fantaſiaz: q2 nō hn̄t itllūm vt beſtie: alia vo opanť ſm tales mot⁹ ſiue ſm fantaſiā. vt hoīes. ꝛ h̄ ex velamēto. i. pp velamētū itll'us: q2 aliqñ velať paſſiōe aut velať egritudine aut ſomno. ❡ Nōn̄m ꝙ qñ ſupior v̄tus ē ī actu ſuo. tūc opamur ſm v̄tutē ſupiorē: ꝛ nō ſm iferiorē: q̄re ſi aīalia opanť ſm fantaſiā q̄ eſt v̄tus iferior: ꝛ nō ſm itll'uz q̄ eſt v̄t⁹ ſupior: hoc ē vel q2 nō hn̄t itllūm vt beſtie. vel ſi hn̄t itellectum hn̄t ipm velatū: qđ tripl'r ꝯuēit: q2 vel velať paſſiōe vt ira vel timore: q2 ꝯtīgit aliquē adeo eē iratū vel adeo timētē vt q̄ſi nihil itelligat: ſ3 oīa agat magis p fantaſiam q̄ per itllūm. vel ſcđo hoc pōt ꝯtingere ex egritudīe vt forte freneticus vel ēt ebrius: q2 tales magis agūt p fantaſiā q̄ p itllūm: vel 3° hoc pōt ꝯtingere p ſomnū: q2 in ſōno ligať tō ꝛ viget fantaſia. ❡ Ultio epilogat circa deteīata dicēs: de fantaſia qdē igiť qd ē ꝛ pp qd ē. i. q̄ ſit cā eius ꝛ qūo h3 fieri: q2 fit ſm motū fcm̄ a ſenſu in tantū dcm̄ ſit.

Cōmē. pmi.

De parte aūt aīe qua cognoſcit aīa ꝛ ſapit: ſiue ſepablu exiſtēte: ſiue nō ſeparabili ſm magnitudinez: ſ3 ſm rōnē: conſiderandu3 quā habēt differētiā: ꝛ quomodo quidē ſit ipſum intelligere.

❡ Poſt q̄ phus ſepauit ꝛ diſtixit itell'uz a ſenſu. in pte iſta vt dicebať icipit determiare de ipo itll'u ſiue de ipa potētia itellectiua: circa qđ duo facit: q2 p ꝯtinuat ſe ad dicēda. 2° exeqť de itēto ibi (Si ḡ ē itelligere) dicit ḡ. de pte aūt aīe q̄ cognoſcit ꝛ ſapit aīa ſiue ſepabili exn̄te ſiue nō ſepabili ſm magnitudinē. i. loco ꝛ ſubo: ſ3 ſm rōnē ꝯſiderādū eſt de hac pte aīe itellectiua quā dr̄iaz h3 ad ipm ſenſuz ꝛ qūo qdē ſit ip3 itelligere qđ ē act⁹ ei⁹. ❡ Nōn̄m āt ꝙ ptez aīe q̄ aīa ſapit ꝛ cognoſcit appellat potētiā intellectiuā. p ſape āt ꝛ cognoſcere ſm Jo. gramaticū itelligit itelligere ſpeculam̄ ꝛ practicu3: ita ꝙ ſape referť ad ſpeculabilia: cognoſcere ad agibilia: vel ſ3 quoſdā cogſcere d3 referri ad app̄heſionē: ſape vo ad iudiciū. nā p potētiā itellectiuam app̄hēdimus ꝛ iudicamus: ꝛ cognoſcere poſſumus p eā ꝛ ſpeculabilia ꝛ agibilia. ❡ Notandum etiam ꝙ tria ppoñit de potētia itellectiua. vnū eſt vtꝝ ſit ſepabilis ſm magnitudinē. i. ſm locū ꝛ ſm ſubm. ſicut poſuit plato dicens itellectualē eē in cerebro. ꝯcupiſcibilē in corde. nutritiuā in epate. 2m̄ ē quā dr̄iam hēat h̄ potētia ad alias. 3m̄ ē q̄le ſit ſuū itelligere. i. q̄lis ſit actus ei⁹: ſ3 de pmo nō vult cōſiderare: q2 cū intll'us nō ſit v̄tus organica: q2 nec corp⁹ nec v̄tus in corpore ſupuacuū videť q̄rere vtru3 ſit ſeparata ſubo ꝛ magnitudīe ab alijs: cū nec ſit magnitudo nec v̄t⁹ ī magnitudīe. de alijs aūt duob⁹ dicit ꝯſiderandū eē.

Dubitat aūt hic Joānes grāmaticus: q2 ſi potētie aīe ſunt partes ei⁹: vel oēs erūt corruptibiles vel oēs icorruptibiles. nā cū tota eēntia aīe ſit icorruptibilis ꝛ maxīe aīe itll'iue ſi potētie ei⁹ ſunt partes ipſi⁹ oēs erūt icorruptibiles. ❡ Cui⁹ ꝯriū dicebať ſupra vbi oñdebať ꝙ itll'us alteꝝ gen⁹ ē ꝛ ſepať ab alijs ſicut ppetuū a corruptibili. ❡ Dō3 ḡ ſm cūdē Joā. grāmaticū ꝙ hec ps accipiť quodāmō equoce. nō ē. n. potētia ps aīe eēntialis vt arguebat rō. debem⁹. n. imagiari ꝙ ſicut pies eſt para eēntialis domus: q2 tota eēntia domus nō reſeruať in pariete ꝛ ſicut materia ē ps eſſentialis cōpoſiti: q2 materia nō dicit totā eēntiā eius. ſic q̄lib3 potētia ē ps potētialis anime: q2 anima totū ſuum poſſe nō pōt p vnā potētiam exercere. nā q2 actōes ſenſibiles exercet aīa p ſenſum ꝛ itelligibiles p intllūm diuidiť ipm poſſe ipſi⁹ p diuerſas potētias: ꝛ q2 in nulla potētia reſeruať totu3 poſſe q̄lib3 potētia dr̄ para potētialis ei⁹. ❡ Deide cū dicit.

❡ Si igitur eſt itelligerē: ſicut ſentire: aut pati aliqd: vtiq3 erit ab intelligibili: vt aliqd huiuſmodi alteꝝ. Cō. 2. ❡ Impaſſibilē ergo op3 eē: ſuſceptiuum aūt ſpēi: ꝛ potētia huiuſmodi. ſed non hoc. Et ſimil'r ſe hēre ſicut ſenſitiuum ad ſenſibilia: ſic intellectiuum ad intelligibilia. Cō. 3.

❡ Exequiť de intēto: circa qđ duo facit ſm ꝙ duo dixit eē ꝯſideranda. nā pmo determiat de intll'u quā dr̄iam hēat ad alias potētias ſenſitiuas. 2° oñdit quale ſit ip3 itelligere ꝛ qualis ſit actus ei⁹ ibi. (Indiuiſibiliū qdē igř) ❡ Ad euidētiā pme ptis ſciēdū ꝙ itll'us ſm phum q̄drupl'r accipiť. nā pmo accipiť p itll'u potētiali q recipit ſpēs itelligibiles. 2° accipiť p intll'u agēte in cuius v̄tute tales ſpēs recipiunť. 3° accipiť itll'us p intll'u in actu. 4° vo accipiť p itll'u paſſiuo. qd ſit itll'us in actu ꝛ qd itll'us paſſiu⁹ ifra diceť. q̄tuor ḡ facit: q2 pmo determinat de itll'u potētiali p ꝯpationē ad ſenſum oñdēs quā dr̄iam h3 ad ipm. 2° determinat de itellectu agēte. 3° de itll'u in actu. ꝛ 4° de itellectu paſſiuo. 2° ibi (Quoniā aūt ſicut in omni natura) 3°. ibi (Idē aūt eſt ſm actū.) 4° ibi (Paſſiuus vo itll'us) circa pmu3 tria facit: q2 pmo determiat de intll'u potētiali p ꝯpationē ad ſenſum. 2° determiat de obo ei⁹. 3° monet dubitatiōes quaſdā circa ptacta. 2° ibi. (Qm̄ aūt aliud ē magnitudo.) 3° ibi (Dubitabit āt) in determinādo aūt de itellectu p ꝯparationē ad ſenſu3 ꝛ oſtēdēdo qūo differt ab ipo duo facit: q2 pmo aſſignat ꝯueniētiā iter itllūm ꝛ ſenſum. 2° dat dr̄iaz iter illa. ibi (Un̄ neq3 miſceri) circa primū duo facit ſm ꝙ duo tradit de intll'u in qb⁹ ꝯuenit cū ſenſu. ibi (Neceē itaq3 ē aūt) p° ꝯueniētia ꝙ ſicut ſentire nō ē ppe pati: ſ3 ē aliqd ſil'e paſſioni: ꝛ ſic ſenſus nō ē actu ſpēs ſenſibiles: ſ3 ē in potētia ad eas: ꝛ ē ſuſceptiu⁹ eaꝝ: ſic ꝛ intellect⁹ ſe h3 reſpcū ſpērū itelligibiliū. ait ḡ. ſi igiť ē itelligere ſicut ſentire: aut ipm intelligere erit vtiq3 aliqd pati ab intelligibili: aut ē qd ipaſſibile: ꝛ ē alieꝝ aliqd hñs ſil'e paſſioni. vult. n. phus p h̄ ꝙ ſicut ſentire nō ē pprie pati: ſ3 ē hñs aliqd. i. ē aliqd ſimile paſſiōi: ſic ꝛ itll'ere ſe hēat: ꝛ q2 quodāmō ē ſil'e de itll'ere ꝛ de ſentire: iō cōcludit de ipo itll'u ꝙ op3 eē ſuſceptiuum ſpēi intelligibilis: ꝛ ꝙ ē potētia hñs ſpēs: ſ3 nō ē hoc actu. i. q̄tū ē de ſe nō ē actu tales ſpēs: niſi eas recipiat aliūde. ꝛ q2 ſic eſt: ſil'r ſe o3 hēre ſicut ſenſitiuū ad ſenſibilia ſic itellectiuū ad itll'ibilia. ❡ Deide cū dic.

❡ Neceſſe ē itaq3: qm̄ oīa intelligit immixtu3 eē ſicut dicit Anaxagoras vt imperet: hoc aūt ē vt cognoſcat. itus. n. apparēs: prohibebit extraneum: ꝛ obſtruet. Cō. 4. ❡ Quare neq3 ipſius ē eſſe naturā: neq3 vnā: ſ3 aut ꝙ poſſibilis ſit vocat⁹ vtiq3 aīe intellectus. Cō. 5. Dico aūt intellectu3: quo opinať: ꝛ intelligit aīa. Et hoc nihil aliud eſt actu eoꝝ que ſunt ante intelligere.

❡ Ponit aliā ꝯueniētiā iter ſenſu3 ꝛ itllūm: q2 ſicut ſenſum op3 eē denudatū a ſpēb⁹ ſenſibilib⁹ vt cognoſcat illas: ſic op3 itell'm eē ſimplicē imixtū ꝛ imaterialē: ꝛ eſſe denudatū ab oīb⁹ formis materialib⁹: vt poſſit oēs formas materiales cognoſcere. iō ait qm̄ itll'us itelligit oīa. i. pōt intll'ere oēs formas materiales: neceē itaq3 ip3 eē imixtū. i. imaterialē ſicut dixit anaxa. ſ3 anaxa. poſuit ip3 imālē vt imperet materialib⁹. h̄ aūt ē. i. iō ē imaterialis vt cogſcat materialia: q2 ſi eēt materialis deſpectū. i. forma materialis exn̄s in ipo. apparere. n. phibebit extneū. i. extneas formas ꝛ obm extneū: q̄re neq3 ipſi⁹ itll'us eſt. i. ꝯtingit eſſe naturā materialē neq3 ei⁹ eſt eē vnā naturā aliq3 corporalē determiatam: ſ3 vocatus ē vtiq3 aīe itll'us: ꝙ ē poſſibilis ad h̄. i. ꝙ

poteſt recipere omnes tales formas ⁊ exponit ſe dicēs. dico aūt itellectū quo aīa opinat̄ ⁊ itelligit q intellectus añ itelligere nihil eſt actu eoꝝ que ſunt itelligibilia ab ipſo. ¶ Nōnᵐ aūt ꝙ ꝓmus q viſus eſt loq de intellectu imateriali ⁊ imixto dr̄ fuiſſe Anaxago. ſ; illc itellectus imixtus ⁊ imaterialis de quo loquebat̄ anaxagoras erat ꝓma cauſa dcꝰ ipe. poſuit. n. anaxa. quoddā mixtū chaos cōfuſum tanq̄ cām mālē ⁊ poſuit itellectū tanq̄ cām agentē; ⁊ dixit ꝙ ad iperiū illius intellectus fiebat gñatio reꝝ ex illo chaos ꝯfuſo. vt ḡ illud chaos ꝯfuſū ⁊ illa mā plene ſubyceret̄ impio itellectus dixit itellectū nō eē alicuius nature mālis nec eē alicuiꝰ nature exiſtētiū in illo chaos cōfuſo: ſ; poſuit ipm ſimplicē ⁊ imaterialē. ẜm ḡ Anaxa. itellectus erat imaterialis vt imparet: ſ; itellectꝰ de quo loq̄t̄ hic pħs nō eſt imaterialis vt imperet mālibus: ſ; iō ponit̄ ſic eē vt cognoſcat mālia: nō vt mālibꝰ impet. ¶ Notandū ēt ꝙ de alio itellectu loq̄t̄ Anaxago. q̄z pħs: qꝛ ille loquebat̄ de itellectu diuino. hic aūt loq̄t̄ de hūano: cuiꝰ nō eſt impare mālibꝰ ⁊ nālibꝰ: qꝛ ſcia nr̄a nō cāt res: ſ; cauſat̄ a rebus. ⁊ l; itellectꝰ diuinus hēat rebꝰ nālibus impare: itellectus tñ noſter nō ponit̄ imālis vt impet his rebꝰ mālibus: ſ; vt cognoſcat illas. ¶ Nōnᵐ ēt ꝙ vbi nos habemus deſpectū. apparere. n. ꝓhibebit extraneū b; littera ꝯmēti. ſi. n. in eo apparuit apparēs impediret alienā; ⁊ eſt itentio pħi ꝑ hec vba ꝙ ſi in ipo itellectu appereret aliq̄ forma materialis ipa forma mālis apparēs impediret ne cognoſceret ⁊ ne recipet formas mālcs alias: ſic ſi pupilla eēt alicuiꝰ coloris ⁊ color aliqs appareret in pupilla ille color ipediret ne cognoſceret ⁊ ne recipet colores alios: vn̄ ꝙ nos hēmus deſpectū vr̄ eſſe lr̄a corrupta. poſſumus tñ exponere deſpectū ꝓ forma māli: qꝛ tales forme in genere formaꝝ ſunt deſpecte ⁊ ifime. igit̄ itellectꝰ vt cognoſcat oēs formas mālcs nullā formā mālem b;: qꝛ ſi hēret tūc dſpectū. i. illa mālis forma nō ꝑmitteret itellectū recipere alias mālcs formas. ꝓhiberet. n. illa mālis forma appere itellectui formas extneas ⁊ obiecta extnea. ¶ Notandū aūt ꝙ aliqs itellectꝰ eſt q eſt actꝰ purus in quo ſunt oēs pfectōes actu vt itellectus diuinus: aliqs vō itellectꝰ eſt q ē potentia pura i gñe itellectuū vt itellectus humanus. hic ḡ itellectus anthonomaſice vocatꝰ ē poſſibilis: qꝛ ita ē in potētia ad oēs formas itelligibiles ꝙ de ſe nullam b; actu. ne ḡ laboraret pħs in equoco cū dixit ꝙ itellectus vocatus erat poſſibilis exponit ſe de quo itellectu itelligit dicēs: dico aūt itellectū quo oīa opinat̄ ⁊ itelligit q nihil ē actu eoꝝ q̄ ſunt itelligibilia añq̄ itelligat: ſ; ſolū eſt in potētia ad omnes tales formas.

¶ Dubitaret forte aliqs: vtꝝ op; intellectū eſſe imixtū ſi debeat impare. ⁊ vr̄ ꝙ nō: qꝛ Anaxa. iō poſuit itellectū eſſe impantē: qꝛ poſuit itellectū eē cām mouētē ⁊ agētē reſpcū illiꝰ chaos ꝯfuſi. videmus aūt ꝙ vnū mālē ⁊ vnū corpale b; actiōem vlēm ſup alia corpalia vt celū b; vlēm ifluetiā ſup oīa alia corpa. itaq; ad hoc ꝙ itellectꝰ hēret vlēm cauſalitatē ⁊ vlē impium ſup totū chaos cōfuſum vi vr̄ nō oportuit ip; ponere immālē. ¶ Dōm ꝙ aliud ē mouere motū ⁊ aliud ē mouere imobile. illud ḡ qō eſt mouēs vt impās ⁊ qō mouet vt deſideratū ⁊ amatū ẜ; ꝙ hō mouet imobile: cū ḡ omne corporale ⁊ omne mālē moueat motum ſi itellectus debeat mouere imobile: op; ꝙ ſit imālis ⁊ imixtus credibile eſt aūt ſi aliquē bonū itellectū habuit Anaxago. ꝙ hunc habuit. v;. ꝙ ꝑ impare itelligebat mouere imobiliter. ẜm h igit̄ plana ē vitas ꝓpōnis. nā itllus vt impet. i. vt moueat impando ⁊ imobilr̄ op; ꝙ ſit imālis ⁊ imixtus.

¶ Ulterius forte dubitaret aliqs: dato ꝙ intllus diuinus impet de quo loq̄bat̄ Anaxag. op; ꝙ ſit imālis ⁊ imixtus. vtꝝ itllus humanus de quo loq̄t̄ h pħs o; ꝙ ſit imālis vt cognoſcat. ⁊ vr̄ ꝙ nō: qꝛ l; impans mālibus debeat eē imālis: tñ vt videt̄ cognoſcens mālia nō op; ꝙ ſit imālis: qꝛ ẜm cōmen. recipiēs eſt denudatu; a natura recepti nō a nā generis: ſed a natura ſpeciei. recipiēs. n. albu; ſufficit ꝙ ſit denudatum a natura albi: ſ; nō op; ꝙ ſit denudatū a natura coloris. videmus eni; ꝙ tactus recipit itentōes formaꝝ tangibiliū: nec tamē ē oīno denudatus a q̄litatibus tāgibilibus. ¶ In ꝯriū eſt pħus in lr̄a. ¶ Dōm ꝙ triplici via venari poſſumus ꝙ op; itellectū eē imixtum ⁊ imālē vt cognoſcat mālia. ꝓma via ſumit̄ ex pte reꝝ cognitaꝝ. ſcd̄a ex pte modi cognoſcēdi. 3ª ex pte rei cognoſcētis. nā ſemꝑ mā b; determiare ⁊ portire formas. ſi igr̄ itllus eēt mālis ⁊ mixtus ꝑ ſuā mālitatem vel determinaret̄ ad aliqd genꝰ cognoſcibiliū: vl̄ ſaltem ꝑ illā materialē formā impediret̄ ne vlr̄ cognoſceret oēs formas materiales. vtrūq;. n. videmus in ſenſu tactus. nā tactus ⁊ determinat̄ ⁊ impedit̄: viſus aūt determinat̄: ſ; nō impedit̄. nā tactus ē virtus materialis: qꝛ eſt vtus organica: ⁊ ēt b; actu aliquā qualitatē tāgibilem. viſus aūt l; ſit virtus organica: attñ pupilla ē oīno abſcolor: ⁊ nō b; actu aliquā qualitatē viſibilē. igit̄ viſus: qꝛ ē vtus organica ⁊ materialis determinat̄ ad aliqd genꝰ ſenſibiliū: tñ qꝛ nullū b; colorē actu nō impedit̄ q̄n poſſit oēs colores cognoſcere: tactus vō ēt determinat̄: qꝛ nō pcipit oē genꝰ ſenſibiliū: ſ; tm̄ qualitates tāgibiles: ⁊ ēt qꝛ b; aliq̄ qualitatē tangibilē actu: impedit ne poſſit oēs qualitates tāgibiles pcipe. dicebat̄. n. ſupra ꝙ tactus ſilr̄ calm ⁊ ſilr̄ frigidū nō cognoſcit: intllus itaq; ſi eēt virtus materialis ⁊ haberet aliquā materialē formā determinaret̄ vel ipediret̄ ne poſſet omnes formas materiales cognoſcere. ḡ ex pte reꝝ cognitaꝝ: vt q̄ itellus pōt omnes formas materiales cognoſcer op; ꝙ nullā hēat. 2ª via fortiꝰ arguēs ſumit̄ ex pte modi cognoſcēdi. nā glib; expit̄ in ſemetipo ꝙ cognoſcit dr̄iam vlis ⁊ pticularis. igit̄ vt p; ex rōnibus factis in caplo de ſenſu cōi op; ꝙ ſit vna vtus in hoīe que poſſit pcipe vtrāq; formā: vlēm. ſ. ⁊ idiuiduā: ⁊ hoc ē itellectus. ꝑ intllum. n. poſſumus cognoſcere rē vt ſignatā; ⁊ vt nō ſignatā: vl vlē; ⁊ vt indiuiduā: ſ; hoc nō ē eodē mō vt ifra patebit igit̄ ſi itllus eēt virtus materialis: l; forte aliqs calūnioſe poſſ; euadere ꝙ nō determinaret̄ ad aliquod genus cognoſcibiliū: nō tñ eēt via ad euadendū q̄n determinaret̄ ad aliquē modū cognoſcēdi. nā hoc poſito ſemꝑ itllus cognoſceret modo ſignato: ⁊ nihil cognoſceret niſi vt eēt pticulare ⁊ indiuiduū: qꝛ q̄cq̄d recipit̄ in eo recipit̄ vt hic ⁊ nūc: ⁊ qꝛ omne agēs agit ẜm exigētiam ſue forme ſi intllus eēt forma materialis ſic oēs forme recepte in eo eēnt ſignate ⁊ hērēt eſſe hic ⁊ nūc. ſic q̄cquid cognoſceret itllus cognoſceret vt hēret eſſe ſignatū ⁊ vt eē hēret hic ⁊ nunc. igit̄ vt intellectus poſſit cognoſcere oēs formas māles: ⁊ vt poſſit eas cognoſcere omni mō tā ſub eē vli q̄z ſub eſſe pticulari: o; ꝙ ſit imixtꝰ ⁊ imaterialis: ⁊ nō ꝯbat̄ ꝑ materiā aliquā. 3ª via ſumit̄ ex pte cognoſcentis itellectus. nā itllus eſt q̄d icorruptibile: qꝛ vt ſepe tactum eſt: eſt alteꝝ genꝰ ⁊ ſepat̄ ab alys ſicut ꝑpetuū a corruptibili. eo. n. ipo ꝙ quilib; expit̄ in ſe ꝙ ꝑ itllum pōt cognoſcere rē vlem d; arguere ipm eē icorruptibilē. ſi eni; ex obo debemꝰ arguere de potētia: vlē qō ē obm itllus: ⁊ qō ꝑ ſe ē q̄d icorruptibile arguit itllu; icorruptibilē eſſe. ex hoc ipo igit̄ p; ipm eē imaterialē ⁊ imixtū: qꝛ ſi eēt virtus organica eēt generabilis ⁊ corruptibilis: ꝙ ſi tñ aliqs vellet ptcruire ⁊ vellet dr̄e ꝙ itellectus eſt incorruptibilis: qꝛ hoc arguit obm eius: attñ ē virtus materialis p; ꝙ q̄cq̄d naturalr̄ ē in re icorruptibili o; ꝙ illud ſit valde forciter in eo impſſum: qꝛ q̄cq̄d ē naturalr̄ in re icorruptibili eſt ibi mō icorruptibili eſſe aūt mō icorruptibili ē eſſe ibi mō idelebili ⁊ mō fortiter impſſo. nūc autē ita ē ꝙ forma

fortiter impreſſa in aliq̄ virtute mālī ipedit iudiciū cuiuſlibꝫ alieni: ⁊ nō ꝑmittit appere aliqḋ extraneū: vt ſi amaritudo ſit fortiter ipreſſa lingue impedit̄ lingua ne poſſit ꝑcipere aliū ſaporē: ſꝫ qcq̄d guſtat ei videt̄ amarū. ſic ſi itellectus eēt v̄tus mālis ⁊ eēt v̄tus organica forª ꝓpria fortiter ipſſa i illo orgão ipedirꝫ hꝰ organū ne ꝑcipet alias formas illō. n. deſpectū. i. illa māl' forª ꝓhiberꝫ appere ex̄neū obꝫ.

Cō. 6. Vnde neqꝫ miſceri rationabile eſt ipm corpori. Qual'. n. aliqs vtiqꝫ fiet: aut calidus aut fridus: ſi organū aliquod erit ſicut ſenſitiuo: nūc aūt nullū eſt.

¶ Poſtq̄ phs venatus eſt nāꝫ itellectus ex ꝯueniētys q̄s hꝫ cū ſenſu. In ꝑte iſta: vt dicebat̄ venat̄ nāꝫ ciꝰ ex drn̄tys q̄s hꝫ ad ipm. poſſumꝰ ār q̄tū ad pn̄s ſpectat aſſignare q̄nqꝫ dr̄ias iter ſenſuꝫ ⁊ itellm̄ ſm ꝙ ſenſus ad q̄nqꝫ cōparari pōt. nā ꝑmo cōparari pōt ad ipm organū in quo fundat̄. ſcdo pōt cōparari ad ipaꝫ aiaꝫ. tertio pōt cōparari ad obm. q̄rto ad ſpēꝫ. ⁊ q̄nto ad ſeipꝫ. ſꝫ ꝙ cōpat̄ ad organū: differt ſenſus ab itellectu. q: ſenſus ē v̄tus organica ⁊ nō itellectꝰ. ſm v̄o ꝙ ꝯparat̄ ad aiaꝫ differt ab eo: q: itellectꝰ vt i ſubo fundat̄ in ipſa ex̄ntia aie: ſenſus ār nō: ſꝫ fundat̄ in organo. tertio vt ꝯparat̄ ad obꝫ differt ab eo: q: ſenſus corrūpit̄ ab excellēti ſenſibili: nō aūt itellectꝰ ab excellēti intelligibili. q̄rto differt vt ꝯparat̄ ad ſpēꝫ: q: ex ſpēbꝰ itelligibilibꝰ generat̄ ſcia vl' aliꝰ hītus in itellectu. ex ſpēbꝰ aūt ſenſibilibꝰ nō gnāt̄ talis hītus in ſenſu. q̄nto aūt differt vt ꝯparat̄ ad ſeipm: q: ſenſus: nō ē ꝓpe ad ſe ꝯuerſiuꝰ nec ꝓpe ſentit ſeipm: ſꝫ h̄ ꝓpe ꝯpetit itellectui. q̄nqꝫ ḡ facit ſꝫ ꝙ h̄ q̄nqꝫ declarat de itellectu. nā ꝑmo oñdit ꝙ nō ē v̄tus organica. 2º ꝙ fundat̄ in eēntia aie ſicͭ in ſubto. 3º ꝓbat ꝙ nō corrūpit̄ ab excellēti obo. q̄rto oñdit quō in itellectu aggenerat̄ habitꝰ. q̄nto declarat quō itellectꝰ ſeipꝫ itelligit ⁊ cognoſcit. 2ª ibi. (Et bn̄ iā dicētes.) 3ª ibi. (Qm̄ aūt nō ſil'is.) 4ª ibi. (Cū aūt ſic ſingula.) 5ª ibi. (Eſt igit̄ ⁊ tūc) ꝯtinuet̄ aūt ſic. dcm̄ ē itell'ꝫ eē v̄tutē imālē. vn̄ q: ſic ē: nꝫ rōnabile ē ipꝫ miſceri corpi. i. ipm fundari i organo ⁊ eē virtutē organicā: q: h̄ poſito fiet vtiqꝫ aliqs q̄lis. i. aliq̄liter q̄lis. oporteret eni ipꝫ hr̄e aliquā qualitatē corporalē. eſſet. n. aut calidus aut fridus ſi aliqḋ organū eēt itellectui ſicͭ eſt aliqḋ organum ſenſitiuo. i. ſenſui. nūc aūt nullū ē ſup. organū itellectui.

Dubitaret forte aliqs. vn̄ ſeqtur hec ꝯn̄a. ꝙ ſi itellectus eēt v̄tꝰ organica ꝙ haberet aliquā q̄litatē ſenſibilē vt ꝙ eēt cal'ſ aut fridus. ¶ Dōm ꝙ cal'm ſꝫm hūidū ⁊ ſiccū ſunt q̄litates ꝑme eltoꝝ a q̄bꝰ non pōt oīo denudari aliqḋ corpꝰ mixtū. ſi ḡ itell's hr̄et organū aliqḋ cōꝑale opōterꝫ illḋ organū hr̄e has q̄litates ſſibiles ꝑmas: ⁊ mediantibꝰ iſtis recipe alias: q: ſemꝑ q̄litates alie recipiunt̄ in ſubo mediātibꝰ q̄litatibꝰ ꝑmis. ſicͭ ḡ q: corpus recipit colorē mediāte q̄titate vt mediāte ſuꝑficie: ſeqtur ꝙ ipſe color ſit extēſus extēſiōe ſuꝑficiei: ita ꝙ nō ſolū corpus ē q̄d extēſuꝫ ꝑ quātitatē: ſꝫ ēt ipſe color receptꝰ i corꝑe mediāte q̄titate: oꝫ ꝙ ſit q̄d extēſuꝫ: ſic ſi itell's vt in ſubo fundaret̄ i organo frido aut cal'o: q: itellectꝰ fundaret̄ in organo illo mediāte cal'itate vel friditate tāq̄ mediātibꝰ q̄litatibꝰ ꝑmis nō ſolū organū diceret̄ eē cal'm aut friduꝫ: ſꝫ etiā ipſe itellectus eēt aliq̄liter talis: q: eēt aliq̄liter calidus aut fridus aſſignat̄ ēt ad h̄ idē alia cōis rō: q: nō eſt ſola potētia ſubm cal'itatis ⁊ friditatis ſꝫ totū cōpoſituꝫ. igit̄ totū h̄. vꝫ. organū cū itellectu eſſet ſubꝫ caloris: qḋ eſſe nō poſſet niſi itellectus eēt aliquo mō calidus: ſꝫ forte magis ecōuerſo deberemus dicere. vꝫ. ꝙ organū cuꝫ calore eſſet ſubm itellectus: eo ꝙ cal'm ſit de ꝑmis q̄litatibus ſenſibilibꝰ nō de ſcdis: nec tn̄ ꝓꝑ h̄ ipedit̄ dcm̄ phi: ſꝫ declaratur. q: ſic ſi potētia itellectiua eēt in organo diceret̄ organica: ſic ſi eēt in organo cal'o opoteret ꝙ eēt aliq̄liter cal'a: ſed cū itellectus nō poſſit eē cal's nec hr̄e aliquā talēꝫ formā: q: tūc illa forma ipediret ipm ne cognoſceret alias: vt ḡ itellectus oēs formas māles cognoſcat: ⁊ vt nullā talē formā hēat: oꝫ ipꝫ eē ab oī orgão ſeꝑatū. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Et bene iam dicentes ſunt animam eſſe locū ſpecierū: niſi ꝙ nō tota: ſꝫ itellectiua: neqꝫ actu: ſed potentia ſpecies.

¶ Oñdit ꝙ ipſe itellectꝰ fundat̄ in eēntia aie ſicͭ i ſubo: qḋ nō cōpetit ſenſui. ideo ait ꝙ bn̄ iā dicētes ſūt antiq aiaꝫ eē locū ſpecieꝝ niſi ꝙ nō tota: ſꝫ itellectiua. aia. n. q̄tū ad partē ſenſitiuā nō eſt locus ſpecierū: q: potētia ſenſitiua vt in ſubto nō fundat̄ in eēntia aie: ſꝫ q: itellectus in ipa eēntia aie fundat̄. iō dr̄ aiaꝫ q̄tuꝫ ad ꝑteꝫ itellectiuā locū eē ſpecierū. ⁊ ſubdit ꝙ hꝰ ſpēs itelligibiles quarū dicit̄ eē locus aia nō eſt locus earū in actu: ſꝫ in potētia. q: q̄tū ē de ſe nō hꝫ illas ſpēs inatas: nec hꝫ eas actu: ſꝫ ē i poª vt acq̄rat eas.

Dubitaret forte aliqs quō aia eſt locꝰ ſpecierū nō tota ſꝫ itellectiua tātuꝫ. ¶ Dōm ꝙ cū aia ſit media iter formas ſimpl'r imāles vt iter itellectias: ⁊ formas ſimpl'r māles: vt iter has formas ſēſibiles ꝑticipat aliquid de ꝯditiōe vtrorūqꝫ: ita ꝙ hꝫ aliquas virtutes materiales ⁊ organicas vt potētias ſenſitiuas aliquas vero hꝫ imāles: vt itellectiuas. virtutes ḡ māles vt in ſubto fundāt̄ i organis vt viſus fundat̄ i organo. ſ. i oculo. itellectus v̄o vt in ſubto fundat̄ in ipſa eſſentia aie: ita ꝙ eodeꝫ modo cōparat̄ quodāmō aia ad itellectū ſicͭ oculus cōparat̄ ad ſenſuꝫ viſus: q: ſicͭ oculus ē ſubm potētie viſiue: ſic nō organū aliqḋ: ſed ipſa aia eſt ſubm potentie itellectiue: q̄re ſicut oculus dicit̄ eſſe receptiuus ſpecierū viſibiliū: q: viſus fundat̄ in oculo: ſic aia erit receptiua: ⁊ ꝑ ꝯn̄s erit locus ſpecierū itelligibiliuꝫ: q: itellectus fundat̄ in aia. pꝫ ḡ ꝙ aia eſt receptiua vel eſt locꝰ ſpēruꝫ: ſꝫ nō tota. i. nō q̄tū ad q̄libꝫ ſui ꝑtē vel nō q̄tum ad q̄libꝫ ſui potētiaꝫ: q: nō quelibꝫ pars potētialis aie ſiue nō quelibꝫ potētia aie fundatur in aia tanq̄ in ſubto. nā ſenſus nō fundat̄ in aia tāq̄ in ſubto: ſed in organo. itellectus v̄o nō fundat̄ in organo: ſꝫ in aia: ſemꝑ ḡ aliqḋ organū erit locus ſpēruꝫ ſſibiliū ſꝫ ipſa aia erit locus ſpēruꝫ itelligibiliū. differt ḡ itellectus a ſenſu: q: itellectus vt in ſubo ꝓpo fundat̄ in aia: ⁊ tn̄ ſſus ⁊ aia ē locꝰ ſpēꝝ itelligibiliū nō āt ſenſibiliū. Deīn cū dicͭ.

¶ Qm̄ aūt nō ſimilis ſit impaſſibilitas ſenſitiui ⁊ intellectiui manifeſtū eſt ex organis ⁊ ſenſu: ſenſus. n. nō poteſt ſentire ex valde ſenſibili: vt ſonū ex magnis ſonis: neqꝫ ex fortibus odoribꝰ ⁊ coloribus: neqꝫ videre neqꝫ odorare. Sꝫ itell's cū itelligat aliq̄d valde intelligibile nō minus itelligit īfima: ſꝫ ⁊ magis: ſenſitiuum quidē. n. nō ſine corꝑe ē. hic āt a corpore ſeꝑatꝰ ē. Cō. 7.

¶ Aſſignat dr̄iaꝫ iter itellm̄ ⁊ ſenſuꝫ q̄tū ad obꝫ: q: excellēs itelligibile nō corrūpit itellm̄: ſicͭ excellēs ſenſibile corrūpit ſenſuꝫ: iō ait. qm̄ aūt nō ſil'is ſit poſſibilitas ſenſitiui ⁊ itellectiui. i. ſenſus ⁊ itellectus manifeſtū ē ex organis ⁊ ex ſenſu. nā nō ſolū organū ſenſus patit̄ ab excellēti ſenſibili: ſꝫ etiā ipſe ſenſus corrumpit̄ ꝓpter excellēs ſenſibile: qḋ nō competit itellectui. iō ſubdit ꝙ ſenſus nō pōt ſentire ex valde ſenſibili. i. non pōt ſentire poſt valde ſenſibile vt ſēſus auditꝰ ex magnis ſonis. i. poſt magnos ſonos ſup. nō pōt audire: nec ēt ex fortibus odoribus ⁊ coloribꝰ ſup. imutatus odoratus ⁊ viſus neqꝫ pōt odorare neqꝫ videre: ſꝫ itellectus cū itelligat aliq̄d valde itelligibile nō corrūpit̄ ⁊ nō minorat̄ in ſuo actu. imo vigorat̄. nā itellectus itelligēs excellēs itelligibile nō minꝰ itelligit itelligibilia īfima: ſꝫ ⁊ magis. cā aūt q̄re hec eſt dr̄ia iter itellectū ⁊ ſen

ſum.ſ.ꝙ excellēs itelligibile nō corrūpit itell'ꝫ: ſꝫ excellēs
ſenſibile corrūpit ſenſuꝫ eſt:qꝛ ſenſitiuū gdē nō ſine corpe
eſt.i.nō eſt ſine organo:h aūt.vꝫ.itell's ſepar⁹ eſt ab orgāo:
ꝛ qꝛ itell's nō ē v̾tus organica ſꝫ ſēſus.iō excellēs itelligibi-
le ñ corrūpit itell'ꝫ:ſꝫ excellēs ſ̾ſibile corrūpit ſēſuꝫ.

Dubitaret forte aliqs quō excellēs ſēſibile corrū-
pit ſēſuꝫ. Dōm ꝙ nō vr̄ difficile itel
ligere quō ſ̾ſibile ſic traſmutet ſ̾ſuꝫ vt poſt magnū ſenſibi
le nō poſſit ſēſus ꝑcipe ſēſibile ꝑuū ſiue ſ̾ſibile īfimū:qꝛ vt
ꝓbāt ꝯpoſitores ſcīe de aſpectib⁹ nō ſtatī cū recedit ſēſibi
le a ſenſu recedit ipreſſio fcā in organo vt ſiqs ītueaṫ ſoleꝫ
nō ſtatiꝫ cū auertit oculū a ſole recedit lux ipreſſa a ſole in
oculo:ꝛ qꝛ ꝑ aliq̄ꝫtulū tēpus remanet in oc'lo ipreſſio lucis
facta a ſole ꝑꝑ illā ipreſſioneꝫ diſgregātē viſuꝫ nō pōt ocu-
lus videre paruū vel īfimū viſibile.ꝙ aūt remaneat ipreſ
ſio fcā in oculo poſt receſſuꝫ obti:pꝫ ſ̾m Auicē.qꝛ ſi hō mo
ueat velociter digituꝫ vr̄ vnus digitus plures digiti:ꝛ ſiqs
vertat velociter acū vr̄ acus facere circulū ꝛ vr̄ vna acus.
multe acus qḋ ideo ꝯtingit ꝙ cū acus moueṫ a loco ſuo fa
cit aliā ipreſſionē in oculo:ꝛ qꝛ nō ſtatim remoueṫ ipreſſio
ꝑma ꝓpter pluralitatē ipreſſionū vr̄ nobis videre multas
acus q̄uis realr̄ ſit tm̄ acus vna. Nō ē g̊ difficile intelli
gere cū ſēſus ſit v̾tus organica ꝛ remaneat i organo ſenſus
ipreſſio fcā ab excellēti ſēſibili:q̄re poſt excellēs ſenſibile
nō poſſumus ſentire ſēſibile paruū ꝛ īfimūꝫ.ſꝫ qꝛ itell's nō
ē virtus organica poſtq̄ꝫ icellexit excellēs itelligibile non
minus itelligit itelligibilia īfima:imo intelligit ea magis.
Aduertēdū tm̄ ꝙ lꝫ hec videre nō ſit difficile tm̄ videre
ꝛ cognoſcere quō excellēs ſenſibile nō ſolū īpediat cogni-
tionē parui viſibilis:ſꝫ totalr̄ tollat ſenſuꝫ:vt quō ex aſpe-
ctu ſolis qs poſſet fieri totalr̄ cecus:ꝛ quō ex magno ſono
qs poſſet fieri totalr̄ ſurdus vr̄ valde difficile. nā hꝫ ſenſi-
bilia nō videnṫ aliqd facere in corꝑa niſi rōne annexi vt ſi
ſon⁹ ſcindit ligna hoc nō agit ſonus.qꝛ ſonus:ſed rōne mo-
tus aeris in quo fundaṫ.aer enī mot⁹ ſcindit ligna ꝛ nō ſo-
nus:ꝓpter qḋ augeṫ q̄onis difficultas:qꝛ cū ſenſibilia ſ̾m
ꝙ hꝫ nō videanṫ īmutare niſi itētionalr̄.ex īmutatiōe aūt
itentionali nō videaṫ fieri corruptio realis. vñ ē ꝙ ipſum
organū ꝛ ipm corpus corrumpiṫ ꝛ potiṫ ab excellēti ſenſi-
bili.nā ſenſus ſ̾m ſe nec debilitaṫ nec ꝓprie patiṫ.tota enī
paſſio ꝛ tota debilitatio ſenſus eſt rōne corporis ꝛ rōne or-
gani in quo fundaṫ:ita ꝙ ſi ſenex haberet oculos pueri vi-
deret ſic puer. Sciēduꝫ g̊ ꝙ ſicut q̄litates tāgibiles vt
calm̄ ꝛ fridū īmutāt itentionalr̄ ꝛ realr̄:ſꝫ vt īmutāt realr̄
ſic corrumpūt corpora ꝛ ſic ꝓprie nō ſentiunṫ:imo talis i-
mutatio eſt īpeditiua ſenſus.nā cōe eſt oī ſenſui ꝙ ſit ſuſce
ptiuus ſpērum ſine mā̄.caleſit eniꝫ neruus ꝛ caro realr̄: ſꝫ
ꝓpter talē īmutationē nō fit ſenſus:qꝛ ſic caleſiunt ꝛ lapi-
des īmutāntur.g̊ caro ꝛ neruus a calore itētionalr̄ et ſ̾ꝫ hꝫ
īmutationē hꝫ fieri ſenſus. q̄litates g̊ tāgibiles planū ē ꝙ
corrumpūt ſenſum ſi ſint excellētes:qꝛ cū hoc ꝙ īmutāt i-
tentionalr̄ īmutāt etiā realr̄:per quā īmutationē corrum-
punt corpora ꝛ organa:qbus corruptis tolliṫ ſenſus:vt cō-
buſta carne ꝛ aduſto neruo tollitur tact⁹. alie v̾o q̄litates
ſimpl'r ꝛ abſolute ꝛ quocunq̄ꝫ mō ſumpte nō īmutāt realr̄
quecūq̄ꝫ corpora:tm̄ ſi tales q̄litates ſint valde excellētes
ꝛ corpora ſint valde paſſibilia nō ſolū itētionalē:ſꝫ etiā ali-
quā īmutationē realē poſſūt efficere in ipſa:vt qꝛ aer ē val-
de paſſibilis ſi ſit odor valde fortis ꝑter īmutationē iten-
tionaleꝫ poterit aliquā īmutationeꝫ realeꝫ in ipm̄ facere.
ideo dicebaṫ ſupra ꝙ qꝛ aer eſt qd īdeterminatū:ꝛ nō ma-
net.i.qꝛ eſt valde poſſibile fetet ab odore:ac ſi ſit aliqd pa-
tiens.colores g̊ valde fulgidi in pupilla:eo ꝙ ſit valde paſ
ſibilis:qꝛ eſt nāe aquee ꝑter īmutationē itentionalē pote-
runt aliquā īmutationē realeꝫ facere in ipſa:qua facta ꝑꝑ
paſſioneꝫ organi tolleṫ viſus:ſic ꝛ omne excellēs ſenſibile
ꝓpter paſſionē quā pōt facere in organum pōt tollere ſen-
ſuꝫ.ſenſus g̊ nō patitur ꝓprie:qꝛ ſ̾m ꝙ hꝫ non īmutaṫ niſi
itētionalr̄:que īmutatio nō eſt ꝓprie paſſio: ſꝫ magis ſalus
ꝛ receptio:ſed patitur ꝑ accñs ꝓpter paſſionē organi:qḋ or
ganū ſicut ꝛ alia corpora pōt realiter immutari.itellectus
v̾o ꝓprie nec patitur ꝑ ſe nec per accidēs:cū non ſit virtus
organica.excellēs g̊ itelligibile nullo modo tollit nec īpe-
dit itellectum:imo hꝫ ipm iuuare ꝛ vigorare.vtruꝫ aūt ꝓ-
pter paſſionē alterius:vt ꝓpter paſſionē fantaſie poſſit im
pediri operatio itellectus:in ſequētib⁹ apparebit. Ad pñs
aūt ſcire ſufficiat ꝙ excellens ſenſibile poteſt impedire ꝛ
corrumpere ſenſuꝫ ꝓpter paſſionē quā poteſt facere in or-
gano.excellens aūt itelligibile nō poteſt impedire nec cor
rumpere itellectū:qꝛ intellectus eſt ab organo ſeparatus.
Eſſet auteꝫ vlterius dubitāduꝫ cū ſit intellectus īmix-
tus impaſſibilis ꝛ ab organo ſeparatus:vtrū oporteat ipꝫ
multiplicari ſ̾m multiplicationē corporuꝫ vel ſit in oībus
vnus:ſed qꝛ de hoc ſpālē tractatū fecimus:ꝛ hāc q̄onē dif-
fuſe diſcuſſimus:ideo hic eam volumus ſilentio pertrāſi-
re. Deinde cum dicit.

Cū autem ſic ſingula fiant vt ſciens diciṫ: qui ſ̾m actum: hoc auteꝫ confeſtim accidit: cū poſſit operari per ſeipſum. Cō.8.

Oſtēdit quō ex ſpēbus itelligibilibus generaṫ habitus:
qḋ nō accidit ex ſpēbus ſenſibilibus dicēs:ꝙ cū āt ſic itel-
lectus fiet ſingula.i.poſtq̄ꝫ receperit ſpēm ſinguloꝝ diciṫ
itellectus vt ſciēs:qꝛ aggenerabiṫ in eo habitus ſcīe qui i-
tellectus vt ſciēs ꝛ vt habens habitū diciṫ eſſe ſ̾m actuꝫ.
hoc aūt accidit cū confeſtim poſſit oꝑari per ſeipꝫ. No-
tandum aūt ꝙ ſicut pupilla eſt quodāmō oīs color:qꝛ pōt
recipere ſpēs oīum colorū:ſic aīa per itellectuꝫ eſt quodā-
modo oīa itelligibilia:qꝛ pōt recipere ſpēs oīum intelligi-
bilium.aīa g̊ ante talem receptionem eſt in potētia ad oīa
itelligibilia:ſed quando actu recipit ſpecies ſinguloꝝ ſiue
aliquoꝝ itelligibiliuꝫ fit quodāmō illa itelligibilia. expo-
nendum eſt g̊ cū itellectus ſic fiat ſingula.i.poſtq̄ꝫ actu re
ceperit ſpecies ſinguloꝝ. Notādū ēt ꝙ duplex eſt act⁹.
ꝑmus ꝛ ſecūdus.actus ꝑmus pōt dici ipſe habitus vt ipſa
ſcīa.actus ſecūdus diciṫ ipm agere vt ipm ꝯſiderare.intel
lectus g̊ cū fiat ſingula.i.poſtq̄ꝫ receperit ſpēs ſingulorum
pertinētiuꝫ ad aliqḋ genus ſcīe:dicitur eſſe ſ̾m actuꝫ:qꝛ iā
acquiſiuit habitū ſcīe ꝛ eſt in actu ꝑmo:vel dicitur eſſe ſ̾m
actuꝫ:qꝛ iaꝫ actu eſt īformatus ſpeciebus.ex quo apparet
dr̄ia iter itellectū ꝛ ſenſuꝫ:qꝛ ex ſpēbus itelligibilibus ag-
generaṫ habitus.ꝛ ꝑ hꝫ ſpecies cōſtituiṫ itellectus in actu
qui eſt habitus ꝛ dr̄ ſciēs:ſꝫ ꝑ ſpēs ſenſibiles in hꝫ habitu
nō cōſtituiṫ ſenſus. Notādū etiā ꝙ habitus eſt quo qs
pōt facilr̄ oꝑari vel quo quis pōt operari cuꝫ vult:ideo de
itellectu iaꝫ ꝯſtituto in habitu ait phs.ꝙ h aūt accidit.vꝫ.
ꝙ intellectus ſit conſtitutus in actu qui eſt habitus ꝛ dica
tur ſciens cū confeſtim poſſit operari ꝑ ſeipm.i. poſſit oꝑa
ri ꝛ ꝯſiderare ꝑ ipm habitū cū velit. Deide cū dicit.

Eſt qdem igitur ꝛ tunc potētia quodāmodo non tamē ſimiliter: ꝛ ante adiſcere: aut iuenire ꝛ ipſe anteꝫ ſeipſuꝫ tunc poteſt itelligere.

Oſtēdit quomodo intellectus eſt in potentia poſtquam
habuit habitū:ꝛ quō pōt ſeipm cognoſcere dicens. eſt g̊ ꝛ
tūc.i.poſtq̄ꝫ habuit habitū potētia quodāmodo: nō tm̄ ſil'r
ꝛ ante adiſcere aut iuenire:qꝛ nō eſt itellectus ſil'r in potē-
tia anteq̄ꝫ habeat habitū ꝛ poſtq̄ꝫ habuit.ꝛ ſubdit ꝙ ipſe i-
tellectus tūc.i.poſtq̄ꝫ itellexerit alia pōt itelligere ꝛ ſeipꝫ:
nam itellectus itelligit ſe itelligēdo alia.ꝛ iſta ē quīta diffe
rētia quā hꝫ cū ſenſu:qꝛ ſenſus nō ꝓprie ſentit ſe ſentiēdo
alia:ſic itell's itelligit ſe ꝛ itelligēdo alia. Notādū autē

ꝙ omne qđ quis nouit aut diſcēs aut inueniens nouit. habitū ğ ſcīe quā habemus: vel habemus ipſ adiſcēdo ab alio vel inueniendo p nos ipſos. poſtq̄ ğ habuimus habitū alicuius ſcīe: qꝛ nō oꝫ ꝙ ſemp ꝯſideremus ſꝫ illū habitū habentes talē habitū adhuc ſumus in potētia ad cōſiderare: ſꝫ nō ſumus ſic in potētia ad ꝯſiderare ſicut eramus ante adiſcere: vel ante inuenire. l. ſic eramus anteq̄ haberem⁹ hu⁹ habitum per inuentionem vel per doctrinā: qꝛ habentes habitum poſſumus exire in opus facilr̄: ⁊ poſſumus cōſiderare cū volumus qđ nō poſſumus ſi hītu careamus.

Co. 9. **Quoniā aūt aliud ē magnitudo: ⁊ magnitudinis eē. ⁊ aq̄ ⁊ aq̄ eē. ⁊ ſic in multis alijs: nō āt in oībus ¶ In qbuſdā. n. idem eſt eſſe carnis: aut carnem eſſe.**

¶ Aut ergo alio: aut alr̄ habente diſcernit.

¶ Poſtq̄ phs determinauit de itellectu p cōparationē ad ſenſuꝫ. In pte iſta determiāt de obō itellectus oſtendens qđ qđ eſt eē ppriū obm itellectus: qꝛ ipſa qditas directe ⁊ modo extēſo ab itellectu cagnoſcit̄. nā itellectus cū ſit extenſus cognoſcit carnis eē. i. qditatē carnis. ipſaꝫ aūt carnē ipm̄ idiuiduū carnis cognoſcit p reflexionē cōuertēdo ſe ad fantaſmata: iō duo facit. qꝛ pmo pponit qđ itēdit. ſcđo declarat ppoſitū ibi. (Caro. n. nō ſine mā̄.) dicit ꝙ qm̄ aūt aliđ eſt magnitudo ⁊ magnitudinis eē: ⁊ aq̄ ⁊ aq̄ eē. ⁊ ſic in multis alijs: qꝛ in oībus hn̄tibus ſpēm in mā̄ differt. res et rei eē. i. differt res ⁊ ſua qditas. ſꝫ h̄ nō eſt in oībus: qꝛ in qbuſdā. n. eſt idē vt idē dicimus eē carnē ⁊ carnis eē. caro. n. i. viuū ē idē cū viui eē. i. eſt idē cū ſua qditate: qm̄ ğ ſic ē ꝙ in multis differt res ⁊ ſua qditas: in his in qbus differt aut alio ğ. l. alia v̄tute: aut eadeꝫ v̄tute alr̄ ſe hn̄te diſcernit aīa rē ⁊ qditatē ei⁹. ¶ Notādū ꝙ in oībus hn̄tibus ſpēꝫ i mā̄ differt res ⁊ ſua qditas. cū ğ taꝫ mathematica q̄ nālia circūcernāt mām: q̄uis h̄ ſit alr̄ ⁊ alr̄: qꝛ mathematica circūcernūt mām itelligibilē. nālia v̄o mām ſenſibilē: taꝫ in nāturalibus q̄ in mathematicis differt res a rei eſſe. i. differt res a ſua qditate. cū ğ aq̄ ſit qđ nāle: magnitudo v̄o qđ mathematicū: differt aq̄ ⁊ aq̄ eſſe: qꝛ res nāles differunt a ſua qditate: ⁊ differt magnitudo a magnitudinis eē: qꝛ in mathematicis ēt differt res ⁊ qditas. ¶ Notādū ēt ꝙ magnitudīs eē ⁊ aq̄ eē ⁊ vlr̄ omnis qditas accipitur p nā̄ rei put cōſiderat̄ ſub eē nō ſignato. magnitudo v̄o ⁊ aq̄ nomināt ipſas res put hn̄t eē actuale in reruꝫ nā̄. aliud ē ğ aq̄ ⁊ aq̄ eſſe: qꝛ aliđ ē cōſiderare nām ⁊ qditatē aque put ꝯſiderat̄ ſub eē nō ſignato: ⁊ aliud ē ipā aq̄ put hꝫ eē actuale ⁊ ſignatuꝫ. in oībus ğ nālibus ⁊ mathematicis differt res ⁊ rei eē. i. differt idiuiduū ⁊ qditas. ¶ Notādū ēt ꝙ qꝛ in reb⁹ materialibus differt idiuiduū ⁊ qditas. iō alia virtute cognoſcit̄ res. i. idiuiduū ⁊ alia cognoſcit̄ rei eē. l. qditas. nā p ſenſuꝫ cognoſcimus idiuiduū: ſꝫ p itellm̄ cagnoſcimus quiditatē: vel ſi per eandē virtutē vt ſi p eundē itellm̄ cognoſcimus idiuiduū ⁊ qditatem h̄ erit alr̄ ⁊ alr̄ ſe hn̄tem. nā per itellm̄ aſpectu recto ⁊ extēſo cognoſcit̄ qditas: ſꝫ per reflexionē: ⁊ vt ꝯuertit ſe ad fantaſma cognoſcit itellm̄ indiuiduum. ¶ Notādū ēt ꝙ caro h̄ ponit̄ p viuo. viuuꝫ aūt reperit̄ taꝫ in rebus mālibus: qꝛ arbores ⁊ alia viuūt: q̄ etiā in reb⁹ ſimplicibus: qꝛ itelligētie dicūr viuere: q̄re vno mō eſt idē caro ⁊ carnis eē. i. idem viuū ⁊ viui eē: qꝛ ſi accipiatur viuū vt repiret̄ in ſimplicibus ibi ē idē viuū ⁊ viui eē. qđ quō ſit itelligēdū ſtati declarabit̄: ſꝫ ſi accipiat̄ caro. i. viuū vt hꝫ eſſe in rebus mālibus nō eſt ideꝫ caro ⁊ carnis eē qꝛ mālia nō ſunt ideꝫ cū ſua qditate.

Dubitaret forte aliqs quō in rebus mālibus differt res a rei eē: ſiue differt res a ſua qditate: in rebus v̄o imālibus nō. ¶ Dōm ꝙ nō ſic itelligēdū ē ꝙ res imāles ſint idē cū ſua qditate ꝙ nihil ſit in eis qđ nō ſit ipſa qditas. ſolū. n. in pma cā̄ h̄ hꝫ veritatē: qꝛ ibi nulla ꝯpō. i. nullo mō ē aliud ⁊ aliud: ſꝫ qcqđ in deo eſt: eſt ideꝫ qđ ipſe: ſꝫ i itelligētijs nō eſt ſūma ſimplicitas. ibi. n. eſſe eſt p̄ter rōnē qditatis: ⁊ v̄tus eſt p̄ter rōnē ſub̄e. nā ſi in itelligentijs ponimus itellm̄ ſiue virtutē itellectiuā: ille itellectus ⁊ illa v̄tus eſt differēs a ſub̄a. ⁊ ſi in eis ponimus eſſe: illud eſſe eſt differēs a qditate. vn̄ cū eſt ſermo de cōpoſitione itelligētie: qdaꝫ dicūt ꝙ eſt ꝯpoſitio ex qđ qđ eſt ⁊ eſſe: qꝛ eſt ibi ꝯpō eſſe ⁊ qditatis. qdam v̄o aiunt ꝙ eſt ibi ꝯpō v̄tutis ⁊ ſub̄e. ꝙ quō veritatē vtrūq; hēat aliquo mō pꝫ p iam dicta. nō eſt ğ itelligendū itelligentias eſſe idem cū ſua qditate: qꝛ nihil ſit in eis qđ ſit p̄ter rōneꝫ qditatis. ¶ Sciēdū ğ ꝙ in rebus imaterialibus iuenimus aliquaꝫ idētitatē cū qditate: quā in rebus mālibus iuenire nō poſſumus. nam cū diffinitio ſit ſermo expreſſiuus qditatis ⁊ eſſentie: pn̄a ſpēi ex qbus ꝯponit̄ diffinitio: ſunt illa q̄ pertinent ad qditatem. Igit̄ cuꝫ in rebus mālibus aliqua cauſent̄ ex pncipijs idiuidui: aliqua v̄o ex pncipijs ſpeciei: qꝛ ppria cauſant̄ ex pncipijs ſpeciei: accn̄tia v̄o ex pncipijs idiuidui: nō oꝫ ꝙ oīa que ſunt in rebus mālibus reducant̄ ad formā ⁊ ad rōneꝫ qditatis: ſꝫ aliqua reducunt̄ ad māꝫ: ⁊ ad ea q̄ ptinent ad idiuiduū: ſed in rebus imālib⁹ q̄ ſunt forme p ſe exn̄tes nihil ẽ in eis nāliter in eē qđ ſe nō teneat ex pte forme: ⁊ qđ nō reducat̄ ad pncipia ſpēi. Igit̄ in reb⁹ imālibus vt ꝯparant̄ ad itellm̄: idē eſt res cū ſua qditate. qꝛ res imālis ⁊ ea que ſunt in ipſa nō ſunt apta nata cognoſci alia virtute cognitiua q̄ ſit apta ſua qditas. naꝫ cuꝫ qcquid ē in re imāli vel ſit forma: vel aliqđ ex forma cauſatuꝫ: vel ad formā ptinens: nihil erit in rebus imālibus qđ ſit aptū natū cognoſci ſenſu: ſed totū eſt aptū natuꝫ cognoſci itellectu: qꝛ forma ⁊ ſpēs: ⁊ ea q̄ ad formā ⁊ ſpēm ptinēt ſꝫ ꝙ h⁹ nō ſunt apta nata cogſci ſenſu: ſꝫ itellectu. ibi ğ idē eſt res ⁊ eē rei: vl' idē eſt res ⁊ ſua qditas: nō ꝙ nulla ſit ibi ꝯpō: nec p oēm modū res eſt ſua quiditas: ſꝫ p tāto res eſt idē cū ſua qditate: qꝛ ad eandē virtutē ad quā ptinet cognitio qditatis: ptinet cognitio rei ⁊ eoꝝ q̄ ſūt in re. ibi. n. neq̄ quā dicere poſſumus ꝙ qditas ſit apta nata cognoſci itellectu: res v̄o vel aliq̄ q̄ ſint in re ſint apta nata cognoſci ſenſu: ſꝫ oīa talia vna ⁊ eadē v̄tute: vt itellectu: ſunt apta nata cognoſci. in rebus v̄o mālibus nō ſic. nā lꝫ ipſa qditas rerꝫ māliū ſit apta nata cognoſci itellectu: ipſa vero res mālis idiuidua ⁊ ea q̄ ſe tenēt ex pte idiuidui directe ⁊ per ſe nō ſunt apta nata cognoſci itellectu ſꝫ ſenſu: itellectus eniꝫ recto aſpectu non pōt cognoſcere idiuiduū māle: ſꝫ ſi cognoſcit ipm̄: h̄ eſt p reflexionē ⁊ vt ꝯuertit ſe ad fantaſma.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtruꝫ in rebus mālibus ſit aliqđ qđ nō ptineat ad formā nec ad rōnē qditatis: ꝙ in rebus imālibus poſſit dici ꝙ ſit ptinēs aliquo mō ad formā vl' ad rōnē qditatis: ¶ Dōm ꝙ idiuiduatio in rebus imālibus aliquo mō ptinet ad formā ⁊ ad rōnē qditatis qđ ſic ē oſtdere: qꝛ oīs forma in mā̄ receptibilis q̄tum eſt de ſe eſt imultiplicabilis ⁊ de ſe nō eſt h̄ aliqđ. ſi autē ſit idiuiduatio forme in reb⁹ mālibus: h̄ eſt per accn̄s ⁊ rōne māe in qua ſuſcipitur forma. ğ forma in talibus q̄tuꝫ eſt de ſe eſt imultiplicabilis. ſi autem idiuiduat̄ ⁊ ſignatur: hoc eſt rōne māe in qua ſuſcipit̄: ſed in reb⁹ imaterialibus cuiuſmodi ſunt forme per ſe exiſtentes: non ſunt apte nate forme ille plurificari: ſed quelibet forma ibi ſeipſa idiuiduatur: ⁊ eſt hoc aliquid. ſꝫ tunc quicquid ptinet ad formaꝫ aliquo modo pertinet ad rōnem quiditatis: eo ipſo ꝙ in rebus imaterialibus idiuiduatio eſt per formaꝫ ibi aliquo modo idiuiduatio ptinet ad rōnem quiditatis. in rebus v̄o mālibus vbi idiuiduatio nō eſt ſimplr̄ ⁊ per oēm modū per formā: ſed per mām: qꝛ mā̄ in talibus eſt idiuiduationis pncipiuꝫ: oꝫ ꝙ in eis indiuiduatio omnino ſit p̄ter rōnem qditatis. pꝫ ğ verū eē ꝙ

querebat̃.vz.ꝙ in rebus imaterialibus aliqd vt idiuiduatio pertinet ad formam: ⁊ ad rõnem quiditatis qḋ nõ pertinet in rebus materialibus.

¶ **Alterius** forte dubitaret aliqs quõ veritatē habeat dcm̄ pħi ꝙ in rebus mãlibus eſt aliud res ⁊ rei eē vel eſt aliḋ res ⁊ res qditatis: ⁊ ꝙ in talib⁹ vel alia ṽtute vel eadē virtute alr̃ ſe hñte cognoſcat̃ idiuiduū ⁊ qditas vel cognoſcat̃ res ⁊ rei eē. in reb⁹ ṽo imaterialib⁹ vt ſatis innuitur in textu nõ ſic ſe hz: qꝛ lz alia virtute vel eadē virtute alr̃ ſe habēte aĩa diſcernat aquã ⁊ aq̃ eē. ⁊ magnitudinez ⁊ magnitudinis eſſe: nõ eſt ſic in oĩbus: qꝛ viuum vt nõiat aliqd ſimplr̃ eſt idē cū vini eē. in talibus eniz ꝑ tãto idez eſt res ⁊ rei eſſe: ⁊ idē eſt idiuiduū cū ſua qditate: qꝛ in eis nõ alia ṽtute cognoſcit̃ idiuiduū ⁊ ſua qditas. q̃ritur ḡ quõ h̃ ꝯtingat. ¶ Dõm ꝙ hec veritas ē ex p̃miſſis quodãmodo ſufficiēter patefacta. nã ſi in rebus imãlibus forme ſunt ꝑ ſe exñtes: ⁊ ſeipſis idiuiduant̃: ⁊ ſunt h̃ aliqd: cuz in talibus idiuiduatio directe ꝑtineat ad formã: illa eadē virtute q̃ eſt apta nata cognoſci forma ⁊ qditas: eſt apta nata cognoſci idiuiduatio vel idiuiduū. ibi ḡ eſt idez idiuiduuz qḋ qditas: qꝛ eadē ṽtute qua ē apta nata cognoſci forma ⁊ qditas: eſt apta nata cognoſci idiuiduatio vel idiuiduū: cuz ibi idiuiduatio ſit de rõne forme: ſz in rebus mãlibus. vbi idiuiduatio directe ⁊ ſimplr̃ ⁊ ꝑ oēm modū nõ eſt per formã: ſz ꝑ ꝯditiones mãe nõ ad eādē virtutē directe pertinet cognitio forme ⁊ qditatis: ⁊ cognitio idiuiduationis vl̃ indiuidui. qꝛ vt dicebat̃ ad itellm̃ directe ꝑtinet cognitio qditatis ⁊ forme: ad ſenſuz nõ ꝑtinet directe cognitio idiuidui: vel vt dicebat̃ ſi vtrūqz põt facere intellm̃: h̃ erit alr̃ ⁊ alr̃: qꝛ directe cognoſcit qditatē ⁊ formam: per reflexionem vero ⁊ conuertendo ſe ad fantaſma cognoſcet indiuiduū ⁊ rem ſignataz. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Caro.n.non ſine mã: h̃ ſic ſimuz hoc in hoc. ¶ Sēſitiuo qdē igit̃ calm̄ ⁊ frigiduz iudicat ⁊ quoꝝ rõ quedam caro: alio autez aut ſeparato: aut ſic circumflexa linea ſe hz ad ſeipſaz cum extenſa ſit: carnis eſſe diſcernit. Cõ.ia.

¶ Manifeſtat qḋ dixerat oñdens ꝙ tã in rebus nãlibus q̃ȝ in mathe^cis eo ꝙ ſint ſpēs in mã vel alia ṽtute vel eadez virtute alr̃ ſe habēte cognoſcit̃ res ⁊ rei eē. vl̃ cognoſcit̃ indiuiduū ⁊ qditas. circa qḋ tria fac̃. qꝛ p̄mo ꝓbat qḋ h̃ veritatē hz in nãlib⁹. 2° oñdit ꝙ veritatē hz in mathe^cis. 3° ꝯpat h̃ ad illa. i. cõpat ad mathe^ca. nãlia. 2ª ibi. (Iteꝝ aũt i his) 3ª ibi. (Dio autē ſic.) dicit ḡ. ꝙ caro.n. nõ eſt ſine mã: ſz eſt ſic ſimū ⁊ eſt ſic h̃ in h̃. i. ē ſic forma determiata in mã determinata ſenſibili. ꝙ aūt caro requirat determinatã mãm ſenſibilē. pz. qꝛ aĩa qdez igit̃ ſenſitiuo. i. per ſenſum iudicat calm̄ ⁊ frm̄: quoꝝ caro eſt q̃dã rõ. i. q̃dã ꝓportio: ⁊ qꝛ caro ē q̃dam ꝓportio in mã ſenſibili ⁊ circūcernit mãz ſenſibilē alio aūt. i. alia ṽtute aut ſeꝑato. i. ſeꝑata virtute. ſup. aĩa cognoſcit carnē ⁊ carnis eē: aut ſi eadē ṽtute cognoſcit vtrūq̃ȝ illa ṽtus ſiue illa potētia itellectiua ſic circūflexa ſe hz ad ſeipſaz. i. vt ꝯuertit ſe ad ſeipaz. ⁊ vt ꝯuertit ſe ad fantaſma ſup. cognoſcit carnē vel cognoſcit idiuiduū: ſz cū ſit extenſa diſcernit eē carnis. i. recto aſpectu ⁊ extēſo cognoſcit carnis qditatē. ¶ Notãdū aūt ꝙ lz caro ſuꝑius acciperet̃ ꝑ viuo: vt hz eē in ſimplicib⁹ cū dicebat̃ ꝙ idē ē caro ⁊ carnis eſſe. h̃ aūt caro accipit̃ alr̃. nõ.n. accipit̃ ꝑ viuo: vt hz eē in ſimplicib⁹: ſz cū dr̃ ꝙ caro nõ ē ſine mã: accipit̃ ꝑ carne vel ꝑ viuo: vt hz eſſe in cõpoſitis: vbi nõ eſt idez caro ⁊ carnis eē: qꝛ in talibus nõ eadē virtute cognoſcit̃ directe indiuiduū ⁊ qditas. ¶ Notãdū ēt ꝙ caro ⁊ viuuz vt habēt eē in rebus mãlibus ſunt ſic ſimuz: ⁊ ſunt ſic h̃ in h̃. i. ſunt ſic determinata forma i determiata mã ſenſibili: qꝛ ſic ſimū determinat ſibi ſpālez mãz ſenſibilē: vt naſuz ſic caro determinat ſibi ſpālē ꝓportionē cali ⁊ fridi: ⁊ cū calidū ⁊ frigidū iudicemus ſenſitiuo: calz ⁊ fridū dicūt mãm ſenſibilē: cuius mãe ſenſibilis caro ē q̃daz rõ. i. q̃dã ꝓportio: qꝛ cū calidū ⁊ fridū: ⁊ alie q̃litates ſenſibiles veniūt ad debitaz ꝓportionē: ꝓut requirit caro in illa mã ſenſibili: ſic ꝓportionata reſultat forma carnis: quã carnē: qꝛ ē forma in mã cognoſcim⁹: vt dcm̄ eſt. qꝛ vel alia ṽtute cognoſcit̃ caro ⁊ carnis eſſe: vel ſi eadē virtute: vt itellectu cognoſcimus vtrūq̃ȝ: h̃ erit alr̃ ⁊ alr̃: qꝛ intellect⁹ ꝑ reflexionē põt cognoſcere carnē. i. idiuiduū carnis: ſed cū ſit extēſus ⁊ directe põt cognoſcere carnis eē. i. carnis qditatē.

¶ **Dubitaret** forte aliqs quõ itellect⁹ recto aſpectu cognoſcit carnis eſſe vel carnis qditatem. ¶ Dõm ꝙ agens agit ſm̄ exigentiã ſue forme. cū ergo ſpēs in itellectu ſit abſtracta a cõditionibus mãe q̃ ſūt h̃ ⁊ nunc: itellectus recto aſpectu ducit̃ in cognitionez forme: vt hz eſſe p̄ter cõditiones mãe: ⁊ qꝛ forma ſic accepta hz rõnē qditatis: itellectus recto aſpectu cognoſcit carnis qditatez: vel cognoſcit carnis eſſe: ſz ſi debeat cognoſcere carnē: i. carnis idiuiduū vel aliquã rem ſignatã: opz ꝙ cognoſcat eã per reflexionē cõuertēdo ſe ad fantaſma. nam cū fantaſma ſit nõ denudatū a ꝯditionibus mãe: itellect⁹ conuertendo ſe ad fantaſma poterit cognoſcere rem particularem ⁊ ſignataz. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Iterū aūt in his q̃ in abſtractiõe ſunt rectū: ſicut ſimū. cū continuo.n. eſt. Qꝛ aūt quid erat eſſe ſi eſt alterū recto eſſe: ⁊ rectū aliud. Sit.n. dualitas: altero itaqz aut alr̃ habēte ſe iudicat. Cõ.ii.

¶ Oſtēdit ēt ꝙ in mathe^cis. vel alia virtute vel eadē ṽtute aliter ſe habēte cognoſcit̃ res ⁊ rei eſſe dicēs. iteruz aūt in his q̃ ſunt in abſtractõe rectū eſt ſic ſimū. cū cõtinuo enim ſup. eſt rectū: ſic ḡ ſimū determiat ſibi mãz ſenſibilē: vt naſum: ſic rectū eſt q̃ȝtum ad h̃ ſic ſimū: qꝛ rectū determinat ſibi aliquã mãm vt ꝯtinuū: ⁊ ſubdit: ꝙ aūt qḋ qd erat eſſe ſup. ipſius recti ſi eſt alterū. i. qꝛ eſt alteꝝ recto eſſe ⁊ rectū alio. i. alr̃ cognoſcimus. naz ſi dualitas ſup. eſt qditas ipſi⁹ recti altero itaqz. i. altera virtute aut eadez ṽtute aliter ſe habēte iudicat ſup. aĩa rectū ⁊ dualitatē ſiue rectū ⁊ recto eſſe. ¶ Notãdū aūt ꝙ loqt̃ h̃ Ariſ. mõ platonico q poſuit nūeros qditates mathe^cos. dicēs: ꝙ vnitas erat qditas pūcti: qꝛ punctus diffiniebat̃ ꝑ vnuz: dualitas ṽo erat qditas recti: qꝛ linea recta diffiniebat̃ ꝑ duo. ē.n. linea recta longitudo ſine latitudine: cui⁹ extremitates ſunt duo puncta. qditas ṽo curui erat ternarius. in curuo.n. eſt ꝯſiderare tria duo. vz. extrema ⁊ mediū exiens ab extremis. ¶ Notandū ēt ꝙ cū rectū circūcernat mãz: qꝛ circūcernit ꝯtinuū tãquã mãm ꝓpriã. ſimū circūcernit naſuz: ſic aliud eſt ſimū ⁊ ſimi eſſe: ſic qḋ qd erat eē ipſius recti ē alterū ab ipſo recto: ⁊ qꝛ aliud ē rectū ⁊ recti eē alio. i. alia virtute vel eadē virtute alr̃ ſe hñte cognoſcet aĩa recti eſſe ⁊ rectū. i. qditatē recti ⁊ ipm̄ rectū. ¶ Notãdū ēt ꝙ cū poſitum ſit dualitatem eſſe qditatem recti: aĩa cognoſcet dualitatē ⁊ rectū vel alia ṽtute vel eadē virtute alr̃ ſe hñte.

¶ **Dubitaret** forte aliqs. vtrū ſit ſimile de cognitiõe nãliū ⁊ mathe^cor. ¶ Dõz ꝙ q̃ȝtū ad aliquid eſt ſimile: q̃ȝtum ad aliqd diſſimile. nã cuz tã nãlia q̃ȝ mathe^ca. aliquo modo circūcernãt mãz: de vtriſq̃ȝ verū eſt ꝙ in eis idiuiduū ⁊ qditas: vel in eis res ⁊ rei eē opz ꝙ cognoſcat̃ vel alia ṽtute vel eadē virtute aliter ſe hñte. veꝝ qꝛ naturalia circūcernūt mãm ſenſibilez. i. mãm vt eſt cõiuncta q̃litati mathe^ca. vero iq̃ȝtū h⁹ nõ circūcernūt mãz ſenſibilē. i. materiã ſubtaz motui ⁊ trãſmutatiõi: vel materiã ꝯiunctã q̃litatib⁹ actiuis ⁊ paſſiuis: qꝛ ꝑ ſe ⁊ ſꝫ ꝙ h⁹ nõ circūcernūt mathe^ca. materiã ꝯiunctã q̃litati: ſz q̃ȝtitati: cū q̃ȝtuz ſine q̃li nã ſit ſenſibile: ſz imaginabile: lz directe alia

virtute pcipiat̃ qditas ⁊ idiuiduũ tã in nãlib⁹ q̃ȝ in mathe maticiſ: ħ tñ ẽ al'r ⁊ al'r: q2 i nãlib⁹ qditas directe pcipit̃ itel lectu: idiuiduũ v̾o directe ṗt pcipi ſenſu: ſȝ in mathemati cis qditas lȝ directe pcipiat̃ itellectu idiuiduũ v̾o i mathe maticis directe nõ põt pcipi ſenſu: ſȝ imaginatiue: q2 q̃ȝ nũ ſine q̃li: vt dicebat̃ directe nõ eſt ſenſibile: ſȝ imaginabile.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnino ergo ſicut res ſeparabiles ſũt a ma-teria: ſic ⁊ que circa intellectum ſunt.

¶ Cõparat mathematica ad nãlia di. ꝙ oĩo ſic̃ res ſũt ſepa biles a mã ſic ſe hñt ⁊ q̃ ſũt circa itell'ꝫ. nã ſic̃ res circũcer-nũt mãꝫ: ſic ſũt ꝯſiderate ab itellectu. nãlia g̃ q̃ p ſe ⁊ dire-cte circũcernũt mãꝫ ſẽſibilẽ ꝯſiderant̃ ab itellectu cũ mã ſenſibili. mathematica v̾o q̃ p ſe ⁊ ſꝫ ꝙ hꝫ nõ circũcernũt mãm q̃lem vel mãm ſenſibilẽ: ſȝ mãm q̃tam vel mãm i-telligibilẽ ſiue imaginabilẽ ꝯſiderant̃ ab itellectu. nõ cũ mã ſenſibili: ſȝ cũ mã imaginabili vel itelligibili.

Cõ. 12. Dubitabit autẽ vtiq3 aliquis: ſi intelle-ctus ſimplex eſt ⁊ impaſſibilis: ⁊ nul li nihil hab3 cõe: ſicut dicit Anaxago ras: quõ itelliget: ſi intelligere pati ali-quid eſt. In quãtũ aliquod commune vtriſq3 hoc q̃deȝ agere: illud vero pati videtur.

¶ Poſtq̃ȝ phs determinauit de itellectu p cõparatiõeꝫ ad ſenſuꝫ: ⁊ oñdit qd ẽ obm itell's: q2 itell's extẽſe ⁊ recto aſpe ctu tãq̃ȝ ꝓpriũ obm cognoſcit carnis eẽ. i. qditatẽ: ita ꝙ qc-qd eſt: ẽ ꝓpriũ obꝫ itell's: vt põt eẽ p hita manifeſtũ. in pte iſta: vt dicebat̃ mouet q̃ſdã q̃ões circa pretacta. circa qð duo facit. q2 p̊ mouet hꝫ q̃ões. 2° ſoluit eas ibi. (Aut pati q̃dẽ.) circa p̊m duo facit: ſꝫ ꝙ duas q̃ões mouet ibi. (Am plius aũt.) dicit g̃. dubitabit aũt vtiq3 aliqs ſi itell's ẽ qd ſimplex ⁊ ipaſſibile ⁊ nulli nihil hꝫ cõe. q2 ẽ imixt⁹ ⁊ ſepat⁹: ſic̃ dixit Anaxag. his ꝯditionib⁹ ſic ſtãtib⁹ quõ itell's itelli-git ſi itelligere ẽ pati aliqd. nã i q̃tũ. n. ẽ aliqd cõe vtriſq3 .i. agẽti ⁊ patiẽti vr̃ ħ q̃dẽ agere: illud v̾o pati. ¶ Nõn^m ãr viꝫ q̃õnis h⁹ i ħ ꝯſiſtere: q2 ſi agẽs ⁊ patiẽs hñt aliqd cõe: q2 agẽs ⁊ patiẽs: oꝫ cõicare in mã: vt pbat̃ in p̊ de gñatiõe. itell's g̃ nihil hꝫ cõe cũ alijs: q2 ẽ qd imãle. ñ poterit pati. ⁊ p ꝯñs ñ poterit itellĩe ẽ cũ itellĩe ſit q̃ddã pati. Deiñ cũ di.

Cõ. 13. ¶ Amplius aũt ſi intelligibilis ⁊ ipſe: aut enim alijs inerit intellectus: ſi non ſm aliud ipſe intel ligibilis eſt: vnum autẽ aliquid intelligibile eſt ſpecie. Si autem ſit mixtus: aliquid habebit qð facit intelligibile ipſum: ſicut alia.

¶ Mouet 2^am q̃õnẽ. dr̃t aũt ħ q̃õ a p̊ma: q2 p̊ma q̃ã q̃rebat quõ itell's itelligat: ⁊ quõ ſit qd itelligẽs: ħ aũt q̃rit quõ in-tellect⁹ itelligat̃: ⁊ quõ ſit qd itelligibile. dicit g̃. ampli⁹ aũt itelligibilis ẽ ⁊ ipſe itell's. aut. n. alijs ierit itell's. i. aut alia i-telligibilia itelligẽt ſi ipſe itell's nõ ẽ itelligibilis ſꝫ aliud: ſȝ p ſe itelligibile: aut ab itellectu ẽ aliqd vnũ: i. vno mõ. vl̃ vt hꝫ alia lr̃a: ẽ vnũ ſpẽ. i. ẽ vniforme. igit̃ ſi itelligibilia ab itellectu ſũt itelligibilia ſꝫ vnũ modũ ⁊ ſm vnã formã: q2 eodẽ mõ itelligit ſe ⁊ alia: ſi ipſe eſt intelligibilis p ſe: ⁊ alia erũt itelligibilia p ſe: ſȝ q̃cq̃d ẽ p ſe itelligibile itelligit. g̃ alijs itelligibilib⁹ ierit itell's: ⁊ alia itelligibilia itelligẽt. ſi aũt itellect⁹ ſit qd. i. hẽat aliqd ãnexũ p qð itelligat̃: habe-bit aliqd qð fac̃ ipꝫ itelligibilẽ. erit g̃ itelligibilis ſicut alia mãlia. nõ g̃ itelliget: ſic̃ nec alia mãlia itelligunt. ¶ Notã dũ ãt ꝙ al'r ſũt itelligibiles ſube ſepate: ⁊ al'r ſũt itelligibi-les res mãles: q2 ſube ſepate ſunt itelligibiles p ſe: ſȝ ſube mãles nõ ſunt itelligibiles p ſeipſas: nec ſunt intelligibilia actu: ſȝ itelligunt̃ p itẽtionẽ abſtractã: ita ꝙ itell's agens in c⁹ virtute fit abſtractio a fantaſmatib⁹ fac̃ ħ q̃ ſunt põ i-telligibilia actu itelligibilia. ¶ Nõn^m ẽt ꝙ cũ itell's nr̃ ſit medi⁹ iter ſubas ſepatas ⁊ has res mãles: ſi ipſe itell's nr̃ ẽ qd itelligibile: q̃rit̃ q̃l'r ħ ꝯtigit: q2 vel erit itell's itelligibi lis p ſe: ſic̃ ſũt ſube ſeparate aut nõ erit intelligibilis p ſe: ſȝ p aliqd ãnexũ: ſic̃ ſũt ſube mãles: qðcũq3 dicat̃ vr̃ ſeq̃ icon ueniẽs: q2 cũ oĩa itelligibilia ab itellectu nr̃o ſint itelligibi lia vno⁹: ſi itell's nr̃ ẽ itelligibilis p ſe: ſic̃ ſũt ſube ſepate: ẽt alie res mãles q̃ itelligunt̃ ab itellectu erũt itelligibiles p ſe ſic̃ ſunt ſube ſepate. ſȝ qð ẽ ſic itelligibile intelligit. g̃ res mãles itelligẽt. ſi v̾o dicat̃ ꝙ itell's ẽ itelligibilis p aliũd ſic̃ alia mãlia: tũc ſic̃ alia mãlia nõ itelligũt: ſic nec itell's itel-liget nec aliqd ꝯphẽdet: vt ꝯm̃tator ſupplet. ñ igr̃ vr̃ ꝙ poſ ſim⁹ ponere itell'ꝫ eẽ qd itelligibile niſi incurram⁹ alterũ duoꝝ icõueniẽtiũ. vꝫ. vl̃ ꝙ mãlia itelligãt: vl̃ ꝙ itell's nõ i-telligat. ¶ Nõn^m ẽt ꝙ lꝫ ſic iducit̃ ħ q̃õ a ꝯm̃tatore: vt cõ cludat̃ ꝙ ſi itell's ẽ qd itelligibile: vel mãlia itelligent: vel itell's itelliget. iducit̃ tñ al'r iſta q̃õ: vt ꝯcludat̃ ſemp ħ icõ-ueniẽs ꝙ mãlia itelligãt: q2 ſi itell's ẽ itelligibilis p ſe mã-lia erũt itelligibilia p ſe: ⁊ ſi ſũt itelligibilia p ſe itelligent: vt ſupra ꝯcludebat̃. ſi v̾o itell's nõ itelligibilis ẽ p ſe: ſȝ per aliũd: tũc idẽ iudiciuꝫ erit de itellectu ⁊ de rebus mãlib⁹. g̃ vel poterit ꝯcludi ſic̃ ꝓus ꝙ cũ mãlia nõ itelligãt ꝙ etiaꝫ itellect⁹ nõ itelliget: vel ecõuerſo: ꝙ cũ itellect⁹ itelligat: ⁊ idẽ iudiciũ ſit d̾ eo ⁊ d̾ alijs mãlib⁹: alia ẽt mãlia itelligẽt.

Dubitaret forte aliqs. nã q̃tũ ad vnũ mẽbrũ q̃õ-nis ſatis vr̃ apparẽs ꝯ. vꝫ. ꝙ ſi itellect⁹ nõ eſt itelligibilis p ſe: ſȝ p aliqd aliũd: erit idẽ iudiciũ de eo ⁊ de alijs mãlib⁹ rebus. g̃ vel ipſe nõ itelliget ſicut nec alia mãlia itelligunt: vel alia mãlia itelligẽt ſic̃ itelligit itelle-ctus: ſȝ q̃tũ ad aliã pteꝫ q̃õnis nõ appꝫ manifeſte quõ ſe-quat̃ ꝯ. vꝫ. ꝙ ſi itellectus eſt itelligibilis p ſe ꝙ alijs itel-ligibilibus inſit itellectus: ⁊ ꝙ alia itelligibilia ⁊ alia mã-lia itelligãt. q̃rit̃ g̃ quõ hoc ſequat̃. ¶ Dõm ꝙ poſſumus diſtinguere triplicẽ itell'ꝫ. vꝫ. humanũ: itelligẽtiaꝝ: ⁊ dei. itellectus. n. diuinus ẽ actus purus cui nõ eſt ãmixta põtẽ tia. itellectus v̾o nr̃ in gñe itelligibiliũ ẽ põ pura cui in tali gñe ſm ſe nõ ꝯpetit aliqs actus: ſȝ itellectus itelligẽtiarũ ẽ mediũ iter iſta. itellectus g̃ diuin⁹: q2 ẽ ſi act⁹ purus oĩa cognoſcit vno mõ: q2 oĩa cognoſcit cognoſcẽdo ſe ita ꝙ tã-q̃ȝ ꝑncipale obm nihil cognoſcet ex̃ ſe. vileſceret. n. ſi ħ mõ aliqd cognoſceret ex̃ ſe. vt ſatis ṗt hr̃i ex. 12. meta. in 1° ca° Snia patrũ. itaq3 tãq̃ȝ ꝑncipale obꝫ cog̃ſcit tñ ſe ⁊ cogno-ſcẽdo ſe cog̃ſcit ala alia. oĩa g̃ cog̃ſcit vno mõ: q2 ſe ⁊ alia co gnoſcit cognoſcẽdo ſe. itellect⁹ v̾o nr̃ q̃todã mõ p oĩm mo-duꝫ mõ oppoſito cog̃ſcit. nã cũ ſit põ pura in gñe itelligibi-liũ nihil itelligit anq̃ȝ fiat in actu. fit aũt in actu recipiẽdo ſpẽs a fantaſmatib⁹: ⁊ recipiẽdo ſpẽs alioꝝ: ⁊ q2 itelligit ſe ⁊ alia vt fit in actu p ſpẽs alioꝝ. g̃ itelligit ſe ⁊ alia per ſpẽs alioꝝ. itell's g̃ nr̃ q̃dã mõ ſe ⁊ alia intelligit vno⁹: q2 ſe ⁊ alia itelligit itelligẽ⁹ alia. itell's aũt itelligẽtiarũ nec ſe ⁊ alia i-telligũt itelligẽdo ſe nec ſe ⁊ alia itelligũt itel^do alia: ſȝ itel-ligenda intelligunt ſe per ſeipſas: eo ꝙ intelligentia eſt re-diẽs ad eẽntiã ſuã reditiõe cõpleta alia v̾o itelligũt p ſpẽs ⁊ p formas: q̃ ſunt ſilitudines alioꝝ: de qb⁹ ſpẽb⁹ ⁊ formis loquẽs auctor de cãis ait ꝙ oĩs itelligẽtia ẽ plena formis. redeam⁹ g̃ vñ venit ſmo p̊mus: ⁊ dicam⁹ ꝙ ſi intell's nr̃ ſe ⁊ alia itelligit vno⁹: q2 ſe ⁊ alia itelligit itelligẽdo alia: erãt alia itelligibilia ſic̃ ipe: q̃re ſi ipſe itell's ẽ itelligibilis p ſe ⁊ nõ p aliud ſic̃ ſube ſepate oĩa alia q̃ itelligunt̃ ab itellectu nr̃o erũt itelligibilia nã p aliũd: ſȝ erũt itelligibilia: ſic̃ ſube ſepate: ſȝ q̃ ſũt ſic itelligibilia itelligũt. g̃ oĩa itelligibilia ab itellectu nr̃o itelligẽt ⁊ hẽbũt itell'ꝫ. ħ g̃ ẽ qð phs ait. vꝫ. ꝙ q2 itelligibile ab itell'u nr̃o ẽ aliqð vnũ. ⁊ ẽ vno⁹: q2 vno mõ itelligit ſe ⁊ alia: eodẽ mõ erũt alia itelligibilia ſic̃ ipſe. vñ ſeq̃tur ꝙ ſi ipſe ẽ itelligibilis p ſe erũt ẽt alia ſic itelligibi-

lia: ꝛ ꝑ ꝯñs itelligēt. qḋ ꝓbare volebam⁹. ¶ Deide cū dicꝫ.

Cō.14. ¶ Aut pati qdē ſm cōmune aliquid diuiſuz eſt prius: qm̄ potentia quodāmodo eſt intelligibilia intellectus: ſʒ actu nihil: anteꝗ̄ intelligat: oʒ autem ſic: ſicut in tabula nihil eſt ſcriptuz actu. quod quidem accidit intellectui.

¶ Soluit. circa qḋ duo facꝫ: ſʒ ꝙ duas qōnes ſoluit: qꝛ p̄mo ſoluit qōnē p̄mā. 2° ſcḋaʒ ibi. (Et ipſe aūt itelligibilis.) dicꝫ ḡ. aut pati qdē ſm ꝙ diuiſuz ē p̄us ē aliqd cōe vel eſt aliqd vl'e: vt hʒ lrā ꝯmēti ad paſſionē ꝓp̄e ꝛ ad paſſionē q̄ ē ſalus ꝛ receptio. itell's ḡ nō patiꝛ ꝓp̄e cū nō cōicet in mā: ſic cōicāt in mā nālia cū ſuis actiuis: ſʒ patiꝛ paſſionē q̄ ē ſalus et receptio inq̄ʒtū iformaꝛ ſpēb⁹ itelligibiliū ad q̄s ē in pō. iō ſubdit: qm̄ āt itell's ē q̄dāmō pō itelligibilia: ſʒ actu nihil eſt eoꝝ añq̄ʒ itelligat. h̄ ḡ mō itelligere ē q̄ddā pati ꝛ itell's patiꝛ nō ꝓp̄e: ſʒ iq̄ʒtū recipit ſpēs itelligibiliū. ad q̄s ē in pō. oʒ aūt id qḋ qḋ accidit in itellectu añq̄ʒ itelligat eē: ſic illḋ qḋ accidit in tabula in q̄ nihil ē actu ſcriptū. ¶ Nōn^m^ aūt viʒ ſolonis h⁹ in h̄ ꝯſiſtere: qꝛ cū dī. ꝙ ſi itell's itelligit: cū intelligere ſit q̄ddā pati. oʒ ꝙ cōicet in mā cū iſtis nālib⁹: dici oʒ ꝙ agēs ꝛ patiēs cōicāt in mā: qñ ſumiꝛ ꝓp̄e paſſio q̄lis nō ē paſſio itell's. ¶ Nōn^m^ ēt ꝙ ſic in tabula raſa nihil ē ſcriptū: ꝛ cū ſcribiꝛ hꝰ tabula nihil ab ea abyciꝛ: ſʒ ſolū iducunꝛ in ea forme lraꝝ: ſic itell's añq̄ʒ itelligat nullā hʒ formā itelligibilē: ꝛ cū recipit hꝰ for^as^ nihil abyciꝛ a ſuba itell's: ꝑꝑ qḋ pʒ ꝙ ñ ē ibi ꝓp̄e pa°. qꝛ oīs pa°. ꝓp̄e ſūpta magi' ſcā abycit a ſuba: vt dr̄ 6° topi. ¶ Deinde cū dicit.

Cō.15. ¶ Et ipſe autē intelligibilis eſt ſicut intelligibilia. In his qdeʒ enim que ſunt ſine materia: idē eſt intellectus ꝛ quod itelligiꝛ: ſcientia naꝗ̄ ſpeculatiua: ꝛ ſic ſcibile idem eſt.

¶ Soluit qōnē 2^am^. ¶ Ad c⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ qō 2^a^ duas difficltates ꝯtiebat. nā cū itell's nr̄ ſit itelligibilis: ſic alia qꝛ itelligit ſe, itelligēdo alia: cū ex h̄ videaꝛ eē idē iudiciuʒ de itellectu nr̄o: ꝛ de alys: vna difficltas ē: q̄re itell's nr̄ itelligit cū alia nō itelligāt. 2^a^ ē q̄re alia nālia nō itelligāt: cū itell's nr̄ intelligat. duo ḡ facꝫ. nā ſupponēs ꝙ itell's nr̄ ſit itelligibilis ſic alia: aſſignat cāʒ q̄re intell's nr̄ intelligit. 2° aſſignat cāʒ q̄re alia nālia q̄ ſūt obа itell's nr̄i nō itelligūt ibi. (Nō aūt ſemp itelligēdi.) dicit ḡ. ꝙ ꝛ ipe aūt itell's intelligibilis ē ſic itelligibilia alia: ꝛ tñ ſup. itelligit lʒ alia nō itelligāt. c⁹ rō ē: qꝛ in his q̄ ſunt ſine mā idē ē itell's: ꝛ qḋ itelligiꝛ. ſcia autem ſpeculatiua ꝛ ſic ſcibile hoc modo. vʒ. ſpeculatiue eſt idem cum ſcia.

Dubitaret forte aliqs quō itell's nr̄ ſeipʒ itelligat.

¶ Dōm ꝙ vt pʒ ꝑ ſupius determinata actūs innoteſcunt nobis ꝑ obа: potētie vo inoteſcūt nobis ꝑ act⁹. intell's ḡ nr̄ itelligit ſeipʒ ꝑ actū ſuū: lʒ cū itell's nr̄ ſit in gñe intelligibiliū: ſic mā p̄ma in gñe entiū: ſic a mā p̄ma vel yle nl's act⁹ pt egredi in gñe entiū niſi iformeꝛ aliq̄ for^a^ ſenſibili: ſic ab itellc̄u nr̄o nl's act⁹ pt ꝓgredi in gñe itelligibiliū niſi informeꝛ aliq̄ for^a^ vel ſpē itelligibili. itell's ḡ nr̄ ad h̄ ꝙ itelligat ſeipʒ: oʒ ꝙ informeꝛ aliq̄ ſpē intelligibili: ſʒ nō refert vtrū iformeꝛ ſpē capre vel ſpē leonis: nō iō tegriꝛ vt informeꝛ aliq̄ ſpē: vt poſſit ab eo ꝓgredi aliqs act⁹ ꝑ quē actū poſſit ſeipm cogſcere. iformabiꝛ ḡ intell's ſpē alic⁹ obti: vt ſpē lapidis vel leonis q̄ informat⁹ poterit ab eo ꝓgredi aliquis act⁹ ꝑ quē poterit ſeipm cogſcere. illa ḡ ſpēs obi: vt ſpēs lapidis vel leonis: cū ſit expſſa ſilitudo leonis vel lapidis p̄ ꝛ p̄ncipalr̄ ducet in cognitionē illi⁹ obti: ꝛ ducēdo in cognitionē obti ducet in cognitōeʒ act⁹: ꝑ quē actū poterit itell's ſeipʒ cognoſcere. cū ḡ q̄riꝛ q̄mō itell's nr̄ ſeipʒ itelligit plana ē rñſio ꝙ intelligit ſeipʒ intelligēdo alia. nā illa eadem ſpēs q̄ ē rō: q̄re intelligat obʒ ē rō: q̄re itelligat ſeipʒ intelligēdo ſuū actū. vñ itaꝗ̄ dcm̄ ē ꝙ intell's nr̄ eſt intelligibilis ſic ꝛ alia ſunt intelligibilia: qꝛ ſic alia obа nālia nō intelliguntꝛ ꝑ ſeipſa: qꝛ ꝑ ſeipſa nō pñt eē in aīa: ſʒ intelliguntꝛ per ſpēm intelligibilē: ꝛ ꝑ intētōeʒ abſtractā: ſic intell's nr̄ ꝑ illā eādē ſpēm intelligibileʒ ꝛ ꝑ illā eādeʒ ſpēm abſtractam ꝑ quā intelligit alia intelliget ſeipm. nā informat⁹ illa ſpē intelligibili intelligit alia ꝛ intelligit ſe inq̄ʒtū ꝑ illaʒ ſpēm informatus ꝓgreditur in actuʒ intelligendi per quē actū poteſt ſeipſum cognoſcere.

Alterius forte dubitaꝛ aliqs quō in ſepatatis a mā idē ſit intell's ꝛ qḋ intellꝛ:

¶ Dōʒ ꝙ intell's nr̄ eſt ſimplex imālis vt eſt ꝑ habita manifeſtū: ꝛ multo magis intell's intelligētiarū ꝛ dei eſt imālis ꝛ ſimplex: ꝛ qꝛ in oībus imālibus eſt aliquo mō verum ꝙ ideʒ eſt intell's ꝛ qḋ intellꝛ. ſi verū ē h̄ i intellc̄u nr̄o multo magis verū eſt in intellectu intelligētiaruʒ ꝛ dei: ſʒ quō verū ſit de intellectu illoꝝ in ſequēti qōne patebit. nūc āt intēdim⁹ declarare ꝙ in reb⁹ mālib⁹ nō ē ideʒ intell's ꝛ qḋ intellꝛ: ſʒ in intellectu nr̄o q eſt qd imāle ideʒ eſt intell's et qḋ intellꝛ. ¶ Ad c⁹ euidētiā eſt ſciēdū ꝙ taʒ res māles q̄ʒ intell's nr̄ poſſibilis ad h̄ vt intelliganꝛ indigēt intellectu in actu. dr̄. n. intell's in actu ipſa ſpēs intelligibilis vel ipſe cōcept⁹ quē cōcipimus de obо. naʒ cū lapis ꝑ ſeipm nō poſſit eē in intellectu nr̄o nō ē idē lapis ꝛ intell's lapidis: qꝛ lapis eſt res ipſa q̄ eſt ex̄ aīam. intell's vo lapidis ē ipa ſpēs intelligibilis vel ipſe cōceptus lapidis ꝑ quā informaꝛ intellect⁹ nr̄ ꝛ reduciꝛ ad actū: vt intelligat lapidē. ꝛ qḋ dcm̄ eſt de lapide intelligēdū ē de alys obtis mālib⁹ q̄ nō ſunt ſui intellect⁹: ſʒ vt intelliganꝛ indigēt aliquo ꝯceptu. vel aliq̄ ſpē intelligibili ſiue aliq̄ intētiōe abſtracta: ſʒ cū ꝑ illā eandeʒ ſpēm intelligibilē ꝑ quā intellꝛ obm: intelligaꝛ ꝛ ipſe intell's: qꝛ vt oñſum eſt in qōne p̄miſſa: intellect⁹ intelligit ſe intelligēdo alia: pʒ ꝙ nō ſolū nālia ad h̄ ꝙ intelliganꝛ indigēt ſpē intelligibili: q̄ dr̄ intell's in actu: imo intell's nr̄ poſſibilis ad h̄ ꝙ intelligaꝛ a ſeipo indiget hꝰ ſpē intelligibili ꝛ hꝰ intellectu in actu. ꝑ eādeʒ. n. ſpēʒ intelligibilē ꝛ ꝑ eūdē intellʒ in actu intellꝛ obm ex̄ aīaʒ: qḋ eſt qd māle: ꝛ intellꝛ intell's nr̄ poſſibilis q eſt a mā ſepatus: q̄re ſpēs illa intelligibilis eſt intell's in actu reſpectu obti nālis ꝛ reſpectu intell's poſſibilis q eſt imālis: q̄re cuʒ ille intell's in actu ſit in intellectu nr̄o poſſibili: ꝛ fiat ideʒ cū eo ſicut fit vnū ex mā ꝛ forma ꝛ ex ꝑfectiōe ꝛ ꝑfectibili: intell's nr̄ poſſibilis qui eſt a materia ſepatus eſt idem cū ſuo intellectu in actu ꝛ fit vnū cū eo: ſicut fit idē mā cū forma: ſʒ obʒ māle nō ē idē cuʒ ſuo intellectu in actu: qꝛ intell's in actu obti nālis nō eſt in illo obо: ſʒ eſt ſepatus ab ipſo. itaꝗ̄ cum ait p̄hs ꝙ in ſepatis a mā: ꝛ nō in alys ē idē intell's ꝛ qḋ intelligiꝛ: ibi ꝑ intellm̄ debem⁹ intelligere intellʒ in actu ſiue ſpēʒ itelligibilē: ſʒ ꝑ illḋ qḋ itellꝛ obm⁹ itelligere 2. vʒ. itellʒ poleʒ q ē a mā ſepat⁹: ꝛ obʒ māle qḋ ē mae ꝯiūctū. nā vt pʒ ꝑ hita ꝑ eādē ſpēʒ itelligibileʒ: ꝛ ꝑ eūdē itellʒ in actu itellꝛ vtrūꝗ̄. ſʒ cū illa ſpēs itelligibilis q̄ ē itellec⁹ vtriuſꝗ̄ ſit in ipo itellc̄u poſſibili: ꝛ faciat vnū cū ipo: ſic ꝑfectio cū ꝑfectibili: nō āt ſit i ipo obо māli nec faciat vnū cū eo i ſepatis a mā idē ē itell's ꝛ qḋ itellꝛ: qꝛ fit vnū ꝛ idē ex itellectu in actu ꝛ ex itellc̄u poſſibili q itellꝛ ꝑ illā ite^m^; ſʒ in cōiūctis cū mā nō ē idē itell's ꝛ qḋ itellꝛ: qꝛ nō fit vnuʒ ꝛ idē ex obо materiali ꝛ itellc̄u in actu qḋ itellꝛ ꝑ hꝰ intellectū.

Alterius forte dubitaret aliquis: cū in oībus rebus imaterialibus ſit ideʒ itellectus ꝛ qḋ itelligiꝛ: cū tam itellectus noſter q̄ʒ ſube ſepate ꝛ de' qd imateriale dicanꝛ: vtrū eodē mō h̄ ꝛ ibi ſit idē itell's: ꝛ qḋ intellꝛ.

¶ Dōʒ ꝙ alr̄ ē idē itell's ꝛ qḋ itellꝛ in ſubys ſepatis: ꝛ alr̄ in itellectu nr̄o. nā in ſubys ſepatis ē idē itell's ꝛ qḋ itellꝛ: qꝛ ſuba ſepata ñ hʒ aliū itellʒ q faciat ipaʒ itelligibilē: ſʒ ꝑ ſeipaʒ ē intelligibilis: itaꝗ̄ ꝙ ſuba ſeparata intellꝛ ꝑ ſeipſaʒ

⁊ ſi nõ a quolibꝫ intellectu intelligit̃ ſubã ſeparata per ſe ipſaꝫ: tñ quelibꝫ intelligentia ĩtelligit ſuã ſubaꝫ ꝑ ſeipſoꝫ. in eẽntia aũt diuina m̃lto magis h̃ ↄuenit. nã ñ ſolũ de⁹ ĩtelligit ſeipꝫ ꝑ ſeipꝫ: ſꝫ a q̃cũqꝫ itell̃u ĩtelligit̃ eẽntia diuina ĩtelligit̃ ꝑ ſeipſaꝫ: ſꝫ in ĩtell̃u nr̃o poſ̃i nõ ẽ idẽ ĩtell̃s: ⁊ qđ ĩtelligitur: ita ꝙ ĩtellect⁹ nr̃ poſ̃is ĩtelligat̃ ꝑ ſeipm̃: ſꝫ nr̃ ĩtellect⁹ poſ̃is hꝫ aliũ ĩtellectũ in actu: vt ſpẽꝫ ĩtelligibilẽ: ꝑ q̃nã fit actu ĩtelligibil̃. ꝓ tãto tñ ex pte ĩtell̃s nr̃i eſt idẽ ĩtell̃us ⁊ qđ ĩtelligit̃: q꞉ ĩtellect⁹ nr̃ poſ̃is fac̃ vnũ ⁊ idẽ cũ ſuo ĩtellectu in actu: ſic̃ vt dicebat̃ fac̃ vnũ ⁊ idẽ ꝑfectibile cũ ꝓpa ꝑfectiõe. dicam⁹ g̃ ꝙ h̃ ĩtelligibilia. vꝫ. de⁹. ſube ſepate ⁊ ĩtellect⁹ nr̃: ⁊ res mãles hñt hũc ordinẽ. q꞉ de⁹ ſic ĩtelligit̃ ꝙ eſt idẽ cũ ſuo ĩtellectu: ⁊ non habet aliũ ĩtellectuꝫ q fac̃iat ipm̃ ĩtelligibilẽ: ſed eſt ꝑ ſeipm̃ ĩtelligibil̃: in q̃libet ẽt ſuba ſepata eſt idẽ ĩtellect⁹: ⁊ qđ intelligit̃: ⁊ q̃lꝫ talis ſuba mõ q̃ dcm̃ eſt: ẽ ĩtelligibil̃ ꝑ ſeipſaꝫ. ĩtell̃s ṽo nr̃ nõ eſt ĩtelligibilis ꝑ ſeipm̃: ſed hꝫ aliũ ĩtellectũ in actu: q fac̃ ipꝫ ĩtelligibilẽ: actũ eſt ibi idẽ ĩtell̃s: ⁊ qđ ĩtelligit̃: q꞉ ibi ĩtellect⁹ in actu. i. ſpẽs ĩtelligibil̃ nõ ẽ ſepata ab ĩtellectu poſ̃i q ĩtelligit̃ ꝑ ipſaꝫ: ſꝫ ex ipſa ſpẽ ĩtelligibili q̃ dr̃ ĩtellect⁹ ĩ actu: ⁊ ex ipſo ĩtell̃u poſ̃i: q eſt illđ qđ ĩtelligit̃ fit vnũ ⁊ idẽ. res vero mãles nec ſũt ꝑ ſe ĩtelligibiles: ſꝫ hñt aliũ ĩtell̃ꝫ in actu ꝑ quẽ fiũt ĩtelligibiles: nec ẽt ẽ ibi idẽ ĩtellect⁹ ⁊ qđ ĩtelligit̃: q꞉ intellect⁹ in actu ſiue ſpẽs ĩtelligibil̃ ꝑ quã intelligit̃ rã obm̃ mãle ꝗ̃ ĩtell̃s ꝓportiõal̃ nõ ẽ ĩ ipo obo mãli: nec fac̃ idẽ cũ ipo: ſꝫ ẽ in ĩtell̃u poſ̃i: ⁊ ẽ a reb⁹ mãlib⁹ ſepata.

Alterius forte dubitaret aliquis. vtrũm in ſepatis a mã. idẽ ſit ſcia ſpeculatiua cuꝫ re ſcita. ¶ Dõꝫ ꝙ hãc q̃õnẽ poſſem⁹ facil̃r ſoluere dõ ꝙ grãmatic⁹ dr̃ ſcire ipſaꝫ grãmaticã ⁊ nãl̃ phs dr̃ ſcire ipſaꝫ nãleꝫ phiaꝫ. ⁊ ſic q̃lꝫ ſciẽs dr̃ ſuã ſciaꝫ ſcire. ipſa g̃ grãmatica nõ ſolũ ẽ ſcia: ſꝫ ẽ res ſcita: cũ ipa grãmatica ſit ſcita vl̃ ſciatur: ⁊ q̃lꝫ ſcia iſto mõ ẽ ideꝫ cũ re ſcita: q꞉ q̃lꝫ ſcia ſcit̃: ⁊ q̃lꝫ ſciẽs ſcit ſciaꝫ ſuã: ſꝫ magꝭ ad mẽtẽ ph̃i ĩgrediẽtes. dicam⁹ ꝙ cũ de⁹ ſeipm̃ ſciat ꝑ ſeipꝫ nõ ẽ dubiũ ibi idẽ eẽ ſciaꝫ cuꝫ re ſcita. ⁊ ẽt ſube ſepate ſciẽtes ſeipſos ꝑ ſeipſas ñ ſic faciũt dubiũ in q̃õne ⁊ in talib⁹ vagari diuti⁹ ĩpertinẽs ẽ ad ꝓpoſituꝫ. nã qđ h̃ dr̃ ꝙ in reb⁹ formalib⁹ ⁊ ĩmãlib⁹ ideꝫ ẽ ſcia cũ re ſcita nõ ẽ ĩtroductũ ꝓꝑ ſubas ſepatas: nec ꝓꝑ ĩtell̃m diuinũ: ſꝫ ꝓꝑ ĩtell̃m noſtrũ: de cui⁹ cognitiõe hic pncipal̃r agit̃. ¶ Scien̄ᵐ g̃ ꝙ ſic eađ ẽ ſpẽs ĩtelligibil̃ ꝑ quã ĩtelligit̃ obm̃ mãle ⁊ ĩtellect⁹ poſ̃is. ſic eadẽ ẽ ſcia ꝑ quã ſciunt̃ iſte res mãles ⁊ ĩtell̃us nr̃. nã ſicꝫ ĩtellect⁹ nr̃ ꝑ illas eaſdẽ ſpẽs ĩtelligibiles ꝑ q̃s alia ĩtelligit: ĩtelligit ſe: ſic ꝑ illã eadẽ ſciẽtiã ꝑ q̃ alia ſcit alia ſcit ſeipꝫ: ⁊ ſicꝫ ſpẽs ĩtelligibil̃: lꝫ ꝑ eã ĩtelligat̃ tã obm̃ mãle ꝗ̃ ĩtell̃s poſ̃is: tñ illa ſpẽs ĩtelligibil̃: ⁊ ille intell̃s in actu nõ fac̃ vnũ ⁊ idẽ cũ obo mãli a q̃ ẽ ſepatus: ſꝫ fac̃ vnũ ⁊ idẽ cũ ĩtell̃u poſ̃i q ẽ ĩmãl̃ in q̃ exiſtit ille intell̃s in actu: ⁊ ipſa ſpẽs ĩtelligibil̃: ꝓꝑ qđ ex pte rei mãl̃ ñ ẽ idẽ ĩtell̃s ⁊ qđ ĩtelligit̃: ſꝫ ẽ idẽ ex pte rei ĩmãl̃: ⁊ ex pte ĩtell̃s poſ̃is: ſic lꝫ ꝑ eadẽ ſciaꝫ ſciat̃ obꝫ mãle ⁊ ĩtell̃s poſ̃is q eſt a mã ſepat⁹: tñ q꞉ illa ſcia nõ ẽ ĩ obo mãli: nec fac̃ idẽ cũ ipſo: ſꝫ ẽ in ĩtell̃u poſ̃i: ⁊ fac̃ idẽ cũ ipo ex pte rei mãl̃ nõ ẽſt idẽ ſcia cũ re ſcita: ſꝫ ẽ idẽ ex pte rei ĩmãl̃: ⁊ ex pte ĩtellect⁹ q ꝑ illã ſciaꝫ ſcit̃ ⁊ cog̃ſcit̃. dr̃ ãt potiſſime de ſcia ſpeculatiua ꝙ in reb⁹ ĩmãlib⁹ eſt idẽ cũ re ſcita: q꞉ cũ dicim⁹ ꝙ per eãdẽ ſciẽtiã ſcit̃ obm̃ mãle ⁊ intellect⁹ imaterialis potiſſime v̇itatẽ hꝫ de ſcia ſpeculatiua nõ de practica.

Alterius forte dubitaret aliq̃s. vtrũ res ipſa q̃ eſt extra animam vt eſt ſcita in actu ſit aliquo mõ idem cũ ſcia. ¶ Dõm ꝙ ipſe res extra animã dupl̃r poſſunt accipi: vel vt hñt eẽ in ſeipſis: vl̃ vt ſunt cõſiderate ab aĩa. ſi conſiderent̃ vt hñt eẽ in ſeipſis ſic ſunt q̃d pticulare: ⁊ nõ ſunt ſcite in actu: ſed in potẽtia. nã pticulariũ ſm̃ ꝙ hꝰ nec eſt ſcientia: neqꝫ diffõ: vt dicit̃ 7. meta. res g̃ vt ſunt ſcite in potẽtia: ⁊ vt hñt eẽ pticulare accipiunt̃: vt hñt eẽ in ſeipſis nec ad tale eẽ facit ipa aĩa aliq̃d. ꝓꝑ qđ res ſic accepte: nec ſunt idẽ cũ ſcia: nec aliquã idẽtitatẽ oꝫ ꝙ hẽant ad ea q̃ ſunt in aĩa: ſed ſi accipiãtur res vt ſũt ſcite in actu. q꞉ res nõ ẽ actu ſcita: vt hꝫ eẽ pticulare: ſꝫ vl̃e cũ intell̃s faciat vl̃itatẽ in reb⁹: ⁊ res non ſint vl̃es: vt hñt eẽ in ſeipſis: ſꝫ vt cõſiderant̃ ab aĩa: res vt ſunt ſcite in actu: ⁊ vt habẽt eẽ vl̃e: oꝫ ꝙ hẽant aliquã actualẽ relationẽ ⁊ aliq̃ꝫ vnionẽ ad ſciaꝫ ⁊ ad ↄſiderationeꝫ. ⁊ ad ea q̃ ſũt in aĩa: q̃lis ãt ſit illa relatio vt ex ſit rei vl̃ rõis ñ req̃rit ſpeclatio pñs. ſufficiat ãt ad pñs ſcire ꝙ res nõ ſũt actu ſcite niſi vt ſint vl̃es. ⁊ q꞉ vl̃ia ſunt aliq̃ mõ in aĩa. ⁊ q꞉ res nõ ſunt vl̃es: niſi q꞉ hñt aliquã actualẽ relationeꝫ ⁊ aliquã vnionẽ ad ſciam ⁊ ad ↄſiderationẽ: ⁊ ad ea q̃ ſũt in aĩa: iõ lꝫ res vt ſũt ſcite in potẽtia nõ ſint idẽ cũ ſcia: ſꝫ vt ſũt ſcite in actu: vt pꝫ ꝑ habita: oꝫ ꝙ aliq̃ mõ ſint idẽ cũ ipſa. dicam⁹ g̃ ꝙ per eãdẽ ſciaꝫ: vt ſupra dicebat̃: ꝑ quã ſcio res alias ſcio ⁊ ĩtellectũ: eo ꝙ intell̃s ſciat̃ ⁊ ĩtelligat̃ ſicꝫ ⁊ alia: ⁊ illa ſcia aliquã idẽtitatẽ hꝫ ad ipſas res vt ſunt ſcite in actu: maiorẽ tñ idẽtitateꝫ hꝫ ad ipꝫ ĩtell̃m quẽ informat: ⁊ cũ quo facit vnũ ⁊ idẽ: ſicut fit vnũ ⁊ ideꝫ ex potentia ⁊ actu. vna eſt g̃ ſcia ⁊ duplex eſt qđ ſcit̃. vꝫ. intell̃s ⁊ res alie: quã ſciẽtiã ſi cõparam⁹ ad intell̃m q eſt ſepat⁹ a materia idẽ eſt ſcia ⁊ qđ ſcit̃ ꝙ ex ĩtellectu ⁊ ſcia ſit vnuꝫ ⁊ ideꝫ: ſed ſi ↄparam⁹ illã ſciaꝫ ad res alias nõ ſic poſſum⁹ ↄcedere ꝙ idẽ ſit ſcia ⁊ qđ ſcitur. q꞉ nõ ſic ſit vnuꝫ ⁊ idem ex ſcientia ⁊ ex rebus alijs: ſiue ex ſcientia ⁊ obiecto ſicut ſit vnum ex ſcientia ⁊ intellectu.

Alterius forte dubitaret aliquis. q̃uo phus per h̃ verba. vꝫ. ꝙ q꞉ in reb⁹ ĩmãlib⁹ idẽ eſt intellect⁹ ⁊ qđ ĩtelligit̃: ⁊ ſcia ⁊ qđ ſcit̃ hẽat ſolõnẽ h⁹ q̃õnis: ꝙ cum intellect⁹ noſter ſit intelligibilis: ſicut alie res materiales. ⁊ ſic ſcibilis: ſicut alia mãlia: atñ ñ ĩtellect⁹ noſter ſic ẽ intelligibil̃ ⁊ ſcibilis ꝙ intelligit ⁊ ſcit. alia ṽo mãlia. ſic ſũt intelligibilia ⁊ ſcibilia ꝙ nec intelligunt nec ſciunt. ¶ Dõꝫ ꝙ vt pꝫ ꝑ habita: iõ intellect⁹ noſter ẽ intelligibil̃ ſicut alia: ⁊ eſt ſcibil̃ ſicꝫ alia. q꞉ vn⁹ eſt intell̃s: ⁊ duplex qđ ĩtelligit̃: ⁊ vna eſt ſciẽtia: ⁊ duplex eſt qđ ſcit̃. ꝑ illũ. n. eundem intell̃m in actu. ⁊ ꝑ illã eadẽ ſpẽꝫ intelligibilẽ ꝑ quã intelligit̃ obm̃: vel ꝑ quã intelligunt̃ res alie intelligit̃ ⁊ intellect⁹ poſ̃is. intellect⁹ g̃ poſ̃is ẽ intelligibilis ſicut alia materialia: ⁊ nõ eſt intelligibilis ſicut alia materialia. ĩtelligibilis eſt. n. ſicꝫ alia materialia. q꞉ ſicut alia materialia nõ ſunt intelligibilia per ſe: ſed habẽt aliũ intellectuꝫ per quẽ fiunt intelligibilia: ſic intellect⁹ noſter q꞉ eſt potẽtia pura in genere intelligibiliũ nõ eſt intelligibilis ꝑ ſe: ſꝫ hꝫ aliũ intellectũ per quẽ fit intelligibilis: ĩmo vnus ⁊ idẽ eſt intellectus: qui dicit̃ intellectus in actu: per quẽ fit ĩtelligibilis intellectus poſſibilis: ⁊ fiũt intelligibiles res materiales: quare declaratum eſt intellectum noſtrũ eẽ intelligibilem ſicut alia materialia. ¶ Aduertendũ tñ ꝙ h̃ non eſt ſic per omneꝫ moduꝫ: ſicut ⁊ hoc ſimile nõ eſt per oẽꝫ modum ſil̃e: ideo licet poſſumus cõcedere ꝙ intellectus noſter ſit intelligibilis ſicut alia. poſſumus etiaꝫ concedere ꝙ nõ ſit intelligibilis ſicut alia. nã licet per eandẽ ſpecieꝫ intelligibileꝫ ⁊ per eundeꝫ intellectuꝫ in actu fiat intelligibilis intellectus poſſibilis ⁊ res alie: hoc ẽſt tamẽ aliter ⁊ aliter. q꞉ per illum intellectuꝫ fiunt intelligibiles res alie per abſtractionem: ſed intellectus noſter poſſibilis fit ſic intelligibilis per informationem. nam ille intellectus in actu: ⁊ illa ſpẽs intelligibilis facit ꝙ res alie intelligantur: inquantũ a rebus alijs eſt abſtracta: ſed facit ꝙ intellectus noſter fiat intelligibilis inquantũ euꝫ perficit ⁊ informat. ⁊ quia ſpecies intelligibilis ⁊ intellectus in actu: licet faciat res materiales intelligibiles: tamẽ q꞉ nõ eſt idem cum eis: nec eſt in eis: ſed eſt ab eis extract⁹ ⁊ ſeparatus: ideo per huiuſmodi ĩtellectũ res materiales ſic

ſunt intelligibiles qȯ non intelligunt: ſed tamen cuꝫ in/
tellectus noſter poſſibilis ſic fiat intelligibilis ꝑ hꝯ itel/
lectū i actu. ⁊ ꝑ hꝯ ſpēꝫ itelligibilē: ꝙ ille itell'ʼs in actu fa
cit vnū ⁊ idē cū itellectu nr̄o ⁊ eſt in eo: ⁊ eū ꝑficit ⁊ infor/
mat: iō itell'ʼs noſter ſic fit itelligibilis ꝑ talē itell'm: ꝙ tn̄
itelligit. ḡ itell'ʼs noſter ē qȯ itelligiᷣ: ⁊ res mālis eſt ēt qȯ
itelligiᷣ: ipſa ṽo ſpēs itelligibil'ʼ erit itell'ʼs vtriuſqꝫ. qꝛ fac̄
itelligibilē vtrūqꝫ. tn̄ qꝛ i mālibꝰ eſt idē itell'ʼus: ⁊ qȯ itelli/
giᷣ: itell'ʼs noſter: qꝛ eſt imālis fac̄ vnū ⁊ idē cum illa ſpē: ⁊
ꝑficiᷣ ⁊ iformaᷣ ea: iō itellectꝰ noſter ſic fit itelligibil'ʼ per
talē itellectū: ꝙ tn̄ itelligit. ſed obm mālē: qꝛ nō hꝫ talem
idētitatē ad itellectū in actu ⁊ ad ſpēꝫ itelligibilem: qꝛ hꝯ
ſpēs nō ē in obo māli: ſꝫ eſt ab eo abſtracta ⁊ ſeꝑata: obm
mālē pōt cē qd itelligibile: nō tn̄ pōt itelligere. qꝛ nō hꝫ i
ſe ſpēm itelligibilē: q̄ eſt itellectꝰ in actu. idētitas ḡ. i. cōiū/
ctio ſpēi itelligibil'ʼ ad itellectū poſ'ʼeꝫ facit ꝙ itell'ʼs noſter
ſic fit itelligibil'ʼ: ꝙ ēt itelligat. ſeꝑatio ṽo ⁊ abſtractio illiꝰ
ſpēi ab obo māli ita fac̄ ꝙ illud obm ſit itelligibile: ꝙ tn̄
nō itelligat: ⁊ qȯ dcm̄ ē de itellectu: ⁊ de eo qȯ itelligiᷣ ve
ritateꝫ hꝫ de ſcia: ⁊ de eo qȯ ſciᷣ. nā idētitas ⁊ ꝯiūctio ſcie
ad rē imālēꝫ vt ad itellectū poſ'ʼeꝫ facit ꝙ itell'ʼs noſter ſic
ſit ſcibilis: ꝙ tn̄ ſciat: ſeparatio vero ⁊ abſtractio illiꝰ ſcie
ob obo materiali ſic facit ꝙ illud obm ſit ſcibile: ꝙ tamē
non ſit ſciens. ¶ Deinde cum dicit.

Cō.16. ¶ Nō aūt ſemꝑ eſt cauſa cōſiderāda. In habē/
tibus aūt materiaꝫ potētia vnūqȯqꝫ intelligibi
lium eſt: quare qdeꝫ illis nō inerit intellectus:
ſine materia enim potentia eſt intellectꝰ taliuꝫ:
illud autem intelligibile erit.

¶ Poſtq̄ dixit q̄re itell'ʼs noſter itelligit. qꝛ ꝯtingit ipꝫ eē
idē cū itellectu in actu: ⁊ ꝯtingit ipꝫ hr̄e ſibi cōiūctū itell'ʼꝫ
in actu: ⁊ ſpēꝫ itelligibilē. h̄ aſſignat cām: q̄re nō qcqd itel
ligiᷣ itelligit: vt q̄re oba mālia nō itelligūt: cuiꝰ cā eſt. qꝛ
ſūt itelligibilia in potētia: ꝑꝑ qȯ ſpēs itelligibilis ſine itel
lectꝰ in actu nō hꝫ eē in ipo obo māli nec ei coniūgiᷣ: imo
eſt ab eo abſtractꝰ ⁊ ſeꝑatꝰ: iō lꝫ obm mālē poſſit intelligi
⁊ poſſit ſciri: nō tn̄ pōt itelligere neqꝫ ſcire. h̄ ē ḡ qȯ ait: ꝙ
ꝯſiderāda eſt cā nō ſꝑ itelligēdi. i. ꝯſiderāda eſt cā q̄re nō
ſꝑ itelligibile itelligit: vt q̄re obm mālē nō itelligit: ⁊ ſub/
dit: ꝙ in hn̄tibꝰ aūt māꝫ vnūqȯqꝫ eſt itelligibiliuꝫ. i. ē de
nūero itelligibiliū potētio. i. in potētia: q̄re qdeꝫ illis. i. re
bus mālibꝰ nō inerit itell'ʼs: nec potuerūt itelligere. qꝛ in/
tellectꝰ eſt potētia taliū. i. ṽtus de nūero taliū ṽtutū q̄ eſt
ſine mā: iō hꝯ ṽtꝰ nō pōt ineē rebꝰ mālibꝰ nec mālia pote
rūnt itelligere: iō ſubdit ꝙ illud aūt. i. obm mālē erit itel/
ligibile. i. poterit itelligi: ſꝫ ſup. nō poterit itelligere: quis
nec pōt hr̄e in ſe potētiā itellectiuā q̄ eſt potētia ſine mā:
nec hꝫ in ſe itellectū in actu: nec ſpēꝫ itelligibilē. qꝛ hꝯ in/
tellectꝰ: ⁊ hꝯ ſpēs itelligibilis ab obo māli eſt abſtracta ⁊
ſeꝑata. ¶ Notādū aūt ꝙ ꝓpriꝰ actꝰ req̄rit ꝓpriū ſoſcepti
uom: ⁊ ꝓpria ꝑfectio ꝓpriū ꝑfectibile: cū ḡ ſpēs itelligibi/
lis ſit a mā ſeꝑato. oꝫ ꝙ itellectꝰ ſuſcipiēs hꝯ ſpēꝫ ſit potē/
tia imālis. rebꝰ ḡ imālibꝰ nec poterit ieſſe itellectꝰ q̄ ē po/
tentia imālis: nec poterit ineſſe ſpēs itelligibilis q̄ ē o mā
ſeꝑata: q̄re mālē obm: ⁊ ſi pōt eē itelligibile: nūq̄ tn̄ pote/
rit itelligere. ¶ Notādū ēt ꝙ ſic̄ formal'ʼr actꝰ calefacien
di nō pōt ꝯpetere niſi ei qȯ hꝫ calorē i actu: ſic actꝰ itelligē
di nō pōt ꝯpetere niſi ei: cui ineſt itellectꝰ in actu: ⁊ qꝛ itel
lectꝰ in actu: ⁊ ſpēs itelligibil'ʼ ē in itellectu nr̄o: ⁊ nō i obto
māli: iō itell'ʼs noſter poterit itelligere: nō aūt mālē obm.
¶ Notādū ēt ꝙ ſi aliqd infrigidareᷣ. ⁊ diceretᷣ frigiduꝫ
nō ꝑ frigiditatē q̄ eēt in eo: ſꝫ ꝑ fritatē: q̄ eēt in alia qȯ ſic
frigidū nūq̄ formal'ʼr ifridaret: qꝛ nūq̄ formal'ʼr ifrigidat
niſi qȯ hꝫ fritatē formal'ʼr i actu: ſic qꝛ itellectꝰ noſter poſ/
ſibilis fit itelligibilis ⁊ itelligiᷣ ꝑ ſpēꝫ itelligibilē: ⁊ ꝑ itel/
lectuꝫ in actu q eſt in ipſo itellectꝰ noſter ſic fit itelligibi/
lis ꝙ tn̄ itelligit: ſꝫ obm mālē nō fit itelligibile: nec itelli/
giᷣ per ſpēꝫ itelligibilē: nec ꝑ itellectū in actu: q ſit in ipſo:
ſed q ē in itellectu poſſibili. hꝯ obꝫ ſic ꝯpetit ei qȯ itelligaᷣ
tur ꝙ nunq̄ pōt ei competere ꝙ intelligat.

Qoniā autē ſic in omni natura ē ali- Cō.17
quid hoc quidē materia: vnicuiqꝫ ge
neri: hoc āt ē potētia omnia illa: alte
rum aūt eſt cauſa ⁊ factiuū qȯ in fa-
ciendo oia: vt ars ad materiā ſuſtinuit.

¶ Poſtq̄ determinauit phs de itellectu poſ'ʼi. In ꝑte iſta
determinat de alijs acceptiōibꝰ itell'ʼs. Circo qȯ q̄tuor fa
cit. qꝛ p̊mo determīat de itellectu agēte. 2ᵒ determīat de
itellectu in actu. 3ᵒ narrat q̄dā q̄ ꝑtinēt vl'ʼr ad ꝑtē intelle/
ctiuā. q̄rto ⁊ vltimo determinat de itellectu poſſiuo. ſcda
ibi (Idē aūt eſt) 3ᵃ ibi (Seꝑatꝰ āt ſolus) 4ᵃ ibi (Paſſiuꝰ
ṽo) Circa p̊mū tria facit. qꝛ p̊ p̊mittit quādā ꝓpōnē neceſ
ſariaꝫ ad ꝓpoſitū. ſcdo ex illa ꝓpōne ꝓbat ꝙ eſt dare in
oia itellectū agentē. 3ᵒ narrat ꝯditiōes ⁊ ꝓꝑetates ipſius
itellectꝰ agētis. ſcda ibi (Neceſſe ⁊ in aio) 3ᵃ ibi (Et h̄ in/
tellectꝰ ſeparabilis) Dicit ḡ. qm̄ aūt ſic in oi nā vnicuiqꝫ
generi. i. ſm vnūqȯqꝫ genꝰ eſt aliqd h̄ qdē mā. ⁊ h̄ āt mā
eſt potētia oia illa q̄ ſunt illiꝰ generis. alterū aūt ē cā agēs
⁊ factiuū qȯ ſe hꝫ i faciēdo oia illiꝰ generis: vt ars ad ma/
teriā ſuſtinuit. nā h̄ nō ſolū eſt in oi nā. i. in oi re nāli ꝙ ſꝫ
vnūqȯqꝫ genꝰ rex nāliuꝫ. ſ. ꝙ ſi eſt ibi dare vnū aliqd qȯ
ſit oīo fieri: ꝙ ēt ſit ibi dare alteꝝ aliqd qȯ ſit ibi oio face
re: ſed ēt h̄ eſt in artificialibꝰ. qꝛ māe in gn̄e artificialium
eſt oia illa fieri: artis ṽo omnia illa facere.

Dubitaret forte aliqs. quō ṽitateꝫ hꝫ h̄ ꝯnā
ꝙ vbi ē dare aliqd qȯ ſit oīo
fieri: oꝫ ꝙ ſit ibi dare aliqd qȯ eſt omnia facere. ¶ Dicē/
dum ꝙ vt diciᷣ in quinto meta. potentia diciᷣ de poten/
tia actiua ⁊ paſſiua: ſed ſcdm analogiam quādaꝫ. naꝫ per
p̊us diciᷣ potentia de actiua q̄ꝫ de paſſiua. nam nunq̄ po/
tentia paſſiua eſſet potētia ex qua aliquid fieret niſi eſſet
potentia actiua q̄ poſſet eā reducere ad actū: ⁊ que poſſet
illud facere: cū enim nihil ſit ocioſoꝫ in nā: ⁊ cū nō ſit da/
re in nā aliquid fruſtra: oportet ꝙ cuilibet potentie paſſi/
ue reſpondeat ſua potentia actiua: imo vt pꝫ per habita:
potentia paſſiua nō eſt potentia niſi rōne potētie actiue.
⁊ ſi tu ponis omnes formas potentia in materia p̊ma: oꝫ
ꝙ omnes illas tu ponas actu in motore p̊mo. vt vult cō/
men. ſuper. 12. meta. nunq̄ eniꝫ eſſent forme in materia
p̊ma ſm potentiaꝫ paſſiuam: niſi eſſent in motore primo
ſm potentiam actiuam. nam cum nulla potentia ſeipſaꝫ
faciat ad actum: nec vnquaꝫ materia ſeipſam trāſmutet
ad formaꝫ: nunquaꝫ diceremus ꝙ ex materia aliqua poſ
ſet aliquid fieri niſi eſſet aliquod agens qȯ poſſet illud fa
cere: qȯ etiaꝫ in artificialibus eſſe contingit. qꝛ nunquaꝫ
diceremus ꝙ ex ligno vel ex aliqua alia materia poſſent
omnia artificialia fieri: niſi eēt ars que poſſet omnia illa
facere. ⁊ quia ſicut eſt in omni genere: oportet ꝙ etiaꝫ cir
ca animaꝫ hoc eſſe habeat: quare ſi in ea eſt dare intelle/
ctum poſſibilem: qui eſt omnia fieri: ⁊ q poteſt omnes for
mas intelligibiles recipere: opꝫ ibi dare intellectum agē
tem qui ē oia facere: ⁊ qui poſſit omnes tales formas ab/
ſtrahere. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neceſſe ⁊ in aia has eē dr̄ias. ¶ Et eſt itelle- Cō.18.
ctꝰ hic qdem talis in oia fieri: ille ṽo in oia face
re: ſic habitꝰ qdē: ⁊ ſicut lumē: quodā. n. mō: ⁊
lumē fac̄ potētia exiſtēs colores actu colores.

Adaptat h ad aiam dicens. q neceſſe eſt ⁊ in oia eē has dñas. vz. q ſit ibi vnꝰ itellꝰ q ſit oia fieri vt poſſis ⁊ alius q eſt oia facere vt agens. ⁊ iō ſubdit q ēt eſt h intellectus ſ oia talꝭ q ē i oia fieri. ille vo i oia facere. ⁊ addit q h itellꝰ q eſt oia facere vt agēs eſt ſicut qdā habitꝰ. i. ſicut qdā pfectio ⁊ ē ſicut lumen. nā quodāmō ſicut lumen colores exiſtentes pō viſibiles facit colores actu viſibiles. ſic ſup. intellectꝰ agēs itelligibilia potētia facit acta intelligibilia.

Dubitaret forte aliqs. q̄ fuit necītas ponēdi intellꝰm agentē. ¶ Dōm q vt oīnē. tāgit plo nō īdiguit ponere itellꝰm agētē: ſ3 Ariſt. poſuit. n. plo q ꝑpa oba itellꝰs nr̄i erāt actu itelligibilia. poſuit. n. qditates rex ſepatas: q̄s vocabat ydeas. ⁊ q2 qō qd ē: ē ꝓpriū obꝫ itellꝰs nr̄i dicebat illas ydeas ⁊ illas qditates abſtractas eē ꝓpriū obm itellꝰs nr̄i. deſeruiebāt ōe ydee ipſi ploni q̄tū ad duo. vz. ad ſciām ⁊ ad gn̄atiōez. dicebat. n. ſciaꝫ nō ꝑpc eē de iſtis mālibꝰ: ſ3 de illis ydeis: ⁊ de illis qditatibꝰ ſepatis. deſeruiebāt ydee ēt ad gn̄atōez. qō q̄uo ſit nō eſt pn̄tis ſpeculatiōis: q2 de h alibi ſup ſeptimū meta diffuſius dixīmꝰ. ſufficiat aūt ad pn̄s ſcire q̄uo plato ponebat qditates q̄ erāt obm itellꝰs nr̄i actu abſtractas: ⁊ p ꝯn̄s actu itelligibiles: qō ſi verꝝ eēt: nō idigeremꝰ ponere itellꝰm agentē. nō ſic q2 ſenſibilia ſūt actu ſēſibilia nō īdigemꝰ ponere ſenſuꝫ agētē: vt q2 calꝰm eſt actu calꝫ: ⁊ frigidū actu frigidū: nō idigemꝰ ponere tactū agētē qui faciat talia pō ſenſibilia actu ſenſibilia. calꝰm. n. q2 eſt actu tale poterit p ſeipm imutare ſēſuꝫ tactꝰ abſq3 eo q aliqua alia actualitas ꝯferat ſibi. ſic qditates q̄ ſūt obꝫ itellꝰs ſi eēnt actu abſtracte ⁊ actu ſepate ⁊ actu intelligibiles poſſent p ſeipas imutare itellꝫ poꝉez: nec idigeremꝰ itellectu agente: q faceret hꝰ qditates pō itelligibiles actu itelligibiles. verꝝ q2 opīo ploūis de ydeis ⁊ de qditatibꝰ abſtractꝭ ſufficiēter reprobata ē a phō in mltis locis. ⁊ q2 ꝓpriū obꝫ itellꝰs nr̄i ſūt qditates hoꝝ mālīū: q̄ꝝ ꝓpriū ē hr̄e fātaſma cū talia ſint itelligibilia in pō. ⁊ nō poſſint p ſeipa imutare itellꝰm poꝉez: idigemꝰ ponere itellꝰm agētē q ſit oia facere. in cuiꝰ v̄tute: ⁊ p cuiꝰ lumē: ⁊ irradiatōez h q̄ ſūt potētia itelligibilia fiāt actu itelligibilia. cū q̄ q̄rit̄ q̄ fuit neceſſitas ponēdi itellꝫ agētē plana ē rn̄ſio. nā q2 qditates reꝝ māliuꝫ: q̄rū ē hr̄e fantaꝰ: q̄ ſūt ꝓpriuꝫ obm itellꝰs nr̄i: nō ſūt actu abſtracte: nec actu itelligibilia: vt pōebat plo: idigemꝰ ponere itellꝰm agētē q faciat h pō itelligibilia actu itelligibilia: p cuiꝰ v̄tutē ⁊ irradiatōez h pō itelligibilia imutare poſſint intellectum potentialem.

Alterius autez dubitare poſſumꝰ: vt dubitot h Themiſtiꝰ. vtꝝ itellꝰs agēs ſit hītꝰ: vt ſonore vident̄ v̄ba phi. ¶ Dōm q: vt Themiſtiꝰ narrat: opionē fuiſſe q̄rūdā q itellꝰs agēs eſt ſicut hītus: q2 eſt qdā hītꝰ pncipioꝝ. nā p hitū pncipioꝝ: q dr̄ itellectꝰ fiūt in nobis alia itelligibilia. ſi q̄ aliqs itellꝰs dꝫ eē itellꝰs agēs: p cꝰ v̄tutē fiāt alia itelligibilia: vr̄ q hꝰ itellꝰs ſit hītꝰ pncipioꝝ. q2 p pnꝰ nob alia inoteſcūt. ſ3 h pō itatē n̄ pt. q2 ī itellꝰu nr̄o anq̄ itelligat nihil ē ſcriptū: nꝫ pictū. ē. n. intellectꝰ ſic accepꝰ ſicut tabula raſa in q̄ nō eſt fcā aliqua ſcriptura: nec ptractio. ipſe q̄ hītꝰ pncipioꝝ ē hītꝰ acq̄ſitꝰ: cū q̄ nihil in itellꝰu iprimat̄ niſi mediāte lumīe itellectus agentis: ſic nihil iprimit̄ in oculo niſi mediāte lumie corporali. oꝫ q ipſa pnꝰ recipiāt actualitatē p lumē itellꝰs agētis: ⁊ fiāt itelligibilia p tale lumē: īde ē q̄ q aliq̄ pncipia dn̄r nobis nālr̄ cognita: nō q itellꝰs in ſui pmordio hēat in ſe aliqd nālr̄ ſcriptū: vl̄ hēat hitū pncipioꝝ nālr̄ inatū: ſed q2 ad cognitiōez pncipioꝝ nō idigemꝰ perſuaſiōe vel rōne: ſ3 ſtatiꝫ pncipijs aſſentimꝰ: vt ſi ſciuerimꝰ qd eſt qō dr̄ per nomē. ſcito. n. qd eſt qō dr̄ p nomē: abſq3 aliq̄ diſcurſu ſufficit ſolū lumē intellectꝰ agētis ad hoc q aſſentiamꝰ pncipijs. ideo dr̄ pmo poſterio. q pncipia cognoſcimꝰ inquantū terminos cognoſcimꝰ. nā ſcito qd eſt totū ⁊ qd eſt pars ſufficit ſolū lumē intellectꝰ agētis ad hoc q aſſentiamus huic pncipio q oē totū eſt maiꝰ ſua pte. ⁊ q2 ſolū lumen intellectꝰ agētis ſufficit ad cognitionē pncipioꝝ cuꝫ illud lumē ſit nobis nālr̄ inditūꝫ: dn̄r quodāmō nobis pncipia nālr̄ nota. Cū q̄ q̄rit̄ vtꝝ itellectꝰ agēs ſit ille itellectus q eſt habitꝰ pncipioꝝ: pꝫ q nō: imo itellectꝰ q ē habitus pncipioꝝ pſupponit itellꝰm agentē cū ꝯparet̄ ad ipſ3 tanq̄ effectꝰ ad cām. nā in v̄tute lumīs itellꝰs agētis: vt pꝫ per habita fit in nobis habitꝰ pncipioꝝ: ⁊ fiunt nob nota pncipia. Qō q̄ phs ait q itellectꝰ agens ē ſicut hitus. Dōm q noīe habitꝰ vt cōiter ponit̄ itelligit̄ ois pfectio. eſt q̄ intellectus agens ſicut quidam habitus. q2 eſt ſicut quedaꝫ perfectio: ⁊ quedam virtus anime.

Alterius forte dubitaret aliqs. vtꝝ itellectus agēs ſe hēat ad fantaſma. ſicut lux ad colores. videt̄ q nō. q2 colores ſūt p ſe viſibiles vt ꝓbat̄ ſupra. nā qōlꝫ obꝫ cuiuſlꝫ ſēſus ē p ſe ſēſibile. colores q̄ q2 ſūt ꝓpriū obm viſus erūt p ſe viſibiles. q̄re ſi ſilis ꝓportio eſt colorū ad lucē ⁊ fātaſmatū ad itellꝫ agētē: erūt fantaſmata itelligibilia p ſe: ſic ſunt colores p ſe viſibiles: qō pꝫ eē falſuꝫ. nā cū fantaꝰ ſint h ⁊ nūc. q2 dētermiant ſibi ꝓpriuꝫ organū: p ſe itelligibilia eē nō pn̄t. ¶ In ꝯriū eſt phus in lr̄a. ¶ Dōm q cū dicimꝰ eodē mō ꝯparari colores ad luceꝫ vt fantaꝰ ad itellectū agētē. h ſilꝰe nō eſt p oēꝫ modū. ꝓ tanto. n. ſilꝰe eſt. q2 ſic colores nō pn̄t mouere viſuꝫ ſine lumie corpali ſic fantaꝰ nō pn̄t mouere itellꝫ poꝉeꝫ ſine lumie itellꝰs agētis. ꝓ tāto aūt nō erit ſilꝰe: q2 in motōe viſus req̄rit̄ lumē corpale: nō ꝑp ipſos colores. nam colores ipſi hn̄t in ſe actualr̄ ⁊ formalr̄ nām vn̄ ſint viſibiles. ſūt. n. de ſe viſibiles: ſ3 q req̄rat̄ ibi lumē h ē ꝑp ipſꝫ mediū: vt ſupra diffuſius tractabat̄: ſ3 vt fantaꝰ moueant itellꝫ poſſibilem requirit̄ lumen intellectꝰ agentis ꝓpter ſeipa. q2 ipa fantaꝰ nō ſunt de ſe itelligibilia nec ſunt itelligibilia actu: ſed potentia. ¶ Deīde cuꝫ dicit.

¶ **Et hic intellectꝰ ſeparabilis ⁊ impaſſibilis ⁊ imixtus ſubſtātia actu ens. ſemꝑ. n. honorabilius eſt agens patiēte: ⁊ principiū materia.** Cō. 19.

¶ Aſſignat ꝯditiōes ⁊ ꝓpetates itellꝰs agētis. ⁊ tāgit q̄tuor ꝓpetates: q̄rū pꝰ ē q h itellꝰs ē ſepabilꝭ. q2 ē vtꝰ nō organica nec mālis. 2ꝰ ē. q2 eſt ipaſſibilꝭ. 3ꝰ eſt. q2 ē imixtꝰ. i. eſt nō ꝯpoſitꝰ ex rebꝰ corpalibꝰ vel ex ellis: ſic ponebāt antiqui aiaꝫ eē ꝯpoſitā ⁊ mixtā ex eltis. q̄rta ꝓpetas itellꝰs agētis eſt. q eſt ſubā actu ens. cā aūt p quā ꝓbat itellꝰm agētem eſſe talē: ⁊ hr̄e has ꝓpetates eſt. q2 itellectꝰ agens eſt honorabilior ⁊ pſtantior itellectu poſſibili. q2 ſemꝑ agēs honorabiliꝰ eſt patiente ⁊ pncipiū materia.

Dubitaret forte aliqs. q̄uo p hec v̄ba q q2 agēs ē honorabilius patiente: ⁊ pncipiuꝫ mā hꝫ phs q ille q̄tuor ꝓpetates iſint itellectui agēti. ¶ Dicenduꝫ q q̄rta ꝓpetas. vz. q itellꝰs agēs ſit ſuba actu ens nō idiget ꝓbatiōe. nā eo ipſo q itellꝰs agēs hꝫ rōnē actiui cū nihil agat niſi ꝓut ē in actu: oꝫ q ſit ſuba actu ens. alie vo tres ꝓpetates. vz. q ſit ſepatꝰ ipaſſibilꝭ ⁊ imixtꝰ ꝓbāt̄ p rōnē in lr̄a aſſignatā. nō ſi itellꝰs potētialꝭ hꝫ iſtas tres ꝓprietates. q2 eſt ſepabilꝭ ipaſſibilꝭ ⁊ imixtꝰ: cū hꝰ itellꝰs ꝯpatet̄ ad itellꝰm agētē vt patiēs ad agens. ⁊ vt mā ad pnm̄ pfectiuū: q̄tū ad has ꝯditiōes erit itellꝰs agens honorabilior ⁊ pſtātior itellꝰu poſſi. nā itellectꝰ agens multo magis excellentiori mō habebit iſta q̄3 itellectꝰ poſſibilis.

Alterius forte dubitaret aliqs: vt dubitaret themiſtiꝰ vtrū itellꝰs agēs ſit ſic ſepabilꝭ q non ſit pars aīe: nec ſit potentia aie: ſed ſit quedā ſuba ſepata. ⁊ videt̄ q ſic: p v̄ba phi dicētis q eſt ſuba actu ens. ¶ Dicendū quoſdā fuiſſe hꝰ opionis q itellectꝰ agēs eēt vnus

numero in oībus ⁊ eſſet vna aliq̃ ſuba ſepata: vt ſicut vnꝰ
ſol totū vniuerſuꝫ illuminat: p cuiꝰ illumiationē pn̄t oēs
oculi videre. ſic ē vna aliq̃ ſuba ſepata irradiās ſup fātaꝰ.
oium hoīuꝫ: p cuiꝰ irradiationeꝫ pn̄t oēs hoīes itelligere:
cuiꝰ opīonis vr̄ fuiſſe Auicē. ponēs decimā itelligentiā q̄
ꝑerat decime ſpere. vꝫ. ſpere actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ eē itelli-
gentiā illā a q̄ dpēdebat nr̄a felicitas: ita ꝙ tota felicitas
nr̄a ſm̄ ipꝫ ē in ꝯiūctiōe itellc̄s nr̄i ad itelligētiā illā. Itaqꝫ
itelligētiā illā poſuit itellc̄m agētē p cꝰ irradiateōꝫ fātaꝰ.
ſinguloꝝ hoīuꝫ mouebāt ſingulos itellc̄s poſſ. Hāc aūt
poſitionē duas falſitates ꝯtinere dicimꝰ: q̄rū pma ē: ꝙ fi-
nalis felicitas nr̄a ꝯſiſtit in ꝯiūctiōe itellc̄s nr̄i ad decimā
itelligētiā: qđ ipoſſe ē. qꝛ finale bonū nr̄ꝫ ꝯſiſtit in ꝯiūctio-
ne itellc̄s nr̄i ad aliqđ bonū cāτū: nā cum nāle ſit ꝙ nunqꝫ
geſcat itellc̄s cognito effectu niſi cognoſcat cāꝫ: oꝫ nos ge-
ſcari in bono illo qđ ita ſit cā ꝙ nulloꝰ cātū ſit. nā ex cogni-
tiōe effectꝰ ⁊ ex ignorātia cāe nō ē gēs: ſꝫ admiratio. vt pꝫ
hr̄i ex p̄ meta. hꝫ mō. n. ex admirari ceperunt phari vt dr̄
ibidē. qꝛ vidētes effectus mirabiles: vtputa eclypſes ſola
res ⁊ lunares ⁊ ꝯiūctiōes ſideꝝ admirati nō geſcebāt do-
nec iueſtigarēt cās. in cognitiōe ḡ effectꝰ nō pōt eē quies
nec felicitas. illud ḡa q̄ depēdet nr̄a final' felicitas: opꝫ ꝙ
ſit cā ñ cāta. ſ. deꝰ ipē. 2ª ām falſitas ē. qꝛ pōit itellꝫ agētē
eē ſubaꝫ q̄dā ſepatā: ꝙ āt ñ ſit hꝫ de itētōe Arꝝ. planē pꝫ p
lr̄aꝫ vbi dr̄ ꝙ i aīa neceē ē pōer̄ has duas dr̄ias ⁊ hos duos
itellc̄s: q̄rū vnꝰ ſit oīa fieri: alter oīa facere. nō ḡ itellc̄s agēs
eſt aliqd ſepatū ab aīa: ſꝫ ē aliqd in aīa. qꝛ ē aliq̃ pfectio ⁊
aliq̃ vtꝰ aīe. ꝙ ēt hꝫ nō ſolū nō ſit de itētiōe Arꝝ. ſꝫ ēt ſit fal-
ſum duplici via iueſtigare poſſumꝰ: q̄ruꝫ vna ē themiſty.
nā in ptāte nr̄a ē itelligere cū volumꝰ: poſtqꝫ hūimꝰ ſpēs
itelligibiles: vt glꝫ in ſeipō expir̄. cuꝫ ḡ q̄tūcūqꝫ hūerimꝰ
apud nos ſpēs itelligibiles: ñ poſſumꝰ actū itelligere: niſi
ſpeculemur iteꝝ fātaꝰ. ⁊ niſi ſup ipa fātaꝰ. fiat irradiatio
lumīs itellc̄s agētis. ſꝫ ſi hꝫ lumē eēt a nobis ſepatū: nō eēt
i ptāte nr̄a ꝙ tal' irradiatio fieret: q̄re hn̄tes ap̄ nos ſpēs
itelligibiles: nō eēt in ptāte nr̄a ꝙ poſſemꝰ itelligere cum
vellemꝰ: ſic pn̄tibꝰ viſibilibꝰ: eo ꝙ lumē ſolis ſit a nob ſe-
paratū: nō ē i ptāte nr̄a videre cū volumꝰ. qꝛ nō ē in ptāte
nr̄a ſp hr̄e pn̄tiā lumīs: eo ꝙ lumē corpale: p qđ actu vide-
mꝰ: nō ē in nob: ſꝫ ē aliqd ſepatū. 2ª via ad iueſtigādū hoc
idē ſumit̄ ex pfectiōe cognitiōis itellectiue: ſꝫ de hꝫ infra
dicemꝰ: vbi pleniꝰ dclarabit̄ ꝙ itellc̄s agēs ē q̄daꝫ pfectio
⁊ q̄dā vtꝰ aīe: ⁊ ñ ē ſba ſepata. Qđ vō dicebat̄ ꝙ itellc̄s agēs
eſt ſuba actu ens. ḡ ñ ē pfectio ⁊ potētia aīe: ſꝫ ē ſuba q̄dā.
dici dꝫ ꝙ vt declarari hꝫ 5º meta. ſuba ſumi pōt multiplr.
vno. n. mō: vt ibi dr̄: ſuba pt dicere quālꝫ eēntiā: vl' q̄lꝫlibꝫ
rē cuiuſlꝫ pdicamēti. itellc̄s itaqꝫ agens: qꝛ ē aliq̃ pfectio ⁊
aliq̃ vtꝰ aīe ē aliq̃ eēntia ⁊ aliq̃ res alicꝰ pdicamēti. ē. n. in
2ª ſpē q̄litatl. qꝛ ē q̄dā nāl' pō aīe. ⁊ qꝛ ē q̄dā eēntia ⁊ q̄daꝫ
res pdicamēti: q̄dā ſuba dici pōt. ¶ Deinde cū dic̄.

Cō. 20. ¶ Idē aūt eſt ſm̄ actum ſciētia rei. ¶ Que ve-
ro ſm̄ potentiam tēpore prior in vno eſt: oino
aūt neqꝫ tempore: ſed non aliqñ qdē intelligit:
aliquando autem nō intelligit.

¶ Determiat de itellc̄u in actu ponens tres ꝯditōes ⁊ tres
ꝓꝑetates eiꝰ. q̄rū pª ſumit̄ p ꝯparatōeꝫ ad obm̄. 2ª p ꝯpa-
rationē ad itellc̄m in potētia. 3ª p ꝯpationē ad habitū. Dic̄
ḡ ꝙ ſcia ſm̄ actū. i. itellc̄s ſm̄ actū ē idē rei ſcite. ſcia vō q̄ ē
ſm̄ potētiā tpe por ē in vno ⁊ eodē q̄ ſcia ſꝫ actū: oio aūt
neqꝫ tpe ē por. ſubdit ēt 3ªm ꝯditōeꝫ ꝙ hꝫ itellc̄s in actu nō
aliqñ qdē itelligit: aliqñ nō itelligit. ſꝫ ſp itelligit. ¶ No-
tādū āt ꝙ pª ꝯditio itellc̄s in actu ē p ꝯparatōeꝫ ad obꝫ. qꝛ
eſt idē cū re ſcita in actu. pt. n. exponi ꝙ ē idē. i. ꝙ ē ſil'. nā
cū res ſcita ſit cā ſcie: ⁊ cāe i actu ſint ſil' cū ſuis effectibꝰ.
cāe vō in potētia nō ſint ſil': res ſcita in actu ē idē. i. ē ſil' cū
ſcia in actu vel cū itellectu in actu. nā ſi actu eſt ſcia: oꝫ ꝙ
actu ſit res ſcita vel in ſe: vl' in ſuis cāis. hꝫ aūt expō multū
vr̄ ꝯcordare cū textu ſeq̄nti: vbi dr̄: ꝙ ſcia i actu ⁊ in pō ñ
ſūt ſil': ſꝫ vna eſt por alia. ¶ Nōnᵐ ēt ꝙ pōt alr̄ exponi ꝙ
ſcia in actu ē idē qđ res ſcita. qꝛ ad lr̄aꝫ ſcia i actu ē idē cū
re ſcita. qꝛ ipa ſcia ſcit̄. hō. n. ſcit ſciaꝫ ſuā: ⁊ ipa ſcia ē q̄daꝫ
res ſcita: vel ſcia i actu ē idē cū re ſcita. qꝛ res vt ſunt ſcite
ſūt vl'es. ⁊ ſūt aliq̊ mō i aīa: ⁊ hn̄t aliquā idētitatē ad ſciaꝫ:
⁊ ad ea q̄ ſūt in itellc̄u: vt ſupiꝰ diffuſiꝰ dicebat̄. ¶ Nōnᵐ
ēt ꝙ 2ª ꝯditio ſcie i actu ⁊ itellc̄s in actu ſumit̄ p ꝯpatiōeꝫ
ad ſciaꝫ in pō ⁊ ad itellꝫ i potētia. nā tpe i vno ⁊ eodē pus
eſt itellc̄s in potētia q̄ itellc̄s i actu: ⁊ pus ē tpe in vno ⁊ eođ
ſcia in potētia q̄ ſcia i actu. ſimplr̄ tñ ſcia i actu ēt tpe pce-
dit ſciaꝫ i potētia. nā nūqꝫ pō reducit̄ ad actū niſi p aliqđ
qđ ſit in actu. nā vnū ⁊ idē pus eſt in potētia q̄ ſit i actu: ſꝫ
tñ niſi aliqd aliđ eēt pus in actu nō poſſet illđ qđ ē in potē-
tia reduci ad actū: ita ꝙ ſimplr̄ ēt tpe actꝰ pcedit potētiā.
¶ Nōnᵐ ēt ꝙ 3ª ꝯditio itellc̄s in actu ſumit̄ p ꝯpationeꝫ
ad habitū. qꝛ hn̄tes hitū nō ſp itelligimꝰ: ſꝫ q̄diu actu cō-
ſideramꝰ ⁊ iformamur itellectu in actu tādiu itelligimꝰ:
ita ꝙ ſic nos hn̄tes nō aliqñ itelligimꝰ: ⁊ aliqñ nō itelligi-
mus: imo ſp nos itelligimꝰ q̄diu nos ſic hēmꝰ. pt. n. aliqs
habitualr̄ pfici ſcia vl' ſpē itelligibili: ⁊ nō actu ꝯſiderare:
ſꝫ ꝙ actu pficiat̄ gs talibꝰ ⁊ nō actu ꝯſideret nō ē poſſe. nā
cū nō actu ꝯſideramꝰ pfectiōes exn̄tes in itellc̄u non di-
cuntur eſſe actu ſed habitu.

Dubitaret forte aliqs. qꝛ nō videt̄ veꝝ ꝙ ſcia
in actu ſimplr̄ ſciaꝫ in poten-
tia pcedat ēt in diuerſis. qꝛ aliquis potētia ſciēs pōt fieri
actu ſciēs: ſi nllc̄s doceat eū. ⁊ ſi nulla ſcia pcedat ſciaꝫ eiꝰ.
¶ Dōm ꝙ actꝰ ſp pcedit potētiā vel formalr̄ vel vtualr̄:
qꝛ nūqꝫ potentia calꝫ fit actu calm̄ niſi ſit pus aliqd calꝫ
vel formalr̄ vel vtualr̄. ſic nec nūqꝫ aliqs potētia ſciēs fit
actu ſciēs niſi pcedat aliqd in q̄ ſit ſcia vel vtualr̄ vel for-
malr̄: vt ſiqs hꝫ ſciaꝫ adiſcēdo. ſ. a magr̄o ſcia q̄ eſt in itel-
lectū poſſ ipſiꝰ doctoris pcedit ſciaꝫ q̄ eſt in itellectu poſſ
ipſiꝰ diſcipuli: ſꝫ ſiqs acqrat ſciaꝫ iueniēdo ex ſe: tūc lumē
itellc̄s agētis i q̄ ē ſcia vtualr̄ ⁊ effectiue pcedit ſciaꝫ acqſi-
tā i itellc̄u poſſ in q̄ hꝫ eē formalr̄. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ Separatus aūt eſt ſolum hoc: qđ vere eſt: ⁊
hoc ſolum imortale ⁊ ꝑpetuum eſt. Nō remi-
niſcit̄ aūt: quia hoc qdēꝫ ipaſſibile.

¶ Tangit conditiōes que poſſunt adaptari ad totaꝫ par-
tem intellectiuaꝫ: ⁊ tangit q̄tuor conditōes. quaruꝫ pma
eſt: ꝙ ſeparatus auteꝫ ſolus eſt. i. ſola pars intellectiua ē
tota ſeparata. ſecūda cōditio ſolum eſt ꝙ hec vere eſt. i. ſo-
la pars intellectiua tota eſt illud qđ eſt vere eſſe. tertia cō-
ditio eſt ꝙ ſolum hoc. i. ſola pars intellectiua eſt illud qđ
eſt quid imortale ⁊ perpetuū. quarta conditio eſt. ꝙ tota
pars intellectiua eſt illud qđ non reminiſcit̄. qꝛ hoc qdeꝫ
eſt quid ipaſſibile. ¶ Notanduꝫ auteꝫ ꝙ materia eſt illđ
per qđ res pōt eſſe ⁊ nō eſſe vt videt̄ ſeptimo meta. nulla
ergo materialia ⁊ corruptibilia vere ſunt. qꝛ poſſunt non
eſſe. tota itaqꝫ pars intellectiua: qꝛ imaterialis eſt dr̄ vere
eſſe. ¶ Notandū etiaꝫ ꝙ themiſtius exponit ꝙ itellectꝰ
nō reminiſcit̄ poſt mortem. dicit. n. ꝙ ſcientia q̄ acqrit̄ in
vita iſta eſt totius coniuncti qđ eſt qd paſſibile. mortuo ḡ
hoīe ⁊ corrupto ipſo cōiuncto. qꝛ nō remanet vlteriꝰ ipm̄
cōiunctum: qđ eſt quid paſſibile: non vlterius reminiſcit̄
itellectus de illa ſcientia acquiſita. Veꝝ qꝛ nō vr̄ hoc tu-
tū dicere ꝙ nihil remāeat de ſcia poſt mortē: poſſumꝰ alr̄
expōere ⁊ dicere ꝙ reminiſci ⁊ remēorari reſpic̄ ꝓpe tps
preteritū ſub eſſe ſignato. ⁊ qꝛ ferri in obꝫ ſm̄ tps pteritū
⁊ ſm̄ tps ſignatū ꝓpe reſpicit ptē ſenſitiuā q̄ eſt ps organi-
ca: ⁊ ps paſſiua: ⁊ ſi nō rōne ſui: ſaltē rōe organi itellc̄s. ḡ qꝛ

nō ē ps organica nec ē illo mō ps paſſiua. dr̄ nō reminiſci. ¶ Notādū ēt ꝙ oēs he cōditiōes pñt adaptari ad itellm̄ agētē. nā itellꝯ agēs eſt idē cū re ſcita in actu ⁊ actu itellecta. nā cū res ſit ſcita ⁊ actu itellecta ꝑ lumē itellꝯ agētis opꝫ ꝙ aliquā viſionē hēat ad ipꝫ itellm̄. Rurſus ipſe itellect⁹ agēs in cui⁹ v̄tute itellꝯ poſſis potētia ſciens fit actu ſciēs ſimplr̄ ꝓcedit ſciaꝫ acqſitā in itellectu poſſi. Ampli⁹ h̄ itellect⁹ nō aliqñ itelligit: aliqñ nō intelligit. qꝛ he ꝯdiciōes ſpectāt ad itellectū poſſem. oculus. n. eſt ille q aliqñ videt aliqñ nō videt. luci aūt nō cōpetit. aliqñ videre aliqñ non videre: ſic itellect⁹ poſſis aliqñ itelligit: aliqñ nō itelligit: ſed h̄ adaptare ad itellm̄ agentē nō poſſum⁹. ¶ Rurſus itellect⁹ agēs ſol⁹ ē ſepat⁹. qꝛ nec ē mālis nec recipit ſpēs māliū. ¶ Ulterius ipſe ſolus v̄e ē. qꝛ eſt qd in actu: ꝙ eni eſt in potētia qdāmō deficit ab eſſe: ipſe ēt ē ꝑpetu⁹ ⁊ icorruptibilis. nā itellect⁹ poſſis: lꝫ nō corrūpat in ſe: tñ eo ipo ꝙ pōt obliuiſci ſciaꝫ quā hūit dr̄ aliq̄ mō corruptibil' qntū ad ſpēs acqſitas. Ampli⁹ accipiēdo large reminiſci ſic itellectus poſſis pōt obliuiſci ſciaꝫ ſic ⁊ reminiſci. h̄ aūt nō cōpetit itellectui agēti. qꝛ nō eſt poſſis. i. non eſt receptibilis ſpērū. ¶ Notādū ēt ꝙ itellectui agēti nō ꝯpetit. aliqñ intelligere aliqñ nō itelligere ⁊ nō ꝯpetere ei reminiſci duplr̄ pōt hr̄e v̄itatē. vel qꝛ nunꝙ itelligit. vel qꝛ ſp̄ itelligit: qd aūt iſtoꝝ veꝝ ſit ifra diſputabit̄. ¶ Ultimo cū dic̄.

¶ Paſſiuus vero itellectus corruptibilis: ⁊ ſine hoc nihil intelligit anima.

¶ Determīat de itellectu paſſiuo. i. de imagīatiōe vl' fāta. dicēs ꝙ paſſiu⁹ v̄o itellect⁹. i. imaginatio vl' fanta. ē corruptibilis. qꝛ ē v̄tus organica. illa aūt fanta. lꝫ ſit corruptibil' tñ ſine h̄. i. ſine fanta. itellꝯ nihil itelligit. qꝛ noſtrū itelligere: vt iſta patebit: lꝫ nō ſit fanta. tñ nō ē ſine fantaſia.

Cō. 21 **Indiuiſibiliuꝫ qdē igit̄ intelligentia in his eſt: circa que non eſt falſum. in quibus aūt ⁊ falſum iam ⁊ veꝝ eſt: compoſitio quedā iā intellectū eſt.**

¶ Poſtꝙ ph̄s determinauit de itellectu poſſi ꝑ ꝯparatōeꝫ ad obm̄. In pte iſta determinat de eo ꝑ comparatiōnē ad actū. circa qd duo facit. qꝛ p̄ facit qd dcm̄ ē. 2° poſtꝙ determiauit de vegetatiuo ſenſitiuo ⁊ itellectiuo dtermīat de appetitiuo ⁊ de ſm locuꝫ motiuo ibi. (Ur̄ aūt ſenſibile.) ¶ Ad euidētiā aūt p̄me ptis ſciendū ꝙ duplex ē actio intellect⁹: vna ꝑ quā itelligit ſimplicia ſꝫ quā format diffōnē: alia ꝑ quā itelligit ꝯpoſita ſꝫ quā format enūciatōeꝫ. actio illa ſimpliciū dr̄ itelligentia idiuiſibiliū in q̄ nec eſt v̄itas nec falſitas. actio v̄o ꝯpoſitoꝝ in q̄ vl' ē falſitas vl' v̄itas. a ꝯmētatore appellata ē fides. nā cū aſſentit itellꝯ ꝙ albuꝫ ꝯponat̄ cū hoīe format hāc enūciationē. hō ē alb⁹. cui enūciatiōi aſſentiēdo dr̄ ibi eē fides. q̄re h̄ actio itellect⁹ ꝯponētis aut diuidētis fides vocata eſt. duo ḡ facit. qꝛ p̄ diſtiguit duplicē actionē itellꝯs. 2° determīat de vnaqꝗ illaꝝ ibi (Sic eoꝝ q̄ ſunt) Dic̄ ḡ. idiuiſibiliū qdē igit̄ itelligētia. i. actio illa itellꝯs q̄ dr̄ itelligētia idiuiſibiliū eſt in his: circa q̄ nō eſt falſaꝫ. nā circa itellectū ſimpliciū nō ꝯuenit eē falſitas: in qb⁹ aūt falſuꝫ iā ⁊ veꝝ eſt: eſt q̄dā ꝯparatio itellectuū. qꝛ v̄itas ⁊ falſitas ñ hñt eē niſi circa itellectā cōponentē. ¶ Notādū aūt ꝙ ipſi cōcept⁹ q ſūt apud itellectū de reb⁹ itellect⁹ vocant̄. vñ itellꝯs leonis eſt ꝯceptus quē format ſibi aīa de leone: nō eſt. n. idē leo ⁊ itellꝯs leonis: qꝛ leo nō itelligit̄ ꝑ ſeipꝫ. hos ḡ itellect⁹ ⁊ hos ꝯcept⁹ exñtes apud aīaꝫ: aīa ꝯponit adinuicē: ex q̄ ꝯpoſitiōe reſultat ide v̄itas vel falſitas. ¶ Notādū ēt ꝙ ꝯpō large ſūpta dr̄ de oī enūciatiōe ſiue illa enūciatio ſit affirmatiua ſiue negatiua: ꝓprie tamen ſumpta ꝯpoſitio ſolū dr̄ de enūciatione affirmatiua. nam enunciatio negatiua non ꝓprie dr̄ ꝯpoſitio ſed diuiſio. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sicut eoꝝ que vnuꝫ fiunt. ſicut Empedo. dixit. Uere mltoꝝ qdē capita ſine ceruice germinauerūt: poſtea ꝯpoſita ſūt ꝯcordia ſic ⁊ hec ſeparata ꝯpoſita ſūt: vt aſſimetrū: ⁊ diametrū.

¶ Coſta.

¶ Determīat de his actionib⁹ itellꝯs. circa qd tria facit. qꝛ p̄ determinat de intelligentia ꝯpoſitoꝝ. 2° de itelligentia idiuiſibiliuꝫ. 3° cōparat has actiones adiuicē. 2° ibi (Indiuiſibile āt.) 3° ibi (Eſt āt dictio). Circa p̄mū duo facit ſm ꝙ itellꝯs duplr̄ hꝫ ꝯponere ⁊ diuidere. videm⁹. n. ꝙ itellect⁹ ꝯponit vnā reꝫ cū alia. 2° ꝯponit ipſas res cuꝫ tp̄e. p̄ ḡ determīat de actiōe itellꝯs ꝯponentis ꝑ quā ꝯponit ipſas res adinuicē. 2° determīat de actiōe ei⁹ ꝑ quā ꝯponit ipſas res cū tp̄e ibi (Si aūt factoꝝ) Dic̄ ḡ ꝙ ſic ē actio intellect⁹ ꝯponētis ſic eſt ꝯpō eoꝝ q̄ ſūt. i. ſic eſt ꝯpō entiuꝫ: quēadmodū dixit empe. ſic ḡ emp. dixit ꝯponētia in re exñ ſic hꝫ fieri ꝯpō ꝯceptuū ap̄ itellm̄. dixit. n. emp. ꝙ v̄e qdē capita multoꝝ germiauerūt. i. mltoꝝ aīaliū ſūt ſine ceruice. i. ſine collo. nā. n. a p̄n° ſꝫ opiōnē emp. germinauit ptes aīal' ſepatas vt generauit capita ſine collo. poſtea ꝯcordia. i. ꝑ ꝯcordiā ſunt ꝯpoſita capita cū collo. ſic ⁊ h̄ q̄ ſūt ap̄ intellectū p̄ ſūt ſepata: ⁊ poſtea ſūt ꝯpoſita: vt aſimetrū de diametro. ⁊ vt ſimetrū ⁊ diametrum. ꝯponit. n. itellectus aliqñ diametrū cū aſſimetro. i. cū icōmēſurabili: ⁊ tūc eſt ꝯpō bona. qꝛ diameter ē icōmēſurabil' coſte aliqñ ꝯponit diametrum ſimetro. i. cū cōmenſurabili: ⁊ tunc eſt cōpoſitio mala: ſicut eſt cōpoſitio entium.

¶ Dubitaret forte aliqs. qūo ē cōpō ap̄ itellm̄ ſic ē ꝯpō entium ſm empe. ¶ Dōm emp. voluiſſe a p̄n° mūdi nāꝫ feciſſe ptes ſine totī. ⁊ poſtea ꝯiūxiſſe tota vt a p̄n° fuerūt facte frondes ſine ramis ⁊ rami ſine radicib⁹: ita ꝙ fuerūt facte ptes plāte nō ꝯiūcte: ſed diſe: ſic ēt ſꝫ ptes aīal' accidebat vt fuerit fcā capita aīaliū ſepata a collo: ⁊ colla ſepata a corpib⁹: ⁊ crura ſepata a pedib⁹: ⁊ ſic de alijs mēbris. his ḡ ſic ſepatī exñtib⁹ īcepetūt ꝑ ꝯcordiā ꝯiūgi: ſꝫ ñ ſp̄ illa ꝯiūctio erat ꝯueniēs. qꝛ aliqñ ꝯiūgebāt̄ frōdes vitꝭ cū ramis oliue: aliqñ rami vni⁹ arboris ꝯiūgebāt̄ cū radicib⁹ alteri⁹ arboris. ⁊ qꝛ tal' ꝯiūctō nō erat ꝯueniēs: nō poterat ſaluari plāta ſic ꝯpoſita: ſꝫ qñ fiebat ꝑ ꝯcordiā debita ꝯpō: vt ꝙ ꝯiūgebāt̄ dbite radices dbitꝭ ramis: ⁊ debiti rami dbitꝭ folijs. tūc ſaluabat̄ illa plāta: ⁊ poterat ſibi ſilē gn̄ate. ſic ēt ⁊ circa aīalis hēbat eē vt ꝯiūgebat̄ collū leōis cū capite ceruī. ⁊ pes capre cū crure bouis. tal' ḡ ꝯpō ſm emp. ñ erat bōa ⁊ ñ fiebat ide aīl: ſꝫ qñ debita capita ꝯiūgebāt̄ dbitꝭ colꝭ: ⁊ ſingule ptes aīal' dbite ꝯponebāt̄: tūc erat ꝯpō bōa ⁊ ſaluabat̄ illō aīl' ⁊ poterat ſibi ſilē gn̄are: imo poſuit plꝰ emp. nā nō ſolū voluit ꝙ ps vni⁹ aīal' ꝯpōeret̄ cū pte alteri⁹ aīal' vl' ꝙ ps vni⁹ arboris cū pte alteri⁹ arboris: ſꝫ ēt ꝙ ps aīal' ꝯpōeret̄ cū pte arboris. vñ dixit fieri aliqñ oliuigenas ex oliua ⁊ boue vel vitigenas ex vite ⁊ boue. ⁊ tūc erat peſſima ꝯpō. iuuat ergo

nos ad hoc dcm̄ emp. ſi ita eēt oplo el⁹. q2 ſicut tūc ptes ſeparate aliq̄n bn̄ ꝯponerent̄ ⁊ facerent al' vel plātā. ⁊ aliq̄n ꝯponerent̄ male ſic ipſi ꝯcept⁹ ſimplices ap̄ intellectuꝫ hn̄t eſſe ſeparatū ⁊ poſtea ꝯponunt̄. ⁊ aliq̄n eſt ꝯpō bona ⁊ ibi eſt veritas: aliq̄n mala ⁊ eſt ibi falſitas.

Alterius forte dubitaret aliqs. q2 nō vr̄ veruꝫ eē qd̄ h ſint ſepata. ⁊ poſtea ꝯponant̄ q2 h⁹ ꝯpoſitis accidat ibi vitas ⁊ falſitas. q2 ſi ſemꝑ ſepata ꝯponerent̄ ſemꝑ eēt ibi falſitas. opꝫ. n. ꝙ ꝯpoſita in re ꝯponant̄ ap̄ itellm̄ vel ꝙ ſepata ſeparent̄ ad h ꝙ ſit veritas ibi. nā cū ꝯpoſita ſeparent̄ vel ſeparata ꝯponuntur nō eſt ibi veritas ſed falſitas. Dicendum ꝙ intellectus ſimplicium precedit intellectum ꝯpoſitorum: q̄re ſi intellectus dꝫ formare ⁊ ꝯponere hāc enunciationeꝫ. hō currit: p̄ns opꝫ ꝙ ſibi formet ꝯceptū ei⁹ qd̄ iportat̄ nomie hois: ⁊ ei⁹ qd̄ iportat̄ noie curſus: ⁊ poſtea ꝯponat vnū cuꝫ alio. igit̄ hi ꝯcept⁹ ap̄. itellm̄ p̄us habuerūt eē ſepatum: ⁊ poſtea hūerūt eē ꝯpoſitū: itaqꝫ cū phs vl'r loqr̄ ꝙ h p̄us hn̄t eē ſepatū: ⁊ poſtea ſūt ꝯpoſita nō ē itelligedū ꝙ p̄us hēant eē ſepatū in re: ⁊ poſtea ꝯponant̄ ap̄ itellꝫ. q2 ſi nō ꝯpōeret itell's niſi ſepata in re: ſꝑ eēt ibi falſitas: vt in arguendo dicebat̄. ſed cū intellect⁹ ſimpliciū: vt dcm̄ eſt p̄cedat itellectū ꝯpoſitoꝝ: hꝫ itellect⁹ p̄us ſunt nō ꝯpoſiti: q2 p̄us ſunt ſimplices: ⁊ poſtea ꝯponūt̄: ⁊ cū illi ꝯpōni quā facit itellect⁹ rn̄det ꝯpō in re eſt ibi vitas: cū nō rn̄det ē ibi falſitas: ita ꝙ vitas eſt adeq̄tio reꝝ ad itellm̄. falſitas vo eſt inadeq̄tio eorūdē. deberem⁹. n. imagiari ꝙ itellectus ſepatat q̄ in re hn̄t eē ꝯiunctū: vt ſi dicat̄ hō ē al'. ptes h⁹ ꝓpōnis q̄ ſunt hō ⁊ aial dicūt vnā ⁊ eādē formā: ſiue dn̄t vnā ⁊ eādē reꝫ: ſꝫ dn̄t eā ſub alia ⁊ alia rōne: itaqꝫ iter has ptes ſm̄ rē eſt vnitas. ſm̄ rōnē ⁊ itellectū eſt ibi diſtictio. optimū g̊ exēplū eſt de opiōne emp. nā ſi ptes aialis eēnt ſepate realr̄: ſic ptes ꝓpōnis ſūt ſepate apud itellm̄: ſicut tūc ꝯtigeret ptes aial' ꝯponi bn̄ ⁊ male: ⁊ ex aliq̄ ꝯpōe fieret al'. ex aliq̄ vo n̄ fieret aial vt themiſti⁹ ait: ſic nūc ptes ꝓpōnis ꝯtingit ꝯponi bn̄ ⁊ male ⁊ ex aliq̄ ꝯpōne reſultat vitas. ex aliq̄ vo nō reſultat vitas: ſꝫ falſitas. argumētū ai in ꝯriū ſolutū eſt per iā dicta. Deide cū dicit.

Co. 22. **Si aūt factoꝝ: ⁊ futuroꝝ tp̄s cointelligēs ⁊ componens.**

Determinat de ꝯpōne terū cuꝫ tp̄e. Circa qd̄ duo facit. quia p̄mo ait ꝙ hoc facere ſpectat ad intellectum componentē. 2° ꝙ dixerat ꝓbat ibi ſtatiꝫ poſt. (Falſū. n. i ꝯpōne) Dicit g̊. ꝙ ſi aūt itellect⁹ itelligit aliqd factoꝝ ⁊ futuroꝝ. i. itelligit aliqd p̄teritū aut futurū eſt itelligēs cuꝫ tp̄e: ⁊ eſt ꝯponēs tp̄s cū reb⁹. ſpectat g̊ hoc ad itellm̄ ꝯponentem qui cointelligit tēpus cū rebus ⁊ componit tp̄us cum rebus. Deinde cum dicit.

Falſum eniꝫ in ꝯpōne ſemꝑ eſt: ⁊ nāqꝫ ſi albuꝫ nō albo: aut ſi nō albū albo ꝯponit: ꝯtingit aūt ⁊ diuidentem dicere omnia.

Probat qd̄ dixerat oñdēs ꝙ cointelligere tp̄s cū reb⁹. ⁊ ꝯponere tp̄s cū reb⁹ ſpectat ad itellectū ꝯponētem. circa qd̄ duo facit ſm̄ ꝙ dupl'r ꝓbat itentū. 2° ibi (Sic g̊ ē) In p̄a pte itēdit talē rōnē. falſuꝫ nō hꝫ eē niſi in eo qd̄ ſpectat ad itellectū ꝯponētē. q2 in itellectu ſimpliciuꝫ nō ē falſitas: ſed cointelligēdo tp̄s cū reb⁹ ⁊ ꝯponēdo tp̄s cū rebus accidit ibi falſitas. g̊ hoc ſpectat ad itellectū ꝯponētē. h eſt g̊ qd̄ ait ꝙ falſuꝫ ſemꝑ eſt in ꝯpōne. i. ſꝑ ſpectat ad itellectū ꝯponēteꝫ. ⁊ nāqꝫ ſi albū nō albo: aut ſi nō albū albo ꝯponat: ⁊ hoc ſm̄ tp̄s p̄teritū vel futurū ſiue cuꝫ hoc fiat accidit ibi falſitas. q2 ꝯtingit oīa h dicere ſm̄ diuiſioneꝫ oīa h ſunt diuiſa in re extra. nā albū eſt diuiſuꝫ a nō albo ⁊ nō albū ab albo: q̄re ſi h q̄ ſunt diuiſa in re: itellect⁹ ꝯponat ſm̄ tp̄s p̄teritū vel futuꝝ: vt ꝙ dicat ꝙ nō albuꝫ manēs nō albū fuit albū aut erit albū accidit ibi falſitas. g̊ ſic ꝯponere tp̄s cū reb⁹ nō ſpectat ad itellm̄ ſimpliciuꝫ in q̊ nō ē falſitas: ſꝫ ad itellm̄ ꝯponētē. Deiñ cū dic.

Sic ergo eſt nō ſolum falſuꝫ: aut verū: ꝙ albus Cleon eſt: ſed ⁊ ꝙ erat: aut erit vnum: aut faciēs ſic intellectus eſt vnūquodqꝫ.

Adducit ſcd̄aꝫ rōnē in q̊ oñt ꝙ intelligere tp̄s cū reb⁹ ⁊ ꝯponere tp̄s cū reb⁹ ſpectat ad itellm̄ ꝯponētē dicēs. ſi g̊ nō eſt ſolū veꝝ aut falſuꝫ ꝙ alb⁹ eſt Cleon. i. in ꝓpōne de p̄nti: ſꝫ eſt vitas aut falſitas ꝙ erat alb⁹ cleon q̄ntū ad ꝓpōneꝫ de p̄terito. aut ꝙ erit q̄tum ad ꝓpōnē de futuro. ⁊ ſubdit ꝙ itellectus eſt h faciēs vnū qḋqꝫ. q2 hāc vitateꝫ ⁊ falſitatē ⁊ hāc ꝯpōnē facit itell's. q2 vt dr̄. vi. meta. veꝝ ⁊ falſum ſunt in aīa: ſed bonū ⁊ malū ſunt in reb⁹.

Dubitaret forte aliqs quō dr̄ ꝯpō rei ad reꝫ a ꝯpōne reꝝ cū tp̄e. Dōm ꝙ ꝯpō reꝝ ad tp̄s p̄ſuppōit ꝯpōnē reꝝ ad ſeinuicē. nā cū termini ꝓpōnū accipiunt̄ vl'r nō ꝯcernūt tp̄us eo ꝙ vl'ia ſm̄ ꝙ hꝫ nō ſūt h ⁊ nūc: cū aūt accipiunt̄ p̄ticulariter circūcernūt tp̄s: vt ſi accipiat̄ pluuia nō ſm̄ eē ſignatū: ſꝫ ſm̄ ſe: ⁊ dicat̄ ꝙ pluuia eſt aq̄ gutatiꝫ cadēs in hac ꝓpōne nō dr̄ nec pluuiā eē nec fuiſſe nec futurā eē: imo nulla pluuia exn̄te ve poſſet dici ꝙ noie pluuie h iportat̄ ꝙ eſt aq̄ gutatim cadēs. ꝯponere g̊ tp̄s cū reb⁹ p̄ſupponit ꝯpōere res ad ſeinuicē. ⁊ ſi eſt vitas ⁊ falſitas in ꝯpōne reꝝ ad ſe inuicem eſt vitas ⁊ falſitas in ꝯpōne reꝝ cuꝫ tp̄e. vtraqꝫ g̊ rō phi in h ꝯſiſtit ꝙ cū poſſit eē falſitas ꝯponēdo res cū tp̄e p̄terito ⁊ futuro. i. cū poſſit eſſe falſitas formādo ꝓpōnes de reb⁹ ſm̄ tp̄s p̄teritū ⁊ futuꝝ: q2 falſitas nō pōt eē niſi ī itellectu ꝯpoſitoꝝ: oꝫ ꝙ talis formatio ptineat ad itellm̄ ꝯponentem. Deinde cum dicit.

Indiuiſibile aūt quū dupl'r dicitur: potentia: aut actu eſt: nihil ꝓhibet intelligere indiuiſibile: cū longitudinē intelligat. Indiuiſibilis eniꝫ actualiter eſt: ⁊ in tp̄e idiuiſibili. Simil'r enim tempus diuiſibile ⁊ idiuiſibile longitudini eſt. Co. 23.

Poſtqꝫ determinauit de actiōe itellectus q̄ dr̄ itellect⁹ ꝯpoſitoꝝ: vel q̄ dr̄ fides. determinat de actiōe itellect⁹ q̄ dr̄ intellect⁹ ſimpliciū: vel q̄ dr̄ itelligētia idiuiſibiliū. circa qd̄ tria facit: hꝫ ꝙ 3r dr̄ idiuiſibile. dr̄. n. aliqd eē idiuiſibile ſm̄ actū. aliqd dr̄ eſſe idiuiſibile ſm̄ formā. aliqd vo dr̄ eſſe idiuiſibile ſimpl'r: vt p̄uct⁹. tria g̊ facit. q2 p̄mo oſtēdit quō itelligit̄ indiuiſibile ſm̄ actū. 2° oſtēdit quō itelligit̄ indiuiſibile ſm̄ ſpēm ſiue ſm̄ formaꝫ. 3° declatat quō itelligit̄ indiuiſibile ſimpl'r: vt quō itelligit̄ punct⁹. 2a ibi. (Qz aūt nō ſm̄ q̄titatē) 3a ibi (P̄uctū aūt) Ad euidētiam aūt p̄me ptis ſciendū ꝙ idiuiſibile ſm̄ actū dr̄ eē oē ꝯtinuū: nā oē tale lꝫ ſit diuiſibile ſm̄ potentiā: eſt tn̄ idiuiſibile ſm̄ actū. q2 q̄diu eſt actu ꝯtinuū taꝫ diu eſt actu vnū ⁊ actu idiuiſum. duo ergo facit. q2 p̄mo oñdit quō indiuiſibile ſm̄ actū. i. quō ꝯtinuū intelligat̄ ſm̄ ſe. ſcd̄o declatat quō itelligat̄ vt ꝯſideraꝫ diuiſum ꝑ ptes ibi (Non igit̄ eſt dicere) Dicit g̊. ꝙ q̄m aūt dupl'r dr̄ idiuiſibile: potentia aut actu: nihil ꝓhibet itellectū itelligere idiuiſibile cū intelligat lōgitudinē. q2 ipſa lōgitudo eſt idiuiſibilis actualr̄. itelligēdo g̊ lōgitudinē ītelligit aliqd idiuiſibile ⁊ in tempore indiuiſibili ſuꝑ. intelligit eam: ⁊ ſubdit ꝙ indiuiſibile longitudini eſt ſimiliter ⁊ tempus: vel qd̄ eſt diuiſibile ſimiliter longitudini ⁊c. vt in alia littera plenius. dicitur. tempus enim eſt ſimiliter indiuiſibile longitudini. quia ſicut longitudo: quia ꝯtinua eſt indiuiſibilis actu diuiſibilis autem potentia. ſic ⁊ tempus cuꝫ ſit quid con-

tinuū eſt indiuiſibile actu: diuiſibile vō poᵃ. ¶ Notādum aūt ꝙ cū lōgitudo ſit qd īdiuiſibile actu: ītelligere lōgitudinē ē ītelligere īdiuiſibile: q̄re ītellᷦs lōgitudīs poterit ptinere ad ītellᷦm ſimpliciū: g ītelᷦs ſimpliciū dr̄ ītelligētia indiuiſibiliū. ¶ Notādū ēt ꝙ ait tp̄s eſſe indiuiſibile ſilr̄ lōgitudini: qꝛ ſic̄ lōgitudo eſt īdiuiſibilis: qꝛ eſt īdiuiſibilᷦ actu ñ poᵃ: ſic tp̄s indiuiſibile eſt actu nō poᵃ: qᷦ ꝓ tāto dictū eſt: qꝛ ſi ītelligiᷦ magnitudo in ſe ītelligiᷦ in tp̄e īdiuiſibili: ſꝫ ſi diuidereᷦ magnitudo ꝑ ptes: vt ꝙ ꝑ pᵒ ītelligereᷦ vna ps magnitudīs: ꝛ poſtea alia: oporteret ꝙ diuidereᷦ ꝛ tp̄s: vt patebit in ſeq̄nti clauſula: ita ꝙ in vna pte tp̄is ītelligereᷦ vna ps magnitudīs: ꝛ in alia alia. ¶ Notādū etiā ꝙ vbi nos hēmus ꝙ tp̄s ē ſilr̄ īdiuiſibile lōgitudini q̄dā lr̄a hꝫ ꝙ eſt ſilr̄ diuiſibile lōgitudini: quoꝝ vtrūqꝫ verum ē: qꝛ ſic̄ lōgitudo eſt īdiuiſibilis actu nō poᵃ: ſic ꝛ tp̄s: ꝛ ſic̄ lōgitudo eſt diuiſibilis poᵃ: ſꝫ nō actu: ſic ꝛ tp̄s eſt ēt diuiſibile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nō. n. eſt dicere aliqd ī medio ītelligere vtrūqꝫ: nō. n. eſt niſi diuidaᷦ: ſꝫ aut potētia ſeorſuꝫ: aut vtrūqꝫ ītelligēs diuidioꝝ diuidit tp̄a rerū ſilr̄: ꝛ ſic aūt eſt vt in longitudīe: ſi vō eſt ſicut ex vtriſqꝫ: ꝛ in tp̄e eſt qᷦ in vtriſqꝫ.

¶ Declarat quō ītelligaᷦ īdiuiſibile. i. quō ītelligaᷦ ꝯtinuū vt ꝯſideraᷦ diuiſum ꝑ ptes. d. nō igiᷦ eſt dicere ꝙ ītelligere vtrūqꝫ. i. ītelligere totū ſit ītelligere aliqd ī medio tp̄is nō. n. eſſet h̄ niſi diuidaᷦ. nā q̄diu intelligiᷦ linea: vt vtrūqꝫ. i. vt ꝯtinua nō ītelligiᷦ aliq̄ ps lineē in medio tp̄e ꝛ alia pars in alio medio tp̄e: ſꝫ ſi diuidaᷦ linea diuidiᷦ ꝛ tp̄s in quo ītelligiᷦ. iō ſubdit: ſꝫ aut poᵃ ſeorſuꝫ. i. poᵃ ſepata. ꝛ poᵃ diuiſibilis aūt ītellᷦns vtrūqꝫ. i. vtrāqꝫ ptē hēe diuiſe actu. diuidit. n. ꝛ tp̄s ſilr̄: tūc aūt ſup. eſt diuiſio in tp̄e: vt eſt diuiſio in lōgitudīe. ꝛ ſeq̄ᷦ. ſi vō eſt ītelligere lineaꝫ: ſicut ꝙ ex vtriſqꝫ. i. ſic̄ aliqd ꝯtinuū ꝛ īdiuiſibile ītelligeᷦ linea ſic accepta: ꝛ in tp̄e qᷦ eſt ex vtriſqꝫ. i. in tempore vno ꝛ ꝯtinuo: ꝛ per ꝯſeq̄ns indiuiſibili.

¶ **Dubitaret forte** aliqs vtrū intellᷦs poſſit ītelligere lōgitudinē: ꝛ vr̄ ꝙ nō. qꝛ nūq̄ ocul9 videret colorē: niſi ſilr̄tudo coloris eēt ī oclo. g nunq̄ ītellᷦs ītelligeret lōgitudinē niſi ſilr̄tudo lōgitudīs eēt in ītellectu: ſꝫ cū ītellᷦs ſit qd īdiuiſibile nō poterit eſſe ſuſceptiuus lōgitudīs: ſic̄ nec pūct9: qꝛ eſt qd indiuiſibile: poſſet recipe exēplar ꝛ ſilr̄tudinē alic9 magnitudīs. ¶ Dicēdū ꝙ intelᷦs intelligit magnitudinē: ꝛ hꝫ in ſe ſilr̄tudinē magnitudīs: ſꝫ h̄ eſt ꝓut magnitudo reduciᷦ ad aliqd indiuiſibile: ꝛ tūc rō peccabat ꝑ fallaciaꝫ accn̄tis. nam accit magnitudini ꝙ ſit qd diuiſibile vt hꝫ ſilr̄tudinē in intellectu: qꝛ nō hꝫ ſilr̄tudinē in ipſo vt eſt ſic diuiſibilis ꝛ extenſa: ſꝫ vt reduciᷦ ad aliqd īdiuiſibile. ¶ Ad cuius euidētiā aduertēdū ꝙ lꝫ vna magnitudo ſit maior alia: nō tn̄ vna eſt magis magnitudo q̄ alia. nā oēs magnitudīes eiuſdeꝫ ſpēi illā ſpeciē equalr̄ pticipāt: g ſm rōnē ſpecificā magnitudinis eiuſdē ſpeciei ꝯſideranᷦ ſm aliqd īdiuiſibile. ītellect9 itaqꝫ g recto aſpectu ferᷦ in magnitudines nō vt ꝯſideranᷦ ſub eē pticulari: ſꝫ vt vniunᷦ ī eſſe ſpecifico hꝫ in ſe rōnē magnitudinū vt aliq̄ mō reducunᷦ ad aliqd indiuiſibile: ꝙ aūt ſic ſit. pꝫ. nā ſm eē extēſuꝫ vna magnitudo maior eſt alia: apud tamē intellᷦm ſi ſint due lineē vel due magnitudines: vna magna: ꝛ alia pua: dū tn̄ ille lineē vel ille magnitudines ſint eiuſdē ſpēi: nō alia rō formabiᷦ in intellectu: nec aliud occurrit intellectui de magnitudine magna q̄ de pua: rōnes g in ītellectu circūcernūt magnitudines vt vniunᷦ in aliq̄ eſſe ſpecifico: ꝛ vt reducunᷦ ad aliqd indiuiſibile: nō aūt hꝫ rōnes circūcernūt magnitudines ſm ꝙ aliq̄ ſunt magis magne: alique magis parue: nec ſm ꝙ aliq̄ ſunt magis extēſe aliq̄ minus extēſe: ītellᷦꝫ ergo ſic ītelligere magnitudīes: ꝛ ſic hr̄e in ſe magnitudinū rōnes nō eſt incōueniēs vt declaratū eſt ꝑ iā dicta.

¶ **Ulterius** forte dubitaret aliqs: vtrum ītellᷦs poſſit intelligere duas magnitudines eiuſdem ſpēi: quaꝝ vna ſit magna: alia vō pua. ¶ Dicēdū ꝙ recto aſpectu nunq̄ intelᷦs intelligit diſtincte duo aliq̄ eiuſdē ſpeciei: qꝛ tūc recto aſpectu poſſet intelligere pticulare: tn̄ ꝯuertēdo ſe ad fantaſma cū in fantaᵒ: eo ꝙ ſit vtus organica repſenteᷦ res ſub eſſe ſignato: pōt ītellᷦs ītelligere aliquod pticulare: ꝛ pōt intelligere hoc mō aliq̄ plura diſtincte: q̄tūcūqꝫ illa plura ſint eiuſdē ſpēi. poterit g qs in fantaſia formare ſibi idolū magnitudīs magne ꝛ magnitudinis pue: ꝛ tūc ꝯuertēdo ſe ad fantaᵒ poterit diſtincte vtrāqꝫ magnitudinē ītelligere. imo ꝑ ꝯuerſionē ad fantaſmata poterit ītellect9 intelligere nō ſolū duas magnitudines eiuſdē ſpēi: quaꝝ vna ſit magna alia pua: ſed ēt hoc modo diſtincte ītelligere poterit duas magnitudines eiuſdē ſpeciei dato ꝙ ſint equales.

Quod aūt non ſm q̄titatem īdiuiſibile eſt: ſꝫ ſpecie intelligiᷦ: ꝛ īdiuiſibili tp̄e: ꝛ indiuiſibili aīe ꝯceptu: ſcd̄m accn̄s aūt: ꝛ non inquātum illa diuiſibilia ſunt: quod intelligit: ꝛ ex quo tp̄e: ſed inquantum ſunt indiuiſibilia. Cō.24.

¶ Poſtq̄ p̄hs oñdit quō ītelligiᷦ īdiuiſibile ſm ꝯtinuitatē hic vt dicebaᷦ. oñdit quō ītelligiᷦ īdiuiſibile ſm ſpeciē ꝛ ſm formaꝫ: circa qᷦ duo facit: qꝛ pᵒ facit qᷦ dcm̄ eſt. ſcd̄o ꝯparat h̄ īdiuiſibile ad illud ibi. (Ineſt aūt) dicit g. qᷦ āt nō eſt īdiuiſibile ſm q̄titatē: ſꝫ ſpē. i. ſm ſpeciē: ꝛ ſꝫ formā ītelligit ītelᷦns ꝙ eſt ſic īdiuiſibile īdiuiſibili tp̄e ꝛ īdiuiſibili aīe ꝯceptu. nā lꝫ ꝙ ſic ītelligiᷦ hēat aliq̄ diuiſionē: ſꝫ accn̄s aūt illa diuiſio ꝯparaᷦ ad intellᷦm. nam qᷦ ītelligit ītellᷦs vel qᷦ ītelligiᷦ ab ītellectu in tp̄e alio. i. in tp̄e aliquo de illis diuiſibilib9 h̄ nō eſt inq̄tū illa ſunt diuiſibilia: ſed inq̄tū ſunt de numero īdiuiſibiliū. ¶ Notādū aūt ītētionē p̄hi in h̄ ꝯſiſtere ꝙ īdiuiſibile ſm ſpeciē lꝫ hēat aliquā diuiſionē in ptib9: poterit tn̄ intelligi in tp̄e īdiuiſibili: qa hn̄s hꝫ diuiſionē in ptib9 nō intelligiᷦ ab ītellectu: ſm ꝙ eſt diuiſibile: ſꝫ ſm ꝙ eſt indiuiſibile. ¶ Notādū ēt aliqs text9 hr̄e nō inq̄tū illa diuiſibilia intelligit ītellᷦs in tēpore aliq̄: ſed inq̄tū īdiuiſibilia: ꝛ tūc eſt ſupplēdus text9. ꝙ ītellᷦs intelligit in tp̄e alio. i. in tp̄e aliq̄ indiuiſibili: nō inq̄tum illa diuiſibilia ſup. hūt diuiſionē: ſꝫ inq̄tū ſunt īdiuiſibilia. i. inq̄ntū habēt indiuiſionem.

¶ **Dubitaret forte** aliqs: vtrū poſſit eē vnū ſm formā qᷦ nō eſt vnū ſm ꝯtinuitatē. ¶ Dōꝫ ꝙ in aliqb9 īuenim9 vnitatē duplr̄ vel ſm ſe vl̄ ī ordīe ad aliō: ꝛ vtrobiqꝫ īuenim9 aliq̄ᵒ vnitatē ſꝫ formā: ꝛ tn̄ ñ ē ibi vnitas ſm ꝯtinuitatē. nā alr̄ aīal ē qd vnū: ꝛ alr̄ ē exercit9 qd vnū. nā aīal ē qd vnū ſꝫ ſe: qꝛ hꝫ ī ſe vnā formā: ꝛ vnā nām: exercit9 vō eſt qd vnū in ordine ad vnū ducē: a quo vno duce tot9 exercit9 eſt formalr̄ quodāmō vnus: ſi g loq̄mur de vnitate rei ſm ꝙ exercit9 eſt qd vnū: que vnitas ꝯpetit ei in ordine ad aliō: planū eſt ꝙ ibi nō eſt vnitas ſꝫ ꝯtinuitatē: lꝫ ſit ibi vnitas ſm ordinē: a quo ordīe pōt exercit9 aliquo mō dici formalr̄ vnus: ſed ſi loq̄mur de vnitate ſm ꝙ aīal eſt qd vnū. adhuc ſaluare potetimus ꝙ ibi ſit vnitas ſm formā abſqꝫ vnitate ſm ꝯtinuitatē. nā ad pfectā ꝯtinuitatē reqriᷦ ꝙ ptes ꝯtīui hēant vnū motū. vt dr̄. 5ᵒ meta. vt ſi lignū eſt vē ꝯtinuū: oꝫ ꝙ nō poſſit moueri vna ps ligni niſi ꝛ moueanᷦ cetere ptes: in aīali aūt pōt moueri crus abſqꝫ eo ꝙ moueaᷦ illud qᷦ ꝯiungiᷦ cruri: vere itaqꝫ ꝛ ſimplr̄ aīal eſt vnū ſꝫ formaꝫ: nō

tñ eſt ibi ſimplr ↄtinuitas cũ poſſit moueri vna ps aialis alia queſcēte: eſt ḡ intētio phi ꝙ cũ in aiali vel in aliq̃ alio hõ toto ſit vnitas ſm formã: nõ tñ ſit ibi vnitas ſm q̃titatē. i. ſʒ ↄtinuitatē: q2 eſt ibi aliq̃ diſcõtinuitas ꝛ aliq̃ diuerſitas in ptib⁹: poterit nihilomin⁹ nr̃ itell̕s itelligere hoc mõ totũ idiuiſibile qd̃ hʒ aliquã diuiſionē in tpe idiuiſibili: q2 nõ itelliget ipm̃ vt eſt diuiſibile: ſʒ vt eſt idiuiſibile. tale ḡ totũ vt intelligiť ēt tpe idiuiſibili accit ei qd̃ ſit diuiſibile: q2 nõ itelligiť in tpe idiuiſibili vt eſt diuiſibile: ſʒ vt eſt indiuiſibile. ❡ Deinde cuʒ dicit.

❡ Ineſt aũt vtiq3 his aliqd indiuiſibile: ſed forte indiuiſibile: qd̃ facit tēpus vnum: ꝛ longitudinem: ꝛ hoc ſimiliter eſt in omni continuo: ꝛ tēpore: ꝛ longitudine.

❡ Cõparat h̃ idiuiſibile ſm formã: ad h̃ ꝙ eſt indiuiſibile ſm ↄtinuitatē. d. ieſt aũt vtiq3 his. i. illis q̃ ſunt vnũ ſʒ formã aliqd idiuiſibile qd̃ fac̃ ea vnũ: ſic ſup. ipſis ↄtinuis ieſt aliqd indiuiſibile qd̃ fac̃ ea vnũ. vnũ ḡ ſm formã ꝛ vnũ ſʒ ↄtinuitatē eſt vnũ p aliqd indiuiſibile: ſʒ dr̃nter: iõ ſubdit. ſʒ forte qd̃ fac̃ tps vnũ ꝛ lõgitudinē vnã nõ eſt ſepabile. i. ñ eſt ſepatũ: nec eſt etherogeneũ: nec diffořme: ſʒ h̃ eſt ſilr̃ i tpe ꝛ lõgitudie: ꝛ in oĩ ↄtinuo. ḡ in vnitate ↄtinui nõ eſt diffořmitas: ſʒ ē ſilitudo ptiũ qd̃ in vno ſʒ formã ñ ſp ineiť:

Dubitaret forte

aliqs quõ ↄtinuũ ſic ſit vnuʒ p idiuiſibile ꝙ nõ eſt ibi ſepatio: ſʒ eſt ibi ſilitudo ꝛ vniformitas. vnũ aũt ſm formã ſic ſit vnũ p aliqd idiuiſibile ꝙ põt ibi eē ſepatio diſſilitudo ꝛ diffořmitas. ❡ Dõʒ ꝙ in vno ſm ↄtinuitatē ſemp ptes ſuſcipiũt p̃dicationē totius: q2 q̃lʒ ps lõgitudis eſt lõgitudo: q̃lʒ ps tpis eſt tps: ꝛ vľr q̃lʒ ps ↄtinui eſt ↄtinua: ſed in vno ſʒ formã nõ ſic. nã nõ q̃lʒ pars hoĩs eſt hõ: nec ps leonis eſt leo: ꝛ vľt nõ q̃lʒ ps aiaľ eſt aial. tã ḡ ↄtinuũ q̃ʒ vnũ ſʒ ſpēʒ ē vnũ p aliqd idiuiſibile: q2 ↄtinuũ ē vnũ inq̃tũ ptes ei⁹ copulanť ad aliquē cõeʒ terminũ q termin⁹ vt copulat ptes ↄtinui: diť qd idiuiſibile. nã pũct⁹ qd indiuiſibile eſt: q2 copulat ptes linee ꝛ linea vt copulat ptes ſupſiciei qd indiuiſibile diť. nã lica nõ copulat ptes ſupficiei vt eſt diuiſibilis: ꝛ vt hʒ lõgitudinē: ſʒ vt eſt idiuiſibilis: ꝛ vt caret latitudine: ſemp ḡ ↄtinuũ ſit vnũ p aliqd idiuiſibile: ſic ēt ꝛ vnũ ſm ſpeciē ſit vnũ p aliqd indiuiſibile: vt p formam que de ſe eſt indiuiſibilis: ꝛ de ſe nõ diuidiť: ſed ſi diuidiť h̃ eſt pm̃ãm: vt ſcribiť 7⁹ meta. attñ eſt aľt ꝛ aľr: q2 forma ſic facit rē vnã: ꝙ tñ põt cõpati ſecũ ſepationē. i. diuerſitatem ptiũ: vt pʒ in toto etherogeneo: vbi ptes nõ ſuſcipiũt p̃dicationē toti⁹. vnitas tñ ſʒ ↄtinuitatē ſm ꝙ hõ nõ ↄpatiť ſecũ talē ſepationē: ſed in oĩ ↄtinuo ſm ꝙ hõ eſt ſilitudo ptiũ ꝛ in oĩ ↄtinuo ptes ſuſcipiũt p̃dicationē totius: q2 q̃lʒ pars ↄtinui eſt ↄtinua. imo dato ꝙ eēt aliq̃ res ↄtinua in diuerſis naturis: vtputa ꝙ eēt media caro ꝛ media os: lʒ ibi eēt diffořmitas in ptib⁹ ſm formã q̃litatiuã ſiue ſm q̃litatē: q2 nõ q̃lʒ ps illi⁹ toti⁹ eēt caro: nec q̃lʒ os: nõ tñ ibi eſſet diffořmitas ſm cõtinuitatē: q2 quelibet pars illi⁹ cõtinui eſſet continua. ❡ Deinde cum dicit.

Cõ. 25. ❡ Punctuʒ aũt ꝛ oĩs diuiſio: ꝛ ſic indiuiſibile mõſtrať ſicut priuatio: ꝛ ſilis ratio in alijs eſt. vt quomodo malũ cognoſcit: aut nigrũ: cõtrario enim aliquo modo cognoſcit.

❡ Oſtēdit quõ intelligať illd̃ qd̃ eſt ſimplr̃ indiuiſibile vt quõ intelligať pũct⁹: circa qd̃ duo fac̃: q2 pmo oñdit ꝙ pũctus intelligiť p priationē ↄtinui. 2⁹ oſtēdit ꝙ intell̕us cognoſcēs aliqd p priationē alterius vel p formã ↄriã: oʒ ꝙ ſm ſe dicat qd in po⁹: nõ qd in actu ibi. (Oʒ aũt po⁹ eſſe). dicit ḡ ꝙ pũctũ aũt ꝛ oĩs diuiſio: ꝛ ꝙ eſt ſic indiuiſibile ſic pũct⁹ mõſtrať. i. intelligiť ſicē priatio. i. p priõnē ↄtinui: ꝛ ſubdit ꝙ ſilis rõ eſt in alijs priatiuis. nã quõ intell̕s nr̃ cognoſcit malũ aut nigrũ. nã ↄrio. i. p ↄriũ aliquo mõ cognoſcit vtrũq3: q2 malũ cognoſcit p priationē ſui ↄrij: vt p priationē boni: nigrũ v̾o p priationē albi. ❡ Notãdũ aũt ꝙ ait: h̃ priatiua aliq̃ mõ cognoſci ↄrio. i. p ↄriũ: q2 malũ cognoſciť p bonũ: cũ ſit priatio eius: malũ tñ ꝛ bonuʒ: lʒ aliq̃ mõ poſſint dici ↄria accipiēdo ↄria large: nõ tñ ppe opponunť ↄrie: ſʒ priatiue. ❡ Notãdũ ēt ꝙ cũ ſup pũcto fiat diuiſio linee: q̃lʒ pũct⁹ põt dici diuiſio: ꝛ qd idiuiſibile: ſʒ dr̃ pũctus inq̃tũ ↄtinuat vel terminat lineam. diuiſio v̾o dr̃, put ſup ipſum fit diuiſio linee: ſed dr̃ indiuiſibile, put caret partibus. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Oportet autem potentia eſſe cognoſcens: ꝛ eſſe in ipſo. ſi v̾o alicui nõ ieſt cõtrariũ: ipm̃ cognoſcit ſeipm̃: ꝛ actu eſt ꝛ ſepabile. Cõ. 26

❡ Oſtēdit ꝙ itell̕s cognoſcēs aliqd p priationē alteri⁹ ꝛ p formã ↄriã: oʒ ꝙ ſit qd in po⁹. d. oʒ aũt po⁹ eſſe cognoſcens ꝛ eē in ipſo aliquã ↄrietatē: ſi debeat cognoſcere aliqd per priationē vel p formã ↄriã: ſʒ ſi itellectui alicui ñ ieſt ↄriũ tũ ipm̃ ſeipʒ cognoſcit: ꝛ ille itell̕s eſt qd actu: ꝛ qd ſepabile. aliq̃ aũt text⁹ hñt hãc lr̃aʒ affirmatiue: dr̃. n. ibi ꝙ ſi alicui itellectui ieſt ↄriũ ipm̃ ſeipʒ cognoſcit: ꝛ tũc plana eſt lr̃a: exponiť. n. ſic: ꝙ itell̕s nr̃ eſt cognoſcēs in po⁹: ſʒ ſi alicui itellectui iſit ↄriũ huius. i. iſit ei ꝙ nõ ſit cognoſcēs in po⁹: ille intell̕s cognoſcet ſeipm̃: ꝛ erit ille intellectus qd actu: ꝛ qd a materia ſeparatum.

Dubitaret

forte aliqs quõ priatio cognoſcať p habitũ. ❡ Dõʒ ꝙ duplr̃ põt cognoſci priatio p hitũ. vľ p hitũ quē ↄcipit ꝛ apphēdit. vľ p habitũ quē nõ ↄcipit: nec apphendit: vt p viſum cognoſcim⁹ tenebrã tanq̃ priõnē lumis: ita ꝙ viſus p lumē cognoſcit tenebrã. ñ p lumē: qd̃ tũc videt: ſʒ p lumē qd̃ tũc nõ videt. nã ñ vidēdo lumē dicim⁹ nos ↄcipe tenebrã. alio mõ põt ↄcipi tenebra p lumē rõnē lumis apphēdēdo. nã eoipſo ꝙ p intellectũ ſcim⁹ qd iportať noĩe lumis: poſſum⁹ ſcire qd iportať noĩe tenebre cũ tenebra non ſit niſi priõ luis. Duplr̃ ḡ pt itell̕s cogſcere priõnē p hitũ vľ p hitũ quē hʒ: vľ p hitũ quē nõ hʒ. nã eoipo ꝙ q nõ hʒ habitũ grãmatice põt ſcire ſe eſſe priatũ grãmatica. 2⁹ põt intell̕s cognoſcere priõnē p habitũ quē hʒ. nã hñdo habitũ grãmatice vel hñdo habitũ boni põt ſcire qd ē malũ qd̃ non eſt niſi priõ boni.

Alterius

forte dubitaret aliqs quõ itellect⁹ cognoſcens priõnē p hitũ vel p formã ↄriã q̃tũ eſt de ſe eſt cognoſcēs i po⁹. ❡ Dõʒ ꝙ cũ hitũ ſit ꝙ itell̕s duplr̃ pt cogſcere priõnē p hitũ: vľ p hitũ quē hʒ vľ p hitũ quē nõ hʒ ſʒ hr̃e põt: planũ ē: ꝙ ſi itell̕s cognoſcat priõnē p hitũ quē nõ hʒ: ſʒ põt hr̃e ꝙ in illo itellectu cadit potentialitas: ꝛ ꝙ ille itell̕s eſt cognoſcēs in po⁹. Rurſus ſi itellect⁹ cognoſcat priationē p hitũ quē hʒ vel p ſpēʒ ↄriã quã hʒ apud ſe: oʒ ꝙ ille itell̕s ſit cognoſcēs in po⁹: q2 oʒ ꝙ itellect⁹ poſſit priari illo hitu: ꝛ illa ſpē. nã priõ ñ ppe opponiť niſi hitui quē põt tollere: nec ppe eſt ↄrietas niſi iter ea q̃ mutuo ſe pñt expellere: ſʒ q2 qd̃ pt priari hitu: ꝛ qd̃ pt amittere ſciaʒ de ſe nõ hʒ actu ſciaʒ: ſed eſt in po⁹ ad ſciam: vex eſt dcm̃ phi ꝙ cognoſcēs priõnē p hitũ ↄriũ eſt cognoſcēs in po⁹. ſi aũt eſt aliqs intell̕s q ſcipm̃ cognoſcat pncipalr̃ ꝛ p ſcipm̃ cognoſcat alia: ꝛ non p vnũ ↄrio ꝓ cognoſcat aliud: cuiuſmodi eſt itell̕s diuinus talis itellectus eſt actu ens: ꝛ ab omni potentialitate ſeparatus.

Alterius

forte dubitaret aliqs quõ p priõnē ↄtinui cognoſcať pũct⁹. ❡ Dõʒ ꝙ vt cõiter ponitur nr̃a cognitio icipit a ſenſu: illa ḡ pus caderēt in apphēſione itell̕s que ſunt ſenſibilia: ꝛ q̃ cadũt in apphēſiõe ſenſus: hõ aũt ſunt hñtia magnitudinem: q2 taliũ ppe eſt hr̃e fantaſma ſine quo itell̕s nihil itelligit. ḡ ſi pus cadit i ap

ꝓhenſione itell'ꝰ qđ eſt ꝯtinuũ: ⁊ qđ hȝ magnitudinẽ cũ poſteriꝰ cognoſcat ꝑ ꝑꝰus: pũctꝰ q̄ poſteriꝰ cadit in appꝓbẽſionẽ itell'ꝰ cognoſcet ꝑ ꝯtinuũ qđ ꝑ̄us cadit in appꝓbẽſiõe eiꝰ. ḡ ꝑ illũ ordinẽ: ⁊ ꝑ illã cõparationẽ quã hȝ pũctꝰ ad ꝯtinuũ cognoſcet̃ ab itell'u: cũ ḡ pũctꝰ ħ nõ cõparet̃ ad ꝯtinuũ: qꝛ ꝑuat̃ ꝯtinuitate: cognoſcet̃ punctus ab itellectu: vt eſt ꝓ̄uatio cõtinui. ¶ Deinde cum dicit.

Cõ.26. ¶ Eſt aũt omnis quidẽ dictio: in qua aliqđ de aliquo dicit̃: ſicut affirmatio vera eſt. aut falſa omnis: intellectꝰ aũt nõ omnis: ſed qui eſt ipſiꝰ qđ eſt: in hoc ꝙ aliqđ erat eſſe. verus eſt: ⁊ nõ aliqđ de aliquo.

¶ Cõparat itell'm cõpoſitoꝝ ad itell'm ſimpliciũ: circa qđ tria fac̃: qꝛ ꝑ̊ dat dr̃iã iter hũc itell'm ⁊ illũ. 2° qđ dixerat manifeſtat ꝑ ſilẽ. 3° ꝑ modũ epilogi reſumit quedã ſuꝑius tradita. 2ª ibi. (Sed ſic videre) 3ª ibi. (Idẽ aũt). dicit ḡ: ꝙ eſt aũt qdẽ dictio que eſt aliqđ de aliq̃ ſicut affirmatio vera aut falſa oĩs. q. d. ꝙ oĩs itell'ꝰ cõpoſitꝰ vbi dr̃ aliqđ de aliq̃ affirmatiue. vl' ſup. vbi dr̃ aliqđ de aliq̃ negatiue ẽ verꝰ vl' falſus: itell'ꝰ aũt nõ oĩs: ſup. eſt verus vel falſus: ſȝ q̄ eſt ſ̄ȝ ħ ꝙ aliqđ erat eẽ. i. itell'ꝰ ſimpliciũ: ⁊ itell'ꝰ qditatis ſemꝑ eſt verus: ⁊ nõ in quo aliqđ de aliquo: eſt ḡ ħ dr̃ia ꝙ itell'ꝰ ſimpliciũ ſemꝑ eſt verus: itell'ꝰ v̊o ꝯpoſitꝰ in quo dr̃ aliqđ de aliquo nõ ſup. ſemꝑ eſt verus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed ſicut videri ꝓprij verũ eſt: ſi aũt hõ albꝰ: aut niger: nõ eſt veꝝ ſemꝑ: ſic aũt ſe habẽt quecũq; ſine materia ſunt.

¶ Manifeſtat qđ dixerat ꝑ ſilẽ oñdẽs ꝙ itell'ꝰ ñ errat circa qđ qđ eſt: qđ eſt ꝓpriũ obm eiꝰ: ſic nec viſus errat circa ꝓpriũ obȝ ipſiꝰ: iõ ſubdit ꝙ ſic videre ꝓpa. i. reſpectu ꝓprij obti: veꝝ eſt: ſi aũt ille q̄ eſt albꝰ eſt hõ: aut nõ: nõ ſemꝑ eſt veꝝ. ſic ḡ ſe hȝ in viſu q̄ eſt v̄tꝰ mãlis: qꝛ nõ errat circa ꝓpriũ obm: ſic ſe hñt q̄cũq; ſunt ſine mã. i. ⁊ ſic ſe hȝ circa intellectũ q̄ eſt ſine mã: qꝛ itell'ꝰ nõ errat circa ꝓpriũ obȝ: vt circa qditatẽ: erit ḡ hic locꝰ a maiori: qꝛ ſi viſus nr̃ q̄ eſt v̄tꝰ mãlis nõ errat circa ꝓpriũ obm: multo magis itell'ꝰ nr̃ q̄ ẽ v̄tꝰ imãlis circa ꝓpriũ obm nõ errabit. ¶ Nõñᵐ aũt ꝙ circa qditatẽ incõplexũ eſt obȝ itell'ꝰ ſimpliciũ: vt alias tactũ ẽ. nunq̃ cadit error ꝑ ſe: ꝑ accñs aũt incõplexum in ipſa qditate hȝ eẽ compoſitio põt error cadere: qđ dupl'r ꝓt ꝯtingere: vt cõiter ponit̃: vel qꝛ ꝑtes diffõnis nõ bñ cõponimus adinuicẽ: vel qꝛ totã diffõnẽ nõ bñ cõponimꝰ cũ diffinito: qꝛ nõ adaptamꝰ ꝓpriã diffõnẽ ꝓ ꝓ diffinito: ſȝ diffõnẽ vniꝰ adaptamus alteri. ¶ Notãdũ ẽt ꝙ ſilẽ eſt de viſu: ⁊ de itell'u: nã ſuppoſito colore nõ decipit̃ viſus circa colorẽ: ſȝ decipitur in iudicãdo de re cui cõpetit color. nã forte illud coloratũ qđ videt iudicabit mel qđ erit fel: vl' iudicabit eẽ hominẽ qđ erit nõ hõ. ¶ Notãdũ ẽt quoſdã exponere hũc textũ: ſic aũt ſe hñt q̄cũq; ſunt ſine mã de itell'u ſubaꝝ ſeparataꝝ in quaꝝ itell'u: vt dicũt nõ cadit error: qꝛ ita ſe habent ſube ſepate circa oĩa q̃ itelligũt: ſicut nos hẽmus circa ipm ꝙ qđ eſt: ꝑma tñ expõ vt exponit̃ nõ de itell'u ſubarũ ſeparaꝝ: ſed de itellectu nr̃o: magis valet: qꝛ per ea magis habet̃ intentũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Idem aũt ẽ eſt ſ̄m actũ ſciẽtia rei: que v̊o ſ̄m potẽtiã tꝑe prior eſt in vno oĩo aũt neq; tẽpore. fiũt. n. ex actu ente oĩa que fiunt.

¶ Per modũ epilogi reſumit quedã ſupiꝰ tradita. d. ꝙ ſcia ſ̄m actũ eſt idẽ rei ſcite: que v̊o eſt ſ̄m potẽtiã tꝑe eſt prior in vno ⁊ eodẽ. oĩo aũt. i. ſimpl'r: neq; tꝑe ſcia ſ̄m potẽtiã ꝓcedit ſciam ſ̄m actũ: qꝛ oĩa que fiũt ſunt ex actu ente: niſi ḡ ꝓcederet ſcia ſ̄ȝ actũ nullus poᵒ ſciẽs fieret actu ſciens: qualr aũt in eodẽ ſcia in potẽtia ꝓcedit ſciam ſ̄m actum: ⁊ qualiter ſimpl'r ſcia ſ̄m actum precedat ſciam in potentia fuit ſuperius declaratum.

Videtur autẽ ſenſibile ex potentia exiſtente ſenſitiuo actu agens: non enim patit̃: neq; alterat̃: vnde alia hec ſpẽs motꝰ: motꝰ. n. imꝑfecti actus: ſimpl'r aũt actꝰ alter eſt qui perfecti. Cõ.27

¶ Poſtq̃ phs determinauit de vegetatiuo ſenſitiuo ⁊ intellectiuo. In ꝑte iſta vult determinare de appetitiuo ⁊ de ſ̄ȝ locũ motiuo. ¶ Ad cuius euidẽtiã ſciẽdũ ꝙ motiuũ ſ̄m locũ põt dici appetitꝰ. nã aĩalia per appetitũ mouent̃ localiter. ¶ Sciẽdũ tñ ꝙ lȝ motiuũ ſ̄ȝ locũ ſit appetitꝰ: loquẽdo tñ de motu ſ̄m locũ q̄ cõpetit aĩalibꝰ ꝑfectis: cuiuſmõi eſt motꝰ ꝓgreſſiuus: appetitiuũ eſt vlius q̃ȝ ſ̄m locũ motiuũ. nã oĩbꝰ aĩalibꝰ ieſt appetitiuũ: nõ tñ oĩbꝰ ieſt ſ̄m locum motiuũ. poſſemus ḡ ſic diuidere hãc ꝑtẽ dicendo ꝙ phus ꝑ̊us determiat de appetitiuo qđ cõpetit aĩalibꝰ oĩbꝰ. 2° determinat de ſ̄m locũ motiuo qđ nõ cõpetit aĩalibꝰ oĩbus. ſunt. n. q̄dã aĩalia que nõ mouent̃ niſi motu dilatatiõis ⁊ ꝯſtrictõis. 2ª ibi. (De mouẽte aũt) vl' poſſumꝰ al'r diuidere: dicendo ꝙ appetitꝰ eſt q̄dã iclinatio ſequẽs formã appꝓhenſam. nã ſic appetitꝰ nãlis ſeq̄t̃ formã nãl'r ipreſſam: ſic appetitꝰ aĩe: ſeq̄t̃ formã ab aĩa appꝓhẽſam: q̄re ſic in rebus nãlibꝰ ꝑ̊us itelligo grauia hr̃e formã grauis: ⁊ poſtea ſ̄ȝ illam formã itelligo ꝙ appetãt eẽ deorſum: ⁊ ꝙ moueant̃: ſic ꝑ̊us itelligo ꝙ aĩa appꝓhẽdat aliquã formã ꝑ ſenſum vl' ꝑ itell'm: ⁊ poſtea ſ̄m illã formã appꝓhẽſam cõpetit aĩe aliqđ appetere. ⁊ vltimo ſ̄m illũ appetitũ hȝ fieri motꝰ: vt ꝓſecutio vel fuga: appetitꝰ itaq; q̃ȝtũ ad ꝑñs ſpectat cõparatur ad duo. vȝ. ad ſenſum ⁊ itell'm a qbꝰ cauſat̃: ⁊ ad motũ quẽ cauſat. 2° ḡ fac̃ phs: qꝛ ꝑ̊ determiat de appetitiuo ſiue de appetitu: ꝓut cõparat̃ ad ſenſum ⁊ ad itell'm. 2° determinat ſpãl'r de appetitu ꝓut cõparat̃ ad motum ibi. (De mouẽte aũt) circa ꝑ̊mũ tria fac̃: qꝛ ꝑ̊ fac̃ qđ dcm̃ eſt. 2° pertractat opiõnẽ aliquoꝝ quã hẽbãt de aĩa. 3° epilogat circa determiata ⁊ ꝯtinat ſe ad dicẽda. 2ª ibi (Nũc aũt de aĩa) 3ª ibi. (Quñ aũt aĩa ſ̄m duas) circa ꝑ̊mũ duo fac̃: qꝛ ꝑ̊ determinat de appetitu ꝓut cõparat̃ ad ſenſum ⁊ ad itell'm. 2° qꝛ mẽtionẽ fecerat de intell'u determinat q̄dã circa ipſũ itell'ȝ ibi (Et oĩo in actiõe). circa ꝑ̊ᵐ duo fac̃: qꝛ ꝑ̊ oñdit q̄l'r hȝ fieri ipm ſentire. 2° cõparat ſenſuȝ ad itell'm: ⁊ oñdit ꝙ ſicut cũ ſenſus appꝓhẽdit aliqđ delectabile vel triſtabile ſequitur appetere ſ̄m ſenſum: ſic ex ꝑte itell'ꝰ ſe hȝ: qꝛ cũ itell'ꝰ appꝓhẽdit aliqđ delectabile vel triſtabile hȝ ibi eẽ fuga vl' ꝓſecutio ſ̄m appetitũ itell'iuũ ibi. (Sẽtire qdẽ igit̃) dicit ḡ ꝙ vr̃ aũt ipm ſenſibile. i. ipm obm ex ſenſitiuo exñte in poᵒ actu agẽs. i. faciẽs actu. ⁊ qꝛ ſenſibile ñ plus fac̃ niſi ꝙ reddũt ipm ſenſitiuũ. i. ipſȝ organũ ſ̄ſus ad actũ: nõ eſt ibi ꝓꝑe pati: nec eſt ibi ꝓꝑe alteratio. iõ ſubdit. nõ. n. patit̃ neq; alterat̃ ſup. ſenſus a ſenſibili. vñ ħ ſpẽs motꝰ eſt alia ab alijs trãſmutationibꝰ: imo ſentire nõ ꝓꝑe eſt motꝰ: qꝛ motus eſt actꝰ imꝑfecti: ſȝ ſimpl'r al'r eſt actꝰ ille q̄ eſt actꝰ ꝑfc̃i cuiuſmodi eſt ſentire. nã ſentire nõ ẽ actꝰ ipfecti: ſȝ ꝑfecti.

¶ Dubitaret forte aliqs quõ ſentire nõ eſt ꝓꝑe paſſio: nec alteratio: nec motꝰ cũ nõ ſit actꝰ ipfecti: ſȝ ꝑfc̃i. ¶ Dõȝ ꝙ duplici via poſſumꝰ iueſtigare ſentire nõ eẽ actũ ipfecti: ſȝ ꝑfecti. ex q̃ duplici via patebit ꝙ ſentire nõ eſt ꝓꝑe paſſio: neq; alteratio: neq; motꝰ. ꝑma via ſumit̃ ex eo ꝙ in motu ⁊ in paſſione ꝓprie ſumpta ſemꝑ aliqđ abijcit̃. 2° ex eo ꝙ forma inducta per motũ ſucceſſiue iducit̃. ꝑma via: ſic pȝ. nã oĩs forma dat aliquã ꝑfectionẽ. eſt. n. vna forma ꝑfectior alia: attñ cuilȝ forme cõpetit dare aliqđ eẽ: ⁊ cauſare aliquã ꝑfectionem. igit̃ eoipſo ꝙ motꝰ itroducẽdo vnã formã expellit aliam: faciẽdo rẽ ꝑfectã: ⁊ in actu itroducẽdo vnã formã facit eã

impꝑfectā ⁊ i po° expellēdo aliā: quare ſi in aliquo ſubō: ſic eſſet itroductio vnius forme ꝙ nō eēt ibi expulſio alteri⁹ nō ꝓprie eſſet ibi mot⁹: nec alteratio: qꝛ ſic eēt ibi ꝑfectio. ꝙ non eēt impꝑfectio: h aūt accīt circa ſenſum. naꝫ pupilla oio eſt abſcolor: cū ḡ coloratū imp̄mit ſuā ſilitudinē ī oculo: oculus ſic recipit ſpeciē ⁊ formā coloris ꝙ ab eo nulla forma abycit̄. 2ª via ad iueſtigādū h idem ſumit̄ ex eo ꝙ forma per motum iducit̄ ſucceſſiue pars poſt ꝑteꝫ. omne ḡ qđ mouet̄ ꝑtim acqſiuit ⁊ ꝑtim reſtat ei acqrendū: qꝛ vt declarari hꝫ in. 6° phy. ſi nihil acqſiuiſſet: tūc nō moueret̄: ſed total'r eſſet in termio a quo: ſi totū acqſiuiſſet iam ceſſaſſet mot⁹: ⁊ totū eēt in termino ad quē: mot⁹ ḡ qꝛ reſpicit ſubm: vt hꝫ ordinē ad ꝑtē acqrēdā ꝓut eſt acqrēda: cuꝫ reſpectu partis acqrēde ſubꝫ ſit impꝑfectū ⁊ in po°: ſeqꝇit̄ ꝙ mot⁹ ſit act⁹ impꝑfecti ſm ꝙ eſt impꝑfectū: vel ſit act⁹ entis in po°: ſm ꝙ eſt in po°: q̄re ſi aliq̄ forma non inducar̄ pars poſt ꝑtē: ſꝫ iduceret̄ tota ſil': ꝓpter introductionē talis forme nō eſſet ibi ꝓp̄e mot⁹: nec alteratio ⁊ introductio illi⁹ forme: nec eſſet act⁹ impꝑfecti: ſꝫ ꝑfecti: ⁊ qꝛ h accidit circa ſenſum: eo ꝙ ſenſus ſit ſuſceptiuus forme vt hꝫ eē itentionale ſm ꝙ eē ꝑ ſe nō hꝫ ꝯrietatē: ⁊ per ſe hꝫ itroduci tota ſil': ſeqꝇit̄ ꝙ ſentire nō ſit act⁹ impꝑfecti: ſed ꝑfecti: ⁊ vlterius ēt ſeq̄t̄ ꝙ ſentire nō ſit ꝓprie pati: nec ſit ꝓp̄e alteratio: neqꝫ mot⁹. adducit̄ ēt 3ª via quare ſentire nō eſt act⁹ impꝑfecti: ſꝫ ꝑfecti: ⁊ nec eſt ꝓp̄e alteratio: neqꝫ mot⁹. nā ipꝫ ſentire lꝫ dicat receptionē aliquā a ſenſibili: dicit ēt iudiciuꝫ aliqđ ipſius aīe ſm imp̄ſſionē illā: ⁊ qꝛ iudicare de ſenſibilib⁹ eſt aliqđ agere ⁊ aliq̄ oꝑatio: ⁊ ſentire aliquā oꝑationē noīat: igr̄ cū mot⁹ ſit act⁹ impꝑfecti: oꝑatio vō ſit act⁹ ꝑfecti: ſentire qđ eſt quedā oꝑatio: modo quo dcm̄ eſt nō eſt ꝓp̄e mot⁹: nec eſt act⁹ impꝑfecti: ſꝫ ꝑfecti. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sentire quidem igitur ſimile eſt ipſi dicere ſolum ⁊ intelligere.

¶ Cōparat ſenſum ad intell'm: ⁊ diuidit̄ in duo. qꝛ p° cōparat ſenſum ad intellectū: q̄ʒtū ad ſimplex iudiciū: ⁊ q̄ʒtum ad ſimpliceꝫ app̄heſionē. ſcđo cōparat illa adinicē ꝓut hꝫ ibi eſſe delectatio ⁊ triſtitia appetit⁹ ⁊ fuga ibi. (Cū auteꝫ delectabile) dic̄ ḡ ꝙ ſentire qdē igit̄. i. app̄hēdere vel iudicare ſm ſenſum eſt ſil'e ipſi dicere ſolū. i. ipſi iudicare ꝑ intell'm: ⁊ eſt ēt ſil'e ipſi intelligere. i. ipſi app̄hēdere ꝑ itellectū. ¶ Notādū aūt ꝙ ſicut aliqñ ꝑ ſenſum ſimpl'r app̄hēdimus ⁊ iudicamus de ſenſibili nō app̄hēdēdo ipꝫ ſenſibile vt delectabile vel vt triſte. ⁊ tūc nō eſt ibi nec fuga nec appetit⁹: ſic ēt itell's aliqñ ſolū dicit. i. ſoluꝫ iudicat de re itelligibili nō iudicādo de ipſa ꝙ ſit delectabilis vl' triſtis: aliqñ vō itelligit ipſam rem. i. ſimpl'r app̄hēdit eā ꝑ qđ nō eſt ibi nec delectatio: nec triſtitia: nec appetit⁹: neqꝫ fuga: quare bn̄ dcm̄ eſt ꝙ ſentire. i. ſimpl'r app̄hēdere ⁊ iudicare ꝑ ſenſum eſt ſil'e ipſi dicere ⁊ intelligere ꝑ intell'm. ¶ Notādū ēt ꝙ ex ꝑte ſenſus nō ſic hēmus noīa diſtīcta ſicut ex ꝑte intell's. ideo tā app̄hēdere q̄ʒ iudicare ſm ſenſum vocat̄ ſentire: ſꝫ iudicare ꝑ intell'm vocat̄ dicere. app̄hendere vō ꝑ itell'm pōt vocari itelligere: tria ḡ ſunt tam ex ꝑte ſenſus q̄ʒ ex ꝑte intell's: qꝛ tā ſenſus q̄ʒ itell's p° app̄hendit poſtea iudicat. 3° vō ſi app̄hēdit illud vt delectabile vel triſte: eſt ibi ꝓſecutio vel fuga: tn̄ lꝫ h ſint tā in ſenſu q̄ʒ in intellectu: magis tn̄ hēmus diſtincta noīa ex ꝑte itellectus q̄ʒ ex ꝑte ſenſus. ¶ Notādū ēt ꝙ in l'ra dr̄ ꝙ ſentire eſt ſil'e ei qđ eſt ſolū dicere: qꝛ itell's aliqñ dicit ſolū. i. ſolum iudicat: abſqꝫ eo ꝙ inde ſequat̄ delectatio vel triſtitia: ſic ēt aliqñ ſolū intelligit. i. ſolū app̄hendit abſqꝫ eo ꝙ ſit ibi ꝓſecutio vel fuga ſꝫ appetitū: ⁊ qꝛ h loq̄t̄ de ipſo ſentire ſꝫ ſenſuꝫ: ⁊ de ipō dicere ⁊ de ipō itelligere ſm itell'm ꝓut accipiunt̄ abſolute: iō ait ibi ſolū. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Cuꝫ aūt delectabile: aut triſte: aut affirmās: aut negās ꝓſequitur: aut fugit. ¶ Et eſt delectari: ⁊ triſtari: agere ſenſitiua medietate ad bonum: aut malū: inq̄ʒtū talia: ⁊ fuga: aut ⁊ appetitus: hec que ſm actum: ⁊ non alterū appetitiuꝫ ⁊ fugitiuū: neqꝫ abīuicē: neqꝫ a ſenſitiuo: ſed eſſe alterum eſt. Cō. 29

¶ Cōparat ſenſum ad intell'm ꝓut ibi hꝫ eſſe delectatio: ⁊ triſtitia ⁊ appetit⁹ ⁊ fuga: circa qđ duo facit: qꝛ p° oñdit quō h hn̄t eſſe i ſenſu. 2° ait quō hn̄t eſſe i itell'u ibi (Intellectiue aūt). ꝯtinet̄ aūt ſic. ſenſus aliqñ ſimpl'r ſentit ⁊ ſimpl'r app̄hēdit ⁊ iudicat de ipſo ſenſibili abſqꝫ eo ꝙ ſint ibi ꝓſecutio vel fuga: ſed cū iudicat: aut app̄hēdit aliqd delectabile: aut triſte: ⁊ eſt aut affirmās: aut negās aliqd eſſe ꝓſequendū vel fugiēdū ꝓſequit̄: aut fugit: ⁊ ſubdit ꝙ ⁊ eſt delectari ⁊ triſtari agere ſenſitiua mediāte: ⁊ h aut bonum aut malū inquātuꝫ talia: qꝛ reſpectu boni vel mali ſumit̄ delectatio vl' triſtitia. ⁊ ſubdit ꝙ ⁊ fuga: aut appetit⁹ ſup. q̄ ſequunt̄ app̄heſionē ſenſitiuā ſunt h que ſunt ſm actum. vel vt hꝫ alia l'ra: ſunt idē que ſunt ſm actū: qꝛ fuga ⁊ appetitus. i. fuga ⁊ deſideriū: que ſequunt̄ app̄heſionē delectabilis ⁊ triſtabilis hn̄t eſſe actuale vel hn̄t eſſe ſm actum. nā ſtatim cū ſꝫ ſenſuꝫ app̄hendis actu aliqd delectabile vel triſtabile: ſtatim vis actu appetere vel fugere: ⁊ addit ꝙ non eſt alterū appetitiuū ⁊ fugitiuū: neqꝫ abīuicē: neqꝫ a ſenſitiuo: ſed eē ⁊ ſm eſſe: ⁊ ſꝫ diffōnē eſt aliud.

Dubitaret forte aliqs quō delectari ⁊ triſtari ē ſenſitiua mediāte: vel vt hꝫ alia l'ra: ſꝫſitiua medietate. ¶ Dicēdū ꝙ dupl'r pōt exponi ꝙ ſenſitiua mediāte vl' ſenſitiua medietate fiat delectatio vl' triſtitia. planū eſt. n. ꝙ mediāte ſenſitiua. i. mediante ſenſu: ⁊ ꝑ ſenſum ſit delectatio vel triſtitia: tn̄ plus oportꝫ intelligi q̄ʒ ꝙ mediāte ſenſu: ⁊ per ſenſum fiat talis delectatio vel triſtitia: oꝫ. n. ibi eſſe aliqđ mediū: qđ dupl'r pōt exponi. p° ꝙ h medium referat̄ ad ob'm: ⁊ tūc erit ſenſus ꝙ eſt delectatio qñ ꝑuētū eſt ad mediū. i. qñ ꝑuētum eſt ad ꝯueniēs: qꝛ delectatio ꝯſurgit ex ꝯiūctōe ꝯuenientis cū ꝯuenienti. 2° pōt exponi per cōparationē ad organum: ⁊ tūc erit ſenſus ꝙ delectatio eſt cum ꝑuētū eſt ad mediuꝫ. i. cū ꝑuentū eſt ad ſenſum cōem: qui ſe hꝫ quaſi mediuꝫ: ⁊ quaſi centrū reſpectu ſenſuū ꝑticulariū. nā ſic in ſenſu cōi ꝯſumit̄ iudiciū de ſenſibilibus ſic ibi ꝯſumari hꝫ delectatio vel triſtitia que ꝯſurgit ex tali iudicio.

Ulterius forte dubitaret aliqs quō appetitiuū ⁊ fugitiuū nō ſunt altera a ſenſitiuo. ¶ Dōꝫ ꝙ appetere ⁊ fugere. i. deſiderare ⁊ abhominari nō ſunt altera a ſenſitiuo: intelligēdū eſt ſubō: qꝛ in illo eodē organo in quo fundat̄ ſenſus ⁊ maxime in quo fūdat̄ ſenſus tact⁹: fundat̄ ēt appetit⁹ ⁊ fuga. nam nō eſt itelligibile vt ſuꝑius tāgebat̄ ꝙ ſenſitiua ⁊ appetitiua ſint diſtincta ſubō vel organo ꝓut ponebat plato. nā in quacūqꝫ parte reſeruat̄ ſenſus: oꝫ ꝙ ibi reſeruet̄ delectatio vel triſtitia. nam ſi ſenſus ꝯiungit̄ ꝯuenienti erit ibi delectatio: ſi diſcōuenienti triſtitia: delectatio aūt ⁊ triſtitia non pōt eſſe ſine appetitu ⁊ fuga vl' ſine deſiderio vel abhoīatione. nā qꝫ ꝑ ſe deſiderat ⁊ appetit delectabilia ſibi: fugit ⁊ abhominat̄ triſtia. nam lꝫ non eadē ſint delectabilia cuilꝫ appetitui: ſic nec eadē ſūt dulcia cuilibꝫ guſtui: qlibꝫ tn̄ ꝓſequit̄ ea que ſunt ſibi delectabilia: cui ergo ſunt delectabilia bona intellectualia ꝓſequit̄ illa: habēti aūt corruptum appetitū ſunt delectabilia bona ſenſitiua: ideo ſequit̄ illa ſpretis intelligibilibus bonis. ſemꝑ ergo verū eſt ꝙ delectatio ⁊ triſtitia non poſſunt eſſe ſine appetitu vel fuga vl' ſine deſiderio ⁊ abhominatione: ⁊ qꝛ vbicunqꝫ eſt ſenſus: ⁊ maxime vbi eſt ſenſus tactus ibi ꝯuenit eſſe appetitum ⁊

fugā: vł deſideriū ⁊ abhoīationem ſequiť ꝙ talia ſubō ⁊ organo a ſenſitiuo ſeparī nō poſſunt.

¶ Alterius forte dubitaret aliqs: vtrū appetitiuū ⁊ fugitiuū ſint altera abīuicez. ¶ Dōm ꝙ ſicͫ videm⁹ in motib⁹ nālib⁹ ſic debem⁹ arbitrari in motib⁹ aīe: cū igiť nō ſit itelligibile ꝙ grauia ꝑ aliā formā fugiāt a loco ſurſum tanꝗ̄ a loco diſcōueniēti: ⁊ tēdant vel appetant locū deorſum tanꝗ̄ aliqd ſibi ꝯueniēs: ſed ꝑ eādem formā: vt ꝑ formā grauis: per quā fugiūt a loco ſurſuʒ tēdunt in locū deorſum: ſic nō eſt itelligibile ꝙ aīa per aliā po^{am} vel vtutē fugiat triſtia: ⁊ ꝓſequať delectabilia: imo per illā eādē potētiā ⁊ vtutē per quā appetit: ⁊ deſiderat delectabilia: cū ꝯiungiť ꝯueniētib⁹: fugit ⁊ abhoīať triſtia: cum ꝯiungiť diſcōueniētib⁹: ita ꝙ appetitiuū ⁊ fugitiuū vel deſideratiuū ⁊ abhoiatiuū non ſunt altera abīuicem: nec ſunt altera a ſenſitiuo vt eſt ꝓhabita manifeſtū.

¶ Alterius forte dubitaret aliqs cū phs dicat fugitiuū ⁊ appetitiuū nō eē altera abīuicē: nec eē altera a ſenſitiuo: ſʒ eoꝝ eſſe: eē aliud: vtrū h̄ ſit eodē modo itelligēdū. ¶ Dōʒ ꝙ oīa illa non ſunt altera abīuicē ſubō. nā in illo eodem organo in quo tanꝗ̄ in ſubō fundať ſenſitiuū: ⁊ maxime vbi fundať ſenſus tact⁹ ibi ēt fundať appetitiuū ⁊ fugitiuum: ꝓpter qđ oīa iſta nō ſunt altera abīuicē ſubō: tñ ſunt altera abīuicē ſm eſſe: ſʒ nō eodē modo: qꝛ ſenſitiuū eſt aliud ab appetitiuo ⁊ fugitiuo ſm eſſe: qꝛ formalr̄ ⁊ eſſentialr̄ h̄ po^{a} eſt diſtincta ab illis. nā ſicͫ in eodē pomo hʒ eſſe color ⁊ ſapor: ⁊ tñ color eſt eēntialr̄ ⁊ formalr̄ diſtinct⁹ a ſapore: ſic in eodē organo eſt ſenſitiuū ⁊ appetitiuū: ⁊ tñ ſenſus ē po^{a} vel eſt vt⁹ eēntialr̄ ⁊ formalr̄ diſticta ab appetitu: ſʒ appetitiuū ⁊ fugitiuū nō ſic. nā lʒ h̄ aliquo modo differāt ſm eē: nō tñ eſt itelligendū ꝙ aīa ꝑ aliā po^{am} ⁊ vtutē eſſentialr̄ ⁊ formalr̄ diſtinctā appetat ⁊ abhoieť vł fugiat: ſʒ ꝑ illā ⁊ eādē po^{am} vel vtutē: per quā appetit delectabilia fugit triſtia: vt eſt ꝓhabita manifeſtū. dicunť tñ h̄ differre ſm eē: qꝛ lʒ aīa faciat hoc per eādē po^{am}: nō tñ fač ea ꝑ eandē po^{am} eodē mō ſe hñteʒ ſed per illā po^{am} appetit ⁊ delectať: vt ꝯiungiť ꝯueniētib⁹. triſtať ⁊ fugit vt ꝯiungiť diſcōueniētib⁹. ¶ Deide cū dič.

Cō. 30. ¶ Intellectiue autē aīe fantaſmata vt ſenſibilia ſunt: cū aūt bonū: aut malū affirmat: aut negat ⁊ fugit aut ꝓſequiť: ꝓpter qđ nequaꝗ̄ ſine fantaſmate intelligit anima.

¶ Oſtēdit quō hec. vʒ appetit⁹ ⁊ fuga ſequunť ꝑtē intellectiuā: circa qđ duo facit: qꝛ ꝓ̄ fač qđ dcm̄ eſt. 2°. quedā que ſuppoſuerat ꝓbat ibi. (Sicut. n. aer) dicit ḡ: ꝙ aīe itellectiue. i. aīe. ꝗ̄tū ad intellm̄ fanta^{ta} ſunt. i. ſe hñt vt ſenſibilia. cū aūt itell's per fan^{ta} affirmat aut negat bonū: aut malū fugit: aut ꝓſeqť: ꝑꝑ qđ ſine fantaſmatib⁹ nequaꝗ̄ aīa itelligit. ¶ Notādū aūt ꝙ ſicut ſenſus nō ſentit ſine ſenſibilibus a qbus recipit ſilitudinē ⁊ ſpeciē: ita aīa nō intelligit ſine fantaſmatib⁹ a qb⁹ intell's recipit ſpeciē ⁊ ſilitudineʒ. cōparanť. n. fan^{ta} ad intelm̄: vt dr̄ in lr̄a ſicut ſenſibilia ad ſenſum. ¶ Notādū ēt ꝙ ſicut ſenſus qñ per ſenſibilia apprehēdit aliqd delectabile vel triſtabile: hʒ ibi eſſe appetitus vel fuga: ſic qñ intell's ꝑ fantaſmata iudicat aliqd delectabile vel triſtabile oriť inde deſideriū ⁊ abhomiatio ſiue deſideriū ⁊ fuga. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 31. ¶ Sicut enim aer pupillam huiuſmodi fecit: ipſa autem alterū: ⁊ auditus ſimilr̄. Sed vltimum vnum: ⁊ vna medietas. eſſe aūt ipſi plura: quo autem diſcernit: quo differt dulce ⁊ calidum: dcm̄ eſt quidē ⁊ prius: dicēdū autem ⁊

Cō. 32. nūc. Eſt enīʒ aliqd vnū: ſic aūt ⁊ terminus. ¶ Et hoc in ꝓportionali: aut numero ens vnū hʒ ſe ad vtrūqʒ. ſicut illa adinuicem. Quo enim differt non homogenea iudicare: aut contraria: vt album: ⁊ nigrum.

¶ Māifeſtat qđ dixerat: dixerat aūt duo videlʒ qđ fanta^{ta} comparanť ad intellm̄ ſicut ſenſibilia ad ſenſum. 2° dixerat ꝙ cum itellect⁹ affirmat aliqd aut negat ⁊ fugit aut ꝓſequiť. tria ḡ facit: qꝛ ꝓ̄ oſtēdit ꝙ ſicut ſenſibilia cōparanť ad ſenſum: ſic fanta^{ta} ad intellm̄. ſcđo qđ dixerat declarat in terminis. 3° manifeſtat ꝙ cū intell's affirmat aliqd aut negat: ꝓſequiť aut fugit. 2^{a} ibi. (Sic igiť ſicut) 3^{a} ibi. (Spēs qdē igiť. dicit ḡ: ꝙ ſicut. n. aer fecit pupillā h⁹. i. fecit eam qualē vel coloratā: ipſa aūt pupilla alterata alterum fecit qualē: qꝛ alterauit ⁊ imutauit alteꝝ. i. ſenſum cōem: ⁊ auditus ſilr̄. nam audit⁹ ⁊ qlibʒ ſenſus particularis alterat⁹ ⁊ imutat⁹ alterat ⁊ imutat alteꝝ. i. ſenſum cōem: ſed h⁹ ſenſus cōis vnū vltimū: qꝛ ſe hʒ ſicͫ vn⁹ termin⁹ reſpectu oīuʒ ſenſuū ꝑticulariū: ⁊ eſt ſicut vna medietas: qꝛ ſe hʒ ſicͫ vnū centrū reſpectu oīuʒ coꝝ. vnus eſt ḡ ſenſus cōis: ſʒ eſt ipſi ſenſui plura eſſe vt ſupius oſtēdebať: hūc aūt ſenſuʒ cōeʒ eſſe illū ſenſū: quo aīa diſcernit: quō differt dulce ⁊ calidū. dcm̄ eſt qdē ⁊ prius: dicēdū aūt. i. repetēdū eſt ⁊ nūc. nā ipſe ſenſus cōis eſt aliqd vnū: ſic aūt ſupple ex ꝑte intell's terminus eſt vnus. ⁊ h̄ in ꝓportionali. i. in ꝓportione: ſiue ꝓportioālr̄ eſt ex parte intell's: ſicut ex ꝑte ſenſus. iō ſubdit ꝙ aūt numero ens vnum hʒ ad vtrūqʒ cognoſcēs: ſupple quō illa adinuicē ſe hñt: eſt. n. dare vnū aliqd quo aīa differt. i. diſcernit iudicare nō homogenea. i. ea que non ſunt eiuſdē generis: aut ꝯ̄ria vt albū ⁊ nigrū. ¶ Notandū aūt ꝙ ſicut ſenſus cōis eſt quaſi terminus oīuʒ imutationum factaꝝ in ſenſib⁹ particularib⁹: qꝛ oēs tales imutationes terminanť ad ſenſum cōem: ſic intell's poſſibilis eſt terminus oīuʒ fantaſmatū: qꝛ imutationes oīuʒ fantaſmatum terminanť ad intellm̄: ꝓpter qđ ſicut ſenſus cōis eſt vnus ſm ſubam: tñ eſt plura ſm eſſe: qꝛ cōſideratť alr̄ ⁊ alr̄. ꝓut imutať a diuerſis ſenſib⁹ ꝑticularib⁹: ſic intellect⁹ eſt vn⁹ ſm ſe: tñ aliter ⁊ alr̄ accipiť ⁊ ꝯſiderať ꝓut imutať a diuerſis fantaſmatib⁹. ¶ Notandū ēt ꝙ ſicut ſenſus cōis imutatus a ſenſib⁹ ꝑticularib⁹ eſt vnū aliqd: quo aīa diſcernit: quō ſe hñt ipa ſenſibilia adinuicē ⁊ quo aīa iudicat nō homogenea. i. ea que non ſunt eiuſdeʒ generis: vt dulce ⁊ album: ⁊ ſicut ſenſus cōis eſt illud quo aīa pōt iudicare contraria que ſunt eiuſdē generis: vt albū ⁊ nigruʒ: ita ꝙ per ſenſum cōem imutatū a ſenſibus ꝑticularib⁹ tanꝗ̄ ꝑ vnū aliquē: poſſumus iudicare differētiā coꝝ q̄ nō ſunt eiuſdē generis: ⁊ que ſunt eiuſdē generis: ſic per intellectuʒ imutatū a fantaſmatibus tanꝗ̄ ꝑ vnum aliqd poſſumus iudicare differentiā coꝝ que non ſunt eiuſdeʒ generis: ⁊ que ſunt eiuſdem generis: quod non eſſet niſi fantaſmata imutarēt intellectum ſicut ſenſibilia ſenſum: ⁊ niſi ſe haberent fantaſmata ad intellectum ſicut ſenſibilia ad ſenſum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sit igiť ſicut. a. album ad. b. nigruʒ. g. ad. d. ſic illa adinuicem: quare quoniā ⁊ permutati: ſicut igiť. g. d. vni ſunt exiſtentia: ſic ſe habebūt ſicut: ⁊. a. b. idem quidem: eſſe auteʒ non idē: ⁊ illud ſimilr̄. Eadem autem rō ⁊ ſi. a. quideʒ dulce ſit: ⁊. b. vero album.

¶ Qđ dixerat manifeſtat in terminis. d. ſit igiť ſic. a. albuʒ ad. b. nigꝝ ſicut. g. ad. d. i. ſicut fantaſma albi ad fantaſma nigri. nam ſic ſe hñt fantaſmata albi ad fantaſmata nigri ſicut illa adinuicē: quare ⁊ ꝑmutatiʒ: qꝛ ſicut ſe hʒ albū ad ſua fantaſmata: ſic ⁊ nigrū ad ſua fātaſmata. oʒ ꝙ ſimilis

ſit ratio de albo ⁊ nigro: ⁊ de fantaſmatibus. igit̃ ſicut. g. ⁊ d. i. ſicut fantaſmata albi ⁊ nigri habebunt. i. ſe habebunt ſicut exñtia vni intellectui: ſic. a. ⁊. b. i. ſic ⁊ albū ⁊ nigrum. ſupple ſe hñt ſic̃ exñtia vni ſenſui Idē qdē ē ſenſus q pcipit albū ⁊ nigrū: ſed eſſe. i. ſm eſſe ⁊ ſm rōnē non eſt idem ⁊ illud ſilr. i. ex parte illa vt ex pte intell's: ſilr ſe hz: q eſt vnus intell's qui imutat̃ a fantaſmatibꝰ albi ⁊ nigri: ⁊ ſubdit q eadē aūt rō eſt: ſi. a. qdē ſit dulce. b. vō albū. nã ſicut albū ⁊ nigruz pcipiunt̃ eodē ſenſu cōi: ſic ēt ⁊ fantaſmata albi ⁊ dulcis imutãt eundē intell'm ⁊ poſſunt pcipi ab eodem itell'u: quare ex declaratione facta in terminis potet qđ comparant̃ fantaſmata ad intellectum ſicut ſenſibilia ad ſenſum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Species quidem igitur intellectus in fantaſmatibus intelligit. ¶ Et ſicut in illis determi-
Cō. 33. natum eſt ipſi imitabile: ⁊ fugiendum: ⁊ extra ſenſum: cum ĩ fantaſmatibus fuerit mouet̃: vt ſentiens quod fugibile eſt: q ignis contrarius cognoſcitur videns quod mouet̃: quoniã impugnãs eſt: aliquãdo aūt que ſunt in anima fãtaſmatibus: aut intellectibus: ⁊ tanq̃ videns ratiocinatur: ⁊ deliberat futura ad preſentia. ¶ Et cum dixerit vt ibi letum: aut triſte: hic fu-
Cō. 34. git: aut imitatur.

¶ Oſtēdit q intellectꝰ apphendēdo aliqd delectabile vel triſtabile affirmat vel negat aliqd pſequēdū vel fugiēdū dicēs. q intellectiuū qdē igit̃ intelligit ſpēs in fantaſmatibus: q intell's ea que itelligit: intelligit in fantaſmatibꝰ ſicut in illis. i. ſicut in fantaſmatibꝰ determinatū eſt ſic cōpetit ipſi intellectui imitabile ⁊ fugiendum: ⁊ ex̃ ſenſum. q. d. q h nō ſolū facit pñtibꝰ ſenſibilibꝰ: ſed ex̃ ſenſum. i. ſed hoc facit abſentibꝰ ſenſibilibꝰ: ⁊ exēplificat de vtroq dicēs: q cū fuerit in fantaſmatibꝰ: ſupple pñtibꝰ ſenſibilibus mouet̃ vt ſentiens fugibile tanq̃ pñs: vt q ignis cognoſcit cōi. i. ex eo q cōiter videt accidere: cōiter. n. videt accidere q ignis eſt qd nociuū ⁊ vidēs qđ mouet̃ bellum: qñ impugnans eſt aliqd: ſupple qñ talia pñtia ſentit iudicat qd fugibile: ſed aliqñ non pſentibꝰ ſenſibilibus ea que ſunt in aĩa fantaſmatibꝰ: aut itellectibꝰ tanq̃ vidēs rōcinat̃ ⁊ deliberat futura: aut pñtia: ⁊ cū viderit ibi letū: aut triſte h. i. intell's fugit. i. indicat aliqd fugibile: aut imitat̃. i. indicat aliqd pſeqndū: ⁊ imitabile. ¶ Notãdū ãt q ſic̃ pñtibꝰ ſſibilibꝰ poſſumꝰ p itell'z indicare aliqd pficuū: aut nociuū: ſic ⁊ abñtibꝰ ſenſibilibꝰ poſſumꝰ ꝯiecturãdo pñtia ad futura indicare per intellectū pficua vel nociua.

Et oio in actiōe: ⁊ quod ſine actione eſt: vez ⁊ falſum in eodē genere eſt: cuz bono ⁊ malo: ſed in eo qđ ſimplr̃ differt ⁊ a quodã.

¶ Quia vt dicebat̃ phs mentionē fecerat de intellectu. iō h determinat quedã circa ipſum intellectū: circa qđ tria facit: q p facit qđ dcm̃ eſt. 2º vt dicebat̃ per moduz cuiuſdam recapitulationis reſumit opinionē antiquoz de aĩa dicentiū aĩam eſſe oĩa: oſtēdēs quomodo h habeat veritatem. 3º epilogat circa determinata ⁊ ꝯtinuat ſe ad dicēda. 2ª ibi. (Nūc aūt de aĩa). 3ª ibi. (Qm̃ aūt aĩa) circa pmum tria facit ſm q tria determinat circa intellectū. nam primo oſtēdit quomodo differt intellectꝰ ſpeculatiuus a practico. ſcđo declarat quomō intellectꝰ intelligat abſtracta mathematica. tertio querit vtrū poſſit intelligere abſtracta ſimplr̃. 2ª ibi. (Abſtractione aūt dicta). 3ª ibi. (Utruz aūt cōtingat). dicit ergo pmo: q ⁊ oio in actione. i. intellectus practicus: ⁊ qđ ſine actione. i. intellectꝰ ſpeculatiuus: ſupple ſunt idē ſubō: ⁊ ſunt in eodē gñe. iō ſubdit q vez ⁊ falſum qđ ptinet ad intellectū ſpeculatiuuz eſt in eodē genere bono ⁊ malo. i. cum bono ⁊ malo qđ ptinet ad intellectum practicū: ſed differt h itellectꝰ ab illo in eo q ſimplr̃ differt a quodã. q intellectꝰ ſpeculatiuus ꝯſiderat res vt ſumunt̃ ſimplr̃: ⁊ vt hñt eſſe vl'e: practicus vō ꝯſiderat res vt ſunt quedã ⁊ vt hñt eſſe pticulare.

Dubitaret forte aliqs quō vez ⁊ falſum ſunt in eodē genere cū bono ⁊ malo. ¶ Dicēdū q ſm cōmētatorē hoc ideo eſt: q ipm vez eſt quoddã bonū: ⁊ ipſum falſum eſt quoddã malū: ſz hoc nō bene vadit ad intētionē phi. videt̃. n. phs velle oſtēdere quō intellectꝰ ſpeculatiuus ⁊ practicꝰ cōueniūt ⁊ differunt. ppter qđ ſciēdū q aliquãdo genus accipit̃ pro ſubiecto: vnde cōſueuit dici q quedã ſunt in eodē genere propter idez pdicatū qđ pdicat̃ de eis: quedã vō ſunt in eodē genere: quia habēt idē ſubiectū. accipiēdo ergo hic genus pro ſubiecto: dicere poſſumus q veruz ⁊ falſum que ptinent ad intellectū ſpeculatiuū ſunt in eodē genere cū bono ⁊ malo: q itell's ſpeculatiuꝰ ⁊ practicꝰ ſunt ĩ eodē gñe. i. ſūt idē ſubō: q itell's practicꝰ ⁊ ſpeculatiuus ſunt vna ⁊ eadē poª: ⁊ nō differūt niſi ſm ſimplr̃ ⁊ qđdã: q vnꝰ ꝯſiderat res ſimpliciter: alius res quaſdam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Abſtractione autem dicta intelligit ſicut ſymum: ſm q ſymum non ſeparate. Inquãtuz Cō. 35.
autem curuū ſi aliquod intellexit actu ſine carne vtiq intellexit in qua curuuz: ſicut mathematica. ¶ Non ſepata tanq̃ ſi ſepata ſint itel- Cō. 36.
ligit: cum intelligat illud. Oio ãt intellectus q ſm actum res eſt intelligens.

¶ Oſtēdit quomodo intellectꝰ itelligat mathematica abſtracta dicēs: abſtractione aūt dicta. i. dicta per abſtractionem vt mathematicaz: ſupple intelligit modo abſtracto: ſicut ſymū ſm q ſymū intelligit nō ſeparate. i. modo nō abſtracto. Nam ſic̃ naturalia in eo q naturalia intelligit modo non abſtracto: ſic mathematica ſm q hꝰ intelligit modo abſtracto: ⁊ ſubdit q ſi intellexit aliqd inquantuz curuū: intellexit ipſuz actu vtiq ſine illa carne: in qua eſt illud curuū: ſic ergo mathematica que non ſunt ſeporata intelligit intellectꝰ tanq̃ ſi ſint ſeparata: ⁊ hoc cum intelligat illud. i. cū intelligat curuū vel aliqd aliud mathematicum: ⁊ addit: q oio aūt intellectus qui eſt ſm actum eſt ſicut ipſe res: q res ſicut ſe habent ad eſſe: ita ſe habēt ad cognoſci. nam ſicut res circūcernūt mãm: ſic intelligunt̃ ab intellectu: vt naturalia que circūcernūt materiã ſenſibilem intelligunt̃ cū materia ſenſibili: mathematica vō q̃ circuncernunt materiam intelligibilem intelligunt̃ cum materia intelligibili.

Dubitaret forte aliqs: q ſi res ſic̃ ſe hñt ad eē ita ſe hñt ad cognoſci: ⁊ oio intellectꝰ q eſt ſm actū eſt ſic̃ ipſe res: vr̃ q res que non hñt eſſe ſepatū nō poſſint intelligi mō ſepato ſine mēdacio: q̃re mathematica que ſz eſſe nō ſunt ſepata a mã ſenſibili abſq falſitate ⁊ mēdacio nō poterūt intelligi ſine tali materia. ¶ Dicēdū q ſeparare aliqd ab aliquo dupl'r pōt intelligi vel per negationē. vt dicas hoc nō eſſe illud: vel per abſtractionē vt itelligas hoc non intellecto illo. pmꝰ modus ſemp eſt falſus. Nam ſi aliq̃ ſunt ꝯiūcta ⁊ ſepas ea p negationē ⁊ dicis illa nō eē ꝯiūcta: oz intellectū ſic diuidērem falſuz eē vt ſi hō ⁊ riſibile ſunt ꝯiūcta ⁊ ſepas ea p negationē ⁊ dicis hoiem nō eſſe riſibilē: oz intellectū eſſe falſum. Sed ſi ſeparas ea per abſtractionez: q intelligis hominem non intellecto riſibili nō erit intell's falſus. pñt. n.

hoc modo pora ſeparari a poſterioribus: q2 poſſunt intelligi nõ ĩtellectis illis. mathematica ḡ hoc modo intelligũtur ſepara a materia ſenſibili nõ φ ſeparanẽ p negationẽ. vt φ intellect⁹ dicat mathematica nõ eſſe in materia ſenſibili: q2 tunc eſſet intellꝰs falſus: ſ3 ſeparanẽ p abſtractionem: vt q2 ĩtelligunẽ mathematica nõ ĩtellecta mã ſenſibili. ¶ Eſt itaq3 diligẽter nõn^m. φ hec ſeparatio ex ipſa re ortũ ſumit: q2 nõ q̃lib3 a q̃buſlib3 ſic ſeparari pñt. nã ea q̃ ſunt pora in eſſe de quoꝝ rõne nõ ſunt alia pñt ſeparari. ꝛ ſic ĩtelligi nõ ĩtellectis alijs. poſteriora vo de quoꝝ ĩtellectu ꝛ rõne ſunt pora nõ pñt ſic ſepari: nec ſic ĩtelligi non ĩtellectis pozib⁹: quare cũ quantũ pcedat quale põt ĩtelligi q̃tũ nõ ĩtellecto quali: ꝛ q2 aliqd eſt ſenſibile p q̃litatẽ cũ ĩtelligiẽ q̃tum ſine q̃li. ĩtelligiẽ q̃tum ſine mã ſenſibili. bñ ḡ dcm̃ eſt φ intellectus ſm actu3 eſt ſm φ res: ꝛ φ res ſicut ſe h3 ad eẽ ſic ſe h3 ad cognoſci: ꝛ φ ſicut res circũcernũt mãm: ſic ab intellectu intelliguntẽ. nã ex ipſa re ꝓuenit φ aliq̃ res ſit de cui⁹ rõne nõ ſit mã ſenſibilis: vt res nãlis: ꝛ aliqua de cui⁹ rõne nõ eſt mã ſenſibilis vt res mathematica. intellectus ḡ eſt ſicut res: q2 qualis eſt res talis ẽ intellꝰs eius: vt ſi de rõne rei eſt mã ſenſibilis: de ĩtellꝰu rei erit mã ſenſibiľ. Si vo de rõne rei nõ ſit mã ſenſibilis ĩtellꝰs rei erit ſine mã ſenſibili. ¶ Deide cũ dic.

¶ Utꝝ aũt contingat aliqđ ſeparatoꝝ intelligere ipſum exiſtentẽ nõ ſeparatũ a magnitudine: aut nõ: cõſiderandum poſterius.

¶ Querit vtꝝ ĩtellectus poſſit ĩtelligere abſtracta ſimpľr dicẽs: vtrum aũt ꝯtingat ipm̃ intellꝰum noſtrũ exiſtente3 nõ ſepatũ a magnitudine intellꝰere aliqđ ſeparatoꝝ. i. ĩtelligere aliq̃3 ſubã3 ſeparatã: vt aliquã intelligẽtia3: aut nõ cõtingat hoc cõſiderandu3 eſt poſteri⁹. videẽ .n. hec q̃ſtio ptinere ad meta^m. nõ ad pſentẽ materiam.

Dubitaret forte aliqs: q2 vñr hec vba phi ꝯdicere vbis ſupi⁹ habitis. nã ſupra dicebatur intellect⁹ imixtus ſepatus q nec eſſet corp⁹ nec virtus in corpore. h aũt pſupponit ĩtellꝰum noſtrũ nõ eſſe ſeparatum a magnitudine. ꝛ hoc ſupponẽs q̃rit vtru3 ĩtellectus exiſtẽs ſic nõ ſeparatus poſſit ĩtelligere aliqd ſeparatu3. ¶ Dõni φ intellꝰum eſſe nõ ſeparatũ a magnitudine põt ĩtelligi dupľr vel q̃tum ad eſſe vel q̃tũ ad opõnẽ. q̃tum aũt ad eſſe diceretẽ intellectus nõ ſeparatus a magnitudine ſi hẽret eẽ in magnitudine: ꝛ ſi eẽt pfectio magnitudinis: vt ſi eſſet virtus organica. S3 q̃ntu3 ad opationem dr̃ nõ ſepatus ſi in ſui actione indiget magnitudine. q̃tũ ergo ad pmum modũ. v3. q̃ntum ad eẽ intellectus ẽ ſeparatus: q2 nõ eſt virtus organica: ſ3 q̃tũ ad opatione3 dr̃ nõ ſeparatus: q2 in ſui actõe indiget magnitudie: q2 idiget fanta⁹. ſine q̃ nihil poſſumus actu intellꝰere.

Alterius forte dubitaret aliqs: vbi phs determinauit hanc q̃ſtionẽ. vtꝝ poſſumus aliqd ĩtelligere ſepatũ cũ dicat de hoc ꝯſiderãdũ eẽ poſterius. ¶ Dõm φ hec qõ nõ ſimpľr ptinet ad phm naturalẽ: cuius ꝯſideratio nõ ſe extẽdit ad ſubas ſeparas. Iuxta illud ſecũdi phico. q̃ nõ amplius mota mouẽt non ſunt phyce ꝯſiderationis. vr̃. n. hic reſpectus hẽre phiam pmam: ꝛ eſt petere metaphy. ꝯſiderationẽ vbi principalľr agiẽ de ſubſtãtijs ſeparatis. ḡ vt cõiter dr̃ q̃ſtionẽ iſtã nõ hẽmus determinatã a pho: q2 nõdum hẽmus trãſlatam meta. totã. in ſequẽtibus ḡ libris q nondum ad nos puenerunt forte determiaẽ hec qõ. vel dato φ ibi eẽt dr̃ cõiter φ forte Ariſt. morte pũentus meta. non compleuit: q2 ſi eam cõpleuiſſet hanc q̃ſtionẽ determinaſſet: vel poſſumus dr̃e φ hanc q̃ſtionẽ phus determinauit in 9⁰ meta. vbi ait φ in cognoſcẽdo ſubas ſeparatas intellꝰs noſter nõ ſe h3 ſicut cecitas. nam cecus ſm φ h⁹ ꝛ p ſe loquẽdo nõ põt ſcire: q2 eſt color: nec qd ẽ color. nos ãt: l3 nõ poſſimus ſcire: q2 ſint ſubſtantie ſepate: ſcire tamẽ poſſumus eas eẽ. vel ſcire poſſumus: q2 ſunt. ¶ Deide cum dicit.

¶ Nunc aũt de aĩa dicta recapitulãtes dicam⁹ iterꝝ: q2 oĩa ea que ſunt quodãmõ eſt aĩa: aut .n. ſenſibilia que ſunt aut ĩtelligibilia: eſt aũt e3 ſcĩa q̃dẽ ſcibilia quodãmõ: ſenſus aũt ſenſibilia. ¶ Q̃ualr aũt hoc ſit o3 inq̃rere. Cõ.37. Cõ.38.

¶ Per modũ cuiuſdã recapitulatõis reſumit opinionẽ antiquoꝝ dicẽtiu3 aĩam eẽ oĩa oſtẽdẽs q̃uo hoc h3 veritatẽ: circa qđ duo facit: q2 p oſtẽdit q̃uo aĩa eſt oĩs res. 2⁰ declarat quomodo res comparanẽ ad aĩam: ꝛ qualr intelligunẽ ab ipſa ibi (Om̃ aũt neq3 res) circa pmum tria facit: q2 p oſtẽdit q̃uo anima eſt omnia. 2⁰ qđ dixerat pbat. 3⁰ declarat φ nõ eſt illo modo oĩa ſm quẽ modũ intelligebãt antiqui. 2⁰ ibi (Secanẽ aũt ſcĩa.) 3⁰ ibi. (Neceſſe eſt aũt.) dicit ḡ. nũc aũt dicta de aĩa recapitulãtes. i. reſumẽtes dicamus iterꝝ id φ antiqui dicebant φ aĩa ẽ quodãmodo oĩa q̃ ſunt. i. oĩa entia: q2 ea q̃ ſunt aut ſunt ſenſibilia aut intelligibilia. Eſt aũt ſciẽtia q̃dẽ oĩa ſcibilia. ſenſus aũt oĩa ſenſibilia. S3 qualr hoc ſit op3 inquirere. ¶ Notãdum aũt φ q̃cquid eſt vel eſt ſenſibile vel intelligibile: ꝛ aĩa p ſenſu3 ẽ quodãmõ oĩa ſenſibilia: p intellectũ vo vel p ſciam eſt oĩa intelligibilia vel oĩa ſcibilia. ſequiẽ ḡ φ aĩa ſit quodãmodo oĩa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Secanẽ .n. ſcĩa ꝛ ſenſus in res: q̃ q̃dẽ potentia eſt ĩ ea q̃ ſunt potẽtia: q̃ vo actu: in ea que ſunt actu. Aĩe aũt ſenſitiuũ: ꝛ qđ ſcire põt potentia hec ſũt: hoc q̃dẽ ſcibile: illud vo ſenſibile.

¶ Declarat qualiter ſenſus ẽ omnia ſenſibilia: ꝛ qualiter ſciẽtia eſt oĩa ſcibilia. nam ſenſus ĩ actu ẽ quodãmõ ſenſibile in actu. ſenſus in potẽtia ẽ ſenſibile in potẽtia: ſic ꝛ ſciẽtia in actu ẽ quodãmõ ſcibile in actu. ſcĩa ĩ potẽtia ẽ ſcibile in potẽtia. iõ ait φ ſecanẽ. i. diuidiẽ ſcĩa ꝛ ſenſus in res. i. queadmodũ ꝛ res: vt q̃ quidẽ eſt in potẽtia in ea q̃ ſunt potentia: q̃ vo actu in ea q̃ ſunt actu. ꝛ ſubdit φ anime aũt ſenſitiuũ ꝛ qđ põt ſcire ſunt potẽtia hoc q̃de3 qđ põt ſcire eſt potẽtia ipm̃ ſcibile. illud vo. i. ipm̃ ſenſitiuũ qđ põt ſentire ẽ potẽtia ipm̃ ſenſibile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neceſſe eſt autẽ: aut ipſa: aut ſpẽs eſſe. Ipſa q̃dẽ igiẽ nõ ſunt: non .n. lapis in aĩa eſt: ſed ſpecies: quare aĩa ſicut manus eſt: manus. n. eſt organum organoꝝ: ꝛ intellectus ſpecies ſpecieꝝ: ꝛ ſenſus ſpecies ſenſibilium.

¶ Oſtendit φ l3 anima ſit quodãmodo omnia: non eſt tamen illo modo omnia quo ponebant antiqui. Dicebãt .n. antiqui animam eſſe omnia ſm realem exiſtẽtiam. ponebant eni3 animã cõponi ex omnibus vt cognoſceret oĩa. dicebant quide3 φ in rei veritate erat terra in anima: vt per terrã terram cognoſceret: ꝛ ſm rei veritatem erat lapis in aĩa: vt p lapidẽ lapidẽ cognoſceret. hoc aũt nõ ẽ verum: q2 nõ eſt aĩa oĩa ſm realem exiſtẽtia3: ſed eſt omnia inquãtum põt recipere ſimilitudines omniũ. na3 nõ ſunt ipſe res in anima: ſed ſpẽs rerum. nõ enim eſt lapis in anima: ſed ſpẽs lapidum. ideo ait φ neceſſe eſt aute3 aut ipa entia aut ſpẽs eoꝝ eſſe in anima. ipa quidẽ igiẽ entia ſiue ipſe res non ſunt in anima: q2 lapis non eſt in anima: ſed ſpẽs lapidum: quare aĩa eſt ſicut manus. nam manus eſt organũ organoꝝ: ꝛ intellectus eſt ſpẽs ſpẽru3 intellectualium: ꝛ ſenſus ẽ ſpẽs ſpẽtum ſenſibilium.

Dubitaret forte aliqs: de q̃ ĩtellꝰu h intellꝰiẽ cũ dr̃ φ ĩtellꝰs ẽ ſpẽs ſpẽrũ. ¶ Dõm φ de

vtroq̃ ītellectu h̄ pōt ītelligi. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā ſciēdū ꝙ nā aliq̄bus aīalibꝰ ad ſui defenſionē dedit cornua: aliq̄bus dētes. aliq̄bꝰ vō vngues: hōi aūt nihil tale dedit. Sꝫ dedit ſibi manū ⁊ dando ſibi manū quodāmō dedit ſibi oīa organa. dicta eſt ḡ manꝰ organū organoꝝ: q2 ē organū oīa organa cōprehēdēs. ſic nā aliq̄bꝰ entibꝰ dedit hāc formā. aliq̄bꝰ vō illā: hoībus āt dedit aīaꝫ: ⁊ dādo eis animā quodāmō dedit eis oēꝫ formā tā ītelligibilē ꝙ̄ ſenſibilē. Nam anima ꝑ ītellˀum pōt informari ſpeciebus omniuꝫ intelligibilium. ⁊ per ſenſuꝫ ſpeciebus oīum ſenſibiliū eſt ergo ītellˀus quodāmō oēs ſpēs ītelligibiles. ⁊ iō dictus ē ſpēs ſpērū ītelligibiliū. ſic ⁊ ſenſus eſt quodāmō oēs ſpēs ſenſibiles. ⁊ iō dictꝰ eſt ſpēs ſpēruꝫ ſenſibiliū: cū ḡ q̄rit̄ de q̄ ītellˀu h̄ itelligit̄ cū dr̄ ꝙ ītellˀus eſt ſpēs ſpērū ītelligibiliū: dici dꝫ ꝙ ītentio phi ſpālr̄ vr̄ ire ad ītellectū poſſ̄ꝫ: q2 ītellˀus poſſibilis ē ille q̄ ꝯpat̄ ad ītelligibilia: ſicut ſenſus ad ſenſibilia: q2 ſicut ſenſus ē ſuſceptiuus oīum ſpērū ſenſibiliū. ſic ītellˀus ē ſuſceptiuus oīum ſpērū ītelligibiliū: ꝓꝑ qđ ītellˀus poſſibilis ē ille q̄ eſt oēs ſpēs ītelligibiles. ſicut ſenſus ē oēs ſpēs ſenſibiles. verūtñ ſi vellemus poſſemꝰ dcm̄ phi adaptare ad vtrūq̃ ītellˀum: vt dicamus taꝫ ītellectū agētē ꝙ̄ poſſibilē eē ſpēs ſpērum: q2 tam iſte ītellˀus ꝙ̄ ille ē oēs ſpēs ītelligibiles: aliter tñ ⁊ alr̄: q2 ītellectus agēs ē oēs ſpēs ītelligibiles v̄tualiter ī agēdo: q2 ipē ē oīa facere. Sꝫ ītellˀus poſſibilis eſt oēs ſpēs intelligibilis potentialiter in ſuſcipiēdo: q2 ipē ē oīa fieri.

Ulterius forte dubitaret aliqs. ſi h̄ dcm̄ phi: ꝙ ītellˀus eſt ſpēs ſpēꝝ pōt adaptari ad ītellˀum agentē: qualiter h̄ eē ꝯtingat. ¶ Dōm ꝙ ſꝑ mouēs ⁊ motū ſunt dr̄ia: q2 oē qđ mouet̄ ab alio mouet̄. vt dr̄ 7° phi. eſt ḡ mouēs aliud a moto. ¶ Aduertēdū tñ ꝙ lꝫ motū ⁊ mouēs ſint dr̄ia: aliqñ tñ mouēs ⁊ motū ſunt oīno ſeꝑata vt appet in motu grauiū ⁊ leuiū q̄ mouent̄ a grauātē: aliqñ vō mouēs ⁊ motū ſunt ꝯiuncta in vno aliq̄ vt appꝫ in his q̄ mouent̄ ex ſe. al'.n. qđ mouet̄ ex ſe vnit ī ſe duo aliq̄. vꝫ. aīam q̄ eſt ꝑ ſe mouēs ⁊ corpꝰ qđ ē ꝑ ſe motū. in rebꝰ ḡ ꝑfectis mouēs ⁊ motū ſunt ꝯiuncta. in rebꝰ vō imꝑfectis mouēs ⁊ motuꝫ ſunt ſeꝑata. ītellˀus ḡ agēs q̄ ſe hꝫ q̄ſi lux ⁊ ē mouēs ītellˀuꝫ poſſibilē ꝓꝑ ꝑfectiōem cognitionis ītellectiue erit in eadē ſubā cū ipo intellˀu poſſibili. lucē ḡ corporalē q̄ eſt motiua oculi cē ſeꝑatā ab oculo: tñ radicari in eodē ſubō cū oculo nō ē icōueniēs: q2 cognitio ſenſitiua ē imꝑfecta reſpcū cognitiōis ītellectiue. dr̄e ḡ intellectū agētēꝫ eſſe ſeꝑatū: vel dr̄e ītellˀum poſſibilē non hr̄e ꝓpriū mouēs qđ ſit ſui gn̄is: ⁊ qđ radicet̄ ī eadē ſuba cū ipo eſt oīno icōueniēs. cū videamꝰ in rebꝰ corꝑalibꝰ ꝙ perfectiora mouent̄ ex ſe ⁊ in ipſis ꝓpriū mouens eſt coniunctū ꝓprio moto: ⁊ ꝓpriū agens ꝓprio paſſiuo. ſic ergo imagiābimur ītellectum agentē ⁊ ītellectum poſſibilem. ſicut videmus ꝙ in oculo cati radicat̄ duplex paſſio vel duplex ꝓpetas. vꝫ. diaphāitas. ⁊ lumīoſitas. ſūt.n. oculi catoꝝ nō ſolū diaphani: ſꝫ ēt lucidi vt apparet: q2 cū ſūt in obſcuro eoꝝ oculi ſintillāt q̄ſi ſtelle. oculus ḡ cati ꝑ diaphāitatē ſuſcipit coloꝝ ſpēs: ſꝫ ꝑ illumīoſitatē illuīat mediuꝫ ⁊ facit colores actu viſibiles: quare oculus cati ꝑ diaphanitatē eſt oēs ſpēs coloꝝ fieri. ſꝫ ꝑ lumīoſitatē eſt oēs ſpēs tales facere. ſic ī eadē ſuba aīe radicant̄ intellˀus poſſibilis ⁊ itellˀs agēs. ita ꝙ ꝑ ītellectū poſſibilē aīa ſuſcipit oēs ſpēs ītelligibiles: ⁊ eſt oēs ſpēs tales fieri: ſꝫ ꝑ ītellectū agētēꝫ irradiat ſuꝑ fantaſmata. ⁊ ē oēs tales ſpēs facere. vterq̃ ḡ ītellˀus pōt dici ſpēs ſpērū: q2 vterq̃ ītellˀus eſt quodāmō oēs ſpēs: alr̄ tñ ⁊ aliter: q2 poſſis: vt pꝫ: ē oēs ſpēs fieri. agēs vō ē oēs facere. vterq̃ ḡ aſſimilat̄ manui: q2 manꝰ eſt quodāmō oīa organa: qđ duplr̄ cē ꝯtigit. naꝫ manꝰ ē oīa organa in agēdo: q2 pōt qđlꝫ organū fabricare ⁊ ē oīa organa ī accipiēdo: q2 pt qđlꝫ organū accipe: ⁊ qlꝫ organō vti. ītellˀus ḡ agēs aſſimilat̄ manui inq̄ꝫtū manꝰ pōt oīa organa fabricare: q2 vt dcm̄ eſt ipſe eſt oīa facere. Sꝫ ītellˀus poſſibilis aſſimilat̄ manui inq̄ꝫtuꝫ manꝰ pōt qđlꝫ organū in ſe recipe. nā intellˀs poſſibilis pōt recipe q̄ꝫlibꝫ ſpēm intelligibilē cū ipē ſit oīa fieri. ¶ Deide cū dicit.

¶ Qm̄ aūt neq̃ res vlla eſt preter magnitudines: ſic videt̄. ſenſibilia ſeꝑata in ſpēbꝰ ſenſibilibꝰ ītelligibilia ſunt: ⁊ que abſtractiōe dr̄: ⁊ q̄cunq̃ ſenſibiliū habitus ⁊ paſſiōes: ⁊ ob hoc neq̃ nō ſentiens nihil vtiq̃ adiſcet: neq̃ intelliget. Sꝫ cū ſpeculet̄ neceſſe ſit fantaſma aliqđ ſpeculari: fantaſmata aūt ſicut ſenſibilia ſunt: preter ꝙ ſunt ſine materia. Cō. 39

¶ Oñdit q̄liter res ꝯpant̄ ad aīaꝫ ⁊ q̄lr ītelligunt̄ ab ipa: circa qđ duo facit: q2 pō oñdit ꝙ aīa nō intelligit res ſine fantate. 2° ſeꝑat ⁊ diſtīguit ipſum fantama ab intellˀu ibi. (Eſt aūt fanta.) dicit ḡ: qm̄ aūt neq̃ res nulla ē ſuꝑ. principalr̄ ītelligibil' ab intellˀu ꝑter magnitudies ſenſibiles: ſicut dr̄ ſenſibilia ſeꝑata. i. q̄ꝫtūcūq̃ ītelligant̄ ſenſibilia ſeꝑata ſemꝑ ſunt intelligibilia in ſpēbus ſenſibilibus. i. in fātaſmatibꝰ ⁊ que dr̄ abſtractōe vt mathemaca. ⁊ q̄cūq̃ ſunt hītus ⁊ paſſiones ſenſibiliū vt nālia. nā tam nālia ꝙ̄ mathemaca. nō pn̄t ītelligi ſine fantate. ⁊ ob hoc neq̃ nō ſentiens nihil vtiq̃ adiſcet. i. nō poterit acq̄rere ſciaꝫ: nec itelliget ſine fantate poſtq̄ꝫ iā hūit ſciam acq̄ſitā. Sꝫ cuꝫ ſpeculet̄ neće eſt ſit ⁊ fantaam aliqđ ſpeculari. hꝰ cā eſt: q2 fātaſmata ſe hn̄t ſic̄ ſenſibilia. ꝑter ꝙ fantata ſūt ſine mā: ſenſibilia aūt ſunt cū mā: qr̄ ſi hn̄t ſe fantata ſic̄ ſenſibilia ſic̄ nō ꝯtingit ſentire ſine ſenſibilibꝰ ſic nō ꝯtingit ītelligere ſine fātaſmatibꝰ. ¶ Nōnm āt ꝙ fantata ad duo nob deſeruiūt. pō ad adiſcere. i. ad acq̄rēdū ſciaꝫ. 2° ad intellˀere. i. ad vtēdū ſcia acq̄ſita: qr̄ ſine fantaſmatibꝰ ñ poſſumꝰ adiſcere. i. ſciam acq̄rere nec poſſumus ītellˀere. i. vti ſcia acq̄ſita. Sꝫ q̄ꝫtūcūq̃ habeamus apud nos ſpēs intelligibiles ⁊ q̄ꝫtūcūq̃ hēamus apud nos ſcientiā acq̄ſitā cū volumꝰ actu itelligere opꝫ ſit fantama aliqđ ſpeculari. ¶ Nōnm ēt ꝙ ſenſibilia exteriora hn̄t eſſe cū mā: ſꝫ ſpēs q̄ ſunt in ſenſu hn̄t eſſe ſine mā: q2 ſenſus ē receptiuꝰ ſpēꝝ ſine mā: cū ḡ ſenſus imutet̄ a ſenſibilibꝰ exterioribꝰ imutabit̄ ab his q̄ hn̄t eē cū mā. ītellˀs vō q̄ imutat̄ a fantaſmatibꝰ. ⁊ ſi ſpēs exn̄tes in v̄tute ſenſitiua: imutat̄ ab his q̄ hn̄t eſſe ſine mā. differūt ḡ fantata a ſenſibilibꝰ ſicut dr̄t ſpēs q̄ eſt in ſenſu que hꝫ eſſe ſine mā. i. q̄ hꝫ eſſe itentionale a ſenſibili exteriori qđ habꝫ eſſe materiale.

Dubitaret forte aliqs: vtꝝ poſſumꝰ ītellˀere ſine fantaſmatibꝰ. ⁊ vr̄ ꝙ ſic: q2 ſi requirit̄ fantam ad vtrūq̃ intelligere h̄ eſt inq̄ꝫtū a fantabꝰ recipiūtur ſpēs in intellectu poſſibili: ſed poſtq̄ꝫ iam ſpēs ſunt recepte: nō vr̄ ꝙ vlterius indigeamus fantabꝰ. ¶ Dōꝫ ꝙ ſi vellemus ſeq̄ viā Auicen. nō videret̄ eē difficultas in q̄ſito. viſus eſt.n. Auicē. velle ꝙ poſtq̄ꝫ deſiuimus actu intelligere deſinunt eſſe ſpēs in intellectu poſſibili: quo poſito planuꝫ eſt ꝙ ſemꝑ indigemus fantabꝰ in intelligendo vt ſemꝑ fiant ſpēs in intellectu noſtro poſſibili: ſed hec poſitio intellecta vt ſtatim potebit ſtare nō pōt. nam ſi nullo modo remaneat ſpecies in ītellectu poſſibili: poſtq̄ꝫ deſiuimus actu cogitare poſt acquiſitaꝫ ſcientiā eſſemus eodem modo in potentia ad intelligendum ſicut ⁊ añ: cum oportet nos de nouo acq̄rere ſpecies intelligibiles. ſicut prius. per aliam ergo viam incedentes. dicamus ꝙ dupliciter inueſtigare poſſumus nos nihil intelligere ſine fantate quarum vna via ſumit̄ ex parte rei: ⁊ alia ex parte intellectus. ¶ Prima via ſic pꝫ. naꝫ ea q̄ pmō ⁊ pncipalr̄ ītelligimus ſunt magnitudines ſenſibiles ſcḋm ꝙ hn̄t eſſe

ſepatū.i.ſm ꝙ hñt eē vl'e.nā ꝑticulare nō ē ꝑncipale obꝫ
itell'us:ſꝫ vl'e.oē aūt vl'e ē abſtractū ꝛ ſepatū:qꝛ vl'e vel ē
abſtractū ab hꝫ ſēſibili ꝛ ab illo:ſm ꝙ abſtrahit nālis vl'e ē
abſtractū ſimpl'r a ſēſibili ꝑut abſtrahit mathematic⁹ qr
comō quo hꝫ eſſe vl'e.comō itelligiť ab itellectu.vl'e aūt
quantūcunqꝫ itelligiť ſeparatum ꝛ abſtractum: ſemper
tñ hꝫ eē in aliquo ꝑticulari ſenſibili:qꝛ oīa ſunt in ꝑmis.i.
in ꝑticularib⁹:vt dr̄ in ꝑdicamentis: ꝑꝑ qđ ſicut vl'e nūqꝫ
ſꝫ eē pōt ſepari qn hēat eē in aliq̊ ꝑticulari.ſic nūqꝫ pōt i/
telligi ab itell'u niſi i fantaſia alicui⁹ ꝑticularis rei.hāc āt
rōnem inuit ph's cū ait:ꝙ ſic̄ vn̄r ſenſibilia ſepata ſic ſup/
plēdū eſt ꝙ itelliguntť ab itell'u nr̄o:nūqꝫ aūt vl'ia ſenſibi
liū ſic pn̄t ſeparari qn ſm eſſe reſerventť in aliqua particu
lari. ſic ēt nunqꝫ pn̄t itelligi niſi in aliq̊ fanta^{ſie} alicui⁹ ꝑti/
cularis. ¶ z^{a} via ad hꝫ idē ſumiť ex ꝑte ipſi⁹ itell's nr̄i.nā lꝫ
poſt actuale itell'ere remaneāt ſpēs in itell'u poſſibili: re/
manēt i quodā eē hituali: ꝛ nō remanēt oīo i actu ꝑfecto
ꝛ cōpleto: qꝛ ſi ſemꝑ ſpēs hērent tale actuale eſſe ſemꝑ ꝑ
eas actual'r itelligeremus.idigemus g̊ fantaſia.ēt poſtqꝫ
hēmus ſpēs in itell'u poſſibili:vt ille q̄ poſtqꝫ cogitare de/
ſiuimus remanēt in actu ſemipleno ꝛ incōpleto: denuo ꝑ
fantaſiā fiāt in actu ꝯpleto:vt poſſimus ꝑ illas ſpēs ſic ad
actuꝫ reductas rurſuꝫ actual'r cogitare. hāc aūt rōneꝫ in/
nuit ph's cū ait ꝙ fanta^{ta} ſe hūt ad intell'um ſicut ſenſibi/
lia ad ſenſuꝫ:qđ ſil'e nō ē ꝑ oēm modū. nā pn̄tib⁹ ſenſibili
b⁹ nō remanēt ſpēs i ſenſu:ſꝫ nō pn̄tib⁹ fātaſmatib⁹ rema
nēt ſpēs in itell'u.lꝫ nō remaneāt in actu ꝯpleto. reqruntť
ergo ſenſibilia ſemꝑ ad ſentire ad hꝫ ꝙ fiāt ſpēs i ſenſu: ſꝫ
nō ſemꝑ reqruntť fanta^{ta} ad itelligere ad hꝫ ꝙ fiant ſpēs
in intell'u:ſꝫ ad adiſcere reqruntť fantaſmata vt fiāt ſpēs.
poſtqꝫ aūt iā hēmus ſpēs nō reqruntť fanta^{ta} vt fiant ſpēs
in itell'u:ſꝫ ad hoc reqruntť vt ſpēs q̄ ſunt in intell'u i actu
ſemiplēo fiāt i actu pleno. ſine fātaſmatib⁹ g̊ nō ē itell'e/
re ſic̄ abſqꝫ ſenſibilibus nō cōuenit ſentire:qđ declarare
volebamus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eſt āt fantaſia altex a dictōe ꝛ negatōe. Cō
poſitio.n.itellectuū eſt vex aut falſum.

¶ Sepat ꝛ diſtiguit fātaſma ab itell'u: circa qđ duo facit:
qꝛ ꝑ̊ ſepat fantaſmata ab itell'u ꝯpoſitox.z^{o} ab itell'u ſim
pliciū ibi (Primi aūt.) dicit g̊ ꝙ ē aūt fantaſia altex.i.di/
uerſuꝫ a dictōe ꝛ negatōe.i.ab itell'u affirmāte ꝛ negante
vel ab itell'u ꝯponēte ꝛ diuidēte: qꝛ ꝯpō itellectuū eſt quid
vex aut fl'm. ¶ Nōn^{ꝰ} aūt vim rōnis h⁹ in hoc cōſiſtere:
qꝛ itell'us cōponēs aut diuidēs dicit aliqd eſſe aut nō eē:
ꝑꝑ qđ vel ē ver⁹ aut falſus:ſꝫ ex eo ꝙ fātaſiamur aliqd:ñ
ꝑꝑ qđ n̄ ē ibi v'itas aut fl'itas:qꝛ
dicim⁹ illud eē vel nō eē:ꝑꝑ qđ n̄ ē ibi v'itas aut fl'itas:qr
dr̄ fanta.ab itell'u ꝯponēte ꝛ diuidēte. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Primi āt intellectus quideꝫ differſit: vt nō
fantaſmata ſint aut neqꝫ alij fantaſmata: ſꝫ nō
ſine fantaſmatibus.

¶ Sepat fantaſiā ab itell'u ſimpliciū.d.ꝑmi aūt itell'us.i.
itell'us ſimpliciuꝫ differūt qd.i. in quo dr̄ vt a fantaſia.ꝛ
rn̄det ꝙ differūt vt nō ſint fantaſmata aut neqꝫ alij itel/
lect⁹.i.itell'us ꝯpoſiti fantaſmata ſup.ſunt: ſꝫ nō ſunt ſine
fantaſmatib⁹. ¶ Nōn^{m} āt ꝙ nec itell's ſimplicis nec cō/
poſiti ſunt fanta^{ta}:attñ nec iſti nec illi ſunt ſine fantaſia:
qꝛ vt pꝫ per hita nullo mō cōuenit itell'ere abſqꝫ fanta^{te}.
¶ Nōn^{m} aūt ꝙ itell'us ſimplices nō ſunt fanta^{ta}: qꝛ fan/
ta^{ta} ſunt reſpectu ꝑticulariuꝫ:ſed itellect⁹ ſimplices ſunt
vl'iū.q̄liter aūt itellectus ꝯpoſiti a fantaſmatib⁹ differāt
pōtefactum eſt per iam dicta. ¶ Ultimo dicit.

Com. 40 ¶ Quoniam aūt aīa ſm duas diffinita eſt po/
tētias que aialiū eſt: ꝛ diſcretio quod itelligen/
tie opus eſt: ꝛ ſenſus ꝛ adhuc in mouēdo ſecū/
dum locum motūꝫ: de ſenſu quidē ꝛ itellectu
determinata ſint tanta.

¶ Epilogat circa determiata: ꝛ cōtinuat ſe ad dicēda.d.ꝙ
aīa q̄ eſt aialiū eſt diffinita.i.eſt diſticta ſꝫ duas potētias:
qꝛ ꝛ diſcretio qđ ē opus itelligētie ꝛ ſenſus ſup.diſtiguūt
ipm aiatuꝫ vel ipſaꝫ aīam: ꝛ adhuc diſtiguiť aīa in mouē
do ſꝫ locū: de ſenſu qdē ꝛ itellectu determiata ſint tāta.
Reſtat g̊ dr̄e de mouēte. ¶ Nōn^{m} aūt ꝙ aiatū diſtiguiť
a nō aiato cognitōe ꝛ motu:ſed cognitio duplex eſt: itelle
ctiua ꝛ ſenſitiua.diſtiguiť g̊ aiatū ab inaiato vl' i diſcerne
re qđ ꝑtinet ad itellectū:vel in ſentire qđ pertinet ad ſen
ſum vel in mouere ſm locū:cum g̊ dcm̄ ſit de ſenſu ꝛ itel
lectu reſtat dr̄e de mouente.

DE mouēte āt qd forte ſit aīe ſpeculā/
dū eſt: vtx vna q̄dā ꝑs ipſius ſit ſepa
bilis: aut magnitudine: aut rōne: aut
oīs aīa: ꝛ ſi pars aliqua: vtrum pro/
pria quedā ſit preter cōſuetas dici: ꝛ dictas aut
harum vna aliqua ſit.

¶ In parte iſta vt dicebať determiat ph's de ipo mouen
te ſiue de pn̄^{o} motiuo. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ſciendū ꝙ nō
bn̄ poſſumus determiare de pn̄^{o} motiuo ſiue de potentia
motiua niſi videamus qūo diduntť potētie aīe.duo g̊ fac̄.
nā ꝑmo ꝑmittit quaſdā diſiones de potētijs aīe:quas fe/
cerūt antiq ph'i.z^{o} illis diſionib⁹ ꝑmiſſis ꝛ iprobatis inci/
pit determiare de potētia motiua ibi (Et ēt de quo nunc
ſermo) circa pn̄^{ꝰ} tria facit:qꝛ ꝑmo inqrit qūo potētia mo
tiua ſe habeat ad aīam.z^{o} ponit quaſdā diſiones de potē
tijs aīe.3° illas diuiſiones reprobat.z^{a} ibi (Habet aūt du
bitatōem) 3^{a} ibi (Secundū.n.dīmtias) ꝯtinuatť autē ſic.
determiata ſunt tanta de ſenſu ꝛ itellectu:ſꝫ de mouente
qdē.i.de potētia motiua aīe forte ſic ſpeculandū eſt.vtx
vna quedā pars ipſi⁹ aīe ſeparabilis magnitudīe.i.ſubie/
cto aut rōne aut eſt oīs aīa.i.tota aīa.eſt g̊ dubiū vtrū pn̄/
cipiū motiuū ſit pars aīe aut ſit oīs.i.tota aīa. Et ſi eſt ꝑs
aliqua aīe eſt dubiuꝫ vtx ſit quedā pars ꝑpria ꝑter ꝑtes
cōſuetas dici ꝛ ꝑter partes dictas aut ſit hax vna aliqua
pars ꝯſuetax dici aut dictax. ¶ Notandū aūt ꝙ dicit hꝫ
Ariſto.de mouēte ſi eſt pars vtx ſeparabilis magnitudīe
aut rōne ꝑpter oppōnem platonis ponētis hec eſſe diſti/
cta loco ꝛ ſubo dicētis itellectiuā eē in cerebro cōcupiſci/
bilem in corde nālē in epate. ¶ Deide cū dicit.

¶ Hꝫ aūt dubitationē mox: qſo oꝫ ꝑtes aīe di/ Cō.41
cere: ꝛ quot ſunt: modo.n. quodā infinite vi/
dentť: ꝛ nō ſolū quas dicūt qdā determināntes
rōcinatiuā: ꝛ iraſcibilē: ꝛ appetitiuā: hi auteꝫ
rōnem hn̄tem ꝛ irrationabilem.

¶ Ponit quaſdā diuiſiones potētiax aīe. ¶ Ad cui⁹ eui/
dētiā ſciēdū ꝙ nečiitas h⁹ partis ex hoc ꝯſurgit: qꝛ ſi iue/
ſtigādū eſt vtx pn̄^{m} motiuū ſit aliq̊ portiū aīe ꝯſuetax di
ci vel dictax iueſtigandū eſt qūo ꝯſueuerunt diſtigui po/
tentie aīe.ideo ait:ꝙ habet aūt mox dubitatōeꝫ qūo opꝫ
dicere.i.diſtinguere partes aīe.ꝛ quot ſunt huius partes:
qꝛ quodāmodo videntť eſſe ifinite:ꝛ non ſolū ſunt ille q̄s
qdem dicunt determinantes.i.diſtiguentes potētias ani
me in rōcinatiuā ꝛ iraſcibileꝫ ꝛ appetitiuā.hi aūt.i.alij di/
ſtinguūt potentias anime per habenteꝫ rōnem ꝛ irōnabi
lem. ¶ Notandū aūt ꝙ ſi vellemus numerare potētias
anime per actus egredientes a potētijs cū quodāmodo
poſſint egredi actus ifiniti: eſſent quodāmodo ifinite po
tentie: vel poſſumus dicere ꝙ potentie aīe ſunt ifinite.i.
ſunt multo plures qꝫ ille que cōſuete ſunt dici: vel qꝫ ille
quas aſſignauit plato ꝛ q̄s aſſignauerūt alij. ¶ Nōn^{m} ēt

duas diſtinctõẽs eſſe datas de potẽtijs aĩe: quaꝝ vna. vt ↄmẽ. recitat fuit platõis dicẽtis potẽtias aĩe diſtĩgui ꝑ rationabilẽ iraſcibilẽ ⁊ appetitiuã. i. ↄcupiſcibilem. alia fuit quorũdam alioꝝ dicẽtium potẽtias anime diſtingui per irrõnabile ⁊ rõnem habentem.

Dubitaret forte aliqs: vtrũ ſit bñ dcm̃ ꝙ potẽtie aĩe diſtinguent̃ ꝑ irrõnabile ⁊ rõnem hñtem. ⁊ vr̃ ꝙ ſic: qꝛ oĩs potẽtia aĩe vel ẽ rõnalis vel irrõnalis. ğ ſufficiẽs eſt illa diſtictio. ❡ P̃. phus in li°. ethico. vbi de ṽtutib⁹ agit̃ illã diſionẽ approbat diuidens potentias aĩe ꝑ rõnabilẽ ⁊ irrõnabilẽ. ❡ In ↄ̃riũ ẽ: qꝛ ħ improbat̃ diſtictio iſta. ❡ Dõz ꝙ vr̃ augere qõnis difficultatẽ: qꝛ phs vr̃ ſubij pſte ẽ ↄ̃ri⁹: eo ꝙ ħ iſtã diſtictõẽz ĩprobz. ⁊ in ethi. approbz. Sciẽdũ ğ ꝙ ñ dr̃ irrõnabile niſi ꝑ ↄ̃patõẽz ad rõnẽ. iõ rõnabile ⁊ irrõnabile ſi ſt̃ dr̃ie diſiue ſpẽꝝ: oz ꝙ diuidant ſpẽs eiuſdẽ generis qđ gen⁹ hẽat vtrũqꝫ. inde ẽ ꝙ lapis nõ ẽ rõnalis nec irrõnalis: qꝛ lapis nõ eſt ſpẽs aĩalis: cuius eſt diuidi ꝑ rõnale ⁊ irrõnale. ſicut ğ rõnale ⁊ irrõnale cum ſunt dr̃ie diuiſiue ſpẽrũ: oz ꝙ diuidãt ſpẽs cõtentas ſub eodẽ genere ſicut cũ ſunt dr̃ie diuiſiue potentiaꝝ aĩe. Si volumus his vocabulis ꝓprie vti: oz ꝙ diuidãt potẽtias ↄ̃tẽtas ſub eadẽ aĩa ſub q̃ aĩa ↄ̃tineat̃ vtrũqꝫ genus potentiaꝝ: ſed nulla aĩa continet vtrũqꝫ genus potentiaꝝ niſi ſolũ aĩa hũana. iõ hec diſtictio nõ hꝫ locũ cũ diuidunt̃ potẽtie aĩe ſimplr̃: ſꝫ cũ diuidunt̃ potẽtie aĩe humane. ſoluta eſt igit̃ dubitatio: q̃re hec diſtinctio hic ĩprobat̃. in ethi. approbat̃. ħ phs locutus eſt de diuiſiõe potẽtiaꝝ aĩe ſimplr̃. vbi nõ hꝫ locũ hec diſtinctio. Sꝫ in ethi. locutus eſt de diſtinctõe aĩe hũane. vbi hec diuiſio locũ hꝫ. Qđ ṽo obijciebat̃ ꝙ oĩs potentia aĩe vel eſt rõnal' vel irratiõalis: pꝫ ꝙ potẽtias aĩe eſſe rõnabiles vel irrõnabiles nõ hꝫ locũ niſi in potẽtijs aĩe humane.

Alterius forte dubitaret aliquis: quõ potẽtie aĩe hũane diſtinguunt̃ ꝑ rõnabile ⁊ irrõnabile. ❡ Dõm ꝙ duplex eſt rõnabile. vꝫ. per eſſentiã, ⁊ ꝑ participatõẽz. oĩs. n. potẽtia anime hũane eſt rõnabilis vel ꝑ eẽntiã vt ĩtell'ua: vel eſt rõnabilis ꝑ participatõẽz vt appetitus: vl' nec eſt rõnabilis ꝑ eẽntiã nec ꝑ ꝑticipatõẽz: ſꝫ eſt ſimplr̃ irrõnabilis: vt augm̃tatiuũ ⁊ nutritiuũ. ❡ Dicit̃ ãt rõnalis ꝑ eẽntiã qđ eſt ipa rõ: ⁊ qꝛ eẽntialiter ĩtellectus hũanus põt dici rõ: ĩtell's eſt rõ ꝑ eſſentiam: rõnale aũt ꝑ ꝑticipatõẽm dr̃ qđ eſt aptũ natũ obedire rõni ⁊ ſic appetitus in hoĩe vt ↄcupiſcibilis ⁊ iraſcibilis ſunt rõnales ꝑ ꝑticipatõẽm: qꝛ ſunt apte nate obedire rõni. nutritiuũ ṽo ⁊ augm̃tatiuũ: qꝛ nõ ſunt apte nate obedire rõni ſimplr̃ ſunt irrõnabiles: q̃tũcũqꝫ. n. qs ꝑſuaderet̃ ꝑ rõnẽ: ñ ꝑ ħ meli⁹ nutriret̃: nec meli⁹ augm̃taret̃. nutritiuũ ğ ⁊ augm̃tatiuũ ĩ hoĩe dñr potẽtie irrõnabiles: qꝛ ſũt ↄiuncte rõni: eo ꝙ ſint potẽtie rõnabilis aĩe: ⁊ tñ rõnẽ nõ ꝑticipãt: ſed augmẽtatiuũ ⁊ nutritiuũ in brutis nõ ꝓprie dñr nec rõnales nec irrõnabiles. nam rõnales nõ ſunt: qꝛ rõnẽ non ꝑticipant nec irrõnales: qꝛ nõ ſunt potentie aĩe hũane: cuius eſt diuidi ꝑ potẽtias rõnales ⁊ irrõnales: ſic. lapis nec ẽ rõnalis nec irrõnalis: rõnalis quidẽ nõ eſt: qꝛ rõnẽ nõ hꝫ: nec eſt irrõnalis: qꝛ lapis non eſt ſpẽs diuiſiua aĩalis cui⁹ eſt diuidi ꝑ rõnabile ⁊ irrõnabile. phs ğ volens determiare de ṽtutib⁹ q̃ nõ hñt eſſe in aĩa brutoꝝ: ſꝫ in aĩa hũana: diſit potẽtias aĩe ꝑ rõnale ⁊ irrõnale vt acciperet ſibi hoc mẽbꝛũ: qđ ẽ rõnale: qꝛ ſolũ in ꝑſonis rõnalib⁹ hñt eſſe ṽtutes: cũ. n. ṽtus ſit habitus electiu⁹ mẽte ↄ̃ſiſtẽs. vt recta rõ iudicat eẽntiale erit ṽtuti ꝙ ſumat ſpẽm ꝑ ordinẽ ad rõnẽ. oz ğ eẽ rõnalẽ potẽtiã vel ꝑ eſſentiã vel ꝑ ꝑticipatõẽz in q̃ ↄ̃ſiſtunt ṽtutes. ex his itaqꝫ clari⁹ appꝫ quõ in ethicis ħ diſtictio approbat̃ ⁊ ħ ĩprobat̃. ẽt ex his ĩnoteſcit: quõ hec diſtictio ſpãliter locũ hꝫ in diſiõe potẽtiaꝝ aĩe hũane: nõ aũt in diſione aliaꝝ potẽtiaꝝ.

Alterius forte dubitaret aliqs: vtꝝ alia diſtinctio que dr̃ eſſe platõis ſit ſufficiẽs. vꝫ. ꝙ potẽtie aĩaꝝ diſtiguũt̃ ꝑ rõnalẽ iraſcibilẽ ⁊ cõcupiſcibilẽ: ⁊ vr̃ ꝙ ſic: qꝛ qđ famoſum eſt ĩpoſ'e eſt eẽ f'lm ẽm totũ. nũqꝫ. n. fama ꝑdit̃. vt dr̃ in 7°. ethi. cũ ğ hec diſtictio ſit valde famoſa oz eã ↄ̃tinere aliqꝫ ṽitatẽ. ❡ Dõm ꝙ ↄcupiſcibil' ⁊ iraſcibilis ſt diſtiguunt̃ ↄ̃ rõnẽ: oz ꝙ accipiant̃ vt hñt eẽ in hoĩe: qꝛ ĩ brutis ille ad rõnẽ nõ hñt ordinẽ. ħ viſo pꝫ hanc diſtictõẽz particulariorẽ eſſe q̃ſꝫ ſit alia. nã lꝫ alia diſtictio nõ ↄ̃tinebat niſi potẽtias aĩe hũane. ſic ẽt nec iſta vt oñſum eſt. verũtñ alia ſufficientior erat: qꝛ illa ↄ̃tinebat oẽs potentias aĩe humane tã rõnales q̃ꝫ irrõnales: ſed hec nõ ↄ̃tinet niſi potẽtias rõnales: qꝛ iraſcibilis ⁊ ↄcupiſcibilis rõnales ſunt nõ ꝑ eſſentiã: ſed ꝑ ꝑticipationem. ❡ Deinde cum dicit.

❡ **Secundũ. n. differẽtias ꝑ quas has ſeparãt ⁊ alie vñr ꝑtes maiorẽ his differẽtiã hñtes de qb⁹ ⁊ nũc dcm̃ eſt. Vegetatiua aũt q̃ ⁊ plãtis ineſt: ⁊ oĩbus viuẽtibus: ⁊ ſenſitiua: quã neqꝫ ſicut irrõnabilẽ: neqꝫ ſicut rõnem habẽtem: ponet quis vtiqꝫ facile.**

❡ Improbat has diſtictiões aſſignatas: circa qđ tria facit ẽm ꝙ tres rõnes adducit ad ꝓpoſitũ. 2ª ibi (Adhuc aũt ⁊ fantaſtica) 3ª ibi (Adhuc aũt ⁊ appetitiua.) dicit ğ ꝙ ẽm eni drias ꝑ quas ſeparãt. i. diſtiguũt has potẽtias aĩe. aliẽ vñr potentie hñtes maiorẽ drñtiaꝫ his de qbus dcm̃ eſt. nunc. i. hoc in libꝛo: qꝛ vegetatiua q̃ eſt in plantis ⁊ oĩbus aĩalibus: ⁊ ſenſitiua ſup. que ĩeſt brutis: eſt potẽtia quam neqꝫ ſicut irrõnalem: nec ſicut rõnẽ hñtẽz ponet qs vtiqꝫ facile. i. competẽter ⁊ congrue. ❡ Nõnduꝫ aũt ꝙ vt pꝫ ꝑ habita diſiones facie competẽter ⁊ ↄgrue accepte nõ ↄ̃tinẽt niſi potẽtias aĩe hũane. vegetatiua ğ in plãtis ⁊ ſenſitiua ĩ brutis facillime. i. ↄpetẽter ⁊ ↄgrue nõ ↄ̃tinent̃ ſub aliq̃ dictaꝝ diſtictionũ. ❡ Deinde cum dicit.

❡ **Adhuc aũt ⁊ fantaſtica que per eſſe qdẽz ab oĩbus altera eſt. ❡ Cui aũt haꝝ eadẽz vel altera ſunt: habꝫ multam dubitationem: ſi aliquis ponat ſeparatas anime.** Com. 42.

❡ Adducit 2ᵃᵐ rõnẽ. d. ꝙ adhuc ãt ⁊ fantaſtica. ĩ fãtaſia q̃ ꝑ eẽ. i. ſꝫ eẽ qdẽ ab oĩb⁹ alijs potẽtijs eſt altera. i. diuerſa. cui aũt haꝝ potẽtiaꝝ ſit eadẽ vel altera. vt vtꝝ ſit eadẽz vel altera cũ rõnabili vel cũ irrõnabili: ⁊ quõ ↄ̃tinet̃ ſub ꝑfata diſticiõe multã hꝫ dubitatõẽm. ⁊ ħ ſi qs ponit ꝑtes aĩe ſeꝑatas. ❡ Nõnᵐ aũt ꝙ fantaſia ⁊ maxie vt repit̃ in brutis nõ ꝓprie ↄ̃tinet̃ ſub aliquo mẽbꝛo ꝑdicte diſtictionis vt põt eẽ ꝑ hita manifeſtũ. ❡ Nõnᵐ aũt ꝙ fantaſia: ẽm eſſe dr̃ ab oĩb⁹ potẽtijs: loco tñ ⁊ ſubo nõ oz eſſe ſeꝑatam ab eis: qꝛ in eadẽ parte aĩe poteſt fundari appetitiuũ ſenſitiuum ⁊ fantaſticũ. qualitercũqꝫ ergo loquamur de fantaſia nõ ꝓprie cõtinetur ſub predicta diſtinctõe: tamẽ ſi qs poneret partes anime ſeparatas ⁊ diceret ꝙ fantaſia eſt ſeparata loco ⁊ ſubo ab appetitu vt ab iraſcibili ⁊ ↄcupiſcibili: tunc magis appꝫ ꝙ dicta iſta diſtinctio ẽ inſufficiẽs: ⁊ ꝙ fantaſia nõ ↄ̃tinet̃ ſub ipa. nã fantaſia nõ eſt idẽ qđ potẽtia rõnalis: nec eſt idẽ qđ iraſcibilis ⁊ ↄcupiſcibilis cũ ẽꝫ hũc modũ ponẽdi nõ ſolũ: ẽꝫ eſſe: ſed ẽt loco ⁊ ſubo ſit ſeꝑata ab eis. ❡ Deinde cum dicit.

❡ **Adhuc aũt ⁊ appetitiua q̃ ⁊ rõne ⁊ potentia altera videt̃ vtiqꝫ eſſe ab oĩbus: ⁊ incõueniẽs vtiqꝫ hãc ſeqſtrare. ❡ Irrõnatiua. n. voluntas fit eũ irrõnabili: ⁊ ↄcupiſcentia: ⁊ ira. Si aũt tria in aĩa: in vnoquoqꝫ erit appetitus.**

¶ Adducit tertiã rõnem. d. adhuc aũt appetitiua q̃ ⁊ rõne ⁊ potẽtia. i. diffinitiõe ⁊ actu altera vtiqꝫ vr̃ eſſe ab oĩbus põtẽtijs: ⁊ incõueniens eſt vtiqꝫ ſequeſtrare hãc. i. diuidere appetitiuã ſolũ in duas ptes in iraſcibilẽ ⁊ ↄcupiſcibilem: ſꝫ diuidẽda eſt potẽtia appetitiua in tres: q2 ẽ triplex appetitus. vꝫ. volũtas iraſcibilis ⁊ ↄcupiſcibilis. ꝙ aũtẽ ſic ſit pꝫ. nã in rõcinatiua aũt fit appetitus q dr̃ volũtas ĩ irrõnabili ãt fit ira ⁊ ↄcupiſcẽtia. ſi ãt ſic ſit tria vtiqꝫ erũt in aĩa: ⁊ in vnoquoqꝫ homine erit appetit⁹ triplex. vꝫ. voluntas ⁊ iraſcibilis ⁊ concupiſcibilis.

Dubitaret forte aliqs: quõ diſtiguunt̃ iraſcibilis ⁊ ↄcupiſcibilis. ¶ Dõꝫ ꝙ ſm quoſdã iraſcibilis differt a ↄcupiſcibili: q2 ꝑ ↄcupiſcibilẽ ꝓſequimur bona: per iraſcibilẽ fugimus mala: ſꝫ hoc ſtare non põt: q2 vt ſupra dicebat̃ ſicut videmus in motibus naturalibus: ſic debemus arbitrari in motib⁹ factis ab aĩa. nõ eſt. n. dõꝫ ꝙ lapis ꝑ aliã nãꝫ recedat a loco ſurſũ tãqꝫ a diſcõuenięti: ⁊ recedat deorſuꝫ tanqꝫ ad ſibi ↄueniẽs: ſꝫ Ђẽ ꝑ vnũ ⁊ idẽ: ſic ꝑ vnũ ⁊ eũdẽ appetitũ ꝑ que aĩa fugit mala tanqꝫ diſcõueniẽtia: ꝓſeqtur ⁊ bona tãqꝫ cõueniẽtia. Ђ g̊ nõ põt facere diſtictionẽ in appetitu: ꝓp qδ ſciẽdũ ꝙ ſicut in nãlibus videmus a natura duplicẽ datã eſſe virtutem ſic ⁊ in aĩa eſſe ↄtigeret. Uidemus. n. in igne eſſe leuitateꝫ ⁊ caliditatẽ: ſed ꝑ leuitatẽ tẽdit ignis in locũ ſurſum tãquã in ſibi ↄueniẽs. ꝑ caliditatẽ v̓o reſiſtit corruptiuis ⁊ agit in ↄ̃ria: ⁊ in ea que vellent ipm̃ ĩpedire: ne tenderet in talẽ locũ: ſed ſi natura nõ deficit entibus in ſenſibilib⁹. ne ornaret ipa hac duplici virtute: multomagis credẽdũ eſt ꝙ natura aĩalibus nõ deficit qn ornaret ea duplici virtute. hꝫ g̊ animal vnam virtutẽ appetitiuã ꝑ quã ꝓſequit̃ ↄuenientia: ⁊ hec dr̃ ↄcupiſcibilis. rurſus hꝫ aliã virtuteꝫ ꝑ quã reſiſtit ⁊ inĥibit̃ ↄ̃ volentes impedire ipm̃ in bono ⁊ deſiderato. ⁊ hec dr̃ iraſcibilis. v̓bi grã. leo ꝑ ↄcupiſcibilẽ accedit ad cibũ tãqꝫ ad ſui ↄueniẽs ⁊ tãqꝫ ad id qδ δ̃ſiderat. ꝑ iraſcibilẽ v̓o reſiſtit ⁊ aggredit̃ beſtias q̃ volũt ipm̃ impedire in cibo adepto. hñt ſe g̊ ↄcupiſcibilis ⁊ iraſcibilis in aĩali q̃ſi leuitas ⁊ caliditas in igne.

Alterius forte dubitaret aliqs cũ cõcupiſcibilis ⁊ iraſcibilis nõ differant ſm fugam ⁊ ꝓſecutionẽ vtrũ qδlibꝫ iſtoꝝ habeat ſuas ꝓſecutionem ⁊ fugã. ¶ Dõm ꝙ cõcupiſcibilis ⁊ iraſcibilis differunt ex eo ꝙ ꝑ vnam iſtaꝝ virtutũ animal ꝓſequit̃ cõuenientia. per aliã v̓o reſiſtit ⁊ aggredit̃ ĩpediẽtia qδlibꝫ iſtoꝝ hꝫ ſuam ꝓſecutionẽ ⁊ ſuã fugã. nã ſi iſtud qδ offertur ↄcupiſcibili ſit bonũ delectabile ⁊ ↄueniẽs. tũc ↄcupiſcibilis deſiderat ⁊ ꝓſeq̃t rem illã. ſi v̓o iſtud qδ ↄcupiſcibili offert̃ ſit diſcõueniẽs ⁊ nociuũ: tũc abhoiat̃ ⁊ fugit. deſideriũ g̊ eſt q̃dã ꝓſecutio ↄcupiſcibilis. ⁊ abhoĩatio ẽ q̃dã ipſius fuga nec eſt alia v̓tus: ſed eſt vna ⁊ eadẽ ↄcupiſcibilis ꝑ quã ꝓſequimur ⁊ deſideramus ꝓficua ⁊ fugimus ⁊ abhominamur nociua. ſic ẽt iraſcibilis hꝫ ſuã ꝓſecutiõeꝫ ⁊ fugã. nã ſi volẽs nos impedire in bono qδ ↄcupiſcimus vr̃ nobis ꝙ poſſimus ſupare ipm̃: tũc audem⁹ ⁊ ſꝑamus. ſi v̓o nõ vr̃ nobis via ad ſupandũ: tũc timemus vel deſꝑamus: ita ꝙ ſpes ⁊ audacia ſunt q̃dã ꝓſecutio iraſcibilis. timor v̓o ⁊ deſperatio ſunt q̃dã ipſius fuga differũt g̊ iraſcibilis ⁊ ↄcupiſcibilis mõ quo dcm̃ eſt. nõ aũt differũt ex eo ꝙ vna ꝓſequat̃ ⁊ alia fugiat. vt dicebat opĩo recitata: ſed q̃lꝫ hꝫ ſuã ꝓſecutõeꝫ ⁊ fugã. vt ẽ ꝓbita manifeſtũ.

Alterius forte dubitaret aliqs: quõ in aĩa hũana ſunt tria ſꝫ appetitũ ⁊ quõ ĩ vnoquoqꝫ hoĩe eſt triplex appetitus. ¶ Dõm ꝙ vt ſepe ſuꝑius dcm̃ eſt ſicut appetitus nãlis ſequit̃ formã nãliter impꝛ̃ſſaꝫ ſic appetitus aĩe ſeq̃t̃ formã ab aĩa apꝓ̃hẽſaꝫ: q̃re cũ in aĩa hũana ſit duplex apꝓ̃hẽſio. vna ꝑ itellꝫum. ⁊ alia ꝑ ſenſum. ꝓ̇ma facie erit in aĩa duplex appetitus. vn⁹ itellectus ſequẽs formã apprehẽſaꝫ ꝑ itellꝫuꝫ: ⁊ ali⁹ ſenſus ſequens formã apꝓ̃henſam ꝑ ſenſum. ¶ Rurſus appetit⁹ ſenſitiuus diſtiguit̃ in iraſcibilẽ ⁊ ↄcupiſcibilẽ: quare erit triplex appetitus in hoĩe. vnus in parte rõnabili ſiue in parte itellectiua q dr̃ volũtas. ⁊ duplex in parte nõ rõnabili ſiue in parte ſenſitiua: quoꝝ vn⁹ vocat̃ ↄcupiſcibilis: alter v̓o iraſcibilis. rõ aũt quare appetitus itellectiu⁹ eſt vnus ⁊ remanet idiuiſus. ſenſitiuus v̓o appetitus plurificat̃ ⁊ diuidit̃ in duo vt cõmuniter ponit̃: q2 itellectus apꝓhẽdit bonũ ſub rõne v̓li. ſenſitiu⁹ v̓o ſub rõne particulari: ⁊ q2 v̓le cõmune cõgregat que particularia diuidunt appetit⁹ itellectus remanet vnus idiuiſus. ſenſitiuus v̓o diuidit̃ ⁊ plurificat̃. ex hoc g̊ patere põt quõ peccabãt diuidẽtes potentias anime ꝑ iraſcibilẽ ↄcupiſcibilẽ ⁊ rõnabilem. nã rõnabilis ibi ſtat ꝓ itellectu. ↄcupiſcibilis v̓o ⁊ irrõnabilis ſtant ibi ꝓ appetitu. in illa ergo diuiſiõe nõ fit mẽtio niſi de duplici appetitu ſenſitiuo: nõ aũt ibi fit mẽtio de voluntate que eſt appetitus itellectiuus. iõ ait phs ꝙ incõueniẽs eſt ſeqneſtrare appetitũ in duo. i. diſtinguere appetitũ in duas partes: q2 eſt diſtiguẽdũ in tria. vꝫ. in voluntatẽ: iraſcibilẽ ⁊ ↄcupiſcibilẽ: debuerũt g̊ illi diſtinguere ſaltem quatuoꝛ potẽtias anime: quaꝝ vna diceretur rationalis ſiue intellectus. ſcḋa vocaret̃ volũtas. tertia iraſcibilis. q̃rta ↄcupiſcibilis. ſm hoc aũt ſumpte ſunt quattuoꝛ virtutes cardinales. vꝫ. pꝛudentia: iuſtitia: fortitudo: ⁊ temperantia. Nam pꝛudentia eſt in intellectu: iuſtitia in voluntate: fortitudo in iraſcibili: temperantia in concupiſcibili. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et etiaꝫ de quõ nunc ſermo inſtat: qd forte mouens ſm locũ aĩal eſt. Secundũ qdem igit̃ augmẽtum ⁊ decremẽtum motum: qδ oĩbus ineſt. Uidebit̃ vtiqꝫ mouere generatiuũ ⁊ vegetatiuum: de reſpiratiõe aũt ⁊ expiratione: ⁊ ſomno ⁊ vigilia poſterius ꝓſpiciendum. Habent. n. ⁊ hec dubitationẽ multaꝫ. ¶ Sed de motu ſm locũ: quid ſit mouẽs aĩal ſm ꝓceſſiuum motũ cõſiderandum. Cō. 43 Cō. 44

¶ Premiſſis diuiſiõibus quas faciebãt antiqui de potentijs anime: ⁊ improbatis illis incipit determinare de pn̄cipio motiuo ſiue de potẽtia mouente: circa qδ duo facit: q2 pmo determiat de hoc pn̄cipio inq̄rendo ⁊ dubitãdo. ſecũdo determinat de eo veritatẽ determinãdo ibi (Uidẽtur aũt duo hec) circa pmum duõ facit: quia pmo cõtinuat̃ ſe ad dicẽda. ſecũdo exequit̃ de intẽto ibi. (Et qdeꝫ ergo) dicit g̊ ꝙ de motu de quo nũc inſtat ſermo eſt q̃ſtio quid eſt mouẽs animal ſꝫ locũ: q2 ſm qdẽ motũ augmentum ⁊ decremẽtuꝫ qδ ineſt omnib⁹ ↄungit vtiqꝫ mouere ſm aliqδ pn̄cipiũ qδ ineſt omnibus: q2 talis motus fit ſꝫ vegetatiuum ⁊ generatiuũ. de reſpiratõe aũt ⁊ expiratione ⁊ de ſomno ⁊ vigilia q̃liter hec fiant ꝓſpiciendũ eſt poſterius. hñt. n. Ђ multã dubitationẽ: ſed de motu ſm locũ quid ẽ mouẽs animal ſꝫ motũ ꝓceſſiuũ cõſiderandũ eſt nunc. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qδ qdẽ igit̃ nõ vegetatiua potentia manifeſtũ. Semꝑ. n. ꝓpter aliquid motus hic: ⁊ aut cũ fantaſia: aut appetitu eſt. Nihil. n. nõ appetens: aut fugiens mouet̃: ſed aut violẽtia.

¶ Exequit̃ de itento: circa qδ qnqꝫ facit: q2 p̊ oñdit ꝙ pn̄m motus ꝓceſſiui in aĩali nõ ẽ vegetatiuũ. 2° ꝙ nõ eſt ſenſitiuũ. 3° ꝙ nõ eſt itellectus ſpeculatiuus. 4° ꝙ nõ eſt intellectus practic⁹. 5° ꝙ hδ pn̄m motiuũ nõ eſt appetit⁹. 2° ibi. (Similr aũt.) 3° ibi (At vero neqꝫ ratiocinatiua.) 4° ibi

(Amplius.) Secundo ibi (At vero neqȝ appetitus) circa primum duo facit ſm quod dupliciter declarat intentum. 2ª ibi (Amp. ⁊ plante) dicit ergo quod quidem ergo vegetatiua non eſt potentia mouens animal ſm motum proceſſiuum manifeſtum eſt: quia ſemper hic motus eſt propter aliquid: quia eſt aut cum fantaſia aut cum appetitu: quia nihil non appetens aut fugiens .i. abhominans mouetur hoc motu: ſed aut mouetur per violentiam. forme tur ergo ſic ro. motus proceſſiuus fit per fantaſiam ⁊ per appetitum: ſed potentie vegetatiue ſm quod huiuſmodi non competit fantaſia ⁊ appetitus. ergo vegetatiua ſm quod huiuſmodi non eſt primum in tali motu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius ⁊ plante vtiqȝ eent motiue tali motu: ⁊ vtiqȝ herent aliquam partem organicam ad motum hunc.

¶ Adducit 2ªm rationem ad hoc idem: quia ſi vegetatiuum eet primum in motu proceſſiuo plante vtiqȝ quibus ineſt vegetatiuum eent vtiqȝ motiue ſm talem motum: ⁊ herent vtiqȝ aliquam partem organicam ad hunc motum .i. herent pedes per quos poſſent moueri ſm talem motum: ſed cum hoc ſit falſum patet quod vegetatiuum non eſt primum in tali motu. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 45. ¶ Similiter autem neqȝ ſenſitiuum. Multa enim ſunt animalium que ſenſum quidem hnt: manentia autem ſunt ⁊ immobilia per finem.

¶ Oſtendit quod ſenſitiuum non eſt primum in tali motu: circa quod duo facit: quia primo facit quod dictum eſt. 2º remouet quandam cauillationem poſſibilem fieri circa pretacta ibi (Si igitur natura) dicit ergo ſimiliter autem neqȝ ſenſitiuum eſt primum in tali motu: quia multa ſunt animalium que ſenſum quidem hnt: tamen ſunt manentia ⁊ immobilia per finem .i. quamdiu viuunt vſqȝ in finem: quare cum aliquibus inſit ſenſitiuum quibus non ineſt motus proceſſiuus: non erit ſenſitiuum primum in tali motu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si igitur natura fruſtra facit nihil neqȝ deficit in neceſſarijs: niſi in orbatis ⁊ imperfectis. Huiuſmodi autem animalium perfecta ⁊ non orbata ſunt. Signum autem eſt: quia generatiua quidem ſunt ⁊ augmentum habent ⁊ decrementum: quare ⁊ haberent vtiqȝ partes organicas proceſſionis.

¶ Remouet quandam cauillationem poſſibilem fieri circa pretacta. poſſet .n. aliquis dicere quod ſenſitiuum eſt primum in motu proceſſiuo: non tamen omnibus animalibus: quibus ineſt ſenſitiuum competit moueri ſm talem motum: quia non omnia animalia hnt organa: nec omnia hnt pedes: ſed hec cauillatio ſtare non poteſt: quia dicere quod natura non dediſſet alicui animali aliquam potentiam ⁊ aliquam virtutem que eent primum in motu proceſſiuo: ⁊ non dediſſet ſibi organa per que poſſet exequi talem motum eſt dicere quod natura defeciſſet in neceſſarijs: quod falſum eſt: quia natura nihil agit ſuperfluum nec deficit in neceſſarijs. ideo ait. ſi igitur natura non facit fruſtra nihil nec deficit in neceſſarijs niſi in orbatis ⁊ in imperfectis: ſed huiuſmodi animalium que non mouentur ſm locum ſunt perfecta in ſpecie ſua ⁊ non ſunt in eis orbitates. ſignum autem huius eſt: quia ſunt generatiua ⁊ hnt augmentum ⁊ decrementum .i. hnt omnia que competunt proprie ſpeciei: quare ſi herent potentiam vel virtutem aliquam que eet primum in motu proceſſiuo hrent vtiqȝ partes organicas proceſſionis .i. herent pedes: ſed cum hoc ſit falſum: ergo non hnt aliquid quod ſit primum in tali motu: ſed cum heant ſenſitiuum non poterit ſenſitiuum ee primum talis motus. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 46. ¶ At vero neqȝ ratiocinatiua: ⁊ vocatus intellectus eſt mouens. Speculatiuus quidem igitur nihil ſpeculatur actuale: neqȝ dicit de fugibili ⁊ proſequibili. Semper autem motus aut fugientis: aut proſequentis aliquid eſt. Sed neqȝ cum ſpeculatus fuerit aliquid huiuſmodi iam precipit aut proſequi: aut fugere: puta cum multotiens intelligit terribile aliquid: aut delectabile: non iubet autem timere: ſed cor mouetur. Si autem delectabile mouerat appetitum altera aliqua pars.

¶ Oſtendit quod intellectus ſpeculatiuus non eſt primum in tali motu. d. at vero nec ratiocinatiua ⁊ vocatus intellectus eſt mouens ſm locum: quia ſpeculatiuus quidem intellectus nec ſpeculatur actuale .i. non ordinatur ad opus nec ſpeculatur vt agat nec dicit aliquid de fugibili ⁊ proſequibili: ſed ſemper motus eſt aliquid aut proſequentis aut fugientis ⁊ ſubdit ad declarationem dicti quod neqȝ cum intellectus fuerit ſpeculatiuus aliquid huiuſmodi .i. aliquid agibile: iam precipit aut proſequi aut fugere: puta intellectus multotiens intelligit aliquid terribile aut delectabile. non iubet autem timere aut delectari: ſed cor mouetur ſi debeat eſſe proſecutio aut fuga: vel mouetur aliqua alia pars ſi delectabile .i. ſi mouens ad delectationem ſit altera aliqua pars. hoc autem dixit propter opinionem platonis qui poſuit partes ⁊ potentias anime ſeparatas: ſed quemmodum poſſumus dicere quod ad motiuum ſm delectationem ⁊ ſm concupiſcibilem non mouetur cor: ſed altera pars vt epar. ¶ Notandum autem quod primus motus proceſſiui non eſt intellectus ſpeculatiuus: quia ille nec precipit proſecutionem nec fugam: non ergo talis intellectus eſt proprie primum in tali motu: ſed oportet moueri cor vel aliquam aliam partem vt fiat talis motus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius ⁊ precipiente intellectu: ⁊ dicente intelligibilia fugere aliquid aut proſequi: non mouetur: ſed ſecundum concupiſcentiam agit vt incontinens. Com. 47

¶ Oſtendit quod intellectus practicus non eſt primum talis motus: circa quod duo facit ſed quod duplicem rationem adducit ad propoſitum. 2ª ibi (Et totaliter) dicit ergo amplius ⁊ precipiente intellectu practico ⁊ dicente intelligibilia fugere aliquid aut proſequi non mouetur ſm intellectum precipientem: ſed agit ſm concupiſcentiam vt incontinens. ¶ Notandum autem quod ſi intellectus practicus eet directe ⁊ proprie primum nrorum motuum ſemper moueremur ſm imperium eius: cuius contrarium videmus: quia homines aliqui vt incontinentes non ſequuntur quod dictat intellectus ⁊ ratio: ſed quod deſiderat concupiſcentia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et totaliter autem videmus: quoniam hns medicatiuam non ſanatur tanqȝ alterius quidem proprium ſit agere ſm ſcientiam: ſed non ſentire.

¶ Adducit ſecundam rationem. d. quod totaliter videmus: quoniam hns artem medicatiuam non ſanatur: quia non facit in ſe quod precipit ars: tanqȝ agere ſm ſcientiam ſit quidem proprium alterius vt appetitus: ſed non ſcientie. ¶ Notandum autem quod cum ars medicine ſit perfectio intellectus practici. ſi intellectus practicus eet directe ⁊ proprie primum nrarum actionum: quilibet medicus cum infirmaretur ageret in ſeipſo omnia que dictat ars medicine: cuius contrarium videmus in multis: quare agere ſm artem ⁊ ſm ſcientiam practicam non eſt ipſius artis nec ipſius ſcientie: ſed magis videtur eſſe ipſius appetitus: quia quantumcunqȝ ars vel ſcientia dictat aliquid faciendum: non tamen facis illud niſi velis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero neqȝ appetitus huiuſmodi motus dictus eſt. abſtinentes .n. appetentes ⁊ concupiſcentes non operantur: quorum appetitum hnt: ſed conſequuntur intellectum. Com. 48.

¶ Cum oſtenſum ſit quod nec vegetatiuum nec ſenſitiuum nec intellectus ſpeculatiuus: nec intellectus practicus ſint proprie ⁊ principaliter primum actionum nrarum dubium eſt an appetitus ſit tale primum. ideo probat quod nec appetitus ſit huiuſmodi principium. d. at vero nec appetitus eſt dominus huiuſmodi motus: quia tunc homines ſemper ſequerentur appetitum: cuius contrarium videmus: quia abſtinentes ⁊ continentes non ſequuntur appetitum: ſed intellectum. ideo ſubdit quod abſtinentes .n. appetentes ⁊ concupiſcentes aliqua non operantur ea: quorum hnt appetitum: ſed ſequuntur intellectum ⁊c.

Videntur autem duo hec mouentia: aut appetitus: aut intellectus. Si aliquis fantaſiam poſuerit ſicut intelligentiam quandam. Multa .n. preter ſciam ſequuntur fantaſias: ⁊ in alijs animalibus non intelligentia: neqȝ ratio eſt: ſed fantaſia vtraqȝ: hec ergo motiua ſm locum intellectus ⁊ appetitus.

¶ Poſtquam philoſophus arguendo ⁊ dubitando igſiuit quid ſit primum motus proceſſiui. in parte iſta exequitur de hoc veritatem determinando: circa quod tria facit: quia primo facit quod dictum eſt. 2º oſtendit quomodo animalia tam

perfecta ꝙ imperfecta mouent̄ ſm motum ꝓceſſiuum. tertio poſtꝗ determinauit de potētys ipſi⁹ aīe comparat hꝫ partes ⁊ potētias adinuicē. ſcḋa ibi. (Dio gdem igit̄) tertia ibi (Uegetabilez gdez ergo) Circa ṗmū tria facit. qꝛ ṗmo oſtēdit q̄ ſunt ṗncipiū mouēdi in motu ꝓceſſiuo. ſcḋo ſoluit rōnez factā in ꝯriū. tertio dat numez ⁊ ordinē mouenuiū in tali motu. ſcḋa ibi (Qm̄ aūt appetit⁹ ſiunt) tertia ibi (Qm̄ aūt tria ſunt) Circa ṗmū tria facit. qꝛ ṗmo oſtēdit eſſe plā mouentia ſm talē motū. ſcḋo reducit iſta plura ad vnū. tertio oſtēdit quomō in tali motu hꝫ eē rectitudo ⁊ nō rectitudo. ſcḋa ibi (Appetibile eniz mouet) tertia ibi (Intellect⁹ gdez igit̄) Circa ṗmūz duo facit. qꝛ ṗmo ꝓponit qḋ itendit. ſcḋo declarat ꝓpoſitū ibi. (Intellectus aūt) Dicit ergo ꝙ vident̄ aūt duo hec eſſe mouentia aut appetit⁹ aut itellc̄s. ⁊ hoc ſi aliqs poſuerit fantaſiā. ſicut itelligentiā quādā. qꝛ multa quis agit ṗter ſciam. eo ꝙ ſeqt̄ fantaſiā. ⁊ in alys aīalib⁹ nō eſt itelligētia nec rō: ſꝫ fantaſia. ergo fantaſia ē ēt mouēs: collocādo ģ fantaſiā ſub intellectiua vtraqꝫ erunt motiua ſm locū intellectus ⁊ appetitus. ¶ Notandū aūt ꝙ ſicut itellectus apprehēdit aliquid ad quā apprehenſionē multotiens ſequit̄ motus: ſic ſꝫ formā apprehēſaz a fantaſia multotiēs pōt ſeq mot⁹: q̄re ſi volum⁹ collocare fantaſiā ſubintellectiua vt ꝙ ipſa fantaſia dicat̄ q̄dā itellectiua vel gdam itellectus erūt duo mouentia. vꝫ. itellectus ⁊ appetit⁹: ſꝫ ſi nō volumus collocare fantaſiā ſub itellc̄iua vt ſonat alia lr̄a erūt tria mouentia. ſ. intellectus appetitus ⁊ fantaſia.

¶ Dubitaret forte aliqs. vtrū fantaſia ſit ṗnci^m^ mouens. ⁊ vr̄ ꝙ nō. qꝛ ſupius in illo cap. Qm̄ aūt duab⁹ differētys. dedit phs drīaz inter opionē ⁊ fantaſiā. d. ꝙ cū opinamur aligd difficile aut terribile ſtatim ꝯpatimur ⁊ mouemur ad fugiēdū. ſilr̄ cū opinamur aliquid cōfidendū ſtatiz mouemur ad ꝓſequēdū: ſꝫ ſꝫ fantaſiā nō ſic: imo ſm eā ſilr̄ nos habem⁹ ſicut ſi eſſem⁹ cōſiderātes in pictura difficilia ⁊ ꝯfidētia. ¶ In ꝯtrariū eſt qḋ hic dicit̄. nā multi hoīum in multis operibus agunt ṗter ſciaz: qꝛ ſequūt̄ fantaſiā. ēt alia aīalia ab hoīe in ſuis opib⁹ ſequunt̄ fantaſiā cū eis nō inſit nec rō nec itelligētia: ſꝫ nō eſſet h̄ niſi fantaſia hr̄et rōnē ṗncipy motiui. ergo ⁊c̄. ¶ Dōꝫ ꝙ vt in lr̄a innuit̄ fantaſia eſt ſicut itelligētia q̄dā. vr̄. n. ſic ſe hr̄e fantaſia ad motuz q fit ſm appetitū ſenſitiuū: ſicut ſe hꝫ itelligentia ad motū q fit ſꝫ appetitū itellectiuū. cōtingit. n. aliqñ ꝙ itellect⁹ ꝯſiderādo aliqḋ terribile vel aliqḋ cōfidendū ſimplr̄ apphendit illud abſqꝫ eo ꝙ opinet̄ illud eē ſibi ꝓficuū ⁊ nociuū. ⁊ ad talē apprehēſionē nō ſeqtur ꝯpaſſio nec motus. aliqñ vō ſic ꝯſiderat de re terribili vel de re cōfidēda ꝙ opinat̄ eā poſſe eſſe ꝓficuā vel nociuā. ⁊ tūc ſequit̄ mot⁹. hoc ēt mō ſe hꝫ ⁊ eſſe fanta. naz aliqñ per fanta. ſimplr̄ apphendim⁹ aliqḋ terribile vel cōfidēdū abſqꝫ eo ꝙ exiſtimem⁹ illud eſſe ꝓficuū vel nociuū: ⁊ tūc ſic p fanta. ꝯſiderātes nō mouemur nec cōpatimur: ſꝫ ſilr̄ nos hēm⁹ ac ſi in pictura cōſideraremus aligd terribile vel ꝯfidendū. aliqñ vō ſic p fanta. apprehendim⁹ aligd terribile ꝙ exiſtimam⁹ illud eſſe nobis ꝓficuū vl̄ nociuū: ⁊ tūc ꝯpatimur ⁊ mouemur. erit ergo fanta. hoc modo principiū mouens. argumenta ergo ꝓcedebant ſuis vys. ¶ Deīde cū dicit.

Cō. 49. ¶ Intellectus autem qui propter aliquid ratiocinatur: ⁊ qui practicus eſt. Differt autē a ſpeculatiuo ſm finem.

¶ Declarat qḋ dixerat. circa qḋ duo facit. qꝛ ṗmo oſtēdit ꝙ intellectus habet rōnem ṗncipy motiui. ſcḋo oſtēdit h̄ idem de appetitu ibi. (Et appetitus) Dicit ergo ꝙ itellectus aūt qui rōcinat̄ ꝓpter aligd. i. ꝓpter opus ⁊ q ē practicus differt a ſpeculatiuo fine. i. ſm finez: nā finis intellectus ſpeculatiui eſt veritas. practici vero finis eſt opus ſiue bonum. formet̄ aūt ſic ratio. omne illud qḋ eſt ꝓpter opus: ⁊ cuius finis eſt opus habet rōnem principy mouētis ⁊ agentis reſpectu illius operis. huiuſmodi eſt intellectus practicus. ergo ⁊c̄. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et appetitus ꝓpter aliquid omnis eſt. Cui⁹ eniz appetitus: hoc principium practici intellectus: vltimum aūt principiū actionis eſt. Quare rōnabiliter hec duo videntur mouentia: appetitus ⁊ intelligentia practica.

¶ Oſtendit ꝙ etiam appetitus eſt ꝓpter aliquid: ⁊ propter opus dicēs: ꝙ ⁊ appetitus oīs eſt ꝓpter aligd. i. ꝓpter op⁹: qꝛ ad h̄ cuius eſt appetitus eſt ṗncipium practici itellect⁹. vltimū aūt ē ṗncipium eſt actionis: ⁊ qꝛ taz itellectus practicus ꝙ appetitus ſunt ꝓpter aligd: vt ꝓpter opus: rōnabiliter h̄ duo videntur eſſe mouentia. appetitus ⁊ intelligentia practica.

¶ Dubitaret forte aliquis quomō h̄ cuius eſt appetitus eſt ṗncipiūz practici itellectus: ⁊ quomō vltimūz eſt ṗncipiū actionis. ¶ Dōm ꝙ finis eſt illud cuius eſt appetitus. finis aūt in operabilibus eſt quaſi principium in ſpeculabilibus: vt declarari hꝫ circa finē ſcḋi phyſicoꝝ: ſicut ģ intellectus ſpeculatiuus per ṗncipia venatur cōcluſiones: ſic itellectus practicus ipm̄ finem cuius eſt appetitus accipit tanꝗ ṗncipiū: ⁊ per illud iueſtigat ea que ſunt ad finez ita ꝙ vltimūz inueſtigatum eſt ṗmūz agibile vel eſt ṗncipium actionis: vt ſi appetitus appetit ſanitatem tanꝗ finem intellectus practicus accipiet hunc finem. vꝫ. ſanitatem tanꝗ ṗncipium. Et per eam inueſtigabit ea que ſunt ad finem. arguet eniz ſic itellectus: ꝙ corpus eſt ſanandū: qualiter ſanabitur? per talez herbā. qualiter illa herba habebitur? eundo ad hortum. Ultimum ergo inueſtigatū eſt ire ad hortum. inde ergo incipiet actio: qꝛ primo ibit ad hortum. poſtea colliget dictam herbam. ⁊ vltimo inducet̄ ſanitas. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Appetibile. n. mouet: ⁊ ꝓpter hoc intelligentia mouet: qꝛ principiū huiuſmodi qḋ ē appetibile. ¶ Et fantaſia aūt cū moueat: nō mouet ſine appetitu. Unū igit̄ mouēs qḋ ē appetibile. Cō. 50.

¶ Reducit hic plura mouentia ad vnū ṗncipale mouens. circa qḋ duo facit: qꝛ ṗmo ꝓponit qḋ itendit. Secundo pbat qḋ dixerat ibi. (Si eniz duo.) Dicit ģ. ꝙ appetibile. n. mouet: ⁊ ꝓpter hoc mouet itelligētia: qꝛ ṗn^m^ ē h̄ qḋ ē appetibile. itelligētia ģ nō mouet niſi p appetibile ſiue p appetitū. ⁊ fantaſia ēt cū moueat nō mouet ſine appetitu. vnū ē igit̄ mouēs ṗncipale. vꝫ. illḋ qḋ ē appetibile. Deiñ cū dic̄.

¶ Si eni duo intellectus et appetitus mouebāt ſm cōem vtiqꝫ aliquam ſpēm mouebant: nunc aūt intellectus non videtur mouens ſine appetitu: voluntas. n. appetitus eſt. Cū aūt ſm rōnē mouet̄: ⁊ ſm voluntatē mouet̄: appetitus aūt mouet preter rōnem: concupiſcentia quidem enim appetitus quidam eſt.

¶ Probat qḋ dixerat. d. ꝙ ſi. n. duo mouebāt itellc̄s ⁊ appetitus: ſm cōem vtiqꝫ aliquā ſpēz mouebāt: nūc aūt intellc̄s nō vr̄ mouēs ſine appetitu. Nā volūtas appetit⁹ ē. qꝛ ē appetit⁹ itellc̄iu⁹ ſiue appetit⁹ rōal̄. nā nūꝗ rō mouꝫ: niſi dtermiet̄ p volūtatē. iō ſubdit ꝙ cū aligd mouet̄ ſꝫ rōnē mouet̄: ⁊ ſꝫ volūtatē tāꝗ ſꝫ aligd determinās rōnez. rō ģ nō mouet ſine appetitu. appetit⁹ āt mouet ṗter rōnē: qꝛ ꝯcupiſcētia gdā appetit⁹ ē: ⁊ tñ ꝯcupiſcētia rōꝫ ñ ſeqt̄. ¶ Nōn^m^ āt yi rōnis h⁹ i h̄ ꝯſiſtere: qꝛ illḋ ſine q̄ ñ mouet aliud ipm̄

tamē mouet ſine alio illud eſt pncipale mouēs: ſʒ itelligentia nō mouet ſine appetitu ſiue appetibili. appetitus autē mouet ſine itelligētia. ḡ appetitus vel appetibile eſt pncipale mouēs. plura ḡ ſunt mouētia. Sʒ iſta plura reducuntur ad vnū pncipale mouēs: vt ad appetibile vel appetitū.

Dubitaret forte aliqs. vtrū illa plura mouentia q̄ requirunt ad motū pceſſiuū reducant ad vnū mouēs. ¶ Dōm q̄ nunq̄ ex pluribus ſeqtur vnū niſi inq̄tum illa plura hūt aliquā vnitatē. cū ḡ vnus mot⁹ pceſſiuus ſeqat ex plurib⁹ mouētibus vt ex intellectu ⁊ appetitu: oʒ illa plura reduci ad aliqd vnū vt qd itellectus moueat p appetitū vel appetitus moueat p itellm. nā non ſolū in eodē genere cauſe. Sʒ ēt in diuerſis generibus cāꝝ: oʒ fieri reductionē ad vnū aliqd vt ſi ad eundē effectū ꝯcurrit cā mālis efficiēs formalis ⁊ finalis: cū finis iponat neceſſitatē efficiēti: efficiēs forme: forma māe: mā cū ſit cā habebit eē p formā. forma p efficientē. efficiēs p finē. finis aūt erit cā cauſarū: vt dicit ꝯmē. ſupra pmo phy. Sed ſi in diuerſis generibus cauſarū oʒ fieri reductionē ad vnū aliquid: multo magis h̄ erit in eodē genere cauſe: q̄re cū itellectus ⁊ appetitus ſint cauſa efficiēs motus. h̄ eſſe nō poterit niſi vnū reducat ad aliud. vel ḡ itellectus mouebit per appetitū: vel ecōuerſo: q̄re declaratū eſt qd dubitat. vʒ. q̄ h̄ plura mouētia ad vnū aliqd reducantur.

Alterius forte dubitaret aliqs q̄liter fiat iſta reductio. vtrū appetitus reducat ad intellectū vel ecōuerſo. ¶ Dōm q̄ intellectus reducit ad appetitū: ⁊ in hoc motu appetitus eſt pncipale mouēs. ⁊ nō econuerſo. q̄ ſic oñditur. nā ſicut itellectus in cognoſcēdo ſe hʒ ad oppoſita: ſic ⁊ in agēdo ſe hʒ ad oppoſita. nā per eandē formā pōt itellect⁹ cognoſcere h̄ ⁊ oppoſitū: vt p ſpēʒ albi poteſt cognoſcere albū ⁊ nigrū. nā qui bene ſcit qd eſt albuʒ. oʒ q̄ bene ſciat qd eſt nigrū. iuxta illud phi. 6°. topi. qui bene diffinit ꝯtria cōſignat: vt per ſpēʒ recti poſſumus cognoſcere rectū ⁊ obliquū. iuxta illud qd habet in pmo hui⁹. rectū eſt index ſui ⁊ obliqui. ⁊ ſic in cognoſcēdo per eādē formā pōt itellectus iudicare oppoſita: ſic ⁊ in agēdo. nā itellectus p eandē formā apprehenſaʒ aliqñ iudicat pſecutionē: aliquādo vero fugaʒ. videmus eni q̄ itellectus in vno hoie apprehendendo vnā formā iudicabit pſecutionē: ⁊ in alio hoie apprehēdendo eandē formā iudicabit fugaʒ. ⁊ ēt in eodē hoie diuerſis temporibus apphendēdo vnū ⁊ idē aliqñ iudicabit pſecutionē ⁊ aliqñ fugaʒ. imo ſi volumus magis ad ppoſitū loqui itellectus nō plus facit niſi q̄ oñdit nobis aliqd. in poteſtate tñ noſtra eſt ſi velimus illud pſequi aut nō pſequi: q̄ operū nr̄oꝝ ſumus dñi a pn°. vſq̄ ad finē: vt dr̄ in 3°. ethi. voluntas ḡ in hac pte determinat itellectū. h̄ etiā clarius pʒ. ex eo qd dicit 9°. meta. vbi habet q̄ potētie rōnales ſunt ad oppoſita: ſʒ q̄diu aliquid eſt ad oppoſita tādiu eſt in potentia vt agat: ſi aūt dʒ actu pcedere in opus: oʒ q̄ determinet per aliqd: quare ſi poſſe agere oppoſita competit nobis ex itellectu ⁊ rōne nunq̄ poterimus actu pgredi in opus niſi poſſe in oppoſita determinetur p voluntatē ⁊ appetitū. Et q̄ in agēdo voluntas determinat intellm: ⁊ q̄ itellectus eſt in potētia: vt agat. ⁊ ſi debeat actu pgredi in opus: oʒ q̄ determinet per voluntatē. cū ḡ actus ſit potior potētia in hꝰ motu appetitus erit potior itellectu. reducet ḡ in h̄ motu itell's ad appetitū. ⁊ nō ecōuerſo. i. appetitus erit pncipale mouēs: ⁊ nō itell's.

Alterius forte dubitaret aliquis: quare h̄ duo itellectus ⁊ appetitus dicunt mouere aliquā cōem ſpēm. ¶ Dōm q̄ quotienſcūq̄ ad aliquā actionem ꝯcurrunt plura. Illud qd ibi eſt pncipalius eſt quaſi ſpēs ⁊ forma alterius. vt ſi ad mouendū viſuʒ ꝯcurrit lux ⁊ color q̄ lux ē pncipalior imouēdo viſum q̄ color erit lux quaſi ſpecies ⁊ forma coloris. erit ḡ lux ex h̄ quaſi q̄dā cōmunis forma ad ſe ⁊ ad colorem. nam lux mouet viſuʒ ſub ppria forma: color vero mouet ipʒ ſub forma lucis. color ḡ ⁊ lux mouebunt viſuʒ ſub aliqua cōi forma. vt ſub forma lucis. ſic ēt itellectus ⁊ appetitus erunt pncipiū motus ſub aliq̄ cōmuni ſpē. nam appetitus erit pncipalis cauſa huius: itellectus vero per appetitū ppter qd ſub ſpecie appetitus fit omnis talis motus ⁊ appetitus in hoc motu habebit quandam cōitatem tam reſpectu ſui q̄ reſpectu intellectus. nā appetitus ſub ppria forma ⁊ itellectus ſub eadem forma: vt per appetitum erit hꝰ motus pncipiū ⁊ cauſa. bene ḡ dictū eſt q̄ itellectus ⁊ appetitus ſi mouēt opʒ q̄ imoueāt p aliquā cōeʒ ſpēʒ: qd declarare volebam⁹. ¶ Deide cū dic.

¶ Intellectus qdem oia principioꝝ rectus eſt: appetitus aūt ⁊ fantaſia recta ⁊ nō recta. vnde ſemp qdem mouet appetibile. Sed hoc eſt bonum aut apparens bonū: nō aūt omne: ſʒ actuale bonū. actuale aūt eſt ꝯtingens ⁊ aliter ſe hr̄e. Cō. 51.

¶ Quod qdeʒ igit̄ huiuſmodi potētia mouet: ſic que vocat̄ appetitus manifeſtū eſt. Com. 52.

¶ Oſtendit quomō in hoc motu pōt eſſe rectitudo ⁊ nō rectitudo. circa qd duo facit. q̄ pmo facit qd dcm̄ eſt. ſcdo regreditur ſupra diſtinctionē potentiarū anime ſupius habitā. oſtendēs eaʒ inſufficientē eē ibi. (Diuidentibus aūt.) dicit ḡ. q̄ omnis quidē igitur itellectus. i. ois habitus pncipioꝝ operabiliū: de quo hic loquimur ſemp eſt rectus. circa pncipia ḡ nō cadit error: ſʒ in accipiendo ſub pōt accidere error: q̄re itellectus ſemp eſt rectus: ſʒ appetitus ⁊ fantaſia eſt recta. vnde ſemp qdem mouet appetibile. ſʒ h̄ appetibile qd mouet aut eſt bonū aut apparens bonū. ⁊ ſubdit q̄ nō omne aūt bonū mouet: ſed bonū actuale. i. bonū agibile. qd ⁊ dependet ex operibus noſtris. hꝰ aūt bonum actuale. i. agibile eſt bonū ꝯtingens aliter ſe hr̄e. ⁊ concludit aūt quaſi epilogādo. d. q̄ qdeʒ igit̄ hꝰ potētia aīe q̄ vocat̄ appetitus mouet ſup. pncipalr̄ manifeſtū eſt.

Dubitaret forte aliquis quō intellectus ſemper eſt rectus. ¶ Dōm q̄ ea in que intellectus fertur imediate ⁊ ſine diſcurſu ſunt ita patentia et manifeſta q̄ ſunt quaſi locus ianue in domo: quā nullus ignorat: ppter qd circa ea non cadit error. ⁊ q̄ in pncipia imediate ⁊ abſq̄ diſcurſu fertur itellect⁹: circa ea error cadere nō pōt. Dicamus ḡ q̄ taʒ in genere ſpeculabiliū q̄ in genere agibiliū eſt dare ppria pncipia. Intellect⁹ ḡ q̄ noiat hitū pncipioꝝ ſemp ē rect⁹: vt ſi accipiat h̄ pnᵐ i gn̄e agibiliū q̄ bonū ē pſeq̄nᵐ ⁊ malū fugiēdū: ibi nō cadit error. ſʒ erramus: q̄ credim⁹ aliqñ bonū q̄ non ē bonū. ſillogiçabim⁹ ḡ ſic. bonū ē pſeq̄ndū. h̄ ē bonū. ḡ ē pſeq̄ndū. in maiori. n. ppoſitiōe nō ē error: ſʒ in miori: q̄ dicim⁹ eē bonū qd nō ē bonū. itell's ḡ ſemp ē rect⁹: ſʒ fantaſia ⁊ appetit⁹ poterūt eē recta. ⁊ nō recta: q̄ aliqñ appʒ nobis bonū qd nō ē bonū: ⁊ aliqñ appetit̄ tāq̄ bonū qd nō ē bonuʒ. ſemp ḡ ſub ſpē boni mouet̄ appetit⁹: ſʒ illd bonū aliqñ eſt exn̄s: aliqñ vo ē apparēs: ⁊ vr̄ bonū qd ñ ē bonū. ¶ Nōnᵐ ḡ q̄ lʒ ſub ſpē boni ſemp moueret̄ appetit⁹ vel apparētis vel exn̄tis: nō tñ reſpcū cuiuſlʒ boni mouet̄ appetit⁹. nā lʒ poſſim⁹ velle ipoſſibilia: nō tñ mouemur ad agendū ⁊ ad pſequēdū aliqd niſi videat̄ nobis illud poſe: ⁊ q̄ poſſibilia ꝯſeq p opa nr̄a ſunt bona agibilia ⁊ ꝯtigētia ⁊ poſſia alr̄ ſe hr̄e: iō talia ppe ſūt mouētia appetitū. ¶ Deide cū dic.

¶ Diuidentibus aīe partes ſi ſm̄ potētias diuidant ⁊ ſeparant valde multe fiunt. vegetabile: ſenſibile: intellectiuuʒ: cōſiliatiuū: adhuc appetitiuum. hec enim plus differunt abinuicem: q̄ concupiſcibile ⁊ iraſcibile.

¶ Regreditur ſupra diſtinctionē potentiarū aīe ſuperius habitā oſtēdens eam ſufficientē eē. d. ꝙ diuidētibus partes anime ſi diuidant ⁊ ſeparēt eas ſm potētias fiunt valde multe. i. valde plures q̄ȝ iſti ipſi dicant. nam vegetabile ſenſibile itellectiuū ꝯſiliatiuū: ⁊ adhuc appetitiuum hec pl's differūt abīnicē q̄ȝ irrōnabile ⁊ cōcupiſcibile. ¶ Notādū aūt ꝙ itellectiuū differt a cōſiliatiuo: qꝛ itellectiuū pōt eſſe reſpectu neceſſarioꝝ: ſȝ cōſiliatiuū ꝓprie nō eſt niſi reſpectu ꝯtingentiū aliter ſe habere. cū ḡ ſenſitiuum ⁊ vegetatiuū ⁊ talia plus differant q̄ȝ irrōnabile ⁊ ꝯcupiſcibile facientes diuiſionē illā peccabant: qꝛ omittebant h̾ ⁊ ponebant illam. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 53. ¶ Quū aūt appetitus fiūt cōtrarij adinuicē: hoc aūt accidit cū rō ⁊ cōcupiſcētia cōtrarie fuerint. Fit aūt in ipſis ſenſum hn̄tibus. Intellectꝰ quidem igit̄ ꝓpter futurū retrahere iubet. Cōcupiſcētia aūt ꝓpter ipm̄ iam: videt̄ enī qđ iā delectabile: ⁊ ſimpl'r delectabile: ⁊ bonū ſimpl'r: ꝓpterea ꝙ non videtur qđ futurum.

¶ Soluit rōnē ſupius factā ꝯ veritatē iam determinatā. nā omnes rōnes facte in p̄terita lectione aliquo mō veritatem cōcludebant excepta rōne illa de appetitu. nā ꝙ vegetatiuū ſenſitiuū ⁊ itellectus ſpeculatiuus nō ſint cā huiꝰ motus verū eſt. ¶ Rurſus nec itellectus practicus ē pncipalis cā: ſȝ ꝙ appetitus nō ſit dn̄s huius motus falſū ē. iō ſoluēda eſt illa rō de appetitu. Duo ḡ fac. qꝛ p̄mo ſoluit rōnē illā. 2º epilogat circa determinata ibi. (Spē qdem igit̄.) ¶ Ad euidētiā aūt p̄me ptis ſciēdū ꝙ in nobis ē duplex appetitus. ſenſitiuꝰ: ⁊ itellectiuꝰ: ⁊ vnus trahit ⁊ vincit aliū. qn̄ ḡ vincit appetitus ſenſitiuus. tunc agimus ſm irā vel ſm ꝯcupiſcētiā. Sed cū vincit appetitꝰ itellectiuꝰ tunc agimus ſm rōnē nō ſm cōcupiſcentiā. Cū ḡ dicebatur ꝙ abſtinentes agunt ſȝ rōnē nō ſȝ ꝯcupiſcentiā nō ꝓpter h̾ ꝓbatur ꝙ nō agant ſm appetitū: ſȝ oñdit̄ ꝙ nō agant ſȝ appetitū ſenſitiuū: ſȝ ſm intell'm. tota ḡ vis ſolōnis huius argumenti eſt ꝙ in nobis ſunt appetitus ꝯrij: ⁊ h̾ maxime cōtingit cū rō. i. cum appetitus rōnalis ꝯriatur concupiſcibili. i. appetitiui ſenſitiuo. h̾ eſt ḡ qđ ait ꝙ in nobis fiūt appetitus ꝯrij abinuicē. h̾ aūt accidit cum rō ⁊ cōcupiſcentia fiūt ꝯrie. ⁊ ſubdit ꝙ ſunt aūt h̾ in habentibus ſenſum. i. cognitionē temporis: qꝛ itellectus qdem. n. ꝓpter futurū retrahere iubet: cōcupiſcentia aūt ꝓpter ipſū qđ iā vr̄ ⁊ qđ iā eſt delectabile ⁊ ſimpl'r delectabile: ⁊ ſimpl'r bonū eſſe dr̄ ⁊ h̾ ꝓpterea ꝙ nō videt̄. i. ꝙ nō cōſiderat̄ qđ eſt futurum. ¶ Notādū aūt ꝙ aliqs febricitans ꝓpter futurū malū qđ inde pōt ꝯtingere p itell'm iudicat bonū eē tunc abſtinere. ꝯcupiſcentia vō: qꝛ nō conſiderat niſi bonū pn̄s ⁊ qđ eſt delectabile nunc: ⁊ nūc bonū dicit eſſe delectabile ⁊ bonū ſimpl'r iudicat eſſe vtendū delectabilibus: q̄re in habentibus cognitionē ⁊ diſcretionē temporis qn̄ p vnā potētiā cōiecturāt de futuro: p aliā vō potētiā nō ꝯſiderant niſi de pn̄ti: accidit ꝙ fiūt ꝯrij appetitꝰ. ¶ Ultimo cū dic̄.

Com. 54. ¶ Specie qdē igit̄ vnū erit mouēs appetibile: aut appetitiuū: primū aūt oīum appetibile. hoc. n. mouet cū nō mouet̄: eo ꝙ ſit itellectiuū: aut imaginatiuū: numero aūt plura mouētia.

¶ Epilogat circa determinata. d. ꝙ lȝ ſint plura mouentia numero. vnū eſt tn̄ mouēs p̄mo pncipale vel vnū eſt p̄mū mouēs imobile: vt appetibile qđ mouet inq̄ȝtū eſt intell'ū aut imaginatū. h̾ eſt ḡ qđ ait ꝙ ſpē qdem igit̄. i. formal'r et pncipal'r vnū erit mouēs: vt appetibile aut appetitꝰ. ⁊ ſubdit: ꝙ p̄mū aūt oīum mouēs eſt appetibile: qꝛ h̾ mouet cū ñ mouet̄. mouet aūt ipſū appetibile: eo ꝙ ſit itellectū aut imaginatū: vnū igit̄ erit mouēs pncipale: ſȝ nuīo erūt pl'a mouētia.

Quoniā autem tria ſunt: vnum qdem mouens: ſm autē quo mouet: ⁊ tertiū qđ mouet̄: mouens autē duplex: aliud qdem imobile: aliud aūt quod mouetur: ē autē imobile actuale bonū: mouēs autē ⁊ qđ mouetur appetitiuū. mouetur. n. qđ appetit ſm ꝙ appetit. et appetitꝰ actus aut motus qdam eſt: qđ aūt mouet̄ aīal eſt: quo vero mouet organo appetitus iā hoc corporeū eſt. vnde in cōibus anime et corporis operibus cōſiderandum eſt de ipſis.

¶ Poſtq̄ȝ phs oñdit qd eſt pn̄m mouens in motu ꝓceſſiuo aīalis. in pte iſta: vt dicebat̄: dat nūerū ⁊ ordinē ipſoꝝ mouentiū. circa qđ duo fac. qꝛ p̄mo facit qđ dcm̄ ē. 2º determinat de organo ipſiꝰ motꝰ localis ibi. (Nūc āt vt in ſūma.) dicit ḡ ꝙ tria ſunt q̄ ꝯcurrūt ad motū ꝓceſſiuū. vnū qđ eſt mouēs: vt appetibile vel appetitus. 2m aūt eſt quo mouet vt organū. 3m eſt qđ mouet̄ vt aīal. ⁊ ſubdit ꝙ mouēs eſt duplex. Aliud qdē imobile: aliud aūt qđ mouet̄. eſt aūt imobile ipſū actuale bonū. i. ipm̄ appetibile. mouēs aūt qđ mouet̄ eſt appetitū. i. potētia appetitiua vel appetitus. nā potētia appetitiua ſiue ipſū appetitiuū qđ appetit ſm ꝙ appetit mouet̄ ⁊ appetitus ē actus ⁊ motus qdā. mouet ḡ tam potētia appetitiua q̄ȝ appetibile: ſȝ qđ mouet̄ eſt aīal. quo āt mouet eſt organū vel mouet ipſo organo. ⁊ h̾ organū ē iā qdē corporeū. vn̄ in cōibus opibus corpis ⁊ aīe. i. in libro quē fec̄ de cāis motꝰ aīaliū cōſiderādū eſt de ipſis organis motus. ¶ Notandū aūt ꝙ ea que reqrunt̄ ad motū ꝓceſſiuū aīalis vno mō ſunt tria: ⁊ alio mō ſunt q̄ttuor: vt themiſtius ait: ⁊ vt inuit̄ in lr̄a. nā ſi potētiā appetitiuā ⁊ appetibile: eo ꝙ vtrūq; moueat: volumus cōputare ſub vno ⁊ comprehendere ſub eodē ſic erūt tria: ſȝ ſi volumus diſtinguere iter illa: eo ꝙ alr̄ moueat appetibile: qꝛ mouet imobil'r: ⁊ alr̄ potētia appetitiua. qꝛ mouet mota. ſic erūt q̄ttuor q̄ reqrunt̄ ad talē motū: q̄rū p̄mū erit mouens imobile: vt actuale bonū ⁊ appetibile. 2m erit mouēs motū: vt potētia appetitiua. 3m erit illud qđ mouet̄: vt aīal. 4m erit illđ quo mouet: vt organū motus.

Dubitaret forte aliqs quō poª appetitiua mouet mota. ¶ Dōȝ ꝙ imagiari d̄bemus ꝙ motus icipit ab ipſis rebꝰ: qꝛ multiplicant̄ ſpēs a rebꝰ ⁊ pueniūt vſq; ad ſenſū ⁊ ad fantaſiā ⁊ ad intell'm. apphēſis aūt formis rerū p fantaſiā vel p itcm̄: ſi apphēdimꝰ eas vt ꝓficuas p appetitū mouemur ad eas: ſȝ ſi apphēdimꝰ ipſas vt nociuas per appetitū fugimꝰ ⁊ abbomiamur eas. idē ē qđ cōiter dr̄ ꝙ i cognoſcēdo ē motꝰ rerū ad aīā: ſȝ i appetēdo ē motus aīe ad res. poſſet itaq; alicui eē dubiū vtꝝ ipſū cogſcere vel ipſū itelligere poſſet dici motꝰ: eo ꝙ i cogſcendo nō vr̄ moueri ipa pō cognitiua: ſȝ magis videnr̄ moueri ipe res: ⁊ pō cognitiua ſe videt̄ hr̄e q̄ſi terminus illiꝰ motꝰ: ſȝ ꝙ ipſū appetere vl ꝙ ipe appetitꝰ. i. ipe actꝰ poͤ appetitiue d̄beat dici motus qdā: nō vr̄ hr̄e dubiū: qꝛ ſi i appetēdo ē motꝰ aīe ad res: ipſa poª appetitiua ſe hȝ q̄ſi motiua: ⁊ ipm̄ appetibile vel ipa res q̄ appetitur ſe hȝ q̄ſi terminus illius motus: ⁊ qꝛ terminus ſm ꝙ hmōi dicit aliqd imobile: inde eſt ꝙ ipm̄ appetibile ſiue ipſū actuale bonū qđ eſt terminus huiꝰ motus: dr̄ mouere imobil'r: ſed ipa potētia appetitiua nō eſt mouēs imobile: ſȝ eſt mouēs motū: ⁊ ipſe appetitꝰ. i. ipſe actus appetēdi ſiue ipm̄ appetere ē qdā motꝰ eiꝰ: vt in lr̄a dr̄.

Ulterius forte dubitaret aliqs. dato ꝙ potētia moueat mota. cū ēt ipſa itelligentia vel ipſe itellectꝰ ſit aliq̄ mō mouēs: erit qđ vtꝝ ſit mouēs imobile:

vel mouens motū.⁊ videt̄ ꝙ ſit mouēs imobile: qꝛ ſi ipm̄ appetibile eſt mouēs imobile: qꝛ eſt terminus motus. cuꝫ etiaꝫ ipſe itellectus ſit terminus motus: eo ꝙ in itelligendo ſit motus rerū ad aīam: videt̄ ꝙ itellectus ſit mouens imobile. ⁋ In ꝯriuꝫ eſt: qꝛ ſicut comparat̄ ipm̄ appetere ad potentiā appetitiuā: ſic comparat̄ ipm̄ itelligere ad potentiā itellectiuam. ſed ipm̄ appetere eſt qdam motus potentie appetitiue. ergo ipſum intelligere erit qdam motus potentie itellectiue. ⁋ Dōm ꝙ non ſimplr̄ debemus concedere ꝙ intellectus noſter ſit mouens imobile. nam duplex eſt terminus motus. nam qdam eſt terminus motus qui nō cauſatur per taleꝫ motū: ſed magis eſt cauſa ipſius motus. ⁊ hoc modo appetibile eſt terminus motus in appetēdo: qꝛ ſic eſt terminus motus ꝙ nihil recipit per talē motū: ſed ſoluꝫ habet cauſare hꝰ motū: ſed lꝫ intelligēdo intellectus ſit terminus illius motus: eo ꝙ itelligendo ſit motus rerū ad aīam: attamen intellectus ſic habet rationem termini ꝙ aliquid recipit ex tali motu. quia noſtra ſciētia cauſatur ex rebus: ⁊ intellectus noſter fit intelligēs eo ꝙ recipiat ſimilitudines reruꝫ. ⁊ qꝛ omne recipiens aliquā formam largo modo ſumendo motum. poteſt dici aliquo modo moueri ad formam illam: licet cōcedamus ꝙ appetibile ſit mouens imobile. nō tamē debemus ſimpliciter concedere ꝙ itellectus omnino imobiliter moueat: ⁊ ꝙ nullo mō ſit mouens motū. ⁋ Deinde cū dicit.

Cō.55. ⁋ Nunc autem vt in ſumma dicatur mouēs organice: vbi principiū ⁊ finis idem velut gyglimus: ſiue in circulatione: hoc eſt gibboſum ⁊ concauum: hoc quidem finis: illud vero principium. vnde aliud quidem quieſcit: aliud vero mouetur: ratione quidem altera entia: magnitudine vero inſeparabilia. omnia enim pulſu ⁊ tractu mouentur: propter qđ opꝫ ſic in circulo manere aliquid: ⁊ hic icipere motum.

⁋ Determinat de organo ipſius motus. cuius principale organuꝫ eſt cor qꝛ in eo eſt finis ⁊ ṗncipium motus: ideo ait. nunc auteꝫ vt in ſumma dicatur: illud aūt eſt ṗncipalr̄ mouens organice: vbi eſt ideꝫ principiuꝫ ⁊ finis motus: velut in circulatione vel in aliquo qđ ſit decliuuꝫ ⁊ obliquuꝫ. ħ enī. i. in re obliqua ⁊ decliui eſt gibboſum ⁊ cōcauuꝫ: ⁊ hoc quideꝫ. i. concauum eſt finis motus: illud vero. i. gibboſuꝫ eſt principiū motus. vnde cor qđ eſt gibboſuꝫ ⁊ concauū: ⁊ qđ eſt finis ⁊ ṗnᵐ motus: ſm̄ aliud quidē quieſcit: ſm̄ aliđ vero mouet̄: ita ꝙ in eo quies ⁊ motꝰ: finis ⁊ ṗncipiū rōne qdem ſunt altera entia: ſꝫ magnitudine ⁊ loco ſunt inſeparabilia. nā oīa eniꝫ in corde. i. oēs ptes cordis mouent̄ pulſu ⁊ tractu. i. mouent̄ ſꝫ diaſtolē ⁊ ſiſtolē: ſiue mouent̄ ſꝫ dilatationē ⁊ cōſtrictioneꝫ: ꝑpter qđ oꝫ accidere in corde ſicut in circulo vbi cōtingit aliqđ. i. ſm̄ aliqđ manere. i. quieſcere. nā circulus aliquo mō manet ⁊ aliquo mō mouet̄. ſic ⁊ cor aliquo mō manet in eodeꝫ loco: aliquo mō mouet̄: ⁊ ħ. i. a corde ꝙ aliquo mō manet ⁊ aliquo mō mouet̄. aliquo mō eſt finis motus aliquo modo ṗncipiū oꝫ icipere motū oīalis: qꝛ ipm̄ eſt ṗncipale organū motus.

Dubitaret forte aliquis quō in corde eſt ṗncipiuꝫ ⁊ finis motus. ⁋ Dōm ꝙ cor cōtinue mouet̄ ſm̄ dilatationē ⁊ ꝯſtrictionē: ⁊ inq̄ꝫtū dilatat ſe eſt ibi motus pulſus: inq̄ꝫtuꝫ cōſtringit ſe eſt ibi motus tractꝰ: ita ꝙ oīa. i. oēs ptes cordis mouent̄ pulſu ⁊ tractu. conſtat autē ꝙ ħ eſt dr̄ia iter pellens ⁊ trahens: qꝛ pellens eſt ṗncipiū motus: vel eſt vñ icipit motꝰ. nā pellēs remouet aliqđ a ſe: ita ꝙ motꝰ icipit a pellente ⁊ termīat̄ ad aliqđ aliud. ſꝫ trahēs eſt finis motꝰ: qꝛ trahit aliqđ ad ſe: ita ꝙ l tractu icipit motꝰ ab alio ⁊ termīat̄ ad trahētē. quare ſi pellēs ē ṗnᵐ motꝰ trahēs ē finis motꝰ i corde vbi ē pulſus ⁊ tractꝰ, erit finis ⁊ ṗnᵐ motꝰ. ita ꝙ finis ibi ⁊ ṗnᵐ erūt inſeꝑabilia loco ⁊ magnitudie. ſꝫ erūt rōne altera. ita ꝙ ſꝫ aliā rōnē erit ibi finis motus: ⁊ ſm̄ aliā ṗnᵐ. nā ṗnᵐ motus erit rōne pulſus. finis vō rōne tractꝰ. verꝫ qꝛ eedeꝫ ptes mouent̄ pulſu ⁊ tractu. iō talia loco ⁊ magnitudine iſeꝑabilia eē dicunt̄.

Alterius forte dubitaret aliqs quō oꝫ eſſe in corde ſic videmus eſſe in circulo. ⁋ Dōm ꝙ ꝑꝑ duo oꝫ arbitrari aliquo mō ſic eē in corde: ſic videmus ēt in circulo. q̄tū ṗmū eſt q̄ꝫtuꝫ ad locū circuli. 2ᵐ q̄ꝫtū ad motū eiꝰ. nā cū mouet̄ aliqđ circulariter aliquoꝰ mutat locuꝫ: ⁊ aliquo mō nō mutat locuꝫ. vñ dr̄. 8ꝰ phy. ꝙ circl̄us q̄ſcit ſm̄ ſe totū: ⁊ mouet̄ oē. nā corpꝰ circulare aliquoꝰ q̄ſcit totū. aliquoꝰ mouet̄ oē. nā totū q̄ſcit ſꝫ ſubaꝫ: totū vō mutat locū ſm̄ diſpōnē: ptes vō mutāt locū tā ſꝫ ſubaꝫ q̄ꝫ ſm̄ diſpōnē. quare ſic circulus aliquo mō mutat locuꝫ: ⁊ aliquoꝰ nō mutat locū: ſic ⁊ cor aliquoꝰ ſꝑ manet in eodē loco cū ſꝑ maneat quodāmō in eadē ꝑte aīalis: ⁊ aliquoꝰ mutat locū cū moueat̄ ſꝫ dilatationē ⁊ cōſtrictionē. Rurſus ſile ē de circulo ⁊ de corde q̄ꝫtū ad motū: qꝛ i motu circl̄i q̄dāmō ē ꝯſiderare pulſū ⁊ tractū. nā cū mouet̄ circulus ptes iferiores q̄dāmō vident̄ ipellere ſuꝑiores: ptes vō ſuꝑiores q̄dāmō vident̄ trahere ptes q̄ ſūt iferiꝰ. ſic ēt ⁊ i motu cordis ē ꝯcipe pulſū ⁊ tractū. nā vt in corde ꝯſiderat̄ pulſus vr̄ ꝙ motꝰ ille icipiat a gibboſo: ſꝫ vt hꝫ ibi eē tractꝰ: eo ꝙ ſꝫ talē motū q̄ ꝯſtrigit ſe vr̄ motꝰ ille termiati ad ꝯcauū: ita ꝙ ſꝫ gibboſū ⁊ ꝯcauū ē ibi pulſus ⁊ tractꝰ. ꝑꝑ qđ bñ dcm̄ ē. ꝙ oꝫ ꝯſiderare in corde: ſic in circl̄o. ⁋ Eſt tñ diligēter nōnᵐ ꝙ eadē linea curua ē gibboſa ⁊ ꝯcaua: ita ꝙ gibboſū ⁊ ꝯcauū nō drn̄t loco nec magnitudie: ſꝫ ſūt altera rōe: qꝛ lꝫ eađ linea ſit gibboſa ⁊ ꝯcaua: gibboſa tñ eſt rᵘ ſuꝑioꝝ. ꝯcaua vō rᵘ iferioꝝ: ſic ṗnᵐ ⁊ finis motꝰ i corde: ⁊ q̄es ⁊ motꝰ i eo: ⁊ ēt pulſus ⁊ tractꝰ n̄ ſr̄ altera loco ⁊ magnitudie: ſꝫ ſr̄ altera rōe.

Alterius forte dubitarꝫ aliqs quō ħ. i. a corde oꝫ icipe motū i aīali. ⁋ Dōꝫ ꝙ ſic videmꝰ in toto vniuerſo ſic poſſumꝰ arbitrari i ipo aīali. videmꝰ. n. ꝙ celū qđ ſꝑ mouet̄ ē ṗnᵐ ⁊ cā motꝰ alioꝝ cōpoꝝ: qꝛ aliq̄ñ q̄dē mouēt̄: ⁊ aliq̄ñ n̄ mouent̄. ita ꝙ i vniuerſo icipit motꝰ a celo i q̄ꝫtū motꝰ celi ē ṗnᵐ ⁊ cā cuiuſlꝫ alteriꝰ motꝰ: ſic cor i aīali: qđ q̄dāmō ſꝑ mouet̄ ē ṗnᵐ ⁊ cā ois alteriꝰ motꝰ facti i aīli q̄r bñ dcꝫ ē ꝙ ħ. i. i aīli oꝫ icipe motū a cōde. Deiñ cū di.

⁋ Omnino quidem igitur ſicut predictum eſt: inq̄ꝫtum appetitiuū aīal: ſic ipſius motiuū eſt. appetitiuū aūt nō ſine fantaſia: fantaſia aūt oīs aut rōnalis: aut ſenſibilis eſt: hac quideꝫ igitur ⁊ alia animalia participant. Cō.56.

⁋ Ut dicebat̄ oñdit quō ꝑ hꝰ ṗnᵐ motiuū. vꝫ. ꝑ appetitiuū mouent̄ tā aīalia ꝑfecta q̄ꝫ iꝑfecta. circa qđ tria fac. qꝛ ṗ facit qđ dcꝫ ē. 2ꝰ motuꝫ ſpālr̄ qonē circa motū aīaliū iꝑfectorū. 3ꝰ ſpālr̄ deſcēdit ad hoies ꝓut mouent̄ ꝑ fantaſiā ⁊ appetitū. 2ᵃ ibi (Cōſiderādū āt.) 3ᵃ ibi. (Sēſibilis qđ igr̄.) dicit ḡ. ꝙ oio qđ igr̄: ſic ṗdcm̄ ē iq̄ꝫtū aīal ē appetitiuū. i. iq̄ꝫtū aīal ꝑticipat appetitū ſic ē ipſiꝰ motiuū. i. ſic cōpetit ei moueri. ⁊ ſubdit ꝙ appetitiuꝫ āt ē ſine fantaſia. Fātaᵃ āt oīs ē rōnalis: vt i hoibꝰ: aut ē ſſibilis vt in alijs aīalibꝰ. iō ſeq̄t ꝙ ħ qđ igit̄. i. fantaſia ſēſibili ⁊ alia aīalia ꝑticipāt. ⁋ Notādū ēt ꝙ vt cōiter pōit̄: ſic ſupra phs ſub itelligēria ꝯp̄hēdebat fanᵒᵐ: ita i ħ loco ſub fātaſia ꝯp̄hēdit itelligētiā. nā fantaſia dcā ē ab appere: ⁊ qꝛ ꝑ rōnē ⁊ itelligētiā nob appa rēt aliq̄ pñt ħ largo mō dici fantaſia. i hoibꝰ itaq̄ꝫ ē fantaſia rōnalis: qꝛ i eis ē rō ⁊ itellr̄s: ſꝫ i alijs ē fantaſia ſēſibilis tm̄. qꝛ rōe ⁊ itellu n̄ ꝑticipāt. ⁋ Nōnᵐ ēt ꝙ cū oibꝰ aīalibꝰ qbus ineſt ſm̄ locū motiuuꝫ inſit appetitus ⁊ fantaſia vel rōnalis vel ſenſibilis: oīa hꝰ aīalia poterunt moueri ꝑ fantaſiā ⁊ appetitū. ⁋ Deinde cum dicit.

¶ Conſiderandum aũt ⁊ de imꝑfectis: qđ mouens eſt: quibus tactus ſolũ ineſt ſenſus: vtrũ contingat fantaſiam ineſſe his: aut non: ⁊ concupiſcentia. videt̃.n. letitia: ⁊ triſtitia ineſſe: ſi autem hec: ⁊ concupiſcentiam neceſſe. Fantaſia aũt quomodo vtiq; inerit: aut ſicut mouētur indeterminate: ⁊ hec inſunt quidem: indeterminate autem inſunt.

¶ Mouet ſpāl'r qōnē de motu aialiũ imꝑfectoꝝ qđ ſit ibi mouēs: ⁊ quō in eis hꝫ eē fantaᵃ. d. ꝙ ꝯſiderādũ aũt ē: ⁊ dē īꝑfectis aialibꝰ qdē ē mouēs in eis qbꝰ aīalibꝰ īꝑfectis īeſt ſolũ ſēſus tactꝰ: vtrũ ꝯtigat fantaᵃᵐ: ⁊ ꝯcupiſcētiā ī eſſe his aut nō: ⁊ ſubdit ꝙ vr̃.n. letitia vł triſtitia īeē talibꝰ aialibꝰ ſi aũt h̄ ⁊ ꝯcupiſcētiā neceē eis ineē: ⁊ q2 h̄ nō pōt eē ſine fanᵃ. iō dubiũ eſt quō eis vtiq; inerit fanᵃ. ⁊ ſoluit ꝙ vt ſic mouent̃ īdetermiate ⁊ h̄ qdē eis īdetermiate īſūt. ¶ Notandũ āt ꝙ aialia ꝑfecta hn̄t fantaſiā determiatā: q2 dter minate apphēdūt locũ ad quē volūt fugere: ſi ſentiāt aliqd nociuũ: vł ad quē volūt tēdere: ſi credūt aliqd ꝓficuũ: ⁊ non ſolũ ꝑ accn̄s: ſic apes redeūtes ad domiciliũ ꝓpriũ ex actuali exercitio in q̄ exiſtūt: ſed ēt ꝑ ſe aialia ꝑfcā hn̄t fantaſiā talē determiatā: ſꝫ aialia īꝑfecta īdetcriatā hn̄t fantaſiā. nā cū pungunt̃ retrahūt ſe vt fugiāt nociuũ: non ꝙ determiāte apphēdāt aliquē locũ ad quē moueri volūt: q̄re ſic īdetermiate mouent̃ ſic indetermiatā habent fantaſiā. ¶ Deinde cum dicit.

Cō. 57 ¶ Senſibilis quidē igit̃ fantaſia ſicut dcm̄ eſt: ⁊ alijs animalibus ineſt: deliberatiua autem in rōnalibꝰ ineſt: vtrũ.n. aget hoc: aut hoc: iam rōnis eſt opus: ⁊ neceſſe eſt vno mēſurare: maiꝰ .n. imitat̃: quare pōt vnũ ex pluribꝰ fantaſmatibus facere: ⁊ hec eſt cauſa eius: ꝙ opionem nō putari hēre: qm̄ eam que ex ſyllogiſmo non habꝫ: hec autem illam. ꝓpter qđ deliberatiuũ non habꝫ appetitus.

¶ Spāl'r deſcēdit ad hoīes quō mouent̃ ꝑ fantaᵃᵐ ⁊ appetitũ. ¶ Ad cꝰ euidētiā ſciri dꝫ ꝙ vt dicebat̃ fantaſia ī hoībus differt a fātaſia alioꝝ aialiũ: q2 in alijs aīlibꝰ eſt ſolum fantaſia ſēſibił. Sꝫ ī hoībꝰ eſt fātaſia rōnal': ita ꝙ ī eis ſub fātaſia poſſumꝰ ꝯphēdere rōnē: ⁊ itellꝫ. mouent̃.n. hoīes nō ſolũ ꝑ appetitũ ⁊ fātaſiā ſēſibilē: ſꝫ ēt mouent̃ ꝑ appetitũ ⁊ fātaſiā rōnalē. i. ꝑ appetitũ ⁊ rōnē. tria g̊ fac. nā ꝑ oſtēdit quō fātaſia in hoībꝰ differt a fātaſia in alijs aialibꝰ. 2° declat quō in hoībꝰ eſt mouēs appetitꝰ. 3° manifeſtat quō in eis ē mouēs rō. 2ᵃ ibi. (Uicit aũt) 3ᵃ ibi (Sciētificũ āt) dic g̊: ꝙ ſēſibił qdē igit̃ fātaſia: ſic dcm̄ eſt: ieſt ⁊ in alijs aialibꝰ ab hoīe: ſꝫ deliberata fantaſia. i. rōnabił eſt in aialibꝰ rōnalibꝰ tm̄. nā deliberare: vtrũ ſit agēdũ h̄ aut h̄ iā eſt rōnis opꝰ. ⁊ neceē eſt mēſurare vno aliq̄. imitat̃.n. ſic agēs maius eligibile: q̄re ſic agens pōt ex pluribꝰ fantaſmatibꝰ facere vnũ ꝓſyllꝫ: ⁊ ſubdit: ꝙ h̄ ē cā eiꝰ ꝙ aialia bruta ñ opꝫ putari hre opionē: qm̄ bruta ñ nō hꝫ eā rōnē que eſt ex ſyllō ſꝫ h̄. i. aialia rōalia illā ſupra rōnē hn̄t. ꝓꝑ qđ q2 aialia bruta nō hn̄t talē rōnē: appetitus in eis nō hꝫ deliberatiuum. ¶ Notandũ aũt ꝙ ſemꝑ fantaſia: ⁊ rō delibatiua accipit vnũ aliqd quo menſurat alia vt accipit deliberatiua rō h̄ ꝑnᵐ. maius bonũ ē magis eligendũ: quo ꝑn° accepto: ſi occurrāt ei aliq̄ duo bona menſurabit illo ꝑn° vtrũq; illoꝝ bonoꝝ: ⁊ qđ credet magis bonum magis eliget: faciet g̊ ex ꝑlibꝰ vnũ ſyllm̄: magis bonũ eſt magis eligibile: h̄ eſt magis bonũ: g̊ eſt magis eligēdũ: ita ꝙ rō in vno aliq̄ ꝑn° mēſurabit oīa eligibilia et appetitus imutabit̃ ⁊ deſiderabit magis eligibile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uincit aũt ⁊ mouet aliqñ deliberatiōnē: aliquādo aũt mouet ſeipm̄: ſicut ſpera appetitus appetitũ: cũ incōtinētia fuerit: natura aũt ſpere que ſurſum principalior eſt: ⁊ mouet: vt tribus lationibus iam moueat̃.

¶ Oñdit quō appetitꝰ ſit mouēs ī hoībꝰ. nā cũ ī hoīe ſit duplex appetitꝰ. ſēſitiuꝰ. ⁊ itellītiuus: h̄ mō eſt appetitꝰ mouēs in hoībꝰ inq̄ztũ vnꝰ appetitꝰ vincit ⁊ trahit aliũ: ſic vna ſpera celeſtis mouet ⁊ trahit aliā. iō ait ꝙ vincit autē aliqñ: ⁊ mouet appetitꝰ ſēſitiuus deliberationē. i. appetitũ dlibератiuũ: aliqñ aũt eꝯ. h̄. i. appetitꝰ delibatiuus mouet ipꝫ ſenſitiuũ: ꝯtigit.n. aliqñ ꝙ appetitꝰ deliberatiuus ſeipm̄. i. per ſeipm̄ mouet ipm̄ ſenſitiuum: q2 ſicut ſpera celeſtis mouet aliā ſperā: ſic appetitꝰ ſupior mouet appetitũ iferiorē: ⁊ h̄ cũ aliqs eſt in ꝯtinētia. i. in abſtinētia. q2 ꝯtinet ⁊ abſtinet: et ſequit̃ ꝙ nā aũt ſpere que eſt ſurſum eſt ꝑncipalior ⁊ mouet: ita vt tribꝰ lationibus moueat̃. ¶ Notādũ aũt ꝙ nāliter ſemꝑ pars ſupior dꝫ eſſe ꝑncipalior: ⁊ dꝫ mouere inferiorē: ſicut appet in celo: vbi ſemꝑ ſpera ſupior mouet iferiorē: nunq; aũt iferior mouet ſupiorē. in hn̄tibꝰ g̊ aīam hn̄ ordinatā reſeruat̃ in eis ordo nālis: ita ꝙ appetitꝰ intellectiuus ⁊ deliberatiuus mouet appetitũ ſēſitiuũ: ſꝫ ī hn̄tibꝰ aiam ꝑuerſam ſenſitiuũ mouet intellectiuũ.

¶ Dubitaret forte aliqs quō ꝯtingit tribꝰ lationibꝰ moueri: vtꝝ h̄ ſit dictum de celo vel de hoīe. ¶ Dōꝫ ꝙ de vtroq; veꝝ eſt. nā ſpera iferior: vt qðꝫ deferēs corpꝰ planete ſaltē mouet̃ tribꝰ lationibꝰ: q2 mouet̃ motu ꝑmi mobilis motu octaue ſpere ⁊ motu ꝓpo: ſic appetitꝰ nr̃ iferior ſēſitiuus pōt moueri tribꝰ latōibꝰ vel tribꝰ motibꝰ: q2 pōt moueri a rōne ab appetitu itellītiuo ⁊ a ſeipo: imo q̄tiēſcũq; appetitꝰ iferior ſēſitiuꝰ mouet̃ ſicut debet q̄ſi ꝯcurrūt ibi iſti tres motꝰ: nā rō mouebit appetitũ itellītiuũ. appetitꝰ itellītiuus mouebit ſēſitiuũ: ſꝫ mouebit̃ ſēſus appetitiuus ab itellītiuo ꝑut eſt aptꝰ natꝰ moueri ab eo: q̄re ꝯcurret ibi triplex motꝰ. vꝫ. motꝰ rōnis: motus appetitꝰ itellectiui: ⁊ ēt motꝰ ꝓpꝰ appetitꝰ ſēſitiui: cum iſte appetitꝰ moueat̃ a ſupiori appetitu: ꝑut ē aptꝰ natꝰ moueri ab illo. Intētio eſt g̊ ꝑhi ꝙ in hn̄tibꝰ aiam hn̄ ordinatam latōes ⁊ motꝰ exn̄tes in eis aſſilant̃ latōibꝰ ⁊ motibꝰ ī celo repertis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sciētificũ aũt nō mouet: ſed manet: qm̄ aũt hec qdē vlis exiſtimatio ⁊ rō: alia vo ꝑticularis. hec qdē.n. dicit: ꝙ oꝫ talē tale agere: hec āt ꝙ hoc qdē tale: ⁊ ego talis: iā hec mouet opio. nō que vlis: aut vtraq;: ſed hec quidem qeſcēs magis: hec autem non. Cō. 58.

¶ Oſtendit quomodo ratio habet rationē mouendi: ⁊ eſt mouens in homine. ¶ Ad cuius euidentiā ſciri debet: ꝙ quantũ ad ꝑſens ſpectat triplex pōt diſtigui ratio. videlꝫ ſpeculatiua ⁊ practica: ⁊ h̄ duplex: vniuerſalis. ⁊ particularis: ratio autē ſpeculatiua non mouet: nec etiam directe ⁊ imediate mouet ratio practica vniuerſalis: ſed particularis. ideo ait. ſcientificũ autem. i. ratio ſpeculatiua non mouet: ſed manet: quia non imperat aliquid fugiendum: nec ꝓſequēdum: ⁊ ſubdit: quoniam aũt h̄ quidem eſtimatio ⁊ ratio practica eſt vniuerſalis: alia vero particularis: h̄ quidem: ideſt ratio practica vniuerſalis dicit ꝙ opoꝛtet tale ⁊ tale agere: vtputa pater honorandus eſt: regi eſt obediendum: hec autem. i. ratio practica particularis dicit: ꝙ h̄ qdē eſt tale: ⁊ ego talis: vtputa. vt h̄ eſt meus pr̄: ⁊ ego ſũ ſuus filius. h̄ eſt meus rex: ⁊ ego ſum ſuus ſubditꝰ: ⁊ q2 ſic

eſt:hec opſo pticlaris monet:nō aūt ſic monet que ē vlis: qꝛ mot⁹ ⁊ opatōes ſunt circa pticularia:nō ḡ directe ⁊ imediate mouet vlis rō practica:aut ſi mouet vtraqꝫ taꝫ vlis ꝙ pticularis:ſed tū h̓ gdem.i.vlis eſt magis qeſcēs.h̓ aūt .i.pticularis nō eſt ſic qeſcēs:ſed eſt magis monēs.¶ Notanduꝫ aūt ꝙ ſicut ſunt ſylli in ſpeculabilib⁹:ſic ſunt in opabilib⁹.formabit ḡ rō practica taleꝫ ſyllm.cuilꝫ regi eſt obediēdū.hic eſt rex:ḡ eſt ei obediēdū:ꝗdiu ḡ ſtaꝛ in hac ppōne vli:ꝙ cuilꝫ regi eſt obediēdū:nō mouemur ad agēdum.Sed qn̄ addiꝛ ei ppō pticularis.h̓ eſt rex.mouemur ad agēdū ⁊ ad obediēdū:ſi ḡ vlis ppō nō mouet niſi addatur ei pticularis:pticularis ppō vel rō eſt illa que directe ⁊ imediate monet.¶ Notādū ēt ꝙ qꝛ actōes ſunt pticulariū:⁊ qꝛ eſtimatio particlaris magis directe:⁊ imediate mouet dato ꝙ qs nō erret circa eſtimationē vlem:ſed ex paſſione vel aliq̄ alio mō erret:circa pticularē ꝯtingit ipꝫ peccare ⁊ male agere:vt declarari hꝫ in.7°ethy.

Cō. 59. VEgetabilem qdē igiꝛ aiam:neceſſe ē. hēre omne qdcūqꝫ viuit:⁊ hꝫ aiam a generatione vſqꝫ in corruptionē:neceſſe eſt.n.qd gn̄aꝛ augmentū hēe:⁊ ſtatū ⁊ decremētū:hoc aūt ſine alimēto ē ipoſſibile:neceſſe igiꝛ ineſſe vegetabilē potētiam in omnib⁹ generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹.

¶ Poſtq̄ phs determiauit de oib⁹ ptib⁹ potētialib⁹ aie ſiue de oib⁹ potētijs ei⁹.In pte iſta cōporat hꝫ po^as ad ſeinicem:cōparat.n.vegetatiuū ad ſenſitiuū:oñs vegetatiuū eſſe cōius ⁊ vlius ſenſitiuo:qꝛ vegetatiuū repiꝛ in oib⁹ viuentib⁹:ſenſitiuū vō nō repiꝛ in oib⁹ viuētib⁹.Sꝫ in oib⁹ aialib⁹.tria ḡ facit.nā p̊ oñdit ꝙ vegetatiuū repiꝛ in oib⁹ viuētib⁹.2°declarat ꝙ ſenſitiuū nō repiꝛ in oib⁹ viuētib⁹. 3°manifeſtat ꝙ ſenſitiuū repiꝛ in oib⁹ aialib⁹.2ª ibi.(Sēſuꝫ aūt)3ª ibi.(Aial aūt)dicit ḡ:ꝙ vegetabilē qdem igiꝛ aiam neceſſe eſt hēe oē qdcūqꝫ viuit:⁊ aiam huius vegetabilē hꝫ a gn̄atōe vſqꝫ ad corruptionē:qꝛ qd gn̄aꝛ neceſſe ē hēe aug^m ſtatū ⁊ decremētū:h̓ aūt nō ſunt ſine alimēto.tūc ḡ ſupplēda eſt rō:ꝙ ſi alimēto vti ptinet ad aiam vegetatiuā:⁊ oia viuētia ꝗdiu viuūt ſiue hēant augmētū:ſiue ſtatū:ſiue decremētū idigēt alimēto.ḡ oia viuentia ꝗdiu viuunt indigēt anima vegetatiua.

DUbitaret forte aliqs:vtrū in viuētib⁹ ſit dare ſtatum:⁊ vr̄ ꝙ nō:qꝛ calor nālis ſemp depaſcit humidū radicale:vel ḡ calor ille fortis eſt:⁊ tūc plus reſtaurat ꝙ depdat:⁊ eſt ibi augmētū vl̓ nō eſt fortis:⁊ tūc minus reſtaurat ꝙ depdat:⁊ eſt ibi decrementū:⁊ qꝛ iter fortē ⁊ nō fortē nō eſt dare mediū.ḡ totum tp̄s vite oiuꝫ viuētiū vel ptinet ad augmtū vl̓ ad decremtū:⁊ nō eſt ibi dare me^m.¶ P̄.ſi eēt ibi dare ſtatū ꝙ tātū reſtauraret ꝗtū depderet vocetꝛ illō tp̄s ꝗdiu durat ſtat⁹.a.ḡ in fine hui⁹ tpis a.nō erit debilior calor nālis ꝙ i pn̄°cū ſemp in toto illo tpe tāta ſit facta reſtauratio quāta depditio.ḡ q̄ rōne in pn̄°huius tpis a.nō decreſcebat aial vel qdcūqꝫ aliud viuēs:pari rōne nō decreſceret in fine illius tpis.imo ſi per vnā diē duraret tp̄s ſtat⁹ nunq̄ decreſceret aial vel qdcūqꝫ aliud viuēs:qꝛ hoc poſito ſemp par rō eſſꝫ de fine illi⁹ diei et de pn̄° q̄re ſiue i pn̄° illi⁹ poterat ſtare per vnā diē ꝙ nō decreſceret:ḡ ⁊ in fine illi⁹ diei ſtabit per vnā diē ꝙ nō decreſceret:⁊ pari rōne in fine illi⁹ alterius diei ſtabit p aliā diē ꝙ nō decreſcet:⁊ ita in īfinitū.ḡ nunq̄ decreſceret aial:ſꝫ p aliqd tp̄s ꝗtūcūqꝫ pñū eſſet in ſtatu.¶ Dōꝫ ꝙ ꝗdiu oſſa ſunt tenera:⁊ ꝗdiu calor nālis eſt fortis ſenſibilr̓ augmentaꝛ aial:deficiēte vō calore nāli euꝫ ſenſibilr̓ decreſcit aial vel qdcūqꝫ aliud viuēs dr̓ eē tp̄s decremēti:qn̄ aūt nō eſt ſꝫſibile augmētū:nec ſenſibile decremētū dr̓ eſſe tp̄s ſtat⁹.Arg⁹ ḡ pcedebant ꝙ non erat dare tp̄s ſtat⁹:qꝛ nō erat p ſe dare tp̄s:in quo nō eſſet vel aliq̄le augmētū:vel aliq̄le decremētū:nos aūt nō accipimus tp̄s ſtat⁹ pro p̄uatione cuiuſlibꝫ augumēti vl̓ decrementi:ſed dicimus eē ſtatū:qn̄ aial ſenſibilr̓ nec augmētaꝛ nec decreſcit.¶ Deinde cum dicit.

¶ Senſum aūt non neceſſe in omnibus viuētibus:neqꝫ eniꝫ quorūcūqꝫ ſimplex corpus ꝯtingit habere tactuꝫ:neqꝫ ſine hoc poſſibile eſt eē nullum animal:neqꝫ quecunqꝫ non ſuſceptiua ſpecierum ſine materia. Cō. 60

¶ Oñdit ꝙ nō oia viuētia hn̄t ſenſum.d.ſenſuꝫ aūt nō neceſſe eſt ineē oib⁹ viuētib⁹:⁊ multo magis nō ieſt nō viuētib⁹:qꝛ nō ieſt eltis hn̄tib⁹ corp⁹ ſimplex:nec ieſt alijs mixtis vt lapidib⁹ ⁊ ceteris hꝫ:in qb⁹ nimis dn̄aꝛ terra.iō ſubdit:ꝙ nec.n.quorūcūqꝫ eſt corp⁹ ſimplex ꝯtingit hēe tactū neqꝫ ſine h̓.i.ſine tactu poſſe eſt eē nulluꝫ aial:nec poſſe eſt eē aliquē ſenſum.ḡ ſenſus nō ieſt hn̄tib⁹ corp⁹ ſimplex:nec hn̄t ſſuꝫ q̄cūqꝫ nō ſr̄ ſuſceptiua ſpēꝫ ſine mā.i.q̄cūqꝫ ſr̄ nimis terreſtria:vt lapides ⁊ hꝫ cetera.¶ Notādū aūt ꝙ p h̓ vba iuuit tria eē gn̄a nō hn̄tiū ſenſuꝫ.nā ſenſuꝫ non hn̄t q̄dā viuētia vt plāte.2°ſenſuꝫ nō hn̄t hn̄tia corp⁹ ſimplex vt elta.3°nō hn̄t alia mixta q̄ ſunt nimis terreſtria vt lapides ⁊ cetera talia.¶ Notādū ēt ꝙ vna eſt cōis rō:q̄re oibus talib⁹ nō ieſt ſſus.nā talib⁹ nō pōt ieſſe ſenſus tactus. nā tact⁹ eſt media pportio q̄litatū tāgibiliū.In oib⁹ aūt talib⁹ ſunt q̄litates tāgibiles quodāmō extreme:⁊ nō ſūt hn̄ redacte ad mediū.iō in ipſis nō reſuaꝛ tact⁹:⁊ p ꝯn̄s nullus alius ſenſus.¶ Deinde cum dicit.

¶ Animal aūt neceſſe ſenſum hēre:ſi nihil fruſtra facit natura:ppter aliqd.n.oia que ſūt natura ſubſiſtūt:aut coīcidētia ſunt eoꝝ que ſunt ppter aliqd.Si igiꝛ omne pceſſiuū corpus nō hꝫ ſenſum corrūpeꝛ vtiqꝫ:⁊ ad finē nō vtiqꝫ veniet qui eſt nature opus:quō enim aleꝛ:manētibus qdē.n.exiſtit nutrimentum eo in loco vbi nata ſunt quo nutriri poſſunt ſuapte natura.

¶ Oñdit ꝙ in oib⁹ aialib⁹ hꝫ eē ſſus:circa qd duo fac:qꝛ p̊ oñdit h̓ de oib⁹ aialib⁹ q̄ moueñ motu pgreſſiuo.2°oñdit h̓ de oib⁹ aialib⁹ ſimplr̓ ibi.(At vō ſi ſſū)circa p^m duo fac.qꝛ p̊ fac qd dcm̄ ē.2° remouꝫ q̄dā cauillationē poſſꝫ fieri circa p̄tacta ibi.(Nō pōt āt)dicꝛ ḡ.ꝙ nece ē āt al̓ hēe ſſuꝫ.ſi nā nihil fruſtra fac.nā pp aliqd.i.pp aliquē finē ſr̄ oia q̄ nā ſubſiſtūt:aut ſunt ꝯn̄a eoꝝ q̄ ſunt:pp aliqd.i.pp finē.ſi igꝛ nō hꝫ ſſitiuū oē corp⁹ pceſſiuū corrūpeꝛ vtiqꝫ:⁊ nō veniet ad finē q ē nāe op⁹.nā quō aleꝛ.i.quō ibit ad aliūtuꝫ corp⁹ aial̓ pceſſiuū niſi hēret ſſitiuū:ſꝫ de manētib⁹ eſt alia rō.iō ſubdit ꝙ manētib⁹ qdē.n.exiſtit in loco ſue generationis vbi nata ſūt nutriri.¶ Nōn^m āt ꝙ oia q̄ ſūt nā vl̓ ſr̄ pp finē ſicꝫ mēbra aial̓ q̄ ſūt pp aliq̄s opōnes vl̓ ſūt accn̄tia ꝯn̄a ad ea q̄ ſūt pp finē ſicꝫ pili:⁊ alie ſupfluitates q̄ accūt ex necītate māe:vl̓ ex aliq̄ ſupfluitate ei⁹.¶ Nōn^m ēt ꝙ a nā datū fuit ali corp⁹ pceſſiuū:vt a remotis poſſit ſibi q̄rere cibū.igꝛ ſi hn̄s tale corp⁹ nō ſentiret cū oporteat ipꝫ diſcurrere hic ⁊ illuc ⁊ nō ſentiret cū obuiaret corruptiuo:⁊ ita d̓ facili corrūpeꝛ:pp qd ū pueniret ad finē q ē nāe op⁹ vt ū pueniret ad finē illū quē ordiauit nā ſibi.q̄re fruſtra eēt tale corp⁹.formeꝛ ḡ ſic rō:ſi al̓ hn̄s corp⁹ pceſſiuū careret ſſu fruſtra eēnt mēbra ei⁹:⁊ fruſtra eēt corp⁹ ipi⁹:ſꝫ h̓ ē ipoſſe:qꝛ nā nił fac fruſtra.ḡ ⁊c̄.¶ Nōn^m ēt ꝙ alia manēᵃ oia ex qb⁹ ſr̄ apta nata nutriri hn̄t i loco ſue gn̄atōis:ita ꝙ ñ idigēt diſcurrere pp cibū:q̄re rō fcā ꝙ alia hn̄t ſſum ñ arguit d̓ aialib⁹ manētib⁹:ſꝫ d̓ alijs pceſſiuis.Deiñ cū dic.

Cō.61. ¶ Nō poteſt autem corpus habere quidem animam: ⁊ intellectum diſcretiuum: ſenſum autē nō habere non manſiuum exiſtens: generabile autem. At vero nec ingenerabile: quare enim nō habebit: aut enim anime melius: aut corpori. nūc autem neutrum eſt: hoc quidem nō magis intelligit: hoc autem nihil erit magis ꝓpter

Cō.62. illud. ¶ Nullum ergo habet animā corpus nō manens ſine ſenſu.

¶ Remouet quandam cauillationē poſſibilē fieri circa praedicta. dixerat .n. ꝙ aīal habens corpus ꝓceſſiuum idiget ſenſu: vt poſſit vitare corruptiua. circa qd̄ poſſet augeri cauillatio ꝙ aīal habēs corpus ꝓceſſiuū pōt habere intellm̄ ſine ſenſu: ita ꝙ ꝑ itellm̄ abſq; ſenſu poterit aīa corruptiua vitare: ad hanc autē cauillationē remouendā ait ꝙ nō pōt autē corpus hr̄e qdem aiam ⁊ itellectuz diſcretiuū: ſenſuz autē nō habere: ⁊ h̄ dico ſi illud corpus nō manſiuum .i. ſi illud corpus ꝓceſſiuum: q2 de tali eſt nūc ſermo: exiſtens. ſit aūt generabile. at vero: nec ſi ſit igenerabile. qſi dicat. ꝙ ſiue ponatur generabile ſiue igenerabile corpus aialis ꝓceſſiuum ſi h3 intellectum opz ꝙ habeat ſenſitiuū. ⁊ ſubdit cām huius dicens: quare aūt tale corpus habens intellectum nō habeat ſenſum. aut enim h̄ erit melius anime aut melius corpori. neutrum autem nunc eſt: q2 h̄ qdez .i. anima non magis intelliget. hoc autem .i. corpus nihil magis erit ꝓpter illud .i. ꝓpter carentiam ſenſus: ⁊ q2 nec eſt melius corpori nec eſt melius anime ponere corpus ꝓceſſiuum habere aiam itellectiuā ſine ſenſu: iō ꝯcludit ꝙ nullū igit̄ corpus nō manſiuum .i. proceſſiuuz h3 animaz intellectiuam ſine ſenſu.

Dubitaret forte aliquis: q2 videt̄ Ariſto. ſententia eſſe falſa. v3. ꝙ taz corpus aiatū generabile q̄ ingenerabile ſi h3 intellectū h3 ſenſum: q2 nullū corpus aīatuz eſt ingenerabile: niſi corp9 ſuperceleſte: ſed aia celi ſic habet intellectum ꝙ nō habet ſenſum. vnde ꝯmenta. ſupra .12. metaph. ſup illo caplo. mouet aūt ſicut deſideratū. ait ꝙ manifeſtū eſt corpora celeſtia eſſe animata: ⁊ nō habēt de virtutibus aie niſi intellectiuā ⁊ deſideratiuā. ¶ Dōz ꝙ nō eſt itentio Ariſto. loqui hic de corporibus ſuperceleſtibus. ſ3 loqt̄ur ꝓpter opinionem platonis qui poſuit ꝙ aīa itellectiua ꝯiungebat̄ huic corpori mālī ⁊ groſſo mediāte alio corpore ſubtiliori ⁊ ſimpliciori: qd̄ corpus ſubtile ⁊ ſimplex dicebat eſſe igenerabile ⁊ icorruptibile: mouebat̄ forte plato hoc motiuo: q2 ſemper forma d3 eſſe ꝓportionatā māe ⁊ aia corpori: quare ſi anima itellectiua eſt icorruptibilis: oportet ꝙ habeat corpus incorruptibile. dato ḡ ꝙ vera eſſet poſitio platonis ꝙ anima intellectiua haberet ſuum corpus ſubtile ⁊ incorruptibile: mediante quo coniungeretur huic corpori groſſo ⁊ corruptibili: oporteret illud corpus incorruptibile habere etiam ſenſum: q2 nihil eſt in ſpera actiuorum ⁊ paſſiuoruz qd̄ non ſit corpus tāgibile: ⁊ quanto tale corpus eſt magis ꝓportionatum anime: tanto magis eſt media ꝓportio tangibilium: ⁊ per ꝯſequens in ea magis reſeruatur ſenſus tactus: quare ſicut corpus humanuz corruptibile: q2 magis eſt ꝓportionatuz anime intellectiue q̄ corpus bruti hab3 meliorem tactum: ⁊ in eo magis reſeruatur ſenſus tactus q̄ in alijs corporibus brutorū. ſic quia illud corpus ſubtile mediante quo anima intellectiua coniungeretur huic corpori groſſo: eſſet magis ꝓportionatum anime intellectiue q̄ hoc corpus corruptibile: haberet meliorem tactum: ⁊ in eo magis reſeruaretur media ratio tangibilium ⁊ bonitas tactus ⁊ nobilitas complexiōis q̄ in hoc corpore corruptibili. ergo corpus cōiunctum anime intellectiue ſiue ſit corruptibile: ſicut eſt corpus groſſum ſiue ſit ingenerabile ⁊ icorruptibile: ſicut eſt illud corpus ſubtile de quo loquebatur plato: op3 ꝙ ſi h3 intellectū ꝙ habeat etiaz ſenſuz: qd̄ declarare volebamus.

Alterius forte dubitaret aliquis. quia videtur opinio platonis vera fuiſſe. naz ſi materiā eſt ꝓpter formam ⁊ corpus eſt ꝓpter animam: videtur ꝙ anime incorruptibili debeatur corpus incorruptibile: vel aliter anima ⁊ corpus eſſent improportionata. ¶ Dicenduz ꝙ ſemper actus ⁊ potentia in rebus naturalibus ſunt proportionata ſiue ille actus ⁊ illa potentia ſumātur reſpectu eſſe: vt apparet in materia ⁊ forma ſiue ſumātur reſpectu agere: vt apparet in agente ⁊ patiēte. hoc tamē nō obſtante pōt a cauſa neceſſaria ⁊ incorruptibili progredi effectus contingens ⁊ corruptibilis: ⁊ forme icorruptibili poteſt cōiungi corpus corruptibile: nec oportet ꝓpter hoc ꝙ anime intellectiue que eſt icorruptibilis demus corpus incorruptibile. videmus enim ꝙ motus ſolis eſt neceſſarius: ⁊ nō poteſt impediri: ⁊ tamen ex tali motu cauſatur pullulatio plante que impediri poteſt. Sed hoc ideo contingit: quia virtus ſolis non cauſat pullulationem plante niſi mediante virtute pullulatiua: ⁊ quia v̄tus illa pullulatiua in actu poteſt impediri; ſequitur etiam ꝙ pullulatio impediri poteſt. ſic quia anima intellectiua coniungitur corpori organiçato ⁊ diſpoſito: ⁊ illa diſpoſitio eſt educta de potētia materie ⁊ poteſt tolli: ſequitur ꝙ etiaz anima intellectiua quātūcūq; incorruptibilis poteſt ſeparari a corpore: ⁊ corpus illud poteſt corrumpi. nām ſicut a cauſa neceſſaria poteſt progredi effectus contingens mediante aliqua cauſa non neceſſaria. Sic anima incorruptibilis poteſt cōiungi corpori corruptibili: ſi coniungatur ei mediante diſpoſitione corruptibili. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero ſi habet ſenſuz neceſſe eſt corpus eē: aūt ſimplex: aut mixtum. ¶ Impoſſibile autē eſt eſſe ſimplex: tactum enim nō haberet: eſt autem neceſſe hunc habere.

¶ Probat vl̄r ꝙ oē aīal h3 ſenſuz: q2 de nec̄citate h3 ſenſū tactus. circa qd̄ duo fac̄. q2 p̄ ꝓpōnit qd̄ itēdit. 2°. ꝓbat qd̄ dixerat ibi. (Hoc āt ex his.) dic̄ ḡ. at v̄o ſi ſenſuz h3 aīal: nec̄e ē corp9 eē aut ſimplex aut mixtū. ipoſ̄e ē aūt corpus aialis eſſe ſimplex: q2 h̄ poſito tactū nō haberet: ſed nec̄e eſt aial habere hunc .i. habere tactuz. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Hoc autem ex his manifeſtum. ¶ Quoniā enim animal corpus aiatum eſt: corpus autez omne tangibile: tangibile autez quod ſenſibile tactu: neceſſe eſt ⁊ animal corpus tactiuuz eſſe ſi debet ſaluari animal. Alij enim ſenſus per altera ſentiunt: vt olphatus: viſus: auditus. Tactus autem niſi habeat ſenſum non poterit hec quidem fugere: illa autem accipere: ſi vero hoc impoſſibile eſt ſaluari aial: ꝓpter quod ⁊ guſtus eſt ſicut tactus quidam. alimēti .n. ſenſus ē. alimētum autē corpus tangi poſſibile. Cō. .63.

¶ Probat qd̄ dixerat ⁊ .2. fac̄ h3 ꝙ .2. dixerat. dixerat .n. ꝙ nec̄e ē aial hr̄e hūc ſenſuz .i. hr̄e ſenſū tact9: ⁊ ꝙ ipoſ̄e ē corp9 ei9 eē ſimplex. p̄ ḡ ꝓbat qd̄ nec̄e ē oē aial hr̄e ſēſū tact9. 2°. oñdit ꝙ ipoſ̄e ē corp9 aliqd̄ aial̄ eē ſimplex ibi (Ex āt ipoſ̄e ſit ſimplex.) circa pm̄ tria fac̄. q2 p̄ oñdit ꝙ ſenſus tact9: ⁊ etiā guſtus inq̄tuz ē qdā tact9 ſunt nec̄ij aiali. ſc̄do declarat ꝙ alia ſenſibilia non requirunt̄ ad nutrimentū aialis nec ad augmentum eius. tertio ex his que dixerat concludit ꝙ hi duo ſenſus, v3. guſtus ⁊ tactus ſunt neceſſarij: alij vero

nõ ſunt neceſſ. ſcḋa ibi.(Son⁹ aũt ꝛ color.)3ᵒ ibi.(Hi qdẽ igitur.)dic̃ g̃.ꝙ h aũt.vз.ꝙ oẽ aĩal habeat de neceſſitate ſenſuз tactus ex his manifeſtari põt.qm̃.n.aĩal eſt corp⁹ aĩatum. corp⁹ aũt oẽ tale ẽ tãgibile ꝛ eſt qd ſenſibile tactu.i.ſm tactũ:ꝛ q2 ſic eſt neceẽ eſt aĩal eẽ corp⁹ tactiuũ.i.hrẽ ſenſuз tactus:ſi oз ſaluari aĩal.nã alij ſenſus ſentiũt ꝑ media altera.i.extnea:vt olphatus:viſus:auditus.iõ ſm eos nõ corrũpit aĩal.Sз qlitates tãgibiles excellẽtes corrũpũt aĩal.iõ niſi aĩal haberet ſenſuз tact⁹ nõ poſſet vitare qlitates tãgibiles corruptiuas:ꝛ pſeq ꝑficuas.corrũperet̃ enim ꝛ nõ poſſet ſaluari:h ẽ g̃ qḋ ait ꝙ niſi aũt aĩal hẽat ſenſuз tact⁹ nõ poterit qdẽ fugere h.i.fugere corruptiuuз:ꝛ accipe ṽo alia.i.accipe ꝑficua.ſi ṽo ſic ſe hз hoc nõ poſſibile erit ſaluari aĩal.neceſſ eſt g̃ tact⁹ aĩali:ꝛ ꝑ ꝯñs neceſſ eſt ei guſtus:q2 guſtus eſt qdaз tactus:ꝛ alimẽtũ eſt qḋdã tãgibile:iõ ſeqt̃ ꝑpter qḋ ꝛ guſtus eſt ſup.neceſſ:q2 eſt ſic qdã tact⁹ alimẽti.alimẽtũ aũt eſt corp⁹ tãgi poſſibile.i.eſt ſic qḋdã corpus tãgibile.⸿ Notãdũ aũt ꝙ ſi corp⁹ aĩalis non eſſet corpus tangibile ꝛ nõ poſſet ledi a qlitatibus tãgibilibus forte nõ idigeremus ponere in aĩali ſenſum tactus.⸿ Sed q2 aĩal haberet corpus tãgibile:qḋ põt corrumpi a qlitatibus tangibilib⁹:ad hoc ꝙ aĩal poſſit vitare corruptiua:ꝛ ad hoc ꝙ poſſit ſaluari fuit ei neceſſ ſenſus tactus.⸿ Deide cũ dic̃.

Cõ.64. ⸿ Sonus aũt:ꝛ color:ꝛ odor nõ alunt:neqз faciunt augmentum:neqз decrementũ:quare neceſſe eſt ꝛ guſtum tactum eſſe quẽdã:q2 tangibilis ꝛ vegetatiui ſenſus eſt.

⸿ Oſtẽdit ꝙ alia ſenſibilia nõ reqruntur ad alimentũ nec ad augmẽtũ aĩalis:ꝛ ꝑ ꝯñs nõ corrũpũt nec ſaluãt aĩal.iõ dic̃ ꝙ ſonus aũt ꝛ color:ꝛ odor nõ alũt aĩal.nec faciũt augmẽtũ nec decremẽtũ:ꝑ ſe.n.loqndo ꝑpter hoc ꝙ cibus ſit bene ſonorus vel ſit h colore vel illo coloratus.vel h odore vel illo affect⁹:nõ ꝑꝑ h magis nutrit vel magis augmẽtat.tact⁹ g̃ ẽ ſenſus alimẽti:ꝛ ẽt guſtus iğtũ ẽ qdã tact⁹:iõ dic̃:qre ꝛ guſtũ neceſſe ẽ tactũ quẽdã eẽ q2 guſtus ẽ ſenſus tãgibilis ꝛ vegetatiui.i.ẽ ſ͛ſus alimẽti q reqrit̃ ad h ꝙ aĩal vegetet̃.ꝛ ad h ꝙ aĩal:ꝛ ꝙ tãgat alimẽta.⸿ Deiñ cũ dic̃.

⸿ Hi quidem igit̃ neceſſarij ſunt aĩali:quo ꝛ manifeſtũ:ꝙ non poſſibile ſine tactu aĩal eſſe. Alij autem ꝑpter bonum ꝛ generi aĩalium iam nõ cuicunqз:ſз quibuſdam:vt ꝓceſſiuo neceſſe ineſſe. Si enim debet ſaluari non ſolum oз tactũ ſentire:ſed ꝛ de longe.

⸿ Oñdit ꝙ ſenſus guſtus ꝛ tact⁹ ſunt neceſſ aĩali.alij ṽo ſenſus:ꝑ qs a lõge ſentim⁹ ſenſibilia nõ ſũt neceſſ:ſз ad bñ eſſe. circa qḋ duo fac̃.q2 ꝑ fac̃ qḋ dcm̃ ẽ.2ᵒ oñdit quõ ꝑ alios ſenſus a lõge ꝛ ꝑ mediũ ſentim⁹ ſenſibilia ibi.(Hoc aũt erit.) Dic̃ g̃.hi qdẽ igit̃ ſenſus.vз.tact⁹ ꝛ guſtus neceſſ ſunt aĩali q.i.ꝑꝑ qḋ ꝛ manifeſtũ ẽ ꝙ nõ poſſe ſine tactu eẽ aĩal:nec etiã ſine guſtu:iğtũ guſtus ẽ qdaз tactus.alij aũt ſenſus ſũt ꝑꝑ bonũ.i.ꝑꝑ bñ eẽ:ꝛ iaз nõ cuilibз generi aĩaliũ neceẽ ẽ ineſſe alios ſenſus:ſз neceſſe eſt eos ĩeſſe qbuſdã aĩalibus:vt aĩali ꝓceſſiuo:q2 ſi oз ſaluari aĩal ꝓceſſiuũ nõ ſoluз oз ſentire tactu.i.tangẽdo:ſз ẽt de lõge.⸿ Notãdũ aũt ꝙ vt pз ꝑ habita aĩal ꝓceſſiuũ nõ hз oĩa neceſſ ad ſuũ alimẽtũ.Jdeo indiget alijs ſenſibus ad h ꝙ de lõge ꝛ a remotis poſſit ſibi querere cibum.⸿ Deinde cum dicit.

Cõ.65. ⸿ Hoc autem erit ſi per mediuз ſenſitiuum fuerit:eo ꝙ ꝛ illud quidem a ſenſibili patiatur:ꝛ moueatur ipſum ab illo:

⸿ Oñdit quõ alij ſenſus fiãt de lõge:q2 fiũt ꝑ mediũ.circa qḋ duo fac̃.q2 ꝑ facit qḋ dcm̃ ẽ.2ᵒ qḋ dixerat manifeſtat ꝑ ſimile ibi.(Sic̃.n.mouẽs.)cõtinuet̃ aũt ſic.dcm̃ ẽ ꝙ neceſſarij ſunt alij ſenſus aĩali ꝓceſſiuo:vt poſſit ſentire de longe.h aũt erit.i.tũc fiet ſenſus de lõge.ſi fuerit ſenſitiuũ ꝑ mediũ:eo ꝙ id qdẽ.i.mediũ patit̃ ꝛ mouet̃ a ſenſibili.ipз aũt organũ ſenſus patit̃ ꝛ mouet̃ ab illo.i.a medio.nã hoc modo fit ſenſus a longe:q2 ſenſibile ĩmutat mediũ:ꝛ mediuз ĩmutat organuз.⸿ Deinde cum dicit.

⸿ Sicut enĩ mouẽs ſm locuз vſqз alicubi ꝑmutare facit:ꝛ depellẽs alterũ fac̃ vt pellat:ꝛ eſt ꝑ mediũ motus:ꝛ primũ qdẽ mouẽs depellit:ꝛ nõ depellit̃:vltimũ aũt ſolũ depellit̃:ꝛ nõ depellit:mediũ aũt vtraqз:multa aũt media.

⸿ Qḋ dixerat manifeſtat ꝑ ſimile.circa qḋ tria fac̃.q2 ꝑmo declarat ꝑ ſimile in motu locali.2ᵒ in motu alterationis.3ᵒ ex his q dixerat oñdit falſaз fuiſſe opinionẽ platonis.d.viſum fieri extramittẽdo nõ intus ſuſcipiendo.2ᵒ ibi.(Sic in alteratiõe.)3ᵒ ibi.(Uñ ꝛ de repercuſſiõe.)dicit g̃.ꝙ ſic̃ enim mouens ſm locũ facit ꝑmutari vſqз alicubi.i.vſqз ad aliquẽ locũ:ꝛ depellẽs alterũ facit:vt ipm alterũ pulſum depellat.ꝛ ẽ motus hꝰ ꝑ mediũ:ita ꝙ ꝑmũ depellit 2ᵐ:ꝛ mediãte ſcḋo depellit tertiũ.quo poſito habebunt ſe illa hoc mõ.q2 ꝑmuз qdem mouẽs depellit:ꝛ nõ depellit̃:vltimuз aũt ſolũ depellit̃ ꝛ nõ depellit:mediuз aũt hз vtraqз.i.depellit ꝛ depellit̃.multa aũt media ſup.ſi fuerint h qdeз cõtinget ꝙ qḋlibet illoꝝ hẽbit vtraqз.depellit.n.ꝛ depellit̃.⸿ Notandũ aũt ꝙ phs vult ꝑ ea que vidim⁹ in motu locali declarare que fiunt in ſenſu.nam ſicut ſi in motu locali ꝑmũ depellit ſcḋз:ꝛ ſcḋз depellit tertiũ:ẽ ibi aliqḋ depellẽs tm̃:vt ꝑmũ:aliqd qdẽ depulſuз tm̃:vt vltimũ:aliqd depellens ꝛ depulſuз:vt mediũ:ſic q2 ſenſibile alterat medium:medium aũt alteratũ ꝛ ĩmutatuз ĩmutat organuз:ẽ ibi aliqd ĩmutãs tm̃:vt obm̃ ſenſibile:aliqd ĩmutatuз tm̃:vt organũ:aliqd qḋ ẽ ĩmutãs ꝛ ĩmutatũ:vt meᵐ qḋ ĩmutat organũ:ꝛ ĩmutat̃ ab obõ.⸿ Nõnᵐ ẽt ꝙ h idẽ eẽt ſi fieret h ꝑ pluro media:vt ſi qs exñs in aere videret denariuз in aqua:color exñs in denario ꝑmo ĩmutaret aquã:ꝛ aq̃ ĩmutata ĩmutaret aerẽ:aer ṽo ĩmutatus ĩmutaret oculũ.denarius g̃ ĩmutaret tm̃:oculus ṽo ĩmutaretur tm̃.aer ṽo ꝛ aq̃ ĩmutarent ꝛ ĩmutarent̃.nã aqua ĩmutaretur a denario ꝛ ĩmutaret aerẽ.Aer ṽo ĩmutaret̃ ab aq̃ ꝛ ĩmutaret oculuз.⸿ Notãdũ ẽt ꝙ ideo phs addit ꝙ idẽ cõtingeret:ſi eẽnt plura media.q2 ſi volumus facere vim de exemplo:poſſemus dicere ꝙ oculus nõ ſe hз vt ĩmutatus tantũ:imo oculus ĩmutatus hз ĩmutare ſenſum cõem:ſз hoc nõ facit difficultatem in facto:nec eſt curãdũ in hac ꝑte de exemplo:q2 oз deuenire ad aliquã potẽtiã q ſit ĩmutata tm̃:que nõ ĩmutet vlteriorẽ ſenſuз vel vlteriorẽ potẽtiã:illa ṽo potẽtia ſe hẽbit vt vltimũ:q2 erit ĩmutata tm̃.obm̃ ṽo ſenſibile ſe hẽbit vt ꝑmũ:q2 erit ĩmutans tm̃.cetera ṽo ſe hẽbũt vt media q2 erũt ĩmutãtia ꝛ ĩmutata.⸿ Deide cũ dicit.

⸿ Sic ꝛ in alteratione:preter ꝙ vnuз manens in eodem loco alterat:vt ſi in ceram tinxerit aliquis vſqз ad id mota eſt:vſquequo tinxit:lapis autem nihil:ſз aqua:vſquequo ꝓcul.aer autem ad plurimuз mouetur:ꝛ facit:ꝛ patitur.ſi maneat ꝛ vnus ſit.

⸿ Oſtẽdit h idẽ di.ſic in alteratiõe ꝯtingit ſup.ſic̃ in motu locali vel ſic̃ in motu pulſus ꝑter ꝙ vnũ ꝛ idem manẽs in eodẽ loco alterat:nõ tñ vnũ ꝛ idẽ manẽs in eodẽ loco pellit:q2 oз pellẽs moueri aliq̃ ſm locũ:vt ſi cerã aliqs tinxerit vel aliqd in ea ĩpmeret vel liqfaceret cã mota ẽ cera vſqз ad id.i.vſqз ad illũ terminũ vſqз q̃ tinxit.i.vſqз quo ĩmutauit eam.lapis aũt nihil.i.lapis nõ eſt ſuſceptibilis talis ĩmpreſſiõis:ſic̃ cera:eo ꝙ ſit durior.⸿ Sз aq̃ q ẽ melior vſqз

quo ꝑcul.i.multo magis eſt ſuſceptibilis talis ĩpreſſiõis. aer aũt qꝛ adhuc rorior eſt ⁊ paſſibilioꝛ ad plimũ.i.multo magis ⁊ facit mouere.i. facit qꝺ vna pors aeris moueat aliã ⁊ patiꝰ vna pſ ab alia ſi maneat ⁊ ſit vnꝰ.i.cõtinuꝰ.qꝛ ſi diſcõtinuaretꝰ aer:ꝑꝑ obſtacula ĩterpoſita:tũc illa obſtacula ĩpedirent:ne vna pſ moueret aliã.ſꝫ qñ manet vnus cõtinuꝰ:ꝑꝑ hoc ꝙ valde paſſibilis eſt de facili immutatꝰ:⁊ plimũ ꝑcul ⁊ a remotis ꝑtes aeris ſe imutãt adinuicem. ¶ Nõnᵐ aũt ꝙ ſiqs tingeret cerã vel alteraret ipaꝫ aliq̃ alteratiõe:alteraret ipaꝫ vſqꝫ ad aliquẽ terminũ:ita ꝙ pſ ꝑmo alterata alteraret ſcðaꝫ.eſſet ḡ ibi aliqd alteratũ tãtuꝫ.vt pſ vltimo alterata:⁊ aliqd tm̃ alterãs:vt ꝑmũ alterans:⁊ aliq̃ q̃ hñt vtrũqꝫ:vt ĩtermedia.ḡ ſile eſt de alteratiõe ⁊ de imutatõe fcã a ſenſibili:⁊ de motu locali.qꝛ in oĩbꝰ his ẽ darꝰ aliqd qꝺ imutat tm̃ ⁊ aliqd qꝺ imutatꝰ tm̃ ⁊ mediũ vel media:qꝺ hꝫ vel q̃ hñt vtrũqꝫ. ¶ Nõnᵐ ẽt ꝙ ſi cera alteratꝰ vſqꝫ ad aliquẽ terminũ aer ⁊ aq̃ q̃ ſunt paſſibilioꝛa q̃ꝫ cera multo magis poterũt imutari ab obo ſenſibili.vſqꝫ ad aliquẽ terminũ ⁊ vſqꝫ ad organũ viſus.obꝫ ḡ ſenſibile multiplicabit ſpẽm ſuã ꝑ aereꝫ vel ꝑ aquã vł ꝑ aliqꝺ aliud mediũ vſqꝫ ad organũ viſus ⁊ ꝑ hꝰ media iprimet ſilitudinẽ ſuã in viſũ ⁊ fiet viſio. ¶ Deinde cũ dic.

¶ Unde ⁊ de repercuſſiõe eſt melius: q̃ꝫ viſuꝫ egredientem repercuti aerem:pati a figura:⁊ coloꝛe:vſquequo quidẽ ſit vnus. In leni autẽ eſt vnus:propter quod iterum hic viſum mouebit. Sicut vtiqꝫ ſi in cera ſigillum ingrederetur:vſque ad finem.

¶ Ex his q̃ dixerat oñdit opinionẽ platonis fuiſſe falſã dicẽs.vñ ⁊ de repcuſſiõe viſus quã poſuit plo dicẽs radios ꝑgredi vſqꝫ ad reꝫ viſaꝫ:⁊ inde radios repcuti ad oculũ ⁊ fieri viſionẽ meliꝰ eſt aerẽ pati a figura ⁊ coloꝛe vſqꝫ quo qdem ſit viſus.i.fiat viſio q̃ꝫ viſuꝫ.i.radiũ viſibileꝫ egredienteꝫ ab oculo repcuti:vt ponebat plato:⁊ ſubdit ꝙ in aere aũt leni.i.plano ẽ vnꝰ ſupple aer ꝯtinuꝰ motꝰ ab obo ſẽſibili:ꝑꝑ h̃ ꝙ hic.vꝫ.aer motꝰ iterũ mouebit viſũ ſic vtiqꝫ i cerã ſigillũ igrederetꝰ vſqꝫ ad fineꝫ.i.vſqꝫ ad vltimas ꝑtes cere. ¶ Nõnᵐ ãt ꝙ niſi aer ſit planꝰ ⁊ ꝯtinꝰ ipeditꝰ ne imutetꝰ ab obo ſenſibili.oꝫ ergo ſupficiẽ aeris eẽ planã:et nõ diſcõtinuatã ꝑ obſtacła aliq̃.ad h̃ qꝺ ab obo. ſẽſibili fiat multiplicatio vſqꝫ ad ſenſũ. ¶ Nõnᵐ ẽt ꝙ ſic ſigillũ igrediẽs cerã iprimit ſilitudinẽ ſuã in cerã vſqꝫ ad vltimã ꝑtẽ cere:ſic obm ſẽſibile multiplicat ſpẽꝫ ſuã vſqꝫ ad oculuꝫ:⁊ vſqꝫ ad vltimas partes aeris que cõtinuantꝰ cũ oculo.⁊ h̃ modo ſuſcipitꝰ ſpecies in viſu ⁊ fit viſio.

Dubitaret forte aliqs.q̃re nõ videmꝰ ꝑ egreſſum radioꝝ ab oculo: vt poſuit plato. ¶ Dõm qꝺlibꝫ agẽs agit ꝑ ſuã formã:ſic ḡ opꝫ ꝙ itellectꝰ iformetꝰ ſpẽ itelligibili.ad h̃ ꝙ itelligat:ſic oꝫ ꝙ oculus iformetꝰ ſpẽ viſibili ad h̃ ꝙ videat:ſꝫ ꝑꝑ regreſſuꝫ radioꝝ ab oculo nulla ſpẽs iprimitꝰ i oculo:oꝫ itaqꝫ ꝙ videamꝰ ſuſcipiẽdo ſpẽꝫ viſibił rei ñ emittẽdo radios ⁊c.

Co. 66 Quod autem impoſſibile ſit ſimplex eſſe animalis corpus: manifeſtũ eſt: dico autẽ puta igneum:aut aereuꝫ: ſine quidẽ.n.tactu : neqꝫ vnum contingit animalium ſenſum habere: corpus enĩ tactiuũ aiatum eſſe omne:ſicut dictũ eſt.

¶ Ut dicebatur phus in pcedenti lectiõe duo ſuppoſuit. vꝫ.ꝙ aial de neceſſitate hꝫ ſenſus tactus : ⁊ ꝙ ipoſſibile ẽ animal hñe corpus ſimplex. Oſtẽſo ergo ꝙ oial de neceſſitate hꝫ ſenſuꝫ tactꝰ.in ꝑte iſta oſtẽdit ꝙ ipoſſibile ẽ aial hñe corpus ſimplex.circa qꝺ duo facit.ꝑmo ꝑponit ꝙ itẽdit.ſcðo declarat ꝑpoſituꝫ ibi (Alia aũt) Dicit ḡ.ꝙ ipoſſe ſit corpꝰ aialis eſſe ſimplex manifeſtũ ex dicẽdis. dico ãt puta igneũ aut aereũ:aut alicuiꝰ alteriꝰ eł̃ti:ꝙ aũt nõ poſſit corpꝰ aialis ſic eẽ ſimplex:manifeſtuꝫ eſt.qꝛ ſine tactu qdem nec cõtingit aial vnũ aliũ hñe ſenſuꝫ.corpꝰ.n.aialis oẽ eſt aiatũ ⁊ eſt tactiuũ ſicut dcm̃ eſt. ¶ Nõnᵐ aũt vim rõnis hꝰ in h̃ ꝯſiſtere ꝙ ſi oẽ corpꝰ aialis ẽ tactiuũ.qꝛ ſine tactu nłł̃s põt eẽ ſẽſus:⁊ tactꝰ nõ põt reſuari i vno elt̃o ſimplici:ipoſſe ẽ corpꝰ aialis eẽ ſimplex. ¶ Deide cũ dic.

¶ Alia aũt per altera ſenſitiua quideꝫ vtiqꝫ fiẽt: omnia aũt eo ꝙ per alterũ ſentire faciũt ſenſuꝫ: ⁊ per medium : tactus autem eſt in tangendo ipſa:propter qꝺ ⁊ habet hoc nomen: ⁊ tamen alij ſenſus tactu ſentiunt: ſed per altera:hic autem videtur ſolus per ſeipſum.

¶ Manifeſtat qꝺ dixerat.oñdit.n. ꝙ tactꝰ nõ pt reſeruari in vno elt̃o.circa qꝺ tria facit.qꝛ ꝑ oñdit: q̃re tactꝰ h̃ nomen accepit.2°.declarat ꝙ in corpe ſimplici vel i vno aliq̃ elt̃o nõ põt reſeruari ſenſus tactꝰ.3°.ex his q̃ dixerat concludit ꝙ aialia ꝑuata tactu nõ pñt vlteriꝰ ſubſiſtere.ſꝫ neceſſe eſt ea mori.2ª ibi (Quare hꝰ elemẽtoꝝ) 3ª ibi (Manifeſtũ igitꝰ) Dicit ḡ. ꝙ alia oũt inſenſitiua ꝑ altera qdeꝫ media ſenſibilia vtiqꝫ fient:oia aũt alia ſenſibilia ſupple ſentiuntꝰ:eo ꝙ alteꝝ ⁊ ꝑ mediũ faciũt ſentire ſenſuꝫ:ſꝫ tactus eſt in tãgẽdo ipſa ſenſibilia : ꝑꝑ qꝺ h̃ ſenſus h̃ hꝫ nomen:⁊ tñ alij ſenſus ſentiũt ꝑ tactũ.i.tãgẽdo : ſꝫ tñ h̃ eſt ꝑ altera:ſed h̃ ſolus tactus vr̃ ſentire ꝑ ſeipm̃.

Dubitaret forte aliqs.vtꝝ alij ſenſus ſentiãt tangẽdo. ¶ Dõꝫ ꝙ id qꝺ nõ tangit nõ agit.ſi ḡ alia ſenſibilia nõ tãgerẽt alios ſenſus ñ agerent in ipſos.ois ḡ ſenſus ſentit in eo ꝙ tãgit ſuũ ſenſibile.ſꝫ ſenſibile tãgere ſenſuꝫ põt eẽ dupł̃r:vel ꝑ medium extraneũ vel ꝑ mediũ adnatũ.alia ḡ ſenſibilia tãgũt ſenſus:ſꝫ ꝑ mediũ extraneũ:vt viſibile tãgit viſuꝫ ⁊ multiplicat ſpẽꝫ ſuã vſqꝫ ad ipm̃ mediãte aere:ſic ſonꝰ ⁊ odoꝛ attingunt ſuos ſenſus ⁊ multiplicãt ſpẽm ſuã vſqꝫ ad ipſos per mediũ extraneũ:ſꝫ tactꝰ ſentit ſuũ ſenſibile mediãte carne: qꝺ mediũ nõ ẽ nobis extraneũ: ſꝫ ẽ nobis ꝯnãle ⁊ adnatũ:iõ licet aliquo mõ alia ſenſibilia ſentiantꝰ a nobis ex eo ꝙ tãgũt nos:tñ qꝛ nõ tãgũt nos imediate nec ꝑ mediũ cõnaturale ⁊ adnatũ:ſꝫ ꝑ mediũ extraneũ : alij ſenſus nõ ꝑprie vocantꝰ tactꝰ.tãgibile ṽo qꝛ attingit nos ꝑ ſe loquẽdo imediate:vel qꝛ attingit nos ꝑ mediũ cõnaturale nob̃ vel adnatum:ideo hoc ſenſibile ſoꝛtituꝫ eſt hoc nomen:⁊ vocatꝰ tãgibile:⁊ ſenſus q ſentit hꝰ ſenſibile ſoꝛtitus eſt h̃ nomẽ:⁊ vocatꝰ tactus. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Quare huiuſmodi elementoꝛuꝫ nullum vtiqꝫ erit corpus animalis. ¶ Neqꝫ itaqꝫ terrenuꝫ: omnium enim tangibiliuꝫ tactus eſt:ſicut medietas: ⁊ ſuſceptiuus ſenſus. ¶ Non ſoluꝫ quecunqꝫ differẽtie terree ſũt:ſed calidi: ⁊ frigidi: ⁊ alioꝛuꝫ omniuꝫ tangi poſſibilium. Et ꝑpter hoc oſſibus ⁊ capillis: ⁊ huiuſmodi partibus nõ ſentimus:quia terree ſunt : ⁊ plante ob hoc neqꝫ vnum habent ſenſuꝫ: quia terree ſunt: ſine autem tactu:neqꝫ vnuꝫ poſſibile eſt animalium eſſe:hic autem ſenſus non eſt:neqꝫ terre: neqꝫ alius elementoꝛum nullus.

¶ Oſtenſo q̃re tactꝰ ſoꝛtitus eſt hoc nomẽ oñdit ꝙ in corpore ſimplici vel in aliquo vno elt̃o nõ põt reſeruari corpus aialis:qꝛ nõ põt ibi reſeruari ſenſus tactus.dicẽs q̃re

nullum hoꝝ elementoꝝ vtiq; erit corpus aīalis: nec vtique corpus aīalis erit terrenū: nec erit aliqđ elꝰtuꝫ ſimplex. qꝛ oīuꝫ tangibiliū tactus eſt: ſicut medietas: ⁊ ſenſus tactꝰ eſt ſuſceptiuꝰ nō ſolū coꝝ. q̄cūq; ſunt dr̄ie terre: ſꝫ ē ſuſceptiuus cali ⁊ frigidi: ⁊ oīuꝫ alioꝝ tāgi poſſibiliū. igit̄ ſi tactꝰ ē medietas tāgibiliū: ⁊ eſt in potētia ad oēs q̄litates tāgibiles: cū in elꝰtis nō reſeruet̄ talis potētialitas nec tal' medietas: qꝛ in eis nō ſūt q̄litates medie: ſꝫ extreme: corpꝰ aīalis nō poterit ꝯſtare ex vno elemēto ſimplici. qꝛ tūc in eo nō poſſet reſeruari ſenſus tactꝰ. ⁊ ꝓp̄ h̄. qꝛ ſic eſt oſſibꝰ ⁊ capillis ⁊ hoꝝ ptibꝰ nō ſentimꝰ. qꝛ ſunt terree: qꝛ in eis nimis dn̄iat̄ terra. ⁊ plāte ēt ob hoc nullū hn̄t ſenſū. qꝛ terree ſūt. nā ſine tactu aūt nec vnū poſſe ē eē aīaliuꝫ. h̄ aūt ſenſus. i. tactꝰ nō eſt terre nec aliꝰ alicuiꝰ elemētoꝝ. plāte itaq; capilli ⁊ oſſa ⁊ cetera talia: qꝛ nimis terrea ſunt nō poterit in eis eſſe ſenſus tactꝰ. ⁊ per ꝯn̄s nullus aliꝰ ſenſus.

Dubitaret forte aliqs. vtrū ea in qbꝰ dn̄atur terra poſſint hr̄e ſenſū tactꝰ. ⁊ vr̄ ꝙ nō. per ea q̄ h̄ dn̄r. nam tactus: vt h̄ dr̄ nec eſt terre nec alicuiꝰ elemētoꝝ: vbi g̃ dn̄at̄ terra: vel ēt vbi dn̄at̄ aliqđ aliđ elemētū: vt vr̄ nō poſſet ibi reſeruari ſenſus tactꝰ. ¶ In ꝯriū eſt: qꝛ in oībꝰ mixtis dn̄at̄ terra. nā mixtis nō ꝯpetit aliqs locus nālis niſi rōne elꝰti p̄dominātis in ipſo: vt vult ꝯmētator ſupra pn̄ꝰ. celi ⁊ mūdi. Dicere g̃ ꝙ ſit aliqđ mixtū in q̄ nō dn̄et̄ aliqđ elemētoꝝ eſt dr̄e ꝙ illi mixto nō ꝯpetit aliqs motus nālis. hoc v̄o poſito vbicūq; poneret̄ illud mixtū ſtaret ⁊ nō moueret̄. ꝭm. n. hāc ypotheſim. qꝛ in illo mixto non pl's dn̄arent̄ elꝰta grauia q̄ȝ leuia nec ecōuerſo. nō pl's aſcenderet q̄ȝ deſcēderet. vbicūq; ergo poneret̄ qeſceret: ⁊ qꝛ in nullo mixto hoc videmꝰ: ſed oīa mixta tendūt deorſuꝫ: debemꝰ arguere ꝙ in oībꝰ mixtis dn̄at̄ terra. ſi g̃ ea oīa in qbꝰ dn̄at̄ terra carerent ſenſu tactꝰ: in illo mixto reſeruaret̄ ſenſus tactꝰ: p̄terea ſēſus tactus vel reſeruat̄ in corpore ſimplici: vl' in corpe mixto: in corpore ſimplici nō: quia vt dr̄ in lr̄a: hoꝝ ſenſus nec ē terre nec eſt alicuiꝰ elꝰtoꝝ: in corpore ēt mixto nō: qꝛ in oībꝰ talibus: vt dictū eſt dn̄at̄ terra: quare ſi v̄a ſunt q̄ dn̄r in lr̄a i nullo corpore reſeruabit̄ ſenſus tactus. ¶ Dōm ꝙ dn̄ari terram in aliquo mixto: vel pōt intelligi ꝭm moleꝫ ⁊ ſubſtātiaꝫ: vel ꝭm virtutē. in oībus eni mixtis dominant̄ elementa grauia ꝭm molē ⁊ ſubām: nō tn̄ in oībus eis dominant̄ hoꝝ elemēta ꝭm virtuteꝫ. īnde eſt ꝙ oīa mixta tēdūt deorſum ꝓpter dn̄iuꝫ grauiū ꝭm molē ⁊ ſubām: attamē lꝫ elemēta grauia ſint frigida: nō tn̄ oīa mixta ſūt frigida. qꝛ nō in oībus mixtis dominant̄ elemēta grauia: ꝭꝫ virtutem. vbi ergo ꝭm h̄. i. ꝭm virtuteꝫ ⁊ q̄litates actiuas ⁊ paſſiuas fit reductio ad mediū poterit ibi reſeruari ſenſus tactus. vbi v̄o nō: ſenſus tactꝰ ibi reſeruari nō poterit. vl' dr̄e poſſimus ꝙ nō oē dn̄iuꝫ terre tollit ſenſum tactꝰ: ſed vbi adeo dn̄at̄ terra: ꝙ nō pōt ibi reſeruari media ꝓportio tāgibiliū: cuiuſmodi ſūt oſſa capilli lapides ⁊ plāte q̄ ſūt nimis terreſtria nō poterit ibi reſeruari ſenſus tactus: ſꝫ vbi nō adeo dn̄at̄ terra: ſꝫ eſt ibi media ꝓportio tangibiliū poterit ibi reſeruari hoꝝ ſenſus. ¶ Deinde cū dicit.

Tx. 67. ¶ Manifeſtū ē igit̄: qm̄ neceſſe hoc ſolo priuata ſenſu animalia mori. Neq; enim hunc poſſe eſt hr̄e nō animal exiſtēs: neq; cum ſit aīal aliū neceſſe eſt habere preter hunc.

¶ Oſtendit ꝙ aīalia p̄uata tactu nō pn̄t vlterius ſubſiſtere: ſꝫ nec̄e eſt ea mori ⁊ corrūpi. circa qđ duo facit. qꝛ p̄mo facit qđ dcm̄ eſt. ſcđo ꝯparat alios ſenſus ad ſenſuꝫ tactus ibi (Propter h̄ qdeꝫ) Dicit ergo ꝙ manifeſtuꝫ eſt igit̄ ꝙ aīalia p̄uata hoc ſolo ſenſu neceſſe eſt ea mori ⁊ corrūpi et ſubdit: ꝙ nec. n. hūc. i. ſenſum tactꝰ poſſe ē hr̄e qđ nō ē exiſtens aīal. nec cū ſit aīal nec̄e eſt hr̄e aliū ſenſuꝫ p̄ter hūc.

Dubitaret forte aliqs. qꝛ vr̄ h̄ velle phūs ꝙ ſolus tactꝰ ſit neceſſariꝰ aīali: ita ꝙ qcqd nō exiſtit nō hꝫ tactū: ⁊ qđ eſt aīal nō neceſſe ē hr̄e alium ſenſuꝫ p̄ter hunc. i. p̄ter tactū. ꝯrium aūt dixit ſuperius. vbi viſus eſt velle ꝙ ſenſus guſtꝰ eſt alimēti ⁊ ꝙ guſtus eſt neceſſariꝰ aīali. ¶ Dōm eſt ꝙ guſtꝰ dupl'r pōt ꝯſiderari. vl' in ſe vel vt eſt qdā tactus. ſi ꝯſiderat̄ guſtus in ſe nō eſt neceſſariꝰ aīali: ſꝫ vt ꝯſiderat̄ vt eſt qdā tactꝰ. ſic eſt aīali neceſſariꝰ. Dicebat̄. n. ſupra qđ ſicut obꝫ tactꝰ eſt fūdamētū obi guſtꝰ. qꝛ hūidū eſt fundamētū ſaporis: ſic ſenſus tactꝰ eſt fundamētū ſenſus guſtꝰ: ſꝫ licꝫ tactꝰ ſit fundamētū guſtus: nō tn̄ ꝭm ſe totū tactꝰ: ⁊ vt hꝫ eē in toto corpore: ē fundamētū guſtꝰ: ſꝫ ſolū tactꝰ ille q eſt in illa pte: vn̄ ſumit̄ cibus: dr̄ eſſe fundamētū guſtus: ⁊ qꝛ nō oīs tactus: nec tactꝰ in oī pte corporis eſt fundamētū guſtꝰ: ſꝫ ſolus tactꝰ qdā: vel tactꝰ fundatꝰ in q̄dā pte: guſtus nō dr̄ oīs tactꝰ: ſꝫ qdā tactꝰ: q̄re ſi guſtꝰ nominet ſenſuꝫ ꝭm ſe ſic nō eſt neceſſariꝰ aīali: ſꝫ ſi nomiet ipꝫ quēdā tactū in quo fundat̄: ſic eſt neceſſariꝰ aīali. nā ille tactꝰ q eſt in illa pte per quā capit̄ cibus: guſtꝰ dici pōt. ꝭm h̄ ergo guſtus ē neceſſarius aīali. qꝛ ſi nō eſſet ille qdā tactus q eſt in illa pte per quā capit̄ cibus aīal nunq̄ȝ ſumeret cibuꝫ: ⁊ ſic ſaluari nō poſſet. ¶ Eſt eniꝫ diligēter notādū ꝙ in ſumēdo cibū quedā ſunt ibi delectationes q̄ ſunt ipſiꝰ guſtus ꝭꝫ ſe. q̄dā vero nō ſunt ipſiꝰ guſtꝰ ꝭm ſe: vel ſi ſunt ipſiꝰ guſtus h̄ eſt inquantū guſtꝰ eſt quidaꝫ tactus. Et maiores ſūt delectationes ille q̄ ſunt ipſiꝰ tactus: vel q̄ ſunt guſtus īquātū eſt qdam tactus: q̄ȝ ille q̄ ſunt ipſius guſtus ꝭm ſe. hoc pꝫ ex hoc: qꝛ cū guſtus ꝭꝫ ſe nō ſeruet̄ in gutture: ſed in lingua: ſine cōparatione tn̄ plus delectat̄ aīal cuꝫ alimentū peruenit ad guttur̄: q̄ȝ cuꝫ ſit in lingua: inde eſt ꝙ phūs tertio ethicoꝝ gulam ⁊ intēperātiam magis fieri dicit circa delectatiōes tactus q̄ȝ circa delectationes guſtus. ¶ Dicamus igit̄ ꝙ omne animal delectat̄ in alimēto et cibo: qꝛ ſi hoc nō eſſet nunquā alimentuꝫ ſumeret: illas tamen delectationes ſpeciales ⁊ ꝓprias que ſunt guſtus ꝭꝫ ſe nō habet omne aīal. omne itaqꝫ animal in ſumēdo alimentum habet delectationes tactus: ⁊ habꝫ delectatōes guſtus: inquātū guſtus eſt qdam tactus: qꝛ ſi has delectationes nō haberet. nullo modo delectaretur in cibo: attamen delectationes illas que ſunt guſtus in eo ꝙ guſtus non habet omne animal. ⁊ quia niſi delectaretur animal in cibo ſaluari non poſſet: guſtus in eo ꝙ eſt quidaꝫ tactꝰ: eſt neceſſarius animali: ſed non eſt ei neceſſarius guſtus ꝭm ſe: ⁊ vl' eſt diſtinctus a quodā tactu. ¶ Deinde cū dic̄.

¶ Et propter hoc quidē alia ſenſibilia excellentijs nō corrumpunt aīal: vt color: ⁊ odor: ⁊ ſonus. Sed ſolum ſenſus niſi ꝭm accidens: puta ſi ſimul cum ſono depulſio fiat: ⁊ ictus: ⁊ a viſu ⁊ odore animalia mouentur que tactu corrumpunt: ⁊ humor autēꝫ ꝭm ꝙ accidit ſimul tactiuuꝫ eſſe ſic corrumpit.

¶ Cōparat alios ſenſus ad ſenſum tactꝰ. ⁊ ē h̄ ꝯpatio talis ꝙ excellētie alioꝝ ſenſibiliū corrūpūt alios ſenſus: ſꝫ nō corrūpūt aīal: ſꝫ excellētie tāgibiliū corrūpūt ſenſū tactꝰ: ⁊ p ꝯn̄s corrūpūt aīal: ⁊ circa h̄ tria fac̄: qꝛ p̄ oſn̄dit ꝙ excellētie alioꝝ ſenſibiliū p ſe corrūpūt alios ſenſus: tn̄ nō corrūpūt aīal p ſe: ſꝫ p accn̄s. 2° decl'at ꝙ excellētie tāgibiliū p ſe corrūpūt ſenſuꝫ tactꝰ: ⁊ ēt p ſe corrūpūt aīal. 3° ⁊ vltimo maīfeſtat ad qd alij ſēſus d̄ſeruiūt aīali. 2° ibi (Tāgibiliū aūt) 3° ibi (Alios āt ſenſus) Dicit g̃ ꝙ ꝓp̄ h̄ qdē ꝙ ſup. nō ſūt alij ſenſus nec̄ij aīali. Alia ſenſibilia ſuis excellētijs n̄ corrūpūt aīal: vt color ⁊ odor ⁊ ſonꝰ p ſe nō corrūpūt aīal: ſꝫ ſolū ſenſus. n̄. n. talia corrūpūt aīal niſi ꝭꝫ accn̄s: puta ſi

ſil'ī ſono fiat ict⁹ ⁊ depulſio ſic̄ appȝ ī tonitruo ꝙ nõ rõne ſoni: ſȝ rõne aeris mot⁹ ⁊ rõne ict⁹ hȝ ſcidere ligna ⁊ corrũ pe aīalia. ſic ⁊ a viſu ⁊ odore aīalia mouent̄ ⁊ corrũpũt: ſȝ talia corrũpũt ſm ea q̄ corrumpũt tactu: ⁊ humor. i. ſapor ſic corrũpit ſm ꝙ ſimul accidit ipm ſaporē eſſe quid tacti uum. i. eſſe quoddaȝ tangibile.

¶ Dubitaret forte aliqs: quõ viſus ⁊ odor corrũpũt aīal ſic ea q̄ corrũpũt tactu. ¶ Dõm ꝙ īueniunt̄ aliq̄ aīalia q̄ ſolo viſu corrũpũt alia aīalia: vt dr̄ de baſiliſco. ſic ēt vt dr̄ in īdia ſunt qdã ſerpētes adeo venenoſi ꝙ aſpiciēdo poma ſic venenãt ea ꝙ guſtātē de illis pomis necē eſt ſibi mori. Cũ ḡ dr̄ ꝙ baſiliſci vidētes alia aīalia corrũpũt illa: ⁊ ꝙ illi ſerpētes aſpiciētes poma venenãt ea: nõ ē h̄ itellīgendũ ꝙ viſus hȝ ꝙ hõ hēat aliqd efficere in id qd̄ videt: qꝛ viſibile ſm ꝙ hõ nihil patit̄ a viſu: ſȝ magis viſus patit̄ a viſibili. illa ḡ corruptio: ⁊ illa venenatio ſic ē itellīgenda ꝙ ab oculis baſiliſci ⁊ ab oculis illoꝝ ſerpētum euaporãt aliq vapores īfecti q īficiũt aerē. aer vō īfect⁹ attigēs poma venenat ea: ⁊ attingēs alia aīalia corrũpit ea. ḡ viſus corrũpit aīalia ſic corrũpunt aīalia ea q̄ corrũpũt tactu. i. ꝑ tactũ: qꝛ niſi aer īfectus attigeret aīalia nũq̄ corrũpent̄: ⁊ qd̄ dcm̄ ē de viſu itellīgendũ eſt d̄ odore. nã odor hȝ ſe q̄tũcũq̄ excellēs nũq̄ corrũpet aīal: ſȝ ſolũmõ corrũpet odoratũ: attñ qꝛ a corpe fetido ſimul cũ odore fetido pñt egredi aliq vapores īfecti. ⁊ illi vapores īfecti īficiēt aerē. ⁊ cũ aer eſſet infectus attingens aīal corrumperet ipſũ. iſta ergo corruptio magis erit ex tactu q̄ ex odoratu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tãgibiliũ aũt excellētia: vt calidoꝝ ⁊ frigido
Cõ. 38. rum: ⁊ duroꝝ corrũpit aīal. ¶ Omnis qdē. n. ſenſibilis ſupfluitas corrũpit ſenſum: quare ⁊ qd̄ tãgi põt tactũ: hoc ãt tactu determiatũ ē viuere. Sine. n. tactu monſtratũ ē: ꝙ ipoſſe ē aīal eſſe. Vñ tãgibiliũ excellētia nõ ſolũ corrũpunt ſenſuȝ ⁊ aīal: qꝛ necē ſolũ hēre hunc.

¶ Oñdit ꝙ excellētie tãgibiliũ ꝑ ſe corrũpũt aīal. d. tangibiliũ ãt excellētia vt caloꝝ ⁊ frigidoꝝ ⁊ duroꝝ corrũpit aīal ⁊ ē rõ qꝛ oīs qdē ſupfluitas. i. oīs excellētia ſenſibilis corrũpit ſenſũ: qr̄ excellētia ei⁹ qd̄ tãgi põt corrũpit tactũ: h̄ aũt. i. ſm h̄. vȝ. ſm tactũ determiatũ ē ipſi aīali viuere: qꝛ ſtatī cũ aīal caret tactu: caret vita. iõ ſeq̄t̄ ꝙ ſine tactu ãt mõſtratũ ē qd̄ ipoſſe ē aīal eē. vñ excellētia tãgibiliũ ñ ſolũ ſenſuȝ tact⁹ corrũpit: ſȝ corrũpit aīal: qꝛ necē ē aīal ſolũ hr̄e hũc. i. tactũ. ¶ Nõn⁹ ãt ꝙ qꝛ ſolus tact⁹ ē necī⁹ aīali. Alij ãt ſenſus nõ ſũt necij. iõ q̄ corrũpũt alios ſēſus: nõ oȝ ꝙ corrumpãt aīal: ſȝ q̄ corrũpũt tactuȝ de neceſſitate corrumpũt ⁊ animal.

¶ Dubitaret forte aliqs: vtruȝ alij ſenſus ſint necij aīali. ⁊ vr̄ ꝙ ſic: qꝛ nõ oīa aīalia hñt ea ex qb⁹ ſũt apta nutririi loco ſue gnãtõis: qr̄ talib⁹ aīalib⁹ necarij ſũt alij ſenſus: vt poſſint ſibi q̄rer̄ alimtũ. ¶ Dõȝ ꝙ h̄ rõ ñ arguit ꝙ aīali ſint ſimplr̄ necij alij ſēſus: ſȝ ꝙ aīali huic vt aīali ꝓceſſiuo dbēri ſibi q̄rere cibũ: ſȝ tact⁹ ē necī⁹ aīali ſimplr̄: ⁊ ē necī⁹ aīali cuilȝ. ¶ P. alij ſenſus ſī necarij aīali ꝓceſſiuo aliq̄ mõ ꝑ accñs iq̄tũ tale aīal ſiñ alijs ſenſib⁹ ñ pr ſibi q̄rere alimtũ: ſȝ tact⁹ ē necari⁹ ꝑ ſe: qꝛ q̄litates tãgibiles ꝑ ſe ſunt d̄ ꝯpõne corporis. ſ. aīalis: nõ aũt ſic ſũt ꝑ ſe de cõpõne tal' corpis alie ſenſibiles q̄litates. ¶ Ultio cũ dic̄.

¶ Alios ãt ſenſus hȝ aīal ſicut dcm̄ ē nõ ꝓꝑ eē: ſȝ ꝓꝑ bñ eſſe vt viſuȝ: qꝛ in aere ⁊ aq̄ vt videat. Omnino aũt q̄ in diaphano: guſtũ aũt hñt ꝓꝑ delectabile: ⁊ triſte vt ſentiat qd̄ in alimento ⁊ ꝯcupiſcat ⁊ moueat̄: auditũ aũt vt ſignificetur aliqd ipſi: linguam aũt hȝ quatenus ſignificet aliquid alteri.

¶ Oñdit ad qd alij ſenſus deſeruiunt aīali, d. ꝙ alios aũt ſenſus hȝ aīal ſic̄ dcm̄ ē: nõ ꝓꝑ eē: ſȝ ꝓꝑ bñ eſſe vt viſuȝ hȝ: qꝛ videat q̄ ſunt ī aere ⁊ ī aq̄: ⁊ oīno aũt hȝ viſuȝ vt videat q̄cũq̄ ſũt in diaphão. ſenſuȝ guſt⁹ hȝ aīal vt ſentiat qd̄ eſt delectabile: ⁊ qd̄ eſt triſte ī alimēto. ⁊ vt ꝯcupiſcat ⁊ vt moueat̄ ad ipȝ alimētũ. auditũ aũt hȝ vt ſignificet̄ aliqd ſibi ab alio. linguã ãt hȝ vt ſignificet aliqd alteri. Et ī h̄ terminat̄ ſentētia d̄ aīa. ¶ Laus ſit xp̄o q eſt nr̄aꝝ aīarũ merces ꝑmiũ ⁊ felicitas q cũ patre ⁊ ſpiritu ſancto eſt vnus deus bñdictus in ſecula ſeculoꝝ amen.

¶ Explicit ſubtiliſſima expõ librorum de aīa Ariſtotelis a ſũmo iterprete Egidio romão ordinis heremitaꝝ fratre edita: ex ſua ſpõte fido exēplari: rurſuſq̄ reiterata opa diligētiſſime caſtigato excerpta. ¶ Impſſa vō Venetijs mãdato ⁊ expenſis nobilis viri dñi Octauiani Scoti Ciuis ¶ Modoctienſis Anno dñi. 1496. Die vltimo Januarij.

Tabula itītulationũ difficultatum quas mouet Egidius roman⁹ in expõne libroꝝ de aīa Ariſtotelis in q̄ h̄ ordo ſeruat̄ vt lȝ ꝑlima notatu digna tãgant̄: tñ ea ſolũ ãnotant̄ que ſub dubitationũ titulo ponunt̄. Cũ vō ſub hac forma nihil ꝓponat̄ vſq̄ ad illã partē textus. que icipit ibi. Principiũ aũt q̄õnis. Jdeo tabula ex eo loco initiũ ſumet.

¶ Queſtiones primi libri.

¶ Principium aũt queſtionis.

¶ Utrum nihil moueat niſi moueatur. charta. 6.
¶ Quare Democri. poſuit hos athomos vlia pn̄⁹ nãc. 6.
¶ Quare Democrit⁹ poſuit aīaȝ ꝯponi ex athomis nõ qbuſcunq̄: ſed ex athomis ignee nature. 6.
¶ Quare Democrit⁹ poſuit aīaȝ eſſe ex athomis rotũdis. 6.
¶ Quomodo athomi exteriores qui ſunt deforis auxiliant̄ nobis ⁊ faciunt ad continuationem vite. 6.
¶ Utrum Alienatus in ſenſu ſit alienatus in intellectu. 7.
¶ Quomodo Democritus credebat ſenſum ⁊ intellectũ ideȝ propter identitatem anime ⁊ intellectus. 7.

¶ Quicunq̄ aũt ad cognoſcere.

¶ Quomõ antiqui dixerunt animã eſſe principia entiũ. 7.
¶ Utrum bona ſit poſitio antiquorum. 7.
¶ Utꝝ anima ſit ꝯpoſita ex partibili ⁊ ipartibili ⁊ q̄õ. 8.
¶ Utrũ prima longitudo ſit idea dualitatis. prima latitudo ydea trinarij: pma pfunditas ydea q̄ternarij. 8.
¶ Quomodo tam aīa q̄ alia entia cõſtent ex his ydeis. 8.

¶ Quoniam aũt ⁊ motiuum.

¶ Quomõ aīe cõpetit rõ mouendi ex eo ꝙ ē ex pn̄cipijs. 9.
¶ Quomodo ignis eſt incorporaliſſimus elemētorum. 9.
¶ Quomodo ignis mouetur ⁊ mouet alia. 9.
¶ Q̄õ corpa idiuiſibilia ex qb⁹ ponebat Demo. ꝯponi aīam ex eo ꝙ erãt pn̄cipia dabãt aīe ꝙ eſſet intellect⁹. 9

¶ Videt̄ aũt thales ex quibus ⁊c̄.

¶ Quomodo hypus alijs eſt rudius loquutus. 10.
¶ Utrum ratio hypi eſſet bona. 10.
¶ Utꝝ ſit bñ dcm̄ ꝙ oīa elta acceperunt iudicē p̄ter terrã. 10.

¶ Cõſiderandũ aũt primũ qdē ⁊c̄.

¶ Utrum ſit bene dictum ꝙ omnis motus ſit in loco. 11.
¶ Quare ſit inconueniens animam eſſe ꝑ ſe locabilem. 11.
¶ Quomodo tricubitũ ⁊ album ꝑ accidens ſint in loco. 11.
¶ Utrum quicqd mouet̄ natura moueat̄ violentia. 11.
¶ Utrum mouens quod mouetur ⁊ ipſum moueatur eodeȝ modo ſicut mobile. 11.
¶ Quomodo videat̄ falſuȝ qd̄ dicit̄ in p̄cedēti queſtiõe. ſ. qd̄

mouens motū eodē modo moueať ſicut ⁊ mobile. ii.
¶ Utꝝ ſi aīa mutaret locū ꝯtīgeret reſurrectio mortuoꝝ. ii.
¶ Quidam aūt ⁊ mouere.
¶ Quō plato poſuit aīam cōponi ex numeris armonicis. i3.
¶ Quomodo intelligenda ſit opinio platonis. i3.
¶ Quomodo motus anime ſit ſicut motus celi. i3.
¶ Primū qdem igiť non bene.
¶ Utrum ſenſus poſſit dici circulus. i4.
¶ Utrum intellectus intelligat in ſimul ⁊ nō ſucceſſiue. i4.
¶ Utrum ſequiť φ ſi intellect⁹ intelligeret applicando ſe rebus ſm ptes q̄titatiuas φ īfinities ītelligeret idē. i4.
¶ Utrū intellectus per partes partibiles portibilia poterit intelligere: ⁊ per imparitibiles importibilia. i4.
¶ Quomodo circulatio eſt perpetua ⁊ nō hʒ finem. i4.
¶ Utrum ſi opatio intellect⁹ eſſet circulatio ītellectus ſemp ītelligeret ⁊ perpetuaret eius operatio. i4.
¶ Adhuc aūt intelligētia ⁊c.
¶ Utrum valeat cōſequentia phī φ beatitudo anime nō cōſiſtit in motu: quia non eſt ſua ſubſtantia. i5.
¶ Quomodo in otus non competit anime ſm naturaꝫ. i5.
¶ Quomodo anima ſic annectať corpori φ corp⁹ ſit propter bonum anime ⁊ magis ſic q̄ econuerſo. i5.
¶ Quomodo plato poſuit φ aīe fugiendū erat oē corp⁹. i5.
¶ Quare plato non reddidit cauſam ex anima celi: quare celum circulariter moueatur. i5.
¶ Quomodo ex poſitione platonis ſequebatur φ quelibet anima ingrederetur omne corpus. i6.
¶ Alia aūt opinio quedam ⁊c.
¶ Utrum anima ſit cōpoſitio vel ratio compoſitorum. i6.
¶ Quomodo armonie non eſt mouere. i6.
¶ Rōnabilius aūt dubitabit ⁊c.
¶ Utꝝ paſſiones ⁊ opera anime hēant rōnem motus. i7.
¶ Quomodo in paſſionibus concurrit vterqꝫ motus tam localis q̄ alterationis. i7.
¶ Utꝝ gaudere ⁊ triſtari ⁊c. h⁹ cōpetant anime ſm ſe. i7.
¶ Utꝝ intelligere p ſe cōpetat aīe: ita φ per ſe intelligat. i8.
¶ Utꝝ poſſimus ꝓcedere aliquo mō φ aīa p ſe ītelligat. i8.
¶ Multum aūt his q̄ dicta ſunt.
¶ Un̄ ſeqť φ oē qđ mouet ſe ip̄ʒ oʒ eē ptibile ⁊ diuiſibile. i8.
¶ Utꝝ phūs vere arguat ꝯopinionem Zenocratis. i8.
¶ Quomodo ſpere Democriti ſint corpora parua. i9.
¶ Quomō in ꝯtinuo oʒ dare qđ mouet ⁊ qđ mouetur. i9.
¶ Utꝝ ſit incōueniēs plura ⁊ diuerſa puncta ſimul eē. i9.
¶ Tribus aūt modis traditis ⁊c.
¶ Quare ſit inconueniens ponere in ipſa anima res ipſas ſʒ eſſe reale ad hoc φ intelligat illas. z0.
¶ Quare opꝫ φ ſi aīa oʒ cognoſcere iſta mixta φ non ſolum ſint in ea miſcibilia: ſed etiam eorum rationes. z0.
¶ Unde ſequitur φ hoc poſito. ſ. φ in anima ſint miſcibilia eſſet in anima bonum ⁊ eſſent contraria. z0.
¶ Utrū eadē ſint pncipia ſubē ⁊ alioꝝ p̄dicamentorū. z0.
¶ Utrum ſit omne ens elementum vel ex elementis ⁊ vtrū omne cognoſcens ſit animatum. zi.
¶ Omnes aūt q ex eo qđ ſentit.
¶ Utrum anima ſolum moueat localiter. zi.
¶ Utrum vera ſit opinio thalis. zi.
¶ Utrum oīa mixta habentia animam ſint animalia. zz.
¶ Quomodo ratio illorum phorum deficiat. zz.
¶ Nō aūt cognoſcere ē aīe ⁊c.
¶ Quō iſta. ſ. potentie actiue ⁊ paſſiue cōparanť ad aīaꝫ. zz.
¶ Quomodo errabant phī opinantes aīam ē ptibileꝫ. zz.
¶ Queſtiones ſecundi libri.
¶ Que qdē a priorib⁹ tradita ſunt.
Utrū ſumenda ſit ratio cōis de aīa cum in ꝓhemio dcm̄ ſit φ ſi. z3.
¶ Utꝝ ſuba q̄ eſt genus p̄diceť de materia ⁊ de forma. z3.
¶ Queritur cuius corporis anima eſt actus. z4.
¶ Un̄ nō opꝫ querere ⁊c.
¶ Utrum fiat vnum ex anima ⁊ corpore ⁊ ex materia ⁊ forma. ⁊ vniuerſaliter ex actu ⁊ potentia. z4.
¶ Utꝝ remota forma dolabre remāeat adhuc dolabra. z5.
¶ Quō amota forma rei nō remaneat res niſi equoce. z5.
¶ Utꝝ amota po⁹ viſiua nō remāeat oculus niſi equoce. z5.
¶ Utrum anima ſit actus. z5.
¶ Utrum anima ſit actus corporis. z5.
¶ Utrum anima ſit actus corporis phyſici. z6.
¶ Utrum anima ſit actus corporis phyſici organici. z6.
¶ Utꝝ aīa ſit act⁹ corpis phyci organici ī po⁹ vitā hn̄tis. z6.
¶ Quoniam aūt ex incertis ⁊c.
¶ Que diffinitionū anime dicit qꝛ ⁊ que propter quid. z6.
¶ Quare diffinitio data diciť qꝛ. danda dř propter qd. z7.
¶ Quomodo diffinitio data dicitur demōſtrationis cōcluſio danda vero demonſtrationis principium. z7.
¶ Utꝝ aūt vnūquodqꝫ ⁊c.
¶ Utrum in qualibꝫ pte animalis deciſi poſſit reſeruari fantaſia vel extimatio. z8.
¶ Utrum ſm locum motiuum nō ſepareť a ſenſitiuo. z8.
¶ Utꝝ potētie aīe differāt ſolū rōne vel ēt loco ⁊ ſubo. z8.
¶ Quoniā aūt quo viuimus ⁊c.
¶ Qualiter agere ſit a forma ⁊ a ſubiecto: ſed principaliter a forma ⁊ qualiter differant. z9.
¶ Potētiaꝝ aūt anime ⁊c.
¶ Quare cum quinqꝫ ſint potentie anime nō ſunt quinqꝫ diffinitiones ſpeciales. z9.
¶ Utrum plantis inſit appetitus. z9.
¶ Un̄ ſeqť h ꝑña φ gb⁹ ineſt ſenſitiuū ieſt ⁊ appetitiuū. z9.
¶ Utrum cuicunqꝫ ineſt ſenſus inſit ⁊ fantaſia. 30.
¶ Manifeſtū eſt igiť quoniā ⁊c.
¶ Utrum detur communis diffinitio anime que non conueniat cuilibet anime ſpeciali. 30.
¶ Cum non ſint niſi tres gradus animatoꝝ: quare ſunt quatuor anime diffinitiones. 3i.
¶ Utrum vermes ſint animalia perfecta cum eis videatur competere motiuum ſecundum locum. 3i.
¶ Neceſſarium eſt aūt debentē ⁊c.
¶ Utꝝ prius determinādū ſit de actib⁹ q̄ de potentijs. 3i.
¶ Utrum actus diſtinguanť per obiecta. ⁊ vtrum p⁹us determinandum ſit de obiectis q̄ de actibus. 3i.
¶ Eſt aūt aīa viuētis corporis ⁊c.
¶ Utrū augmentum contingat ex neceſſitate materie. 33.
¶ Unde eſt φ in rebus animatis opꝫ aſſignare ſpeciale ſurſum ⁊ deorſum preter id qđ videmus in vniuerſo. 33.
¶ Utrum cum ſuperius ſit dcm̄ φ omnium natura conſtantium certus eſt termin⁹ ſit veruꝫ φ augmentuꝫ ab igne vadat in infinitum. 33.
¶ Nō aūt eadē potentia aīe ⁊c.
¶ Utrum vnum ⁊ idem vt alimentum ſit obiectum nutritiue ⁊ generatiue. 33.
¶ Utrum ſit bene dictum quod alimentum preparet operationem vegetatiue potentie. 34.
¶ Utrum potentia vegetatiua poſſit diffiniri per iſtum actū qui eſt generare. ⁊ vtrum potentia operetur ad generationem cum ſit accidens. 35.
¶ Quare cum philoſophus diffiniat animam vel potentiam vegetatiuaꝫ ab actu nutriendi ⁊ generandi non diffinit ipſam ab opere augmenti. 35.
¶ Determinatis aūt his ⁊c.

Quare non ſit ſenſitꝰ in actu ſine elementis ⁊ ſine accidentibus elementorum quorum eſt per ſe ſenſus. 35.
Utrum elementorum ſit ſenſus per ſe. 35.
Quomodo videt̃ ↄ̃ña phi falſa eſſe .ſ. ꝙ ſi ſenſus ſm ꝙ hoc dicit potentiam activaꝫ: tunc vel ſenſus ſentiret ſeipſuꝫ vel ſentiret abſqꝫ exterioribus ſenſibilibus. 35.
Utrum nõ cõſiderans in actu ſit proprie ſciens. 36.

Nõ eſt aũt ſimplr̃ neqꝫ pati ⁊c.

Utrum ſit verum ꝙ ait philoſophus .vꝫ. ꝙ cuꝫ potentia recipit aliquid ab actu. hoc non eſt a contrario: ſed a ſimili nec eſt ibi proprie paſſio ſed ſalus. 36.
Utrum licet edificans cũ edificat nõ alteretur nec patiat̃: ꝓpter hoc ſequat̃ ꝙ itelligẽs nõ patiat̃ nec alteret̃. 36.
Utꝝ ens exiſtẽs in potẽtia ad hitũ fiat i actu ꝑ magrꝫ. 36.
Quomodo veruꝫ eſt qđ h̄ dicitur .ſ. ꝙ obiectuꝫ intellectus eſt vniuerſale: ſenſus vero particulare. 37.
Utrum vniuerſalia ſint in anima. 37.

Dicẽduꝫ aũt ſm vnumqđqꝫ ⁊c.

Utrum ſenſibilia cõia efficiant aliqđ in ipſos ſenſus. 38.
Quomodo ſenſibilia cõmunia ſunt per ſe ſenſibilia ⁊ quomodo per ſe mouent ſenſum. 38.
Utꝝ filiꝰ cleonis vel q̃cũqꝫ alia ſuba ſentiat̃ ꝑ accñs. 38.

Quoniã quideꝫ eſt viſus ⁊c.

Utrum color ſit per ſe viſibilis. 39.
In quo modo dicendi per ſe ſit color eſt viſibilis. 39.
Utruꝫ eſſe viſibile per ſe ⁊ ꝓ̃ ↄpetat colori vł ꝑ ſe tãtũ. 39.
Utrum color ſit ratio: quare omnia alia videantur. 39.
Utꝝ prius ſit deteriandũ de lumie q̃ꝫ de diaphano. 40.

Nõ oia auteꝫ viſibilia ſunt ⁊c.

Quare hec viſibilia inominata in tenebris nõ vident̃ ſub ꝓprio colore ⁊ in lumie nõ vident̃ ſub ꝓpria luce. 40.
Quare talia nõ ſunt nominabilia vno nomine. 41.
Utrum lux ſit corpus. 41.
Utrum lux ſit in medio realiter vel intentionaliter. 41.
Utrum lux in ſole ſit virtus actiua eius. 42.

Nũc aũt de ſono primum ⁊c.

Queritur in quo ſit ſonus tanq̃ȝ in ſubiecto ⁊c. 42.
Utruꝫ in corporibus mollibus poſſit aliq̃ mõ eẽ ſonꝰ. 42.
Utrum oporteat eſſe plura ad hoc ꝙ fiat ſonus. 42.

Uacuum eni recte dicitur ⁊c.

Qr̃ aer ſciſſus a v̾ga fortiꝰ ↄgregat̃ vt poſſit cãre ſonũ. 43.
Utrum idem ſit ſonus qđ motus aeris. 43.
Utrum ſonus habeat eſſe in medio realiter. 44.
Utrum dr̃ie ſoni fiant a ſono in actu vel econuerſo. 44.

Uox aũt eſt ſonus quidam ⁊c.

Unde ꝓuenit ſonꝰ cãtus a lita vł ex chordis cithare. 44.
Utꝝ ex diuerſitate corpoꝝ ſolidoꝝ cãtaliꝰ ⁊ aliꝰ ſonꝰ. 44.
Utꝝ tria reqſita ad ſonũ q̃ tetigit phs ſint diſticta. 45.
Utrum locutio ſit homini naturalis. 45.
Utrum vox ſit ſonus ſignificatiuus. 45.

De odore aũt ⁊ olfatibili ⁊c.

Utrum alqs animalibus ſint note ſpecies odoris quas homo non poteſt percipere. 46.
Utrum bonitas tactus faciat ad bonitateꝫ intellectꝰ. 46.
Utrũ bonitas alioꝝ ſenſuũ faciat ad bonitatẽ itelctꝰ. 46.
Quare odores nõ ſemper ꝓportionant̃ ſaporibus. 47.

Eſt aũt olfatus per medium ⁊c.

Utrum cum odor moueat medium ⁊ ſit in medio ſit in eo intentionaliter. 48.
Utrum odor aliquo mõ hẽat eſſe realiter in medio. 48.
Utꝝ ꝓpriuꝫ ſit hoi nõ ſentire odorẽ ſine reſpiratiõe. 48.
Utrum ſic ſe habeat odoratus in hoĩe ad alia aialia ſicut ſe hñt oculi alioruꝫ aialium ad aialia duroꝝ oculoꝝ. 48.

Guſtabile autem eſt ⁊c.

Utrum guſtus ſit quidam tactus. 48.
Utrum guſtus ſit idem qđ tactus. 48.
Utrum guſtus percipiat potabile .i. humidum. 49.
Si guſtꝰ imutat̃ ab hũido ⁊ ſapore a q̃ ꝑus imutat̃. 49.

De tangibili autem ⁊ tactu ⁊c.

Utrum tactus ſit vnus ſenſus. 50.
Utꝝ tactꝰ cũ ſit plures ſenſus fundet̃ in vno organo. 50.
Utrum omnes contrarietates tactus reducãtur ad calidũ frigidum ſiccum ⁊ humidum. 50.
Utꝝ cũ tactꝰ ſit ſenſus pl'es debeãt ſex ſenſus eſſe. 51.

Dubitabit autem aliquis ⁊c.

Utrum inter tangens ⁊ tactuꝫ interponatur ſemper humiditas aquea vel aerea. 51.
Utꝝ aq̃ poſſit calefieri cũ ignis nõ poſſit ifrigidari. 52.
Utrum animalia exiſtentia in aere vel in aqua alterentur vel patiantur ſm qualitates tangibiles horum elementorum. ⁊ vtruꝫ corpora elementata aliquid patiantur ab elementis in quibus habent materialiter eſſe. 52.
Utrum ꝑus percutiatur clipeus q̃ꝫ clipeatus. 52.

Oportet aũt vł̃r de omni ⁊c.

Utrum ſenſus ſit ſuſceptiuus ſpecieruꝫ ſine materia. 53.
Utrum ſenſibile poſitum ſupra ſenſum faciat ſenſuꝫ. 53.
Quomodo excellentie ſenſibiliuꝫ corrũpunt ſenſuꝫ. 54.

Quod aũt non ſit ſenſus ⁊c.

Utrum qui cognoſcit qualitates tangibiles: quarum tactꝰ ſenſus eſt cognoſcit eas per organum tactus. 55.
Utrum habens organum alicuꝰ ſenſus cognoſcat omnes differentias obiecti illius ſenſus. 55.
Utrum ſi per vnum medium cognoſcunt plura ſenſibilia habens organum conforme illi medio cognoſcet per illud organum illa plura ſenſibilia. 55.
Quare organa per que ſentimus per medium extraneum appropriantur elementis ſimplicibus. 56.

At vero neqꝫ cõmunium ⁊c.

Utrum oĩa ſenſibilia cõia cognoſcant̃ vnoquoqꝫ ſenſu. 56
Utrum ſint ſex ſenſibilia communia. 56.

Quoniam autem ſentimus ⁊c.

Quare ſit impoſſibile duos ſenſus vnius obiecti eſſe. 57.
Utꝝ poſſint aliq̃ eẽ duo ſ̾ſus vniꝰ obi vt eiuſđ coloris. 57.
Quomodo ſi alius eſſet ſenſus qui ſentiret ⁊ alius quo ſentiremus nos ſentire iretur in infinitum. 57.
Utrum per viſum videamus nos videre. 58.

Senſibilis autem actus ⁊c.

Utrum ſenſibilia ſint dicta ſm actũ ⁊ ſm potentiam. 59.
Quõ ⁊ ſ̾ſus ⁊ ſ̾ſibile i actu ſũt ſiᷓ: in potẽtia v̾o nõ opꝫ. 59.
Utrum ſenſus ꝑticulares directe ꝑcipiãt actiões ſuas. 59.
Utrũ ſenſus ꝑticulares aliquo mõ ſentiãt ſe ſentire. 59.
Utruꝫ aliquis ſenſus percipiat immutatiões ſenſuuꝫ particularium in ſe ⁊ directe. 59.
Quõmõ ſoluat̃ h̄ queſtio vtꝝ ſenſus ſentiãt ſe ſentire. 59.

Unuſquiſque quidem ⁊c.

Utrum ſenſus ꝑcipiãt ꝓprias dr̃ias ſui ꝓprij obiecti. 60.
Utrum ſit ſimile de duobus hominibus cognoſcentibus dulce ⁊ album et de vno et eodem homine cognoſcente vtrumqꝫ per diuerſas virtutes. 60.
Quõmõ iſtud tempus in quo ſenſus cõis dicit album eſſe aliud a dulci non accipitur ſm accidens. 60.

Queſtiones tertij libri.

Qm̃ aũt duabus differentijs ⁊c.

Utrum ſi voluntas hoĩs auget̃ ad pñs itellectꝰ ſit ſenſus. 61.
Utrum intellectus noſter ſubijciatur motui ſolis vel cor-

porum ſupercceleſtium. 62.

Quomō ſenſus ꝓpriorū ſemꝑ verus eſt ⁊ nō intellect⁹. 62.

Quare ad noſtrū imaginari non opꝫ ꝙ ſequatur paſſio in appetitu ſed ad noſtrum opinari. 63.

¶ Si igitur fantaſia eſt ⁊c.

Utrum intellectus diuidatur a ſcientia. 63.

Utrum plures habitus ſint in potētia intellectiua preter ꝙ̄ ſcientia ⁊ opinio. 63.

Quare philoſophus maxime mentionem facit de his quattuor ſcientia: ſenſu: opinione: ⁊ intellectu. 63.

Utrum omnibus aīalibus inſit fan. ſicut ſenſus. 63.

Utrum formica ⁊ apes habeant fanta. determinatā. 63.

Utrum ſi fanta. ſit compoſita ex ſenſu ⁊ opinione oportet opinionem veram conformari ſenſui falſo. 64.

¶ Sed qm̄ eſt moto hoc ⁊c.

Utrum fan. ſit idem qḋ ſenſus communis ⁊c. 65.

Utrum fanta. moueaẜ a ſenſu facto in actu. 65.

Utꝝ ſm̄ fantaſ. m̄lta agāt ⁊ patiantẜ alalia ꝙ̄ illā hn̄t. 65.

Quō accipiunẜ hec particule poſite in deſcriptiōe fātaſie. 65.

Utrum aliqñ cōtingat ſenſus falli circa ꝓpria obiecta. 65.

¶ De parte aūt anime ⁊c.

Utrum ſi potentie anime ſint partes eius vel omnes erūt corruptibiles vel omnes erunt incorruptibiles. 66.

Utꝝ oporteat itellectū eſſe imixtū ſi debeat iperare. 66.

Utrum iſ ſit verū de intellectu diuino ꝙ oporteat ipſum eſſe imixtū ad hoc vt iperet. Ꝟ ēt verū ſit de hūano. 66.

¶ Unde neqꝫ miſceri ⁊c.

Unde ſequitur ꝙ ſi intellectus eſſet virtus organica qḋ haberet qualitatem aliquam ſenſibilem. 67.

Quomō intellectus eſt loc⁹ ſpecierū ⁊ nō tota anima. 67.

Quomodo excellens ſenſibile corrumpit ſenſum. 67.

¶ Qm̄ aūt aliud eſt magnitudo ⁊c.

Quomodo in rebus materialibus differt res et ſuum eſſe in immaterialibus vero non. 68.

Utrū in rebus materialibus ſit aliquid qḋ non pertineat ad rationem quiditatis ꝙ in rebus imaterialibus poſſit dici ꝙ ſit pertinēs aliquo mō ad rōnem quiditatis. 68.

Quō vitarē hꝫ ꝙ aliḋ ſit res ⁊ rei eē in reb⁹ mālibus. 68.

Quomodo intellectus recto aſpectu diſcernat carnis eſſe ideſt carnis quiditatem. 68.

Utrum ſit ſimile de cognitione nālium ⁊ mathe^{co}. 68.

¶ Dubitabit aūt vtique aliqs ⁊c.

Uñ ſequiẜ ꝙ ſi itellect⁹ nō eſt itelligibilis per ſe: ſꝫ ꝑ aliqd aliud erit idē iudiciū de eo ⁊ de alijs mālib⁹ rebus. 69.

Quomodo intellectus noſter intelligat ſeipſum. 69.

Quomō in ſeꝑatis a mā idē ſit intellect⁹ ⁊ qḋ itelligiẜ. 69.

Utrum cum in omnibus immaterialibus idem ſit intellectus: ⁊ qḋ intelligitur eodem modo tam reſpectu intellectus noſtri ꝙ̄ reſpectu ſubſtantiarum ſeparatarum ſit idem intellectus ⁊ quod intelligitur. 69.

Utꝝ in ſeꝑatis a mā idē ſit ſcia ſpeculatiua cū re ſcita. 70.

Utrum res ipſa que eſt extra animā vt eſt ſcita in actu ſit aliquo modo idem cum ſcientia. 70.

Quomodo ex dictis ſequitur ſolutio huius immediate precedentis queſtionis. 70.

¶ Qm̄ aūt ſicut in omni natura.

Quomodo ſeqiẜ ꝙ vbi eſt dare aliquid qḋ eſt omnia fieri oportet ꝙ ſit dare ibi aliqd qḋ eſt omnia facere. 70.

Que neceſſitas fuit ponere intellectum agentem. 71.

Utrum intellectus agens ſit ſicut habitus. 71.

Utꝝ itellect⁹ agēs ſe hēat ad fantaſ. ſic̄ lux ad colores. 71.

Utrum ille quatuor ꝓprietates quas ph̄us attribuit intellectui agenti inſint ei: q2 agens eſt patiente nobilius. 71.

Utrum intellectus agens ſic ſit ſeparabilis ꝙ ſit ſubſtantia ſeparata ⁊ non ſit pars nec potentia anime. 71.

Utꝝ ſcia in actu ſimpliciter precedat ſciam in potētia. 71.

¶ Indiuiſibiliū qdē igitur ⁊c.

Quomodo eſt compoſitio apud intellectum ſicut eſt compoſitio entium apud empe. 72.

Utrum ſi aliqua ſeparata componantur accidat ibi veritas ⁊ falſitas. 72.

Quomodo differt compoſitio rei ad rem a compoſitione rei ad tempus. 72.

Utrum intellectus poſſit intelligere longitudinem. 73.

Utrum intellectus poſſit intelligere duas magnitudines eiuſdē ſpeciei: quaꝝ vna eſt magna ⁊ altera eſt ꝑua. 73.

¶ Qm̄ aūt ſm̄ quātitatem ⁊c.

Utrum poſſit eſſe vnum ſecundum formam: quod non eſt vnum ſecundum continuitatem. 73.

Quomodo continuum ſic ſit vnum per indiuiſibile quod non ſit ibi ſeparatio. 73.

Quomodo priuatio cognoſcitur per habitum. 73.

Quomodo intellectus cognoſcens priuationem per habitum vel per formam contrariam quantum eſt de ſe eſt cognoſcens in potentia. 73.

Quomodo per priuationē cōtinui cognoſcaẜ pūctus. 73.

¶ Videẜ aūt ſenſibile ex potētia ⁊c.

Quomodo ſentire nō eſt ꝓprie paſſio nec alteratio nec motus cum non ſit actus imperfecti ſed perfecti. 74.

Quō triſtari ⁊ dlectari ē ſm̄ ītia mediāte vl̄ medietate. 74.

Quō appetitiuū ⁊ fugitiuū nō ſunt altera a ſenſitiuo. 74.

Utrum appetitiuū ⁊ fugitiuū ſint altera abinuicem. 75.

Utrum fugitiuum ⁊ appetitiuum non eſſe altera abinuicē nec eſſe altera a ſenſitiuo: ſed eorum eſſe: eſſe aliud: vtrū hoc ſit eodem modo intelligendum. 75.

¶ Et omnino in actione ⁊c.

Quō verū ⁊ falſū ſunt in eodē genere cū bono ⁊ malo. 75.

Utꝝ mathe. poſſint intelligi ſine mendacio. 75.

Utrum intellect⁹ nō ſeꝑatus poſſit intelligere ſeꝑata. 76.

Ubi philoſophus determinauit hanc queſtionem vtrum poſſumus intelligere aliquid ſeparatum. 76.

De quo intellectu intelligitur quando dicitur intellectus eſt ſpecies ſpecierum. 76.

Utrum hoc dictum philoſophi intellectus eſt ſpecies ſpecierum ſi poſſit adaptari ad intellectum agentem qualiter hoc eſſe contingat. 76.

Utrum poſſumus intelligere ſine fantaſmate. 76.

¶ De mouente aūt quidem ⁊c.

Utrum potentie anime diſtinguantur per rationem habentem ⁊ irrationabile. 77.

Quomodo potentie anime humane diſtinguuntur per rationabile ⁊ irrationabile. 77.

Utrum alia diſtinctio ꝙ̄ diciẜ platonis ſit ſufficiens. 77.

Quomodo diſtinguantur iraſcibilis ⁊ cōcupiſcibilis. 78.

Utrum quodlibet iſtorum. ſ. iraſcibilis et concupiſcibilis habeat fugam ⁊ perſecutionem. 78.

Quomodo in anima humana ſunt tria ſm̄ appetitū: ⁊ quomodo in vnoquoqꝫ homine eſt triplex appetitus. 78.

¶ Videnẜ autem duo hec ⁊c.

Utrum fantaſia ſit principium mouens. 79.

Quomodo hoc cuius eſt habitus appetitus eſt principium practici intellectus: ⁊ quō vltimū eſt pn̄m actionis. 79.

Utrum plura mouentia que requiruntur ad motum proceſſiuum reducantur ad vnum. 79.

Utrū intellectus reducaẜ ad appetitū vel ecōuerſo. 79.

Quomodo intellectus ⁊ appetitus dicuntur mouere ſm̄ vnam communem ſpeciem. 79.

Quomodo intellectus ſemper eſt rectus. 79.

Tabula

Om̄ autem tria ſunt ⁊c.

Quomodo potentia appetitiua mouet mota. 80.
Utrum intel. ſit mouens īmobile vel mouēs motum. 80.
Quomodo in corde eſt finis ⁊ principium motus. 80.
Quomodo oꝫ eſſe in corde ſic̄ nos videmꝰ in circulo. 80.
Quomodo a corde opꝫ incipere motum in animali. 80.
Quomodo conuenit tribus lationibus moueri: vtruꝫ hoc ſit dictum de celo vel de homine. 81.

Vegetabileꝫ quidē igitur ⁊c.

Utrum in viuentibus ſit dare ſtatum. 81.
Utrum omne habens intellectum habeat ſenſum. 82.
Utrum vera ſit opinio platonis ꝙ forme incorruptibili debeatur corpus incorruptibile. 82.
Quare non videmus per egreſſum radiorum ab oculo vt ponit plato. 83.

Q̄ ꝺ aūt ipoſſibile ſit ſimplex ⁊c.

Utrum alij ſenſus ſentiant tangendo. 83.
Utrum ſolus tactus ſit animali neceſſarius. 83.
Utrum ea in quibus dominatur terra poſſint habere ſenſum tactus. 83.
Utrum viſus ⁊ odor corrūpunt alal ſicut ſenſus tactus. 84.
Utrum alij ſenſus a tactu ſint neceſſarij animali. 84.

Registrum

a
Expoſitio egi
Fidi interp̄tis
oportebit enim

b
ſimiliter ꝯuenie
comparari ad ip̄ꝫ
plura: ⁊ ſubdit

c
Hec eſt quita
vꝫ. vegetatiua:
culationis non

d
Improbat opi
tribus autē mo-
bus nobilius

e
me ꝓpter hoc
formaꝫ cōmune
go naturali: et

f
tatiuum poteſt
erit alimentum
iſta: vt dicebatur

g
⁊ oportet eſſe
ſunt propria: ſed
comparationis:

h
concaua autem
ipſam ingredi
gis extenſa: quia

i
Remouet
rica. Notādū
Ulterius forte

k
quid facere
per illud organū
accidens. Non

l
poſſet nūc loqui
quitur inclinatio
ipſum ſentire

m
fortiter impreſſa
ꝙ omne qđ quis
virtute percipiat̄

n
tinuum eſt indi-
prehenſiōe intel
fugam: vel deſi-

o
perfecta quam
Regreditur
Conſiderādū
Non pōt aūt

FINIS

BIBLIOTHECA NACIONAL DE LISBOA

Inc 978